

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

Εκφρασε

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, 2
«ΑΕΤΟΣ» Α. Ε.
ΑΘΗΝΑΙ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΙΠΠΟΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Copyright 1955 by AETOS Inc. — Printed in Greece

ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΣΤΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΤΟ βυζαντινὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ γραμμένον σὲ ἀρχαϊκὴ γλῶσσα καὶ ἐκεῖνο ποὺ διατυπώθηκε σὲ γλῶσσα ἀπλούστερη καὶ φυσικότερη, σχετίζεται ἰδιαίτερα μὲ τὸ μυθιστόρημα τῶν ὑστέρων ἐλληνικῶν χρόνων. Ἀκμάζει τὸ τελευταῖο αὐτὸ μυθιστόρημα στὰ χρόνια ἰδίως τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς», δηλ. τὸ δεύτερο, τὸν τρίτο καὶ τὸν τέταρτο αἰῶνα μ. Χ. καὶ ἔχει χαρακτηριστικότερους ἐκπροσώπους τὸν Ἀχιλλέα Τάτιο, τὸ Λόγγο καὶ τὸν Ἡλιόδωρο.

Ἐν' ἀπὸ τὰ παλαιότερα μυθιστορήματα τοῦ εἴδους θεωρούσαμε ὡς τελευταῖα¹ ἐκεῖνο ποὺ στὸ τέλος τοῦ πρώτου ἢ μέσα στὸ δεύτερο μ. Χ. αἰῶνα ἔγραψε ὁ Χαρῖτων ὁ Ἀφροδισιεύς. Ὁ συγγραφέας διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ Χαιρέα ἀπὸ τὴς Συρακοῦσες καὶ τῆς γυναίκας του Καλλιρρόης, κόρης τοῦ στρατηγοῦ Ἑρμοκράτη, τοποθετώντας τὴν χρονολογικὰ μετὰ τὸν πελοποννησιακὸ πόλεμο. Περνᾷ ἡ ἀγαπημένη τοῦ Χαιρέα ἀπὸ διάφορες περιπέτειες, πουλιέται σκλάβω στὴ Μικρὰ Ἀσία, ξαναπαντρεύεται καὶ τέλος συναντᾶται πάλι μὲ τὸν ἥρωα τοῦ μυθιστορήματος².

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ξενοφῶντος τοῦ Ἐφεσίου «Τὰ κατ' Ἀνθειαν καὶ Ἀδροκόμην Ἐφεσιακά» (2ος αἰ. μ. Χ.) ἐκθέτει τὰ ἀτυχήματα ποὺ χωρίζουν εὐθὺς μετὰ τὸ γάμο τους τὴ νέα Ἀνθεια καὶ τὸν ὠραῖο Ἀδροκόμη. Οἱ δύο σύζυγοι πέφτουν στὰ χέρια πειρατῶν, χωρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο καὶ περιπλανῶνται στὰ πέρατα τοῦ μεσογειακοῦ κόσμου. Ἐχουν ὅμως ὀρκιστῇ ἀμοιβαία πίστη καὶ τηροῦν τὸν ὄρκο τους παρὰ τοὺς κινδύνους ποὺ διατρέχουν· γιατί ἡ ἀρετὴ τους δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ ὑποχωροῦν σὲ ἐρωτικὰς ἐπιδιώξεις τῶν ἄλλων, πράγμα ποὺ τοὺς ἐκθέτει στὴν ἐκδίκηση τῶν ἐρωτευμένων ποὺ ἀποκροοῦνται. Ἡ τελικὴ συνάντηση τῶν ἡρώων τοῦ μυθιστορήματος γίνεται στὴ Ρόδο, ἀπὸ ὅπου οἱ δύο σύζυγοι ξαναγυρίζουν στὴν Ἐφεσο γιὰ νὰ χαροῦν τὴν εὐτυχίαν τους.

Τὰ «Ἐφεσιακά» ἔχουν κοινὸ χαρακτηριστικὸ μὲ τὰ ἄλλα μυθιστορήματα ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν τὴ φτώχεια τῆς ἔμπνευσης, ὅμως ξεχωρίζουν σὲ τοῦτο : ὅτι ἡ διήγησις εἶναι ἀπλή, ἀδύνατη ἴσως, χωρὶς ρητορικοὺς πλατεϊασμούς³.

«Τὰ κατὰ Λευκίπτην καὶ Κλειτοφῶντα» τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου, ποὺ γράφτηκαν, φαίνεται, στὴ δεύτερη πεντηκονταετία τοῦ δευτέρου μ. Χ. αἰῶνα, μᾶς παρουσιάζουν δύο ἐραστές νὰ φεύγουν στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ν' ἀρχίζουν ἔτσι τὴς περιπέτειές τους. Ἡ Μελίτη, μιὰ πλούσια χήρα ἀπὸ τὴν Ἐφεσο, ἐρωτεύεται τὸν

¹ Βλ. παρακάτω σελ. 10.

² Ἐκδοσις κριτικὴ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Χαρίτωνος ἀπὸ τὸν W. E. Blake, Ὁξφόρδη 1938.

³ Βλ. τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου τῶν «Ἐφεσιακῶν» ἀπὸ τὸ Georges Dalmeyda, Παρίσι 1926.

Κλειτοφῶντα τότε πιά πὺν αὐτὸς θεωρεῖ χαμένη γιὰ πάντα τὴν ἀγαπημένη του. Ὅταν ὁ Κλειτοφῶν συγκατατίθεται νὰ τὴν παντρευτῇ, τὴν ξαναβρίσκει ἀνάμεσα στὶς σκλάβες τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ σύζυγος τῆς Μελίτης, πὺν παρουσιάζεται ὕστερ' ἀπὸ ναυάγιο, πνέει μένεα ἐναντίον τοῦ Κλειτοφῶντος καὶ φροντίζει νὰ φυλακιστῇ. Τῇ στιγμῇ πὺν πρόκειται ὁ Κλειτοφῶν νὰ καταδικαστῇ σὲ θάνατο ἐμφανίζεται ὁ πατέρας τῆς Λευκίπης, ἀναγνωρίζονται οἱ ἀδῶοι καὶ γίνονται οἱ γάμοι.

Ὁ συγγραφέας εἶχε πρόθεση νὰ γράψῃ λόγιο μυθιστόρημα, στὴν πράξῃ ὅμως τοῦ ἔδωσε τὰ χαρακτηριστικὰ λαϊκοῦ ἀναγνώσματος, καθὼς ἀπευθύνεται στὰ γούστα μιᾶς εὐρύτερης λαϊκῆς μάζας. Ἄς σημειωθῇ ὅτι τὸ ἔργο γνώρισε σημαντικὴ ἐπιτυχία στὰ χρόνια τῶν Κομνηνῶν καὶ ἀργότερα¹.

Γύρω στὰ 200 μ. Χ. ὁ Λόγγος ἔγραψε τὸ γνωστότατο μυθιστόρημά του «Τὰ κατὰ Δάφνιν καὶ Χλόην». Παρακολουθοῦμε ἐδῶ τὴν ἀνάπτυξη ἐρωτικοῦ αἰσθήματος ἀνάμεσα σὲ δύο ἔκθετα παιδιὰ, πὺν ἀνατρέφονται ἀπὸ δύο οἰκογένειες βοσκῶν στὴ Μυτιλήνη, σὲ περιβάλλον ἀγροτικὸ καὶ ποιμενικὸ καὶ γίνονται κι' αὐτοὶ βοσκοί. Στὸ τέλος οἱ δύο νέοι βρίσκουν τοὺς γονεῖς τους, ἀλλὰ προτιμοῦν νὰ ξαναγυρῶσιν στὴν ἐξοχή, ὅπου ἐορτάζουν τὸ γάμο τους καὶ συνεχίζουν τὴ ζωὴ τους. Φανερὴ εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα νὰ παρουσιάσῃ τὰ γεγονότα στὴ φυσικότερη καὶ ἀθωότερη κατὰ τὸ δυνατό μορφή τους, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνει πάντα. Συχνὰ διαπιστώνομε στὸ μυθιστόρημα αὐτὸ κάποιον τόνο πλαστῆς εἰλικρίνειας καὶ μιᾶς κατὰ παραγγελίαν ἀθωότητος. Ὅπωςδὴποτε ἡ περιπέτεια εἶναι περιορισμένη στὸ μυθιστόρημα τοῦτο. Μολονότι ὁ ἔρωτας σ' αὐτὸ δὲν ἔχει βάθος, ὅμως περιγράφεται μὲ λεπτότητα ἀπὸ τὸ συγγραφέα. Οἱ ἥρωες ἀποκτοῦν ἐδῶ κάποιον «ἀνθρώπινον» ἐνδιαφέρον. Γίνονται κέντρο ἑνὸς δράματος ἐσωτερικότερου. Κι' ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὸ ἔργο τοῦ Λόγγου δὲ στερεῖται ἀπὸ ἀρετῆς, διαβάστηκε καὶ ἀγαπήθηκε πολὺ στὰ χρόνια τῆς Ἀναγέννησης καὶ κατόπιν. Συχνὰ μεταφράστηκε σὲ νεώτερες εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας καὶ ἐπηρεάσε τὸ γνωστὸ Ἑλβετὸ συγγραφέα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνα S. Gessner στὴ συγγραφὴ τοῦ εἰδυλλίου του «Δάφνις» (1754)².

Τὸ πολὺ γνωστὸ ἐπίσης μυθιστόρημα «Αἰθιοπικὰ» τοῦ ἐπισκόπου Τρίκκης Ἡλιοδώρου, πὺν γράφεται μετὰ τὰ μέσα τοῦ τετάρτου αἰῶνα³, τοποθετεῖ τὴν ὑπόθεσίν του στὰ χρόνια τῆς περσικῆς κυριαρχίας στὴν Αἴγυπτο καὶ ἀναφέρεται κι' αὐτὸ στὶς περιπέτειες δύο ἀγαπημένων, τοῦ Θεαγένη καὶ τῆς Χαρίκλειας, πὺν φεύγουν ἀπὸ τοὺς Δελφούς καὶ ἔρχονται στὴν Αἴγυπτο, ἀφοῦ ὀρκίστηκαν ἀμοιβαία πίστη καὶ ἀγνότητα ὡς τῇ στιγμῇ πὺν θὰ μπορέσουν νὰ τελέσουν τοὺς γάμους των.

¹ Τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου βρίσκεται στοῦ R. Hercher: *Scriptores Erotici Graeci*, Λειψία 1859.

² Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Gessner βλ. P. van Tieghem: *Le préromantisme*, τόμ. 2, σελ. 219, 220, 221 κ. ἐ. Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λόγγου βρίσκεται στοῦ R. Hercher: *Scriptores Erotici Graeci*, Λειψία 1858, στὴν ἔκδοση τοῦ J. M. E. Edmonds στὴ Loeb Classical Library, Λονδίνο 1916, στὴ γαλλικὴ ἔκδοση τοῦ Ἀντωνίου Καίτη: *Longus Pastorales*, Ἀθήνα 1932, τὴ γαλλικὴ ἐπίσης ἔκδοση — μὲ γαλλικὴ μετάφραση — τοῦ G. Dalmeyda στὴ συλλογὴ Budé, Παρίσι 1934.

³ Γιὰ τὴ χρονολόγησιν τοῦ μυθιστορήματος εὐθὺς μετὰ τὸ 351 βλ. A. H. van der Valk: *Remarques sur la date des Ethiopiques d'Héliodore* (Μνημοσύνη 9 [1940/41] 97-100). Βλ. καὶ Aristide Colonna: *L' Assedio di Nisibis del 350 d. C. e la Cronologia di Eliodoro* (Athenaeum, N. S. 28 [1950], 79-87) Πβ. καὶ A. Wifstrand: *Εἰκότα, Emendationen u. Interpretationen zu griechischen Prosaikern der Kaiserzeit* (Bulletin de la Société Royale des Lettres de Lund, 1944-45), Lund 1945. Ὁ Wifstrand ἐνισχύει τὴν παραπάνω χρονολόγησιν καὶ μὲ στοιχεῖα ὕφους καὶ γλώσσας.

Τρικυμίες, ληστείες στην ξηρά και στη θάλασσα, πόλεμοι, προδοσίες, ἐνέδρες ἐρωτευμένων, ποικίλα ἄλλα ἐμπόδια ἀναβάλλουν τὴ λύση. Στὸ τέλος οἱ δύο ἀγαπημένοι φτάνουν στὴν Αἰθιοπία ὡς αἰχμάλωτοι πολέμου καὶ πρόκειται νὰ θυσιαστοῦν. Τὴν τελευταία στιγμή διαπιστώνεται ὅτι ἡ νέα εἶναι κόρη τοῦ βασιλιᾶ τῆς Αἰθιοπίας καὶ ἐορτάζονται οἱ γάμοι τῆς μὲ τὸ Θεαγένη.

Τὸ ἔργο τοῦ Ἡλιοδώρου, πού δὲ στερεῖται ἀπὸ μιὰν ὁργανωμένη ἀρχιτεκτονική, ἐπηρέασε σημαντικούς λογοτέχνες στὰ νεώτερα χρόνια, ὅπως τὸν Τάσσο καὶ τὸν Θερβάντες. Ἀσκήσε ἐπίσης ἐπίδραση καὶ στὴ Γαλλία τὸ δέκατο ἑβδόμο αἰῶνα. Ὁ δικός μας Δ. Θερειανὸς—ᾧ προστεθῇ—τὸ χαρακτήρισε ὡς «τὴν καλλίστην εἰκόνα τῆς σοφιστικῆς τοῦ ἔρωτος μυθιστορίας»¹.

Βασικὴ ὑπόθεση σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ μυθιστορήματα εἶναι οἱ δοκιμασίες καὶ οἱ περιπέτειες σὲ ξένες χώρες καὶ θάλασσες ἐνὸς ζεύγους ἐραστῶν· περιπέτειες καὶ δοκιμασίες πού τὶς προκαλοῦν οἱ ἄνθρωποι ἢ ἡ τύχη. Οἱ ἐραστές κατορθώνουν μολαταῦτα νὰ μείνουν πιστοὶ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο καὶ τέλος—ἀντίθετα ἀπὸ κάθε πρόβλεψη—συναντῶνται πάλι καὶ ἐνώνονται γιὰ νὰ ζήσουν τοῦ λοιποῦ εὐτυχισμένοι. Οἱ ὑποθέσεις τῶν ἔργων αὐτῶν τοποθετοῦνται σὲ ἓνα ἀπομακρυσμένο, ἀσαφές καὶ ἰδανικὸ παρελθόν. Ὁ γεωγραφικὸς τους ὁρίζοντας περιορίζεται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν ἀνατολικὴ Μεσόγειο.

Χαρακτηριστικὰ τοῦ εἶδους εἶναι ἡ ἀναμφισβήτητη συμβατικότητα του, ἡ ἀδιαφιλονέικη ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν πραγματικὴ ζωὴ, ὁ φόρτος τῶν περιγραφῶν, τῶν λόγων, τῶν ἐπιστολῶν, ὁ ἄκρατος αἰσθηματισμὸς, τὸ ξεχώρισμα τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ θρίαμβος τῶν πρώτων, ἡ τάση γιὰ τὴν περιπέτεια καὶ τὸ θαυμαστό, ἓνας κούφιος ἰδεαλισμὸς τῶν προσώπων. Γιὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τους αὐτὰ αἰτία πρέπει ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὁ ψευτοἱστορικὸς χαρακτήρας τῶν μυθιστορημάτων τούτων. Καθὼς σωστὰ παρατήρησε ὁ Κρουμπάχερ², οἱ τεχνίτες τοῦ μυθιστορηματος αὐτοῦ, κλεισμένοι κατὰ ἓνα τρόπο σὲ σκονισμένες αἰθουσες μουσείων, ἐργάζονται σύμφωνα μὲ γύψινα ἐκμαγεῖα. Ὑστεροῦν ἐπίσης στὴν τέχνη τῆς σύνθεσης, καθὼς εἶναι αἰσθητὰ ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ καλαισθησία. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ ὕφος τους εἶναι ἐκδηλὰ ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὸ ὕφος τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς» (2 αἰ. μ. Χ.), δὲν ἐπιμένουν διόλου στὸ ἐσωτερικὸ δράμα τῶν προσώπων πού τοὺς ἀπασχολοῦν, ἀλλὰ μόνο στὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα τῆς ὑπόθεσης. Τὰ πρόσωπα δὲν ἀναπτύσσουν καμιὰ ἀτομικὴ δράση, ἀλλὰ εἶναι ἀθύρματα σὲ ἰδιοτροπίες τῆς τύχης, πού τὰ χτυπήματά της δὲν ὁδηγοῦν τὸ μυθιστοριογράφο παρὰ στὴ ρητορικὴ ἔμφαση.

Πραγματικὴ ἐξαίρεση μέσα στὰ μυθιστορήματα αὐτά, τὰ χωρὶς ψυχὴ, ἀποτελεῖ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λόγγου, γιὰτὶ ὁ μυθιστοριογράφος αὐτὸς κατορθώνει, ὡς ἓνα βαθμὸ, νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ εἶδος πού καλλιεργεῖ ἀπὸ τὰ κατὰ παράδοση ψυχρὰ στοιχεῖα καὶ νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ ζωντανότερη καλλιτεχνικὴ μορφή. Τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Λόγγου εἶναι πρὸ ἀνθρώπινα καὶ ἡ περιπέτεια τοῦ μυθιστορηματος γίνεται περισσότερο ἐσωτερικὴ. Τὴ γέννηση καὶ τὴν ἀνθήση τοῦ ἔρωτα στὸ μυθιστόρημα τοῦ

¹ Τὸ ἔργο βρίσκεται στὴν ἔκδοση Κοραῆ (Παρίσι 1804), καθὼς καὶ σ' ἐκείνη τοῦ I. Bekker (Λειψία 1855), πού ἔγινε μὲ βάση τὴν πρώτη. Νεώτερες ἐκδόσεις: τοῦ Aristide Colonna (Ρώμη 1928) καὶ τῶν R. M. Rattenbury καὶ T. W. Lumb μὲ γαλλικὴ μετάφραση (τόμοι τρεῖς, Παρίσι 1935, 1938, 1943). Τὰ «Αἰθιοπικά» ἐκδόθηκαν καὶ στὴ Βιβλιοθήκη Παπύρου, ἀρ. 4, 50 (Ἀθήνα 1938, 1939) μὲ ἀνατύπωση τῆς εἰσαγωγῆς στὸ ἀρχαῖο μυθιστόρημα τοῦ Κοραῆ καὶ μὲ νεοελληνικὴ μετάφραση τοῦ Φ. Γιοφύλλη.

² Κ. Κρουμπάχερ: Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας, μετάφρ. Γ. Σωτηριάδη, τόμ. 3 (Ἀθήνα 1900), σελ. 475.

το σὰ νὰ τὴν προκαλοῦν οἱ κοσμικοὶ νόμοι ποὺ κυβερνοῦν τὴ φύση. Γιὰ νὰ δώσω τοὺς ἴδιους τοὺς χαρακτηρισμοὺς εἰδικοῦ μελετητῆ, τοῦ Bruno Lavagnini, «μέσα στὴν ἡρεμία τῶν κάμπων, σὲ στενὴ σχέση, σὲ ἄμεση σχεδὸν κοινωνία μὲ τὴν ἴδια τὴ φύση, μὲ τὰ κοπάδια καὶ τὰ φυτὰ, τὶς νύμφες καὶ τὶς πηγές, τὰ ὠδικὰ πτηνὰ καὶ τὰ ὀξύφωνα τζίτζικια, ἀναπτύσσεται ὁ ἔρωτας μέσα στὶς νεανικὲς καρδιὲς τοῦ Δάφνιδος καὶ τῆς Χλόης»¹.

Σχετικὰ μὲ τὴν προέλευση τοῦ σοφιστικοῦ μυθιστορήματος δὲν εἴμαστε ἐπαρκῶς διαφωτισμένοι. Τὸ γνωρίζομε σχεδὸν μόνο ἀπὸ τὶς φάσεις ποὺ πέρασε στὰ χρόνια τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς». Ὁ Γερμανὸς E. Rhode², ξεκινώντας ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα ποὺ ἦταν γνωστὰ στὴν ἐποχὴ του, διακρίνει στὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα δύο στοιχεῖα ποὺ ἡ συνένωσή τους κατὰ τὴ γνώμη του τοῦ ἔδωσαν ὑπόστασι. Τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι ἡ ἐρωτικὴ ἀφήγηση τῆς ἀλεξανδρινῆς ἐλεγείας καὶ ἡ ἀφήγηση ταξιδιωτῶν μὲ θαυμαστὰς περιγραφὰς μακρυνῶν τόπων. Τὴ συγχώνευση τῶν στοιχείων αὐτῶν τὴν τοποθετοῦσε ὁ Rhode στὰ χρόνια τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς», ποὺ τὴν ἐπίδρασή της χωρὶς ἄλλο μαρτυροῦν τὰ μυθιστορήματα ποὺ ἔχουν ὥς τὶς μέρες μας διασωθῇ. Ὑπογραμμίζοντας μάλιστα μὲ ὑπερβολικὸ τρόπο τὴν ἐπίδραση αὐτὴ στὸ πεδίο τῆς μορφῆς πίστευε ὅτι τὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα γεννήθηκε ἀπὸ τὰ γυμνάσματα τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς».

Ἐλάττωμα τῶν παρατηρήσεων τοῦ Rhode εἶναι ὅτι βασίστηκε γιὰ νὰ διατυπώσῃ τὴ θεωρία του σὲ περιορισμένο μυθιστορηματικὸ ὕλικό (ἐκεῖνο ποὺ ἦταν γνωστὸ στὴν ἐποχὴ του). Ἔτσι περιορίζε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος σ' ἐκεῖνα ποὺ φανέρωναν τὰ συγκεκριμένα μυθιστορήματα ποὺ εἶχε ὑπ' ὄψιν του. Ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου ὁ ἴδιος ἐρευνητὴς δὲν εἶχε ἀντιληφθῇ ὅτι μέσα στὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα τὸ στοιχεῖο τῆς ταξιδιωτικῆς περιπέτειας ὑποτασσόταν στὸ ἐρωτικὸ στοιχεῖο, θεωροῦσε καὶ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ὥς ἐξ ἴσου ἀπαραίτητα στὴ συγκρότηση τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος. Καὶ ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό, γιὰ τὸ στοιχεῖο τῶν ταξιδιωτικῶν περιπετειῶν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ δίνει ἀπλῶς ἐνδιαφέρον στὴ δράση μὲ τὴν ποικιλία τῶν ἐξωτερικῶν γεγονότων, δὲν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ συγκροτεῖ στὴν οὐσία του τὸ μυθιστόρημα. Ἀκόμη ὁ Rhode ὑπερτιμᾷ, ὅπως εἶπα, τὴν ἐπίδραση τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς» πάνω στὸ μυθιστόρημα. Αὐτὴ μπορούσε νὰ ἐπιδράσῃ, καὶ ἄσκησε πράγματι ἐπίδραση ἀπάνω του, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνη ποὺ δημιούργησε τὸ λογοτεχνικὸ αὐτὸ εἶδος.

Ὅτι ὁ Rhode δὲ χρονολογοῦσε μὲ ἐπιτυχία τὴ γένεση τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος μᾶς τὸ ἔδειξε ἥδη ἀπὸ τὸ 1893 ἡ ἀνακάλυψη τοῦ ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Νίνου³, ποὺ μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀνεβάσωμε χρονολογικὰ τὴ γένεση τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος στὸ τέλος τοῦ πρώτου αἰῶνα π. Χ. Κατὰ τὸν Ἰταλὸ μάλιστα καθηγητὴ Bruno Lavagnini⁴ λαϊκὴ εἶναι ἡ προέλευση τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ γυμνάσματα τῆς «δευτέρας σοφιστι-

¹ Bruno Lavagnini: Studi sul romanzo greco. Μεσσήνη - Φλωρεντία [1950], σελ. 104.

² Βλ. E. Rhode: Der griechische Roman und seine Vorläufer (1876, γ' ἐκδ. Λειψία 1914).

³ U. Wilcken: Ein neuer griechischer Roman (Hermes 28 [1893], 161-93) καὶ B. Lavagnini: Studi sul romanzo greco, σελ. 221-2.

⁴ B. Lavagnini: Le origini del romanzo greco. Πίζα 1921 (Annali della Scuola Normale di Pisa, τόμ. 27). Ἡ μελέτη ἀναδημοσιεύεται στὸ γενικότερο βιβλίο τοῦ Lavagnini: Studi sul romanzo greco. Τὸ τελευταῖο δημοσίευμα περιέχει καὶ ἄλλες σημαντικὲς μελέτες πάνω στὸ «σοφιστικὸ» μυθιστόρημα, ποὺ τὶς δημοσίευσε ὁ Lavagnini ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης του πραγματείας τοῦ 1921 ἕως τὸ 1950. Ἐκεῖ βρῖσκει ὁ ἐνδιαφερόμενος γιὰ τὸ ἀρχαῖο μυθιστόρημα ὅλη τὴ σχετικὴ βιβλιογραφία.

κῆς». Ξεκινώντας ὁ Lavagnini ἀπὸ τὴ γνῶση τῶν παλιότερων μυθιστορημάτων, πού μᾶς τὰ γνώρισαν οἱ πάπυροι¹, καὶ ἀπὸ τὴ διαπίστωση ὅτι τὰ ἐρωτικά μυθιστορήματα ἔχουν ἱστορικὸ χαρακτήρα, διατύπωσε τὴ γνώμη ὅτι τὸ μυθιστόρημα ξεπροβάλλει στὸ πεδίο τοῦ μύθου ὕστερα ἀπὸ μιὰ λαϊκὴ ἐπεξεργασία τῶν τοπικῶν παραδόσεων μέσα στὰ πλαίσια τῆς τοπικῆς ἱστοριογραφίας. Πράγματι, σύμφωνα με τὶς νεώτερες ἔρευνες γεγονὸς εἶναι ὅτι ἀπὸ τὴ σύντομη διήγηση θὰ μπορούσε νὰ προέλθῃ τὸ μυθιστόρημα. Στὴν περίπτωση πού τὸ στοιχεῖο τῆς δραματικῆς ἐξέλιξης δὲν τὸ ἔδινε ἡ σύντομη διήγηση, μπορούσε τὸ στοιχεῖο αὐτὸ νὰ τὸ ἀντλήσῃ τὸ μυθιστόρημα ἀπὸ τὴν ἱστοριογραφία, πού ὅπωςδήποτε θὰ παρείχε τὰ ἀπλόχωρα πλαίσια τοῦ παρελθόντος γιὰ νὰ κινηθοῦν τὰ πρόσωπα τῶν ἡρώων. Κατὰ τὴν ἀποψη τοῦ Lavagnini ἡ τοπικὴ ἱστορία μπόρεσε νὰ ἐξελιχτῇ σὲ προσωπικὸ μυθιστόρημα τὴν ἐποχὴ πού ἐνδιαφέρον δὲν εἶχε πιά ἡ πόλη—κράτος, ἀλλὰ τὸ ἄτομο· ὅταν, καθὼς ὁ ἴδιος λέει, στὴν ἱστοριογραφία ὁ ἔρωτας καὶ τὰ ἄλλα ἀνθρώπινα αἰσθήματα ἔπαισαν νὰ ἔχουν ἀπρόσωπο χαρακτήρα, ἐντελῶς γενεαλογικὸ, κι' ἀπόκτησαν ἀνθρώπινο ἐνδιαφέρον, μέσα δηλ. στὴν ἐλληνιστικὴ ἐποχὴ. Καὶ εἶναι εὐκολο νὰ καταλάβωμε πῶς ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία τοπικῶν παραδόσεων τὸ μυθιστόρημα πραγματεύτηκε θέματα καθαρῆς φαντασίας. Ὁ τίτλος ἄλλωστε πολλῶν μυθιστορημάτων, πού ἡ μᾶς διασώθηκαν ὁλόκληρα ἢ ἔχομε μαρτυρημένους μόνο τοὺς τίτλους τῶν (Ἑφesiaκά, Αἰθιοπικά, Κυπριακά, Ροδιακά κλπ.), εἶναι χαρακτηριστικὰ σχετικὰ μαρτύρια, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι συχνὰ ἀπαντοῦμε πολεμικὲς σκηνὲς στὰ μυθιστορήματα πού μᾶς σώθηκαν.

Ὁ ἀντιρρεαλισμὸς πάλι καὶ ἡ συμβατικότητα τῶν σοφιστικῶν, ὅπως τὰ λέμε, μυθιστορημάτων εἶναι, φαίνεται, ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐπίδρασης πού θὰ μπορούσε νὰ πηγάζῃ ἀπὸ τὴ σατιρικὴ λογοτεχνία. Ἡ σχέση ἐξ ἄλλου τοῦ μυθιστορήματος μετὸ δράμα θὰ μπορούσε νὰ βρεθῇ στὴ διαπίστωση ὅτι στὸ δράμα ἔχομε μιὰ ἀρχικὴ κατάσταση γεγονότων πού ὁδηγεῖ σύντομα σὲ μιὰ νέα τελικὴ κατάσταση καὶ τὴ λύση, ἐνῶ στὸ μυθιστόρημα ἔχομε μιὰ ἀτελεύτητη σειρὰ ἀπὸ τέτοιες δραματικὲς καταστάσεις.

Μελετώντας τὸ ζήτημα μέσα στὸν ἀνοιγμένο ἀπὸ τὸ Lavagnini δρόμο, ὁ Rostovtzeff² καὶ ὁ J. Ludvikovsky³ ὑποστήριξαν, ἰδίως ὁ δεύτερος, ὅτι τὸ ἀρχαῖο μυθιστόρημα πρέπει νὰ προῆλθε ἀπὸ μιὰ διάσπαση τῆς παλιότερης μορφῆς τῆς ἐλληνικῆς ἱστοριογραφίας, πού στὴν Ἑλλάδα εἶναι περισσότερο συγγενικὴ μετὸ ἔπος παρὰ μετὴν καθαρὴ ἐπιστήμη. Στήριγμα βασικὸ τῆς νέας αὐτῆς θεωρίας εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Νίνου, πού ἀνέφερα πρὶν πάντων, μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ σὰν κάτι ἐνδιάμεσο ἀνάμεσα στὸ (ἱστορικὸ) μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Χαρίτωνος. Σύνδεσμο πάλι τοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος μετὴν αἰγυπτιακὴ ἱερὰ ἱστορία τοῦ θεοῦ ζεύγους τῆς Ἰσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος διαβλέπει ὁ K. Kerényi⁴. Τὴ θεωρία τοῦ Lavagnini οἱ νεώτερες αὐτὲς ἔρευνες ὅχι μόνο δὲν τὴν ἀνέτρεψαν, ἀλλὰ καὶ τὴ στήριξαν μετὰ πρόσθετες ἐνδιαφέρουσες παρατηρήσεις.

¹ Βλ. B. Lavagnini: *Eroticorum graecorum fragmenta papyracea*, Λειψία 1922, R. M. Rattenbury: *New Chapters in the History of the Greek Literature*, τόμ. 3, σελ. 211-257 (*Romance: Traces of lost Greek Novels*), Ὁξφόρδη 1933 καὶ Fr. Zimmermann: *Griechische Romanpapyri und verwandte Texte*, Αἰδελβέργη 1936.

² *Seminarium Kondakovianum*, Πράγα 1928, σ. 135-8.

³ J. Ludvikovsky: *Τὸ ἐλληνικὸ περιπετειῶδες μυθιστόρημα. Μελέτη γιὰ τὴ φύση καὶ τὴν προέλευσίν του* (ρωσ.) Πράγα 1925.

⁴ K. Kerényi: *Die griechisch-orientalische Romanliteratur in religionsgeschichtlicher Beleuchtung*, Τυβίγγη 1927.

II

Τὸ «σοφιστικὸ» μυθιστόρημα, πὺ τόσο ἀγαποῦσε τὴν ἀνάπτυξη καὶ τὴν ἐλεύθερη περιγραφή ἐρωτικῶν σκηνῶν, δὲν εἶναι καθόλου περίεργο πὺ δὲ βρίσκει καμιάν ἀπήχηση μέσα στὴ βυζαντινὴ γραμματεία ἕως τὰ χρόνια τοῦ Μιχαήλ Ψελλοῦ καὶ ἴσως-ἴσως καὶ ὡς αὐτὰ τὰ μέσα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα. Ὅσο καὶ ἂν ὁ Φώτιος δὲ θεωροῦσε ἀνάξια τῆς προσοχῆς τοῦ ἔργα τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ὅμως οἱ ἀσκητικές, οἱ καλογηρικές τάσεις πὺ σὲ σημαντικὸ βαθμὸ χαρακτηρίζουν τὸ βυζαντινὸ πνεῦμα, ἕως τὴν ἐποχὴ ἰδίως τῆς ἀναγέννησης τῶν Κομνηνῶν, δὲν μποροῦσαν νὰ βοηθήσουν μιὰ διάδοσιν τῶν παλιότερων αὐτῶν ἐρωτικῶν μυθιστορημάτων.

Εἶναι γι' αὐτὸ ἀξιοπρόσεχτο τὸ γεγονός ὅτι μέσα στὸν ἀναγεννητικὸ γιὰ τὶς ἑλληνικὲς μελέτες αἰῶνα τῶν Κομνηνῶν προβάλλουν σὰν ὕστερα ἀπὸ σύνθημα τέσσερις κινῶν μυθιστοριογράφοι μὲ τὰ μυθιστορήματά τους, πὺ ἀποτελοῦν ἄλλοτε πιστότερη καὶ ἄλλοτε πῶ ἐλεύθερη μίμηση τῶν μυθιστορημάτων τῶν ἑλληνορωμαϊκῶν χρόνων. Ὁ Εὐμάρθιος Μακρεμβολίτης μὲ «Τὰ καθ' Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν», ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος μὲ «Τὰ κατὰ Ροδάνθην καὶ Δοσικλέα», ὁ Νικήτας Εὐγενειανὸς μὲ «Τὰ κατὰ Δρόσυλλαν καὶ Χαρικλέα» καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μανασσῆς μὲ «Τὰ κατ' Ἀρίστανδρον καὶ Καλλιθέαν» φέρουν ξανά στὸ προσκήνιο τῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς τὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα. Σωστά, νομίζω, παρατηρήθηκε ὅτι τὴ στροφή αὐτὴ πρὸς τὸ γραμματεϊκὸ τοῦτο εἶδος τὴ δημιουργεῖ, ἢ τουλάχιστο ἀποτελεσματικὰ τὴν ἐνισχύει μιὰ ἐλεύθερη πνευματικὴ μετὰ ἀναγεννητικὰ πράγματι χαρακτηριστικά, πὺ προβάλλει στὸ βυζαντινὸ κόσμον μὲ τὴ βασιλεία τοῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ (1143—1180)· μιὰ πνευματικὴ πὺ θὰ ἀμυνρωθῇ ὡς ἓνα βαθμὸ στὶς ἀρχὲς τοῦ ἀκόλουθου αἰῶνα μὲ τὴν κατάκτησιν τῆς Πόλης ἀπὸ τοὺς Φράγκους (1204) καὶ τὸν καταταμαχισμόν τὸν ἐπέρχεται τῶν ἑλληνικῶν πολιτικῶν δυνάμεων¹.

Ὁ Εὐμάρθιος ἢ Εὐστάθιος Μακρεμβολίτης, πὺ κατὰ τὸν Heisenberg², χωρὶς ὅμως ἐπαρκῆ δικαιολογία, πρέπει νὰ ταυτιστῇ μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον, στὸ μυθιστόρημά του «Τὰ καθ' Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν»³, γραμμένο σὲ πεζό, μιμείται τὸ γνωστὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου, πὺ ἀναφέραμε ἤδη, χρησιμοποιώντας μιὰ γλῶσσα ἐντελῶς ἀλλόκοτη, συμβατικά ἀρχαϊστικὴ καὶ ἀκαλαίσθητη. Ἡ ὑπόθεσιν τοῦ μυθιστορήματος εἶναι ἡ ἀκόλουθη: Ὁ Ὑσμινίας ἐρωτεύεται τὴν Ὑσμίνην, πὺ στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της φιλοξενεῖται σὲ κάποια ἐορτὴ καὶ φεύγει μαζί της. Στὸ θαλάσσιον ταξίδι πὺ κάνουν τοὺς βρίσκει τρικυμία. Τὴν κόρη τὴ ρίχνουν στὴ θάλασσα γιὰ ἐξίλασμον καὶ τὸν Ὑσμινία τὸν πιάνουν ληστές. Ὅστερ' ἀπὸ τάλαιπωρίες ἐλευθερώνονται καὶ οἱ δύο καὶ παντρεύονται.

Ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος, γράφοντας τὸ πολὺστιχον μυθιστόρημά του «Τὰ κατὰ Ροδάνθην καὶ Δοσικλέα»⁴, ἀκολουθεῖ ὡς πρότυπον τὰ «Αἰθιοπικά» τοῦ Ἡλιοδώρου. Ἀπ' αὐτὸν πολλὰ διδάχτηκε σχετικὰ μὲ τὴν οἰκονομία τῶν τριῶν πρώ-

¹ Βλ. σχετικὰ *A. Heisenberg*: Das Problem der Renaissance in Byzanz (Historische Zeitschrift 133 (1925), 393-412 καὶ *F. Dölger*: Die byzantinische Dichtung in der Reinsprache, Βερολίνο 1948, σελ. 20-1.

² Βλ. μελέτη τοῦ *A. Heisenberg* στὸ *Rheinisches Museum für Philologie* 58 (1903), 427.

³ Βλ. Τὸ κείμενον τοῦ μυθιστορήματος στοῦ: *R. Hercher*: *Scriptores Erotici Graeci* 2 (1859), 161-286. Βλ. καὶ τὴν ἐκδόσιν τοῦ *Isidorus Hilberg*, Βιέννη 1876.

⁴ Βλ. τὸ κείμενον στοῦ *R. Hercher*: *Scriptores Erotici Graeci* 2 (1859), 289-434

των βιβλίων τοῦ μυθιστορήματός του, καθὼς πειθόμαστε ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ μεταγενέστερη διήγηση μαθαίνομε προηγούμενες περιπέτειες τῶν ἡρώων. Ὁ Δοσικλῆς ἀπὸ τὴν Ἑβυδο μὲ τὴ βοήθεια φίλων του κλέβει τὴ Ροδάνθη. Στὴ Ρόδο πιάνονται ἀπὸ πειρατές, χωρίζονται καὶ ἡ Ροδάνθη πουλιέται δούλη στὴν Κύπρο. Ὁ Δοσικλῆς κινδυνεύει νὰ προσφερθῇ θυσία στοὺς θεούς, ἀλλὰ κατορθώνει νὰ διαφύγει καὶ φτάνει στὴν Κύπρο, ὅπου συναντᾷ τὴ Ροδάνθη. Στὸ ἀναμεταξὺ φτάνουν ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Ἑβυδο καὶ οἱ γονεῖς τῶν δύο νέων, πού φωτισμένοι ἀπὸ ἓνα χρησμὸ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν ἔρχονται νὰ τοὺς ἀναζητήσουν. Γυρίζουν τότε ὅλοι τους στὴν Ἑβυδο, ὅπου παντρεύονται οἱ δύο νέοι μὲ τὴν εὐλογία τῶν γονέων τους. Τὸ ἔργο αὐτό, πού δέχτηκε ἴσως τὴν ἐπίδραση ἀνατολικῶν παραμυθιῶν, κατὰ τὴ χαρακτηριστικὴ κρίση τοῦ Κρουμπάχερ, μόνο μὲ τὸ μέγεθος μᾶς ἐπιβάλλεται (4614 τρίμετροι στίχοι). Ἡ διάταξη ἐξ ἄλλου τῆς ὕλης του δὲν εἶναι καθόλου ἱκανοποιητικὴ. Ἄς προστεθῇ ὅτι σὲ πολλὰ σημεῖα του τὸ μυθιστόρημα τοῦτο θυμίζει τὸ προηγούμενο τοῦ Εὐμαθίου Μακροβολίτη. Ἡ σύμπτωση αὐτὴ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι καὶ οἱ δύο μυθιστοριογράφοι χρησιμοποίησαν κοινὲς πηγές.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Νικῆτα Εὐγενειανοῦ, «Τὰ κατὰ Δρόσυλλαν καὶ Χαρικλέα»¹, ἀποτελεῖ μίμηση τοῦ παραπάνω μυθιστορήματος τοῦ Προδρόμου, ἀλλὰ καὶ ἄλλων παλιότερων μυθιστορημάτων. Μᾶς διηγεῖται τὶς περιπέτειες τῆς Δρόσυλλας καὶ τοῦ Χαρικλῆ, πού πιάνονται ἀπὸ πειρατές, χωρίζονται μετὰ πολλὰς περιπέτειες, κατορθώνουν νὰ συναντηθοῦν, νὰ συναντήσουν καὶ τοὺς γονεῖς τους, πού τοὺς ἐνώνουν μὲ τὸ δεσμὸ τοῦ γάμου. Ὁ τόνος τοῦ μυθιστορήματος εἶναι περισσότερο τρυφερός καὶ ἀπαλὸς παρὰ στὸ μυθιστόρημα τοῦ Προδρόμου, ἰδίως στὶς ἐρωτικὰς ἐπιστολὰς καὶ στὶς σχοινοτενεῖς περιγραφές, ὅπου μμεῖται τὸ ὕφος τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς». Χαρακτηριστικὴ μέσα στὸ ποίημα εἶναι ἡ ἐλευθεροστομία τοῦ ποιητῆ.

Γιὰ τὸ μακρότατο ποίημά του (3641 τρίμετροι στίχοι) ἀντλεῖ πρόθυμα ὁ συγγραφέας ἀπὸ παλιότερους ἀνακρεόντειους καὶ βουκολικοὺς ποιητές, ἀπὸ τὸ Μουσαῖο, ἀπὸ τὰ ἐπιγράμματα τῆς Ἀνθολογίας, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ σημαντικότερα σοφιστικὰ μυθιστορήματα· ἰδίως ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἀχιλλέως Τατίου. Χαρακτηριστικὸ εἶναι καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου ἀνάγεται σ' ἓνα ἀσαφές ἀρχαῖο ἑλληνικὸ παρελθόν, ὅπως συνέβαινε καὶ στὰ παλιότερα σοφιστικὰ μυθιστορήματα, πού ἀσφαλῶς τὰ εἶχε ὑπ' ὄψη του ὁ Εὐγενειανός.

Ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Κωνσταντίνου Μανασσῆ «Τὰ κατ' Ἀρίστανδρον καὶ Καλλιθέαν»² δὲ μᾶς διασώθηκαν παρὰ ἀποσπάσματα· ἔχομε ὅμως λόγους νὰ πιστεύωμε ὅτι καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦτο δὲν ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὰ βασικά χαρακτηριστικὰ τοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους. Εἶναι ἀξιοπρόσεχτο ὅτι ὁ Μανασσῆς στὸ μυθιστόρημά του δὲ χρησιμοποιοεῖ, ὅπως ἄλλοι, τὸν τρίμετρο στίχο, ἀλλὰ τὸ δημοτικὸ δεκαπεντασύλλαβο, προετοιμάζοντας κατὰ ἓνα τρόπο τὴ μετάβαση πρὸς τὴ μυθιστορηματικὴ γραμματεία πού θὰ χρησιμοποιήσῃ ἀργότερα ὄχι μόνο τὸ λαϊκὸ μέτρο, ἀλλὰ καὶ δημοτικότερο γλωσσικὸ ἰδίωμα.

III

Μὲ τὸν ἔρχομό τῶν Φράγκων στὴν ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ καὶ μὲ τὶς κατακτήσεις τους στὴν περιοχὴ τούτῃ ἀσκεῖται μιὰ ἐπίδραση τῆς πρὸ ἐλευθέρης λαϊκῆς πνευ-

¹ Βλ. τὸ κείμενο τοῦ R. Hercher, ὁ. π. 437 - 552.

² Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Μανασσῆ βρίσκει κανεὶς στοῦ R. Hercher: *Scriptores Erotici Graeci* 2 (1859), 555 - 77.

ματικῆς ζωῆς τῆς μεσαιωνικῆς Δύσης πάνω στο βυζαντινὸ λαϊκὸ πνευματικὸ βίο. Ἡ ἐπίδραση ἰδίως πού ἀσκοῦν τὰ ἱπποτικά ἐρωτικά μυθιστορήματα πού φέρουν μαζί τους στήν Ἀνατολή οἱ Φράγκοι σταυροφόροι, καθὼς καὶ ἡ ὅλη νέα πολιτιστικὴ ἀτμόσφαιρα πού δημιουργεῖται τώρα στήν βυζαντινὴ Ἀνατολή, θὰ ἔχουν οὐσιαστικὰ ἐπακόλουθα στο λογοτεχνικὸ τομέα¹. Καὶ στο Βυζάντιο ἀπὸ τὸ δέκατο τρίτο καὶ τοὺς ἐπομένους αἰῶνες θὰ ἀρχίσουν νὰ γράφονται ἐρωτικά μυθιστορήματα σὲ λαϊκότερη αὐτὴ τὴ φορὰ γλώσσα, πού θὰ θυμίζουν χωρὶς ἄλλο σὲ πολλὰ συστατικά τους στοιχεῖα τὰ λόγια ἐρωτικά μυθιστορήματα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα, καμιά φορὰ καὶ αὐτὰ τὰ μυθιστορήματα τῶν χρόνων τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς», ὅμως θὰ ἀναπνέουν ἕναν ἀγνότερο, ἕνα φυσικότερο ἀέρα. Γιατὶ παράλληλα θὰ καθρεφτίζουν τὰ μυθιστορήματα αὐτὰ τὸν κόσμο πού διαμορφώνεται στήν Ἀνατολὴ μὲ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Φράγκων στὶς ἑλληνικὲς χῶρες, ἕναν κόσμο πού χωρὶς νὰ πᾶψη νὰ ἔχη τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς παλιότερης βυζαντινῆς κοινωνίας μεταμορφώνεται ὡς ἕνα βαθμὸ μὲ τὴ φραγκικὴ κατάκτηση καὶ τὶς φραγκικὲς ἐπιδράσεις. Ἡ ἐπίδραση μάλιστα αὐτὴ τοῦ γαλλικοῦ μεσαιωνικοῦ μυθιστορήματος βοηθεῖται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ τελευταῖο αὐτὸ κατέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα πού θὰ τὸ βοηθοῦσαν νὰ ἀπλωθῇ στὶς νέες φραγκικὲς κτήσεις καὶ γενικότερα στο μεσαιωνικὸ ἑλληνικὸ κόσμο.

Πρέπει, νομίζω, νὰ θεωρήσωμε βέβαιο ὅτι δὲν κατέχομε σήμερα ὅλα τὰ ἐρωτικά ἱπποτικά μυθιστορήματα πού ἔγραψαν Ἕλληνες συγγραφεῖς ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνα καὶ πέρα. Ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὁρισμένα ἀπ' αὐτὰ τὰ μυθιστορήματα μᾶς περισώθηκαν σ' ἕνα μοναδικὸ χειρόγραφο, ὅπως τὰ μυθιστορήματα τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ Βελθάνδρου. Φυσικὸ ἐπομένως εἶναι νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ἄλλων μυθιστορημάτων ἢ συγγραφῇ μᾶς διαφεύγει ὁλότελα. Τὸ γεγονὸς ὅτι πιθανότατα δὲν ἔχομε στο σύνολό της τὴ σχετικὴ μὲ τὸ ἐρωτικὸ μυθιστόρημα λογοτεχνικὴ παραγωγὴ κάνει δυσκολώτερο τὸ ἔργο μας, καθὼς ἀναζητοῦμε τοὺς μεταβατικούς σταθμοὺς πού πρέπει νὰ ὑπῆρξαν ἀνάμεσα στο λόγιον μυθιστόρημα τοῦ αἰῶνα τῶν Κομνηνῶν καὶ τὸ δημοτικότερο τοῦ αἰῶνα τῶν Παλαιολόγων. Γιατὶ τὸ τελευταῖο αὐτὸ δημοτικὸ μυθιστόρημα συνδέεται μὲ τὸ δυτικόν, τὸ φραγκικὸ μεσαιωνικὸ μυθιστόρημα, ἀλλὰ δὲν ἔχει καθόλου κόψει τὶς κλωστὲς πού τὸ δένουν μὲ τὸ μυθιστόρημα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα, οὔτε καὶ μ' αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα τῶν χρόνων τῆς «δευτέρας σοφιστικῆς»².

Ἔτσι ἐντελῶς στο μέσο ἀνάμεσα στο συμβατικὸ μυθιστόρημα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα καὶ ἐκεῖνο πού θὰ καλλιεργηθῇ στοὺς ἀκόλουθους αἰῶνες πρέπει νὰ τοποθετηθῇ τὸ μυθιστόρημα τοῦ **Κ α λ λ ι μ á χ ο υ** καὶ τῆς **Χ ρ υ σ ο ρ ρ ό η ς**. Στο εἰδικότερο τοῦτο θέμα δὲν ἔχομε συστηματικότερη μελέτη, θὰ μπορούσε ὅμως καὶ νὰ διακρίνη δύο τάσεις στὶς σχετικὲς ἀναζητήσεις. Ἡ μία τοποθετεῖ τὸ μυθιστόρημα τοῦτο κοντὰ στὰ ἀρκετὰ διαφορετικὰ τοῦ μυθιστορήματα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα· ἡ δεύτερη τοῦ βρίσκει χαρακτηριστικότερες συγγένειες μὲ τὰ ἱπποτικά μυθιστορήματα τοῦ δεκάτου τρίτου καὶ τῶν ἀκολουθῶν αἰώνων. Ἔτσι ὁ πρῶτος ἐκδότης τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου, ὁ **Σ π υ ρ. Λ á μ π ρ ο ς**³ τείνει νὰ τὸ συν-

¹ Βλ. *Börje Knös: A propos de l'influence française sur la littérature néo-hellénique du Moyen Age (Mélanges de philologie romane offerts à M. Karl Michaëls-son par ses amis et ses élèves)*, Göteborg 1952, σελ. 281-91).

² Σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐρευνῶν πάνω στο ἱπποτικὸ βυζαντινὸ μυθιστόρημα βλ. τὴ μελέτη τοῦ *M. I. Μανούσακα: Les romans byzantins de chevalerie et l'état présent des études les concernant* (Revue des études byzantines 10 [1952], 70-83).

³ *Sp. Lambros: Collection de romans grecs*, Παρίσι 1880.

δέση με τὰ συμβατικά μυθιστορήματα τοῦ αἰώνα τῶν Κομνηνῶν· γι' αὐτὸ καὶ χρονολογικὰ τὸ τοποθετεῖ μέσα στὸν αἰώνα τοῦτον. Ἄλλοι πάλι ἐρευνητές, ὅπως ὁ Otmar Schissel¹, ὑπογραμμίζουν τὰ κοινὰ του στοιχεῖα μετὰ τὰ μυθιστορήματα τῆς κατόπιν ἐποχῆς. Κατὰ τὴ δική μου γνώμη ἡ ἀλήθεια βρίσκεται στὸ μέσο. Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου μετὰ τὴ λαϊκότερη ἐμπνευση τοῦ συγγραφέα του, μετὰ τὴ φυσικότερη γλώσσα του ἐν σχέσει μετὰ τὴ γλώσσα τῶν παλιότερων ἐρωτικῶν μυθιστορημάτων καὶ μετὰ τὴ λαϊκότερη γενικότερα ἀτμόσφαιρα, πού σ' αὐτὴν μέσα κινοῦνται οἱ ἥρωές του, ἀπομακρύνεται αἰσθητὰ ἀπὸ τὴ μυθιστορηματικὴ παραγωγὴ τοῦ δωδεκάτου αἰώνα· παράλληλα ὁμως ὅχι μόνο δὲ γράφεται σύμφωνα μετὰ ὁρισμένο φραγκικὸ λογοτεχνικὸ πρότυπο, ὅπως θὰ εἶναι ἀργότερα ἡ περίπτωσις τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Φλωρίου καὶ τῆς Πλάτσια—Φλώρας καὶ τοῦ Ἱμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας, ἀλλὰ καὶ δὲ σχετίζεται μετὰ κανένα τρόπο μετὰ τὸ μεικτὸ ἐκεῖνο φραγκοβυζαντινὸ πολιτισμὸ πὺν δημιουργεῖται στὶς ἐλληνικὰς χώρες μετὰ τὴ φραγκικὴ κατάκτηση.

Ἐνα βῆμα πὺν πέρα μέσα στὴ διαμόρφωση τοῦ ἱποτικοῦ μυθιστορήματος τῶν χρόνων τῶν Παλαιολόγων δηλώνει ἡ συγγραφὴ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου. Δὲν ἔχει οὔτε τὸ μυθιστόρημα τοῦτο, καθὼς φαίνεται, συγκεκριμένο φραγκικὸ πρότυπο· εἶναι, θὰ ἔλεγε κανεῖς, γνήσιο ἐλληνικὸ· μολαταῦτα πρέπει νὰ τὸ θεωρήσωμε σὰν ἕνα καρπὸ τοῦ νέου αὐτοῦ πολιτιστικοῦ κόσμου πὺν ἔχει κιόλας δημιουργηθῇ στὴν ἐλληνικὴ Ἀνατολή. Γιατὶ βέβαια πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἔχει ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἐντελῶς πλαστὴ ἀτμόσφαιρα τῶν λογίων ἐρωτικῶν μυθιστορημάτων, ὅσο καὶ ἂν βρίσκωμε καὶ σ' αὐτὸ στοιχεῖα ἀρκετὰ πὺν μᾶς ὁδηγοῦν στὰ παλιότερα τοῦτα κείμενα.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λιβίστρου ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, πὺν εἶναι μεταγενέστερο χρονολογικὰ ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου, μᾶς ἀποκαλύπτει ἕναν ποιητὴ πολὺ ἐξοικειωμένο μετὰ τὴν παλιότερη γραμματεία, τὴ βυζαντινὴ καὶ τὴ φραγκικὴ. Δὲν πρέπει ἄλλωστε νὰ μᾶς διαφεύγῃ ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ ἥθη πὺν περιγράφονται στὸ μυθιστόρημα τοῦτο εἶναι ἥθη τοῦ δυτικοῦ μεσαίωνα, πὺν, ὡς ἕνα βαθμὸ, ἔχουν ἤδη διεισδύσει στὴν ἐλληνικὴ Ἀνατολή. Στὰ δύο αὐτὰ μυθιστορήματα, τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου, καθὼς παρατήρησε σωστὰ ὁ Κάρολος Diehl², βλέπει κανεῖς μετὰ τρόπο ἐντελῶς κατανοητὸ πὺς μεταμορφώνεται ἡ ἐλληνικὴ Ἀνατολή καθὼς ἔρχεται σ' ἐπαφὴ μετὰ τὴ Δύση· βλέπει ἀκόμη ποῖαν ἀνάμειξη ἰδεῶν καὶ ἐθίμων δημιουργεῖ ἡ συνάντηση τῶν δύο πολιτισμῶν, τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ, καθὼς ἐπίσης μετὰ πόση ταχύτητα μεταφυτεύονται καὶ ἀνθοῦν στὸ ἔδαφος τοῦ Βυζαντίου ὁρισμένα φραγκικὰ ἔθιμα καὶ πὺς ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ ἐλληνισμὸς βοήθησε νὰ ἐκλεπτυνθοῦν τὰ τραχιά ὡς τότε ἀκόμη ἥθη τῶν Λατίνων. Καὶ ὁμως, καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Diehl³ ἄλλου παρατηρεῖ, τὸ γενικὸ χρώμα τῶν δύο αὐτῶν μυθιστορημάτων μένει καθαρὰ βυζαντινὸ, γιατί «σ' αὐτοὺς τοὺς Φράγκους βαρῶνους πὺν ἔρχονται ὡς κατακτητὲς φαίνεται πὺς περισσότερο δίνει παρὰ πὺν παίρνει τὸ Βυζάντιον»⁴· τὸ Βυζάντιον, πὺν καθὼς ὁ ἴδιος ἐρευνητὴς προσθέτει, καὶ σ' αὐτὸν ἀκόμη τὸ δέκατο τρίτον καὶ τὸ δέκατον τέταρτον

1. O. Schissel: Der byzantinische Garten. Seine Darstellung im gleichzeitigen Romane, Βιέννη 1942, σελ. 30 κ. ἐπ.

2 Charles Diehl: Figures byzantines, Deuxième série, Παρίσι 1948, σελ. 320 - 1.

3 Αὐτόθι, σελ. 332.

4 Αὐτόθι, σελ. 337.

αίωνα διατηρούσε κάτι από την αφομοιωτική του δύναμη, πού μ' αὐτὴν εἶχε κατορθώσει ἄλλοτε νὰ μὴση τόσους λαοὺς στὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα.

Ἡ φραγκικὴ ὁμῶς ἐπίδραση εἶναι ἀληθινὰ πειστικὴ στὰ δύο ἄλλα ἱπποτικὰ μυθιστορήματα πού θὰ ἀκολουθήσουν χρονολογικά : τὸ Φλώριο καὶ τὴν Πλάτσια - Φλώρα καὶ τὸν Ἱμπέριο καὶ τὴ Μαργάρωνα. Πράγματι καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Φλωρίου καὶ ἐκεῖνο τοῦ Ἱμπερίου ἀποτελοῦν μιμήσεις συγκεκριμένων φραγκικῶν μυθιστορημάτων, καθὼς ἐκτενέστερα θὰ ἀναπτυχθῇ στίς σχετικὲς μὲ τὰ μυθιστορήματα αὐτὰ εἰσαγωγές πού θὰ ἀκολουθήσουν μέσα στὸν τόμο τοῦτο. Ἡ ἀνατολικὴ ἐπίδραση δὲν εἶναι ἄγνωστη οὔτε στὰ μυθιστορήματα αὐτά· ἄφθονα ἐπίσης εἶναι τὰ μεταγενέστερα ἐλληνικὰ καὶ βυζαντινὰ τοὺς στοιχεῖα. Ἡ ὅλη τους ὁμῶς ἀτμόσφαιρα δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐλληνικὴ, ὅσο κι' ἂν ἡ γλῶσσα τους εἶναι καθαρότερα τώρα δημοτικὴ, φυσικότερη καὶ ἀπλούστερη ἀπ' ὅ,τι συνηθίζοταν ὡς τότε στὰ ἐρωτικὰ μυθιστορήματα.

Συνοψίζοντας πρέπει τοῦτο νὰ παρατηρήσωμε : Ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ δωδεκάτου αἰώνα ἕως τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀλώσης (1453) διαπιστώνεται μέσα στὴν ἐξέλιξη τοῦ ὅλου γραμματειακοῦ εἵδους πού μᾶς ἀπασχολεῖ, τοῦ λόγιου δηλ. καὶ τοῦ δημοτικοῦ ἐρωτικοῦ μυθιστορήματος, πρῶτα-πρῶτα μιὰ ἐξοικείωση τῶν συγγραφέων πρὸς τὴν ἐλληνικὴ μυθιστορηματικὴ παραγωγὴ τῶν πρώτων μεταχριστιανικῶν αἰώνων, ἐξοικείωση πού ὁδηγεῖ σὲ μιὰ στεῖρα μίμηση τῶν παλιότερων προτύπων· ἔτσι δίνεται ἡ ἀφορμὴ νὰ δημιουργηθοῦν ἔργα χωρὶς ἀληθινὰ καλλιτεχνικὴ ὑπόσταση μὲ ἐκδηλὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ τεχνητοῦ καὶ τοῦ συμβατικοῦ. Κι' αὐτὰ εἶναι τὰ γνωστὰ ἤδη τέσσερα λόγια ἐρωτικὰ μυθιστορήματα τοῦ δωδεκάτου αἰώνα. Θὰ χρειαστῇ μιὰ μεταγενέστερη προσπάθεια γιὰ νὰ ξεπεραστῇ τὸ ἀφόρητα τεχνητὸ καὶ συμβατικὸ τοῦτο στοιχεῖο ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τοῦ λογοτεχνικοῦ αὐτοῦ εἵδους, γιὰ νὰ ὁδηγηθοῦμε ἔτσι σὲ κάτι φυσικότερο, δημοτικότερο, ἀδολώτερο ἐλληνικόν. Μέσα στὴν προσπάθεια αὕτῃ πρέπει νὰ πάρῃ θέσιν τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου. Ἡ φραγκικὴ ἐπίδραση, ἡ διάχυτῃ στίς χῶρες τῆς ἐλληνικῆς Ἀνατολῆς μετὰ τὴ φραγκικὴ κατάκτηση, στὴν ἀρχὴ θὰ καθρεφτιστῇ στὰ γενικά της χαρακτηριστικὰ σὲ δυὸ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα πού θὰ ἀκολουθήσουν : τὸ Βέλθανδρο καὶ τὴ Χρυσάντζα καὶ τὸ Λίβιστρο καὶ τὴ Ροδάμνη. Λίγο ἀργότερα θὰ γνωρίσῃ ἡ βυζαντινὴ λογοτεχνία μυθιστορήματα ἐρωτικὰ ἱπποτικοῦ καὶ αὐτὰ χαρακτῆρα πού θὰ εἶναι φανερά πὰ ὑποταγμένα στὴ φραγκικὴ ἐπίδραση, πού θὰ προσέρχεται μάλιστα ἀπὸ συγκεκριμένα δυτικὰ λογοτεχνικά πρότυπα. Εἶναι, ὅπως εἶδαμε, ἡ περίπτωσις τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φλωρίου καὶ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἱμπερίου.

Δὲν εἶναι ἴσως ἄσκοπο νὰ σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ἡ φραγκικὴ ἢ καὶ γενικότερα ἡ δυτικὴ ἐπίδραση θὰ ἐκδηλωθῇ καὶ σὲ ἄλλα δημοτικὰ λογοτεχνήματα τῶν χρόνων αὐτῶν, ἢ καὶ τῶν ἀμέσως μεταγενεστερῶν, καὶ θὰ ὁδηγήσῃ, ὅπως εἶναι φυσικόν, ἄλλοτε σὲ δουλικὴ καὶ ἄλλοτε σὲ ἐλεύθερη μίμηση. Ἡ πορεία αὕτῃ θὰ συνεχιστῇ ἕως ὅτου προβάλλουν ἀργότερα, τὸ δέκατο ἑβδόμο αἶώνα στὴν Κρήτη, ἀληθινὰ προικισμένοι ποιητὲς πού θὰ μπορέσουν νὰ δαμάσουν ἀποτελεσματικὰ τὴν ξενικὴ ἐπίδραση καὶ θὰ δημιουργήσουν ἄξια τοῦ ὀνόματος λογοτεχνήματα, ὅπως τὸν Ἐρωτόκριτο, τὴν Ἐρωφίλη καὶ τὴ Θυσία τοῦ Ἀδραάμ¹.

¹ Βλ. Ε. Κριαρᾶ : Ἡ μεσαιωνικὴ ἐλληνικὴ γραμματεία. (Τὰ ὄρια. Μερικὰ χαρακτηριστικά) [Ἀθήνα 1951], σελ. 11 - 14, 16 κ. ἐ. Τοῦ ἴδιου : Ὁ λαϊκότερος χαρακτήρας τῆς κρητικῆς λογοτεχνίας, οἱ λογοτεχνίες τῆς Ἀναγέννησης καὶ ἡ βυζαντινὴ παράδοσις (Κρητικὰ Χρονικά 7 [1953], 310 κ. ἐ.).

Α΄

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΡΡΟΗΣ

*Βοσιούχους εἶχεν ποταμούς,
ἔρωτικούς πλοκάμους
εἶχεν ὁ βόσιρυχος αὐγὴν
εἰς κεφαλὴν τῆς κόρης·
ἀπέστιλβεν ὑπὲρ χροσῆν
ἀκτῖναν τοῦ ἡλίου.*

(Καλλίμ. καὶ Χρυσόρρ. 811-13)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΡΡΟΗΣ

I

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΖΟΥΣΑΝ κάποτε τρία βασιλόπουλα καλὰ καὶ ὠραῖα: ὁ Νικοκλῆς, ὁ Ξάνθιππος καὶ ὁ Καλλίμαχος¹. Ὁ πατέρας τους ἀγαποῦσε καὶ τοὺς τρεῖς στὸν ἴδιο βαθμὸ καὶ δύσκολα μπορούσε νὰ ἀποφασίσῃ σὲ ποιὸν ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ τὴ βασιλεία· βρίσκει τὴ λύση ἀποφασίζοντας νὰ τὴν παραχωρήσῃ σ' ἐκεῖνον ποὺ θὰ διακριθῇ σὲ κατορθώματα. Τὴν πρόταση τοῦ πατέρα τους τὴ δέχονται τὰ παιδιὰ καὶ ξεκινοῦν ζητώντας ν' ἀνδραγαθήσουν.

Ὑστερ' ἀπὸ μεγάλο ταξίδι, φτάνουν τὰ τρία βασιλόπουλα σὲ δάσος παρθένο, σὲ μιὰν ἔρημο ὀρεινὴ καὶ τραχιὰ. Ἐνα πολὺ ἀπότομο βουνὸ προβάλλει μπροστά τους· ἡ κορυφή του φτάνει τὸν οὐρανό. Οἱ δύο μεγαλύτεροι ἀδελφοὶ χάνουν τὸ θάρρος τους καὶ ἀρχίζουν νὰ συζητοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ νεώτερος προτείνει ν' ἀφήσουν στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ τὸ στράτευμα καὶ τὰ σκεύη καὶ νὰ ἐπιχειρήσουν τὴν ἀνάβασή του μὲ τὸν ὅπλισμό τους μόνο καὶ τὰ ἄλογά τους. Οἱ δύο μεγαλύτεροι ἀδελφοὶ δέχονται τὴν πρόταση καὶ ἐπιχειροῦν καὶ οἱ τρεῖς τὴν ἀνάβαση.

Τρεῖς μῆνες ἀνεβαίνουν γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ φτάσουν τέλος στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, ὅπου συναντοῦν λιθάδι πρόσχαρο καὶ ἀνθισμένο, ποταμὸ μὲ νερὸ κρυστάλλινο καὶ ἐκεῖ ξεκουράζονται. Τώρα ὁ μικρότερος ἀδελφός, ὁ Καλλίμαχος, συμβουλεύει τοὺς ἄλλους νὰ συνεχίσουν τὸ δρόμο τους καὶ φτάνουν ἔτσι στὸ «δρακοντόκαστρο». Τὸ «δρακοντόκαστρο» ἔχει ὑψηλὰ τείχη, εἶναι ἐξαίρετο στὴν ὁμορφιά του, ἀλλὰ φίδια φυλάγουν τὶς πόρτες του. Ὁ μικρότερος ἀδελφός ἐπιμένει ὅτι πρέπει καὶ οἱ τρεῖς νὰ ἐπιχειρήσουν νὰ μποῦν στὸ δρακοντόκαστρο γιὰ ν' ἀπολαύσουν τὴν ὁμορφίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ. Οἱ δύο ἀδελφοὶ μὴν κατορθώνοντας νὰ μεταπείσουν τὸν Καλλίμαχο, τὸν ἐγκαταλείπουν, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ μεγαλύτερος τοῦ δίνει ἓνα δαχτυλίδι μαγικόν, ποὺ ὅποιος τὸ βάλῃ στὸ στόμα του θὰ ἀποκτήσῃ φτερὰ καὶ θὰ μπορέσῃ νὰ διαφύγῃ ὅποιοδῆποτε κίνδυνο.

Μένει ὁ Καλλίμαχος μόνος καὶ μ' ἓνα πήδημα ἀπὸ τὸ ψηλότερο μέρος τοῦ τείχους θρίσκεται στὸ ἐσωτερικόν. Προχωρεῖ πρὸς τὸν κήπο, ὅπου ὑπάρχει λουτρὸ πολυτελὲς καὶ θελκτικόν. Κανένα δὲ συναντᾷ ἐκεῖ, κανεὶς δὲν τοῦ ἐμποδίζει τὸ δρόμο. Στὸ ἐσωτερικόν βρίσκει στρωμένα τραπέζια μὲ ἐξαίρετα φαγητὰ καὶ θαυμαστὰ ἑπιπλά. Μπαίνει σὲ μιὰ πλουσιότατα διακοσμημένη αἴθουσα, ὅπου βλέπει θέαμα ποὺ τὸν συγκινεῖ βαθύτατα. Μιὰ νεαρὴ καὶ ὠραία κόρη εἶναι κρεμασμένη ἀπὸ τὰ μαλλιά. Τοῦ λέει ὅτι βρίσκεται σὲ δρακοντόκαστρο καὶ ἐνῶ ἐτοιμάζεται νὰ τοῦ διηγηθῇ τὰ ἀτυχήματά της, ἄγρια φωνή, ἀστραπὲς καὶ βροντὲς ἀγγέλλουν ὅτι ὁ

¹ Ἀκολουθῶ τὴν ἀνάλυση τοῦ μυθιστορήματος ποὺ κάνει ὁ Σπ. Λάμπρος στὸ βιβλίο του «Collection de romans grecs», σελ. LXIII κ. ἑ.

δράκοντας πλησιάζει. Ἡ κόρη συμβουλεύει τὸν Καλλίμαχο νὰ κρυφτῇ κάτω ἀπὸ μιὰν ἀσημένια λεκάνη. Ὁ δράκος μπαίνει μέσα καί, κατὰ τὴ συνήθειά του, ἀφοῦ βασανίσῃ τὴν ὁμορφὴν κόρη, τῆς προσφέρει ἕνα κομμάτι ψωμί καὶ λίγο νερό. Ξαπλώνεται ἔπειτα σ' ἕνα μικρὸ κρεβάτι, ἐνῶ ἀπὸ μόνο του ἕνα τραπέζι ἔρχεται κοντά του. Τρώει, πίνει καὶ ἀποκοιμάται. Ἡ κόρη ἐξορκίζει τὸν Καλλίμαχο νὰ τὴ λυτρώσῃ ἀπὸ τὸ βασανιστὴ τῆς καὶ ὁ νέος σφάζει τὸ δράκοντα μὲ τὸ ἴδιο του τὸ ξίφος. Ἀποκαλύπτει κατόπιν στὴ νέα ποιὸς εἶναι, καίει τὸ πτώμα τοῦ δράκοντα καὶ ἀφοῦ σκεπάσῃ τὴ γυμνότητά τῆς κόρης μὲ ἕνα λεπτὸ φόρεμα, ἀκούει τὴν ἱστορία τῆς. Τὴ λένε Χρυσορρόη καὶ κατάγεται ἀπὸ πλούσια βασιλικὴ γενιά. Οἱ γονεῖς τῆς τὴν πάντρεψαν μὲ τὸ Δράκοντα ἀπὸ φόβο πρὸς τὸ θηρίο, ἀλλὰ ἐκείνη δὲ συγκατένευε. Τότε ὁ δράκοντας ἀφοῦ κατέφαγε καὶ τοὺς γονεῖς τῆς καὶ ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς χώρας τῆς, τὴν ἄρπαξε καὶ τὴν ἐκλείσε στὸ κάστρο του. Παρ' ὅλα ὅμως τὰ βασανιστήρια τοῦ θηρίου ἡ νέα κατορθώνει νὰ μείνῃ ἀγνή.

Φυσικὸ ἐπακόλουθο τῶν προηγουμένων εἶναι ὅτι οἱ δύο νέοι, ὁ Καλλίμαχος καὶ ἡ Χρυσορρόη, ἐρωτεύονται καὶ παραδίδονται στὴ χαρὰ καὶ τὴν ἡδονή. Ἐνα βράδυ ὅμως βλέπουν νὰ περνᾷ ἕνας νεαρὸς βασιλιάς κοντὰ ἀπὸ τὸ κάστρο. Ὁ βασιλιάς θαμπώνεται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς νέας, τὴν ἐρωτεύεται καὶ θέλει νὰ κυριεύσῃ τὸ κάστρο γιὰ νὰ τὴν κατακτήσῃ. Οἱ σύμβουλοι τοῦ βασιλιά τὸν προτρέπουν νὰ ὀργανώσῃ προηγουμένως εἰδικὸ στρατὸ γιὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ κυριεύσῃ τὸ ἀπόρρητο φρούριο. Γυρίζει πράγματι ὁ βασιλιάς στὸν τόπο του, ἀλλὰ ἐνῶ γίνονται οἱ προετοιμασίαι τοῦ πολέμου, ἐρωτευμένος καθὼς εἶναι, πέφτει ἄρρωστος. Ἔτσι ἡ ἐκστρατεία ἐπιχειρεῖται χωρὶς αὐτὸν καὶ ὁ στρατὸς του ὑποχωρεῖ ἄπρακτος. Ἡ σωτηρία τοῦ βασιλιά θὰ προέλθῃ ἀπὸ μιὰ γριὰ μάγισσα ποὺ θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ κατακτήσῃ τὸ κάστρο καὶ τὴν κόρη. Φτιάχνει ἡ μάγισσα ἕνα χρυσὸ μῆλο μὲ μαγικὰς ἐπιγραφάς : « Ἄν κανεὶς βάλῃ τὸ μῆλο στὸ στηῖθος του, νὰ πεθάνῃ ἀμέσως. Ἄλλ' ἂν κανεὶς πλησιάσῃ τὸ μῆλο στὴ μύτη τοῦ πεθαμένου, αὐτὸς νὰ ξανζή καὶ νὰ γυρίσῃ στὸν κόσμον ». Παίρνει ὕστερα μαζί τῆς τὸ βασιλιά μὲ ἑκατὸ ἄντρες γιὰ νὰ κατακτήσουν τὸ κάστρο. Ὅταν φτάνουν στὸ κάστρο, ἡ γριὰ κρύβεται κάπου κοντὰ στὸ παλάτι καὶ δίνει ἐντολὴ κανεὶς νὰ μὴν πλησιάσῃ παρὰ μόνον ὅταν αὐτὴ σφυρίξῃ.

Οἱ ἐρωτευμένοι δρῖσκονται στὸ παλάτι, ὅταν ἀκούγεται ἡ φωνὴ ἐνὸς δράκου. Ὁ Καλλίμαχος ἐτοιμάζεται νὰ πάῃ νὰ τὸν συναντήσῃ, ἐνῶ μάταια ἡ Χρυσορρόη προσπαθεῖ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ. Παίρνει ὁ Καλλίμαχος στὰ χέρια τὸ σπαθί του. Διατάσσει καὶ οἱ πόρτες ἀνοίγουν μόνες τους. Ἐνας φοβερὸς δράκος βγαίνει ἀπὸ τὸ δάσος καὶ ἐτοιμάζεται νὰ καταβροχθίσῃ μιὰ γριὰ γυναίκα. Ἦταν ἡ μάγισσα ποὺ εἶχε προκαλέσει τὴ γέννηση τοῦ τέρατος. Ὁ δράκος βλέποντας τὸν Καλλίμαχο, ἀφήνει τὴ γριὰ καὶ ὁρμᾷ ἐναντίον του, ἀλλὰ ὁ νέος τὸν χτυπᾷ μὲ τὸ σπαθί του καὶ τὸν ἀποκεφαλίζει. Ἡ Χρυσορρόη βλέποντας τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ καὶ τὴ νίκη τοῦ ἀγαπημένου τῆς βγαίνει ἔξω μ' ἕνα κουδὰ νερὸ γιὰ νὰ πλύνῃ ὁ Καλλίμαχος τὰ ματωμένα χέρια του. Θέλει καὶ νὰ περιποιηθῇ τὴ γριὰ ποὺ εἶχε γλυτώσει ἀπὸ τὸ δράκο. Ἡ μάγισσα δίνει στὸν Καλλίμαχο τὸ μῆλο, τάχα γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Αὐτὸς τὸ θαυμάζει καὶ τὸ κρύβει στὸ στηῖθος του. Ἔτσι, καθὼς ἡ Χρυσορρόη ἔρχεται μὲ τὸ νερό, τὸν βρίσκει νεκρό. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἡ μάγισσα σφυρίζει καὶ φτάνουν ὁ βασιλιάς μὲ τοὺς ἑκατὸ συντρόφους του. Ἀρπάζουν τὴν κόρη καὶ τὴ μεταφέρουν στὴ χώρα τοῦ νεαροῦ βασιλιά.

Στὸ ἀναμεταξὺ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Καλλιμάχου βλέπουν σὲ ὄνειρο πῶς ὁ ἀδελφός τους κινδυνεύει. Ξεκινοῦν νὰ τὸν ἀναζητήσουν καὶ φτάνουν στὸ παλάτι, ὅπου βρίσκουν τὸν Καλλίμαχο νεκρό. Τὸν κλαίνει καὶ ζητοῦν νὰ βροῦν τὶς πληγές του. Ἀντὶ ὅμως γιὰ πληγὰς βρίσκουν τὸ μῆλο. Τὸ πλησιάζουν στὴ μύτη τοῦ ἀδελφοῦ κι' αὐτὸς ζωντανεύει. Ἡ πρώτη σκέψη τοῦ Καλλιμάχου εἶναι ἡ ἀγαπημένη του. Ξεκινᾷ λοιπὸν γυρεύοντάς την. Ἐνῶ τρέχει ἀναζητώντας την, συναντᾷ ἕναν ἄντρα

πού καλλιεργούσε τῇ γῇ. Τὰ μαλλιά του ἦταν κομμένα. Φορούσε μαῦρα ρούχα. Τὸν ρωτᾷ γιατί εἶναι θλιμμένος καὶ ὁ γεωργὸς τοῦ ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἔχει δικό του πένθος, ἀλλὰ πειθεῖ, ὅπως καὶ ὅλοι στῇ χώρα ἐκείνη, γιατί τὸ ἤθελε ἡ βασίλισσα, ἡ κόρη τάχα τοῦ δράκοντα πού ὁ βασιλιάς τους τὴν εἶχε κλέψει ἀπὸ τὸ παλάτι της. Καὶ ἡ ἴδια πειθεῖ. Ὁ Καλλίμαχος καταλαβαίνει πὼς ἡ βασίλισσα δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴ Χρυσορρόη. Καθὼς συνεχίζει τὸ δρόμο του, τὴν ἴδια ἱστορία ἀκούει καὶ ἀπὸ ἄλλους. Βιάζεται καὶ τέλος φτάνει στὸ παλάτι. Μιὰ γυναίκα πού συναντᾷ ἐκεῖ τοῦ διηγεῖται τὴν ἱστορία τῆς βασίλισσας : "Ὁλη-μέρα κλαίει κι' ἓνα ὄνομα φωνάζει : «Καλλίμαχος». Φαίνεται, λέει ἡ γυναίκα, πὼς θὰ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα της, τοῦ δράκου. Κάθε στιγμή λιγοθυμᾷ καὶ προσπαθοῦν μὲ διάφορα μέσα νὰ τὴν ξαναφέρουν στὶς αἰσθήσεις της.

Προχωρώντας ὁ Καλλίμαχος φτάνει στὸ βασιλικὸ κῆπο, ὅπου συναντᾷ τὸν κηπουρό. Τὸν πλησιάζει καὶ τοῦ ζητᾷ νὰ τὸν πάρῃ βοηθό. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος δέχεται μὲ εὐχαρίστηση τὴν πρόταση τοῦ ξένου, γιατί, καθὼς εἶναι γέρος, κουράζεται πολὺ νὰ περιποιητῇ τὸν κῆπο καὶ νὰ κουβαλᾷ δροσερὸ νερὸ γιὰ τὰ μπάνια τῆς κόρης. Ἡ πρώτη φροντίδα τοῦ Καλλιμάχου, καθὼς μπήκε στὴν ὑπηρεσία τοῦ κηπουροῦ, ἦταν νὰ μιλήσῃ στῇ Χρυσορρόῃ καὶ νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ἡ νέα. Εἶχε ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του πολῦτιμο θυμητάρη, ἓνα μικρὸ δαχτυλίδι, πού ἡ νέα τοῦ τὸ εἶχε δώσει στὴν πρώτη τους συνάντησιν. Κρεμᾷ τὸ δαχτυλίδι προσεχτικὰ κάπου σ' ἓνα δέντρο ἔτσι πού ἡ Χρυσορρόη μπορούσε νὰ τὸ βλέπῃ ἀπὸ ἓνα ἄλλο δέντρο, πού στῇ σκιά του συχνὰ πήγαινε νὰ κλάψῃ τὴ μοίρα της. Ἡ Χρυσορρόη βρίσκει τὸ δαχτυλίδι καὶ ἀναρωτιέται ἂν ζῇ ὁ Καλλίμαχος καὶ πὼς τὸ δαχτυλίδι βρέθηκε στὸ δέντρο. Ρωτᾷ τὸν κηπουρὸ ἂν ἔχῃ κανένα βοηθό, γιατί θέλει νὰ τὸν δῇ καὶ νὰ μάθῃ γιὰ τὴν πατρίδα του. Ὅταν ὁ Καλλίμαχος παρουσιάζεται μπροστὰ της, χάνει τὶς αἰσθήσεις της. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Καλλίμαχος λιποθυμᾷ. Στὸν κηπουρὸ δικαιολογεῖται πὼς βλέποντας λιπόθυμη τὴ βασίλισσα δὲν μπόρεσε οὔτε αὐτὸς νὰ κρατήσῃ. Ἡ Χρυσορρόη γεμάτῃ χαρὰ πού ὁ ἀγαπημένος της βρίσκεται πάλι στῇ ζωῇ, ἄλλο δὲ σκέπτεται παρὰ πὼς θὰ τὸν βλέπῃ συχνότερα καὶ θὰ εὐφραίνεται μὲ τὴ συντροφιά του. Διατάσσει λοιπὸν καὶ τῆς φτιάχνουν ἓνα περίπτερο στὸν κῆπο, γιατί ἐκεῖ θέλει νὰ περνᾷ πιά τὸν καιρὸ της. Μιὰ μόνο ὑπηρετρία θέλει νὰ τὴν περιποιητῇ. Τὴν πρώτη νύχτα τῆς παραγγέλλει ἡ Χρυσορρόη νὰ κοιμηθῇ ἔξω, γιατί τάχα δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεχθῇ τὴν ἀναπνοὴ ἄλλου προσώπου μέσα στὸ περίπτερο. Ὁ Καλλίμαχος καταφέρνει στὰ κρυφὰ νὰ γλιστρήσῃ ἐκεῖ μέσα, πράγμα πού γίνεται καὶ τὴν ἐπομένη, καθὼς καὶ τὶς ἄλλες βραδιές. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς βρίσκει ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση περιγράφοντας τὶς ἀπολαύσεις τῶν δύο νέων πού ξανασυναντήθηκαν μὲ τόσο θαυμαστὸ τρόπο. Ἡ χαρὰ εἶναι φανερὴ στὸ πρόσωπο τῆς Χρυσορρόης. Οἱ αὐλικοὶ καὶ οἱ φύλακες διαπιστώνουν τὴν ἀπροσδόκητὴ αὐτὴ μεταλλαγὴ στῇ διάθεσιν τῆς βασίλισσας καί, μολονότι δὲν ξέρουν τὴν αἰτία, σπεύδουν νὰ τὴν ἀνακοινώσουν στὸ βασιλιά, πού ἔλειπε στὸν πόλεμο. Ἡ τόση ὁμως ἀγάπη τῆς βασίλισσας στῇ μοναξιά καὶ μαζί ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐεξία της κάνουν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ βασιλιά νὰ δυσπιστοῦν. Κατασκοπεύουν μὲ τὴ βοήθεια τῆς ὑπηρετρίας καὶ τὰ μαθαίνουν ὅλα. Οἱ τρεῖς εὐνούχοι, φύλακες τῆς Χρυσορρόης πληροφοροῦν τὸ βασιλιά γιὰ τὶς σχέσεις τῆς βασίλισσας μὲ τὸ βοηθό τοῦ κηπουροῦ. Ὁ βασιλιάς δὲ θέλει νὰ πιστέψῃ πὼς ἡ γυναίκα του τὸν ἀπατᾷ καὶ ἐπειδὴ πρόκειται νὰ γίνῃ μιὰ μάχη καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως, στέλνει ἰδιόχειρο γράμμα στοὺς εὐνούχους καὶ τοὺς διατάσσει νὰ φυλακίσουν τὸ βοηθό τοῦ κηπουροῦ τὴν κόρη ὁμως νὰ τὴ σέβωνται, ὅπως καὶ προηγουμένως. Ὁ Καλλίμαχος συλλαμβάνεται καὶ ἡ Χρυσορρόη, πού δὲν τὸν βλέπει πιά, ἀνησυχεῖ γιὰ τὴν τύχη του.

Στὸ ἀναμεταξύ γυρίζει ὁ βασιλιάς ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία, μαθαίνει ὅλες τὶς λεπτομέρειες καὶ ὀργισμένος καλεῖ μπροστὰ του καὶ τὴ βασίλισσα καὶ τὸν Καλλί-

μαχο. Πρώτη μιλεῖ στο βασιλιά με θάρρος ἢ Χρυσορρόη : «Υπόθεσε πῶς κάποιος φύτεψε ἀμπέλι με τὰ χέρια του. Τὸ σκάδει καὶ τὸ κλαδεύει κι' ὅλη - μέρα στέκει με τὴ σφεντόνα καὶ κυνηγᾷ τὰ πουλιὰ γιὰ νὰ μὴν τὸ καταστρέψουν καὶ τὸ φυλάει ὅλη τὴ νύχτα. Φαντάσου λοιπὸν ὅτι τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου ἕνας ἄλλος ἔρχεται καὶ βάζει τὰ δυνατά του νὰ τὸ πάρῃ με τὸ ζόρι, νὰ τὸ τρυγήσῃ, νὰ τὸ καταστρέψῃ καὶ νὰ σκοτώσῃ μάλιστα τὸν ἄνθρωπο ποὺ τὸ φύτεψε καὶ τόσο γι' αὐτὸ κοπίασε. Τί λές; Νομίζεις πῶς αὐτὸς ὁ τελευταῖος ἔχει δίκιο ; Ἡ μήπως ἐκεῖνος ποὺ τὸ φύτεψε πρέπει νὰ χαίρεται τοὺς καρποὺς τῆς δουλειᾶς του;». Ὁ λαὸς δὲ μίλησε καὶ ὁ βασιλιάς εἶπε : «Ἐχω τὴ γνώμη πῶς εἶναι δίκαιο ἐκεῖνος ποὺ τὸ φύτεψε καὶ τὸ περιποιήθηκε τὸ ἀμπέλι νὰ χαρῇ καὶ τοὺς καρποὺς ἀπὸ τοὺς κόπους του. Καὶ τοῦ ἄλλου, τοῦ κλέφτη, τοῦ κακοῦ, πρέπει νὰ τοῦ κόψουν τὸ κεφάλι γιὰ νὰ τρομάξουν οἱ ἄλλοι ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ κάμουν παρόμοιες ἀδικίες». Ὁ λαὸς με θόρυβο παραδέχτηκε τὴν κρίση τοῦ βασιλιά, ποὺ ἦταν δίκαιη. —«Εὐχαριστῶ, βασιλιά μου, λέει ἡ Χρυσορρόη. Τί κακὸ λοιπὸν ἔκαμε αὐτὸς ἐδῶ ὁ ἀμπελουργὸς καὶ θέλουν ἄλλοι νὰ πάρουν τὸν κόπο του; Αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλιάς ποὺ τὸν σκότωσαν τὰ μάγια τῆς γριᾶς μάγισσας. Αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλιάς ποὺ μ' ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὰ βάσανά μου. Αὐτὸς νίκησε τὸ δράκοντα. Εἶναι ὁ ἄντρας μου καὶ ὁ ἀφέντης μου. Ἐκαμε κακὸ σὲ κανένα γιὰ νὰ θέλουν νὰ τοῦ πάρουν ὅ,τι τοῦ ἀνήκει;». Ὁ βασιλιάς ξυπάστηκε. Θέλει νὰ μάθῃ τὴν περίεργη ἱστορία τοῦ Καλλιμάχου. Ὁ νέος διηγεῖται τὴν ἱστορία του καὶ ὁ βασιλιάς συγκινημένος ζητᾷ νὰ φέρουν μπροστά του τὴ μάγισσα. Τῆς μιλεῖ με βίαιο τόνο γιὰ ὅσα ἔκαμε καὶ ἰδίως γιὰ τὴν κατεργαριά της με τὸ μῆλο, ποὺ ἔπαιρνε καὶ ἔδινε τὴ ζωὴ, καὶ διατάσσει νὰ τὴν κάψουν μέσα σὲ φούρνο. Τὸν Καλλιμάχο τὸν ἐλευθερώνουν καὶ τὸν δίνουν στὴ Χρυσορρόη. Ὁ βασιλιάς τοὺς γεμίζει με δῶρα καὶ τοὺς δίνει συνοδεία νὰ ξαναγυρίσουν στὸ παλάτι τους, ὅπου ζοῦν πιά, ὕστερα ἀπὸ τόσες περιπέτειες, ζωὴ εὐφρόσυνη.

II

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου, ποὺ μᾶς σώζεται στὸ Σκαλιγερινὸ κώδικα 55 (φφ. 1—57) τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Leiden, τὸ δημοσίευσε σὲ πρώτη ἔκδοση ὁ Σ π υ ρ ῖ δ ω ν Λ ά μ π ρ ο ς στὸ γνωστὸ του ἔργο «Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers», Παρίσι 1890¹. Ἡδη ὁ πρῶτος αὐτὸς ἐκδότης τοῦ μυθιστορήματος εἶχε παρατηρήσει (σελ. LXXIV) ὅτι μετὰ τὸ ἔργο τοῦτο ἔχομε μπροστά μας ἕνα παραμῦθι διασκευασμένο σὲ στίχους. Πράγματι πολλὰ εἶναι τὰ νεοελληνικὰ παραμῦθια ποὺ ὁ ἥρωάς τους, ἀφοῦ πολέμησε καὶ νίκησε γίγαντες ἢ θηρία, πέφτει θύμα ἀπάτης ἢ βίας καὶ ἀνασταίνεται ἀργότερα με μαγικὴ ἐπενέργεια καὶ ἐκδικεῖται τοὺς ἐχθρούς του. Ὁ Λάμπρος συσχετίζει τὸ μυθιστόρημα μετὰ τὸ παραμῦθι τοῦ ἀντρειωμένου Γιάννη² καὶ βρίσκει τὶς διαφορὰς καὶ τὶς ὁμοιότητες τοῦ πρώτου μετὰ τὸ δεύτερο. Δὲν ἀποκλείει μάλιστα (σ. LXXVII) νὰ ὑπάρχῃ παραλλαγή τοῦ παραμυθιοῦ τούτου ποὺ νὰ σχετίζεται ἀμεσώτερα μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μυθιστορήματος. Ὁ Κ ά ρ ο λ ο ς Κ ρ ο υ μ π ά χ ε ρ³, γράφοντας μετὰ τὸ Λάμπρο, δέχεται ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ μυθιστορή-

1 Στὴν εἰσαγωγὴ τῆς ἔκδοσης αὐτῆς (σελ. LXVIII κ. ἐ.) μᾶς παρέχεται περιγραφή τοῦ χειρογράφου, καθὼς καὶ στοιχεῖα σχετικὰ μετὰ τὴ γνωριμία ἐρευνητῶν τῶν νεωτέρων χρόνων μετὰ τὸ χειρόγραφο τοῦτο.

2 Βλ. J. G. von Hahn: Griechische und albanesische Märchen, II 14 ἀριθ. 63.

3 Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας, τόμ. 3, σελ. 144.

ματος δὲν προέρχεται ἀπὸ συγκεκριμένο παραμῦθι, ἀλλὰ ἀποτελέστηκε ἀπὸ παραμῦθια ποικίλων τύπων. Ἀργότερα ὁ Κάρολος Dieterich¹ διατυπώνει τὴ γνώμη ὅτι μὲ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου ἔχομε μπροστά μας τὸ θέμα τῆς χιονάτης, πὺ μεταφυτεύτηκε σὲ ἀνατολικὸ ἔδαφος καὶ πλουτίστηκε μὲ πάμπολλα γνωρίσματα τοῦ βυζαντινοῦ λογίου μυθιστορήματος. Στὴν ἄποψη αὐτῇ, καθὼς ἤδη ὁ Γεώργιος Μέγας παρατήρησε², ὁδηγήθηκε, φαίνεται, ὁ Γερμανὸς ἐρευνητὴς ἀπὸ τὸ ἐπεισόδιο τοῦ μαγικοῦ μήλου, πὺ μ' αὐτό, ὅπως εἶδαμε στὴν ἀνάλυση τῆς ὑπόθεσης τοῦ μυθιστορήματος, προκαλεῖται ὁ προσωρινὸς θάνατος τοῦ Καλλιμάχου.

Πολὺ πλατύτερα καὶ ἀποτελεσματικότερα ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος καὶ τὴ σχέση τῶν μικροτέρων στοιχείων του μὲ τὰ νεοελληνικὰ παραμῦθια ὁ Γεώργιος Μέγας³. Καὶ ὁ μελετητὴς αὐτὸς διαπιστώνει (σελ. 7) ὅτι τὰ λεπτομερειακότερα στοιχεῖα τοῦ μυθιστορήματος προέρχονται ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ μαγικοῦ καὶ τοῦ θαυμαστοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ὕψος καὶ αὐτὴ ἡ τεχνοτροπία τῆς διήγησης σώζουν πολλὰ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ παραμυθιοῦ, ὅπως ὁ ἴδιος πιστεύει. Διαπιστώνει δηλαδὴ ὁ Μέγας ὅτι ἡ διήγηση στὸ μυθιστόρημα ἀρχίζει μὲ τὴν ἀοριστία ἐκείνη πὺ ταιριάζει σὲ παραμῦθι. Πράγματι δὲν κατονομάζεται ὁ βασιλιάς πὺ εἶχε τοὺς τρεῖς γιούς κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τὸν Καλλιμάχον. Τὰ παιδιὰ τοῦ βασιλιά τούτου στὴ συνέχεια τοῦ μυθιστορήματος διαλέγονται χωρὶς ὁ ποιητὴς νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομά τους. Ἡ ἴδια ἡ Χρυσορρὴ ὀνομάζεται «δέσποινα» ἢ «κόρη». Δὲν κατονομάζονται οὔτε ὁ βασιλιάς πὺ τὴν ἀρπάζει ἀπὸ τὸ δρακοντόκαστρο, οὔτε ἡ γριὰ μάγισσα πὺ τὸν βοηθᾷ στὴν ἐπιχείρησή του. Δὲ νομίζω ὅμως ὅτι ἡ ἀοριστία αὐτὴ τοῦ μυθιστορήματος μπορεῖ νὰ σχετιστῇ ἄμεσα μὲ τὴν ἀοριστία τοῦ παραμυθιοῦ. Θυμίζω πρόχειρα τὴν ἀνάλογη τεχνοτροπία τοῦ ποιητῆ τοῦ «Φλωρίου» (πὺ βέβαια στὸ σημεῖο αὐτὸ μιμεῖται ἀπὸ κοντὰ τὸ ἰταλικὸ πρότυπό του, τὸ Cantare di Fiorio e Biancifioro): «Εἰς καθ' ἑλάνθης εὐγενῆς... ἔσχε παρθένον σύζυγον...» (στίχ. 1—3). Καὶ ἐδῶ δὲν ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τῆς Πλάτσια-Φλώρας. Ὁ ποιητὴς δὲ θὰ μᾶς γνωρίσῃ οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ δούκα στὸν ὁποῖο ὁ πατέρας τοῦ Φλωρίου Φίλιππος στέλνει τὸ γιό του γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς σπουδές του. Οὔτε θὰ μάθωμε τὸ ὄνομα τοῦ «σινεσκάλκου», ἐκείνου πὺ συνεργεῖ μὲ τὸ βασιλιά τῆς Ἰσπανίας ἐναντίον τῆς Πλάτσια-Φλώρας. Ἀλλὰ οὔτε τοῦ ἐμίρη τῆς Βαβυλώνας πὺ κρατοῦσε στὸν πύργο του τὴν Πλάτσια-Φλώρα, οὔτε τοῦ καστελλάνου του.

Σωστότερη, νομίζω, εἶναι ἡ παρατήρηση τοῦ Μέγα ὅτι μᾶς ὁδηγοῦν στὸ ὕψος τοῦ λαϊκοῦ παραμυθιοῦ ὀρισμένοι φραστικοὶ τρόποι τοῦ συγγραφέα τοῦ Καλλιμάχου. Ὁ συγγραφέας αὐτὸς διατυπώνει συχνὰ (στ. 77, 289, 341, 405, 758, 821, 1324, 2228, 2336) τὴ σκέψη του ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πολυλογῇ, ὅτι ἐσκεμμένα παραλείπει «τὰ πολλὰ» καὶ «τὰς περισσολογίας». Αὐτὰ, πὺ κατὰ ἓνα τρόπο μᾶς ἐμφανίζουν ἐκείνον πὺ διηγεῖται τὴν ὑπόθεση, μᾶς θυμίζουν ἀντίστοιχες ἐκφράσεις τῶν παραμυθίων: «νὰ μὴν τὰ πολυλογούμε», «τὰ σοὺ νὰ ἰδῇς» κλπ.

Ἰσως εἶναι ἐπίσης σωστὸ ἐκεῖνο πὺ προσθέτει ὁ Μέγας (σελ. 9) ὅτι ἡ ἀφήγηση πὺ κάνει ὁ Καλλιμάχος στὸ τέλος τοῦ μυθιστορήματος, συνοψίζοντας

¹ Geschichte der byz. und neugriechischen Litteratur, Λειψία 1902, σελ. 72.

² Βλ. Γ. Μέγας: Καλλιμάχου καὶ Χρυσορρῆς ὑπόθεσις. (Extrait des Mélanges offerts à Ortave et Melpo Merlier), Ἀθήνα 1952, σελ. 2 σημ. 2.

³ Ὁπου παραπάνω.

μπροστά στο δικαστή—βασιλέα όλη την ιστορία του με τις περιπέτειές του, θυμίζει κι' αυτή ανάλογη τεχνοτροπία των παραμυθιών. Πιο πειστικά όμως για τη σχέση του μυθιστορήματος αυτού με νεοελληνικά παραμύθια είναι όρισμένα λεπτομερειακότερα στοιχεία από την ίδια την υπόθεσή του, που έχουν χωρίς άλλο λαϊκή προέλευση. Είναι όμως βέβαιο, καθώς έδειξε ή ειδική έρευνα του Μέγα, ότι στα θέματα που χρησιμοποίησε ό ποιητής στο μυθιστόρημά του δεν έμεινε πάντα απόλυτα πιστός στον τρόπο του παραμυθιού, αλλά συχνά τροποποίησε τα στοιχεία που θέλησε να χρησιμοποιήσει. Έτσι το θέμα των τριών αδερφιών και του άθλου που πρόκειται να έπιτελέσουν δεν έχει στο μυθιστόρημα «την πληρότητα και την ενάργειαν που έχει συνήθως εις τα μυθιστορήματα»¹. Γιατί το θέμα αυτό το χρησιμοποίησε ό ποιητής μόνο σαν άφετηρία, σαν άφορμή για να διαπλάση την έρωτική ιστορία που αποφάσισε να μάς διηγηθή. Έτσι όχι μόνο δεν ξεκινούν τα τρία άδέρφια για να έπιτελέσουν συγκεκριμένο κατόρθωμα, αλλά και ξεχνιούνται, μέσα στην εξέλιξη του μυθιστορήματος, και τα έπακόλουθα που έπρεπε να έχουν τα άναμφισβήτητα κατορθώματα του ήρωα. Γιατί ό ήρωας μετά την άθώωση τη δική του και της άγαπημένης του δε γυρίζει στην πατρίδα του να κληρονομήσει το θρόνο του πατέρα του, αλλά θα ζήσει στο δρακοντόκαστρο, που τόσο είχε συνδεθή με την ψυχική του ιστορία.

Τόν τρόπο που διασκευάζει ό ποιητής του Καλλιμάχου τα στοιχεία που άντλεί από τα παραμύθια τον χαρακτηρίζει και τούτο : Έχει και ό Καλλίμαχος στη διάθεσή του ένα δαχτυλίδι που τον κάνει φτερωτό αν το βάλη στο στόμα του ή στο χέρι του (στ. 264, 1555). Στα παραμύθια ένα τέτοιο αντικείμενο το άποχτά ό ήρωας από ζώα ή από γέρο ή γριά που εύγνωμονούν τον ήρωα. Έδώ το δαχτυλίδι προέρχεται από δωρεά του μεγαλυτέρου άδελφού του Καλλιμάχου. Είναι μάλιστα επίσης χαρακτηριστικό ότι δεν το χρησιμοποιεί το δαχτυλίδι αυτό σε καμιά από τις δύσκολες στιγμές της ζωής του. Το έχασε όταν θανατώθηκε με το μήλο της γριάς μάγισσας (στ. 1550). Στα παραμύθια το μαγικό αντικείμενο χάνεται, αλλά πάντα με δόλο του αντιπάλου του ήρωα.

Άλλο στοιχείο που μάς προσεγγίζει στα παραμύθια είναι τούτο : Ό δράκος που παίρνει γυναίκα του τη βασιλοπούλα και τη βασανίζει κατόπιν. Η διαφορά είναι ότι στα παραμύθια, καθώς παρατηρεί ό Μέγας (σελ. 13), ό δράκος έρχεται μεταμορφωμένος σε κουρελή ή σε ζητιάνο. Λύνει μάλιστα και κάποιο άινιγμα που θέτει ό βασιλιάς. Συμφυρμό δύο μοτίβων από παραμύθια βρίσκει ό Μέγας (σελ. 13—4) στο ότι ό Καλλίμαχος στην άρχή προσπαθεί με «ξυλοσπάθι» (στ. 570) να σκοτώσει το δράκο και μην κατορθώνοντάς το, πιάνει κατόπιν το ίδιο το σπαθί του δράκου. Σε πολλά παραμύθια έχουμε συχνά ξύλινο σπαθί, που είναι και άποτελεσματικό. Σε άλλα πάλι ό ήρωας σκοτώνει το θειό με σπαθί που βρίσκεται από πάνω από το θειό.

Και ή άρπαγή της γυναίκας του ήρωα και ή θανάτωσή του συχνά άπαντούν στα παραμύθια. Σε μερικά μάλιστα άπ' αυτά ένα γέρο βασιλιά τον βοηθά στην άρπαγή γριάς μάγισσας. Και εκεί άδελφοί (ή δράκοι) ξεκινούν για να ξαναζωντανέψουν το νεκρό άδελφό με μαγικό τρόπο. Οί λεπτομέρειες του θέματος είναι συχνά διαφορετικές στα παραμύθια². Πρέπει επίσης να τονιστή ότι ή άνάκτηση της γυναίκας στο μυθιστόρημα γίνεται με τρόπο που διαφέρει έντελώς από τον τρόπο των παραμυθιών. Έδώ ό ποιητής κατά ένα τρόπο δημιουργεί άυτότελως—έκτος αν άκολουθή άγνωστο πρότυπο.

Συμφυρμό δύο λαϊκών στοιχείων έχουμε και στο θέμα του μαγικού μήλου.

¹ Γ. Μέγας : "Ο. π. σελ. 11—2.

² Βλ. Γ. Μέγας : "Ο. π., σελ. 14—9.

Καὶ στὰ παραμύθια ἓνα μαγικὸ μῆλο θανατώνει μόλις τοποθετηθῇ στὸν κόρφο κάποιου. (Καὶ στὸ παραμύθι τοῦ Λιδίστρου ἀπαντᾷ κάτι ἀνάλογο). Ὁ ποιητὴς τοῦ Καλλιμάχου ἀκολουθώντας τὸ μοτίβο τοῦ θαυμαστοῦ λουλουδιοῦ πού, ἦταν τὸ μυρίση κανεῖς, ξαναζωντανεύει, κάνει ὥστε καὶ τὸ μαγικὸ μῆλο νὰ ξανadíνη τὴ ζωή, ἂν τοποθετηθῇ στὴ μύτη τοῦ ἀπονεκρωμένου.

Τὸ θάνατο τοῦ Καλλιμάχου τὸν μαθαίνουν οἱ ἀδελφοί του ἀπὸ τὴν Τύχη του, πού τοὺς παρουσιάζεται γυναίκα μαυροφορεμένη. Καὶ στὰ παραμύθια πληροφοροῦνται οἱ ἀδελφοί τὸ θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ τους, ἀλλὰ ἐκεῖ μὲ κάποιο μαγικὸ τρόπο («σημάδι γιὰ ζωὴ καὶ γιὰ θάνατο»).

Μὲ τὸ δαχτυλίδι γίνεται ἡ ἀναγνώριση καὶ στὸν Καλλίμαχο καὶ στὰ παραμύθια, καθὼς καὶ σὲ ἄλλα προσωπικότερα λογοτεχνικὰ δημιουργήματα (Ἐρωτόκριτος). Ἀκόμη καὶ ἡ παραπειστικὴ ἐρώτηση πού ἡ Χρυσορρόη κάνει στὸ βασιλέα—δικαστὴ της (στ. 2451 κ. ἐ.), καθὼς παρατηρεῖ ὁ Μέγας (σελ. 21), δὲν εἶναι ἄγνωστη οὔτε στὸ παραμύθι.

Ποιὰ εἶναι τῶρα τὰ συμπεράσματά μας ἀπὸ μιὰν ἐξέταση τῶν στοιχείων τοῦ μυθιστορήματος σχετικὰ μὲ τὰ παραμύθια; Εἶναι βέβαιο ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Καλλιμάχου καὶ τῆς Χρυσορρόης χρησιμοποιεῖ ἐπεισόδια καὶ στοιχεῖα τοῦ παραμυθιοῦ, συχνὰ ὅμως ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτά, συμφύροντας τὰ μερικότερα στοιχεῖα, ἐνῶ ἄλλα, κατὰ παρατήρηση πάντα τοῦ Μέγα, τὰ ἀφήνει χωρὶς σημασία νὰ αἰωροῦνται στὸ κενό.

Ἡ ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος εἶναι βέβαια ἐνιαιία, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀπλή. Γιὰ τὸ δεύτερο αὐτὸ ἀρκεῖ νὰ θυμηθοῦμε τὴν παρεμβολὴ στὴν ὑπόθεση τῆς γριᾶς μάγισσας, πού γίνεται ἀφορμὴ καὶ τοῦ προσωρινοῦ θανάτου τοῦ Καλλιμάχου καὶ τῆς ἀρπαγῆς τῆς ἀγαπημένης του ἀπὸ τὸ βασιλιά. Ὁ Μέγας ζητώντας νὰ καθορίσῃ τὸν ἰδιαιτέρο τύπο τοῦ παραμυθιοῦ πού χρησιμοποιοῦντο ὡς βάση τοῦ μυθιστορήματός μας βοηθεῖται ἀπὸ τὸν τρόπο πού γίνεται ἡ ἀπόκτηση τῆς γυναίκας ἀπὸ τὸν Καλλίμαχο. Ἀξιοπαρατήρητο γιὰ τὴν ἀναζήτησιν αὕτη εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ δρακοντόκαστρο μπαίνει ὁ ἥρωας μὲ ἓνα πῆδημα πού κάνει μὲ τὸ κοντάρι του. Πρέπει νὰ τὸν βοήθησῃ τὸ δαχτυλίδι, πού ἔχει τὴ δύναμιν νὰ τὸν κἀνῃ φτερωτό. Δὲν μπαίνει μὲ κάποιον ἥρωισμό στὸ δρακοντόκαστρο, οὔτε καὶ παλεύει σῶμα μὲ σῶμα μὲ τὸ δράκοντα. Τὸν σκοτώνει ἐνῶ κοιμᾶται. Ἡ διήγησις λοιπὸν πού ὑπόκειται ὡς βάση τοῦ μυθιστορήματος ἀνήκει ὄχι σὲ παραμύθι ἥρωικό, ἀλλὰ σὲ ἄλλου τύπου παραμύθι, πού μὲ εἰρηνικὰ μέσα ὁ ἥρωας ἀποχτᾷ τὴ γυναίκα πού ἐπιδιώκει, μὲ τὴν ὑποστήριξιν δηλ. ζώων ἢ μὲ τὴν χρησιμοποίησιν ἀντικειμένων μὲ μαγικὴ δύναμιν. Πρὸς τὰ παραμύθια ἄλλωστε τῆς εἰρηνικῆς, ἃς ποῦμε, μορφῆς πού ὁδηγοῦν καὶ τὰ ἄλλα μοτίβα, πού, ὅπως εἶδαμε, χρησιμοποιοῦνται στὸ μυθιστόρημα γιὰ τὴν ἀρπαγὴ καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῆς γυναίκας τοῦ ἥρωα. Καὶ ἐδῶ ἡ μαγεία καὶ ἡ πανουργία εἶναι οἱ δυνάμεις πού ἡ χρησιμοποίησίν τους δείχνεται ἀποτελεσματικὴ. Ἡ σχέση τοῦ μυθιστορήματός μας μὲ τὸν κόσμον τοῦ παραμυθιοῦ κόβεται σχεδὸν ὀριστικὰ μὲ ὅσα συμβαίνουν ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ὁ Καλλίμαχος μπαίνει σὰν ὑπηρέτης στὸν κῆπον τοῦ παλατιοῦ τοῦ ἀντιπάλου του καὶ ἐτοιμάζει τὴν ἀναγνώρισίν του ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην του, τὴ Χρυσορρόην¹.

Εἶναι βέβαιο ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ

¹ Συσχετίσεις ἀξιοπρόσεχτες χωρίων τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου μὲ παλιότερα βυζαντινὰ καὶ ὀρισμένα σοφιστικὰ μυθιστορήματα ἐπιχειρεῖ ὁ Otmar Schissel (*Der byzantinische Garten. Seine Darstellung im gleichzeitigen Romane* (Akademie der Wissenschaften in Wien, Philosophisch—historische Klasse. Sitzungsberichte, 221. Band, 2. Abhandlung καὶ σὲ ἰδιαιτέρον τεῦχος, Βιέννη καὶ Λειψία 1942, σελ. 30 κ. ἐ.

περισσότερο «έλληνικόν» ἀπὸ τὰ ὑστεροβυζαντινὰ μυθιστορήματα. Πράγματι, ὅπως εἶδαμε, ἡ σχέση του μὲ τὰ νεοελληνικὰ παραμύθια εἶναι ἄμεση. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καμιά ἐξάρτηση δὲ διαπιστώθηκε, ὡς τὴν ὥρα τουλάχιστο, ἀπὸ ἔργα τῆς μεσαιωνικῆς εὐρωπαϊκῆς γραμματείας.

Κρίνοντας τὸ ἔργο ποὺ πραγματοποιοῖσε ὁ ποιητὴς τοῦ Καλλιμάχου, νομίζω ὅτι ὑπερβάλλομε διατυπώνοντας τὴ γνώμη ὅτι γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἱκανοποιητικὸ ἀπὸ αἰσθητικὴ ἀποψη ἀποτέλεσμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἀπόλυτα προσκολλημένος στὰ μοτίβα τῶν νεοελληνικῶν παραμυθιῶν γιατί τάχα ἡ πρόθεσή του ἦταν νὰ ἀφηγηθῇ ἔμμετρα ἓνα παραμύθι, ποὺ τὴν ὑπόθεσή του τὴν θεώρησε ἱστορία ἐρωτικὴ. Ἀλλὰ δὲ νομίζω ὅτι τέτοια στάθηκε ἡ πρόθεση τοῦ ποιητῆ τοῦ Καλλιμάχου. Εἶχε βέβαια ὁ ποιητὴς μιὰ ἀπόλυτη ἐξοικείωση μὲ τὰ σύγχρονά του βυζαντινὰ παραμύθια καὶ ἀπ' αὐτά, ὅπως ἐγινε φανερό, ἀντλήσε πολλὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ διαμόρφωση τῆς ὑπόθεσης τοῦ ἔργου του, ἀλλὰ ἴσα-ἴσα οἱ ἄπειρες φορὲς ποὺ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ νοοτροπία καὶ τὸ πνεῦμα τῶν παραμυθιῶν αὐτῶν μαρτυροῦν ὅτι βασικὴ του πρόθεση ἦταν νὰ γράψῃ μιὰ ἐρωτικὴ ἱστορία, ἓνα μυθιστόρημα, γιὰ τὸ ὁποῖο θεώρησε χρήσιμα ὀρισμένα, πολλὰ ἴσως στοιχεῖα καὶ μοτίβα τῶν συγχρόνων του παραμυθιῶν. Ἄλλωστε πρέπει νὰ θεωρηθῇ βέβαιο ὅτι μιὰ ἐξονυχιστικὴ ἐρευνα ὡς πρὸς τὶς σχέσεις τοῦ μυθιστορήματος αὐτοῦ καὶ μὲ τὰ λόγια βυζαντινὰ μυθιστορήματα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα καὶ μὲ τὰ πολὺ παλιότερα σοφιστικὰ μυθιστορήματα τῶν πρώτων μεταχριστιανικῶν αἰώνων θὰ μᾶς γνωρίσῃ στοιχεῖα ποὺ ἔχουν τὴν προέλευσή τους ἀπὸ κόσμον ἄσχετο μὲ ἐκείνον τῶν μεσαιωνικῶν παραμυθιῶν.

Κρίνομε λοιπὸν τὸν ποιητὴ ἔξω ἀπὸ τὶς προθέσεις του ὅταν, ἐπειδὴ χρησιμοποίησε στοιχεῖα καὶ μοτίβα παραμυθιακά, τοῦ ἀπαγορεύομε νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ παραμυθιοῦ. Αὐτὸς ἄλλωστε εἶναι ὁ λόγος ποὺ ὁ ποιητὴς δὲ δίνει ἰδιαίτερη σημασίαν σὲ ὀρισμένα στοιχεῖα καὶ ἐπεισόδια τοῦ παραμυθιοῦ, καί, καθὼς διαπίστωσε ὁ Μέγας (δ. π., σελ. 25) «πολλὰ μεταβάλλει καὶ ἀπλοποιεῖ, πολλὰ ἀφήνει χωρὶς αἰτιολόγησιν καὶ τὴν δραστηκὴν ἐνέργειαν ποὺ ἔχουν εἰς τὸ παραμύθι». Γι' αὐτὸ καὶ δὲν πρέπει, νομίζω, νὰ δεχτοῦμε ὅτι ὁ ποιητὴς «παρασύρεται εἰς ἐκφράσεις καὶ περιγραφὰς ὁποίας εὐρίσκομεν καὶ εἰς τὸ βυζαντινὸν ἔπος τοῦ Διγενῆ καὶ ἄλλας μυθιστορίας», ἀλλ' ἀπλῶς ὅτι τὶς χρησιμοποιοῖ, γιατί ὡς ἓνα βαθμὸ τοποθετεῖ τὸ ἔργο του σὲ μιὰ ἀνάλογη ἀτμόσφαιρα —μιὰν ἀτμόσφαιρα ἡρωισμοῦ καὶ ἐρωτισμοῦ συνάμα. Ἀλλὰ βέβαια ὁ Καλλιμάχος δὲν ἔχει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἥρωα. Τὰ κατορθώματά του δὲν ἐπιτυγχάνονται πάντα μὲ τὸν ἄδολο ἡρωικὸ τρόπο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ εἶναι εὐκόλο στὸν ποιητὴ στὸ τέλος τοῦ ποιήματός του νὰ τονίσῃ περισσότερο τὸ ἐρωτικὸ στοιχείο, ὅταν τὰ «κατορθώματα» τοῦ ἥρωά του ἔχουν πιά συντελεστή, καὶ νὰ ξεχάσῃ ὅτι κάποιον βασιλεῖο περιμένει στὸ θρόνον του τὸν ἡρωικότερο ἀπὸ τοὺς τρεῖς γιούς τοῦ βασιλιᾶ.

Εἶναι ἀναντίρρητο ὅτι πολὺς συμβατισμὸς ὑπάρχει στὰ ἱπποτικά αὐτὰ μυθιστορήματα· συμβατισμὸς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξέλιξη τῆς ὑπόθεσης καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκφραση τῶν αἰσθημάτων. Πρόκειται γιὰ ἐλάττωμα ποὺ δὲ διαπιστώνεται μονάχα στὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου. Ὅπωςδήποτε ὁμοῦς ὁ ποιητὴς τοῦ μυθιστορήματος τούτου εἰδικότερα διακρίνεται γιὰ μιὰ ἀναμφισβήτητη δροσιὰ καὶ μιὰ σχετικὴ κομψότητα τοῦ στίχου του, ἂν συγκριθῇ μὲ τοὺς στίχους ὀρισμένων ἄλλων βυζαντινῶν ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων· πολὺ περισσότερο μάλιστα ἂν συγκριθῇ μὲ τοὺς στίχους τῶν λογίων βυζαντινῶν μυθιστορημάτων ἢ καὶ γενικότερα τῆς λόγιας βυζαντινῆς ποίησης.

Τελικό μας συμπέρασμα πρέπει νὰ εἶναι, νομίζω, ὅτι ἂν ἀπέτυχε ὁ ποιητὴς τοῦ Καλλιμάχου—σὲ ὅσο βαθμὸ ἀπέτυχε—αὐτὸ ὀφείλεται σὲ ἄλλους λόγους καὶ ὄχι στὸ ὅτι δὲν ἐκμεταλλεύτηκε ὅσο ἔπρεπε τὰ παραμυθιακὰ μοτίβα, οὔτε στὸ ὅτι δὲν ἔμεινε προσκολλημένος στὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν παραμυθιῶν ποὺ εἶχαν πράγματι μιλήσει στὴν ψυχὴ του.

III

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ — Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὁ Σ π υ ρ. Λ ά μ π ρ ο ς¹ ξεκινώντας ἀπὸ τὴ διαπίστωση τῶν διαφορῶν ἀνάμεσα στὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου καὶ τὰ καθ'αυτὸ ἱπποτικὰ βυζαντινὰ μυθιστορήματα καταλήγει νὰ ὑποστηρίξη ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου πρέπει νὰ τοποθετηθῇ στὸ δωδέκατο αἰῶνα, τὴν ἐποχὴ δηλ. τῆς συγγραφῆς τῶν λογίων βυζαντινῶν μυθιστορημάτων.

Ὁ Ψυχάρης² καὶ ὁ Κρουμπάχερ³ μὲ βάση τὴ γλῶσσα τοῦ ποιήματος νομίζουν ὅτι εἶναι προῖον τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνα. Ὁ O. Schissel⁴ προωθεῖ τὴ συγγραφὴ τοῦ ποιήματος ὡς τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα τούτου τὸ ἐνωρίτερο. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς ἐρευνητὴς ἀφορμᾶται στὴ χρονολογικὴ του τοποθέτηση κυρίως ἀπὸ τὶς διαφορὲς μεταξὺ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου καὶ τῶν καθ'αυτὸ λογίων μυθιστορημάτων τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα. Βρίσκει μάλιστα ὁ Schissel ὅτι τὸ ἔργο ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ ἔρχεται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὶς ἀνάγκες ἐνὸς γυναικείου κοινοῦ τῆς ἐποχῆς ποὺ ζῇ κοντὰ στοὺς εὐγενεῖς στὰ παλάτια καὶ ποὺ ἀποζητεῖ τώρα στὰ διαβάσματά του ἓνα γλωσσικὸ ἰδίωμα λιγότερο ἀρχαῖκὸ ἀπὸ κείνο τῶν παλιότερων μυθιστορημάτων.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ πιθανοῦ συγγραφέα τοῦ μυθιστορήματος ὁ E. Martini⁵ ὑποδεικνύει ἓνα ἐπίγραμμα τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ, τοῦ γνωστοῦ ποιητῆ τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνα, ποὺ ἀναφέρεται «εἰς ἐρωτικὸν ποίημα τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ αὐτοκράτορος», ἓνα ποίημα ποὺ σύμφωνα μὲ ὅσα παρέχει γι' αὐτὸ ὁ Μανουὴλ Φιλῆς πρέπει νὰ ἦταν ἢ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου καὶ τῆς Χρυσορρόης ἢ κανένα ἄλλο παραπλήσιο. Ἄν ὑπονοῇται τὸ μυθιστόρημα ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει, τότε συγγραφέας του εἶναι ὁ Ἀνδρόνικος Κομνηνὸς Δούκας Παλαιολόγος, γιὸς τοῦ σεβαστοκράτορα Κωνσταντίνου καὶ ξάδερφος τοῦ αὐτοκράτορα Ἀνδρονίκου τοῦ Β'. Δὲ νομίζω ὅμως ὅτι μὲ τὶς ἀθέβαιες πληροφορίες ποὺ μᾶς δίνει τὸ ποίημα τοῦ Μανουὴλ Φιλῆ λύνεται ὀριστικὰ τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου.

1 Collection de romans grecs, σελ. LXXVII—LXXVIII.

2 Essais de grammaire historique néogrecque, τόμ. 1, σελ. 6, 70.

3 Ἱστορία τῆς βυζαντ. λογοτεχνίας, μετάφρ. Γ. Σωτηριάδη, τόμ. 3, σελ. 151.

4 Der byzantinische garten, σελ. 31.

5 E. Martini: A proposito d'una poesia inedita di Manuele File (Rendiconti del R. Istituto Lombardo di scienze e lettere, σειρὰ Β', τόμ. 29 (1896), σελ. 460 κ. ἐ. Πβ. τοῦ ἴδιου Martini : Manuelis Philae Carmina inedita, Νεάπολη 1900, σελ. 21—2 καὶ XV.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΡΡΟΗΝ ΕΡΩΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

- (Τοῦ προοιμίου πρόρρησις, ὡς ἔχει τὰ τοῦ κόσμου.
Ἄρχομεθα διήγησιν τινὸς πειραζομένου
καρδιακοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ πολυαγαπημένου.)
Λύπης ἀμέτοχον οὐδὲν τῶν πολιτευομένων
5 καὶ πραττομένων περὶ γῆν καὶ τῶν ἐνεργουμένων.
Χαρὰ καὶ λύπη σύμμεικτα, ἀλλὰ καὶ κεκραμένα·
οὐδὲν γὰρ λείπει τὸ καλὸν καὶ τὸ τερπνὸν ἐκ λύπης,
ὥσπερ οὐδ' ἀπὸ τῆς χαρᾶς τὸ λυπηρὸν πολλάκις.
Πρὸς δόξαν, πρὸς λαμπρότητα, πρὸς τε τιμὴν καὶ πλοῦτον,
10 πρὸς κάλλος καὶ πρὸς φρόνησιν, πρὸς γνῶσιν, πρὸς ἀνδρείαν,
πρὸς ἔρωταν, πρὸς καλλονήν, πρὸς εἶδος εὐπρεπείας,
ἅπερ προσφέρουσιν χαρὰν ἐνήδονον καὶ τέρψιν,
ἐν τούτοις ἴδης κίνδυνον, μέσον τούτοις καὶ ψόγον,
ἐλάττωμα καὶ πρόσκρουμα, τὰ προξενούντα λύπην,
15 εἰ μὴ καὶ μόνον στέρησιν τῶν ποθουμένων εἴπης.
Πόθος γὰρ πόθου στερηθεὶς ὑπομονὴν οὐκ ἔχει,
τῶν δ' ἄλλων ἔχει μέριμναν, ἂν εἴποις, οὐδεμίαν.
Ὡς γὰρ ἐνστάζει χάριτας ἔρως ἐν ἄλλοις πᾶσιν,
οὕτως ἐν μόνῳ χωρισμῷ γέμει πολλὰς πικρίας.
20 Ὅμως ἂν ἴδης τὴν γραφὴν καὶ τὰ τοῦ στίχου μάθης,
ἔργοις γνωρίσης ἔρωτος γλυκότηκρας ὁδύνας·
Τοῦτο γὰρ φύσις ἔρωτος : τὸ σύμμεικτα/γλυκαίνειν.
(Ἄρχῃ τῆς ὑποθέσεως λοιπὸν καὶ τῶν ἐνταῦθα.)
25 Βάρβαρος γάρ τις βασιλεύς, δυνάστης ἐπηρμένος,
πολλῶν χρημάτων ἀρχηγός, πολλῶν χωρῶν αὐθέντης,
τὴν ἔπαρσιν ἀθάσταγος, ἀγέρωχος τὸ σχῆμα,
τρεῖς παῖδας ἔσχεν εὐειδεῖς, ἡγαπημένους πλεῖστα,
εἰς κάλλος καὶ εἰς σύνθεσιν ἐρωτοφορουμένους
30 καὶ τ' ἄλλα πάντα θαυμαστούς, γενναίους εἰς ἀνδρείαν·
οὓς βλέπων ἴσους ὁ πατὴρ εἰς τὴν εὐαρμοστίαν,
εἰς κάλλος, εἰς ἀνανδρομὴν καὶ πᾶσαν εὐανδρίαν,
ἐπίσης εἶχεν πρὸς αὐτοὺς τὴν πατρικὴν ἀγάπην.
Τὸν πρῶτον ἤθελεν ἰδεῖν τοῦ στέφους κληρονόμον,
35 τὸν δ' ἄλλον πάλιν ἤθελεν συγκληρονόμον τούτου
καὶ πρὸς τὸν τρίτον τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας
μεταγαγεῖν ἐπείγετο μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου.
Πάντας ἀξίους ἔκρινεν τοῦ στέφους καὶ τοῦ κράτους.
Ἄτερον γὰρ οὐκ ἤθελεν προκρίνειν τοῦ ἑτέρου.
40 Πρὸς πάντας δὲ μεταγαγεῖν τὴν αὐτοκρατορίαν
ὡς ταραχῶδες καὶ πολλὴν εἰσάγον τρικυμίαν
οὐκ εἶδεν ἐνδεχόμενον, οὐκ ἔκρινε συμφέρον.

- Κάθεται οὖν βασιλικῶς, κράζει λοιπὸν τοὺς παῖδας
καὶ ταῦτα λέγει πρὸς αὐτοὺς μετὰ μεγάλου/σπλάχνους: 2r
- 45 «Τέκνα, ψυχῆς μου κόσμημα καὶ τῶν σαρκῶν μου μέλη,
ἐγὼ τὸ στέμμα, τὴν ἀρχὴν, τὴν δόξαν καὶ τὸ κράτος
μεταδιδάσκει πρὸς ὑμᾶς καὶ μεταστρέψαι θέλω,
ἀλλ' ἔν' τὸ φίλτρον εἰς τοὺς τρεῖς, ἴσον τὸ σπλάχνος ὄλων,
καὶ τίναν προτερήσωμαι, τίναν καὶ κρίνω πρῶτον
- 50 οὐκ οἶδα καὶ τοῦ στέμματος τίναν δεσπότην θέσω·
πρὸς πάντας δὲ μεταγαγεῖν τὴν αὐτοκρατορίαν
οὐ θέλω, θέλων ἄμαχον τὸ στέφος καὶ τὸ κράτος
ἔσεσθαι, μένειν τοῦ λοιποῦ καὶ τοῦ παρέκει χρόνου.
Τὸ γὰρ ἐπίκοινον καλὸν καὶ ταραχὴν εἰσάγει·
- 55 ὥς γὰρ οὐκ ἔχει τὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ πόθου χώραν,
οὕτως οὐδὲ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τὴν αὐτοκρατορίαν.
Ἴδου καὶ χρήματα πολλὰ, στρατηγικαὶ δυνάμεις
καὶ τ' ἄλλα τὰ φερόμενα πρὸς τὰς ἀνδραγαθίας
καὶ θησαυροὶ καὶ πράγματα καὶ πλῆθος τοῦ φουσσάτου·
- 60 πορεύεστε, κινήσατε μετὰ πολλῶν χρημάτων
καὶ τ' ἄλλα ὅσα θέλετε τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν.
Ὅστις πολλὴν ἐνδείξεται στρατηγικὴν ἀνδρείαν
καὶ δύναμιν καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ἀξίαν
καὶ πράξιν ἐπιδείξεται τὴν βασιλικωτάτην
- 65 καὶ σταίσι μὲγα τρόπαιον ἐξ ἀνδραγαθημάτων,
ἐκεῖνον δώσω τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας
καὶ στέψω τοῦτον, ἀντ' ἐμοῦ ποιήσω/βασιλέαν». 2v
- Οὐδεὶς ἀποδυσπέτησεν πρὸς τοῦ πατρὸς τοὺς λόγους,
πρὸς τοῦ πατρὸς τοὺς ὀρισμοὺς καὶ τὰς παραγγελίας·
70 ἀλλὰ μετὰ γλυκύτητος, μετὰ πολλῆς ἀγάπης,
μετὰ καλοῦ θελήματος, μετὰ καλῆς καρδίας,
μετὰ πολλῶν παραταγῶν, μετὰ πολλοῦ φουσσάτου,
μετὰ πολλῆς κατασκευῆς, μετὰ πολλῶν ἁρμάτων
ἀπεχαιρέτησαν εὐθύς, κοινῶς οἱ τρεῖς κινούσιν.
- 75 (Καὶ πρὸς τὴν ἔξοδον λοιπὸν οἱ τρεῖς μετακινούσιν.)
Παρήλθον τόπους ἱκανοὺς, πολλοὺς καὶ δυσβατώδεις
καὶ τέλος, ἵνα τὰ πολλὰ τοῦ στίχου παραδράμω,
κατήντησαν, ἐφθάσασιν εἰς ἐρημοτοπίαν,
εἰς ἀνεπίβατον βουνόν, εἰς ὀρεινόν, κρημνώδη.
- 80 Ἦν ὁ βουνὸς ὑπερνεφής, ἀνάβασιν οὐκ εἶχεν,
σκληρὸς, λιθώδης, σκοτεινός, ἄγριος, φόβον ἔχων.
Εὐθύς ζητῶσι τὴν βουλήν τί πράξουν, τί ποιήσουν.
Ὁ πρῶτος εἶπεν : «Ὁ βουνὸς ἀνάβασιν οὐκ ἔχει·
πολὺ γὰρ τοῦτο τοῦ βουνοῦ τὸ ὕψος ἀναβαίνει·
- 85 ἂν εἴποις, καὶ πρὸς οὐρανὸν ἢ κορυφὴ τοῦ φθάνει
καὶ τὰ δένδρα προσφέρουσιν εἰς οὐρανὸν τοὺς κλώνους.
Μεταχωρήσωμεν λοιπὸν ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου·
εἰς ἄλλον τόπον ὁμαλὸν κινήσωμεν, ὑπᾶμεν».
- Τοῦτον τὸν λόγον παρευθὺς ὁ δεύτερος ἀκούσας
90 εἶπε : «Συντρέχω τὴν βουλήν, μεταχωρῶ τοῦ τόπου.
Τίς γὰρ βουνὸν ὑπέρνεφον, πετρολιθώδη/τόπον,
ὅρος ἀνεπιχώρητον, οὐρανομήκη δένδρα
μετὰ φουσσάτων καὶ πολλῶν ἰδοὺ τῶν φορτωμάτων,

- μετὰ πολλῆς παράταξης, καμήλων ἀμετρήτων,
 95 ἀνέβη τόσον ὕψωμα καὶ τηλικούτον ὁρος ;
 Εἰ γὰρ ἐγγύσε τοῦ βουνοῦ, τοῦ τηλικούτου τόπου
 ἦσαν οἰκούντες ἄνθρωποι, πάντως τὰ ξύλα ταῦτα
 εἶχόν τινα κατάλυσιν, τινὰ καινοτομίαν·
 ἢ κἄν ἰχναρίν κυνηγοῦ ποσῶς νὰ ἐγνωρίσης.
 100 Πλὴν ὁ βουνὸς ἐρήμωσιν τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἔχει·
 Ὁ τρίτος εἶπεν : « Ἄνανδρον κρίνω τὸ πρᾶγμα τοῦτο.
 Κἄν εἴ τι πάθω, κῶν αὐτὸν ἴδω τὸν θανατόν μου,
 οὐ δειλανδρήσω πρὸς βουνόν, οὐ φοβηθῶ τὸν τόπον.
 Εἰ γὰρ νικήσῃ με βουνός, τρέψῃ με μόνον τόπος,
 105 πῶς ἀντιπαρατάξομαι καὶ πῶς ἀνδραγαθήσω ;
 Καὶ τοῦ πατρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου
 πῶς ἀτενίσω, πῶς ἰδῶ καὶ πῶς ἐνατενίσω ;
 Καὶ τοῦ πατρὸς τὸν ὀρισμόν, τὴν συμβουλήν ἐκείνου,
 τὴν συμβουλήν τὴν εὐλογον λοιπὸν ἀπελαθόμην ;
 110 Καὶ κλῆρον, τὸ βασίλειον τὸ πατρικὸν ἐκείνο,
 βουνὸς καὶ φύσις ἄψυχος ἀπῆρέ με, στερεῖ με ;
 ὦ πάτερ, πάτερ βασιλεῦ, παῖδας ἀνάνδρους ἔχεις,
 ἂν πρὸ πολέμου τρέπωνται καὶ φεύγουσι πρὸ μάχης.
 Μετάθες οὖν πρὸς ἕτερον τὴν αὐτοκρατορίαν·
 115 εἰς ἄλλον, μὴ τοῦ γένους σου μηδὲ τῶν σῶν αἱμάτων·
 εἰς ἄλλον, ξένον ἄνθρωπον, ὅμως ἀνδρώδη φύσει·
 ἡμᾶς δ' ἐξάφες, βασιλεῦ, μηδ' ὀνομάσης παῖδας.
 Ἡμεῖς γάρ, ὥς ἐφάνημεν ἀπὸ τῶν ἔργων τούτων,
 γυναιῶν φύσιν ἔχομεν, φοβούμεθεν τὰ ξύλα.
 120 Αἰσχύνομαι τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος·
 αἰσχύνομαι πρὸ τοῦ στρατοῦ τὴν πατρικὴν ἀνδρείαν.
 Καὶ σὺ δέ, πάτερ βασιλεῦ, φυγάδας πάντας βλέπων,
 οὐκ οἶδα πόθεν φεύγοντας, τρεμμένους, ἡττημένους,
 τίναν καὶ δώσης τὴν ἀρχήν, τίναν καὶ στέψης πρῶτον ;
 125 Ἐγώ, κἄν εἴ τι γένηται, μετὰ δειλῆς καρδίας
 οὐκ εἶδω τὸν πατέρα μου, τὸ γένος οὐκ αἰσχύνω,
 οὐδ' ἀπολέσω σήμερον τὴν αὐτοκρατορίαν
 ἐξ ἀνδρου θελήματος, ἀπὸ δειλῆς καρδίας.
 Ἄλλ' ἂν στολαί, παραταγαὶ καὶ πλῆθος τοῦ φουσσάτου
 130 καὶ τ' ἄλλα τὰ πολυτελῆ καὶ τῶν χρημάτων βάρη
 ἀναδραμεῖν οὐ δύνανται τὴν δυσκολοτοπίαν
 καὶ τοῦ βουνοῦ τὸ δυσχερές, τὴν συμμεικτοδενδρίαν,
 φουσσάτον μὲν καὶ στρατηγοί, κάμηλοι, ζεύγη, σκεύη
 καὶ τ' ἄλλα πάντα σήμερον ὅς ἔχουν καταστόλιν,
 135 ἡμεῖς δὲ μόνοι μετ' αὐτῶν ὧν ἔχομεν ἀρμάτων
 καὶ μετὰ τῶν ἀλόγων μας καὶ τῶν συρτῶν μας μόνον
 ὥς ἄνδρες ἀναδράμωμεν ὀρεινοπετροβούνιν· /
 (Τοῦ τρίτου πάντες ἔκριναν τοὺς λόγους προτεροῦντας.)
 140 Οἱ πρῶτοι γοῦν τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς τοῦ τρίτου λόγους
 ἡσχύνθησαν, ἡττήθησαν, εἶπον : « Γενέσθω τοῦτο·
 Εὐθύς ἢ πᾶσα δύναμις καὶ τὸ τοσοῦτον πλῆθος
 καὶ τ' ἄλλα τὰ φερόμενα τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν
 καὶ θησαυροὶ καὶ φύλακες καὶ πλῆθος τοῦ φουσσάτου
 ἐφόρτωσαν, ἐκίνησαν, ἐστράφησαν ὀπίσω.

3 v

4 r

- 145 Ἀνέτρεχον, ἀνέβαινον ἐφ' ἱκανὰς τὰς ὥρας·
καὶ μόλις εἰς τὴν κορυφὴν ἀνέβησαν ἐπάνω
— μετὰ καιροῦ παραδρομὴν ὥσεί που τριμηναίου
οἱ τρεῖς ὁμοῦ τὴν κορυφὴν κατέλαβον τοῦ ὄρους —
καὶ τόπον εὖρον εὖνοστον καὶ κεχαριτωμένον,
150 λιβάδιν ἄλλης χάριτος, παράξενον ὁκάτι
καὶ κρυσταλλώδη ποταμὸν πρὸς τὸ λιβάδιν μέσον,
ρόδα καὶ κρίνα σύμμεικτα κάτωθεν ἐστρωμένα,
ἄνθη φυτῶν παντοδαπῶν ὅσα ψυχὴν ἀρπάζει.
Ἐπέξευσαν, ἐκάθισαν, ἀνέσταναν ὀλίγον,
155 τοὺς ἵππους ἀπεστρώσασιν εἰς τὸ λιβάδιν μέσα,
ἐθαύμασαν τὴν ἡδονὴν τοῦ τόπου καὶ τὴν χάριν,
ἐκ τὸ νερὸν ἐνίψαντο. Πάλιν ὁ τρίτος λέγει :
(Λόγοι καὶ πάλιν συμβουλῆς τοῦ τρίτου πρὸς τοὺς ἄλλους,
τοὺς πρωτινοὺς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοῦ Καλλιμάχου.)
160 «Μὴ μέχρι τούτου στήσωμεν τὸν κόπον καὶ τὸν δρόμον.
Τί γὰρ πρὸς τὸ παράγγελμα τὸ πατρικόν μας τοῦτο/
καὶ τί πρὸς ἀνδραγάθημα ἐτοῦτο τὸ λιβάδιν
καὶ βλέπειν ἄνθη καὶ φυτά, ρόδα τε καὶ τὰ κρίνα ;
Πρὸς ὀρισμοὺς καὶ συμβουλὰς καὶ πατρικὰς θελήσεις
165 καὶ πρὸς ἐλπίδα στέμματος τοῦ βασιλικωτάτου
οὐ συντελοῦσι χάριτες οὐδὲ τερπνότης τόπων». 4 v
Πρὸς ταύτην οὖν τὴν συμβουλὴν καὶ πρὸς τοὺς λόγους τούτου
ἀφήνουσιν τὰς χάριτας ὅσας ὁ τόπος εἶχεν
καὶ πάλιν ἀρματώνονται καὶ πάλιν ὑπαγαίνουιν.
170 Καὶ μετὰ στράταν ἱκανὴν ἔχει κρημνώδη τόπον,
εἰς ὃν οὐδόλως ἄνθρωπος ὑπέφανε ποτέ του,
ἄλλ' οὐδὲ θῆρ οὐδὲ πτηνὸν οὐδὲ κνωδάλου φύσις.
Καὶ μετὰ τὴν παραδρομὴν καὶ τοῦ τοσούτου τόπου
εἰς κάστρον κατηντήσασιν μέγα, φρικτὸν καὶ ξένον.
175 Οἱ τρεῖς ὁμοῦ κατήντησαν, ἔφθασαν εἰς τὸ κάστρον,
αὐτὸ τὸ δρακοντόκαστρον τὸ φοβερὸν καὶ μέγα.
(Ἐκφρασις πανεξαίρετος. Τοῦ δράκοντος τὸ κάστρον.)
Τὸ τεῖχος ἦτον ὑψηλόν, ὀλόχρυσον ἀπέξω,
καὶ τοῦ χρυσοῦ τὸ καθαρόν, τὸ στίλβον τὸ τοῦ κάλλους
180 ἐνίκα πάσας ἐκ παντὸς ἡλιακὰς ἀκτῖνας·
Τὸ δέ γε σφυρηλάτημα τῶν ἀκροπυργωμάτων
ἀπὸ συμμείκτου καὶ χρυσοῦ καὶ λίθων καὶ μαργάρων.
Οὕτως τὸ κάστρον πάντερπνον. Αἱ δὲ τοῦ κάστρου πύλαι
μέγα τι πρᾶγμα καὶ φρικτὸν καὶ κάλλος μετὰ φόβου :
185 χρυσὸς καὶ λιθομάργαροι, /πλὴν τῶν προτιμητέων,
τῶν πολυτίμων, τῶν καλῶν καὶ τῶν ἐνδοξοτέρων,
καὶ τάξιν ἐπαρμόζουσιν πρὸς εἶδος ἐξομπλίου.
Ἄλλ' οὐχ ἀπλῶς καὶ τυχερῶς εἶχον τὴν ἀρμονίαν·
καὶ ζῶντες ὄφεις εἰς αὐτὰς τὰς κεκλεισμένας πύλας,
190 ὄφεις μεγάλοι, φοβεροὶ καὶ θῆρες παρὰ φύσιν
ἄγρυπνοι φύλακες, ὄξεις τοῦ τηλικούτου κάστρου
ὀρμῶσι, δράκοντες φρικτοὶ καὶ πυλωροὶ θηρία,
ἃ τις ἰδὼν ἀπέθανεν ἀπὸ τοῦ φόβου μόνοι.
Τοῦ κάστρου τὴν λαμπρότητα καὶ τῶν πυργοδωμάτων
195 ὥς εἶδον, ἐξεπλάγησαν, ἐθαύμασαν ἐκεῖνοι.

5 r

- Εἶδον χρυσοῦ λαμπρότητα καὶ λίθων καὶ μαργάρων
καὶ πᾶσαν ἄλλην καλλονὴν ὅσῃν τὸ κάστρον εἶχεν.
Ἄλλ' ἦν τὸ τεῖχος ὑψηλόν, εἰσέλευσιν οὐκ εἶχεν·
ἄνθρωπος οὐ παρέτρεχεν, οὐδὲ θηρίου φύσις,
200 οὐδὲ πτηνόν, οὐδὲ στρουθός· ἄγριος ἦν ὁ τόπος.
Ἄνέτρεχον, παρέτρεχον, τὴν εἴσοδον ἐζήτουν·
Εἶχεν γὰρ πύργους ὑψηλοὺς, οὐρανομήκεις τοίχους.
Εὗρον τὰς πόρτας τὰς λαμπρὰς τούτου, τὰς πολυτίμους,
εἶδον τοὺς ὄφεις, ἔφριξαν τοὺς πυλωροὺς ἐκείνους.
205 Οὐκ ἔγνωσαν τὴν φοδερὰν καὶ θαυμασίαν πόλιν,
τίνος τὸ κάστρον τὸ λαμπρόν, τίνα δεσπότην ἔχει.
Οἱ μὲν γὰρ ἐπεστράφησαν, ἐστάλησαν ὀπίσω,
τάχα μὴ γένωνται τροφή τῶν πυλωρῶν ἐκείνων·
εἶδαν, ἐξεθαμβήθησαν, ἐτράπησαν, ἐφύγαν./
- 210 (Στάσις καὶ λόγος καὶ βουλή, πρὸς τὴν βουλήν καὶ πράξιν 5v
ὁμοῦ τριῶν τῶν ἀδελφῶν, αὐτοῦ τοῦ Καλλιμάχου.)
Ὁ πρῶτος εἶπεν: «Ἐκ παντὸς ἴδου τὸ κάστρον τοῦτο
ἄμαχον, ἀνυπόστατον, ἀδούλωτον καθόλου.
Τίς καταστήσει πόλεμον καὶ τίς νικήσει μάχην
215 καὶ τίς συστήσει ταραχὴν μετὰ θηρίων φύσιν;
Βλέπω παντὸς ἀπὸ χρυσοῦ τὸ κάστρον μὲ μαργάρων
καὶ λίθων πολυτέλειαν πολλῶν συσκευασμένον,
ὄφεις μεγάλοι καὶ φρικτοὶ καὶ παρὰ φύσιν πρᾶγμα
ἄγρυπνοι νὰ φυλάσσουσιν τὸ κάστρον καὶ προσέχουν·
220 καὶ συνεικάζω κατὰ νοῦν, ἀπάντων τούτων ἓνι
ἄρχων, αὐθέντης, βασιλεὺς ἀνθρωποφάγος δράκων.
Βλέπετε καὶ σκοπήσετε, στρέψετε κατὰ νοῦ σας
μὴ νικηθῶμεν τῷ χρυσῷ καὶ τοῖς μαργάροις τούτοις.
Ἄν γοῦν θελήσωμεν χρυσοῦ καὶ λίθων καὶ μαργάρων,
225 καὶ τὰς ψυχὰς ἀφήσωμεν ἀντὶ λιθομαργάρων.
Λοιπὸν ἀναχωρήσωμεν ἐν βαδισμῷ γενναίῳ».
Πρὸς ταύτην τοίνυν τὴν βουλήν, τὸν λόγον τὸν τοῦ πρώτου,
ὁ δεύτερος ἐλάλησεν: «Φύγω κἀγὼ τοὺς ὄφεις.
Πόλεμον γὰρ μετὰ θηρῶν χωρὶς ἀνάγκης μάχης
230 ὁ φρόνιμος ὁ στρατηγὸς ἀπαγορεύειν οἶδε».
(Βουλή τοῦ τρίτου σταθερά, ὁρμημα παρὰ φύσιν.)
Ὁ τρίτος πρὸς τὴν συμβουλήν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου/
οὐ πείθεται τοῖς ἀδελφοῖς, δειλὸν τὸ πρᾶγμα κρίνει 6r
καὶ λέγει: «Κἂν τὸν θάνατον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου βλέπω,
235 κἂν πρόδηλος ὁ κίνδυνος, κἂν φανερός ὁ Χάρων,
.....
κάστρου τοσαύτην καλλονὴν, κάστρου τοσαύτην χάριν,
λίθους, μαργάρους καὶ χρυσόν, αὐγὴν λυχνίτου τόσῃν.
Ἄν γὰρ τὸ τεῖχος ἔξωθεν ἔχη τοσαύτην χάριν,
τὰς ἔνδον πάλιν τίνος νοὺς χάριτας οὐ θαυμάσει;
240 Λοιπὸν, κἂν εἴ τι με συμβῇ κἂν εἴ τι πρόκειταιί μοι,
ζητήσω τὴν εἰσέλευσιν, ἴδω τὴν ἔσω χάριν.
Τοίνυν ὑπάγετε καλῶς καὶ καρτερήσω μόνος,
τοὺς πόνους μόνος ὑποστῶ, τὰς ἡδονὰς τρυγήσω·
Εἰ δὲ συμβῇ με κίνδυνος, περιστάσιν εὕρήσω
245 τὴν ἴσως με τύχῃ παθεῖν, ὥσῃ πολλοῖς συμβαίνει,

- ἀντιμεταστραφήσονται καὶ μεταγυρισθῶσιν
 τῶν φερομένων παρ' ἡμῶν ἐπιδημάτων φύσεις».
- (Λόγοι θλιβεροκάρδιοι τοῦ πρώτου πρὸς τὸν τρίτον.)
 Ὁ πρῶτος δὲ τῶν ἀδελφῶν πάλιν τὸν τρίτον λέγει:
- 250 «Ἐπεὶ τὸ μοιρογράφημα καὶ τὸν τροχὸν τῆς τύχης
 οὐδεὶς ἀπέφυγεν ποτέ, κἂν καὶ πολλὰ μοχθήσῃ,
 ἰδοὺ καὶ σὲ τὸ τρόχωμαν τῆς τύχης περιφέρει
 καὶ καταβάζει πρὸς αὐτὰς τὰς τοῦ θανάτου πύλας.
 Τί γὰρ τοσοῦτον κίνδυνον ἐκὼν ἀναλαμβάνειν
- 255 καὶ παρὰ φύσιν πόλεμον καὶ παρὰ φύσιν μάχην;
 Ἄν οὐ νικήσῃς καὶ τραπήῃς, /λοιπὸν ἐθανατώθῃς.
 Εἰ δ' οὐ τραπήῃς, εἰ δ' οὐ ἴττηθῇς, ἀλλ' ἴσως καὶ νικήσῃς,
 ἄδηλον ἔχεις τὸ καλόν, ἀμάρτυρον τὴν τύχην».
- (Ἀποχαρίζεται λοιπὸν ὁ πρῶτος πρὸς τὸν τρίτον
 260 τὸ δακτυλίδιον τὸ χρυσόν, ὃ παρὰ φύσιν εἶχεν).
 «Εἰς δὲ μικρὸν ἀνασασμόν, εἰς παρηγόρημά σου
 ἰδοὺ τὸ δακτυλίδιον μου τοῦτο χαρίζομαί σοι·
 ἂν εἰς ἀνάγκην, μνήσθητι καὶ παρηγορηθήσῃ.
 Ἄν γὰρ εἰς μέσον στόμα σου τὸ δακτυλίδιον βάλῃς,
- 265 ἐργάζεται σε περωτὸν καὶ τοῦ κινδύνου φύγῃς».
- Εὐθὺς κατεφιλήθησαν, ἐθρήνησαν, ἐκλαύσαν,
 ξαίνονται καὶ τὰς παρειὰς καὶ τύπτουσιν τὰ στήθη
 καὶ τέλος ἀποχαιρετοῦν, ἀφήνουσιν τὸν τρίτον.
 (Ἀποχαιρέτημα πικρόν, μόνωσις μετὰ πόνου
- 270 καὶ στέρησις ἀδελφικὴ καὶ πάθος οὐκ ὀλίγον.)
 Ὁ τρίτος οὖν, περιδραμὼν μόνος τοῦ κάστρου γῦρον,
 τόπου μικρὰν ἀναψυχὴν εὐρὼν ὑψηλοτέραν
 καὶ πῆξας τὸ κοντάριν του, τινάσσεται γενναίως.
 (Ἐκφρασις πανεξαίρετος τοῦ κήπου καὶ τοῦ κάστρου,
- 275 τὸν εἶδεν ὁ Καλλίμαχος ὅταν εἰσῆλθεν μέσα.)
 Ὑπερπηδᾷ τὸ πύργωμαν μετὰ καλῆς ἀνδρείας
 καὶ παρρηθὺς εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ κάστρου πίπτει μέσα.
 Καὶ βλέπει τὰ παράδοξα, τὰ παρὰ φύσιν ὅλα,
 τὰς ἡδονάς, τὰς χάριτας, τὰς καλλονάς, τὰς τέρψεις.
- 280 Ἄπαντα τίνος λογισμὸς καὶ νοὺς ἐξαριθμῆσει
 καὶ τίνος γλῶσσα/δυνηθῇ λαλῆσαι κατὰ μέρος;
 Εὐθὺς γὰρ ὡς ἐξ ἀπαρχῆς παράδεισος εὐρέθῃ
 καρποὺς καὶ ὀπώρας, χάριτας, ἄνθη καὶ φύλλα γέμων,
 ἀπὸ πνοῆς τὴν ἡδονὴν ὑπὲρ τὸν λόγον ἔχων,
- 285 ἐκ δὲ τῆς ὄψεως αὐτῆς μείζονα πάλιν χάριν.
 Μόνον οὐκ εἶχεν κηπουρὸν ὁ τηλικούτος κήπος
 καὶ τὸ πολὺ τῆς ἡδονῆς ἐλαττωμένον εἶχε
 ἐκ τοῦ μὴ φαίνεσθαί τινα παρὰ τοῦ κήπου τότε.
 Ἄλλ' ἵνα τί πολυλογῶ τὰ περισσὰ τοῦ κήπου;
- 290 Τί τὰς τοσαύτας χάριτας κατὰ λεπτὸν μὴ γράψαι;
 (Ἐκφρασις πανεξαίρετος καὶ τοῦ λουτροῦ τοῦ κάστρου.)
 Ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ περιβολίου
 λουτρὸν εὐρέθῃ πάντερπνον, ὅλον ὠραιωμένον,
 ἐξαίρετον, πανθαύμαστον, χάριτας γεμισμένον.
- 295 Τί πρῶτον εἶπω τοῦ λουτροῦ, τί δὴ καὶ γράψω πρῶτον;
 τὸ μῆκος, τὴν λαμπρότητα, τὴν ἐκ τοῦ κάλλους χάριν

6 v

7 r

- ἢ τὴν ὀλόφωτον αὐγὴν ἢ τῶν φυτῶν τὸ ξένον;
 Ἀπέσω γὰρ παρέκυπτεν εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ πλάτος
 300 ἀνθῶν καὶ φύλλων καὶ φυτῶν εὐώδης παρὰ φύσιν·
 ὁ γὰρ τεχνίτης τοῦ λουτροῦ μετὰ πολλῆς τῆς πείρας
 θυρίδας ὑπετέχνωσε μετὰ τῶν σφαλισμάτων.
 Καὶ τῶν θυρίδων τεχνικῶς ἐξεπανοιγομένων
 εὐθὺς ἐντὸς παρέκυπτον τὰ τῶν εὐόσμων φύλλα.
 Ἀντὶ δὲ τῶν πολυτελῶν ὀρθομαρμαρωμάτων
 305 εἶχεν καθίρπτας τὸ λουτρὸν καὶ τὰς ἀρμόσεις τούτων.
 Ἐκ μηχανῆς δέ, / τεχνικῶς, καὶ ταύτης παραξένου,
 7 v ὁ τοῦ λουτροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ παχὺς ἀτμός, νεφώδης
 οὐκ ἐπεσκέπαζε ποσῶς ἐκείνους τοὺς καθίρπτας,
 οὐδὲ τῶν λίθων ἡμβλυνε τὸ τηλαυγὲς ἐκείνων,
 310 ἀλλ' εἶναι ὑπερνέφελος ἢ τοῦ καθίρπτου φύσις
 καὶ νέφος οὐκ ἐσκέπαζεν τὴν τοῦ λυχνίτου χάριν.
 Ἦνίκα γὰρ παρέκυψες ἐκ τοῦ λουτροῦ τὴν θύραν,
 εἰς τὸν καθίρπτην ἔβλεπες καὶ τὸ λουτρὸν ἐθώρεις.
 Καὶ δένδρων φύλλα καὶ καρπῶν καὶ περιδόλιν ὅλον
 315 ἐδόκει βλέπειν ἐκ παντὸς εἰς τοὺς καθίρπτας πάλιν.
 Ὁ τροῦλλος ἦν ἀπὸ χρυσοῦ μετὰ λιθομαργάρων,
 ὁ δὲ τεχνίτης τὸν χρυσὸν εἰς δένδρον μεταπλάττει,
 ἀντὶ καρπῶν δὲ τεχνικῶς ἐνέθηκεν τοὺς λίθους.
 ("Ἐκφρασις τοῦ κοσμίτου).
 Ὁ δὲ κοσμίτης τοῦ λουτροῦ πλοκὴν ἐπλάκη ξένην.
 320 Θαυμάζω χειράς τεχνιτῶν καὶ τοῦ χρυσοῦ τὴν φύσιν·
 πῶς ὁ χρυσὸς ὥς ἄμπελος τῇ σμίλᾳ συνεπλάκη
 καὶ ταῖς χερσὶ τῶν τεχνιτῶν ὑπεδουλώθη τόσον.
 Ἄν γὰρ πολλάκις ὀφθαλμοὺς ἀπῆρας ἀποκεῖθεν,
 εἶδας μεγάλην ἡδονήν, ἄλλο τι θαῦμα μέγα.
 325 Ἔγεμε τὸ ροδόσταμα, ἐδόκει κυματίζειν·
 ἐκόχλαζεν, ἐκάπνιζεν καπνὸν ὀκάτι ξένον,
 καπνὸν φρικτὸν δυνάμενον σαλεύειν τὴν καρδίαν.
 Ἀπὸ δὲ στόματος / χρυσοῦ καὶ κεφαλῆς ἀνθρώπου
 8 r ἐκείνο τὸ ροδόσταμαν φρικτῶς ἀποκενούτο.
 330 Ἄν εἶδες ἐκ παντὸς εἰπεῖν ζῶντος ἀνθρώπου στόμα,
 οὕτως καὶ τοῦτο τεχνικῶς ὁ χρυσοχὸς ἐκείνος
 ἀπὸ χρυσοῦ μετέστησεν εἰς κεφαλὴν ἀνθρώπου.
 ("Ἐκφρασις τῶν θυρῶν).
 Αἱ θύραι πάλιν τοῦ λουτροῦ σύγκραμα μέγα, ξένον·
 ξύλον ὑγρὸν ἐκ τῆς Ἰνδῶν καὶ τῆς Ἀράβων χώρας
 335 καὶ μόσκος ἅμα σύμμεικτα μετὰ τοῦ ξύλου τούτου.
 Καρδία γὰρ αἰσθητικὴ τὴν ἀπὸ τούτων χάριν

 ("Ἐκφρασις τοῦ βηλοθύρου).
 Εἰς δὲ καὶ πάλιν τοῦ λουτροῦ τὴν ἐνδοτέραν θύραν
 βηλόθυρον ἐκρέμετο πρὸς τὸ λουτρὸν ἀρμόζον.
 Καὶ γὰρ ἦν τὸ βηλόθυρον κρίνων καὶ ρόδων ἄνθη.
 340 Τῆς τέχνης τὸ παράξενον οὐ συνεχώρει βλέπειν.
 Ἄλλὰ καὶ τί πολυλογῶ καὶ κατὰ μέρος γράφω;
 Ἀπλῶς ἂν εἶδες τὸ λουτρὸν, λιποθυμήσω, πέσω
 καὶ ζήσω λιποθύμημα καὶ χάριν ἀνασάνω.

- Ἐν τούτοις πᾶσιν ἄνθρωπος ποσῶς οὐδὲν εὐρέθη.
 345 Ὅθεν ἐκεῖνος ἀπορῶν τὴν ἐρημανθρωπίαν,
 ἀναζητεῖν γὰρ ἤθελεν, ἰχνεύειν καὶ γυρεύειν
 καὶ λέγειν καὶ διερευνᾶν ταῦτα κατὰ τὸν νοῦν του·
 «Πάντως ἐτοῦτο τὸ λουτρὸν οὐκ ἔνι δίχα ἀνθρώπου».
 ("Εκφρασις τοῦ καμινίου.)
- Εἰς τὸ καμίνιν τὸ λοιπὸν ἐπῆγεν, ἀνεστάθην
 350 καὶ κα/μινάρην τοῦ λουτροῦ γυρεύει νὰ ἐγνωρίσῃ. 8v
 Ἐπῆγεν, ἀνεζήτησεν· ἄνθρωπον μὲν οὐκ εἶδεν,
 τὸ δὲ καμίνιν εὗρηκεν ἀνάπτον μοναχόν του
 χωρὶς τινος τοῦ συνεργοῦ, χωρὶς τινος ἀνθρώπου
 καὶ ξυλαλόην ἰνδικὴν ἀντὶ τῶν ξύλων γέμον.
 ("Εκφρασις τῆς τραπέζης.)
- 355 Μετὰ τὸ κάλλος τοῦ λουτροῦ.
 καὶ τ' ἄλλα τὰ παράξενα καὶ τὰ θαυμάτων πλήρη
 εὐρέθη τράπεζα λαμπρά, λαμπρῶν βρωμάτων πλήθος.
 Φιλότιμος ἡ τράπεζα, πολυτελεῖς οἱ μίσσοι,
 οὓς κατὰ μέρος ἐξελθεῖν οὐκ ἐξαρκέσει λόγος·
 360 πολλὰς τροφὰς ἐξαριθμεῖν καὶ πολυπλάκους μίσσους
 καὶ παρατρέχειν ἡδονὰς καὶ χάριτάς με γράφειν.
 Ἡ τράπεζα πολυτελής, τὰ σκεύη τῆς τραπέζης
 ἀπὸ χρυσοῦ μετὰ πολλῶν ἐξόχων τεχνωμάτων·
 νὰ κατεπλάγῃς ἐκ παντὸς τοῦ χρυσοχοῦ τὰς χεῖρας.
 365 Ἐν ὅλοις τούτοις τοῖς καλοῖς καὶ φιλοτίμοις πᾶσιν
 ἄνθρωπος οὐ παρέτρεχεν, οὐκ ἦν ἀνθρώπου φύσις·
 οὐ φύλαξις τῆς τράπεζας, οὐ φύλαξις τῆς πύλης,
 οὐδ' ὑπηρετῆς τῶν πολλῶν πολυτελῶν βρωμάτων.
 Καὶ τοῦτο ζάλην περισσὴν καὶ σύγχυσιν εἰσήγεν
 370 καὶ θόρυβον καὶ ταραχὴν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου.
 (Περὶ τῆς κλίνης τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἀφηγεῖται.)
 Κλίνη λαμπρά, πολύτιμος, χρυστὴ μετὰ μαργάρων,
 κοικακίων λίθων τηλαυγῶν οὓς λέγουσι λυχνίτας. 9r
 Ἐκεῖνος τὴν λαμπρότητα τῆς κλίνης ἀτενίσας
 375 καὶ τὴν στρωμνὴν τὴν πάγχρυσον — ἦν γὰρ χρυσοῦν τὸ στρώμα —
 καὶ τῆς τροφῆς τὸ τρυφλὸν τὸ ἀπὸ τῶν βρωμάτων
 καὶ βλέπων πάντα τὰ λαμπρὰ παντὸς ἀνθρώπου δίχα,
 πολλὰ συνεταράττετο, πολλὰς ἐννοίας εἶχεν,
 λέγων: «Καὶ πόθεν ὁ χρυσοῦς συνεφοράθη τόσος
 380 καὶ τίς συνάξας ἔφερεν τοὺς τηλικούτους λίθους;
 οὕτως ἐκέκωσεν ἀπλῶς εἰς μὴ χρησίμους τόπους;
 Χρῆσις ἀνθρώπων καὶ χρυσοῦς καὶ μάργαρος καὶ λίθος.
 Πάντως οὐδὲν τι τὸ κοινόν· ἐξαπορῶ καὶ τρέμω.
 Τοσοῦτον κόσμον ἄμετρον χωρὶς ἀνθρώπου βλέπω,
 385 χωρὶς δεσπότη καὶ τινος ἐνδεχομένου τρόπου.
 Φοδοῦμαι τὰ παράδοξα καὶ παρὰ φύσιν ταῦτα
 μήπως καὶ τίποτε κακὸν ἔχουσιν κεκρυμμένον».
 Εἶπεν εἰς νοῦν, ἐλάλησεν ταῦτα μετὰ φροντίδος·
 εἰς τὸ κρεβάτιν τὸ λαμπρὸν ἐκάθισεν ἐπάνω,
 390 ἔφαγεν ὅσον ἄνθρωπος θορυδισμένος τρώγει,
 ἀνέστη πάλιν· τράπεζαν εὗρεν ἐγγὺς ἑτέραν,
 ἄλλην μὲ τὴν λαμπρότητα, ἄλλην μὲ τῶν χαρίτων.

- Λίθινα σκεύη παρ' αὐτῆς τῶν πολυτίμων λίθων.
 Εἰς σκεύη μετελάξευσε παντοδαπά, ποικίλα:
 395 πελάξιν λίθον τηλαυγὴν, λυχνίτην ἄλλον λίθον.
 Εἰς σκεύη/μετετέχνωσεν ὕδατοφόρα πάντα, 9 v
 ἐκλαξευθέντων τεχνικῶς ἐξ ὑακίνθου λίθου
 τῶν ἐκπωμάτων τῶν λαμπρῶν τραπέζης τῆς δευτέρας.
 (Ἐκφράζει, λέγει τεχνικῶς ὡς ἦσαν λαξευμένα.)
 400 Πολλοὺς τοὺς λίθους τοὺς λαμπροὺς, τοὺς πολυτίμους πάντας

 Πρὸς τὴν δευτέραν τράπεζαν μετέθηκεν ἐκεῖνα
 οἶνων μεστὰ παντοδαπῶν παντοίων τε πωμάτων.
 Χιόνες ἦσαν κείμενοι καὶ κρύσταλλοι καὶ πάγοι
 εἰς ψυχοπαρηγόρημαν παντὸς καυματωμένου.
 405 Ἄλλὰ καὶ τί πολυλογῶ καὶ τὰ περὶ τὴν πόσιν;
 Ὡσὰν ἀπὸ τοῦ καύματος καὶ τῆς ὁδοῦ τὸ μήκος
 καὶ μᾶλλον ἐκ τὴν μόνωσιν ἐκεῖνος φλογισμένος
 — πολλὴ γὰρ ἦν ἡ μόνωσις τοῦ παραξένου τόπου —
 ψυχρὸν εἰς κόρον ἔπιεν, ἀνέστανεν ὀλίγον,
 410 κἄν ὄσσην καὶ τὴν πνιγμονὴν εἶχεν ἐκεῖνος τότε.
 Καὶ πάλιν ἦν ἀγανακτῶν καὶ πάλιν ἦν φροντίζων
 καὶ σφόδρα δειλαινόμενος τὴν ἐρημανθρωπίαν.
 Ὅμως μετεδημάτισεν, μικρὸν μετεκινήθη
 καὶ πάλιν ἄλλην καλλονὴν καὶ χάριν ἄλλην εἶδεν.
 415 (Καὶ τὸ κελλὶν τοῦ δράκοντος ὡς εὗρεν ἀφηγεῖται.)
 Εὗρε κελλὶν ὀλόχρυσον· ὦ! τίς τὴν χάριν εἶπη;
 Κἄν τὰς τοσαύτας καλλονὰς τίς ἀριθμήσει λόγος;
 Ἦν ὅλον χάρις τὸ κελλὶν καὶ τῶν χαρίτων οἶκος.
 Εἶχεν ἐκεῖνο τὸ κελλὶν — ἀλλὰ καὶ πῶς ἐκφράσω;—
 420 ὀλοχρυσομαργάρωτον,/κατάχρυσον τὴν στέγην, 10 r
 πλὴν οὐχ ἀπλῶς κατάχρυσον καὶ μεμαργαρωμένην,
 οὐδὲ ἀπὸ λίθων τηλαυγῶν τὸν κόσμον εἶχεν ἴμονον,
 ἀλλ' εἶχεν στέγην οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρων δρόμους
 — θαυμάζω πῶς τὸν οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρων δρόμους —
 425 μετὰ πανσόφου μηχανῆς καὶ τέχνης παραξένου!
 Τὸ στέγασμα τὸ πάγχρυσον ἐκείνου τοῦ κελλίου
 ὁ Κρόνος ἦν ὡς ἐν χερσὶν τὸν οὐρανὸν συνέχων·
 καθημένος ἐφ' ὑψηλοῦ θρόνου, λευκὸς τὰς τρίχας·
 ἐκεῖ καὶ Ζεὺς ἱστόρητο λευκός, οὐρανοδρόμος·
 430 ὥσπερ τις μέγας βασιλεὺς, δυνάστης ἐπηρμένος,
 αὐθέντης ὄλων τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στεμμάτων ὄλων.
 Ἄσπηρ ἐκεῖθεν ἔλαμπεν λαμπρὸς τῆς Ἀφροδίτης
 ἔχων ἀκτῖνας τηλαυγεῖς, ἡδονικὰς, ὠραίας.
 Καὶ μετ' αὐτὸν ἱστόρησεν τὸν Ἄρην ὁ τεχνίτης
 435 ἐρωτικῶς συμπαίζοντα μετὰ τῆς Ἀφροδίτης.
 Εἶχεν ἐκεῖ τὴν Ἀθηναίαν ἐν θρόνῳ καθημένην
 καὶ διακοσμούσας Χάριτας τὸν οὐρανὸν ἐκείνον.
 Ἐν μέσῳ τούτων συμπλοκάς πολλῶν ἀστέρων εἶχεν.
 (Ἄρξεται τὸ ὀδυνηρόν.)
 Τὸ μεῖζον τούτων, τεχνικῶς τὴν στέγην ὁ τεχνίτης
 440 ἐποίκεν ἄλλον οὐρανόν, ἐποίκεν ἄλλον πρᾶγμα·
 οὐρανοδρόμον ἕτερον ἐφόρεσεν ἐντέχνως

- μετὰ πολλῆς καὶ θαυμαστῆς τῆς ἀριστοτεχνίας.
 Ἄλλ' εἶχεν λύπην οὐρανός, εἶχεν πολλὴν πικρίαν,
 εἶχεν/πολὺν τὸν στεναγμὸν καὶ τὰς ἀγανακτήσεις.
- 445 Καὶ τίς ἐκεῖνο τὸ πικρὸν χωρὶς ὀδύνης εἶπη,
 τίς οὐ κενώσει ποταμούς δακρύων πρὸ τοῦ λόγου,
 τίς οὐ ραγῇ τὴν αἴσθησιν καὶ συντακῇ καρδίαν;
 (Τὴν κόρην ὡς ἐκρέματο στενάζων ἀνεκφράζει.)
 Ἐν μέσῳ γὰρ — ἀλλὰ πολὺν ὁ λόγος πόνον ἔχει —
- 450 ἐκ τῶν τριχῶν ἐκρέματο κόρη μεμονωμένη.
 — σαλεύει μου τὴν αἴσθησιν, σαλεύει μου τὰς φρένας —
 Ἐκ τῶν τριχῶν — αἶ φρόνημα παράλογον τῆς τύχης —
 ἐκ τῶν τριχῶν ἐκρέματο κόρη. Σιγῶ τῷ λόγῳ·
 Ἰδοὺ σιγῶ, μετὰ νεκρᾶς καρδίας τοῦτο γράφω.
- 455 Ἐκ τῶν τριχῶν ἐκρέματο κόρη μὲ τῶν χαρίτων·
 ἦν μόνον ἀτενῶς ἰδὼν ὁ τρίτος παῖς ἐκεῖνος,
 ὁ τρίτος παῖς Καλλίμαχος, τὸ κάλλος τῶν ἐρώτων,
 ἡ τολμηρὰ καὶ δυνατὴ καὶ στεναρὰ καρδία,
 καὶ παρευθὺς ἐπέμεινεν ὡς λίθος εἰς τὸν τόπον.
- 460 Ἐβλεπεν μόνον ἀτενές, ἴστατο μόνον βλέπων·
 εἶναι καὶ ταύτην ἔλεγεν ἐκ τῶν ζωγραφημάτων.
 Οὕτως τὸ κάλλος δύναται ψυχὰς ἐξανασπᾶσαι,
 ἀρπᾶσαι γλώσσας καὶ φωνάς, καρδίας ἐκνεκρῶσαι.
 Ἐκεῖνος μὲν τῆς γυναικός, τῆς κόρης τῆς παρθένου
- 465 τοσαύτας βλέπων χάριτας καὶ τὸ τοσοῦτον κάλλος
 ἴστατο βλέπων ἀτενῶς, καρδίας ἀνεσπᾶτο·
 ἴστατο βλέπων μὴ λαλῶν, ἀπὸ διπλοῦ τοῦ τρόπου :
 τὸ κάλλος ἐξεπλήττετο, τὸν πόνον συνεπόνει.
 Καὶ μόνον ἀνα/στέναξεν ἀπὸ ψυχῆς θλιμμένης.
- 470 Ἐκεῖνη δὲ μετὰ πικροῦ καὶ θλιβεροῦ τοῦ τρόπου,
 μετὰ φωνῆς ὀδυνηρᾶς καὶ κεκαυμένης γλώττης
 (Ἀπόκρισις περίλυπος τῆς κόρης πρὸς τὸν νέον.)
 λέγει πρὸς τοῦτον: « Ἄνθρωπε, τίς εἶσαι, πόθεν εἶσαι;
 Εἰ δ' ἴσως εἶσαι φάντασμα ἀνθρώπου φύσιν ἔχον,
- 475 ἀνδρείος εἶσαι, φρόνιμος, μικρός, ἀπεγκωσμένος,
 Τίς εἶσαι, τί σιγᾶς, εἶπέ, τί στήκεις, μόνον βλέπεις;
 Μὴ γὰρ ἡ τύχη μου καὶ σὲ πρὸς κάκωσίν μου φέρει;
 Μὴ φείδου κάκωσιν καὶ σὺ τῆς τύχης ἐπιφέρων·
 εἰς κάκωσιν τὸ σῶμά μου τὸ βλέπεις παρεδόθη.
- 480 Εἰ τοῦτο βλέπεις καὶ πονεῖς τοῦ σχήματος, ὡς λέγεις,
 εἰ δὲ καὶ κόρον ἔλαβεν ἡ φθονερά μου τύχη
 τῶν ἐτασμῶν μου τῶν πολλῶν τῶν εἰς τοσοῦτον χρόνον
 καὶ σήμερον ἀπέστειλεν εἰς παρηγόρημά μου
 νὰ μὲ λυτρώσῃ τῶν πολλῶν ἀναταγμῶν μου τούτων,
- 485 εὐχαριστῶ τὴν τύχην μου· σφάζε με, σκότωσέ με.
 Εἰ δ' ἴσως ἔφθασας ποτὲ — ὅπερ οὐκ ἔχει φύσιν,
 οὐκ ἔχει λόγον παντελῶς — εἰς παρηγόρημάν μου,
 λάλησε λόγον, τί σιγᾶς; μικρὸν ἂς ἀνασάνω.
 Ὅσπιν τι τοῦτο δράκοντος, οἶκος ἀνθρωποφάγου·
- 490 σὺ δ' οὐκ ἀκούεις τὰς βροντάς, τὰς ἀστραπάς οὐ βλέπεις;
 Ἔρχεται· τώρα τί στέκεις; Ἔρχεται· τώρα φεύγε,
 κρύβησε. Δράκος τὴν ἰσχύν, ἀνθρωποφάγου ρίγμα.

10 v

11r

- Εἰ γὰρ κρυβῆς καὶ φυλαχθῆς, ἂν τύχη, πάλιν ζήσεις./
 Ἴδου λεκάνην ἀργυρὴν! Αὐτὴν κειμένην βλέπεις; 11 v
- 495 Ἄν ταύτην ὑποσκεπαστῆς, ἂν ὑποκάτω πέσης,
 ἂν τύχη, δράκοντος ἰσχὺν ἀκόρεστον ἐγλύσης.
 Καὶ φύγε, πέσε, κρύβησε, σίγησε· τώρα φθάνει·
 Τὴν συμβουλὴν ἐδέξατο καὶ πείθεται τοῖς λόγοις
 τῆς κόρης τῆς ἐκ τῶν τριχῶν ἐκείσε κρεμαμένης
 500 καὶ τῇ λεκάνῃ σκεπασθεὶς ἐκρύβην παραχρῆμα.
 (Τοῦ δράκοντος ἐπέλευσις πρὸς τὸ κελλὶν ἐκεῖνο.)
 Ὁ δράκων ἦλθεν, ἔφθασεν ἀφιλανθρώπῳ γνώμῃ.
 Καὶ τίς εὐστάτῳ λογισμῷ καὶ σιδηρᾷ καρδίᾳ
 εἶπη τὴν ἀφιλάνθρωπον τοῦ δράκοντος μανίαν;
 505 Τίς γράφει γνώμην σιδηρᾶν, ἀμείλικτον καρδίαν,
 πέτρινα σπλάγχνα δράκοντος; Τίς ἱστορήσει λόγῳ;
 Λαβῶν τι κείμενον ἐκεῖ λεπτὸν λυγῶδες ξύλον
 ἀνέταξεν ἐπὶ πολὺ τὴν κρεμαμένην κόρην
 μέχρι ποδῶν, ἐκ κορυφῆς ὡς ἄκρων τῶν δακτύλων.
 510 Ὁ γὰρ καθήμενος ἐκεῖ ζωγραφισμένος Ἔρως
 ὁ σπλάγχνα φλέγων καὶ σκληρὰς δουλογραφῶν καρδίας
 οὐκ ἠδυνήθη δράκοντος καρδίαν πυρπολῆσαι·
 οὐκ ἠδυνήθη δράκοντος σκληρὰν μαλάξαι γνώμην,
 ἀλλὰ σκληρότης δράκοντος ἔφυγεν πῦρ Ἑρώτων·
 515 πῦρ γὰρ καὶ τόξον Ἔρωτος ὁ δράκων οὐ φοβεῖται.
 Μετὰ δὲ τὸν ἀναταγμὸν ἐκείνον τὸν φρικώδη
 φέρει σκαμνὶν ὀλόχρυσον ἐκεῖνος ἀπανθρώπως
 περὶ τοὺς πόδας τοὺς χρυσοῦς/τῆς γυναικὸς ἐκείνης. 12 r
 Ἐπάτησεν εἰς τὸ σκαμνὶν ἡ κόρη μετὰ πόνου,
 520 πλὴν οὐκ ἐλύθη τῶν τριχῶν κἂν τὸν καιρὸν ἐκείνον.
 (Τὴν παρὰ δράκοντος τροφὴν σκόπει τὴν τῆς ωραίας.)
 Καὶ φέρει δίδει τὴν ψωμὶν ὅσον εἶπεῖν ὀλίγον
 καὶ μὲ ποτήριον λίθινον, σμαράγδινον ὀκάτι
 νερὸν ὡς μόνον ρούφημαν· οὐδὲν τι πλεον τούτου·
 525 τὸ δ' ἀληθὲς εἰς κόλασιν ταύτην φυλάσσων πάλιν.
 Ἐκείνη πίνει τὸ νερὸν τοῖς πόνοις φλεγομένη,
 τοῖς πόνοις καὶ τοῖς ἐτασμοῖς καὶ τριχοκρεμασίαις.
 Εὐθὺς ἐπῆρεν τὸ σκαμνὶν ἐκ τῶν ποδῶν ὁ δράκων
 καὶ πάλιν ἦν ἐκ τῶν τριχῶν ἡ κόρη κρεμαμένη.
 530 (Τὸν ὀρισμὸν, τὸ πρόσταγμα, τοῦ δράκοντος τὸν λόγον
 καὶ πᾶσαν τὴν ὑπακοὴν τὴν σύντομον ἦν εἶχεν,
 ἅπαντα σκόπει, μάνθανε καὶ θαύμασον ἀκούων.)
 Μικρὸν κρεββάτιν ἔκειτο, πολύτιμον ἂν εἴποις,
 εἰς τὸ κελλὶν τὸ θαυμαστὸν τοῦ δράκοντος ἐκείνου,
 535 ἢ μᾶλλον πιλατήριον καὶ φυλακὴν τῆς κόρης·
 σκευὸς βασάνων ἂν εἴπῃς, οὐκ ἀστοχήσης λέγων.
 Μικρὸν κρεββάτιν ἔκειτο, ἀπὸ τῆς γῆς ὀλίγον
 ὑπερηρμένον, χαμηλόν, ἐκ λίθων πολυτίμων.
 Ὁ δράκων ἀνεκάθισεν μόνος εἰς τὸ κρεββάτιν,
 540 ὥρισεν, ἦλθεν παρευθὺς καὶ τὸ τραπέζιν μόνον,
 ἔχον τροφὰς πολυτελεῖς/πρὸς ἀκορέστου στόμα.
 Ἐφαγεν πλεῖστα καὶ ποτέ, μόλις ὡς ἐκορέσθην,
 — οὐδὲν γὰρ ἐσπλαγχνίζετο τὴν κόρην κρεμαμένην —

- καὶ κορεσθεῖς, ἀναπνεσῶν ὁ δράκων ἐκοιμήθη.
 545 (Τὸν ὕπνον τὸν τοῦ δράκοντος καὶ φόνον τούτου μάθε,
 ὕπνον βαθύν, θανάσιμον, ὥς ἐκ τοῦ λόγου μάθης.)
 Ἡ κόρη γοῦν τὸν δράκοντα κοιμώμενον ἰδοῦσα
 καὶ χαίροντα μετὰ πολλῆς τῆς μέθης καὶ τοῦ κόρου
 καὶ ρέγχοντα κοιμώμενον, ἐξαπλωμένον ὄλως
 550 — ὕπνος καὶ γὰρ ἀπὸ τροφῆς καὶ πόσεως μεγάλης —
 ὥς εἶδεν γοῦν τὸν δράκοντα λοιπὸν ἡ Χρυσορρόη
 κοιμώμενον βαθύτατα, ἀναίσθητον καθόλου,
 (Τῆς Χρυσορρόης λόγος τῷ κρυπτομένῳ.)
 λέγει πρὸς τὸν κρυπτόμενον: «Ἄνθρωπε ζῆς ἐν φόβῳ;
 ἀπέθανες; μὴ φοδηθῆς, μᾶλλον ἀνδρίζου πλέον.
 555 Ἐξελθε τοῖνυν, μὴ φοβοῦ· ἂν ἴσως ἐπιπνέης
 τῶν ἐτασμῶν μου τῶν πολλῶν καὶ φόβῳ τοῦ θηρίου,
 ἐξελθε σύντομα, γοργὰ· σκοτώσης τὸ θηρίον».
 Ἐκεῖνος οὖν πρὸς τὴν φωνὴν ἐξῆλθεν μετὰ φόβου.
 Ἡ κόρη λέγει πρὸς αὐτόν: «Ποσῶς μὴ δειλιάσης»
 560 ἰδοὺ καιρός, κοιμώμενον σκοτώσης τὸ θηρίον,
 καὶ πρῶτον μὲν τὸ σῶμα σου καὶ τὴν ψυχὴν σου σώσης.
 Σπαθὴν βαστάξεις, σῦρέ το, δῶσ' τὸν ἀνθρωποφάγον·
 σφάξε κ' ἐσὺ τὸν σφάξαντα πολλὰς ψυχὰς ἀνθρώπων
 καὶ σκότωσον τὸν σκοτωμὸν τῆς ὅλης μου καρδίας»./
 565 Ἐστάθην, ἀναστέναξεν, ἀνέτεινε τὴν σπάθην
 μετὰ καλοῦ τοῦ σχήματος, μετὰ καλῆς ἀνδρείας·
 ἔδωκε τὸν κοιμώμενον ὥς ἡδυνήθη δοῦναι,
 ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐξύπνησεν τοῦ δόσματος ὁ δράκων.
 Ἡ κόρη γοῦν στενάξασα τῷ Καλλιμάχῳ λέγει:
 570 «Ῥίψε τὸ ξυλοσπάθην σου μὴ τώρα φονευθῶμεν·
 καὶ τὸ κλειδὶν ἀναλαβὼν ἀπὸ τῶν προσκεφάλων
 — ἐκεῖνο τὸ τοῦ δράκοντος βλέπεις τὸ τοιχαρμάριν; —
 τὸ τοιχαρμάριν ἄνοιξε· τοῦ δράκοντος τὴν σπάθην
 εὐρήσεις. Ἐχει κράτημα καλόν, λυχνίτην λίθον.
 575 Ἄν ἔχῃς ἔλκειν δύναμιν, οὐκ ἐκ τοῦ φόβου τρέμης
 καὶ στής καὶ δώσης μετ' αὐτῆς, διχάσεις τὸ θηρίον».
 (Καὶ τὸ κλειδὶν ἀναλαβὼν ἀπὸ τῶν προσκεφάλων
 ἐκεῖνος τὸ τοῦ δράκοντος ἀνοίγει τοιχαρμάριν.)
 Καὶ τὸ σπαθὴν ἀναλαβὼν τοῦ δράκοντος ἐκεῖθεν
 580 καὶ κρούσας τούτον μετ' αὐτοῦ ἐδίχασεν αὐτίκα.
 Τοῖνυν τὴν κόρην ἔλυσεν αὐτὴν τὴν κρεμαμένην·
 ἐξέβηκεν ἀπὸ ποινῆς ἀναταμένον σῶμα·
 ἐρρύσατο τῆς φυλακῆς καὶ τῶν πικρῶν ἐκείνων
 σῶμα καλόν, ἐνήδονον, πανεύμορφον, ὥραϊον.
 585 (Λύσις λοιπὸν τῆς συμφορᾶς, λύσις λοιπὸν τοῦ πόνου
 τῆς Χρυσορρόης πάντερπνου καὶ Ἐρωτοκαλλιμάχου.)
 Ἐκεῖνη γοῦν μετὰ κλαυθμοῦ «τίς εἶσαι;» πάλιν λέγε,
 «πῶς εἰς δρακόντων στόματα μέσον εἰσῆλθες τόδε;
 84 Φοβοῦμαι μὴ ποτε καὶ σὺ τύχης μου πλάσμαν εἶσαι
 590 καὶ πρὸς δευτέραν ἀπειλὴν ἐκ ταύτης ἀπεστάλης·
 οὐ γὰρ πιστεύω καὶ ποτὲ κόρον λαβεῖν τὴν τύχην».
 (Ἡ κόρη τὸν Καλλιμάχον ἀναρωτᾷ τὸ γένος
 καὶ κεῖνος ἀποκρίνεται, λέγει το πρὸς ἐκείνην.)

13 r

13 v

- 595 Ὁ δ' αὖθις εἶπε τὴν ἀρχὴν, τὸ γένος καὶ τὴν χώραν
 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ δρόμου,
 τῶν ἀδελφῶν τὸν χωρισμόν, τὰ κατὰ μέρος ὅλα.
 Αὐτὸς δὲ πάλιν τὴν ἀρχὴν ἐπιζητεῖ τῆς κόρης,
 τὸ γένος, τὴν ἀναγωγὴν, τὴν χώραν, τοὺς προγόνους,
 τοὺς ἑτασμοὺς τοῦ δράκοντος ἐκείνους τοὺς φρικώδεις.
 600 (Τοῦ Καλλιμάχου ζήτησις πάλιν πρὸς Χρυσορρόην
 τῆς πατρικῆς γεννήσεως, τῆς χώρας καὶ τοῦ πάθους.)
 Ἡ δέ, στενάξασα πικρῶς ὥς ἀπὸ σπλάχνων μέσων,
 ἐκίνησαν ἐξ ὀφθαλμῶν, φεῦ, ποταμὸς δακρύων,
 καὶ λέγει: «Μάτην, ἄνθρωπε, ζητεῖς μου τὴν πατρίδαν
 605 καὶ τὴν πικρὰν ἀνατροφὴν καὶ τὸ πικρόν μου γένος.
 Νεκρὰν μὲ βλέπεις σήμερον, αἰχμάλωτον κειμένην,
 ὥς δούλην ἀργυρώνητον ἑταζομένην ἄλλην.
 Τί θέλεις χώραν δυστυχούς, τί θέλεις χώραν ξένης;
 Ἄρκεϊ σε βλέπειν με νεκρὰν ἐξ ἑτασμοῦ τοσούτου./
 610 Ἄφες με μόνην· τὰς πληγὰς ἐγὼ σπογγίσω μόνη
 δσας μὲ κατεχόρτασεν ἡ φθονερά μου τύχη».
 Ὁ δέ: «Τί λέγεις; Τὰς πληγὰς ἐγὼ σπογγίσω μόνος,
 ἐγὼ δουλεύσω σήμερον εἰς τηλικούτον σῶμα».
 Ἡ δὲ καὶ πάλιν ἔκλαυσεν, ἐστέναξεν ἐκ βάθους,
 615 εἶπεν: «Ἐγὼ τῆς δυστυχούς καὶ φθονεράς μου τύχης
 μόνη τοὺς πόνους ἔπαθα, μόνη τοὺς πόνους οἶδα».
 Ἐκεῖνος συνεπόνεσε τῆς γυναικὸς τὸν πόνον
 καὶ τὸν τοσούτον στεναγμόν καὶ τὸ θλιμμένον σχῆμα
 καὶ μετὰ λόγου σπλαχνικοῦ καὶ θλιδεράς καρδίας
 620 καὶ πονεμένου σχήματος παρακαλεῖ καὶ λέγει:
 «Τὸ σῶμα μὲν σου προφανῶς τὸ γένος σου στριγγίζει
 ὥς πανευγένου καὶ καλοῦ, βασιλικοῦ, μεγάλου.
 Ἐγὼ δὲ πάλιν λέγω σε, παρακαλῶ σε πλέον·
 ἄς μάθω καὶ τὴν χώραν σου καὶ τὴν ἀνατροφὴν σου
 625 καὶ πῶς ἐκ γένους ἀρχικοῦ, βασιλικοῦ, μεγάλου
 εἰς ἀπανθρώπου δράκοντος τὰς χεῖρας παρεδόθης».
 (Τὸ γένος, τὴν ἀνατροφὴν ἡ Χρυσορρόη λέγει).
 Ἡ δὲ τὸν λέγει κλαύσασα, πονήσασα τῷ λόγῳ:
 «Βλέπεις ἀπερικάλυπτον τὸ ταπεινόν μου σῶμα;
 630 Καὶ πρῶτον φέρον, σκέπασον ἀπὸ τῶν ἱματίων
 τῶν κρεμαμένων ἔνδοθεν καὶ τῶν φυλασσομένων,
 ἅπερ αὐτὸς ἐκ τῶν ἐμῶν ἔλαβεν γεννητόρων·
 καὶ τοῦ παμφάγου/δράκοντος ἐκφόρησον τὸ σῶμα,
 ὅτι μισῶ, καίτοι νεκρόν, ὄραν τὸ πτώμα τούτου.
 635 Ἄψον πυράν, κατάκαψον, στάκτην λεπτὴν τὸ ποῖσε
 καὶ τότε καταμάνθανε τὸ γένος καὶ τὸν τόπον
 καὶ τὴν πατρίδα τὴν ἐμὴν καὶ πόθεν ἐγενόμην».
 Ὁ δὲ Καλλίμαχος εὐθύς τοῦ δράκοντος τὸ σῶμα
 εἰς ὤμους τοῦ τὸ ἔθηκεν, ἐξήβαλén το ἔξω.
 640 Εἶτα δραμὼν ὥς ἀετὸς εἰς τὸ καμίνιν πάλιν
 καὶ πῦρ βαλὼν ἐξέκαυσεν τὸ μυσαρὸν τὸ σῶμα.
 Στραφεῖς δ' ὀπίσω πρὸς αὐτὴν καὶ τὸ κελλὶν ἀνοίξας
 ἐπαίρει, φέρει πρὸς αὐτὴν λεπτὸν χιτῶνα ξένον.
 Τούτον αὐτὴ φορέσασα, καθίσασα καὶ πάλιν

14 r

14 v

- 645 ἤρξατο λέγειν τὴν ἀρχὴν καὶ κατὰ μέρος πάντα,
τὸ γένος, τὴν ἀνατροφὴν καὶ χώραν καὶ πατρίδαν
καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ πικρὰ τῆς παρανόμου τύχης·
ὅτι «καλὴ καὶ εὐγενὴς θυγάτηρ ἐγενόμην
πολλῶν χρημάτων καὶ λαμπρῶν, φρικτῶν αὐτοκρατόρων,
650 ἠράσθη δὲ τοῦ κάλλους μου — ποῦ δέ μοι κάλλος τώρα; —
ὁ δράκων οὗτος καὶ λαβεῖν γυναῖκαν ἤθελέ με.
Καὶ δὴ συνάλλαγμα πικρὸν καὶ παρὰ φύσιν γάμον
τοὺς βασιλεῖς μου τοὺς γονεῖς ἀνώχλει τοὺς νὰ ποίση.
Οἱ μὲν συγκατετίθεντο τῷ φόβῳ τοῦ θηρίου.
655 Οὐδὲν γὰρ ἤφηνεν νερὸν ποσῶς νὰ καταβάσῃ
ἐκ τοῦ βουνοῦ τῆς κορυφῆς, τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου
εἰς τοῦ πατρός μου τὴν ἀρχήν, τὰς χώρας καὶ τὰ κάστροι./
Καὶ τοῦτο γὰρ τῆς τύχης μου τῆς ἀπανθρώπου ταύτης : 15 r
εἰς ὅλον τὸν περίγυρον τῆς αὐτοκρατορίας
660 τῶν γεννητόρων τῶν ἐμῶν ἄλλο νερὸν οὐκ ἦτον,
εἰμὴ καὶ μόνον ποταμὸς καὶ κεῖνος ἐκρατεῖτο
παρὰ τοῦ δράκοντος αὐτοῦ καὶ τοῦ λυσσώδους τούτου.
Εἶπον, συγκατετίθεντο, ἐγὼ δ' οὐκ ἐπειθόμην,
δεινὸν θηρίον
655 ἢ μᾶλλον οὕτως γίνεται: ὁ πάντα πίνων δράκων
καὶ πάντα τὰ τετράποδα τῆς γονικῆς μου χώρας
εἰς ὥραν ἐξερρόφησεν ὡς ὕδωρ κοτυλαῖον
καὶ πάλιν ἤθελε λαβεῖν καὶ πάλιν ἐπεζήτα.
Οὐ θέλουσιν ἐκδοῦναί με καὶ θρῆνον συνιστῶσιν·
670 ἐξάπτει πάλιν πρὸς θυμὸν τὴν δρακοντώδη φύσιν,
αὐθις ἐπαπειλᾶταί μοι, τὸν γάμον ἀναγκάζει.
Ἐγὼ, κἂν εἴ τι γένηται, τὸν γάμον ἀπαρνούμαι·
τῷ μὲν δράκοντι συνοικεῖν οὐδ' ἐν ὀνείρῳ θέλω.
Καὶ τότε πάντας αὐθωρὸν μικροὺς τε καὶ μεγάλους,
675 ἄνδρας, γυναῖκας, γέροντας ὁμοῦ μετὰ παιδίων,
τοὺς πάντας ἐξερρόφησεν, οὐδὲ τινὰν ἀφήκεν·
καὶ χώρα πᾶσα καὶ λαὸς ἐχώρει τῇ κοιλίᾳ.
Καὶ τότε τοὺς αὐθέντας μου καὶ τοὺς γεννήτοράς μου,
αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας — ὦ συμφορὰ καὶ λύπη,
680 ὦ κρίμα, πῶς ἀπέμεινα, πῶς ζῶ, πῶς ἀπεμένω —
ἔφαγεν, ἐκατέπιεν, ἐφάνισεν τελείως
καὶ μόνη μὲ κατέστησεν πάσης ἀπλῶς ἐλπίδος,
ταύτην καὶ μόνην πρὸς/αὐτοὺς τὴν χάριταν ποιήσας
τὸ μοναχοὺς καταπιεῖν καὶ μοναχοὺς φονεῦσαι
685 τῶν ἄλλων δίχα, τοῦ κοινοῦ καὶ δίχα τῶν ἀρχόντων.
Ἦ κρίμα πῶς οὐκ ἔσχισεν, πῶς οὐκ ἐρράγην τότε
τοῦ παντοφάγου δράκοντος ἡ δυσώδης κοιλία !
Τί γοῦν μετὰ τὸν θάνατον καὶ τί γοῦν μετὰ ταῦτα;
'Ἀρπάζει με καὶ θέλει με μὴ βουλομένην ἔχειν,
690 ἐγὼ δ' οὐ πείθομαι ποσῶς καὶ πάσχω τόσα πάθη·
καὶ μετὰ τόσους ἑταγμοὺς καὶ μετὰ τόσους πόνους
ἐνίκησα τοῦ δράκοντος τὴν ἄσπλαχνον καρδίαν,
φυλαττομένη σήμερον ἀμόλυντος, παρθένος».
'Ο δ' ἔφη πάλιν πρὸς αὐτήν : «Ἐρως, αὐτὸν ὃν βλέπεις,
695 κατήμενος ἐπὶ λαμπροῦ βασιλικοῦ τοῦ θρόνου,

- αὐτὸς σὲ συνετήρησεν, αὐτὸς ἐφύλαξέ σε
καὶ πρὸς τὰς χεῖρας τὰς ἐμὰς νῦν ὑποτίθεταιί σε
καὶ τὰς ἐρωτοχάριτας ἅς φέρεις τοῦ προσώπου
αὐτὸς ὁ πάντων βασιλεὺς εὐεργετῇ με πάντα».
- 700 Ἡ δὲ καὶ πάλιν πρὸς αὐτὸν μετὰ δακρύων λέγει :
«Τὰς τηλικαύτας μου πληγὰς ἅς βλέπεις καὶ κακώσεις
.....
— ἀλλὰ καὶ πάλιν λογισμοί, βλέπω το, πολεμοῦν μοι —
Κλῶσμα τῆς τύχης δυστυχὲς ἐκλῶσθη μοι καὶ μοῖρας,
καὶ πάλιν ἐπικλῶθαι με τὸ κακομοίρασμά μου
705 ἀπὸ δυστυχοκλώσματος πικροῦ τῆς Ἀφροδίτης.
Ἄφες με μόνην σήμερον καὶ κλαύσω μοι τὴν τύχην·
ἄνθρωπε, μάθε, δυστυχῶς ἐξεμοιρογραφήθην/
καὶ μὴ θελήσης μετ' ἐμοῦ συμμοιρογραφηθῆναι.
Ἡ δυστυχὴς μου, ληστρικὴ καὶ φθονερά μου τύχη
710 ἐξαναπλάσαι δύναται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν
καὶ δρακοντίσαι καὶ τὴν σὴν ἀνθρώπινον καρδίαν.
Ἄφες με κλαύσω τὰς πληγὰς, φύγω τὸν πόνον τοῦτον.
Οὐχ ὑποφέρω δράκοντος ἐχθροῦ, πικροῦ τυράννου
οἰκῆσαι χώραν, κἂν καὶ σὺ πυρίκαυστον ἐποίκης,
715 σκοτώσας τοῦτον ἀπηνῶς ὥσπερ πολλοὺς ἐκείνους.
Ἄλλὰ καὶ σὲ παρακαλῶ μὴ θέλης με πειράξαι·
γενοῦ φιλανθρωπότερος τῆς φθονεράς μου τύχης·
μὴ σὲ συμπλέξῃ μετ' ἐμοῦ, μὴ σὲ δυστυχογράψῃ·
καὶ τὸ δυστυχογράφημαν τῆς φθονεράς μου τύχης,
720 ἂν συμπλακῆς, ἂν τὸ δεθῆς, ἂν τὸ γνωρίστῃς μόνον,
τὸν χρόνον ὅσον περπατεῖς θλιμμένος θέλεις εἶσται,
μίαν ἡμέραν ἀγαθὴν οὐ μὴ ποτὲ τὴν ἴδης».
Ταῦτα μὲν εἶπεν ἡ γυνὴ καὶ μετὰ πόνου τόσοῦ
καὶ μετὰ τόσοῦ στεναγμοῦ καὶ μετὰ τόσοῦ θρήνου.
725 Ἄλλὰ τὸ πένθος, ὁ κλαυθμός, ὁ στεναγμός τῆς κόρης
μᾶλλον αὐτὸν ἠρπάξασιν πρὸς ἐρωτοληψίαν·
ἀνδραποδίζουσιν τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνην
καὶ τὴν καρδίαν ἐρωτικὰ καταδουλογραφοῦσι.
Πολλάκις ἐν τοῖς στεναγμοῖς τὸ κάλλος ὑποφαίνει.
730 Καὶ μετὰ πάσης ἡδονῆς περιπλακεῖς τὴν κόρην,
καταφιλεῖ τοὺς μῶλωπας, παρακαλεῖ καὶ λέγει :
«Ἄφες τὸ σχῆμα τὸ νεκρὸν καὶ τὸν κλαυθμὸν/τὸν τόσον·
ἀνάσανε τῆς πνιγμονῆς· ἐπνίγης, ἐνεκρώθης·
σῶμα καὶ γὰρ πανεύγενον εἰς πνιγμονὴν οὐ πρέπει.
735 Εἰ δὲ τὸ μοιρογράφημα τῆς τύχης καταρᾶσαι
ὥς μοιρογράφημαν κακόν, ὥς ἀπανθρώπου τύχης,
ἐγὼ τὸ μοιρογράφημαν τῆς τύχης μακαρίζω,
ὅτι δρακόντων στόματα τανῦν ἐρρύσατό σε
740 καὶ συνεδουλογράφησεν κάμῃ μετὰ τῶν ἄλλων,
εἰς δουλοσύνην φοδερὰν ὅλην μοι τὴν καρδίαν».
Ἡ δὲ μικρὸν στενάξασα ἀντεῖπε πρὸς ἐκείνον :
«Κἂν ἀπὸ τούτου γνώρισε τὴν δυστυχὴν μου μοῖραν :
ὅπως οὐδὲν ἐρρύσατο τὸ δυστυχὲς καθόλου,
745 ἀλλὰ καὶ σὲ μετέπλασεν πρὸς σιδηρὰν καρδίαν,

16r

16v

- πρὸς ἀδαμάντινον ψυχὴν καὶ πρὸς πετρίνην γνώμην·
καὶ βλέπεις τόσας μου πληγὰς τῶν δυστυχῶν μελῶν μου
καὶ μᾶλλον πρὸς σκληρότητα ἐπάγεις τὴν ψυχὴν μου.
Ὅμως ἐγὼ τὴν τύχην μου καὶ τὴν τῆς τύχης μάχην
750 καὶ τὸν τῆς τύχης πόλεμον καὶ τὴν κακίστην γνώμην
ἀπὸ πολλῶν ἐγνώρισα καὶ σὲ μὴ κατακρίνω
πῶς μεταπλάττει καὶ τὴν σὴν βασιλικὴν καρδίαν
εἰς πλάσιν ἄλλην, σιδηρᾶν, εἰς ἀσπλαχνώδη φύσιν». 17 ς
Καὶ μετὰ λόγους ἱκανοὺς ἦλθον εἰς ἄλλους λόγους,
755 εἰς γλυκωτέρους καὶ καλοὺς ὥσάν μαλθακωτέρους.
Τὰ δὲ ἐν μέσῳ τοῦ καιροῦ/κατὰ λεπτὸν οὐ γράφω·
εἰς μῆκος φέρει τὴν γραφὴν, τὸ μῆκος ἔχει κόρον.
Λοιπὸν καὶ παραδράμωμεν τὰς περισσολογίας.
Μετὰ γοῦν χρόνον ἱκανόν, μετὰ πολλὰς ἡμέρας
760 συνῆλθον εἰς τὸ θέλημα τῆς συνομοψυχίας
καὶ συνεκαρδιώθησαν μετὰ δεσμῶν ἀλύτων,
ὄρκῳ τὸν πόθον δῆσαντες καλῶς φρικωδεστάτῳ.
Ἔρως παρὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς ἐκείνων λόγους
αὐτὸς τοὺς ὄρκους δέχεται καὶ τὰς συνθήκας γράφει
765 καὶ φύλαξ μέσον τίθεται τῶν συνθηκῶν ἐκείνων.
Τὸ κάλλος γοῦν τὸ φυσικὸν ἀνέλαμπε τῆς κόρης,
ἐπεὶ παρήλθε παντελῶς τὰς δρακοντοκακώσεις.
Μετὰ γοῦν ἄλλα τὰ πολλὰ τῶν ἐρωτοχαρίτων,
ὅσα μανθάνει φυσικῶς ἐρωτικὴ καρδία,
770 ἐσέδησαν εἰς τὸ λουτρόν, ἐλούσθησαν ἐκεῖνοι.
Καὶ τοῦ λουτροῦ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐν τούτῳ χάρεις
ἢ γλῶσσα μόνη δύναται τῆς Ἀφροδίτης λέγειν·
χεῖρ δ' ἀνθρωπίνη καὶ θνητὴ καὶ κάλαμος ἐν ταύτῃ
λέγειν καὶ γράφειν ἡδονὰς τοσαύτας οὐκ ἰσχύσει,
775 ὅπως τῆς κόρης τὰς πληγὰς ἐμάλασσαν ἐκεῖνος
καὶ δροσισμὸν ἀπόρρητον ἐκ τῶν μωλώπων εἶχεν
καὶ γλυκασμὸν καὶ δροσισμὸν ἐκ φιλημάτων εἶχεν
καὶ κόρον οὐκ ἐλάμβανε τῶν ἡδονῶν τῆς κόρης./
(Ὅρκοις τὸν πόθον δῆνουςιν δεινοῖς, φρικωδεστάτοις
780 ἔμπροσθεν εἰς τὸν Ἔρωταν, τὸν φοβερόν δυνάστην.)
Ἔβλεπε, βλέπων ἡδονῆς φύλλον γλυκὺν ἐτρύγα
ὑπάτης καὶ γλυκύτερον πάντων τῶν γλυκυτέρων.
Ὁ χρόνος ὃν εἰς τὸ λουτρόν ἐχάρησαν ἀπέσω
εἶδε χαρὰν ἀνέκφραστον, ἄλλο τι πρᾶγμα μόνος·
785 (Σὺν Χρυσορρόῃ τῇ καλῇ Καλλίμαχος ὁ νέος
τρυφῶσι, συνευφραίνονται καὶ χαίρουνται ἐντάμα.)
καὶ Χάριτες ἐδούλευσαν τὰ τῆς ὑπηρεσίας
καὶ συνελούσθησαν ἐκεῖ μετὰ τῆς κόρης τότε
καὶ τὰς ἐρωτοχάριτας ἅπας ἐξεθαμδήθη.
790 Τίς γοῦν ποτὲ καὶ ποταπὴ γλῶσσα τὴν χάριν εἶπη;
Οὐδεὶς τοσαύτας χάριτας ἀπαριθμήσει λέγων.
Ἄλλ' ἂν πολλάκις ἔτυχες εἰς τὸ λουτρόν ἐκεῖνον,
ἄλλην μεγάλην ἡδονὴν καὶ ξένην εἶδες τότε.
Οὕτως τὸ σῶμα πάντερπνον εἰς τοῦ λουτροῦ τὴν χάριν·
795 σῶμα καὶ γὰρ πανεύγειον καὶ κρυσταλλώδης σάρκα
τὴν χάριν καὶ τὴν ἡδονὴν εἰς τὸ λουτρόν αὐξάνει.

17 ν

- Ἐξέβηκαν ἐκ τοῦ λουτροῦ· εἰς τοῦ λουτροῦ τὰ χεῖλη
 εὐρέθη στρώμα κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς στρωμένον.
 Τὸν τοῦ λουτροῦ τὸν ποταμὸν ὀλόχρυσον ἂν εἴποις,
 800 ἀλλὰ καὶ τί πρὸς τοῦ χρυσοῦ ἢ καλλονῇ τοῦ πάτου ;
 Εὐρέθη στρώμαν κείμενον, ἀλλὰ πολλὰ ποικίλον,
 ὅπερ ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῆς ἐχαριτώθην·
 καὶ τὰς/ἐκεῖθεν ἡδονὰς τὰς οὐσας ἐν τῷ στρώμα
 805 τίς εἶπη, τίς ἐξηγηθῇ καὶ τίς λεπτολογήσῃ ;
 Ἦσαν λοιπὸν οἱ βασιλεῖς τοῦ χρυσοκάστρου τούτου
 ζῶντες μεθ' ὅσης ἡδονῆς, μετὰ χαρίτων τόσων.
 (Ἐκφρασις πανεξαίρετος κόρης τῆς Χρυσορρόης.)
 Ἦν γὰρ ἡ κόρη πάντερπνος, ἐρωτοφορουμένη,
 ἀσύγκριτος τὰς ἡδονάς, τὸ κάλλος ὑπὲρ λόγον,
 810 τὰς χάριτας ὑπὲρ αὐτὴν τὴν τῶν Χαρίτων φύσιν.
 Βοστρύχους εἶχεν ποταμούς, ἐρωτικούς πλοκάμους·
 εἶχεν ὁ βόστρυχος αὐγὴν εἰς κεφαλὴν τῆς κόρης·
 ἀπέστιλβεν ὑπὲρ χρυσὴν ἀκτῖναν τοῦ ἡλίου.
 Σῶμα λευκὸν ὑπὲρ αὐτὴν τὴν τοῦ κρυστάλλου φύσιν·
 815 ὑπέκλεπτεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος ἢ χάρις.
 Ἐδόκει γὰρ σὺν τῷ λευκῷ καὶ ρόδου χάριν ἔχειν.
 Ἄν μόνον ἀνενδράνισες, τὸ πρόσωπον ἂν εἶδες,
 ἐσείσθης ὅλην σου ψυχὴν, ὅλην σου τὴν καρδίαν·
 ἀπλῶς τὴν κόρην ἄγαλμα τῆς Ἀφροδίτης εἶπες
 820 καὶ πάσης ἄλλης ἡδονῆς ὅσας ὁ νοῦς συμπλέκει.
 Τί δὲ πολλὰ πολυλογῶ, τί δὲ πολλὰ καὶ γράφω
 τάχα πρὸς τὸν καλλωπισμὸν τοῦ σώματος τῆς κόρης ;
 Λόγος μικρὸς ἂν ἐξαρκοῖ πρὸς τὸ νὰ τὸ δηλώσῃ :
 ὅσας ὁ κόσμος ἔφερε γυναῖκας εἰς τὸ μέσον
 825 καὶ πρὸ αὐτῆς καὶ μετ' αὐτὴν καὶ τότε ὅσαι ἦσαν
 ὡς πρὸς τὰς χάριτας αὐτῆς μιμῶ πρὸς Ἀφροδίτην./
 Μετὰ γοῦν ἐρωτοτριβὰς πολλοῦ καιροῦ καὶ χρόνου
 εἰς δειλινὸν ἔαρινὸν ἐξ ὕπνου καὶ χαρίτων
 (Τὴν ἐκ τοῦ κάστρου πρόκυψιν ὁ λόγος σαφηνίζει.)
 830 ἀνέστησαν, παρέκυψαν ἀπὸ τοῦ κάστρου μόνοι.
 Ἦτον νησίτιςιν εὖμορφον εἰς παραποταμίαν·
 ὁ τόπος εἶχεν χάριτας παράξενας ἐκεῖνος·
 ἔγεμεν ἄνθη κόκκινα, παντοδαπά, ποικίλα.
 Εἶπες ἐκείνην τὴν βαφὴν ὡς τὸ τοῦ ρόδου φύλλον,
 835 βαφὴν παιδὸς ἐρωτικοῦ, τῆς Ἀφροδίτης αἶμα.
 Εἶδον ἐκεῖνο τὸ καλόν, ἐθαύμασαν τὸν τόπον,
 καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ πνοὴν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον
 ὁ πνέων τότε ζέφυρος μετέφερεν εὐώδη.
 Τοῦτον τὸν τόπον βλέποντες ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος
 840 εἶχαν ψυχῶν ἀνασασμὸν καὶ τέρψιν οὐκ ὀλίγην.
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη
 τὴν ὀρεξίν σου πλήρωσε, ποῖσε τὸ θέλημά σου.)
 Ἄλλ' ὅπερ φέρει τὸ γλυκὺν φέρει καὶ τὴν πικρίαν,
 ὡς ἔγνωκας, ὡς ἔμαθες ἀπὸ τοῦ προοιμίου.
 845 Ἄκουσε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου καὶ νὰ μάθῃς.
 Ἄλλος ὁκάτι βασιλεὺς εὐγενικὸς καὶ μέγας,
 εἰς πλοῦτον ὑπεράπειρος, εἰς στράτευμα φουσσάτου

18 r

18 v

- ὅσον καὶ ψάμμον ἀριθμὸς δύναται νὰ μετρήσῃ,
 ἂν δ' ἦλθες εἰς ἀνατροφὴν αὐτοῦ τῆς ἡλικίας,
 850 προσώπου/τὴν φαιδρότητα, δύναμιν τῶν χειρῶν του, 19 r
 οὐκ οἶδα πῶς συνέκρινας τοῦτον εἰς ἄλλον ἕναν.
 Ἄλλ' ἦτον ἄζυξ, ἄγαμος, ἐλεύθερος καθόλου
 μόνον πρὸς κυνηγέσια καὶ πρὸς ἀνδραγαθίας
 καὶ πρὸς πολέμων συμπλοκάς ἀκράτητος ὑπῆρχεν.
 855 Μετὰ τῶν ἄλλων ἤθελεν πάντοτε καὶ νὰ βλέπῃ
 τόπους καὶ χώρας καὶ βουνούς καὶ ποταμούς καὶ βρύσας,
 βράχη καὶ κάμπους, σπήλαια, κτίσματα τῶν Ἑλλήνων.
 Ἦρχετο λέγειν πρὸς αὐτὸν ὅστις πολλάκις εἶδεν
 χώρας, πολέμους, θαύματα, ξενόχρους ἀφηγήσεις.
 860 Πλεῖστον ἐν τούτοις ἔχαιρεν. Εἰ δ' ὁ καιρὸς, οὐκ οἶδα,
 ἢ τίνος μοιρογράφημα ἢ κύλισμα τοῦ χρόνου
 ἢ τίνος τὸ δυστύχημα ἢ ἀπλῶς εἰπεῖν οὐκ οἶδα,
 τοῦτον ἐπῆρεν, ἔφερεν πρὸς δράκοντος τὸ κάστρον
 καὶ πρὸς τὸν ἐρημότοπον, πλὴν ἀπὸ τὰ μακρόθεν.
 865 (Τοῦτον ἐπῆρεν, ἔφερεν εἰς τὸ χρυσὸν τὸ κάστρον.)
 Ἦλθαν, μακρὰν ἐστάθησαν οἱ τοῦ φουσσάτου πρῶτοι,
 οἱ προπομποὶ καὶ πρόοδοι καὶ πρόμαχοι τῶν ἄλλων.
 Εἶδον τοῦ κάστρου τὸ λαμπρὸν ἀστράπτειν ὥσπερ ἄστρον,
 ὥσπερ αὐτὸν τὸν ἥλιον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ φέγγους.
 870 Εὐθύς μαντάτον πέμπουσιν ὡς πρὸς τὸν βασιλέαν :
 «Ἄν ἔλθῃς, ἴδῃς, βασιλεῦ, τὸ λέγουν πρᾶγμα μέγαν». 19 v
 εἶδεν, ὑπερεθαύμασεν ἰστάμενος μακρόθεν.
 εἶδεν, ὑπεθαύμασεν ἰστάμενος μακρόθεν.
 Ὅριζι καὶ συνάγονται ἅπαντες πρὸς ἐκεῖνον.
 875 «Ὁ τόπος οὗτος, λέγει τῶν, ἃς γένηται κατοῦνα.
 ἔχει δεινὰ καὶ ποταμόν, ἔχει λιβάδι μέγαν,
 ἔχει καὶ δάσωμα καλὸν πρὸς τὸ νὰ σκεπαστοῦσιν
 ἄνθρωποι ξένοι ζητηταὶ καὶ δράκται καὶ κρουσάροι,
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη.)
 880 καθὼς ἡμεῖς τὴν σήμερον πάντες περιπατοῦμεν.
 Ἐγὼ δὲ μόνος καὶ μὲ τρεῖς ἄλλους καθαλλαρίους
 ἔλθω, σιμώσω πρὸς αὐτό, ὡς δυνηθῶ, τὸ κάστρον.
 Ἄνθρωπον εὖρω τῶν τειχῶν, ἀνερωτήσω τοῦτον,
 ἢ ἂν πολλάκις κρατηθῶ πρὸς δεῦτερον ἡμέραν,
 885 πρὸς τρίτον ἢ πρὸς τέταρτον κανεῖς μηδὲν σπαράξῃ.
 Προσέταξεν: «Μὴ παρεκβῇ κανεῖς ἀπὸ τὸν λόγον
 καὶ τὸ σπαθὶν μου γένηται θάνατος ἐδικός του.
 Κἂν δ' ἴσως καὶ πληρώσουσιν αἱ τέσσαρες ἡμέρες,
 τότε καθαλλικεύσετε, τότε γυρεύσετέ με,
 890 ὡς ἡμπορεῖτε ποίσετε νὰ μάθετε τὸ κρεῖττον».
 Εἶπεν, εὐθύς ἐκίνησεν, ὑπάγει πρὸς τὸ κάστρον
 στράταν οὐδὲν ἐκράτησεν· ὁ τόπος γὰρ οὐκ εἶχεν
 ἄλλ' ὑποκάτω τῶν δεινῶν κρυπτόμενος ἀπῆγεν.
 Καὶ ὡς οὖν πλησίον ἔφθασεν τοῦ χρυσοκάστρου ἐκείνου,
 895 εὗρεν ὀλίγον δάσωμαν, ἐπέξευσεν ἀπέσω.
 Ἡμέρας ἦτον πλήρωμα, /δύσις ἦτον ἡλίου,
 τῆς δὲ νυκτὸς ἦν ἀπαρχὴ καὶ γῆννα τῆς σελήνης.
 Τοὺς δύο δίδει τ' ἄλογα, λέγει τοὺς νὰ προσέχουν,

- αὐτὸς ἐπαίρνει σύντροφον τὸν ἕναν ἀπ' ἐκείνους.
 900 Τὴν ὄλην νύκταν ἔδραμεν τὸν γύρον τὸν τοῦ κάστρου.
 Φωνὴν ἢ βίγλας ὄχλησιν οὐκ ἤκουσε καθόλου,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ συμπλήρωμα ἀπάρτι τὸ τῆς νύκτας
 ἔφθασεν, ἤρρηκεν εὐθύς τὰς πόρτας τὰς τοῦ κάστρου,
 905 τοὺς δράκοντας ἐτήρησεν, τοὺς ὄφεις τοὺς μεγάλους,
 τοὺς ἀνυστάκτους φύλακας, τοὺς πυλωροὺς ἐκείνους.
 Ἐκπλήττεται καὶ πρὸς φυγὴν ὥρμησεν παραυτίκα.
 Ὑπᾶ πρὸς τοὺς συντρόφους του, λέγει τοὺς φοβισμένα
 τὰς πόρτας καὶ τοὺς φύλακας τοὺς εἶδεν εἰς ἐκείνας.
 Δίδουν βουλὴν νὰ καρτεροῦν τὴν δεύτερον ἡμέραν,
 910 «ἂν τύχη, λέγουν, νὰ φανῇ κανεὶς ἀπὸ τὸ κάστρον.
 Σ' αὐτὸν τὸ κάστρον τὸ λαμπρόν, ὃ βλέπομεν, δοκεῖ μας
 ἀνθρώπων μένει σύστημα πάντως αἰσθανομένων·
 εἰ δ' ἴσως ἓνι δράκοντες ἀπέσω καὶ θηρία,
 καθὼς ἐκείνους εἶδαμεν τοὺς φύλακας τῆς πόρτας,
 915 τὸ κάστρον ὅλον ἄπορον, χωρὶς ψυχῆς ἀνθρώπου,
 ξένης ἐτοῦτο φύσεως, ὅμως ἅς καρτεροῦμεν».
 Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔμειναν ἔσω τοῦ τόπου τούτου.
 Ἐφθασεν, ἦλθε τὸ λοιπὸν καὶ τρίτος ἡ ἡμέρα,/
 ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἦλθε πρὸς μεσημβρίαν·
 920 ἀλλ' ὦρα πρὸς τὸ δειλινόν, ὦρα τοῦ καταψύχου
 ἐδλέπει παρακύπτουσιν τὴν κόρην ἐκ τοῦ κάστρου
 μετὰ λαμπροῦ τοῦ σχήματος, μετὰ λαμπροῦ τοῦ τρόπου.
 Πλὴν οὐχὶ μόνην εὔρηκεν, πλὴν οὐχὶ μόνην εἶδεν,
 ἀλλὰ συνεπαράκυπτεν ἐκεῖνος μετ' ἐκείνης,
 925 ὁ καὶ τοῦ κάστρου βασιλεὺς καὶ τῆς δεσποίνης δούλος
 καὶ τῶν χαρίτων κηπουρός, τῆς καλλονῆς δραγάτης
 καὶ τρυγητῆς τῶν ἡδονῶν τῆς ἀσυγκρίτου κόρης.
 Εὐθύς οὖν ἔρωσ εἰς αὐτὸν τῆς γυναικὸς ἐσέβην
 ὥς μηδὲ ζῆν μηδ' ἀναπνεῖν, εἰμὴ τὴν κόρην ἔχειν.
 930 Οὕτως τὸ κάλλος κάμινον εἰς τοὺς αἰσθανομένους

 καὶ δύναται δουλογραφεῖν ἐξ ὀφθαλμῶν καὶ μόνον.
 Αἴσθησιν οὖν καὶ λογισμὸν καὶ φρένας καὶ καρδίαν
 ἐκεῖνος μὲν ἐξ ἔρωτος ἐκατεπολεμήθη
 καὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἰσχυρὰν ἐκατελύθη τότε,
 935 ἄπνους, νεκρὸς εὐρέθηκεν, ὅλως ἀποθαμένος.
 Ὅκάποτε ἐπανεφέρει μετὰ πολλῆς τῆς βίας,
 ἐδράδυνεν, ἐνύκτωσεν, ἐξέβην ἡ σελήνη,
 ἐπῆρε τοὺς στρατιώτας του, φθάνει πρὸς τὸ φουσσάτον,
 φθάνει κακῶς ἀναισθητῶν, ὅμως, ἅς εἴπω, φθάνει.
 940 (φθάνει τῆς μοίρας τὸ πικρὸν τῆς κακοτυχημένης.)
 Ὅμως ὥς ἔφθασεν ἐκεῖ, ὥς εἶδεν/τὸ φουσσάτον
 καὶ τὸ φουσσάτον ἔβλεψεν τὸν αὐτοκράτοράν του,
 ἀναρωτοῦν νὰ μάθουσιν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ἄλλους,
 αὐτοὺς τοὺς συνοδεύσαντας τῷ βασιλεῖ. Πρὸς τούτους
 945 λέγουν τοῦ κάστρου τὸ λαμπρόν καὶ τὴν ἰσχύν τῶν πύργων,
 λέγουν τὸ λιθομάργαρον καὶ τὸν χρυσὸν τοῦ κάστρου,
 λέγουσιν καὶ τοὺς φύλακας οὓς εἶδον εἰς τὰς πόρτας,
 ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξαίρετον ἐκείνην πῶς τὴν εἶδαν

20 v

21 r

- παίζουσιν τὸν Καλλίμαχον, τοῦτον καταφιλοῦσαν·
 950 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 πλήρωσε τὸ δυστύχημα καὶ τὴν κακὴν σου γνώμην.)
 καὶ τέλος πῶς ὁ βασιλεὺς, ὡς εἶδεν, πῶς ἐξέστην
 πῶς ἐξεπλάγην, ἔφριξεν, πῶς ἡμαυρώθην ὅλως.
 Ὅμως βουλὴν βουλευέται, κράζει τοὺς ἄρχοντάς του·
 955 λέγει τοὺς πῶς νὰ δυνηθοῦν νὰ καταπολεμήσουν
 τὸ κάστρον καὶ τὴν δέσποιναν καὶ πῶς νὰ τὴν κερδίσουν.
 Πάντες τὸ κάστρον ἔκριναν ἀδούλωτον εἰς μάχην,
 τοὺς τοίχους καὶ τὸ πύργωμαν ἰδόντες παρὰ φύσιν,
 τὸ κάστρον ἀπαράδοτον, πανόχυρον καὶ μέγα,
 960 ὅλως ἀνεπιδούλευτον, ἀνέλπιστον εἰς νίκην.
 Καὶ μᾶλλον ὥσ' ἤκουσαν τοὺς ὄφεις εἰς τὰς πόρτας
 ὡς πυλωροὺς φυλάσσοντας τὰς πύλας τὰς τοῦ/κάστρου,
 λέγουσιν : «Τίς δυνήσεται νὰ μαχισθῇ θηρία;
 Ἄλλ' ἂν ὀρίσης, δέσποτα, λοιπὸν ἅς βουλευθούμεν».
 965 Ὅριζει, λέγει πρὸς αὐτοὺς : «Εἴπετε τὴν βουλὴν σας».
 Εἰς ἀπ' ἐκείνους, πρόκριτος εἰς γένος καὶ εἰς χρόνον,
 ἐστάθην, ἀπεκρίνατο καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον :
 «Ἡμεῖς ὅταν ἐξέβημεν πάντες ἀπὸ τὸ κάστρον
 τῆς ἐδικῆς σου τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἡμῶν πατρίδος,
 970 μάχην ποσῶς καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐμελετοῦμεν
 καὶ νὰ φοροῦμεν ἄρματα, νὰ σύρνωμεν φουσσάτον
 ὅσον εἰπεῖν πρὸς πόλεμον, πρὸς μάχην καὶ πρὸς ἔχθραν,
 νὰ σύρνωμεν βαρέματα καὶ μηχανὰς καὶ σκεύη.
 Ἄλλ' οὕτως ἐξ ἀπλότητος, ὡς καὶ συνήθως εἶχες,
 975 ἐξέβης πρὸς ἀναψυχὴν καὶ παραδιδασμόν σου
 καὶ μάλιστα πρὸς τὸν σκοπὸν οὐκ οἶδα πῶς καὶ τοῦτο·
 καὶ τόσοις ἐπαρέδραμεν καιρὸς περιπατοῦντες
 καὶ εἰς τόπον κατηντήσαμεν ἀνέλπιστον καὶ ξένον.
 Ἄν γοῦν θελήσης πόλεμον καὶ νὰ συνάψης μάχην,
 980 ἀπόρως ἔχουν ἅπαντες πρὸς τὸ νὰ μαχισθῶσιν.
 Ἄλλ' ἂν ὀρίσης, βασιλεῦ, λοιπὸν ἅς γυριστοῦμεν·
 ἄγωμεν εἰς τὰ κάστρα σου, συνάξωμεν φουσσάτον
 ἅς κυρυχθῇ πρὸς ἅπαντας, πόλεμον ἔχεις κάστρου·
 ζήτησε καὶ συμμαχικὸν ἀπὸ τοὺς γειτονοῦντας,
 985 ἐτοίμασον τὰς μηχανὰς, ποίησε/ἄλλα, πάντα,
 καὶ τότε πρὸς τὸν πόλεμον κίνησε τὸν τοῦ κάστρου,
 παράπεσε καὶ δεῖρέ το καὶ θέλεις τὸ κερδαῖσιν
 καὶ γογγυσμὸν ἀπὸ τινος οὐδὲ ποσῶς εὐρήσεις».
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 990 τὸ βουλευτὸν ἐκπλήρωσον τῆς σῆς ἀπανθρωπίας.)
 «Ὅτι τὸ κάστρον, ἔξευρε, μεγάλην μάχην ἔχει.
 Βλέπεις τὸ λιθομάργαρον, τὸ τόσον τὸ χρυσάφιν;
 Ἀνθρώπων ἓνι σύναγμα πολλῶν, ἀναριθμήτων».
 Ἦρεσεν ὅλους ἡ βουλὴ, πλὴν καὶ τοῦ βασιλέως.
 995 Ὁ βασιλεὺς ἐγύρισεν μετὰ θλιμμένου τρόπου,
 μετὰ θλιμμένου λογισμοῦ καὶ θλιβερᾶς καρδίας.
 Ἄλλ' εἶχον πάντες ἡδονήν, ἄλλ' εἶχον πάντες τέρψιν,
 ὅτι τὸν φόβον ἔφυγον ἐκείνων τῶν θηρίων,
 ὅτι καὶ τὰς πατρίδας των ἐμελλον καταλάθειν.

21 v

22 r

- 1000 Μόνος αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μεγάλην λύπην εἶχεν.
«Κρεῖττον μοι βρῶσις, ἔλεγεν, νὰ γένω τῶν θηρίων
καὶ τῆς ζωῆς νὰ στερηθῶ παρὸ τῆς κόρης ταύτης».
Ἄλλ' ὅχι, ἄλλως νὰ γενῇ τὸ πρᾶγμα οὐκ ἡμπόρει.
Ἄλλὰ τῶν λόγων τὴν γραφὴν ἐπέτεινα εἰς πλάτος
- 1005 καὶ τὸν ἀναγινώσκοντα εἰς βάρος προεθέμην.
Φθάνει λοιπὸν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἴδιον τόπον,
στέκεται, λέγει πρὸς αὐτοὺς τοὺς συνακολουθοῦντας :
«Πάγετε πρὸς τὰ κάστρα σας, γοργὸν ἐτοιμαστήτε
πρὸς τὴν ἀντιπαράταξιν νὰ φθάσετε/τοῦ κάστρου».
- 1010 Πεξεύουν, προσεκύνησαν, ὑπάγουσιν ἐκεῖνοι.
Αὐτὸς δὲ πάλιν μόνος του καὶ μετὰ τῆς συγκλήτου
πρὸς τὸ παλάτιν ἔρχεται λοιπὸν τὸ ἐδικόν του.
Ἐφθασεν ἄλλος ποταμὸς μὲ πόσῃν τρικυμίαν,
μὲ πόσῃν, νὰ εἶπες, μέριμναν, μὲ ποταπὴν φροντίδαν.
- 1015 Ἡμέρας τρεῖς ἐπλήρωσεν μόνος εἰς τὸ κελλίον του
κατὰ προσώπου κείμενος ἐπάνωθεν τῆς κλίνης.
Γίνεται κλόνος, θόρυβος καὶ συντριβὴ καὶ ζάλη
πρὸς πᾶσαν ἐπικράτησιν αὐτοῦ τῆς αὐθεντίας.
Οἱ μὲν ἐτρικυμίζοντο πρὸς τὴν τοῦ κάστρου μάχην
- 1020 καὶ πρὸς ἀντιπαράταξιν καὶ συμπλοκὴν πολέμου·
ἀρμάτων ἦτον ἑξαψις καὶ δοκιμὴ φαρίων
καὶ πάντες εἶχασιν ἀπλῶς τὴν περὶ τούτου ζάλην.
Τὸ κρεῖττον δὲ καὶ λόγιμον ἐκ τῶν ἀρχόντων ὄλων
εἶχε μὲν καὶ τὴν συντριβὴν αὐτὴν τὴν τοῦ πολέμου,
- 1025 ἀλλ' εἶχον καὶ περίλυπον βασιλικὸν τὸ πάθος.
Τί τὸ λοιπὸν ἐγένετο ; Συνάγονται οἱ πάντες,
προσέρχονται τῷ βασιλεῖ καὶ λέγουν πρὸς ἐκεῖνον
μετὰ σεμοῦ τοῦ σχήματος καὶ γλυκυτέρων λόγων :
«Καλὸν μὲν οὖν, ὦ βασιλεῦ, τοῦτο πρὸ πάντων ἄλλων
- 1030 τὸ μὴ πεσεῖν εἰς μέριμναν ἐρωτικὴν τὸν νοῦ σου.
Ἐπεὶ δὲ τοῦτο γέγονεν, ἀνατροπὴν οὐκ ἔχει,/
κοινὴν βουλήν ὥς εἵπωμεν, ἂν ἔναι θελητόν σου,
πῶς καὶ γενοῦμεν ἐγκρατεῖς τοῦ κάστρου καὶ τῆς κόρης.
Ἐνὶ τὸ κάστρον ὄχυρόν· ὄφεις αὐτὸ φυλάσσουν.
- 1035 Προσέχωμεν· ἀπὸ σκοποῦ μετοίκησις δρακόντων
ἢ τῶν δαιμόνων σύναγμα ἐντὸς τοῦ κάστρου μένει.
Ἄν γοῦν μὲ κάστρον εἶχαμεν ἀνθρώπινον τὴν μάχην,
δύναται τὸ φουσσάτο μας νὰ καταπολεμήσῃ
καὶ νὰ νικήσῃ πρὸς παντός, χωρὶς ἀντιλογίας·
- 1040 πρὸς δὲ δρακόντων πόλεμον ἢ τῶν δαιμόνων μάχην
ἀδυνατεῖ πᾶς ἄνθρωπος νὰ καταπολεμήσῃ».
Ἐπλήρωσαν τοὺς λόγους των, ἐσίγησαν οἱ πάντες
ἂν τύχῃ, λέγοντας εἰς νοῦν, ὁ βασιλεὺς διστάζει».
Ὡς δ' εἶχεν ἀμετάθετον ἐκεῖνος τὸν σκοπὸν του
- 1045 καὶ κρεῖττον εἶχεν τὸ θανεῖν παρὰ καιρόν, παρ' ὧραν
ἢ τὸν τῆς κόρης ἔρωταν ἀπλῶς ὑστερηθῆναι,
ἄλλην βουλήν βουλεύονται. Συμμαχικὸν συνάγει,
τοὺς στρατιώτας ἀριθμεῖ, τὰς παρατάξεις γράφει,
ἐπιχειρεῖ τὴν κίνησιν, ἐπιχειρεῖ τὴν μάχην,
- 1050 συγκοινωνὸν καὶ τῆς ἀρχῆς, συγκοινωνὸν τοῦ ἔργου

22 v

23 r

- χρησάμενος τὸν θησαυρόν, τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων,
τὸν ὑπηρέτην τοῦ καλοῦ καὶ τηλικούτου ἔργου.
'Αλλὰ πρὸς δρακοντόκαστρον, πρὸς ἀντιδίκους ὄφεις
καὶ τείχους ὕψος ἄμετρον, /μηδ' ἀπὸ πέτρας τείχος,
1055 πάντες ἀπαγορεύουσιν, τὸν πόλεμον ὀκνοῦσιν
καὶ φεύγουσιν τὰς συμβουλὰς καὶ ἀποχωροῦν τῆς μάχης.
Λοιπὸν νεκρὸς ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐρωτοληψίας
καὶ παντελῶς ἀναίσθητος ἐκ τῆς ἀπελπισίας·
καὶ παραιτεῖτο τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς ἀποτυχίας.
1060 'Αλλ' ἵνα μᾶλλον διελθῶ πολὺ τῆς ἱστορίας,
πρὸς ἀκριβῇ συνείκασιν τῶν ἀναγινωσκόντων
ἅπασαν τὴν ὑπόθεσιν λεπτῶς στιχογραφῆσω.
(Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
ποιῖσε τὸ θέλεις, ποιῇσέ το καὶ ἐξοπλήρωσέ το.)
1065 'Αρχὴ τῆς ὑποθέσεως τῆς κακομάγου γραίας.
Γυνὴ γάρ τις πολύπειρος καὶ δαιμονώδης φύσις,
στοιχειοκρατοῦσα μαγικῶς, ἀστρολογοσκοποῦσα,
ὡς ἤκουσεν, ὡς ἔμαθεν περὶ τοῦ βασιλέως,
τὸ δεκανίκιν τῆς κρατεῖ καὶ εἰς τὸ παλάτιν φθάνει.
1070 "Εναν εὐροῦσα πρὸ πυλῶν ἀπὸ τῶν παιδοπούλων,
στήκει καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ταῦτα μεμονωμένη :
«Ἄν ἀπ' ἐμέναν μῆνυμαν ὑπᾶς στὸν βασιλέαν
καὶ ποίσης καὶ συντύχω τον, πολὺν καλὸν εὐρήσεις
οὐκ ἀπ' ἐμοῦ τῆς ταπεινῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ βασιλέως.
1075 Δύναμαι γάρ, παιδάκι μου, νὰ δώσω θεραπείαν
μεγάλην εἰς τὸ πάθος του παρὰ τὸν κόσμον ὅλον».
«Ἄ, πῶς λαλεῖς σύ, μάννα μου;» /πάλιν ἐκεῖνος εἶπεν·
ἄ, πῶς ἐσὺ νὰ δυνηθῇς νὰ δώσης θεραπείαν
εἰς πάθος ἀνυπόφορον, ἐρωτικόν, μέγαν;
1080 "Οπου κανεῖς οὐ δύναται καὶ τῶν μεγαλυτέρων
τὸ νὰ συντύχη κἂν ποσῶς ἐσὺ λαλεῖς νὰ ποίσης;
Βλέπω σε, μάννα μου, πτωχὴν, βλέπω καταλυμένην,
γραῖδιον δυσκακότυχον, ταλαίπωρον ὀκάτι,
καὶ πρόσεχε μὴ πειρασμὸν ἀντὶ καλὸν μὲ ποίσης».
1085 Ἐκείνη λέγει πρὸς αὐτόν : «Ἄφες, παιδὶν μου, ταῦτα
κἂν δυσειδῆς σοι φαίνωμαι, κἂν γραῖς κατελυμένη,
ταλαίπωρος, κακότυχος, ὡσὰν μὲ καταλέγεις,
ἀλλὰ μεγάλην δύναμιν ἔχω τῆς ἰατρείας.
"Ο χρόνος γάρ, παιδίτισιν μου, τὸ γῆρας ἢ τὰ ρούχα
1090 ἐμπόδισμαν οὐ δίδουσιν πρὸς τὸ νὰ θεραπεύω».
Ἦκουσεν τὸ παιδόπουλον, λέγει : «μαννίτσα, κάτσε·
καὶ τὴν εὐχὴν σου τὸ λοιπὸν δώσ' με νὰ μὴ πολλὰκις
ἐμπέσω πρὸς ἀνατασμόν, πρὸς κάκωσιν, πρὸς ὕβριν.
Τότε καὶ τί τὸ κέρδος σου, μάννα, νὰ μὲ σκοτώσης;»
1095 Ὑπάγει τὸ παιδόπουλον, τὴν γραῖν ἀφήνει μόνην·
τρέχει, συντόμως ἔφθασεν, μετὰ σπουδῆς ἐσέδην
πρὸς τὸ κελλίον τοῦ ἀνακτος, πρὸς τὸν κοιτῶνα τούτου.
Οὐκ ἔποικεν ἀπαίδευτα, στήκει μικρὸν παρέξω
καὶ τὸ σανιδοκράθβατον ἀψάμενος τῆς κλίνης
1100 ὀλίγον συνετάραξεν ἅπαξ καὶ δις καὶ τρίτον.
"Ο γὰρ /κρατῶν τὸν λογισμόν, συστρέφων πρὸς τὸν νοῦν του

23 v

24 r

24 v

- καὶ πρὸς βυθὸν τὸν λογισμὸν ἔχων ὑπὸ φροντίδων,
 εὐκόλως οὐ συνείκασε τὸ ταραγμαὶ τῆς κλίνης.
 Ὅμως μετὰ τὴν ταραχὴν τὴν τρίτον ἐπανέστη,
 1105 ἤνοιξε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἠρώτησε νὰ μάθῃ
 τὸν τρόπον, τὴν ὑπόθεσιν, τὸ σείσμαν τὸ τῆς κλίνης.
 Στήκεται τὸ παιδόπουλον, οὕτως ἀπιλογᾶται :
 «Γυνὴ τις γραῦς ὑπόσχεται νὰ δώσῃ θεραπείαν
 καὶ κουφισμὸν εἰς τὸ πονεῖς καὶ λύσιν εἰς τὸ πᾶσχεις».
 1110 Λέγει : «Καὶ πῶναι ; φέρε τὴν. Τί στέκεις, τί πομένεις,
 τί καρτερεῖς ; Εἰπέ με το. Δράμε, συντόμως φθάσε».
 Ἐκβαίνει τὸ παιδόπουλον καὶ τρέχει πρὸς ἐκείνην.
 Ἀπὸ τὸ χέρι δράσσει τὴν, εἰς τὸ κελλὶν τὴν φέρνει.
 Ἦτον ἀπάρτι τοῦ φωτὸς καὶ πλήρωμαν καὶ τέλος.
 1115 Ἐσέβην, προσεκύνησεν, χαμογελᾷ καὶ λέγει :
 (Τῆς γραίας εἶναι πρόλογος, μᾶλλον παρηγορία.)
 «Ἐν μάχαις τὸν ἀνίκητον τὸν ἐν πολέμῳ μέγαν,
 τὸν ἐφοδῆθησαν πολλοί, τὸν ἰσχυρὸν αὐθέντην
 βλέμμαν ἀπλῶς ἐρωτικὸν ἐνέκρωσεν, ἐχάσεν.
 1120 Τί, βασιλεῦ, ἀγανακτεῖς ; τί, βασιλεῦ, στενάζεις ;
 τί παραιτεῖσαι τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας
 καὶ θάνατον ἐπιζητεῖς εἰς παρηγόρημάν σου,
 εἰ μὴ τὴν κόρην τὴν καλὴν εἰς δέσποιναν ἐπάρης
 καὶ πλήρωμαν/καὶ θέλημαν ἐρωτικὸν σου λάβῃς;
 1125 Ἐγὼ δουλεύσω τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοκρατορίας,
 ὑπηρετήσω τῇ βουλῇ καὶ τῷ θελήματί σου
 καὶ χορηγήσω σοι τρυφὴν ἐρωτικὴν τὴν κόρην
 καὶ δροσισμὸν ἐρωτικὸν εἰς τὴν πυρὰν εὐρήσεις,
 εἰς τὴν πυρὰν τὴν ἐκ φλογὸς τῆς ἐρωτοκαμίνου».
 1130 Ἀνέζησεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ λόγου μόνον·
 ἀνάγκην γὰρ ἐρωτικὴν παρηγορεῖ καὶ λόγος
 πολλάκις ἀνυπόστατος, ὡς ἔνι κατὰ τύχην.
 Λέγει λοιπὸν ὁ βασιλεὺς : «Καὶ πότε, γραῦς μου, τοῦτο ;»
 Ἡ γραῦς ἀνταπεκρίνατο τῷ βασιλεῖ καὶ λέγει :
 1135 «Ἄν μόνον καταλέξης με καὶ κατὰ μέρος εἴπῃς
 ἅπαν τὸ συμβησόμενον ὡς ἔχει, δίχα δόλου,
 παρηγορήσω σε καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ».
 Λέγει λοιπὸν ὁ βασιλεὺς, ἐχάρισεν τὴν γραίαν
 πῶς ἀπ' ἀρχῆς ἐκίνησε, χάριν καὶ τίνος ἦλθεν
 1140 ὡς πρὸς τὸ δρακοντόκαστρον καὶ τότε ὡς προσεῖδεν
 τὴν τοῦ χρυσοῦ λαμπρότητα, στιλβότητα τῶν λίθων,
 τὸν ἄργυρον, τὸν μάργαρον, τὸ τεῖχος τὸ τοῦ κάστρου,
 τὸ μῆκος καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ τῶν πύργων ὕψος,
 πῶς εἶπεν τὸ φουσσάτον τοῦ τὸ νὰ προσκαρτερήσῃ,
 1145 πῶς μετ' αὐτῶν ἐχώρισεν, μόνον δὲ τρεῖς συντρόφους

 καὶ πῶς σιμώνει/πρὸς αὐτὸ τοῦ δράκοντος τὸ κάστρον·
 φωνὴν ποσῶς οὐκ ἤκουσεν, βίγλαν ποσῶς οὐκ εἶδεν,
 ἄγρυπνους φύλακας δεινούς, ὅπου ποτὲ τοιοῦτον
 πορτάρην εἰς τὴν πόρταν του κανεῖς οὐδὲν ἐθέκεν·
 1150 πῶς φόβος ὑπεσέβηκεν καὶ πῶς ἐδειλανδρῆσαν,
 γοργοὶ πρὸς τοὺς συντρόφους τοῦ καὶ τί καὶ πῶς γυρίζουν·

25 r

25 v

- πῶς ἐμετεβουλευθήσαν νὰ καρτερήσουν πάλιν
 ὄλην αὐτὴν τὴν δεύτερον, τὴν τρίτην, ὅπως ἴδουν
 τίποτε πληροφόρημαν, τίποτε πράγμαν ἄλλον·
 1155 καὶ πῶς πρὸς ὦραν δειλινοῦ βλέπουσι τὴν κουρτέσαν
 τὸ τεῖχος νὰ περιπατῇ καὶ νὰ περιδιαβάξῃ.
 (Νέκρωσις πάλιν γίνεται τῷ βασιλεῖ μεγάλη.
 Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 τὸ θέλημά σου πλήρωσε καὶ τὸ δυστύχημά σου.)
 1160 Τοῦτο καὶ μόνον ἔφθασεν· εὐθὺς ἀπονεκροῦται,
 σπαράττουσι τὰ μέλη του, κλονεῖται τὴν καρδίαν
 ὥστε νομίζειν καὶ τὴν γραῦν ἀποθανεῖν ἐκεῖνον.
 Ὅμως σιμώνει, βλέπει τον, τῆς κεφαλῆς κρατεῖ τον,
 1165 ὁκάτι ψιθυρίσματα λαλεῖ καθ' ἑαυτοῦ της,
 ἐστράφηκεν ὀπίσω της, σφακέλωμαν ἐποίκεν,
 ἔπτυσεν ὡς ὀργισθικά, ἐκτύπησε τὸν πόδαν
 ὡσὰν ἐπαπειλήσεται τοὺς δαίμονας, δοκεῖ μοι.
 Ὁ βασιλεὺς ἐγείρεται τῆς κλίνης καὶ καθῆται·
 1170 τὴν γραῦν κρατεῖ καὶ λέγει τὴν, πολλὰ/παρακαλεῖ τὴν : 26 r
 «Γραῦς μου, ἂν ποίσης τίποτε καὶ τὸ ποθῶ κερδίσω,
 μάνναν νὰ λέγουσιν ἐσέ, ἐμένα δὲ παιδὶν σου·
 ὀλόχρυσον τὴν στήλην σου στήσουν εἰς τὸ παλάτιν,
 μεγάλας εὐρῆς χάριτας, πράγμαν πολὺν κερδίσῃς.
 Ἄλλὰ πληρώσω τὴν ὑφὴν τοῦ λόγου καὶ τὴν στράταν.
 1175 Εἶδον ἐκείνην τὴν καλήν, ἐρωτικὴν τὴν κόρην
 συμπαίζουσιν μετὰ τινος, ἐρωτικὰ φιλοῦσαν·
 καὶ πῶς τὴν εἶδα, μάννα μου, τὸ πῶς εἶπεῖν οὐκ οἶδα!
 αἰσθησιν, νοῦν καὶ λογισμὸν καὶ γνῶσιν ἐπαφῆκα,
 λίθος ἐγένην, μάννα μου, ἀκίνητος ἐστάθην.
 1180 Μόλις ποτὲ μὲ στεναγμοὺς ἐγύρισα θλιμμένος,
 εἶπά τους τὴν ὑπόθεσιν, ἐλάλησα τὰ πάντα
 καὶ ζήτημαν ἐζήτησα καὶ βούλευμαν ἐδῶκαν
 τὸ κάστρον νὰ μαδίσωμεν, τὴν κόρην νὰ κερδίσω.
 Ἄλλ' ἦσαν ὅλοι πρὸς βουλὴν ἔξω τὴν ἐδική μου·
 1185 ὡς πρὸς τοὺς ὄφεις γὰρ κανεῖς μάχην οὐδὲν ἐκίνει.
 Τί τὸ λοιπὸν βουλευόνται ; νὰ γυριστοῦν ὀπίσω,
 νὰ κράξωμεν συμμαχικόν, νὰ δώσωμεν τὴν ρόγαν,
 νὰ ποίσωμεν καὶ μηχανὰς ὡς πρὸς τειχομαχίαν
 καὶ τότε νὰ κινήσωμεν τὴν μάχην τὴν τοῦ κάστρου.
 1190 Ἴδου καὶ τὸ συμπλήρωμαν παντὸς τοῦ λόγου, μάννα.
 Ἐδάρτι πρὸς τὸ κίνημαν εἵμεσθεν καὶ τὴν μάχην./
 Λοιπὸν ἀπάρτι, μάννα μου, πάλιν παρακαλῶ σε· 26 v
 ἰδὲ νὰ ποίσης τίποτε, μὴ κινδυνεύσω ἀδίκως».
 «Σῶπα, τὸν λέγει, βασιλεῦ, ἀπάρτι μὴ μερίμνα·
 1195 ἐμὲ μελήσει τοῦ λοιποῦ καὶ σὺ μηδὲν λυπῆσαι.
 Ἐχεις τὴν κόρην, ἤξευρε, ὡσὰν νὰ τὴν ἐκράτεις».
 Λέγει λοιπὸν ὁ βασιλεὺς : «Καὶ πότε γραῦ μου, τοῦτο;»
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 πλήρωσε πᾶσάν σου βουλήν, κακοδυστυχημένη.)
 1200 Ἐκείνη λέγει : «Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ὀλοκλήρους
 ἀφοῦ τὸ κάστρον φθάσωμεν τοῦ δράκοντος ἐκείνου».
 Ὁ βασιλεὺς ἀγανακτῶν πρὸς τοῦ καιροῦ τὸ μῆκος

- ψυχὴν γὰρ ἐρωτόληπτον καὶ ποθοκρατουμένην
 —
 ὁμως καὶ μὴ βουλόμενος οὐκ εἶχεν τί νὰ ποίση.
 1205 Τί τὸ λοιπὸν ἐγένετο καὶ τί τὸ τέλος τούτου ;
 Μῆλον ἢ γραῦς ὀλόχρυσον καὶ κεκαλλωπισμένον
 γράμμασι κακομαγικοῖς καὶ λόγοις μαντευμάτων
 ἐπέδευσεν, ἐδέσμευσεν, ὡς ἤθελεν ἐκείνη,
 διπλοῦν μηχανομάντευμαν τὸ μῆλον ἐπιγράφει :
 1210 « Ἄν ἄνθρωπος εἰς κόρφον τοῦ τὸ μῆλον τοῦτο βάλη,
 νεκρὸς ᾧς κεῖται παρευθύς, ἄπνους εὐθύς ᾧς ἔνι·
 ἂν δέ τις εἰς τὴν μύτην τοῦ τοῦ νεκρωμένου πάλιν
 θήσῃ τὸ μῆλον τὸ χρυσοῦν, ζήτω καὶ μὲ τοὺς ζῶντας
 ἰχνεύειν καὶ περιπατεῖν καὶ κόσμον περιτρέχειν»./
 1215 (Ἡ γραῦς κατασκευάσασα τὸ μαγεμένον μῆλον
 λέγει καὶ συμβουλεύεται τῷ βασιλεῖ τοιαῦτα.)
 Ὡς δὲ τὴν πᾶσαν συσκευὴν ἐπλήρωσεν ἡ γραῖα,
 λέγει : « Φουσσάτον περισσὸν οὐ θέλω τὸ νὰ σύρνης·
 ἀνθρώπους μόνους ἑκατὸν ἔπαρε μετ' ἐσέναν·
 1220 οὐ μάχης ἔνι γὰρ καιρὸς, ἀλλὰ προσκαρτερίας
 ἐμῶν χειρῶν γεροντικῶν, ἐμῶν καταπλασμάτων».
 Ἐκίνησεν ὁ βασιλεὺς, ἐξέβην μὲ τὴν γραῖαν
 καὶ μετ' αὐτοὺς τοὺς ἑκατόν, οὓς ἤθελεν ἐκείνη.
 Τρίμηνον ἐποίησασιν νὰ φθάσουν εἰς τὸ κάστρο,
 1225 νὰ φθάσουν εἰς τὰ σύνορα τοῦ δρακοντώδους κάστρου.
 Ἐφθάσασιν, ἐπέσασιν — ὡς ἐν συντόμῳ λόγῳ
 τὸ πᾶν ἀποσυναγαγεῖν — εἰς τὸ κατουνοτόπιν
 ἐκεῖνο τὸ καὶ πρότερον ἦσαν κατουνεμένοι.
 Ἀλλὰ τὴν τέχνην τῆς αὐτῆς ποσῶς οὐδὲν ἡμέλει·
 1230 δαίμονας εἶχεν μετ' αὐτῆς, δαίμονας συνελάλει,
 δαίμονας συνετύχαινε καὶ μετ' ἐκείνους ἔτρων·
 δαίμονας ἐσυνόδευε καὶ τῶν δαιμόνων ἦτον
 ἔστ' ἂν νὰ ποίση μηχανὴν καὶ τρόπον καὶ μαντεῖαν
 νεκρὸν μὲν τὸν Καλλίμαχον νὰ ποίση, τὴν δὲ κόρην
 1235 ἀπὸ τὸ δρακοντόκαστρον ὁ βασιλεὺς ἐπάρη,
 ὡς ἐν ὀλίγῳ παρομπρὸς τὸ πᾶν ἀνακαλύψω.
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 ἐκπλήρωσον τὸ θέλημα αὐτὸ τὸ μαντικὸ σου.)/
 Τὸν τόπον ὅνπερ εἶχασιν συνήθως τὸ νὰ βλέπουν
 1240 ἀπὸ τοῦ κάστρου κάτωθεν παρέξωθεν ὀλίγον
 καὶ τὸ νησίτισιν τὸ καλόν, τὸ εὐμορφον ἐκείνον,
 τὸ ξενοχαραγόπλαγον, ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος,
 τὸν εὖοσμον, τὸν εὐμορφον, τὸν καταμυρισμένον,
 τὸν γέμοντα τὰς ἡδονάς, τὸν γέμοντα τὰ ρόδα,
 1245 τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ νερὰ τὰ κρύα,
 τὸν τόπον τοῦτον ἠῦρηκεν ἐκ μηχανῆς ἢ γραῖα,
 ὅτι προκύπτουσιν ὁμοῦ Καλλίμαχος καὶ κόρη
 καὶ βλέποντες εὐφραίνονται τῆς ἑβδομάδος ἅπαξ.
 Λοιπὸν ἐκεῖ τὴν ἔδοξεν τὸ νὰ κρυβῇ τὴν γραῖαν
 1250 ἔστ' ἂν νὰ ποίση τὸ κακὸν καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς.
 (Τῆς γραῦς τὸ κακομήχανον σκόπησον νὰ θαυμάσης.)
 Τί τὸ λοιπὸν παρήγγειλεν ἡ γραῦς τὸν βασιλέαν ;

27 r

27 v

- «Βλέπεις εκείνον τὸν καλόν, τὸν εὐμορφον τὸν τόπον,
τὸ καλοξενοχάραγον ἐκείνον τὸ νησίτισιν ;
1255 Ὑπάγω τὸ νὰ κρυβῇθῶ, τὴν μηχανὴν νὰ ποίσω
καὶ παραγγέλλω, λέγω σας, κανεῖς μηδὲν σπαράξῃ.
Προσέξετε ν' ἀκούσετε σφύριγμαν ἀπ' ἐμένα
καὶ τότε πάντες δράμετε, ἔλθετε πρὸς ἐμέναν».
Εἶπεν, εὐθὺς ἐκίνησεν ὦρα μεσονυκτίου,
1260 ἐπῆγεν, ἀπεκρύβηκεν ὡς ᾔθελεν ἐκείνη.
(Τὸ μαγικὸν καὶ δολερὸν κρύβημαν τὸ τῆς γραΐας.)
... .. /
φωνὴν ἀνθρώπου κλαίοντος. Οὐκ οἶδα τί τὸ πάθος. 28r
Μὴ τάχα δράκων ἕτερος εὐρέθη πρὸς τὸν τόπον
καὶ ληστρικὴν ὠμότηταν δείχνει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους;
1265 Ἄλλὰ καὶ ποῦ περίκομμαν ἀνθρώπου πρὸς τὸν τόπον;
Τίς εἰς τὸ δρακοντόκαστρον ἰσχυσεν ἀναβῆναι;
Τίς τὸν τοσοῦτον τὸν βουνὸν καὶ τὸν τοσοῦτον τόπον,
τὸν τόσον ἐρημάνθρωπον, τὴν ἀγριοτοπίαν
ἀναβῆν' ἡδυνήθηκεν μετὰ θελήματός του;»
1270 (Πρὸς ὀλιγὸν ἐσίγησαν· πάλιν φωνὴν ἀκούει
ἰσχυροτέραν καὶ τρανὴν καὶ μείζων τῆς προτέρας.)
Ἀκούσας ὁ Καλλίμαχος ἐσπάραξεν αὐτίκα
— τὸ μέλλον γὰρ παρεκφυγεῖν ὁ χρόνος οὐκ ἀφήνει —
Ἐκάμφθησαν, ἐδάκρυσαν, καὶ λέγει πρὸς ἐκείνον
1275 ἡ κόρη μετὰ στεναγμοῦ : «Καλλίμαχε, χρυσέ μου,
ἔχει καὶ δράκον συγγενὴν· μὴ συγγενὴς ἐκείνου
ἦλθεν ἀπλῶς, ἐφώλευσεν καὶ καθ' ἡμῶν ὀρμήσῃ;
Στέκου σιμά μου, κράτει με, ἔξω μηδὲν ὑπάγῃς».
Ὁ δὲ δραμὼν εἰς τὸ κελλίον, σπαθὴν ἐπαίρει, τρέχει,
1280 τὰς πόρτας λέγει, μόναι τῶν ἀνοίγουν παραυτίκα.
(Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
ποίησε τὸ θέλεις σύντομον, μηδὲν τὸ παρεκτείνης.)
Τρέχει, πηδᾷ πρὸς τὴν φωνὴν καὶ συρισμὸν ἀκούει·
ἐκβαίνει δράκων φοβερὸς ἔσωθεν ἐκ τοῦ δάσους, /
1285 τὸν ἔκαμεν ἐκ μηχανῆς ἡ γραῦς μετὰ μαγείας,
κρατῶν τὴν γραῦν τοῦ στόματος καὶ τάχα καταπίνων. 28 v
Ὁ δράκων δυσετήρησεν ἐρχόμενον ἐκείνον
μετὰ θυμοῦ καὶ τὸ σπαθὴν γυμνὸν νὰ τὸ βαστάξῃ.
Τὴν γραῦν ἀφῆκεν, ὥρμησεν εὐθὺς ὡς πρὸς ἐκείνον.
1290 Ἐκεῖνος πάλιν πρὸς αὐτόν, μὲ τὸ σπαθὴν τὸν κρούει
καὶ τὸ κεφάλιν ἐκοψεν τοῦ δράκοντος αὐτίκα.
Τέχνασμα τοῦτο μαγικὸν καὶ συσκευὴ καὶ πλάσμαν.
Ἡ γραῦς ὡς εἶδεν, ἔδραμεν εὐθὺς ὡς πρὸς ἐκείνον
«τὸν ρύστην μου, τὸν σώστην μου» τρανῶς ἀναβοῶσα.
1295 Ἰχνη ποδῶν καταφιλεῖ τάχα τοῦ Καλλιμάχου.
Ἡ κόρη τὸν Καλλίμαχον ὡς εἶδε πολεμοῦντα
καὶ κόψαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος εἰς τέλος,
δράττει ξυστὴν ὀλόχρυσον, ὑπᾶ πρὸς τὴν φισκίαν
νερὸ νὰ φέρῃ πρὸς αὐτόν, τὰς χεῖράς του νὰ νίψῃ,
1300 καὶ τὴν κακομηχάνωτον, τὴν μαιφονωτάτην
τάχα τὴν δεξιῶσεται, τὴν γραῦν τὴν δαιμονώδην.
(Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,

- ποιῖσε τὸ θέλεις σύντομον καὶ ἐξοπλήρωσέ το.)
 1305 Ἡ γραῦς ἢ κακομήχανος, τὸ σκεῦος τῶν δαιμόνων,
 τῆς ἀστραπῆς ὁ σύντροφος καὶ τῆς βροντῆς ἡ μάμνα,
 τοῦ Σατανᾶ τὸ παίδευμα, τῶν Νηρηίδων μάμμη,
 πάσης ἀπλῶς κακοτικῆς πράξεως/συνοδίτης, 29 r
 μῆλον ἐκβάλλει τὸ χρυσὸν προτοῦ νὰ φθάσῃ ἡ κόρη
 καὶ «νὰ τὸ μῆλον λέγει τον, ἀνταμοιδῆν» ἡ γραῖα.
 1310 Ἐπαίρει τοῦτο, βλέπει το, τὸ κάλλος του θαυμάζει,
 ρίπτει το πρὸς τὸν κόρπον του· εὐθύς ἀπονεκροῦται.
 Ἔρχεται, φέρνει τὸ ξυστὶν ἡ κόρη ἐκ τοῦ κάστρου,
 εὐρίσκει τὸν Καλλίμαχον νεκρὸν ἐξαπλωμένον,
 τὴν γραῦν νὰ βάλλῃ τὰς φωνάς, μεγάλως νὰ συρίζῃ.
 1315 Ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τὸν συρισμὸν τῆς γραίας,
 — εἶχε καὶ γὰρ περισπασμὸν πάντοτε καὶ μελέτην —
 καθαλλικεύει μετ' αὐτοὺς τοὺς ἑκατὸν καὶ φθάνει,
 εὐρίσκει τὸν Καλλίμαχον κείμενον νεκρωμένον,
 τὴν κόρην ὀλοαναίσθητον, ἐξεπαταγωμένην,
 1320 τὴν γραῦν νὰ παίζῃ ὡς τὸ παιδίον, ἐρωτικῶς νὰ ὀρχῆται.
 Στιμὴν οὐδὲν ἐστάθησαν, ὦραν οὐδὲν ἐποῖκαν,
 τὴν κόρην ἀφαρπάζουσιν, τὴν γραῦν μετὰ τῆς κόρης
 καὶ πρὸς τὴν χώραν τὴν αὐτοῦ μετὰ σπουδῆς ἐντρέχει.
 Πάλιν πλατύνω τὴν γραφὴν καὶ παρασύρω ταύτην,
 1325 ἀλλὰ μικρὸν καρτέρησον, στήθητι πρὸς ὀλίγον
 καὶ πᾶσαν τὴν ὑπόθεσιν μετ' ἀκριδείας μάθης./
 (Τοῦ Καλλιμάχου θάνατος ἀπὸ τοῦ μῆλου μόνον
 καὶ πάλιν ἀναβίωσις αὐτοῦ παρὰ τοῦ μῆλου.) 29 v
 Ὅποτεν ὁ Καλλίμαχος εἰς γῆν νεκρὸς ἐκεῖτον,
 1330 ἄπνους, χωρὶς αἰσθήσεως καὶ δίχα συντυχίας,
 ἐσπούδασεν ἡ Τύχη του, δρόμον καὶ κόπον εἶχεν
 νὰ φθάσῃ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐκείνου νὰ τοὺς εἴπῃ
 τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν συμφορὰν αὐτὴν τοῦ Καλλιμάχου.
 Καὶ τὸ λοιπὸν εἰς ὕπνον τοὺς μαυροφοροῦσαν βλέπουν
 1335 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ἄλλαξε τὸ κακόν σου
 καὶ ποῖσέ το γλυκύτερον καὶ παρηγόρησέ το.)
 γυναῖκαν καὶ νὰ δέρνεται, τὰς τρίχας νὰ μαδίζει,
 τὰ μάγουλα νὰ ξαίνεται, τὰ στήθη τῆς νὰ κρούῃ
 καὶ νὰ φωνάζῃ «τρέχετε» τοὺς ἀδελφοὺς ἐκείνου,
 1340 «τρέχετε πρὸς Καλλίμαχον· δεινὴν ἀνάγκην ἔχει».
 Εἶδάν την, ἐξεπλάγησαν ἐκ τῶν φωνῶν ἐκείνης.
 Ὁ πρῶτος ἐγρηγόρησε, τὸν ἄλλον ἐξυπνίζει :
 «Ἀδελφι, εἶδες ὄνειρον περὶ τοῦ Καλλιμάχου;»
 «Γυναῖκαν εἶδα, λέγει τον, μὲ μαῦρα νὰ φωνάζῃ,
 1345 νὰ δέρνεται, νὰ ξέεται καὶ «δράμετε» νὰ κράζῃ,
 «βοθᾶτε τὸν Καλλίμαχον· δεινὴν ἀνάγκην ἔχει».
 Τὸ ὄνειρον ὡς εἶδασιν περὶ τοῦ Καλλιμάχου
 περιστατοῦνται, θλίβονται, σπουδάζουν βοηθῆσαι/
 λέγουσιν : «Ὁ Καλλίμαχος εἰς πειρασμὸν ἐσέβην»
 1350 ἀνάγκην ἔχει σήμερον, κίνδυνον ἔχει μέγαν,
 ἀνάγκην ἔχει καὶ πολλὴν ἀπὸ κινδύνου ζάλην.
 Ἄς δράμωμεν, ἄς δείξωμεν ἀδελφικὴν ἀγάπην·
 ὡς ἀδελφοὶ τὸν ἀδελφὸν ἄς τὸν ἀναζητοῦμεν

- καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν πειρασμὸν ἄς τὸν συμπειραστούμεν.
- 1355 Αὐτὰς ψυχὰς προδώσωμεν, τὰ σώματά μας ὅλα
ὑπὲρ ἀγάπης ἀδελφοῦ, καὶ τότε Καλλιμάχου.
Σπουδάξωμεν τὸ κίνημαν ἀναβολὴν οὐ θέλει.
Τὴν εἰς τὸ δρακοντόκαστρον ὁδὸν ἄς πορευθούμεν».
- 1360 Ἐξέβησαν, ἐκίνησαν τὴν στράταν τὴν προτέραν
καὶ καθ' ὁδὸν «Καλλίμαχε» στραγίζουσιν μεγάλως,
«ἀδελφί μας Καλλίμαχε, πόθεν ἀνάγκην ἔχεις
καὶ πόθεν ἔχεις πειρασμὸν καὶ τὴν ἀνάγκην πόθεν ;
Καὶ τίς ποσῶς ἐτόλμησεν καὶ ἐπολέμησέ σε;
Ἄλλὰ ἂν ζῆς, ὑπόμεινον μικρὸν τοὺς ἀδελφούς σου.
- 1365 Ἐρχόμεθα καὶ σήμερον, καὶ λυτρωσόμεθά σε
ἢ γοῦν συναποθάνωμεν ὡς ἀδελφοὶ τὴν σχέσιν.
Καλλίμαχε καλούτσικε, πῶς ἐν κινδύνῳ κεῖσαι,
ἀλλὰ χωρὶς τῶν ἀδελφῶν, καὶ κινδυνεύεις μόνος;
Καὶ θάνατος, Καλλίμαχε, ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων.
- 1370 Καὶ μέσον εἰς τὸν κίνδυνον/τοὺς ἀδελφούς οὐ βλέπεις 30 v
ν' ἀνδρίζεσαι, νὰ μάχεσαι μὲ τὴν ἐλπίδα μόνην;
Ἴσως ἡττήθη, — τί καινόν ! — καὶ κατεπολεμήθη,
καὶ κεῖται μὲν Καλλίμαχος νεκρὸς ἀπὸ πολέμου
καὶ μὲ τοὺς ἀνδραγαθισμούς, μὲ τὰς πολλὰς τὰς νίκας,
- 1375 ἡμεῖς δὲ ζῶντες ἔχομεν ἄσπλαχνον καταδίκην
οὐ γὰρ συναποθάνωμεν μετὰ τοῦ Καλλιμάχου».
Ἐν τοῖς τοσούτοις λογισμοῖς καὶ τοῖς τοσούτοις λόγοις
περιπατοῦσι τὴν ὁδόν, πληροῦσι μόλις ταύτην,
εὐρίσκουσι μετὰ πικρᾶς, ὀδυνηρᾶς καρδίας
- 1380 τὸ χρυσοδρακοντόκαστρον καὶ τὴν δρακόντου πόλιν.
Τὸ τεῖχος περιτρέχουσιν, πλὴν μετὰ φόβου πόσου
καὶ μετὰ πόσου στεναγμοῦ καὶ μετὰ πόσου πόνου
εἰς τὸ νησίτιν ἔρχονται τὸ σύνεγγυς τοῦ κάστρου
εὐρίσκουσι τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖσε νεκρωμένον.
- 1385 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ἄλλαξε τὸ κακόν σου
καὶ ποῖσέ το γλυκύτερον. Ἀρκεῖ γὰρ ἀπὸ τώρα.)
Παρακαθίζουσιν ἐκεῖ, τὸν ἀδελφὸν θρηνοῦσιν.
Ὁ Νικοκλῆς ἐλάλησεν, ὁ πρῶτος πρὸς τὸν ἄλλον
κ' ἐστρίγγισε : «Καλλίμαχε, τίς ἐπολέμησέ σε;
- 1390 Ἄν ἀπὸ ξίφους ἔλαβες, καὶ ποῦ τὸ λάβωμάν σου ;
Κεῖσαι νεκρὸς ἀναίματος ! καὶ πῶς ἐθανατώθης;
Ἐκ νόσου/γέγονας νεκρός; καὶ πῶς οὐδὲν ἐτάφης;» 31 r
Ὁ δὲ Ξανθίππος δεύτερος τὴν τάξιν ταῦτα λέγει :
«Λοιπὸν νεκρός, Καλλίμαχε, οἱ δ' ἀδελφοί σου ζῶσιν
- 1395 καὶ μετὰ θρήνου καὶ κλαυθμοῦ νῦν παρακάθηνταί σοι,
καταφιλοῦσί σε νεκρόν, σὺ δ' ἀναισθητῶς ἔχεις.
Ἄν γὰρ αἰσθάνου τὸν κλαυθμὸν τῶν ἀδελφῶν σου τούτων,
νὰ τοὺς συνέκλαυσε καὶ σὺ καὶ νὰ τοὺς συνεπόνεις».
- 1400 Μετὰ γοῦν τοὺς ὀλολυγμοὺς ἐκείνους καὶ τοὺς θρήνους
καὶ τοὺς τοσούτους στεναγμοὺς καὶ τὰς φωνὰς ἐκείνων
περιπλακέντες τὸν νεκρὸν ὥσεί νεκροὶ σιγῶσι,
ἀφαιρεθέντες τὴν φωνὴν ἀπὸ τῶν στεναγμάτων.
Καὶ πάλιν ἀναφέρουσιν μόλις τὴν ὄψιν τούτων,
ἀναζητοῦσι τὰς πληγὰς, τὸν ἀδελφὸν γυμνοῦσιν,

- 1405 εὐρίσκουσιν ἀντὶ πληγῶν τὸ θανατῶδες μῆλον,
 πέριξ τοῦ μῆλου γράμματα καὶ γράφουσιν ἐτοῦτα :
 «Εἴ τις ἀναίσθητος νεκρὸς μυρίσεται τὸ μῆλον,
 αἴσθησιν λάβῃ παρευθύς, ἐξαναζήσῃ πάλιν».
 Ἐκεῖνοι γοῦν ἐγγίζουσι τὸ μῆλον εἰς τὴν μύτην
- 1410 τοῦ Καλλιμάχου τοῦ νεκροῦ καὶ παρευθύς ἀνέστη
 καὶ παρευθύς ἀνάζησεν, ἐκάθισεν ἐκεῖνος·
 εἶδεν ἐκεῖ τοὺς ἀδελφούς, ἐξαπορεῖ τὸ βλέπει./
 Οὗτος γὰρ ὡς ἀνέζησεν, ἀναζητεῖ τὴν κόρην
 καὶ μετ' αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν ἐσέβην εἰς τὴν πόλιν
- 1415 καὶ πάλιν μετὰ στεναγμῶν ἀναζητεῖ τὴν κόρην.
 Οἱ δὲ «τί λέγεις;» λέγουσιν, «τίνα δὲ κόρην κράζεις;»
 παραφρονεῖν ἐλπίζοντες τὸν ἀδελφὸν ἐκείνων.
 Ὁ δὲ καὶ πάλιν ἔτρεχεν, τὴν κόρην ἀνεζήτει,
 ἐκείνην δὲ μὴ βλέποντα ἐστρίγγιζεν, ἐβόα.
- 1420 Οἱ δὲ συνέχουσιν αὐτόν, ἀναρωτῶσι πάλιν,
 ἐλπίζοντες ἀναίσθητον τοῦτον τὴν φύσιν ἔχειν.
 Ἐκεῖνος πρὸς τοὺς ἀδελφούς τὰ πάντα καταλέγει :
 πῶς εἰς τὸ δρακοντόκαστρον ἐσέβην μόνος τότε,
 πῶς εὗρεν τὰς πολυτελεῖς λαμπρότητας ἐκείνας
- 1425 καὶ εἰς τὸ κελλίον τοῦ δράκοντος τὴν κόρην κρεμαμένην,
 τοὺς ἀπανθρώπους ἐτασμοὺς τῆς παραξένου κόρης·
 καὶ μετὰ τοὺς ἀνατασμοὺς τοῦ δράκοντος τὸν φόνον,
 τὰς ἡδονάς, τὰς χάριτας τὰς μετ' αὐτῆς τῆς κόρης,
 τὸ κάλλος καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς τρυφὰς ἐκείνας,
- 1430 τὰς ἀμυθήτους χάριτας καὶ τέλος τὸ καρκάλλιν
 καὶ πῶς πολύτροπος γυνὴ καὶ δαιμονώδης γραῖα
 μετὰ κλαθμῶν καὶ στεναγμῶν καὶ πολυπλόκων λόγων
 ἐπλάνησεν, κατέβασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους·
 «τὰ δ' ἄλλα : γέγονα νεκρὸς,/τὰ δ' ἐφεξῆς οὐ λέγω».
- 1435 Καὶ πάλιν μετὰ στεναγμοῦ τὴν κόρην ἀνεζήτει,
 (Πληρώσας τὴν ὑπόθεσιν τοὺς ἀδελφούς, ὡς εἶχεν,
 πάλιν θρηγῶν ἀναζητεῖ Καλλιμάχος τὴν κόρην.)
 «ποῦ, κάλλος, λέγων, γυναικῶν, ἐπήγεας ἀπεκρύβης;
 Ἐθανατώθης ἐκ παντός· καὶ πῶς ἐθανατώθης ;
- 1440 καὶ πῶς οὐ βλέπω σε νεκράν ; Καὶ γὰρ πικρὸν τὸ βλέπειν
 τὴν σὴν ὁμόψυχον νεκράν καὶ θανατοσφαμένην,
 ὁμῶς παρακαθίσω σε, θρηνήσω, κλαύσομαί σε,
 κρατήσω, περιλάβω σε, μοιρολογήσομαί σε,
 νεκράν καταφιλήσω σε. Καὶ πῶς τὸν λόγον λέγω
- 1445 καὶ παρευθύς οὐ γίνομαι νεκρὸς ἀπὸ τοῦ πόνου,
 ἀλλὰ καὶ ζῶ καὶ λέγω το τὸ πικρολόγιν τοῦτο ;
 Πολὺν ἐγείρω κοπετόν, ἀνασπασθῶ καρδίαν,
 κινήσω βρύσιν φοβεράν καὶ ποταμοὺς δακρύων.
 Καὶ πάλιν λούσομαι λουτρὸν ἀπὸ πικρῶν ὑδάτων·
- 1450 ἐλούσθην πάντως μετὰ σοῦ λουτρὸν χαριτωμένον,
 νῦν μετὰ σοῦ συλλούσομαι λουτρὸν ἀπὸ δακρύων.
 Ἔρως ἐξυπηρέτησεν εἰς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνον·
 νῦν καὶ νεκράν σε συμπλακῶ — λιποθυμῶ τῶν λόγων.—
 Τί γοῦν ἀργῶ ; τί κάθημαι, τὴν ὥραν παρατρέχω ;
- 1455 οὐ τρέχω πρὸς ἀνεύρεσιν/καὶ ζήτησιν τῆς κόρης,

31 v

32 r

32 v

- ἀλλὰ καὶ ζῶ καὶ φαίνομαι καὶ βλέπω τὴν ἡμέραν
χωρὶς πνοῆς μου καὶ ζωῆς καὶ τῆς ἡμέρας δίχα ;»
Καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἀδελφούς : «Ἴδου τὸ κάστρον τοῦτο·
καλόν, λαμπρόν, ὀλόχρυσον, λιθομαργαρωμένον,
1460 πηγὴ χρημάτων, ποταμὸς τῶν ὧν πλουτισμάτων.
Εἰ βούλεσθε τὴν οἴκησιν, οἰκήσετε τὴν πάλιν,
εἰ δὲ καὶ μὴ, καὶ χρήματα καὶ λίθους καὶ μαργάρους
μετακομίσατε πολλοὺς εἰς τὴν ἡμῶν πατρίδα.
Ἐγὼ δ' ἀποχωρίζομαι τῶν ἀδελφῶν μου πάλιν,
1465 καὶ πρὸς τὴν ἀναζήτησιν τῆς κόρης ὑπαγαίνω». Ἀπεχαιρέτησεν εὐθύς, ἐκίνησεν, ἐξέβην.
Περιπατῶν ὠδύρετο, πονῶν ἐπεριπάτει,
στεναζὼν καὶ μετὰ κλαυθμοῦ περίτρεχεν τὴν χώραν·
οὐκ ᾔθελεν οὐδὲ τὸ φῶς οὐδὲ τὸ φέγγος βλέπειν,
1470 λέγων : «Τὸ φῶς ἐχάσατο, τὸ φέγγος ὑστερήθη
καὶ σκοτεινόν, ὀδυνηρὸν περιπατήσω δρόμον
μετὰ θλιμμένου λογισμοῦ καὶ σκοτεινῆς καρδίας». Παρήλθεν τόπους ἱκανοὺς ἀναζητῶν τὴν κόρην
μετὰ φωνῆς ὀδυνηρᾶς, μετὰ νεκρῶν τοῦς λόγους
1475 καὶ μετὰ πόνων καὶ κλαυθμῶν δεινῶν καὶ βαρυτάτων
ὄσους εἰπεῖν, οὐδ' ἀριθμὸς δύναται νὰ μετρήσῃ,
κάμπους, βουνά, κλεισούρας τε/καὶ ποταμοὺς καὶ βράχη. 33 r
Οὐδὲ γὰρ ᾔξευρε ποσῶς τὸν τόπον καὶ νὰ δράμῃ
καὶ νὰ πληρῶσῃ τὴν ὁδόν, ναῦρη τὸ θέλημάν του,
1480 ἀλλ' οὕτως, ἀνεπίγνωτα καὶ χωρὶς ἐρμηνείας
ἐπεριπάτειν, ἔτρεχεν, ἐγύρευεν τὸν τόπον
μὴ νὰ ᾔπιτύχῃ πούπετε ἄνθρωπον νὰ ἐρωτήσῃ.
(Ἴδου συντέμνει τὴν ὁδὸν ἡ μοῖρα Καλλιμάχου
ἀπὸ κακὸν εἰς τὸ κακὸν καὶ πάλιν εἰς τὸ χεῖρον.)
1485 Καὶ δὴ πρὸς ὦραν τέταρτον ἀπάρτι τῆς ἡμέρας
ἄνθρωπον εὗρε κάμνοντα τὴν γῆν μὲ τὸ ζευγάριν,
μελανηφόρον ἄνθρωπον, τὰς τρίχας κεκαρμένον.
Ἐπῆγεν, ἐχαιρέτησεν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον,
εἰπὼν : «Ὡς φαίνει, καὶ αὐτὸς πόνον καὶ πένθος ἔχει». 33 v
1490 Ὡς εἶδεν γὰρ τὸ πένθιμον καὶ μελανὸν ἱμάτιν
καὶ τῶν τριχῶν τὴν ἐκτομήν, εὐθύς παρηγορήθη,
ἐλπίζων ἄνθρωπον εὐρεῖν θλιμμένον, πονεμένον
καὶ συμπενηθήσειν, μετ' αὐτοῦ κοινώσεσθαι τοὺς λόγους.
Ἄνθρωπος γὰρ ἂν θλίβεται καὶ κάτση μετ' ἀνθρώπου,
1495 ἀνθρώπου πόνους ἔχοντος, ὀδύνας τε καὶ θλίψεις
καὶ συνανακοινώσεται τοὺς πόνους μετ' ἐκεῖνον,
παρηγορεῖται μερικῶς, ἀνασασμὸν εὕρισκει.
«Ἄνθρωπε, βλέπω λυπηρὸν τὸ σχῆμά σου», τὸν εἶπεν,/
ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησεν, καὶ πρὸς ὀλίγον ἔφην :
1500 «Φαίνει με πόνους νὰ βαστάῃς ἢ λύπην νὰ φυλάσσης». Ὁ ζευγηλάτης πρὸς αὐτὸν εἶπεν : «Τὸ σχῆμα τοῦτο,
τὸ σχῆμά μου τὸ πένθιμον, τῆς κεφαλῆς ἡ κάρσις
οὐκ ἀπὸ τύχης μου κακῆς καὶ συμφορᾶς ἐκείνης,
ἐκ δὲ σαλοῦ θελήματος ἡσβολωμένης κόρης.
1505 Καὶ γὰρ οὐ μόνος μου φορῶ τὸ πένθιμον ἱμάτιν,
οὐδὲ τὰς τρίχας μόνος μου τὰς κεκαρμένας ἔχω,

- 1510 ἄλλ' ὅλα, πάντα σήμερον, κάστρα καὶ πόλεις πᾶσαι
 καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον ἀνθρώπων ἀμετρήτων
 ἐξ ὀρισμοῦ βασιλικοῦ μελενδυτοῦμεν πάντες,
 (Ὅλιγον ἀναγνώρισμα Καλλίμαχος εὕρσκει
 τῆς Χρυσορρόης τῆς χρυσῆς παρὰ τοῦ ζευγηλάτου.)
 τὴν δ' ἀλλαγὴν μὴ δέξεται τῆς γυναικὸς τὸ ρῆμα.
 Πεινώμεν, ἀποθνήσκομεν νηστεύοντες τὸ κρέας.
 1515 Εἰς γὰρ τὸ δρακοντόκαστρον, ὡς λέγουσιν, εὐρέθη
 τάχα γυνὴ καὶ δράκαινα, τοῦ δράκοντος ἡ κόρη,
 καὶ ταύτην μετὰ μηχανῆς καὶ τέχνης πολυτρόπου
 ἀπῆρén τὴν ὁ βασιλεὺς, εἰς τὸ παλάτιν ἔχει.
 Ἐκεῖνη γοῦν, ὡς λέγουσιν, ἐζήτησεν τὰς χώρας
 ὡς μέλαν νὰ φορέσουσιν καὶ πρὸς τὸ σχῆμαν τοῦτο
 1520 τὸ σκοτεινὸν καὶ πένθιμον πάντες/ἐναλλαγῶσι·
 καὶ πρόσταγμα βασιλικὸν κοινῶς ἐξαπεστάλη
 καὶ τὰ παιδίτσια τὰ μικρὰ τοῦτο τὸ βλέπεις φέρνουν
 φορῶντα, περιτρέχοντα τὰς τρίχας κεκαρμένας.
 Ἐκεῖνη δὲ ἡ δέσποινα καὶ τὸ παλάτιν ἔχει
 1525 καὶ τοὺς πτωχοὺς ἐφόρεσεν τὴν καταδίκην ταύτην·
 Ἐκεῖνος ἀνεγνώρισεν ἀπὸ τῶν λόγων τούτων
 ὁλόκληρον καὶ γνώρισμαν, ὑπόθεσιν τῆς κόρης.
 (Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 τὸ θελητὸν ἐκπλήρῳσον τὸ κακοτυχημένον.)
 1530 Εὐθὺς ἀπεχαιρέτησε τὸν ζευγηλάτην τότε
 καὶ μετὰ πάσης τῆς σπουδῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ δρόμου
 ἔτρεχεν ὅλην τὴν ὁδὸν ὀλιγοψύχως ἔχων
 ὡς καὶ τι πάσχων ἄρρητα ἀπὸ μικροψυχίας.
 Καὶ καθ' ὁδὸν ὑπήντησεν ἀνθρώπους κουρεμένους,
 1535 μετὰ πενθίμου σχήματος, μελανηφόρους ὅλους·
 καὶ πάλιν ἀνερώτησεν τοῦ σχήματος τὸν τρόπον
 καὶ πάλιν ἤκουσεν αὐτοὺς τοὺς λόγους τοὺς προτέρους·
 πῶς «ἐκ τὸ δρακοντόκαστρον ὁ βασιλεὺς ἀπῆρén
 τὴν δράκαιναν καὶ δέσποιναν εἰς τὸ παλάτιν ἔχει
 1540 καὶ πρὸς δρακαίνης θέλημαν μελενδυτοῦμεν ὅλοι.
 Καὶ τί βαστάζεις, οὐρανέ, καὶ δὲν χαλᾶς καὶ πίπτεις;
 γῇ καὶ οὐδὲν διχάζεσαι καὶ μόνην καταπίνεις
 ὅπου μᾶς ἐκονόμησεν τὴν συμφορὰν ἐτούτην ;»
 Μανθάνει πάλιν καὶ μικρὸν συνεπαρηγορήτην
 1545 καὶ γίνεται/θερμότερος, εἰς τὸ παλάτιν τρέχει,
 ἄλλ' ὅτι μὴ παρὰ στιγμὴν εἰς τὸ παλάτιν φθάνει,
 στενοχωρεῖται τὸν καιρόν, ἀγανακτεῖ τὴν ὥραν
 καὶ κατακρίνειν ἤρξατο τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν,
 ὅτι μὴ ταύτην ἔπλασεν ὑπόπτερον νὰ τρέχη.
 1550 Τὸ γὰρ καλὸν καὶ θαυμαστὸν ἐκεῖνον δακτυλίδιν,
 τὸ χαριζόμενον πτερὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν,
 ἀπώλεσεν, ὡς ἔτυχεν, ὅταν ἐθανατώθην.
 Τρία καὶ γὰρ ἐφάνησαν πράγματα παρὰ φύσιν,
 τὸ δακτυλίδιν τὸ χρυσὸν τοῦτο, τὸ χάριν ἔχον,
 1555 ἂν τις αὐτὸ πρὸς χεῖριν τοῦ φορέσῃ, νὰ πετάσῃ·
 καὶ τὸ καρκάλλιν τὸ λαμπρόν, τὸ μεμαργαρωμένον,
 ὅπερ ἐντὸς εὐρέθηκεν τοῦ δράκοντος τοῖς οἴκοις,

34 r

34 v

- τὸ χάριν ἔχον, ἂν τμηθῇ σάρκα καὶ παρὰ φύσιν
 καὶ μῶλωπας καὶ τραύματα ἀνθρώπου παρὰ φύσιν,
 1560 ὅσα παρὰ τὴν δύναμιν εἴπησ, ἂν τὸ φορέσῃ,
 τοῦτο τὸ λαμπροκάρκαλλον εὖρη τὴν θεραπείαν·
 καὶ τρίτον τὸ κακότετροπον τοῦτο τῆς γραΐας μῆλον,
 τὸ φύσιν ἔχον θανατεῖν καὶ πάλιν ζῆν καὶ βλέπειν.
 ("Ἄν πρὸς μικρὸν ἐξέβημεν τοῦ λόγου καὶ τῆς στράτας,
 1565 αὐθις τοῦ λόγου τὴν ὁρμὴν κρατήσωμεν καὶ πάλιν.)
 "Ὅμως ποτὲ μετὰ πολλοῦ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ κόπου
 πρὸς τὸ παλάτιν ἔφθασεν, ἐκάθισεν ὡς ξένος.
 εἶδεν ἐκεῖ τὸ πένθιμον, /μελανηφόρον σχῆμαν
 καὶ τὸ τριχοστρογγύλισμαν τῶν πολιτῶν ἐκείνων
 1570 καὶ μετὰ ξένου σχήματος ὥσπερ ὁδίτης ξένος
 πρὸς τὸ παλάτιν ἔφθασεν, ἐκάθισεν ὡς ξένος.
 Μελανηφόρον εὗρηκεν γυναῖκαν καθημένην,
 ἦλθεν εἰς λόγους μετ' αὐτῆς καὶ μετὰ λόγους ἄλλους
 τῆς κόρης τὴν ὑπόθεσιν ἤρξατο καταλέγειν·
 1575 τὸ πῶς ἡρπάγην τὴν ἀρχὴν ἡ κόρη μετὰ δόλου
 καὶ μετὰ πάσης μηχανῆς καὶ μαγικοῦ τοῦ τρόπου
 καὶ πῶς οὐκ ἐγαλήνισεν ἐκ τῶν κακῶν ἐκείνη,
 ἀλλ' ἔχει πάντοτε κλαθμὸν καὶ στεναγμούς καὶ θρήνους·
 καὶ πάλιν πῶς ὁ βασιλεὺς ἐξέβην εἰς ταξίδιν
 1580 καὶ πόσον ἔχει τὸν καιρὸν καὶ πόσῃν ἔχει μάχην.
 Ἡ κόρη δὲ ἀπέμεινεν μόνη, μεμονωμένη,
 εὗρε καιρὸν τοῦ στεναγμοῦ καὶ τοῦ κλαθμοῦ τὴν ὥραν.
 Καθ' ὥραν γὰρ ὀλιγωρεῖ, κατὰ στιγμὴν στενάζει,
 ὄνομα κράζει καὶ θρηνεῖ καὶ παρευθὺς νεκροῦται·
 1585 κράζει, δοκῶ, Καλλίμαχον, Καλλίμαχον στριγγίζει·
 ἂν τύχη δὲ Καλλίμαχος ὁ δράκων ἐκαλεῖτο.
 Δράκαινα γὰρ ἡ δέσποινα, ὡς λέγουσι τὴν κόρην,
 ἀλλὰ τὸ σχῆμα τὸ γλυκὺ τῆς κόρης οὐκ ἐκφαίνει.
 Κἂν καὶ τῶν θρήνων καὶ κλαθμῶν ἀνατροπὴν οὐκ ἔχει,
 1590 ἂν εἶδες κάλλος, ἄνθρωπε, τῆς γυναικὸς ἐκείνης
 πῶς ἐμα/ράνθη πρὸ καιροῦ ἀπὸ κλαθμοῦ καὶ πόνου
 ὡς ἐν τῷ θέρει ψύγεται πολλάκις καὶ τὸ ρόδον,
 πλὴν κἂν ψυγῇ καὶ μαρνανθῇ, πάλιν ἀνθεῖ τὴν χάριν.
 "Ὅταν ἐκ πόνου καὶ κλαθμοῦ λιποθυμήσῃ, πέσῃ,
 1595 εἰ μὴ τὴν φθάσῃ τὸ νερόν, ποσῶς οὐκ ἀναφέρει.
 Οἱ τάχα γοῦν παρήγοροι καὶ φύλακες τῆς κόρης
 μετὰ μεθόδου τὸ νερόν ἐποίκασιν νὰ τρέχῃ.
 Ἀπλῶς ἂν εἶδες τὸν κλαθμὸν καὶ θρήνον τὸν τῆς κόρης,
 νὰ φρίξης! ἐξεμάρανεν πᾶσαν ἀνθρώπου φύσιν,
 1600 ἀπὸ δὲ τοῦ θρηνήματος εἰς τέλος ἀπελείφθην.
 Ἐκεῖνος ἀνεστέναξεν, εἶπεν : «πονῶ τὴν κόρην»,
 τάχα μικρὸν ἐβάσταξεν, εἶτα λιποθυμήσας
 ἔπεσεν ἄψυχος, νεκρός· ἀνασασμὸν οὐκ εἶχεν.
 Ἀνέστησέ τον ἡ γυνή, λέγει τον : «τί πανθάνεις;»
 1605 Ἐκεῖνος εἶπεν : «ἀδελφή, καὶ ταῦτα τὰ μὲ λέγεις
 εἰς θρήνον νὰ κινήσουσιν καὶ τοὺς ἀψύχους λίθους».
 Ἐκείνη λέγει πρὸς αὐτόν : «ἀπὸνα λόγον μόνον
 ἐσυνετρίβης τὴν ψυχὴν, ἐθλίβης τὴν καρδίαν;

35 r

35 v

- 1610 Λοιπὸν ἂν ἐπερέτρεχες, ἂν ἔτυχες, ἂν εἶδες,
 νὰ παραλύθῃς ἐκ παντός, νὰ παρατράπῃς τότε».
- Ἄλλὰ ἐκεῖνος δύναμιν οὐκ εἶχεν ἀπομένειν,
 οὐδὲ βαστάζειν στέρησιν τῆς ποθουμένης κόρης·
 εὐθὺς ἐμετεκάθισεν, ἐπῆγεν εἰς τὸν κῆπον.
 (Ὡς εἶδεν, ὡς ἐγνώρισεν, ὡς ἔμαθεν τὰ πάντα,
- 1615 Καλλίμαχος μετέβηκεν, ἔρχεται πρὸς τὸν κῆπον.
 Ναί, μοιρογράφημα κακόν, ναί, μαινομένη τύχη,
 ἄλλαξε τὸ κακόγνωμον καὶ παρηγόρησέ το
 καὶ ποῖσέ το γλυκύτερον καὶ βάλε το εἰς τέλος.)/
 Εὗρεν ἐκεῖ τὸν κηπουρὸν ποτίζοντα τὸν κῆπον,
- 1620 ἐκάθισεν ἐφ' ἱκανὸν πρὸς τὴν τοῦ κήπου θύραν·
 ἐκάθισεν, ἐγνώρισεν ἀπὸ νεροῦ τὴν φλόγαν
 καὶ τὸ καμίνιν καὶ τὸ πῦρ καὶ τὴν τῆς κόρης φλόγαν,
 θέλων λαλῆσαι καὶ σιγῶν καὶ λογισμὸν συνάγων.
 Ὅριζι γάρ καὶ κρᾶζουσι τὸν κηπουρὸν αὐθώρει,
- 1625 καὶ μετ' αὐτὸ τὸ κράξιμον ψυχὴν ἐξανεσπάτο :
 «Ἄγωμε, βάλε, κηπουρέ, νερὸν εἰς τὴν βισκίναν,
 τὸ σουληνάριν γέμισε τὸ ἔλεγα νὰ τρέχῃ,
 νὰ βρέχεται κατὰ στιγμήν ἢ δέσποινα καθ' ὥραν».
 Αἶμαν εὐθὺς ἐστάλαξεν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου·
- 1630 λέγει : «Καλὸν τὸ κάθησθαι, οὐκ ἔνι δὲ προσμένειν,
 καταναμένειν τὸν καιρὸν καὶ καρτερεῖν τὴν ὥραν·
 ἀλλ' ἔμπω πρὸς τὸν κηπουρὸν καὶ χαιρετήσω τοῦτον».
 Εὐθὺς ἀνέστην, ἔρχεται, σεβαίνει πρὸς τὸν κῆπον
 καὶ χαιρετᾷ τὸν κηπουρὸν καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον :
- 1635 (Βλέπε τῆς τύχης τὴν φοράν, τὸ κλῶσμαν τὸ τοῦ χρόνου·
 μὴ μακαρίσης ἄνθρωπον ποτέ σου πρὸ τοῦ τέλους.)
 «Καλῶς εὗρον τὸν κύρην μου· πολὺν τὸν κόπον ἔχεις.
 Θαυμάζω πῶς τὸν ἐμπορεῖς, θαυμάζω πῶς βαστάζεις,
 καὶ τότε γέρων ἄνθρωπος, μόνος εἰς τόσον κῆπον !»
- 1640 Ἐκεῖνος λέγει : «Τέκνον μου, τὸν κῆπον μὲν βαστάζω,
 ἀλλὰ τὸ νεροφόρημαν οὐ δύναμαι δουλεύειν·
 ἀνάθεμα/καὶ τὸν καιρὸν, ἀνάθεμα τὴν ὥραν,
 ὅταν αὐτὴν τὴν δέσποιναν εἰς τοῦτο τὸ παλάτιν
 ἀπήρασιν, ἐφέρασιν τὰ μαγικά τῆς γραΐας !
- 1645 Αὐτὴν ἐξετσιγάρισεν ἡμεῖς ἀγανακτοῦμεν
 καὶ κόσμος ὅλος μελανῇ ἐδάφῃ καταδίκη».
 Καὶ πάλιν ὁ Καλλίμαχος τὸν κηπουρὸν ἐλάλει :
 «Μέγας ὁ κῆπος, ὡς ὁρῶ, καὶ μέγαν κόπον ἔχει,
 ὅμως ἐγὼ καὶ κηπουρός, ἐγὼ πτωχὸς καὶ ξένος·
- 1650 Ἄν θέλῃς, μισταρεύσου με μετὰ ψωμῖν καὶ μόνον».
 Ὁ κηπουρὸς ἐπνίγετον καὶ μισταργὸν ἐζήτη
 καὶ σύντροφον ἐγύρευεν εἰς τοῦ νεροῦ τὸν κόπον.
 Ὡς εὗρε τοῦτον ἄγγουρον, ξένον, ἐξ ἄλλης χώρας,
 νέον δυνάμενον ἀρκεῖν εἰς τὸν τοσοῦτον κόπον,

- 1655 Καὶ τὸν μὲν κηποφύλακα, τὸν γέρονταν ἐκεῖνον
 καλὸν ἐφάνη τὸ πραχθὲν πρὸς τὸν τοσοῦτον κόπον,
 τὸν δὲ Καλλίμαχον αὐτόν, τὸν μισταργὸν ἐκεῖνον,
 ὑπέρκαλον εἰσέδοξεν, γλυκύτερον ἐφάνη,

36 r

36 v

- λέγων εἰς νοῦν καὶ λογισμόν : « Ἐγὼ δουλεύσω πάλιν
 1660 τὸ σῶμα τὸ παράξενον τῆς ἀσυγκρίτου κόρης.
 Ἐγὼ ποτε τὰ τραύματα, τοὺς μῶλωπας, τὰ πάθη
 ἀνεμασσόμην, ἔδλεπα, ἔδιδαι θεραπείαν,
 ἐγὼ καὶ πάλιν σήμερον καλῶς ὑπηρετήσω,
 νεροφορήσω, τὸν καιρὸν παρηγορήσω ταύτης.
 1665 Ἄν ἤξευρες τὸν δουλευτὴν τοῦ δροσισμοῦ σου τούτου,
 τὴν φλόγαν σου/τὴν τῆς ψυχῆς ὄλην κατεδροσίστης.
 Ὅμως ἐγγὺς ὁ δροσισμός· εὐχαριστῶ τὴν Τύχην,
 1670 ὅτι καὶ πάλιν μετὰ σοῦ φέρει μοιρογραφῆναι». 37 r
 Στενάζει, βάλλει τὸ νερόν, ποτίζει καὶ τὸν κῆπον,
 μοιρολογεῖ τραγώδημαν, τούτους τοὺς λόγους λέγει :
 (Ἰδοὺ τὸ μοιρολόγημα τοῦ ξένου Καλλιμάχου
 τοῦ μισθαργοῦ, τοῦ κηπουροῦ, τοῦ νεροκουβαλήτου.)
 « Στήσον ἀπάρτι, Τύχη μου, πλάνησιν τὴν τοσαύτην,
 1675 στήσον τὴν κακοπάθειαν καὶ τὸν παραδαρμόν μου,
 στήσον τὸ τόσον μανικὸν καὶ τὸ κακόγνωμόν σου.
 Ἄρκουσι τὰ μ' ἐλύπησες, ἀρκοῦν αἱ συμφορές μου.
 Τύχη, καὶ τί τὸ σ' ἔπταισα, Τύχη μου, τί σ' ἐποίησα
 καὶ τί παράλογον πρὸς σέ ποτέ μου ἐνεθυμήθην
 καὶ τόσον τυραννίζεις με καὶ τόσον κακουχεῖς με ;
 1680 Καὶ τὸ νεροκουδάλημα καὶ τὸ μιστάργωμά μου
 ἔχεις τα σὺ πρὸς ἔλεγχον καὶ χόρτασιν ἀπάρτι.
 Σελήνη μου καλόφωτε, βλέπεις τί τυραννοῦμαι·
 καὶ γὰρ βραδύ, παρακαλῶ, πέμψον μικρὰν ἀκτῖνα·
 εἰς τὸ παλάτιν ἄς σεβῇ, κανεῖς μηδὲν τὴν ἴδην,
 1685 τὴν Χρυσορρόην ἄς εἰπῇ τὸ συχαρίκιν τοῦτο :
 « Τὸν ἀγαπᾷς εὐρέθηκεν, ἀνέστη τὸν ἐξεύρεις
 καὶ σήμερον ὡς μισθαργὸς κηπεύει πρὸς τὸν κῆπον,
 1690 νερόν καὶ τὴν βισκίναν σου/γεμίζει τὴν καθ' ὥραν,
 φλόγα καὶ σδήση τῆς ψυχῆς, κόρη, τῆς ἰδικῆς σου.
 Ἄλλὰ τὴν δρόσον τῆς φλογός, τῆς ἐρωτοκαμίνου
 τὰ χεῖλη τοῦ τὴν γέμουσιν, τὸ σῶμάν τοῦ τὴν γέμει.
 Ποῖσε, σελήνη, μηχανήν, ποῖσε, σελήνη, πράξιν». 37 v
 Τοῦτο πολλάκις ἔλεγεν αὐτὸς τὸ μοιρολόγιον,
 ἐτρέχασιν τὰ ὀμμάτια τοῦ ὡς τρέχει τὸ ποτάμιν.
 1695 Καὶ μὲ τὸ κηποπότισμα ὀλίγον κατ' ὀλίγον
 εἰς τὸ παλάτιν ἔφθασεν, ἀνέβην, ἐγνωρίσθην.
 Τοῦ κηπουροῦ τὸν μισθαργόν, τὸν νεροφόρον τούτου
 ἅπαντες κατεγνώρισαν, ἐπρόσεχαν, ἤξευραν.
 Ἀναγνωρίζει τὸν κλαυθμόν ὁκάποτε τῆς κόρης,
 1700 εἰς τὴν φωνὴν ἀναισθητεῖ, νεκρὸς ἐπαπομένει·
 καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς φωνῆς συντάμως ἐμψυχούται.
 Καὶ κράζει τὸν Καλλίμαχον ἢ κόρη μετὰ πόνου,
 μετὰ φωνῆς ἐρωτικῆς καὶ λυπημένου λόγου,
 τὴν Καλλιμάχου σύρριζον ἐξανασπᾷ καρδίαν.
 1705 Λιποθυμεῖ Καλλίμαχος εἰς τὴν φωνὴν τῆς κόρης,
 ἀλλ' ὅτε παρακάθηται μόνος ἐγγὺς τῆς κόρης,
 καὶ τὴν συναναγνώρισιν ἐλπίζει μετ' ὀλίγον.
 Ἡμέραν ὄλην τὰς φωνὰς τῆς κόρης οὐ βαστάζει
 καὶ πνίγεται τὰς πνιγμονάς, ἀγανακτεῖ τοὺς πόνους,

- 1710 ἄλλ' ὑποφέρει καὶ ζητεῖ καὶ μηχανᾶται τέχνην
 πῶς ἴδῃ λάθῃ τοὺς πολλοὺς καὶ γνωρισθῇ τῇ κόρῃ/
 καὶ στήσῃ ταύτης τὸν κλαυθμόν. Ἄλλὰ φοβᾶται πάλιν 38 r
 μὴ γνωρισθῇ καὶ τὴν σιγὴν τῆς κόρης ἐκφασίῃ.
 Λοιπὸν ἀναλογίζεται καὶ κατὰ νοῦν φροντίζει
- 1715 πῶς συλλαλήσῃ μετ' αὐτῆς καὶ πῶς τὸ πλῆθος λάθῃ.
 Φροντίζει, κατακόπτεται, τὸν λογισμόν δονεῖται.
 Μόλις ποτὲ μετὰ πολλὰς καὶ συνεχεῖς φροντίδας
 ταύτην εὕρισκῃ μηχανὴν εἰς γνώρισμαν τῆς κόρης.
 Ὅταν γὰρ συνελούσθησαν εἰς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνον,
- 1720 ἐκεῖνον τὸ παράξενον λουτρὸν τοῦ χρυσοκάστρου,
 τὸ γέμοντα τὰς ἡδονὰς καὶ χάριτας παντοίας,
 δακτυλιδόπουλον μικρὸν ἐπήρεν ἐκ τὴν κόρην,
 ὅπερ αὐτῇ ἡ δέσποινα καὶ μάννα τῆς ἐδῶκεν
 καὶ τοῦτο μόνον γνώρισμαν τῶν γεννητόρων εἶχεν.
- 1725 «Ἐκεῖνη πάντως ἂν ἴδῃ τὸ δακτυλίδιν τοῦτο,
 εὐθὺς γνωρίσῃ τὸ λοιπόν, ἀναγνωρίσῃ πόθεν
 καὶ πῶς εὐρέθῃ σήμερον, πῶς ἦλθεν εἰς τὸν κήπον.
 Καὶ μετ' αὐτῆς τῆς μηχανῆς καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ τρόπου
 ἀναγνωρίσωμεν ἡμεῖς, κἂν καὶ δοκῇ τῇ Τύχῃ,
- 1730 — τῶν γὰρ πραγμάτων τὴν φορὰν ἡ Τύχῃ περιφέρει —
 ἐγὼ γνωρίσω παρευθύς, τὴν κόρην περιλάβω,
 ἐκεῖνη τὸν Καλλίμαχον ἀναγνωρίσῃ πάλιν.
 Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν εὐθὺς καὶ συμπλασκόμεν,
 καὶ τρέμω μήπως τὰς ψυχὰς εὐθὺς συνεκρωθῶμεν/
- 1735 ἀπὸ φρικτοῦ τοῦ πράγματος, ἐξ ἀνεκφράστου τρόπου· 38 v
 καὶ συμπλακῶ τὰς χάριτας τῆς ἀσυγκρίτου κόρης,
 ἀναψυχώσωμεν νεκρὰς ψυχὰς καὶ τεθλιμμένας.
 Αὐτὴν συστρέψω κατὰ νοῦν ἅπασαν τὴν μελέτην».
- 1740 Ἐπιχειρεῖ καὶ μηχανήν, ἐπιχειρεῖ καὶ τρόπον
 τὴν κόρην μετὰ προσοχῆς νὰ δῇ καὶ νὰ συντύχῃ.
 Ἐπῆγεν, ἀπεκοίτασεν δενδρὸν ἀπὸ τοῦ κήπου,
 εἰς ὃ πολλάκις ἤρχετο μετὰ κλαυθοῦ ἡ κόρη
 καὶ παρεκάθητο νεκρὰ μετὰ πολλῆς ὀδύνης,
 καὶ νεραντζέαν ἐβλεπεν ἐκ τὸ δενδρὸν ἐκεῖνον
- 1745 ὡς ἄνθρωπος ἀναίσθητος, παραπεφρονημένος.
 Καὶ τὸ δακτυλιδόπουλον εἰς τὸ νεράντζι δένει
 μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς, μετὰ πολλοῦ τοῦ τρόπου.
 (Κατασκευῆς μηχανήμα φέρει πολλάκις βία,
 εἰς ὃ Καλλίμαχος τανῦν ἔποικεν ἐξ ἀνάγκης.)
- 1750 Ἡ κόρη κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὸν συνήθη θρήνον
 ἦλθεν εἰς τὸ δενδρούτσικον, ἐκάτσειν ἀποκάτω,
 ἀνέβλεψεν, ἀνέτεινεν, εἶδεν τὴν νεραντζέαν,
 ἐστρίγγισε : «Καλλίμαχε, τὰς ὑποσχέσεις ὅλας
 νῦν ἐψευσάμην ἐκ παντός. Σὺ γὰρ νεκρὸς εἰς Ἄδην,
- 1755 ἐγὼ δὲ ζῶ καὶ φαίνομαι, περιπατῶ καὶ βλέπω·
 ἄλλὰ κἂν ζῶ, τὴν αἴσθησιν ἀπονεκρώθην ὅλη,
 κἂν φαίνομαι, παράδειγμα εἰμὶ τῶν φαινομένων,/ 39 r
 εἰ δὲ καὶ βλέπω, βλέπω σέ, κἂν μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶσαι».
- 1760 Εἶπεν, εὐθὺς ἀνέτεινεν τὴν χεῖραν πρὸς τὸ δένδρον,
 κρατεῖ τὸ φύλλον τοῦ δενδροῦ, τὸ δακτυλίδιν βλέπει·

- ἐπαίρνει το, φοραίνει το, φοραίνει κλόνον μέγαν,
 τρυγᾷ χαρὰν ἀνέκφραστον ἐκ τὸ δενδρὸν ἐκεῖνο.
 Χαρὰν καὶ θλίψιν σύμμεικτα ἐκ τὸ δενδρὸν ἐπαίρει
 καὶ μετὰ φόβου καὶ κλαυθμοῦ καὶ μετὰ θρηνηδίας
 1765 ἀναίσθητος κατέπεσεν εἰς τὴν στρωμνὴν ἐπάνω
 καὶ ταῖς ἐννοίαις κόπτεται, τοῖς λογισμοῖς κλονεῖται.
 Οὕτω δοκεῖ τὸν δάκτυλον τοῦ Καλλιμάχου βλέπειν,
 ἀναψυχοῦται μετ' αὐτοῦ, παρηγορεῖται τάχα·
 1770 καὶ πάλιν ἐκ τὸ κράτημαν τοῦ δακτυλιδοπούλου
 ἀγανακτεῖ, λιγοψυχεῖ, ζαλίζεται, κλονεῖται,
 λαλεῖ μὲ τὴν καρδίαν της καὶ μὲ τὸν νοῦν της λέγει :
 « Ἐκεῖνος πάντως χωρὶς νοῦν τὸ δακτυλίδιν τοῦτο
 ἐφόρειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς βασιλικῆς του τύχης·
 1775 ἔπαιζεν ὁ Καλλίμαχος, εἰς τὸ λουτρὸν ἀπῆρεν,
 εἰς τὸ λουτρὸν καὶ τὸ θερμὸν — ἐμνήσθηκα τὸν τόπον
 καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ λουτρὸν· καὶ πάλιν ἀποθάνω ! —
 Ἐπῆρεν, ἔβαλεν αὐτὸς μετὰ πολλῆς ἀγάπης

 καὶ τὰς τοσαύτας ἡδονὰς ἢ φθονερά μου τύχη
 καὶ τὰς πικρογλυκύτητας ἐκείνας· ἐπεὶ τώρα,
 1780 εἰ μόνον κἂν ἐνθυμηθῶ, / πῶς παρευθὺς οὐ θάνω;
 Ἄλλ' ἴσως ἐκ τὸν δάκτυλον τίς τὸν τοῦ Καλλιμάχου
 ἐπῆρεν, ὅταν ὡς νεκρὸν εἶδεν ἐκεῖνον τότε.
 Ἄλλὰ τινὰν οὐκ ἔφηκαν πρὸς τὸ νὰ τὸν σιμῶσῃ
 ἢ νὰ τὸν ἄψεται ποσῶς ἢ νὰ τὸν ἀνασιμίξῃ.
 1785 Εἰ δ' οὐκ ἐξέβαλεν κανεῖς ἐκ τῶν χρυσῶν δακτύλων
 τοῦ Χρυσοκαλλιμάχου μου, πῶς ὦδε νῦν εὐρέθῃ ;
 Ἄν τύχη δ' ὁ Καλλίμαχος οὐκ ἐνεκρώθην τότε,
 ἀλλ' ἴσως ἢ πολύτροπος ἢ μοιχαλὶς ἢ γραῖα
 μετὰ μεγάλης μηχανῆς ἐνέκρωσεν ἐκεῖνον.
 1790 Ἐμὲ γὰρ ὡς ἐφήρπασαν ἐξαίφνης ὥσπερ λύκοι,
 οὐκ ἔφθασα νὰ τὸν ἰδῶ καὶ νὰ τὸν ψηλαφήσω,
 ἀλλ' ἄφρονος ἐκ συμφορᾶς ἐστάθην, νεκρωμένος,
 ἀλλ' εἶδον τὸν Καλλίμαχον εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον
 ἄψυχον, κείμενον (νεκρὸν) πρὸς τοῦ μεσονησίου.
 1795 Λοιπὸν ὁκάτι σήμερον ἡ τύχη μου σκευάζει
 καὶ πάλιν ἄλλο βούλεται πικρὸν νὰ μὲ ποτίσῃ.
 Τί τοῦτο ; ζῆς, Καλλίμαχε, καὶ οὐκ ἐφανερώθης ;
 Ἐπίβουλον ἐπίστευσα πάντως τὸ πρᾶγμαν τοῦτο.
 Καὶ πῶς ἀνέζησεν νεκρὸς εἰς τὸν καιρὸν ἐτούτον;
 1800 Ἄλλ' ἐκ παντὸς ἡ τύχη μου καὶ πάλιν μετεμάνην
 καὶ πάλιν ἄλλην κάκωσιν θέλει νὰ μὲ κακώσῃ.
 Ἄν τύχη δὲ τῶν πόνων μου, τῶν δυστυχῶν μου θρήνων
 ἔλαθεν κόρον μερικὸν ἢ φθονερά μου τύχη/
 καὶ συμπαθήσῃ μερικὸν καὶ συγχαρῶ μετ' αὐτον·
 1805 μαθὼν οὐκ ἐνι παντελῶς ἀκόρεστος κάκεῖνη
 νὰ μὴ ποτὲ καὶ κορεσθῇ, νὰ μὴ ποτὲ χορτάσῃ.
 Ἄν δὲ ποσῶς ἀνέδωκεν τοῖς πειρασμοῖς ἡ Τύχη
 καὶ πάλιν ζῇ Καλλίμαχος, — ἀλλ' ὑπὲρ φύσιν τοῦτο·
 ἢ φύσις γὰρ οὐ συγχωρεῖ νεκρὸν ἐξαναστήσῃν —,
 1810 ἂν τύχη ζῇ, μὴδ' ἔθανε, τίς ζῶντα τοῦτον ἴδῃ ;

39 v

40 r

- τίς μόνον συναναπλακῇ, τίς περιλάβῃ τούτον
καὶ λιποθύμημα γλυκὺν ἐξ ἡδονῆς γνωρίσῃ;
"Ἄς ἴδω μήποτε καὶ ζῶν καὶ πάλιν ἀναζήσῃ».
Πᾶσαν μελέτην κατὰ νοῦν ἡ κόρη ταύτην εἶπεν
1815 παρὰ τὴν ρίζαν τοῦ δενδροῦ ἐκείνου καθημένη,
ὄθεν αὐτὸ τὸ γνώρισμα τὸ δακτυλίδιν εὗρεν/
Μετὰ τοσοῦτων λογισμῶν τὴν νύκταν παρατρέχει
καὶ τὴν αὐγὴν μὲ τὸν κλαθμὸν καὶ τὸν συνήθη θρήνον
περὶ τὸν κῆπον ἔρχεται παραδιβάσαι τάχα
1820 καὶ μετὰ σύννου σχήματος ὑπάγει πρὸς τὸ δένδρον
καὶ πάλιν βλέπει τὸ δενδρόν, ἐπιτηρεῖ τὰ φύλλα,
πῶς τὸ δακτυλιδόπουλον εἰς τὸ δενδρόν εὗρέθη.
Ἐκεῖθεν ὁ Καλλίμαχος ἰστάμενος μακρόθεν
βλέπει τὴν κόρην, ἐκ παντὸς ἀναγνωρίζει ταύτην.
1825 Αὐτὴν τὴν κόρην κατιδὼν Καλλίμαχος ὁ ξένος
πάθος πανθάνει φοδερόν ἐκ τῶν μυθευομένων.
"Α δὲ πανθάνει/παρ' αὐτῆς εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον
αἰσθανομένη δύναται καρδίᾳ ζωγραφῆσαι·
40 v
φωνὴ γὰρ λόγου καὶ γραφὴ οὐ παραστήσει φύσιν.
1830 Τὸν κηπουρὸν ἡ δέσποινα κράζει τὸν κατὰ τύχην·
λέγει τὸν : «Ἐλα πρὸς ἐμέν, ὦ κηπουρέ μου γέρον.
(Τῆς κόρης πρὸς τὸν κηπουρὸν ἐρώτησις καὶ λόγος
κάκεινου πάλιν πρὸς αὐτὴν ἀπόκρισις ὡς πρέπει.)
«Σὺ μόνος βάνεις τὸ νερόν εἰς δροσισμόν μου τάχα
1835 καὶ σὺ δουλεύεις τὰ φυτὰ ὅλου τοῦ τόπου τούτου ;
Καὶ πῶς ἀρκεῖς ἐξαπορῶ μόνος εἰς τόσον κῆπον
καὶ τῶν λαχάνων τὰς πολλὰς ἐναλλαγὰς ἅς βλέπω !
"Ἀνθρωπος εἰς πῶς ἐξαρκεῖς εἰς τὸν τοσοῦτον κῆπον;»
«Μέχρι τοῦ νῦν, ὁ κηπουρὸς λέγει, τὸν κῆπον ὅλον
1840 ἐγὼ μόνος ἐδούλευα καὶ μισθαργὸν οὐκ εἶχα.
Νῦν δ' ὡς εὗρέθη τὸ νερόν εἰς παρηγόρημάν σου,
ὁ κόπος ἦτον περισσὸς καὶ μισθαργὸν ἐπήρα·
καὶ μισθαργὸν αἰχμάλωτον, ξένον, ἐξ ἄλλης χώρας.
Ἐξαπορῶ τὴν γέννησιν καὶ πῶς εὗρέθην ὦδε,
1845 ὁμῶς θωρῶ τὸν φρόνιμον, ἔχει πολλὰς ἡμέρας·
δοκεῖ σε δὲ τὸν τοῦ νεροῦ κόπον οὐ μὴ βαστάζειν
καὶ σύντομον νὰ γυρισθῇ μὴ φέρων τὴν ἀνάγκην».
(Ἴδου καιρὸς γλυκύτατος τῷ Καλλιμάχῳ λάμπει
καὶ συμπαθείας τυχικῆς μικρὸν ἀπολαμβάνει.)/
1850 Ἐκείνη λέγει : «Κράξε τὸν νὰ μάθωμεν τὴν χώραν,
τὴν χώραν τὴν τοῦ μισθαργοῦ καὶ κηπουροῦ τοῦ κήπου».
Τὸν μισθαργὸν ὁ κηπουρὸς μετακαλεῖ καὶ κράζει.
Ἐκεῖνος ἔδραμεν εὐθύς, λιποθυμεῖ καὶ πίπτει.
Ἡ δέσποινα ἀναίσθητος ἀπέμεινε αὐτίκα.
1855 Τῆς κάρης οἱ παρήγοροι δροσιζοῦσιν ἐκείνην.
Ὁ κηπουρὸς τὸν μισθαργὸν ἀναφωνεῖ καὶ λέγει :
«Παιδίμ μου, παρεφρόνησες; παιδίμ μου παρετράπης;»
Ἐκεῖνος λέγει πρὸς αὐτόν : «Μόνον οὐ παρετράπην,
ἀλλὰ καὶ τίποτε κακὸν ἄλλον πανθάνω χειρόν,
1860 τὴν νέκρωσιν καὶ πνιγμονὴν ὡς εἶδον τῆς δεσποίνης.
Καὶ τίς γὰρ ἴδῃ δέσποιναν καὶ τόσον κάλλος κόρης

41 r

- καὶ παρευθὺς οὐχὶ νεκρὸς ἐκεῖνος ἀπομένει ;»
(Τῆς κόρης ἐπανάκλησις ἀπὸ λιποθυμίας.)
- 1865 Ἡ κόρη γοῦν πρὸς τὸν λαὸν ἀπὸ ψυχῆς θλιμμένης
λέγει : «Μικρὸν ἀφῆτέ με, μικρὸν ὑποχωρεῖτε·
ἀφῆτέ με μὴ παντελῶς τώρα παραφρονήσω.
Ἄγανακτῶ τοὺς λόγους σας, φονεύει με τὸ πλῆθος,
ὁ τόπος τοῦτος πνίγει με καὶ τὸ παλάτιν τοῦτο.
Φρουντζάτον θέλω εὐμορφον νὰ ποίσετε εἰς τὸν κῆπον
- 1870 καὶ τὸ νερὸν ἐκ μηχανῆς τριγύρου τοῦ φρουντζάτου
καὶ κορτινίτσαν γύρωθεν καὶ δουλευτὰς ὀλίγους
ἢ μᾶλλον μηδὲ δουλευτὰς, ἀλλὰ/καυχίτσαν μίαν. 41v
Ἐξηγριώθην παντελῶς ὑπὲρ ἀνθρώπου φύσιν,
ἀλλὰ κακὸν ἀβάστακτον ὁκάτι μὲ προσμένει».
- 1875 Τὸ πλῆθος γοῦν, ὡς ἤκουσεν τοὺς λόγους τῆς δεσποίνης,
τὸν ὀρισμὸν ἐπλήρωσαν ὡς ὥρισεν ἐκείνη.
Εὐθὺς φρουντζάτον καὶ νερὸν εὐρέθηκεν καὶ τρέχει,
καὶ γύρωθεν εὐγενικὸν μαγνάδιον ὡς κουρτίαν
χρυσογνημάτην, θαυμαστήν, παμπλούμιστον, ὠραίαν
- 1880 καὶ στρώμαν κείμενον ἐν γῇ μετὰ χαρίτων τόσων·
καὶ παριστάμενος ἐκεῖ μόνη καυχίτσα μία.
Ἡ δέσποινα μετὰ πνιγμοῦ καὶ σχήματος ἀγρίου
ἀνεσηκώθη, ἔδραμεν, ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον
ὅπου τὸ στρώμαν ἔκειτο καὶ τὸ φρουντζάτον ἦτον.
- 1885 Νὰ κουβαλήσουν τὴν τροφὴν ἐζήτησεν ἡ κόρη
εἰς τὸ φρουντζάτον κατὰ γῆς· πλὴν τὴν καυχίτσαν λέγει :
«Σὺ μόνη μὲ τὴν δούλευσιν καὶ τὴν τροφὴν μου ταύτην·
μὴ σκουτελᾶς, μὴ μάγειρος, μηδὲ ἐπιτραπέζης
ἢ κἂν δομέστικος ἀπλῶς μηδὲ κανεὶς σιμῶση.
- 1890 Ἄς ζήσω μὲ τὴν μόνωσιν, ἃς ἀνασάνω μόνη.
Ἐπνίγην, ἀλλὰ τὸν πνιγμὸν οὐ δύναμαι βαστάζειν,
ἂν δ' ἴσως καὶ συμπνίγομαι, στενοχωρούμαι πάλιν,
ἃς τὸ γνωρίσω μόνη μου· μάρτυρας γὰρ οὐ θέλω».
Ἐκάθισεν ὡς ἐπὶ γῆς, ἤρξατο τρώγειν μόνη.
- 1895 (Τράπεζα, βρώσις καὶ τροφή τῆς κόρης Χρυσορρόης,
μόνη πρὸς τὸ φρουντζάτον τῆς καὶ πρὸς τὸ περιβόλιν.)/
Καὶ παρευθὺς λιποθυμεῖ καὶ τὴν καυχίτσαν λέγει : 42r
«Βάλε φωνὴν τὸν κηπουρὸν μὴ νὰ τὸν δώσῃ ρόδα
τὸν μισθαργὸν καὶ φέρῃ μας εἰς παρηγόρημάν μου».
- 1900 Ἐκείνη λέγει : «Κηπουρέ, τὸν μισθαργὸν σου πέμψε
καὶ δώσ' τον ρόδα περισσὰ μὴ νὰ μᾶς φέρῃ τώρα».
Καὶ παρευθὺς ὁ μισθαργὸς εὐρέθη μὲ τὰ ρόδα·
εἰς θέσιν γὰρ καὶ λογισμὸν καὶ ἀκοὴν καὶ γνῶσιν
πρὸς τὴν φωνὴν ἠυτρέπισεν ὁ μισθαργὸς πρὸς τοῦτου·
- 1905 ὅθεν εὐρέθη πρὸς αὐτὴν σὺν ἑφωνῇ τὰ ρόδα,
τὸ μέγα παρηγόρημα τῆς παραξένου κόρης.
Ἐκείνη τὴν καυχίτσαν τῆς ἐξαποστέλλει τάχα,
οὐκ οἶδα πῶς λανθάνει με, ἐλησμονῶ τὸν τρόπον,
καὶ πάλιν μετὰ σχήματος ὑπογελῶσα λέγει :
- 1910 (Λόγος γλυκύς, εὐφρόσυνος πρὸς μισθαργὸν τῆς κόρης.)
«Καὶ πῶς τολμᾶς, βασιλικὴν τὴν τράπεζαν σιμώνεις,
ξένος, πτωχὸς καὶ μισθαργὸς νὰ παρακύψῃς ὁλος;

- νὰ μὴ λαλήσης ἄνθρωπον καὶ πέψης μας τὰ ρόδα;»
 Κύπτει, φιλεῖ τὴν δέσποιναν ἐκεῖνος μετὰ πόθου,
 1915 ἀρπάζει, κλέπτει τὸ φιλὶ μετὰ χαρίτων πόσων,
 καὶ χεῖλη ρόδου κρείττονα φιλήσας μετὰ ρόδων
 ἐπῆρεν ἄλλον φίλημα ἀντὶ τῶν ρόδων τότε.
 Ἡ δέσποινα βασιλικῶς ὀρίζει τὴν καυχίτσαν :
 (Ἦλθεν καὶ γάρ, ἐστράφηκεν, τὸν ὀρισμὸν τοῦ λόγου
 1920 πληρώσασα/δουλοπρεπῶς, τὸν τῆς δεσποίνης λόγον.) 42v
 «Ἀπὸ χειρῶν τοῦ μισθαργοῦ ἔπαρον σὺ τὰ ρόδα.
 Ἐπαίρνει, φέρει, δίδει τὰ τὴν δέσποιναν τὰ ρόδα
 καὶ τὴν πνοὴν τοῦ μισθαργοῦ κομίζει μὲ τὰ ρόδα.
 Ἡ δὲ καὶ πάλιν ἀρχικῶς, βασιλικῶς προστάττει
 1925 δῶρα λαβεῖν τὸν κηπουρὸν καὶ φιλοτιμηθῆναι,
 τὸν μισθαργὸν δὲ δάγκαμαν ψωμίν, κομμάτιν μόνον,
 καὶ κρύπτει το τὸν μισθαργὸν καὶ μετὰ σχῆμα τοῦτον
 ὄλων Ἐρώτων ἐκ παντὸς τὴν χάριν ὑποπνέει
 καὶ παίζει μὲ τοὺς Ἐρωτας καὶ μὲ τὴν Ἀφροδίτην
 1930 καὶ τῶν ἀπείρων πνιγμονῶν καὶ τῶν κλαθμῶν ἐκείνων
 καὶ τῶν ἀμέτρων στεναγμῶν λύσιν εὐθὺς λαμβάνει.
 Οὕτως μετὰ γλυκύτητος παρῆλθεν τὴν ἡμέραν,
 καὶ πάλιν ἔφθασεν ἡ νύξ, ἦλθεν ἐρώτων χάρις,
 ἦλθεν ἡ νύξ μετὰ φωτὸς ἡμερινῶν ἐρώτων,
 1935 τὰς ἡδονὰς μετὰ σαρκὸς ἐνσωματῶν τὴν χάριν.
 (Τῆς κόρης μεταχείρισις, μελέτημα καὶ σκῆψις :
 ὥσαν τὸ πλήθος σκορπισθῇ, μόνῃ τῆς αὐτῆς μείνῃ.)
 Ἡ δὲ καυχίτσα παρὲυθὺς ἐπαίρει τὴν κορτίναν·
 Ἐμπαίνει, πίπτει μόνῃ τῆς καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους :
 1940 «Ἀπὸ τοῦ τόπου μερικὸν ἀνασασμὸν εὕρισκω·
 μόνον οὐ θέλω πνιγμονήν, πλήθος οὐ θέλω βλέπειν.
 Βλέπω τὸ σχῆμάν μου κακόν, τὸν νοῦν μου ζαλισμένον
 καὶ τῆς καρδίας μου πολλὴν/ἀπὸ τοῦ πλήθους ζάλην».
 Ἀφῆκεν, ἀπεχώρησεν, ἐμίσσευσεν τὸ πλήθος.
 1945 Ἦλθεν ἡ νύξ καὶ παρὲυθὺς πρὸς τὴν καυχίτσαν λέγει :
 «Ἄς πέσω μὴ νὰ κοιμηθῶ, πλὴν παραγγέλλω σέ το·
 ἀπέξω τοῦ φρουντζάτου μου καὶ τῆς κορτίνας πέσε·
 ἀνθρώπων γὰρ ἀνασασμὸν ποσῶς οὐκ ὑποφέρω».
 Ἐγένετο καθ' ὀρισμὸν καὶ τοῦτο τῆς δεσποίνης,
 1950 καὶ μετὰ πρώτην τῆς νυκτὸς ἢ τὴν δευτέραν ὥραν
 ἀνέτρεχεν, παρέτρεχεν ὁ μισθαργὸς τὸν κῆπον,
 εἰς τὸ φρεντζάτον ἤγγισεν, ἦλθεν πρὸς τὴν κορτίναν
 εἶδεν ἐκεῖ τὴν δέσποιναν, ἐκείνη βλέπει τοῦτον.
 Ἀνεσηκώθη ἔντρομος ἐκείνη μετὰ πόθου,
 1955 ἐκεῖνος ὥς ὑπόπτερος ἐσέβην ὥς ἐκείνην,
 καὶ πῶς συνανεπλάκησαν καὶ μετὰ πόσου πόθου
 καὶ μετὰ πόσης ἡδονῆς καὶ ποταπῆς καρδίας
 λόγος οὐ δύναται λαλεῖν κἂν ὅση ἔχη χάριν·
 καρδία δύναται λαλεῖν αἰσθητικὴ καὶ μόνῃ.
 1960 Ἀπὸ γὰρ τοῦ φιλήματος ἀνέκφραστος γλυκύτης
 ὥς ποταμὸς ἐπότηζε καλὸς νεκρὰς καρδίας.
 Ὡς γὰρ ποτίζει ποταμὸς δένδρη καταφυγμένα,
 οὕτω καὶ φίλημα νεκρὰν παρηγορεῖ καρδίαν.

- τὸν μισθαργὸν δὲ δάγκαμαν ψωμῖν κομμάτιν μόνον,
(Τῆς κόρης μεταχείρησις, μελέτημα καὶ σκῆψις :
« Ἄς πέσω μὴ νὰ κοιμηθῶ, πλὴν παραγγέλω σέ το·
Φιλήματα τὰ τῆς νυκτὸς ἂν ἔτυχες, ἂν εἶδες,
1965 ἐκεῖθεν ἀποχωρισμὸς ἀλλ' οὐ, ποσῶς οὐκ ἦτον.
Καὶ μετὰ τὰ φιλήματα καὶ τῆς νυκτὸς τὸ πλέον
ἐκοίτασε/μεθ' ἡδονῆς καὶ συνεσωματώθην. 43 v
Ἐκείνη τὸν Καλλίμαχον περιεπλάκη πάλιν,
καὶ λιποθύμημα γλυκὺ εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον
1970 καὶ ξένην ἄλλην ἡδονὴν ἔγνωσαν εἰς τὰ δένδρη
καὶ συνεκαρδιώθησαν πάλιν νεκραὶ καρδίαι·
ἀνέζησαν εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον πάλιν τότε·
ψυχὰς πνιγμένας παντελῶς ἀπὸ τοσούτου πόθου,
ἀνέθalon, ἀνέζησαν εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνον.
1975 Ἐκεῖ καὶ βρύσεις, ὄχετοὶ ἀπὸ χαρᾶς δακρύων
ἔδραμον τότε καὶ καλὴν ὁ ποταμὸς τὴν χάριν
εἶχεν, πολλὴν ἀπὸ πηγῆς δακρύων ἐνηδόνων.
Παρέδραμεν, ἐξέλιπεν ἡ νύξ ἐκείνη τότε,
ἡ νύξ ἡ χαριτόβρυτος, τὰς ἡδονὰς ἀνθούσα,
1980 ἡ νύξ, τὸ φῶς τῶν ἡδονῶν καὶ δροσισμὸς ἐκείνων.
Τάχα χαράσσειν ἤρξατο καὶ τῆς αὐγῆς ἡ χάρις,
ἀλλὰ τὴν χάριν τῆς αὐγῆς ὡς σκότος εἶδαν τότε·
μετὰ κλαυθμῶν καὶ στεναγμῶν καὶ στενοχωρημάτων
ἐσχίστηκαν τὰ σώματα, φοβούμενα τὸ πλῆθος.
1985 Ὁ μισθωτὸς ὡς μισθωτὸς ἐξέβην πρὸς τὸν κῆπον,
κηπεύων τάχα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα φυτεύων·
ὡς δέσποιναν τὴν δέσποιναν ἀφῆκεν εἰς τὸ στρώμαν,
τὸ στρώμαν τὸ βασιλικὸν καὶ τὸ λαμπρὸν φρεντζάτον
ὅπ' ἔστρωσεν ἡμερινῶς μετὰ χαρίτων ὄλων·
1990 καὶ τῶν ἐρώτων ἀρχηγός, καλλωπιστὴς ἐγίνη.
Ἀμεριμνοῦσι τὸ λοιπὸν ἀπὸ χαρᾶς ἐκείνης·
ἡ δέσποινα μετὰ καλῆς/ψυχῆς, ἀναπαυμένης
εἰς τὸ ἀφρόδιτον, καλὸν τοπίτισιν ἐκοιμάτο· 44 r
ὁ μισθωτὸς ἀπὸ μακρὰν εἰς δένδρον ἀποκάτω
1995 ὡς μισθωτὸς καὶ κηπουρὸς εἰς τὸ λιθάδιον κεῖται.
Τὸ πλῆθος τὸ παρήγορον, οἱ ἐφεξῆς τῆς κόρης
ἦλθον ἐγγύς, ἐκάθισαν καὶ τὴν καυχίτσαν εἶδον,
ἠρώτησαν, ἐμάθασιν πῶς ἐνεπαύθη τὰχα.
« Τὴν νύκταν οὐκ ἐλάλησεν, εἶπέν τους ἡ καυχίτσα,
2000 ἀλλ' ἀκόμη τὸν ὕπνον της, ὡς βλέπετε, κοιμᾶται».
Ἐκεῖνοι τὴν ἀνάπausιν, τὸν ὕπνον τῆς δεσποίνης
ὡς ἔμαθον ἐχάρησαν, ἀλλὰ χαρὰν μεγάλην·
καὶ πάλιν ἐκαρτέρησαν. Καὶ πρὸς τὸ μεσημέριν
ἐξύπνησεν ἡ δέσποινα καὶ τὴν καυχίτσαν λέγει :
2005 « Ἄς ἔλθωσιν οἱ θέλοντες εἰς τὴν προσκύνησίν μου,
πλὴν πάλιν ἅς μισσεύσωσιν. Ἡ γὰρ σιγὴ μου ταύτη
καὶ τοῦτό μου τὸ μόνωμαν παρηγορεῖ μὲ τάχα».
Ἐκείνη κράζει τοὺς πιστοὺς τοὺς καρτεροῦντας ἔξω
καὶ δουλικῶς εἰσέρχονται καὶ προσκυνοῦσι πάντες.
2010 (Προσκύνημαν δουλοπρεπῶς παρὰ τῶν μεγιστάνων
πρὸς δέσποιναν τὴν χρυσαυγὴν, κόρην τὴν Χρυσορρόην.)

- Μανθάνουσι τὴν μερικὴν ἀνάπαυσιν τῆς κόρης
καὶ χαίρουσιν εἰς τὸ καλὸν τὸ παρηγόρημάν της.
'Εκείνη λέγει πρὸς αὐτοὺς : «Καὶ πάλιν τοῦτο λέγω :/
2015 τὴν μόνωσιν καὶ τὸ καλὸν τοῦτο μικρὸν τοπίτισι 44 v
εὐρίσκω καὶ τὴν σήμερον εἰς παρηγόρημάν μου,
ὅπως τὴν σήμερον αὐτὴν καὶ πάλιν τὴν ἐσπέραν.
Λοιπὸν ὑπάγετε καλῶς καὶ μόνη πάλιν πέσω,
μονάσω πάλιν ὡς ὅψε καὶ πάλιν ἡσυχάσω.
2020 Εἰς ταύτην μου τὴν μόνωσιν τὴν νῦν ἐκατακρίθην.
(Ἀπόκρισις τῶν εὐγενῶν πρὸς τὴν καλὴν τὴν κόρην.
Λέγω τὴν δὲ καὶ ἐγὼ καλὴν, καθὼς τὸ διηγεῖται.)
Εἶπον ἐκεῖνοι : «Τὸν πνιγμὸν καὶ τοὺς πολλοὺς σου πόνους
καὶ τὰ λιποθυμήματα τὰ καθημερινά σου
2025 καὶ τοὺς καθ' ὥραν στεναγμούς, ἀναταμούς ἐκείνους,
δσους τὸ σὸν πανευγενὲς ἐσυνετάκην σώμαν,
ἡμεῖς συνεπνιγόμεθα, συνεπονούμεν τότε·
καὶ νῦν, ἂν ζήσης μερικόν, ἂν ἀνασάνης μόνον,
χωρὶς ὀδύνης καὶ κλαυθμοῦ ὥραν ἂν ποίσης μίαν,
2030 ὡς μέγαν εὐεργέτημαν καὶ χάριν προσκυνούμεν.
'Υποχωρήσωμεν λοιπὸν καὶ μόνον ἀναπαύου·
τὴν γὰρ ἀνάπαυσιν τὴν σὴν ὁ βασιλεὺς μανθάνει,
κἂν ἴσως καὶ κακοπαθῇ, κἂν καὶ πολέμους ἔχῃ
τῷ παρηγόρημα τῷ σῷ ἀναπαυθῇ καὶ ζήσει
2035 καὶ συντομώτερον ἡμεῖς ἀπομελανθούμεν».
Πάντες λοιπὸν ἐμίσησαν καθ' ὅρισμὸν ἐκείνης.
'Ἡ δέσποινα/περιπατεῖ περὶ τὸν κῆπον μόνη 45 r
καὶ περιτρέχει τὰ φυτά, παραβιδάζει τάχα.
(Ἡθικὸν παραβιδάσμα τῆς κόρης πρὸς τὸν κῆπον.)
2040 Εὐρίσκει καὶ τὸν κηπουρὸν κηπεύοντα τὸν κῆπον
καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν μισθαργὸν συνάγοντα τὰ ρόδα,
συνάγοντα καὶ λέγοντα καὶ ξένον καταλόγιν :
(Τὸ καταλόγιν μάνθανε τοῦ ξένου Καλλιμάχου.)
«Τὸν ἢ προχθὲς θλιβόμενον, λυπούμενον ἢ ἄλλῃ,
2045 ἦδε ἡμέρα σήμερον ὀλόχαρον τὸν ἔχει.
Τὸν πᾶς ὁ κῆπος ἐκλαίει ἐκ τὰ στενάγματά του
βλέπει τὸν τώρα, χαίρεται, μεγάλην ἔχει τέρψιν.
'Οποῦ τὸ φέγγος ἔλεγεν μετὰ πολλῶν δακρύων
νὰ συμπονή τὸν πόνον του, νὰ συνεδράμῃ τοῦτον
2050 τώρα τὸ λέγει νὰ χαρῇ, νὰ λάμψῃ, νὰ φαιδρύνῃ
καὶ πρὸς τὴν ὀρθοδρόμησιν τῆς στρατάς του νὰ τρέχῃ.
'Οποῦ τὴν Τύχην ἔλεγεν μετὰ πολλῶν δακρύων
νὰ συμπαθήσῃ μερικὸν τὰ θλιβερά τὰ τόσα,
εὐχαριστεῖ τὴν σήμερον, δοξάζει, μεγαλύνει».
2055 (Ἡ κόρη πρὸς τὸν κηπουρὸν ἄκουσε τί τὸν λέγει.)
Καὶ λέγει πρὸς τὸν κηπουρὸν : «Ὅταν ζητήσω ρόδα,
ἐγὼ τὰ ρόδα δέξομαι καὶ σὲ φιλοτιμήσω,
ἂν μόνον μου τὸ πρόσταγμα συντόμως ἐκπληρώσῃς.
Τὸ δὲ καλὸν ποδαρικὸν τοῦ μισθαργοῦ σου τούτου/
2060 καὶ τοῦ νεροφορήματος τὸν κόπον ἔπαυσέ σε 45 v
καὶ πρὸς χαράν σου μερικὴν τραγουδητὴς ἐξέβην».
Εἶδεν ἐκεῖ τὸν μισθαργόν, ὁ μισθαργὸς ἐκείνην,

- καὶ πάλιν ἄλλην ἡδονὴν ἀπὸ τὴν ὄψιν τότε
 ἔρως ὑπεζωγράφισεν μετὰ χαρίτων πόσων.
 2065 Ὁ κηπουρὸς μετὰ μικρὸν ἐκεῖθεν ἐμετέστην,
 τὸν κῆπον ἀγωνούμενος, τὰ τῶν φυτῶν σπουδάζων
 καὶ μόνος ἦν ὁ μισθαργὸς σὺν μόνῃ τῇ δεσποίνῃ.
 Καὶ μετὰ λόγου γλυκεροῦ, γλώσσης ἐρωτευμένης
 καὶ μετὰ σχήματος δεινοῦ καὶ τάχα σεμνοτέρου,
 2070 κἂν ἦν ἐκεῖ τὸ εὐνοστον παιγνίδιν τῶν Ἑρώτων,
 τῆς Ἀφροδίτης παιδεύμα, ζωγράφημα Χαρίτων,
 (Λόγοι δεσποίνης ἠθικοὶ δῆθεν ὀρκιζομένης
 πρὸς τὸν πτωχὸν τὸν μισθαργόν, τὸν ἐκ τῆς τύχης ξένον.)
 ἡ κόρη λέγει : «Δέσποιναν ἐμὲν ἡ Τύχη γράφει
 2075 — κἂν τύχην τὴν βασιλικὴν ποσῶς οὐ παρυδρίσω —
 ὄλων αὐτοκρατόρισσαν καὶ δέσποιναν τοῦ κήπου,
 αὐθέντης ὄλων τῶν φυτῶν, τοῦ μισθαργοῦ δεσποίνῃ.
 Βασιλικῶς, δεσποινικῶς εἰς τὴν στρωμνὴν μου πέσω·
 καὶ πῶς τολμήσει μισθαργὸς ἐκεῖ τὸ νὰ σιμῶσῃ ;
 2080 Εἰ δὲ τολμήσῃ, παρευθὺς, ὡσὰν νὰ μάθῃ, πάθῃ». (Ἀπόκρισις ἐξαίρετος (αὐτοῦ) τοῦ Καλλιμάχου.)
 Ἐκεῖνος λέγει : «Δέσποιναν ἐσὲν ἡ Τύχη γράφει,
 ἐμὲ δὲ πάλιν ἔδωκεν τὸ νὰ τρυγῶ τὰ ρόδα./
 Αὐθέντης εἶσαι τῶν φυτῶν, ἐγὼ τοῦ κήπου φύλαξ.
 2085 Ἄν πέσῃς εἰς τὸ στρώμάν σου βασιλικῶς ἐπάνω,
 παραμονὴν τὸν μισθαργὸν καὶ φύλαξιν εὐρήσεις
 καὶ τρυγητὴν τῶν ρόδων σου καὶ τῶν φυτῶν δραγάτην». Οὕτως ἐν μέσῳ τῶν φυτῶν, οὕτως ἐν μέσῳ ρόδοις
 μετὰ σχημάτων παίζοντες καὶ μετὰ λόγων τόσων
 2090 ὄσους λαλοῦσιν ἔρωτες καὶ σχηματίζει πόθος,
 ἐκείνη μετεστάθηκεν, ἐκίνησεν, ἐπήγεν
 εἰς τὴν καλὴν ἀνάπαισιν ἐκείνου τοῦ φρεντζάτου,
 ὁ μισθαργὸς ἀπέμεινεν παρὰ τὸ κῆπον πάλιν.
 Ἦλθεν ὁ τάχα μισθωτὸς πάλιν εἰς τὴν κορτίναν,
 2095 εὗρεν ἐκεῖ τὴν δέσποιναν, ὡς βασιλεὺς ἐσέδην
 καὶ μετ' αὐτῆς συνέπεσεν, εὐθὺς συνανεπλάκῃ·
 συνέκειτο, συνέπαιζεν ὄλην αὐτὴν τὴν νύκταν.
 Μετὰ γοῦν τὰς ἀναπλοκάς καὶ τοὺς ἐρωτολόγους
 περὶ τὸ τέλος τῆς νυκτὸς ἦλθον τοιοῦτοι λόγοι :
 2100 (Τοῦ Καλλιμάχου συμβουλὴ μετὰ τῆς Χρυσορρόης.)
 Καὶ μετὰ πόσου μισθαργὸς μετὰ δεσποίνης μένη,
 καὶ μέχρι τίνος ἐν κρυπτῷ τὰς ἡδονὰς τρυγῶμεν ;
 καὶ μέχρι πόσου μισθαργὸς μετὰ δεσποίνης μένη,
 ἐπεὶ περ μετὰ τοὺς κλαυθμούς καὶ στεναγμούς καὶ θρήνους
 2105 καὶ τοὺς τοσοῦτους πειρασμούς καὶ τοὺς τοσοῦτους χρόνους
 ἡ Τύχη κόρον ἔλαβεν/καὶ τὸ πικρὸν ἀφῆκεν
 καὶ τάχα πρὸς γλυκύτερον ἀπλῶς ἐξηνηλλάγην ;
 Ἄς ἴδωμεν πῶς φύγωμεν ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης,
 πῶς πάλιν ἀποσώσωμεν εἰς τὴν χρυσὴν μας πόλιν
 2110 καὶ τὰς τοσαύτας χάριτας μὴ κλέπτοντες τρυγῶμεν,
 ἀλλ' ὡς αὐθέντες, βασιλεῖς, μετ' ἐλευθέρου τρόπου,
 χωρὶς ὀδύνης ζήσωμεν τὸν ἐφεξῆς μας χρόνον». Εἶπον καὶ συνεπλάκησαν καὶ πάλιν ἐφιλοῦνταν.

46 r

46 v

- 2115 Ἐν τούτοις εἶδον τὴν αὐγὴν τὸ πῶς ὑποχαράττει
καὶ σκότος εὖρον προφανὲς ἐκ τῆς αὐγῆς ἐκείνης.
Μετὰ πολλοῦ γὰρ πειρασμοῦ τὸν χωρισμὸν τρυγῶσιν,
ὁμῶς ὀλίγον τὸ πικρόν, ὁ χωρισμὸς ἐκεῖνος.
Ἐκεῖνος πάλιν μισθαργὸς ἐπήγεन εἰς τὸν κῆπον,
ἐκείνη δέσποινα λαμπρῶς περὶ τὸ στρώμαν κείται.
- 2120 Κοιμάται μέχρι δειλινοῦ βασιλικῶς ἡ κόρη.
Ὡς εἶδον ἀνετώτατον τὸν τῆς δεσποίνης ὕπνον
οἱ πρώτιστοι τῷ βασιλεῖ καὶ φύλακες τῆς κόρης
καὶ τὴν τῶν θρῆνων καὶ κλαυθμῶν κατάπαυσιν ἐκείνων,
τὸ συγχαρίκιν γράφουσιν ὡς πρὸς τὸν βασιλέα·
- 2125 πέμπουσιν ταύτην τὴν γραφὴν μετὰ σπουδῆς μεγάλης :
(Γραφὴ πρὸς τὸν αὐτάνακταν παρὰ τῶν μεγιστάνων.)
«Συγχαίροντες τῷ κράτει σου γράφομεν οἱ πιστοὶ σου·
τὸν θρῆνον καὶ τὴν πνιγμονήν, τὴν κόλασιν, τὴν ζάλην,/
τὴν ἀκατάπαυστον ὀργὴν καὶ τὸν δαρμὸν τὸν τόσον
- 2130 τὸν ἥξειρες τῆς δέσποινας ἡμῶν καὶ τῆς κυρίας
κατέπαυσεν, ἡσύχασεν, ἔπεσεν, ἐμαλάχθην.
Τώρα χαρᾶς καὶ καλλανῆς, τώρα χαρᾶς ἡμέραι,
τώρα τῶν θρῆνων ἀποχή, τῆς λύπης ἐξορία
καὶ τῆς τρυφῆς εἰσέλευσις καὶ τῆς ἐλευθερίας.
- 2135 Εἰ γοῦν καὶ τέλος ἔλαβον αἱ τῶν ἐχθρῶν δουλείαι,
ἐλθὼν εὐρήσεις τὸ ποθεῖς χωρὶς ἀντιλογίας.
Ὡς δοῦλοι γοῦν τολμήσαντες γράφομεν περὶ τούτου».
Ἐξύπησεν ἡ δέσποινα· καὶ πάλιν ἡ καυχίτσα
τὸ πλήθος τὸ παρήγορον μετακαλεῖ καὶ κράζει.
- 2140 Ἐκεῖνοι πρὸς τὴν δέσποιναν ἐμβαίνουσιν ὡς δοῦλοι
καὶ προσκυνοῦσι δουλικῶς καὶ πάλιν ἐρωτῶσι,
ἂν εὖρεν πάλιν ἄνεσιν, ἂν ἀνεπαύθην πάλιν.
Εἶπε : «Ἀπὸ τὴν μόνωσιν αὐτὴν καὶ τὸ τοπίτισιν
τοῦτο
- 2145 καὶ μερικῶς παρέκυψα ἐκ τὸ πολὺ τοῦ θρήνου.
Τὸ σῶμά μου ὃ βλέπετε, τὸ ταπεινὸν καὶ ξένον,
ἀπέδωκε τοῖς στεναγμοῖς, ἀπέδωκε τοῖς θρήνοις.
Τοὺς λόγους ἐξεμίσησα τοὺς παρηγόρους δλους,
ὅτι κλαυθμὸν μὲ φέρουσιν καὶ θρῆνον προξενοῦσιν.
- 2150 Ἠγάπησα τὴν μόνωσιν, ἐμίσησα τὸ πλήθος
καὶ πάλιν εἰς τὴν μόνωσιν ταύτην καθίσω μόνη·/
Οὐ θέλω βλέπειν ἄνθρωπον· παρηγορεῖ μοι τοῦτο».
- 2155 Ἀφῆκαν, ὑπεχώρησαν, πάλιν ἐκεῖ τὴν κόρην
ἀφήκασιν ὡς ἤθελεν μετὰ καυχίτσαν μίαν.
Εὖρεν ἐκεῖ τὸν μισθαργόν, συμπαίζει μετ' ἐκείνον.
Ἐκεῖνος ἔρωταν νικᾷ τὸν τῆς δεσποίνης μόνος
καὶ συμπεριλαμβάνουσιν, συχνοκαταφιλοῦσι,
τὸ περιδόλιν γίνεται παστὰς τῆς Ἀφροδίτης
καὶ τῶν Χαρίτων κάτοπτρον καὶ τῶν Ἐρώτων οἶκος.
- 2160 Μετὰ πολλῆς τῆς ἡδονῆς πληροῦσι τὴν ἡμέραν,
ἡ νύξ μετὰ γλυκύτητος ἔρχεται, φθάνει πάλιν·
καὶ μετὰ τὴν εἰσέλευσιν καὶ τῆς νικτὸς ἐκείνης
Ἔρωσ καὶ πάλιν πτερωτὸς τὸν μισθωτὸν ἐπαίρει
καὶ φέρει πρὸς τὴν δέσποιναν καὶ πᾶσαν πόθου χάριν,

47 r

47 v

- 2165 (Πάλιν ἀρχὴ τῶν συμφορῶν, πάλιν ἀρχὴ πικρίας·
εἰσέλευσις τοῦ μισθαργοῦ ρητῶς πρὸς Χρυσορρόην.)
παρίσταται τοὺς βασιλεῖς, ὥς δούλος παραμένει·
αὐθέντης Ἔρως βασιλεὺς δουλογραφεῖται τότε
εἰς πόθον ἀνυπόκριτον, εἰς καθαρὰν ἀγάπην.
- 2170 Ἄλλ', ἵνα μὴ λεπτολογῶ νύκτας, ἡμέρας πάσας,
τὴν τῆς ἡμέρας ἡδονὴν καὶ τῆς νυκτὸς τὴν χάριν
κατὰ λεπτὸν συγγράφωμαι, τοῦτο καὶ μόνον λέγω,
τοῦτο καὶ μόνον ἱστορῶ, τοῦτο καὶ μόνον γράφω :
Ἔξουν ἐκεῖνοι κάλλιστα μετὰ τοῦ τρόπου τούτου,
- 2175 φροντίζοντες καὶ τῆς φυγῆς καὶ μελετῶντες τούτου./
(Πάλιν ἀρχὴ τῶν συμφορῶν, πάλιν ἀρχὴ τῶν πόνων.)
Οἱ γοῦν πολλοὶ παρήγοροι καὶ φύλακες τῆς κόρης,
ἐπεὶ πολλὴν τὴν μόνωσιν ἐκείνην τῆς δεσποίνης
καὶ τὴν ἐξαίφνης εἰς χαρὰν ἐναλλαγὴν τοῦ θρήνου,
- 2180 τὸν ὕπνον δὲ τὸν ἄμετρον τὸν τῆς ἡμέρας ὅλης
εἶδασι, σκανδαλίζονται, τὸν νοῦν ἀναζητοῦσιν
καὶ τῆς πολλῆς ἐναλλαγῆς φροντίζουσι τὸν τρόπον
καὶ τὴν καυχίτσαν λέγουσι : «Προσέμενε νὰ μάθης
μήποτε πάλιν ἐν κλαυθμῷ τὴν νύκταν παρατρέχει
- 2185 καὶ δράσσεται τὴν μόνωσιν πρὸς ἀφορμὴν τῶν θρήνων.
Ἀγρύπνησε, γρηγόρησε καὶ πρόσεξε νὰ μάθης
τί πολεμεῖ, μὴ δέρνεται πάλιν τὴν νύκταν ὅλην
καὶ κατακόπτεται πικρῶς καὶ παρηγόρων δίχα.
Ἀπλῶς, κἂν εἴ τι γένηται, κἂν ὅλως μὴ καμνύσῃς».
- 2190 (Τὸ δολερὸν μηχανήμαν τῆς πονηρᾶς δουλίδος
τὸν τρόπον ἐφάνέρωσεν, τὸν ἔρωταν τοῦ πόθου
τοῦ Καλλιμάχου τοῦ πτωχοῦ καὶ κόρης Χρυσορρόης.)
Τὸ πλάτωμα παρέδραμεν τὸ τῆς ἡμέρας ὅλης,
τὸ φωτεινὸν καὶ φλογερὸν παρήλθεν τοῦ ἡλίου,
- 2195 τὸ σκότος ὄντως τοῦ καλοῦ καὶ θάνατος ἐκείνων,
καὶ τῆς σελήνης ἔλαμψεν τὸ χρυσαυγὲς/γλυκάζον.
Φέγγος, καὶ πῶς οὐκ ἔκρυψες εἰς σύννεφα τὸ φῶς σου,
ἀλλ' εἶδες πάθη συμφορῶν καὶ θάνατον ἀνθρώπων ;
Ἄλλ' οἴμοι ! τὸ συσκευάσμα τῶν πονηρῶν εὐνούχων
- 2200 καὶ τὸ κακομηχάνημα τῆς πονηρᾶς δουλίδος
τοσοῦτον ἀνυπόγνωστον, τοσοῦτον κεκρυμμένον !
Τί τὸ λοιπόν ; Ἡ δέσποινα, τὴν δούλην μὴ συνείσα,
βασιλικῶς ἐκείτετον πρὸς τὸ καλὸν τὸ στρώμαν.
Ἐκείνη γοῦν ἐπλάγιασε τὴν νύκταν νὰ κοιμᾶται
- 2205 καὶ παρεκάτσειν, ἔμαθεν ὅλον ἀπλῶς τὸν τρόπον.
Ἦλθεν ἐγγὺς τοῦ στρώματος παρέξω τῆς κορτίνας,
εἶδεν ἐκεῖ τὸν μισθαργὸν πῶς μετὰ τῆς δεσποίνης
εἰς τὴν στρωμνὴν τὴν πάγχρυσον συκανεπλάκη τότε.
Ἡμέρα πάλιν ἔφεξεν, ἦλθεν ἐκεῖ τὸ πλήθος.
- 2210 Ἡ γοῦν καυχίτσα παρεκτὸς κράξασα τοὺς εὐνούχους
καὶ κατὰ μόνας ἀγαγόν, ταῦτα πρὸς τούτους λέγει :
«Εἶδον ἐγὼ τὴν μηχανήν, εἶδον ἐγὼ τὸν δόλον.
Τὸν μισθαργὸν τοῦ κηπουροῦ, τοῦτον ὅπου σκαλίζει,
τούτον αὐτὴ συμπλέκεται, κοιμᾶται μετ' ἐκείνον.
- 2215 Τὴν ὅλην γὰρ ἐπρόσεχα τὴν παρελθούσαν νύκταν

48 r

48 v

- καὶ ταύτην εἶδον μετ' αὐτοῦ συμπαίζουσιν, φιλοῦσαν
καὶ κοιμωμένην. Αἶ κακὸν καὶ παρὰ φύσιν πράγμαν!
Ὅμως, εἰ θέλετε καὶ σεῖς νᾶ δῆτε θαῦμαν μέγα,/
ταύτην τὴν νύκταν μείνατε παρέξωθεν τοῦ κήπου, 49 r
2220 παρακαθίσωμεν ὁμοῦ καὶ συμπαραμενοῦμεν
καὶ μάθητε τὰς μηχανὰς τῆς πόρνης ταύτης κόρης.
Ἄπαντα ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἅπαντα κεκρυμμένως.
Ἐκεῖνοι μὲν ὑπάγουσιν, συνήθως προσκυνοῦσι,
ἡ δὲ καυχίτσα πρὸς ὁδὸν ἄλλην ἐτράπη πάλιν,
2225 δώσαντες λόγον τὸ βραδύ ὁμοῦ νᾶ παρακάτσουν.
Εἰσῆλθον, ἐπροσκύνησαν, ἐξέβησαν αὐτίκα
κατὰ τὸ συνήθες αὐτῶν, κατὰ τὴν τάξιν τούτων.
Ἄλλὰ καὶ τί πολυλογῶ ; Παρήλθεν ἡ ἡμέρα,
ἦλθεν ἡ νύξ, ἐπέδραμεν, ἐπλάτυνεν τὸ σκότος,
2230 καὶ σὺν αὐτῇ τῇ γυναικὶ τρεῖς τῶν πιστῶν εὐνούχων
κρύπτονται, παρακάθηνται, φυλάσσουν τὴν κόρην.
Ἐκείνη γοῦν πρὸς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τὸν συνήθη
συνήθως σὺν τῷ μισθαργῷ συνεκοιμήθη πάλιν
καὶ μετὰ πάσης ἡδονῆς. Τὸν δόλον γὰρ οὐκ οἶδεν,
2235 οὐδὲ τὸ παρακάθισμα τῶν δολερῶν εὐνούχων.
Καὶ τῶν ἐρώτων τὰ κρυπτὰ γίνονται δῆλα ταῦτα.
(Ἡ συνανάτροφος αὐτῇ τῆς κόρης κακὴ Τύχη
ἐκεῖ καὶ πάλιν ἔφθασεν εἰς τὸν κοιτῶνα ταύτης.)
Ἡ κόρη μὲν τῆς μηχανῆς οὐ συνορᾷ τὸν δόλον,
2240 οὐκ ἐγνωρίζει τὴν βουλήν, ἀλλὰ δοκεῖ λανθάνειν·
οἱ δὲ πιστοὶ καὶ φύλακες, ἐκεῖν' οἱ τρεῖς εὐνούχοι,
ἰδόντες/τὰ κρυπτόμενα κατὰ λεπτόν ὥς εἶχεν, 49 v
ὥς ἐκ φλογὸς ἐκφεύγουσι τὸ πορνικὸν τῆς κόρης,
λέγοντες : «Πῦρ εἰς τὸν κλαυθμὸν καὶ τοὺς πολλοὺς τοὺς θρήνους
2245 καὶ τοὺς πολλοὺς τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὸ θλιμμένον σχῆμαν !»
Καὶ γράφουσι τῷ βασιλεῖ τὸ πορνικὸν τῆς κόρης,
τὴν μετὰ δόλου μόκωσιν καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ τρόπου
τοῦ μισθαργοῦ τὴν ἔκωσιν καὶ τὰ κρυπτὰ τοῦ κήπου :
(Γράφουσι γοῦν τῷ βασιλεῖ τὰ περὶ τούτων πάντων,
2250 ἡ δὲ γραφὴ τῶν δολερῶν τούτους τοὺς λόγους εἶχεν :)
«Κᾶν καὶ τὰ πρὶν ἐγράψαμεν χαρὰς εὐαγγελίας,
κᾶν πρῶην ἀνεφέραμεν χαρμόσυνα μανδάτα
ὥς πρὸς τὴν βασιλείαν σου, ἡμῶν τὸ μέγα κράτος,
ἀλλὰ τανῦν ὀδυνηράς, ἀλλὰ τανῦν πικρίας.
2255 Καὶ μὴ νομίσης, βασιλεῦ, θρήνων καὶ πάλιν, ζάλην
ἢ πνιγμονὴν ἢ κάκωσιν καὶ πάλιν ὑπολάβης.
Ἄπαντα γὰρ πανούργημα, ἅπαντα πλάσμαν ἦσαν.
Τὴν γὰρ αὐτοκρατορίσσαν, τὴν ὥρισεσ κυράν μας,
δι' ἧς ἐγράψαμεν προχθὲς τὸν θρήνον παυσασμένη
2260 ὥς συγχαρίκιν μέγιστον, ὥς ἡδονὴν μεγάλην,
τὸν θρήνον γὰρ μὴ παύσασα, τῶν στεναγμῶν τὴν λύπην,
ἐφεύρε τρόπον καὶ σκοπὸν, ὅτι τὸ μονωθῆναι
καὶ ξεκωθῆναι τῶν πολλῶν ἀνάπαισιν εὐρίσκει/
καὶ κουφισμοῦ παραψυχὴν καὶ στεναγμοῦ τὴν λύσιν, 50 r
2265 τοῦτο δὲ τέχνασμαν σοφὸν καὶ πλάσμαν μηχανίας·
καὶ πρὸς τὸν κήπον ὥρισεν, ἐστήσαμεν κορτίναν.

- Μόνη της ἀνεπαύετο, ὡς ἔδειχνεν τὸ πρᾶγμαν.
 Ἡμεῖς, μὴ γνόντες τὸν σκοπὸν, λοιπὸν ἀνεχωροῦμεν.
 Ἐκεῖνη δὲ μηχανήμαν ἐσκεύασε καὶ δόλον
- 2270 καὶ πόρνη τις ἐγένετο — ὦ τοῦ φρικτοῦ μανδάτου ! —
 οὐ πρὸς τιναν τῶν εὐγενῶν οὐδ' ἀπὸ τῶν μεγάλων,
 ἀλλὰ πρὸς ἓναν μισθαργόν, παιδὶν τοῦ κηπουροῦ μας.
 Τοῦτο μὴ ψεῦδος, μὴ σκοπὸν κἂν ὅλως ὑπολάβῃς
 καὶ μὴ νομίσῃς ἄλλον τι. Ὅθεν καὶ χάριν τούτου
- 2275 γράφοντες ἀναφέρομεν τῷ σῷ μεγίστῳ κράτει
 καὶ τὸ κελεύεις ὄρισε ὡς πρὸς τοὺς σοὺς τοὺς δούλους». 50 v
 Ὁ βασιλεὺς δεξάμενος γραφὴν τὴν τῶν εὐνούχων
 παρακινεῖται πρὸς θυμὸν, χολομανεῖ μεγάλως,
 λυπεῖται καὶ πικραίνεται, τὴν συμφορὰν κακίζει,
- 2280 καὶ πάλιν ἡμφιβάλλετο πῶς τὸν τοσοῦτον θρῆνον
 καὶ τὸν τοσοῦτον στεναγμὸν καὶ τὴν τοσαύτην βίαν
 ἀφῆκεν καὶ πρὸς μισθαργὸν τὸν πόθον τῆς ἐθήκεν.
 «Ἄν τύχη νὰ κακίζουσιν τινὲς καὶ νὰ βαροῦνται
 τὴν τῶν τριχῶν ἀπόκαρσιν, τὴν μελαινενδυσίαν,
- 2285 τὴν ἀποχὴν τοῦ κρέατος, τοὺς στεναγμοὺς ἐκείνους.
 Καὶ μᾶλλον τὸ μηχανικόν, τὸ φθονερὸν τὸ γένος/
 τὸ τῶν εὐνούχων, τὸ διπλοῦν ἢ μᾶλλον τὸ μηδάλως,
 καὶ ταῦτα νὰ σκευάσασι πρὸς τὸ νὰ μὲ κακίσουν,
 νὰ μὲ κινήσουν πρὸς θυμὸν καὶ πρὸς ὀργὴν ἐκείνης
- 2290 καὶ λυτρωθῶν τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελαινενδυσίας.
 Καὶ πάλιν πῶς ἐτόλμησαν ὡς πρὸς τοσοῦτον ψεῦδος
 νὰ χωρεθῶν, νὰ γράψουσιν πρᾶγμαν παρὰ τὴν φύσιν;
 Ἐδὰ καὶ πόρνη γέγονεν ἡ χρυσαυγῆς ἡ κόρη;
 Ψεύδονται οἱ κακεύνουχοι. Πάλιν δὲ τίς ἡ βία ;
- 2295 Ὅμως ἐπεὶ πρὸς τὸ παρὸν οὐκ ἔνι καταστόλιν,
 ὅτι πρὸς ταύτην τὴν ἀκμὴν ἐγγίζομεν τῆς μάχης,
 καθίσω, γράψω πρὸς αὐτοὺς πρόσταγμαν τοὺς εὐνούχους,
 πρόσταγμαν μὲ τὰς χεῖράς μου καὶ μὴ γραμματικοῦ μου». 51 r
 Καὶ δὴ καθίσας ἔγραψε ταῦτα πρὸς τοὺς εὐνούχους:
- 2300 (Καθίσας γράφει πρόσταγμα, γράμματα τῶν χειρῶν του.
 Καὶ τοῦ προστάγματος λοιπὸν ἀκούσατε τοὺς λόγους.)
 «Τῷ κράτει μου προσήγγισαν γράμματα τῶν χειρῶν σας
 δηλοῦντα πρᾶγμαν συμφορᾶς, δηλοῦντα πρᾶγμαν ξένον,
 σχεδὸν εἰπεῖν καὶ θάνατον καὶ σφάκτην ἰδικόν μου.
- 2305 Πόθεν ἐπῆλθεν τὸ κακὸν καὶ τίνος ἐξ αἰτίας ;
 Ὅμως προστάσσω, γράψω σας, τὸν μισθαργὸν κρατεῖτε
 σιδηρωμένον δυνατὰ καὶ κατησφαλισμένον,
 τὴν κόρην δέ, τὴν λέγετε/τάχα μοιχευομένην,
 ὡς καὶ τὸ πρῶτον ἔχετε ταύτην ὡς δέσποινάν σας
- 2310 καὶ πᾶσαν κόσμου καλλονὴν καὶ πᾶσαν θεραπείαν,
 προστάσσω σας, σπουδάζετε νὰ τὴν ἀποπληρῆτε.
 Ἐρως ταύτην
 (ἔχετε) ὡς τὸ πρότερον· ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς μὴ γένη.
- 2315 Ἐπεὶ συντόμως τοὺς ἐχθροὺς ἐλπίζω καταστρέψαι,
 καὶ καταστρέψας πρὸς ὑμᾶς γοργὸν παλινωστήσω.
 Αὐτόπτης γὰρ τοῦ πράγματος γενόμενος, ὡς ἔλθω,
 τὴν κρίσιν, τὴν ἐκδίκησιν αὐτὸς ἀποπληρώσω»

- φροντίδα δὲ καὶ μέριμναν ποσῶς τὴν περὶ τούτου
 ἐσεῖς μηδόλως ἔχετε. Ἔρρωσθε, τρεῖς εὐνοῦχοι».
- 2320 Τὸν λόγον δὲ ὡς ἐδέξαντο καὶ τὴν γραφὴν ὡς εἶδον,
 τὸ προσεγγίσει λυπηρόν, ἀνάρμοστον ἐκρίναν
 τὴν δέσποιναν καὶ φανερώς τὸν μισθαργὸν κρατῆσαι,
 μήπως αὐτὴ γνωρίσασα τοῦ πράγματος τὸν δόλον
 ἢ δειλιάσασα σχεδὸν ἢ μᾶλλον κακωθεῖσα
- 2325 ἐργάσεται πρὸς ἑαυτὴν πρᾶξιν θανατηφόρον·
 καθὼς καὶ τοῦ δεσπότητος τὸ πρόσταγμα ἐδήλει.
 Ἄλλὰ μακρὰν χωρίσαντες τὸν μισθαργὸν ἐκεῖνοι,
 ἐντέχνως μετὰ προσοχῆς ἐκράτησαν ἐκείνον·
 σίδηρα τὸν ἐφόρησαν, εἰς φυλακὴν τὸν βάνουν·
- 2330 ἀπλῶς οὐδὲν τὸν ἤφηκαν τὸ νὰ κακοπαθήσῃ/
 εἰς τὴν μονὴν, εἰς τὴν στρωμνὴν, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν του,
 ὡς ἵνα ζῶντα δώσουσιν πρὸς τὸν κρατοῦντα τοῦτον.
 Πρὸς δὲ τὴν κόρην τὴν καλὴν, τὴν δέσποιναν ἐκείνην
 ἀπειρον τὴν ταπεινῶσιν, πολλὴν τὴν δουλοσύνην
- 2335 ἀπατηλῶς ἐδείχνασιν οἱ τῆς ἐχίδνης παῖδες.
 Ὅμως καὶ τί πολυλογῶ καὶ τί πολυπλατύνω
 τὸν λόγον εἰς μακρότητα; Τρεῖς γὰρ ἡμέρας μόνας
 ἐλάνθανε τὴν χρυσαυγὴ κόρην ἢ πανουργία.
 Ἐγύρευε τὴν μηχανήν, τὸν κηπουρὸν ἠρώτα:
- 2340 «Εἰπέ μοι, γέρον κηπουρέ, ὁ μισθαργὸς σου πῶναι;»
 Καὶ πρῶτον μὲν φοβούμενος ὁ γέρον τοὺς εὐνούχους
 ἡρνήθη λέγων, παντελῶς τὸν μισθαργὸν οὐκ εἶδεν,
 ἀλλ' ἴσως τὸ κουβάλισμα καὶ τοῦ νεροῦ τὸ βάρος,
 ὁ κόπος καὶ τὸ σκάψιμον ἐποίηκάν τον νὰ φύγῃ.
- 2345 (Ἐξέτασις τῆς δέσποινας περὶ τοῦ Καλλιμάχου.)
 Ἡ δέσποινα τὸν γέροντα πάλιν τοιαῦτα λέγει:
 «Γέρον, ὁ κόπος τοῦ νεροῦ βαρὺς τὸ πρῶτον ἦτον,
 νῦν δέ, ὡς εὐρέθη πρὸς μικρὸν ἀνάπαυσις τῆς λύπης
 καὶ λύτρωσις τῶν πειρασμῶν τῆς πνιγμονῆς τῆς τόσης
- 2350 τοῦτος ὁ τόπος, τὸ δένδρον καὶ τὸ φρεντζάτον τοῦτο,
 καὶ τὸ νεροκουβάλισμα ἔπαυσεν ἀπὸ τότε.
 Πῶς οὖν ὁ μισθαργούτσικος/ἔφυγεν ἀπὸ τούτου,
 μόλις ποτὲ παρελθουσῶν τῶν ἡμερῶν ὧν εἶπον;»
 Λυπούμενος ὁ κηπουρὸς τοῦ μισθαργοῦ τὸ πάθος,
- 2355 ὅτι τὸ βάρος ἔπεσεν πρὸς τοῦτον τὸ τοῦ κήπου,
 καιρὸν εὐρών, τὴν δέσποιναν τὰ πάντα καταλέγει.
 (Ἀρχὴ καὶ πάλιν συμφορᾶς, ἀρχὴ καὶ πάλιν λύπης.)
 Ἀρχεται πάλιν ὁ κλαυθμὸς, ἡ λύπη πάλιν φθάνει,
 διπλοῦς ὑπὲρ τὸν πρότερον, χείρων ὑπὲρ τὸν ἄλλον.
- 2360 Μοιρολογεῖται λυπηρὰ κλαίουσα μετὰ πόνου
 καὶ ταῦτα πρὸς τὴν Τύχην τῆς λέγει μετὰ πικρίας:
 «Τύχη μου κακομήχανε, Τύχη μου μαινομένη,
 ἡσβολωμένη καὶ κακὴ, πικρά, φαρμακεμένη,
 καὶ πάλιν ἦρθες καὶ ἡῦρές με καὶ πάλιν ἔφθασές με.
- 2365 Ἔλεγα, πάντως ἔφυγα τὸ κακομοίρασμά σου
 καὶ τὸ κακοδυστύχημα τῆς σῆς ἀπανθρωπίας.
 Τάχα μικρὰν ἀνάπαυσιν εὔρηκα τῶν κακῶν σου
 πρὸς ὥραν, πρὸς ἀναμονήν, κἂν πρὸς στιγμὴν ὀλίγην,

51 v

52 r

- καὶ τώρα βλέπω, Τύχη μου, πάλιν ἐπρόβαλές με.
 2370 Καὶ κἄν ἄς ἦτον εἰς ἐμέν, Τύχη, τὸ πάθος ὅλον
 καὶ μὴ πρὸς τὸν Καλλίμαχον, τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,
 τὸν εὐεργέτην τὸν ἐμὸν καὶ ρύσπην τῶν κακῶν μου.
 Εἶχά το, Τύχη, κάλλιον, κάλλιον ἔκρινά το
 νὰ μ' ἔφηνες/εἰς τὰς ποινὰς τοῦ δράκοντος ἐκείνου
 2375 παροῦ νὰ πέψης ἄνθρωπον ἐκδικητὴν μου τάχα,
 καὶ τώρα πρὸς ἀνατασμούς νὰ τὸν ἐκδώσης, Τύχη,
 καὶ σίδερα καὶ φυλακὴν νὰ τὸν καταδικάσῃς».
 Καὶ ταῦτα μὲν ἡ δέσποινα κατέλεγε θρηνοῦσα,
 ὁ δὲ χρυσὸς Καλλίμαχος καὶ δυστυχὴς ἐκ Τύχης,
 2380 ἐκ γένος τὸ βασιλικὸν καὶ μισθαργὸς ἐκ Τύχης,
 ὁ θάνατος τοῦ δράκοντος, ἀλλὰ νεκρὸς ἐκ Τύχης,
 παντὸς καλοῦ προτέρημαν, νῦν δὲ σιδερωμένος,
 ἔλεγε πικραϊνόμενος, θλιβόμενος καὶ κλαίων :
 «Καὶ πάλιν, Χρυσορρόη μου, καὶ πάλιν, κρέμασμάν μου,
 2385 καὶ πάλιν, κόσμου καλλονὴ καὶ τῶν Χαρίτων ἄνθος,
 ἐκ τῶν χειρῶν ἐξέφυγες τούτων τοῦ Καλλιμάχου.
 Ἔλεγα πάντως, θάνατος ἂν ἔλθῃ σὲ νὰ πάρῃ,
 μὲ τὸ σπαθὶν νὰ μαχισθῶ καὶ νὰ τὸν πολεμήσω
 καὶ τώρα τὸ κακότροπον τῆς Τύχης ἔποικέ σε
 2390 χωρὶς αὐτοῦ τοῦ Χάροντος, ἄνευ αὐτοῦ θανάτου
 νὰ ξενωθῇς· ὦ συμφοραὶ ! ὦ πικρασμοὶ καὶ πόνοι !»
 Τὸν λόγον ἐπαράτεινα καὶ τὴν γραφὴν ἐποίηκα
 πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας νὰ κατοκνήσῃ τάχα.
 Ἄλλὰ κοντὸν ὁ βασιλεὺς ἐκ τὸ ταξίδιν ἦλθεν,
 2395 ἔφθασε· προσεκύνησαν πάντες οἱ ἐδικοί του.
 Τί τὸ λοιπόν; Ὁ βασιλεὺς χωρίζει τοὺς/εὐνοῦχοις
 καὶ κατ' ἰδίαν ἐρωτᾷ τὰ περὶ τῆς δεσποίνης.
 Τοῖνυν αὐτοὶ τῷ βασιλεῖ τὰ πάντα κατὰ μέρος
 ἀνυποστόλως λέγουσι καὶ μετὰ παρρησίας,
 2400 (Πρὸς τὸν κρατοῦντα λέγουσιν τὰ περὶ τῆς δεσποίνης
 οἱ τρεῖς εὐνοῦχοι, τοῦ κακοῦ, τῆς συμφορᾶς ἐργάται.)
 ὡς : «Ἐπειδὴ προσέταξας τὴν κόρην νὰ κρατοῦμεν,
 τὴν κόρην καὶ τὴν δέσποιναν νὰ τὴν παρηγοροῦμεν,
 εἶχε λοιπὸν πρὸς σιωπὴν, ὑπομονὴν οὐδόλως,
 2405 ἀλλὰ διπλοῦς ὁ πειρασμός, ὁ θρήνος ὑπὲρ μέτρον,
 παρήγορον οὐκ ἤθελεν λόγον ποσῶς ν' ἀκούσῃ.
 Ἡμηχανούμεν ἅπαντες εἰς τὸ κακὸν τὸ τόσον.
 Ὅκάποτε μετὰ καιρὸν ἐσέβην εἰς τὸν κῆπον,
 προστάσσει νὰ τὴν ποίσωμεν φρεντζάτον καὶ κορτίναν
 2410 καὶ στρώμαν κάτω κατὰ γῆς νὰ θέσωμεν ἐκεῖσε.
 Ἡμεῖς κατὰ τὸν ὀρισμὸν ἐποίηκαμεν τὰ πάντα
 εἶτα· «Τὸ πλῆθος, ὥρισεν, μισῶ το νὰ τὸ βλέπω
 μόνην μὲ καταλείψατε, μόνην ἐμὲ ἀφήτε,
 ἐμένα μόνην μοναχὴν καὶ μὲ καυχίτσαν μίαν.
 2415 Αὐτὴ καὶ τὸ τραπέζιν μου, αὐτὴ καὶ τὴν στρωμνὴν μου
 καὶ πᾶσάν μου ἀνάπαισιν σώζει νὰ τὴν δουλεύῃ».
 Ὡλίγεψεν ἡ ταραχὴ, κατέπαυσεν ὁ θρήνος.
 Ἡμεῖς ἐπαναπαύθημεν πρὸς ὀλιγόν, πρὸς ὦραν,
 αὐτὴ δὲ μόνη μετ' αὐτὴν/τὴν μοναχὴν καυχίτσαν

- 2420 ἦτον ὡς ἐπεδέχετο. Τίς δὲ ὑπολάβειν εἶχεν
τὸ πονηρὸν μηχανήμα, τὴν σκέψιν καὶ τὸν τρόπον;
Ὅμως ὡς εἶδαμεν ἡμεῖς τὸν ὕπνον τὸν τοσοῦτον,
— τὴν γὰρ ἡμέραν ἄπασαν, ἂν εἴποις, ἐκοιμᾶτον —
πρὸς τὴν καυχίτσαν εἶπαμεν ἀπλῶς καὶ κατὰ τύχην :
- 2425 «Παράκατσε καὶ πρόσσεξε μήπως τὴν νύκταν κλαίῃ,
μήπως θρηνῇ καὶ πνίγεται καὶ βούλεται λανθάνειν».
Παρακαθίζει τὸ λοιπὸν αὐτὴ περὶ τὸν κῆπον.
Καὶ τίνος γλῶσσα δυνηθῇ παρέμπροσθεν λαλῆσαι
καὶ τίς ἐξείπη τὸ κακόν, τὴν συμφορὰν τὴν τόσῃ;
- 2430 Εἶδεν αὐτὸν τὸν μισθαργόν, τοῦ κήπου τὸν δραγάτην,
τὸν ἐκ τὸν κόπον τοῦ νεροῦ, τὸ βάρος τὸ τοῦ κήπου
ὁ κηπουρὸς ἐστοίχισεν ὁ γέρων νὰ δουλεύῃ·
εἶδεν αὐτὸν τὸν μισθαργὸν ὁμοῦ μετὰ τῆς κόρης.
Κράζει λοιπὸν καὶ λέγει μας ἅπαντα κατὰ μέρος.
- 2435 Ἡμεῖς δὲ πάλιν, δέσποτα, τὸ πρᾶγμα ἀπιστοῦντες,
παρακαθίζομεν ὁμοῦ, τὴν νύκταν γρηγοροῦμεν
καὶ βλέπομεν, ὡς εἶπομεν, ἄναξ, τὸ πρᾶγμα τοῦτο».
Ὁ βασιλεὺς θυμῶνεται καὶ πρὸς ὀργὴν κινᾶται,
ὀρίζει τὸ νὰ φέρουσιν τὴν δέσποιναν ὀμπρὸς τοῦ
- 2440 καὶ μετ' αὐτῆς τὸν μισθαργόν, ἐκδίκησιν νὰ ποίσῃ,/
κόλασιν ἀσυμπάθητον καὶ συμφορὰν μεγάλην. 54 r
(Ἴδου τὸ τέλος τῶν κακῶν ἐγγίζει πληρωθῆναι.)
Φέρνουν τὴν κόρην, ἴσταται τὰς χεῖρας δεδεμένη,
φέρνουσιν καὶ τὸν μισθαργὸν ποδοσιδερωμένον.
- 2445 Παρέτοιμοι πρὸς ἔλεγχον ἦσαν οἱ τρεῖς εὐνοῦχοι
σὺν τῇ καυχίτσα τῇ κακῇ, τῇ πονηρᾷ δουλίδι,
πρὸς τὰς ποινὰς οἱ δῆμιοι, κακοῦργοι πρὸς κολάσεις.
Παρετοιμάζονται λοιπὸν λόγῳ τοῦ βασιλέως.
Ἡ κόρη γινώσιν σταθερὰν ἔχουσα καὶ γενναίαν
- 2450 ἥρξατο λέγειν πρὸς αὐτὸν τοιαῦτα φθεγγομένη:
(Λόγοι (ὡς) πρὸς τὸν ἄνακταν αὐτῆς τῆς Χρυσορρόης.)
«ὦ βασιλεῦ καὶ δικαστὰ καὶ τῶν πολλῶν αὐθέντη,
τῆς ἀληθείας πρῶτιστε καὶ τῆς δικαιοσύνης,
λόγον τινὰ τῷ κράτει σου θέλω προσομιλῆσαι
- 2455 καὶ τὸν θυμὸν σου κράτησε καὶ στήσε τὴν ὀργὴν σου·
καὶ τότε τὴν ἐκδίκησιν ποίησον ὥσπερ βούλει.
Ἄν ἐξ οἰκείων τῶν χειρῶν φυτεύσῃ τις ἀμπέλιν
καὶ σκάψῃ καὶ κλαδεύσῃ το, φράξῃ τὸν γῦρον δλον,
βλαστολογήσῃ το καλὰ καὶ δραγατεύσῃ τοῦτο
- 2460 καὶ τὴν ἡμέραν στήκεται μὲ τὴν σφενδόνην πᾶσαν
νὰ φοβερίζει τὰ πτηνὰ νὰ μὴ τὸ καταλοῦσιν,
τὴν νύκταν πάλιν περπατῇ/τὸν γῦρον καὶ φυλάσῃ, 54 v
κακοπαθῇ καὶ δέρνεται, καὶ τὸν καιρὸν τοῦ τρύγους
ἔλθῃ καὶ δυναστεύσῃ το ἄλλος νὰ τὸ ἐπάρῃ,
νὰ τὸ τρυγήσῃ νὰ τὸ φᾶ, κάκεῖνον τὸν δραγάτην,
- 2465 τὸν φυτευτὴν, τὸν κοπιαστὴν θέλει νὰ τὸν σκοτώσῃ,
κρίνεις ἐτοῦτο δίκαιον ἢ τὸν δραγάτην κρίνεις
νὰ φάγῃ τὸ κοπίτιν του, νὰ φᾶ τὴν ἐξοδὸν του;»
Τὸ πλῆθος οὖν ἐσίγησεν, ὁ βασιλεὺς δὲ λέγει:
- 2470 «Τὸν μὲν δραγάτην κρίνω τὸν νὰ φᾶ τὴν ἐξοδὸν του,

- τὸν δὲ δυνάστην τὸν κακόν, τὸν ἄρπαγαν ἐκείνον
 νὰ κόψουν τὸ κεφάλιν του, τοὺς ἄλλους νὰ φοβίσῃ
 τοὺς βουλομένους ἀδικεῖν, τοὺς θέλοντας ἄρπάζειν».
 Τὸ πλῆθος ἀνεβόησεν, τὸν ἄνακτα κροτοῦντες,
 2475 κροτοῦντες, εὐφημίζοντες χάριν τὴν τοῦ δικαίου.
 «Εὐχαριστῶ σε, βασιλεῦ, πάλιν ἡ κόρη λέγει.
 Καὶ τί λοιπὸν ἡδίκησεν ἐτοῦτος ὁ δραγάτης
 καὶ θέλουν τὸ κοπίτιν του νὰ τὸ τρυγήσουν ἄλλοι;
 Ἐτοῦτος ἔναι ὁ βασιλεὺς ἐκείνος, τὸν ἐποίκεν
 2480 ἡ γραῖα μὲ τὰ μάγια τῆς ὅλον νενεκρωμένον.
 Ἐτοῦτος ἔναι ὁ βασιλεὺς ἐκείνος τὸν ἐποίκεν
 ὁ φονευτὴς τοῦ δράκοντος, αὐθέντης ἰδικός μου.
 Τίνα λοιπὸν ἡδίκησεν, νὰ φᾶ τὸν κάματόν του ;»
 Τοῦτον ἀκούσας παρευθὺς ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον
 2485 ἡσύχασεν ἐφ' ἱκανόν, ἔφριξεν ὑπὸ θάμβους./
 «Ὅμως καὶ πῶς ἀνέζησεν ;» ἠρώτησεν τὴν κόρην.
 Ἡ κόρη : «Τὸν Καλλίμαχον ἐρώτα περὶ τούτου·
 ἐγὼ γὰρ εἰς τὸ κάστρον σου καὶ τὸ παλάτιν τοῦτο
 2490 ὄδυρομένη τὸ κακὸν καὶ τὸ πικρὸν θρηνοῦσα
 καὶ τὸ παράλογον αὐτὸ μὴ δυναμένη φέρειν,
 πικρὸν ἡγούμην τὸ νὰ ζῶ, νὰ φαίνωμαι φαρμάκιν
 καὶ τοὺς πολλοὺς ἐκάκιζα μὴ θέλουσα σιγείσθαι».
 Κατεμαλάχθην μερικῶς ὁ βασιλεὺς ἐκείνος,
 ἐσίγησε πρὸς ὀλιγὸν καὶ τότε πάλιν λέγει :
 2495 «Εἰπὲ λοιπόν, Καλλίμαχε, τὸ γένος καὶ τὴν χώραν
 καὶ πῶς τὸ δρακοντόκαστρον ἐπήρες καὶ τὴν κόρην,
 τὸν δράκοντα ἐσκότωσες, ἔφυγες καὶ τὸν Ἄδην
 καὶ πῶς ἀπὸ περικοπῆς πάλιν κατῆλθες ὦδε».
 «Κινεῖς με πάλιν, βασιλεῦ, πάλιν διπλὴν τὴν λύπην,
 2500 τῶρα διπλοῦν τὸν στεναγμόν, τῶρα διπλὴν τὴν ζάλην :
 νὰ λέγω τὴν πατρίδα μου καὶ τοὺς γεννήτοράς μου.
 Ὅμως κατὰ τὸ πρόσταγμαν τὸ σὸν ἀπιλογοῦμαι.
 (Τὸ γένος, τὴν πατρίδαν του καὶ τὴν ἀνατροφὴν του
 λεπτομερῶς Καλλίμαχος λέγει πρὸς βασιλέαν.)
 2505 «Δυνάστης ἦρχε βασιλεὺς, πατὴρ ἐμός, εἰς τόπον
 πολὺν, καλόν, ἐξαίρετον ὑπὲρ τοὺς τόπους ὅλους.
 Τρεῖς παῖδας εἶχεν μετ' ἐμέν, καλοὺς εἰς εἶδος/ἅπαν.
 Πρόσταγμαν ἔθετο λοιπόν, βουλὴν τοιαύτην εἶπεν :
 «Οὐ θέλω ποίσειν ἐξ ὑμῶν κανένα βασιλέαν
 2510 ἐκτὸς νὰ γένῃ νικητὴς τῶν ἄλλων εἰς τοὺς τρόπους».
 Φουσσάτον ἐχωρίσαμεν, ἐπήραμεν κατοῦνας,
 σκεύη καὶ πράγματα πολλὰ πρὸς τὴν ἀποδημίαν.
 Τόπον πολὺν ἐδράμομεν, χώρας πολλὰς καὶ κάστρον
 καὶ τέλος κατηντήσαμεν εἰς τὸ βουνὶν ἐκείνον
 2515 τὸ δυσκολῶδες καὶ δεινὸν ἀπὸ πυκνοδενδρίας.
 Εἶπαμεν τὸ νὰ σύρνωμεν τὸ τόσον τὸ φουσσάτον
 καὶ τὰς κατοῦνας μεθ' ἡμῶν καὶ τὰ βαρέματά μας
 πρὸς τὸ δυσκολοπάτητον ὄρος καὶ τὸ κρημνῶδες
 ἀνάρμοστον, ἀστράτευτον, ἔξω παντὸς τοῦ λόγου.
 2520 Λοιπὸν τὸ πλῆθος ἄς στραφῇ καὶ μόνοι μας τὸν τόπον
 ἄς τὸν περιπατήσωμεν ἀρματωμένοι, μόνοι.

55 r

55 v

- Δρόμον οὐδὲν ἡρξάμεθα — ὁ τόπος γὰρ οὐκ εἶχεν —
 ἀλλὰ τὸ δυσκολάτοπον περίκοπα κρατοῦντες
 τὴν κορυφὴν ἐφθάσαμεν, τοῦ δράκοντος τὸ κάστρον.
 2525 Εἶδαμεν τόπον εὖμορφον, εἶδαμεν τόπον ξένον.
 Ὡς ἐν τοσοῦτῳ φθάνομεν τοῦ δράκοντος τὸ κάστρον,
 τοὺς ὄφεις τοὺς φυλάσσοντας εἶδαμεν εἰς τὰς πόρτας·
 καὶ πρὸς τὴν ἐπανάκαμψιν καὶ τὸν ὀπίσω δρόμον
 τὸ βούλευμα κινήσαντες, μόνος ἑκατελείφθην,
 2530 θέλων τὸ/κάστρον τὸ καλόν, μὴ παριδεῖν ἐκείνον. 56 r
 Ἐκεῖνοι γοῦν ἐστράφησαν, ἐγὼ δὲ τὸ κοντάριν
 πῆξας ἐπαρεπῆδησα τὸ πύργωμαν τοῦ κάστρου
 καὶ κατὰ μέρος ρέγομαι τὰς καλλονὰς ἐκείνου.
 Παρῆλθον τόπους ἱκανοὺς, ὅμως μετὰ τῶν ἄλλων
 2535 αὐτὴν τὴν κόρην τῶν τριχῶν εὗρηκα κρεμαμένην.
 Ὡς οὖν τὸ πρᾶγμα ἔδωκεν, τὸν δράκοντα φονεύσας
 τὴν κόρην τῆς κολάσεως ἐκείνης ἐρρυσάμην,
 κάντεῦθεν συνεδέθημεν ὄρκοις φρικτοῖς, ἀλύτοις
 τὸν πόθον νὰ φυλάσσωμεν, ἔστ' ἂν τῆς Τύχης πάλιν
 2540 τὸ δολερὸν κακόγνωμον κακῶς ἐξενηλλάγην.
 Τὸ τῆς γραῶς μηχανήμαν, τὸν ἐν τῷ μῆλῳ δόλον,
 τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὴν φυγὴν ταύτης τῆς κόρης πάλιν,
 τὸν ἐδικόν μου θάνατον, τὸν νεκρωμὸν ἐκείνον,
 ταῦτα καλῶς ἐπίστασαι καὶ παρ' ἐμὲ κρειττόνως.
 2545 Ἄλλὰ πρὸς ἀναζήτησιν ἐμοῦ τοῦ ἐξορίστου
 τὸ φίλτρον τὸ τῶν ἀδελφῶν ἐξέβησαν ζητοῦντες
 καὶ τὴν πρὸς δρακοντόκαστρον ὁδὸν ἐπεριπάτουν.
 Μόλις καὶ πῶς ἐφθάσασιν, ἐμὲ νεκρὸν εὗρískουν,
 θρηνοῦσι δὲ πικρότατα τὸν τρόπον ἐξετάζουν·
 2550 λάβωμαν, τραῦμαν πάντοτε ἀπλῶς ποτὲ οὐχ εὖρον,
 τὸ μῆλον δὲ τὸ μαγικὸν εὗρískουσι τῆς γραίας./
 Βλέπουσι λοιπὸν τὰ γράμματα, λέγουσι ἐκεῖνα ταῦτα : 56 v
 «Ἄν εἰς τὸν κόρφον τοῦ κανεῖς τοῦτο τὸ μῆλον βάλη,
 ἅπνους, νεκρὸς νὰ γένηται εὐθύς παρὰ τῆς ὥρας·
 2555 ἂν πάλιν εἰς τὴν ρινάν τοῦ τοῦ νεκρωμένου θέσῃ
 τὸ μῆλον τοῦτο παρευθύς κανεῖς, ἐξαναζήσει».
 Φέρνουν τὸ μῆλον, θέτουν το, γοργὸν ἐπαναφέρνω,
 ἐπαναφέρνω παρευθύς, τοὺς ἀδελφούς μου βλέπω,
 ἐξίσταμαι τοῦ πράγματος, θαυμάζουσιν ἐκεῖνοι,
 2560 ζητῶ τὴν κόρην ἐφευρεῖν, καὶ τίς τὴν κόρην εἶδεν;
 Χωρίζομαι τοὺς ἀδελφούς, κινῶ καὶ πάλιν μόνος
 πρὸς τὴν τῆς κόρης ζήτησιν, νεκρὸς κἂν καὶ θαδίζω.
 Παρέδραμον, παρέδειρα καιρὸν οὐκ οἶδα πόσον
 καὶ τέλος ἐκατήντησα πρὸς τὴν ἐπικρατείαν
 2565 τοῦ σοῦ μεγέθους τῆς ἀρχῆς καὶ πρὸς τὸ κάστρον τοῦτο,
 ἔμαθα, κατεγνώρισα τὰ περὶ τῆς δεσποίνης.
 Τρόπον ζητῶ καὶ μηχανὴν δι' ὧν τὴν κόρην εἶδον.
 Ταύτην λοιπὸν ἐφεύρηκα καὶ μισθαργὸς ἐγένουν
 καὶ μισθαργὸς τοῦ κηπουροῦ, μόνον νὰ δῶ τὴν κόρην.
 2570 Ἴδου τὸ τέλος τῶν ἐμῶν, ἀναξ, τῶν εἰρημένων
 καὶ τῶν πολλῶν τῶν συμφορῶν καὶ τῶν πολλῶν τῶν πόνων.
 Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπέμεινε τὰ περὶ τούτου πάντα/

- πρὸς τὴν καλὴν προαίρεσιν καὶ τὴν καλὴν τὴν γνώμην
 τῆς αὐτοκρατορίας σου, τῆς ἐνδοξότητός σου».
- 2575 Στενάξας οὖν ὁ βασιλεὺς δεινῶς ἀπὸ τῆς λύπης,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ φιλόανθρωπον καὶ πάλιν κατανεύσας
 τὴν γραῦν προστάσσει, φέρουσι πάντων παρισταμένων·
 «Εἶπέ, τὴν λέγει, μυσαρὰ, σκεῦος μελανωμένον,
 ἡσθολωμένη καὶ κακὴ καὶ τῶν δαιμόνων μήτηρ,
 2580 τίνος ὑπὲρ τῆς ἀφορμῆς καὶ τίνος ἐξ αἰτίας
 διπλοῦν τὸ μῆλον ἔποικες, ζῆν τε καὶ θανατώνειν;
 Μὴ τις ποσῶς ἠνάγκασεν, κατεδυνάστευσέν σε,
 μὴ θέλουσιν παρέσυρεν κἄκ τῆς αἰτίας ταύτης
 ἔποϊκες ὅσον ἔποικες, δαῖμον σατανωμένη;
 2585 Τίνα δέ; σήμερον ἐγὼ σωματωμένον ἄλλον
 δαίμονα, κακομήχανον, ψυχώλεθρον στοιχεῖον
 λυτρώσω πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων;
 Καμίνου φλόγαν δυνατὴν ἀνάψαντες, μεγάλην,
 ταύτης τὸ σῶμα καύσατε, κἂν τὴν ψυχὴν οὐδόλως·
 2590 δαίμων γὰρ οὐσα τῆς φλογὸς συντόμως ἀποφύγη·
 Ὁ λόγος ἔργον γέγονεν, οὐδὲ στιγμή παρήλθεν.
 Αὐτὸν δὲ τὸν Καλλίμαχον τὰ σίδηρα λυτρώσας
 ἐλεύθερον παρέδωκεν τοῦτον τῇ Χρυσορρόῃ,
 κατελεήσας, ὥς δοκεῖ, τοὺς πικρασμοὺς τῆς Τύχης·/
 2595 Καὶ φιλοφρονησάμενος αὐτοὺς οὐκ ἀναξίως
 μοῖραν τινα στρατηγικὴν ὀρίζει τοῦ φουσσάτου
 τὸ νᾶ τοὺς ἀποσώσουσιν ἔνθα καὶ βουλευθῶσιν.
 Τὴν εἰς τὸ δρακοντόκαστρον λοιπὸν ὁδὸν κρατοῦσι,
 ἡδονικὰ τὴν τρέχουσιν καὶ μετ' ἐλευθερίας,
 2600 μετὰ γλυκύτητος πολλῆς, μετὰ χαρᾶς μεγάλης.
 Ἴδου καὶ τοῦτο φθάνουσιν· καὶ πάλιν εὐφροσύνης
 ἀρρήτου καὶ γλυκύτητος μόνοι κατατρυφῶσιν
 καὶ μὲ χαρίτων τοῦ Θεοῦ, αὐτοῦ τοῦ λυτρωτοῦ μας,
 εὐρέθησαν εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὸ καλὸν τὸ πρῶτον,
 2605 ἀπαλλαχθέντες τοῦ κακοῦ καὶ τῆς πικρᾶς ὁδύνης.

57 r

Καὶ τέλος εἴληφεν λοιπὸν τὸ νῦν παρὸν βιβλίον
 μετὰ θελήσεως Χριστοῦ, Θεοῦ τοῦ λυτρωτοῦ μας.

Ἄ μ ἦ ν.

57 v

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

L = Codex Lugdunensis caligeranus 55.

λ = Σπυρ. Λάμπρος, Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers, Παρίσι 1880.

Σημείωση:

Καθώς ἔδειξε νέα ἀντιβολή καὶ ἀνάγνωσις τοῦ χειρογράφου τοῦ Leiden τῆς Ὀλλανδίας ποὺ ἐπιχείρησα, σὲ προσεκτικὴ μελέτῃ τοῦ χειρογράφου τούτου στηρίχτηκε ἡ ἔκδοσις τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου ἀπὸ τὸ Σπ. Λάμπρο. Τὶς περισσότερες μάλιστα φορὲς μὲ ἐπιτυχία ἀποκαθιστᾷ τὸ κείμενον. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ προκείμενη ἔκδοσις σὲ λίγα χωρία διαφέρει ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν Λάμπρου. Ἀκριβῶς λοιπὸν γιὰ νὰ μὴν παραφορτωθῇ χωρὶς λόγον τὸ κριτικὸν τοῦτο ὑπόμνημα, διορθώσεις ἢ προσθήκες τοῦ Λάμπρου ποὺ γίνονται δεκτὲς στὸ κείμενον ἢ καὶ ἄλλες μεταβολές ποὺ προέρχονται κι' αὐτὲς ἀπὸ τὸ Λάμπρο ἔκριναν σκόπιμον νὰ μὴν τὶς μνημονεύσω ρητὰ στὸ κριτικὸν ὑπόμνημα. Ἐδῶ θὰ ἀναφέρεται μόνον ἡ διαφορετικὴ γραφὴ τοῦ χφ. (χωρὶς μάλιστα κριτικὸν διακριτικὸν σημεῖον, ὅταν μνημονεύεται μιὰ μόνον γραφὴ σ' ὅλην τὴν κριτικὴ ἐνότητα) καὶ θὰ ὑπονοῇται ὅτι τῇ διόρθωσιν ἢ τῇ μεταβολῇ τὴν ἔκαμε ὁ Λάμπρος. Θὰ μνημονεύεται ὁμοίως ρητῶς τὸ ὄνομα τοῦ μελετητῆ τούτου, καθὼς καὶ τὸ διακριτικὸν σημεῖον τοῦ χφ., μόνον στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες ποὺ γιὰ λόγους σαφήνειας θὰ κρίνεται ἀπαραίτητον νὰ ἀναφερθῇ. Ἀντίθετα δικές μου διορθώσεις, ἀπορρίψεις διορθώσεων τοῦ Λάμπρου, προσθήκες ἢ μεταβολές τοῦ κειμένου, ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι σπανιότερες, ρητῶς θὰ ἀναγράφωνται στὸ κριτικὸν ὑπόμνημα.

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ «ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΡΡΟΗΣ»

Τίτλος: Χρυσορρόη L: διόρθ. λ || 5 στραττομένων || 7 λύπης L: διόρθωσα || ἐκ λύπης || ἐκλείπει L: διόρθωσα || 14 τὸ || 16 μετὰ γὰρ προσθ. καὶ L || 18 χάριτος || 21 γλυκοπικρας L: διόρθωσα, γλυκοπικράς διόρθ. λ || 23 ἀναχτέος διόρθ. λ || 25 δυναστής || ἀβάναγος || 42 ἔκρινες μὴ φέρον || 63 σύνθεσιν || 64 ἐπιδείξεται || 96 ἐγγύσε τοῦ || ἐγγὺς ὁ τοῦ || 100 Πλὴν ὁ βουνὸς ἐρήμωσιν || πολλὴν ἐρή— ὁ β. || 104 τρίψῃ || 109 τὴν εὐλογον] τὸν σύλογον L || 129 ἀλλὰ στολὰς παραταγὰς || 138 τοῦ λόγου || 147 ὡς εἶπον τριμνηαῖον || 148 τοὺς || 160 στήσωμαι || 163 βλέπει || 166 χάριτας || 170 ἔχει] οὐχί L: διόρθωσα, ἄρχει διόρθ. λ || κρημνώδης τύπος διόρθ. λ || 172 φύσιν || 181 σφερολάτωμα || 192 ὀρτῶσι || 198 ταῖχο || 209 ἐξεθαυβήθησαν L: διόρθωσα || 220 συνεικάζων L: διόρθωσα || 226 γενναίῳ] τοῖς νέοις L || 229 πόλεμος || 230 ὁ φρόνιμος δ] καὶ ὁ νόμος καὶ L || ἦδη L: διόρθωσα || 236 κάστρου¹] — στρον L || 237 αὐτὴν λυχνίτω || 238 ἐὰν || 239 τοῖς || χάριτος || 254 ἀναλαμβάνων L: διόρθωσα || 257 τιθεῖς L: διόρθωσα, τυθῆς λ || 263 παρηγορηθῆσης || 265 σοι || 283 ἱπώρας || 284 ὑπὲρ] ἀπὸ L || 290 γράφας L: διόρθωσα || 294 γεμισμένον] τε μισμένον L || 299 εὐώδη || 301 σφελτιμάτων || 312 παρέκυψεν || 313 ἔβλεπεν || ἐθώρει || 324 ἡδονὴν] ἰδονὴν ἡδονὴν L || ἀλλὸ || 328 ἀπὸ δὲ στόματος] ἀπὸ διστόματος L, λ, διόρθωσα || 333 σύγκρουσμα || 335

μόσκον || 363 ἐξόδων || 367 πόλεις L: διόρθωσα || 369 τούτου || 376 τὸ* τῶν L || 397 ἐκλάξευθίν
 του || 402 μεστῶν || τερπωμάτων || 408 <τόπου> πρόσθεσα || 417 λόγους || 418 κελελιν || 430 ὑπερμένος
 || 431 δλων* || δλος L || 437 δισκομούσαν || 441 ἐφόρεσαν || 452 φρόνιμε || 476 <εἰπέ> πρόσθεσα || 494
 δοῦ || 502 ἀφιλάνθρωπον γνώμην || 509 μέτρον || 521 τὴν* || τὸν L || 546 ὕπνον || τὸν ὕ. L: πα-
 ράλειπα || 550 στροφῆς διορθωμένο τροφῆς L || 580 μετ' αὐτῆς || 586 παντέρπνου || εἶπε τὴν ἀπετὴν
 L || ἀναγωγῇ || ἀνατροφὴν διόρθ. λ || 626 παρεδόθη || 634 καίτοι || καὶ τὸν L || ἐμὴ || 644 τούτου || 653
 ἠνώχλει διόρθ. λ || οὗτος λ || πίνων || πάλιν L || μοι || συνισθῶσιν || 655 οὐδὲ L: διόρθωσα || 673
 τῷ || τοῦ L || δράκοντος || οἰκεῖν || 676 μετὰ 677 L. ἐξέδωσα κατὰ λ || 677 πᾶσα || γλῶσσα L ||
 λαδς || λεμὸς L || 693 φυλαττομένην || 698 τοὺς || οὓς || 705 πικροῦ || πτεροῦ L || 708 συνμοιρογραφη-
 θῆναι || 720 συπλακῆς || 728 καταδουλογραφῶσι || 734 πνισμοντῶν || 736 καλὸν || 739 δέσποινα || 750
 μετὰ 751 L: ἐξέδωσα κατὰ λ || 756 δ' || οὐ || σοι L || 758 τὰ || 762 ὄρχον || φρικωδεστατῶς || 773 ἐν
 ταῦτῃ διόρθ. λ || 782 ὑπάτης || εἶπα τι L || 787 χάριτας || 792 Ἄλλ' ἂν ἀλλὰ L || 793 μετὰ 794 L:
 ἐξέδωσα κατὰ λ || 795 κρυσταλλῶδες || 796 αὐξάνειν || 798 μετὰ εὐρέθη προσθ. τὸ L || 800 τοῦ
 χρυσοῦ L: διόρθωσα, τὸν χρυσὸν διόρθ. λ || τὴν καλλονὴν || 806 οὔσης || 818 μετὰ δλων* προσθ.
 αὐτὴν L || 825 αὐτῆς || 826 μιμῶν διάβασα: μιμῶ λ || 834 ὡς || εἰς L || 835 παιδὸς || σποδὸς L || 842
 ποίησε || 855 πάντοτε καὶ || παντοτεινὰ διόρθ. λ || 860 Πλεῖστον || ἦτον L || 864 πρὸ || 875 <οὗτος>
 πρόσθεσα || λέγουν τὸν L: διόρθωσα || 876 δένδρα || 883 τῶν τειχῶν διάβασα: τὸν τυχῶν λ || 885
 μηδὲ L: διόρθωσα || 886 προσέταξεν || πρὸς ἔταξιν λ: διόρθωσα || 911 Σ' || μ' L || 930 κάμινον ||
 κήμενον L || 939 κακῶς ἀναισθητῶν || καὶ πῶς ἀναισθητεῖ L || 944 τούτοις || 952 εἶδες || 961 ὥσάν ||
 ὅσον L || 970 ἐμελετοῦμαν || 987 παρέπεσε || 1023 λόγιμον ἐκ || λογισμὸν τὸν L || 1051 χρησάμενον ||
 1056 ἀποχωροῦν || πρὸ καιροῦ L || 1060 πολὺς || 1067 στοιχοκρατοῦσα L: διόρθωσα || ἀστρολοτοσκο-
 ποῦσα || 1070 εὔρουσα || 1074 ἀπ' ἐμοῦ || αμοῦ L || 1077 μετὰ σὺ προσθ. ἡ L || 1078 ἃ πῶς || ἀπλῶς
 L: διόρθωσα || 1082 μετὰ βλέπω* προσθ. σε L || 1116 παρηγορίας || 1124 ἐρωτικοῦ || λάβης, λ || 1126
 τὴν βουλὴν || 1128 πυρὰν || πλιυρὰν L || 1145 δὲ || καὶ L || 1150 ἐδειλανδρίσω || 1156 παραδιαβάξῃ || 1164
 λαλεῖν || 1206 κεκαλλωπισμένον || καὶ καλοπιμένον L || 1227 ἀποσυναγαγὼν || 1240 ὀλίγο L: διόρ-
 θωσα || 1268 τὸ L: διόρθωσα || 1269 ἀνάβειν L: διόρθωσα || 1270 προ ὀλίγον || 1298 δράπτει ||
 ὀλόχρυσον || 1303 καὶ || ὡς L || 1304 σκεῦος || σκέλος L || 1308 μῆλον || μᾶλλον L || 1312 ἐκ || ἀπὸ L
 || 1329 ποταν || 1353 ἃς τὸν || αὐτὸν L || 1356 τότε || 1357 ἀναβλὴν || 1361 πόθεν || πόσῃν L || 1364
 Ἄλλὰ ἂν ζῆς || ἀναναζῆς L: διόρθωσα Ἄλλ' ἀναζῆς λ || 1378 πληρῶσι || 1380 τὸ || δ L || 1394
 Καλλιμάχος L: διόρθωσα || 1419 βλέπουσαν || 1430 ἀμυθάντους || 1438 λέγων || γέγονε L: διόρθ.
 λ || 1451 συνλοῦσομαι || 1461 οἰκήστέ τὴν πάλιν || οἰκήσετε τὴν πόλιν L: διόρθωσα || 1464 δὲ ||
 1470 ἐχάσατο L: διόρθωσα || 1477 κλεισούρας τε || ἀλησοῦριτα L || 1487 κεκραμμένον || 1493 κοι-
 νώσεται || 1501 ζευγελάτης || 1502 τὴν κάρσιν || 1504 ἡσδουλαιμένης || 1506 κεκραμένας || 1507 δλαι
 || πάντα || πάλιν L || 1509 μελενδουνοῦμεν || 1511 ζευγηλάτου || Καλλιμάχου L || 1512 τὴν δ' ἀλλαγὴν
 μὴ || τὸ δ' ἄλλο γῆμη L || ῥῆμα || σῶμα L || 1520 μετὰ πάντες προσθ. Naὶ μοιρογράφημα κακόν,
 ναὶ μαινομένη L || 1523 κεκραμένας || 1530 ὑπεχαιρέτησε || ζευγελάτην || 1533 ὡς καὶ || ὥσαι διόρθ.
 λ || 1534 κορεμένους || 1546 μετὰ μὴ προσθ. καὶ L || 1568 μελανοφόρον || 1576 μαγικοῦ || μερικοῦ L
 || 1579 πῶς πάλιν || 1591 μόνου || 1599 ἐξαμώρανε L: διόρθωσα || 1609 ἐπερίτρεχες διόρθ. λ ||
 1611 ἐκεῖνος ἀλλὰ || 1624 αὐθώρει || ἐθώρει L || 1630 κάθησαι || δὲ || καὶ L || 1639 τότε || 1640 κῆπον
 μὲν || κόπον οὐ L || 1648 κόπον || κῆπον L || 1658 ὑπερχαλὸν εἰς ἐδειξεν || 1666 κατεδροσίσης L: διόρ-
 θωσα, καταδροσίσης διόρθ. λ || 1673 πλάνησιν τὴν || πλάνην τὴν εἰς L || 1674 τῆσον L || 1681 χόρ-
 τασον διόρθ. λ || 1684 ἃς ἐββῆ διόρθ. λ || 1706 μόνον || 1711 ἤδει λ || 1737 ἀναψυχώσω καὶ || 1740
 μεταπροσοχὰς || 1741 δένδρον || 1748 βίᾱ λ || σὺ περὶ θῶρις προσθ. γνώμη L || 1764 θρηνηνωδίας
 || ἀναισθητου || 1772 ἐκεῖνο || 1773 ἐφόρου || βασιλικῷ μου || 1775 ἐμνήσθηκεν || 1776 ἀποθάνει || 1779
 ἐπειτωρα || 1780 πῶς || καὶ L || 1782 ὡς || εἰς L || 1783 ἀλλὰ || ἄρτι L || τὸ || τὸν || τὸ || τὸν L || 1788
 μηχανῆς || 1798 παντός || 1800 μετεμείναν || 1803 μερικὴν || 1829 γραφῆς || 1834 τὸν προσθ. μετὰ εἰς
 L || 1842 κόπος || κῆ — L || 1854 Ἡ δέσποινα || ὁ μισθαργός L || 1873 ὡς || εἰς διόρθ. λ || 1879 χρυ-
 σόκνιμάτιν || παμπλούμιστος || ὥραία || 1889 δεμέστικος || 1893 δέλω || 1894 ἐπὶ γῆς || ἀπογῆς L || 1896
 μόνης διόρθ. λ || 1898 βέλε || 1928 δλον λ || 1952 φρουντζᾶτον διόρθ. λ || 1959 αἰσθητικόν || 1961
 καλὰς || 1969 καιρὸν || νερόν L || 1979 χειροτόβρυτος || 1980 δρόσιμος || 1984 ἐσχίστησα || 1988 φρουν-
 τζᾶτον διόρθ. λ || 1989 ὅπ' || ἦν L || 1993 τὸ || τὸν L || 2017 ὅπως || ὅμως L || 2022 διηγεῖσαι || 2026

δους] ες εις L || 2046 πας] ελος L || 2050 τὸν τὸν L || 2061 τραγούδη τις || 2070 εὖνοστον] δύνομαν L || 2074 τύχη διόρθ. λ || 2076 ελων] άλλων L : διόρθωσα || 2078 πέσει || 2081 <αὐτοῦ> πρόσθεσα || 2090 εσον λαλήσουν || σχηματίσει || 2092 φρουντζᾶτον διόρθ. λ || 2101 μέχρις δε || 2110 κλέπτοντες] βλέποντες L || 2113 ἐφιλοῦντα L : διόρθωσα —ντο διόρθ. λ || 2126 ἀντάνακταν || 2132 ἡμέρας || 2145 ἐκ] καὶ L || 2151 μόνης || 2166 ρίτος || 2172 συγράφωμαι || 2181 ἀναζητῶσιν || 2193 τὸς] τὸν L || 2195 σκότος] σκότωμαν L || 2199 οἶμοι] οἶμαι L : διόρθωσα || 2202 τὸν δοῦλον || 2204 ἐπλάγισεν || 2213 μισθαργόν || 2224 ὁδοῦ || 2229 ἐπήδραμεν || 2236 δῆλα] φαῦλα L || 2244 ἔγοντες || 2259 παυσαμένης διόρθωσα λ || 2262 μονωθῆναι] μερωθῆναι L : διόρθωσα || 2276 κελεύει || 2280 ἡμφιβάλλεται διορθωμένο —το || 2285 ἀκείνους ; διόρθ. λ || 2288 σκευάσουσι L : διόρθωσα || 2292 χωρεθοῦν] χολωθοῦν διόρθ. λ || 2294 ψευδοῦνται || 2296 ἐγγίσιωμεν || 2304 εἰπών μου. ἔγραψα || 2305 αἰτίας ; ἔγραψα || 2313 <ἔχετε> πρόσθεσα || 2321 ἀνάρμοστα || 2324 κακωθεῖσαν || 2344 ἐποίησεν || 2347 κόπος] κῆ — L || φρουντζᾶτον διόρθ. λ || 2355 τὸς] ὁ L || 2357 συμφορῶν διόρθ. λ || 2362 μου μαινομένη] μεμονω — L || 2367 μικρὸν || 2369 ἐπρόσβαλες διορθ. λ || 2371 καὶ μὴ] ἀμὴ L || 2373 μετὰ τύχη προσθ. μου L || 2374 ἀπινὰς || 2380 ἐκ γένος] ἐγένει L || 2382 πάντος || 2385 καλλονῆς || 2399 ἀνυποστέλους || 2409 φρουντζᾶτον διόρθ. λ || 2413 μὲ καταλείψατε] ἐμὲ καλέψατε L || 2414 ἐμὲ || 2416 μετὰ μου προσθ. τὴν L || 2418 ὀλίγον || 2420 ὑπολαβεῖν || 2428 Καὶ] καὶ L : διόρθωσα || 2431 τοῦ βάρους || 2435 τὸ] καὶ L || 2448 παρετοιμάζον τὸ || 2468 τὸ] τὸν L || 2474 Τὸ] ὁ L || 2479 ἐκεῖνον || 2494 ὀλίγον || 2501 πρὶν ἀπὸ νὰ προσθ. τὸ L || 2523 περικοπᾶ || 2529 ἐκατελήφθην λ || 2530 τοῦ κάστρου || παριδεῖν] παρέδων L : διόρθωσα, παραιτῶν διόρθ. λ || 2533 ὀρέγομαι || 2534 παρῆλθεν τόπος ἱκανός || 2541 ἐντο μῆλον || 2545 ἐμοῦ τοῦ ἐξορίστου] ἐμῶν τῶν ἐξωράτων L || 2548 μετὰ εὐρίσκουν προσθ. με L || 2557 ἐπαναφέρω || 2560 οἶδε λ || 2568 ἐγένου || 2580 ὑπὲρ] ἱπὲ L || 2585 δέ ; ἔγραψα, δὲ λ || 2604 τῶν καλῶν τῶν || Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ποιήματος τέλος τέλος λείληφεν L ||

Β'
ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΤΟΥ ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΤΖΑΣ

Στρογγυλομορφοπίγουνος,
 ὑπεραντισταλμένη,
λευκοβραχίων, τρυφερά,
 τράχη'ος τουρνεμένος.
Ἡ μέση της δόλιγνη
 μετὰ μεγάλης τέχνης.

(Βιλθ. καὶ Χρυσ. 705-7)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΤΖΑΣ

I

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ροδόφιλος είχε δύο γιούς, τὸ Φίλαρμο καὶ τὸ Βέλθανδρο. Ὁ δεύτερος ἦταν περίφημος κυνηγός, ὁμορφο καὶ ἀνδρεῖο παλληκάρι. Ἐπειδὴ δὲν ἔδρισκε στὸν πατέρα του τὴ στοργὴ πὺ πεθυμοῦσε, σκέφτηκε νὰ ξενιτευτῇ καὶ νὰ ζητήσῃ ἄλλου καλύτερη τύχη. Μάταια ὁ ἀδελφός του ὁ Φίλαρμος προσπαθεῖ νὰ τὸν συγκρατήσῃ στὴν πατρίδα. Ὁ Βέλθανδρος φεύγει μαζί με τρία «παιδόπουλα».

Ὁ Φίλαρμος προσπαθεῖ νὰπραῦνη τὰ αἰσθήματα τοῦ Ροδόφилου ἀπέναντι στοῦ Βέλθανδρου. Ἔτσι ὁ βασιλιάς ἀποφασίζει νὰ καλέσῃ πίσω τὸ Βέλθανδρο ἢ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ ἐπιστρέψῃ. Στέλνει λοιπὸν εἰκοσιτέσσερες στρατιῶτες του γιὰ νὰ τὸν συναντήσουν καὶ νὰ ἐπιδιώξουν νὰ τὸν μεταπείσουν ἢ νὰ τὸν ξαναγυρίσουν πίσω μετὰ τὴ βία. Οἱ ἀπεσταλμένοι αὐτοὶ ὁμως τίποτα δὲν κατορθώνουν. Ὁ Βέλθανδρος μάλιστα, ὅταν ἐζήτησαν νὰ τὸν συλλάβουν, σέρνει «ἀπελατίκιν» καὶ σκοτώνει δέκα ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες.

Τώρα ὁ Βέλθανδρος γυρίζει χῶρες τῆς Ἀνατολῆς καὶ φτάνει στὰ σύνορα τῆς Τουρκίας. Στὶς περιπλανήσεις του καταφέρνει νὰ βγῇ νικητὴς στὸν ἀγῶνα του ἐναντίον ληστῶν πὺ τοῦ ἐπιτίθενται.

Στὸ δρόμο του ὁ Βέλθανδρος συναντᾷ ἓνα ποτάμι καὶ μέσα στὸ ποτάμι αὐτὸ βλέπει ἓνα ἀστέρι. Θέλει νὰ μάθῃ ἀπὸ πὺ πηγάζει τὸ ποτάμι καὶ προχωρώντας φτάνει σ' ἓνα περίφημο κάστρο, τὸ Ἐρωτόκαστρο. Στὴν πόρτα του διαβάζει ὅτι ὁποῖος ἀνέραςτος μὴ μέσα στὸ κάστρο θὰ τὸν κάμουν «μυριοχιλιοκατάδαρτον» τὰ βέλη τῶν Ἐρώτων. Μολονότι διστάζει στὴν ἀρχή, ἀποφασίζει καὶ μπαίνει στὸ Ἐρωτόκαστρο, ἀφήνοντας ἀπέξω τὰ τρία του παιδόπουλα.

Τὸ κάστρο εἶναι περίφημο, μετὰ πολλὰ ἀξιοθέατα καὶ περίεργα, πὺ ὁ ποιητὴς τὰ περιγράφει διεξοδικά. Ἀνάμεσα στ' ἄλλα θαυμαστὰ συναντᾷ στὸ Ἐρωτόκαστρο καὶ ἓνα παγῶνι λαξευμένο, πὺ ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκπορευόταν ὁ ποταμὸς μετὰ τὸ ἀστέρι. Τὸ παγῶνι αὐτὸ εἶχε καὶ ἐπιγραφή σκαλισμένη πὺ προφήτεψε τὸ μελλοντικὸ ἔρωτα τοῦ Βελθάνδρου γιὰ τὴ Χρυσάντζα, τὴν κόρη τοῦ ρήγα τῆς Ἀντιόχειας. Συγκινεῖται ὁ Βέλθανδρος ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή αὐτὴ καὶ ἀπὸ μιὰ ἄλλη πὺ ἀμῆσως ὕστερα συναντᾷ, θρηνεῖ γιὰ ὅσα τὸν περιμένουν, ἀλλὰ ἀποφασίζει νὰ περιεργαστῇ λεπτομερέστερα τὸ Ἐρωτόκαστρο.

Μιὰ νύχτα, ἐνῶ ἐξακολουθεῖ νὰ θαυμάζῃ τὰ ἀξιοθαύμαστα τοῦ Ἐρωτοκάστρου, καλεῖται ἀπὸ τὸ βασιλιά τῶν Ἐρώτων. Τοῦ διηγεῖται τὴν ἀφορμὴ πὺ τὸν ὁδήγησε στὴν ξενιτειὰ καὶ πῶς τέλος ἔφτασε στὸ Ἐρωτόκαστρο. Ὁ βασιλιάς τῶν Ἐρώτων τὸν ὀρίζει κριτὴ σαράντα ὥραίων καὶ εὐγενῶν γυναικῶν πὺ εἶχε στὸ κάστρο του μετὰ τὴν ἐντολὴ νὰ προσφέρῃ στὴν ὡραιότερη κατὰ τὴν κρίση του τὸ «εἰρκλῶνο βεργί» πὺ τοῦ χαρίζει ὁ ἴδιος.

Δὲν ἀργεῖ ὁ Βέλθανδρος νὰ συναντήσῃ τὶς σαράντα ὥραιες ἀρχοντοπούλες καὶ τὶς προσκαλεῖ γιὰ τὴν κρίση. Τὸν πλησιάζουν ἢ μίᾳ μετὰ τὴν ἄλλη, ἀλλὰ στὴν

καθεμιά τους βρίσκει και από ένα ψεγάδι. Μια μονάχα ανάμεσα στις ωραίες είναι έντελως άψογη. Και σ' αυτήν ο Βέλθανδρος χαρίζει το «τρίκλωνο βεργί».

Μετά την κρίση ο Βέλθανδρος δίνει αναφορά στο βασιλιά των Έρώτων και περιγράφει σ' αυτόν την όμορφη της κόρης που προτίμησε. Ο βασιλιάς των Έρώτων και οι ωραίες εξαφανίζονται και αυτός ξυπνά σαν από όνειρο. Βρίσκεται πάλι κοντά στα αγάλματα που είχε δει, ξαναδιαβάζει τις επιγραφές που του προλέγουν το μέλλον και του μιλούν για τη Χρυσάντζα, την κόρη του ρήγα της Αντιόχειας και αφήνει το Έρωτόκαστρο για να συναντήσει τα «παιδόπουλά» του, που τον περιμένουν απέξω.

Μαζί με τους συντρόφους του πορεύεται ο Βέλθανδρος προς την Αντιόχεια. Στους κάμπους της πολιτείας συναντά το ρήγα της να κυνηγά. Τον προσκυνά και γίνεται «λίξιός» του, ο πιστότερος ύποτακτικός του. Ο Βέλθανδρος παίρνει μέρος στο βασιλικό κυνήγι και ο βασιλιάς τον θαυμάζει για την επιδεξιότητά του. Σε λίγες μέρες στο παλάτι ο Βέλθανδρος βλέπει την κόρη του βασιλιά, τη Χρυσάντζα και αντιλαμβάνεται ότι είναι η νέα που πήρε απ' αυτόν το «τρίκλωνο βεργί» στο Έρωτόκαστρο. Και η κόρη τον αναγνωρίζει. Έρωτεύονται άμοιβαία, αλλά μόνο μετά δύομισι μήνες θα εκδηλώσουν τα αίσθήματα που τους πλημμυρίζουν και θα συνάψουν έρωτικό δεσμό. Η ευκαιρία δίνεται μια μέρα που η Χρυσάντζα κατεβαίνει στον κήπο και κάτω από το φύλλωμα ενός δέντρου τραγουδά τον έρωτά της για το Βέλθανδρο. Εκείνος από ένα παράθυρο του παλατιού ακούει το τραγούδι, κατεβαίνει στον κήπο και περνά τη νύχτα με την αγαπημένη του.

Όταν την έπομένη το πρωί φεύγει ο Βέλθανδρος από τον τόπο της συνάντησης, συλλαμβάνεται από τους φρουρούς της Χρυσάντζας. Για να σώση η Χρυσάντζα τον αγαπημένο της από την όργη του ρήγα, παρακαλεί την πιστή θεραπαινίδα της, τη Φαιδροκάζα να υποκριθή ότι τάχα για την αγάπη της είχε έρθει ο Βέλθανδρος στο περιβόλι. Το τέχνασμα πιάνει και ο Βέλθανδρος σώζεται από την όργη του ρήγα, που μάλιστα είναι πρόθυμος και να γίνει κουμπάρος στο γάμο των δύο τάχα έρωτευμένων. Η Χρυσάντζα μην μπορώντας να ματαιώσει το γάμο της Φαιδροκάζας με το Βέλθανδρο πείθει τη θεραπαινίδα της να μην έρθει σε σαρκική έπαφή μαζί του. Με τον εικονικό αυτό γάμο οι σχέσεις των δύο έρωτευμένων διευκολύνονται.

Δέκα μήνες ζούν έρωτικά η Χρυσάντζα με το Βέλθανδρο. Έπειδή όμως ο τελευταίος φοβάται ότι κάποτε θα φανερωθή το μυστικό, οργανώνει τη δραπέτευση με την αγαπημένη του, τη θεραπαινίδα και τους τρεις ακόλουθους του και φεύγουν έπωφελούμενοι από μια προσωρινή απουσία του ρήγα και της ρήγισσας από το παλάτι. Καταιγίδα φοβερή ξεσπάει. Καθώς προσπαθούν να περάσουν ένα ποταμό, γιατί καταδιώκονται ήδη από τους ανθρώπους του ρήγα, η Φαιδροκάζα και τα τρία παιδόπουλα πνίγονται. Ο Βέλθανδρος προσπαθεί να περάσει τον ποταμό κρατώντας στην άγκαλιά του τη Χρυσάντζα, αλλά μόνος φτάνει στην άπεναντι όχθη. Αναζητά την αγαπημένη του, αλλά δε βρίσκει παρά το πτώμα της Φαιδροκάζας και το ένταφιάζει. Και η Χρυσάντζα, που και αυτή σώθηκε, αναζητώντας τον αγαπημένο της βρίσκει παραμορφωμένο το πτώμα ενός από τους ακόλουθους και νομίζοντας ότι είναι ο Βέλθανδρος τον θρηνεί και είναι έτοιμη ν' αυτοκτονήσει, όταν ακούη τη φωνή του Βελθάνδρου. Οι δύο έρωτευμένοι ένταφιάζουν τους πνιγμένους συντρόφους και γυμνοί φτάνουν στη θάλασσα, όπου βρίσκεται προσορμισμένο ένα πλοίο. Πρόκειται για καράβι με άπεσταλμένους του Ροδόφилου, που αναζητά το χαμένο γιό του. Ο Βέλθανδρος πληροφορείται ότι ο αδελφός του Φίλαρμος έχει πεθάνει και ότι ο πατέρας του τον περιμένει για να τον ανεβάσει στο θρόνο. Οι δυο αγαπημένοι επιβιβάζονται στο καράβι, ντύνονται και λάμπει ξανά της Χρυσάντζας η όμορφη. Κάνουν πάλι πανιά και ο Βέλθανδρος διηγείται τις περιπέτειές του.

“Υστερ’ ἀπὸ ταξίδι πέντε ἡμερῶν τὸ καράβι φτάνει στὸν προορισμό του. Ὅλοι συγχαίρουν τὸ βασιλιά γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ παιδιοῦ του. Γίνονται οἱ γάμοι καὶ ὁ Βέλθανδρος στέφεται βασιλιάς με βασιλίσσα τὴν ἀγαπημένη του.

II

ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Σχετικὰ μετὰ τὸ ζήτημα τῶν πηγῶν τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας ὁ Ad. Ellissen¹ δέχεται τὴν πρωτοτυπία τοῦ ποιήματος, μολονότι παραπέμπει κατὰ ἓνα τρόπο στοὺς «*mpineuts*» τῆς αὐλῆς τῆς Προδηγκίας καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος βρίσκει στοιχεῖα μέσα στὸ μυθιστόρημα ποὺ θυμίζουν «Τὰ καθ’ Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν» τοῦ Εὐσταθίου Μακρεμβολίτη. Ἡ ἐξωτική ὁμῶς περιγραφή τοῦ Ἑρωτοκάστρου, καθὼς καὶ μερικὰ ἄλλα στοιχεῖα τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου, τοῦ θυμίζουν ὀρισμένα μέρη ἀπὸ τὶς «Χίλιες καὶ μία νύχτες».

Ὁ Κάρολος Gidel² ὑποστήριξε ὅτι ὁ συγγραφέας τοῦ Βελθάνδρου θὰ εἶχε ὑπ’ ὄψιν του γαλλικὸ ἱπποτικὸ μυθιστόρημα. Στηρίχτηκε στὰ ἐξῆς γεγονότα : ὅτι ὁ Βέλθανδρος γίνεται «λίχιος» τοῦ βασιλιά τῆς Ἀντιόχειας (στίχ. 789), ἐνὸς βασιλιά με χαρακτηριστικὰ Φράγκου· ὅτι τὸ Ἑρωτόκαστρο τοῦ ποιήματος θυμίζει τὰ *châteaux d’ampour* τῆς προδηγκιανῆς ποίησης· ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Βελθάνδρου προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀναγκωστῶν του μετὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ χρησιμοποιοῦν στὴ Δύση οἱ Γάλλοι *trouvères* καὶ οἱ ποιητὲς τῶν *chansons de geste*· ὅτι ἀναφέρεται στὸ ποίημα κυνήγι με γεράκια (στ. 791)· ὅτι τὰ ὀνόματα ὀρισμένων ἡρώων τοῦ μυθιστορήματος ἔχουν φραγκικὴ προέλευση, κατὰ τὴ γνώμη του : Ροδόφιλος = Rodolphe, Βέλθανδρος = Bertrand, Φίλαρμος = Willem. Κατὰ τὸ Gidel, καὶ ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς δέχεται τὴν ἀποψη αὐτὴ — τουλάχιστον γιὰ ὀρισμένα ἀπ’ αὐτὰ τὰ ὀνόματα. Προσθέτει μάλιστα ὁ Γάλλος ἐρευνητὴς ὅτι τὸ δάνεισμα τοῦ χρησιμοποιημένου νυχτικοῦ τῆς Χρυσάντζας στὴ Φαιδροκάζα τὴ βραδιὰ τοῦ εἰκονικοῦ γάμου μετὰ τὸ Βέλθανδρο (στίχ. 1042) θυμίζει ἀνάλογη ὑποκατάσταση ποὺ ἀπαντᾷ στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα τοῦ «Τριστάνου καὶ τῆς Ἰζόλδης».

Τὴ συσχέτιση αὐτὴ τοῦ μυθιστορήματος μετὰ τὴ γαλλικὴ ἱπποτικὴ λογοτεχνία τὴ βρίσκει φυσικὴ ὁ Γάλλος μελετητής³, μὴ καὶ δέχεται ὅτι οἱ Ἕλληνες, καθὼς ἔρχονταν σὲ ἐπαφὴ με τοὺς Γάλλους *jongleurs*, θέλησαν νὰ ἔχουν κι’ αὐτοὶ τοὺς ραψωδοὺς των. Καθὼς μάλιστα ἀκολουθοῦσαν τὶς στρατιᾶς τῶν Λατίνων δὲν μπορούσαν νὰ μὴν ἀγαπήσουν καὶ τὶς δικές τους διασκεδάσεις. Συνεχίζοντας μάλιστα τὴ μελέτη του ὁ Γάλλος ἐρευνητὴς βρίσκει συγκεκριμένες ὁμοιότητες με ὀρισμένα μεσαιωνικὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα, ὁμοιότητες ποὺ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ κατὰχωρηθοῦν στὴν εἰσαγωγή τούτη⁴.

Γιὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Gidel ἤδη ὁ Κρουμπάχερ⁵ παρατήρησε ὅτι δὲν εἶναι ἐντελῶς πειστικά. Γιατὶ τὰ στοιχεῖα ποὺ προσκομίζετ’ ὁ Γάλλος μελετητὴς δείχνουν ἀπλῶς τὸν πολιτιστικὸ κόσμον ποὺ στὴν ἀτμόσφαιρά του γράφεται

¹ Ad. Ellissen: *Analekten der mittel- und neugriechischen Literatur*, Λειψία, τόμ. 5, μέρος β’ 1862, σελ. 11,17.

² Ch. Gidel: *Etudes sur la littérature grecque moderne*, Παρίσι 1866, σελ. 134.

³ Ch. Gidel, ὁ. π. σελ. 123.

⁴ Βλ. λ.χ. σελ. 144.

⁵ Κρουμπάχερ: *Ἱστορία τῆς βυζαντ. λογοτεχνίας (μετάφρ. Γ. Σωτηριάδης)*, τόμ. 3, σελ. 149.

τὸ μυθιστόρημα· ἕναν κόσμον ποὺ ἀσφαλῶς δὲν εἶναι πιά ὁ παλιὸς βυζαντινός, γιατί ποικίλα φραγκικὰ στοιχεῖα ἔρχονται νὰ τοῦ δώσουν ἕναν διαφορετικότερο χρωματισμό. Ἐπειτα, οὔτε τὸ κυνήγι μὲ γεράκια ἦταν ἄγνωστο στὸ Βυζάντιο, οὔτε τὸ ὄνομα «Ροδόφιλος» εἶναι ἀναμφισβήτητα φραγκικὸ ἐξελληνισμένο· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ γνήσια ἑλληνικὰ ὀνόματα ἀπαντοῦν στὸ μυθιστόρημα. Ἀλλὰ οὔτε καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ Ἑρωτόκαστρο, ποὺ μνημονεύεται καὶ περιγράφεται μέσα στὸ ποίημα, ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει γαλλικὸ πρότυπο, ἀφοῦ κάστρα ἄλληγορικὰ ἀπαντοῦν καὶ σὲ ἄλλα πρωτότυπα ἑλληνικὰ ποιήματα, ὅπως τὸ κάστρο τῆς Δυστυχίας, τὸ κάστρο τῆς Σωφροσύνης, τὸ Δρακοντόκαστρο.

Κατὰ τὴ γνώμη τοῦ John Schmitt¹ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου φαίνεται νὰ σώζῃ κάποια στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου μυθιστορήματος, καθὼς εἶναι π.χ. τὰ ταξίδια τῆς θάλασσας καὶ τῆς στεριᾶς, οἱ δυσκολίες, ὁ χωρισμός τῶν δύο ἐραστῶν, ἡ ἀναγνώριση καὶ ἄλλα. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁμοίως ὁ καθαλλάρης ποὺ ἐπιδιώκει νὰ ἀνδραγαθήσῃ καὶ ποὺ στὸ τέλος γίνεται «λίziος» τοῦ ρήγα τῆς Ἀντιόχειας εἶναι κοινὸς τόπος τῆς φραγκικῆς μεσαιωνικῆς ἐποποιίας. Καὶ τὸ Ἑρωτόκαστρο εἶναι, καθὼς φαίνεται,—λέει ὁ Schmitt—τὸ *château d'apmour* τῶν Γάλλων καὶ τῶν Προθηγκιανῶν. Ἐδῶ ὁ Schmitt ἐπαναλαμβάνει ἀνεξέλεγκτα, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι μελετητὲς τοῦ ποιήματος καὶ πρὶν καὶ μετὰ αὐτόν, ὅσα εἶχε πεῖ σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα ὁ Gidel. Ὁ Schmitt βλέπει τὸ ποίημα νὰ σχετίζεται φανερά μὲ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ μὲ τὴ Φραγκιά, ὅπως λέει, καὶ γι' αὐτὸ θεωρεῖ δύσκολο τὸ ἐγχεῖρημα νὰ ἀναζητήσωμε καὶ νὰ βροῦμε τὴν πηγὴ τοῦ ποιήματος. «Ὅμως ὅ,τι κι' ἂν εἶπαν ἄλλοι, γράφει συμπληρώνοντας τὴ σκέψη του ὁ Schmitt, δὲν ἔμπορῶ νὰ μὴν εἰκάσω πὼς τὸ ποίημα τοῦτο δὲν εἶχε ἄλλη παρὰ τὴ δημοτικὴ βάση τοῦ παραμυθιοῦ· ἀλλὰ ἐμπήκαν μέσα καὶ ξένα χέρια καὶ ἔτσι ἐπῆρε ἄλλη μορφή στὰ ὄχι ἀδέξια χέρια τοῦ στιχουργοῦ. Κ' ἡ ἀπόδειξη εἶναι ποὺ ἂν ἤθελε τὸ βάλωμε σὲ πεζὸ λόγο, ἀφήνοντας κάποιες λεπτομέρειες, ἤθελε γίνεи εὐτὺς ἀληθινὸ παραμύθι».

Ὁ Schmitt μίλησε γιὰ τὸ Βελθάνδρο παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ ὀρισμένο ποίημα τοῦ Μαρίνου Φαλιέρου, ποὺ τὸ ἐξέδιδε. Σ' αὐτὸ ἀπαντᾷ ἡ Ἑρωτοκρατία (ὅπως στὸ Βελθάνδρο τὸ Ἑρωτόκαστρο). Καθὼς διαπιστώνει ὁ Schmitt, συμφωνοῦν στίς ἰδέες τὰ δύο ποιήματα, τὸ ποίημα τοῦ Φαλιέρου καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου, εἶναι ὁμοίως ἐντελῶς διαφορετικὰ στὸ ὕφος ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ δημιουργοί τους. Διερωτᾶται κατόπιν ὁ Schmitt ἀπὸ ποῦ ἔχει τὴν προέλευσή του ὁ Ἑρωτάς τοῦ Ἑρωτόκαστρου καὶ τῆς Ἑρωτοκρατίας; συμπεραίνει ὅτι δὲν εἶναι δύσκολο νὰ σώθῃκε στὴ φαντασία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ σπέρμα ἐνὸς ἀρχαίου μύθου σχετικὸ μὲ τὸν ἔρωτα καὶ ἀργότερα νὰ τὸν ἐπλάθε κατὰ τὸν τρόπο τοῦ ὁποῖος στιχουργὸς ἐπιχειροῦσε νὰ γράψῃ σχετικὰ μ' αὐτόν ποιήματα.

Ὁ Κάρολος Dieterich² βλέπει μέσα στὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου διάφορα μοτίβα μὲ διαφορετικὴ τὸ καθένα προέλευση. Τὸ μοτίβο τοῦ γιοῦ ποὺ χάνεται εἶναι βιβλικό, τὸ μαγικὸ παλάτι πρέπει νὰ ὀφείλεται σὲ ἀνατολικὴ ἐπίδραση, ἡ κρίση τῆς ὁμορφότερης πριγκίπισσας πρέπει νὰ συνδεθῇ μὲ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα· διαπιστώνει ἀκόμη ὁ Dieterich τὴν ὕπαρξη στὸ μυθιστόρημα τοῦ ἐλληνιστικοῦ μοτίβου τῆς Ἡρώς καὶ τοῦ Λεάνδρου, καθὼς καὶ τοῦ κελτορωμανικοῦ τοῦ Τριστάνου καὶ τῆς Ἰζόλδης. Ὁ κύριος πυρήνας τοῦ μυθιστορήματος, καθὼς καὶ τὰ ἐρωτικὰ τεχνάσματα τῆς Χρυσάντζας, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Dieterich, προέρχονται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ συγγραφέα.

¹ Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας Ἑλλάδος, τόμ. 4, σελ. 300.

² K. Dieterich: Geschichte der byzantinischen und neugriechischen Literatur, σελ. 74.

Ὁ J. B. Burg¹ παρατηρεῖ ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Βελθάνδρου ἐπιμένει μὲ φανερὴ εὐχαρίστηση στὴν καλλιτεχνικὴ περιγραφή τῶν λεπτομερειῶν τοῦ Ἑρωτοκάστρου, ποὺ κατὰ τὴ γνώμη του δὲ θυμίζει τὰ παλάτια τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βυζαντίου. Τὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὴ θέλει ὁ ποιητὴς φραγκικὴ κτῆσι, ἀλλὰ δὲ μᾶς τὴν παρουσιάζει σὰν τέτοια. Ἐχει μιὰ τάση πρὸς τὸ ἀκαθόριστο, γι' αὐτὸ καὶ ἡ κόρη τοῦ ρήγα τῆς Ἀντιόχειας ἔχει ἑλληνικὸ ὄνομα. Ἀξιοπροσοχῆς ἐπίσης εἶναι ὅτι γιὰ τὴν ἀντίληψη τοῦ ποιητῆ ἡ Χρυσάντζα ἦταν πραγματικὰ παρούσα τὴ νύχτα ἐκείνη στὸ παλάτι τοῦ Ἑρωτα.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος τοῦ μυθιστορήματος βλέπει ὁ Burg² ἑλληνικὰ ἦθη, ἑλληνικὲς περιγραφές, ἑλληνικὲς ιδέες. Πουθενὰ δὲ διαπιστώνει δυτικὴ ἐπίδραση. Ὁ ποιητὴς εἶναι βέβαια ἐξοικειωμένος μὲ τὸ φεουδαρχικὸ σύστημα, ὅπως καὶ κάθε Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ τὸ φραγκικὸ στοιχεῖο εἶναι ἐλάχιστο στὸ ποίημα, ἀφοῦ ὄχι μόνον τὸ ὄνομα τῆς ἡρωίδας εἶναι ἑλληνικόν, ἀλλὰ καὶ περιγράφει ἡ κόρη σὰ βασιλοπούλα. Συνάμα ὁμῶς νομίζει ὁ Burg ὅτι τὸ ποίημα, μολονότι ἑλληνικόν, ἔχει μιὰν ἀναμφισβήτητη συγγένεια μὲ τὰ γαλλικὰ μυθιστορήματα τοῦ μεσαίωνα.

Ὁ D. C. Hesseling στὴν εἰσαγωγή του τῆς ἔκδοσης τῆς Ἀχιλλίδας³ εἶχε διαπιστώσει μερικὲς ὁμοιότητες ἀνάμεσα στὸ ποίημα ποὺ ἐξέδιδε καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου. Οἱ ὁμοιότητες ὁμῶς αὐτὲς δὲν ὀδηγοῦσαν σὲ συμπεράσμα ὅτι τὸ ἔν' ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ποιήματα χρησιμοποιήθηκε σὰν πηγὴ ἀπὸ τὸν ποιητὴ τοῦ δευτέρου. Ὁ Hesseling⁴, καθὼς ἀνάγεται σὲ παλιότερα πιθανὰ πρότυπα καὶ τῶν δύο ποιημάτων, στὰ σοφιστικὰ δηλ. μυθιστορήματα, διαπιστώνει ὅτι ἡ πιθανὴ αὐτὴ ἐπίδραση σὲ μικρότερο βαθμὸ διαμορφώνει τὸ χαρακτὴρ τῶν προσώπων τῆς Ἀχιλλίδας, ἐνῶ τὸ ἀντίθετο συμβαίνει μὲ τὰ πρόσωπα τοῦ Βελθάνδρου καὶ τοῦ Λιβίστρου, ὅπου οἱ ἥρωες λ.χ. εἶναι ἀνίκανοι νὰ δράσουν χωρὶς τὴ βοήθεια πιστοῦ φίλου, ἐντελῶς ὅπως στὰ παλιὰ σοφιστικὰ μυθιστορήματα.

Ὁ Hesseling σὲ μεταγενέστερη μελέτη του⁵ ἐξέτασε τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου στὴν ἐνδεχόμενη σχέση του μὲ προδηγκιανὰ ποιήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὰ ἐρωτόκαστρα. Ἰδιαίτερα ἐξέτασε τὸ προδηγκιανὸ ποίημα «Castel d'amours», ποὺ εἶχε προβάλλει ὁ Gidel σὰν πρότυπο γιὰ τὸ Ἑρωτόκαστρο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου. Μὲ τὴ βοήθεια μάλιστα τοῦ ρωμανιστῆ Salverda de Grave διαπιστώνει ὅτι δὲν μπορούσε μὲ κανένα τρόπο τὸ ποίημα αὐτὸ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπο στὸν Ἕλληνα ποιητὴ. Κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Hesseling δὲ φαίνεται νὰ εἶχε ἐπαρκὴ γνώση τοῦ ποιήματος αὐτοῦ ὁ Gidel, καθὼς ἐρευνοῦσε γιὰ τὶς πηγές τοῦ Βελθάνδρου. Ὁ Γάλλος ἐρευνητής, καθὼς ὑποστηρίζει ὁ Hesseling, στήριζε τὶς γνώσεις του γιὰ τὴν προδηγκιανὴ ποίηση στὸ Nostra-Dama, ἱστορικὸ τῆς προδηγκιανῆς ποίησης τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνα, ἱστορικὸ ἀναξιόπιστο κατὰ τὴ γνώμη τῶν συγχρόνων καὶ εἰδικῶν στὰ σχετικὰ θέματα. Συμπεραίνει λοιπὸν εὐφυσολογώντας ὁ Hesseling⁶ ὅτι τὸ «château d'amour» τῆς προδηγκιανῆς ποίησης, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔκανε λόγο ὁ Gidel, χάνεται στὸν ἀέρα καθὼς οἱ σαφάνται

¹ J. B. Burg: *Romances of Chivalry*, Ὁξφόρδη 1911, σελ. 6, 8.

² ὁ. π. σελ. 10-11.

³ *L' Achilléide byzantine*, publiée par D. C. Hesseling, Amsterdam 1919, σελ. 13.

⁴ ὁ. π., σελ. 11.

⁵ D. C. Hesseling: *Le roman de Belthandros et Chrysantza* (Neophilologus, τόμ. 23 (1938), σελ. 137-8).

⁶ ὁ. π., σελ. 138.

πριγκίπισσες του Έρωτοκάστρου του ελληνικού μυθιστορήματος. Κατά τον Όλ-
λανδό έρευνητή, όπως και κατά τον Βιγυ, όπως είδαμε προηγουμένως, ή λαμπρό-
τητα των παλατιών στα βυζαντινά μυθιστορήματα πρέπει να συσχετιστή με τη
λαμπρότητα του ίδιου του αυτοκρατορικού παλατιού της Πόλης, γιατί αυτό μι-
μούνται στίς περιγραφές τους οί μεσαιωνικοί ποιητές. Ο καθαρά μάλιστα έλλη-
νικός χαρακτήρας του μυθιστορήματος του Βελθάνδρου φανερώνεται με το διαγω-
νισμό καλλονής που οργανώνεται από τον Έρωτα. Ο ποιητής έμπνέεται έδώ από
βυζαντινό έθιμο σχετικό με την έκλογή συζύγου, προορισμένης για νεαρό αυτοκρά-
τορα. Ο Hesselting σωστά δέχεται ότι από τη στιγμή που έπρόκειτο σε βυζαν-
τινό μυθιστόρημα να έξαφθή το μεγαλείο του βυζαντινού κράτους φυσικό ήταν όλες
οί λεπτομέρειες να άντληθούν από τα βυζαντινά μυθιστορήματα, όπως του Εύστα-
θίου Μακρεμβολίτη. Έπειτα, δέν είναι λίγοι, κατά τη γνώμη του Hesselting, οί στί-
χοι με λαϊκό χρώμα που βρίσκονται και στα άλλα μυθιστορήματα του τύπου του
Βελθάνδρου και πού, κατά τη γνώμη του, κάπως υπερβολική, είν' ή αλήθεια, τους
βρίσκομε και σήμερα στα τραγούδια του λαού. Η ταυτότητα αυτών των στίχων
κάνει τον Hesselting να φαντάζεται μια κάποια «*soiuféerie*», όπως λέει, ποιητών,
που θα μπορούσε ίσως να συγκριθί με τους ραψωδούς των όμηρικών χρόνων. Συμ-
περασματικά ο Hesselting θεωρεί¹ πολύ άπίθανο να βρεθί φραγκικό μυθιστόρημα
ώς πρότυπο του μυθιστορήματος του Βελθάνδρου. Δέχεται τέλος σά σωστή τη γνώ-
μη του Gidel² ότι ή ιδιαίτερη προτίμηση των πολυτίμων λίθων μέσα στο μυθιστό-
ρημα του Βελθάνδρου προέρχεται από ανατολική επίδραση.

Έχει ήδη διαπιστωθή από τον Κρουμπάχερ³ και άλλους έρευνητές ότι πολλά
στοιχεία του μυθιστορήματος του Βελθάνδρου μάς οδηγούν προς τα ελληνικά σο-
φιστικά μυθιστορήματα και τα ελληνικά παραμύθια, καθώς και προς το άλλο σύγ-
χρονο περίπου βυζαντινό μυθιστόρημα, τον Καλλίμαχο και τη Χρυσορόη. Καθώς
το έργο άναπνέει τη λαϊκή πνευματική ατμόσφαιρα, άντλεί άφθονα από τις πηγές
της λαϊκής φαντασίας, από τους θρύλους, τις παραδόσεις και τις δεισδαιμονίες
του λαού.

Ακόμα ο Gidel⁴, που έχει την τάση παντού να βλέπη γαλλικό πρότυπο,
παραδέχεται ότι μέσα στο μυθιστόρημα του Βελθάνδρου διασώζονται και ίχνη άνα-
μνήσεων από τον Άχιλλέα Τάτιο, τον Ηλιόδωρο, τον Εύστάθιο και το Νικήτα τον
Εύγενιανό, μόνο που τα έδλεπε σαν έλαφρά και άνεπαίσθητα χαρακτηριστικά.
Καθώς διαπιστώνει μια έπαρχιακή άπλοϊκότητα στο έργο, διερωτάται⁵ μήπως ο
Έλληνας μυθιστοριογράφος έζησε μακριά από την πρωτεύουσα του κράτους, την
Κωνσταντινούπολη. Για τις περιγραφές των όσων βλέπει ο ήρωας του μυθιστορή-
ματος μέσα στο Έρωτοκάστρο θεωρεί βέβαιο ο Gidel⁶ ότι ο Έλληνας ποιητής
μπορούσε να άντλήση από τα έργα των προδρόμων του Βυζαντινών μυθιστοριο-
γράφων. Φαίνεται μάλιστα βέβαιο ότι ήξερε το μυθιστόρημα του Εύσταθίου «Τά
καθ' Ύσμίνην και Ύσμινίαν» και ότι απ' αυτό έμπνεύστηκε όταν έκανε την περι-
γραφή του ζωδίου που κρατεί τη λεκάνη και αφήνει μέσα σ' αυτήν να πέση το νερό
που τρέχει από το ρύγχος του. Από το ίδιο μυθιστόρημα έχουν την προέλευσή
τους όλα εκείνα τα διάφορα «πουλίτσια» που ψάλλουν κοντά σ' ένα «ήλιακόν», κον-

¹ ό. π., σελ. 139.

² ό. π., σελ. 136.

³ ό. π., τόμ. 3, σελ. 150.

⁴ ό. π., σελ. 61.

⁵ ό. π., σελ. 63.

⁶ ό. π., σελ. 130.

τὰ σὲ μιὰ δεξαμενὴ («φλισκίνα»). Εἶναι βέβαιο ὅτι καὶ ὁ Μακρεμβολίτης ἀκολουθοῦσε παλιότερο πρότυπο.

Μὲ τὰ χαρακτηριστικά, διαπιστώνει¹ ὁ Gidel, ποὺ ὁ βασιλιάς τῶν Ἑρώτων παρουσιάζεται στὸ Βέλθανδρο, παρουσιάζεται ἡ θεότητα καὶ στὸν Ὑσμινίαν στὸν ὕπνο του. Παρθένης καὶ νέοι βαδίζουν κοντά του καὶ θελκτικὰ τραγούδια ἀντηχοῦν γύρω του. Ἔρχεται τέλος ὁ Θεὸς πάνω σ' ἓνα ἄρμα θριάμβου καὶ μὲ μιὰ ἀληθινὰ βασιλικὴ μεγαλοπρέπεια ὁδηγεῖ τὴν Ὑσμινὴ στὸν ἀγαπημένο της (Ὑσμ. βιβλ. 6, πρὸς τὸ τέλος).

Ὁ Ἡλίας Βουτιερίδης² ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μιλώντας γιὰ τὸ ποίημα ἀναφέρει ὀρισμένες χαρακτηριστικὲς λεπτομέρειές του ποὺ τὸν κάνουν νὰ πιστεῦσιν ὅτι ὁ ποιητὴς μὲ ἑλληνικὸ τρόπο ἐκμεταλλεύεται τὸ μῦθο του. Σημασία γι' αὐτὸν ἔχει τὸ ὅτι ὁ βασιλιάς τῆς Ἀντιόχειας καὶ ἡ βασιλοπούλα προικίζουν τὴ Φαιδροκάζα καὶ τὸ Βέλθανδρο, ὅτι τὰ στεφάνια τὰ ἀλλάζουν οἱ βασιλικοὶ παράνυμφοι, τὸ ὅτι μετὰ τὴν πρώτη ὥχτα τοῦ γάμου δείχνεται τὸ αἱματωμένο ποκάμισο. Ἀκόμῃ καὶ ἡ ὑποκατάσταση τῆς Χρυσάντζας ἀπὸ τὴ Φαιδροκάζα στὸ ρόλο τῆς ἀγαπημένης τοῦ Βελθάνδρου θυμίζει στὸ Βουτιερίδη ὅχι τὸ ἀντίστοιχο γεγονός ἀπὸ τὸν «Τριστάνο καὶ τὴν Ἰζόλδη», ὅπως σὲ ἄλλους, ἀλλὰ παρόμοια ἐπεισόδια σὲ ὀρισμένου κύκλου δημοτικὰ τραγούδια (τοῦ Μαυριανοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς του). Καὶ ὁ Κρομπάχερ³ ἐπίσης εἶχε διαπιστώσει ὅτι τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Βελθάνδρου θυμίζουν παρόμοια τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα. Πρέπει μάλιστα νὰ προστεθῇ ὅτι ἀναλογίαι τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου μὲ τὸ ἀκριτικὸ ἔπος παρατήρησε καὶ ὁ Πέτρος Καλονάρος⁴. Ἐπειτα, ἡ παρομοίωση τοῦ ἥρωα μὲ ἀπελάτη καὶ τὸ ὅτι χρησιμοποιεῖ τὸ ἀπελατικὴ πείθουν ὅτι δὲν τοῦ εἶναι ξένες διηγήσεις ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν κατηγορίαν τῶν πολεμιστῶν αὐτῶν.

Εἶπα ἤδη ὅτι, καὶ μὲ ὅλες τὶς τυχόν δυτικὲς ἐπιδράσεις, γενικότερες, ποὺ εἶναι ἀναμφισβήτητες, ἢ καὶ ἐιδικότερες, ποὺ δὲν μποροῦν ἴσως ν' ἀποκλειστοῦν, ὁ γενικὸς χαρακτήρας τοῦ ποιήματος εἶναι βασικὰ βυζαντινὸς (μὲ τὸ νόημα ποὺ πρὶν πάλιν δώσαμε στὸν ὅρο). Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὀρθόδοξη θρησκεία, καθὼς παρατήρησε ὁ Κάρολος Diehl⁵, παίζει σημαντικὸ ρόλο μέσα στὸ ποίημα. Στὸ περιβάλλον τοῦ Ροδόφλου, τοῦ πατέρα τοῦ Βελθάνδρου, κάνει ὀδυνηρὴ ἐντύπωση τὸ γεγονός ὅτι τὸ βασιλόπουλο, ἐγκαταλείποντας τοὺς γονεῖς του καὶ τὸ βασίλειό του, σκοπεύει νὰ καταφύγῃ στοὺς ἀλλόθρησκους. Ὁ Φίλαρμος προβάλλοντας τὴν ἀπρέπεια μιᾶς τέτοιας ἐνδεχόμενης διαγωγῆς τοῦ Βελθάνδρου προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴ μεταστροφή τῶν αἰσθημάτων τοῦ Ροδόφλου πρὸς τὸ Βέλθανδρο. Μιὰ τέτοια ἀντιθρησκευτικὴ καὶ ἀντεθνικὴ πράξη καταλογίζουν στὸ Βέλθανδρο καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλιά ποὺ ζητοῦν νὰ τὸν πείσουν ν' ἀλλάξῃ ἀπόφαση καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Ἀλλὰ καὶ κάτι ἄλλο εἶναι χαρακτηριστικόν: ὅταν ἡ Χρυσάντζα μετὰ τὸν πενθήμερο ἀκούσιο χωρισμό της ἀπὸ τὸ Βέλθανδρο κατὰ τὴ δραπετεύσιν της ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια ξαναβρίσκει τὸν ἀγαπημένο της καὶ μαθαίνει ἀπ' αὐτὸν ὅτι ἡ Φαιδροκάζα πνίγηκε καὶ βλέπει ὅτι αὐτοὶ οἱ δύο τους εἶναι ἡ αἰτία τοῦ χαμοῦ τῶν ἀκολούθων τους, λέει στὸ Βέλθανδρο (στίχ. 1214 — 6) :

¹ ὁ. π., σελ. 133.

² Ἡλίας Π. Βουτιερίδης: Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, 1924, [τόμ. 1], σελ. 127.

³ ὁ. π., τόμ. 3, σελ. 146.

⁴ Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας, ἔκδ. Πέτρου Π. Καλονάρου, τόμ. 1 (1941), σελ. κγ'.

⁵ Ch. Diehl: Figures byzantines, ἔκδ. 10η, τόμ. 2, σελ. 332 κ.ε.

‘Υπὲρ τῆς Φαιδροκάζας μου λόγον μέλλομεν δοῦναι
καὶ τῶν ἐτέρων τῶν τριῶν τῶν σῶν τε παιδοπούλων
εἰς τὸν ἀδέκαστον κριτὴν, τὸν φοδερὸν καὶ μέγαν.

Κι’ αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικό, κατὰ τὸ Diehl¹, τοῦ πόσο βασάνιζε τοὺς Βυζαντινοὺς ἰδίως ἡ ἰδέα αὐτῆ τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ τοῦ λόγου ποὺ θὰ δώσουν τότε οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὶς πράξεις τους.

Πολλὰ στοιχεῖα ποὺ ὑπάρχουν στὸ ποίημα καὶ ποὺ σχετίζονται ἰδίως μὲ τὸ Ἑρωτόκαστρο, καθὼς ἡ εἰκόνα τοῦ Ἑρωτα μὲ τὸ τόξο στὸ χέρι, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἑρωτοκάστρου, θυμίζουν παλιότερα βυζαντινὰ μυθιστορήματα, ὅπως «Τὰ καθ’ Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν» τοῦ Εὐσταθίου Μακρεμβολίτη, πού, καθὼς καὶ ἄλλοι σύγχρονοί του συγγραφεῖς, ἀντλεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ τὴν ἀλεξανδρινὴ μυθοπλαστικὴ φαντασία.

Ὁ τρόπος ἔπειτα ποὺ ὁ ποιητὴς ἀντικρύζει τὴ φύση εἶναι ἔκδηλα ὁ βυζαντινός. Ἐπίσης οἱ περιγραφὲς τῶν τελετῶν καὶ τῶν οἰκοδομημάτων θυμίζουν ὅχι ἀπλῶς τὰ βυζαντινὰ μυθιστορήματα τοῦ δωδεκάτου αἰῶνα, ἀλλὰ καὶ τὴ συνηθισμένη πολυτέλεια τοῦ παλατιοῦ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐορτῶν. Ἀναφέρει μάλιστα ὁ Diehl τὴ χρυσὴ πλάτανο τοῦ παλατιοῦ στὸ Βυζάντιο, ποὺ πάνω της πετοῦσαν καὶ ἔφαλλαν πουλιὰ μηχανικά· ἀκόμη δὲν ξεχνᾷ τὸ βασιλικὸ θρόνο μὲ τὰ χρυσὰ λιοντάρια². Τηρεῖται ἀκόμη μὲ προσοχὴ μέσα στὸ ποίημα ἡ ἐτικέττα, καθὼς ἄλλωστε καὶ στὴ βυζαντινὴ κοινωνία. Τὰ παλάτια τοῦ ποιήματος τὰ φυλάγουν φύλακες καὶ εὐνοῦχοι, ὅπως συνέβαινε καὶ μὲ τὰ πραγματικὰ βυζαντινὰ ἀνάκτορα. Ὁ βασιλιάς τῆς Ἀντιόχειας ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος λέγεται «ρῆξ» (γιατὶ «βασιλεὺς» γιὰ τοὺς Βυζαντινοὺς εἶναι μόνο ὁ δικός τους αὐτοκράτορας), ἀν καὶ ἡ κόρη του χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν ποιητὴ «πορφυρογέννητη», σὰ νὰ ἦταν κόρη τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα. Τὰ ἔθιμα γενικὰ ποὺ περιγράφονται στὸ ποίημα εἶναι τὰ βυζαντινὰ. Γι’ αὐτὸ καὶ σωστὴ εἶναι, μ’ ὅλη τὴν ὑπερβολή της, ἡ παρατήρησις³ ὅτι ὁρισμένες περιγραφὲς εἶναι σὰν ἀποσπασμάτα ἀπὸ τὴν «Ἐκθεσίον βασιλείου τάξεως» τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου ἢ ἀπὴχηση ἀπὸ τὶς γιορτὲς ποὺ συνήθως περιγράφονται στὸ ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα. Γιατὶ στὰ ἐξωτερικά του πλαίσια τὸ Βυζάντιο ποὺ μᾶς περιγράφει ὁ ποιητὴς τοῦ Βελθάνδρου εἶναι ἀπαράλλαχτο μὲ τὸ Βυζάντιο τοῦ δεκάτου αἰῶνα. Ἀκόμη καὶ τὸ μοιρολόι ποὺ λέει ἡ Χρυσάντζα κοντὰ στὸ πτώμα, ὅπως νομίζει, τοῦ ἀγαπημένου της, εἶναι τυπικὸ βυζαντινὸ καὶ νεοελληνικὸ μοιρολόι. Γι’ αὐτὸ σὰ συμπέρασμα θὰ μπορούσε νὰ εἰπωθῇ τοῦτο: Καθὼς ὁ ποιητὴς ζωγραφίζει τὴν κοινωνία τῆς ἐποχῆς του, δὲ δανεῖζεται σχεδὸν κανένα στοιχεῖο ξενικό, σχετικὰ ἰδίως μὲ τὴν οὐσιαστικὴ ὑπόστασις τῆς κοινωνίας αὐτῆς. Ἴσως μόνο ἐλάχιστα δυτικὰ ἔθιμα, ὅπως ὁ φεουδαρχικὸς δεσμός, νὰ διαπιστώνονται μέσα στὸ ποίημα. Γιατὶ τὸ Βυζάντιο σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀφομοίωνε ἀπ’ ὅ,τι αὐτὸ ἀφομοιωνόταν.

Πρέπει ἐδῶ νὰ προστεθῇ ὅτι ἀξιόλογες συσχετίσεις χωρὶν τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου μὲ ἀντίστοιχα τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Καλλιμάχου, καθὼς καὶ ἄλλων παλιότερων ἀκόμη βυζαντινῶν μυθιστορημάτων, κάνει ὁ O t m a r Schissel⁴ ἐξετάζοντας πῶς πραγματεύονται τὸ βυζαντινὸ κῆπο τὰ μυθιστορήματα τῶν μεσαιωνικῶν ἑλληνικῶν χρόνων.

¹ Ὁ. π. τόμ. 2, σελ. 333.

² Βλ. καὶ τὸ μελέτημα τοῦ Ψ υ χ ἄ ρ η: L’ Arbre chantant, ἀναδημοσιευμένο στὰ *Quelques travaux*, τόμ. 1, σελ. 993-1001, ὅπου καὶ ἄλλη σχετικὴ βιβλιογραφία.

³ Βλ. C h. D i e h l, Ὁ. π., τόμ. 2, σελ. 236.

⁴ O. S c h i s s e l: Der byzantinische Garten. Seine Darstellung im gleichzeitigen Romane [Akademie der Wissenschaften in Wien, Philos.—hist. Klasse. Sitzungsberichte, 221. Band, 2. Abhandlung] Βιέννη καὶ Λειψία 1942, σελ. 37 κ.έ.

III

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ. — ΤΟΠΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Σχετικὰ μὲ τὴ χρονολόγησιν τοῦ μυθιστορήματος ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς¹ παρατήρησε ὅτι τὸ ἔργο ἴσως δὲν εἶναι πολὺ νεώτερον ἀπὸ τὰ Προδρομικὰ ποιήματα, ὅπωςδὴποτε ὁμως εἶναι παλιότερον ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Γεωργηλᾶ (15. αἰῶνα).

Ὁ Δημήτριος Μαυροφρύδης² διατυπώνει τὴ γνώμη ὅτι τὸ ποίημα τοῦ Βελθάνδρου δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μεταγενέστερον ἀπὸ τὸ 1374, τὸ χρόνο δηλ. πού καταλύθηκε τὸ μεσαιωνικὸ κράτος τῆς Κιλικίας, πού ἔφτανε ἕως τὴν Ταρσό.

Ὁ Γερμανὸς A. Ellisson³ θεωρεῖ κι' αὐτὸς τὸ ποίημα πολὺ παλιότερον ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Γεωργηλᾶ καὶ ὄχι πολὺ νεώτερον ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Θεόδωρου Προδρόμου, χωρὶς ὁμως νὰ συμφωνῇ μὲ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Κοραΐ.

Ὁ Γάλλος Ch. Gidel⁴ θεωρεῖ τὸ μυθιστόρημα παλιότερον ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λιδίστρου. Ὡς ἐπιχειρήματα γι' αὐτὴν τὴν ἄποψιν φέρνει πρῶτα-πρῶτα τὴ μεγάλη ἀπλότητα στὴ διήγησιν, τὸ ἀπλοϊκὸ ὕφος, τὴν ὑπαρξὴ τοῦ προοιμίου πού ἀπευθύνεται σὲ ἀκροατὲς πού τυχαίῳ γεγονὸς τοὺς ἔχει συγκεντρώσει· τέλος μιὰ ὠχρὴ ἀνάμνησις τῆς ἀρχαιότητος, ὅλα στοιχεῖα πού δὲν ἀπαντοῦν στὸ μυθιστόρημα τοῦ Λιδίστρου. Καταλήγει ἔτσι στὸ συμπέρασμα ὁ Γάλλος μελετητὴς ὅτι δὲν πρέπει νὰ τοποθετηθῇ ἡ συγγραφὴ τοῦ μυθιστορήματος πρὶν ἀπὸ τὴ δευτέρῃ πεντηκονταετίᾳ τοῦ δωδεκάτου, οὔτε μετὰ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνα· συγκεκριμένα οὔτε πρὶν ἀπὸ τὸ 1140, οὔτε μετὰ τὸ 1261.

Ὁ Σπ. Λάμπρος⁵ πιστεύει ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου, ὅπως καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Λιδίστρου, φαίνονται ἄρκετὰ μεταγενέστερα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού γράφηκε τὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου.

Ὁ Ψυχάρης⁶ παρατηρεῖ ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς μὲ βεβαιότητα νὰ ἀποφανθῇ γιὰ τὸ χρονολογικὸ ζήτημα τοῦ ποιήματος προτοῦ γίνῃ εἰδικὴ σχετικὴ μελέτη. Ὅπωςδὴποτε οἱ ἀρχαῖοι γλωσσικοὶ τύποι πού ἀπαντοῦν στὸ ποίημα τὸν κάνουν νὰ τὸ τοποθετῇ στὰ χρόνια τοῦ Θ. Προδρόμου καὶ τοῦ Σπανέα. Δέχεται ὁμως παράλληλα ὅτι τὸ ποίημα γνώρισε μεταγενέστερη διασκευὴ τὸ δέκατο πέμπτο ἢ στὶς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἑκτοῦ αἰῶνα.

Ὁ Κάρολος Κρουμπάχερ⁷ ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ γεγονότα, πρῶτον ὅτι μέσα στὸ ποίημα ἡ Τουρκία τοποθετεῖται στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (στ. 218, 220, 234) καὶ ἔπειτα ὅτι ἡ Ἀντιόχεια εἶναι ἀκόμη χριστιανικὸ κράτος⁸, καὶ δέχεται ὅτι τὸ ποίημα στὴν ἀρχικὴν του μορφήν πρέπει νὰ γράφηκε τὸ δέκατο τρίτο

¹ Ἀδ. Κοραΐ: Ἀτακτα, τόμ. 2, Προλεγόμ. σελ. ζ'.

² Δ. Μαυροφρύδης: Ἐκλογὴ μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθήνα, 1866, σελ. ια'.

³ A. Ellisson: Analekten der mittel- und neugriechischen Literatur, τόμ. 5, μέρος β', σελ. 13, 15.

⁴ Ch. Gidel: Etudes sur la litterature grecque moderne, σελ. 148.

⁵ Σπ. Λάμπρος: Collection de romans grecs, σελ. LXXVIII.

⁶ Jean Psichari: Essais de grammaire historique néo-grecque, τόμ. 1 σελ. 6 καὶ τόμ. 2 σελ. 17.

⁷ Κρουμπάχερ: Ἱστορία τῆς βυζαντ. λογοτεχνίας (μετάφρ. Γ. Σωτηριάδης), τόμ. 3, σελ. 151.

⁸ Τὴν κατέλαβε ὁ σουλτάνος τοῦ Ἰκονίου τὸ 1269.

αίωνα. Αναγνωρίζει όμως ο Γερμανός έρευνήτης ότι τὸ κείμενο στή μορφή πού μάς σώζεται μαρτυρεῖ έπεξεργασία πού έγινε πιθανῶς τὸ δέκατο πέμπτο αἶώνα.

Τὴν άποψη τοῦ Κρουμπάχερ τὴ δέχτηκε άργότερα καὶ ὁ Κ ά ρ ο λ ο ς Diehl¹. Για τὸ Γάλλον αὐτὸ μελετητὴ σημασία ἔχει άκόμη καὶ τὸ ὅτι ὁ γιὸς τοῦ βασιλιᾶ Ροδόφилου, άφήνοντας τὸν πατέρα καὶ τὴν πατρίδα του, ἔρχεται νά προσφέρῃ τὶς ὑπηρεσίες του σὲ άλλόθρησκο ἡγεμόνα μὲ τὸ ἐνδεχόμενο νά πολεμήσῃ άργότερα καὶ τὴν ἴδια τὴν πατρίδα του. Για τὸ συγγραφέα τοῦ μυθιστορήματος, ἂν ὄντως ἔγραψε τὸ ἔργο του τὸ δέκατο τρίτο αἶώνα, πρόσφατο θά ἦταν τὸ γεγονός ὅτι μέλι τῆς δυναστείας τῶν Κομνηνῶν δὲν εἶχαν διστάσει νά προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους στοὺς Τούρκους.

Παλιότερα άπ' ὅ,τι ὁ Κρουμπάχερ τοποθετεῖ τὴ συγγραφή τῆς πρώτης μορφῆς τοῦ μυθιστορήματος ὁ Ἡλίας Βουτιερίδης² δίνοντας ἰδιαίτερη —ὑπερβολική, νομίζω— σημασία στο γεγονός ὅτι στο ποίημα γίνεται μνεία τῶν άπελατῶν καὶ τοῦ «άπελατικίου»,—έκτός, προσθέτει, ἂν δεχτοῦμε ὅτι τὸ ποίημα γράφηκε στὴν Κύπρο, ὅπου ὑπάρχουν άπελάτες ἕως τὰ τελευταία βυζαντινά χρόνια.

Ὁ J. B. Bury³ τοποθετεῖ τὸ ποίημα στο δέκατο τρίτο ἢ τὸ δέκατο τέταρτο αἶώνα.

Τέλος ὁ D. C. Hesselting⁴ πιστεύει ὅτι ἡ άρχική μορφή τοῦ ποιήματος πρέπει νά τοποθετηθῇ στο τέλος τοῦ δεκάτου τρίτου αἶωνα καὶ ὅτι ἡ σημερινή διασκευή του εἶναι κατὰ ἕναν αἶώνα νεώτερη.

Σχετικὰ τώρα μὲ τὸν τόπο ὅπου γράφηκε τὸ ποίημα ὁ Κ ά ρ ο λ ο ς Gidel⁵ ξεκινώντας βέβαια άπό τὴν άποψη ὅτι πρόκειται γιὰ ἔργο πού δέχτηκε άμεσα τὴν επίδραση τῆς φραγκικῆς άνάλογης παραγωγῆς, καταλήγει στὴ γνώμη ὅτι ὁ συγγραφέας πρέπει νά ἔζησε στὴν Πελοπόννησο, τὴν Κύπρο ἢ τὴ Σικελία, ὅπου, προσθέτει, ἡ λογοτεχνία τῶν Νορμανδῶν ἐρχόταν σὲ καθημερινή έπαφή μὲ τὴ λογοτεχνία τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ John Schmitt⁶ νομίζει ὅτι τὸ ἔργο προήλθε άπό τόπο, ὅπου θά εἶχαν καρποφορήσει οἱ ἰδέες τοῦ φραγκικοῦ ἱπποτισμοῦ.

Άπό τὸ άλλο μέρος ὁ J. Bury⁷ θεωρεῖ τὴ Ρόδο ὡς πιθανὸ τόπο συγγραφῆς τοῦ ποιήματος, προσθέτοντας ὅτι καὶ τὸ ὄνομα «Ροδόφιλος» τοῦ πατέρα τοῦ Βελθάνδρου θά μπορούσε ἔτσι νά ἐξηγηθῇ.

Ὁ Louis Bréhier⁸ τέλος νομίζει ὅτι τὸ ἔργο πρέπει νά γράφηκε σὲ περιοχή πού τὴν κατεῖχαν οἱ Γάλλοι, μιὰ καὶ ὁ έρευνήτης αὐτὸς δέχεται τὸ «μεικτὸ (έλληνοφραγκικὸ) χαρακτήρα τοῦ ποιήματος.

¹ Ch. Diehl: Figures byzantines, 2me série, έκδ. 10η, σελ. 321.

² Ἡ. Βουτιερίδης: Ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, 1924, [τόμ. 1], σελ. 127, σημ. 2.

³ J. B. Bury: Romances of Chivalry, σελ. 5.

⁴ D. C. Hesselting: Le roman de Belthandros et Chrysantza (Neophilologus, τόμ. 23, σελ. 137, σημ. 2).

⁵ Ch. Gidel: Etudes sur la littérature grecque moderne, σελ. 150.

⁶ Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἑθνολογικῆς Ἑταιρείας, τόμ. 4, σελ. 300.

⁷ ὁ. π., σελ. 11, σημ. 1.

⁸ Le Monde byzantin. III La Civilisation byzantine, σελ. 401.

IV ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει νὰ ἐξεταστοῦν ἀπὸ ποῦ προέρχονται τὰ ὀνόματα ποὺ ἀπαντοῦν στὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου.

Τὸ ὄνομα τοῦ ἥρωα τοῦ μυθιστορήματος (Βέλθανδρος) τὸ θεώρησε ἑλληνικὴ ἀπόδοση τοῦ ὀνόματος Bertrand πρῶτος ὁ Δουκάγγιος. Τὴν ἀποψή του τὴ δέχτηκαν καὶ ἄρκετοὶ μεταγενέστεροι : ὁ Melot, ὁ Fauriel, ὁ Gidel. Ἀπὸ τοὺς παλιότερους μελετητὲς τοῦ ποιήματος ὁ A. Ellissen¹ ἀποκρούει τὴ συσχέτιση αὐτή. Μεταγενέστερα ὁ Κρουμπάχερ², ὁ Diehl³, ὁ L. Bréhier⁴ μᾶλλον δέχονται τὴν ξενικὴ προέλευση τοῦ ὀνόματος. Ἐντελῶς τὴν ἀρνεῖται, καὶ ἴσως δὲν ἔχει ἄδικο, ὁ Ἡλίας Βουτιερίδης⁵. Ὑπενθυμίζει μάλιστα ὅτι τὸ δεύτερο, ὡς πούμε, συνθετικὸ τοῦ ὀνόματος (—ανδρος) ἀπαντᾷ καὶ σὲ ἄλλα ὀνόματα ἡρώων ἑλληνικῶν μυθιστορημάτων: Θέρσανδρος (Ἀχιλλεὺς Τάτιος), Κράτανδρος (Πρόδρομος), Κλέανδρος (Νικήτας Εὐγενιανός), Ἀρίστανδρος (Κωνστ. Μανασσής).

Τὸ ὄνομα τῆς ἡρώιδας (Χρυσάντζα) εἶναι, νομίζω, ἀναμφισβήτητα ἑλληνικόν, ὅσο καὶ ἂν ἡ κατάληξή του (—άντζα) κἀνὴ κάποια ἐντύπωση. Στὸ Βουτιερίδη⁶ τὸ ὄνομα τοῦτο θυμίζει τὰ συγγενικά: Χρυσορρόη (Καλλίμαχος καὶ Χρυσορρή), Χρυσοχρόη (Πρόδρομος), Χρυσίλλα (Εὐγενιανός). Θὰ μπορούσε ὁμως στὸν κατάλογο αὐτὸ νὰ προσθέσῃ κανεὶς καὶ ἄλλα νεοελληνικὰ σχετικὰ ὀνόματα: Χρύσα, Χρυσάνθη, Χρυσώ, Χρυσάκω, Χρυσή⁷.

Ὁ Δουκάγγιος καὶ ὅσοι δέχτηκαν τὴ γνώμη του θεώρησαν τὸ ὄνομα Ροδόφιλος ἐξελληνισμό τοῦ Rodolphe. Ὁ Ellissen καὶ μεταγενέστερα ὁ Κρουμπάχερ⁸ τὸ ἀμφισβητοῦν δικαιολογημένα. Ὁ τελευταῖος μάλιστα ἐρευνητὴς ἀναφέρει ὅτι στὸν Ἰωάννη Καμενιάτη (10. αἰώνας) μνημονεύεται αὐτοκρατορικὸς εὐνούχος μὲ τὸ ὄνομα Ροδόφυλλης καὶ ὅτι σ' ἄλλους συγγραφεῖς ἀπαντοῦν καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ἴδιου ὀνόματος: Ροδόφυλλιος καὶ Ροδόφυλλος. Θεωρῶ πολὺ πιθανὸ ὅτι τὸ ἴδιο ὄνομα ἀπαντᾷ καὶ στὸ μυθιστόρημά μας. Ἄς προστεθῇ ὅτι στὸ Βουτιερίδη⁹ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ Βελθάνδρου θυμίζει ὀνόματα ἄλλων σοφιστικῶν καὶ βυζαντινῶν μυθιστορημάτων, ποὺ πιστεύει πὼς εἶναι σχετικά: Ροδάνης, Ρόδη, Ροδῶπις, Ροδάνθη, Ροδογούνη, Ροδάμνη.

Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα Φίλαρμος δύσκολα, νομίζω, μπορούμε νὰ το συσχετίσωμε μὲ τὸ Willerm, ὅπως ἔκαμαν παλιότεροι ἐρευνητές. Θεωρῶ πιθανὸ ὅτι τὸ

¹ δ. π., τόμ. 5, σελ. 11-12.

² δ. π., τόμ. 3, σελ. 148.

³ δ. π., σελ. 331-2.

⁴ δ. π., σελ. 401, σημ. 2.

⁵ δ. π. [τόμ. 1] σελ. 131-2.

⁶ δ. π., [τόμ. 1], σελ. 132.

⁷ Γιὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ὀνόματα βλ. Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδῶν, τόμ. 5 (1928)

σελ. 79.

⁸ δ. π., τόμ. 3, σελ. 149.

⁹ δ. π., σελ. 132.

ὄνομα ἔχει πρῶτο συνθετικὸ τὸ *φίλος* καὶ δεύτερο τὸ *ἄρμα* ἢ τὸ *ἄρμα*. Κανονικότερος θὰ ἦταν ὁ σχηματισμὸς *Φιλάρματος*.

Ὅτι τὸ ὄνομα τῆς ὑπηρέτριας : *Φαιδροκάζα* εἶναι γνήσιο βυζαντινόν, ὅπως ὑποστήριξε ὁ Κρουμπάχερ¹, δὲν εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μου ἐντελῶς βέβαιο.

V

ΚΡΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Εἶναι φανερὴ, νομίζω, ἡ ποιοτικὴ ὑπεροχὴ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου σχετικὰ μὲ τὰ περισσότερα ἄλλα βυζαντινὰ ἱπποτικὰ μυθιστορήματα. Ὁ ποιητὴς, προικισμένος μὲ τὴν ἱκανότητα νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ περιγράφῃ τὰ αἰσθήματα τῶν ἡρώων του, χειρίζεται μὲ δεξιότητα, θὰ ἔλεγε κανεῖς, τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μυθιστορήματος. Ἡ φύσις φαίνεται νὰ τὸν συγκινή καὶ συχνὰ μάλιστα τοῦ ἐμπνέει ἐκλεκτοὺς στίχους.

Σωστὴ θεωρῶ τὴν παρατήρησιν τοῦ Κρουμπάχερ² ὅτι ἡ θεμελιώδης ἠθικὴ ἰδέα τοῦ μυθιστορήματος εἶναι σοβαρὴ καὶ ὅτι μάταια θὰ ἀναζητήσωμε μέσα σ' αὐτὸ κάτι ποῦ θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν ἐξωραϊσμένη λαγνεία καὶ τὴν ὑπερβολικὴ φιληδονία πολλῶν γαλλικῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν μυθιστορημάτων.

Μιὰ ἀπὸ τὶς σκηνὲς τοῦ ἔργου ποῦ παρουσιάζουν μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον εἶναι ἐκείνη ὅπου ὁ βασιλεὺς Ἑρωτας τοῦ Ἑρωτοκάστρου διατάσσει τὸ Βελθάνδρο νὰ διαλέξῃ τὴν ὁμορφότερη ἀπὸ τὶς σαράντα κόρες ποῦ τοῦ παρουσιάζει. Θυμίζει ἡ σκηνὴ αὕτὴ τὴν περίφημην κρίσιν τοῦ Πάριδος, ἀλλὰ καὶ τοὺς συχνοὺς διαγωνισμοὺς καλλονῆς ποῦ γίνονταν στὸ Βυζάντιο, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναζητηθῇ μιὰ ταιριαστὴ σύζυγος γιὰ τὸν αὐτοκράτορα³. Ἡ σκηνὴ αὕτὴ μὲ τὴ λεπτὰ εἰρωνικὴ καὶ σκωπτικὴ τῆς διάθεσιν θυμίζει στὸν Κάρολο Diehl⁴ τοὺς ἀστεῖσμοὺς ποῦ συχνὰ γίνονται στὸ δυτικὸ μεσαίωνα σὲ βάρος τοῦ ὠραίου φύλου.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει καὶ ἡ περιγραφή τῶν εἰκονικῶν γάμων ποῦ γίνονται στὸ παλάτι τοῦ ρήγα τῆς Ἀντιόχειας μεταξὺ Βελθάνδρου καὶ Φαιδροκάζας. Βέβαιο εἶναι ἐπίσης ὅτι ἀπὸ τὸν ποιητὴ τοῦ μυθιστορήματος δὲ λείπει καλαισθησιὰ στὶς εἰκόνες ποῦ χρησιμοποιοῖ καὶ τὶς περιγραφὰς ποῦ ἀφθονοῦν στὸ ἔργο του. Λυπηρὸ εἶναι τοῦτο : ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου δὲ μᾶς σώθηκε στὴν ἀρχικὴ του μορφή καὶ ὅτι ἡ παράδοσί του περιορίζεται σὲ ἓνα μονάχα χειρόγραφο. Στὴν περίπτωσιν μιᾶς πλουσιότερης παράδοσης, ἀκόμη καὶ ἂν αὕτὴ δὲν προερχόταν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης μορφῆς τοῦ ποιήματος, θὰ εἴχαμε σήμερα τὸ ἔργο σὲ μιὰν ἀρτιότερη μορφή. Ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν εἶναι σπάνιοι οἱ ὠραῖοι στίχοι τοῦ ποιήματος. Ὁ Βουτιερίδης⁵ δικαιολογημένα, νομίζω, ἐξαίρει γιὰ τὴν ὠραιότητά τους τοὺς στίχους (647-51) ποῦ βάζει ὁ ποιητὴς στὸ στόμα τοῦ Βελθάνδρου γιὰ νὰ

¹ ὁ. π., σελ. 139.

² ὁ. π., τόμ. 3, σελ. 151.

³ Ἀνάμεσα σὲ ἄλλα σχετικὰ δημοσιεύματα πβ. καὶ J. Psichari: *Cassia et la pomme d'or* (Annuaire de l'Ecole pratique des Hautes Etudes, 1910 - 11, σελ. 5-54. (Ἀναδημοσίευση: Jean Psichari: *Quelques travaux*, τόμ. 1, σελ. 951 κέ. Βλ. ἰδίως σελ. 963 κέ. Βλ. καὶ D. C. Hesseling στὸ περιοδ. *Hermeneus*, τόμ. 9, σελ. 145 - 50.

⁴ ὁ. π., σελ. 326

⁵ ὁ. π., σελ. 124.

τούς άπευθύνη σ' έκείνη που έκρινε όμορφότερη άπό τις σαράντα κόρες του Έρωτοκάστρου. Πολύ όμορφα παρουσιάζει και την άνατολή του ήλιου (στ. 161 - 2) και τη δύναμη της καταιγίδας (στ. 1092 - 3). Συμπαθητική είναι και ή άποστροφή του πρὸς τούς κάμπους, τὰ βουνά και τὰ λαγκάδια, που τούς ζητεί νά τόν θρηνήσουν κι' αυτά που δρέθηκε ύποχρεωμένος νά αφήση τόν τόπο του και νά τραδήξη για την ξενιτειά (στ. 129 - 33).

Δίκαια επίσης επαινείται ¹ ό ποιητής για τὸ εϋρημά του τού πνιγμού της Φαιδροκάζας μετά την άπόδραση άπό τὸ παλάτι τού ρήγα της Άντιόχειας. Τὸ περιστατικό αὐτὸ συντελεῖ στην καλύτερη οίκονομία τού έργου, γιατί έτσι ὁ Βέλθανδρος έχει την εϋκαιρία άργότερα, όταν γυρίξη στὸ πατρικὸ παλάτι, νά παντρευτῇ τὴ Χρυσάντζα χωρίς νά δεσμεύεται, τυπικά ἔστω, άπό τὸν προηγούμενο εἰκονικό του γάμο με τὴ Φαιδροκάζα. Ἐπειτα, τὸ ἴδιο περιστατικό δίνει άφορμή σὲ κάποια συμπαθητική μεταμέλεια, όταν ή Χρυσάντζα ἔχη τύψεις που αὐτὴ και ὁ άγαπημένος της έγιναν άφορμή στὸ χαμὸ τῆς πιστῆς άκολούθου.

Και όμως ὁ ποιητής τού Βελθάνδρου δὲν εἶχε βρεῖ μόνο θαυμαστὲς για τὸ ἔργο του. Ὁ Κοραῆς ἤδη ², μ' ὅλο που άναγνωρίζει ὀρισμένες «εύτυχίες» στὸ μυθιστόρημα, παρατηρεῖ ὅτι «ή άνάγκωσίς του εἶναι άπῆλθῃ διὰ τὴν μεῖξιν και γειτνιάσιν πολλῶν αρχαίων λέξεων και φράσεων ἑλληνικῶν με πολλὰς λέξεις και φράσεις τῆς ἔσχάτης ύποστάθμης, εἰς ἓνα λόγον διὰ τὸν ἀπδέστατον μακαρονισμόν». Ἀλλὰ και ἄλλων ³ ἀντιρρήσεις στὸ αἰσθητικό πεδίο για ὀρισμένα σημεῖα τού ποιήματος δὲν εϋσταθοῦν, καθὼς ἔδειξε ἤδη ὁ Βουτιερίδης ⁴.

Παρ' ὅλες όμως τις ἀρετὲς που παρουσιάζει τὸ μυθιστόρημα, μειονέκτημα στην ὅλη οίκονομία τού ποιήματος πρέπει νά θεωρηθῇ ή ὀχι έντελὼς ἐπιτυχημένη παρεμβολή τού μυθικού, ἢ καλύτερα φανταστικού, στοιχείου που κατὰ ἓνα τρόπο διασπᾷ τὴ ρεαλιστική ὡς ἓνα ὀρισμένο σημεῖο ἀτμόσφαιρα τού ποιήματος. Ἐνας περισσότερο προικισμένος ποιητής θὰ τὸ ὕφαινε τὸ στοιχεῖο τοῦτο μέσα στην ὑπόθεση τού έργου με δεξιότερο τρόπο. Ἐκεῖνο ἀκόμη που ζημιώνει τὸ ἔργο εἶναι ὅτι τὸ φανταστικό αὐτὸ στοιχεῖο που συνδυάζεται με τὴν ὕπαρξη τού Έρωτοκάστρου μέσα στὸ μυθιστόρημα, στοιχεῖο που τὸ ἀντλεῖ ὁ ποιητής άπό τὴν παλιότερή του γραμματεία και ἰδίως τὰ σοφιστικά μυθιστορήματα, ἀναπτύσσεται σὲ μάκρος ἔτσι που πολὺ ἀργὰ κατορθώνει ὁ ποιητής νά ξαναδρῇ τὸ ρεαλιστικό τρόπο τού γραμμάτος του, ἓναν τρόπο που συνδυάζεται με τὴν παρουσία στοιχείων στὴ γλώσσα και τὴ νοοτροπία που τὰ χαρακτηρίζει μιὰ λαϊκὴ ἀφέλεια. Ὁ Γιάννης Μηλιάδης ⁵ νομίζει ὅτι «τὰ δύο πιὸ ἐπικίνδυνα και θεατρικὰ ἐπεισόδια, που εἶναι καθαρὰ παρεμβλήματα στὸ σῶμα τῆς κύριας ὑπόθεσης, ή κρίση στὸ Έρωτόκαστρο και ὁ πνιγμὸς τῆς Φαιδροκάζας, ἀντὶ νά χαλαρώσουν ἀντίθετα σφιχτοδένουν τὸ ἔργο». Παρέμβλητο θὰ μπορούσε νά θεωρηθῇ ἴσως μόνο τὸ πρῶτο άπό τὰ δύο αὐτὰ ἐπεισόδια. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος κατὰ τὴ γνώμη μου ή ἐπίσκεψη στὸ Έρωτόκαστρο κλονίζει ὡς ἓνα σημεῖο τὴν ἰσορροπία στην ὅλη ἀτμόσφαιρα τού ποιήματος, γιατί άπό τὴν πραγματι-

¹ Βλ. Ἡ. Βουτιερίδης, ὁ. π., σελ. 128 και Γ. Μηλιάδης στὴν Εἰσαγωγή τῆς ἔκδοσης «Στοχαστῇ», Ἀθήνα, 1925, σελ. 28.

² Ἀ. δ. Κοραῆς: Ἀτακτα, τόμ. 2, Προλεγόμ., σελ. ζ.'

³ Βλ. Κρουμπάχερ, ὁ. π., τόμ. 3, σελ. 151, J. Schmitt στὸ Δελτίο Ἱστορ. Ἐθνολογ. Ἐταιρείας, τόμ. 4, σελ. 300 κέ.

⁴ ὁ. π., σελ. 129.

⁵ ὁ. π., σελ. 29.

κότητα πηγαίνομε στὸ ὄνειρο καὶ ἀπὸ τὸ ὄνειρο γυρίζομε στὴν πραγματικότητα χωρὶς μιὰ κατάλληλη προπαρασκευή. Ὁ ποιητὴς δὲ στάθηκε ἱκανὸς νὰ συνταιριάσῃ ἁρμονικὰ τὰ δύο τοῦτα στοιχεῖα. Ἀλλὰ ἴσως εἴμαστε ὑπερβολικοὶ στὴν κρίση μας γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ τοῦ Βελθάνδρου τῇ στιγμῇ ποὺ ἄλλοι σύγχρονοι ὁμότεχνοί του πολὺ λιγότερο θὰ μπορούσαν νὰ ἱκανοποιήσουν τὶς ἀξιώσεις μας.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ
ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ

Ὅς διὰ θλίψιν, ἣν εἶχεν ἐκ πατρὸς αὐτοῦ, ἀπεξενώθη,
ἔφυγεν ἐκ τῆς γονικῆς του χώρας καὶ πάλιν ἐπανέστρεψεν,
ἔλαβε δὲ Χρυσάντζα, θυγατέρα ρηγὸς τῆς μεγάλης Ἀντι-
οχείας, πλὴν κρυφίως πατρὸς καὶ μητρὸς αὐτῆς.

- Δεῦτε, προσκαρτερήσατε μικρόν, ὦ νέοι πάντες·
θέλω σᾶς ἀφηγήσασθαι λόγους ὠραιοτάτους,
ὑπόθεσιν παράξενην, πολλὰ παρηλλαγμένην·
ὅστις γὰρ θέλει ἐξ αὐτῆς θλιβὴν τε καὶ χαρῆναι
5 καὶ νᾶ θαυμάσῃ ὑπόθεσιν τῆς τόλμης καὶ ἀνδρείας·
ὅταν γὰρ ἐβασίλευσε Ροδόφιλος ὁ/κάτις
μετὰ τῶν δυὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Φιλάρμου καὶ Βελθάνδρου,
τῶν θαυμαστῶν καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ πορφυρογεννήτων.
Υἱὸς δευτεροτόκος ὁ Βέλθανδρος γὰρ ἦτον
10 τοῦ Ροδοφίλου τοῦ ταύτου μεγάλου βασιλέως.
Αὐτὸς γὰρ οὖν ὁ Βέλθανδρος εἶχε μεγάλην λύπην,
ἐκ τοῦ πατρὸς ἐθλίβετον, μυριοκαταφρονεῖτον·
αὐτὸς καὶ ἐξεκώθηκεν ἀπὸ τὰ γονικά του.
Καὶ πῶς ἀπέφυγεν αὐτὸς τῆς γονικῆς του χώρας
15 καὶ πῶς ἐκακοπάθησεν μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας
καὶ πῶς τὸ κυκλοδρόμημα τοῦ χρόνου τοῦ τοσούτου
ἔφερε κ' ἐκατήντησε τῆς πατρικῆς ἀξίας·
καὶ ὁ πρῶν τε μισούμενος φιλούμενος ἐγίνη
καὶ στέμμα καὶ διάδημα τῆς αὐτοκρατορίας·
20 ἔφερε κ' ἐκατήντησε καὶ βασιλεὺς ἰστάθην/
σὺν τῇ συζύγῳ τῇ καλῇ, τῇ κόρῃ τῇ Χρυσάντζα,
ρηγὸς μεγάλου θύγατρη μεγάλης Ἀντιοχείας.
Λοιπὸν τὸν νοῦν ἰστήσατε ν' ἀκούσητε τὸν λόγον
καὶ νᾶ θαυμάσετε πολλὰ· ψεύστης οὐ μὴ φανούμαι.
25 Δυνάστης ἦταν βασιλεὺς Ροδόφιλος ὁκάτις
(τὸ ὄνομα ρωμαϊκὸν) χωρῶν ὑπεραπείρων.
Τυραννικῶς αὐθέντευεν ὥς φυσικὸς αὐθέντης
καὶ τοὺς ἐκείσε γύρωθεν ἐδέσποζε τοπάρχας.
Εἶχε καὶ παῖδας εὐειδεῖς, ἡγαπημένους δύο.
30 Ὁ πρῶτος ὠνομάζετο Φίλαρμος παρὰ πάντων,
Βέλθανδρος δὲ ὁ δεύτερος τὴν τῶν Ρωμαίων λέξιν·
παράξενος καὶ κυνηγός, πανευτυχὴς δεξιότης,
εἰς κάλλος καὶ εἰς σύνθεσιν μέγας τε καὶ ἀνδρεῖος,
ξανθὸς καὶ σγουροκέφαλος, εὐόφθαλ/μος καὶ ὠραίος·
8 v
35 ἄσπρον ἦτον τὸ στήθος του μάρμαρον ὥσπερ κρῦον.
Ἐπεὶ δὲ — τύχης μανικόν, τῆς κακοδαίμου μοίρας! —
ὑπὸ πατρὸς ἐθλίβετον, μυριοκαταφρονᾶτον,

- καὶ τότε γοῦν ἠθέλησε εἰς τὸ ν' ἀποδημήσῃ,
 40 μακρὰ που νὰ ξενιτευθῇ, ὅπου τὸν πὰρ' ἡ τύχη.
 Ξένην ὁδὸν ἐζήτησε πατρὶ τῷ βασιλεῖ του·
 εἶπε δὲ τοῖων πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τοιαῦτα :
 «Βέλθανδρε, ἂν σὺ τῆς χώρας μου θέλῃς νὰ γένῃς ξένος,
 ἀνάθεμά μοι, Βέλθανδρε, ἂν ἐγὼ σὲ κρατήσω».
- 45 Εὐθὺς ἀπεχαιρέτησε τὸν βασιλέα τότε,
 ξεβαίνει καὶ τὸν Φίλαρμον εὐρίσκει τὸν νὰ στέκῃ·
 σφικτὰ περιλαμβάνει τὸν, γλυκέα καταφιλεῖ τὸν
 καὶ λέγει τὸν τὸ μανικὸν τῆς κακοδαίμου τύχης :
 «Ξενίζομαι ὁ δυστυχὴς / ἀδελφικοῦ σου σπλάχνους».
- 50 Τότε πάλιν ὁ Φίλαρμος κρατεῖ, καταφιλεῖ τὸν·
 λέγει τὸν : «Ἄν σὲ ἔθλιψεν πολλάκις ὁ πατήρ μας,
 δύναμ' ἐγὼ τὸ σήμερον τὸ σπλάγχχνος νὰ τὸν φέρω.
 Εἰ δ' ἀπ' ἐμοῦ κακώσεως τίποτι κέντρον ἔχεις,
 ἐκδίδω σε τὸ σῶμά μου, ὅλον τὸν ἑαυτό μου».
- 55 σφάττε, τυράνησον κακῶς καὶ ἀντικάκωσέ με.
 Οὐ δύναμαι, ὦ Βέλθανδρε, τὴν ξενιτείαν σου ἀκούσαι
 κἂν θάνατος μὲ πρόκειται, ὕβρις κἂν ἀτιμίας·
 κἂν δὲ καὶ τὸ βασιλείον, κἂν δὲ καὶ αὐθεντίας,
 κἂν καὶ αὐτό, ὃ λέγομεν, τὸ φυσικὸ μας στέμμα
- 60 νὰ καταλείψω καὶ εἰς οὐδὲν παρέξω τοῦτο θήσω
 καὶ μετὰ σοῦ νὰ ξενωθῶ καὶ μετὰ σοῦ νὰ ἔλθω
 εἰς χώρας ξένας ἐθνικάς, ποδοχωροδατήσω,
 συναποθάνω μετὰ σοῦ καὶ εἰς Ἄδην συγκατέβω·
 μόνον καὶ γὰρ τὴν βλέπησιν τὴν ἰδικὴν σου ὡς ἔχω».
- 65 Εἶπε πολλὰ ὁ Φίλαρμος ὡς ἵνα τὸν ἐλκύσῃ,
 ἀλλὰ γε τούτου τὴν βουλήν οὐκ ἠδυνήθη κῶψαι.
 Ὡς δ' εἶχεν ἀπαραίτητον τῆς ξενιτείας τὴν στράτα,
 τοῦτον οὐκ εἴλκυσαν ποσῶς τοῦ ἀδελφοῦ του οἱ λόγοι
 τοῦ λογισμοῦ του τὴν βουλήν νὰ τὴν παρασαλεύσουν,
- 70 ὅτι ἂν φθάσῃ λογισμὸς νὰ γεννηθῇ πολλάκις,
 οὐ δύναται ἀπὸ συμβουλῆς τινὸς τοῦ κωλυθῆναι.
 Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτων τῶν πάντων λόγων
 περιλαμβάνουν σπλαχνικά, ἀδελφικῶς φιλοῦσιν,
 κλαίουσι οἱ δύο, κλαίουσιν τὴν ἀποχωρισίαν των.
- 75 Πλὴν τὴν καρδιοφλόγησιν ἣν ὁ Φίλαρμος εἶχε
 στὸ μίσσευμα τοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἠμπορεῖ βαστάζειν
 καὶ ἐκ τοῦ πόνου τοῦ πολλοῦ λιγοθυμᾷ καὶ πίπτει.
 Σκύπτει, κρατεῖ τὸν ἀδελφόν, μυριοκαταφιλεῖ τὸν·
 μετὰ δὲ τὰ φιλήματα ζώνεται τὸ σπαθὶν του,
- 80 ὑπάγει καὶ τὸν Φίλαρμον ἀναίσθητον ἀφήκεν·
 καὶ μὲ τὰ τρία παιδόπουλα καβαλλικεύει μόνος·
 καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἤρξαντο νὰ παγαίνουν.
 Τότε πάλιν τὸν Φίλαρμον, τὸν κάλλιστον τῶν νέων,
 ροδόσταγμα τὸν δρέχουσι διὰ νὰ συμφέρῃ ὁ νοῦς του.
- 85 Καὶ ἀπὴν ἐσύμφερε τὸν νοῦν καὶ ὅλον τὸν λογισμὸν του,
 ἀναζητᾷ τὸν ἀδελφόν, τὸν Βέλθανδρον φωνάζει.
 Ἐκεῖνος, ὅπου πρόθυμος ἦτον διὰ νὰ φεύγῃ,
 διόλου οὐκ ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἱππηλασίας.
 Ὁ Φίλαρμος σπουδαίως γὰρ φθάνει πρὸς τὸ παλάτιν,

3 r

3 v

4 r

- 90 ἤρρηκε τὸν πατέρα του, τοιάδε τὸν ἐλάλει :
 «Διὰ τὸν Βέλθανδρον, φησί, γίνωσκε, δέσποτά μου,
 πολλήν, πολλήν κατάκρισιν / ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου
 θέλεις λαθεῖν, ὦ βασιλεῦ, καὶ ψόγον οὐκ ὀλίγον,
 διότι μέγαν ὄδικον τὴν σήμερον εἰργάσω.
- 95 Γύρευσε δέ, ἀνιστόρησε καὶ λάβε κατὰ νοῦ σου :
 ὁ ἀδελφός μου Βέλθανδρος ἂν σ' ἐθνικὸν τοπάρχην
 πάγη καὶ ὑπόδουλος γραφῇ, γένηται ἰδικός του
 καὶ ἴδη ἄνδρα εὖμορφον, στρατιώτην ὠραιωμένον,
 πανεπιτίθδειον καὶ καλόν, πάνυ ἀνδρειωμένον
- 100 καὶ κυνηγὸν πανάριστον, πανευτυχὴν δεξιώτην!
 Τοῦτο οὐ ψεύδομαι ποσῶς, μά τὴν ὑστέρησίν μας :
 ὁλος ὁ κόσμος ἴσον του οὐκ ἔχει ἀνδρειωμένον.
 Εἰ γὰρ συμβῇ καὶ πόλεμος πολλάκις νὰ συγκρούγῃ,
 νὰ διώκῃ κι' ἀπελάσῃ σε ὡς μέγας ἀπελάτης
- 105 καὶ νικητὴς ν' ἀναφανῇ καὶ μέγας τροπαιοῦχος,
 τί νὰ εἴπῃ ὁ κατ' ἀρχὰς αὐθέν/της τοῦ Βελθάνδρου ;
 Καὶ λάβε ταῦτα κατὰ νοῦν, μόνος σου ἀπείκασέ τα». 5 r
 Εἶπε πολλὰ ὁ Φίλαρμος μαλακωτέρους λόγους
 πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ ἄσπλαγχνον πατέρα του ἐκεῖνον.
- 110 Μόλις ποτὲ συνήφερε τὴν γνώμην εἰς τὸ κρεῖττον,
 καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐστράφηκε καὶ τοὺς ἰδίους του λέγει :
 καὶ ὀρίζει εἰκοσιτέσσαρας στρατιώτας συγγενεῖς του
 λέγει των : «Τὰ φαρία σας στρώσετέ τα οἱ πάντες,
 καθαλλικεύσατε γοργόν, φθάσατε τὸν υἱόν μου»
- 115 καὶ ἂν τύχῃ καὶ τὸν φθάσετε, πρῶτον συντύχετέ τον
 εἰπήτέ τον μὲ τὸ καλὸν ἂν θέλῃ νὰ γυρίσῃ·
 εἰ δ' ἴσως ἀμετάπρεπτον ἴδητε τὴν βουλήν του
 καὶ ἂν αὐτοπροαίρετος οὐ θέλῃ νὰ γυρίσῃ,
 ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίσετέ τον».
- 120 Εὐθύς ἐκαθαλλίκευσαν, ἐξέβησαν οἱ πάντες·
 καὶ τρέχου/σι μετὰ σπουδῆς κ' εἰς ὦρα φθάνουσιν τον. 5 v
 Ἠύρηκε δὲ ὁ Βέλθανδρος τόπον χαριτωμένον,
 ἐπέζευσε κ' ἐκάθισε μὲ τὰ παιδόπουλά του.
 Ἦτον ἡ νύκτα ὀλόφεγγος, χαριτωμένη νύκτα
- 125 καὶ βρύση καταρδεύουσα χλωρὸ λιθαδοτόπι·
 καὶ θέτει τὴν κατοῦνα του μόνος ἐκεῖ καὶ πίπτει·
 καὶ μουσικὴν καθήμενος ἐκράτει κ' ἔπαιζεν τὴν·
 καὶ μοιριολόγιν ἔλεγε στεναγμογεμισμένον :
 «Ὅρη καὶ κάμποι καὶ βουνά, λαγκάδια καὶ νάπαι,
- 130 κάμὲ νῦν συνθρηνήσατε τὸν κακομοιρασμένον,
 ὅπου διὰ μῖσος ἄπειρον καὶ ψόγον οὐκ ὀλίγον
 σήμερον τῆς πατρίδος μου καὶ τῆς πολλῆς μου δόξης
 χωρίζομαι ὁ δυστυχής ! Κ' ἔδε μυστήριον ξένον!» 6 r
 Καὶ πάραυτα ἐπέζευσαν κάκεῖνοι οἱ στρατι/ῶται
- 135 καὶ πρὸς αὐτὸν ἐνέφηναν μαλακωτέρους λόγους :
 «Βέβαιον τώρα, Βέλθανδρε, τὸ ἀδελφικὸ σου σπλάγχχνος
 ἡρνήσω καὶ ἐκράτησας τῆς ξενιτείας τὴν στράταν ;
 Βέβαιον τὴν συντροφίαν μας τῶν ἰδικῶν ἀρνεῖσαι ;
 Βέβαιον καὶ τοὺς φίλους σου καὶ πάντας τοὺς γνωστούς σου
- 140 ἡρνήσω καὶ ἠθέλησας εἰς τὸ νὰ γένῃς ξένος;

- Ἡρνήσω καὶ τοὺς συγγενοὺς καὶ γονικὴν σου χώραν
καὶ ἄλλας, ἅς οὐκ ἐπίστασαι, τὰς χώρας νὰ γυρεύης ;
Τιμὴν ἔχεις βασιλικὴν καὶ ζῆς ὥσπερ αὐθέντης
καὶ προσκυνεῖσαι ὑπὸ παντῶν, μικρῶν τε καὶ μεγάλων·
145 καὶ τώρα, πόθε, μέχρι ποῦ καὶ ποῦ πορεύει φράσον.
Δοῦλος γὰρ θέλεις νὰ γενῆς πρὸς βασιλεῖς τοὺς ἄλλους;
Βέβαιον, πορφυρόδλαστε, γέννημα τῶν Χαρίτων,/
πάντως ἀρνεῖσαι συγγενεῖς, ἀρνεῖσαι συντροφίαν μας
καὶ στέμμα καὶ διάδημα καὶ βασιλειᾶν καὶ τ' ἄλλα ;
150 Βέβαιον, ἀκαταδούλωτε, νὰ δουλωθῆς προκρίνεις
καὶ τὴν ξενίαν ἀγαπᾷς τὴν πολυωνειδισμένην;
τὴν μοχθηρὰν καὶ τὴν κακὴν καὶ τὴν κινδυνεμένην;
Ἡμεῖς πρὸς ὃν γνωρίζομεν τὴν ἰδικὴν σου γνῶσιν
πάντως καὶ ἀπιστοῦμέν το ὅτι ποιεῖς το τοῦτο·
155 καὶ ἄλλαξον τὸ δύσπιστον καὶ δεῦτε ἅς στραφῶμεν». 6 v
Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἶπον οἱ στρατιῶται
πρὸς τὸν καλὸν καὶ εὐμορφον Βέλθανδρον τὸν ἀνδρεῖον.
Ποσῶς οὐκ ἐμετέστρεψαν κἂν ὅλως τὸν σκοπὸν του.
Εἰς γοῦν τὸ λιθαδότοπον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
160 ἔμειναν πάντες μετ' αὐτὸν τριγύρου καὶ ἔδλεπᾶν τον.
Ὅταν γὰρ στὰ ἄκρα τῶν βουνῶν καὶ εἰς τὰς κορφὰς τῶν δένδρων
ἡ αὐγὴ ἐμπροπῆδῃσεν / ἀπὸ τὰς ἀκρωρείας, 7 r
σηκώνονται καὶ λέγουν τον : «Ἐγείρου, δέσποτά μου,
ἵν' ἀποσώσωμεν γοργόν, μὴ θλίβειτ' ἀδελφός σου».
165 Σηκώνεται, ποδῆνεται, ζώνεται τὸ σπαθίν του,
πηδᾷ κ' ἐκαβαλλίκευσε μὲ τῆς ἀνδρείας τὸ σχῆμα·
καὶ λέγει τοὺς ὁ Βέλθανδρος : «Ἄρχοντες ἰδικοί μου,
ἰδοὺ ἀποχαιρετίζω σας καὶ εὐξασθέ μοι τώρα
καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἰδοὺ νὰ ὑπαγαίνω».
170 Καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας οὕτως τὸν συντυχαίνει :
«Βέλθανδρε, στέμματος παιδί καὶ σκήπτρου κληρονόμε,
τὸ εἰς ἐσὲν ἐσέβασεν ὁ πονηρός σου δαίμων
ἡμεῖς παρακαλούμέν σε διὰ νὰ τὸ καταλείψης
καὶ νὰ προκρίνης τὸ καλὸ κ' ἐκεῖνο νὰ ποιήσης.
175 Πρόσεξε δέ, ἀνιστόρησε καὶ λάβε κατὰ νοῦ σου,
ἐὰν εἰς αἶμα ἔθνικὸν ὑπάγῃς καὶ ἀποσώσης
καὶ ποίσης τον δουλείας του καὶ ἀπὸ ταύτας εὐρης/
πληρώματα τῶν δεουσῶν, τιμάς, δόξας καὶ πλούτη. 7 v
Μὴ γοῦν ἄλλο προτιμηθεῖς τὴν δούλωσιν προκρίνου.
180 Ἐπεὶ δὲ σὺ ἐλεύθερος, ἀδούλωτος ὑπάρχεις,
μᾶλλον καὶ ἀνακτος παιδί καὶ βασιλέως τέκνον
καὶ χρὴ νὰ σὲ δουλεύουσιν, οὐχὶ τοῦ νὰ δουλεύσης,
οὐκ οἶδα τί σοι λογισμοὶ καὶ τί σοι ἐπινοίες.
Ἐὰ λοιπὸν τὰ περιττὰ καὶ δεῦτε ἅς στραφῶμεν».
185 Ἀκούων ταῦτα Βέλθανδρος οὕτως ἀπιλογήθη :
«Πρὸς τὰς πικρίας τὰς πολλὰς ἅς ἔχω ἐκ τοῦ πατρός μου
ἡ ξενιτεία μ' οὐδ' αὐτὴ τὰς πάσας ἀπαλείψει».
Πάλιν ἀπιλογήθη τον ἐκεῖνος λέγων οὕτως :
«Ἡμᾶς δέξου ἐγγυητὰς θλίψι ποτὲ μὴ εὐρης·
190 ἄλλ' οὐδὲ θλιδερόν ποτὲ ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ πάθῃς,
ἀλλὰ μὲ τὸν πατέρα σου νὰ ποίσωμεν νὰ σ' ἔχη

- ὥσπερ ἡγαπημένον του καὶ γνήσιον τεκνίον.
 Ἡμεῖς καὶ τί τὸ κρύβομεν καὶ οὐδὲν / σὲ τὸ λαλοῦμεν ; 8 r
 Τοῦτο πληροφορήθητι καὶ λάβε κατὰ νοῦ σου :
- 195 Εἰ μὲν καὶ μὲ τὸ θέλημα καὶ τὴν προαίρεσίν σου
 θέλεις γυρίσειν καὶ στραφῆν, παύομεθα τοῦ λέγειν
 εἰ δ' ἴσως ὀπισωπατεῖς, οὐ θέλεις ν' ἀκλουθήσης,
 ἐπαίρνομέν σε πεταστόν, γοργογυρίζομέν σε·
 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βασιλεὺς τοῦτο καὶ γὰρ μᾶς εἶπεν».
- 200 Γοργὸν ἀπιλογήσατο ὁ Βέλθανδρος ἐκείνους :
 « Ἄρχοντες, τοῦτο γινώσατε, πάντες πιστεύσαμε μοι,
 ὅτι οἱ συγγενίδες μου, γυναῖκες ἰδικές σας,
 ὅτι τιμὴν ἠλπίζασιν ἵν' εὕρουν ἀπ' ἐμένα·
 βούλεσθε χήρες σήμερον ὅλες νὰ τὲς ποιήσω; »
- 205 Ὡς εἶδασιν ἀγύριστον παντελῶς τὸν σκοπὸν του,
 οἱ στρατιῶται πάραυτα ὥρμησαν νὰ τὸν πιάσουν·
 καὶ σύντομα ὁ Βέλθανδρος σύρει τὸ ἀπελατίκι
 καὶ εἰς τὸ μέγα, τὸ ἄπειρον ἐφόνευσε τοὺς δέκα.
 Ἐφῶναξε καὶ λέγει τοὺς : « Πταίστης ἐγὼ οὐκ εἶμαι,
- 210 ὑμεῖς μὲν ἐποιήσατε τὸ φονικὸν ἐτούτο,
 ἀμμή ἐγὼ, εἰ ἤθελον, ἀπέφευγά σας τώρα. /
 Εἶπατε τὸν πατέρα μου τὰ ἴπαθεν ὁ χορὸς σας. 8 v
 Καὶ ἰδοὺ ἀποχαιρετίζω σας καὶ εὐξασθέ με τώρα
 καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἰδοὺ νὰ ὑπαγαίνω ».
- 215 Καὶ τὸ λοιπὸν ἐβάδισεν τῆς ξενιτείας τὸν δρόμον,
 χώρας πολλὰς ἐγύρισε καὶ τοπαρχίας καὶ κάστρα.
 Τόπος αὐτὸν οὐκ ἤρεσεν τὸ νὰ προσκαρτερήσῃ·
 τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς γυρεύει καὶ Τουρκίας·
 ἐγύρισεν, ἐδίωξε τοὺς τόπους καὶ τὰ κάστρα.
- 220 Εἰς κάποιον κλεισουρότοπον, εἰς διάβαν Τουρκοδούνου
 λησταὶ τὸ ἐδιαυθέντευαν μετὰ μεγάλης τόλμης·
 καὶ ὡς τὸν εἶδαν οἱ λησταί, ἐκατεσκόπησάν τον
 ἄρματωμένον, εὐμορφον καὶ λαμπροφορεμένον
 καὶ μὲ τὰ τρία παιδόπουλα μόνον κατόπισθέν του,
- 225 εἶπαν : « Ἄς τὸν ἀφήσωμεν νὰ ἔμπῃ εἰς τὴν κλεισούρα,
 καὶ ἀφοῦ δ' ἐμπῇ καὶ χωρεθῇ ἀπέσω εἰς τὴν κλεισούρα,
 χειροπιαστός εἰς χεῖράς μας νὰ πέσῃ, ὡς οὐ θέλει ».
 Ἀφῆκάν τον, ἐσέβηκεν, ἦλθε, προσεχωρήθη·
 καὶ ὅταν μικρὸν ἐσέβηκεν, εὐθὺς κατὰπесάν τον /
- 230 καὶ εἰς τὸ μέγα, τὸ ἄπειρον ἐκείνον τὸ φουσσάτον 9 r
 ἀπελατίκιν ἔσυρεν, τοῦτο οὐ ψεύδομαί το,
 καὶ εἰς τὸ ὑποβρύχιον γεγόνασιν οἱ πάντες.
 Ὡς οὖν γε γὰρ συνήλθουσιν σύνορα τῆς Τουρκίας,
 καθόλου καὶ ἐσέβησαν πλησίον Ἀρμενίας,
- 235 καὶ μετὰ πάντων ἔφθασεν εἰς τῆς Ταρσοῦ τὸ κάστρον.
 Ἐνῷ δ' ἐκεῖ περιέτρεχε μὲ τὰ παιδόπουλά του,
 εὗρηκεν μικροπόταμον καὶ εἰς τὸ νερόν του μέσον
 νὰ εἶπες οὐρανόδρομον ἀστέρα ἔχει ἔσω·
 καὶ κεῖται μέσον τοῦ νεροῦ καὶ μετ' ἐκεῖνο τρέχει.
- 240 Ἐπίασε τὸ ἀναπόταμον ἐκεῖνος καὶ γυρεύει,
 τὴν κεφαλὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπεθυμῇ γνωρίσαι,
 τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ, πόθεν καὶ κεῖνον τρέχει.

- Καὶ δέκα περιεπάτησεν ἡμέρας ὀλοκλήρους
καὶ τότε κάστρον ἠΐρηκε μέγα, πολὺν τὴν θέαν,
245 ἐκ σαρδ⁹νύχου / λαξευτοῦ κτισμένον μετὰ τέχνης· 9 v
ἐπάνω δὲ τοῦ κτίσματος τοῦ λαμπροτάτου ἐκείνου
ἀντὶ πυργοβολήματα ἦσαν συντεθειμένα
λέων, δρακόντων κεφαλαὶ ἀπὸ χρυσῶν ποικίλων.
Τεχνίτης τὸ ἐσκεύασεν ἀπὸ πολλῆς σοφίας,
250 ἐκ δὲ τὸ στόμα τῶν αὐτῶν, ἃν ἔβλεψες, νὰ εἶδες
πῶς συριγμὸς ἐξήρχετο φρικτῶδης, ἀγριώδης·
νὰ εἶπες ὅτι κίνησιν ἔχουσιν ὥσπερ ζῶντα
καὶ νὰ λαλοῦν ἀμφότερα καὶ νὰ φωνολογούσιν.
Ἄφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον ἐξήρχετο ἐκεῖνο
255 ἦλθε καὶ ἐκατέλαβε τοῦ κάστρου τε τὰς πόρτας·
καὶ πόρταν ἠΐρηκεν λαμπράν ἐξ ἀδαμάντου λίθου.
Εἰς μέσον δὲ ἐτήρησε γράμματα κεκομμένα,
ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα τὰ λαξευτομημένα :
«Τὸν οὐκ ἐφθάσαν τον ποτὲ τὰ βέλη τῶν Ἑρώτων,
260 μυριοχιλιοκατάδαρτον / εὐθύς νὰ τὸν ποιήσουν, 10 r
ὅστις τὸ Ἑρωτόκαστρον ἀπέσω νὰ τὸ ἴδῃ».
Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ὥραν πολλὴν ἐστάθην
σύνους, συστρέφων κατὰ νοῦν τί πράξαι, τί ποιῆσαι :
«Ἐὰν κινήσω καὶ ἀναβῶ, ποδοχωροδατήσω,
265 καὶ πῶς τὸ ἐπιφώνημα τὸ ὃ ἔχει ἡ πόρτα,
ὅπου κἂν ὅλως τὸ πτερὸν οὐκ εἶδα τῶν Ἑρώτων;
Καὶ πῶς ὀπίσω νὰ στραφῶ καὶ οὐ μὴ ἰδῶ τὴν φλόγα ;
Τὸ πυροφλογοπόταμον, τὸ φλογερὸν ἐτοῦτο,
γυρεύω καὶ περιπατῶ, ἔχω δέκα ἡμέρας.
270 Τοῦ ποταμοῦ τὴν κεφαλὴν ἐπεθυμῶ γνωρίσαι.
Καὶ πῶς μέσον τοῦ ποταμοῦ φλόξ πύρινος εἰστρέχει ;
Λοιπόν, μά τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο προκρίνω πλέον :
Κρεῖττον γὰρ ἵνα γένωμαι τῶν πετεινῶν γε θρώμα
παρ' ὅτι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω».
275 Καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξεν τὰ τρία παιδόπουλά του
καὶ λέγει τῶν : «Πεζεύσατε, ἀκαρτερήσατέ με·/
καὶ ὅσας ὥρας ἂν ἀργῶ, ὅσας καὶ ἂν ποιήσω,
κἂν ὅλην αὐτὴν ἔσωθε πληρώσω τὴν ἡμέραν,
κἂν καὶ τὴν ἄλλην πούπετι πληρώσω καὶ τὴν ἄλλην,
280 ὧδε μὲ περιμείνατε, προσκαρτερήσατέ με·
μὴ ἐμβῆτε εἰς τὸ Ἑρωτόκαστρον, ἐπιφωνοῦμαί σάς το».
Καὶ πάραυτα ἐσέδηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ μόνος.
Εἶδεν ἀπέδω καὶ ἀπεκεῖ τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη
διάφορα καὶ ποίκιλα μετὰ λευκῶν κλημάτων
285 ἄνθη ναρκίσσων κόκκινα, τὰ δένδρη διαστρωμένα.
Ἄνωθεν δλέμμαν ἔρριψεν ὡς πρὸς τὰ δένδρη τάχα
καὶ δένδρων εἶδε καλλονὴν καὶ ἰσότηταν εὐμόρφην
καὶ τὴν κορμοανάβασιν εὐκολωτάτην πάνυ,
ὅτι νὰ εἶπες ἐκ παντὸς ὅτι ρουκανοτέκτων
290 ἔρρουκανοετούρνευσεν, σταθμίσας ἔπηξέν τα.
Καὶ τοῦ ἀνθοφύλλου ὁ πλασμὸς πολλὰ ὠραιωμένος.
Εἶδε, παρεξενώθην τα, ὑπερεθαύ/μασέν τα. 11 r
Τὸ δέ γε ἀναπόταμον κρατεῖ πάντα κατ' ὄχθας,

- τὸ ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ, τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο.
 295 Καὶ τότε βρύσπην ἤρρηκεν παράξενον ὀκάτι·
 ψυχρὸν, χιονοκρύσταλλον ὕδωρ εἶχεν ἢ βρύσπην.
 Φράσαι κἂν ὅλως ἀπορῶ τὴν καλλονὴν τὴν τόσπην,
 ἣν εἶχεν ὑπεράπειρον ἢ τῶν Ἑρώτων βρύσπην.
 Ἴστατο γρύψος λαξευτός, ἐξήπλωνε πτερὰ του,
 300 τὴν ράχην πρὸς ἰσότηταν ἔφερνε τῶν πτερῶν του
 καὶ τὴν οὐρὰν ἐγύριζεν ὥς πρὸς τὴν κεφαλὴν του·
 τοῖς δὲ ποσὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐβάσταζε λεκάνην,
 στρογγυλολαξευτόμορφον ἀπὸ πελέκυν λίθον.
 Τὸ δὲ νερὸν ἐκ στόματος ἐξήρχετο τοῦ γρύψου
 305 κ' εἰς τὸ λεκανοπέτρινον εἰσήρχετον ἀπέσω
 τοῦ μὴ σταλάξαι σταλαγμὸν κάτω πρὸς γῆν ὀλίγον.
 Ὡραν ἐστάθην περισσὴν ὁ Βέλθανδρος προσέχων
 τοῦ γρύψου τὴν κατασκευὴν καὶ τοῦ νεροῦ τὸ ξένον /
 πῶς δὲ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ στόματος τοῦ γρύψου
 310 χωρεῖται εἰς μικρολέκανον παντοῦ μὴ ἔχον πάρον,
 ἣ καὶ τίνα κατατροπὴν εἰς τὸ νερὸν ἐκστάζειν·
 καὶ πάλιν πῶς ἐκ τῶν χειλῶν ἐκρέει τῆς λεκάνης.
 Τοῦ ὕδατος τὴν ἐκροὴν ἐθαύμαζεν ἐκεῖνος.
 Ἐξαΐφνης κατεπάτησεν ὁ γρύψος ἐκ τοῦ τόπου·
 315 ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ ἀπῆγε καὶ ἐστάθην.
 Εἶδε, παρεξενώθηκεν ὁ Βέλθανδρος ἐκεῖσε
 καὶ πάλιν τὸ ἀναπόταμον τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο.
 Καλῶς περιεπάτειε κατασκοπῶν τὰ πάντα
 καὶ τόπον περὶ ἔδραμεν πανεπιτήδειον πάνυ.
 320 Εἶδε παλάτια φοδερὰ, τὰ οὐ δύναμαι ἀφηγεῖσθαι
 κατὰ λεπτόν τὰς χάριτας τῶν παλατίων ἐκείνων.
 Ἐπεὶ δὲ τὸ Ἑρωτόκαστρον ἀπέξω ἦτον κτισμένον
 ἐκ σαρδονύχου λαξευτοῦ, ἀπέεικασε τὸ ἀπέσω,
 ἐς ὅσον κατασκεύασμα τῶν πραιτωρίων ἐκείνων.
 325 Ζώδιον εἶδεν/εὐμόρφον ἔμπροσθε τοῦ τρικλίνου,
 ἥτιοιον πολλὰ παράξενον, ὠραῖον, παμμεγέθην,
 ἀφ' οὗ καὶ τὸ ποτάμιον ἐξήρχετο ἐκεῖνο.
 Ἦτον τὸ τρικλινόκτισμα ἀπὸ ζαφείρου λίθων,
 λίθων μεγάλων καὶ λαμπρῶν, τεχνολατομημένων.
 330 Τὸ στέγος δὲ τοῦ κτίσματος τίς νὰ τὸ ἀφηγήται ;
 Πολὺς ἦτον καλλωπισμὸς στὸ τρίτον τοῦ τρικλίνου·
 συνηρμοσμένα τεχνικῶς καὶ κατασκευασμένα
 τρία λιθάρια θαυμαστά, ἐξαίρετα, μεγάλα
 ἐσκέπαζαν, ἃ εἵπομεν, τὸ τρίτον τοῦ τρικλίνου,
 335 φῶτα καὶ φῶς λαμπρόμορφον αὐγὰς παρέχον ἔσω·
 ὁ δ' ἔσω πάτος κόκκινος, σεληνοβεβαμμένος.
 Ἰδὼν ταῦτα ὁ Βέλθανδρος ὑπερεθαύμασέν τα,
 ἐμβλέπων ὥς κατάσκοπος τὰς χάριτας τοῦ τοίχου.
 Ἔβλεπεν ζώδια περισσὰ ποικιλολαξευμένα,
 340 τὸ μὲν ὥς σχῆμα γυναικὸς τραχηλοδεσμωμένον/
 καὶ ἔρωτοςσύρτην τύραννον τὰ ζώδια νὰ σύρνη·
 ἄλλον πάλιν ὥς ἄνδρον ποδοσιδηρωμένον,
 Ἐρωταν δῆμιον στέκοντα ἔχων κατόπισθέν του·
 ἄλλος εἰς χερίν ἵστατο ἄνωθεν τῶν Ἑρώτων,

11 v

12 r

12 v

- 345 ὥς γνήσιος φίλος καρτερῶν τοῦ ἔρωτος ἀγάπην·
 ἄλλοι κατατοξεύουσιν νὰ δείχνουν τυραννοῦντες·
 ἦσαν τὰ πάντα λαξευτὰ ὥσπερ νὰ ἐκινούνταν·
 καὶ τὰ μὲν ἔμπροσθε ἤρχοντο, τὰ δ' ἄλλα ἐξοπίσω,
 τὰ δ' ἄλλα ἦσαν ἔνδετα πρὸς τῶν δημίων τὰς χεῖρας·
- 350 ἐξ ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος ἐχύνασιν τὰ δάκρυα,
 ἐκ δὲ τοῦ στόματος αὐτῶν, στενοχωροπηδούντες.
 Τὰ δὲ ἐπὶ τὰ ἄνωθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἑρώτων,
 νὰ εἶπες χαχατουρίζουσι, συχνοπυκνογελοῦσιν.
 ἸΚαὶ εἰς τὸ καθένα ἡύρισκες γράμματα γεγραμμένα·
- 355 ὁ μὲν τοῦ δεινὸς τοῦ ρηγός, ἔγραφε, θυγατέρα,
 ὁ δέ, καὶ πάλιν ἔγραφε, τοῦ βασιλέως τοῦ δεινὸς
 τὴν εὐγενὴς ρωμογενὴς πάσχει, δι' αὐτὸ/ἡρνήθη
 γῆν τὴν αὐτοῦ καὶ τὰ λαμπρὰ καὶ τὸ κενόδοξόν του·
 καὶ ὅπου ἡ ἐρωτόπλασις τὸν σύρνει νὰ παγαίνει,
- 360 ὅπου ὁ ἔρωτας αὐτοῦ ἐδουλογράφησέν τον·
 ἄλλην δὲ πάλιν ἔγραφεν ἀρχόντισσαν γυναῖκα,
 τὴν αἰσθησις ἀνέθρεψεν, ἐπαίδευσεν ἡ χάρις·
 τὰ ἐρωτικὰ στρατεύματα ποτὲ οὐ δούλευσέν τα·
 καὶ ἄλλες εἰς τὰς χεῖράς των μετὰ ἡγάδιον ξένον
- 365 κρατοῦν τὸν μεγαλώτερον, τὸν πρῶτον τῶν Ἑρώτων.
 Εἶδεν πάντα ὁ Βέλθανδρος ἀπ' ἄκρον ἕως ἄκρον.
 Τί ἄλλον ἀκριβέστερον ἐκείνου τοῦ τρικλίνου
 εἶδεν, ἐκριβόλογησε καὶ πῶς νὰ καταλέξω ;
 Ἐκεῖσε πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐτήρησε καὶ βλέπει
- 370 ζῶδιον οὕτως λαξευτὸν ἐκ λίθου ζαφειρίνου,
 ἀφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον ἐξήρχετο ἐκεῖνο·
 καὶ βλέμμα πανεξαίρετον, ἀλλά γε καὶ θλιμμένον.
 Ἐκεῖ τῶν λαξευτῶν καθήμενον ἐπάνω,
 ἐπακουμβίζον γόνατον πρὸς τῆς χειρὸς τὸ μέρος·
- 375 τῇ δὲ παλάμῃ τῆς χειρὸς καθήμενον ἐκράτει·
 ἐντέχνως ἀνεστέναζεν, εἶχεν εἰς γῆν τὸ βλέμμα·
 πολλὰ θλιμμένον καὶ δεινόν, περίλυπον νὰ στέκη·
 καὶ ἔτρεχεν ἐξ ὀφθαλμῶν ἐκείνου τοῦ ζωδίου
 ἡ βρύση ἡ τοῦ ποταμοῦ τοῦ φλογεροῦ ἐκείνου·
- 380 ἔτι καὶ ἐκ τοῦ στόματος, πλὴν τῆς φλογὸς καὶ μόνον
 ἡγήσαντο οἱ στεναγμοὶ φλογώδεις ὥς πῦρ φλέγον.
 Ἐντέχνως εἶχε λαξευτὰ γράμματα κεκομμένα,
 ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα, ἔφασκον δὲ τοιάδε :
- 385 «Βέλθανδρος, παῖς ὁ δεύτερος πατὴρ τοῦ Ροδοφίλου,
 τοῦ καὶ κρατάρχου στέμματος πάσης τῆς γῆς Ρωμαίων,
 πάσχει διὰ πόθου στέμματος μεγάλης Ἀντιοχείας,
 ρηγὸς μεγάλου θυγατρὸς Χρυσάντζας λεγομένης,
 τῆς πανευμόρφου καὶ λαμπρᾶς καὶ πορφυρογεννήτου».
- 390 Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἔπαθε πάθος μέγα·
 πάθος ὑπέστη ποταπὸν/ποσῶς οὐκ ἀπεικάζω.
 Ἰστάθην ὦρα περισσὴν, κατασκοπῶν ἐκεῖσε·
 ἴστατο τοῖνον ἐννεός, μέγα θορυβημένος·
 καὶ πάλιν ἔβλεπεν ἐκεῖ κ' ἐθῶρει κ' ἐσυντήρα.
- 395 Συχνάκις τὰ ἀνέγνωθεν τὰ γράμματα ἐκεῖνα.
 Βλέποντα καὶ τὸ ζῶδιον θλιμμένα νὰ ἰστέκη

13 r

13 v

14 r

- ἐσυνεθλίβετον καὶ αὐτὸς καὶ συμπονῶν ἑώκει·
 καὶ συστενάζων μετ' αὐτοῦ καὶ συγκιρῶν τοῦ πόθου
 καὶ δακρυβρυσοπόταμον ἔμιξε δάκρυά του.
 Καὶ ἐδιάβην ὥρα περισσὴν ὥστε νὰ τὸν περάσῃ
 400 ὁ θρηνησμός, ὁ πικραμὸς δὲν εἶχεν ἐκ καρδίας.
 Καὶ μόλις ἐσυνέφερε τὸν λογισμόν του τότε,
 καὶ βλέμμαν ἔρριπεν ἐκεῖ μικρὸν εἰς ἄλλο μέρος.
 Ἐτήρησε τοὺς λαξευτοὺς καὶ τρανοτάτους λίθους
 καὶ ζῶον, σχῆμα ὡς ἀνδρός, ἰστάμενον ἐκεῖσε,
 405 φρικτὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος, δεινὸν ἀπὸ τῆς θεάς
 ἀχίτωσί τε καὶ γυμνὸν μέχρι καὶ ὀφθαλοῦ του./
 Ἔϊδεν, ἐκατεσκόπησεν ἀκριβολογημένα
 τὸ ζῶδιον τὸ θαυμαστὸν ἐκείνο τὸ ὠραῖον
 καὶ βλέπει βέλος κάθεται ἔσω κατὰ καρδίας·
 410 σαΐττοερωτόξευτον-ἐξ ἀέρος εἰσῆλθεν.
 Ἐκ τῆς τομῆς τῆς καρδιακῆς ἐκείνης τοῦ ζωδίου
 φλόξ τοῦ πυρὸς ἐξήρχετο, σύγκαπνος οὐκ ὀλίγος
 κ' ἐσμίγετο τοῖς δάκρυσιν τοῦ λιθίνου ζωδίου.
 Καὶ γὰρ εὐκολοστάλακτος τῶν γυναικῶν ἡ φύσις
 415 τὰ δάκρυα εἶχε πάντοτε σὺν στεναγμῶν νὰ τρέχῃ,
 ἅπερ ἡ φύσις τῶν ἀνδρῶν τὰ ὄπλα νὰ βαστάζῃ.
 Τίς τὴν σαΐτταν ἔρριπεν ἐπάνω τοῦ ζωδίου
 κ' ἐποίκεν καρδιοκοπετόν; Οὐχὶ πόθος γυναιίου;
 420 Ἦυρε δὲ πάλιν γράμματα λαξευτὰ κεκομμένα·
 ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα, ἔφασκον δὲ τοιάδε:
 «Ρηγὸς μεγάλου θύγατῃρ μεγάλης Ἀντιοχείας,
 Χρυσάντζαν, ἣν ὑπέγραψεν ἡ μοιρογράφος Τύχη
 τῆς εὐγενοῦς καὶ τῆς καλῆς, τῆς πορφυρογεννήτου·
 425 Βέλθανδρος γῆς ρω/μαϊκῆς, παῖς ὁ τοῦ Ροδοφίλου,
 ὁ Ἔρως τοὺς ἀφώρισεν ἀμφοτέρω τὰ μέρη».·
 Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἐστέναξε μεγάλως,
 εἶπεν ἐξ ὅλης του καρδιάς: «Νὰ μὴ εἶχα ἐγεννήθην
 καὶ εἰς τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἄψυχος νὰ εἶχα εὐρέθην!
 430 Εἰ δὲ εὐρέθην ἔμψυχος, ὡς ξένος νὰ ἐγνωρίσθην!
 Ἐπεὶ δ' ἡ φύσις ἔπλασεν καὶ αἰσθήσιν μοι ἐδῶκεν,
 τὸν κόσμον, τὸν ἐγνώρισα νὰ μὴ εἶχα γνωρίσει
 καὶ εἰς τὸ Ἐρωτόκαστρον ποσῶς νὰ μὴ ἔχα σέβῃ!
 Εἰ δέ γε καὶ ἐσέβηκα ἔνδοθεν τοῦ τρικλίνου,
 τὰ ζῶδια τὰ λαξευτὰ οὐ μὴ ἔχα τα ἐσκόπουν!
 435 Εἰ δὲ τὰ ζῶδια ἐσκόπησα, τὰ γράμματα νὰ μὴ ἔδα·
 τῆς Τύχης ταύτης νὰ ἔλειπα καὶ προσοχὴν νὰ εἶχα
 νὰ εἶδα, νὰ ἐσκόπησα μόνος τὸν ἑμαυτὸν μου!
 Ἐπεὶ δὲ μοιρογράφισμα ἡῦρηκα ἰδικόν μου,
 καὶ ποῖα μοι ἀπόκειται ὡς ἰδική μου τύχη!
 440 Ἄς ἶδω εἰς ἀκρίβειαν λοιπὸν καὶ ἃς προσέξω
 τὰς πικρογλυκοχάριτας/τοῦ Ἐρωτοκάστρου τούτου».·
 Ἐξῆλθεν ἀφ' τὸν τρίκλινον, ἦλθεν εἰς τὸ κουβούκλιν.
 Καὶ τοῦτο ἐξ ἀδάμαντος λίθου ἦτον κτισμένον·
 μετὰ τῶν μαργαρίτων τε ἦτον ἐπαστωμένον
 445 καὶ λίθων πολυτίμων τε ὧν περ οὐκ ἔχει ὁ κόσμος.
 Ἦτον τὸ κτίσμα θαυμαστὸν τοῦ κουβουκλίου ἐκείνου.

14 v

15 r

15 v

- Ἐντέχνως πάλιν ἴσταντο ἐκεῖναι αἱ καμάραι,
 διὰ κοχλίου γύρωθε καὶ περιθριγκωμέναι.
 Ἡ φύσις τοίνυν τῶν βροτῶν εἰ ἐθέατο τοῦτο,
 450 μεγάλως νὰ ἐπαίνεσεν, μεγάλως νὰ ἐθαυμάστην.
 Θεμέλιον οὐκ εἶχασιν, εἰς γῆν οὐκ ἐπατούσαν·
 ἐκρέμαντο οἱ τέσσαρες τοῖχοι τοῦ κουβουκλίου·
 νὰ εἶπες καὶ ἀπεΐκαζες τὰς οὐρανίους σφαίρας.
 Πάντα ὑπερεθαύμασεν ὁ Βέλθανδρος ὅσα εἶδεν,
 455 ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐλὴν ἐθαύμασε κάκεινῃν.
 Εἶδε κάκεῖ τὸν Λέανδρον ἐκ λίθου κεκομμένου·
 ἐκεῖ λουτρὸν πανεύμορφον, πλήρης χαριτωμένον·
 τοιοῦτον ἦτον/τὸ λουτρὸν οἶον ἄλλον οὐκ ἦτον,
 οὐδὲ λαλήσαι κἂν ποσῶς ἢ γλῶσσα δύναταί μου. 16r
- 460 Λοιπὸν παρέξω τοῦ λουτροῦ ἔκειτο ἡ φλισκίνα,
 ὠραία, πανεξαίρετη, ὅλη λιθαρωμένη·
 καὶ ζῶδια γύρου περισσά, λιθαρωτὰ κάκεῖνα,
 τὰ ὁποῖα μετὰ μηχανῆς ἐβάστα κάτω κείνη.
 Τῆς δὲ φλισκίνας κάτωθεν κάκ τῶν ζωδίων ἐκείνων
 465 ἔδρυνε βρύση καθαρὰ, πολλὰ διειδεστάτη,
 ἀφ' οὗ κάκεῖνο τὸ λουτρὸν ἠρδεύετο ἐκ ταύτης.
 Γύρωθεν δὲ τοῦ στόματος ἐκείνης τῆς φλισκίνας
 πουλίτσια ἐκάθηντο, γένη χρυσὰ παντοῖα,
 καὶ τὸ καθένα ἐξ αὐτῶν ὡς ἔθος ἐκελάδει,
 470 τὴν ἰδικὴν του τὴν φωνὴν ἀνθόμοια νὰ εἶπες.
 Καὶ ὥσπερ ζῶντα ἴσταντο ἐκεῖνα τὰ πουλίτσια,
 τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτωθεν καὶ ὅσα τὰ τριγύρου.
 Μικρὸν ἐπαρεξέβηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ βλέπει
 ἡλιακοῦ κατασκευὴν πολλὰ ὠραιότητην,
 475 ὅτι τὰ λιθολάξευτα, ἅ/εἶχεν γύρου - γύρου,
 τὰ λαμπροκαλαμόστουλα, ὀρθομαρμάρωσις τε,
 κιττόφυλλα, χρυσάφυλλα ἴων, κρίνων καὶ ρόδων,
 μάλαμα νὰ ἵναι καθαρὸν, ὅλα σωστὰ τὰ πάντα·
 λαμπρὰν εἶχαν τὴν σύνθεσι τὸ ἓνα πρὸς τὸ ἄλλο
 480 καὶ λίθον πανεξαίρετον, ὁλόκαλον, ὠραῖον·
 ἐπάνω δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ μονολίθου κείνου
 θρόνος ἐκείτετον χρυσὸς καὶ κύκλωθε τοῦ θρόνου
 πλήθος ἀρμάτων περισσῶν πρὸς γῆν τε νενευκότων.
 Καὶ τότε νῦξ ἀσέληνος δέχεται τὴν ἡμέραν
 485 καὶ τὸ γυρεύειν χάριτας Ἐρωτοκάστρου ἄλλας,
 Ἐρως εἰς ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀεροπτεροδρόμος,
 ἰστάμενος ἐπάνω του καὶ λέγων πρὸς ἐκεῖνον :
 «Βέλθανδρε, φθάσε σύντομα, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε».
 Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ὁ Βέλθανδρος ἀνέστη·
 490 ἀκολουθεῖ τὸν Ἐρωτα, τὸν φωνήσαντα τοῦτον.
 Ἀνέβη τοῦ ἡλιακοῦ καὶ πρὸς τὸν θρόνον εἶδε
 τὸ πῶς ἀπέσω κάθητο ὁ βασιλεὺς Ἐρώτων/
 στέμμα φορῶν βασιλικόν, βαστάζων σκῆπτρον μέγα,
 495 κρατῶν καὶ εἰς τὸ χεῖριν του μία χρυσὴν σαΐτταν.
 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος πίπτει παρὰ τοὺς πόδας
 καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεὺς ὁ τῶν Ἐρώτων λέγει :
 «Ἀνάστα καὶ τὸ κράτος μου σύντυχε περὶ πάντων :

17r

- πῶς ἀπὸ γῆς ρωμαϊκῆς καὶ γονικῆς σου χώρας
 ἀπεξενώθης καὶ ἔφυγες, ἐλήλυθας ἐνταῦθα·
 500 καὶ πῶς εἰς τὸ Ἑρωτόκαστρον ἐσέβηκες ἀπέσω·
 σύντομ' ἀνάστα, λάλει μοι καὶ ἀφηγήσου μέ ταν·
 Καὶ παρευθὺς ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Βέλθανδρος ἀνέστη,
 κλίνει πάλιν τὸν τράχηλον καὶ πίπτει πρὸς τοὺς πόδας·
 καὶ τότες ἐσηκώθηκε καὶ πρὸς ἐκεῖνον λέγει :
 505 «Ὁ τῶν Ἑρώτων βασιλεὺς, ἐπεθυμεῖς νὰ μάθης
 πῶς τὴν πατρίδα ἔφυγα καὶ τὴν ἰδίαν χώρα
 καὶ ξένος ἐπροέκρινα καὶ ἀλλότριος νὰ γένω ;
 Ροδόφιλος μ' ἐπότιζε θλίψεις ἀπειροτάτας,
 510 χολὰς πολλὰς/ἀπλήρωτας, τοιαύτας καὶ τοσαύτας.
 Εἶπόν σοι, μάθε, βασιλεῦ, τὸν λόγον καὶ τὸν τρόπον,
 ὅτι διὰ θλίψιν ἔφυγον ἀπὸ τὰ γονικά μου,
 δ' ἂν τὴν καταφρόνησιν ἦν εἶχον ἐκ πατρός μου·
 καὶ δι' αὐτὸ ἐξέβηκα θλιμμένος καὶ γυρίζω·
 ἐγύρευσα, ἐδιάβασα χώρας ἀναριθμήτους
 515 καὶ μετὰ πάντων εἰς Ταρσὸν κατήντησα τὸ κάστρον·
 ἠῦρκα μικροπόταμον καὶ εἰς τὸ νερόν του μέσον
 φλόξ τοῦ πυρὸς ἐξήρχετο· καὶ διὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο
 ἐπιάσα τὸ ἀναπόταμον θέλων ἰδεῖν τὸ τέλος,
 520 τὴν κεφαλὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπιθυμῶν γνωρίσαι,
 τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ καὶ πῶς ὁμοῦ συντρέχει.
 Εἶπόν σοι, μάθε, βασιλεῦ, δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν
 εἰσῆλθον κ' εἰς τὸ κάστρον σου, κάστρον καὶ ὄντως κάστρον !
 εὐμορφον ἔνι, ἐξαίρετον, οὐκ οἶδα πούπετις τίτιον».
- 525 «Ὁ δ' Ἑρως ἔφη πρὸς αὐτόν, τοιάδε τότε λέγει :
 «Γίνωσκε τοῦτο, Βέλθανδρε, τὴν αὔριον ἡμέραν,
 ἔχω γυναῖκες βγενικὲς/τὸν ἀριθμὸν σαράντα·
 στεμμέναις ὅλας δέσποινας, βασιλιοθυγατέρας,
 ἐκλελεγμέναις, εὐμορφαις εἰς εἶδος καὶ εἰς κάλλος.
 Καὶ τοῦτο θέλω ἀπὸ σέ: πασῶν τὴν καλλιωτέραν
 530 γνωρίσης ἀπὸ σύγκρισιν τὴν ἰδικὴν σου μόνος.
 Εὐθὺς ἐπιλογήθηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει :
 Ἐκ τῆς συγκρίσεως, Ἑρῶν μου, λέγεις τῆς ἰδικῆς μου,
 ὅψαι ἐν τάχει, δέσποτα, πασῶν τὴν κρείττοτέραν.
 Ὁ Βέλθανδρος δὲ φοβηθεὶς τὸ τάγμα τῶν Ἑρώτων,
 535 οὐκ ἐχωρέθη εἰς πολλὰ, ἀλλ' ὁμως δειλανδρήσας
 εἶπεν : «Ἐγὼ σου σήμερον τὸ πρόσταγμα πληρώσω».
- 540 «Ὁ δ' Ἑρως δίδει τοῦ βεργίν τρίκλωνον, πεπλεγμένον
 ἀπὸ σιδήρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀπὸ τοπάζου λίθου.
 «Καὶ νὰ καὶ τοῦτο τὸ βεργίν, Βέλθανδρε, ἐσὲ τὸ δίδω
 καὶ οἶαν κρίνεις ἐξ αὐτὰς κάλλιαν παρὰ τὰς ἄλλας
 ἐκείνην δῶς· καὶ τὸ βεργίν ὡς δέσποινα τῶν ὄλων».
- 545 Ἀπλώνει, παίρνει τὸ βεργίν ἐκ τῆς χειρὸς Ἑρώτου·
 «Γυναϊκὰς τε εἰς εὐμορφίαν ὀρίζεις ἵνα κρίνω.
 Ὅσον πρὸς τὸ βλεπόμενον ἐμοὶ οὐ μὴ με λάθῃ».
- Εὐθὺς ἀπεχωρίσθησαν οἱ πάντες ἀπ' ἐκεῖνον·
 ἀπέμεινεν ὁ Βέλθανδρος μόνος, μεμονωμένος
 κατασκοπῶν τὰς χάριτας τοῦ Ἑρωτοκάστρου ἐκείνου·
 καὶ παρευθὺς ἐτήρησεν εἰς ἓν μέρος καὶ βλέπει

17 v

18 r

18 v

- 550 χορὸν ὠραίων γυναικῶν τὸν ἀριθμὸν σαράντα,
 ἔξωθε τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ γύρου καθημένης.
 Ἰδὼν ταύτας ὁ Βέλθανδρος ἔφησε πρὸς ἐκείνας :
 «Ἰδοὺ συγκρίνειν ὥρισεν ἐμοὶ ὁ μέγας Ἑρῶν,
 καὶ τὸ λοιπὸν, ἀρχόντισσες, ἔρχεσθε νὰ σᾶς κρίνω».
- 555 Ἐχωρίσθη μιὰ ἐξ αὐτῶν καὶ λέγει πρὸς ἐκείνον :
 «Αὐθέντα, νὰ συγχωρεθῇς, μὴ μὲ παραδικήσης».
- Εἶπε δ' αὐτὴν ὁ Βέλθανδρος ὅτι «Μὰ τὴν ἀλήθειαν,
 ἀλλότρια, ξένη τοῦ βεργιοῦ σὲ κρίνω, ὦ κυρά μου,
 διὰ τὸ πυρρὸν καὶ τὸ θολὸν τὸ ἔχουν οἱ ὀφθαλμοί σου».
- 560 Ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ πᾶ χώρια κ' ἐστάθην.
 Ἄλλη δὲ πάλιν τὸν χορὸν ἀφήκε καὶ ὑπάγει /
 ἱστάθην κατὰ πρόσωπον ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου
- καὶ λέγει τὴν : «Τὰ χεῖλη σου τὰ περισσά σου, κόρη,
 μεγάλα ἔναι, ἀσχημόκοπα, μεγάλα σ' ἀσχημίζουν».
- 565 Ἐκίνησε μετ' ἐντροπῆς κάκειθε μὲ τὴν ἄλλην
 ἀπῆγεν, ἐχωρίσθησαν ὁμοῦ εἰς ἓνα τόπον·
 μεγάλως ἐνεστέναξεν ἀπὸ ψυχῆς κάκείνη.
 Κ' ἡ τρίτη περιπάτησεν ἀσύντακτα καθόλου
 καὶ προσκυνεῖ τὸν δικαστὴν καὶ ὁ κριτὴς τὴν λέγει :
- 570 «Ξένην σὲ κρίνω τοῦ βεργιοῦ, οὐκ εἶσαι κληρονόμος·
 ἡ φύσις μέλαινα χροιά, νομίζω, ἔποικέν σοι,
 ἀλλὰ ψυχρόν σοι σόφισμα κατάπλασεν, ἡ κόρη.
 Καὶ ἡ τετάρτη φθάνοντα, κάκείνος ταύτην λέγει :
 «Ἡ τὰς ὀφρῦς σου ἔμιξις ἂν ἔλειπεν, ὡς βλέπω,
 ἐδέσποζές το τὸ βεργίν, γίνωσκε, ἀπὲ τώρα».
- 575 Ἄλλη δὲ πάλιν τοῦ χοροῦ κάκείνη χωρισθεῖσα,
 καὶ πρὸς τὸν μέγαν τὸν κριτὴν ἱστάθην ἀναισχύντως.
 Εἶπεν ἐκεῖνος πρὸς αὐτὴν : «Οὐκ εἶσαι κληρονόμος
 καὶ νὰ σὲ δώσω τὸ βεργίν, ὅτι στὴν γῆν συγκύπτεις·
 ἰσόκορμος οὐδὲν εἶσαι, καὶ πῶς νὰ σὲ τὸ δώσω;»/
- 580 Καρδιακὰ ἐνεστέναξεν καὶ ἱστάθην μὲ τὰς ἄλλας.
 Καὶ μετ' αὐτὰς κατέλαθεν ὁμοίως καὶ ἡ ἕκτη
 καὶ λέγει : «Πρόσεχε, κριτά, νὰ μὴ μοῦ παρακρίνης».
- Βλέψας ἐκεῖνος πρὸς αὐτὴν οὕτως τὴν ἀπεκρίθην :
 «Τὸ σαχνοπερισσόσαρκον ἂν ἔλειπε ἀπὸ σένα,
 585 ἐδέσποζές το τὸ βεργίν καὶ μόνη σου νὰ τό ᾔχης».
- Ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν, ὑπάγει μὲ τὰς ἄλλας
 κ' ἐκ τοῦ ἰδρώτος τοῦ πολλοῦ κατάβροχος ἐγίνη.
 Ἄλλη δὲ πάλιν τοῦ χοροῦ τῶν γυναικῶν ἐκείνων
 ἀσύντακτος ἐκίνησεν καὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάγει·
- 590 κάκείνος λέγει τὴν εὐθύς : «Οὐκ εἶσαι κληρονόμος
 καὶ νὰ σὲ δώσω τὸ βεργίν, διατὶ θεωρῶ σε, κόρη,
 ὅτι τὰ δόντια σου, κυρά, ὡς βλέπω, ψόγον δίδουν·
 τὰ μὲν ἀπέσω κλίνουσιν, τὰ δ' ἄλλα ἐμπροσκύψαν·
 δι' οὗ καὶ εἶπον ἐξ ἀρχῆς : οὐκ εἶσαι κληρονόμος».
- 595 Ἀπῆρε τὸν ἀπόλογον, ἱστάθην μὲ τὰς ἄλλας.
 Ἄλλ' ὁ χορὸς τῶν γυναικῶν τῶν μηδαμῶς κριθέντων
 ἦλθασιν κατε/νώπιον ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου.
- Ἰσταντο τρεῖς καὶ τέσσαρες καὶ πάλιν ἄλλες πέντε,
 κ' ἐπαίρναν τὴν ἀπόφασιν ἰδικαίως μετὰ ψόγον.

19 r

19 v

20 r

- 600 Ἴδου λοιπὸν ἐμείνασιν ἀπ' ὅλες τὲς σαράντα
 γυναῖκες τρεῖς τὸν ἀριθμὸν νὰ στέκουν σ' ἓνα τόπον.
 Καὶ λέγει τὰς ὁ Βέλθανδρος αὐτὰς τὰς τρεῖς ὥραίας :
 «Δεῦτε κ' οἱ τρεῖς, δεῦτε ὁμοῦ, ἔλθατε νὰ σᾶς κρίνω».
 Ἦλθασιν, ἴσταντο κ' οἱ τρεῖς κατενώπιον τούτου.
- 605 Ὡρισε, λέγει πρὸς αὐτάς : «Ἐχὼ τοῦ νὰ σᾶς κρίνω,
 πολλὰ κριβά, πολλὰ ψιλὰ, νὰ μὴ ἔχω καταδίκη
 καὶ πέσω κ' εἰς κατάκρισιν τῆς ἐρωτοκρισίας.
 Λοιπὸν ἐσεῖς, ἀρχόντισσες, δεῦτε κ' οἱ τρεῖς ὁμοῦ πε,
 ὑπάγετε, κινήσατε ἐκεῖσε πρὸς τὸ πέρα
- 610 καὶ πάλιν δεῦτε πρὸς ἐμέ, ἀπέλθατε, στραφήτε.
 Ἐχὼ ὀρισμὸν καὶ θέλημα καὶ μετὰ ἀκριδείας
 νὰ κρίνω καὶ νὰ στοχαστῶ τὴν καθεμίαν ὡς πρέπει·
 τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τῆς καὶ τὸ κορμὶν τῆς ὅλον,
 τὸ βάδισμα, τὸ κίνημα καὶ τὴν πορπατηξιάν τῆς».
- 615 Ἀπήγαν, ἦλθασιν αὐτὲς δῖς, τρεῖς τε καὶ τετράκις/
 καὶ λέγουσι τὸν Βέλθανδρον : «Σύγκρινον, σύγκρινέ μας». 20 v
 Εἶδε τὰς τρεῖς ὁ Βέλθανδρος κ' ἐκατεσκόπησέν τας·
 καὶ ὡς τεχνίτης ἀκριδῶς ἐκριβολόγησέν τας·
 καὶ πρὸς τὴν μίαν εἶρηκε : «Χωρίζου ἀπὸ τὰς δύο·
- 620 αἱ τρίχες τῶν χερῶν σου, ὥραία μου, ψέγουσίν σε».
 Καὶ παρευθὺς ὡς ἤκουσε τὸν ψόγον τὸν οἰκεῖον,
 ἐθλίβην, ἐνεστέναξεν καὶ πρὸς ἐκείνον λέγει :
 «Ὡς ἔκαυσας καὶ ἐμπύρισες τὸ καρδιορρίζωμά μου,
 οὕτω ἄς καγῇ καρδίτσα σου ἀπὸ ἐρωταγάπης».
- 625 Ταῦτα εἰπὼν ἐδιάβηκε κ' ἐστάθην μὲ τὰς ἄλλας.
 Τὴν δ' ἄλλην λέγει Βέλθανδρος : «Μυριακριβολογῶ σε·
 εἶσαι εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ πλάσιν τοῦ προσώπου
 καὶ τοῦ κορμιοῦ καὶ σώματος καὶ σὺ ὥσπερ τὴν ἄλλην·
 ἐκείνη ψόγος τῶν τριχῶν, σὺ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν τε.
- 630 Ἐτήρησα τοὺς ὀφθαλμούς, κόρη, τοὺς ἰδικούς σου
 καὶ εἰς τὸ νερὸν τοῦ ἔρωτος κολυμβοπολεμοῦσι·
 νὰ εἴπες κινδυνεύουσιν, ὥραία, νὰ πνιγούσι·
 καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν/βυθίζονται, οὐκ ἠμπορῶ κἂν ὅλως 21 r
 εἰς τοῦ νεροῦ τὸ πρόσωπον πάλιν νὰ τ' ἀνηβάσω».
- 635 Κάκεινη, ὡς ἐγροίκησε τὴν κρίσιν τοῦ Βελθάνδρου,
 μετὰ πικρίας ἐτήρησε καὶ βλέπει τον καὶ λέγει :
 «ὦ ἀδικώτατε κριτά, εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίζω
 νὰ πέσης μέσα στὸν βυθὸν τῆς ἐρωτοαγάπης·
 καὶ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ νεροῦ νὰ πνιγῇς, ν' ἀποθάνῃς,
- 640 ὅτι καὶ τὴν καρδίαν μου ἀπέκαυσας διόλου».
 Ταῦτα εἰπὼν μετὰ πικρίας ἀπήγε μὲ τὰς ἄλλας.
 Τότε ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος τὴν ὕστερον ἐκείνην,
 μετὰ ἐρεύνης ἀκριδῆς σκοπῶν καλῶς τὰ πάντα,
 τὴν ἡλικίαν, τὴν εὐμορφίαν, τὰ κάλλη τοῦ προσώπου,
- 645 τὸ σεῖσμα καὶ τὸ λύγισμα, τὸ ἐπιτήδευμά τῆς,
 εἶπε καὶ ἐγκωμίασεν ἐμβλέποντα τὴν κόρην :
 «Εἰς τῶν Χαρίτων τὴν αὐλὴν ἐκάθισεν ἡ φύσις·
 ἐσύναξεν, ἐμάζωξε κατὰ λεπτὸν τὰ πάντα·
 τοῦ κόσμου ὅλας τὰς χάριτας καὶ τὰς εὐμορφοσύνας
- 650 ἐσέ, κόρη, τὰς ἔδωκεν καὶ κατεπλούτισέ σε !

- ἐσένα τὰς ἐχάρισε ! Χαρὰ σ' ἐσένα, κόρη !/
 Τὸ σῶμά σου τὸ εὐγενικὸν ἴσον βεργὶν τὸ ποῖκε,
 κυπαρισσοδεργόλυγον ἐδημιούργησέν το·
 655 ἔπειτα ἐνεφύστησεν ὅλον κ' ἐψύχωσέν το·
 πᾶσα κοπὴν καὶ χάρισμα ζῶν ἐπλαστούργησέν το·
 καὶ νὰ καὶ τοῦτο τὸ βεργὶν, τὸ ὁ βασιλεὺς Ἑρώτων
 ἐσκεύασε μεθ' ἡδονῆς ὡς διὰ σένα, κόρη.
 Ὅρίζω σε, ἀρχόντισσα, ἄπλωσε, πιάσέ το».
- 660 Ἀπλώνει, παίρνει τὸ βεργὶν ἐκ χειρὸς τοῦ Βελθάνδρου·
 ἀπῆγεν καὶ ἐστάθηκεν ἔξω ἀπὸ τὰς ἄλλας,
 βαστάζων εἰς τὰς χεῖράς της τὸ βεργὶν ὡς βραδεῖον.
 Ὡς οὖν ταῦτα πεπλήρωντο, ἰδοὺ Ἑρως πτερωμένος,
 καὶ λέγει : «Δεῦρο, Βέλθανδρε, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε».
 Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ἀκολουθεῖ ἐξοπίσω
- 665 κ' εἰς τὸ ζαφειροτρίκλινον κατέλαθεν ἀπέσω,
 ἀφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον κατέλυεν ἐκεῖνο.
 Βλέπει ἐκεῖ καθήμενον Ἑρῶτα τοξοφόρον
 εἰς κεφαλὴν πάνυ ψηλὰ ἐκείνου τοῦ τρικλίνου,
 εἰς λίθον ἓνα λαξευτὸν λυχνιταρὶν σουπῆδιν·
- 670 τριγύρωθεν νὰ στέκονται/τάγματα τῶν Ἑρώτων.
 Τοιαῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου :
 «Βέλθανδρε, πῶς τὴν σύγκρισιν, εἶπέ μοι, τὴν ἐποῖκες;
 Καὶ ποῖαν ἐδῶκες τὸ βεργὶν νὰ ἵναι κυρία εἰς ὅλες ;
 Λοιπὸν εἶπέ μοι, Βέλθανδρε, καὶ λεπτολόγησέ με
- 675 τῆς καλλιωτέρας τὰ τερπνὰ, τὰς εὐμορφίας καὶ κάλλη·
 πῶς ὑπερτέρᾳ πέφυκε παρὰ τὰς ἄλλας αὕτη».
 Ἐπεθυμεί, ἀντέφησεν, Ἑρῶν μου, τοῦ νὰ μάθῃς
 τὸ ποῖαν ἐδῶκα τὸ βεργὶν καὶ τὰ τερπνὰ τῆς κάλλη,
 καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα, τὰ ἔχει παρὰ τὰς ἄλλας ;
- 680 Ἐκ τῆς σελήνης ἔπεσεν ἐκείνη τὰς ἀγκάλας,
 καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς μερτικὸν ἀπέσπασεν καὶ ἀπῆρεν·
 τὴν συγκοπὴν καὶ σύνθεσιν, τὰ τοῦ κορμιοῦ τῆς μέλη
 αὕτη ἢ βασιλείᾳ σου ἐκαλοδῶρησέν τα
 καὶ καθεδρίαν ἔποικεν ὀλοσωματωμένην
- 685 ἐπάνω νὰ καθέζεται εἰς κενοδόξιμά σου·
 τοῦ κάλλους μέσον ἔπλασες κ' ἐσωματούργησές την·/
 ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐδῶκες πᾶσαν κοπὴν καὶ θέσιν·
 ἔχει μαλλιά χρυσαφωτά, ἴσα τῆς ἡλικίας της·
 ὡς χόρτον εἰς παράδεισον, ὡς σέλινα εἰς κῆπον,
- 690 οὕτως εἶχε τὸ δάσωμα τῶν ὀμαλλιών ἢ κόρη·
 νὰ εἶπες ὅτι Χάριτες αἱ σύνολαι τοῦ κόσμου
 ἐπάνω τῆς ἐκάθισαν κ' ἐθήκασιν κατούναν.
 Οἱ μήνιγγές της ἐκ παντὸς χωρὶς ἀμφιβολίας
 ἔχουν τὸ ἀποτύπωμα τὸ σὸν χρυσοποικίλον.
- 695 Νὰ ρίψῃ τις τὸ βλέμμαν τοῦ νὰ εἶδεν ὀφθαλμούς της,
 πάραυτα τὴν καρδίαν τοῦ σύρριζον ν' ἀνασπάσουν.
 Εἰς τὸν βυθὸν τῆς λίμνης σου ἀπέσω κολυμβοῦσι
 μικρὰ - μικρὰ ἐρωτόπουλα· δοξεύουν, μέσα παίζουν.
 Ὅφρῦδια κατάμαυρα ἐφύστησεν ἡ τέχνη,
- 700 γιοφύρια κατεσκεύασεν ἀπὸ πολλῆς σοφίας.
 Οἱ Χάριτες ἐχάλκευσαν τὴν μύτην τῆς ὠραίας,

- στόμα Χαρίτων, Χάριτος δόντια μαργαριτάρια.
Μάγουλα ροδοκόκκινα, αὐτόβαπτα τὰ χεῖλη./
Ἐμύριζε τὸ στόμαν της χωρὶς ἀμφιβολίας. 23 r
- 705 Στρογγυλομορφοπίγουνος, ὑπερानασταλμένη,
λευκοβραχίων, τρυφερά, τράχηλος τουρνεμένος.
Ἡ μέση της ὀλόλιγνη μετὰ μεγάλης τέχνης
ἀπλῶς ὡς λεπτοκάλαμον ἐκατασκεύασέν την.
Τὸ κλίμα τοῦ τραχήλου της καὶ τὸ ὑπολύγισμά της.
- 710 Σῶμα καὶ γὰρ ἐξαίρετον ἐκ τῆς συνθέσεώς της
νὰ εἶπες ὅτι Χάριτες ἐξέρχονται ἀπ' αὐτήν.
Ὡς τροχὸς ἐτροχάλευσε τὴν βρύσην ὁ τεχνίτης.
Τὸ στήθός της παρὰδεισος ἐρωτικὸς ὑπάρχει.
Τὰ μῆλά της ἐφέγγασιν ἀπὸ ψιλῆς θεωρίας.
- 715 Τὸ βλέμμα πάνυ θαυμαστὸν καὶ ἡ πορπατηξιά της·
ὅταν γυρίσῃ ἀπόκοτα καὶ ἴδῃ ἐπάνω κάτω,
θερίζει σου τὴν αἴσθησιν, κόπτει σου καὶ τὴν φρόναν.
Καὶ σὲ αὐτόν, ὦ βασιλεῦ, κἂν τολμηρὸς μου ὁ λόγος,
ἂν σὲ σκιάσῃ πούπετις, σύμπτερος νὰ κατέβῃς!»!
- 720 Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ἄφαντος ἐγεγόνει./ 23 v
Ταῦτα ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος ἐξεστηκῶς ἐγίνη·
ἐχάθηκεν ὁ Ἔρωτας, ἐπέτασεν, ἐδιέβη·
ὁ στόλος ὁ τῶν γυναικῶν τελείως ἠφανίσθη.
Ὡς ὄνειρον ἐλύθηκε τὸ πρᾶγμα ὅσον εἶδε.
- 725 Τὸν νοῦν συστρέφων ἔφερε καὶ τὸν ἑαυτὸν του λέγει :
«Τί τοῦτο ; Πῶς παλιπετής, ἀσύστατε χρόνε τοῦ βίου ;»
Πάραυτα γοῦν ἐγύρισεν ὁ Βέλθανδρος ὀπίσω,
ἐσκόπησε τὸν τρίκλινον, ἦλθεν εἰς περιδόλιν,
εἶδεν ἐκεῖ τὰ πάντερπνα ἄνθη τοῦ παραδείσου·
- 730 ἐκεῖσε πάλιν ἔστρεψεν ἔνθα τὸ πρῶτον εἶδε
τὰ λιθοξόα ζώδια τὰ μοιρογραφημένα·
ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἐδάκρυσε μεγάλως
καὶ λέγει τότε μόνος του μετὰ τὴν οἰκείαν του γνώμην :
«Ἐγὼ τὸ μοιρογράφημα τῆς ἰδικῆς μου τύχης
- 735 εἶδα κ' ἐκατεγνώρισα καὶ γεγραμμένον ἡῦρα·
εἰς Ἀντιόχειαν, ρηγὸς θυγάτηρ ἔγραφέ μου.
Καὶ ἄς ἀπέλθω εἰς αὐτήν, ὄνομα τὴν Χρυσάντζα.
Πολλὰ γὰρ ἐνὶ ἀδύνατον ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον
τὴν εἰμαρμένην/ἐκφυγεῖν καὶ τὸ τύχης κλῶσμά·
- 740 Καὶ σύντομα ἐξέβηκε τὴν πύλην τὴν τοῦ κάστρου·
ἡῦρηκε τοὺς ἀνθρώπους του, καθὼς καὶ ἔταξέν τους·
κανεῖς οὐδὲν ἐτόλμησε νὰ ἔμπῃ εἰς τὸ κάστρον.
Καβαλλικεύγει πάραυτα μετὰ τὰ παιδόπουλά του.
Περιπατῶν ἐν τῇ ὁδῷ ἐστέναζε μεγάλως·
- 745 εἰς Ἀντιόχειαν ἔτρεχε· καὶ πότε νὰ ἐφτάσῃ ;
Καὶ πέντε ἐσυνέτρεχεν ἡμέρας ὀλοκλήρους·
ὁπότεν δὲ ἐσέβηκε κάμπους Ἀντιοχείας,
τὸ κατὰ τύχην ἡῦρηκε τὸν ρήγα κυνηγούντα.
Γοργὸν πεζεύει, προσκυνᾷ ὁ Βέλθανδρος τὸν ρήγαν.
- 750 Ὁ ρήγας τοῦτον κατιδὼν πολλὰ γονυκλιτοῦντα
ἀνέκραξεν ἀπὸ μακρὰ, φωνάζει πρὸς τὸν ξένον :
«Τὸ σχῆμά σου ρωμαϊκὸν φαίνεται ἀπ' ἐντεῦθεν·

- εἰπέ μοι τί τὸ ὄνομα καὶ πόθεν ἡ πατρίδα·.
 Ἐκεῖνος πάλιν σύντομα τὸν ρήγα κατελάλει :
 755 «Ἐμοὶ μὲν γένος ὑψηλόν, περιφανὲς ὑπάρχει,
 ὄνομα δέ μοι Βέλθανδρος τὴν τῶν Ρωμαίων λέξιν./
 Πατρός μου δὲ κατέλιπα χώρα καὶ βασιλείαν
 καὶ χώρας ἐπροέκρινα ξένας νὰ τὰς γυρίζω». 24 v
 Καὶ ταῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν χαμογελῶν ὁ ρήγας :
 760 «Ἄν εἰς ἐμένα σήμερον νὰ δουλωθῇς προκρίνης,
 δώσω σοι δόξας καὶ τιμὰς καὶ χρήματα νὰ ἔχῃς
 οἷα οὐκ εὗρισκες ποτὲ εἰς σεαυτοῦ πατρίδα·.
 Καὶ πάλιν ἀπεκρίθηκεν ὁ Βέλθανδρος τὸν ρήγαν :
 «Ἄς γένη, αὐθέντα, σήμερον θέλημα ἰδικόν σου·
 765 καὶ σπούδασε καὶ ποῖσέ το κάγω διὰ τὴν τιμὴν μου
 νὰ γένω δούλός σου πιστὸς παρ' ἅπαντας οὓς ἔχεις·.
 Καβαλλικεύει ὁ Βέλθανδρος καὶ τὰ παιδόπουλά του
 καὶ τοῦ ρηγὸς κατόπισθεν καὶ ἐντάμα κυνηγοῦσιν.
 Κ' εἰς ἓνα τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιν,
 770 ἤϊραν παραῦτα λαγῶν κ' ἐλύσαν τὸ φαλκῶνιν
 καὶ σύντομος ἐφάνηκεν ἀτὸς οὐρανοδρόμος·
 χύνει πτερὸν ἐπάνω του καὶ ἀπῆρε τὸ φαλκῶνι.
 Ἰδὼν ὁ ρήγας τὸ συμβὰν ἐθλίβην, ἐλυπήθη
 καὶ σύντομον ὁ Βέλθανδρος/δοξάριν του γεμίζει. 25 r
 775 Εὐστόχως κατετόξευσε τὸν ἀετὸν εἰς πτερούγαν.
 Πονῶν ἐκεῖ ὁ ἀετὸς ἀφῆκε τὸ φαλκῶνιν
 ἄτρωτον, ὅλον ἄβλαβον χωρὶς καμίας ἀνάγκης.
 Τὸ εὐστοχὸν ἐθαύμασεν ὁ ρήγας τοῦ Βελθάνδρου
 καὶ τὸ πανεπιτήδειον ὑπερεπαίνεσέν τον.
 780 Πάραυτα γοῦν ἐγύρισαν, ἀφῆκαν τὸ κυνήγι.
 Ἐστράφηκεν, ἐγύρισεν ὁ ρήγας εἰς τὴν χώραν
 καὶ ὁ Βέλθανδρος κ' οἱ μετ' αὐτοῦ νὰ τὸν ἀκολουθοῦσιν.
 Εἶχαν τὸν δεῖπνον πάραυτα, ἐστήσασι τὴν τάβλαν·
 καὶ πρὸς τὴν τάξιν ἔφερον τοῦ φαγητοῦ τὰ πάντα
 785 μετὰ πολλῆς παράστασης ἀρχόντων μεγιστάνων·
 ἰστήκει δὲ καὶ Βέλθανδρος ἐντάμα μετ' ἐκείνους.
 Ὁ ρήγας πάλιν ἤρξατο διήγησιν Βελθάνδρου·
 τὸ πῶς τὸν εἶδε κ' ἤρχετο μὲ τὰ παιδόπουλά του,
 τὴν συνταγὴν τὴν ἔποικεν, λίξιός του ἐγίνη
 790 καὶ πῶς εἰς τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιν,
 ἐκεῖ εὐρέθη λαγῶς, ἐλύθη τὸ φαλκῶνιν
 καὶ ἀετὸς ἐχύθηκεν καὶ ἀπῆρε τὸ φαλκῶνιν·/
 καὶ πῶς ἐκεῖνος πεταστὸν ἐκατατόξευσέν τον
 καὶ τὸ φαλκῶνιν ἔμεινεν ἄτρωτον, χωρὶς βλάβην. 25 v
 795 Ἀπῆρεν ἔπαινος πολὺν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου
 κ' ἐκ τῆς ρηγίνας τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς Χρυσάντζας.
 Μετὰ ἰδὲ τὴν διήγησιν προσανεφώνησέν τον :
 «Ἐπαρε μίσσον ἐξ ἡμῶν, τοῦτο σχολοῦμαί σέ το·.
 Ἀπλῶναι, παίρνει τὸ φαγὶν ἐκ τοῦ ρηγὸς τὰς χεῖρας
 800 καὶ ταῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ρήγας μετὰ πόθου :
 «Ἐδὰ ἄς εἶσαι, Βέλθανδρε, μὲ τοὺς οἰκείους μου ἀνθρώπους,
 ἄς εἶσαι εἰς προσκύνησιν τῆς ἐμῆς βασιλείας·.
 Ἐπίασεν ὁ Βέλθανδρος τόπον τιμῆς μεγάλης,

- 805 ἐσέβαινεν ὁ Βέλθανδρος χωρὶς βουλῆς στὸν ρήγαν,
 οἷαν ὦραν, οὐ δέετον ἄλλου θέλημα νὰ ᾔχη.
 Ἐν μιᾷ ῥῶν τῶν ἡμερῶν σεμβαίνει εἰς ταμεῖον
 ὁ Βέλθανδρος καὶ χαιρετᾷ τὴν ρηγαινὰ καὶ ρήγαν
 καὶ τὴν Χρυσάντζα τὴν λαμπράν, τὴν θυγατέρα τούτων.
 Ὡς γοῦν ἐκατεσκόπησε τὸν/Βέλθανδρον ἡ κόρη,
- 26 r
- 810 μόναντα τὸν ἐγνώρισεν ὅτ' ἐνὶ αὐτὸς ἐκεῖνος
 ὅπου ἀπῆρε τὸ βεργὶν ἀπὸ τὰς χεῖρας τούτου,
 ὅταν εἰς Ἐρωτόκαστρον ἡ σύγκρισις ἐγίνη.
 Ὑπερενδέχετο δ' αὐτῇ ν' ἀκούσῃ καὶ ὄνομάν του,
 ὡς δ' ἤκουσε τὸ «Βέλθανδρε» ἐκ τοῦ ρηγὸς τὸ στόμα,
 815 σύρριζον τὴν καρδίαν τῆς ἐνέσπασεν ὁ λόγος
 καὶ παρευθὺς ἐγένετο ἐρωτοπλουμισμένη.
 Εἶδεν ἐκεῖνος, πάλιν δὲ ἐγνώρισε τὴν κόρην,
 ἐκείνη δὲ τὸν Βέλθανδρον ἐκατεσκόπησέν τον·
 σημάδια τοῦ προσώπου του, τὰ ἃ εἶχεν εἰς νοῦν τῆς,
- 820 εἶδε κ' ἐκαλογνώρισεν, ὅλα πιστώθηκέν τα,
 ἐμνήσθηκε καὶ τὸ βεργὶν, μᾶλλον καὶ συντυχίας,
 ὥσπερ ὠμίλει μετ' αὐτὴν καὶ μὲ τὰς ἄλλας κόρας,
 ὅπου εἰς Ἐρωτόκαστρον, λοιπὰς τριάντα ἐννέα.
 Ἐκτοτε τὴν ἐγνώρισιν ἐποῖκαν μὲ σημεία,
 825 κανεῖς οὐδὲν ἐγίνωσκε κρυφοκαμώματά των.
 Καὶ δύο δὲ παρέδραμον, κανεῖς οὐκ ἐπενόει,/
- 26 v
- δύο μῆσι καὶ σὺν αὐτοῖς ἄλλους τε χρόνους δύο
 εἶχαν κρυφὰ πονέματα τῆς ἐρωτοληψίας.
 Καὶ μίαν πρὸς παράθραδον ὦραν, ἡλίου δύσιν,
 830 ἐκάθητο ὁ Βέλθανδρος μόνος εἰς τὸ παλάτιν,
 μικρὸν καὶ ἐπαρέκλυεν ἐφ' ἑνὰ παραθύρι·
 βλέπει ὅτι ἐξέβηκε καὶ πάγει εἰς περιδόλιν
 Χρυσάντζα, κόρη τοῦ ρηγός, ἡ πολυποθητή του·
 εἰς δένδρον εὐσκιόφυλλον θέτει ἐκεῖ ὑποκάτου,
 835 μεγάλως ἐνεστέναζεν ἐκ βάθου τῆς καρδίας·
 ὡς ποταμὸς τὰ δάκρυα τῆς ἐτρέχασιν τῆς κόρης·
 τίτοιους λέγει μὲ δάκρυα, μὲ στεναγμοὺς τοὺς λόγους :
 «Βέβαιον τώρα μάνθανε, Βέλθανδρε, δι' ἐσένα,
 πάσχω καὶ διατρύχομαι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν,
 840 καίγομαι κ' ἐμπυρίζομαι καὶ τέλος οὐ λαμβάνω·
 καὶ ἐμάκρυνε τὸ τέρμενον δυὸ χρόνους καὶ δυὸ μῆνας
 ὅπου θαστῶ τὴν φλόγαν σου κρυμμένη στὴν ἀγκάλην.
 Καὶ ὡς πότε τοῦτο τὸ κακὸ κρυφὰ νὰ τὸ δουλεύω ;
 Εἶθε νὰ μ' εἶχά σε ἰδεῖ, νὰ μ' εἶχά σε γνωρίσει!»/
- 27 r
- 845 Ἰσθῆκει ἀπέξω Βέλθανδρος, παρακροᾶται ταῦτα,
 ὡς δ' ἤκουσε τὰ ἔλεγε Χρυσάντζα δι' ἐκεῖνον,
 γοργὸν ἐκατεπήδησεν καὶ ἐσέβηκεν ἀπέσω.
 Ὡς γοῦν ἐστράφησαν οἱ δυὸ καὶ εἶδοσαν ἀλλήλους,
 σ' ἀναισθησία ἔπεσον ἀμφοτέρα τὰ μέρη
 850 καὶ ἔκειντο τὰ σώματα μισοαποθαμένα·
 καὶ διέβη ὦρα περισσὴ τὸν νοῦν των νὰ συμφέρουν.
 Καὶ ἄφρον τὸν νοῦν ἐσύμφερον καὶ ὄλον τὸν λογισμόν των,
 ὁ Βέλθανδρος ἐστράφηκε καὶ πρὸς τὴν κόρην λέγει :
 «Βεργὶν βαστάζεις, λυγερή, καὶ τὸ καλὸν οὐκ οἶδες·

- 855 μόνο γινώσκει τ' ὁ κριτῆς ὅπου σὲ τὸ ἐδῶκεν». Ἐκείνη πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀντέφησε τοιάδε :
«Καὶ τί μετέχεις, ἄνθρωπε, καὶ τὸ βεργὶ γυρεύεις ;»
Αὐτὸς ἀνταπεκρίθηκε καὶ πρὸς τὴν κόρη λέγει :
«Ὡς ἰδικὸς σου, δέσποινα, δούλος πιστὸς γυρεύω,
860 τ' αὐθεντικά μου πράγματα, κυρία, νὰ φυλάττω». Ταῦτα εἰπὼν ἐστράφηκε γελῶντα πρὸς ἐκείνην· αὐτὸς περιλαμβάνει τὴν καὶ ἔπεσον οἱ δύο· καὶ ἀπ' τὰ συχνοφιλήματα καὶ ἀπ' τὰς περιπλοκάς των τὰ δένδρη τὰ ἀναίσθητα καὶ αὐτὰ / ἀντιδονοῦσα. 27 v
- 865 Ἀναίσθητοι ἐκείτοντο μέχρι μεσονυκτίου. Ἀφοῦ δὲ ἐξεπλήρωσαν τὸ ἤθελαν οἱ δύο κ' ἐγνώρισαν τὰ τῆς αὐγῆς τὰ δλέφαρα χαράζουν, ἠδέως κατεφίλησαν, χωρίζονται ἀλλήλως. Ἦλθεν ἡ δέσποινα ταχὺ καὶ ὑπάγει στὸ παλάτιν·
870 ἄλλ' ἦλθε καὶ ὁ Βέλθανδρος καὶ ὑπᾶ πρὸς τὴν μονὴν του. Ἐδλεπον δὲ παραμοναὶ τέσσαρες τῆς Χρυσάντζας καὶ τοῦτον κατεκράτησαν οἱ βίγλες τῆς ωραίας καὶ δένουσι τὰ χέρια του ὀπίσω καὶ τὰ δύο. Ὡς δὲ τότε ἐκράτησαν τὸν Βέλθανδρον δεσμίως,
875 κ' ἐγένετο καὶ ὄχλησις μεγάλη εἰς τὸ παλάτιν· ἐξέβη τῆς Χρυσάντζας δὲ μία ἐκ τὰς βαγίτσας, ὑπάγει εἰς τὰς παραμονάς, μαυθάνει τὸ σημάδι· εἶδεν ἐκεῖ τὸν Βέλθανδρον ἐξάγκωνα δεμένον, ἀπῆγεν καὶ ἀνήγγειλε ταῦτα πρὸς τὴν Χρυσάντζα.
880 Τοῦτο μαθὼν ἡ δέσποινα μεγάλως τὸ ἐλυπήθη, τὴν δούλην τῆς ἐφώναξεν, ὄνομα Φαιδροκάζαν, τὴν εἶχεν πλέον ἔμπιστην παρ' ὅλας τὰς βαγίτσας, καὶ κατὰ μόνας λέγει τῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου :
«Ἔχεις ἀγάπην εἰς ἐμέ, καθὼς ἐγὼ σ' ἐσένα ;»
885 Ἡ Φαιδροκάζα πρὸς αὐτὴν γελῶσα ἀπιλογήθη : «Ἡξεύρεις, χρυσοδέσποινα, μετὰ σου ἀνετράφη, καὶ τὴν ἀγάπην μου εἰς σὲ οὐδὲν τὴν ἐγνωρίζεις ; Ὅμως ἐγὼ εἶμαι σκλάβα σου, δούλα δεδουλωμένη· καὶ ὀρισέ με νὰ πνιγῶ εἰς τὸ νερὸν δι' ἐσένα».
890 Κ' εἰς ὄρκον τὴν ἐσέβασεν εἴ τι καὶ ἂν τὴν εἴπη μὴ ἔβγη ἀπὸ τὸ στόμαν τῆς μέχρι καὶ τελευτῇ τῆς, κ' ἐκείνον ποὺ τῆς πιστευθῇ νὰ τὸ ἔχη διὰ μυστήριον. Εἶτα Χρυσάντζα ἤρχισε τὴν δούλην τῆς νὰ λέγῃ : «Γίνωσκε, Φαιδροκάζα μου, δύο χρόνι' ἔχω καὶ πλέον
895 ποὺ ἔχω ἀγάπην ἄπειρον ἔς Βέλθανδρον τὸν Ρωμαῖον κάκεῖνος πάλιν πλεώτερον τὸν πόθον του σ' ἐμένα· ποτὲ οὐδὲν τοῦ ἔτυχα λόγον νὰ τοῦ συντύχω. Ἀπόψα γοῦν εὑρέθηκε μέσα εἰς περιβόλιν, ἤμεσθα γοῦν ἄμφοτεροι μέχρι μεσονυκτίου
900 καὶ χάραγμαν ἀνατολῆς ἐξέβην ἀπ' ἐμένα· οἱ βίγλες μου τὸν ἔπιασαν καὶ ἐξαγκωνίσασιν τον./ Κρατῶ το τοῦτο ἀδύνατο νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ ρήγας καὶ προκαθίσῃ τὸ πρῶν καὶ εἰς κρίσιν νὰ τὸν κρίνῃ. Ἀξιῶ τὴν Φαιδροκάζα μου ὅτι τοῦτο νὰ εἴπῃς
905 καὶ διὰ τὴν ἀγάπην σου ἦλθεν εἰς περιβόλιν·

28 v

- ἂν τοῦτο ποίσης καὶ οὐ γνωσθῇ, ἔχω σε ὡς ἐμένω·
 Τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάγ' ἡ Φαιδροκάζα
 ἐκεῖθε στὰς παραμονάς, ὅπου ὁ Βέλθανδρος ἦτον
 ἐξάγκωνα καὶ ἔκειτο ποδοσιδηρωμένος·
 910 καὶ ἤρξατο καταγελᾶν τὸν Βέλθανδρον ἐκείνη,
 ὅταν δὲ ἤυρε τὸν καιρόν, κοντεύγει τον καὶ λέγει
 κρυφὰ καὶ συντυχαίνει τον, μὴ τὴν ἀκούσῃ ἄλλος :
 «Ἀφκράσου, καταγνώρισε, Βέλθανδρε, ἃ σὲ λέγω·
 καὶ ταῦτα, οὐ λέγω ἐξ ἐμοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κυρᾶς μου,
 915 δεσποينوπούλας τῆς λαμπρᾶς, Χρυσάντζας τῆς ὠραίας.
 "Ἄν προκαθίσῃ τὸ πρῶν ὁ ρήγας νὰ σὲ κρίνῃ
 καὶ ἴσως ἐρωτήσῃ σε διατί ἦλθες εἰς περιβόλιν,
 ρίψε σ' ἐμὲ τὴν ἀφορμὴν καὶ εἰπὲ ὅτι ἐμὲ/ἡγάπας
 καὶ διὰ τὴν ἀγάπην μου ἦλθες εἰς περιβόλι.
 920 Πλὴν βλέπε μὴ θορυβηθῇς καὶ νιώσουν σε εἰς ἄλλον·
 εἰπὲς τὸ πῶς σ' ἐκάλεσα κ' ἦλθες ἐφ' ὃν σὲ εἶπα.
 Εἰ ἴσως ταῦτα ἂν εἰπῇς, ἔχεις καλῶς ποιῆσαι
 καὶ παίρνω ἐγὼ τὴν ἐντροπὴν καὶ σὺ ἔβγα ἐβγάτης».
 Ταῦτα εἰπὼν ἐξέβηκε καὶ πάγει στὴν κερὰν τῆς,
 925 εἶπε καὶ ἀφηγήθηκε τί ἔπραξε, τί εἶπε.
 Τὰ χρώτα κατεφίλησεν ἡ δέσποινα τῆς δούλης.
 Καὶ τί λοιπὸν ἐβάλληκεν καὶ κάμνει ἡ Χρυσάντζα ;
 "Ἄρμα ἀνδρὸς ἐφόρεσεν, ἀποτολμιάς ζωνάριν
 καὶ πρὶν τὸ ἐξημέρωμα, πρὶν νὰ ξεβῇ ὁ ἥλιος,
 930 ἀπῆγε μόνῃ τῆς αὐτῇ καὶ ἤυρηκε τὸν ρήγαν,
 μετὰ δεινοῦ τοῦ σχήματος ἐστάθην ἔμπροσθέν του.
 Ὁ ρήγας ταύτην κατιδὼν σφοδρῶς ἀδημονοῦσαν,
 ἐλάλησε καὶ εἶπέν τῆς μετὰ περιχαρείας·
 «Μὴ ἔπαθες τί, Χρυσάντζα μου; τί σοι δεινὸν συνέβη;»
 935 Κάκειν ἀπεκρίθην τὸν λόγους μετὰ πικρίας : /
 «Καὶ πῶς οὐ σχῆμα σοβαρὸν ἔχει μ' ἀγριωμένον,
 ὅτι τῆς βασιλείας σου ἄνθρωποι, ὡς τοὺς δόξῃ,
 εἰς περιβόλιν ἀναιδῶς ἐμβαίνουν ἰδικό μου,
 καθὰ ἀπόψα Βέλθανδρος ἦλθε, προσεχωρήθην;»
 940 Ὁ ρήγας, ὡς ἐγροίκησε τοὺς λόγους τῆς Χρυσάντζας,
 αὐτίκα ἐνεπήδησε μετὰ θυμοῦ μεγάλου·
 ἀπέστειλε κ' ἐφέρασι τὸν Βέλθανδρον εἰς μέσον,
 ὥρισε καὶ τοὺς ἄρχοντας, κριτὰς καὶ μεγιστάνους
 νὰ ἔλθουν εἰς συγκάθεδρον εἰς μέγα τὸ παλάτιν,
 945 ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ πλῆθος ἀναριθμήτου.
 Ἰστάθην ἡ παράταξις τοῦ καθενὸς ὡς ἦτον.
 Ὁ ρήγας εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἐκάθισε παραῦτα
 κ' οἱ μεγιστάνοι κ' οἱ κριταὶ ὅλοι κατὰ τὴν τάξιν·
 ὀρίζει, φέρουν Βέλθανδρον· καί, ὡς ἦλθεν εἰς μέσον,
 950 ὁ ρήγας τοῦτον καθαρῶς ἐφθέγξατο τοιάδε :
 «Εἰπέ μοι πῶς ἐτόλμησας κ' ἡμπερ εἰς περιβόλιν
 τῆς εὐγενῆς μου θυγατρὸς, τῆς πορφυρογεννήτου ;»
 Πρὸς ταῦτα, γοῦν ὁ Βέλθανδρος γοργὸν ἀπιλογήθην :
 «Τὴν Φαιδροκάζαν ἀγαπῶ, γίνωσκε, δέσποτά μου·
 955 καὶ ἀπὸ τοῦ /νῦν ἀπέμεινε στὸ μέγα σου τὸ κράτος».
 Προστάττει γοῦν καὶ φέρουσιν ὁμοίως τὴν Φαιδροκάζαν·

29r

29v

30r

- ἀπήρε ταύτην μοναξιάν, ἐρώτησεν κάκείνην
καὶ ὠμολόγησε καὶ αὐτὴ : «Τὸν Βέλθανδρον ἡγάπουν».
Ὁ ρήγας λέγει πάραυτα κάκεϊ τοὺς προεστῶτας :
- 960 «Εἶπατε, δότε μοι βουλήν, ἄρχοντές μου, εἰς τοῦτο.
Οἱ πάντες ἐσιώπησαν, κανεῖς λόγον οὐ δίδει·
καὶ πάλιν προσεφώνησεν ὁ ρήγας ἐκ δευτέρου·
καὶ τότε ἀπιλογήθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ λέγουν :
- 965 «Οὐκ ἀντιλέγομεν ἡμεῖς ἄχρι καὶ ἐνὸς λόγου».
Τότε ὁ ρήγας πάραυτα ἤρξατο συντυχαίνειν :
«Ἐγὼ τὸν Βέλθανδρον ποθῶ καὶ θέλω νὰ τὸν ἔχω
καὶ ὡς στρατιώτην εὖμορφον ποθῶ καὶ ὀρέγομαί τον.
Κ' ἐπεὶ ὡς οἰκείαν τῆς θυγατρὸς αὐτὸς τῆς ἰδικῆς μου
ἐνέπλεξε καὶ ἡγάπησεν, νὰ τῆς τὸν δώσω ἀπάρτι,
970 νὰ ποίσω τῶρ ἄνδρόγυνον καὶ νὰ τοὺς εὐλογήσω·
καὶ νὰ τὸν δώσω καὶ νὰ ζῇ ὡς ἀγαπᾷ καὶ θέλει».
Οἱ πάντες δὲ ἀνέστησαν, τὸν ρήγαν εὐφημήσαν·
Χρυσάντζα δὲ ὡς ἤκουσε, μεγάλως ἐλυπήθη
καὶ σύντομα ἐγέρνεται καὶ πρὸς τὸν ρήγαν λέγει :/
- 975 «Ἐγὼ τὴν Φαιδροκάζα μου ἄνδρα οὐδὲν τὴν δίδω».
Ὁ ρήγας πάλιν πρὸς αὐτὴν οὕτω ἀπιλογήθη :
«Νὰ σὲ ἀφήσω νὰ λαλήῃς· τὸ θέλω ἐγὼ νὰ γένη».
Ἀπὲ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ Χρυσάντζα Φαιδροκάζαν·
ἀπήρην τὴν κ' ἐσέβηκεν ἔνθα εἶχε τὸν κοιτῶνα.
- 980 Μόνοι καὶ μόνοι ἐμπήκασιν, κατασφαλίζονται ἔσω.
«Εἰς τὸ καλὸν τὸ μ' ἔποικες φιλῶ, καταφιλῶ σε.
Εἰ δὲ καὶ ἐνὶ δυνατὸν νὰ τὸν ἀφήσῃ ὁ ρήγας
τὸν Βέλθανδρόν μου τὸν ὠριὸν νὰ μὴ τὸν εὐλογήσῃ,
πρόσεξε δὲ μὴ τὰ εἰπῆς ἐξ ὧν σὲ ἐμπιστεύθην,
985 καὶ βλέπε τὸν αὐθέντη μου νὰ μὴ μοῦ τὸν ἐγγίσῃς».
Τίτοιον ἀπιλογήθηκεν ἡ Φαιδροκάζα λόγον :
«Ἐγὼ μὲν, τὸ φαινόμενον, δέσποινα, νὰ τὸν ἔχω,
καὶ τάχα, τὸ λεγόμενον, ἄνδρα νὰ τὸν ἐπάρω,
ἡ βασιλεία δὲ ἡ σὴ ἔχεις τὴν ἐξουσίαν·
- 990 οὐ γὰρ προσάψω, δέσποινα, τὸν ἰδικόν μου αὐθέντην».
Ὡς εἶδεν ἀμετάτρεπτον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν
τῆς Φαιδροκάζας τῆς πιστῆς καὶ πολυαγαπημένης,
στολίζει τὴν καὶ πέμπει τὴν εὐθέως πρὸς τὸν ρήγαν /
τοῦ μελετῆσαι τὰ τῆς χρειᾶς τοῦ γάμου τοῦ Βέλθανδρου,
- 995 τὸ τί δίδει τὸν Βέλθανδρον εἰς ὄνομα προικός τε.
Ὁ ρήγας πάλιν ἔστρεψε πίσω τὴν Φαιδροκάζαν·
«Πέ, λέγει, τὴν κυρίαν σου προικιὰ πόσα σοῦ δίδει».
Τοῦ δείπνου ἦλθεν ὁ καιρὸς κ' ἐστρώσασιν τὴν τάβλαν.
Ἔθηκε τὸ μισσάλιν τῆς καὶ ἤρξατο τοῦ τρώγειν·
- 1000 Χρυσάντζα τὲς βαγίτσες τῆς ὠρισέν τες ν' ἀδειάσουν·
τὴν Φαιδροκάζαν κράτησεν νὰ φᾶ, νὰ πῖνῃ μετὰ τῆς·
ὠρισεν καὶ τὸν Βέλθανδρον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν τάβλαν.
Ἦλθεν εἰς μίαν ὁ Βέλθανδρος, κατέμπροσθεν ἐστάθη·
μικρὸν ἀπεμειδίασε βλέποντά τον ἡ κόρη,
- 1005 καὶ πρὸς ἐκείνον ἔφησεν χαμογελῶν ἡδέως :
«Ὅταν εἰς μίαν ἐτόλμησας ἐμδὴν εἰς τὸ κελλίον μου,
καὶ νὰ χωρίσης ἀπ' ἐμοῦ καυχίτσαν μου οἰκείαν,

30 v

1 r

- οὐδὲν ἤξεύρω τί νὰ πῶ ἢ τί νὰ σὲ ἀτιμάξω.
 1010 Θέλεις νὰ ὀρίσω παρευθὺς οἱ σκύλοι νὰ σὲ φᾶσιν ;»
 Ἄκούοντα ὁ Βέλθανδρος οὐδὲν ἀπιλογήθη.
 Ἀφότου δὲ ἐγεύθησαν κ' ἐπῆραν τὸ τραπέζι,
 ἐμβαίνει στὴν κατοῦναν τῆς μετὰ τῆς Φαιδροκάζας, /
 31 v κρατοῦσι καὶ τὸν Βέλθανδρον, ἀπέσω καὶ ἀπῆγαν
 εὐθὺς περιλαμπάνουσιν καὶ πίπτουσιν οἱ δύο.
 1015 Ἀφὸν δὲ κατεφίλησαν γλυκέα, κατακορέστως,
 ἐξέβησαν πάλιν οἱ τρεῖς ἔξω στὸ περιβόλιν,
 ἐκεῖ ὅπου ξεπλήρωσαν ἀρχῆθε τὴν ἀγάπην
 καὶ παρευθὺς ἐτήρησε καὶ λέγει πρὸς ἐκείνον :
 1020 «Εἰπέ μοι πῶς ἐτόλμησας ἐμβῆν εἰς περιβόλιν ;
 καὶ πῶς σὲ κατεκράτησαν αἱ βίγλαι μου συντόμως ;»
 Ὅταν ἐχαροποιήσαν ὥς ἤθελον οἱ δύο,
 γοργὸν προστάσσει φέρνουςι γραμματικόν, νοτάρην
 κ' ἔγραψε προικοσύμφωνον κόρης τῆς Φαιδροκάζας
 καὶ πέμπει τὸν γραμματικὸν εἰς τὸν αὐτῆς πατέρα,
 1025 νὰ δῇ κάκεῖνος τὰ προικιά, νὰ δῇ τὰ γεγραμμένα,
 λέγοντα μετακομιστὴν τὸν ἑαυτῆς πατέρα :
 «Ταῦτά μοι ἐπροικοδότησα τὴν ἰδικήν μου δούλην
 ἃς ἴδω καὶ τὸν Βέλθανδρον, δέσποτα τί τὸν δίδεις».
 Ὡς ἔγνω ρῆξ τὸ θέλημα κόρης τοῦ τῆς Χρυσάντζας,
 1030 ἐπροικοδότησε καὶ αὐτὸς τὸν Βέλθανδρον εἰς πλέον
 καὶ τὸν πατριάρχην φέρνουςιν διὰ νὰ τοὺς εὖλο/γήσῃ.
 32 r Ἦλθασιν εἰς τὰ στέφανα καθὼς τὸ δίδ' ἡ τάξις
 ὁ ρήγας τοῦ Βελθάνδρου δὲ ἔπιασε τὰ στεφάνια,
 Χρυσάντζα πάλιν ἔπιασε στεφάνι Φαιδροκάζας.
 1035 Ἐποῖκαν καὶ ξεφάντωσιν, ἐπαῖξαν, ἐχορέψαν
 μετὰ δὲ τὴν εὐλόγησιν ἀπεμερίμνησάν τους.
 Ἡ Φαιδροκάζα ἐδιέβηκε μετ' αὐτοῦ τοῦ Βελθάνδρου,
 ὁ ρήγας μὲ τὴν ρήγαινα, ἡ κόρη ἡ Χρυσάντζα
 ὑπᾶ πρὸς τὸ κλινάριν τῆς, τό 'χε συνηθισμένον
 1040 καὶ τάχατι ὁ Βέλθανδρος κοιμᾶται μὲ τὴν νύμφην.
 Καὶ τὸ ταχιά, καλὰ ταχιά, ἀπῆγεν ἡ Χρυσάντζα,
 τὸ ὑποκάμισο ἔδωκεν τὸ εἶχε ἀπὸ παρθενίας
 καταχραμένον αἵμασιν, ὥσπερ ἦτον ἐκ τότε,
 1045 ὅταν ἐσμίγη μετ' αὐτῆς ἀρχὴν εἰς περιβόλιν.
 Ἀπῆρε καὶ ἐφόρεσε τοῦτο ἡ Φαιδροκάζα,
 τάχατε ὅτι ἐκοιμήθη τὴν κ' ἐξεπαρθένευσέν τὴν.
 Καὶ φήμη γίνετο πολλή, ἔφθασε κ' εἰς τὸν ρήγαν.
 Συμπληρουμένων τούτων δέ, πάλι ἦσαν εἰς δουλείαν
 1050 ὁ Βέλθανδρος τὸν ρήγα μὲν ἐδούλευεν ὡς πρῶν,
 ἡ Φαιδροκάζα ἐδούλευε τὴν / κόρην τὴν Χρυσάντζα
 32 v καὶ ἀπὸ τὸτ' ἐσέμβαιεν ὁ Βέλθανδρος καθ' ὥραν
 ἔνθα ὁ πόθος τοῦ πολὺς εὐρίσκετον ἐκεῖνος
 ἐσύχναζεν εἰς γιόματα, ἀλλὰ γε κ' εἰς τοὺς δείπνους.
 Ἀφοῦ δὲ κατεπίπτασιν οἱ πάντες καὶ ἐκοιμῶντον,
 1055 ἡ δάγρια καὶ ἡ δέσποινα εἰς Βέλθανδρον παγαῖναν,
 ἄλλοτε καὶ ὁ Βέλθανδρος ὑπάγαιεν εἰς αὐτήν.
 Δέκα μῆνας τὸ κάμνασιν, τινὰς οὐκ ἤξευρέν το,
 εἰμὴ τὰ τρία παιδόπουλα μόνα τὰ τοῦ Βελθάνδρου

- κ' ἡ Φαιδροκάζα μετ' αὐτούς, οἱ τέσσαρες καὶ μόνοι.
 1060 Εἴτα δειμαίνει Βέλθανδρος, κλονεῖται τῇ καρδίᾳ,
 συνεταράχθη τὴν ψυχὴ καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησίν του,
 καὶ προσθαρρεῖται τὴν βουλὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν Χρυσάντζα :
 «Καὶ ἄκουσον, κυρία μου, καὶ πρόσχες μου τοὺς λόγους·
 1065 ἀφ' οὗ καιροῦ ἐμίχθημεν δέκα ἐπεράσαν μῆνες,
 καὶ τὸ ἐνὶ ἀναμέσον μας κανεῖς οὐδὲν τὸ ξεύρει,
 εἰμὴ τὰ τρία παιδόπουλα καὶ αὐτὴ ἡ Φαιδροκάζα.
 Λοιπὸν φοδοῦμαί την αὐτήν, φοδοῦμαι καὶ τοὺς παῖδας,
 δειμαίνω τὴν βαγίτσα μου μὴ ἀλλά/ξη τὴν βουλὴν της
 καὶ μεταστρέψη τὸν σκοπὸν καὶ πᾶ καὶ καταβάλη·
 1070 ἢ καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐχθρὸς τινὰς χαυνώσῃ
 καὶ ταῦτα τὰ καμώματα μάθη τα ὁ πατήρ σου,
 κάμῃ ψηφίση θάνατον πικρὸν κατὰ τῆς ὥρας,
 σὲ δέ, κυρία, ἐντροπὴ καὶ ψόγος οὐκ ὀλίγος.
 Λοιπὸν ἔλα νὰ φύγωμεν ἀποψητὶ καθόλου,
 1075 σιγὰ, κρυφὰ καὶ ἀνόητα, κανεῖς μὴ τὸ νοήσῃ·
 βασιλεια χάνεις, λυγερή, βασιλεια νὰ εὕρῃς».
 Χρυσάντζα ὥς ἐγροίκησεν, ἀλλὰ καὶ Φαιδροκάζα,
 καὶ πρὸς ἐκείνην τὴν βουλὴν ἐνεργοῦσι κάκεῖναι·
 καὶ τὸν καιρὸν ἐγύρευον τὸ πότε ν' ἀποδράσουν·
 1080 ἐδείκνυνον μὴ νοηθῶν καὶ κρατηθῶν ἀτίμως.
 Μετὰ δὲ τὴν παραδραμὴν μερῶν κἂν δεκαπέντε,
 ἦλθε καιρὸς κ' ἠθέλησεν ὁ ρήγας νὰ ἔδῃ ἔξω
 καὶ παίρνει καὶ τὴν ρηγαινὰ εἰς παραδιάβασίν των·
 καὶ τὴν Χρυσάντζαν εἶπασιν νὰ πᾶ νὰ ξεφαντώσῃ·
 1085 ἐκείνη δὲ πρὸς τὴν βουλὴν ἔπεσε, τάχα ἡσθένει·
 ἀφῆκέν την ὁ /ρήξ αὐτὴν ὡς δι' ἀνάπαυσίν της.
 Καὶ ἐξοπίσ' ὁ Βέλθανδρος μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας,
 ὁμοῦ καὶ τὰ παιδόπουλα, ἔτι κ' ἡ Φαιδροκάζα
 τὴν νύκταν ἐκινήσασιν, κανεῖς μὴ τοὺς νοήσῃ.
 1090 Ἡ νύξ ἐκείνη ἀσέληνος ὑπῆρχε καὶ σκοτώδης
 καὶ ἀστραπόδροντο πολὺ, ἀλλὰ καὶ ἀνεμοζάλη·
 ἐκ δὲ τοσαύτης τε βροχῆς καὶ τοῦ νεροῦ τὴν βίαν
 καὶ τὰ πουλιὰ τὰ ταίρια των ἐχάσασιν τὴν νύκτα.
 Ἄλλὰ γε πῶς ὁ Βέλθανδρος, πῶς οὐδὲν ἐσχετλία,
 1095 ἀλλὰ τὰ πάντα ἐπέμενε καὶ αὐτ' ἡ συντροφιά του!
 Ὅδον δὲ δυσβατότοπον ἔπιασαν καὶ κρημνώδην,
 πολλὰ κακὰ ἐπάθασιν ὅλην τὴν νύκτα κείνην·
 καὶ εἰς τοσαύτην ἀπειλὴν καὶ εἰς τοῦ νεροῦ τὴν βίαν
 οὐκ ἠθελήσασιν ποσῶς σταθῆν καὶ ἀνασάνειν.
 1100 Ἄλλ' ὁμως ὑποπτεύασιν καὶ διώκουν τοὺς 'πὸ πίσω.
 Τέλος εἰς τὸ ξημέρωμα εὐρήκασιν ποτάμιν,
 ἐπέρασεν ὁ Βέλθανδρος, ἀπῆγεν στὸ ἄλλον μέρος,
 ὁμοίως καὶ ἡ συντροφιά ἡ τούτου ἐξοπίσω. /
 Καὶ φεῦ ! καὶ πάλι ἀλλοίμονον ! οὐαί ! τί τοὺς συνέβη !
 1105 Ἐκύκλωσεν ὁ ποταμὸς κ' ἑκαταπόντισέν τους,
 ἡ Φαιδροκάζα ἐπνίγηκε μετὰ τῆς ἡμιόνου,
 ἡ τρία του παιδόπουλα μετὰ τῶν ἵππων τούτων.
 Ὁ Βέλθανδρος ἐδιάβηκεν, ἐπέρασεν ἐκεῖθεν,
 ἐξεγυμνώθη, ἔφθασε κοντὰ εἰς τὸ πνιγῆναι,

33 r

33 v

34 r

- 1110 μόλις ἐσώθην εἰς τὴν γῆν γυμνὸς μὲ τὸ βρακὶν τοῦ
τὰ πάντα ὅλα ἔχασε, τὸν ἵππον καὶ τὰ ροῦχα,
καὶ εἰς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν ὥσπερ νεκρὸς ἐρρίφθην,
ἡμιθανὴς εὐρίσκετον εἰς γῆν ἐξαπλωμένος.
Χρυσάντζα δ' ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ ποταμοῦ ἐρρίφθη,
- 1115 ἡμιθανὴς, ρλόγυμνη, εἰς γῆν ἐξαπλωμένη.
Καὶ τότες ἐπληρώθηκε τὸ μοιρογράφημά του,
τὸ ὅπερ ἐθεάσατο ἐν τῷ Ἑρωτοκάστρῳ.
Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐκείνης τῆς ἡμέρας,
τρυγόνια ἐχωρίσθησαν ἐκ τῆς πολλῆς τῆς βίας·
- 1120 τὸ θηλυκὸν ἐκόλλησεν, ἐσμίκτην τὴν Χρυσάντζα, /
τὸ δ' ἕτερον, ἀρσενικόν, τὸν Βέλθανδρον ἐμίγη·
καὶ ταῦτα μὲν εὐρέθησαν παρηγορία τούτων.
Ἐγύρευσε ὁ Βέλθανδρος τὸν ποταμὸν ἐκείνον
μὴ νὰ βρῇ πτώμα κανενὸς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του·
- 1125 καὶ πάλιν ἐπανέστρεφεν ἐπάνω ἕως κατῶ,
τὰς ὄχθας ἐδιέτρεχε, ἔτι καὶ τὰς ἀγκάλας·
ἀνεψηλάφα, ἐγύρευε, τίποτα οὐχ εὐρίσκει,
ἐκλαίει ὥσπερ ὄρνεον νὰ ρίπτῃ τὰ πτερὰ του.
Καὶ τί μακρὰ λογολεσχεῖν; Ἦρε τὴν Φαιδροκάζα
- 1130 πνιγμένην, ἄπνουν καὶ νεκρά, πρησμένη, ἐξαπλωμένη·
ἐκλαυσεν, χύνει δάκρυα εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο·
ἐστάθη, μὲ τὰς χεῖράς του ἔσκαψεν, ἔθαψεν τὴν.
Καὶ πάλιν ἀναψηλάφα μὴ νὰ ὄρῃ τὴν Χρυσάντζα
πνιγμένην εἴτε ζωντανὴν ἢ τὰ παιδόπουλά του.
- 1135 Τὸ δὲ τρυγόνι μετ' αὐτοῦ περιεπάτει πάντα
καὶ συνεθλίβετο δ' αὐτὸ / ὡς φύσιν ἀνθρωπεῖαν.
Καὶ ταῦτα τοῦ Βελθάνδρου μὲν, τὰ δὲ περὶ Χρυσάντζας :
ἀνεψηλάφα, γύρευε, τίποτι οὐχ εὐρίσκει·
ἀνέβη, ἐκατέβηκεν τὸν ποταμὸν ἐκείνον
- 1140 καὶ τίποτε οὐκ ἠμπόρεσε παρηγορίαν νὰ μάθῃ
εἰμὴ τρυγόνι μοναχόν, τὸ θηλυκὸν ἐκεῖνο,
κ' ἐκόπτετο τὴν συμφορὰν τῆς θήλης οἷα θήλη.
Καὶ πάλιν ἐπανέστρεφε, τὰ κατῶ ἐψηλάφα·
πέντε φορὰς ἀνέβηκε καὶ πάλιν ἀκατέβη·
- 1145 κ' εἰς μίαν ἀγκάλην ἤρρηκεν τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου
τὸ πλεόν του τρανόπουλον παιδίον τοῦ Βελθάνδρου
καταλυμένον παντελῶς καὶ τεθανατωμένον·
καὶ τοῦ προσώπου παντελῶς ἔχασε τὴν ἰδέαν·
νομίζων ὅτι ὁ Βέλθανδρος ἦν ὁ ἀποθασμένος,
- 1150 διότι καὶ τὸ ροῦχόν του μετὰ σπαθὶν Βελθάνδρου
κάκει ταῦτα εὐρέθησαν ὅπου νεκρὸς ἐκεῖτο.
Πιάνει, σύρει, θεωρεῖ, κατασκοπᾷ τὸ σῶμα,
πιστεύεται, ὥς τὸ δοκοῦν, Βέλθανδρος ἦν ὁ νέκυς·
καὶ κάφ' τὴν / θλίψιν τὴν πολλὴν ἀναίσθητος ἐγίνη,
- 1155 σύρριζον τὴν καρδίαν τῆς ἀνέσπασεν ἡ λύπη.
Καὶ μόλις ἐσυνέφερε τὸν νοῦν τῆς ἡ Χρυσάντζα,
ἤρξατο κλαίειν κλάσματα, ἔλεγε μοιρολόγιον :
«Βέλθανδρε, φῶς μου, μάτια μου, ψυχὴ μου καὶ καρδιά μου,
νεκρὸν καὶ πῶς σὲ θεωρῶ, ἄπνουν καὶ πῶς σὲ βλέπω!
- 1160 Ἀντὶ στρωμάτων τε λαμπρῶν βασιλικῆς τε κλίνης

34 v

35 r

35 v

- καὶ πέπλου μαργαρόστρωτου, ρίς ἔδει σε σκεπάζειν,
 κείσαι εἰς ἄμμον ποταμοῦ οὕτως γεγυμνωμένος!
- Ποῦ τοῦ πατρός σου ὁ κλαυθμός, ποῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
 τῶν συγγενῶν σου τῶν λαμπρῶν, ποῦ καὶ τῶν μεγιστάνων ;
- 1165 οἱ δοῦλοι καὶ δουλίδες σου νὰ κλαύσουν, νὰ θρηνήσουν;
 Καὶ ποῦ ὁ ρῆξ καὶ ρήγαινα, πατὴρ ἐμός καὶ μήτηρ
 νὰ συνθρηνήσουν μετ' ἐμοῦ καὶ νὰ μὲ συμπονέσουν ;
 Καὶ ποῦ τὸ παρηγόρημα πασῶν τῶν ἰδικῶν μου ;
- 1170 Ἀπὸ τοὺς ὅλους συγγενοὺς ἐγὼ ὑπάρχω μόνη,
 ἢ δυστυχής, ἢ ἔλεει/νὴ καὶ κακομοιρασμένη ! 36 r
 Καὶ τί νὰ ποίσω τάλαινα ; τί νὰ γενῶ, ἢ ξένη ;
 καὶ ποῖα στράτα, ποῖαν ὁδόν, ποῦ πορευθῶ ἢ ἀθλία;
 Ἔδε ὅπου ἔπαθα κακόν, μυστήριον ποῦ μ' ἐγένην !
 ὦ θαῦμα, πῶς νὰ γίνωμαι ; τί πράξω, τί ποιήσω ;
- 1175 Πῶς οὐκ αἰσθάνομαι, καλέ, τὰς λαμπροχάριτάς σου.
 παράξενέ μου Βέλθανδρε, ἐρωτικέ μου αὐθέντα ;
 Ἄς σφάξω τὴν καρδίτσα μου, ἃς συνθαπῶ μετὰ σου,
 συναποθάνω μετὰ σοῦ κ' εἰς Ἄδην συγκατέβω
 παρὸν νὰ ζήσω ἐπώδυνα τὸν ἅπαντά μου βίον!
- 1180 Οὐαί μοι ! τὴν ταλαίπωρον, τί νὰ γενῶ οὐκ οἶδα·
 οὐαί, παπαί, θαθαί, θαθαί ! ποῦ τὸ λαμπρόν μου γένος ;
 Καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐξήπλωσεν χαμαὶ νενεκρωμένη·
 ἔπεσ', ἐλιποθύμησεν ἐκ τοῦ πολλοῦ τοῦ πόνου·
 τὸ δὲ τρυγόνιν ἔφερε νερόν μετὰ τὰ πτερὰ του,
- 1185 τὴν κόρην ἐκατάβρεξεν, ἀνέζησεν αὐτίκα.
 Καὶ μόλις ἐπανέψυξε καὶ ἤφερε τὸν νοῦν της,
 καὶ τὸ σπαθὶν γὰρ ἔπιασε καὶ ἔσκαπτε τὴν ἄμμον,
 καὶ μετὰ τὰ χέρια της τὰ δυὸ ἐποίκε μέγα λάκκον,
 ὅσον ρὶ δυὸ χωρέ/σουσιν. Ἐπεῖτα τί ἐποίκεν ; 36 v
- 1190 Σεμβάζει πρῶτα τὸν νεκρόν, εἶτα λαβὼν τὴν σπάθην,
 ἔνθα ὁ τόπος τῆς καρδιάς ἐκεῖ θέτει τὸ ξίφος·
 καὶ λόγον ἐπανεφηνεν ἡ κόρη λυπημένον :
 Ἄμε κ' ἐσύ, ψυχούλα μου, ὅπου 'ν' τοῦ ποθητοῦ σου».·
 Ἀκούει πάραυτα φωνὴν ἀπὸ ἐκεῖθε πέρα,
- 1195 τὸ «ποῦ εἶσαι Χρυσάντζα μου, καὶ οὐκ ἠμπορῶ εὐρεῖν σε;»
 Ἀκουτισθεῖσα τῆς φωνῆς πάραυτα ἡ Χρυσάντζα
 ὥς πρὸς τὸ μέρος τῆς φωνῆς κάκει πάγει τρεχάτα.
 Ὁ τόπος ἦτον ἔνυλος, δασώδης καὶ ἀλσώδης·
 τίποτι οὐκ ἠμπόρεσε νὰ ἴδῃ, νὰ σκοπεύσῃ·
- 1200 καὶ πάλιν ἐπανέστρεψεν ἔνθα ὁ νέκυς ἦτον
 καὶ πάλιν ἤκουσε φωνὴν μεγάλην ἐκ δευτέρου
 καὶ πάλιν ἀνεφώνησε τὸ ὄνομα Χρυσάντζας.
 Εὐθέως τρέχων δλέπει τὸν ἐκεῖθεν εἰς τὸ πέρα.
 Ἰδὼν ταύτην ὁ Βέλθανδρος, ἐχάρην ἡ ψυχὴ του
- 1205 καὶ πάραυτα ἐπέραςε τοῦ ποταμοῦ τὰ πέρα.
 Πέντε ἡμέρας ἔποικαν, εἰς τὸν ἄλλον οὐκ εἶδεν.
 Ἀχίτωσί τε καὶ γυμνοί, ἄνευ ζωοτροφίας
 κ' εἰς τὸ λιβάδι πίπτουσιν ἀναισθητοῦντες / ἅμα. 37 r
 Ἀφότου ἐσυνέφερον κ' οἱ δύο τὸν λογισμόν των,
- 1210 ἡ κόρη τὸν ἠρώτησε διὰ τὴν Φαιδροκάζαν.
 Ὡς ἤκουσε κ' ἐπνίγηκεν, ἐθλίβην ἡ ὥραια

- καὶ δάκρυα δίκη ποταμοῦ ἐκχέει τῶν ὀμμάτων,
τὸν Βέλθανδρον δὲ ἔλεγε ἀπὸ ψυχῆς καημένης :
« Ὑπὲρ τῆς Φαιδροκάζας μου λόγον μέλλομεν δοῦναι
1215 καὶ τῶν ἐτέρων τῶν ἑτῶν τῶν σῶν τε παιδοπούλων
εἰς τὸν ἀδελφαστὸν κριτὴν, τὸν φοδερὸν καὶ μέγαν
ἡμεῖς γὰρ τοὺς ἐπνίξαμεν ἀμφοτέρωι οἱ δύο».
Πολλὰ κατασκοπήσαντες τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη,
μὴ νὰ ῥοῦν τὰ παιδοπούλα τὰ δύο τὰ πνιγμένα,
1220 ὥς δ' ἤσαν ταῦτα κείμενα πρησμένα καὶ πνιγμένα,
ἔπιασαν, ἔθαψαν αὐτὰ μετὰ πικρίας μεγάλης
καὶ παρὲυθὺς ἐκίνησαν κ' ὑπ' αὐτὸν γεγυμνωμένοι
οὕτως τὸ χειλοπόταμον περιενέτρεχόν το.
Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν πλησίον τῆς θαλάσσης,
1225 θωρούσιν πλοῖον κ' ἤρχετον καὶ αὐτοὶ προσκαρτεροῦσιν
κ' εἰς ὥραν ὀλιγούσικη ἔγγιστα πᾶ καὶ ράσσει.
Ὁ κόμισ βάρκαν ἔρριπεν τρα/νὴν κατὰ θαλάσσης,
σιμῶν' ἢ βάρκα πρὸς τὴν γῆν, ξεβαίνει δὲ ὁ κόμισ,
1230 βλέπει κάκεῖ τὸν Βέλθανδρον γυμνὸν μὲ τὸ βρακὶν του,
θωρεῖ καὶ τὴν Χρυσάντζα δὲ εἰς ἀποσκίασμα πέτρας.
Ὁ Βέλθανδρος ἐγνώρισε τὸν κόμισαν εὐθέως·
ὁ κόμισ οὐκ ἠγνώρισε τὸν Βέλθανδρον καθόλου
καὶ λόγους ὀνειδιστικούς τὸν Βέλθανδρον ὑβρίζει·
λέγει τον : « Ἐκ τοῦ σχήματος μοῦ φαίνεσαι Ρωμαῖος,
1235 καὶ τὴν γυναῖκα ἤρπαξες ὀκάποθεν ἀνάρχως
ἐκ τῶν γονέων τῶν αὐτῆς, σύρνεις καὶ ὑπαγαίνεις».
Μικρὸν ἀπεμειδίασεν ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει :
« Ἀκμὴν οὐδὲν ἐνέμπλεξες εἰς τσοῦκνια τῆς Τύχης
καὶ τοὺς ἐρωταμέτωπας οὐς εἶδα ἄν οὐκ εἶδας·
1240 καὶ λέγεις γὰρ ὡς ληστρικῶς ἔχων καὶ φονογνώμην
τὴν σύζυγον ἀφῆρπασα χωρὶς γνώμην γονέων.
Καὶ βλέπω σε Ρωμογενὴν καὶ γένος ἰδικό μου·
καί, ἂν ὀρίζης, ὀρισον κάγῳ νὰ σὲ συντύχω,
νὰ μάθης ἀπὸ λόγου μου τίς καὶ τίνος ὑπάρχω
1245 καὶ πῶς ἀπεγυμνώθημεν ἐγὼ καὶ ἡ σύμβιός μου».
Ὁ κόμισ ὡς ἐγροίκησε τοὺς λόγους τοῦ Βελθάνδρου,
ἐν ταπεινῷ τῷ σχήματι ἐφθέγγετο τοιάδε :
« Ἐπεὶ Ρωμογενὴς εἶσαι, φαίνεσαι ἐκ τοῦ λόγου,
ἀκροκαρτέρησε λοιπὸν νὰ πάγω στὸ καράβιν,
1250 νὰ ξέβῃ, κύρη ξένε μου, ὃν ἔχομεν εὐνοῦχον,
ὅποιον ἐξαπέστειλεν Ροδόφιλος ὁ ἄναξ.
Εἶχε δ' αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δύο παῖδας φιλτάτους·
λοιπὸν ὡς ἐτελεύτησεν ὁ πρῶτος ἐκ τοὺς δύο,
καὶ ὁ υἱὸς του ὁ δεῦτερος ἐξέβη ἡγγρισμένος·
1255 καὶ λέγουν τῆς Ἀνατολῆς ἐζήτησε τὸ μέρος.
Ὁ δὲ πατήρ, ἀδυνατῶν κρατεῖν τὴν βασιλείαν,
ἡμᾶς δὲ νῦν ἀπέστειλεν εἰς Ἀσίας τὰ μέρη,
τοὺς τόπους νὰ γυρεύσωμεν, ἀπ' ὅθεν νὰ εὐρούμεν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν δεῦτερον τοῦ ἄνακτος ἐκείνου,
1260 νὰ βασιλεύσῃ εἰς χώρας του καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας του.
Εἰπὸν σοι· μάθε, κύρη μου, ἄλλον οὐ ψηλαφῶμεν».
Ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει τον : « Ἄς ἴδω τὸν εὐνοῦχον».

37 v

38 r

- Πάραυτα κ' ἐξεφώνησε κ' ἐξέβην ὁ εὐνούχος.
 Καὶ τὸ ἰδεῖν ὁ Βέλθανδρος ἐγνώρισεν ἐκεῖνον·
 1265 εὐνούχος οὐκ ἐγνώρισεν τὸν Βέλθανδρον καθόλου,
 ἐκ τῆς κακοπαθείας του ἡλλάγην ἢ μορφὴ του. /
 Μικρὸν ἐχαιρετίσθησαν, τοιάδ' ὁ Βέλθανδρος λέγει :
 « Ἀλήθεια ἀπέθανεν ὁ υἱὸς Ροδοφίλου ; »
 1270 Γοργὸν ἀπιλογήθηκεν εὐνούχος πρὸς ἐκεῖνον :
 « Πόθεν ἐσὺ τὸν Φίλαρμον ἠξεύρεις, φίλε ξένε ; »
 Καὶ ὁ Βέλθανδρος ἐλάλησεν ὄνομα τοῦ εὐνούχου.
 Ἐγνώρισε τὸν Βέλθανδρον τὴν ὥραν ὁ εὐνούχος
 καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του καταφιλῶν ἠδέως.
 1275 « Ἀνάστα, λέγει, πρόσσεξον, λέγε μοι τὴν ἀλήθειαν·
 ἀπέθανεν ὁ Φίλαρμος ὁ γλυκὺς ἀδελφός μου ; »
 Ὡς δὲ πληροφορήθηκεν τὸν θάνατον Φιλάρμου,
 βαρέως ἐνεστέναξεν ἀπὸ καρδίας μέσης·
 ἐκλαυσεν, ἐθρηνήθηκεν αὐτὸς καὶ ἡ Χρυσάντζα·
 1280 καὶ ἀφ' τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν κ' οἱ πέτρες ἐρραγίσαν.
 Ὡς δὲ συνέφερε τὸν νοῦν καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησίν του,
 πρὸς τὸν εὐνούχον ἤρξατο περὶ αὐτοῦ νὰ λέγῃ
 πῶς διὰ θλίψιν ἄπειρον ἦν εἶχεν ἐκ πατρός του,
 ἰάπεξενώθη, ἔφυγεν ἀπὸ τὰ γονικά του
 1285 καὶ πῶς ἐγύρισε πολλὰς χώρας ἀναριθμήτους,
 τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἐδιέβη καὶ Τουρκίας
 καὶ τοὺς ληστὰς ἐφόνευσεν ἐ/κεῖ εἰς τὰς κλεισούρας·
 καὶ μετὰ πάντων εἰς Ταρσὸν κατήντησεν τὸ κάστρον·
 κάκ' εἶδε καὶ τὸν ποταμὸν ὅπου ἔχε καὶ τὴν φλόγα·
 καὶ δι' ἐκείνην τὴν αἰτίαν τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου
 1290 ἔφθασεν, ἀποσώθηκεν ἐν τῷ Ἑρωτοκάστρῳ·
 ὅλα καὶ κατεσκόπησε καὶ γράμματα καὶ ζώδια,
 τῆς τύχης του τὰ μέλλοντα, ἔνωσιν τῆς Χρυσάντζας,
 τὴν γύμνωσιν εἰς τὸ φευγὶόν καὶ τὸ φονοποτάμιν.
 Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐσύντυχεν ἐκεῖνον τὸν εὐνούχον·
 1295 ἐδάκρυσαν ἀμφότεροι, ἔπειτα θέσαν τάβλα,
 ἐγεύθησαν, ἐγέρθησαν, ἐμπήκαν εἰς καράβιν,
 ἐνδύθησαν βασιλικὰς στολὰς τε καὶ στεφάνους,
 ὃς ἔστειλε Ροδόφιλος, ὁ πατὴρ τοῦ Βελθάνδρου.
 Κόρην τὴν πορφυρόδλαστον στολὴν τὴν γυναικεῖαν
 1300 ἐνένδυσεν ὁ Βέλθανδρος μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας.
 Ἐλαμψεν ὥς ὁ ἥλιος, ἔφεξε τὸ καράβιν,
 αἱ νάπαι τότε ἐχόρευον, τὰ ὄρη ἐσκιρτῶντο
 καὶ τὰ δεινὰ παρέδραμον καὶ ἡ χαρὰ ἐπλατύνθη
 καὶ τὸ καράβιν ἔποιικεν ἄρμενα καὶ ὑπάγει.
 1305 Εἶχεν εὐφορον ἄνεμον, καὶ μέσα εἰς πέντε μέρας
 ἔφθασαν εἰς τὰ ἴδια των, ἔρραξε τὸ καράβι,
 ἔστεισαν φλάμμουρα πολλὰ μετὰ βοῆς μεγάλης·
 μανδάτα πᾶσιν σύντομα, φθάνουν πρὸς τὸ παλάτιν,
 δίδουν πρὸς τὸν Ροδόφιλον ἑκλαμπρα συγχαρίκια,
 1310 ὅτι τὸν πορφυρόδλαστον Βέλθανδρον τὸν υἱὸν του
 ὃς δράμη, ὃς τὸν δέξεται καὶ ὃς τὸν περιλάβῃ·
 ἐστράφη ἀφ' τὰ ξένα του, ἦλθε στὰ γονικά του
 μὲ τὸ καράβιν τὸ ἔστειλε νὰ πᾶ γυρεύοντά τον·

38 v

39 r

39 v

- 1315 εὔρε καὶ ἔφερεν αὐτὸν μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας,
ρηγὸς μεγάλου θύγατρη μεγάλης Ἀντιοχείας.
Ὁ γέρων ὡς ἐγροίκησε τὰ ἔκλαμπρα μανδάτα,
ἀπὸ τοῦ θρόνου του πηδᾶ, τοὺς ἄρχοντας συνάγει
καὶ ψῖκι μέγα, θαυμαστὸν ἐποίκασιν ἐτότες.
Μεγάλως τὸν ἐδέχθησαν μετὰ χαρᾶς οἱ πάντες·
- 1320 ὁ δὲ πατὴρ ὡς ἔδλεψε Βέλθανδρον τὸν υἱὸν του,
ἡσπάσατο ἐνήδονα, ἐκατεφίλησέν τον,
τὴν δὲ Χρυσάντζα τὴν ὠριὰν ἡσπάσατο καὶ κείνην·
γυναῖκες τὴν ἐψίκευσαν, ἀρχόντισσες μεγάλες·
μεγάλως ἐσυντρό/φευσαν, ἐψίκευσαν ἐνδόξως,
- 1325 ἐτίμησαν, ἐδόξασαν, εἶπον : «Πολλὰ τὰ ἔτη
τοῦ βασιλέως τὸν υἱὸν μετὰ τῆς βασιλίσσης !»
Τὸ πούπολον ἐχάρηκεν, ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι.
Ὁ βασιλεὺς Ροδόφιλος ἐσκίρτησεν, ἠύφρανθη,
παιγνίδια εἶχε περισσὰ μουσικὰ καὶ ὠραία.
- 1330 Τὸν πίσκοπον ἐκάλεσε μετὰ τοὺς κληρικοὺς του
καὶ στέφος περιτίθησι τοῦ γάμου καὶ τοῦ κράτους
ἐπὶ τὰς δύο κεφαλὰς Βέλθανδρου καὶ Χρυσάντζας.
Νυμφίος δ' ἀναγορευθεὶς ὁμοίως καὶ αὐτοκράτωρ,
μετὰ συγκλήτου καὶ λαοῦ βασιλεὺς κατεστάθη
- 1335 ὁ Βέλθανδρος καὶ βασιλὶς ἡ κόρη ἡ Χρυσάντζα.
Ἐπαῖξαν τὰ παιγνίδια ὡς εἶχαν κατὰ τάξιν
καὶ τὰ φαγία ἔτοιμα κ' ἐκάτσασιν κ' ἐφάγαν.
Ὁ βασιλεὺς Ροδόφιλος τοὺς πάντας οὕτως λέγει :
- 1340 «Γινώσκετε, οἱ ἄρχοντες καὶ πάντες μεγιστᾶνοι,
ἡῤῥηκα τὸ γεράκι μου, τὸ εἶχ' ἀπολυμένον·
ὁ δὲ νεκρὸς μου ἐγύρισεν ἐξ ᾿Αδου τοῦ πυθμένος!·»/
Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθά μοι καὶ μέχρι τούτων στήτω,
- 1345 ὡς λέγει αὐτὸς ὁ φρόνιμος, ὅλα κακὰ ὑπάρχουν·
εἰ δ' ἐνὶ ὀπίσω τὰ καλὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ δίου,
ὅλα καλὰ ὑπάρχουσι καὶ μυριοευλογημένα.
Καὶ λέγω τὸ «ἀμήν, ἀμήν»/ καὶ παύομαι τὸν λόγον.

40 r

40 v

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

P = Codex Parisinus graecus 2909, ff. 1^r — 40^v .

Legr. = *Emile Legrand*: *Bibliothèque grecque vulgaire*.
Τόμος Α'. Παρίσι 1880.

Μαυροφρ. = *Δημητρίου Μαυροφρύδη*: *Ἐκλογή μνημείων τῆς
νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης*, Ἀθήνα 1866.

Σημείωση :

Στὸν καταρτισμὸ τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος στὴν ἔκδοση τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου ἀκολούθησα τὶς ἀρχὲς ποὺ ἀκολούθησα καὶ στὴ σύνταξη τοῦ ὑπομνήματος στὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου. Ἐπομένως γραφὴ χωρὶς κριτικὸ σημεῖο εἶναι γραφὴ τοῦ χειρογράφου. Διόρθωση στὸ κείμενο γιὰ τὴν ὁποία δὲ γίνεται λόγος εἶναι τοῦ τελευταίου ἐκδότη τοῦ μυθιστορήματος Legrand. Διορθώσεις δικές μου ρητὰ μνημονεύονται.

Ἡ τελευταία ἔκδοση τοῦ ποιήματος εἶναι τοῦ Emile Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, τόμ. 1, Παρίσι 1880. Πρὶν ἀπ' αὐτὴν εἶχαν ἐκδώσει τὸ μυθιστόρημα ὁ A. Ellissen στὸ β' μέρος τοῦ 5ου τόμου τοῦ ἔργου του *Analekten der mittel — und neugriechischen Literatur*, Λειψία 1862 καὶ ὁ Δημήτριος Μαυροφρύδης στὴν «Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης», Ἀθήνα 1866. Τὸ κείμενο τῆς ἔκδοσης Legrand ἐπαναλαμβάνεται στὸ δημοσίευμα τῶν «Ἐκδόσεων Στοχαστῆς» : «Βελθάνδρος καὶ Χρυσάντζα, μυθιστόρημα 13. αἰώνα. Εἰσαγωγικὴ μελέτη Γ. Μηλιάδης», Ἀθήνα 1925.

Κριτικὲς παρατηρήσεις τοῦ καθηγητῆ Α. Σιγάλα σχετικὲς μὲ τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορήματος, διατυπωμένες στὴ μελέτη του: «Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας καὶ ἡ ἀποκατάστασή του» καὶ δημοσιευμένες στὰ «*Mélanges offerts à Octave et Meïro Merlier*», Ἀθήνα 1953, ποὺ ἡ ἀποδοχή τους θὰ ὀδηγοῦσε σὲ ριζικὴ μεταβολὴ τοῦ παραδομένου κειμένου δὲν ἀναφέρθηκαν στὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Πρόκειται νὰ συζητηθοῦν σὲ εἰδικὴ μελέτῃ μου γιὰ τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας. Ἐκεῖ θὰ ἀσχοληθῶ γενικότερα καὶ μὲ τὴ μέθοδο γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν δημοτικῶν βυζαντινῶν κειμένων ποὺ προτείνει ὁ Σιγάλας σὲ ἰαλαιότερη μελέτῃ του: «*Revision de la méthode de restitution du texte des romans démotiques byzantins*», δημοσιευμένη στὰ «*Mélanges Henri Grégoire*», τόμ. 3, Βρυξέλλες 1951 (*Annuaire de l' Institut de philologie et d' histoire orientales et slaves*, τόμ. 11, 1951, σελ. 365—410).

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ «ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΤΖΑΣ»

5 θαυμάσης || 14 ἀπέφευγεν || 15 Χρυσάντζας P: διόρθωσα || 16 τοῦ *] τε P: διόρθωσα || 21
τῆς κόρης τῆς Χρυσάντζας P: διόρθ. Legrand (Χρυσάντζας ἐγὼ) || 22 Ἀντιόχου || 26 χώρον P χώ-
ρων Legr.: διόρθωσα || 30 παρα δὲς || 38 ἐμυριοκαταφρονᾶτον || 51 σ' || 56 ξενιτεῖαν || 67 ξενιτείας ||
80 μετὰ ἀναίσθητον προσθ. τὸν P || 83 πρὶν ἀπὸ Τότε προσθ. καὶ P || τῶν νέων ἔγραψα || 91 τοῦ

Βελθάνδρου || 96 ἐὰν εἰς || 104 κί' ἀπελάσῃ σε] ἀγίλασε P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 106 κατ' ἀρχάς] κραταρχας P: διόρθ. *Legr.* || 115 <τύχη καὶ> *Legr.* || 118 <ἄν> *Legr.* || αὐτοπροαιρέτως || 125 καταρρέουσα P: διόρθωσα || χωρολιβαδοτόπι P: διόρθ. *Σάθας παρὰ Legr.* || 133 κ' ἔδε] καὶ 'δὲ P: διόρθωσα || 134 <οἱ> *Legr.* || 138 τῆς συντροφίας || 141 γονικῆς || χώρας || 145 μετὰ πόθι προσθ. καὶ P || 147 πορφυρόβλαστε] πορφυρὲ βλαστὲ διόρθ. *Legr.* || 148 συντροφίας || 160 καὶ] κ' διόρθ. *Legr.* || 161 στὰ] εἰς τὰ P: διόρθωσα || κορυφὰς || 164 [ν'] ν' P: διόρθ. *Legr.* || 168 σας] ὑμᾶς P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || <τώρα> *Wagner παρὰ Legr.* || 177 τον] το P τὰς διόρθ. *Legr.*: τον διόρθωσα || 187 μ' οὐδ' *Ἰγραφα*: μου δ' *Legr.* || πάσας] πάντας P: διόρθ. *Legr.* || 194 πληροφορήθητο || 200 ἀπηλογήτατ' || 212 τὰ 'παθεν] ὅσα ἔπαθεν P: διόρθωσα || σας] τῶν ἀρχόντων P: διόρθωσα || 213 σας] ὑμᾶς P: διόρθωσα || <τώρα> πρόσθεσα || 220 κάποιον] κάμπον P: διόρθωσα || 226 ἔμπη || 229 ἑκαταπέσασιν || 236 'Ενῶ δ'] ἐνὸς P: διόρθ. *Legr.* || 238 οὐρανοδρόμου || 249 κατεσκεύασεν P: διόρθωσα ||

259 ἐφθάσαν τον] ἐφθάσαντα P: διόρθωσα || 260 μυριοχιλιοκατάρδοτον P: —τάρδευτον *Μαυρ.*: διόρθ. *Μηλιάδης (Βελθάνδρου ἔκδ. Στοιχαστῆ, σελ. 141)* || 267 ἴδω P: διόρθωσα || 268 πυροφλογοπόταμον || 269 μετὰ ἔχω προσθ. τώρα P: παράλειψα || 271 τρέχει || 277 <ἄν>¹ *Legr.* || 283 ἀπέκει || 285 ναρκίσσων κόκκινα] τ' ἀρκυσοκόκκινα P ναρκισσοκόκκινα *Ellissen, Μαυροφρ., Legr.*: διόρθωσα || 299 πτερῶν || 303 λίθου || 311 <καὶ> *Legr.* || ἐκατάζων || 331 στὸ] τὸ P: διόρθωσα || 334 ἰσκέπαζεν || 349 ἔνδετα] δὲ P: διόρθ. *Legr.* δίσμοιοι Λάμπρος (*Collection de romans, σελ. XLIX*) || 351 στενοχωροπεδοῦντες || 355 τοῦ²] τε P: διόρθωσα || 362 αἰσθησις ἀνέθρεψεν] αἰσθησιν ἀνέκρυψεν P: διόρθωσα κατὰ Λάμπρον, δ. π., αἰσθησιν ἂν ἔκρυψεν *Legr.* || 366 ἰδὼν P: διόρθωσα || 374 <τὸ μέρος> πρόσθεσα || 384 πατήρ || 386 'Αντιόχου || 392 θορυμβημένος || 394 ἐνάγνωθεν || 403 τῶν λαξευτῶν || τρανοτάτων λίθων || 406 του] τε P: διόρθωσα || 409 μετὰ βέλος προσθ. νὰ P || 411 εὐκολοστάλακτος] καὶ κολοστάλακτος P: διόρθ. *Legr.* || 415 σὺ P: διόρθωσα || 422 μοιρόγραφος P: διόρθωσα || 424 παῖς δ] παιδὸς P: διόρθωσα || 426 γράμμα || 427 καρδίας || 435 μή 'δα] μ' εἶχα τ' ἀναγνώσει P: διόρθωσα μ' εἶχα *Wagner παρὰ Legr.* || 439 ὡς] εἰς P: διόρθωσα || τύχην P: διόρθωσα || 447 αἱ ἐκτεῖναι P: μετέθεσα || 451 ἡπατοῦσαν P: διόρθωσα || 454 Πάντως P: διόρθωσα || ὅσα] ὡς P: διόρθωσα || 478 σειστὰ P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 486 εἷς ἦλθε διάβασα: εἰσῆλθε P ||

519 ἐπεθύμουν P: διόρθωσα || 526 εὐγενικὲς || 527 βασιλείων θυγατέρας P: διόρθωσα || 532 τὴν ἰδικὴν P: διόρθωσα || 538 τοπάζου] πελάζου P: διόρθ. *Σάθας παρὰ Legr.* || 543 εὐμορφίαν || 552 συγκρίνω || 557 βεργίου || 560 τοῦ χοροῦ || 569 ξένην] ἀλλότριας P: διόρθ. *Legr.* || βεργίου || 571 σοι σόφισμα κατὰπλασις P: διόρθ. *Legr.* σὺ σόφισμα κατὰπλασις *Lambros (Collection de romans, σελ. XLIX)* || 577 κληρόμος || 584 ἀπὸ σέναν] νὰ τό 'χης P: διόρθωσα || 601 εἰς || 615 <τε> πρόσθ. *Legr.* || 620 ὥρατα || 627 εἴσαι] ἴσως P: διόρθωσα || 628 κορμίου || σὲ P: διόρθωσα || 629 τῶν¹] ὁ τῶν P: διόρθ. *Legr.* || σὲ P: διόρθωσα || 631 κολυμβοπολεμοῦσι] καλύβη πολεμοῦσι P: διόρθ. *Lambros (Collection de romans, σελ. XLIX. Πβ. καὶ Γ. Ν. Χατζιδάκι, Byz. Zeitschr. τ. 1 σελ. 104)* || 641 πικρίας || 644 ἡλικίαν] εὐμορφίαν] εὐμορφίαν της P: διόρθ. *Legr.* || 653 κυπαρισσοβεργόλυκον P: διόρθ. *Κοραῆς ('Ανακτα τ. 2 σελ. 215)* κυπαρισσοβεργόλιγνον πρότ. *Legr.* || 654 ἀνεφύσησεν P: διόρθωσα || 661 <της> πρόσθ. *Legr.* || 668 πανύψηλα πρότ. *Legr.* || 669 σουπέδιν P: σοπέδιν διόρθ. *Μαυροφρ.* || 678 ἔδωκα || 682 κορμίου || 688 μαλλία || ἡλικίας || 691 αἱ σύνολαι] εἰσὶν ὅλαι P: διόρθωσα || 697 κολουμποῦσι || 710 συνθεῶς || 737 Χρυσάτζα || 738 δυνατὸν ||

760 ἐὰν || 766 παρὰ πάντας P: διόρθωσα || 768 καὶ ἐνταμῶς P: διόρθωσα || 775 κατετόξευ || 777 χωρὶς] καὶ χωρὶς P: διόρθ. *Legr.* || 778 ἀστοχον || 796 Χρυσάτζας || 797 προανεφώνησεν || 798 μῖτος || 807 Χρυσάτζα || 833 Χρυσάτζα || 837 ἔλαγε || 846 Χρυσάνζα P: διόρθωσα || 848 ἀλλήλοις || 849 εἰς || 863 ἀκ' ^{1,2} ἀπὸ P: διόρθ. *Legr.* || 871 παραμονὰς τέσσαρας || 876 Χρυσάτζας || 879 Χρυσάτζα || 882 ἐμπιστὴν P: διόρθωσα || 883 πολλοῦ τοῦ ἐπαναλ. δις P || 887 μετὰ μου προσθ. τὴν P || 888 διαδεδουλωμένη || 892 ὅπου || 893 Χρυσάτζα || 894 χρόνους || 895 εἰς || 901 ἐπί-ασαν || 915 Χρυσάνζας P: διόρθωσα || ὥραίας] Ρωμαίας P: διόρθ. *Legr.* || 917 περιβόλιν || 928 ἀποτολμίας || 929 ξέβη P: διόρθωσα || 940 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 945 <λαοῦ> πρόσθ. *Legr.* || 950 κα<θαρῶς> πρόσθ. *Legr.* || 957 μοναξίαν || ἐρώτησαν || 969 τὸν] τὴν P: διόρθωσα || 973 Χρυ-

σάτζα P: διόρθωσα || 977 νά *] καὶ νά P: διόρθωσα || 978 κρατεῖν || Χρυσάτζα P: διόρθωσα || Φαιδροκάξαν] τὴν Φαιδροκάξαν P: διόρθ. *Legr.* || 980 κατασφαλίζονται [ἔσω] καὶ τὰ σφαλίζονται μίσα P: διόρθωσα κατασφαλίζονται μέσα *Legr.* || 983 ὥρατον || 990 αὐθέντα || 994 χρείας || 996 ἐπίσω || 997 εἰπὲ || προικῶ P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 1000 Χρυσάτζα P: διόρθωσα ||

1001 ἐκράτησεν || 1025 προικία P: διόρθωσα || 1026 μετὰ κομιστὴν P: διόρθωσα || 1029 Χρυσάτζας P: διόρθωσα || 1031 [εὐλογήσῃν || 1033 ἐπίασε || 1034 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || ἐπίασε || 1038 Χρυσάτζα || 1041 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1042 ὑποκάμισο] ὑποκάμισόν της P: διόρθωσα || εἶχεν || 1048 συμπληρωμένων || πάλιν P: διόρθωσα || 1050 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1053 ἐσύγχνιαζεν || 1055 ὑπαγαῖναν || 1059 μόναι || 1064 ἐπέρασαν P: διόρθωσα || 1077 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1080 μὴ] θὰ ἦ P: διόρθ. *Legr.* || 1081 μέρας || 1037 Χρυσάτζας P: διόρθωσα || 1091 ἀνέμων ζάλη || 1095 αὐτ' ἦ] αὐτὴ P: διόρθωσα || 1100 ἀπὸ P: διόρθωσα || 1101 τέλος[τέως P: διόρθωσα || 1102 εἰς || 1103 συντροφία || 1104 πάλιν || ἐσυνέβη || 1109 κοντὸ P: διόρθωσα || 1114 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1115 ἐξαπλωμένην || 1130 ἄπνους || 1133 Χρυσάντζα P: διόρθωσα || 1137 τὰδε || 1138 ἐνεψηλάφα || 1156 κλαίματα P: διόρθωσα || 1161 μαργαρόστρωτον || 1165 δουλιδαί || 1166 συνθρηνήσου || 1171 γένω || 1172 ποίαν] καὶ π. P: διόρθωσα || 1176 Θέλθανδρε || 1187 ἐπίασε || 1188 δύο || 1191 καρδίας || 1195 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1196 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1199 ἡμπόρευσε || 1202 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1207 ἀγχύτοσί τε P: διόρθ. *Legr.* ἄνευ τε σίτου ὑποθέτει *Wagner παρὰ Legr.* || 1229 μὲ τὸ] μετὰ P: διόρθωσα || 1230 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1233 Βίλθαδρον || 1239 οὗς] ἄς P: διόρθ. *Legr.* || 1246 Θελθάνδρου || 1248 εἶσαι] εἶναι διόρθ. *Legr.* ||

1256 κρατῶν || 1260 ἐπαρχίας || 1261 κύρης || 1265 ἡγνώρισεν P: διόρθωσα || 1278 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1286 τὰς] τίς P: διόρθωσα || 1289 αἰτίαν || 1293 φευγίον || 1303 κ' ἦ] P: διόρθωσα || 1313 τον] τους P: διόρθωσα || 1314 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1322 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || ὥραιαν || 1344 ἄν || 1347 μύρια εὐλογημένα || 1348 το ||

Γ'

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΟΥ ΦΛΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΖΙΑ — ΦΛΩΡΑΣ

Ὡσπερ τὸ ρόδον ἄσπρον ἔν'
καὶ κόκκινον καὶ ὠραῖον,
οὕτως τὸ κάλλος ἔπλασεν
ἡ φύσις καὶ τῶν δύο.
(Φλ. καὶ Πλάτζ. 151—2)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΦΛΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΖΙΑ ΦΛΩΡΑΣ

I

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΑΣ Ιππότης πού ζή με τή γυναίκα του στη Ρώμη δέν έχει απόγονο. Κάνουν καί οι δύο τους λοιπόν τάξιμο νά αποχτήσουν παιδί καί νά πάν νά προσκυνήσουν στην 'Ισπανία τò ναό τοῦ 'Αγίου 'Ιακώβου «ἐν Γαλί-τσαις». Ἡ γυναίκα, πού λέγεται Τοπατσία, μένει ἔγκυος καί οι δύο σύ-ζυγοι ξεκινοῦν γιά τò προσκύνημα. Ὁ Σαρακηνός βασιλιάς τῆς 'Ισπανίας Φίλιπ-πος ἐπιτίθεται κατὰ τῶν προσκυνητῶν καί τῆς ἀκολουθίας των, ὁ Ρωμαῖος Ιππό-της σκοτώνεται στη μάχη καί ἡ γυναίκα του προσλαμβάνεται στην ὑπηρεσία τῆς βασίλισσας, πού λέγεται Καλλιωτέρα. Σέ λίγο μάλιστα συνδέεται μαζί της καί με φιλικό δεσμό.

Τήν ἴδια μέρα οι δύο γυναῖκες γεννοῦν δύο ὠραιότατα παιδιά, ἡ βασίλισσα τò Φλώριο καί ἡ φίλη της τήν Πλάτζια—Φλώρα. Ἡ Τοπατσία πεθαίνει στη γέν-να, τὰ νεογέννητα ὁμως μεγαλώνουν κανονικά. Ὅταν ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ σχο-λείου, ὁ Φλώριος δέχεται νά πάη ἐκεῖ μόνο ἂν καί ἡ Πλάτζια—Φλώρα τὸν ἀκολουθή-ση. Σιγά-σιγά ἐρωτικό αἶσθημα ἀναπτύσσεται ἀνάμεσα στὰ δύο παιδιά. Ὁ διδάσκαλος τῶν παιδιῶν, πού ἔχει διαπιστώσει τò γεγονός, τò ἀνακοινώνει στο βασιλέα κι' αὐτός γιά νά χωρίση τοὺς ἀγαπημένους στέλνει τò Φλώριο στο Μον-τόριον γιά νά συμπληρώση ἐκεῖ τίς σπουδές του—κοντὰ σ' ἕναν δούκα, συγγενῆ τοῦ βασιλιά Φιλίππου. Ὁ Φλώριος συγκατανεύει μόνον ὕστερα ἀπὸ ὑπόσχεση τοῦ πατέρα του ὅτι καί ἡ Πλάτζια—Φλώρα σέ λίγο θά πάη κοντά του. Ὁ νέος ἀποχαιρετῶντας τήν ἀγαπημένη του παίρνει ἀπ' αὐτὴν ἕνα δαχτυλίδι πού ὁ σάπφειρός του θά χάνη τὴ λάμψη του κάθε φορὰ πού ἡ Πλάτζια—Φλώρα θά βρίσκεται σέ κίνδυνο.

Ὁ Φλώριος δέν παίρνει καθόλου μέρος στίς γιορτές πού γι' αὐτὸν ὀργανώ-νει ὁ δούκας στο Μοντόριον, γιὰτὶ πάντα με πόνον θυμᾶται τὴν ἀγάπη του. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ βασιλιάς τῆς 'Ισπανίας, πιστεύοντας ὅτι ἡ Πλάτζια—Φλώρα με κάποια μαγεία προκάλεσε τὸν ἔρωτα τοῦ γιου του, ἀποφασίζει, σύμφωνος σ' αὐ-τὸ με τὴ γυναίκα του, νά ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν παρουσία της. Με τὴ βοήθεια τοῦ «ἐπιτραπέζη» του σκηνοθετεῖ ὅτι τάχα ἡ Πλάτζια—Φλώρα τοῦ ἔστειλε δηλη-τηριασμένο πουλερικό γιά νά τὸν θανατώσῃ καί με τὰ ὄργανά του τὴν καταδι-κάζει νά καὶ ζωντανή. Ἐκείνη, ὀδηγημένη στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου, θρηνεῖ πού εἶναι μακριὰ ὁ μοναδικός της προστάτης ὁ Φλώριος, πού ὁμως πληροφορημένος ἀπὸ τὸ μαγικό δαχτυλίδι πῶς ἡ ἀγαπημένη του κινδυνεύει, σπεύδει νά τὴν βοη-θήσῃ. Πράγματι, φτάνοντας στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου βρίσκει ἀναμμένη τὴ φω-τιά. Ἡ Πλάτζια—Φλώρα, πού δέν ἀναγνωρίζει τὸν ἀγαπημένο της, τοῦ διηγεῖ-ται τὴν περιπέτειά της. Ὁ νέος ὑπερασπίζεται τὴν ἀθώότητα τῆς κόρης, προκα-λεῖ σέ μονομαχία τὸ συκοφάντη, τὸν σκοτώνει καί φεύγοντας ξανά γιά τὸ Μοντόριον ἐμπιστεύεται τὴν ἀγαπημένη του στο βασιλιά, πού ἀποδίδει τὴν ὀδικη καταδίκη τῆς κόρης στη σκευωρία τοῦ «ἐπιτραπέζη».

Γυρίζοντας στον τόπο τῶν σπουδῶν του ὁ Φλώριος δὲ συγκινεῖται καθόλου ἀπὸ τὰ θέλητρα δύο κορασίδων, ποὺ σταλμένες ἀπὸ τὸ δούκα ζητοῦν νὰ τὸν προκαλέσουν γιὰ νὰ ξεχάσῃ τὴν ἀγάπη του. Ὁ βασιλιάς Φίλιππος, ξέροντας πῶς ἐξακολουθεῖ πάντα τὸ αἶσθημα τοῦ γιου του γιὰ τὴν κόρη, ζητᾷ μὲ ἄλλο τρόπο νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν παρουσία της. Τὴν πουλεῖ σὲ πλούσιους ἐμπόρους, ποὺ θαμπωμένοι ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της προσφέρουν μεγάλα ποσά. Ἡ κόρη βαθιὰ πονεμένη παραδίδεται στοὺς ἀγοραστές της, ποὺ κι' αὐτοί, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ βασιλιάς, συγκινεῖται μὲ τὰ παθήματά της.

Τὸ δαχτυλίδι θὰ πληροφορήσῃ πάλι τὸ Φλώριο γιὰ τὶς νέες περιπέτειες τῆς ἀγαπημένης του. Γυρίζει ξανά στὴν πατρίδα του, ἐλέγχει τοὺς γονεῖς του γιὰ τὴν πολιτεία τους ἀπέναντι στὴν ἀγαπημένη του καὶ τοὺς δηλώνει ὅτι μοναδικὸς του σκοπὸς στὸ μέλλον θὰ εἶναι νὰ βρῇ τὴν Πλάτζια—Φλώρα. Ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα ἀναγκάζονται νὰ δεχτοῦν τὴν ἀπόφαση τοῦ γιου τους. Ἡ μητέρα του μάλιστα τοῦ χαρίζει ἓνα δαχτυλίδι, ποὺ ἔχει τὴ δύναμη νὰ προστατεύῃ τὸν κάτοχό του ἀπὸ βίαιο θάνατο.

Ἀγαθὴ σύμπτωση ὁδηγεῖ τὸ Φλώριο σ' ἓνα ξενοδοχεῖο ἀπ' ὅπου πρὶν λίγα καιρὸ εἶχε περάσει ἡ Πλάτζια—Φλώρα μὲ τοὺς ἀγοραστές της. Ἀπὸ τοὺς ξενοδόχους πληροφορεῖται ὅτι οἱ ἔμποροι κατευθύνονται στὴν Αἴγυπτο. Φτάνοντας ἐκεῖ μαθαίνει ὅτι τώρα ἡ κόρη μὲ τοὺς ἀγοραστές της θὰ βρίσκεται στὴ Βαβυλώνα. Τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τοῦ ἔδωσαν τὶς πολυτίμες πληροφορίες τοὺς ἀνταμείβει ὁ Φλώριος μὲ πλούσια δῶρα καὶ κατευθύνεται στὴ Βαβυλώνα.

Ἐκεῖ μαθαίνει ὅτι τὴν Πλάτζια—Φλώρα τὴν ἀγόρασε ὁ ἐμίρης καὶ τὴν ἔχει κλείσει σὲ πύργο, ποὺ τὸν φρουρεῖ αὐστηρὸς πυργοδεσπότης. Ἀπὸ τὸν τελευταῖο πολλὰ μαθαίνει ὁ Φλώριος γιὰ τὴν κόρη καί, καθὼς εἶναι ὁ φύλακός της πολὺ φιλοχρήματος, ὁ νέος θὰ ἐκμεταλλεῖται τὸ γεγονός αὐτὸ γιὰ νὰ πετύχῃ τὸ σκοπὸ του.

Ὁ πυργοδεσπότης καὶ ὁ Φλώριος συνδέονται μὲ φιλία. Σ' ἓνα κοινὸ δεῖπνο ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ ὁ πυργοδεσπότης γίνεται ἀκόμη στενότερος φίλος τοῦ Φλωρίου. Τοῦ ἐκμυστηρεῖται ὁ νέος τοὺς ἀπώτερους σκοπούς του καὶ ἐκεῖνος τοῦ ὑπόσχεται κάθε βοήθεια· τοῦ συνιστᾷ μάλιστα ἓνα τέχνασμα ποὺ θὰ ἀποδειχτῇ ἀποτελεσματικόν. Καθὼς φέρνουν στὸν ἐμίρη καλὰθια μὲ λουλούδια γιὰ τὸ Πάσχα, ποὺ προορίζονται γιὰ τὶς γυναῖκες τοῦ πύργου του, ὁ Φλώριος θὰ κρυφτῇ μέσα σ' ἓνα ἀπ' αὐτὰ κ' ἔτσι θὰ μπῇ στὸν πύργο. Τὸ τέχνασμα κινδύνεψε νὰ ἀποτύχῃ. Μιὰ θεραπαινίδα τῆς Πλάτζια—Φλώρας ἀναγκωρίζει τὸ Φλώριο ἀπὸ τὴν ὁμοιότητά του μὲ τὴν κυρία της, κρατᾷ ὁμῶς τὸ μυστικὸ μόνον γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ τὴν Πλάτζια—Φλώρα. Ἔτσι σὲ λίγο οἱ ἀγαπημένοι συναντιῶνται καὶ παραδίδονται στὶς ἀπολαύσεις τοῦ ἔρωτα.

Ὁ ἐμίρης κάτι ὑποπτεύεται. Δὲν πιστεύει ὅτι ἡ Πλάτζια—Φλώρα εἶναι τάχα ἀδιάθετη. Πηγαίνει νὰ τὴν ἐπισκεφτῇ καὶ τὴ βρίσκει νὰ κοιμᾶται δίπλα στὸν ἀγαπημένο της. Οἱ δύο ἐραστές καταδικάζονται νὰ θανατωθοῦν στὴν πυρὰ ἀπὸ τὸ δικαστήριον τοῦ ἐμίρη. Ὁ Φλώριος ζητᾷ νὰ δώσῃ τὸ μαγικὸ δαχτυλίδι τῆς μητέρας του στὴν ἀγαπημένη του. Ἐκείνη δὲν τὸ δέχεται καὶ ἀγκαλιασμένοι ρίχνονται στὴ φωτιά. Καὶ ὁμῶς ἡ ἐπίδραση τοῦ δαχτυλιδίου εἶναι τέτοια ποὺ ἡ φωτιά σβήνει. Ὁ λαὸς ξαφνιάζεται ἀπὸ τὸ γεγονός, πείθεται γιὰ τὴν ἀθωότητα τῶν νέων καὶ ζητᾷ τὴν ἐπιείκεια τοῦ ἐμίρη. Ὁ ἐμίρης ἐλευθερώνει τοὺς καταδικασμένους καὶ μαθαίνοντας ἀπὸ τὸ Φλώριο τὴν προέλευση καὶ τὶς περιπέτειές του, ἀποκαλύπτεται συγγενὴς τῶν βασιλιάδων τῆς Ἰσπανίας. Ἀγκαλιάζει τοὺς νέους, τοὺς δίνει δῶρα, ἐορτάζει τὸ γάμο τους καὶ τοὺς στέλνει στὴν Ἰσπανία. Ἐκεῖ ἐορτάζεται ξανά ὁ γάμος τῶν νέων. Οἱ βασιλιάδες τῆς Ἰσπανίας μαζὶ μὲ τὸ λαὸ τους γίνονται ὀρθόδοξοι χριστιανοί. Ὁ Φλώριος μάλιστα γίνεται καὶ βασιλιάς τῆς Ρώμης.

II

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Είναι γνωστό ότι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Φλωρίου καὶ τῆς Πλάτζια—Φλώρας ἀποτελεῖ παραλλαγή τοῦ γνωστοῦ γαλλικοῦ ἱπποτικοῦ μυθιστορήματος «Floire et Blanchefleur», ποὺ γνώρισε μιὰ θαυμαστὴ διάδοση καὶ ἐπιτυχία σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς λογοτεχνίες στὰ τέλη τοῦ μεσαίωνα. Τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ σώζεται σὲ δυὸ γαλλικὲς διασκευὲς (12. καὶ 13. αἰώνα), ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ πρώτη προορίζοταν γιὰ τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἡ δευτέρη γιὰ ἓνα πλατύτερο λαϊκὸ κοινόν. Ἀπὸ τῆς δευτέρης μάλιστα διασκευῇ αὐτῇ προέρχονται οἱ διασκευὲς τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος ποὺ σώζονται στὶς λογοτεχνίες τῆς νότιας Εὐρώπης. Τὸ γαλλικὸ τοῦτο μυθιστόρημα ἀνήκει στὴν κατηγορία τῶν γαλλικῶν ἐκείνων μυθιστορημάτων ποὺ τὰ γράφουν σχετικὰ λόγιοι συγγραφεῖς ἀντλώντας ἀπὸ μύθους ποὺ ἔχουν τὴν προέλευσίν τους ἔξω ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Γαλλίας. Ὁ P. Leendertz, ποὺ δημοσίευσε τὴν ὁλλανδικὴ διασκευὴ τοῦ ποιήματος⁽¹⁾ σὲ εἰσαγωγῇ ὅπου ἐξετάζονται ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν προέλευσιν τοῦ ποιήματος, νομίζει ὅτι ὁρισμένα στοιχεῖα τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος δικαιολογοῦν τὴ γνώμη ὅτι πρόκειται γιὰ μετάφραση, κακὴ μάλιστα μετάφραση, τουλάχιστο σ' ὁρισμένα σημεῖα τοῦ μυθιστορήματος. Τὴ γνώμη αὐτῇ τοῦ Leendertz δὲν τὴ δέχεται ὁ D. C. Hesselting⁽²⁾, μολονότι δὲν ἀμφισβητεῖ ὅτι ὁρισμένα βασικὰ στοιχεῖα τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος ἔχουν ἀνατολικὴ ἢ βυζαντινὴ προέλευσιν. Ἴσως τὸ μυθιστόρημα τοῦ Δάφνιδος καὶ τῆς Χλόης νὰ τοῦ δάνεισε ὁρισμένα χαρακτηριστικὰ τῶν ἡρώων του, ἀλλὰ ὅλα αὐτά, κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Hesselting, «δὲ μᾶς ἀναγκάζουν ν' ἀρνηθούμε στὸ Γάλλο συγγραφέα τὴν τιμὴ ὅτι αὐτὸς συγκρότησε τὸ συμπαθητικὸ αὐτὸ ἐρωτικὸ μῦθο».

Τὰ στοιχεῖα ποὺ ὁδήγησαν μερικοὺς νὰ δεχτοῦν βυζαντινὴ τὴν προέλευσιν τοῦ μύθου τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος εἶναι τὰ ἀκόλουθα: 1) ὅτι οἱ γονεῖς ἀρνοῦνται νὰ ἐνώσουν τὸ γιό τους μὲ κοινωνικῶς κατώτερη σύζυγο. Ἀλλὰ καθὼς παρατηρεῖ ὁ Hesselting (δ. π. σελ. 7), στὸν ἀνατολικὸ κόσμον αὐτῇ ἡ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴ τοποθέτησιν ποτὲ δὲ θὰ μπορούσε νὰ σταθῇ πραγματικὸ ἐμπόδιο στὴν ἔνωσιν. Τὸ ἴδιο ἰσχύει κατὰ τὸν Ὁλλανδὸ βυζαντινολόγον προκειμένου καὶ γιὰ τὴ θρησκεία. Στὸ Βυζάντιον ἐπίσης ὁδήγησαν μερικοὺς καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος. Τὸ Floire τοὺς θύμιζε τὸ Ἄνθος ἢ τὸ Λειριόεις, τὸ Blanchefleur τὸ Λευκανθία ἢ τὸ Λειριόπη, τὸ Fenice πάλι τὸ Φοῖνιξ.

Ἀλλὰ ἀπὸ τὶς ἰδιοτυπίες ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ μᾶς ὁδηγήσουν ἀδιακρίτως ἢ στὸ Βυζάντιον ἢ στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἀνάγονται ἴσως στὴν ἀρχικὴ μορφή τοῦ διηγήματος ὁ Hesselting (σελ. 7) ἀναφέρει μία: τὴν ὁμοιότητα τῶν δύο ἐραστῶν. Πράγματι, τὸ πρόσωπον τοῦ Φλωρίου θυμίζει στὴν ξενοδόχισσα τὴν Πλάτζια—Φλώρα (στ. 1241, 1248—50). Ὁ πυργοδεσπότης στὴ Βαβυλώνα εὖνοεῖ τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ Φλωρίου, γιατί μοιάζει μὲ τὴν Πλάτζια—Φλώρα (στ. 1436). Ἡ θεραπαινίδα τέλος τῆς Πλάτζια—Φλώρας στὸν πύργον τῆς Βαβυλώνας ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα τοῦ Φλωρίου μὲ τὴν κυρία της μαντεύει ὅτι πρόκειται γιὰ τέχνασμα, καθὼς βλέπει τὸ κεφάλι τοῦ Φλωρίου νὰ προβάλλῃ ἀπὸ τὸ καλάθι μὲ τὰ λουλού-

¹ Floris ende Blancefloer. Leiden 1912.

² Le roman de Phlorios et Platzia Phlore, Amsterdam 1917, σελ. 8.

δια (στ. 1637, 1663). 'Ο Hesseling λοιπὸν διερωτᾶται μήπως ἡ ὁμοιότητα αὐτῇ ὑποδηλώνει ὅτι στὸν παλαιὸ μῦθο ποὺ ὑπόκειται στὸ διήγημα, οἱ δύο ἔραστές ἦταν ἀδελφία, καθὼς ἐπίσης μήπως ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο προέρχεται ἡ ἀρχικὴ διήγηση, ὅπου ἐπιτρεπόταν ὁ γάμος μεταξὺ στενῶν συγγενῶν ἢ ἀκόμη μήπως ἡ ὁμοιότητα αὐτῇ, ποὺ μαρτυρεῖ στενὴ συγγένεια, μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰν ἐποχὴ αἰμομιξίας⁽¹⁾.

Σχετικὰ τώρα μὲ τὴν ἑλληνικὴ διασκευὴ τοῦ μυθιστορήματος ἀπὸ καιρὸ ἔχει γίνεи δεκτὸ ὅτι τὸ ἑλληνικὸ αὐτὸ κείμενο ἀποτελεῖ διασκευὴ τοσκανικοῦ ποιήματος τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνα (Il Cantare di Fiorio e Biancifiore), ποὺ κι' αὐτὸ εἶναι διασκευὴ τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος. 'Απὸ τὸ ἰταλικὸ αὐτὸ ἔργο, καθὼς ἔδειξε εἰδικὴ μελέτῃ τοῦ V. Crescini⁽²⁾, προῆλθαν ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ ἰσπανικὴ παραλλαγὴ τοῦ μυθιστορήματος, ἀλλὰ καὶ συνάμα σ' αὐτὸ ἔχει τὴν πηγὴν τοῦ τὸ γνωστὸ ἔργο τοῦ Βοκκακίου Filocolo. Τὸ ἰταλικὸ αὐτὸ ποίημα στὰ παλιότερα χειρόγραφα, ὅπως σ' ἓνα τοῦ 1349, ἀποτελεῖται ἀπὸ 1104 στίχους, ποὺ συγκροτοῦν 138 στροφές (ottave rime) καὶ μᾶς παρέχεται σὲ μιὰ τέτοια μορφή ποὺ θὰ ὑπέθετε κανεὶς ὅτι εἶναι μᾶλλον συνεπτυγμένο ποίημα παρὰ πρωταρχικὴ λογοτεχνικὴ δημιουργία⁽³⁾.

'Αλλὰ πῶς χρησιμοποίησε ὁ Ἕλληνας ποιητὴς τὸ ἰταλικὸ τοῦ πρότυπο;

¹ Μελέτες σχετικὰς μὲ τὴν προέλευση τοῦ ὅλου μύθου ἢ καὶ ἐπεισοδίων μόνο τοῦ γαλλικοῦ κειμένου, ἐκτὸς ἀπὸ κείνες ποὺ ἐμνημόνευσα πρὶν πάνω, ἀναφέρω καὶ τὶς ἀκόλουθες: G. Huet: Floire et Blanchefleur (Romania, 28 (1899), 348 καὶ 344)· τοῦ ἴδιου: Encore Floire et Blanchefleur (αὐτ. 35, 95 - 100 καὶ 335)· J. - H. Reinhold: Quelques remarques sur les sources de Floire et Blanchefleur («Revue de philologie» 19 (1905), 153-175)· τοῦ ἴδιου: Floire et Blanchefleur, étude de littérature comparée, Paris 1906. O. M. Johnston: The description of the emir's orchard in Floire et Blanchefleur («Zeitschrift für romanische Philologie», 32 (1908) 705-10)· τοῦ ἴδιου: Origin of the legend of Floire and Blanchefleur («Matzke Memorial Volume», Stanford 1911, σελ. 125 - 8). F. Stefan: Entstehung und äussere Form der romantischen Sage von Flore und Blanchefleur (Programm, Brünn, 1913)· J. W. Spargo: The basket incident in Floire et Blanchefleur («Neuphilologische Mitteilungen», Helsinki, 28 (1927), 69 - 75). Στις μὴ γαλλικὰς διασκευὰς ἀναφέρονται οἱ μελέτες F. C. Schwalbach: Die Verbreitung der Sage von Flore und Blanchefleur in der europäischen Literatur. (Programm Krotoschin 1869)· G. Crocioni: Quando penetrò in Italia la legenda di Fiori e Biancifiore. Roma 1911· Ernst Lorenz: Floire und Blanchefleur. Studie zur vergleichende Literaturwissenschaft. Strassburg 1912. Γιὰ τὴ μελέτῃ τοῦ V. Crescini γίνεται πλατύ-τερος λόγος σὲ ἄλλο κεφάλαιο τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς. 'Εκτὸς ἀπὸ τὴν παλιότερη ἐκδοσὴ τοῦ Edélestand Duméril, Παρίσι 1856, ποὺ στὴν εἰσαγωγὴν τοῦ μελετᾶ καὶ τὶς ξένες διασκευὰς, ἔχομε τὶς ἀκόλουθες κριτικὰς ἐκδόσεις τοῦ γαλλικοῦ διηγήματος: τῆς Margaret Pelan, Παρίσι 1937 (ἐκδίδεται ἡ παραλλαγὴ I)· τῆς Wilhelmina Witz, Φραγκφούρτη στὸ Μάιν 1937 (ἐκδίδεται ἡ ἴδια παραλλαγὴ) καὶ τῆς Felicitas Krüger, Γοτίγγη - Βερολίνο 1938 (ἐκδίδονται καὶ οἱ δύο παραλλαγές).

² V. Crescini: Due studi riguardanti opere minori del Boccaccio, Πάδοβα 1882 καὶ Il Cantare di Fiorio e Biancifiore, Μπολώνια, τόμ. 1 - 2, 1889 - 99.

³ Παλαιότερα ὁ Ch. Gidel (Etudes de littérature grecque moderne, σελ. 235) εἶχε ὑποστηρίξει ὅτι ὁ Ἕλληνας ποιητὴς χρησιμοποίησε ὡς πηγὴν τοῦ Filocolo τοῦ Βοκκακίου, ὅχι ὅμως ἄμεσα, ἀλλὰ μέσῳ μιᾶς ἐμμετρῆς διασκευῆς. 'Ίσως νὰ ἐννοοῦσε ὁ Gidel τὴ διασκευὴ τοῦ Lodovico Dolce: L'amore di Florio e di Biancifiore (1532). (Βλ. J. Schmitt, (Byz. Zeitschrift 2 (1893), 212).

Ὁ Crescini στὴ μελέτη τοῦ τοῦ 1882 (σελ. 16) χαρακτηρίζει τὴ νεοελληνικὴ διασκευὴ ὡς καθαρὴ μετάφραση τοῦ ἰταλικοῦ ποιήματος, ὅχι βέβαια δουλικὴ σὲ ὅλα τὰ σημεῖα, ἀλλὰ οὔτε καὶ πολὺ ἐλεύθερη. Στὴ δεύτερη μελέτη τοῦ τοῦ 1889, ὅπου ἐπιχειρεῖ ἀνάλυση τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς καὶ σύγκρισή της μὲ τὶς ἄλλες (σ. 81—467), καταλήγει στὸ ἴδιο περίπου συμπέρασμα : ὅτι δηλ. ὁ Ἕλληνας δὲν ἔκαμε ἔργο πιστοῦ μεταφραστῆ, ἀφοῦ πολὺ συχνὰ τὸ χτενίζει, τὸ ἀναπτύσσει, τὸ καθαρίζει τὸ κείμενό του καὶ καμιά φορὰ ἐπιφέρει μεταβολές, συντομεύει ἢ προσθέτει. Καὶ πράγματι, ὅσο καὶ ἂν ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς ἀκολουθῇ τὸ ἰταλικὸ κείμενο πιστότερα ἀπ' ὅ,τι ὁ Βοκκάκιος, ὅμως ἀναπτύσσει σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ ἔργο, παρέχοντας πολλὰ λεπτομερειακὰ στοιχεῖα τῆς ἰδικῆς του ἔμπνευσης. Ὅπωςδὴποτε ὁ Crescini ὑποστήριξε ὅτι ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς χρησιμοποίησε διασκευὴ τοῦ Cantare ποὺ θὰ πλησίαζε κατὰ ἓνα τρόπο ἐκείνην ποὺ μᾶς δίνουν σήμερα δύο παρισινὰ χειρόγραφα καὶ ἓνα φλωρεντινὸ ποὺ μᾶς σώζουν τὸ ἰταλικὸ ποίημα. Ὁ Hesseling ἐξ ἄλλου, ποὺ στὴν εἰσαγωγή τῆς ἐκδόσεώς του (σελ. 11—12) μελετᾷ τὶς ἀπόψεις αὐτὲς τοῦ Crescini, καταλήγει στὴ γνώμη ὅτι ἡ ὁμοιότητα ποὺ διαπιστώνει ὁ Ἰταλὸς μελετητὴς δὲν εἶναι σημαντικὴ καὶ στηρίζει τὴν γνώμη του αὐτὴ στὶς ἀκόλουθες παρατηρήσεις : 1) ὅτι ἡ ἑλληνικὴ διασκευὴ σὲ πολλὰ σημεῖα δὲ θυμίζει καθόλου τὶς στροφές τοῦ ἰταλικοῦ Cantare. Σὲ τρία μάλιστα χωρία τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς τὰ γεγονότα ξετυλίγονται μὲ διάταξη ποὺ δὲ μᾶς φέρνει καθόλου στὸ νοῦ τῇ διάταξη ποὺ ἔχομε στὸ Cantare. καὶ 2) ὅτι ὁ Ἕλληνας ποιητὴς ἐργάστηκε ἔχοντας ἀφετηρία ἰταλικὸ κείμενο ποὺ πολλὰ χωρία του εἶχαν ἐντελῶς σκοτεινὸ νόημα, ἀκολουθώντας κείμενο τοῦ Cantare ἀρκετὰ διαφορετικὸ ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ μᾶς παρέχουν τὰ γνωστὰ χειρόγραφα του.

Ἡ λεπτομερειακότερη ἔρευνα τῶν σχέσεων τοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος μὲ τὸ ἰταλικὸ Cantare μᾶς δείχνει ὅπωςδὴποτε ὅτι ὁρισμένες στροφές τοῦ ἰταλικοῦ προτύπου ἀποδίδονται μὲ δύο ἢ τρεῖς στίχους τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος στροφές ποὺ περιέχουν λόγους ἔδωσαν ἀφορμὴ σὲ ὑπερβολικὰ πλατεῖες ἀναπτύξεις στὸ ἑλληνικὸ ἔργο—καὶ εἶναι αὐτὰ τὰ μέρη ἀκριβῶς τοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος ποὺ ἔχουν χαρακτήρα ρητορικὸ καὶ ἠθικοδιδασκτικόν, χαρακτήρα ποὺ λιγότερο συχνὰ τὸν συναντοῦμε στὴν ἰταλικὴ διασκευή. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ παραβάλλῃ κανεῖς λ.χ. τὶς στροφές 17 καὶ 32—36 τοῦ ἰταλικοῦ Cantare καὶ τοὺς παράλληλους στίχους 183—200 καὶ 389—518 τοῦ Φλωρίου.

Κατὰ τὸν Hesseling τὰ δημοτικὰ τραγούδια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν μπορούσαν νὰ ἦταν ἄγνωστα σ' ἓναν λαϊκὸ δημιουργόν, ὅπως ὁ ποιητὴς τοῦ Φλωρίου. Βρίσκει λοιπὸν ὁ Ὁλλανδὸς μελετητὴς ἀρκετοὺς στίχους μέσα στὸ ἑλληνικὸ ποίημα ποὺ πιστεύει ὅτι προέρχονται ἀπὸ μίμηση τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ὁ Hesseling (σελ. 13) προσέχει ἰδιαίτερα τοὺς στίχους 766, 1396, 1480, 1630. Στούς στίχους ὅμως αὐτοὺς διαπιστώνεται ὅχι τόσο καθαυτὸ μίμηση συγκεκριμένων δημοτικῶν τραγουδιῶν ὅσο ἓνας καθαυτὸ λαϊκὸς δημοτικὸς ἐκφραστικὸς τρόπος.

III

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ — Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὁ γάμος τοῦ Φλωρίου καὶ τῆς Πλάτζια—Φλώρας, κατὰ τὴν ἑλληνικὴ διασκευή, ἐορτάζεται καὶ στὴν Ἰσπανία. Οἱ γονεῖς τοῦ Φλωρίου μὲ τὴν εὐκαιρία αὕτη

βαπτίζονται, χριστιανοὶ γίνονται παραυτίκα,
1840 καὶ πᾶς λαὸς τῆς χώρας των, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι,
εἰς πίστιν τὴν καθολικὴν Ρωμαίων ὀρθοδόξων.

Καὶ ἡ Ρώμη διαλέγει τον Ρωμαίων βασιλέα
καὶ ἐβασίλευσε εὐσεβῶς στήν πρεσβυτέραν Ρώμην.

Καὶ τὸ Ἰταλικὸ *Cantare* τελειώνει με τοὺς ἀκόλουθους στίχους :

Lo re Felice e la madre pagana
e tutta la lor gente fe tornare
a la fede catolica e cristiana;
poi di Roma fu eletto imperadore
più di cento anni...

Στὸ στίχο 1841 τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς στηρίχθηκε ὁ Krumbacher⁽¹⁾ γιὰ νὰ ὑποστηρίξη ὅτι ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς πρέπει νὰ ἦταν ἢ γασμούλος ἢ Φράγκος ἐξελληνισμένος, ἀφοῦ ἀνέχτηκε νὰ διατηρήσῃ στὴ διασκευή του τὸ γεγονός ὅτι ὁ πατέρας τοῦ Φλωρίου γίνεται καθολικὸς με ὅλο τὸ λαὸ του. Τὸ στίχο 1841 τὸν μεταφράζει ὁ Γερμανὸς ἐρευνητὴς «zum orthodoxen katholischen Glauben». Ὁ D. C. Hesseling στὴν εἰσαγωγή τῆς ἐκδόσεώς του τοῦ Φλωρίου (σελ. 13) ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐρμηνεύει τὸ στίχο : «à la religion grecque orthodoxe». Κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Ὁλλανδοῦ μελετητῆ ἑνας Φράγκος ἐξελληνισμένος θὰ ἔλεγε ἀπλῶς «πίστιν καθολικὴν» ἢ μᾶλλον «πίστιν τῶν Λατίνων». Γιατί, καθὼς νομίζει ὁ Hesseling, ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς δὲν εἶχε λόγο νὰ ἀλλάξῃ τὰ ὀνόματα τοῦ πρωτατύπου· μᾶς διηγεῖται μιὰν ἱστορίαν ποὺ συνέβηκε «ἐν παλαιοῖς τοῖς χρόνοις» (στ. 2). Γι' αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε τὰ χρόνια ἐκεῖνα παρὰ μιὰ μόνον χριστιανικὴ θρησκεία, ἐκεῖνη ποὺ τὴ διατηροῦσαν στὴν ἀρχικὴ τῆς ἀγνότητος οἱ «Ρωμαῖοι ὀρθόδοξοι», δηλ. οἱ Ἕλληνες χριστιανοί, οἱ Βυζαντινοί.

Σχετικὰ με τὸ νόημα τοῦ στίχου νομίζω ὅτι τὸ δίκιο εἶναι με τὸ μέρος τοῦ Krumbacher. Πρῶτα — πρῶτα τὸ «Ρωμαίων» τοῦ στίχου 1841 δὲ δηλώνει τοὺς Ἕλληνες, ἀλλὰ τοὺς κατοίκους τῆς Ρώμης, γιὰ τοὺς ὁποίους γίνεται λόγος καὶ στὸν ἐπόμενον στίχο 1842. Γιατί νομίζω ὅτι ψυχολογικὰ δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλως σὲ δυὸ συνεχόμενους στίχους νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ ποιητὴς τὸ «Ρωμαίων» με δύο διαφορετικὰς σημασίαις, τὴν πρώτην φορὰ νοώντας μ' αὐτὸ τοὺς Βυζαντινοὺς, τὴ δεύτερην τοὺς κατοίκους τῆς Ρώμης⁽²⁾. Ἐπειτα τὸ «καθολικὴν» εἶναι ἡ κανονικὴ μετάφρασις τοῦ «catolica» (fede) τοῦ *Cantare*. Τέλος τὸ «ὀρθόδοξων» τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς κατὰ τὴ δική μου γνώμη θέλει, ἔστω ὅχι κατὰ τὸν καλῆτερον δυνατὸν τρόπο, νὰ ἀποδώσῃ τὸ «cristiana» τοῦ *Cantare*. Πράγματι ὅπως τὸ «cristiana» δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ παραγέμισμα στὸ στίχο, τὸ ἴδιο καὶ τὸ «ὀρθόδοξων» στὴν ἑλληνικὴν διασκευή — ἐκτὸς ἂν δεχτοῦμε ὅτι τὸ «cristiana» ἐχρησιμοποίησε ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς γιὰ νὰ ἀντιδιαστείλῃ τὴ θρησκείαν ποὺ ἀσπάσθηκε ὁ πατέρας τοῦ Φλωρίου ἀπὸ τὴν προηγούμενὴν θρησκείαν, τὴ μωαμεθανικὴν. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ «ὀρθόδοξων» τῆς ἑλληνικῆς διασκευῆς χρησιμοποιήθηκε στὴ γενικότερή του σημασίαν γιὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι ἦταν ἀληθινὴ («ὀρθόδοξος») ἡ θρησκεία ποὺ ἀσπαζόταν τώρα ὁ βασιλεὺς· σχετικὰ με ἐκείνην στὴν ὁποία πίστευε προηγουμένως.

Ἄλλο εἶναι τώρα τὸ ζήτημα τί συμπέρασμα πρέπει νὰ βγάλωμε ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς διατήρησε αὐτούσια τὴν ἐκφρασὴν τοῦ ἰταλικοῦ πρωτύπου στὸν παραπάνω στίχο. Νομίζω ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Krumbacher εἶναι παρακινδυνευμένη. Ὁ Ἕλληνας ποιητὴς ἀκολουθώντας ἀπὸ πολὺ κοντὰ τὸ πρότυπὸν τοῦ δὲ θέλησε οὔτε στὸ σημεῖο τοῦτο νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ' αὐτὸ καὶ δὲ συγκινήθηκε ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οἱ μωαμεθανοὶ βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας γίνονταν καθο-

¹ Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας (μετάφρ. Γ. Σωτηριάδης), τόμ. 3 σελ. 164.

² Μέσα στὸ ἑλληνικὸ ποίημα τὸ «Ρωμαῖος» δὲ χρησιμοποιεῖται παρὰ με τὴ σημασίαν : κάτοικος τῆς Ρώμης (στίχ. 1, 86, 1841, 1842).

λικοί και όχι ὀρθόδοξοι. Τὸν ἔφτανε ἴσως ὅτι γίνονταν χριστιανοί. Τὸ τελευταῖο αὐτό, ὅπως εἶπα, τὸ ἐδήλωσε μὲ τὸ «ὀρθόδοξος», ποὺ τὸ χρησιμοποίησε μὲ τὴν πλάτύτερη σημασία του. Ἄλλωστε καὶ σὲ ἄλλο χωρίο τῆς διασκευῆς του (στίχ. 36) κάνει λόγο γιὰ τοὺς «Ρωμαίους πελεγρίνους», ποὺ τοὺς χαρακτηρίζει

ἀνθρώπους ὅλους εὐσεβεῖς, χριστιανοὺς τὴν πίστιν.

Ἐπομένως δὲν ἔχομε βásiμους, νομίζω, λόγους νὰ ἀμφισβητήσωμε οὔτε τὴν καταγωγή, οὔτε τὴ θρησκεία ποὺ πρεσβεύει ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς τοῦ Φλωρίου.

Ὁ Hesselting συνεχίζοντας τὶς παραπάνω σκέψεις τοῦ ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Φλωρίου εἶναι Ἕλληνας ἐκκλησιαστικός, πιθανῶς καλόγερος. Τὴν ἀποψή του αὐτὴ τὴ βασίζει καὶ στὰ γενικά, ὅπως λέει, χαρακτηριστικὰ τοῦ ἔργου καὶ στὴν ἀγάπη τοῦ συγγραφέα σὲ ὀρισμένες ἐκφράσεις. Ἀλλὰ ποιὲς εἶναι αὐτὲς οἱ ἐκφράσεις; Γιατὶ στὶς ἐκφράσεις αὐτὲς ἐπιμένει περισσότερο ὁ Ὁλλανδὸς ἐρευνητής. Ἡ μητέρα τοῦ Φλωρίου στὸ στίχο 1167 ἀποκαλεῖ τὸ γιό της «φῶς νοερὸν τῆς ὅλης μου καρδίας». Νομίζω ὅμως ὅτι τὸ ἐπίθετο «νοερὸς» στὴν παραπάνω ἐκφραση δὲ σχετίζεται καθόλου μὲ τὴ φρασεολογία τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολῆς. Χρησιμοποιεῖται ἀπλῶς γιὰ νὰ δώσῃ μεταφορικὴ χρῆση στὸ οὐσιαστικὸ «φῶς». Οὔτε καὶ τὸ χωρίο 1761 κ. ἑ., ποὺ καὶ σ' αὐτὸ παραπέμπει ὁ Hesselting γιὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ἐδῶ ἔχομε διδακτικὴ φρασεολογία τῶν καλογέρων τῆς Ἀνατολῆς, νομίζω ὅτι μπορεῖ νὰ μᾶς διαφωτίσῃ σχετικὰ μὲ τὴν εἰδικότερη ὑπόσταση τοῦ συγγραφέα τοῦ Φλωρίου. Πρόκειται ἀναμφισβήτητα γιὰ συγγραφέα χριστιανό, ποὺ μεταχειρίζεται κοινὲς χριστιανικὲς ἐκφράσεις, ποὺ δὲ δηλώνουν τίποτα εἰδικότερα.

Πότε τώρα χρονολογεῖται τὸ ποίημα; Τὸ παλιότερο χειρόγραφο τοῦ Ἰταλικοῦ προτύπου κατὰ τὶς ἐρευνες τοῦ Ctescini (δ. π., σελ. 55) δὲν εἶναι ἀρχαιότερο τοῦ 1343, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ νεώτερο χειρόγραφο τοῦ Φλωρίου τοποθετεῖται στὴ δευτέρη πεντηκονταετία τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα. Ἐπομένως θὰ πρέπῃ νὰ τοποθετήσωμε τὴ συγγραφή τοῦ ἔργου πρὸς τὸ τέλος τοῦ δεκάτου τετάρτου ἢ τὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα. Ἡ γλῶσσα τοῦ κειμένου, μᾶλλον δημοτικὴ κοινὴ, δὲ μᾶς παρέχει χρήσιμες ἐνδείξεις στὸ πεδίο τοῦτο.

IV

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ, ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φλωρίου μᾶς σώζονται δύο χειρόγραφα. Τὸ ἓνα (=L) βρίσκεται στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο (mss. additionnels, ἀρ. 8241φφ. 78r — 165v) καὶ χρονολογεῖται στὸ δεύτερο μισὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα. Εἶναι ἀντίγραφο χειρογράφου «ἱστορημένου» ἢ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ «ἱστορηθῇ». Ὁ γραφέας τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ, ποὺ μᾶς σώζει ἀκέφαλο τὸ κείμενο (λείπουν οἱ στίχοι 1—35), δὲ φαίνεται νὰ ἦταν ἐξαιρετικὰ προσεκτικός. Κάνει γι' αὐτὸ πολλὰ λάθη, μᾶς δίνει ὅμως, καθὼς φαίνεται, πιστὴ εἰκόνα τοῦ χαμένου πρωτοτύπου. Μὲ βάση τὸ χειρόγραφο τοῦτο ἔδωσε τὴν κριτικὴ ἔκδοση τοῦ μυθιστορήματος ὁ Hesselting στὰ 1917.

Τὸ δεύτερο χειρόγραφο τοῦ μυθιστορήματος (=V) ἀνήκει στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βιέννης (ἀρ. 244, φφ. 211r — 222v) καὶ γράφτηκε γύρω στὰ 1550. Ὁ γραφέας του δὲν εἶναι καθόλου προσεκτικότερος ἀπὸ τὸν γραφέα τοῦ L. Στὸ κείμενο τοῦ χειρογράφου τούτου συναντοῦμε καὶ δυσνόητα χωρία καὶ παραπληήσιους στίχους καὶ κενὰ καὶ ἀδέξιες συμπληρώσεις.

Είναι βέβαιο ότι συχνά τὰ δύο χειρόγραφα ἀλληλοσυμπληρώνονται, τὸ L ὅμως μᾶς δίνει πολλές φορές τὶς καλύτερες γραφές. Ὅρισμένα κενὰ ἀπαντοῦν καὶ στὰ δύο χειρόγραφα, πού μαρτυροῦν κάποια συγγένεια, ὅπως δὴποτε μακρινή. Καθὼς δέχεται ὁ Hesseling, ἡ ἀλλοίωση τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου πρέπει νὰ τοποθετηθῇ σὲ ἓνα χειρόγραφο προγενέστερο ἀπὸ κείνο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχονται τὰ δύο πού μᾶς σώζονται.

Οἱ παλιότερες ἐκδόσεις τοῦ βυζαντινοῦ μυθιστορήματος βασίστηκαν στὸ V. Ὁ Ἐμμανουὴλ Bekker ἐδημοσίευσε τὸ κείμενο στὰ Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου τοῦ 1845, σελ. 125—80. Ἡ ἐκδοση αὐτὴ δὲν ἔχει ἀξία γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου. Ἐπανέκδοση τοῦ ποιήματος ἔκαμε ὁ Δημήτριος Μαυροφρύδης στὴν «Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς γλώσσης», τόμ. Α', Ἀθήνα 1866. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐκδοση τοῦ Μαυροφρύδη ἀποτελεῖ μιὰ πρόοδο σχετικὰ μὲ τὴν προγενέστερη τοῦ Bekker. Ἀναδημοσίευση τοῦ μυθιστορήματος ἔγινε ἀπὸ τὸ Γουλιέλμο Wagner στὰ *Medieval Greek Texts*, τόμ. Α', Λονδίνο 1870, σελ. 1—56. Μολονότι προωθεῖ ὁ Wagner ὡς ἓνα βαθμὸ τῇ μελέτῃ τοῦ κειμένου, ἡ μέθοδός του σὰν ἐκδότῃ προκαλεῖ ὀρισμένες ἐπιφυλάξεις. Μερικὴ ἀναδημοσίευση (103 στίχοι τῆς ἀρχῆς) ἔκαμε ὁ Mullach στὰ *Conjectanea critica byzantina libri duo*, Βερολίνο 1862, σελ. 32—60, μὲ κριτικὲς καὶ ἐρμηνευτικὲς παρατηρήσεις.

Μὲ τὸ κείμενο τοῦ Φλωρίου ἀσχολήθηκαν καὶ οἱ H. Köstlin, J. Schmitt καὶ ὁ E. Teza. Ὁ πρῶτος (1) μελέτησε τὸ κείμενο ἀπὸ γλωσσικὴ καὶ κριτικὴ ἀποψη. Ἐνα μέρος ἀπὸ τὶς παρατηρήσεις του ἐπιβεβαιώθηκε ἀπὸ τὴ μελέτῃ τοῦ χειρογράφου L. Ὁ δεύτερος (2) συζητεῖ τὶς παρατηρήσεις τοῦ πρώτου καὶ ἐξαίρει τὴ σημασίαν τῆς μελέτης τοῦ Crescini. Ὁ τρίτος (3) διατυπώνει κριτικὲς παρατηρήσεις καὶ ἐξαίρει τὴ σημασίαν τοῦ χειρογράφου τοῦ Λονδίνου (4).

Ἰκανοποιητικὴ ἐκδοση τοῦ ποιήματος τοῦ Φλωρίου ἐδημοσίευσε στὰ 1917 ὁ D. C. Hesseling. Βάσισε τὴν ἐκδόσιν του κυρίως στὸ χειρόγραφο τοῦ Λονδίνου, ὑποτιμώντας κατὰ τὴ γνώμην μου ἀρκετὰ συχνὰ τὴ σωστότερη, σὲ λεπτομερειακότερα βέβαια σημεία, παράδοση τοῦ κειμένου τοῦ χειρογράφου τῆς Βιέννης. Στὴν ἐκτενὴ εἰσαγωγή του (σελ. 3—42) τὸν ἀπασχόλησαν τὰ βασικὰ ζητήματα τοῦ μυθιστορήματος καὶ συνάμα ἔδωσε μιὰ σύντομη γραμματικὴ τῆς γλώσσας τοῦ κειμένου. Μετὰ τὸ κείμενο καταχώρισε σύντομες παρατηρήσεις, καθὼς καὶ σύντομο ἐπίσης γλωσσάριον.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Φλωρίου δημοσιεύτηκε σὲ ἐλληνικὴ ἐκδοση στὰ 1939 ἀπὸ τὸν K. I. Παπανικολάου, ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τρόπο ἀμέθοδο. Ὁ ἐκδότῃς ἀκολούθησε σὲ πολλὰ στὴν ἐργασία του τὶς ἐλαττωματικὲς ἐκδόσεις τῶν Bekker, Wagner, Μαυροφρύδης καὶ δὲν ἔλαβε ὑπ' ὄψιν (μολονότι δὲν ἀγνοοῦσε τὴν ὑπαρξὴ τῆς) τὴν κριτικὴ ἐκδοση τοῦ Hesseling. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ πλατεῖα εἰσαγωγή του (σελ. 5—89), μολονότι συγκεντρώνει καὶ ὕλικὸν χρήσιμον γιὰ τὴν ἐρευνά, εἶναι κι' αὐτὴ ἀμέθοδα συνταγμένη σὲ σημεῖον πού νὰ μὴν προωθῇ οὐσιαστικὰ τὰ σχετικὰ μὲ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Φλωρίου ζητήματα.

1 Zu Phlorios und Platziaflora (Byz. Zeitschrift 1 (1892), 398-9).

2 Zu Phlorios und Platziaflora (Byz. Zeitschrift 2 (1893), 212-21).

3 Del nome Μπεχὴλ nella Διήγησις Φλωρίου καὶ Πλάτζια Φλώρης. Rendiconti della Reale Accademia dei Lincei, cl. di scienze morali, serie 5, IV, 1895, σ. 511—20.

4 Κατάλογο τῶν διορθώσεων πού πρότειναν οἱ παραπάνω μελετητὲς καταχώρισε ὁ Hesseling στὴν ἐκδόσιν του τοῦ Φλωρίου, 1917, σελ. 23—6. Πβ. καὶ Huet («Romania», 45 (1918—19), 128—33) καὶ G. Soyter («Byz.—Neugr. Jahrb.» 16 (1940), 227—9).

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ
ΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΦΛΩΡΙΟΥ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΡΓΥΧΟΥΣ ΚΑΙ ΚΟΡΗΣ
ΠΛΑΤΖΙΑ ΦΛΩΡΗΣ

- Εἰς καδελλάρης εὐγενῆς ὁρμώμενος ἐκ Ρώμης
ἀνδρεῖος, καλοπρόσωπος, ἐν παλαιοῖς τοῖς χρόνοις
ἔσχε παρθένον σύζυγον, πλὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κόρης
τέκνον οὐδὲν ἐποίησεν κ' ἐτρώθηκεν τῇ λύπῃ.
- 5 Ὑπῆρχε γὰρ εὐγενική, τὸ εἶδος κρυσταλλόχροια,
ἐξαίρετος εἰς ἡλικιάν, πλὴν ἦτον ὠραιωμένη.
Εἰς ἡλικιάν κυπάρισσος, σελήνη εἰς τὴν ὄψιν,
ὁ κύκλος τοῦ προσώπου τῆς τὸν ἥλιον ἀντηγύει·
τὸ κάλλος τῆς τὸ ἔμορφον φλόγα νὰ παρασταίνη.
- 10 Ἰδὼν δὲ ὁ αὐτῆς ἀνὴρ αὐτῆς τὴν ἀτεκνίαν
ἐκ βάθους τῆς αὐτοῦ ψυχῆς Θεὸν ἐξιλεοῦτο
καὶ πρέσβυν παρεστήσατο μύστην τοῦ τηλικούτου
Ἰάκωβον, τὸν ἔνδοξον ἀπόστολον Κυρίου,
ὥσάν νομίζων παρρησιάν ἔχειν πρὸς τὸν Δεσπότην
- 15 τοῦ χάριν δοῦναι αἰτήσεως ἵνα/τεκνοποιήσῃ·/
ὁ δὲ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς ἂν λάβῃ τοιαύτην χάριν,
ὑπόσχεσιν ἐποίησαν νὰ πλέγουν ἐν Γαλίτσαϊς.
Μετὰ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν συνέλαβεν ἡ κόρη
καὶ πάντες εἰς τὸν οἶκόν τους χαρὰς μεγάλας κάμνουν.
- 20 Ἰδὼν δὲ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπάρτι πληρωθεῖσαν
ἔλαβεν τὸ μαρσίπιον μετὰ τὴν βακτηρίαν
ὥς εὐτελεῖς καὶ τὴν στολὴν ἐφόρεσεν αὐτίκα
νὰ πᾶν εἰς τὸ εὐκτήριον, ναὸν τοῦ Ἰακώβου.
Καὶ ἀντάμα ἐποίησαν τὴν ὁδὸν μετ' αὐτῶν καὶ ἑτέροι.
- 25 Μετὰ δὲ τοῦ πορεύεσθαι στράταν τοῦ ταξιδίου,
ἐπάντημαν ἐνάντιον πλήρης ζημίας γέμον,
ἐκεῖ ἐσυνεπήντησαν ζημίαν γὰρ τοιαύτην.
Ἐκίνησεν ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἐκ Σπανίας,
Σαρακηνὸς τὴν γενεὰν ἦτον μαγαρισμένος,
- 30 πλῆθος πολλῶν καβαλλαριῶν ἔσυρεν συντροφία
καὶ πεζικὸν ἀμέτρητον ἐμπρὸς του μετ' ἐκείνων.
Περνοῦν εἰς ὄρη δύσβατα νυκτοπεριπατοῦντες.
Ἐχάραξεν ἡ ἀνατολή, ἐσίμωσεν ἡ μέρα,
ἔλαμψεν καὶ ἐμόρφωσεν τὸ φῶς τὸ τοῦ ἡλίου
- 35 καὶ βίγλας ἔστησεν πολλὰς βλέποντες τὰς κλεισούρας·/
Ἐκ' εἶδασιν διαβαίνοντας Ρωμαίους πελεγρίνους,
ἀνθρώπους ὄλους εὐσεβοὺς, χριστιανοὺς τὴν πίστιν,
ὄλοι νὰ ὑπαγαίνουσιν διὰ νὰ προσκυνήσουν

L 78r

L 78r

- τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἀπόστολον Κυρίου.
- 40 Ὡστε ὑπῆρχεν μετ' αὐτῶν καὶ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος,
ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἄτεκνον εἶχεν καὶ ὑπεσχέθην :
«Ἐὰν λυθῇ τὸ τοῦ δεσμοῦ καὶ ἡ γυνὴ συλλάβῃ,
μὲ τὴν ἐμὴν ὁμόζυγον ν' ἀπέλθω ἐν Γαλίτσαις».
- 45 Ὡς γοῦν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς τούτους ὁδοιποροῦντας
τοῖς ὁμοφύλοις ἤρ/ξατο κελεύειν καὶ προστάσσειν,
καβαλλαρίους δ' ἔλεγεν τοὺς σφικτοαρματωμένους :
«Ἄνδρες, καλοὶ πολεμισταί, στρατιῶται ἀνδρειωμένοι,
δράμετε, δέτε, μάθετε τὸ τί γενεᾶς ὑπάρχουν·
καὶ ἂν ἔν' ἀπ' τὸ χριστιάνικον γένος, ὅπερ μισοῦμεν,
50 εἴτι κακὸν καὶ ἐπώδυνον σ' αὐτοὺς ποιήσετε το.
Λαβόντες δὲ οἱ ἄθεοι θέλημαν παρ' ἐκείνου
ὥς θῆρες δράσσουν κατ' αὐτῶν καὶ ὥς κύνες μετὰ θράσους
καὶ ὥς λύκοι ἐπεσέδῃσαν σπαράξαι καὶ ταράξαι
τοὺς ἀληθοὺς χριστιανοὺς καὶ φίλους/ τοῦ Κυρίου.
- 55 Κἂν ἑκατὸν κατέσφαξαν, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες,
καὶ ὄσους ἐγλυτώσασιν ὀπισθεν τοὺς ἐδέσαν.
- Κατέσφαξαν καὶ τὸν ἀνὴρ ἐκείνης τῆς γυναίκας
καὶ τὴν γυναῖκαν ἔλαβον ἐκείνην τὴν ὠραίαν.
Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ὁμοζύγου ταύτης
- 60 κλαιόμενη, ὀδυρόμενη μετὰ θλιμμένου τρόπου
τοῖς ἀνομίοις ἔλεγεν : «Τὴν ταπεινὴν με ἀφῆτε·
τὴν ταπεινὴν καὶ θλιθερὴν καὶ τὴν πολλὰ καμένην./
ὅτι ἐσώθην ἡ ἐλεεινὴ εἰς ἄδικον λιμένα·./
Οἱ δ' ἄθεοι Σαρακηνοὶ βλέποντές τὴν ὠραίαν,
65 τὴν θεωρίαν, τὴν σύστασιν, τὸ ἀκέρειον φρόνημάν της,
τὴν σύστασιν, τὸ εὐγενικὸν πολλὰ τὴν ἐθαυμάζαν.
Τί τὸ λοιπὸν ἐγένετο; Ἐπήρασι τὴν κόρην,
φέρνουν τὴν εἰς τὸν βασιλιά, αὐτὸν τὴν παραδίδουν.
Πλὴν τὴν χαρίζει δομενὴν, ἐξακριβῶς τὴν εἶχεν,
70 ἐξακριβῶς τὴν ἔδλεπεν τὴν εὐγενειὰν τῆς κόρης.
Ὑπῆρχε γὰρ ἡ εὐγενικὴ ἐντὸς τοῦ βασιλέως.
Θλιμμένη ἐκαθέζετον πάντοτε ἐνθυμουμένη/
τὸν τοῦ ἀνδρός της θάνατον, μᾶλλον καὶ τὴν σκλαβίαν.
Καὶ ἀπὲ τὴν λύπην τὴν πολλὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν
75 τὸ κάλλος τοῦ προσώπου της τελείως ἡλλοιώθην
καὶ θεωρίᾳ οὐδὲ κἂν ποσῶς ἐφαίνετον εἰς αὐτὴν.
Τὸ ἡλιοκυκλοθεώρημαν τὸ ὁλοέκλαμπρόν της,
τὸ χαριτοερωτόμορφον, τὸ ἐξαίρετον καὶ ὠραῖον
ἡ θλίψις τῆς τὸ ἔσθεσεν, τελείως τὸ ἀφανίζει.
- 80 Ἐκλαίεν πάντοτε δεινῶς καὶ ἐλεεινῶς ἐθρήνει
καὶ οἱ ὀδυρμοὶ ἐφλόγιζον τὴν ὅλην της καρδίαν
καὶ κλαίουσα γὰρ ἔλεγεν ὥς πρὸς τὸν βασιλέα
καὶ πρὸς/τὴν τούτου ὁμόζυγον ταύτην τὴν βασιλίσσαν :
«Ἀφῆτέ με τὴν ταπεινὴν, τὴν τόσα πονεμένην
85 μὴ σφάξω τὴν καρδίαν μου ἀτὴ μου μὲ κοντάριν,
ὅτι σ' ἐμέναν ἔφτασεν τῆς ἀτυχίας ὁ κλόνος·
τῆς εἰμαρμένης τὸ δεινὸν ἐπάνω μου ἀπεσώθην,
ὅταν ἐσφάγην ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ ὁ ἐδικός μου.
Νᾶ εἶχεν πέσει ἐξ οὐρανοῦ πῦρ καὶ νᾶ πυρπολήσῃ

L 78v

L 79r

V 211v

L 79v

L 80r

L 80v

- 90 καὶ κατακαύσῃ καὶ ἐμὲν κρεῖττον ὑπὲρ τοῦ ζῆν με.
Μετ' αὐτον γὰρ ἐκίνησα μετὰ χαρᾶς μεγάλης
νὰ ὑπάμεν εἰς τὸ εὐκτήριον, ναὸν τοῦ ἀποστόλου». L 81r
Καὶ/ταύτην ἡ βασίλισσα οὕτως ἀπιλογήθη :
- 95 «Κυρά, εἰς τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν καὶ τὴν ἀδημονίαν
ἔχε μικρὴν παρηγορίαν καὶ ἄνεσιν ὀλίγην·
οἱ γὰρ συχνοὶ σου ὁδυρμοὶ τὸ κάλλος σου μαραίνουν,
τὸ ὠραῖον τοῦ προσώπου σου τελείως ἀφανίζουν.
Διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ἐμὴν παρηγοροῦ ὀλίγον.
Ἄλλον δὲ πάλι ἐρώτημαν σὲ θέλω ἐρωτήσῃν
- 100 καὶ εἶπέ με το διὰ κουρτεσιάν, βλέπε μὴ μὲ τὸ κρύψῃς.
Θεωρῶ καλὰ, στοχάζομαι, βλέπω τὴν σὴν γαστέρα
καὶ ὁ ὄγκος τῆς κοιλίας σου δείχνει σ' ἐγγαστρωμένη./ L 81v
Καὶ ἂν εἶσαι ἔγκυος, κυρά, θάρρησ' ἐμὲ τὸ πρῶγμα
καὶ ὄρκον ποιῶ στὸ κράτος μου νὰ ᾖ διὰ τιμὴν σου
- 105 νὰ ποίσω, νὰ ἐργάσωμαι καλῶς νὰ σὲ δουλεύουν». L 82r
Καὶ ἡ κόρη ὠμολόγησεν ὅτι ἔγκυος ὑπάρχει.
Καὶ πάλιν ἡ βασίλισσα οὕτως τὴν ἀπεκρίθη :
«Ἐδὼ λοιπὸν παρηγοροῦ, μὴ θλίβεσαι ἀπὲ τῶρα,
χαρὰν ἡγοῦ τὴν ξενιτειάν, ὅτι ἀπάρτι ἐλπίζω
νὰ ἔχῃς δόξαν καὶ τιμὴν καὶ καύχημαν καὶ κλέος»./
- 110 Μάθε καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δύο καὶ ξενίζου. L 82v
Ἡ κλῆσις τῆς χριστιανῆς ὄνομα Τοπατσία,
τῆς βασιλίσσης πάλιν δὲ τὸ ὄνομα Καλλιωτέρα.
Ἦτον ἀνάμεσα τῶν δυὸ χάρις τῆς βασιλείας.
- 115 Ἦλθεν ἀπὸ Δαλμάτσια, εὐγενεστάτη χάρις,
ροῦχον χρυσόν, μεταξωτόν, ἔμορφα ὑφασμένον,
ἥλιον ἀγλαίζοντα, ἀστράπτοντα ἐν δόξῃ·
ἤφεραν τὴν βασίλισσαν καὶ ἡ βασιλὶς τὴν κόρην,
ἐκείνην τὴν χριστιανήν, τὸ ἐφόρεσεν αὐτίκα.
- 120 Εὐμορφοερωτοπαίδευτος ὑπῆρχεν ὁ χιτῶνας/
ἐκεῖνος τὸν ἐφόρεσεν ἡ εὐγενὴς ἡ κόρη. L 82v
Ὑπῆρχον δὲ ἀμφοτέραι ἔγκυες τὴν γαστέρα,
συνέφθασε δὲ καὶ ὁ καιρὸς ἀντάμα καὶ τῶν δύο
καὶ ἀμφοτέραι ἐγέννησαν εἰς βασιλέως οἶκον
- 125 τὸν Μάη ὅταν τὰ ρόδα ἀνθοῦν καὶ ἐκπέμπουν μυρωδίες.
Ἐγέννησεν ἡ χριστιανὴ ἔμορphen θυγατέρα,
γεννᾷ καὶ ἡ Σαρακήνισσα υἱὸν ἐξαιρημένον.
Καὶ τί λοιπὸν ἐγένετο εἰς τὴν ὠραίαν ἐκείνην,
τὴν ἔμορphen χριστιανήν, τὴν πλήρης θεωρίαν;
- 130 Ἄμα τὸ βρέφος ἔπεσεν ἐκ τὴν αὐτῆς γαστέρας,/ L 83r
ἀπέθανεν ἡ εὐγενικὴ καὶ ἐκ τὴν ζωὴν τὴν ὦδε
ἐδιέβην, στὴν αἰώνιον ζωὴν ἀντεκατέστην,
διὰ δὲ τὰ γενέθλια καὶ τὴν χαρὰν ἐκείνην
οἱ πάντες μεγιστάνοί τε μετὰ τὸν βασιλέα
- 135 καὶ πάντες, πλούσιοι καὶ πτωχοί, μικροί τε καὶ μεγάλοι
καὶ οἱ βᾶγιες τοῦ παλατιοῦ μετὰ καὶ τοὺς ἀγῶρους
χαρὰν ἐκαταστήσασιν διὰ παραδιαβασμὸν τῶν
καὶ τὴν χαρὰν ἐχαίρονταν ἐξάμηνον καὶ πλέον,
τὲς βᾶγιες δὲ ὁ βασιλεὺς παρακαλεῖ, προστάζει
- 140 τὰ δύο βρέφη ἐ/ξακριδῶς θηλάζειν καὶ φυλάττειν L 83v

- στερεῶς διὰ νὰ τ' ἀποκρατοῦν μὲ προσοχὴν μεγάλην,
νὰ τὰ φυλάττουν πάντοτε, καλῶς νὰ τὰ προσέχουν/
καὶ μίας κοπῆς καὶ φορεσιᾶς ροῦχα νὰ τὰ ἐνδύουν. V 212r
- 145 Τὰ δύο ἐνεθράφησαν, τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἡ κόρη
καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἀγαπῶν ἀμφοτέρω τὰ βρέφη
ὀνόματα τὰ ἔθηκεν τὰ πρέπουσιν κατ' ἀξίαν·
ὄνομα μὲν τὸ ἀρσενικὸν Φλώριον ὀνομάζει,
τὴν κόρην τὴν ἐξαίρετον ἐκάλει Πλάτζια—Φλῶρε,
διὰ τὴν ἦσαν ἀνθόμοια τοῦ δροσεροῦ/τοῦ κρίνου· L 84r
- 150 καὶ τὸ καθὲν τὴν θεωρίαν εἶχεν ἀπὸ τὴν ὄψιν.
Ὡς περ τὸ ρόδον ἄσπρον ἔν' καὶ κόκκινον καὶ ὠραῖον,
οὕτως τὸ κάλλος ἔπλασεν ἡ φύσις καὶ τῶν δύο·
κρινοτριανταφυλλόρροδα, ἐρωτοαναθρεμμένα,
ἀναθρεμμένα σύντομα, ἐρωτογαπημένα.
- 155 Μετὰ δὲ τὴν ἀνατροφὴν τῶν δύο ἐκείνων παίδων
ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν ἐφθέγγατο τοιάδε :
«Δεῦρο, υἱὲ παμφίλτατε, ἄκουσον τοῦ πατρός σου·
τὴν ἐντολήν, τὸ θέλημα καὶ τὴν βουλήν τὴν λέγω./
Πατέρων παῖδες εὐγενῶν εἰς τὴν γραφὴν σχολάζουν, L 84v
- 160 τὰ γράμματα σπουδάζουσι ν' ἀπέλθουν νὰ τὰ μάθουν,
νὰ ἔναι εἰς λόγον φρόνιμοι καὶ εἰς ἀξίαν μεγάλοι
καὶ εὐτυχεῖς εἰς τὰς βουλὰς, μᾶλλον καὶ ἢ βασιλεύουσιν,
τὰ πρέποντα τῆς βασιλείας φρονίμως νὰ ξηγούνται,
τοὺς εὐγενεῖς καὶ ἐνδοξοὺς ἀξίως νὰ δεξιούνται,
- 165 τοὺς εὐτελεῖς καὶ ταπεινοὺς πάλιν νὰ ἀγαποῦσιν».
Καὶ ὁ Φλώριος ἀπάντησεν πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα :
«Ἐμὸς πατήρ γλυκύτατε, εἴτι ἐμὲν προστάττεις,
ἂν ἔν' τὸ πρᾶγμα δίκαιον, ἂν ἔναι καὶ τυγχάνει,/ L 85r
- 170 πληρῶν, πράττω, οἰκονομῶ, θέλω το, δέχομαί το.
Τοῦτο καὶ μόνον γίνωσκε: ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον
μόνος μου οὐκ ἀπέρχομαι δίχα τὴν Πλάτζια—Φλῶρε.
Ἐὰν μετ' αὐτὴν ἀπέρχωμαι, ἔχω καλῶς ποιῆσαι
καὶ πράξω καὶ τοὺς ὀρισμοὺς καὶ τὰ προστάγματά σου
καὶ ὅλα σου τὰ βουλευόμενα ἐτοίμως νὰ πληρώσω,
- 175 μᾶλλον καὶ εἰς τὰ μαθήματα ν' ἀπέρχωμαι σπουδαίως».
Πάλιν δὲ τοῦτον ὁ πατήρ οὕτως ἀπιλογάται :
«Τὸ αἶτημαν, τὸ θέλημαν, τὸ ζήτημάν σου, υἱέ μου,
πράττω, ποιῶ, ἀποδέχομαι τέτοιον ὥσπερ λέγεις»./ L 85v
- 180 Ὅμοι οἱ δύο ἐπορεύθησαν, ὁ Φλώριος καὶ ἡ κόρη,
ἡ Πλάτζια—Φλώρια ἡ εὐγενική, τὰ γράμματα μαθήσαν.
Συντόμως γοῦν ὁ Φλώριος καὶ εἰς καιρὸν ὀλίγον
ἀνέγνωσεν, κατέμαθεν, βίβλους πολλοὺς διήλθεν,
διήλθε δὲ καὶ ἕτερον βιβλίον τῆς ἀγάπης,
ὅπερ ἐκατεφλόγισεν τὸν νοῦν τοῦ καὶ καρδίαν.
- 185 Ὁ βασιλεὺς δὲ θεωρῶν τὸ γεγονός ἐκείνῳ
δέλος δεινὸν κατέτρωσεν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν·
σχεδὸν τι οὐκ ἀναπαύετον, οὐδὲ ἐπαρηγοράτον./ L 86r
- 190 Ὁ Φλώριος δ' ἀπόβλεπε πάντα τὴν Πλάτζια—Φλῶρε,
ἐκείνην τὴν ἀγλαόμορφον τὴν εἶχεν ἐν καρδίᾳ,
τὴν κρουσταλλίδαν τοῦ νεροῦ, τὴν παχνοχιονάτην,
τὴν δεινὴν ὁμορφὴν, μαυροπλουμιστομάταν,

- τὴν νεραντζοερωτοάκουστον, κρινοτριανταφυλλάτην,
 τραχηλομαρμαρόμοστην, ροδοκοκκινοχείλαν,
 τὴν συντυχογλυκόλαον, ἐρωτοεπαινεμένην,
 195 ἐκείνην τὴν ἐκόσμησεν ἡ χάρις τῶν ἐρώτων,
 ἐκείνην ἐστοχάζετον ὁ συνανάθροφός της·
 σ' αὐτὴν τὸν νοῦν τοῦ ἔβαλεν καὶ σαλεμὸν οὐκ εἶχεν
 καὶ πάντα τὰ λεγόμενα εἶχεν τα ὡς ἀράχνην./
 'Ο δὲ διδάσκαλος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ἀπήλθεν,
 200 τὸν πόθον τοῦ τὸν ἔμνοστον τὸν βασιλέαν εἶπε :
 «Ἐγνώρισε, κατάμαθε τὰ κατὰ τοῦ υἱοῦ σου.
 'Ο γὰρ υἱός σου ἐμοὶ δοκεῖ ὅτι ἐρωτοετρώθη
 εἰς Πλάτζια—Φλώρην τὴν ὠριάν, τὴν κόρην τὴν νεάνιν
 καὶ ἀπὸ τὸν τόσον ἔρωταν τὸν ἔχει εἰς τὴν φουδούλαν
 205 βίβλους οὐδὲν διέρχεται, οὐδὲ ἀναγινώσκει.
 Τούτων καὶ μόνο ἡ συντυχία ἔνι διὰ ἀγάπην.
 Πλαταίνει λόγους δι' αὐτὴν, λέγει/διὰ τὸν πόθον
 καὶ ἂν εἰς ἐκείνους χωρισμὸν μὴν ποίσης, ἤξευρέ το,
 συχνάκις θέλει φλέγεσθαι εἰς πόθον τῆς ὁδύνης».
 210 'Ο βασιλεὺς δὲ τὸ λεχθὲν λέγει τῆς βασιλίσσης :
 «Εὐγενικὴ κυράτσα μου, τί λέγεις νὰ ποιήσω;
 Οἱ πόνοι κατασφάττουσιν, συντρίβουν τὴν καρδίαν μου,
 ὅτι ὁ ἡμέτερος υἱὸς χάνεται δι' ἀγάπην,
 διὰ πόθον τῆς πανευγενοῦς καρδιοδιχοτομεῖται·
 215 νὰ τὸν χωρίσω, εὐγενικὴ, λέγω ἐκ τὴν φουδούλαν
 καὶ εἰς ξένους τόπους βούλομαι ἐκείνον ν' ἀποστείλω
 καὶ ἂν τύχη νὰ 'ν'/τὸ ριζικὸν νὰ ἔβγη ἐκ τὸν νοῦν τοῦ,
 ὅτι οὐ τόσον τὸ συχνὸν ἐκείνην θέλει βλέπει»./
 Τοιαύτην εἶχεν τὴν βουλὴν μετὰ τῆς βασιλίσσης.
 220 'Ο βασιλεὺς ὁ Φίλιππος λέγει πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ :
 «Δεῦρο, υἱὲ παμφίλτατε, ἄκουσον τῆς φωνῆς μου,
 ποῖσον ἐμοῦ τὸ θέλημαν, γλυκύτατε υἱέ μου·
 υἱὸς ὑπήκοος πατρὸς γενοῦ, υἱέ, νὰ λάβῃς
 εὐχὴν τὴν τῶν γονέων σου καὶ δόξαν ἐξ ἀνθρώπων.
 225 Θέλω εἰς τὸ Μοντόριον ν' ἀπέλθῃς εἰς τὴν σκόλαν
 διὰ νὰ μάθῃς φρόνεσιν, ν' ἀναγινώσκῃς βίβλους./
 'Εκεῖ γὰρ ἔνι ἡ φρόνησις, ἐκεῖ καὶ ἡ σοφία,
 ἐκεῖ πολλὰ ἐδιδάχθησαν παῖδες τῶν μεγιστάνων
 καὶ φρόνιμοι ἐφάνησαν εἰς βουλὴν καὶ εἰς ἔργον·
 230 καὶ ἐκ γένους ἡμετέρου τε ὑπάρχει ὁ δοῦξ τοῦ τόπου
 καὶ ἐπιθυμῶ, υἱέ καλέ, νὰ ἰδῇ τὴν ἡλικιάν σου,
 ὅτι ἔπαινον ἐλάλησαν ἐκείνον διὰ ἐσένα,
 δι' αὐτὸ σὲ πέμπει πάντοτε κείνος χαιρετισμούς τοῦ.
 "Ἀπελθε τοίνυν, ἀπελθε· ἃ σὲ προστάττω ποίει».
 235 'Ο Φλώριος πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα ἀνταπεκρίθη :
 «Ἐμέν, πατέρα βασιλεῦ, τὲς συντυχιές/ἄς λέγεις
 ἤξευρε οὐκ ἔνι δίκαιον, πλὴν ἀπ' ἐμένα μάθε :
 ἐὰν οὐκ ἔλθ' ἡ εὐγενικὴ μ' ἐμέν ἡ Πλάτζια—Φλώρε,
 μόνος ἐγὼ οὐκ ἀπέρχομαι 'ς τόπον οὐδὲ εἰς σκολεῖον,
 240 νὰ ξενωθῶ ἀπὸ τὴν ἐμὴν ἐρωτικὴν ὠραίαν.
 Καὶ ποία ψυχὴ καὶ ποία καρδιὰ τὸν πόνον νὰ βαστάξῃ
 νὰ ξενωθῶ; Καὶ ὁ λογισμὸς συχνῶς μὲ συμβουλεύει

L 86v

L 87r

L 87v

V 212v

L 88r

L 88v

- καὶ λέγει μου : «μὴ ξενωθῆς καὶ χάσης τὴν φουδούλαν»,
ἐκείνην ὅπου τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἀποκερδαίνει.
- 245 Καὶ κάλλιον μὲ τὸ σπαθὶ ν' ἀφῆκα/νὰ μ' ἐκόψαν, L 89r
νὰ μ' ἐδιχοτομήσασιν μέλη—μέλη καὶ βρῶμα
θηρίων νὰ μ' ἐδώκασιν παρὰ δίχως τῆς κόρης
νὰ 'θελα ἀποξενωθῇ. Ἔδε ἀνομία μεγάλη!»
Καὶ ὁ βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν ἀπόκρισιν τοιαύτην,
- 250 κάθεται, συμβουλευέται μὲ τὴν ὁμόζυγόν του
καὶ μετὰ δόλου ὠρθώσασιν ὀρθωμαν τὸ τοιοῦτον.
Εἰς τὸ κλινάριον ἔθηκεν τάχα ὡς ἀρρωστημένη
καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν ἐφθέγγατο τοιάδε :
- 255 «Υἱέ μου, μὰ τὴν πίστιν μας, τὴν εἰς τὸν Μαχουμέτην,
ἀπόψε τὴν μητέρα σου ἐπέπεσεν ὁδύνη
καὶ τὸ πουρνὸν τὴν σήμεραν/ ἀκόμη οὐδὲν ἠγέρθη L 89v
καὶ τάχα διὰ κουφισμόν ἀρρώστιας τῆς μητρός σου
τὴν κόρην τὴν πανεύγενον ποθεῖ τὴν νὰ τὴν βλέπη,
νὰ συντυχαίνει μετ' αὐτὴν διὰ παρηγορίαν της.
- 260 Ἐὰν οὐ πιστεύης, ἀπελθε καὶ ἴδε εἰς τὸ κλινάριον
εὐρεῖν τὴν θέλεις, πίστευσον, νὰ κεῖται ὡς σὲ λέγω.
Ἀπελθε τοῖνον, ἀπελθε, μετὰ δὲ τὴν ὑγείαν
τὴν τῆς μητρός σου πέμπω σου πάλιν τὴν Πλάτζια—Φλώρε».
- 265 Καὶ ὁ Φλώριος μετὰ στεναγμοῦ πάλιν ἀπιλογεῖται :
«ᾧ βασιλεῦ, ἀπέρχομαι κατὰ τὸ/θέλημά σου. L 90r
τὴν Πλάτζια—Φλώρε ἤξευρε ἐσὲν τὴν παραδίδω
νὰ τὴν φυλάττης ὡς ἐμέ, καλῶς νὰ τὴν προσέχης».
Κατὰ τὴν ἀποχώρισιν τῶν ἀμφοτέρων παιδῶν
ἀλλήλως ἐθρηνίσασιν, συχνῶς ἐπεριλάβαν
- 270 καὶ ὁ εἰς τὸν ἄλλον ἀφηκε στενάγματα καὶ πόνους
καὶ θλίψιν νὰ διχοτομῇ τὴν καθενὸς καρδίαν,
πλὴν δακτυλίδι ἐρωτικὸν ἢ κόρη τὸν ἐδῶκεν,
ἐκεῖνο τὸ ἐκονόμησεν ἢ τέχνη τῶν ἐρώτων
καὶ ἡ χάρις τὸ ἐκόσμησεν κ' ἐποικέν το τοιοῦτον
- 275 ὅσον νὰ δείχνῃ ἐνέργειαν/εἰς ἐρωτοποθοῦντας. L 90v
Τὰ λόγια τὰ τὸν ἔλεγεν ἄκουσον νὰ τὰ μάθῃς :
«Ἐπαρ' τὸ δακτυλίδι μου καὶ βάστα το μ' ἐσένα.
Ζάφειρος ἐν' ὁ λίθος του, εὐγενικὸν ὑπάρχει,
ἔμορφον ἐνι, ἐξαίρετον, ἔχε το ἀντὶ ἐμένα
- 280 καὶ ἂν τι εἰς ἐμέ συμβῇ, ἐνάντιον νὰ γένη,
αὐτὸ τὸ δακτυλίδι μου νὰ θλίβεται δι' ἐμένα,
ὁ λίθος νὰ θαμπώνεται, νὰ χάνεται ἢ θεωριά του
καὶ ἀπ' αὐτο νὰ ἔχῃς εἶδησιν ὅτι κανεὶς μὲ θλίβει».
Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φλώριος παίρνει τὸ δακτυλίδιν,
- 285 βάνει το στὸ δακτύλι του διὰ παρηγορίαν του./ L 91r
Ἐκίνησεν ὁ Φλώριος, ὑπάγει εἰς τὸ Μοντόριν
τοὺς αὐλικούς, τοὺς ἄρχοντας ἀπεχαιρέτησέν τους
καὶ τὴν ὁδὸν ἐκίνησεν ἐκείνην καὶ ὑπάγει.
Ὑπάγουν δὲ καὶ μετ' αὐτὸν ἄρχοντες καθαλλάροι,
- 290 παιδόπουλα εἰς χρεῖαν του ἐντάμα μετ' ἐκεῖνον,
μὲ συντροφίαν εὐγενικὴν συντροφιασμένος ἦτον,
γεράκια καὶ ζαγάρια, φαλκῶνια καὶ ξεπτέρια
τάχα διὰ περιδιαβασμὸν καὶ διὰ παρηγορίαν

- 295 διὰ νὰ ὑπάγῃ μὲ χαράν, θλίψιν νὰ μὴ ἐνθυμῆται,
εἰς αὐτὸν δὲ παρηγοριὰ οὐδόλως γὰρ οὐκ ἦτον·
οἱ πόνοι/τὴν καρδίαν του ἑκατεμάρανάν την./
᾽Οπισθεν ἐσυχνόβλεπεν τοῦ παραδρόμου ἐκείνου
νὰ ἴδῃ τὴν παράξενον ἐκείνην τὴν ἡγάπα
τάχα νὰ λάβῃ ἀνασασμόν, μικρὴν παρηγορίαν.
300 Τὴν δὲ χαράν τὴν εἶχασιν αὐτοὶ οἱ συνοδοιπόροι
εἰς εὐμορφα κυνήγια, εἰς παραδιαβασμούς των
τίς ἔχει διηγῆσασθαι; Πλὴν τὴν χαράν ἐκείνην
εἶχεν τὴν ὡς τὰ σκύδαλα, οὐκ ἔβλεπεν εἰς αὐτήν.
᾽Οκάποτε ἀπεσώσασιν, ἦλθαν εἰς τὸ Μοντόριν.
305 ᾽Ο δούξ τοὺς ἀποδέχθηκεν μετὰ χαρᾶς μεγάλης
καὶ ἀπὲ τὸ χέριν τὸν κρατεῖ ὡς/συγγενὴν καὶ φίλον,
μετ' αὐτὸν περιπλέκεται, συχνῶς καταφιλεῖ τον.
Καὶ ἄριστον πολυτελὴ εἶχεν εὐτρεπισμένον,
τὸ μὲν διὰ τοὺς ἄρχοντας, τὸ πλεόν δι' ἐκείνον.
310 Διὰ νὰ τὸν δώσῃ κουφισμόν, μικρὴν παρηγορίαν
τοιούτους λόγους τὸν λαλεῖ : «᾽Ω Φλώριε, τὸν λέγει,
τὸ ἄριστον ἡτρέπεται καὶ ἄγωμεν τρυφήσαι·
ρίψον τὴν ἔννοιαν, ρίψόν την, τὴν θλίψιν ἀποβάλου·
ἀγάλλου, χαίρου, σκίρτησον δίχως τινὸς ἀνάγκης·
315 καὶ κἂν ὡς διὰ τοὺς ἄρχοντας, τοὺς μεγιστάνους τούτους/
μὴ φαίνεσαι ὡς κατηφής, μὴ εἶσαι ὡς ἐννοιασμένος·.
Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φλώριος οὕτως τὸν ἀπεκρίθη :
«Οἱ πάντες μεγιστάνοί μου καὶ οἱ πάντες ἄρχοντές μου
ἔχουν τρυφήσαι καὶ χαρὴν, ἔχουν περιδιαβάσαι,
320 ἐγὼ δὲ πάλιν βούλομαι εἰς Φίλιππον στραφῆναι,
ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἔν' ἡ παρηγοριά μου·
ἐκεῖ ἔν' τὸ παρηγόρημα τῆς ἐδικῆς μου λύπης,
ἐκεῖ ἐνὶ ὁ ἀνασασμός τῶν ἐδικῶν μου πόνων,
πλὴν διὰ τὴν παράκλησιν, λέγω, τὴν ἐδικὴν σου
325 τρυφήσαι ἔχω μετὰ σέ, οἰκεῖν τε καὶ διάγειν».
Τί δὲ κακὰ/συνέβησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως
εἰς κόρην τὴν πανεύγενον ἃς εἶπω, ἃς καταλέξω
καὶ ὅπου ἔχει πόνους ἃς πονῇ καὶ θλίψεις ἃς λυπῆται·
καὶ ὅπου πονεῖ καὶ θλίβεται πάντοτε ἃς ὑπομένῃ,
330 ὅτι τῆς τύχης ὁ καιρὸς πάλιν ἐπαναστρέφει.
᾽Ο βασιλεὺς ὁ Φίλιππος μισσεύσας ὁ υἱὸς του
μελέτην του καὶ ἔννοιαν τί πράξαι, τί ποιῆσαι
λέγει πρὸς τὴν βασίλισσαν, οὕτως τὴν συντυχαίνει :
«᾽Ο υἱὸς σου εἰς τὸ Μοντόριον ὑπ' ἐμοῦ ἀπεστάλθην·
335 εἰς Πλάτζια—Φλώρην τὴν ὠριὰν τί λέγεις νὰ ποιήσω;
Νομίζω, ποθοκέρασμαν ἐ/κέρασεν ἐκείνην·
δι' αὐτὸν οὐκ ἀναπαύεται νύκταν οὐδὲ ἡμέραν.
Πλὴν τὸ ἐμὸν ἐκδίκημαν εἰς αὐτὴν ἂν οὐ πράξω,
οὐ μὴν φορέσω ἀπὸ τοῦ νῦν στέμμαν στὴν κεφαλὴν μου,
340 στέμμαν οὐδὲ διάδημα, μήτε ἄλλον τι πρέπον
τῆς βασιλείας ἔνδυμαν, εἰς αὐτὴν ἂν οὐ πράξω
θάνατον ἀνεκκάλητον καὶ πῦρ νὰ πυρπολήσω
καὶ ἀπολέσω παντελῶς, τελείως ἀφανίσω».
Καὶ παρευθὺς ἐμήνυσεν, ἦλθεν ὁ ἐπιτραπέζης

L 91v
V 213^g

L 92r

L 92v

L 93r

L 93v

- 345 καὶ οὕτως τὸν ἐσύντυχε, μετὰ θυμοῦ τὸν λέγει :
 « Ἀφκράσου, κα/τεγνώρισε, μάθε τὸ θέλημάν μου
 καὶ τὴν βουλήν μου σήμερον ἐσὲν τὴν παραδίδω,
 μετὰ καὶ τὸ μυστήριον ἐσὲν τὸ φανερώνω.
 Ζωὴν νὰ πάρω βούλομαι κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρης.
 350 Φαιδρόν, λαμπρόν τὸ ἄριστον γοργὸν εὐτρεπισθίτω
 καὶ ὅταν ἐγὼ εἰς τὸ ἄριστον μετὰ τοὺς μεγιστάνους
 καθέζωμαι, οἰκονόμησον, ποῖσε τὸ προσταχθέν σοι·
 πέψε με εἰς τὸ ἄριστον ὄρνιν φαρμακεμένην
 σιγά, κρυφὰ καὶ ἀνόητα, αὐτῆς μὴ κατεχούσης,
 355 ὅπως καὶ λάβω ἀφορμὴν καὶ κατ' αὐτῆς ἐκπέμψω·/
 εἰς ὄργην γὰρ ἀνήγειρεν καὶ φθόνον ἢ ψυχὴ μου». L 94v
 Ὁ ἐπιτραπέζης φθονερὸς καὶ γέμων δόλως δόλου,
 θέλων δὲ καὶ τὸν ὀρισμὸν τοῦ βασιλέως πληρῶσαι
 ὡσάν τε δούλος γνώριμος καὶ ὡς πιστὸς οἰκέτης
 360 καὶ φίλος ἀληθέστατος, αὐτὸν ἀπιλογήθη :
 « ὦ βασιλέων μέγιστε καὶ τῶν ἀνάκτων ἄναξ,
 τὸν λόγον σου, τὸ αἶτημα, πληρῶσω διασυντόμως·
 τὸ φάρμακον συγκέραστον θέλω κατασκευάσειν
 καὶ ὅταν ἐσὺ καθέζεσαι μετὰ τῶν σῶν ἐνδόξων,
 365 πέψει τὴν θέλω φανερῶς οἱ πάντες νὰ τὴν βλέπουν,
 ἐκεῖνον δὲ τὸν ἄνθρωπον/ὅπου τὴν θέλει φέρει
 εἰπεῖν τὸν θέλω νὰ εἴπῃ ἐμπρὸς τῶν μεγιστάνων
 « ἢ Πλάτζια—Φλώρε τὸ σταλθὲν ἔπεψεν πρὸς ἐσένα». L 95r
 Οὕτως ἐκατασκεύασαν νὰ τὴν συκοφαντήσουν
 370 ὁ βασιλεὺς ὁ Φίλιππος μὲ τὸν ἐπιτραπέζην.
 Τὸ ἄριστον ἡτοίμασαν, συνήχθησαν οἱ πάντες.
 Ὁ βασιλεὺς ἐκάθισεν ἐπὶ χρυσῆς τραπέζης
 μὲ ἄρχοντες, μεγιστάνους τε καὶ μὲ καθαλλαρίους./
 Ἐκίνησαν, ἐφέρνασιν τοὺς μίσσους ἔμπροσθέν τους,
 375 ἐφέρον καὶ τὴν ὄρνιθαν ἐμπρὸς στὸν βασιλέα,
 ἐκείνην τὴν ἡτοίμασεν κρυφῶς ὁ ἐπιτραπέζης./
 Πλὴν δὲ ὅπου τὴν ἔφερεν τὸν βασιλέα λέγει :
 « ὦ βασιλεῦ, αὐθέντη μου καὶ ἄναξ τῶν ἀνάκτων,
 ἢ Πλάτζια—Φλώρε ἢ εὐγενικὴ τὴν στέλλει πρὸς ἐσένα». V 213v
 380 Ὁ βασιλεὺς ὡς ἄδικος, τελείως γέμων δόλου,
 τὸ δῶρον τάχα δέχεται ὡσάν ἡγχιπημένον,
 τὸ δῶρον δέχεται ὡς λαμπρόν, πιάνει νὰ τὸ μελίσῃ.
 Κόπτει, μερίζει τὸ μερὶν καὶ ρίπτει τὸ τὴν κύναν,
 τὴν κύναν ρίπτει τὸ μερὶν τάχα μὴ ἔχη δόλον.
 385 Ὁ δόλος ἦτον σύντομος καὶ παρευθὺς ἐφάνη,
 πίπτει ὁ κύνας εἰς τὴν γῆν, ἐξέψυξεν, ἐμύγην.
 Εἶδαν οἱ μεγιστάνοί του καὶ ἐθαύμασαν μεγάλως,
 ἠγνόουν τὸ γινόμενον, ἐθαύμαζον/τὴν τόλμην. L 95v
 Καὶ ὁ βασιλεὺς θορυβηθεὶς τάχα πρὸς τοὺς παρόντας
 390 λέγει, τὴν κόρην ἐγκαλεῖ μὴ οὖσαν ἐπταισμένην :
 « Ἐμοὶ τοπάρχαι, ἄρχοντες καὶ συνοικήτορές μου,
 ἴδετε τόλμην γυναικὸς καὶ φθόνον εἰς ἐμένα!
 ἀντὶ τιμῆς ἀνταμοιβὴν ἐμὲν νὰ φαρμακώσῃ! »
 Καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξεν τὸ βέλος νὰ σαλπίσῃ,
 395 νὰ συναχθοῦσιν ἅπαντες οἰκήτορες τῆς χώρας, L 96r

- οἱ πένητές τε καὶ οἱ πτωχοί, τὴν δίκην νὰ δικάσουν.
 Ἄπαντες ἐσυνήχθησαν, στέκονται κατ' ἀξίαν.
 Πέμπει διὰ τὸ κοράσιον, φέρνουν τὴν δεσμωμένην./
 Ἔστέκετον ἡ ἑλεεινὴ τίποτε μὴ κατέχων
- 400 θρῆνον ἐκόπτετον δριμὺν εἰς αὐτὴν μαχομένη,
 ἔκλαιγεν καὶ ὠλόλυζεν ἐκ βάθους τῆς καρδίας
 καὶ ὁ λογισμὸς ἐμάχετον : «Μὴ κάτι συκοφάντης
 ἄνθρωπος ἦλθεν κατ' ἐμοῦ; λέγει· μὴ κάτι ἐσφάλθην;
 καὶ ἐμὲν μὲ λέγει ὁ λογισμὸς κακὸν οὐδὲν ἐποίηκα»
- 405 καὶ ὁ Θεὸς ὁ παντοδύναμος τὸ δίκαιον νὰ κρίνῃ».
 Καὶ παρευθὺς τὸν βασιλιὰν βλέπει ὅτι ἐστηκώθην,
 στήκεται εἰς πόδας ὄρθιος : «Δικάζετε δι' ἐμέναν,
 ἄρχοντες ὅλοι πλούσιοι, τοπάρχαι, μεγιστᾶνοι
 καὶ/πάντες, ὅλοι, πένητες, μικροί τε καὶ μεγάλοι,
- 410 τὴν δίκην τὴν δικάζομε κρίνετέ τὴν δικαίως,
 μὴ ἓνι προσωποληψιά σ' ἐμέν, παρακαλῶ σας.
 Ἡ Πλάτυια—Φλῶρε σήμερον, ἡ κόρη τὴν θεωρεῖτε
 τὴν μάνναν τῆς ἐκούρσευσαν μ' αὐτὴν ἐγγαστρωμένην,
 εἰς οἴκους μου τὴν ἔφεραν, εἰς τὰ ἐμὰ παλάτια
- 415 καὶ ὅταν τὴν ἐγέννησεν ἐγὼ πολλὰ ἐχάρην,
 κ' εὐγενικά, βασιλικά, μετὰ δορυφορίας
 ἐνέθρεψα κ' ἐποίηκά τὴν καὶ ἀπεκατέστησά τὴν
 κοράσιον ὡς τὸ βλέπετε κ' ἐθάρρουν νὰ κερδίσω
 βασιλικὰς ἀντα/μοιβὰς καὶ εὐχαριστίας μεγάλας
- 420 καὶ μὲ ρηγάδες ἔλεγα συμπεθερίαν νὰ ποίσω
 καὶ στέμμαν καὶ διάδημαν αὐτὴν νὰ τὴν φορέσω
 νὰ τιμηθῇ ὡς βασίλισσα εἰς τὸν παρόντα κόσμον
 καὶ ἐγὼ θωρῶ τὸν θάνατον αὐτῇ τὸν ἐδικόν μου
 δολίως κατεσκεύασεν τοῦ νὰ μὲ φαρμακώσῃ·
- 425 διὰ τοῦτο σᾶς ἐσύναξα νὰ μάθετε τὸ πρᾶγμα,
 νὰ κρίνετε τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐπιβουλίαν,
 νὰ πάθῃ ὡς ἔν' τὸ πρέπον τῆς, νὰ πάθῃ ὡς ἔν' τὸ δίκιον».
 Καὶ ἡ κόρη ὡς κατάδικος στήκεται δεσμωμένη/
 δριμέα νὰ κλαίῃ νὰ ὀλιγωρῇ πικρῶς νὰ ὀλολύξῃ
- 430 καὶ νὰ θρηνῇ ἀπὸ καρδιάς, νὰ σφάζῃ τὰς αἰσθήσεις,
 νὰ μὴ ἔχῃ τί ἀποκρίνεσθαι διὰ τὸ ἀναίτιόν τῆς·
 πταῖσμαν οὐκ εἶχε νὰ εἰπῇ, ἀπόκρισιν οὐκ εἶχεν·
 οὐκ οἶδεν τὴν ἐπιβουλήν τῆς ἀνοσίας πράξης,
 τὴν ἔπραξεν ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν ἐπιτραπέζην,
- 435 τῆς τέχνης τὸ μηχανήμαν, τῆς μηχανῆς τὸν δόλον
 καὶ οὐκ εἶχεν τί ἀποκρίνεσθαι ὡς πρὸς τὸν βασιλέα
 τάχα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τὸ δίκαιον νὰ γνωρίσουν
 καὶ οὐκ ἤξευρε τὸ τί νὰ εἰπῇ, οὐδὲ τὸ τί νὰ λέξῃ./
 νὰ εἶπῃ τὸ ἀναίτιον οἱ πάντες νὰ τὸ μάθουν.
- 440 Δι' αὐτὸ οἱ πάντες, ἄρχοντες, πλούσιοι, μεγιστᾶνοι,
 πτωχοὶ ὡς ἐν μιᾷ φωνῇ ἤρξαντο νὰ στριγγίζουν
 καὶ δολερὰν ἀπόφασιν κρίνουν τὴν ν' ἀποθάνῃ·
 καὶ θάνατον ὀδυνηρὸν χαρίζουσιν τὴν κόρην,
 τὴν κόρην τὴν ἀναίτιον θανάτῳ πυρπολῆσαι.
- 445 Ὅρίζουν, λέγουν κατ' αὐτὴν φλόγαν λαμπρὰν ἀνάψαι
 καὶ μέσον τὴν πανεύγενον ριφθῆναι δεδεμένην.

L 96v

L 97r

L 97v

L 98r

L 98v

- Οἱ πάντες τὸ ἐνάντιον ἐλέγασιν τῆς κόρης,
 διατὶ τὸν τρόπον ἐκ παντὸς οὐκ ἤξευραν τοῦ δόλου.
 Οὐκ οἶδαν τὸ μηχανήμαν, / τὸν φθόνον τῆς κακίας,
 450 δι' αὐτοῦ ἐκατεδίκασαν τὴν κόρην τεθνηκέναι
 θάνατον ἀνεκκλήτητον, ὀδυνηρόν, πικρίας.
 Ἐπιτραπέζης ὁ δεινός, ὁ πλήρης γέμων δόλου, /
 ὁ ψεύστης, ὁ διάβολος, τῆς ἀπιστίας ὁ δοῦλος,
 455 ὀρίζει καὶ σεβάζουσιν εἰς φυλακὴν τὴν κόρην,
 εἰρκτῇ κατασφαλίζουσιν, δεσμεύουν ἀνοσίως,
 χεῖρας καὶ πόδας σφίγγουσιν δεσμοῖς ἀπαραλύτοις,
 ὀρίζουν τοῦ μὴ φθέγγεσθαι κατὰ τοῦ βασιλέως.
 Μετὰ μικρὸν ἐκ φυλακῆς ἐβγάνουσιν τὴν κόρην
 ὁ σινεσκάλκος ὁ δεινὸς μετὰ καὶ τῶν ἰδίων
 460 καὶ εἰς κρίσιν τὴν ἐφέρασιν πάλιν τοῦ νὰ τὴν κρίνουν·
 κρίνουν καὶ ἀποκρίνουσιν αὐτὴν πυρποληθῆναι
 καὶ παραδοῦναι τῷ πυρὶ τῷ καυστικῷ τὴν κόρην,
 ἡγουν οἱ δῆμιοι φέρνουσιν βιαίως τοῦ καῆναι.
 Καὶ ἀφότης τὴν ἀπέσωσαν ὅπου τὸ πῦρ ἀνήπτε
 465 τοῖς δῆμοις ἐλάλησεν : « Ἀφῆτέ με νὰ εἶπω
 λόγια ὀλίγα / καὶ καλὰ καὶ παραπονεμένα.
 Ἀγάπη, πόθε μου καλέ, γλυκοπερίπλοκέ μου,
 ἦλιε μου, αὐγὴ μου, ἡμέρα μου, ζωὴ, ἐμψύχωσίς μου,
 470 σελήνη μου ἀστροφύτευτη, τὰ φύλλα τῆς καρδιάς μου,
 ζωὴ μου ὅπου ζιουν ἀπ' ἐσέν, τώρα διὰ σὲ ἀποθνήσκω,
 δι' ἐσένα θανατώνομαι ἀδίκως καὶ ἀναιτίως
 κ' ἐσύ, ἀγάπη μου καλή, κάθεςαι στὸ Μοντόριν
 καὶ δι' ἐμὲ τὴν ταπεινὴν τίποτε οὐκ ἐξεύρεις,
 ἀκόμη οὐκ ἐκατέμαθες ὅτι διὰ σένα πάσχω·
 475 ἡ κρίσις μ' ἀποδέχεται, χάνομαι ἐκ τὸν κόσμον. /
 Τινὰν οὐκ ἔχω μηνυτὴν οὐδὲ μαντατοφόρον
 ἢ συγγενὴν ἢ φίλον μου ἐσένα νὰ μηνύσω·
 πάντες ἐκαταλείψαν με οἱ συνοικήτορές μου,
 ἐπεὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βασιλεὺς ἐμέναν παραλόγως,
 480 ἀδίκως κατεδίκασεν πυρὶ παραδοθῆναι.
 Ὅρα, εἰς τὴν φλόγαν ἄπτομαι θλιμμένη τὴν καρδίαν,
 οὐ βλέπεις μου τὸν θάνατον καὶ ἔχω διπλὴν τὴν λύπην,
 ἀλλ' οὐδ' ἐσύ χαροποιεῖς εἰς τὸν παρόντα κόσμον,
 οὔτε χαρὰν ἐνῆδοον ἔχεις ποτὲ συνζῆσαι
 485 ἐνθυμούμενος θάνατον ἄδικον ἐδικόν μου. /
 Αὐτὴν τὴν ὥρα ὁ Φλώριος εἰς ὕπνον ἐκοιμάτον,
 θορυδημένος ἐξυπνᾷ, ἔμφοδος ἀνηγέρθη
 καὶ ταραχὴ ἐκατέλαβεν τὸν λογισμόν τοῦ ἀγούρου
 καὶ ὑπάρχει ὀλοζάλιστος, μυριομεριμνημένος·
 490 τὸ δακτυλίδιον θεωρεῖ τὸ εἰς δάκτυλον ἐφόρει,
 ἐκεῖνον τὸ τοῦ ἐχάρισεν ἡ κόρη Πλάτζια—Φλώρη,
 ὅπου εἶχεν τὴν ἐνέργειαν τὴν θλίψιν νὰ φανίζη·
 ἀνεντρανίζει, θεωρεῖ ἐκεῖνο τὸ ζαφεῖρι,
 μαῦρον, θολόν, ἀγνώριστον, / ξένον ἀπὸ τὴν φύσιν,
 495 νὰ χάσῃ τὴν λαμπρότητα τὴν φυσικὴν τὴν εἶχε
 καὶ διὰ τὴν θλίψιν νὰ εὔρεθῇ τῆς κόρης θαλωμένον
 καὶ παρευθὺς παραλλαγὴν νὰ ποίσῃ τὸ λιθάριν

L 99r

V 214r

L 100r

L 100v

L 101r

L 101v

- αγνώριστον, ἀνίδεον τὸ ἀληθὲς δεικνύει.
 Γνωρίζει ταῦτα ὁ Φλώριος, ἐγέρνεται συντόμως
 500 τὸν λόγον ἐνθυμούμενος κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρης
 «ὅταν ἰδῆς δὲ θολωθὲν τὸ ζάφειρον, αὐτίκα
 γνώριζε ὅτι θλίβομαι καὶ ὅτι κακὰ παθάνω».
- Γοργὰ συχνὰ ἐπήδησεν ἀπέκει ὅπου ἐκοιμᾶτον,
 505 θρηνῶν καὶ/κλαίων ἔλεγεν : «Καρδιά μου πονεμένη,
 καρδιά μου, ὅπου ἐλησιμόνησες τὸν πόθον τῆς ωραίας,
 τῆς ἀσχολήσεως τὸ στερρὸν τὸ εἰς ἐσέναν ἔχει,
 τὸ ἀκέραιον τοῦ φρονήματος, τὸ δυνατὸν τοῦ πόθου,
 τοῦ πόθου τὸ ἀπαράλλακτον τὸ εἶχεν εἰς ἐσένα,
 κ' ἐδὰ διὰ σέν, καρδιά μου, ἡ κόρη Πλάτζια—Φλώρε
 510 νομίζω εἰς τύχης θάνατον τὴν ἔφερεν ἡ μοῖρα
 καὶ εἰς ἄδικον ἀπέσωσεν τῆς ταραχῆς λιμένα·
 δι' ἐσέν, καρδιά, πειράζεται καὶ δι' ἐσέν παθάνει·
 καρδιά μου, ἀνεγέρθητι 'ς βοήθειαν τῆς ωραίας·/
 515 πάλιν, καρδιά μου ταπεινή, ἐγείρου διασυντόμως,
 συμπόνεσε τὴν θλίψιν της, τὴν ἀγανάκτησίν της,
 θεράπευσον τὸν ἔρωταν, τίμησον τὴν ἀγάπην,
 συμπάσχισέ τὴν τὴν ὠριὰν καὶ συναπόθανέ τὴν».
- Καὶ παρευθὺς ἀπέρριψεν τὸν φόβον παροπίσω
 καὶ εἰς φίλον τοῦ ἐγκαρδιακόν, μᾶλλον καὶ συγγενὴν τοῦ
 520 τῆς χώρας καθαλλάριον ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων
 λέγει, ξηγεῖ τὴν συμφοράν, κατεμπιστεύεται τὴν,
 τὴν εἶχεν στὴν καρδίαν του, τὴν θλίψιν φανερώνει,
 τὸν πόθον φανε/ρώνει τὸν τὸν εἰς τὴν Πλάτζια—Τλώρη
 καὶ συμπονεῖ καὶ πάσχει τὸν ὡς συγγενῆς καὶ φίλος.
- 525 Φαρὶν τὸν δίδει καὶ ἄρματα καὶ τὴν ἐξόμπλισίν του·
 φαρὶν ποτάπον σύντομον νὰ διώκῃ τοὺς ἀέρας·
 δίδει του καὶ ἵππόσελλον, καθαλλικεύει ἐκεῖνος,
 θώρακαν, περικεφαλιάν, σκουτάριν καὶ κοντάριν
 καὶ ἀργυρομούστακον σπαθὶν μὲ δλόχρυσον θηκάριν
 530 εἰς χέριν ἐπιτήδειον ὀξύν, ἡκονισμένον,
 βραχιόνια ὀλάργυρα καὶ σιδερά γονάτια,
 χερόπτια, τὸ ἔσω σίδερον, τὸ ἔξωθεν χρυσάφιν·/
 ζῶσμαν ἐζώσθην σιδηρόν, παρόμοιον τῶν ἄρμάτων·/
 Ὡσαύτως τὸ ἱππάριν του ἦτον ἀρματωμένον
 535 κουδέρταν χρυσοπράσινην ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσω,
 ἀρμάτωσιν καθαλλαριου ἀκέρια ἐξομπλισμένη·
 καὶ παρευθὺς εἰς τὸ φαρὶν πηδᾷ, καθαλλικεύει.
 Καίει τὸν ὁ πόνος, σφάζει τὸν ἡ μέ/ριμνα τῆς λύτης
 μὴ κατακλίνῃ ἡ τύχη του καὶ φθάσῃ τὴν χαμένην·
- 540 κ' ἐσυχνοκεντοπτέρνιζεν τὸν μαῦράν του συχνάκις
 καὶ δια/συντόμως ἔφθασεν, κατέλαβεν τὸν τόπον.
 Βλέπει τὴν κόρην ἴσταται νὰ κλαίῃ, νὰ θρηνηῖται,
 βλέπει τὴν κόρην—βάσταζε, πολύπνε καρδιά!—
 μερέα ἀνάπτει ἡ κάμινος καὶ ἔπειτα ἐκείνη
 545 ἐγγὺς νὰ στέκῃ νὰ θωρῇ τὴν φλόγαν τῆς καμίνου,
 νὰ περιμένη νὰ ριφθῇ μέσα πυρποληθῆναι,
 ἡμιθανὴν δίχ' ἀφορμὴν καθόλου ἀπὲ τὸν φόβον·
 τριγύρωθεν νὰ στέκεται λαὸς πολὺς νὰ βλέπῃ

L 102r

L 102v

L 103r

L 103v

V 214v

L 104r

- 550 τὴν κρίσιν, τὴν ἀπώλειαν κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρης.
Καὶ παρευθὺς ὁ Φλώριος εἰσέρχεται εἰς τὸ μέσον
μὲ θάρρος εὐτολμότατον, μὲ ἦθος ἀνδρειωμένον,
σιμώνει, φθάνει, στέκεται ἔμπροσθεν τῆς ὥραιας·
λέγει τῆς : «Κόρη, ἀπὸ τοῦ νῦν τίποτες μὴν φοβάσαι·
εἰπέ μου τὴν ἀλήθειαν, μηδὲν μοῦ κρύψης λόγον·
555 εἰπέ μοι πῶς καὶ διατί ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας
ἐσὲν ἐκατεδίκασεν ἀπόφασιν θανάτου·
Οὕτως εἰπὼν ὁ Φλώριος, ἡ κόρη ἀπιλογήθη :
«Αὐθέντα, ἐπεὶ μ' ἐρώτησες, ἀφκράσου νὰ τὸ μάθης.
'Ο πιτραπέζης δολερὴν συκοφαντίαν μ' ἐποίκειν,
560 ὠρθάθηκεν, βουλευτήκεν μετὰ τοῦ βασιλέως·
τάχατα ὅτι ἔθελα ἐγὼ τὸν βασιλέα
δολίως μετὰ μηχανῆς ἐκείνον φαρμακῶσει,
ἅπερ κριτὴν παρίσταμαι τὸν πάντων Βασιλέα·
οὐκ οἶδα γὰρ τὸ φάρμακον, τίποτε οὐ γινώσκω·
565 τοῦ δόλου τὸ ἐπιβούλευμαν οὐκ ἔφερεν ὁ νοῦς μου.
Καβαλλαρίων ὁ εὐγενής, ἀνδρείων ὁ ἀνδρεῖος,
βοήθειαν ἐξαιτούμαί σε δι' ἀγάπην τοῦ Φλωρίου·
δι' ἀγάπην τὴν εἰς Φλώριον βοήθει μοι τὴν ξένην».
Καὶ αὐτὸς ἀπιλογήθηκεν τοιαῦτα πρὸς τὴν κόρην :
570 «Κόρη, ἂν ἔναιιν τίποτες, φόβον μηδὲν φοβάσαι·
ἡ θεωρία τοῦ κασσιδιοῦ φυλάξῃ σε τὴν κόρην».
Καὶ παρευθὺς πρὸς τὸν λαὸν τοιούτους λόγους λέγει :
«Ἄρχοντες, πλούσιοι καὶ πτωχοί, γέροντές τε καὶ νέοι,
τὴν κρίσιν, τὴν ἀπόφασιν, τὴν εἰς τὴν Πλάτζια—Φλώρε,
575 ἀδίκως ἐδικάσετε πυρὶ παραδοθῆναι.
Στραφήτω ἡ ἀπόφασις ὅπισθεν νὰ συντύχω,
νὰ εἰπῶ τὸ δίκιον τῆς ὥριᾶς καὶ ἂν ἔπταισεν, ἅς πάθῃ·
ἅς πάθῃ αὐτὴ καὶ οἱ μετ' αὐτῆς νὰ παιδευθοῦσιν ὅλοι,
εἰ δὲ καὶ οὐκ ἔπταισεν αὐτῇ, διατί θανατωθῆναι;»
580 Καὶ οἱ πάντες ἐπεδόθησαν, λέγουσιν : «Εἰπέ τὸ θέλεις».
Συντόμως γοῦν ὁ Φλώριος οὕτως ἀπιλογᾶται :
«Ὁ σινισκάλκος ὁ δεινός, ὁ ψεύστης καὶ διώκτης,
ὁ ἄδικος καὶ ἐπίβουλος, ὁ ἐμψυχωμένος δαίμων
ἐσκεύασεν τὸ φάρμακον διὰ κακοβουλίας
585 καὶ κακομηχανήματος ὡς πρὸς τὸν βασιλέαν,
μὴ κατεχούσης τὴν βουλήν καὶ τὸ πραχθὲν ἐκείνης,
διὰ δὲ τὸν πόθον τὸν ποθεῖ τὸν Φλώριον ἡ κόρη
καὶ ἐγὼ ποθῶ τὸν Φλώριον ὡς ἀπατὰ ἐμένα
καὶ αὐτὴ εἰς ἐμὲν κατεγκαλεῖ/καὶ εἰς ἐμὲν τὸ θέτει.
590 Εἰς κίνδυνον καὶ θάνατον βάνω τὸν ἑμαυτὸν μου
διὰ ἀγάπην τοῦ ἐκείνου αὐτὴν ν' ἀποκρατήσω
καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἀληθὴς νὰ δείξῃ τὴν ἀλήθειαν.
Τὸν σινισκάλκον βούλομαι, θέλω νὰ πολεμήσω
καὶ ἐπιθυμῶ καὶ θέλω το, βούλομαι, ἀγαπῶ το.
595 Καὶ ἂν οὕτως οὐκ ἐποίησα, πᾶς ἄνθρωπος ἅς εἴπῃ :
«Οὐκ ἀγαπᾷ τὸν Φλώριον ὡς πρέπει φίλος φίλον».
Τούτου πατὴρ ὁ βασιλεὺς οὕτως ἀπιλογεῖται
μὴ ἐγνωρίζων τὸν υἱὸν ἢ τὰς αἰτίας τοῦ τρόπου :
«Δίκαια λέγει ὁ εὐγενής,/οὗτος ὁ καβαλλάρης.
L 107r

- 600 Θέλω τὸ καθαλλίκευμαν νὰ γένη τοῦ πολέμου». Καὶ παρευθὺς ἐκέλευσεν τοὺς δῆμιους δεσμωμένῃ νὰ ἐπάρουν τὸ κοράσιον καὶ νὰ τὸ φυλακώσουν, νὰ τὴν δεσμεύσουν δυνατὰ, νὰ τὴν κατασφαλίσουν, νὰ ἔχη βουλὴν, νὰ βουλευθῇ μετὰ τοὺς ἄρχοντάς του,
- 605 νὰ εἰπῇ τὸν σινισκάλκον τοῦ ἄν βούλῃ πολεμήσαι καὶ τὸ πουρνὸν νὰ φέρουσιν τὴν κόρην ἔμπροσθέν του νὰ ἴθῃ καὶ ὁ ξένος ἄγουρος νὰ ἴδῃ τί ποιήσουν. **L 107v**
Στρέφεται/εἰς τὸ παλάτιν του μετὰ τοὺς μεγιστάνους καὶ ὀρίζει τοὺς μεσάζοντας καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντάς του
- 610 νὰ ἐπάρουν τὸν νεώτερον ἕως τῶν παλατίων· τιμὴν, ἀξίαν, κουρτεσιὰν ἐκείνον νὰ ποιήσουν, δεῖπνον καὶ περιδιάβασμαν καὶ κουρτεσιὰν μεγάλην, ὅτι ταχὺ εἰς πόλεμον ἔχει νὰ πολεμήσῃ καὶ ἄν τύχῃ ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς δυὸ τέλος νὰ δῇ θανάτου.
- 615 Μηνᾶ τὸν σινισκάλκον του, οὕτως τὸν συντυχαίνει :/ «Εἰς καθαλλάρης ἔφθασεν, ἦλθεν ἀπ' ἄλλον τόπον, ἀπιλογεῖται θάνατον κόρης τῆς /Πλάτζια—Φλώρης· βοηθὸς ἐκείνης γίνεται, θέλει νὰ πολεμήσῃ καὶ κατὰ σοῦ κινᾶ θυμὸν καὶ ὀργήν, ἀλλὰ ποτάπην· **V 215r**
L 108r
- 620 καὶ ἄν εἴσαι ἀνδρεῖος καὶ δυνατὸς καὶ ἄν εἴσαι καθαλλάρης καὶ ἄν ἔχῃς ψῆφον ἄρχοντος καὶ ἄν θέλῃς νὰ ἔχῃς δόξαν καὶ ἄν ἔχῃς πόθον μετ' ἐμέν, θέλῃς νὰ πολεμήσῃς, παρακαλῶ σε, ποῖσέ το, μηδὲν τὸ δειλιάσῃς· χαρίζω σου καὶ τὸ φαριν μὲ τὴν ἐξόμπλισίν του
- 625 καὶ ἄρματα πολυεύγενα τὰ πρέπουσιν ἀνδρειωμένον». Ὁ σινισκάλκος ὁ δεινὸς εὐτόλμως ἀπεκρίθη :/ «Ὅρισον, δός μοι, χάρισον, χερόρτια τοῦ πολέμου καὶ τὸ πουρνὸν, ἀπὴν φανῇ ἡ λάμψις τοῦ ἡλίου, θάνατον ἀνεκκάλητον ἐνώπιον ἀπάντων **L 108v**
- 630 ἐκείνον νὰ χαρίσωμαι καὶ νὰ τὸν καταβάλω, νὰ λάβῃ θάνατον καὶ αὐτὸς καὶ ἡ κόρη μετὰ κεῖνον. Τὰ ἄρματα καὶ τὰ ἄλογα ὅρισε νὰ εὐτρεπίσουν καὶ ὥς τὸ κελεύεις θέλω το ταχὺ μονομαχήσῃς. Ὁ Φλώριος ἐκόπτετον ὥς ἦλθεν ἡ ἡμέρα,
- 635 ἐπλάτυνεν ὁ ἥλιος, ἔλαμψεν πανταχόθεν· ἦλθασιν, ἐσυνάχθησαν τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων νὰ βλέπουσιν τὴν ταραχὴν/τὸ τίς θέλει νικήσῃ· καὶ οἱ μὲν αὐτὸν ἠθέλασιν, οἱ δὲ πάλιν τὸν ἄλλον. Φτάνει, στολίζει τὸ φαριν ἡ ὑποταγὴ τὴν εἶχεν. **L 109r**
- 640 Πηδᾶ κ' ἐκαθαλλίκευσεν, ἐξέβην εἰς τὸν κάμπον· ὥς ἄστρον εἰς τὸν οὐρανόν, ὥς ἥλιος εἰς τὰ νέφη, ὥς δένδρον ἐμνοστούτσικον εἰς ὦριον περιβόλιν, οὕτως εἰς μέσον ἔλαμψεν ὁ Φλώριος ἀπάντων, νὰ εἶπες ποτὲ οὐκ ἐφάνηκεν ἄλλος τινὰς στὸν κόσμον.
- 645 Καὶ μετὰ ὦραν ὀλιγὴν ἦλθεν ὁ ἐπιτραπέζης, εὐτολμος, ἀνδρας ἄγριος, ὥς δράκος φουμισμένος, ὥς θάλασσα ἀγριόφθαλμος./ἀτός του νὰ νομίζῃ, οὐκ ἔνι δυνατώτερος ἄλλος παρὰ ἐκείνον. **L 109v**
Σύρνει φωνὴ πρὸς Φλώριον, μετὰ θυμὸν ἐλάλει :
- 650 «Υἱέ μου, τίς εἴσαι καὶ ποῖός; καὶ εἶπέ μοι τί ἔν' τὸ θέλεις.

- καὶ τί διὰ τὴν κατάκριτον θέλεις ἀπιλογάσθαι;
 δι' ὃν γὰρ ἐνὶ δίκαιον ἐκείνη ν' ἀποθάνῃ
 διὰ τόλμην, ἣν ἐτόλμησε κατὰ τοῦ βασιλέως,
 ἀνόσιον, ἀνόητον διὰ τὰ τὸν φαρμακώσῃ».
- 655 Καὶ ὁ Φλώριος ὡς εὐτολμος καὶ ἔτοιμος δίχα φόβου,
 αὐτὸν ἀπιλογήσατο γενναίως καὶ ἀδειλιάστως :
 « ὦ ἐπιτραπέζη, δὴ/μὲ καὶ πίβουλε καὶ ψεύστη,
 αἴτιε τῆς ὑποθέσεως, τῆς μηχανῆς ἐργάτα,
 ἡ κόρη γὰρ ἀναίτιος καὶ ἀμέτοχος ὑπάρχει
- 660 τοῦ δόλου καὶ τῆς μηχανῆς τῆς φαρμακοποιίας·
 καὶ ἂν ἔχῃς τίποτες νὰ εἰπῇς κατὰ τῆς κόρης λόγον,
 ἔλα εἰς τὴν ρέντα σύντομα νὰ σὲ μονομαχήσω».
 Ὅμοῦ οἱ δύο ἐκίνησαν ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἐτέρου,
 ὥσπερ θηρία ἀνήμερα, ὡς λέοντες νὰ βρυχούνται,
- 665 ὁ εἰς τὸν ἕτερον θεωρεῖ ἐντάμα νὰ συγκρούσων.
 Ἰσάσαν τὰ κονδάρια τοὺς οἱ δύο πρὸς τὴν μάχην
 καὶ πιλαλοῦν/τὰ ἱππάρια τῶν νὰ δώσουν κονδαρέας.
 Ὁ Φλώριος εἶχεν ριζικὸν καὶ ἦτον ἐπιδέξιος·
 εἰς τὸ σκουτάριν δέχεται, ρίπτει τοῦ κονδαρέαν
- 670 καὶ ἀποπατεῖ εἰς τὰς σκάλες τοῦ, κρούει τὸν σινισκάλκον.
 Ἐδῶκέν τον εἰς τὸν λαιμὸν καὶ παραυτικά πίπτει·
 θανάσιμος καὶ δυνατὴ ἦτον ἡ κονδαρέα,
 ἡμιθανὴς ἐκείτετον χαμόθεν ἡπλωμένος
 ἀπὸ τὴν τόλμην τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ στερρὸν τοῦ κόλπου.
- 675 Καὶ ὁ Φλώριος ἐβλέποντα ἐκείνον ξαπλωμένον
 οὐδὲ καθόλου ἠθέλησε διὰ τὰ τὸν δευτερώσῃ/
 στέκει, θεωρεῖ τον, βλέπει τον ὡς ὅπου νὰ συμφέρῃ.
 Καὶ ἀπὴν τὸν νοῦν τοῦ ἐσύφερεν, ὅλον τὸν λογισμὸν τοῦ,
 σφογγίζει, δένει τὴν πληγὴν, θέλει νὰ πολεμήσῃ,
- 680 ὡς δῆθεν κἂν τὸν δεύτερον πόλεμον νὰ νικήσῃ,
 νὰ μὴν φανῇ ὡς κατάκριτος ἀπὲ τὴν πρώτην νίκη.ν.
 Πάλιν καθαλλικεύουσιν, γυμνώνουσιν τὰ ξίφη,
 κρατοῦν καὶ χειροσκούταρα καὶ σφικτοπολεμοῦσι.
 Μικρὸν θάρρος ὁ Φλώριος δίδει τοῦ ἐπιτραπέζη,
- 685 ὁ ἐπιτραπέζης κρούει τὸν σπαθέαν εἰς τὸ σκουτάριν
 καὶ ὅσον τὸ ξίφος/ἔκρουσεν, ἔπεσεν παραυτικά.
 Καὶ ὁ πόλεμος ἠύξανετο καὶ ἐπλήθυνεν ἡ μάχη.
 Καὶ ἡ κόρη ἡ εὐγενική, ὡς εἶδεν τὸ νὰ κρούσῃ
 ὁ ἐπιτραπέζης ὁ δεινὸς σπαθέαν εἰς τὸ σκουτάριν,
- 690 ἐνόμιζεν μὴ νικηθῇ ὁ Φλώριος τῆς μάχης,
 κλίνει τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, τὸν Θεὸν ἐξιλεοῦτο :
 « Θεέ, πατέρων κύριε, ἀναρχε, παντεπόπτα,
 πανάγαθε, παμβασιλεῦ, παντάναξ, παντοκράτορ,
 ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεὺς, ὁ τῶν ἀνθρώπων πλάστης,
- 695 ὁ ἐμφανίζων τὰ κρυφά, ὁ τῶν κρυφίων γνώστης,
 μόνος γινώσκεις τὸ ἀληθές, τὴν/μηχανὴν τοῦ δόλου,
 ὅτι οὐκ ἔχω πταισίμον, ποσῶς οὐκ ἐγνωρίζω·
 ἐμφάνισον τὸ ἀληθές, βοήθει μοι τὴν ξένην,
 βοήθει τὸ ξενούτσικον ὅπου δι' ἐμένα πάσχει,
- 700 δικαιοκρίτα ἀληθὴ, ὁ πάντων κυριεύων».
 Καὶ ὁ Φλώριος μαχόμενος μὲ τὸν ἐπιτραπέζην

L^{110r}

L 110v

L 111r

L 111v

L 112r

- ὁπότε μίαν ἐδέχετον, ἔκρουν ἐκεῖνος πέντε./
 Σπαθέαν τοῦ κρούει εἰς τὸν λαιμόν, ὅπου εἶχεν καὶ τὴν πρώτην **V 215v**
 καὶ παρευθὺς ἐκ τὸ ἄλογον πίπτει ἀπονεκρωμένος.
- 705 Γοργὸν πεζεύει ὁ Φλῶριος, κόπτει τὴν κεφαλὴν του
 καὶ πα/ρευθὺς ἐκρότησαν οἱ πάντες καὶ ἐφωνάξαν **L 112v**
 «Πολλὰ τὰ ἔτη, λέγοντες, τοῦ ξένου καθαλλάρη!
 Διὰ λόγου του ἐγλύτωσεν ἡ κόρη τοῦ θανάτου».
- 710 Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνίστατο ἐκ τῶν παραθυρίων
 κλαίων καὶ ὀδυρόμενος ὡς διὰ τὸν σινισκάλκον,
 διότι ἐχάσεν γνῶριμον, φίλον ἐγκαρδιακόν του·
 καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν στὸ ἐνδότερον παλάτιν
 εἰσέρχεται, καθέζεται μὲ τὴν βασίλισσάν του.
- 715 Θρηνοῦν καὶ κλαίου, θλίβονται πῶς οὐκ ἐθανατώθην
 ἡ κόρη ἡ πανεξαίρετος ἀδίκως, δίχα αἰτίας.
 Καὶ ταῦτα ἡ εὐγενικὴ τὸν Φλῶριον ἐλάλει·/ **L 113r**
 κλίνει τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν, μετὰ δακρύων τοῦ λέγει·
 συχνὰ τὰ πόδια του φιλεῖ, δῆθεν ὡς ἀπ' ἐκεῖνον
 δικαιοθεῖσα ἐκ παντός καὶ θάνατον φυγοῦσα :
- 720 «Αὐθέντη μου ἀνδρειωμένε μου, ὁ Φλῶριος ἂν εἶχεν
 εἰς τὸ κορμί του ἀνδραγαθιές, οἷας βλέπω εἰς ἐσένα,
 τοσοῦτον εἰς τὴν θεωρίαν ὁμοιάζεις μετ' ἐκεῖνον
 ὅτι νὰ εἶπα ἐκ παντός : ἄλλος τινὰς οὐκ ἔναι
 εἰμὴ ἀπατὸς ὁ Φλῶριος, ὅπου δι' ἐκεῖνον πάσχω».
- 725 Σύντομα ἀπλώνει ὁ Φλῶριος, κρατεῖ τὴν ἐκ τὸ χέριν·
 λέγει της : «Βάστα ἀπὸ τὴν γῆν καὶ στάθησε, μὴ κεῖσαι **L 113v**
 καὶ ἀπὸ/τὴν μέριμναν καμιὰν μὴ μεριμνᾷς, ἡ κόρη,
 καὶ εἰς Κύριον τὰς ἐλπίδας σου ἔχε καὶ μὴ ἀπελπίσης
 καὶ ὁ Θεὸς ὁ παντοδύναμος δι' ἐσέναν μεριμνήσῃ».
- 730 Καὶ ἀπὲ τὸ χέριν τὴν κρατεῖ, ὑπᾶ πρὸς τὸ παλάτιν·
 εἰσέρχεται κρατῶντά την, τὸν βασιλέα λέγει :
 «ὦ βασιλεῦ παγκάκιστε, ἀνόσιε, διώκτη,
 μηχανεμένε, ἐφευρετά, ἀδικοδολοπλόκε,
 φύλαττε τὸ κοράσιον, ἐσὲν τὴν παραδίδω·
- 735 δι' ἀγάπην τὴν εἰς Φλῶριον ἐξακριβῶς τὴν κράτει·
 βλέπε καὶ κράτει, φύλαττε εὐγενικὰ τὴν κόρην,
 ὅτι ποθεῖ τὸν Φλῶριον/καὶ ἐκεῖνος ταύτην σφόδρα. **L 114r**
 Καὶ ὁπότε ἀρνηθῇ κανεῖς τὸν ἥλιον τοῦ μὴ βλέπειν
 καὶ τὴν ζωὴν του ἀρνηθῇ καὶ θάνατον θελήσῃ,
- 740 τότε θελήσῃ ὁ Φλῶριος τὴν κόρην ἀρνηθῆναι !
 Καὶ ἐσὺ ἀγάπα τὴν καλὰ ἀντὶς του τοῦ Φλωρίου
 καὶ ἐγὼ μισσεύω, ἀπέρχομαι, ὑπάγω εἰς τὸ Μοντόριν
 νὰ καταλέξω τὸ καθὲν τοῦ υἱοῦ σου νὰ τὸ μάθῃ,
 νὰ μάθῃ τὴν ὑπόθεσιν, τὴν ἄδικον τὴν πράξιν».
- 745 Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπόκρισιν αὐτὸν ἀπιλογεῖται :
 «Ἄνθρωπε, μά τὴν πίστιν μας, τὴν εἰς τὸν Μαχουμέτην,
 τοῦ δόλου τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ οἶδεν ἡ ψυχὴ μου.
 Καθὼς ποθῶ τὸν Φλῶριον, ἐκεῖνον/τὸν υἱόν μου, **L 114v**
 ἔτσι ἐπόθουν τὴν ὠριὰν κόρην τὴν Πλάτζια—Φλῶρε
- 750 καὶ τὸ συμβὰν ἐθλίβουμον, ἐθρήνει το ἡ ψυχὴ μου·
 καὶ ὁ δόλος τῆς ἐπιβουλῆς ἐκάκωσεν τὸν νοῦν μου
 καὶ τὸ πραχθὲν οὐκ ἤξευρα ὑπὸ τοῦ σινισκάλκου.

- Λοιπὸν ἐπεὶ ἀπέρχεσαι, εἰς τὸ Μοντόρι ὑπάγεις,
 χαιρετισμούς πρὸς Φλώριον εἶπε περιχαρείας
 755 καὶ τὸ συμβάν ἀπόκρυψε, μηδὲν τὸ μολογήσης·
 μὴ θλίψης τὴν καρδίαν του, πολλὰ ποθεῖ τὴν κόρην·
 μηνύματα ἐκ τὴν μάνναν του, εὐχαριστίες μεγάλες
 καὶ συγχαρικία ἔμορφα, μυριοχαριτωμένας.
 Εἰς δὲ πάλιν τὸν Φλώριον νὰ στρέψωμεν τὸν λόγον.
 760 Στρέφεται εἰς τὸ Μοντόριον μὲ τὸν/ὑποταγόν του
 μέσον χαρᾶς καὶ θλίψεως νὰ κείtetαι ὁ νοῦς του.
 Ὁ δοῦς ἡγνὸς τὸ συμβάν, γυρεύει διὰ νὰ μάθῃ.
 Ἀπὸ τὸ χέριν τὸν κρατεῖ, στήκεται, ἐρωτᾷ τον :
 «Φλώριε, πόθεν ἔρχεσαι, εἶπέ με πόθεν ἦσουν;
 765 ὅτι ἔχω πέμπτην σήμερον ἡμέραν δὲν σὲ εἶδον».
 Ὁ Φλώριος ἔν' φρόνιμος, φρόνιμα ἀπιλογήθη :
 «Εἰς περιδόλια ἔμνοστα, μυριοδενδρογεμάτα,
 εἰς ὄρη ἔμνοστολίδαδα, εἰς ὠριες κρύες βρύσες,
 εἰς κάμπους, εἰς παράπλαγα, εἰς ὠραια βουνία,
 770 μὲ ἀρχόντισσες εὐγενικές, παράξενες φουδούλες,
 μὲ κόρες/ἔμνοστούτσικες, μὲ ἄγαμα κοράσια
 ἦμουν διὰ παραδιαθασμὸν ὡς πρέπουσιν τοὺς νέους».
 Ἐκεῖνος γὰρ ἐνόμιζεν, ἀλήθεια τοῦ λέγει·
 ἐχάρην ἡ καρδία του, ἐσκίρτησεν μεγάλως,
 775 τάχατε, λέγει, ἀμέριμνος ὑπάρχει διὰ τὴν κόρην,
 οὐκ ἔχει πλέον ἐνθύμησιν διὰ τὴν Πλάτζια—Φλώρη·
 καὶ ἄριστον μέγα, εὐγενικὸν εὐθὺς παρατοιμάζει
 τάχα διὰ τὸν Φλώριον ἀλλήλως νὰ τρυφήσουν,
 ἀλλήλως νὰ σκιρτήσουσιν ἐρωτοενηδόκως.
 780 Καὶ ὁ Φλώριος παρέτοιμος λέγει τὸν δοῦκαν οὕτως :
 «Φαγεῖν, τρυφήσαι οὐ βούλωμαι, ἀναπαυθῆναι θέλω,
 θέλω μικρὰν/ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος νὰ δώσω·
 785 ἀνεσιν ἔχω καὶ χαρὰν πολλὴν εἰς τὴν ψυχὴν μου/
 διὰ τὴν φουδούλαν τὴν ὠριάν, κόρην τὴν Πλάτζια—Φλώρη·
 δι' ἐκείνην ζῶ καὶ πορπατῶ, ἄλλην χαρὰν οὐ θέλω,
 κανεῖ με, περισσεύει με ὁ πόθος τῆς ὠραίας,
 ὁ πόθος τῆς ἐρωτικῆς κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρας».
 Καὶ παρעυθὺς ὁ Φλώριος ὑπάγει ἀναπαυθῆναι.
 Ὁ δοῦς θεωρεῖ τὴν γνώμην του, βούλεται δι' ἐκεῖνον,
 790 δίδει του ἡ γνώμη καὶ ἡ βουλή, εὐρίσκει δυὸ φουδούλες
 εὐγενικές, ἐξαίρετες, παρθένες κορασίες,
 κρινοτριανταφυλλόμνοστες, ροδοκαλλιωτάτες,
 παρέμνοστες, ἐνήδονες, πανώραιες τοῦ πόθου,
 εὐγενικές ἀπὸ γενεάν, ἦσαν διὰ πανδρεῖαν
 795 εἰς πᾶσαν ἀφιέρωσιν διὰ λόγου τοῦ Φλωρίου.
 Λέγει ὁ δοῦκας εἰς αὐτάς τὰς ἡλιογεννημένας :
 «Ὅποια τὸν ποίση νὰ χαρῇ καὶ νὰ καλοψυχῇ
 καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν εἰς χαρὰν στραφῇ τὴν καρδίαν
 ὄρκον τῆς κάμνω ἀπὸ ψυχῆς ἄνδρα νὰ τῆς τὸν δώσω».
 800 Οἱ κόρες ἀπακρίνονται λόγον τὸν δοῦκαν οὕτως :
 «Τοπάρχα γῆς καὶ αὐθέντα μας καὶ συνοικήτορά μας,
 τοσοῦτον παραδιαθασμὸν, τόσῃν παρηγορίαν/
 καὶ τόσῃν τέρψιν καὶ χαρὰν νὰ δείξωμεν εἰς αὐτον»

L 115r

L 115v

L 116r

V 216r

L 116v

L 117r

- νεκρὸς ἂν ἦτον, πίστεψε, πάραυτα ν' ἀνασάνῃ
 805 καὶ νὰ σταθῇ, νὰ ἐλεθῇ καὶ νὰ χαρῇ ἡ ψυχὴ του,
 μεριὰν νὰ ρίξῃ τοὺς δαρμοὺς τοῦ παροπίσω χρόνου».
 Εὐθειάνουνται, στολίζονται ὡς ἔπρεπεν ἀξίως,
 λιθαρομαργαρίταρα, στολὲς ἡγλαῖσμένες,
 ἐμορφοχρυσοκόσμητες βάνουσιν φορεσίες
 810 καὶ λάμπουν ὡς ὁ ἥλιος καὶ ἐκπέμπουσιν ἀκτίνες·
 τὰ μῆλα τοῦ προσώπου των νὰ φαίνωνται ὡς ρόδα,
 ὀμμάτια καλοσύνθετα, μαῦρα, μεγάλα νὰ 'ναι
 καὶ χεῖλη κοκκινόδαφα/νὰ καίουν ἐκ τὴν φλόγαν. L 117v
 Σμίγουν οἱ δυό, ἀπέρχονται ἔνδον τοῦ παλατίου,
 815 στήκουν ἀντίκρυς, βλέπουν τον νὰ κάθεται θλιμμένος,
 θορυβισμένος νὰ θρηνῇ, τὰ ὀμμάτια του νὰ τρέχουν,
 νὰ κλαίγῃ καὶ νὰ τρέχουσιν τὰ δάκρυα του ὡς ποτάμιν.
 Στέκονται, συμβουλευόνται, θαυμάζουσιν τὸ πρᾶγμα.
 Μιὰ πρὸς τὴν ἄλλην ἔλεγεν : «Βλέπεις τὸν ἀγουρίτην;
 820 Διὰ πόθον πάσχει καὶ πονεῖ, δι' ἀγάπην τυραννεῖται
 καὶ κάλλιον, μᾶλλον ἔπρεπε νὰ χαίρετον ὁ νέος,
 μὲ τῆς χαρᾶς τὸ ἐνήδονον τὴν φλόγαν/τῆς καμίνου L 118r
 νὰ 'σβενε, νὰ ἐδρόσιζεν διὰ παρηγορίαν του
 παρὰ νὰ θλίβεται ὁ νιός, νὰ χάνεται ἐκ τὸν κόσμον.
 825 Καὶ κἂν διὰ πόνον τὸν ἐμόν, δι' ἀσκόλησιν ἀγάπης
 σκιρτᾷ, χορεύειν ἔπρεπεν, ἐρωτοαγαλλιᾶσθαι».
 Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου των, τὸ ἐκλαμπρον τὸ στήθος,
 τὰ ὠραῖα τὰ τραχήλια τους καὶ πόδας των χιονάτους
 (χιόνι καὶ γάλα καὶ χαρτὶ ἀντικοντοῦν οἱ πόδες)
 830 ἀναίσχυντα τὰ ἐδείχνασιν μὴ νὰ τρωθῇ εἰς ἀγάπην,
 μήπως καὶ πέσῃ εἰς τὸν δεσμόν τοῦ πόθου τοῦ ἐδικοῦ τους.
 Καὶ ἐκεῖνες τὸν ἐλέγασιν λόγια διὰ τὴν ἀγάπην./
 Ἔλεγον : «Δεῦρο, Φλώριε, καὶ τρύφησον τοῦ κάλλους L 118v
 τὴν ἡδονήν, τὸν γλυκασμόν, ρίψέ τηνε τὴν θλίψιν
 835 καὶ γλυκοπεριλήφθητι ἀναπλοκὴν φιλίας·
 εἴτινα χρήζεις ἐκ τὰς δυὸ ἔναι εἰς ὀρισμόν σου·
 εἴτι κελεύεις, ποῖσέ το, ἃς ἔναι εἰς θέλημά σου·
 παρθένες κόρες εἵμεθεν, ἄγαμες δίχα δόλου.
 Φλώριε, σήκω, φίλησε τὰ κόκκινά μας χεῖλη».
 840 Ἄλλου ἦτον ὁ πόθος του, ἄλλου ἦτον ὁ νοῦς του.
 Ἐκεῖνος τὸ κεφάλιν του πάντα κλιτὸν τὸ ἐκράτιεν.
 Μεριμνᾷν ἢ καρδίτσα του τὸν πόθον τῆς ὠραίας,
 τῆς εἰμαρμένης τὸν ἐρὸν ὁ νοῦς του νὰ ἐνθυμᾶται.
 Βλέμμαν οὐδὲν ἐσήκωσεν καμίαν ν' ἀντρανίσῃ
 845 ἢ λόγον ἐκ/τὰ χεῖλη του καμία νὰ ἐπάρῃ, L 119r
 ἔνδον τοῦ κόλπου νὰ κρατῇ τὰ χέρια του θλιμμένα,
 νὰ ἔχῃ τὸ βλέμμαν χαμηλά, νὰ μεριμνᾷ ἡ ψυχὴ του.
 Εἶδαν, ἐκαταμάθασιν, τὴν γνώμην του τελείως
 καὶ μία πρὸς ἄλλην ἔλεγεν μετὰ θλιμμένα μάτια :
 850 «Τὸ ἐτρέχαμεν νὰ πιάσωμεν ἡμεῖς ἐσφάλαμέν το·
 οὐ θέλει τὴν ἀγάπην μας, οὐ καταδέχεταιί την·
 οὐ θέλει τὴν φιλίαν μας ,ἄλλου τὸν πόθον ἔχει·
 εἰς ἄλλης πόθον θλίβεται, εἰς ἄλλης πόθον πάσχει
 καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ σκήματος φαίνεται μαγευμένος.

- 855 Ἄλλὰ ἄς στρα/φούμεν σύντομα, ἄς εἴπωμεν τὸν δούκα, L 119v
στερέως ἄς τοῦ ἀφυρώσωμεν τὸ πράγμαν τὸ γροικούμεν·
τὸ πῶς οὐ καταδέχεται πόθον τὸν ἐδικόν μας·.
Ἵπᾶν στὸν δούκα, λέγουν τον τὰ περὶ τοῦ Φλωρίου·
καταλειπτῶς τὰ εἶπασιν, τίποτε δὲν ἐσφάλαν.
- 860 Κάθεται, συμβουλευέται ὁ δούκας τί νὰ ποίση·
πέμπει συχνὰ μηνύματα πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα·
μὲ ἀποκρισιάρην εὐγενήν, φρόνιμον παρὰ πάντα :
«Μάθε, δεσπότη, βασιλεῦ, τὰ κατὰ τοῦ υἱοῦ σου,
ὅτι οὐκ ἀναπαύεται νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας
865 τὸν πόθον ἐνθυμούμενος/κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρες·/
Ἔδε ζημιὰ καὶ συμφορά, ἔδε θλίψη μεγάλη
διὰ πόθον κόρης νὰ χαθῇ ὁ Φλώριος εἰς τὸν κόσμον !
Εἰ δὲ καὶ θέλεις ζωντανὸν πάντοτε νὰ τὸν ἔχῃς
καὶ ἂν ἔχῃς πόθον εἰς αὐτὸν καὶ ὄλην σου τὴν καρδίαν,
870 πέμπει τὴν κόρην σύντομα νὰ ἔναι μετὰ τοῦτον,
νὰ τὴν θωρῇ νὰ τέρπεται, νὰ χαίρεται ἡ ψυχὴ του·
καὶ ὄρκον φρικτὸν ὁμνῶ σου τελείως ἀφυρωμένον,
εἰς πίστιν ὅπου σέβομαι, οὐ ψεύδομαί σε ρῆμαν,
καμιὰν οὐκ ἔχει μέριμναν τίποτας δι' ἄλλον πράγμαν.
- 875 Ἦ/ἐνθύμησις, ὁ πόθος του, ἡ ἀγάπη του ἡ τελεία,
ἡ ἀναπλοκὴ του, ὁ ἀνασασμός, ἡ καρδιομύχυσίς του,
ὁ πόθος ἔναι τῆς ὠριάς κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρας·.
Ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλίσσης λέγει :
«Βασίλισσα βασιλισσῶν, δέσποινα τῶν δεσποίνων,
880 ἀποκρισιάρης ἔφτασεν, ἦλθεν ἐκ τὸ Μοντόριν.
Ὁ δοῦξ χαρτὶν ἀπέστειλεν τὸ κατὰ τοῦ Φλωρίου,
χαρτὶ νὰ πάγῃ γλήγορα ἐκεῖ ἡ Πλάτζια—Φλώρα,
μὴ λάχῃ καὶ εἰς ἀσθένειαν ἐμπέσῃ διὰ τὴν κόρην
θυμούμενος τὴν θλίψιν τῆς, τὴν ἀγανακτήσιν τῆς,
885 τὸν πειρασμόν,/τὴν συμφορὰν, τὴν θλίψιν, τὴν πικρίαν.
Τοῦ πόθου τῆς τὸ ὠραιοτικόν, τὸ ἐρωτοσύνθετόν τῆς
μαραίνει τὴν καρδίαν του, φλογίζει τὰς αἰσθήσεις.
Εἶπε τὸ τί σὲ φαίνεται, τί λέγεις νὰ τὴν ποίσω·
τοῦ δούκα τὰ μηνύματα θλῖβουν τὸν λογισμόν μου.
- 890 Τὸ μήνυμα τῆς συμφορᾶς ἐκατεμάρανέ με·
μαραίνει μου τὸν λογισμόν καὶ ὅλας μου τὰς αἰσθήσεις.
Οὐκ ἔμπορῶ τὴν συμφορὰν βαστάζειν ἐν καρδίᾳ.
Ἄν οὐκ ἐποίησιν ἐκδίκησιν εἰς αὐτὴν τὴν φουδούλαν,
εἰς τὸ κεφάλι μου ποτὲ στέμμα νὰ μὴ φορέσω,
895 μὴδὲ/εἰς τὰ βασίλεια διάδημα νὰ βάλω·
ἀπὲ τὸν κόσμον νὰ χαθῶ, πλέα νὰ μὴδὲν εἶμαι·.
Καὶ πρῶτον ἐβουλήθηκεν βουλήν, ἀλλὰ ποτάπην,
νὰ κόψῃ τὸ κεφάλιν τῆς καὶ νὰ τὴν θανατώσῃ,
ὅμως οὐκ ἐσυνέπεσεν εἰς τὴν βουλήν ἐκείνην
900 ἢ δέσποινα οὐδὲ κἂν ποσῶς ὅτι νὰ τὸ θελήσῃ·
ἄλλην βουλήν βουλευέται μετὰ τὸν βασιλέα :
«Κάλλιον μὴ φόνου ὑπόθεσις νὰ γένῃ εἰς τὴν φουδούλαν,
μὴ ἀπολεσθῇ, μὴδὲ χαθῇ, μὴδὲ σφαγῇ ἡ ὠραία.
Πραγματευτάδες ἄρχοντες εἶναι ἀπὸ ξένην χώραν,
905 ἀπὸ ἄλλην γῆν/καὶ θάλασσαν καὶ ξενωτάτους τόπους· L 122r

- αὐτοὺς ὥς τὴν πουλήσωμεν καὶ αὐτοὶ νὰ τὴν ἐπάρουν
εἰς ξένους τόπους ἀλλαχοῦ, νὰ ξενωθῇ τελείως,
νὰ ξενωθῇ καὶ νὰ χαθῇ εἰς τόπους ξενωτάτους
καὶ ἀμάχην πλέον μὴν ἔχωμεν καὶ θλίψιν δι' ἐκείνην».
- 910 Ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς παρὰ τῆς βασιλίσσης
χαρὰν ἐχάρην θαυμαστήν, χαρὰν πολλὰ μεγάλην.
Καὶ ταύτην λέγει ὁ βασιλεὺς : «Καλὴν βουλήν ἐδῶκες.
Κάλλιον νὰ τὴν πουλήσωμεν τὴν κόρην Πλάτζια—Φλώραν
πραγματευτάδες ξενικούς ἀπὸ ἄλλην γῆν/καὶ τόπον.
- 915 Κρυφῶς, ἀγνώστως ὥς γενῇ ἡ πουλησιὰ τῆς κόρης
μὴ λάδωμεν κατὰκρισιν ἀπὲ τοὺς ἄρχοντές μας
καὶ ἀπὲ τοὺς μεγιστάνους μας, τοὺς συνοικητόράς μας.
Ἔτσι σιγὰ καὶ ἀπόκρυφα ὥς γένῃ ἡ πουλησιὰ μας,
νὰ μὴν τὸ μάθῃ ὁ Φλώριος καὶ ἐμποδιστῇ τὸ πρᾶγμα».
- 920 Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεὺς προστάττει καὶ κελεύει,
καβαλλαρίους ἔπεψεν τάχατες ὥς μεσίτας
ὥς φρόνιμους καὶ τακτικούς κρυφὰ νὰ τὸ διορθώσουν :
«Ἀμέτε στὸν αἰγιαλὸν ὅπου ἔναι ἀπλικομένοι
πραγματευτάδες ἄρχοντες ἀπὸ μακρόθεν τόπους,
- 925 ὅπου ἔχουν περισσεύοντα/ἀσήμιν καὶ χρυσάφιν,
λιθορομαργαρίταρον, πράγματα τιμημένα,
νὰ τοὺς πουλήσω ἐξαίρετον κοράσιον, ὠραιωμένον,
ὅπου καμιά οὐκ ἐφάνηκεν εὐμορφοτέρα εἰς κόσμον·
καμιά οὐκ ἐγεννήθηκεν εἰς κάλλος ὥς ἐκείνην,
- 930 εἰς κάλλος, οὐδὲ εἰς αἴσθησιν, οὐδὲ εἰς ἐμνοστοσύνην».
Καβαλλικεύουν οἱ ἄρχοντες, ἀπεχαιρέτησάν τους,
ὑπάγουν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, ὅπου ἦτον ὁ λιμένας.
Εὐρίσκουσιν τοὺς ἄρχοντας, κάθονται κατ' ἀξίαν
εἰς παραγιάλιν ἐμνοστον εἰς/παραδιαδασμόν τους
- 935 καὶ χαιρετοῦσιν φρόνιμα σὰν ἔπρεπεν ἀξίως.
Λέγουσιν πρὸς τοὺς ἄρχοντας, πρὸς τοὺς πραγματευτάδες :
«Ὁ βασιλεὺς ὁ Φίλιππος μηνύματα σὰς πέμπει·
πωλεῖ σας μίαν ἐξαίρετον, ὠραιωμένην κόρην·
ἄσπρην ἢ ὥσπερ τὸν ἥλιον, λάμπει ὥς τὸ φεγγάριν,
- 940 κυπαρισσοδεργόλυκος, ἄψεγος εἰς τὸν κόσμον,/ L 217r
παρθένος κόρη, καθαρὰ, νὰ πρέπη βασιλείας.
Καὶ ἂν θέλετε τὴν πραγματεῖαν νὰ ποίσετε τῆς κόρης,
πλοῦτον πολὺν νὰ κάμετε/καὶ διάφορον μέγανον».
- Καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, ἐκ τοὺς πραγματευτάδες L 124r
στήκεται ὀρθὸς στοὺς πόδας του, αὐτοὺς ἀπιλογίτην :
«Ἀρέσει μας ἡ πραγματεῖα αὕτη τὴν ἐπαινεῖτε,
ἂν ἔναι ὥσάν λέγετε καὶ ὥσάν τὸ ἀφηγάστε.
Πλὴν πρῶτον νὰ τὴν ἴδωμεν θέλομεν τὴν ὠραίαν
καὶ ἂν ἔναι ἡ κόρη φρόνιμος, ἂν ἔναι ὠραιωμένη,
- 950 πλοῦτον πολὺν νὰ δώσωμεν νὰ πάρωμεν τὴν κόρην».
Καβαλλικεύουν οἱ ἄρχοντες, ὑπάγουν στὸ παλάτιν
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη τους μετὰ περιχαρείας :/
«Καλῶς ἦλθετε ἄρχοντες, λέγει, πραγματευτάδες».
- «Καλῶς τὴν βασιλείαν σου», λέγουσιν πάλι ἐκεῖνοι. L 124v
- 955 Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐχείρισεν, τοιαῦτα τοὺς ἐλάλει :
«Ἐχω κοράσιον πάντερπνον, θέλω νὰ σὰς πουλήσω».

- Λέγουν ἐκεῖνοι : «Θέλομεν νὰ τὸ πραγματευτοῦμεν.
Μαργαριτάριν δίδομεν, χρυσάφιν καὶ λιθάριν,
μόνον ἄς ἔν' παράξενος ἡ κόρη ὡς ἐπαινέθην».
- 960 Καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεὺς κελεύει τὰς βαγίτσας :
«Ὑπᾶτε καὶ στολίζετε τὴν κόρην Πλάτζια—Φλώραν
εὐγενικὴν τὴν φορεσιὰν μετὰ λιθομαργάρων./
Ἄς εὐτρεπίσῃ τὴν μορφήν, τὸ κάλλος τοῦ προσώπου,
ὅτι ἔφθασεν ἡ ἀγάπη της, ἦλθεν ἐκ τὸ Μοντόριν»
- 965 ὁ Φλώριος ἐπέσωσεν, ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιν,
ὁρέγεται νὰ τὴν ἰδῇ, γοργὸν τὴν πῆτε νὰ ἴθῃ.
Καὶ παρευθὺς οἱ βάγιες ὑπᾶν εἰς τὴν ὥραιαν.
Ἐφάνηκεν τὴν λυγερὴν ἀλήθειαν τὴν λέγουν
καὶ παρευθὺς στολίζεται εὐγενικὰ ἡ φουδούλα·
- 970 ἠγάλλεντο κ' ἐχαίρετον, ἐσκίρταν ἡ ψυχὴ της.
Λάμπει ὡς σελήνη τὴν αὐγὴν, ὡς ἥλιος τὴν ἡμέραν,
ὡς ἄστρον τὸ μεσάνυκτον τὸ κάλλος τῆς ὥραιας.
Ὡς ἥλιος ἀντηγύαζεν μέσον εἰς τὸ παλάτιν,
ὡς κρύσταλλος ἀντέφεγγεν τῆς κόρης τὸ τραχήλιν,/
- 975 ὡς δένδρον ἐμνοστούτσικον στήκεται εἰς τὸ μέσον
ὥσπερ νὰ γέμῃ τὸν καρπὸν, νὰ ἴναι ὥραιωμένον.
Ἔτσι ἐστήκετο ἡ ταπεινὴ καὶ τίποτα οὐκ ἐξεύρει.
Βλέπουν, θεωροῦν τὸ κάλλος της, θαυμάζουν καὶ ἀποροῦσιν
τὴν σύνθεσιν, τὴν θεωρίαν, τὸ ἐξαίρετον καὶ ὥραϊον
- 980 καὶ πλοῦτον δίδουν ἄμετρον, οὐ βλέπουσιν τὸ πρᾶγμαν.
Τριάντα μουλάρια ἔδωκαν μάλαμαν καὶ χρυσάφιν,
χίλια σκουτάρια ἐξαίρετα, χρυσοζωγραφισμένα,
ἀετούς, γεράκια πάντερπνα, λεοντάρια ἡμερωμένα,/
- 985 ζαγάρια καὶ ἐξεπτέρια ἔτοιμα στὸ κυνήγιν,
κούπαν ὀρθὴν ὀλόχρυσην μετὰ λιθομαργάρων
γύρωθεν νὰ ἔχῃ ἐξόμπλισες νὰ πρέπουν κατ' ἀξίαν.
Δίδουν ἐκεῖνοι παρευθὺς τὸν βασιλέαν τὸ πρᾶγμαν
καὶ ἐπαρалаβαν παρευθὺς τὸ ἐξηρημένον κάλλος.
- 990 Στήκεται, βλέπει, θεωρεῖ τὴν πούλησιαν ἡ κόρη
καὶ ἅμα ἐπληροφορέθηκεν ὅτι ἐπούλησασίν την,
πίπτει εἰς τὴν γῆν, νεκρώνεται, σπαράσσεται ἐκ τὴν λύπην,
τρέμει ὡς τὸ φύλλον τοῦ δενδροῦ, κλονίζεται ὡς καλάμιν,
θρηνεῖται θρῆνον ἄμετρον, καρδιοδιχοτομᾶται·
- 995 τρέχουν τὰ μάτια θλιβερά/ τὰ δάκρυα ὡς τὸ ποτάμιν·
στριγγίζει ἐκ τὴν καρδίαν της, λιγοθυμᾷ καὶ πίπτει.
Φέρνουν νερόν, δροσίζουν τὴν, ἐσύφερεν τὸν νοῦν της
καὶ μετὰ δάκρυα ἤρχισεν νὰ κλαίῃ καὶ νὰ λέγῃ :
«Πάλιν σ' ἐμέναν ἔφθασεν τῆς ἀτυχίας ἡ μοῖρα,
πάλιν σ' ἐμέναν ἔφθασεν ἡ φλόγα τῆς καμίνου,
- 1000 πάλιν τοῦ χρόνου ὁ τροχὸς δι' ἐμέναν ἐγυρίσθην,
πάλιν ἡ κλώστρα ἡ μοῖρά μου κατ' ἐδικοῦ μου ἐγέρθην
καὶ ἤγειρεν θλίψιν ἄμετρον, χειρότερον τῆς πρώτης,
πρῶτα εἰς καμίνου συμφορὰν ἐμένα διὰ νὰ καύσουν
καὶ ἐδὰ/καμίνου φλογισμὸς νὰ φλέγῃ καὶ τοὺς δύο μας,
- 1005 νὰ φλέγῃ σῶμα καὶ ψυχὴν, νὰ φλέγῃ τὰς αἰσθήσεις,
ὥστε νὰ ζῶ, νὰ περπατῶ νὰ ἴμαι πάντα θλιμμένα.
Πρῶτον ψυχὴν ἐχώριζον μόνον ἀπὲ τὸ σῶμα

L 125r

L 125v

L 126r

L 126v

L 127r

- 1010 με τῆς πυρᾶς τὴν συμφορὰν, με τῆς ἰστίας τὴν καῦσιν
 καὶ ἀπεθανοῦσα ἀνάπαυσιν ἐπήγαινα νὰ ἐφτάσω
 καὶ νῦν ἐμὲ χωρίζουσιν ἐκ τὸν ἐμὸν τὸν πόθον,
 ζωὴν νὰ ζῶ ἐπώδυνον, πάντοτε πονεμένην,
 νύκτες νὰ κλαίω, νὰ θλίβωμαι, ἡμέρες νὰ λυπούμαι,
 τὸ τρώγω νὰ ἔνι ὀδυνηρόν, τὸ πίνω νὰ ἔναι πόνος,
 δεῖπνος/νὰ ἔναι συμφορά, ὀδύνη νὰ με σφάζῃ, L 127v
- 1015 ποτὲ νὰ μὴ ἔχω ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ πικριὲς μεγάλες.
 Πόθε μου, ἀγάπη μου καλή, ψυχὴ μου, ἐνθύμησίς μου,
 ἐπιθυμίᾳ μου, Φλώριε, καρδιά μου, ψύχωσίς μου,
 παρηγοριὰ τῶν πόνων μου, γδίκη τῶν πειρασμῶν μου,
 πάλιν κινδύνοι ἐφτάσασιν στὴν ἄτυχον καὶ ξένην
 1020 καὶ σὺ οὐκ ἤξεύρεις τίποτας καὶ χάνεις με ἀπὲ τώρα·
 ὡς σκλάβαν με ἐπουλήσασιν διὰ νὰ με ξενώσουν
 καθόλου ἀπὲ τὸν πόθον σου καὶ ἀπ' τὴν ἀσχόλησίν σου.
 Τὴν που/λησιὰν οὐκ ἤξευρα καὶ θέλημά μου οὐκ ἦτον. L 128r
 Μὲ ἐπιβουλιὰν τὸ ποίκασιν, ὁ Θεὸς αὐτοὺς νὰ κρίνῃ.
- 1025 Ἐπαίρνουν με, ξενώνουν με καὶ πλέον οὐδὲν με βλέπεις.
 Ἀγάπη, πόθε μου καλέ, δι' ἐμένα τί νὰ ποίσης
 νὰ βγῇς εἰς ἀναγυρευμὸν τῆς ταπεινῆς ἐμένα,/ V 217v
 νὰ ψηλαφήσης νὰ μ' εὕρῃς καὶ ποῦ νὰ με ἐφτάσης.
 Καὶ τί ἐγένετο εἰς ἐμὲν τὴν ταπεινὴν, τὴν ξένην
 1030 νὰ ἐνθυμῆσαι πόθον μας, τὸν εἶχαμεν ἀντάμα
 καὶ τῆς ἀγάπης τὸ στερρόν, τὸ ὀλοεγκάρδιόν μας.
 Πιστεύω, αὐθέντη μου εὐγενή, νὰ μὴ ἔβγω ἀπὸ τὸν νοῦν σου
 καὶ ἀλλοῦ νὰ ρίξης πόθον σου κ' ἐμὲν νὰ λησμονήσης.
 Πιστεύω εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ποτὲ νὰ μὴν τὸ ποίσης.
- 1035 Ἔδε ἀνομιὰ/ὅτι χάνεις με καὶ ἐγὼ νὰ χάσω ἐσένα! L 128v
 Ἔδε ἀδικιὰ! ξενώνουν με διὰ τὴν ἀσχόλησίν σου!
 Ἔδε πικριὰ καὶ συμφορά, πῶς νὰ τὸ ὑπομένω! »
 Πίπτει, τὸ στῆθος δέρνεται, σφάζει τὸν λογισμόν της,
 ξαίνει εἰς γῆν τοὺς πλοκαμούς, τοὺς ἔπλεξεν ὁ πόθος,
 1040 τοῦ τριχαριοῦ τοῦ ἐρωτικοῦ, θρηνᾶται, οὐκ ὑπομένει·
 συχνοθρηνᾷ ἡ καρδίτσα της τρόπον τῆς πουλησίαις :
 « ὦ ἄτυχη, ὦ ἐλεεινή, ὦ ταπεινὴ καὶ ἀθλία,
 σκύλων ἐθνῶν Σαφακηνῶν νὰ πουληθῶ ὡς κακούργα!
 εἰς ξένους/ τόπους νὰ με ὑπᾶν νὰ ξεκωθῶ καθόλου! L 129r
- 1045 Ἐξενιτεύθη ἡ μάνα μου καὶ ἐμὲν εἰς ξενιτεῖαν
 ἐγέννησε εἰς παλάτια κ' ἡ ἀνατροφή μου οὕτως.
 Βασιλικά με ἀνέθρεψαν καὶ ὡς δῆμια με πουλοῦσιν·
 τὰ μέρη τὰ ἐνήδονα πλέον οὐκ ἐντρανίζω».
- 1050 Ἀκούσας ταῦτα ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης
 θρηνοῦν, κλαίουν, ὀδύρονται, πονοῦσιν τὴν καρδίαν.
 Κλαίουν ὁμοῦ κ' οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευτάδες,
 ἐκεῖνοι ὅπου ἐγόρασαν τὴν κόρην Πλάτῳ—Φλῶρε.
 Κ/αὶ παρὲυθὺς ὁ βασιλεὺς λέγει : « Πραγματευτάδες, L 129v
 ἐπάρετέ τὴν σύντομα τὴν κόρην ἀπὸ μένα
- 1055 καὶ ἐκ τὴν χώραν τὴν ἐμὴν μισσεύσετε, μὴ ἀργῆτε».
- Παίρνουν τὴν κόρην παρὲυθὺς, ὑπάγουν στὸν λιμένα·
 εἶχασιν καὶ ταχύδρομα καράβια ἡτοιμασμένα·
 ἔσω σεβαίνουν, ἔπλεψαν στὰ μέρη τῆς Συρίας.

- 1060 Θωροῦν τὸ κάλλος τὸ λαμπρὸν τῆς κόρης καὶ θαυμάζουν,
 βλέπουν καὶ τὸ ἀμετάθετον τῆς θλίψης τῆς τοσοῦτης.
 Λοιπὸν τὰ περὶ Φλώριον πάλιν ὡς προειποῦμεν.
 "Ελειπεν μὲ τοὺς/ἄρχοντας, ἦτον εἰς τὸ κυνήγιον,
 οὐκ ἦν εἰς τὸ Μοντόριον καὶ σύντομα νὰ ἐφτάσῃ,
 νὰ τὴν ἐπάρῃ πρὶν νὰ βγῇ ἀπὲ τὴν ἴδιαν χώραν.
 1065 Στρέφεται, βλέπει θολερὸν πάλιν τὸ δακτυλίδιον,
 κλαίει, θρηνᾷται, σφάζεται, ὑπομονὴν οὐκ ἔχει·
 πίπτει εἰς τὴν γῆν ἀναίσθητος, ἀκίνητος καθόλου.
 Φέρνουν νερόν, ραντίζουν τον, συνέφερεν ὀλίγον,
 καθαλλικεύει σύντομα, φθάνει εἰς τὰ δικά του·
 1070 εὐρίσκει τὸν πατέρα του μετὰ καὶ τῆς μητρός του,
 λείπει ἐκ τὸ παλάτιον ἡ κόρη Πλάτζια—Φλώρα.
 Μαιθάνει ταῦτα ὁ Φλώριος, θλίβεται τὴν καρδίαν,
 θρηνεῖται πόνους ἄμετρος, πονεῖ τὴν ὠραιωμένην·
 λέγει καὶ ἀποκρίνεται πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα :
 1075 «Πατὴρ μου, πράξιν ἔποικες εἰς κόρην Πλάτζια—Φλώρη
 οἷα ποτὲ οὐκ ἤκουσται ἄλλος τινὰς νὰ πράξῃ.
 Πρῶτον ἠθέλησες πυρὶ διὰ νὰ τὴν πυρπολήσῃς
 ὑπάρχουσαν ἀναίτιον, καθόλου δίχα δόλου
 διὰ τὸ ἐπιβούλευμαν δόλου τοῦ ἐπιτραπέζῃ,
 1080 ὅπερ ἐκατεσκεύασεν βουλὴ ἡ ἐδική σου,
 διατὶ εἶχα πόθον εἰς αὐτὴν ἐξ ὅλης μου καρδίας,
 βουλόμενος χωρίσαι με/ἀπὲ τὴν ὠραιωμένην.
 Δεύτερον πράξιν ἔποικες νῦν τε εἰς τὴν ὠραίαν
 νὰ τὴν ξενώσῃς εἰς μακροὺς τόπους νὰ μὴν τὴν βλέπω·
 1085 ὡς δούλην, ὡς κακόπραγην ξένων νὰ τὴν πουλήσῃς,
 νὰ τὴν χωρίσῃς ἀπ' ἐμέν, τὸ ὅποιον θαρρῶ νὰ μὴ ἔναι.
 Τὸν κόσμον ὅλον βούλομαι, θέλω νὰ τὸν γυρεύσω,
 ρηγάδες, ἀμιράδες τε, πᾶσαν Σαρακηνίαν,
 χώρας καὶ τόπους ἁδηλοὺς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας,
 1090 ὥστε νὰ εὐρῶ τὸ ἐπεθυμῶ, ὥστε νὰ τὸ κερδαίσω·
 εἰ δὲ ἀστοχῆσω καὶ οὐχ εὐρῶ τὴν κόρην Πλάτζια—Φλώρα,
 πλέον σ' ἐσὰς οὐ στρέφομαι, πλέον οὐδὲν διαγέρνω·
 ἀ/τός μου μὲ τὰ χέρια μου νὰ σφάξω τὸ κορμί μου,
 νὰ πάθω ἀτός μου, νὰ χαθῶ διὰ τὸν τῆς κόρης πόθον
 1095 καὶ ἐσὺ τὴν βασιλείαν σου μόνος σου κέρδαισέ την,
 μόνος σου ζῆσε, σκίρτησε, μόνος σου ἀγαλλιᾶξου
 κ' ἐγὼ νὰ ζῶ στὴν ξενιτεῖαν ὥσάν ἀστοχημένος,
 πόνους καὶ ἀναστεναγμοὺς καὶ δάκρυα νὰ ἔχω
 καὶ παραπόνεσες πολλὰς νὰ ἔχω στὴν ξενιτεῖαν,
 1100 νὰ μ' εὖρη καὶ ὁ θάνατος στὰ ἀλλότρια τὰ ξένα.
 Πατὴρ μου καὶ αὐθέντη μου, σουλτάνε τῶν αὐθέντων,
 τοῦτο ἠθέλησες ἐμέν, αὐθέντη, νὰ τὸ πράξῃς
 καὶ τὴν βουλήν τὴν ἔποικες, τὸ θέλημα τὸ ποῖκες·
 ἐχάσες καὶ τὸ ἔνα σου, ἐχάσες καὶ τὸ ἄλλον».
 1105 'Ο δὲ πατὴρ θλιβόμενος οὕτως ἀπιλογήθη :/
 «Δεῦρο, υἱὲ παμφίλτατε, ἄκουσον τῆς φωνῆς μου,
 υἱέ μου, τὸν πανάθλιον, τὸν ἄτυχον, ὦ υἱέ μου,/
 υἱέ μου, τὸν ἐλεεινόν, τὸν δυστυχῆν, ὦ υἱέ μου,
 υἱέ μου, τὸν ἐστοίχισεν τῆς ἀτυχίας ἡ μοῖρα,

L 130r

L 131r

L 131v

V 218r

L 132r

- 1110 υιέ μου, τὸν ἡμαύρωσεν ὀδυνηρὸς ὁ χρόνος,
 στέμμαν βασιλικώτατον ἐνόμιζον, υιέ μου,
 νὰ σὲ φορέσω, βασιλιὰν νὰ σὲ ἀνακηρύξω,
 νὰ σὲ τιμήσουν ἄρχοντες, ρηγάδες, μεγιστάνοι,
 εἰς θρόνον νὰ καθέζεσαι βασιλικόν, υιέ μου,
- 1115 νὰ προσκυνᾶσαι ἐκ παντῶν, πτωχῶν τε καὶ πλουσίων.
 Υιέ μου, υιέ μου, τέκνον μου, γλυκύτατε υιέ μου,
 ὅταν εἰς οἴκους τοὺς ἐμοὺς κ' εἰς τὰ ἐμὰ βασίλεια
 μήτηρ αὐτὴν ἐγέννησεν κόρην τὴν/Πλάτζια—Φλώρα, L 132v
 νὰ εἶχεν σχισθὴν καὶ διχασθὴν ἡ γῆς εἰς Ἄδην κάτω,
- 1120 νὰ μὲ εἶχε ἐπάρει ζωντανὸν παρὰ νὰ ζῶ διχῶς σου
 καὶ νὰ εἶχεν βρέξει ὁ οὐρανὸς ἱστιὰν νὰ μὲ εἶχεν καύσειν
 παρὰ ὅτι ἀτός μου ἐνέθρεψα, υιέ, τὸν ξενισμόν σου.
 Λοιπόν, υιέ μου, ἐγνώριζε, μάθε ὅτι ἐπουλήθην
 εἰς ξένους τόπους ἀδελούς, εἰς ἄρχοντας πλουσίους.
- 1125 Καὶ ἐπὴν εἰς ἀναγυρευμὸν ἐβγαίνεις τῆς ὥραίας,
 ἄπελθε, υιέ μου, ἄπελθε, τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,
 καὶ ἐκεῖ ὅπου θέλεις περπατεῖ, υιέ, εἰς τὴν ξενιτείαν/
 φίλος ἄς εἶσαι τῶν πλουσιῶν καὶ τῶν πενήτων πάντων. L 133r
 Τοὺς πάντας τίμα, πρόσεχε ὅλοι νὰ σ' ἀγαποῦσιν,
- 1130 τοὺς ἀγαθοὺς ἀγάπα τους καὶ τοὺς κακοὺς μὴ θλίβης·
 διὰ γὰρ τῆς ταπεινότητος δύνασαι τούτους φίλους
 ἐργάσαι καὶ εἰς ὑποταγὴν νὰ ἔν' τὴν ἐδικὴν σου.
 Τοὺς βασιλεῖς βασιλικὰς ἀνταμοιβὰς πολέμα,
 τοὺς ἄρχοντας ὡς ἄρχοντας, πλούσιους ὡς ἔν' τὸ πρέπον.
- 1135 Τὴν συντροφίαν σου πόθει τὴν, τινὰν ποτὲ μὴ θλίβης.
 Ὅλα σου ἄς ἔναι σύμμετρα καὶ βλάβην νὰ μὴν ἔχης.
 Κενοδοξίαν μὴ ποθῆς, /μηδὲ ἀλαζονείαν, L 133v
 ὅτι πολλοὺς ἀπώλεσεν τὸ ἀλαζονικόν των.
- 1140 Σιγὰ περπάτιε, ταπεινά, τὴν δόξαν παραιτήσου
 καὶ ἂν σ' ἔλθῃ ξενοδόχημαν, υιέ, στήν ξενιτείαν,
 μὴ θέλῃς τοῦ νὰ φαίνεσαι τίνος καὶ πόθεν εἶσαι,
 νὰ θέλῃς ἔπαρσες πολλὰς καὶ παρρησίες μεγάλες·
 φθόνον καὶ ζῆλον φέρνει σε, υιέ, τὸ μεγαλείον.
 Θέλε μικρὰς ἀποδοχὰς νὰ μὴν σὲ ἐγνωρίζουν
- 1145 ὅτι εἶσαι βασιλέως υἱὸς καὶ στέμμαν σὲ ἀναμένει,
 ὅτι πολλάκις ἔσφαλαν παῖδες τῶν μεγιστάνων
 καὶ θάνατον ἐδέχθησαν διὰ τὸν/τοῦ φθόνου τρόπον. L 134r
 Εἰ δὲ ἀπὸ προαιρέσεως ἀποδοχὴν σὲ κάμουν,
 δέξου τὴν ἀπὸ ἄρχοντας, παιδίᾳ μεγιστάνων
- 1150 καὶ ἐσὺ διπλὴν ἀνταμοιβὴν χάρισε πρὸς ἐκείνους,
 ἐκείνους τοὺς τιμήσαντας, υιέ, τὸν ξενισμόν σου.
 Ἔχε προαίρεσιν καλὴν πάντα στοὺς ξενοδόχους,
 χάριν ἄς ἔχουν ἀπὸ σὲν καὶ σὺ νὰ ἐπαινῆσαι,
 μὴ ἀφήσῃς ὄνομα κακόν, υιέ, εἰς ξενοδοχεῖον.
- 1155 Καὶ ὅταν ἐκ τόπου εἰς ἕτερον θέλῃς περιπατῆσαι,
 ἀγάπην ἄφηκε παντοῦ, μὴ σὲ ἀκλουθήσῃ φθόνος.
 Ἀπελθε/τοῖνυν, ἀπελθε, υιέ, μὲ τὴν εὐχὴν μου L 134v
 καὶ ὁ Μαχουμέτης μετὰ σὲν νὰ ἔναι πάντα, υιέ μου,
 νὰ σὲ βοηθῇ εἰς τὸν δρόμον σου, νὰ σὲ κατευοδῶνῃ·
- 1160 τὸ κατευόδιον νὰ εὕρῃς, τὸ πεθυμᾶς, υιέ μου,

- καὶ νὰ στραφῆς στὰ ἴδια σου, μετ' αὐτὴν νὰ συνζήσης
καὶ νὰ διαβοῦν τὰ δύσκολα, νὰ εὕρης εὐκολίαν».
- Οὕτως εἰπὼν ὁ Φίλιππος ἐσίγησεν αὐτίκα
καὶ παρευθὺς ἡ μήτηρ του ἄρχεται μὲ τὰ δάκρυα
1165 καὶ λόγους καρδιοφλόγιστους ἔλεγεν τὸν υἱὸν τῆς :
«Υἱέ μου παγγλυκύτατε, υἱέ μου ἡγαπημένε,
υἱέ, τὸ φῶς τὸ νοερὸν τῆς ὄλης μου καρδίας,/
υἱέ μου, ἀγάπη μου καλὴ, ἀπαντοχὴ, υἱέ μου,
1170 ἔλεγα εἰς ἀπαγκούμπισμαν ἐσένα ναῦρω εἰς γῆρας
καὶ κουφισμὸν εἰς τὰς πικρίας τοῦ παροπίσου χρόνου
κ' ἐδάρτε εὐρίσκω δίστομον μαχαίριν νὰ διχάζῃ
μέσα τὰ φυλλοκάρδια μου, υἱέ μου, ὁ στερεμὸς σου.
Τὸ μίσσευμάν σου, τέκνον μου, θεωρῶ καὶ ἀναστενάζω
καὶ τὴν καρδίαν σφάζει με καὶ οὐδὲν τὴν ὑπομένω.
- 1175 Ἄπελθε, υἱέ μου, ἄπελθε, μετὰ καὶ τῆς εὐχῆς μου
καὶ ὅς ἔν' ἡ πράξις σου καλὴ, ὅς ἔν' ἡμερωμένη.
Ἔχε τὸ πρῶτον μετὰ σὲν ὅλοι νὰ σὲ ἀγαποῦσιν,
ἔχε ταπείνωσιν πολλήν, υἱέ μου, εἰς τοὺς πάντας,
φρόνιμους καὶ ἀνεγκώριστους/ἀγάπα ὡς ἐδικούς σου,
1180 ξένους ἡγοῦ ὡς τοὺς ἴδιους σου νὰ σὲ ποθοῦν ὡς ἴδιον,
τοὺς ξένους πάντα ἀγάπα τοὺς καὶ δορυφόριζέ τοὺς,
τοὺς πάντας τίμα πρὸς χαρὰν καὶ ὅλοι νὰ σὲ τιμοῦσιν,
τοὺς πάντας προχαίρετιζε μετὰ περιχαρείας,
τοὺς πάντας δορυφόρει τοὺς νὰ σὲ δορυφοροῦσιν.
- 1185 Καὶ εἴ τις δῶρον εἰς ἐσὲν πρωτύτερον χάριση,
στεῖλτέ το ἐσὺ διπλότερον, καὶ νὰ σὲ εὐχαριστήσῃ».
- Καὶ ἐβγάνει δακτυλίδιον μὲ ἀτίμητον λιθάριν,
καὶ ὁ λίθος εἶχεν χάριταν τὸν θάνατον διώκειν./
Εἴ τις γὰρ εἰς τὸ δάκτυλον ἐφόρειν τὸ λιθάριν,/
1190 θάνατον εἶχεν ὡς οὐδέν, ἔφευγεν παραυτίκα.
Δίδει τὸ δακτυλίδιον, φοραίνει το εἰς δακτύλιν
καὶ λέγει του ἡ μήτηρ του : «Ἐξακριδῶς τὸ κράτιε
καὶ ὡς ὅτου νὰ ἔχῃς μετὰ σὲν τοῦτο τὸ δακτυλίδιν
ποτὲ θανάτου συμφοράν, ποτὲ μηδὲν φοβᾶσαι,
1195 οὐδὲ ἰστιάν, οὐδὲ νερόν, ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ ξίφος.
Ἡ φύσις γὰρ τοῦ λιθαριοῦ πολλὰ εὐτυχῆς ὑπάρχει·
ἐνέργεια ἔχει ἐκ Θεοῦ τὸν θάνατον διώκειν.
Καὶ ὁπότεν ἔλθῃ εἰς ἐσὲν φόβος θανάτου, υἱέ μου,
κράτει το εἰς τὸ δακτύλιν σου, τίποτες μὴ φοβᾶσαι./
1200 τὸ πῦρ σθενύνει παρευθὺς καὶ θρύβονται τὰ ξίφη
καὶ τὰ νερὰ σκορπίζονται καὶ οὐ δύνανταί σε βλάψαι».
- Οὕτως εἰπὼν ἡ μάνα του δίδει τὸν τὴν εὐχὴν τῆς.
Τὸν κύρην καὶ τὴν μάναν του, τοὺς δυὸ ἀποχαιρετίζει
καὶ παρευθὺς τοὺς ἄρχοντας τῆς χώρας του οὕτως λέγει :
1205 «Ἄρχοντες συνοικήτορες καὶ συνανάτροφοί μου,
εἴ τις εἰς τὰς κακώσεις μου, τὰς ἔφερεν ἡ μοῖρα,
εἴ τις ἐκεῖνος πρόθυμος νὰ ἔλθῃ μετὰ μένα,
παρακαλῶ τον, ὅς ἐλθῇ μετ' ἐμὲν νὰ πασχίσῃ
ὡς οὐ νὰ δῶ τὸ τέλειον τῆς/ἀσυστάτου τύχης.
- 1210 Καὶ ἂν δώσῃ ὁ Παντοκράτορας καὶ εὕρωμεν τὴν κόρην
καὶ νὰ περάσῃ ὁ κλονισμὸς καὶ τὸ ἄδικον τῆς μοίρας,

L 135r

L 135v

V 218v
L 136r

L 136v

L 137r

- νὰ τὴν ἐπάρῳ νὰ στραφῶ, στὰ ἴδια μας νὰ ἐλθοῦμεν
 καὶ χάριν τῆς ἀνταμοιβῆς καὶ τῆς εὐχαριστίας
 νὰ τοῦ διπλώσω τὴν ἀξίαν τὴν εἶχεν καὶ τὴν δόξαν·
 1215 εἰ δὲ ἀστοχήσω, οὐδὲν εὐρῶ τὴν κόρην τὴν ωραίαν,
 τὴν κόρην, τὴν ἀγάπην μου, ὅπου 'ν' ὁ νοῦς μου μέσα,
 ὅλοι στραφῆτε στὰ ἴδια σας, ὅλοι στὰ γονικά σας
 καὶ ἐμὲν ἀφήτε μοναχὸν νὰ κλαίω/τὴν δυστυχίαν μου, L 137v
 ὡς ἀτυχῆς νὰ περπατῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ μέρη,
 1220 ὅσον νὰ μ' εὖρη ὁ θάνατος, νὰ πέσω εἰς ἀτυχίαν,
 νὰ ἔναι ζωὴ καὶ θάνατος ὅλα δυστυχισμένα».
- Καὶ παρευθὺς ὀρίζονται τὸ τίς νὰ πᾶ μετὰ του.
 Μετ' αὐτὸν ὑπαγαίνουσιν κόντοι καὶ μεγιστᾶνοι,
 ἄρχοντες, τοπαρχεύοντες μὲ τοὺς ὑποταγούς τους.
 1225 Μὲ τάξιν καὶ ταπείνωσιν ὑπᾶν, καθαλλικεύουν
 καὶ θλιβερά, λυπητικά, μὲ δάκρυα καὶ πόνους
 καὶ στεναγμούς ἀπλήρωτους ἀποχαιρέτησάν τους.
 Καθαλλικεύγει ὁ Φλῶριος, κινᾷ ἐκ τὰ γονικά του,
 ἐδγαίνει εἰς ἀναγύρευσιν τῆς κόρης Πλάτζια—Φλῶρης.
 1230 'Ημέρας τρεῖς περιπατοῦν νὰ εὕρουν ξενο/δοχεῖον·
 ξενοδοχεῖον ἡύρασιν θέλουν ν' ἀναπαυθοῦσιν
 καὶ τὸ πουρνὸν νὰ ὑπάγουσιν πάλιν νὰ ψηλαφήσουν.
 Τὸν ξενοδόχον λέγουσιν νὰ τοὺς ξενοδοχήσῃ
 καὶ ὁ ξενοδόχος παρευθὺς τὸν δεῖπνον εὐτρεπίζει.
 1235 Τί τὰ πολλὰ πολυλογῶ; Καθίζουσιν εἰς τὸν δεῖπνον.
 Καὶ ὁ Φλῶριος καθέζεται καὶ λάμπει ὡς τὸ φέγγος.
 'Η πρόσοψή του νά 'ν' κλιτή, δείχνει ὡσὰν θλιμμένος,
 ἀλλὰ τῆς φύσης τὸ ἔκλαμπρον πάλιν νικᾷ τὴν θλίψιν.
 "Ερχεται ἡ ξενοδόχισσα, βλέπει τον, θεωρεῖ τον,/
- 1240 βλέπει τὸ κάλλος τὸ λαμπρόν, τὸ ἔποικεν ἡ φύσις
 καὶ σουσουμιάζει τὴν μορφήν κόρης τῆς Πλάτζια—Φλῶρης,
 θαυμάζει τὴν ὑπόθεσιν, πολλὰ ἀπορεῖ τὸ πρᾶγμα,
 ἐντρέπεται νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ, κόπτει τὴν ἡ φροντίδα,
 ἀποτολμᾷ καὶ λέγει τον : «Ἄν ἔναι θέλημά σου,
 1245 δύο λογάκια νὰ σὲ εἰπῶ καὶ μὴ ἔχω τὴν ὀργήν σου.
 Κόρην ἐξενοδόχησα προχθὲς τὴν ἄλλην νύκτα.
 Μετ' αὐτὴν ἦσαν ἄρχοντες, πλούσιοι πραγματευτάδες.
 Εἰς κάλλος καὶ εἰς σύνθεσιν καθόλου ἔναι ὡς ἐσέναν.
 'Οπότεν βλέπω/τὴν μορφήν, λέγω, τὴν ἐδικήν σου,
- 1250 νομίζω ἐκείνην ἀπατᾷ βλέπω, νὰ μὴ ἔναι λόγος». L 139r
 'Ακούσας ταῦτα ὁ Φλῶριος σπαράσσεται ἡ καρδιά του,
 λιγοψυχᾷ, λιγοθυμᾷ νὰ μάθῃ διὰ τὴν κόρην.
 Λέγει τὴν ξενοδόχισσαν : «Λέγε μοι διὰ τὴν κόρην.
 Πότε τὸ φῶς τῶν ὀμματιῶν, κυρά, τῶν ἐδικῶν μου,
 1255 πότε τὸ φύλλον τῆς καρδιᾶς ἐξενοδόχησές το,
 πότε ἐξενοδόχησες τὴν σύστασιν τοῦ νοῦ μου,
 πότε τὴν κόρην τὴν ποθῶ καὶ τὴν ἀναγυρεύω,
 κυρά μου, ἐξενοδόχησες, εἶπέ, ἀφηγήσου μέ το»./
 Καὶ ὁ ξενοδόχος παρευθὺς τὸν Φλῶριον ἐλάλει :
- 1260 «Φλῶριε, μὰ τὴν πίστιν μας, ἀλήθειαν σὲ λέγω,/ L 139v
 προχθὲς ἐξενοδόχησα τὴν κόρην Πλάτζια—Φλῶρα
 νὰ ἔναι θλιμμένη περισσά, καμένη, πονεμένη, V 219r

- νὰ κλαίῃ καὶ τὰ δάκρυα τῆς νὰ τρέχουν ὡς ποτάμιν,
 νὰ ἀναστενάζῃ ἀπὸ ψυχῆς, νὰ ἐνθυμᾶται ἐσένα
 1265 καὶ νὰ στριγγίζῃ ἀπὸ καρδιάς, νὰ λέγῃ τὸ ὄνομά σου.
 Πλὴν τῆς Αἰγύπτου ἐπέρασαν, ὑπᾶσιν διὰ θαλάσσης».
- Ἄκούσας ταῦτα ὁ Φλώριος μικρὸν παρηγορεῖται
 καὶ δῶρα μετὰ/προθυμίας δίδει τὸν ξενοδόχον :
 1270 ζωνάριν ἀργυρόστολον καὶ ἐπάνω χρυσωμένον
 καὶ φορεσιὰν εὐγενικὴν, ἀφόρετα σκαρλᾶτα.
 Καὶ παρευθὺς ἐμίσσευσεν, ἀποχαιρέτησέν τους
 νὰ περπατῇ τὴν θάλασσαν, τὴν Αἴγυπτον νὰ φτάσῃ.
 Τὴν πλευτικὴν ἐδιόρθωσε, βάνει καὶ τὰ φαριά του.
 Πέντε ἡμέρες εἶχασιν μέσα εἰς τὰ καράβια
 1275 καὶ πλήρωμα τῶν ἡμερῶν στὴν Αἴγυπτον ἐφτάσαν
 καὶ τὰ φαριά τους ἔβγαλαν μέσα ἐκ τὰ καράβια.
 Καβαλλικεύει ὁ Φλώριος μ' ὅλους τοὺς ἐδικούς του
 καὶ εἰς μιᾶς ἡμέρας διάστημαν ἡῦραν ξενοδοχεῖον.
 Τοῦ ξενοδόχου τὸ ὄνομα νύ λέγουσιν Μπελισάντα
 1280 καὶ χαιρετᾷ τον, λέγει τον : «Καλῶς/τὸν ξενοδόχον».
 Καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον :
 «Καλῶς ἦλθες, αὐθέντα μου, ξένε, τὸν οὐ γνωρίζω».
 Λέγει του : «Ἦλθασιν ἐδῶ ξένοι πραγματευτάδες
 νὰ ἔχουσιν κοράσιον μετ' αὐτοὺς ὠραιωμένον;»
 1285 Λέγει του : «Ναί, ἀκομὴ προχθὲς ἐξενοδόχησά τους».
 Πεξεύγουν ἐκ τοὺς μαύρους των μικρὸν ν' ἀναπαυθοῦσιν
 ὥστε νὰ γένῃ τὸ ἄριστον εἰς γεῦμαν νὰ καθίσουν.
 Ὅμάδι ἐσυνέτυχαν, εἶπαν καὶ ὑποθέσεις.
 Μανθάνει/γούν ὁ Φλώριος τὸ ποῦ νὰ περπατήσουν,
 1290 ὀρθὰ νὰ πᾶν κατόπισθεν νὰ μὴν τοὺς λάθῃ ἡ στράτα.
 Τὸ ἄριστον ἐγένετο, καθίζουν εἰς τὴν τάβλαν.
 Κᾶν ἰδίῳ θελήματι, κᾶν λάθος ὅτι νὰ ἦτον
 εἰς χέριν μαχαιρόπουλον ὁ Φλώριος ἐκράτιεν·
 γλυτώνει ἐκ τὸ χέριν του καὶ πέφτει εἰς τὴν τάβλαν
 1295 καὶ κούπαν μιὰν ἐτσάκισεν γιαλὶν ὠραιωμένον
 καὶ μήπως θλίψῃ τίποτες τάχα τὸν ξενοδόχον,
 λέγει : «Διὰ τὴν ὑάλινον ἄλλην νὰ σὲ χαρίσω»
 καὶ ὀρίζει φέρνουν ἀργυρὴν,/δίδει τον ἀντ' ἐκείνην.
 Καὶ πάλι ἀπεχαιρέτησεν καὶ τὴν ὁδὸν ὑπάγει.
 1300 Ἐφτάσε εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μικρὸν καὶ ἐκεῖ ἐνεπαύθη.
 Καὶ πάλιν ἐπεδήμησεν εἰς χώραν Βαβυλώως,
 ὅπου ἦσαν τὰ παλάτια Δαβὶδ τοῦ βασιλέως
 καὶ ἀπεκεῖ εἰς ξενοδοχεῖον, ἐκεῖ ἐξενοδοχίσθη.
 Τὸν ξενοδόχον ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ διὰ τὴν κόρην.
 1305 Λέγει του : «Ἐξενοδόχησες ἐδῶθεν κορασίδα
 νὰ ἔναι εἰς τὰ κάλλη ἐξαίρετος, καλὴ εἰς τὴν θεωρίαν,
 ὁμάδι νὰ ἔναι ἄρχοντες, ξένοι πραγματευτάδες;»
 Λέγει του : «Ἐξενοδό/χησα, πλὴν τοὺς πραγματευτάδες,
 1310 ἀλλὰ τὴν κόρην ἤξευρε ὅτι ἐπούλησάν την
 καὶ ὅσον λογάριν ἔδωκαν, ὅλον ἐτρίπλασάν το·
 τότε ἤρεσεν τὸν ἀμῖράν τὸ κάλλος τῆς ὠραίας
 καὶ εἰς ἓνα πύργον ὑψηλὸν ἔβαλεν τὸ κοράσιον.
 Ὁ πύργος ἔναι δυνατός, γύρωθεν ἔχει κάστρον,

L 140r

L 140v

L 141r

L 141v

L 142r

- 1315 ἔχει καὶ καστροφύλασκαν μὲ προσοχὴν νὰ βλέπη,
ἔχει καὶ βάγιες ἑκατὸν τὴν κόρην νὰ προσέχουν,
ὅλες νὰ βλέπουσιν αὐτήν, τὸ θέλει ἐκείνη νὰ 'ναι».
Μαυθάνει ταῦτα ὁ Φλώριος ὀλιγωρῶς ἐκ τὴν λύπην·/
πάλιν συμφέρνει, ἀποκρατεῖ στερεὰ τὸν λογισμόν του
καὶ δῶρα πλούσια καὶ πολλὰ δίδει τὸν ξενοδόχον : L 142v
- 1320 δυὸ μαύρους συντομώτατους νὰ πέτουνται εἰς ἀέρα,
κούπαν ἀργυροχρύσωτην μετὰ λιθομαργάρων
καὶ δακτυλίδια χρυσὰ καὶ ἀμέτρητα δουκάτα
νὰ τὸν μεταχειρίζεται καὶ νὰ τὸν ἔχη φίλον
καὶ νὰ τὸν ἔχη εἰς θέλημα καθολικὸν δικόν του.
- 1325 Φέρνει τὰ δῶρα παρευθὺς μετὰ περιχαρείας·
λέγει του : «Ξενοδόχε μου, μηνᾶ σε ὁ Μπελίσάντας
ἂν ἔχης πόθον εἰς/αὐτὸν καὶ καθαρὰν φιλίαν
ἔργον νὰ ποίσης τίποτες τὴν κόρην νὰ συντύχω,
νὰ δώσης λόγον καὶ βουλὴν τὸ πῶς νὰ ἰδῶ τὴν κόρην,
πῶς νὰ ἀντρανίσω τὴν ὥριαν καὶ πῶς νὰ τὴν συντύχω».
Καὶ ὁ ξενοδόχος παρευθὺς οὕτως ἀπιλογεῖται : L 143r
- 1330 «Εἴτι δι' ἐμέναν ἡμπορεῖ νὰ γένη διὰ τὴν κόρην,
ἔτοιμος εἶμαι δοῦλός σου, δοῦλος δεδουλωμένος,
μετὰ χαρᾶς ὀρέγομαι ὅτι νὰ σὲ δουλεύω,
1335 ἀμὴ ἀπορῶ καὶ οὐ δύναμαι τὸ τί βουλὴν νὰ δώσω,
ὅμως ἂς εἴπω τίποτε καὶ ἔγκρυφα τὸ κράτει/
καὶ μήτε ξένον, μὴ ἐδικὸν τὴν συμβουλὴν θαρρέσης,
μήπως καὶ μάθη τ' ὁ ἀμιράς καὶ ἐμὲν κακοδικήσῃ/
καὶ ζημιωθῶ καὶ τὴν ζωὴν, ἔχω καὶ ἀτιμίαν. L 143v
- 1340 Μάθε λοιπὸν τὸ ψήλωμαν ποτάπον ἔν' τοῦ πύργου
καὶ πῶς τὸν ἐσυνήργησεν ἐκεῖνος ὁ τεχνίτης.
Τὸ ὕψος ἄνω ἀνέβασεν ὀργυίας ἐνενήντα,
τὸ πλάτος γὰρ τὸ ἔσωθεν τριάκοντα ὀργυίας,
τὸ πάχος τοῦ τειχίου τοῦ ὀργυίης εἶναι δέκα· V 219v
- 1345 ἔμορφος, καλοσύνθετος, νὰ λάμπῃ ἀπὸ/μακρόθεν
καὶ οἱ προμαχώνες γύρωθεν μὲ τὴν χρυσὴν τὴν ψήφαν
μὲ καθιστοὺς πανέμορφους, χρυσοὺς γυαλοφεγγίτας
καὶ ἀπὸ μέσα στοριστὰ λαζούριν καὶ χρυσάφιν
μὲ τὰς καμάρας τὰς χρυσὰς, μὲ ἀργυρὰς κανδήλας.
- 1350 Καὶ πᾶσαν νύκταν βλέπουν τὸν χίλιοι καβαλλάραι,
ἀρματωμένοι δυνατὰ τὸν πύργον τριγυρίζουν.
Ἄνω στὸν πύργον ἴσταται φισκίνα ὠραιωμένη
καὶ ἔχει βρύσπην καὶ νερὸν καὶ τοῦ νεροῦ ἡ χάρις
ἡ κόρη ἂν ἔν' ἀναίτιος, ἡ κόρη ἂν ἔν' παρθένος,
- 1355 ὅταν ἐδγαίνῃ αὐγερινὸς καὶ ἡ αὐγὴ χαράσση,
ὅταν τὰ ρόδα τὰ τερπνὰ μυροδοτοῦν τὸν κόσμον,
σιμώνει/ἡ κόρη τοῦ νεροῦ καὶ ἐγγίζει τὴν φισκίνα
καὶ τοῦ νεροῦ ἡ ἐνέργεια, ἂν εἶναι δίχα δόλου,
καθάριον εἶναι τὸ νερὸν ὡς κρύσταλλον καὶ χιόνι· L 144r
- 1360 εἰ δὲ ἔχει δόλον τίποτε καὶ παρθενίαν οὐκ ἔχει,
θολώνεται, ταράσσεται καὶ γίνεται ὡς τὸ βούρκος
καὶ παρευθὺς γνωρίζεται ἡ κόρη αἰτίαν ἔχει.
Εἰς καστελλάνος πάντοτε τὸν βλέπει τὴν ἡμέραν
εἰς γκώμην θηριόπρακτος, ὡς λήσταρχος τὴν πρᾶξιν, L 144v

- 1365 κακός, δεινός, ανήμερος, φιλίαν ού θέλει φίλου,
 άνελεήμων άνθρωπος, διάβολος τήν πράξιν·
 και άνθρωπος αν εύρεθῇ/ποσώς όπου ν' άγγιση
 και μόνον με τὸ δάκτυλον τὸ τείχημαν τοῦ πύργου,
 εύθὺς τῆς ώρας σύντομα κόπτει τήν κεφαλὴν του. L 145r
- 1370 Ἄμε ἔχει και άλλον ἔφιμον πάλε ὁ καστελλάνος·
 πλούτον ποθεῖ και ἐπιθυμᾷ και ὀλιγωρᾷ και θέλει
 και τὸ παιγνίδιν ἀγαπᾷ νὰ παίζῃ καθ' ἡμέραν·
 νὰ ᾽ποιεσ τρόπον, Φλώριε, νὰ ᾽παιξες μετ' ἐκείνον,
 νὰ ἔδωκες δώρα πρὸς αὐτόν, φίλον νὰ τὸν ἐποίκες,
 ἃ λάχῃ τρόπος, τίποτε νὰ ποίσης δι' ἐκείνον».
- 1375 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φλώριος, τοὺς ἐδικούς του κράζει :
 «Γοργὸν με στρώσετε/φαρὶν νὰ πάω νὰ δῶ τὸν πύργον,
 όπου ἔχει τήν πολυποθῶ ἔσωθεν κλειδωμένην,
 καν διὰ τήν ἀγάπην τῆς τὸν πύργον νὰ κρατήσω,
 νὰ ἀπλώσω και τὰ χέρια μου και νὰ τήν περιλάβω
 και ἀπέκει τὸ κεφάλι μου ἅς κόψῃ όπου τὸν βλέπει,
 ὅτι συχνοδαμάζει με ὁ πόθος τῆς ώραίας.
 Ὡσαν ἡ θερμὴ τοῦ ἡλιοῦ τὰ χιόνια τῶν ὀρέων,
 φλέγει μου δὲ και τήν καρδιάν ὁ ξενισμὸς τῆς κόρης.
- 1385 Πῶς νὰ τὸ ἴδουν τὰ μάτια μου, πῶς νὰ τὸ ὑπομένω :
 Ἐγὼ νὰ ζῶ νὰ περπατῶ και ἄλλος νὰ τήν κερδαίσῃ!»
 Ἐθαύμασαν οἱ ἄρχοντες τὸν πόθον του τὸν τόσον.
 Ἐφτειάνουσιν/τὸν μαῦρόν του, πηδᾷ, καθαλλικεύει·
 μόνος και ἀναρμάτωτος ὑπάγει πρὸς τὸν πύργον.
- 1390 Ὁ καστελλάνος τὸν θωρεῖ, γοργὸν καθαλλικεύει,
 κατέναντί του ἀπέσωσεν, ἄκο τὸ τί τοῦ λέγει :
 «Εἰπέ με, εἰπέ με, ἄνθρωπε, ἐκ ποίας χώρας εἶσαι
 και ἦλθες με τόλμην ἔγγιστα τοῦ πύργου τὸν προσέχω·
 και ἂν ἔλειπεν ὅτι θεωρῶ ἄνθρωπον δίχα ἀρμάτων,
 1395 ἔκοπτα τὸ κεφάλιν σου, ἔπαιρνα τήν ζωὴν σου».
- Ὁ Φλώριος ὡς φρόνιμος αὐτὸν ἀπιλαγήτην :
 «Ὡ καστελλάνε ἄρχοντα, κακὸν μηδὲν με ποίσης,/ L 146r
 μηδὲ ὕδριν, μηδὲ ἀναισχυντιὰν πράξης ποτὲ εἰς ἐμένα.
 Πρῶτον καταψηλάφησε, πρόσεξε τήν ἀλήθειαν·
 1400 μάθε τὸ πόθεν ἄνθρωπος εἶμαι και τί γυρεύω
 και τί ἔναι τὸ ἀναψηλαφῶ ἐδῶ εἰς τήν ξενιτείαν
 και τότε γίνου ἐσὺ κριτῆς και κρίνε το ὡς θέλεις.
 Καὶ ἂν ἔναι δίκαιον τὸ ζητῶ και τὸ ἀναγυρεύω,
 κρίνε το δίκαιον και εὐλογον και νὰ σὲ εὐχαριστήσω·
 1405 εἰ δὲ γυρεύω τὸ ἄδικον, κόψε τήν κεφαλὴν μου».
- Ἀπλώνει, πιάνει παρευθύς, κρατεῖ τον ἐκ τὸ χέριν,
 ἀναρωτᾷ τον, λέγει τον : «Τίς εἶσαι; Πόθεν ἔρχει;
 Καὶ χώρας ποίας/και ποταπῆς; Καὶ τί γενεᾶς ὑπάρχεις;
 Καὶ ἂν εἶσαι καθαλλάριος ἐκ τῶν καθαλλαρίων L 147r
 1410 ἢ δούλος ἢ παιδόπουλον πάλιν καθαλλαρίου;»
 Καὶ ὁ Φλώριος τὸν ἔλεγεν εύθὺς τὸν καστελλάνον :
 «Δούλος ποτὲ οὐ γέγονα, αὐθέντην οὐ γινώσκω,
 οὐδὲ παιδόπουλον ποτὲ τινὸς καθαλλαρίου.
 Οἶος ἂν εἶμαι σύντομα νομίζω νὰ τὸ μάθῃς,
 1415 νὰ τὸ ἐγνωρίσης, ἄνθρωπε, και πλέον νὰ με ἀγαπήσης.

- Ἄνθρωπος ξένος ἀπ' ἐδῶ εἶμαι κ' ἐξενιτεύθην
 νὰ ἔλθω νὰ δῶ τὸν θαυμαστὸν τὸν πύργον τὸν προσέχεις,
 ὅτι εἶχα τὸν ὀρεχθικὸν καὶ πάντοτε ἐπεθύμουν/
 νὰ ἔλθω/νὰ δῶ, νὰ ὀρεχθῶ, νὰ ποίσω σὰν αὐτοῦνον. **L 147v, V 220r**
- 1420 Οὐδὲν ἠθέλησα ποσῶς νὰ στείλω ἄνθρωπόν μου
 ἀμὴ νὰ δοῦν τὰ μάτια μου, νὰ ὀρεκτῇ ἡ ψυχὴ μου.
 Μὰ 'τον ἀλήθεια, κύρης μου, τὸ ἔπαινος τοῦ πύργου.
 Θεμελιωτὸς, πανεύμορφος, πολλὰ 'ναι τεχνεμένος».
 Ὁ καστελλάνος παρευθὺς ἀκούσας τέτοιους λόγους,
- 1425 καταλαμβάνει παρευθὺς ὅτι 'ναι βασιλέας
 ἢ τοῦ σολτάνου ἀπόκομμα ἢ τέκνον μεγιστάνων,
 ὁμῶς οὐκ ἐφάνέρωσεν εἰς τὴν καρδίαν του τὸ εἶχεν
 κι' ὁ Φλώριος συντεχνικῶς λέγει τὸν καστελλάνον **L 148r**
 ἂν χρήζη διὰ μετεωρισμὸν νὰ παίξῃ/μετ' ἐκεῖνον.
- 1430 Καὶ ὁ καστελλάνος βλέπει τον, τὴν θεωρίαν τὴν εἶχεν,
 εὐθὺς σουσουμιάζει τον μετὰ τῆς Πλάτζια—Φλώρας
 καὶ παρομοιάζει πρὸς αὐτὸν τὸ κάλλος τῆς ὥραιας
 καὶ λέγει πρὸς τὸν Φλώριον : «Ἄκουσον τὸ σοῦ λέγω·
 μέλη καὶ μέλη ἤθελα, ἄγουρε, νὰ σὲ κόψω,
 1435 ἀλλὰ διατὶ παρόμοιος εἶσαι τῆς Πλάτζια—Φλώρας,
 θέλω διὰ τὴν ἀγάπην της νὰ σὲ φιλοτιμήσω·
 θέλω καὶ εἰς παραδιασασμὸν μετὰ σοῦ νὰ καθίσω».
 Λέγει πρὸς τὰ παιδόπουλα καὶ τοὺς ὑποταγούς του :
 «Πιάσετε, φέρετε ταβλὶν καὶ θέστε το/ἔμπροστέ μας».
- 1440 Τὸν ὀρισμὸν του ἐπλήρωσαν καὶ σύντομα τὸ φέρνουν.
 Παίζουν οἱ δύο καὶ ἐνίκησεν ὁ Φλώριος τὴν νίκη·
 χιλιάδες δυὸ πεζάντια νικᾷ τὸν καστελλάνον.
 Καὶ ὁ καστελλάνος τὸ νὰ ἰδῇ ὅτι ἔναι νικημένος
 ἀπὸ τὴν θλίψιν ἔρριπεν τὰ ζάρια μακρόθεν.
- 1445 Καὶ ὁ Φλώριος ὡς φρόνιμος βούλεται νὰ τὸν ποίση
 φίλον ἐγκάρδιον τῆς ψυχῆς, μυστήριον τῆς ἀγάπης·
 δίδει του τὰ ἐνίκησεν καὶ δίδει του ἄλλα τόσα.
 Καὶ ὁ καστελλάνος τὸ νὰ δῇ πολλὰ καλὸν τοῦ φάνη,
 τὸν πλοῦτον ἐνεδέχτηκεν καὶ μυριοευχαριστεῖ τον.
- 1450 «Ἐσένα, λέγει, σήμερον παντοῦ νὰ σὲ κηρύξω
 ἄρχοντα τιμιώτατον, πρῶτον καθαλλαρίων,
 ὁμῶς ἢ ἐσπέρα/ἐσίμωσεν, θέλεις διὰ νὰ μισσεύης».
 Καὶ ἀπὲ τὴν τόσῃ τὴν χαρὰν, τὴν εἶχεν ἐν καρδίᾳ
 ἀπὲ τὸ χέριν τὸν κρατεῖ καὶ ἀποχαιρετᾷ τον :
- 1455 «Ἀφήνω ὑγείαν, αὐθέντη μου, ὅτι μὰ τὴν ἀλήθειαν,
 ὅσες πικρίες καὶ στεναγμούς καὶ ἀδημονιὰς ἂν εἶχα,
 ὅλας μὲ τὰς ἐλάφρωσες, ἔφυγαν ἀπὸ μέναν,
 διατὶ μικρὸν ἐθέλησες νὰ παίξῃς μετ' ἐμένω».
 Ὁ καστελλάνος ἀγαπᾷ, πολλὰ ποθεῖ τὸν πλοῦτον
- 1460 καὶ εἰς γιόμα τὸν ἐκάλεσεν τὴν ἐπιούσα ἡμέραν :
 «Παρακαλῶ σε, λέγει τον, διὰ νὰ γευτῇς μετὰ μας
 καὶ μὴ γενῆς παρήκοος,/πλήρωσε θέλημά μας».
 Ὁ Φλώριος τὸ κάλεσμαν μετὰ χαρᾶς τὸ ἐδέχθη
 καὶ λέγει τον : «Μετὰ χαρᾶς εἴτι κελεύεις νὰ εἶναι.
- 1465 Στρέφομαι εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν, νὰ ἀναπαυτῶ τὴν νύκταν,
 νὰ ὀρθώσω καὶ τὴν συνοδειάν τὴν ἔχω μετὰ μένα

L 149v

- καὶ αὐριον ξημέρωμαν πάλιν νὰ 'λθῶ σ' ἐσένα
καὶ νὰ περιδιαβάσωμεν ὥστε νὰ 'λθῇ τὸ γέμα». L 150r
- 1470 'Ἐπήγεν στὸ ξενοδοχείον, πού 'σαν οἱ ἄρχοντές του.
'Ολην τὴν νύκταν μελετᾷ πῶς νὰ κατευοδῶσῃ
τῆς κόρης τὴν ὑπόθεσιν, μετ' αὐτὸν νὰ συντύχη,
ὁμῶς τὸν νοῦν/καὶ τὴν καρδιάν ἔθηκεν εἰς ἐτοῦτο :
«Τὸν καστελλάνον ἐκ παντὸς μὲ δῶρα νὰ συχνάσω
καὶ κἂν ποσῶς τὸν ἀμιράν φοβεῖται ὁ καστελλάνος
1475 καὶ οὐ συνεργήσω τὴν δουλείαν, εἶμαι ἀπολεσμένος,
ὁμῶς ἄς ρίψω τὴν δειλιάν νὰ τοῦ τὸ φανερώσω
καὶ ἂν λάχη νὰ μὲ συνθλιβῇ καὶ νὰ μὲ συμπονέσῃ
καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τίποτες τὴν κόρην νὰ συντύχω».
'Ἐπέρασεν, ἐδιέβηκεν τὸ διάστημαν τῆς νύκτας,
1480 ἐχάραξεν ἡ ἀνατολή, τρέχει τὸ φῶς παντόθεν·
καβαλλικεύει ὁ Φλώριος, στὸν πύργον κατεβαίνει,/
τὸν καστελλάνον ἤρρηκεν τὸν πύργον νὰ προσέχη.
Καὶ ὁ εἰς τὸν ἄλλον χαιρετᾷ ὡς ἔπρεπεν ἀξίως :
«Καλῶς σὲ ἦρα, κύρης μου», «καλῶς ἦλθες» τὸν λέγει.
1485 'Ἐκάτσαν, ἐσυντύχασιν, εἶπασιν ὑποθέσεις
ὡς οὐ νὰ γένῃ τὸ ἄριστον εἰς γεῦμαν νὰ καθίσουν.
'Ἠλθεν ἡ ὥρα, ἐγεύτησαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης
καὶ ἀφότις ἐπεφάγασιν, χαρίσματα τὸν δίδει :
κούπαν χρυσήν, ὀλόχρυσον μετὰ λιθομαργάρων
1490 καὶ ἔσωθεν τὴν ἐγέμισεν λαγαριστὸν χρυσάφι.
Καὶ ὁ καστελλάνος τὸ νὰ ἰδῇ τὸ χάρισμα/τὸ τόσον
κρατεῖ το ξενοχάραγον, καθόλου τὸ θαυμάζει·
λέγει τὸν : «τί σὲ ἐδούλευσα νὰ μὲ χαρίζῃς τόσα,
τόσον λογάριν ἄμετρον καὶ πλοῦτον οὐκ ὀλίγον;»
1495 Καὶ παρευθὺς ὁ Φλώριος οὕτως τὸν ἀπεκρίθη :
«'Εὰν ἔχῃς πόθον εἰς ἐμὲν, φιλίαν στερεωμένην,/
ἔχεις καὶ τρόπον καὶ ἀφορμὴν δουλείαν νὰ μὲ ποιήσῃς·
κάρδουνα γέμω εἰς τὴν καρδιάν, δύνασαι νὰ τὰ σθήσῃς».
Καὶ ὁ καστελλάνος παρευθὺς τὸν Φλώριον ἐλάλει :/
1500 «Εἴτι κελεύεις ὄρισε ἐτοίμως νὰ ἐκπληρώσω·
ὡς δούλός σου ἐκλήθηκα, θέλω νὰ σὲ δουλεύσω».
Πάλιν αὐτὸν ὁ Φλώριος, ἐντέχνως συντυχαίνει :
«'Ἐπεὶ γὰρ φίλος εἰς ἐμὲν γίνεσαι ἀφυρωμένος,
ἀφύρωσε μὲ ὄρκον σου ἄδολος φίλος νὰ 'σαι·
1505 καὶ εἴτι θαρρέσω νὰ σὲ εἰπῶ, νὰ τὸ ἐκπληροῖς ὡς φίλος
καὶ ἂν ἔν' καὶ πράγμα τίποτες, νὰ μὴν τὸ πάρης βάρος».
'Ομνέει μὲ ὄρκον δυνατὸν εἴτι καὶ ἂν τοῦ ζητήσῃ
νὰ τὸ πληρώσῃ παρευθὺς, ἂν χάσῃ τὴν/ζωὴν του.
'Ο Φλώριος ἐκίνησεν νὰ λέγῃ, ν' ἀφηγᾶται
1510 τὸν πόθον, τὴν ἀσκόλησιν τὴν εἰς τὴν Πλάτζια—Φλώρε,
τὴν συμφοράν, τὴν ἀτυχίαν, τῆς δυστυχιάς τὸν τρόπον.
«Πόθου ἐγενόμην δουλευτῆς καὶ δούλος τῆς ἀγάπης
καὶ εἰς τὴν καρδιάν μου ἐσέβασα πόθον φρικτὸν καὶ μέγαν·
πόθον νὰ φλέγῃ ὀλοτελῶς τὴν ὅλην μου καρδίαν
1515 καὶ νὰ μαραίνῃ μαραμὸν ὀριστικὸν θανάτου·
πάντα νὰ πάσχω ὁ ταπεινὸς καὶ νὰ 'μαι πονεμένος
ὡς διὰ τὴν γλυκοπόθητον κόρην, τὴν Πλάτζια—Φλώρε».

L 150r

L 150v

L 151r

V 220v

L 151v

L 152r

- τὴν κόρην — θανατώθηκε, / καρδιά μου, ἐκ τοὺς πόνους — L 125v
 τὴν κόρην — ὀλιγώρησε, πολὺθλίβε ψυχὴ μου, —
 1520 τὴν κόρην — φύγε, λογισμὲ καμένε, πονεμένε,
 μὴ σὲ σεβάσῃ ἢ ἀσχόλησις μέσα εἰς καμένην φλόγα,
 τὴν κόρην, ὅπου ἐξέγκωσεν ἴδιους ἐκ τὰ δικά των
 μετὰ μου νὰ συμπερπατοῦν, νὰ τὴν ἀναγυρεύουν.
 Τόπους ἐπερπατήσαμεν ἀδῆλους κι' ἀγνωρίστους,
 1525 χώρες καὶ τόπους καὶ βουνά, λιθάδια, ποταμίνες
 κ' ἐπαρδείραμεν πολλὰ νὰ ἔλθωμεν ἐνθάδε.
 Καὶ ὅταν τὸ κάστρον εἶδαμεν, ἐδῶ/τὴν Βαθυλῶνα,
L 153r
 μέσον χαρᾶς καὶ θλίψεως ἐκείτετον ὁ νοὺς μας.
 Ἐγὼ ἀνάσανα μικρὸν ὅτι ἡῦρα τὸ ἐζήτουν
 1530 καὶ πάλιν κατακαίγομαι ὅτι οὐδὲν τὸ βλέπω·
 ὅτι τὴν ὥραν, τὸν καιρὸν, τὸν χρόνον τῆς σελήνης,
 ὅταν εἰς τὴν καρδίαν μου ἐσέβασα τὸν πόθον,
 κάλλιον νὰ μὴ εἶχα γενηθῇ εἰς τὸν παρόντα κόσμον
 παρὰ τὴν τόσῃν συμφορᾷ τὴν ἔπαθα στὰ ξένα.
 1535 Καὶ εἰς δόλιαν ὥραν καὶ κακὴν ἦτον σ' ἐμὲν ἡ ἀγάπη
 ὅτι πατρίδαν ἔφηκα καὶ βασιλείαν καὶ στέμμαν
 καὶ ἄρχοντας, συνοικητορας καὶ φίλους καὶ γνωρίμους,
 ὅλα ὡς ἀράχνην τὰ ἔταξα καὶ ὀπίσω μου τ' ἀφήκα·/
 καὶ βασιλείαν καὶ ἐξουσίαν καὶ παρρησιάν τῆς Σπάνιας L 153v
 1540 καὶ μόνον ἕναν, τὸ ποθῶ καὶ τὸ ἀναγυρεύω,
 τὸν πόθον καὶ ἀσχόλησιν τὴν εἰς τὴν Πλάτζια—Φλώρα.
 Τώρα εἰς ἐσένα, φίλε μου, προδίδω τὸ κορμί μου·
 ἐσὺ γὰρ μόνος δύνασαι ζῆσαι καὶ θανατώσαι·
 παρακαλῶ σε, διάλεξε τὸ κάλλιον ἐκ τὰ δύο·
 1545 ἀδιάκριτος μηδὲν γενῆς σ' ἐμὲν τὸν ξενωμένον,
 ὅτι ἀπὸ ἐδᾶ συνέχει με ὁ πόνος τῆς ἀγάπης.
 Ποῖσε νὰ ἰδῶ, αὐθέντη μου, εἰς πρόσωπον τὴν κόρην·
 ἃς ἰδῶ τὴν λαμπρότητα τῆς ἡλιογεννημένης
 μὴ στερηθῶ διὰ/πόθον τῆς ψυχῇν ἀπὲ τὸ σῶμα». L 154r
 1550 Καὶ ὁ καστελλάνος παρευθὺς ἐτρόμαξεν καὶ φρίττει
 καὶ ὡς ξένος ἐκ τὸν λογισμὸν ἐγένετον αὐτίκα
 ἰδὼν τοιοῦτον ζήτημα ὅτι νὰ τὸν ζητήσῃ,
 ὁμῶς τὸν λέγει : «Φλώριε, ἐπεὶ μὲ ὀρκωμοσίαν
 ἀφύρῳσα τὴν συνταγὴν, οὐ κἂν ποσῶς ἀρνοῦμαι,
 1555 οὐκ ἀποφεύγω τὸ ὥμοσα, θέλω νὰ τὸ πληρώσω·
 ὁπότεν γὰρ εἰς κίνδυνον φίλος διὰ φίλον πάσχη,
 ἐκεῖνον ἔχε ἀληθινόν, ὅτι ἔναι ὡς πρέπει φίλος,
 ὅταν δὲ εἰς πρᾶγμα εὐκόλον τάχα συντρέχῃ ὁ φίλος,
 διὰ τοῦ καιροῦ τὸ εὐκόλον πάσχη διὰ φιλίαν,
 1560 οὐκ ἔναι φίλος γνώριμος, μὴ γένοιτο στὸν κόσμον./
 Τώρα καλὰ τὸ γνώρισε καὶ βεβαιῶνω σέ το. L 154v
 Ἄν χάσω τὸ κεφάλι μου τελείως ἐκ τὸ κορμί μου,
 τὴν Πλάτζια—Φλώρα βούλομαι νὰ ὀρθώσω νὰ συντύχης».
 Καθέζεται καὶ μεριμνᾷ πῶς νὰ τὸ καταστήσῃ,
 1565 μὲ ποῖαν στράταν καὶ ὁδὸν ὡς διὰ νὰ ἰδῇ τὴν κόρην·
 τοῦ πύργου γὰρ τὴν ἀνοδὸν ἐδείλιν ἡ ψυχὴ του
 καὶ πάλιν ἐκροκοῦντα τὸν πολλὰ ὁ λογισμὸς του.
 Βλέπει, θεωρεῖ, στοχάζεται αὐτὸν ὁ καστελλάνος

- 1570 νὰ πάσχη τὴν συνείδησιν, τὸν λογισμὸν νὰ θλίβῃ
καὶ νὰ δειλιάσῃ ἀπὸ καρδιάς,/γνώθῃ τὸ τεῖντα πάσχει
καὶ ἀπὲ τὸ χέριν τὸν κρατεῖ καὶ ἄκου τί τὸν λέγει :
«Φλώριε, τί δειλοσκοπᾷς καὶ τί δειλίαν ἔχεις ;
Ἐγὼ τὴν στράταν καὶ βουλήν γοργὸν νὰ σὲ τὴν μάθω,
τὸ πῶς νὰ ἰδῇς τὴν λυγερὴν καὶ πῶς νὰ τὴν συντύχῃς.
1575 Καίρως ἐγγίζει τοῦ Μαγιοῦ καὶ συγκονταίνει Πάσχα
καὶ ἡσχόλη τῶν καβαλλαριῶν καὶ ἐπλάτυναν τὰ ρόδα,
τὴν γῆν ρόδα γεμίζουν καὶ οἱ πεδιάδες ἄνθη
καὶ τὰ λαγκάδια λούλουδα καταλεπτῶς τὰ πάντα,
ὅλα πλουτολουδίζουν, γεμίζουν τὰ ἄνθη.
1580 Ἄν ἔν' καὶ φέρῃ σύντομα/τοῦ νὰ καταγυρεύσω
τῆς χώρας τὰ τριγύρωθεν, τὰ ρόδα νὰ συνάξω
καὶ πᾶν εὐώδες, εὖοσμον ἄνθος καὶ πᾶν γλαῖζον
κρίνον διὰ παραδιασασμὸν, δι' ἀνασασμὸν καρδιάς
εἰς ἀμिरᾶν τὸν μέγιστον ὅλα νὰ τὰ ἐκπέμψω
1585 μέσα εἰς καλάθια ἐρωτικά, ποθοερωτοπλεγμένα
καὶ ἐκ τὸ καθένα ἄνθημα καὶ ἐκ τὸ καθένα ρόδα
ὅ,τι κελεύει ἐρωτικά νὰ πάρῃ διὰ φιλίαν
καὶ ὅλα τὰ ἀπομείνοντα νὰ πέμψῃ τὲς φουδούλες
καταλεπτῶς τῆς καθεμιάς ὡς ἓναι κατ' ἀξίαν»./
1590 Ἦλθεν ἡ ἡμέρα, ἔσωσεν τὸ Πάσχα τῶν ἀνθέων
καὶ τὰ ἄνθη ἐσυνάξασιν, τὰ ρόδα ὁπόθεν ἦσαν.
Ἔσω εἰς κοφίνια βάλλουσι τὰ ρόδα τῶν ἀνθέων,
βάγιλοι τὰ σπκώνουσιν, τὸν ἀμिरᾶν τὰ πᾶσιν.
Καὶ εἰς ἓν κοφίνιον ἔσωθεν τὸν Φλώριον σεβάζει
1595 καὶ βάνει ρόδα ἐπάνωθεν, σκεπάζει τὸν καθόλου,
δῆθεν ὅτι νὰ φαίνεται ὅτι ἄνθη ἓναι γεμάτον.
Καὶ ἐκεῖνος ἔσω ἐκάθετον νὰ τὸν σκεπάζουν τὰ ἄνθη,
νὰ μελετᾷ ἡ καρδία τοῦ τὴν ἔνεδραν μὴ σφάλῃ,
μὴ σφάλῃ τὸ μηχανήμαν καὶ εἰς κίνδυνον ἐμπέσῃ
1600 καὶ στερηθῇ/καὶ τὴν ζωὴν, χάσῃ καὶ τὴν φουδούλαν.
Συνάζονται οἱ ἄρχοντες καὶ πάντες μεγιστᾶνοι,
καθέζεται ὁ ἀμिरᾶς εἰς θρόνον μουσιωμένον.
Φέρνουν τὰ ἄνθη τὰ τερπνὰ καὶ θέτουν τὰ ἐμπρός του.
Ἀπλώνει, ἐπαίρνει ἀπὸ παντοῦ μοῖραν ἐκ τὸ καθένα
1605 καὶ ὅταν τὸ χέριν τοῦ ἤπλωσεν νὰ πιάσῃ ἀπὸ τὰ ρόδα,
ὅπου ἔσωθεν ἐκάθετον ὁ Φλώριος χωσμένος,
ἐκ τούτων εἶχεν θέλημαν νὰ πάρῃ ἐκ τὰ ἄνθη,
ἐγγίσασιν τὰ χέρια τοῦ στοῦ ἀγώρου τὸ κεφάλιν.
Καὶ πόσον τρόμον ἔλαθεν καὶ φόβον ἡ ψυχὴ τοῦ
1610 νὰ μὴν τὸ μάθῃ ὁ ἀμिरᾶς καὶ τὴν ζωὴν τοῦ χάσῃ !
Ὅμως οὐκ ἐκατέμαθεν/ὁ ἀμिरᾶς τὸν δόλον·
κελεύει ἐπαίρνουν ἀπὸ μπρὸς τὰ ἄνθη διὰ συντόμου,
τῆς Πλάντζια—Φλώρες ὥρισεν ὅλα νὰ τῆς τὰ πέψουν
ὡσάν καὶ πόθον εἰς αὐτὴν εἶχεν ἀπὸ καρδιάς.
1615 Φέρνουν συντόμως, φέρνουσιν τὰ ρόδα πρὸς τὸν πύργον,
ὅπου ἀπέσω ἐκάθετον κόρη ἡ Πλάτζια—Φλώρα.
Σύρνουν ἐπάνω οἱ βάγιες τῆς ἀπὲ τὸ παραθύριν
καὶ μία βάγια ἐστέκετον, Κορίτσια τὸ ὄνομά της,
ἔτοιμη τοῦ νὰ στέκεται τὰ ρόδα νὰ σεβάζουν,

L 155r

V 221r

L 155v

L 156r

L 156v

L 157r

- 1620 τὰ ρόδα τὰ μυριστικά, τὲς μυρωδιὲς ἐκεῖνες.
Καὶ ὁ Φλῶριος ἐκάθετον ἀπέσω εἰς τὸ κοφίνιν
καὶ ἐσύρναν τον οἱ βάγιες τῆς/ἀπὲ τὸ παραθύριν. L 157v
Ἐφάνη γοῦν τὸν Φλῶριον ὅτι ἔν' ἡ Πλάτζια—Φλῶρα.
Σηκώνει τὸ κεφάλιν του, τὸ πρόσωπόν του ἐφάνη,
- 1625 ἡ κεφαλὴ του ὁλόξανθος, καθάπερ τὸ χρυσάφι,
βλέπει, φοβεῖται ἡ βάγια τῆς, στριγγίζει ἀπὸ καρδίας·
φωνάζει ἡ κόρη, ἐνιώσασιν κ' οἱ ἄλλες οἱ βαγίτσες,
τρέχουν νὰ ἰδοῦν, τὴν ταραχὴν γυρεύουσιν νὰ μάθουν :
«Τί τὴν μορφήν ἡλλοίωσας, τί ἐστρίγγισας εἶπέ μας».
- 1630 Κορίτσια ἦτον φρόνιμη, φρόνιμα ἀπιλογᾶται·
χώνει καὶ κρύβει τὸ ἀληθές, μηχανήμαν εὐρίσκει·
λέγει : «Πουλὶν ἐπέτασεν ἀφνίδια/ἐκ τὰ ρόδα, L 158r
κρού με τὸ στήθος, δειλιῶ, στριγγίζω μὴ μὲ φύγη·
φεύγει καὶ ὁ νοῦς μου, ἡμιθανὴς ἐπόμεινα αὐτίκα
- 1635 καὶ τὸ πουλὶν ἐπέτασεν, ἔφυγεν ἀπ' ἐμένα».
Ἡ βάγια δὲ ἐκ τὴν μορφήν ἐγνώρισε τὸν νέον
ὅτι ἔναι ὁ πολυπόθητος κόρης τῆς Πλάτζια—Φλῶρας.
Πρωύτερον γὰρ ἔλεγεν ἡ κόρη τὰς βαγίτσας :
«Γνωρίζετε, οἱ βάγιες μου, τί ἔναι τὸ σᾶς λέγω;
- 1640 Ὁ Φλῶριος ἔν' ὁ πόθος μου καὶ ἡ ἀσχόλησίς μου.
Ὁ Φλῶριος ἔν' ἡ ἀγάπη μου καὶ ἡ παρηγοριά μου.
Ὁ Φλῶριος ἔν' ἡ τρώσίς μου καὶ ὁ ἀνασασμός μου.//
Ὁ Φλῶριος ἔν' ὅπου 'παθα δι' ἐκεῖνον καὶ παθάνω». L 158v V 221v
Ὅμως ὡς ἐκατέμαθεν τὸ ἀληθές ἡ κόρη,
- 1645 τρέχει συντόμως, ἔδραμεν καὶ παρεκτὸς τὸν φόβον
πίπτει καὶ λέγει ἀπότολμα τῆς κόρης Πλάτζια—Φλῶρης :
«Μάθε, κυρά, καὶ γνώρισε, μηδὲν μὲ τ' ἀπιστήσης·
ἦλθεν ἐδῶ, ἀπεσώθηκεν ὁ πολυπόθητός σου,
ὁ πόθος τὸν ἀπὸ καρδίας εἶχες εἰς τὴν ψυχὴν σου
- 1650 ἐδῶ 'ναι, νὰ τον, ἔπαρ' τον, φθάσε διασυντόμως».
Στήκεται ἡ κόρη, σύντομα οὕτως ἀπιλογεῖται :
«Τί λόγια λέγεις πρὸς ἐμέν ; Ὡς ἄνους συντυχαίνεις !
Καὶ τί πικραί/νεις τὴν ἐμὴν καρδιὰν πεπικραμμένην L 159r
καὶ τί φλογίζεις τὴν ἐμὴν ψυχὴν πεφλογισμένην;
- 1655 Ἐκεῖνον τὸν ἐγὼ ποθῶ ἐδῶ κοντὰ οὐδὲν ἔναι·
μακρὰν ἀπὸ τοὺς τόπους μας, εἰς ἄλλους τόπους ἔναι.
Ἀετὸς ἂν ἦτον, κόρη μου, νὰ διώχνη τοὺς ἀνέμους,
οὐκ ἦλθεν ἔτσι σύντομα ἐδῶ νὰ καταλάβῃ».
Πάλιν ἀνταπεκρίθηκεν καὶ λέγει τὸ κορίτσι,
- 1660 ὅπου 'τον καὶ μυστηριακὴ τῆς κόρης Πλάτζια—Φλῶρης :
«Ὡ ρόδον πανεξαίρετον, γλυκοπεπονημένον,
ἂν οὐ πιστεύης ἔφτασε, δεικνύω σου τὸ πρᾶμαν,
ὅτι κ' ἐσὺ παρόμοιος εἶσαι τοῦ νεωτέρου,
ὅτι ἀκομήν ὠραιότερον οὐκ εἶδα γεννημένον/
- 1665 εἰς εἶδος, εἰς τὴν θεωρίαν, εἰς ἡλικιάν, εἰς πάντα».
Ἀκούει ταῦτα ἡ λυγερή, κλαίει καὶ ἀναστενάζει·
κινᾷ νὰ πᾶ νὰ τὸν ἰδῇ, βλέπει, κατεγνωρίζει·
γνωρίζει τὴν ἀγάπην τῆς καὶ τὴν ἀσχόλησίν τῆς·
πίπτει εἰς τὴν γῆν, λιγοθυμᾷ καὶ πάλιν μεταφέρνει.
- 1670 Δράσσει, περιλαμπάνει τον κ' ἐκεῖνος τὸ κοράσιον :

- «Καλῶς ἦλθες, αὐθέντη μου καλέ, γλυκειά μου ἀγάπη»!
 «Καλῶς ἦῤρα τὴν λυγερήν, τὴν γλυκοαπαντοχή μου»!
 Πόση χαρὰ καὶ ἀσχόλησις καὶ πόση πόθου τρώσις
 νὰ γίνετον ἀνάμεσα τῶν δυὸ γλυκοποθούντων!
- 1675 Καὶ γὰρ τὰ ρόδα τὰ εὐγενά, τὰ δροσομυρισμένα
 εἰς ἓν κλινάριν ἔμνοστον, / ὅπου ποθούντας πρέπει,
 παραδιαβάξουν, χαίρονται, σφικτοπεριλαμβάνουν.
 Ὡσπερ κισσὸς εἰς τὸ δειδρὸν οὕτως περιεπλακῆκαν,
 γλυκοφιλοῦν ἐνήδονα, ἀλλήλως ἀσχολοῦνται.
- 1680 Ἐκεῖ γὰρ τὴν ἐγνώρισεν ὁ Φλώριος τὴν κόρην
 καὶ μετὰ πόθου τοῦ πολλοῦ ἐπλήρωσαν τὸν ἔρο.
 Ὁ ἀμιράς δὲ τὸ συμβὰν τελείως μὴ κατέχων
 προστάττει μετὰ ὀρισμοῦ, μηνᾶ πρὸς τὸ κοράσιον
 νὰ πᾶ πρὸς τὸ παλάτιον νὰ ἰδῇ, νὰ τὴν συντύχη,
- 1685 νὰ εἰπῇ τάχα ὑπόθεσες καὶ ἀφήγησιν μετ' αὐτοῦ.
 Κορίτσια ἐπεκρίθηκεν, λέγει τῶν μηνυτᾶδων :
 «Ὑπᾶτε εἰπεῖν τὸν ἀμιράν ὅτι ἀρρωστιά ἐσυνέβη
 τῆς κόρης καὶ ἀναπαύεται ἀδύνατη στὴν κλίνην·
 καὶ τέτοια ἀνάγκη δυνατὴ πειράζει τὸ κοράσιον /
- 1690 ὅτι οὐκ ἀναπαύεται νύκταν οὐδὲ ἡμέραν».
 Ὑπᾶσιν οἱ πεμπόμενοι, τὸν ἀμιράν ἐλέξαν
 ὅσα ἡ Κορίτσια ἔφθεγξεν αὐτίκα πρὸς ἐκείνους.
 Ἀκούσας ταῦτα ὁ ἀμιράς θλίβεται τὴν καρδίαν·
 θέλει ἀτός του νὰ ὑπᾶ νὰ ἰδῇ τὴν Πλάτζια—Φλώρα,
- 1695 νὰ δώσῃ παρηγόρημαν τάχα ὡς πρὸς ἐκείνην.
 Καβαλλικεύει, ἐκίνησεν, ὑπάγει εἰς τὸν πύργον,
 δίδει κλειδιά κ' ἐνοίξασιν, ἀνέβηκεν ἀπάνω
 καὶ εἰς θρονὶν ἐκάθισεν, θέλει νὰ ἰδῇ τὴν κόρην.
 Ἡ κόρη ἀντάμα ἐκείτετον μετὰ καὶ τοῦ Φλωρίου
- 1700 περιπλεμένη ἐρωτικά, καθὼς εἶχεν τὸ δίκιον.
 Ὑπνον γλυκύν, γλυκύτατον ὁμάδι νὰ κοιμοῦνται
 εἰς κλίνην χρυσοστόλιστον καὶ εὐγενικωτάτην. /
 Τὸ ἰδεῖ τὴν κόρην ὁ ἀμιράς μετὰ τοῦ νεωτέρου
 πονεῖ, στενάζει, θλίβεται, τρώγεται τὴν καρδίαν·
- 1705 σὺρνει σπαθίν, ἐγύμνωσεν καθάριον ὡς τὸν ἥλιον,
 κόπτει ὡς τὴν φλόγα δίστομον, χρυσοκεκοσμημένον.
 Ἡθέλησεν ὁμοῦ τοὺς δυὸ ἐκ τῆς ζωῆς χωρίσαι,
 ὁμῶς δὲ πάλιν ἐν καρδιᾷ φείδεται τῆς μανίας
 καὶ οὐδὲν σαλεύει κἂν ποσῶς κανέναν ἐκ τοὺς δύο,
- 1710 καθὼς ἔναι ἡ συνήθεια πάντα στοὺς ἀμιράδες
 ἀτοί των τὴν ἐκδίκησιν ποτὲ νὰ μὴν τὴν ποίσουν
 ἀμὴ νὰ κρίνῃ ἡ κρίσις τους, τὸ δίκαιον νὰ ἔναι.
 Ὅριζει καὶ σφαλίζουν τοὺς ἄνω εἰς τὸν πύργον μέσα·
 μισσεύει πάλιν, στρέφεται ὅπου ἦτον τὸ παλάτιν· /
- 1715 κάθεται, συμβουλευέται μετὰ τοὺς ἄρχοντάς του :/
 «Τίς ἀπὸ σᾶς τοὺς ἄρχοντας ἐμὲν βουλὴν νὰ δώσῃ,
 ὅτι ἦῤρα τὴν παράξενον κόρην τὴν Πλάτζια—Φλώρα
 ἔνδον τοῦ πύργου, ἐκείτετον μέσον εἰς τὸ κλινάριν
 μὲ ἄγουρον πανεξαίρετον, ξένον, ἀπ' ἄλλην χώραν
- 1720 περιπλεμένη ἐρωτικά μὲ ἀσχόλησιν μεγάλην
 καὶ τὴν ἐμὴν ἀσχόλησιν ἔταξεν ὡς ἀράχνην·

L 160r

L 160v

L 161r

V 222r
L 161v

- ὅπου τελείως ἐνόμιζα ἐμὴν κυρίαν νὰ ποίσω
 κείνη μ' ἐκατεφρόνησεν κ' ἔποικεν τέτοιον πρᾶγμαν.
 Τί τὸ λοιπὸν διακρίνετε νὰ ποίσωμεν εἰς αὐτοὺς;»
- 1725 Εἰς καθ' ἑαυτῆς ἵσταται δριμέα ἀπιλογήθην·
 λέγει πρὸς πάντας εὐτολμα : « Ἄρχοντες, μεγιστᾶνοι,
 ἐμὲν μεγάλη εὐτολμιὰ μὲ φαίνεται εἰς τοῦτο
 καὶ ἀλαζονεὶα καὶ μηχανὴ καὶ πλήρης γέμων δόλου.
 Καὶ οὐ κἄν ποσῶς ἐκδέχομαι ὅτι νὰ τὸ ὑπομένη
- 1730 ἡ ὑμετέρα δυναστεία/τὸ πρᾶγμα τὸ τοιοῦτον, L 162r
 ὅτι ἐκεῖνος εἰς ἡμᾶς ἦλθεν μὲ τέτοιον θράσος.
 Λοιπὸν ἅς λάβῃ θάνατον ὁ πράξας τὰ τοιαῦτα·
 τὴν τόλμην, τὴν ἐπιβουλιάν, τὴν ἀφοβίαν, τὴν ὕβριν.
 Οὕτως λοιπὸν ἐδράξασιν οἱ πάντες ὑπηρέται :
- 1735 Δένουσι χεῖρας ὅπισθεν διαίως καὶ τῶν δύο·
 εἰς ἀμिरᾶν τοὺς φέρουσιν ἐντάμα ὡς καταδίκους
 ἐμπρὸς εἰς τὸ παλάτιον γυμνοὺς μέσα στὸν φόρον.
 Μέσα στὸν φόρον σύναξις ἐγένετον τῶν πάντων
 ὅπου τὴν κρίσιν καὶ τῶν δυὸ ὁ ἀμिरᾶς δικάζει·
- 1740 δικάζει, ἐκατεδίκασεν πυρὶ πυρποληθῆναι.
 Ἀκούει ταῦτα ἡ λυγερή, ὀλιγωρᾷ καὶ πίπτει·
 πάλιν συμφέρει, ἐγέρνεται, κλαίει καὶ ἀναστενάζει·
 λέγει «Κακὰ ἀπεσώθηκες» πρὸς Φλώριον ἡ κόρη
 καὶ διὰ σὲν ὀλιγωρῶ, πονῶ, διχοτομοῦμαι,
- 1745 ὅτι διὰ μὲν σὲ παίρνουσιν,/σήμερον ἀποθνήσκεις. L 162v
 Ἔδε ἀνομία καὶ συμφορὰ τῆς ἐλεεινοτάτης !»
 Πάλιν αὐτὴν ὁ Φλώριος οὕτως ἀπιλογεῖται :
 «Ὡς ρόδον πυργοφύλακτον, καστελλοκυκλωμένον,
 τετηρημένον ὡς δι' ἐμὲν, ἀδολοφυλαγμένον·
- 1750 δι' ἐσὲν φοβοῦμαι, δειλιῶ, δι' ἐσὲν πονῶ καὶ κλαίω·
 καὶ ἂν ἐγλυτώσῃς θάνατον, καλὴ, γλυκειὰ μου ἀγάπη,
 διὰ τὸν ἐμὸν τὸν θάνατον ἔνοιαν ποσῶς μὴ ἔχῃς·
 ἔχε τὸ δακτυλίδιον μὲ ἀτίμητον λιθάριν
 καὶ κράτει το εἰς τὸ χέρι σου, τίποτες μὴ φοδᾶσαι».
- 1755 Καὶ ἡ Πλάτζια—Φλώρα θλιβερὰ τὸν Φλώριον ἐλάλει :
 «Αὐθέντη μου ἀνδρειωμένε μου, εὐγενικέ μου αὐθέντη,
 ἂν ἀποθάνῃς, ἤξευρε οὐ θέλω νὰ ἐκφύγω
 μόνη μου ἐγὼ τὸν θάνατον, νὰ ζῶ χωρὶς ἐσένα·
 ποτὲ χαρὰν οὐ μὴ νὰ ἰδῶ, πάντα θλιμμένη νά 'μαι.
- 1760 Καὶ κάλλιον τὸν θάνατον νὰ ὑποδεκτῶ μετὰ σου
 καὶ κἄν ἅς ἔχω ἀφύρωςιν ὅτι ἐν τῷ παραδείσῳ
 ὡς καὶ καθάρια χριστιανὴ θέλω ἀποκαταντήσῃ
 παρὰ/νὰ ζῶ εἰς ἀσωτιὰν τῶν μὴ ὁμολογούντων L 163r
 τὸ τοῦ Χριστοῦ μου ὄνομα καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου».
- 1765 Ἀκούει ταῦτα ὁ Φλώριος, σπαράσσεται ἡ καρδιά του·
 περιλαμβάνει τὴν σφικτὰ, κρατοῦν τὸ δακτυλίδιον,
 ἔσω εἰς τὴν φλόγαν ρίπτονται ὑπὸ τῶν ὑπηρέτων·
 καὶ ἐκεῖ ἐφάν' ἡ ἐνέργεια ἡ τοῦ δακτυλιδίου·
 φεύγει τὸ πῦρ, ἐσθέστηκεν, ἀνεργὸν ἀπομένει·
- 1770 ἡ φλόγα δρόσος δείκνυται ὑπὸ τοῦ Πανουργέτου
 καὶ σῶοι καὶ ἀκέραιοι στέκονται ἀνυμνοῦντες
 Θεὸν τὸν παντοδύναμον καὶ πλάστην τῶν ἀπάντων.

- Καὶ μέσον τῆσδε τῆς φλογὸς ἔστραπτον ὡς ὁ ἥλιος.
 Τὸ ἰδεῖ τὸ πλήθος ἔκραζον μετὰ φωνῆς μεγάλης :
- 1775 «Συχώρησε, συμπάθησε, φεῖσαι τῶν ἀναιτίων
 κἂν δι' ἡμᾶς ἅς ἔχουσιν ἔλεον σωτηρίας». L 163v
 Καὶ εἷς καβαλλάρης εὐγενής, καλός, πεπληρωμένος,
 ὃς καὶ ἄπαντας εἰς φρόνεσιν καὶ εἶδος ὑπερεῖχεν,
 ὀρθὸς ἐστάθην παρευθύς, τὸν ἀμιρᾶν ἐλάλει :
- 1780 «Σουλτάνε, αὐθέντη θαυμαστέ καὶ αὐθέντα Βαδουλῶνος,
 ἐμέναν ὡς μὲ φαίνεται εἰς τὴν συνείδησίν μου,
 αὐτοὶ οὐκ ἔχουν πταισίσιμον, μᾶλλον ὁ Θεὸς τὸ δείχθει
 ὅτι ἔναι ρίζης εὐγενῶν ἐκφυλλισμένοι κλάδοι
 ἢ βασιλέως ἢ ρηγῶν ἢ τέκνα μεγιστάνων./
- 1785 Καταλεπτῶς σαφήνισον πόθεν καὶ τίνες εἶναι V 222v
 καὶ πόθεν ἐγεννήθησαν καὶ ποταπῆς θρησκείας·
 τὴν κόρην καὶ τὸν νεώτερον ἐρώτησε τοὺς δύο». V 222v
 Ἄκούει ταῦτα ὁ ἀμιρᾶς, ἀρέσκει τον ὁ λόγος·/
 ὀρίζει ἀπὸ τὴν κάμινον νὰ ἐβγούν οἱ δεσμωμένοι·
- 1790 ὀρίζει λύουσιν τὰ δεσμά, στέκει καὶ ἐρωτᾷ τοὺς· V 222v
 καὶ λέγει πρὸς τὸν Φλώριον : «Ἄκου τὸ τί σὲ λέγω·
 ἂν θέλῃς θάνατον φυγεῖν καὶ τὴν ζωὴν κερδαίσῃς,
 εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν, μηδὲν μὲ κρύψῃς λόγον·
 εἰπέ μοι πόθεν καὶ τὸ τίς καὶ ποίας χώρας εἶσαι
- 1795 καὶ τί καὶ πῶς ἐσέβηκες ἐδῶ στὸν πύργον τοῦτον». L 164r
 Ὁ Φλώριος ἀποκρίνεται εὐτολμα πρὸς ἐκεῖνον :
 «Οὐ κρύβω τὴν ἀλήθειαν, μάθε τὴν ἀπὲ τῶρα·
 ἐμὴ πατρίδα γέγονεν ἡ χώρα τῆς Σπανίας·
 πατὴρ ἐμὸς ὁ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ὑπάρχει·
- 1800 ἡ μήτηρ μου, φιλόσοφος ὑπάρχει γὰρ τὴν τέχνην, L 164r
 τὴν τέχνην τὴν ἐπτάσοφον γινώσκει καὶ κατέχει·
 καὶ μετὰ τέχνης καὶ σοφίας μητρὸς τῆς ἐδικῆς μου/
 ἦλθα καὶ ἐπεσώθηκα ἐδῶ 'ς τούτην τὴν χώραν
 διὰ πόθον τῆς παράξενης κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρας.
- 1805 Τῆς εἰμαρμένης τὸ ἄστατον ἐδίωκεν ὁ νοὺς μου L 164r
 μὴ χάσω τὴν ἐρωτικὴν κόρην τὴν Πλάτζια—Φλώρε·
 καὶ κάλλιον ἠθέλησα νὰ χάσω τὴν ζωὴν μου.
 Ὅμως ὁ παντοδύναμος Θεὸς ὁ παντουργέτης
 τὸ πῦρ ἐσθένει, δροσῶδές τὴν κάμινον δεικνύει».
- 1810 Ἄκούει ταῦτα ὁ ἀμιρᾶς, δράσσει ὡς πρὸς ἐκείνους· L 164r
 περιλαμβάνει καὶ τοὺς δυὸ μετὰ φιλοστοργίας·
 ὀρίζει καὶ ἐνδύνουν τοὺς μετὰ δορυφορίας·
 τιμᾷ καὶ ἀξιώνει τοὺς σεβαστοκρατορίας,
 καθίζει τοὺς εἰς θρόνον δὲ τῆς αὐτοκρατορίας,
- 1815 διατὶ ὑπῆρχεν συγγενῆς μετὰ πατρός Φλωρίου· L 164r
 ὁ Φίλιππος κ' ὁ ἀμιρᾶς οἱ δυὸ 'ταν ἐξαδελφοί·
 δι' αὐτὸν ἐγνώραν ἔδειξεν αὐτῆς τῆς συγγενείας.
 Ἐκεῖ στεφανωθήκασιν ὁ Φλώριος κ' ἡ κόρη·
 ὁ ἀμιρᾶς ὁ συγγενῆς ἐπιάσεν τὰ στεφάνια.
- 1820 Γάμους ποιεῖ βασιλικούς, συνάγει μεγιστάνους, L 164v
 δουκάδας, πάντας ἄρχοντας, πένητας καὶ πλουσίους·
 ποιεῖ τοὺς γάμους, ἐκπληροῖ ὡς ἔπρεπεν ἀξίως,
 σὺν τούτων δὲ χαρίσματα χαρίζει ἀμφοτέρους

- χρυσά, άσημομάργαφα, παντίμητα δουκάτα.
1825 Καί τοῦ Φλωρίου τοὺς ἄρχοντας ὅλους δωροφορεῖ τους·
ὅλους χαρίσματά 'δωκεν, ἐξακουστά, μεγάλα.
Καβαλλικεύει ὁ ἀμιράς μ' ὅλους τοὺς ἄρχοντάς του·
τὸν Φλώριον ἐξέβαλεν εἰς συνοδείαν τῆς στρατάς.
'Επέξευσεν ὁ ἀμιράς καὶ ὁ Φλώριος ἀντάμα
1830 καὶ ἀπεχαιρετηθῆκασιν ὡς ἔπρεπεν ἀξίως.
Καβαλλικεύει ὁ Φλώριος ὁμάδι μὲ τὴν κόρην,
μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους του καὶ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του·
πορεύεται εἰς τὰ ἴδια του, ὑπάγει στοὺς γονεῖς του.
'Ο δὲ πατὴρ τοῦτον ἰδὼν μετὰ καὶ τῆς μητρός του
1835 λαμπρὰ τοὺς ὑποδέχονται, ἀξίας μεγάλας κάμνουν.
'Ετέρους γάμους ἐκπληροῖ βασιλικῆς ἀξίας.
'Ανάμεσα δὲ τῆς χαρᾶς, τῆς ἡδονῆς ἐκείνης
τούτου πατὴρ ὁ βασιλεὺς μετὰ καὶ τῆς μητρός του
βαπτίζονται, χριστιανοὶ γίνονται παραυτίκα
1840 καὶ πᾶς λαὸς τῆς χώρας των, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι,
εἰς πίστιν τὴν καθολικὴν Ρωμαίων ὀρθοδόξων·
καὶ ἡ Ρώμη διαλέγει τὸν Ρωμαίων βασιλέα·
καὶ ἐβασίλευσε εὐσεβῶς στὴν πρεσβυτέραν Ρώμην.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

L = Codex Londinensis, mss. add. 8241, ff. 78 r — 165 v.

V = Codex Vindobonensis theol. gr. 244, ff. 211 r — 222 v.

Hess. = D. C. Hesseling, Le roman de Phlorios et Platzia Phlore, "Αμστερνταμ 1917.

Μαυροφρύδης = Δημητρίου Μαυροφρύδη, Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, τόμ. Α'. Ἀθήνα 1866, σελ. 257—323.

Wagner = W. Wagner, Medieval Greek Texts, τόμ. Α'. Λονδῖνο 1870, σελ. 1—56.

Σημείωση :

Τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα ποὺ ἀκολουθεῖ καταρτίστηκε κατὰ τὴν ἀρνητικὴν, ὅπως τὴ λέμε, μέθοδο. Παλαιότερων ἐκδόσεων γραφεῖς ὅταν δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον δὲ μνημονεύονται.

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ ΦΛΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΖΙΑ — ΦΛΩΡΑΣ

Τὸ δίστιχο τίτλο παραλ. L || 1 - 14 παραλ. L || 2 ἐν] ἐκ V : διόρθ. Hess. || 14 ὡσάν] ὅσον V : διόρθ. Μαυροφρύδης || 15 ἐὰν συλλάβῃ ἡ γυνὴ τοῦ νὰ τεκνοποιήσῃ L || μετὰ 15 λείπει ἐδῶ L || 15—35 παραλ. L || 16 ἂν λάβῃ] ἂν λὰ V : διόρθωσα || 17 κλαίγουν V : διόρθωσα || 23 τὸ V : διόρθ. Hess. || 24 αὐτῶν V : διόρθωσα || ἐτέρων V : διόρθωσα ἐταῖροι *εἶρε*. Hess. || 30 καβαλλαρίων V : —ίων Hess. || 32 δύβατα V : δύσβ— Hess. || 34 καὶ παραλ. V πρόσθ. Hess. || 36 ἐκ' εἶδασιν] ἐκεῖ δὲ L ἐκεῖ εἶδε Hess. || 37 ἀνθρώπους] Ρωμαίους V || εὐσεβοὺς] εὐγενεῖς V || 38 νὰ] διὰ νὰ L || παγαίνουσιν L || διὰ] ὡς δ. L || 40 ὥστε] ὅστις L || αὐτοὺς V || 41 τὸ ἀτεκνον] ἕτον ἀτεκνος V τὴν ἀτεκνον διόρθ. Hess. || εἶσχεν V || 42 ἡ γυνὴ συλλάβῃ] νὰ τεκνοποιήσῃ L || 43 ἐμὴν] ἡμῶν L || ἀπέλθουν V || 45 ἀλλοφύλους V || κελύων V || προστάσσει V || 46 ἔλεγεν τοὺς] λέγει δὲ V || 47 ἄνδρας καλοὺς πολεμιστὰς στρατιώτας ἀνδρειωμένους V || 48 δράματα] δρᾶξετε L || ἰδέτε L || 49 εἶναι ἀπὸ τῶν χριστιανῶν V || 50 ἐπώδυνον] ἐμπόδιον L || σ' αὐτοὺς] ὡσάν τοὺς V || ποίσετε V || 51 οἱ] τὸ L || ἄθρον L || θέλημα V || 52 αὐτοὺς V || μετὰ θράσους] μὲ τὸ θράσει V || 53 ὑπεσέβησαν V || 56 ὅσοι L || ὀπισθεν τοὺς ἐδέσαν] στρέφονται ἐξοπίσω L || 57 ἐκεῖνον L || 58 ἔλαβαν L || 60 κλαίουσα L || τρόπου] πόθου L || τοῖς] καὶ τ. V || ἀνόμους V || μ' L || 62 καὶ] τὴν L || 63 ἀπεσώθην L || μετὰ 63 ἔφερον καὶ παρέδωκάν τὴν εἰς τὸν βασιλέα L || 64 δὲ V || Σαρακηνοὶ] Ἀγαρηνοὶ L || τῆς ὥρας L || 65 τὸ] καὶ τὸ V || ἀκέριον φρόνημάν της] κάλλος τοῦ προσώπου L || 66 τὴν σύστασιν εὐγενικὴν τὸ ὥρατον φρόνημάν της L || μετὰ 66 ὑπερβαῖνον ἐθαύμαζον τὴν κόρην τὴν ὥραν L || 67 ἐγίνετον L || ἐπήρασιν L || 68 βασιλέα L V : διόρθωσα || 69 ἐξακριβῆς L, ἐξακριβαῖς V : διόρθ. Hess. || 70 ἐξακριβῆς L || τὴν ἐβλεπεν]

ἐφύλαττε L || τὴν εὐγενειάν τῆς κόρης] τῆς κόρης τὴν εὐγενείαν V || 71 ὑπάρχουσα L || γὰρ] γοῦν L || εὐγενική] χριστιανή L || 72 ἐκαθέζετο V || παντότε L || ἐνθυμᾶτον L || 73 τὴν ξενιτειάν τὴν ἔκαθε, θάνατον τοῦ ἀνδρός τῆς L || 74 ἀπὸ V || 75 ἡλλοιώθην V ἑτελειώθην L : διόρθωσα || 76 θερῖαν V || οὐδὲ κᾶν] κᾶν V || ἐφαίνετον] οὐ φαίνετον V || 77 ἡλιοκυκλοθώρημα V || β' ἡμιστ. τὸ πῦρ τὸ λαμπροτάτο V || 78 θεοχαριτόμορφον V || καὶ παραλ. V || 79 ἔσβενεν V || τὸ ἀφανίζει] ἡλλοιώθην L || 80 πάντοτε] γὰρ π. L, V : *εἶγρ. Hess.* || δεινῶς παραλ. V || 81 οἱ παραλ. V || τὴν V || 82 καὶ παραλ. L || 83 τὴν τούτου] αὐτὴν τοῦ L || αὐτὴν L || 86 κοντάρι V || εἰς L || ἔφτασεν] ἔτυχεν V || δυστυχίας V || κλόνος] χρόνος V || 87 εἰμαργμένης V || ἀπάνω L || ἐπεσώθην L || 89 πῦρ ἐξ οὐρανοῦ πέσειν καὶ πυρπολήσειν L || 90 κρεῖττον] πλεόν L || ὑπὲρ] παρὰ L || 92 πᾶμεν V || τὸν L || 93 ταῦτα V || 95 παρηγορία V || 96 οἱ] ὁ L || συχνοί σου] συχνάκις L || ὀδυρμοὶ] οἱ δαλμοὶ V || 97 ἀφανίζουν] ἡλλοιώθην V || 98 ἐμὴν] πολλὴν L || ὀλίγον] πολλάκις V || 99 πάλιν V || ἐρώτημα L || θέλω] ἔχω V || ἐρωτήσῃ L || 100 πὲ V || διὰ παραλ. V || κουρτεσιάν] κουρτέσια μου V || βλέπε] πέ το V || 101 καλὰ παραλ. L || στοχάζομαι] σ. συχνῶς L || 103 ἐὰν V || θάρρησ' ἐμὲ] χάρισέ με V θάρρησ' ἐμοῦ L : διόρθωσα || 104 στὸ κράτος μου] στὴν βασιλείαν L || ἔναι V || διὰ] δ. τὴν L || 105 νὰ] νὰ σὲ V || δουλεύουσιν L || 107 τὴν ἀπεκρίθην] ἀνταπεκρίθην L || 109 τὴν] ταύ L || ἐλπίζου L || μετὰ 109 κἀθεταὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα νὰ παρηγοροῦν τὴν κόρην L || 112 τῆς] δὲ τῆς L || Τονπλάντζια L || 113 τὸ ὄνομα] δ. V || 114 Ἦτον ἀνάμεσα] ὄντων ἀντάμα δὲ L || δύο V || χάριν V || βασιλίσσης V || 115 Δαλμάτια V || 116 ἔμορφον L, V || 117 ἡλιοαγλαίζοντα L, V : διόρθωσα || ἐνδόξως V || 118 ἡφέραν V ἔφεραν L : διόρθωσα || βασίλισσα L, V : διόρθωσα || 119 ἐκαίνης τῆς χριστιανῆς V || αὐτίκα] ἐν πρώτοις L || 120 ἔμορφοερωτοπαίδευτος L || 121 ἐκαῖνον τὸ V, L || εὐγενίδα V || 122 ἀμφοτέρως L || ἐγκύως L || τὰς γαστέρας V || 123 συνέφτασε L || καὶ ὁ] ὁ L || ἀντάμα] ἐκαῖνην V || 124 ἐγεννήσασιν L || βασιλέως] παλατιοῦ L || οἶκον] τοὺς οἴκους L || 125 Μάϊον L, V : διόρθωσα || ὄντα L || ἀθοῦν V || ἀνοίγουσιν L : διόρθ. *Hess.* || ἐκπέπτουν L || 126 Ἐγέννησεν] καὶ ἔ. L || 127 γεννᾷ παραλ. L || καὶ L || 128 Καὶ τί] τί τὸ L || ἐγίνετον L || 'ς L || 129 ἔμορφον L || 130 ἄμα] μετὰ L || ἔπεσεν] ἐξελεῖν L || 131 ἐπέθανεν L || ἐκ τὴν ζώην τὴν ὧδε] εἰς τοῦ ζῆν ἐκλείπει V || 132 ἐδιάδη L || στήν] καὶ εἰς τὴν L || ἀντεκατέστη V || 134 οἱ πάντες] ἅπαντες V || μετὰ τὸν βασιλέα] μικροὶ τε καὶ μεγάλοι V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 135 V) || 135 παραλ. V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 134 V) || 136 παλατίου V || 137 χαρὲς L || παραδιαβασμόν των] ξεφάντωσὴν τοὺς V || 138 ἐχαίρουνταν L || 139 παρακαλῶν L || προστάττει L || 140 τὸ βρέφος τὸ ἐν καὶ τὸ ἕτερον ἐξακριβῶς θηλάσσειν L || 141 στερέως L || νὰ τ'] ν' V || μὲ προσοχὴν μεγάλην] καλῶς νὰ τὰ προσέχουν V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 142 V) || 142 παραλ. V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 141 V) || 143 ἐνδύνουν L || 144 ἀναθρέφουντα V || τ' V || κ' V || 145 βρέφη] δύο V || 146 τῶν ἔθηκεν L || ἔπρεπεν L || 147 μὲν] δὲ L || τ' V || ὀνομάζει] τὴν δὲ κόρην L || 148 τὴν κόρην τὴν] εὐγενικήν καὶ L || ἐκάλει] ἔθηκεν L || 149 α' ἡμιστ. διὰ τὸ ἦταν ἀνθίμια V τὶ ἀνθομοῖα ἔλεγες L : διόρθωσα || τοῦ '1] οὐ L || τοῦ '2] ἔναι V || κύρνου L || 150 τὸ] τοῦ V || ἡ θεωρία V || εἴχαν] ἐνι V || ὄψιν] νότην L || 151 ὥσπερ] ὅταν L || καὶ παραλ. V || 153 κρουστριανταφυλλόρροδα L || 154 ἐρωτογηγαπημένα] καὶ ἐρωταναπαμένα L || 155 δύο ἐκαίνων] ἀμφοτέρων L || μετὰ 156 ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ μητέρα τοῦ διδάσκουν τὸν υἱόν τοὺς L || 157 τοῦ πατρός σου] τῆς φωνῆς μου V || 158 τὸ λέγω V τὸν λόγον L : διόρθωσα || 159 Πατέρων] ἀνθρώπων L || σχολάζουν L || 160 τὰ '1] στὰ L || σπουδάζουσι] σχολάζουσιν V || νὰ τὰ] διὰ νὰ L || 161 'ναι V || 162 εὐτυχεῖς εἰς τὰς βουλάς] εὐτυχέστατοι εἰς βουλὴν L || κί' L || 163 τὰ πρέποντα τῆς βασιλείας] τῆς βασιλείας πρέπουσι V || φρόνιμα L || ξηγοῦνται] ἐξάγουσι L || 164 καὶ] τοὺς V || 165 ταπεινοῦς] τοὺς παιγιοῦς V || 166 ἀπάντησεν] ἀπόκρισιν L, V : διόρθωσα || αὐτοῦ πατέρα] πατέρα λέγει L || 167 Ἐμός] ποιῶ V || ἐμοῦ L || 168 ἂν ἔναι παραλ. L || καὶ] καθὼς L || 169 ληρώνω L δουλεύω V : διόρθ. *Hess.* || 170 σχολαῖτον] σχολαῖτον L || μετὰ σχολαῖτον προσθ. μόνος V || 171 δίχα] χωρὶς V || Πλάτζια-Φλώρες L || 172 ἐὰν] ἔ. δὲ L || μὲ ταύτην ἀπελθὼν V || 174 βουλευμάτα] καλεύματα L || ἑτοίμως] ἔτι ὥς L || 175 κ' V || εἰς παραλ. L || 176 ἀπιλογεῖται L || 177 αἴτημα V || θέλημα V || ζήτημα V || 178 ὑποδέχομαι L || ὥσπερ] ὅπερ V ὥς τὸ L : διόρθωσα || 179 Ὁμοῦ] ἀντάμα L || δύο L || 180 Πλάτζια-Φλώρε L || μαθαίνει L || μετὰ 180 ὁ διδάσκαλος νὰ τοὺς διδάσκη καὶ τοὺς δύο L || 182 ἔμαθεν καὶ ἀνέγνωσεν V || 183 δὲ καὶ] καὶ εἰς V || 184 του καὶ] καὶ τὴν L || μετὰ 184 Ὅποτεν γὰρ ἀνέγνωθεν τὴν βίβλον τῆς ἀγάπης [ἀγάπη ἐκατεμάρανεν τὸν νοῦν τοῦ καὶ καρδίαν V || 185 ἐκαῖνον] μὴ φέρων V || 186 κατέτρωσε V || 187 τι] ὅτι V || ἀνεπεύετο L || οὐδ'

V || 188 Φλώριος δ' || δὲ Φλ. V || τὴν Πλάτζια Φλώρε πάντα V || 190 κρυσταλλίδα V || παχνοχιονάτην] πάχνην τοῦ χειμῶνος L || 191 παραλ. V || μαυροπλουμιστοτάτην L || 192 νερανζοερωτόκουστον L νερανζαρωτόκουστον V : διόρθ. Hess. || κρινοτριανταφυλλάτην] ροῖδοκοκκίνοχειλαν L (πρ. κριτ. υπόμν. 193 L) || 193 παραλ. L || ροδοκοκκίνοχειλα V : διόρθωσα (πρ. κριτ. υπόμν. 192 L) || 194 ἐρωτοπονεμένην V || 195 χάρις V || 197 εἰς V || ἔβαλεν] ἔθηκεν L || εἶχεν L || μετὰ 197 τὸν βασιλέαν συντυχαίνει ὁ διδάσκαλος L || 199 ἀπῆλθε V || 201 γνώρισε V || κατέμαθε L καὶ κατέμαθε V : διόρθ. Hess. || 202 ἐμοί] ὡς ἐ. LV : ἔγραψα || ὅτι παραλ. V || ἐρωτοετρώθη V || 203 Πλάτζια Φλώρε L || ὠραιὰν LV || 204 στήν L || 205 οὐδὲ] ποτὲ οὐκ L || 206 μόνον LV || συντυχία V || ἕναον L || 207 δι' αὐτὴν] κατ' αὐτὸν V || 208 ἐάν L || σ' L || μὴ L || 209 εἰς πόθον] ἐκ πόθου L || 212 κατασφάττουσι L || καρδίαν V || 214 πανευγενοῦ L πανευγενῆς V : διόρθ. Hess. || καρδιοδιχοτομᾶται V || ἐκ] ἀφ' (γραμμμένο ἀπάνω : ἐκ) L || φουδούλα V || 216 ν' ἀποστελεω] νὰ ξενώσω L || 217 νὰ 'ν' καὶ V || ἔβγη] τὴν ἐβγάλη V || ἐκ] ἀπὸ L || 218 εἶχαν L ἔχει V : διόρθ. Hess. || 220 πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ λέγει L || μετὰ 220 ὁ βασιλεὺς διδάσκει τὸν υἱὸν τοῦ L || 222 ποιῆσον LV : διόρθωσα || ἐμοῦ] καὶ τὸ L || Θέλημα V || γλυκύτατε υἱέ μου] ἐμοῦ ὡς ἀγαπητός μου L || 223 ὑπήκοος] ἐπίκουρον L || πατήρ V || 224 τὴν] καὶ L || ἐξ] ἐν V || 225 Θέλεις V || στὸ σκολεῖτον L || 226 ν'] καὶ ν' L || 227 Ἐκεῖ γὰρ ἐνι] ὅτι ἐκεῖ ἐναι καὶ L || φρόνεσις L || ἐκεῖ] ἐ. ἐναι L || 228 πολλοὶ L || παῖδες τῶν] παιδία L || 229 ἐνεφάνησαν L || 230 ἐκ γένους ἡμετέρου τε] ἀπὲ τὴν ἡμετέραν γενεάν L || ὑπάρχει] ἐναι καὶ L || 231 ἐπεθυμᾷ L || ἡλικίαν V ἑλικίαν L : διόρθωσα || 232 ἐπαίνου L || ἐσένα] ἐμένα L μένα V : διόρθ. Hess. || 233 δι' αὐτὸν L διὰ τοῦτο V : διόρθωσα || στέλλει V || καίνος χαιρετισμοῦς] συχνοχαίρε — L || 234 σοὶ προστάττει V || 235 ἀπεκρίθη V || 236 ἐμέν, πατέρα] ἐμοῦ πατὴρ ὦ L || τὰς συντυχίας] τὴν συντυχίαν με V || 237 μένα L || 238 οὐκ ἔλθ'] μὴ ἔλθῃ L || μ' ἐμέν] μετὰ μου L || 239 εἰς L || σκολεῖτον] τὸ σ. L σκόλην V || 240 ἐμὴν] ὠραιὰν L || β' ἡμιστ. κόρην τὴν Πλάτζια Φλώρε L || 241 Καὶ ποῖα καρδιὰ καὶ ποῖα ψυχὴ L || 242 πρὶν ἀπὸ 241 V || 242 νὰ ξενωθῶ] Καὶ πῶς νὰ ξ. L || συχνὰ V || 243 καὶ λέγει μου ἡ συμβουλὴ τῆς ἐρωτομανίας] προσέχου νὰ μὴ ξενωθῆς καὶ χάσης τὴν φουδούλα V || 245 Καὶ κάλλιον] κάλλιον V || μὲ τὸ σπαθί] τῆς ἀγάπης τὸ σπαθί V || ν' ἀφήσης νὰ μὲ κόψῃ V || 246 μὲ διχοτομήσουσιν V || 247 θηρίους V || διχῶς V || 248 θέλησα νὰ ξενωθῶ L || Ἔδε] κ' ἔδε L || ἀνομιὰ L || 251 ὀρθωμαν τὸ] μὲ ὀρθωμαν L ὀρθωμα τὸ V : διόρθωσα, μέγ' ὀρθωμαν διόρθ. Hess. || 252 ἔθηκεν] τὴν ἔθηκαν V || ἀρρωστημένην V || 253 τοιαῦτα V || 254 μας] μου L || 255 ὑπέπεσεν V || 256 τὴν] τὸ L || ἐγέρθη L || 257 ἀρρωστίας τῆς V τῆς ἀρρωστιᾶς L : διόρθωσα || 258 τὴν νὰ τὴν] νὰ τήνε V || 260 Ἐάν] καὶ ἂν L || ἔδε L || 261 εὖρειν V || πῖστεψε L || καίτεται L || ὡς σὲ] ὡσάν L || 263 πέμπω σου πάλιν] πῖστευσον στέλλω σοὶ V || 264 μετ' ἀναστενασμόν V || ἀπιλογᾶται V || 265 βασιλεὺς V || 266 ἤξευρε] τὴν εὐγενικὴν L || 267 ἐμὲ] δι' ἐμὲ V || 268 Κατὰ] μετὰ δὲ LV : ἐξέδ. Hess. || 270 Εἶς] ὁ εἶς L || ἔθηκεν L || 271 τὴν] τοῦ L || καθενοῦ V || 272 δακτυλίδιν ἐρωτικὸν V ὄριον δακτυλίδιν L || 273 ἐκεῖνον L || ἐκονόμησεν] ἐκόσμησεν V || 274 ἡ χάρις τὸ ἐκόσμησεν] ἔχαριτοεκόσμησεν L || 275 ὄσον] πῶς V || 276 τὰ λόγια τὰ τὸν] τ. λ. τοῦ τὰ V καὶ τέτοια λόγια L : διόρθωσα || ἤλεγεν L || ἄκουσον] καὶ ἄκουσε L || 277 καὶ παραλ. L || μετὰ σένα L || 278 ζαφείριν V || 279 ἑμορφον παραλ. V || ἐν' L || καὶ παραλ. L || ἀντὶ ἐμένα] ὡς ἀντὶς μου L || 280 ἐάν LV || τι πρόσθεσα || εἰς ἐμὲ συμβῆ] σ' ἐμὲν ἐνάντιον L || β' ἡμιστ. συμβῆ] ὅτι νὰ πάθω L || 281 αὐτὸν LV || 282 θεωριά του] θεωρία V || 283 ἔχη V || εἶδῃσιν] ἐκδοσιν V || κανεὶς μὲ θλίβει] ὅτι ἐγὼ θλιβοῦμαι V || 284 ταῦτα ἀκούσας L || δακτυλίδι V || 285 βάλλει L || δακτύλι] — λίδιν V || 286 ὑπάγει] καὶ πάγει L || στὸ L || Μοντόριον V || 287 αὐλητὰς V αὐλιστὰς L : διόρθ. Hess. || ἄρχοντες L || ἐπεχαιρέτησεν L ἀποχαι — V : διόρθωσα || 288 καὶ ὑπάγει] νὰ παγαίνει L || 289 α' ἡμιστ. μετ' αὐτὸν ὑπαγαίνουσιν L || 290 ἐκείνων ἐξέδ. Hess. || 291 συντροφιαν] τὴν σ. V || 292 ἐπῆρε γερακοφάλκωνα ξεπτέρια καὶ ζαγάρια V || 293 τάχατε V || παραδιαβασμόν L || 294 μετὰ χαρᾶς θλίψι V || μὴ θυμῆται V μὴ ἐνθυμᾶται L : διόρθωσα || 295 παρηγορίαν V || οὐδόλως γὰρ οὐκ ἦταν] οὐκ ἦτον οὐδὲ μᾶλλον L || 297 ἐσυχνοδόλεπεν] γὰρ ὑπέβλε — L || τὸ παρέδρομον ἐκεῖνον V τοῦ ὑποδρόμου ἐκείνου L : διόρθ. Hess. || 298 ἀγάπα L || 300 αὐτοὶ οἱ] οἱ αὐτοῦ L || 301 ἑμορφα L || παραδιαβασμόν L || τοὺς V || 302 εἶχε V || 303 εἶχέν τὴν] εἶχεν τα L ἀλλ' εἶχεν τὴν V : διόρθωσα || τὰ σκύβαλα] σ. V || 304 ἐπεσώθησαν L || Μοντόριον LV : διόρθωσα || 305 ἐπεδέχτηκεν L || 306 ἀπὸ V || χέρι V || συγγινῆς V || φίλος V || 307 περιμπλέκεται V || συχνὰ

V || καταφιλεῖ τον] τὸν ἀσχολεῖται L || μετὰ 307 καὶ τέτοια λόγια τὸν ἔλεγεν ἀκουσον νὰ νὰ μάθης V || 310 τὸν] τοῦ L || δώσουν V || 311 τὸν] τοῦ V || ὦ Φλώριε] ὁ δούκας V || τὸν] τοῦ LV : διόρθωσα || λέγει] Φλωρίου V || 312 εὐτρέπισται] ἡτοίμασται V || καὶ ἀγωμεν] ἀπέλθωμεν L || 313 ρῖψε L || ἐννοίαν] ταύτης ἔ. L || ρῖψε L || 314 ἀγάλλου] γέλα || χαίρου, σκίρτησον] σκίρτησε χαρὰν L || διχῶς L || 315 ἄρχοντες L || οὗτους V || 316 φαίνεσαι] γίνεσαι V || ὡς παραλ. V || ἐγνοιασμένος V || 317 ταῦτα ἀκούσας L || ἀπεκρίθη V || 318 οἱ πάντες ²] π. V || 321 ἐν τῇ βασιλείᾳ] ἐντὸς τῆς βασιλείας L || εἶναι L || παρηγορία V || 322 ἐνι V παραλ. L : διόρθωσα || παρηγόρημα V || 323 εἶναι L || 324 παρακάλεσιν L || μετὰ σου μεταθ. λέγω V || 325 σᾶς L || οἰκεῖν τε] ἐκεῖ τε V οἰκῆσαι L : διόρθωσα || μετὰ 325 στὸν βασιλέα Φιλίππον νὰ στρέψωμεν τὸν λόγον V || 326 ὑπὸ] ἀπὸ V || 327 παράξενον V || ἄς εἴπω, ἄς καταλέξω] ἄς εἴπω καταδέξω L, νὰ σᾶς τὸ καταλέξω V : διόρθωσα ἄς εἴπων καταλέξω διόρθ. Hess. || 328 ὁποῦ] ὅστις V || πόνον V || θλίψιν V || λυπᾶται L || 329 πονεῖ] ποθοῦν L || θλίβονται L || πάντα L || πονεμένη] ὑπομένουν L : διόρθωσα || 330 ἐπανεστράφη V || 332 του] τε V || ἀγνοίαν V || ποιῆσαι] βουλήσαι L : βουλεῦσαι διόρθ. Hess. || 334 ὑπ' ἀπ' V || 335 Πλάντζια Φλώρε L, Πλάτζαφλώρην V : διόρθωσα || ὠραίαν LV : διόρθωσα || νὰ ποιήσω] τί νὰ ποίσω L || 336 ἐκέρασεν ἐκείνην] νὰ ἐγχερᾷ εἰς ἔ. L : ἐκέρασεν ἐκείνη Hess. || 337 δι' αὐτὸν L, τιαυτόν V : διόρθωσα || νύχτες τε καὶ τὲς ἡμέρες L || οὐ] νὰ V || στέμμα V || στὴν κεφαλὴν μου] εἰς τὸ κεφάλι L || 340 στέμμαν οὐδὲ] οὐδὲ ἄλλον L || διάδημα] διάστημα V || μήτε] τότε V || 341 τῆς βασιλείας ἐνδυμαν] ὡς βασιλεὺς ὡς ἐνδυμα V || εἰς αὐτὴν ἂν οὐ πράξω] ἐὰν ε. α. π. L || 342 πῦρ νὰ πυρπολήσω] ἐμπυρσοπολήσω L || 343 τελείως] εἰς τέλος L || 344 ἤλθεν] ἔρχεται L || πιτραπέζης V || 344 τὸν ²] τοῦ L || 346 ἀφηκράσου V || κατεγνώριζε L || θέλημαν L || 348 καὶ τὴν βουλήν] τὸν ὀρισμὸν L || τὴν παραδίδω] τὸ φανερώνω L || 348 τὸν ὀρισμὸν μου ποῖσέ τον μὴ φοβηθῆς σὲ λέγω L || 349 τὴν Πλάτζια—Φλώρε βούλομαι νὰ χάσω ἀπ' τὸν κόσμον L || κόρη V : διόρθωσα || 350 β' ἡμιοι. παραλ. V || παιδρὸς λαμπρὸς ὁ ἄριστος L : διόρθ. Hess. || 351 α' ἡμιοι. παραλ. V || 352 ὁκονόμησε L || σοι] τι V || 353 πέψε με] στεῖλε μου V || ὄρνιξ L, ὄρνιθα V : διόρθ. Hess. || 354 φαρμακωμένην V || 355 ὅπως] μήπως L || καὶ] νὰ V || 356 εἰς ὀργὴν γάρ] σὺν ὀργῇ L || 357 πτονερός L || γέμων ὅλως δόλου] πλήρης δόλου γέμει L || 358 θέλει L || τὸν ὀρισμὸν] τὸ θέλημαν L || 359 ὡσὰ L, πᾶσα V : διόρθ. Hess. || οἰκέτης] θεράπων L || 360 ἀπιλογᾶται V || 362 τοῦ λόγου V || αἵτημαν] ζήτημα V || πληρῶσαι V || 363 συγκέρασον V || κατασκευάσαι V || 365 πέφει] στελεῖ V || φανερά V || 367 εἰπεῖ του V || 368 τῆς Πλάτζια-Φλώρης τὸ σταλὲν γνωρίσει ἡ βασιλεία σου V || 369 οὕτως] αὐτὸς V || ἐκατεσκεύασεν V || συσκοφαντήση V || 370 μὲ τὸν] μετὰ V || 371 ἡτοίμασαν] ἐποίησαν L, ἐσυναχθῆκαν πάντες V || 372 ἐπὶ χρυσῆς τραπέζης] μετὰ ἐπιτραπέζης V || 373 μετὰ τοὺς μεγιστάνους τε μετὰ τοὺς ἄρχοντάς του V || 374 ἐκένωσεν ἡφέρασιν V || 375 ἡφέραν V || καὶ] δὲ V || στοῦ βασιλέως L || 376 ἐκείνην τὴν] κ' ἐκαῖνον ὁποῦ V || ἡτοίμασαν V ἡτοίμασεν L : διόρθωσα || ὁ ἐπιτραπέζης] συσκοφαντήσαι V || μετὰ 376 τὴν Πλάτζια-Φλώρε τὴν εὐγενικὴν τάχα διὰ νὰ χαλάσῃ V || 377 ἤφερεν V ἔφερε L : διόρθωσα || 378 παραλ. L || 379 β' ἡμιοι. τῆς βασιλείας σου τὸ στέλλει V || 381 ἡγαπημένην V ἀγαπημένον L : διόρθωσα || 382 τὸ δῶρον δέχεται] δέχεται δῶρον V || μελίση V || 383 μικρὸν V || ρίχτει τον τὸν σκύλον V || 384 τὸν σκύλον τάχα τό ῥριξεν ἵνα μὴ ἔχη δόλον V || 386 πέπτει L || κύνας] σκύλος V || ἀπέψυξεν L || ἐψύγη V || 388 ἡγνόουν] ἔγνω οὖν V || γινόμενον L || ἐθαύμασαν V || τὴν τόλμην] μεγάλως L || 390 μὴ οὖσαν] ποιεῖσα || 392 καὶ φθόνον πρὸς] πτόνον τὸν πρὸς L || 393 ἐμὲν νὰ] ἐμέναν L || 395 συναχθοῦσιν] συναχθοῦν οἱ V || χώρας] Ρώμης V || 396 τε καὶ οἱ] καὶ οἱ V τε καὶ L : διόρθωσα || 397 ἀπαντες] οἱ πάντες L || ἐσυναχθῆσαν V || στέκουντες L || κατ' ἀξίαν] κατὰ τάξιν L || 398 πέμπουν V || διὰ] εἰς V || δεδεμένην V || 399 ἐστέκετον] ἤστανε δὲ L || τίποτε L || 400 παραλ. V || 401 βάρθου L || καρδίας] καρδιάς τῆς L || 402 μὴ κάτι συκοφάντης] διὰ τοὺς συκοφάντας V || 403 ἤλθε V || β' ἡμιοι. λόγον μοι κατεσφάλθην V || 404 μὲ λείχει V ἐλέγχει L : διόρθωσα || 405 δίκιον V || 406 παραλ. V || 407 σηκώνεται ὁ βασιλεὺς στέκεται εἰς τοὺς πόδας V || 408 πλούσιοι] σήμερον V || τοπάρχες L || 410 δικαίως] εἰς δίκαιον V || 411 προσωποληψία V || σ' ἐμὲν] πάλιν L || 412 τὴν] ὁποῦ V || θεωρεῖτε L || 413 μάννα L || ἐκούρσεψα L || 414 ἤφεραν V || 415 ὅταν τὴν] ἐκεῖ αὐτὴν L || ἐγὼ] καὶ ἔ. L || ἐχάρην] τὸ ἔχάρην L || 416 κ' παραλ. L || δωροφορίας V || 417 ἀνάθρεψα V || ἀποκατάστησα V || 418 τὸ παραλ. V || κ' παραλ. V || 419 βασιλικὰς ἀνταμοιβὰς V || κ' V || εὐχαριστίας μεγάλας V || 420 ἤλεγα L || συμπεθεριὰν L || ποίσω] κάμω V || 421

στέμμα V || διάδημα V || νά τήν] διὰ νά L || 422 τιμηθῇ ὡς βασίλισσα] τήν κοσμήσω βασιλικά V || 423 αὐτεῖνη V || δικάων V || 425 δι' αὐτὸν ἐσῆς L || 427 πρέπον της] πρέποντα L || δίκαιον LV : διόρθωσα || 428 κ' V || στέκεται V || 429 δριμέα L θλιμμένα : διόρθωσα || νά¹ παραλ. V || νά² V || 430 θρηναῖ V || καρδίας V || 431 νά μὴ ἔχη] καὶ οὐκ ἔχει V || ἀποκρίνεσθαι] ν' ἀποκριθῇ V || ἀναίτιον] ἐνάντιον V || 432 πταῖσμαν] τίποτε V || ἔχει V || εἰπῇ] λυπῇ V || δὲν εἶχεν] καθόλου V || 433 οὐκ οἶδεν] καὶ οὐκ ἔχει V οὐκ εἶδεν L : διόρθωσα, οὐκ εἶδεν Hess. || ἀνοσίως πράξης] ἀναιτίας πράξη V || 434 μὲ τὸν ἐπιτραπέζης] τὴν ἐπὶ τραπέζης V || 435 μηχανήμα V || δόλον] τρόπον V || 436 ἔχει V || ἀποκριθῇ V || 437 δίκιον V || ἐγνωρίσουν L || 438 ἔξευρε L || πῇ L || 439 νά εἰπῇ] καὶ νά εἰπῇ V || ἀναίτιον] ἐνάντιον V || 440 αὐτὸν L || οἱ παραλ. V || 441 παραλ. L || 442 δολερὴν ἀπόφασι V || τήν] τὴν L || ν' ἀποθάνῃ] τοῦ θανάτου L || 444 πυρπολοῦσιν V || 445 κατ'] πρὸς V || φλόγα λαμπρά V || ἀνάψαι] ν' ἀνάψουν V || 446 μέσα V || ριφῆναι V ριπτῆναι L : διόρθωσα || 448 τοῦ δόλου] τῆς κόρης : L διόρθωσα || 449 εἶδαν Hess. || μηχανήμαν] ἐνάντιον V || 450 αὐτὸν L || κατεδίκάζον V || 451 πικρίας] πικρὸν γὰρ V || 453 ψεύτης L || δ] καὶ L || ἀπιστίας L || 454 ὀρίζουν διορθωμένο ὀρίζει V || σκευάζουσιν V || κόρη V || 455 εἰρκτῇ] ρίκτουν V : ρίπτουν διόρθ. Hess. || ἀνοσίως] ἀναιτίας V || 456 δεσμοῖς ἀπαραλύτοις] βασαντοτυραννοῦσιν V || 457 φθέγγεσται V πτέγγεσθαι L : διόρθωσα, φτέγγεσθαι διόρθ. Hess. || μεταξὺ 457 καὶ 458 προσθ. μὴ δίκαιον εἶναι αὐτὴν καὶ αὐτὴν καταδικάζουν | δῆθεν τοῦ μὴ μέμψεσθαι τάχα τὸν βασιλέα L || 458 ἐβγάνουσιν ἐκ φυλακῆς V ἐκ φυλακῆς ἐβγάλουσιν L || 459 σινισκλάκος V || 460 εἰς κρίσιμον τὴν ἡμερον καὶ σιγανὰ τὴν κρίνουν V || 461 παραλ. V || 462 παραδοῦναι τῇ πυρὶ] ἀποφασίζουσιν αὐτῇ V || 463 οἱ δῆμιοι φέρνουν] ἡμέραν V || τοῦ καῖναι] καὶ κακίως V || 464 ἀφότου L || ἐπέσωσαν L || ἀνάπτει V || 465 δημί-οις L || 466 ἰλίγα L || παρεπονέμενα V || 468 μου² παραλ. V || μου¹ παραλ. V || ζωῆς L || φύχως L || 469 ἀστροφύτευτα LV || καρδίας V || 470 ὀπδίζουν V || ἀπὸ σὰ V || τώρα] κ' ἐδὰ L || σὲν παθάνω L || 471 διὰ σένα V || καὶ παραλ. V || 472 Μοντόριον L Μουντούρι V : διόρθωσα || 473 ἐμὲν L || τίποτε L || ἡξεύρεις V || 474 οὐ κατέμαθες V || ὅτι] τὸ τί L || σὲν L || πάσχω παθάνω L || 475 ἡ] τί L || ἀναδέχεται L || χάνομαι] χάνω σε L || 476 τινὰν] κανεῖν V || μνηστὴν] ἀνθρωπον V || 477 β' ἡμιστ. νά σοῦ τὸ ἀναγγεῖλη V || 478 ἐπεὶ] ὅτι V || ἐμένα V || παρὰ λόγως L || 481 δρα εἰς] χωρὶς V || φλόγα L || θλιμμένην V || 482 κ' V || 483 οὔτε σὺ L || 484 ἐνῆδονον] σὺν ἡδονὴν V || συζῆσαι V || 485 ἐνθυμουμένος L || θάνατον] τὸν θ. L || 486 αὐτὴν τὴν ὥρα] τὴν ὥραν ταύτην V || 487 θορυβουμένος V || ἔμφοβος] μὲ φόβον V || 488 καὶ θάμβος κατεκράτησεν τὴν δλην του καρδιαν L || 489 ὑπάρχων L || 490 α' ἡμιστ. θεωρεῖ τὸ δακτυλίδιν του V || εἰς] εἰς τὸ V || 491 τοῦ παραλ. V || Πλάτζια—Φλώρε V || 492 ἔχεν V || νά φανίξῃ] νά ἀφανίξῃ L φανερώνη V : διόρθ. Hess. || 493 βλέπει ἑνδρανίζει θεωρεῖ τὸν ζάφειρον νά εἶναι L || 494 ἀνεγνώριστον V || 495 νά χάσῃ] ἔχασεν V || 496 διὰ] ἀπὸ V || 497 παραλλαγήν... λιθάριν] ἐπαράλλαξεν θολώνει τὸ λιθάρι V || 498 ἐγνώριστον L || 500 ἐνθυμούμενος] εἰς ἐνθύμῃσιν L || Πλάτζια—Φλώρες L || 501 ὅτι δταν ἴδης θόλωμαν στὸ δακτυλίδιν ἐκεῖνο V || ἴδης L : διόρθωσα || 502 κακῶς L || 503 γουργά V || ἐπεπήδησεν L || κοιμᾶτον V || 504 κλαίγων || καρδιοπονέμενη V || 505 καρδιά V || ὅπου παραλ. V || ἀλησμώνησες V || 506 ἀσκολήσεως L ἀσχόλησης V : διόρθωσα || τὸ στερρόν] τὸν καιρὸν V || τὸ εἰς ἐσέναν ἔχει] ὅπου ἔχεν εἰς ἐμένα V || 507—8 παραλ. V || 509 καρδιά μου διὰ σὲν V || ἡ κόρη ἡ Πλάτζια—Φλώρε] ἡ Π. — Φλώρε L Πλάτζια—Φλώρη κόρη V : διόρθ. Hess. || 510 ἐφέραν L ἡφερεν V : διόρθ. Hess. || ἡ μοῖρα παραλ. L || 511 ἐπέσωσιν L || 512 διὰ σὲν V || καρδιά] κ. μου V || διὰ σὲν V || παθάνει] καρδιά, π. L || 513 καρδιά L || ἀνηγέρθητι L || εἰς LV : διόρθωσα || 514 καρδιά L || ἔγειρον LV : διόρθωσα || 516 ἔρωτα V || μετὰ ἀγάπην προσθ. L σηκώνεται ἀπὸ τὸν ὕπνον ὁ Φλώριος || 517 συμπάθησε V || ὠρχίαν LV : διόρθωσα || 519 καὶ¹ παραλ. V || 520 ἐνδοξοτάτων V || 521 ξηγεῖται V θαρρεῖ L : διόρθωσα || τὴν] τὸν V του L : διόρθωσα || 522 τὴν θλίψιν φανερώνει του τὴν εἶχεν ἐν καρδίᾳ L || 523 φανερώνει του] τὴν ἀσχόλησιν L || τὸν] τὴν L || Πλάτζια—Φλώρε L || 524 ὡς συγγενὴς καὶ φίλος] ὁ σ. του ἐκεῖνος L || 525 τὸν] τοῦ L || καὶ τὴν ἐξομπλισιν] μὲ τὴν διόρθωσιν V || 526 ὑποτάκιον V || ἀέρες L || 527 ἱπποσέλλινον V || 528 περικεφαλαίαν L ἐπὶ κεφαλῆς V : διόρθωσα || σκουτᾶρι L || 529 μὲ] καὶ V || θηκᾶρι V φηκᾶριν : διόρθωσα || 530 ἀκονισμένον L || 531 βραχιόλια V || β' ἡμιστ. παραλ. V || 532 α' ἡμιστ. παραλ. V || τὸ] τὰ V || χρυσάφι V || 533 ἐζώστην V || σιδερὸν L || παρόμοι V || 534 τὸ] καὶ τὸ L || 535 χρυσοπράσινην] ἐξωπρά— V || ἐμπρὸς V || ἐξοπίσω V || 536 καβαλλαρίου V || ἀκέρεια V κύριως L : διόρθωσα || ἐξομπλισμένην L ἐξοπλισμένους V || 537 καβαλλικεύγει L || 538 Καίει τον]

καὶ ἔξω V || σφάζει τον] τὸν ἔσφαζε καὶ V || 539 κατακλίσῃ L || ἑφτάσῃ L || 540 ἐσυχνοκοντοπτέρνι-
 ζεν V || 541 ἔφθασεν L ἔφθασε V : διόρθωσα || κατέλαβε V || 542 παραλ. V || 543 βάσταζε] καὶ
 βαστᾷ V || πολύπονε καρδία] πολύπονον καρδίαν V || 544 μερέα] ὃς μέρος L || νάπτει L ἀνάφθει
 V : διόρθωσα || ἔπειτα] παρευθὺς L || 545 φλόγα V || 546 μέσα V || 547 δίχως V || ἀπὸ V || 548
 νὰ στέκεται] ἡσθήκετον L || 549 ἀπώλεαν V || β' ἡμιστ. κόρης τῆς Πλάτζια—Φλώρης V || 550 ἔρχε-
 ται V || 551 ἦθος] θάρρος L || 552 ἐφτάνει στήκεται ἑγγιστα L || 553 κόρης V || τίποτας μὴ L ||
 μετὰ 553 στέκει με θάρρος λέγε με τίποτε μὴ φοβᾶσαι προσθ. L || 554 λέγε L || β' ἡμιστ. τίπο-
 τες μὴ με κρύψῃς V || 555 μοι] με V || 556 ἐσένα κατεδίκασεν V || 557 β' ἡμιστ. ἀπιλογεῖται ἡ
 κόρη L || μετὰ 557 ἡ κόρη παρακαλεῖ τὸν Φλώριον ἀρματωμένον προσθ. L || 559 αὐθέντη V ||
 ἀφκράσου] ἀνδρειώσου V || νὰ τὸ] καὶ νὰ L || μετὰ 558 καὶ εἶτι εἰς ἐμὲ συνέβηκεν ἀφκράσου καὶ
 ν' ἀκούσης προσθ. L || 559 δολερῶς V || συκοφαντιὰν L || 560 ὠρθώθηκεν βουλευτήκεν] ὀρθικήν
 βουλευτικήν L ὀρθωτικὸν βουλευτικὸν V : διόρθωσα, ὀρθωμα ἐπιβουλευτικὸν διόρθ. Hess. || 561
 παραλ. V || 562 μηχανὴν V || φαρμακῆσω V || 563 ἀπερ] τὸ δπερ L || 564 γὰρ] διὰ L || τὸν V ||
 τίποτας L || οὐ γινώσκω] οὐκ ἐγνωρίζω L || 565 ἐπιβούλευμα V || 566 καβαλλαριῶν L || ὁ εὐγε-
 νῆς] εὐγενὴς V || β' ἡμιστ. ἀνδρεῖα ἀνδρειωμένε V || 567 βοήθειαν] βοήθει μοι V || ἔξαιτοῦμεν V ||
 568 Φλώριον] τὸν Φλ. V || 569 παραλ. L || 570, 571 παραλ. V || 572 πρὸς] εἰς L || β' ἡμιστ. οὐ-
 τως ἀπολογεῖται L || 574 καὶ παραλ. V || γέροντές τε] καὶ γ. L || 575 ἐδικάσετε] τὴν πειράζετε V ||
 576 στραφεῖται V || ὀπίσω L || 577 νὰ εἶπω τὸ δίκαιον τῆς ὥρας L τῆς κόρης εἰπὼ τὸ δίκαιον
 V || 578 ἃ] νὰ V || 579 καὶ παραλ. L || αὐτῇ] κακὸν L || 580 ἐπεβόησαν] ἐπευφή-
 μησαν L || τὸ] τί V || 581 παραλ. L || 582 σινεσκάλχος L || ὁ ψεύτης L ὁ κλέπτης V : διόρθωσα
 || καὶ διώκτης] καὶ ὁ ψεύστης V || 583 καὶ παραλ. V || 585 βασιλέα V || 586 τὴν δουλὴν καὶ τὸ
 πραχθὲν] τὸ πραχθὲν τὸ τῆς βουλῆς L || ἐκείνης] τοῦ τρόπου V || 589 ἐκατάγγειλε V || θέτει]
 λέγει V || 590 θάνατον καὶ κίνδυνον L || βάλλω L || ἑαυτὸ L || 591 δι' V || τοῦ ἐκεινοῦ] τοῦ Φλω-
 ρίου V || 592 ἀληθῆς] πάντων ἃ. L || β' ἡμιστ. τὸ δίκαιον νὰ δειξῇ V || 593 σινεσκάλχον L || 594
 πεθυμῶ L || θέλω το] βούλομαι V || βούλομαι] θέλω καὶ V || 595 ἐποίησα] ἐποίησεν το L || 596
 ἀγαπῶ L V : διόρθ. Hess. || ὡς] οὐ V καὶ οὐ L : διόρθ. Hess. || πρέπει L || φίλος φίλου L νὰ
 τοῦ ἡμῖ φίλος V : διόρθ. Hess. || 597 ἀπιλογεῖται V || 598 ἐγνωρίζεν L || τῆς αἰτίας L || τὸν τρό-
 πον L V : διόρθωσα || 599 δίκαια λέγει ὁ εὐγενῆς] δίκαια λόγια λαλεῖ V || οὗτος] αὐτὸς L || 600
 καβαλλίκευμα V || 601 τοὺς δῆμιους] τὴν δέσμιον V || δεσμουμένη L || νὰ] καὶ νὰ L || κατασφαλί-
 σουν V || 604 βουλευτῇ L || 605 εἶπη V || τοῦ σινεσκάλχου L || ἄν] ἄς V || βούλεται νὰ πολε-
 μήσῃ L || 606 πουνὸ V || ἔμπροσθέν του τὴν κόρην V || 607 ἔλθῃ L || ἰδοῦν τί δούλονται νὰ ποί-
 σουν L || 608 στὸ V || 609 μεσάζοντας] μεσάζους του V || 610 πάρουν L || τῶν παλατιῶν] εἰς τὸ
 παλάτιν V || 611 ἀξιὰν καὶ κourteσιὰν L || ἐκεῖνον νὰ] ἐκεῖ νὰ τὸν L || μετὰ 611 τάχα με τρόπον
 τίποτες μὴν νὰ τὸν ἐγνωρίσουν προσθ. V || 612 παραδιαβασμὸν L || β' ἡμιστ. παραλ. V || 613 α
 ἡμιστ. παραλ. V || 614 ἂν τύχη] ἃ λάχῃ L || ὁ παραλ. L || β' ἡμιστ. τελείως ν' ἀποθάνῃ V || 616
 ἔφθασεν L || 617 ἀπιλογεῖται V || Πλάτζια—Φλώρες L || 619 καὶ παραλ. V || 620 ἀνδρείος L ||
 δυνατὸς] καλὸς V || 621 παραλ. V || ν' L : διορθωσα || 622 μετ'] εἰς L || θέλω L V : διορθωσα ||
 623 παραλ. V || 624 ἐξομπλισιὸν L || 625 τὰ] νὰ L || ἀνδρειωμένον] καθ' ἑαυτὸν L || 626 σινεσκάλχος
 L || εὐτολμος ἀπιλογεῖται L || 627 δρισε V || με V || χάρισε V || 628 πουνὸ V || ἀπὴν] τὸ νὰ V ||
 ἡ λάμψις] νὰ λάμψῃ V || τοῦ ἡλίου] ἡ ἡμέρα V || 629 ἀπάντων] τῶν πάντων—V || 630 χαρίσωμεν
 L || β' ἡμιστ. ἐνώπιον τῶν πάντων V || 631 νὰ] διὰ νὰ V || καὶ παραλ. V || κ' V || μετ' ἐκεῖνον
 V || 632 τὸ ἄλογον καὶ ἄρματα V || ναυτρεπίσουν V || 634 ἐκόπτετον παραλ. V || ὡς ἦλθεν] πότε
 νὰ λάβῃ V ἦλθεν L : διορθ. Hess. || μέρα V || 635 ὅτι καὶ τούτου λέγοντος ἀπέλαμψεν ἡ μέρα
 V || 6 6 ἦλθασιν] καὶ ἦλθαν V || ἐσυναχθησαν] καὶ συνά—V || τὰ πλῆθη V || 638 ἐθέλασιν L || οἱ
 δὲ] καὶ οἱ μὲν δὲ L || τὸν ἄλλον] ἄλλον L ἄλλως V : διορθ. Hess. || 639 ἐφτάνει L, στολίζει V || β'
 ἡμιστ. ὁ ὑποταγὸς του V || 640 κ' παραλ. V || ξεβάνει V || 641 εἰς] ἐκ L || 641 εὐμνοστούτσικον V ||
 ὠραῖον L V : διορθωσα || 643 οὕτως] αὐτὸς L || ἔλαμψεν ὁ Φλώριος] ἐφάνηκε V || ἀπάντων] τῶν
 πάντων V || 644 παραλ. V || 645 ἦλθεν] ἔρχεται L || πιτρυπίζης V || 646 παραλ. V || φουμισμένος]
 φουσκωμένος διορθ. Hess. || 647 νοτίζῃ V || 648 οὐκ] ὅτι ο L || ἔναι L || δυνατότερος] ἄλλος δυνατὸς
 L || β' ἡμιστ. στὸν κόσμον ὡς ἐκεῖνος L || 649 πρὸς Φλώριον] μετὰ θυμοῦ L || μετὰ θυμὸν] πρὸς
 Φλώριον L || 650 ποῖος V || μοι] μου V || ἐνι V || 651 ἀπιλογεῖται V || 652 δι' ὃν γὰρ ἐνι δίκαιον]

ὅτι ἔναι δ. καὶ εὐλογον L : διόρθωσα || 653 διὰ τόλμην ἦν] διατὶ τόλμην L || 655 ὡς παραλ. L ||
 καὶ παραλ. V || φόβον V || 656 στερρῶς L || ἐπιβουλῆτης L || 657 ὦ παραλ. L || καὶ παραλ. V ||
 ψεύτη L || 658 τῆς ᾧ καὶ V || 659 ἡ κόρη γὰρ] ἀμμή ἡ κ. L || ἀμέτοχος καὶ ἀναίτιος V || 660 φαρ-
 μακοποιίας V || 661 καὶ ἔαν ἀλλοτρόπως τοῦ νὰ εἰπῇ ἔχης κατὰ τὴν κόρην L || ἔαν V || λόγον]
 λέγω V || 662 ἔλα] ἔβγα L || στήν V || 663 ὁμοῦ] ἀντάμα L || ἐκινήσαμεν L || ὁ παραλ. L || τοῦ
 παραλ. V || 664 θηριὰ L || ὡς παραλ. L || 655 ἕτερον] ἄλλον V || θεωρεῖ] νὰ θ. V || ἐντάμα] δριάδι
 V || συγκροτοῦνται V || 666 ἐσάσαν V || κοντάρια L || β' ἡμιστ. παραλ. V || 667 α' ἡμιστ. παραλ.
 V || κονδαρέαν L || 668 εἶχεν] ὡς ἔχει L || καὶ ἦτον] ἔναι δὲ κ' L || 669 εἰς] καὶ εἰς LV || σκουτάριν]
 σ. του V || ρίπτει τον] σκάλκον τὴν V || κονταρίαν L || 670 στὲς L || κρούει] καὶ κρού L || τὸν σινι-
 σκάλκον] τον κονταρέαν L || 671 εἰς τὸν λαιμόν τὸν ἔδωκεν L || πέπτει L || 672 κονταρέα L || 673
 ἡμιθανῆς] καὶ ἡ. L || ἀπλωμένος V || 674 παραλ. V || 675 ἐβλέποντα] κειτόμενος L || ξαπλωμένον]
 τοῦ νὰ κρούσῃ L || 676 καθόλου] γενέαν L || ἦθιλε V || 677 στέκεται καὶ ἐβλέπει τον ὥστε νὰ ἀνα-
 φέρῃ V || 678 ἀπὴν] ἀφοῦ V || 679 σφουγγίζει L || 680 κᾶν] καὶ L V || 681 νὰ μὴν] καὶ νὰ L || ὡς
 παραλ. L || ἀπὸ V || 682 καβαλλικεύουσιν L || γυμνῶζουσιν V || 683 χειροκόνταρα V || σφικτοπο-
 λεμίζουσιν L || 684 θαρρῶν V || τοῦ ἐπιτραπέζῃ] του κονδαρέαν V || 685 ὁ παραλ. L || κρούει] κρίνει
 V δίδει L : διόρθωσα || στὸν V || κοντάρι L || 686 παραλ. V || 687 καὶ ᾧ] παραλ. V || 688 κόρη]
 Πλάτζια—Φλώρε L || εἶδεν L || τὸ νὰ κρούσῃ] τοῦ νὰ κ. L τοῦτον κρούσα V : διόρθωσα || 689
 σπαθιά V || σκουτάρι L || 690 ἐνόμισεν ὅτι ἐνικήθηκεν V || μάχης] χάρης διορθωμένο μάχης V ||
 691 εἰς τὴν] πρὸς V || 692 παντεπόπτα] παντοκράτορ V || 693 παντοκράτορ] παντεπόπτα V || 694.
 695 παραλ. V || 696 μόνος] ὁ μ. V || γινώσκων V || 699 βοήθα L || ξενούτσικον] ξένον ἀγούρον V ||
 690] τὸν V || ἐμένα V || 701 μὲ τὸν] μετὰ V || 702 ἐδέχεται] ἔκρουεν L || ἔκρουεν] ἐδίδεν L || ἐκεί-
 νος] δέκα L || 703 κρούει] V || 690] L || καὶ τὴν πρώτην] κονδαρέαν V || 705 ἐκ τὸ] εἰς τ' V ||
 πέπτει L || νενεκρωμένος V || 705 γουργά V || πιζεύει L || 706 φωνάξαν V || 707 τὰ παραλ. V ||
 λέγουσι V || καβαλλάρη V || 708 διὰ λόγου του] διότι διὰ λόγον του L διότι διὰ λόγον τον V ||
 709 ἀνίστατο] ἐκείτατον V || ἐκ τῶν παραθυρίων] ἐμπρὸς στὸ παραθύριον V || 710 ὡς παραλ. V ||
 σινεσκάλκον L || 711 ἔχασεν L || ἐγκαρδιακόν] τοῦ μυστηρίου L || 712 εἰς τὸ V || παλάτιν] εἰσῆι V ||
 714 κλαίγουν V || θλίβονται] χάνονται V || πῶς] διατὶ L || 715 ἄδικα L || 716 παραλ. L || 717 τὴν
 παραλ. V || β' ἡμιστ. θρηνοῦσα τὸν ἐλάλει L || μὲ δάκρυον V : διόρθωσα || 718 παραλ. V || 719
 α' ἡμιστ. δοθεῖσαν ὅλα μου V || φυγούσας V || 720 α' ἡμιστ. ἀφέντη λέ τον, κύριε μου L || εἶχεν]
 ἦσουν V || 721 εἰς τὸ κορμὶ] καὶ τοῦ κορμιοῦ V || ἀνδραγαθίης V || οἶας] τὰς V || 722 τοσοῦτον] καὶ
 πάλιν V || θεωρίαν V || μετ' ᾧ] σὺν V || 723 ὅτι] ἐγὼ V || μετὰ 723 παρακαλῶ σε αὐθέντη εὐγενῇ καὶ
 μάλλον ἀνδρειωμένῃ | ξίβαλε τὸ κασσίδι σου νὰ δῶ τὸ πρόσωπόν σου προσθ. V || 724 εἰμὴ ἀπατῶς]
 μὴ νὰ ᾧσαι σὺ V || ἐκείνην πάσχει L || 725 Συντόμως πιάνει ὁ Φλώριος τὴν κόρην ἐκ τὸ χέριν V ||
 726—9 θαρρῶ καὶ ἐλπίζω ἀπὸ τοῦ νῦν τίποτε μὴν φοβᾶσαι | ποῖσε νὰ ᾧπίζης εἰς θεὸν καὶ πλά-
 στην τῶν ἀπάντων | Ὁ θεὸς τῶν ἀδυνάτων ἐν' καὶ τῶν ἀπελισμένων V || 730 ἀπὸ V || πάγει στὸ
 V || 731 τὸν βασιλεῖα ἔλαγεν μετὰ τοὺς ἀρχοντάς του V || 732 ὦ βασιλεῖα μέγιστε καὶ τῶν ἀνάκτων
 ἀναξ V || 733 ἔφευρετὰ] φθονερε V || ἀδικολογοπλόκε V || 736 παραλ. V || 737 ὅτι] δ. αὐτὴ L ||
 κείνος V || ταύτη σφόδρα V πάλιν τούτην : διόρθωσα || 738 ὁπόταν V || κανεὶς παραλ. L || τοῦ
 παραλ. V || 741 α' ἡμιστ. καὶ βλέπε τὴν ἐσὺ αὐτὴν V || ἄντις L || του] τὴν V || 742 μισσεύγω L ||
 β' ἡμιστ. εἰς τὸ Μοντόριον πάγω V || Μοντόριον L || 743 καθαλέξω V || 744 παραλ. L || 745 ἀπι-
 λογαῖτα L || 746 πίστη V || 747 β' ἡμιστ. οὐδὲν τὴν ἐγνωρίζω L || 749 ὥραιαν L V : διόρ-
 θωσα || κόρη V || 750 ἐθλίβουμουν] ἐθρήνει το V || ἐθρήνει το] πολλάκις V || 751 ποραλ.
 V || 752 πραχθέν] συμβάν V || σινεσκάλκον L || 753 β' ἡμιστ. νὰ πᾶς εἰς τὸ Μοντόριον L ||
 Μοντόριον V || 754 πρὸς] στὸν V || β' ἡμιστ. περιχαρεῖς μεγάλης V || εἶπε L || 755 σ' ἡμιστ. μὴ
 τοῦ τὸ φανερώσης V || 757 μάννα V || εὐχαριστίες] καὶ εὐχαριστιῆς L || 758 παραλ. L || 760 στὸ
 V || ἐπιταγὸν L || 762—4 ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ ἀρχόντες καὶ φίλοι τοῦ Φλωρίου | ἐγροικησάν το τὸ συμ-
 βάν, γυρεύουν νὰ τὸ μάθουν | λέγει τους ὁ διδάσκαλος μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου V || 764 με] μου
 L || 765 ἔχω πέπτην V τρεῖς ἔχω L : διόρθωσα || β' ἡμιστ. ἡμέρας οὐδὲν σ' εἶδα L || 766 ὁ] καὶ
 ὁ V || ἐν' φρόνιμος] τὸν διδάσκαλον V || ἀπιλογαῖται L || 767 εἰς περιβόλιν ἑμορφον μυριοδενδρογε-
 μᾶτον V || 768 ἐμνοστοελίβαδα L || κρύες βρύσας] βρυσιτσας V || 769 ὥραια βουνία] ἐμνοστα κο-
 δάσια L || 770 μὲ] εἰ V || παράξενες] μὲ πανωραῖες L || 771 μὲ] καὶ V || κόριες V || 772 παραβα-

σμόν L || β' ἡμιστ. παραλ. L || 773 ἐκεῖνος γάρ] ὡς L || 775 νομίζει διττὴν μέριμναν ἀπάρτι διὰ τὴν κόρην L || 776 πλέον ἐνθύμησιν] οὐδὲ θλίβεται ὡς L || Πλάτζια Φλώρε L, Πλάτζια κόρη V : διόρθωσα || 777 μέγα εὐγενικόν] πολυτελὴ V || παρατοιμάζουν L || 778 ἀλλήλοισιν V || 779 σκιρτήσουσιν ἐρωτοσηδόνως] τρυφήσουσιν κ' ἐρωτοαγαλλισθῆναι V || 780 Καὶ παραλ. V || δούκα L || 781 ἀναπνεύθῃναι θέλων L, δρεξίς οὐδὲν εἶμαι V : διόρθωσα || 783 β' ἡμιστ. πολλὰ γέμει ἡ ψυχὴ μου L || 784 διὰ κόρην τὴν πανευγενῆ λέγω τὴν Πλάτζια—Φλώρην V || ὠραίαν L : διόρθωσα || Πλάτζια Φλώρε L || 785 διὰ κείνην V || περπατῶ V || 786 κανεῖ με] σώνει καὶ V || 787 ἐρωτικῶς] εὐγενικῶς L || Πλάτζια Φλώρες L || 788 Πάγει στὴν κλίνην μόνος του ν' ἀναπαυθῇ καμπόσο V || ὑπάγει] ὑπὰ ν' L : διόρθωσα || μετὰ 788 βούλεται ὁ αὐθέντης τοῦ τόπου βουλὴν τιαυτήν V || 789 βούλεται L V || 790 του] τον V || φουδοῦλες] κοράσια V || 791, 792, 793 παραλ. V || 794 διὰ πανδρεῖαν] ἐξηρημένους V || 795 παραλ. V || 796 ἡλιογεγεννημένας V || ὅποιά L || ποίση] κάμη V || β' ἡμιστ. τὸν Φλώριον τὰς λέγει V || 798 β' ἡμιστ. νὰ στρέψῃ τὴν καρδίαν του L || 799 ἀπὸ ψυχῆς] φανερά V || 800 καὶ ἀντάμα οἱ δύο ἀποκριθῆσαν ὡς πρὸς τὸν βασιλέα L || 801 καὶ παραλ. V || αὐθέντη V || συνοικήτορες L || 802 τοσούτον] τόσον πολὺν V || β' ἡμιστ. καὶ τόσῃν ἀσχολήσιν V || 803 τρέψιν L || 804 πίστεψε] ἀψυχος V || β' ἡμιστ. νὰ γένῃ ἐμψυχωμένος V || 805 νὰ *] καὶ νὰ L V : διόρθωσα || ἐλεηθῇ] χαρῇ V || χαρῇ] ἰδῇ V || 806 καὶ παροπίσω πικρασμοὺς νὰ τοὺς ἐλθμονήσῃ V || μερίαν L || παροπίσου L || μετὰ 806 δύο κοράσια ἔμορφα ὑπάγουν νὰ πλανήσουν | μὴ νὰ λησμονήσῃ ὁ Φλώριος τὴν κόρην Πλάτζια Φλώρη V || 807 φθειάνονται V || 809 χρυσοκόσμητα V || βάνουσιν] μέσα στὴν L || 810 ὁ ἥλιος] τὸν ἥλιον V || πέμπουσιν V ἐκπέπτουν L : διόρθ. Hess. || ἀκτῖνες] ἐκ τὰ νέφη L || 811 τῶν προσώπων V || τῶν] τοὺς V || μῆλα *] ρόδα L || 812 μάτια μαῦρα καὶ ὁμορφα λιθαρωτὰ μεγάλα V || 813 καὶ] τὰ L || κοκκινοβάλα L || ἐκ] ὡς L || φλόγαν L || 814 β' ἡμιστ. μέσα εἰς τὸ παλάτι V || 815 στέκουν V || κάθεται] στήκεται L || 816 θορυβούμενος V || μάτια V || 817 παραλ. V || 818 μανθά- νουσι διορθωμένο σὲ θαυμάζουσι L || 819 Μία] καὶ μία V || πρὸς τὴν ἄλλην] τῆς ἄλλης V || ἀγου- ρίστην] νέον τοῦτον V || 820 κονεῖ] θρηνεῖ L || β' ἡμιστ. διὰ πόθον περιτρέχει L || 821 μᾶλλον κάλ- λιον V || χαίρεται V || 822 τῆς καμίνου] ἃς σβεννύη V || 823 Σηκώσου φίλησε σ' ἐμὲν τὴν φλόγα σου νὰ σβήσῃς V || 824 σηκώσου κι' ἀναπλάκωσε κοράσια παρθένα V || νέος L || 825 σηκώσου γλυ- κοφίλησε τῶν ἐρωτῶν παιδιὰ V || 826 ἡμεῖς διὰ πόθον σου πολλὴν ἤρταμεν εἰς ἐσένα V || ἐμὲν L || 827 τῶν προσώπων V || τοὺς L || β' ἡμιστ. τὸ δόλολευκον τοῦ στήθους L || 828 τὰ στιλβομαργυρί- ζοντα, τὸ δόλογλαμπρον καὶ ὠραῖον L || 829 παραλ. L || 830 δείχνασιν V || μὴ παραλ. V || κεν- τρωθῇ V || 831 παραλ. V || 832 καὶ παραλ. V || δι' ἀγάπης V || 833 ἔλεγαν L || δεῦρο] ἔλα V || μετὰ 833 στὸ κάτω τῆς οὐλίδας ὁ Φλώριος καὶ οἱ ἀρχοντοπούλες L || 834 τηνε] ἀπὸ L || 835 καὶ γλυκοπεριλάμπασε κοράσια τὰ βλέπεις V || 836 εἵτινες V || ὅποιαν L || χρῆζεις] βούλεσαι L || τὲς L || εἶναι L || εἰς] στὸν V || 837 παραλ. V || 838 εἴμεσθεν V || 839 παραλ. L || σῆκα V : διόρθωσα || 840 παραλ. L || 841 ἐκεῖνος] καὶ ἐ. L || ἐκράτιεν] εἶχεν V || 842 μέριμναν L || καρδία V || 843 εἰμαργ- μένης V || ἐρόν] καιρόν L || ὁ νοῦς του] πάντα L || θυμεῖται V || 844 ἐσῆκωνεν V || καμιάν L || 845 καμιά] ἐκεῖνες L || ἐπάρουν L || 846 ἔνδον] μέσον V || κόλπου] στήθους V || θλιμμένα] σφικτάτης V || 847 βλέμμα V || ἡ παραλ. V || 849 μιά L || πρὸς] τὴν L || ἤλεγεν V || 850 πιάσωμεν] ἐφτάσωμεν L || ἡμεῖς παραλ. L || το] καθόλου L || 851 ἀγάπη L || 853 ἄλλον L || ἄλλον L || 854 καὶ ὡς] νέος V || σκήματος] βλέμματος V || μαγεμένος L || 855 ἀλλ' V || 856 στερεὰ L || τοῦ ἀφιερῶσωμεν L || πρᾶγμα L || τὸ γροικοῦμεν] ὥσπερ ἔχει L || 857 παραλ. V || 858 στὸν δούκα] εὐρίσκουν L || λέγουσιν L || τον παραλ. L || περὶ] κατὰ V || 859 καταλεπτόν V || τὰ] τὸν V || τίποτες V || ἐσφάλαν] ἀφήνουν V || 861 πατέρα V || 862 εὐγενῆν] φρόνιμον V || β' ἡμιστ. καὶ εὐγενῆν μεγάλον V || μετὰ 862 ὁ δού- κας πέμπει γράμματα πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα | λόγια καὶ μηνύματα δάσκαλος τοῦ Φλωρίου | τὸν βασιλέα ἔστειλεν μὲ ἀποκρισαρέους V || 864 ἀναπεύεται νύκταν οὐδὲ ἡμέραν L || 866 ἔδε] κ' ἔ. L || ἔδε *] κ' ἔ. L || 867 διὰ πόθον κόρης (κόρης ἐπάνω στήλ. Φλώρης) V || 868 εἰδὲ καὶ] κι' ἂν V || ζωντανόν] νὰ 'ναι ζωντανός V || πάντοτε] καὶ θέλης V || 869 ἂν ἔχῃς] ἐὰν ἀγαπᾷς V || πόθον εἰς αὐ- τόν] τὸν Φλώριον V || β' ἡμιστ. καὶ θέλεις τοῖνον νὰ 'ναι V || 870 πέψε L || 871 τέρπεται] χαίρεται V || β' ἡμιστ. καὶ θλίψιν νὰ μὴν ἔχῃ V || 872 παραλ. V || ἀφιερωμένον L : διόρθωσα || 873 εἰς] καὶ εἰς V || β' ἡμιστ. τίποτε οὐ ψεύδομαι σε L || 874 ἄλλον τίποτες μέριμναν οὐκ ἔχει οὐδὲ πάσχει V || 875 'Ἡ παραλ. L || τελεία τόση V || 876 ὁ δασμὸς V || ἡ ἀπαντοχὴ : διόρθωσα || 877 πόθος] π. του V || ἔναι L || ὠραίας L V : διόρθωσα || Πλάτζια Φλώρες L || μετὰ 877 ὁ βασιλεὺς βουλεύεται κακὴν βουλὴν μεγάλην | πικρό-

τατην ὀδυνηράν ὡς ἔδειξεν τὸ τέλος V || τὴν βασιλίσσῃ L || 879 βασιλίσσῳ] σὸν βασιλίσσα L ||
 δεσποίνῃ L || 880 Μοντόριον L, V : διόρθωσα || 881 χαρτὶν ἀπέστειλεν] ἡμᾶς ἐμήνυσεν L || β' ἡμιστ.
 τὰ περὶ τοῦ υἱοῦ μας L || τὸ] ὁ V : διόρθωσα || 882 λέγει κυριῶς ὀλιγωρεῖ λόγον τῆς Πλάτζια
 Φλώρες L || 883 μὴ] ἃ L || καὶ παραλ. V || ἐμπέση] νὰ πέση L || δι' L || τὴν κόρην] ἐκείνην L ||
 886 τῆς παραλ. V || ὠραισιτικὸν] ἐρωτικὸν V || 887 τὰς αἰσθήσεις] τὸν υἱόν μας V || 888 σοῦ L ||
 σοῦ L || νὰ τὴν] τί νὰ L || 890 τῆς συμφορᾶς] καὶ συμφορὰν V || ἐκατεμάρανεν V || 891 α' ἡμιστ.
 τὸν λογισμὸν καὶ τὴν καρδίαν V || καὶ παραλ. V || 892 β' ἡμιστ. βαστάζει ἡ ψυχὴ μου V || 893
 ἐκδίκημα L || αὐτὸν V || τὴν φουδούλαν] τὸ κορίτσι V || 895 μὴδὲ] νὰ μὴ μὲ L || νὰ] μὴ L || 896
 ἀπὸ V || β' ἡμιστ. καὶ εἰς κόσμον πλεόν νὰ μὴ 'μαι L || 897 πρῶτον] πάλιν V || ἡβουλήθηκα L ||
 898 κόψω L || θανατώσω L || 899 ἐσυνέπεσε L, ἡσυνέπεσεν V : διόρθωσα || 900 οὐδὲ] εἶδεν L ||
 καὶ πυρὰ L || 901 καθίζουσιν συμβουλευόνται μὲ τὴν βασιλίσσάν του V || 902 τὴν φουδούλαν] τὸ
 κορίτσι V || 903 ἀπολεστέ L || χαθῇ] σφαγῇ L || σφαγῇ] χαθῇ L || 904 εἶναι L || ξένην] ἄλλην V ||
 907 ξένον τόπον L || ἀλλαχοῦ παραλ. L || τελείως] φουδούλα V || 908 χαθῇ] ἐπαρθῇ L || ξενετά-
 τους] μακροτάτους L || 909 μάχην V || πλεόν ἀμάχην L || μὴν] νὰ μὴ L || καὶ] ἡ L || 911 θαυμα-
 στήν] ποταπὴν L || πολλὰ] ἀλλὰ L || 912 ταῦτα L, V : διόρθωσα || λέγει] ἀκούσας L || 913 κάλλια
 L || Πλάτζια Φλώρε L || 914 πραγματευτάδων ξενικῶν L || ἀπ' V || τόπον] χώραν V || 915 ἀκρύφως
 V || πούλησιν V || 916 ἀπὲ L || μεγιστάνους V || 917 ἀπὸ V || μεγιστάνους μας] συνοικήτορας V ||
 β' ἡμιστ. λέγω τοὺς ἄρχοντάς μας V || μας *] μου L || 918 ἔτσι σιγὰ] ὅτι κρυφὰ V || κι' V || πού-
 λησιν L || μας παραλ. L || 919 μὴ L || ἀμποδιστέ V || 920 καὶ γλήγορα ὁ βασιλεὺς δύο φρονίμους
 στέλλει V || 921 α' ἡμιστ. εἰς τὸν γιालὸν τοὺς ἔστειλεν V || τάχατες L || μεσῖτες L || 922 παραλ.
 L || μετὰ 922 πάλιν τὴν κόρην ἡδύρηκαν θρηνημάτων καὶ λύπας | καὶ χωρισμὸς καὶ δάκρυα καὶ στε-
 ναγμοὶ μεγάλοι V || 923 στὸν αἰγιαλὸν] ἐκεῖ εἰς τὸν γιालὸν L || β' ἡμιστ. ὅπου 'ναι τὰ καράβια
 V || μετὰ 923 γυρέψετε καὶ μάθετε πλούσιους πραγματευτάδες V || 924 α' ἡμιστ. ἄρχοντας λέγω
 δυνατοὺς V || 925 ὁπδχουν V || περισσεύονται V περισσὸν L : διόρθ. Hess. || ἀσήμε L || χρυσάφι L ||
 926 πεζάντια καὶ ἄλλα πράγματα μαργαριτάρια λίθους L || 927 ὠραιωμένον] τιμημένον V || 928
 καμὴν οὐ φάνηκεν V || ἐμορφοτέρα L || 929 καμὴν V || ἐγεννήθηκε L || 930 οὐδὲ *] ἀλλ' οὐδὲ L
 καὶ V : διόρθ. Hess. || εἰς αἰσθησιν] ε. α. οὐδὲ εἰς θεωρίαν ἀλλ' L, εἰς θεωρίαν V : διόρθ. Hess.
 οὐδὲ *] οὐδὲ L, καὶ V : διόρθ. Hess. || 931 καβαλλικεύουν L || β' ἡμιστ. ὑπάγου νὰ γυρεύουν V ||
 932 στὸν V || ἦτον] 'ναι V || λιμῶνας L || 933 κάθονται κατ' ἀξίαν V || 934 εἰς *] διὰ L || μετὰ 934
 πραγματευτάδες ἄρχοντες, πλούσιοι πραγματευτάδες L || 935 χαιρετοῦνται καὶ ἀπόκρισιν λαμβάνουν
 ἐξ ἐκείνων L || 936 ἀποκρισιάρη ἡλθαμεν λέγουσιν καὶ μεσῖται L || 937 σουλτάνος μέγας ἀμιρᾶς
 μνηεῖ πρὸς εὐγενίαν | ἑσᾶς λέγω τοὺς ἄρχοντας νὰ 'λθῇτε στὸ παλάτι V || μηνύματα] ἡ μὴν ἡ μάν
 L : διόρθ. Hess. || 938 πουλεῖ L || β' ἡμιστ. ἐμνοστον ὠραιωμένην L || 939 ἄσπρην V ἄσπρη L :
 διόρθωσα || λαμπρὴν V || 940 κυπαρισσογλυκὸγλυκὴ ἄσπρη ὥσπερ τὸν ἥλιον V || 941 καθαρὴ V || β'
 ἡμιστ. βασιλίσσα νὰ πρέπη L || L || 943 πλοῦτον] κέρδος L || καὶ παραλ. V || διάφορα μεγάλα L ||
 μετὰ 943 λόγις τὰ συντύχασιν οἱ ἄρχοντες ἀλλήλους | καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆραν τοὺς κ' ὑπᾶν εἰς τὸ
 παλάτιν V || 944 ἄρχοντες L || 945 στέκεται V || στοὺς πόδας του ὀρθὸς L || ἀπilogάται L || 946
 πραγματεία V || β' ἡμιστ. τὸν λόγον παραυτίκα L || τοὺς λέγει παραυτίκα διόρθ. Hess. || αὐτὴν
 V : διόρθωσα || 947 ὡσάν *] ὥσπερ L || καὶ παραλ. L || τὸ ἀφηγάστε] τὴν ἐπαινέετε L || 949 φρόνιμος]
 πίντερπνος L || ἂν *] καὶ ἂν V || εἶναι L || 951 ὑπᾶν εἰς τὸ L || παλάτι V || 952 ἐδέκτην L || τιμῆς
 μεγάλης] περιχαρείας L || 953 ἡλθατε ἄρχοντες V || 954 στήν V || βασιλεία L || παλ' L || 955 ἐχει-
 ρισιν] τοὺς ἔλεγεν L || τοιαῦτα τοὺς] τὰ τέτοια τῶν L || 956 πάντερπνον] ἐμορπον V || θέλω] λέγω
 L || 957 ἐκεῖνοι] καὶ κεῖνοι V || 958 μαργαριτάρια L || χρυσάφια L || λιθάρια L || 959 εἶναι V || πα-
 ράξενον L || 960 κελεύει] ὀρίζει V || τὲς βαγίτσας L || 961 ὑπᾶτε] ἀμέτε V || στολίσσετε V || Πλάτζια
 Φλώρε L || 963 ἡὔρεψιν V || τὴν μορφὴν] εὐμορπον V || 964 ἐφθασεν] ἡλθεν L || Μοντόριον.
 L, V : διόρθωσα || 965 ὑπέσωσεν V || παλάτι V || 966 β' ἡμιστ. καὶ πέτε την νὰ ἔλθῃ V || 967
 παραλ. V || 968—9 στολίζεται εὐγενικά ὅτι νομίζει μόνῃ | ὁ Φλώριος τὴν ἤθελε νὰ δῇ τὴν ἐμορ-
 φίν της L || 968 μετὰ 970 μεταθ. V || 970 παλαιά L || ψυχὴν V : διόρθωσα || 971 σελήνη] ἡ σ.
 V || 973 ἀντηγάξεν] ἀντέφεγγεν V || μέσα L || 974 κρύσταλλον V || ἀντέλαμπεν L || τραχήλι V || 975
 παραλ. V || 976 παλαιά V || ὠραιωμένη L : διόρθωσα || 977 παραλ. V || ἐστήκετον L || τίποτας
 L || 978 β' ἡμιστ. θαυμάζουσιν τὴν κόρην L || 979 θεωρίαν V || 980 ἀμετρον] ἀπειρον

L || βλέπουν L || τὸ] εἰς τ. L || πρᾶγμα V || 981 ἔδωκαν] πιρευθὺς L || β' ἡμισι. χρυσάφιν φορτωμένα L || 982 χιλία παραλ. L || χρυσίζουγραφισμένα V || 983 μερωμένα V || μετὰ 983 μισὸ μέσα στοῦ κείμενο μισὸ μέσα στοῦ περιθώριο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ πραγματευτάδες L || 984 κυνήγι V || 985 β' ἡμισι. γεμάτην τὰ λιθάρια V || 986 ἔμορφη ἦτον πάντρεπνη νὰ κρέπη βασιλέα V || γύριουθες L || 987 πρᾶγμα V || 988 παραλ. L || 989 στέκεται V || βλέπει, θεωρεῖ] ἡ κόρη βλέποντα L || ἡ κόρη] τὴν δόλιαν L || 990 παραλ. V || 991 πέπτει L || στήν V || τὴν λύπην] τοὺς πόνους L || 992 παραλ. V || κλονίζει L || καλᾶμιν] τὸ κ. L || 993 θρηνηῖται V || 994 τὰ μάτια θλιβερά] θλιβερά τὰ μάτια της L || τὰ δάκρυα V || τὸ παραλ. V || 995 παραλ. V || μετὰ 995 ἡ κόρη λιγοθυμᾷ L || 996 παραλ. V || 997 λόγους θλιμμένους ἤρξατο διὰ παράπονόν της | λόγια παραπόνους λέγει ἡ Πλάτζια Φλώρα | ἔμπροσθεν εἰς τὸν βασιλ(έα) καὶ εἰς τὴν βασιλίσσαν V || 999 παραλ. V || 1000 παραλ. V || 1001 παραλ. V || ἐχέρθην L || 1002 κατ' ἐδικοῦ μου ἐγένετο χειρότερον τῆς πρώτης V || χειρότερον παραλ. L || 1003 πρῶτα εἰς] πρώτης L πρῶτον V : διόρθωσα || β' ἡμισι. μόνον τὸ σῶμα κάψη V || 1004 δὲ V || φλογισμός] χωρισμοῦ L || μας παραλ. V || 1005 νὰ¹ παραλ. L || σῶμα] καὶ σ. L || νὰ² παραλ. L || τὰς] καὶ τ. L || 1006 ὥσποτε L ὥσπερ V : διόρθωσα || νὰ¹ παραλ. L || νὰ²] καὶ L || β' ἡμισι. πάντα νὰ μὲ πικραίνῃ L || 1007 πρῶτα L || ἐχώριζα V || ἀπὸ V || 1008 τὸν καῦσον V || 1009 παραλ. V || ἀπεθάνην L : διόρθ. Hess || 1010 καὶ νῦν τε] καὶ δ' ἄνταμα L || μὲ L V : διόρθωσα || 1011 πονεμένη L || 1012 νύκταν καὶ ἡμέραν θλιβομαι πότε χαρὰν νὰ μὴν ἔχω V || 1013 ἐνί] ἐναι L || εἶναι πόνου V || 1014 εἶναι V || 1015 μὴν V || ἀλλὰ] ἀμμὲ L || μεγάλες] φαρμάκια L || μετὰ 1015 ἡ κόρη κλαίει L || ἡ κόρη ὀλιγοθύμισε στοῦ δνομα Φλωρίου | ἐστέναξεν ἐδάκρυσεν καὶ λέγει τὰ τοιαῦτα V || 1016 μου¹ παραλ. V || καλὲ L V : διόρθ. Hess. || ψυχῆς V || 1017 ἐπιθυμία V ἐπεθυμιά L : διόρθ. Hess. || Φλώρια V || καρδιά V || ψύχους] ἀπαντοχῇ L || 1018 παρηγορία στοὺς πόνους V || γδικη τῶν] ἐκδικη τῶν L ἐκδίκησις τῶν V : διόρθωσα, ἐκδικητὴ διόρθ. Hess. || 1019 κινδύνου L || ἡῦτασα L || β' ἡμισι. παραλ. V || 1020 παραλ. V || 1021 α' ἡμισι. παραλ. V || ἐξενώσουν L ξενή... V : διόρθ. Hess. || 1022 ἀπὲ L || ἀπὸ V || 1023 πούλησαν V || β' ἡμισι. καὶ θέλουν με τὴν μάθει V || 1024 μ' ἐπιβουλίᾳ V || τὸ] μὲ τὸ V || ποίκασιν] ἐκάμασιν L || ὁ] καὶ ὁ L || αὐτοὺς νὰ κρίνῃ] νὰ κ. εἰς αὐτοὺς V || 1026 διὰ μένα V || ποίσω (ῆς πάνω στοῦ ω) L || 1027 ἐβγῆς L || ἀναγυρεμὸν L || 1028 νὰ²] ποῦ νὰ V || μ' παραλ. L || καὶ] ἡ V || μὲ ἐφτάσης] μ' ἀποσώσης V || 1029 Καὶ τί] διτι V || ἐγένοντο V || σ' L || τὴν²] καὶ L || 1030 ἐνθυμᾶσαι L || 1032 παραλ. L || εὐγενικῇ V || μὴν V || 1033 νομίζω νὰ μοῦ ἐπιλαθῆς καὶ νὰ μὲ λησμονήσης L || ἄλλου V || 1034 παραλ. L || δλην] δ. σου V || 1035 ἀνομία V || νὰ χάσω] χάνω V || 1036 ἰδικιὰ] ἀμαρτία διτι V || 1037 πικρία V || ἀπομένω V || μετὰ 1037 τὴν ξενιτειὰν τὴν μὲ κάμνουσιν εἰς ξενωτάτους τόπους προσθ. L || 1038 τὸ στῆθος δέρνεται] στήν γῆν νεκρώνεται V || 1039 ξαινεῖ L || 1040 τριχαρίου V || 1041 παραλ. V || 1042 ἄτυχε V || καὶ παραλ. V || 1044 πᾶν L || ξενιωθ. V || 1045 ἐξενιτεύτην L || β' ἡμισι. καὶ ἐγὼ πάλιν τοιαῦτα V || 1046 ἐγέννησε] ἐμὲ μὲ L || καὶ ἐ. με V : διόρθ. Hess. || παλάτια] τὰ π. L || β' ἡμισι. μὲ ἀνατροφὴν τοιοῦτην V || καὶ L : διόρθωσα || 1047 ἀνέθρεψα V ἐνέθρεψαν L : διόρθωσα || δημία V || 1048 μέρια L || μετὰ 1048 ἡ σημείωση : ἔδω ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ δέσποινα καὶ τὴν κόρην ἐπαίρουν οἱ πραγματευτάδες L || μετὰ 1048 ἐκλεψεν τάχα ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς βασιλίσσης V || 1049 ἀκούει V || 1050 κλαίουν] καὶ κ. L || 1051 κλαίουσι L || ὁμοῦ] αὐτοὺς L || καὶ] ἐκεῖνοι L || 1052 παραλ. V || 1054 τὴν σύντομα] ὑπάγετε L || μένα] μπρός μου L || 1055 ἐκ] ἀπὸ L || τὴν ἐμὴν] σύντομα L || μεσιτεύσετε] σύρετε V || μὴν L || 1056 ὑπᾶν εἰς τὸν λιμῶναν L || 1057 εὐρίσκουν καὶ καράβια σύντομα καὶ παγαίνουν V || 1058 ἔσω] μέσα V || σεβάζουν L || ἐπλεψαν] ἐπλέψασιν L τὴν ὥρᾳ V : διόρθ. Hess || β' ἡμισι. παγαίνουν καὶ μισσεύουν V || τὰ L || 1059 λαμπρὸν] ἡθικόν L || 1060 τ' V || β' ἡμισι. τὴν λύπην της τὴν τόσῃ V || 1061 ὡς προειποῦμεν] διηγηθοῦμεν L || 1054 ἔλειπε L || ἄρχοντες L || 1063 οὐκ ἦν] ἐκεῖ V || νὰ ἐφτάσῃ] ἐφθάνει V || 1065 θολερόν] θεωρεῖ L || 1066 ρ' ἡμισι. σπαράσσεται ἐκ τοῦ ὕπνου L || 1067 πέπτει L || τὴν παραλ. V || ἀναίσθητος] νεκρώνεται V || ἀκίνητος] ἀναίσθητος V || 1068 φέρουν] παίρνουν V || ραντίζουν] δροσίζουν L || ἐσύφερον L || 1069 ἐφτάνει L || ἔδικα L || 1070 τὴν μητέρα L || 1071 παλάτιον] παλάτι του V || Πλάτζια Φλώρε L || 1072 μαθαίνει L || ταῦτα] τὰ L || μετὰ 1072 ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα καὶ ὁ Φλώριος ἀρματωμένος L || 1073 β' ἡμισι. πόνους τῆς ὥραιωμένης L || μετὰ 1074 φιλονεικίης ἀπὸ ψυχῆς λέγει τὸν βασιλέα προσθ. V || 1075 πατήρ μου] πατέρα L || Πλάτζια Φλώρε L || 1076 οἶκ] διτι V || ἤκουσται] ἐφάνηκεν L || 1077 πρῶτον δις L || πυρὶ διὰ] πῦρ L || 1078 ὑπάρχουσα ἀναίτιος

V || δόλος V || 1079 τὸ ἐπιβούλευμα] ἐπιβουλῆαν ἀδίκον V || β' ἡμισι. με τὸν ἐπιτραπέζης V || 1080 καὶ κατεσκεύασας ἐσὺ με φθόνον καὶ με κάκην V || βουλὴν L : διόρθ. Hess. || 1081 ἐξ] ἀπ' V || 1082 ἱβραλες γνῶμην καὶ βουλὴν νὰ με χωρίσης τώρα V || μετὰ 1082 νὰ με χωρίσης τὴν ὥραιαν κόρην τὴν Πλάτζια Φλώρε προσθ. V || 1083 παραλ. L || μετὰ 1083 νὰ τὴν χωρίσης ἀπ' ἐμὲν τὸ ὅποιον νὰ μὴ εἶναι V || 1084 μὴ L (πβ. πριτ. ὑπόμν. 1086) || 1085 κακόπραον ξένους V || 1086 πρὶν ἀπὸ 1084 μεταθ. V || ὁποιόν L || θαρρῶ παραλ. V || εἶναι L || 1087 τὸν *] τὴν L V : διόρθωσα || 1088 πᾶσαν] καὶ πᾶν L || 1089 χῶρες L || ἀδολους V || β' ἡμισι. καὶ νύκταν καὶ ἡμέραν L || 1090 νὰ εὐρω L ἰλθεῖν V : διόρθ. Hess. || πεθυμῶ V || καρδίῳ V || 1091 οὐκ L || εὐρω L εὐρω V : διόρθ. Hess. || κόρη L || Πλάτζια Φλώρε L || 1092 σ' ἐσθς οὐ στρέφομαι] ἐδῶ δὲν ἔρχομαι V || διαγέρνω] γυρίζω V || 1093 τὸς L || τὸ κορμὶ] τὸν ἐαυτὸ L || 1094 παραλ. V || 1095 βασιλεία L || κέρδισε V || 1096 μόνος σου *] τρύφησε L || ἀγαλλιάσου L || 1097 καὶ ἐγὼ πόνους νὰ χαίρωμαι, θλίψεις ν' ἀγαλλιοῦμαι L || ξενιτεῖαν V : διόρθωσα || 1098 τρυφῇ; φαρμάκια καὶ πικρὺς νὰ ζῶ νὰ μὴ ἀναπιῶμαι L || 1099 δι' αὐτὴν τὴν πανεύγενον ὁποῦ δι' ἐμὲν παθάνει L || 1100 παραλ. L || τὰ παραλ. V || 1101 παραλ. L || καὶ παραλ. L || 1102 παραλ. L || 1103 παραλ. L || 1104 παραλ. L || μετὰ 1104 ὁ βασιλεὺς διδάσκει τὸν υἱόν του L || 1105 τοῦτον ἀπιλογᾶται L || μετὰ 1105 εὐχεται καὶ ὑπεύχεται πατέρας ὁ Φλωρίου | με δάκρυα καὶ βρυχισμοὺς λέγει πρὸς τὸν υἱόν του V || 1107 μου *] ἐμὲ L || αὐτοχον, ὦ] ταπεινὸν V || 1108 παραλ. V || 1109 μου] ἐμοὶ L || εὐτύχησεν L ἐτύχισεν V : διόρθωσα || αὐτυχίᾳς L || 1110 μου] ἐμοὶ L || ἐμαύρωσεν L || 1111 βασιλικώτατον] βασιλεῖον δξιον L || ἐνόμισα L || 1112 παραλ. V || βασιλέαν L || 1113 ἀρχοντες] δξιον V || 1115 ἐκ παντῶν] ὑπὸ παντός V || 1116 υἱέ μου, τέκνον] τὸ παιδάκι V || β' ἡμισι. γλυκύτατόν μου τέκνον V || 1117 κ' παραλ. L || δασιλεία] παλάτια V || 1118 μήτηρ αὐτὴν] ταύτης ἢ μήτηρ L || ἢ μήτηρ ταύτη διόρθ. Hess. || κόρην] τὴν κόρην L || Πλάτζια Φλώρε L || 1119 σχιστεῖν L || ἢ γῆς] κάτου V || εἰς "Αθην κάτω] κάτω εἰς "Αθην L εἰς "Αδου κάτω V : διόρθωσα || 1120 με εἶχε ἐπάρει] εἶχα πῶσι V || ζωντανός V || διχῶς σου] νὰ λείπω V || 1121 καὶ παραλ. V || ὁ παραλ. V || ἰστῖαν V || με παραί. V || καύσει V || 1122 χαρὰ L || ὅτι παραλ. V || 1123 υἱέ μου] ἐγνώριζε L || ἐγνώριζε] ἤξευρε L || ὅτι] το V || 1124 ἀλλότροις ξένους ἀρχοντες ἀπὸ ἄλλην γῆν καὶ τόπον L || 1125 ἀπὴν L || ἀναγυρεμὸν L || μετὰ 1125 ὁ βασιλεὺς διδάσκει τὸν υἱόν του L || 1126 ὀφθαλμῶν] ὀμματιῶν L || 1127 ποῦ θὲς περιπατεῖ V || στὴν V || 1128 πλουσιῶν] πτωχῶν V || β' ἡμισι. πλουσιῶν καὶ πενήτων V || 1129 τοὺς πάντας τίμα] τίμα τοὺς δὲ καὶ L || 1130 τοὺς] υἱέ L || καὶ τοὺς] τοὺς δὲ L || θλίβου L || 1131 διὰ γὰρ] καὶ ἀπὸ V || β' ἡμισι. δλους νὰ ἔχης φίλους V || 1132 παραλ. V || εἶναι L : διόρθ. Hess. || 1133 δασι- λικά L V : διόρθωσα || ἀνταμοιβὴν L || 1134 ἀρχοντες *] L || 1135 συντροφίαν V—ιδ L : διόρθωσα || ποτὲ τινὰν V || θλίψης L || 1136 ἃς εἶναι L ἔχε V : διόρθωσα || μὴ L || 1137 α' ἡμισι. κενδοῖα μὴ ἐπαίρασαι L || μὴδὲ] μ εἰς L || 1138 πολλὰ L || ἐπώλεισεν L || τοὺς V || 1139 παραίτησου τὴν δόξαν L τὴν δόξαν παρατίου V : διόρθ. Hess. || 1140 ἃ V || ξινοδόχημα V || στὴν ξενιτεῖαν] εἰς ξινοδόχιον L || 1141 τοῦ] καὶ V || τίνος] ποῖος εἶσαι L || 1142 παρουσιᾶς L || 1143 φέρνει σε] φέρνουςιν L V : φέρνει σε διόρθωσα φέρνει σου διόρθ. Wagner || β' ἡμισι. πράγματα ὦ υἱέ μου L || 1144 μικρὸς L || ἀναδοχὰς V || νὰ μὴ σὲ] δῆθεν νὰ μὴ L || 1145 καὶ] ἢ V || σ' L || 1146 ἱσφαλον παιδία βασιλέων L || 1147 μετὰ 1149 μεταθ. V || καὶ] εἰς V || ἐδέκτησαν V || τὸν παραλ. V || 1148 εἰ] ὁ V || κάμνουν L || 1149 δέξου τὴν] βλέπε V || ἀπὸ] ἀ. τοὺς V || ἀρχοντες L || 1150 σὺ V || διπλὴν] πολλὴν V || ἀντιμοιβὴν V || 1151 α' ἡμισι. ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ τιμᾷ V || τὸν ξενισμὸν σου] εἰς τὴν ξενιτεῖαν V || 1152 ἔχει V || πάντας V || 1153 ἀπ' ἐσὲν L || νὰ ἐπαινῇσαι] ἐπαινὸν ἐπαίρνεις V || 1154 μὴ] μὴ νὰ V || ὄνομα κακόν] ἐπαινὸν καλόν V || υἱέ] ποτὲ L || ξινοδόχους V || 1155 α' ἡμισι. καὶ εἰς ἄλλους τόπους ἑτέρους V || θείλης] ποῦ θ. V || περιπατήσαι V || 1156 β' ἡμισι. πρόσχε κο- θέν μὴ σφάλης V || ἀκολουθήση L || 1157 τοῖνον ἀπελθε] τὸ παιδάκι μου V || 1158 νὰ εἶναι πάντα L π. νὰ εἶναι V : διόρθωσα || 1159 τὸν δρόμον] τὴν στράταν L || καταβοδῶν L || 1160 τὸ] κ' εἰς V || κατενόημα L || 1161 καὶ νὰ στραφῇς] νὰ ἰλθῇς V || εἰς τὰ V || συνζήσης L || 1162 καὶ παραλ. L || εὐρης] ἐφτάσης L || εὐκολία V || 1163 Φωλιππος] Φλώριος L || 1164 β' ἡμισι. εὐθὺς τὸν συντυχαίνει L || 1165 παραλ. L || μετὰ 1165 πικροὺς πυκνοὺς τοὺς στεναγμοὺς ἔβλεπεν τὸν υἱόν της | ἀναστενά- ζει ἀπὸ καρδίας τὸν Φλώριον ἐλάλει | με δάκρυα πικροστάλακτα καὶ τριχαρίου συρνοῦσα | λόγους ἐπεχειρίσατο πρὸς Φλώριον υἱόν της V || 1166 α' ἡμισι. τέκνον γλυκύτατον L || τέκνον ἐμὸν γλ. διόρθ. Hess. || μου * παραλ. V || 1167 τὸ νοερόν] τῶν ὀφθαλμῶν V || 1169 ἐγὼ ἐθάβουν ἤλεγα νὰ

σ' εὖρω εἰς τὸ γῆρας V || 1170 στὴν ὑστερόν μου τὴν ζωὴν νὰ σ' εὖρω ἀπακούμπιον V || 1171
 κ' ἐδάρτε εὐρίσκω] τὴν αὐτὴν μετὰ δίδεις V || μαχαίρι V || 1172 στευρεμὸς L || 1173 μετὰ 1174 μεταθ.
 V || μίσσευμα V || τέκνον μου πρόσθετα || καὶ ἀναστεινάζω παραλ. L || 1174 πρὶν ἀπὸ 1173 μεταθ.
 V || ὅτι οὐκ ἀπομένω L || 1175 καὶ ἀπελθε τοίνυν, ἀπελθε, υἱέ, μετὰ τὴν εὐχὴν μου L || 1176 καὶ
 παραλ. V || ἐν' ἱ] εἶναι V || ἄς ὅ] καὶ ἄς L || ἐν' ὅ] εἶναι V || 1177 παραλ. V || 1178 παραλ. L ||
 πολλὴν] καλὴ V : διόρθωσα || 1179 παραλ. V || 1180 παραλ. V || 1181 παραλ. L || 1182
 παραλ. V || 1183 προσχαιρέτιζε L || β' ἡμιστ. καὶ νὰ σὲ χαιρετίζουσιν L || 1184 παραλ. V || 1185
 Καὶ] εἰδὲ V || 1186 το ἐσὺ] ὅς τοῦτο L || εὐχαριστήσουσιν L || μετὰ 1186 δακτύλιον τὸν ἐχάρισεν ἀτί-
 μητον καὶ μέγαν V || 1187 ἐβγάξει V || 1188 εἶχε L || διώκει V || νὰ διώκῃ L : διόρθωσα || 1189
 Εἴ τις] ὁποιος L || 1190 θάνατον] τὸν θ. V || ἔφευγε V || 1191 δίδει του L, παίρνει V : διόρθ. Hess.
 || εἰς δακτύλιν] ἀπὸς του V || 1192 λέγει του υἱέ μου ἐξακριβῶς κράτει τὸ δακτυλίδιον L || 1193 ὡς
 δτου] ὥστε V || 1194 ποτὲ ὅ] υἱέ L || μηδὲν φοβᾶσαι] μὴν ἀποθάνῃς V || νὰ μὴ ἀποθάνῃς L : διόρθωσα
 || 1195 ἰστίαν V εἰς ἰστίαν L : διόρθωσα || νερό V εἰς νερόν L : διόρθωσα || ξίφη V || 1196 λιθα-
 ρίου V || εὐτυχος V || 1197 Θεοῦ] τὸν Θεόν V || τὸν] πᾶν V || διώκει V || νὰ διώκῃ L : διόρθωσα ||
 1198 εἰς ἐσὲν] κατὰ σὲν L || 1199 τὸ δακτύλιν] τὰς χεῖρας V || τίποτας L || μὴν V || 1200 ἐσβένει L ||
 1201 σκορπίζουσιν L || βλάψουν V || 1202 τον] του V || 1203 β' ἡμιστ. ἐπεχαιρέτησέν τους V ||
 1204 παραλ. V || μετὰ 1204 καὶ ἀκουσον λόγους φρόνιμους καὶ τεταπεινωμένους | τοὺς εἶπεν πρὸς
 τοὺς ἄρχοντας ἀκούει καὶ ὁ πατήρ του | λόγια φρονιμώτατα ὁ βασιλεὺς ἀκούει | τὰ σύντυχεν ὁ Φλώ-
 ριος ἐμπρὸς στοὺς ἄρχοντές του V || 1205 συνανάθροποι L || 1206 τὰς ὅ] τὰ L || ἤφευγεν V || ἡ μοῖρα]
 ἡμέραν V || 1207 θέλετε μετ' ἐμοῦ μὰ ἔλθῃ κανεῖς L || 1208 ἡ ἔξι μηνῶν δὲ ἡ χρόνον διαβάσῃ | ὅπ'
 ἀγαπᾷ καὶ προθυμεῖ ἄς με συνδράμῃ τὴν αὐτὴν V || 1209 μετὰ 1210 μεταθ. V || ὡς οὐ] ὅσον V || 1210
 καὶ ἂν ἔναι καὶ ἔναι δυνατόν ὅτι νὰ εὖρω τὴν κόρην L || μετὰ 1210 καὶ ἂν ἐπιτύχω καὶ εὐρῶ τὴν
 κόρην καὶ στραφοῦμεν V || 1211 καὶ ὅ] παραλ. V || περάσῃ] περπατήσῃ V || καὶ ὅ] παραλ. V || ἄδηλον
 L || 1212 εἰς τὰ L || μας παραλ. V || 1213 παραλ. V || 1214 διπλάσω V || ἀξίαν] ἀρχὴν V || 1215
 δ' V || οὐδὲν] καὶ οὐ. L οὐκ V : διόρθωσα || ὥραιαν] γυρεύω L || 1216 τὴν ἀγάπην μου] θανατώ-
 θησῃ L || β' ἡμιστ. πολὺπονε καρδίᾳ L || 1217 στὰ ὅ] εἰς τὰ L || 1218 κ' L || β' ἡμιστ. νὰ κλαίγω
 εἰς τὰ ξένα V || 1219 ξενιτεῖς] ἀτυχῆς V || 1220 ὅσον] ὡς L || μ' εὖρη] με ἐφτάσῃ L || πέσω] με
 εὖρη L || 1221 ἔναι L 'ναι V : διόρθωσα || ζωὴ] ἡ ζ. L || θάνατος] ὁ θ. L || δυστυχημένα V ||
 1222 μετὰ του] μ' ἐκείνον V || 1223 α' ἡμιστ. ὑπάγουν με τὸν Φλώριον V || κόντοι καὶ] ἄρχοντες
 V || 1224 τοπαρέχοντες L ἀρχοντόπουλα V : διόρθ. Hess. || μετὰ 1224 διακόσια ἀρχοντόπουλα με
 τοὺς ὑποταγούς του V || 1225 παραλ. L || 1226 παραλ. L || 1227 παραλ. L || 1228 ἐμίσσευσεν ὁ
 Φλώριος ἀπὸ τὰ γονικά του V || μετὰ 1228 πολλὰ θλιμμένα σοβαρὰ τὴν κόρην νὰ γυρεύῃ V ||
 1229 ἀναγυρεμὸν V || Πλάττιζ-Φλώρες L || 1230 Ἡμέρας] καὶ ἡμέρες L || περιπατεῖ L || ὑπερπα-
 τοῦν V : διόρθωσα || νὰ εὖρουν] ἤδραν V || 1231 ἤδρασαν V || 1232 ὑπάγουσιν] πηαίνουσιν V || β'
 ἡμιστ. πάλιν εἰς τὴν δουλείαν τους V || 1233 λέγουσιν] εἶπασιν V || 1234 πολὺλόγα L || τὸ L || 1236
 ἐκάθετον V || καὶ παραλ. L || ὡς τὸ φέγγος] μέσα εἰς δλους L || 1237 τὸ πρόσωπόν του κλειδωτὸν
 δῆθεν ὡ. θ. L || 1238 λαμπρὸν πάλιν V || θλίψιν] φύσιν V || 1239 β' ἡμιστ. θεωρεῖ τον εἰς τὰ μά-
 τια V || 1240 β' ἡμιστ. τὸ ἐξαίρετον ὥρατον V || β' ἡμιστ. μετὰ τῆς Πλάττιζα—Φλώρες L || 1242 πολλὰ]
 καὶ V || 1244 τον] του L || 1245 λόγια L || νὰ] ἔχω νὰ L || πῶ V || καὶ παραλ. V || μετὰ 1245 καὶ
 ὁ Φλώριος τὴν ἤλεγεν εἶπε με εἶτι θέλεις | ἡ ξενοδοχίσσα λαλεῖ τὸν Φλώριον μαντάτον | ἀγαλλι-
 οὔται ἡ ψυχὴ νὰ μάθῃ διὰ τὴν κόρην V || 1246 λέγει του κόρην ἡ ξενοδόχα ἐν' τὴν αὐτὴν δέκα ἡμέρες
 V || 1247 ἀρχοντες] καὶ ἄ. L || 1248 καὶ παραλ. V || εἰς σύνθεσιν] εἰς θεωρία V || β' ἡμιστ. δλως
 εἰς σὲν ὁμοιάζει V || 1249, 1250 τὸ πρόσωπόν σου τὸ χρυσὸν τῆς κόρης ὁμοιάζει V || 1251
 ἀκούουσιν L || β' ἡμιστ. σπαράσσει ὁ λογισμὸς του L || 1252 λιγοθυμεῖ λιγοφυχεῖ V || 1253
 παραλ. V || 1255 τὰ φύλλα V || καρδίᾳς V || β' ἡμιστ. καὶ τὸν ἀνασασμόν μου V || 1256
 παραλ. V || 1260 μου] μας V || ἀλήθειαν] ὅτι ἀληθές L || μετὰ 1260 δέκα ἡμέρες σήμερον
 πιστεῦ' ὅτι νὰ εἶναι V || 1261 α' ἡμιστ. ἰδὼ ξενοδοχίσσασιν V || β' ἡμιστ. κόρην τὴν Πλάττιζα—
 Φλώρε L || 1262 'ναι V || καμένος L || 1263 καὶ τὰ δάκρυά της] δάκρυα περισσὰ L || νὰ παραλ.
 V || ποτάμι V || 1264 νὰ] καὶ L || κ' V : διόρθωσα || ψυχῆς] καρδιᾱς L || νὰ] καὶ νὰ V || θυμᾶται
 V || 1265 καρδιᾱς] ψυχῆς L || 1266 ἐπέρασεν LV || ὕπαν V || 1267 ταῦτα ἀκούσας L V : διόρθ.
 Hess. || παρηγορεῖται V || 1268 δῶρον V || προθυμίας V || 1269 ζωνάρι L || ἀργυρόστυλον L V :

ἀργυρόστολον διόρθωσα ἀργυροστόλιστον διόρθ. Hess. || 1270 φορεσίαν V || ἀφόρεστα L V || 1271 ἐμίστευσεν] ἐσέβησαν V || β' ἡμιστ. πᾶσιν μὲ τὰ καράβια V || μετα 1271 ἐμίστευσεν ὁ Φλώριος μὲ τὴν ὑποταγὴν του V || 1272 περπατοῦν V || φθάσουν V || 1273 παραλ. V || 1274 παραλ. L || 1275 τὴν Αἴγυπτον κατέλαβον L || 1276 ἐβγαίνει ἐκ τὸ καράβιν L || 1277 παραλ. L || 1278 εἰς παραλ. V || μίας V || ἡδραν] φθάνει εἰς L || 1279 Πελεσάντα V || 1280 τον 1] καὶ V || 1281 κ' V || ἐπεκρίθη-
κεν L || καὶ 2 παραλ. L || πρὸς] ὡς π. L || 1282 αὐθέντη V || 1283 ἤλθασιν] νὰ ἤ. L || 1284 ἔχου-
σιν] ἔχουν καὶ V || μετὰ 1284 πάλιν αὐτοῦ ἀπεκρίθηκεν αὐτὸν ὁ ξενοδόχος | μὰ τὴν ἀλήθειαν κύ-
ρις μου εὐγενική μ' αὐθέντη | δέκα ἡμέρες σήμερον καὶ πλέον πιστεύω νὰ 'ναι V || 1285 ἀφοῦ ἐξε-
νοδόχησα τὴν κόρην Πλάτζια—Φλώρη V || ἀκόμη L || 1286 α' ἡμιστ. ἐπέζησαν κ' ἐκάθισαν V ||
ν' ἀναπαυθοῦσιν] νὰ ἀνασάνουν V || 1287 ὥστε] ὡς οὐ V || γέννη] ἔλθη L || γιόμα L || 1288 ἀντάμα
συνετύχασιν εἴπασιν ὑποθέσεις L || 1289 μαθάνει μέρες τῆς ὁδοῦ ποιάν νὰ περιπατήσουν L || περπα-
τοῦσιν V || 1290 πὰ κατόπισθεν L || μὴ τὸν L || λάθ' V || 1291 ἐγινετον L || εἰς τὴν τάβλαν] γιὰ νὰ
φᾶσι V || 1292 κᾶν 1] ἐὰν V || ἰδιοθελήματος L || κᾶν 2] καὶ L || 'τον L || 1293 ἐκράτιε V || 1294
ἐκ] τον ἐκ L || ἔπεσεν L || 1295 μίαν κούπαν V || γυάλινον ὠραιωμένην L || 1296 εἰποτας L || 1297
λέγει] λ. τον V || τὴν] τ. κούπαν τὴν V || γυάλινον L || 1298 ἀργυρὴν] δ. ἀλλήν V || του ἀντίς L ||
1299 καὶ πάλι] κ' εὐθύς V || ἐπεχαιρέτησεν L ἀπεχαιρέτησαν V : διόρθωσα || β' ἡμιστ. παραλ. L ||
ὑπάγουν V : διόρθ. Hess. || 1300 φθάνουν V || εἰς] τὴν V || β' ἡμιστ. ὀλίγον ἀνασάνουν V || ἐνε-
παύθηκεν L : διόρθ. Hess. || 1301 ἐπεδήμησεν] ἀπισώσασιν V || 'ς L || Βαβυλωνίας L || 1302 'σαν
V || 1303 πρὶν ἀπὸ 1302 μεταθ. L παραλ. V || 1305 του] τον μὴ νὰ V || ξενοδόχους V || β' ἡμιστ.
ἐδῶ ἑμορφον κοράσιον V || 1306 τὰ κάλλη] κάλλος V || ἐξαίρετος] εὐμορφία V || καλὴ] καὶ V || 1307
ὁμάδι] ἀντάμα L || νὰ 'ναι L || μὲ τοὺς L : διόρθωσα || ἄρχοντας V || ξένοι] πλούσιους V || 1308
τον V || ἡ ξενοδόχισσα V || πλὴν] μόνον V || τοὺς παραλ. V || 1309 ἀλλὰ] ἄμε L || ἤξευρε] μάθε το
V || δι] ἡ L || ἐπουλήσασιν L || 1311 τόσον L V : διόρθ. Hess. || 1312 καὶ παρὰ. V || 1313 κάστρη
V || καστροφύλακα V || προσεχὴν L || 1315 ἔχει καὶ βάγιες] β. ἔχει L || ἑκατὸν] ἑμορφες V || β'
ἡμιστ. τῆς κόρης συνοδίαν V 1316 καὶ ἀρχοντόπουλα πολλὰ διὰ παραδιάβασές της V || 'ναι L :
διόρθωσα V || 1317 μανθάνει] ἀκούει L || ὀλιγωρᾷ] ὀλιγόγορα V || ἐκ] ἀχ V || 1318 συμφέρει L || 1319
καὶ 2 παραλ. V || 1320 πέτουν V || εἰς] ὡς L || ἀέρα V ἀέρεα L : ἀέρια διόρθ. Hess. || 1321 λιθα-
ρομαργάρων V || 1322 δουκάτα] πεζάντια L || 1323 νὰ] διὰ νὰ LV || τὸν παραλ. V || 1324 καὶ] διὰ
V || ἔχη] φέρνῃ L || β' ἡμιστ. τάχα εἰς ἐδικόν του L || 1325 περιχαρείας] εὐχαριστίας L || μετὰ 1325
κ' εὐχαριστεῖ τὸν Φλώριον μᾶλλον καὶ προσκυνεῖ τον V || 1326 ὁ Φλώριος τὸν ἔλεγεν εὐθύς τὸν
ξενοδόχον V || μὴ νὰ 'σαι L : μὲ στέλνει διόρθ. Hess. || 1327 αὐτὸν] ἐμὲν V || καθαρὴν V || 1328
ἔργον] πρᾶξιν V || ποίσης] κάμης L || τίποτας L || 1329 τὸ παραλ. L || δῶ V || 1330 ἀναντρανίσω
L || καὶ 2] ἡ L || 1331 β' ἡμιστ. αὐτοὺς ἀπιλογᾶται L || 1332 ἐὰν ἦτον ἀπὸ λόγον μου τὴν κόρην
διὰ νὰ γένῃ V || 1333 β' ἡμιστ. παραλ. V || 1334 θίλω νὰ σὲ δουλεύω V || 1335 ἀμὲ L || βουλή
V || 1336 ἀς] νὰ σὲ V || πῶ τίποτες V || ἔγκρυψα L ἀπόκρυφα V : διόρθ. Hess. || 1337 ξένου L ||
μῆτε L μῆτ' V : διόρθωσα || ἐδικόν] ἴδιου σου L || συμβουλὴν L || 1338 μήπως καὶ διορθωμένο
ὁπὸ καὶ μήπως καὶ L || τ' παραλ. V || μὲν V ἐμᾶς L : διόρθωσα || 1339 ζημιωθοῦμεν L || ζῶν] ψυ-
χὴν V || ἔχω] καὶ ἔχωμεν L || ἀτιμία V || 1340 φήλωμαν] πύργωμαν L || ποτάπον ἐν'] τὸ πῶς ἐστίν
V || 1341 ἐσυνέργησεν L || 1342 ἄνω ἀνέβασεν] ὑποδόμησεν L || β' ἡμιστ. μέτρος ὀργυιᾶς διακόσιες
L || μετὰ 1342 ἐδῶ ὁ Πελέσαντας καὶ ὁ Φλώριος L || 1343 σαράντα ὀργυιῶν τὸ πλάτος του ἐν' νὰ μὴ
ἐναίν λόγος L || 1344 τοῦ τείχους δὲ τὸ πᾶχωμαν ποδάρια διακόσια L || 1345 καλοσύνθετος] ἐναὶ ἐξαί-
ρετος V || νὰ παραλ. V || 1346 κ' V || προμαχιῶνες V περμαχιῶνες L : διόρθωσα || β' ἡμιστ. εἶναι 'κο-
δομημένες L || 1347 καθάρια λιθομάργαρα μὲ ἀτίμητα λιθάρια L || καὶ καθιστὰ V : διόρθωσα || 1348 παραλ.
L || 1349 παραλ. L || 1350 πᾶσαν] κάθα L || β' ἡμιστ. χίλοι καβαλλαροὶ L || 1351 δυνατοὶ L || τρι-
γυρίζουν] νὰ γυρίζουν L || 1352 ἴσταται] στέκεται V || φλισκίνα L φισέινα V : διόρθωσα || 1353 καὶ
ἔχει βρύσην] ἐναὶ βρυσίτσα V || ἡ] ἐναὶ ἡ L || 1354 ἐν' ἀναίτιος] ἐναὶ αἷτιος V ἐναὶ αἷ—L : διόρθωσα
|| στὸ τέλος στίχου ἔστιξε μὲ τελεία Hess. || 1355 ἐβγῆ L || αὐγερινός] ὁ α. L || αὐγῇ] ἀνατολὴ L ||
χαράξῃ V || 1356 τὰ τερπνὰ] τῆς αὐγῆς L || μυροδοτοῦν] πυροβολοῦν L || 1357 κ' V || στὴν V ||
φλισκίνα L || 1359 ἐναὶ τὸ νερόν] ἐν' ὡς κρύσταλλον L || β' ἡμιστ. καὶ χύνει ἀπὸ παντόθεν L ||
1360 ἔχει] καὶ ἔ. L || δόλος L || τίποτες V || παρθενιὰν L || 1361 σπαράσσεται L || τὸ βόρκος L βοῦλ-
κος V : διόρθωσα || 1362 β' ἡμιστ. ὅτι ἄγαμος οὐκ ὑπάρχει L || 1363 Εἴς] ὁ V || 1364 στὴν V ||

1365 φιλιάν L || 1366 στήν V || 1367 καὶ κᾶν ποσῶς ἂν εὔρεθῃ ἄνθρωπος τοῦ ν' ἀγγίσῃ L || 1368 καὶ μόνον μὲ τὸ] ἕναν μόνον μὲ L || πύργου] κάστρου L || 1369 εἰς μίαν τὸ κεφάλιν του κόπτει νὰ μὴ ἔναι λόγος L || 1370 ἀμὲ παραλ. V || πάλε] Φλώριε V || 1371 ἐπιθυμᾷ] δλιγωρᾷ L || δλιγωρᾷ] πεθυμᾷ L || καὶ θέλει] καθόλου V || 1372 τὰ παιχνίδια L || 1373 α' ἡμιοι. καὶ εἰς τόπον ἂν εὐδῶσαις L || μετὰ κείνον L || 1374 ὅσους V || 1375 τρόπον L V : διόρθωσα || τίποτε V || 'ποικεν V || δι' ἐκεῖνον] εἰς ἐσέναν V || 1376 ἀκούει V || β' ἡμιοι. εὐτως ἀπιλογᾶται L || μετὰ 1376 στοὺς ἀρχοντάς του ἐμάζωξεν καὶ εἰς τὴν βουλὴν ἐκάτσαν | ἐστήσασιν τὴν συμβουλὴν νὰ δῇ τὸν καστελλάνον | ἐστήσασιν του τὸ φαρὶν πηδᾷ καβαλλικεύει V (γιὰ τὸν τελευταῖο στίχο πβ. κριτικ. ὑπόμν. στίχ. 1338) || 1377 ἡξεύρετέ το ἀρχοντες στὸν πύργον θέλω πάγει V || πάγω L || 1378] πολυποθῶ] πολ- λαγαπῶ V || 1379 κᾶν] καὶ κ. L || ἀγάπην] πόθον L || 1380 ν' V || τὴν] τὸν V || 1381 ἀπέκει] τότε V || τον LV : τὸ διόρθ. Hess. || μετὰ 1382 ἐγὼ εἰς τὴν ἀγάπην της σεμπαίνει με ἀσθένεια | καὶ ὅχ τὸ γλυκύν της ὄνομα θέλω ψυχομαχῆσαι | τὸν ἄγγελον τὸν θέλω δεῖ ἐκεῖνη θέλει ὁμοιάζει | τὸ ὄνομά της θέλω ἰδεῖ καὶ θέλω ξεψυχῆσαι V || 1385 δοῦν V || ἀπομένω V || 1383 παραλ. V || 1384 παραλ. V || 1385 δοῦν V || ἀπομένω V || 1386 πορκατῶ L || κερδαίσω V || 1387 παραλ. L || τὸν τόσον] τοσοῦτον V : διόρθωσα || 1388 πβ. κριτ. ὑπόμν. μετὰ στίχ. 1376 || 1389 πηδᾷ κ' ἐκαβαλλίκευσεν στὸν πύργον κατεβαίνει V || 1390 καὶ ὁ καστελλάνος ἄνθρωπον ἐβλέπει καβαλλάρην V || 1391 ἐξεσπαθώνει σύντομα τὸν Φλώριον ἐλάλει V || 1392 εἰπέ μου L, εἰπέ V : διόρθωσα || μου L : διόρθωσα || ἐκ ποίας χώρας] τίς εἶσαι καὶ πόθεν L || 1393 κ' V || στὸν πύργον V || 1394 θωρῶ V || δίχα ἀρμάτων] χω- ρὶς ἄρμα V || 1395 ἤκοφτα V || κεφάλι L || 1396 ὡς] ἔν' L || β' ἡμιοι. φρόνιμα ἀπιλογεῖται L || 1397 ἀρχοντα] λέγει τον L || κακὸν μηδὲν] ἐνάντιον μὴ L || 1398 παραλ. V || 1399 παραλ. V || 1400 πρῶτον ἰδὲ καὶ ἐρώτησε τὸ τί εἶμαι καὶ πόθεν V || 1401 καὶ τί δουλεῖς ἔχω ἰδῶ καὶ εἶναι τὸ γυ- ρεύω V || ἔναι L : διόρθωσα || 1402 παραλ. V || ἐγίνου L : διόρθωσα || 1403 ἐὰν γυρεῶ δίκαια τίποτε μὴ μὲ ποίσης V || ἔναι L : διόρθωσα || 1404 παραλ. V || 1405 τὸ] ὡς L, παραλ. V : διόρθ. Hess. || ἄδικα V || 1406 πιάνει] κρατεῖ τον V || κρατεῖ] πιάνει V || 1407 τίς εἶσαι] πόθεν καὶ V || ἔρχεις V || 1408 καὶ παραλ. V || τί παραλ. V || 1409 παραλ. V || 1410 δοῦλός τινος εὐγενικοῦ ἀπὸ τῶν μεγιστάνων V || 1411 παραλ. L || 1412 οὐκ ἐγίνομην L || β' ἡμιοι. αὐθέντη οὐκ ἐγνωρίζω L || 1413 ἀλλ' οὐδὲ ἄλλου παιδοπούλον ποτὲ καβαλλάρου L || καβαλλάρου V || 1414 νομίζω] γνωρίζω L || 1415 παραλ. V || 1416 ἐξενιτεύτην L || 1417 νὰ ἔλθω] ἦλθα V || τὸν παραλ. V || προσέχεις] ἐφυ- λάγεις V || 1418 τον δρεχθικόν] τὴν ἐπαίνιον του L || ἐπεθύμουν] ἐνθυμούμην L || 1419 νὰ] δι' νὰ L || δῶ] τὸν ἰδῶ L || β' ἡμιοι. καὶ τέτοιον ὡς ἐτοῦτον L || μετὰ 1419 νὰ ὀρθώσω νὰ μὲ ποίσουσιν δι' αὐτὸν ἐγὼ ἀτός μου ἦλθα L || 1420 καὶ ἄλλον οὐκ ἔστειλε διατὶ ἐμπιστεύθην L || 1421 παραλ. L (πβ. ὁμως κριτικ. ὑπόμν. στ. 1419) || εἰμὴ V : διόρθωσα || 1422 καὶ μὰ τὸν ἐπαίνια του καλὰ ἦτον μὲ τὸ δίκαιον L || τον] τὴν V : διόρθωσα || 1423 ἔμορφος, ἔναι ἐξαίρετος λαμπρὰ ἔναι ἐξομπλισμένος L || 1424 τέτοια λόγια L || 1425 ὑπέλαβεν καὶ ἔλαβεν εἰς λό γισμὸν δι' ἔναι L || 1426 ἡ μεγιστάνος ἀρχον- τας ἡ τέκνον βασιλέως L || 1427 ποσῶς οὐδὲν ἡθέλησεν λόγον νὰ φανερώσῃ V || στὸ τέλος τοῦ στίχ. στίζει μὲ τελεία Hess. || 1428 παραλ. L || 1429 χρῆζῃ] θέλῃ L || β' ἡμιοι. νὰ παίζωμεν ἀντάμα V || 1431 ἐνεθυμήθῃ τὴν μορφήν πάλιν τῆς Πλάντζια—Φλώρης L || 1432 παρομοιάζει] σουσουμιάζει L || πρὸς] τὸν V || 1433 β' ἡμιοι. μάθε τὸ τί σὲ λέγω L || 1434 καὶ μέλη] κομμάτια V || ἡθελες L || β' ἡμιοι. τώρα νὰ σὲ σκοτώσω V || 1435 ἀλλὰ] ἀμὲ L || παρόμοιος εἶσαι] παρομοιοῖς V || β' ἡμιοι. τὴν κόρην Πλάντζια—Φλώρη V || Πλάντζια—Φλώρες L || 1436 της] σου V || 1437 β' ἡμιοι. νὰ παί- ξωμεν ἀντάμα V || 1438 ὀρίζει πρὸς τὰ τέκνα καὶ εἰς τ. υ. π. V || 1439 γλήγορα φέρετε ταβλὴν τοῦ περιδιαβάσω V || θὲς L : διόρθωσα || 1440 παραλ. L || μετὰ 1440 ὁ Φλώριος παίζει τὸ ταβλὴν μετὰ τοῦ καστελλάνου V || 1441 τὴν νίκην] ἐν κέρδει V || 1442 β' ἡμιοι. δύο χιλιάδες στάμενα V || νικᾷ] κερδεῖ V || 1443 τὸ] τοῦ L || δτ' V || ἔναι L || 1444 θλίψιν] κάκην V || β' ἡμιοι. παρέκει τὰ χερόπτια L || 1445 ὁ Φλώριος ὡς ἔναι φρόνιμος καὶ θέλοντά τον φίλον L || 1446 παραλ. L || 1447 δίδει] διαγέρνει V || του ¹) τον V || ἐνίκησεν] ἴδια L || του ²) τον V || ἄλλα τόσα] καὶ πλῆα V || 1448 καὶ ὁ ἀρχοντας μετὰ χαρᾶς τὸν πλοῦτον ἐνεδέχτη L || 1449 ἐνεδέχτηκεν] ἐπαράλαβε V || μετὰ 1449 καὶ λέγει πρὸς τὸν Φλώριον ἀκουσον τί σὲ λέγω V || 1450 ἐγὼ ἀπὸ τὸ σήμερον φίλον νὰ σὲ βασιτάζω | 'ς τοῦτην τὴν Βαβυλωνίαν νὰ σὲ ἀναμυρίζω V || 1451 καὶ ἀρχον πρῶτον εὐγενῆ καὶ μέγαν μεγιστάνον V || 1452 ἡ παραλ. V || ἐσίμωσεν] ἔφτασεν V || θέλει V || διὰ παραλ. V || μισσεύης] ὑπαγαλνῇ V || 1453 ἀπὲ] μετὰ L || πόσῃ L || τὴν] καὶ L || ἐν] ἡ V || 1454 ἀπὸ V || ἀποχαιρέτησεν V || 1455 ἀφέντης μου L || β' ἡμιοι.

ἔχει ζῶν μεγάλην V || 1456 διὰ τὴν ἀλήθειαν δεις πικρίας ἂν εἶχα V || ἂν εἶχα παραλ. L || 1457
 δεις L || τὰς L || ἰλάφρυνας V || μένα L || 1458 διότι μετ' ἑμὲν ἡθέλησες μικρὸν περιδιαβάσαι V ||
 1459 τὸν πλοῦτον] τὰ δῶρα V || 1460 καὶ ἐκάλεσέν τον τὸ πρῶτὸ νὰ φᾶσιν εἰς τὸ σπίτι V || ἐπιούσα]
 ἐπὶ δυο L : διόρθωσα || 1461 παραλ. V || 1462 α' ἡμιοι. καὶ μὴ εἶναι εἰς ὀλιγώτερον L || β' ἡμιοι.
 πάλιν παρακαλῶ σε V || 1463 'Ο] καὶ ὁ L || κάλεσμα L || 1464 του L || β' ἡμιοι. τὸν ὀρισμὸν σου
 εἶμαι V || 1465 Στρέφονται] πάγω V || ξενοδοχεῖον ν' V || 1466 διορθώσω V || καὶ παραλ. V || συ-
 νοδείαν V συντροφίαν L : διόρθωσα || 1467 α' ἡμιοι. καὶ τὸ πουργὸν μετὰ χαρᾶς V || β' ἡμιοι. νὰ
 φάγωμεν μαζίτσα V || 1468 παραδιαβάζωμε L || β' ἡμιοι. πάλιν εἰς τὸ παιγνίδιον V || 'λθη V : διόρ-
 θωσα || 1469 ἐπῆγεν, ἐνεπαύτηκεν ὁποῦ εἶχεν τὸ κρεβάτιον L || εἰς τὸ ξενοδοχεῖον V : διόρθωσα ||
 1470 τὴν παραλ. L || ἐμελέτα L || 1472 ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία του λέγει καθοδηγᾷ τον V || 1473
 συχνάση L || 1474 καὶ κἂν ποσῶς] ἀλήθεια V || ἀμικρ V || 1475 παραλ. V || 1476 δειλίαν V δουλειάν
 L : διόρθωσα || νὰ] ἄς τοῦ L || τὸ] τὴν L || 1477 ἂν] ἂ L || 1478 καὶ παραλ. V || τίποτε] τὴν δου-
 λειάν L || 1479 ἐδιδάβηκεν L || διάστημα L || 1480 ἐχάραξε L || 1481 στὸν] εἰς L || κατηβαίνει L ||
 1482 ἡδύρηκε L || νὰ προσέχη] διὰ νὰ βλέπη L || 1483 ὁ παραλ. V || 1484 καλῶς σὲ ἔδρα καλῶς
 ἤλθες καθίζουσιν ἀντάμα L || 1486 ὡς οὐ] ὥστε V || β' ἡμιοι. νὰ κάτσουν νὰ γευτοῦσιν L || 1488
 ἐποράγασιν V || τοῦ L || μετὰ 1488 ὁ Φλώριος ἐχάρισεν δῶρα τὸν καστελλάνον V || 1489 χρυσὴν]
 ὀρθὴν V || ὀλόχρυσον L || β' ἡμιοι. γεμάτην τὰ δουκᾶτα V || 1490 κούπαν μεγάλην θαυμαστὴν νὰ
 πρέπη βασιλεία V || λαγάρισμα L : διόρθ. Hess. || 1491 Καὶ παραλ. L || τὸ '] τοῦ L || χάρισμα V ||
 1492 ἐξενοχάραγον L || 1493 του L || δουλεψα L || β' ἡμιοι. ἀνθρῶπε καὶ χαρίζεις L || 1494 λογά-
 ριν] χρυσάφιν L || 1495 τὸν ἀπεκρίθη] ἀπιλογᾶται L || 1496 ἀνθρῶπε, ἂν εἶναι καὶ εἶναι θέλημα
 λέγει το τὸ ἰδικόν σου L || 1497 ἀφορμὴν] δουλὴν V || δουλειαν V || ποιήσης] δουλεύσης V || 1498 καὶ
 τὴν πληγὴν τὴν εἰς καρδίαν ἔχω καὶ βασανίσαι] ἐξεύρω ἂν ἔχης θέλημα συντόμως νὰ λατρέψης
 L || καρδίαν V || 1499 παρευθὺς] πρὸς αὐτὸν L || β' ἡμιοι. οὕτως ἀπιλογεῖται L || 1500 εἴτι ὀρίζεις
 ἂν δύναμαι ἔχω νὰ σὲ δουλεύσω V || μετὰ 1500 εἴτι διὰ μέναν ἡμπορεῖ νὰ γένῃ διὰ τὴν κόρην L ||
 1501 ὡς] καὶ ὡς V παραλ. L || ἐκλήθηκα] διαδούλομαι L || β' ἡμιοι. τὸ χρήσεις νὰ πληρώσω V ||
 1502 β' ἡμιοι. οὕτως ἀπιλογᾶται L || 1503 ἀφοῦτις φίλος γίνεσαι εἰς ἑμὲν, γίνου ἀφιερωμένος
 L || 1504 ἀφύρωσέ με V ἀφιέρωσε με L : διόρθωσα || 1505 πῶ L || πληροῖς V || 1506 εἶναι L ||
 καὶ] τὸ L || τίποτας L || β' ἡμιοι. πάλιν ποσῶς μὴ ὀργίζου L || μετὰ 1506 ὄρκον ποιεῖ τὸν Φλώ-
 ριον μέγαν ὁ καστελλάνος V || 1507 ὀμνύει] ὀμνεῖ τον V || β' ἡμιοι. διὰ τὸν ζήτησιν V || 1508
 β' ἡμιοι. δέχως καμῖς ἀνάγκης L || 1510 στὸν πόθεν καὶ τὰ ἔπαθεν ἐκ τὰς ἀρχὰς τὰ λέγει V ||
 1511 τὴν συμφορὰν, τὴν ἔπαθεν ὁμολογεῖ τα δλα V || συμφορὰν L || 1512 πόθου] πότε L || δουλε-
 θεις L V : διόρθωσα || 1513 φρικτὸν καὶ μέγαν] ἀλλὰ ποτάπον L || 1514 ὀλοτελῆς L || β' ἡμιοι.
 τὴν ταπεινὴν ψυχὴν μου V || 1515 καὶ νὰ] νὰ με L || μάραμον L || ὀριστικόν] νὰ βάνη τοῦ V ||
 1516 πάντα] μόνον V || καὶ παραλ. V || εἶμαι V || 1517--20 παραλ. V || καμένη πονεμένη L : διόρθ.
 Hess. || 1521 εἰς] εἰς τὴν L : διόρθ. Hess. || 1522 παραλ. V, πβ. δυὼς κριτ. ὑπόμν. μετὰ 1523 ||
 1523 κ' ἐγὼ ἐξενιτεύθηκα νὰ τὴν ἀναγυρεύω V || ἀναγυρεύω L : διόρθωσα || μετὰ 1523 ἀνθρώπους
 ἐξενίτευσά τοὺς ἀρχοντας τοὺς βλέπεις V || 1524 ἐπεριπατήσαμεν V || κι' παραλ. L || 1525 ποταμίας
 L—μῶνες V : διόρθωσα || 1526 καὶ πᾶν τόπον καὶ πᾶσαν γῆν ὥστε νὰ λθῶ τῶν ὧδε L || μετὰ 1526
 τώρα ἔπακου μῆσαμεν στὰ χέρια σου αὐθέντη V || 1527 καὶ ἀπὴν τὸν τόπον ἡδραμεν ὁποῦ εἶναι τὸ ἐπεθύ-
 μουν L || 1528 παραλ. L || 1529 παραλ. L, ἀλλὰ πβ. κριτ. ὑπόμν. σίχ. 1527 || 1530 πάλιν ἀργεῖ τὸ
 ἐπιθυμῶ κ' ἐδὲ πικριὰ θανάτου | καὶ δὲς πικρίας καὶ στεναγμοὺς με ἐσέβασεν ἡ τύχη L || μετὰ 1532 νὰ
 συναντήσῃ νὰ με δῇ νὰ δῶ καὶ ἐγὼ ἐκείνην | καὶ ἐσὺ αὐθέντη δυνατὲ νὰ κτίσης νὰ χαλάσης V || 1531
 δταν L || σελήνης τὸν χρόνον] ἐλεήνας ὁ χρόνος V || 1532 καρδία L || 1533 μ' V || παρόντα] ἀπάνω
 L || 1534 β' ἡμιοι. τὴν ἐκαταδουλώθη L || 1535 παραλ. V || 1536 πατρίδα L || βασιλείαν
 L || στέμμα L || 1537 ἀρχοντες συνοικήτορες L || 1538 α' ἡμιοι. κανεῖν οὐκ ἐθυμήθηκα V || καὶ
 παραλ. V || 1539 βασιλεία V || ἐξουσία V || β' ἡμιοι. καὶ πᾶσα κρᾶμα κόσμου L || παρρησία V :
 διόρθωσα || 1540 ἕναν] ἐτοῦτον L || 1541 καὶ] τὴν L || ἀσκόλησιν L || β' ἡμιοι. κόρης τῆς Πλάτεια
 —Φλώρες L || 1542 τώρα] ἐδὰ L || σένα V || τὸ κορμὶ] τὸν ἑαυτὸ L || 1543 γὰρ μόνος] αὐθέντη V ||
 ζήσης V || ἀπολέσης V || 1544 κάλλιον] ἕναν L || ἐκ] ὅκ V || 1545 γενῇ L || εἰς V || ξένον μόνον L ||
 1546 ἀπ' V || 1547 νὰ ἰδῶ] καὶ ἄς ἴδω L || 1548 λαμπρότητα V || ἡλιωγενανμένης V || 1549 στε-
 ρεῦθῶ V || 1550 καὶ φρίττει] ἐφρύγη L || 1552 τοιοῦτον] τὸ τέλειον L || ζήτημα V || τοῦ V || 1553

τοῦ L || Φλώριε] υἱὲ καλὲ L || β' ἡμιοι. ἐπιόρκον νὰ σὲ δώσω V || 1554 καὶ ἀφυρὴν ὀρκωμοσίαν τὴν
 συνταγὴν οὐ φεύγω V || ἀφίερωσα L : διόρθωσα || 1555 θῆλω] θαρρῶ V || 1556 φίλος] ὁ φ. L ||
 μετὰ 1556 ἐκεῖνον ἔχε ἀληθινὸν διὰ φίλον πάσχει V || 1557 ἔναι ὡς πρέπει] νὰ πρέπει L V :
 διόρθ. Hess. || 1558 πρᾶγμα πρόσθ. Hess. || εὐκόλιαν V || τάχα συντρέχει παραλ. L || 1561 γινώριζε
 L || β' ἡμιοι. τώρα βεβαιώνεσαι το V || 1562 τελειῶς L || ἐκ] ὅχ V || 1563 Πλάντζια—Φλώρε L ||
 β' ἡμιοι. τελειῶς διορθώσω V (πβ. κριτ. ὑπόμν. μετὰ 1563) || μετὰ 1563 γιὰ νὰ συντύχης Φλώριε μετ'
 αὐτὴν τὴν ὥραιαν V || 1564 α' ἡμιοι. καὶ θάτει ἀτός του μέριμναν L || β' ἡμιοι. παραλ. L || 1565
 γιὰ νὰ μπορέσῃ ὁ Φλώριος τὴν κόρην νὰ συντύχῃ V || μετὰ 1566 καὶ μετὰ ταῦτα νὰ κάτσουν νὰ
 συντύχουν L || πρὶν ἀπὸ νὰ προσθ. ἀρχίζουσι Hess. || 1567 ἐκροκύντα τον πολλὰ] ἐκινδύνευε ἀρχὴν
 L || 1570 ἀπὸ καρδίας V τὴν καρδιάν L : διόρθωσα || β' ἡμιοι. τὴν δφιν του ἔχασεν V || 1571 ἀπὸ
 V || χέρι L || β' ἡμιοι. καὶ ἄκου] ἀφκρᾶτε L || τὸν] τοῦ L || 1572 τί εἶναι ὁ λογισμὸς τὸν μάχεσαι, ρῖψε τὴν
 τὴν δουλίαν L || 1573 καὶ] τὴν L || βουλὴν] οὐ πλὴν V || 1574 δῆς V || 1575 ἔρχεται ὁ Μάς, ἐσίμωσεν
 τὸ Πάσχα τῶν ἀνθίων L || σκοντανεῖ V : διόρθωσα || Μαίτου V : διόρθωσα || Πάσχα] τὸ II. V ||
 1576 καὶ * παραλ. V || 1577 ἡ γῆς L || β' ἡμιοι. παραλ. V || 1578 καὶ λούλουδα τὰ πάντα V || 1579
 φουντολουλουδίζουσιν V || γεμίζουσιν] κοσμίζουσιν L || 1580, 1581 καθὲν χρόνον συνήθιον τὰ ἀνθὶ νὰ
 συνάζουν | μαζώνουν τα ἀπὸ παντοῦ τὸν ἀμῖρᾶν τὰ φέρνουν V || 1582 παραλ. V || ἀνθὶ L : διόρθ. Hess.
 || 1583 ἀπ' ὅ,τι κρίνον ρόδον τε καὶ τριανταφυλλάκια V || κρίνω L : διόρθωσα || 1584 ὅλα τὰ στέλ-
 νει ὁ ἀμῖρᾶς τὰς εὐγενὰς ἐκείνας V (πβ. σίχ. 1588) || 1585 τὰ ἀνθὶ γὰρ συνάζουσιν βάνουν τα
 στὰ κοφίνια | τὸν ἀμῖρᾶν τὰ φέρνουσιν καὶ βάνουν τα ὀμπρὸς του V (πβ. σίχ. 1584) || 1586 κ' ἐκ
 τὸν καθὲν κοφίνιον καὶ ἐκ τὸ καθένα ρόδον V || 1587 α' ἡμιοι. ὅποιον χρειαστῇ ὁ ἀμῖρᾶς V || νὰ]
 ποθοερωτοπλεγμένα νὰ L : ἔγρ. Hess. || πέψη L || 1588 καὶ ὅλα ὅσ' ἀπομείνουσιν νὰ πέψη τὰς γυ-
 ναῖκας V || τὴν φουδούλαν L : διόρθ. Hess. || 1589 καταλεπτὸν V || β' ἡμιοι. ὡς πρέπει καὶ ἀρμῶζει V ||
 1590 μέρα V || ἔσωσεν] ἐσίμωσεν L || τῶν ἀνθίων] καὶ ἡ σχολὴ V || 1591 καὶ παραλ. V || ἐσυνάχ-
 θησαν V || 1592 παραλ. V || βαῖλοι V || σηκώνουσι V || πᾶσι V || 1594 κοφίνι V || ἔσωθεν] ἐμπηκεν
 V || β' ἡμιοι. ὁ Φλώριος ἀπέσω V || 1595 ἐπάνω το V || 1596 δῆθεν] τάχατε V || ἔναι L, ἔν V :
 διόρθωσα || 1597 καίνοσ V || ἔσω] μέσα V || νὰ τὸν παραλ. V || σκεπάζουν σ. τον V || 1598 ἀνεδραν
 L || 1599 εἰς κίνδυνον] στὸν θάνατον V || ἐκπέσῃ L || 1601 συνάζουν τον V συνάσσονται L : διόρθ.
 Hess. || πάντες] ὑπᾶν τὸν V || 1602 μουσιωμένον] ἡπηρμένον L || 1603 παίρνουν V || ἀνθὶ] ρόδα V ||
 1604 παίρνει L || μοῖτρα] μέρος V || τὸ καθένα] τὰ καλάθια V || 1605 δταν] ὁποῦ L || του παραλ.
 L || ἀπλωσεν V || 1606 ἀπέσω V || 1607 ἐκ τοῦτον] ἀπ' ἐκεῖνον V || β' ἡμιοι. νὰ πιάσῃ ἀπὸ τὰ ρόδα
 V || μετὰ 1607 δταν ἀπλωσεν ὁ ἀμῖρᾶς νὰ πιάσῃ ἀπὸ τὰ ρόδα V || 1608 α' ἡμιοι. διὰ τὰ χέρια
 ἤγγισαν L || β' ἡμιοι. εἰς τὴν κορυφὴν του ἀπάνω V || μετὰ 1608 ἐκείνου τοῦ χρυσόσκουλου τοῦ
 χρυσομηλιγγάτου | ὁποῦ*σαν τὰ μαλλίτσαν του ὡσάν τὸ δακτυλίδιον | ὁποῦ*τον καὶ ἀντίσηκος τῆς
 κόρης Πλάτζια—Φλώρας V || 1609 τρόμον ἔλαβεν] φόβον ἔβαλεν V || φόβον τρώμαξεν V || 1610
 παραλ. L || 1612 ὀρίζει καὶ ἐπῆραν τα ὁ ρήγας ἀπὸ μπρὸς του V || 1613 τὴν Πλάτζια Φλώραν
 ὥρισεν ὅλα νὰ τὰ ἐπάρουν V || 1614 ὡσάν καὶ] τόσον δὲ V || 1615 α' ἡμιοι. παίρνουν τὰ ρόδα σύν-
 τομα V || τὰ ρόδα πρὸς] ὑπᾶσιν εἰς V || 1616 παραλ. L || ἀπόσον V : διόρθωσα || μετὰ 1616 ἐκείνη
 ἡ περδικοπλούμιστος ἡ λιγνωτὴ κουρτέσα | ὁποῦ ἐγέμαν τὰ μαλλιά κατὰ σκουλὶ τὸν πόθον | ἐκρά-
 τιε καὶ τοὺς ἔρωτας τριγύρου στὴν ποδιάν της | καὶ δταν ἐσηκώνετον δαμὶν νὰ περπατήσῃ | ἡπαιρ-
 νεν ἀνεμον ἡ ποδιά της ἔρωτες κιλαδεῦσαν | καὶ ἐπαρηγορούσασιν τὴν κόρην Πλάτζια Φλώρα |
 τί ἔχεις κόρη μου ξαθὴ καὶ εἶσαι πανθλιμμένη | τί ἔχεις τὸ σχῆμα σοβαρὸν εἶσαι ἀγριωμένη | χαί-
 ρου ξαθὴ τὴν νεότη σου χαίρου μηδὲν λυπᾶσαι | διὰ ἦλθεν ὁ νεώτερος καὶ τὸν πολλὰ τὸν ζήτας |
 Λοιπὸν τὰ περιλούλουδα ἄς (σ)τρέψωμεν τὸν λόγον | φέρνουν ἀποστειλάμενα τὰ ρόδα εἰς τὸν πύρ-
 γον V || 1617 σύρνουν] καὶ σ. τα V σέρ— L : διόρθωσα || ἐπάνω παραλ. V || της παραλ. V || ἀπὸ
 V || 1618 βάγια] κοπέλλα V || Κορίτσια] Μπεχλὴ V || 1619 τοῦ νὰ στέκεται] νὰ ἰστέ—V || σεβά-
 ζουν] νεβάζῃ V || 1620 μυρίσματα V || μυρωδιές V || 1621 ἐκείτετον L || ἀπέσω] μέσα V || εἰς τὸ]
 στο L || 1622 καὶ παραλ. V || ἐσύραν V || φάγιες V || της παραλ. V || ἀπὸ V || 1623 ἐνόμιζεν ὁ Φλώ-
 ριος διὰ ἔναι ἡ ποθητὴ του L || 1624 καὶ ἐσῆκωσεν ἀπόμικρον, τὸ πρόσωπον δεικνύει L || 1625 τὴν
 κεφαλὴν ὀλόξαθῃ χρυσοκεκαλυμμένη L || μετὰ 1625 ἦσαν καὶ τὰ μαλλίτσα του Ἀβεσσαλὸμ τὴν
 τρίχα | λιθαρωτὸς πανέμνοστος ἀτίμητος ὥρατος V || 1626 φοβεῖται ἡ βάγια της] καὶ ἐξίστηκεν
 βάγια V || β' ἡμιοι. ἀπὸ τὸ παραθύριν V || 1627 ἐστρίγγισεν ἀπὸ καρδίας φωνάζει ὡς ἐδυνάτο

V || 1628 τρέχουν οἱ ἄλλοι σύντομα ρωτοῦν διὰ νὰ μάθουν V || 1630 καὶ ἡ Μπεχήλ ὡς φαίνεται, τέτοια συντυχαίνει V || 1631 παραλ. V || 1632 πουλίτσιν ἤλθεν κ' ἔκατσεν στήν κεφαλὴν μου ἀπάνου V || 1633 καὶ ἤπλωσα τὰ χέρια μου τάχατε νὰ πιάσω V || 1634 παραλ. V || 1636 ἡ Μπεχηλδὸ ἀπὸ τὰς εὐμορφίας τὸν νέον ἐγνωρίζει V || 1637 διττ. δ. αὐτὸς V || ὁ πολυπόδητος ἔναι V || κόρης παραλ. V || Πλάτζια—Φλώρες L || 1638 πρωτύτιρα L || ἤλεγον V || τὲς βαγίτσες L || 1639 γνωρίζετε οἱ βάγιας | ἐξεύρετε φαγίτσες V || 1640 Ὁ παραλ. L || 1641 Ὁ παραλ. L || ἡ παρηγορία μου σβησμένη L || παρηγορία V || 1642 Ὁ παραλ. L V : πρόσθεσα || 1643 παραλ. V || 1644 παραλ. V || 1645 τρέχει ἡ βάγια σύντομα τὴν ἡλιογεννημένην V || μετὰ 1645 τὰ συχαρίκια τὰ ἴμορφα λέγει τὴν Πλάτζια—Φλώρα V || 1646 σκύπτει κρυφὰ καὶ λέγει τὴν τὰ γλυκιὰ μαντάτα V || 1647 α' ἡμιστ. ἤξευρε κυράτσα μου V || μηδὲν μὲ τ'] μοῦ τὸ L || μετὰ 1647 τὸν νέον τὸν καρδιοπονεῖς τώρα στὸν πύργον ἔναι V || 1648 ἰδῶ | ἰδοὺ V || ἐπεσώθηκεν L || πολυπόδητος L || 1649 τὸν τοῦ V || καρδίας V || εἶχεν V || 1650 παραλ. V || 1651 ἡ Πλάτζια Φλώρα εὐγενὴ οὕτως τὴν ἀπεκρίθη V || 1652 Ὡς ἄνους | καὶ τὴ μὲ V || 1653 ἐμὴν | καρδίαν V || β' ἡμιστ. ἐμῆς τῆς πικραμμένης V || 1654 ἐμὴν | καρδίαν V || β' ἡμιστ. τὴν καταφλογισμένην V || 1655 ποθῶ ἐγὼ V || κοντὰ | σιμά L || οὐδὲν οὐκ V || 1656 μακριὰ L || ἀπὸ | ἔναι ἀπὲ L || τοὺς τόπους | τὴν χώρα L || ἄλλον τόπον V || 1657 ἀλλὰ οὐδὲ ἀτὸς οὐδὲ πουλὶν νὰ πετάξῃ νὰ ἔλθῃ L || 1658 οὐκ ἤλθεν | νὰ ἔλθῃ L || ἰδῶ | κ' ἔ. L || 1659, 1660 παραλ. L || μετὰ 1660 Ἐὰ μ' ἐμὲν κυράτσα μου κ' ἐγὼ νὰ σὲ τὸν δειξῶ V || 1661 λέγει τῆς ρόδα εὐγενὲς, γλυκοκίπονημένη L || 1662 ἀκλούδα μου κυράτσα μου κ' ἐγὼ νὰ σὲ τὸν δειξῶ V || 1663 παρόμοιος | ἀφέντρα μου V || β' ἡμιστ. ἐκαῖνον ὁμοιάζεις V || 1664 οὐκ εἶδα στήν ἐπίγειον ἔμορπον παρὰ τοῦτον V || ἀκόμην L : διόρθωσα || 1665 παραλ. V || 1667 κατεγνωρίζει | κ' ἐγνώρισέν τον V || μετὰ 1667 ἐγνώρισεν ἡ εὐγενὴ τὸν πολυκοθητόν της V || 1668 ἀσκόλησιν L || 1669 εὐθὺς τῆς ὥρας ἔπεσαν στὴν γῆν ἐξαπλωμένη | φέρνουν νερόν ροδόσταμην ραντίζουν τὴν τὴν κόρην V || 1670 τρέχει ἡ Φλώριος σύντομα ἐπεριλάμπασεν τὴν (πβ. κριτ. ὑπόμν. 1670 εἶλος) | ἐλιγοθύμησεν καὶ αὐτὸς ἔπεσε μὲ τὴν κόρην | ραντίζουν συνηφέρνουν τοὺς μὲ δλίς ἐσυνῆλθαν | ἀφότις ἐσυνῆφεραν ἀλλήλως ἀσχολοῦνται περιλομπάνει τὸν γλυκιὰ ἐκαῖνος τὸ κοράσιον V || 1671 λέγει τοῦ ἐκαλῶς ἐπίσσωσες καὶ αὐτὸς ἀνταπεκρίθη L || 1672 καλῶς ἡῦρα τὴν λυγαρὴν τὴν γλυκοσπαντοχή μου L (πβ. στίχ. 1671) || 1673 πόσην χαρὰν νὰ εἶχαμεν ἂν ἤμασταν οἱ δύο V || πόση :] πόσος L : πρότερος διόρθωσ. Hess. (ἐκδ. Φλωρ. σελ. 112) || πόθος L || 1674 ἐκεῖ εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ εἰς τὰ γονικά μας V || 1675 καὶ γὰρ παραλ. V || εὐγενὲς L εὐγενικά V : διόρθ. Hess. || 1676 κλινάρι L || β' ἡμιστ. χρυσὸν ζωγραφισμένον V || 1677 χαίρουνται σφικταπεριλαμπάνουν L || 1678 παραλ. L || 1679 ἀλλήλως | καὶ ἀλλήλους V || 1680, 1681 παραλ. L || 1682 καὶ τὸ συμβάν ὁ ἀμύρῃς ποσῶς οὐδὲ ἤξευρε V || συμβάν L || 1683 ὀρισμὸν μνηεῖ V || μετὰ 1683 νὰ πᾶ νὰ δῇ καὶ τὸ νερόν ἂν ἔναι βουρκωμένον, | ὁποῦ ἔχεν τὴν ἐνέργειαν καὶ χύνει ἀπὸ τὸν πύργον | δλίπει θολὸν ἀγνώριστο τὴ τοῦ νεροῦ τὴν θέαν | βάνει λαλίαν ἐρώτησεν ἀπάνου εἰς τὸν πύργον V || 1684 παραλ. V || 1685 παραλ. V || 1686 κορίτσιν ἀπεκρίνεται V || 1687 οὔρε καὶ πὲ τὸν ἀμύρῃν διὰ τὴν Πλάτζια—Φλώρα V || εἰπῆτε L : εἰπεῖν διόρθωσα εἰπεῖ Hess. || 1688 ἀσθένεια τὴν ἐσέβηκεν καὶ κείτεται στὴν κλίνην V || ἀδύνατα L : διόρθωσα || 1689 καὶ παραλ. V || τοιοῦτη V || δυνατὴ | θαυμαστὴ V || πειράται V || 1691 ὑπάγει καὶ ἀναφέρει τὸν καθὼς ἔλαθεν λόγους V || ἡλῆγξαν L : διόρθωσα || 1692 τὸν ἀμύρῃν τ' ἀπήγγειλαν τὰ εἶπεν τὸ κορίτσιν V || 1693 ἤκουσεν V || ὁ παραλ. V || 1694 ἀπατὸς L || β' ἡμιστ. νὰ ἴδῃ τὸ κοράσιον L || 1695 παρηγόρημαν | καὶ παρηγορία V || β' ἡμιστ. τάχατε τὸ κοράσιον V || 1696 εἰς τὸν πύργον | πρὸς ἐκείνην L || 1697 κλειδιά V || κ' παραλ. V || β' ἡμιστ. ἐσέβηκεν ἀπέσω V || 1698 καὶ εἰς | εἰς ἔν L || δῇ V || 1700 ἐρωτικά | δυνατὰ V || β' ἡμιστ. μὲ ἀγάπην γλυκοτάτην V || 1701 γλυκὺ V || ὁμάδι V || νὰ παραλ. V || ἐκοιμοῦντα V || 1702 χρυσοστόλητην V || καὶ | πολλὰ L || 1703 ἰδεῖ | νὰ ἴδῃ V || τὴν κόρην παραλ. V || μετὰ 1703 τὸ πῶς οἱ δύο ἐκαίτουσαν ὁμάδι εἰς τὴν κλίνην V || 1705 ἐγύμνωθεν L || 1706 τὴν παραλ. V || χρυσοκοσμημένον V || 1707 ἐθέλησεν V || τοὺς | τὲς V || β' ἡμιστ. νὰ ἀποκαφαλίσῃ V || 1708 ἐκ καρδίας V || 1709 καὶ δὲν ἐσάλευσεν ποσῶς κανεῖς ἀπὸ τοὺς δύο V || 1710 ἔναι | ἔ. καὶ L || ἡ παραλ. V || πάντων τῶν ἀμύρῃδων V || 1711 τῶν | τοὺς V || μὴ L || 1712 εἰμὴ V || κρίν' V || εἶναι V || 1713. ὀχρεῖ διόρθ. ὀρίζει V || σφαλίζουν | κλειδώνει V || ἄνω | ἀπέσω V || μέσα παραλ. V || 1714 ἰδιόβην. εἰς τὸ σπῆτιν τοῦ εἰς τὰ παλάτια τοῦ V || 1715 μνηεῖ πρὸς δλοὺς ἀρχοντας κ' εἰς τὴν βουλὴν ἐκάτσαν V || μετὰ 1715 δίδει βουλὴν ὁ ἀμύρῃς νὰ πράξῃ καὶ εἰς τοὺς δύο | τοὺς ἀρχοντας ἐμάζωξεν κ' εἰς τὴν

βουλήν ἐκάτσαν V || 1716 ἐσθ' L || β' ἡμιστ. ἐμὲ νὰ συμβουλευέση L || 1717 Πλάτζια—Φλώρε L || 1718 α' ἡμιστ. ἀπάνω εἰς τὸν πύργον μου V || ἐκείτετον] καὶ ἐ. L || μέσον εἰς] ἀπάνω στοῦ L || 1719 ἀπ' ἄλλην] ἀπὸ τὴν V || 1720 καταπλεγμένοι V || β' ἡμιστ. μὲ ἀγάπην γλυκοτάτην V || ἔταξεν] ἔποιεν V || 1723 ἐκείνη V καὶ ἐκείνη L : διόρθωσα || μ' παραλ. L || κ' παραλ. L || πρᾶμαν L, πρᾶγμα V : διορθωσα || 1724 διακρίνετε] ὀρρίζετε L || αὐτήν L || μετὰ 1724 ἄρχων πανώρειος καὶ θρασὺς λέγει πρὸς τὸν σουλτάνον V || 1725 Εἶς] κ' εἶς V || καβελλάρης V || β' ἡμιστ. ὀρθὸς στοὺς πόδας λέγει L || 1726 λέγει παραλ. L || πρὸ L || εὐτολμα] ἄρχοντας V || 1727 εἰς τοῦτο] καθόλου L || 1728 μηχανεῖα L || δόλου γέμων V || 1729 ἐκδέχεται V || ὑπομένω VL : διορθ. Hess. || 1730 μετὰ 1731 V || στήν ὑμετέραν θυναστείαν νὰ πράξη τὰ τοιαῦτα V || 1731 μετὰ 1729 V || ἐκείνος] κ' ἐ. V || θράσος] πρᾶγμα V || 1732 παραλ. V || 1733 ἐπιβουλήν V || ἀφοβίαν V || μετὰ 1733 ὀρίζουν νὰ τοὺς φέρουσιν ἐμπρὸς εἰς τὸν σουλτάνον V || 1734 παραλ. V || 1735 σπουδαίως τοὺς ἐφέρασιν ἐξάγκωνα δεμένους V || 1736 πβ. κριτ. ὑπόμν. 1735 || 1737 παραλ. V || 1738 καὶ μέσσην σύναξιν πολλήν ἐγένετο τῶν πάντων V || μέσα στὸν φόρον πρόσθ. Hess. || 1739 δύο V || 1740 καὶ κάμνει καὶ ἀποκρίνει καὶ οἱ δύο στοῦ πῦρ νὰ σέβουν | νὰ κάψουσιν τὸν Φλώριον μετὰ τὴν Πλάτζια—Φλώρα V || 1742 συμφέρνει L || καὶ παραλ. V || 1743 ἐπισώθηκες L || β' ἡμιστ. Φλώριε μετ' ἐμένα V || 1745 σὲ παραλ. V || ἐπαίρνεσαι L || ἀποθνήσκεις] ν' ἀ. L || 1747 ἀπυλογᾶται L || 1748 ὡς L || 1749 τετηρημένην V || ἐμὲ ἀδολοφυλαμένη V || 1750 διὰ σὲν V || διὰ σὲν V || 1751 καὶ ἂν ἐγλυτώσης] μὴ νὰ γλυ—V || γλυκεῖα μ' V || 1752 τὸν ἰδικόν μου θάνατον ἐννοίαν δὲν ἔχω ὅμως V || 1753 ἔχω V ὅμως ἔχω L : διορθωσα || τὸ παραλ. V || λιθάρει V || 1754 καὶ παραλ. V || κράτις V || τὰ χέρια V || τίποτας L || μετὰ 1754 ὅπταν τὸ δακτυλίδιον μου κρατεῖς το μετὰ σένα | οὐδὲ νερόν οὐδὲ ἰστίαν θάνατον μὴ φοβᾶσαι V || 1755 καὶ ἡ Πλάτζια—Φλώρε ἀπόκρισιν πάλιν πρὸς αὐτὸν λέγει L || 1756 παραλ. L || (μου) πρόσθεσα || 1758 μόνος V L : διορθ. Hess. || μου παραλ. V || ἐγὼ] ἐσὺ V || χωρὶς ἐσένα] ὡς ἀτυχιστάτη L || 1759 χαρὰ νὰ μὴν V || 1760 Καὶ] πάλιν L || κάλλια L || β' ἡμιστ. νὰ δώσω μετ' ἐσένα V || 1761 κἂν νὰ ἐλπίζω, νὰ θαρρῶ νὰ εὖρω ἐλεημοσύνη V || ἀφιέρωσιν L : διορθωσα || 1762 εἰς πίστιν τῶν Χριστιανῶν θείλω νὰ ἀποθάνω V || 1763 ἀσωτία V || μαγαρισιάν L : διορθωσα || μετὰ 1764 θείλω νὰ λάβω θάνατον εἰς τὰ πιστὰ ἐκείνων V || 1765 σπαράσσει L || ἡ καρδιά V τὴν καρδιάν του L : διορθωσα || 1766 περιλαμπάνει V || 1767 α' ἡμιστ. ρίπτουν τοὺς μέσα στήν ἰστίαν V || 1768 α' ἡμιστ. ἀλλ' ἡ ἐνέργεια ἐφάνηκε V || ἡ] τὴν V || 1769 ἡσβέννυται L || ὑπομένει L || 1770 ἡ παρ. L || δείκνυται] ἐφάνηκεν V || Παντοκράτωρ V || 1771 μικροὶ μεγάλοι ἐκραύγασαν καὶ ἐπαρακαλοῦσαν V || 1772 β' ἡμιστ. καὶ μέγαν Παντοκράτορ V || 1773 μέσα στοῦ πῦρ ἐστέκασιν ἐστράπτασιν ἐστέκουνταν ὡς φέγγος V || μετὰ 1773 ἡ κόρη καὶ ὁ Φλώριος σὺν τὰ λαμπρὰ τὰ ἀστρὴ V || 1774 μικροὶ μεγάλοι ἅπαντες τὸν ἀμιρᾶν λαλοῦσιν L || ἰδεῖ] νὰ ἰδῇ L : διορθ. Hess. || 1775 παρακαλοῦν τονε πολλὰ γιὰ νὰ τοὺς συμπαθήσῃ V || 1776 ἐμᾶς L || β' ἡμιστ. συμπάθιον ἀπὸ σένα V || 1777 καὶ παραλ. V || εὐγενής] ἴστατο V || β' ἡμιστ. εὐγενικὸς ἀνδρεῖος V || 1778 πλούσιος γὰρ καὶ φρόνιμος εὐγενικὸς μέγας V || πάντα L : διορθωσα || (ὑπερεῖχεν) πρόσθεσα || 1779 στήκεται ὀρθός, δικάζεται τὸν ἀμιρᾶν ἐκεῖνον L || 1780 παραλ. L || 1781 ἐμέναν] λέγει τὸν L || 1782 παραλ. L || αὐτοὶ] αὐτὰ διορθωμένο σὲ αἰτία V : διορθωσα || πταίσιμον] οὐ πτ. V : ἔγραψα || 1783 παραλ. V || ἔναι] ἐκ L : διορθωσα || 1784 ἀδελφία εἶναι φαίνει με ἡ αὐθεντῶν παιδία | κ' αἶμά τε βασιλικὸν καὶ ἀπὸ μέγαν γένος V || 1785 α' ἡμιστ. καταλεπτὸν τοὺς ρώτηξε V || τίνος καὶ πόθεν V || 1786 β' ἡμιστ. καὶ ἀπὸ ποῦ κρατοῦσιν V || 1787 ἐρώτησεν V || 1788 ἀρέσει V || του L || ὁ λόγος] τὸ πρᾶγμα L || μετὰ 1788 ἐλεημοσύνη ἔφτασεν στὸν νέον καὶ στήν κόρην V || 1789 ὀρίζει] πρῶτον L || βγοῦν V ἔβγη L : διορθωσα || δεμωσμένοι V || 1790 λύουν V || β' ἡμιστ. στέχουν καὶ ἀναρωτοῦν τὸν L || 1791 λέγει τὸν «Φλώριε εἰπέ, μὴ κρύψης τὴν ἀλήθειαν L || ἀκου] ἄλλο V || 1792 μετὰ 1793 μεταθ. V || φυγεῖν] ζωὴν V || κερδίσης V || 1793 με V || μὴδὲν μὲ] βλέπε μὴ L || 1794 με V || τὸ τίς] ἀπὸ ποῦ V || β' ἡμιστ. εἴσαι καὶ ποίας χώρας L || μετὰ 1794 καὶ πόθεν καὶ ἤλθες καὶ ἀπὸ ποῦ ἰδῶ εἰς τὸν τόπον τοῦτον L || 1795 α' ἡμιστ. καὶ πόθεν καὶ ἤμπες καὶ ἀπὸ ποῦ L || τοῦτον] μέσα V || μετὰ 1795 καὶ ποιά 'ναι ἡ πατρίδα σου καὶ ποιά τὰ γονικά σου V || 1797 ἀπὸ V || 1798 ἐμὴ] ἡ ἐ. V || 1799 ἐμός] ὁ ἐ. L || βασιλεὺς] ἀμιρᾶς V || 1801 τὴν ἐπτάσοφον] τῆς φιλοσοφίας V || β' ἡμιστ. ἐγίνωσκεν εἰς ἄκρον L || 1802 καὶ] τῆς L || 1803 β' ἡμιστ. μέσα στὸν πύργον τοῦτον V || 1804 παρᾶξενος L || Πλάτζια—Φλώρε L || 1805 εἰργμαμένης V || ἐδόθηκεν V || 1806 ρεωτικὴν] εὐγενε— L || β' ἡμιστ. καὶ λύπην ἀπὸ μένα V || 1807 καὶ καλλιοτέρα 'ς θάνατον ἡθέλησα

νὸ ἐκπέσω L || μετὰ 1807 καὶ εἰς πῦρ βληθῆναι ὀδυνηρὸν καὶ θάνατον βληθῆναι L | 1809 ἐσβέσθη
 δροσιδὲς V || δεικνύει] δροσιζει V || μετὰ 1809 καὶ ἀφότου τὰ ἐδηγῆθηκεν τίποτας δὲν ἀφήνει | τὸ τι
 ἔπαθεν ἐκ τὰς ἀρχὰς μετὰ τῆς Πλάτζια—Φλώρας | καὶ συμπονεῖ τον ἀμιρὰς ἐξαπορεῖ τὸ πρᾶγμα |
 κατηγορεῖ καὶ μέμφεται πατέρα τὸν Φλωρίου | χαρίζει τους τὰ χρήματα πού'δωκεν εἰς τὴν κόρην
 | χαρίζει τους κι' ἄλλ' ἀτίμητα, υἱοὺς αὐτοὺς ἐποῖκεν V || 1810 παραλ. V || 1811 περιλαμπάνει
 L || καὶ τοὺς δυὸ] τους γνησίως V || β' ἡμιστ. γλυκὰ καταφιλεῖ τους V || 1812 λαμπρὰν στολὴν βα-
 σιλικὴν φοραίνει καὶ τοὺς δύο 'V || 1813 σεβαστοκρατερώτατα V || 1814 ἐκάτσεν τους εἰς θρόνον
 του ὁποῦ καθίζει ἐκεῖνος V || 1815 δι' αὐτὸν γὰρ καὶ συγγενὴς ὑπῆρχεν βασιλέας L || 1816 παραλ.
 L || 1817 δι' αὐτὸν] δι' αὐτὸν V τοῦ Φιλίππου δι' αὐ — L : διόρθωσα || ἐγνώραν ἔδειξεν] ἐγνώρι-
 σεν V || αὐτῆς παραλ. L || μετὰ 1817 τετιμημένα ἔμορφα ἐτίμησαν τοὺς δύο V || 1818, 1819 παραλ.
 L || 1820 συνάσσει L || 1821 δουκάδας] συνάγει V || πενήτες L || 1822 ποιεῖ] ἐκεῖ L || τὸν γάμον
 V || 1823 σὺν τούτων] μετ' αὐτὰ V || χαρίσματα] καὶ χάρισμα L || ἀφοτέρων L || 1824 χρυσάφια
 καὶ ἀσήμια καὶ λίθων μαργαρίτων L || πάντιμα τὰ V : διόρθωσα || μετὰ 1824 φέρνουν τα μετὰ παρρη-
 σιὰς τὴν κόρην τὴν ὥραιαν L || 1825—32 παραλ. L || 1833 πορεύεται] γυρίζει V || ὑπάγει] διαγέρνει L ||
 εἰς τοὺς L || 1834 ὁ] ταῦτα L || τοῦτον] του τὸν L || 1835 ὑποδέχονται L ἀποδέχον— V : διόρθωσα ||
 μετὰ 1835 ἐσήμανεν ἡ Σπάνια ὄλες τῆς καμπάνας | χαίρουνται καὶ εὐφραίνονται τζούστριες καὶ τρουμπέ-
 τας V || 1836 δευτέρους V || ἐκπληροῖ] κάμνουσιν V || βασιλικὰς L βασιλικούς V : διόρθ. Hess. || ἀξι-
 ούς V || μετὰ 1836 καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ του χεῖρουνται ἀμετρίως V || 1840 των] του V || 1842
 διελέγεται V || τον παραλ. V || 1843 εὐσεβῶς ἐβασίλευσεν V || β' ἡμιστ. χρόνους σαραντακέντε V ||
 τὴν L : διόρθωσα || μετὰ 1843 τὴν πρεσβυτέραν πόλιν Ρώμην τε τὴν μεγάλην | καὶ μετὰ ταῦτα
 θάνατος ἀπέθανεν ὁ νέος | κ' ἡ κόρη τὸν αὐτὸν καιρὸν μετὰ κανένα χρόνον | 'Ἡ παρρησία καὶ
 ἡ τιμή, τὸ κάλλος καὶ τὸ πλοῦτος | ἡ δόξα καὶ ἡ φρόνησις τὸ μεγαλεῖον τὸ μέγα | ἡ αὐθεντία καὶ
 ἔπαρσις καὶ ἡ καταδεξιότης | ὡς πλάσιν ὄνειράματος οὕτως ἐβλέπει ὁ κόσμος | Οὐδὲ(ν) τοῦ κό-
 σμου τὸ λοιπόν, ἀλλὰ σκιὰ τὰ πάντα V ||

Δ'

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΑΣ

I

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ο βασιλιάς της Προβηγκίας, πλουσιότατος, εύτυχισμένος και φίλος του ιπποτικού βίου, είχε ωραία συντροφίσσα, αλλά δεν είχε απόγονο, μολονότι και αυτός και η βασίλισσα είχαν πιά φτάσει την ηλικία των σαράντα χρόνων. Οί παρακλήσεις τους στο Θεό εισακούστηκαν και αποχτούν τέλος άρσενικό κληρονόμο, που άναστρέφεται με μεγάλες φροντίδες. Στην κατάλληλη ηλικία μαθαίνει ανάγνωση, τις έπιστήμες και τη φιλοσοφία. Ήταν ωραίος και προικισμένος με πολλά πνευματικά και ψυχικά χαρίσματα. Διακρίνεται ακόμη και στη χρήση των όπλων· είναι ένας άληθινός ιππότης.

Στην αύλη του βασιλιά έμφανίζεται τον καιρό εκείνο ένας ξένος ιππότης, που ζητά να μονομαχήση με όποιοδήποτε θα δεχόταν να μετρηθή μαζί του. Χωρίς να τó ξέρη ο βασιλιάς, ο Ίμπέριος αποφασίζει να μονομαχήση με τόν ξένο, τόν νικα και ένθουσιάζει τά πλήθη τών θεατών. Μόνο ο ρήγας δυσαρεστεΐται και έλέγχει τó γιό του για τήν τόλμη του να έκτεθó σε κίνδυνο· στο έξής του άπαγορεύει να άγωνίζεται χωρίς τή συγκατάθεσή του. Ο Ίμπέριος άπογοητεύεται και αποφασίζει να ξενιτευτó για να γνωρίση μόνος του τήν περιπέτεια και τή δόξα. Άν έμποδιστó, θα αύτακτονήση. Ο βασιλιάς δέν καταρθώνει να μεταπείση τó γιό του και τέλος συγκατανεύει να τόν αφήση να ξενιτευτó. Του δίνουν και αυτός και ή μητέρα του πολλές συμβουλές και ένα «έγκόλπιον» για φυλαχτó και τόν αφήνουν να φύγη.

Γυρίζει πολλές χώρες και τέλος φτάνει στην Άνάπολη (Νεάπολη τής Ίταλίας). Ο βασιλιάς τής Άνάπολης έχει μιá κόρη πολú όμορφη, τή Μαργαρώνα. Καθώς οι γονεΐς της έπιθυμούν να τήν παντρεύουν, εκείνη δέχεται να πάρη εκείνον που θα νικήση σε κονταροχτύπημα που όργανώνεται ακριβώς γι' αύτó τó σκοπό. Στόν άγώνα παίρνει μέρος και ένας ιππότης από τή Γερμανία που όλοι τόν τρέμουν για τήν παλληκαριά του. Ο βασιλιάς τόν προβλέπει νικητó και έπομένως γαμπρό του. Άλλά ή Μαργαρώνα ξεχωρίζει έναν άλλο άνάμεσα στα παλληκάρια που θα άγωνιστóν κι' αύτós φυσικά είναι ο Ίμπέριος. Πράγματι νικητής στο κονταροχτύπημα άνακηρύσσεται ο Ίμπέριος και ή Μαργαρώνα παντρεύεται τόν όμορφο ιππότη. Μιá μέρα ο Ίμπέριος πείθει τή γυναΐκα του να ταξιδεύουν στην Προβηγκία για να ξαναδó τούς γονεΐς του και να γνωρίση και ή Μαργαρώνα τά πεθερικά της. Θα φύγουν όμως μυστικά για να μñν έμποδιστóν από τó ρήγα.

Φεύγουν με πολλούς θησαυρούς, ενώ χωρίς άποτέλεσμα προσπαθóν να τούς φτάσουν άνθρωποι του ρήγα, που θλίβεται ύπερβολικά για τó γεγονός. Ύστερα από πορεία άνάμεσα σε βουνά, σε λαγκάδια, σε ποταμούς, φτάνουν τέλος σ' ένα λιβάδι, όπου θα ξεκουραστóν. Η Μαργαρώνα κοιμάται στα γόνατα του Ίμπέριου. Θέλοντας ο νέος να κυηγήση μιá πέρδικα, αφήνει τó έγκόλπιο στο στóθος τής κοιμισμένης Μαργαρώνας. Ένας άετός, κινημένος από τó κόκκινο χρώμα του, άρπάζει τó φυλαχτó και οι δυó άγαπητένοι, όταν έπιστρέφη ο Ίμπέριος, θρηνούν για τó πάθιμά τους και άναζητóν βάρκα. Μπαίνει μέσα ο Ίμπέριος για να κατευθυνθó

στό νησί όπου ο αέτος έφερε τὸ ἐγκόλπιο. Τρικυμία δὲν τὸν ἀφήνει νὰ φτάσῃ στὸ νησί καὶ πειρατὲς τὸν αἰχμαλωτίζουν καὶ τὸν πουλοῦν στὸ σουλτάνο τοῦ Καΐρου.

Μόνη καθὼς μένει ἡ Μαργαρώνα, ὁδηγεῖται σ' ἓνα μοναστήρι, ποὺ ἡ ἡγουμένη σὺν τὴν βοηθὰ νὰ μπῇ μαζί με ἄλλους στὸ δρόμο γιὰ τὴν Προβηγκία. Λογαριάζοντας τὸν Ἱμπέριο γιὰ πεθαμένο, θέλει με τὴν ἔγκριση τοῦ ρήγα νὰ ιδρύσῃ ἐκεῖ μοναστήρι.

Σκλάβος στὴν ἀρχὴ ὁ Ἱμπέριος παίρνει σιγὰ - σιγὰ σημαντικὰ ἀξιώματα στὴν αὐλὴ τοῦ σουλτάνου στὸ Κάιρο. Δὲν ξεχνᾷ ὅμως οὔτε τὴ Μαργαρώνα οὔτε τὴν πατρίδα του κι' ἔτσι ἀποφασίζει νὰ δραπετεύσῃ. Γεμίζει τρία βαρέλια με χρήματα, ποὺ τὰ κρύβει με ἄλατι ποὺ βάζει στὸ πάνω μέρος τῶν βαρελιῶν. Με τὴ βάρκα του φτάνει σ' ἓνα νησί με θαυμάσια λουλούδια. Καθὼς ἀναπολεῖ τὴ Μαργαρώνα, ἀποκοιμιέται. Στὸ ἀναμεταξὺ ἄνεμος ποὺ σηκώθηκε παρασύρει τὴ βάρκα, ἐνὺ μάταια ὁ κυβερνήτης καλεῖ τὸν Ἱμπέριο. Ἡ βάρκα φτάνει στὶς ἀκτὲς τῆς Προβηγκίας, κοντὰ στὸ μοναστήρι τῆς Μαργαρώνας. Ἐκεῖ βγάζουν καὶ τὰ ρούχα καὶ τὰ βαρέλια τοῦ Ἱμπέριου, ποὺ εἶχαν τάχα ἄλατι. Ὁ Ἱμπέριος στὸ διάστημα αὐτὸ εὐχεται νὰ φανῇ κανένα πλοῖο νὰ τὸν σώσῃ. Μετὰ τρία μερόνυχτα βρίσκει ἓνα καράβι, ποὺ τὸν ὁδηγεῖ στὴν Προβηγκία. Καθὼς εἶναι ἄρρωστος τὸν μεταφέρουν στὸ μοναστήρι τῆς Μαργαρώνας.

Γίνεται δεκτὸς με καλοσύνη. Βέβαια δὲν ξέρεי ὅτι βρίσκεται κοντὰ στὴν ἀγαπημένη του γυναίκα. Μιὰ μέρα ποὺ ἡ ἡγουμένη σὺν τὴ Μαργαρώνα ρωτᾷ τὸν ἄρρωστο ξένο νὰ μάθῃ τὴν ἱστορία του καὶ τίς περιπέτειές του, ἐκεῖνος τὰ διηγεῖται ὅλα με λεπτομέρειες, ἀφήνοντας μάλιστα νὰ φανῇ καὶ ἡ ἀφοσίωσή του στὴ γυναίκα του. Ἔτσι γίνεται ἡ ἀναγνώριση.

Ἡ Μαργαρώνα εἰδοποιεῖ τοὺς γονεῖς τοῦ Ἱμπέριου γιὰ τὸν ἐρχομὸ του, καὶ αὐτοὶ γίνονται με τὸ γεγονὸς ξανὰ εὐτυχισμένοι. Οἱ καμπάνες τοῦ μοναστηριοῦ ἀγγέλλουν τὴ χαρμόσυνη εἶδηση. Ἑορτὲς γίνονται στὸ παλάτι. Ὁ Ἱμπέριος, ὅταν ἔρχεται ἡ ὥρα, διαδέχεται τὸν πατέρα του στὸ θρόνο καὶ ὅλοι τὸν τιμοῦν καὶ τὸν σέβονται.

II

ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Ὁ Fauriel στὰ Προλεγόμενα τῆς συλλογῆς του τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν τοῦ τόπου μας⁽¹⁾, μολοντί δὲν μπόρεσε νὰ διαπιστώσῃ τὸ συγκεκριμένο δυτικὸ πρότυπο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἱμπέριου καὶ τῆς Μαργαρώνας, πιστεύει ὅτι τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ἔχει τὴν προέλευσή του ἀπὸ τὴν Προβηγκία. Ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα ὁ Gidel⁽²⁾ κάνει τὴ διαπίστωση ὅτι τὸ ἐλληνικὸ αὐτὸ μυθιστόρημα εἶναι διασκευή τοῦ γνωστοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος «*Pierre de Provence et la belle Maguelonne*». Σχετικὸ ὑπαινιγμὸ εἶχε κάμει παλιότερα ὁ Ed. Duméril στὴν εἰσαγωγή τῆς ἐκδόσεως τοῦ γαλλικοῦ κειμένου τοῦ Floire et Blanchefleur⁽³⁾. Τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος αὐτοῦ ὁ ἀρχικὸς πυρήνας πρέπει νὰ τοποθετηθῇ στὸ δωδέκατο αἶώνα, στὸ δέκατο πέμπτο ὅμως, πιθανῶς στὸ περιβάλλον τῶν πριγκίπων τῆς Ἀνδεγαβίας, ἐγνώρισε δύο διασκευές, μιὰ συντομώτερη, φροντισμένη στὴ γλῶσσα καὶ στὸ ὕφος, καὶ μιὰ ἐκτενέστερη, τὴν παλιότερη καὶ πιὸ κοντινὴ ἐπομένως πρὸς τὸ ἀρχικὸ μυθιστόρημα, ποὺ σώζονται σὲ πέντε χειρόγραφα. Τὸ ὅτι τάχα ὁ Πετράρ-

¹ *Chants populaires de la Grèce moderne*, Παρίσι 1824.

² *Études sur la littérature grecque moderne*, Παρίσι 1866, σελ. 278 κ. έ.

³ *Edelstand Du Ménil: Floire et Blanchefleur*, Παρίσι 1856.

χης είχεν έπεξεργαστή την υπόθεση του μυθιστορήματος⁽¹⁾, κατά μιὰ παραλλαγή του δωδεκάτου αιώνα, έρευνες του 'Ιταλού D' Ancona⁽²⁾ και του Γάλλου μεσαιωνολόγου Gaston Paris⁽³⁾ τὸ έδειξαν άνωπόστατο. Τὸ έργο τυπώθηκε γιὰ πρώτη φορά στη Lyon στὰ 1477 - 79, άλλανδική του διασκευή τυπώνεται γύρω στὰ 1510, ισπανική στο Μπούργκος στὰ 1519 και γερμανική του μετάφραση από τὸ Warbeck στὰ 1535. 'Αλλά ή έπιτυχία του γαλλικού αὐτοῦ μυθιστορήματος είναι πολὺ πλατύτερη. Μεταφράζεται επίσης ή διασκευάζεται στὰ λατινικά, τὰ καπταλανικά, τὰ πορτογαλικά, τὰ ιταλικά, τὰ άγγλικά, τὰ δανικά, τὰ ίσλανδικά; τὰ σουηδικά, τὰ βοημικά, τὰ πολωνικά, τὰ έσθωνικά, τὰ ρωσικά, τὰ νεοελληνικά, ίσως και τὰ άρμενικά. Όλες αὐτὲς οί μεταφράσεις ή διασκευές ακολουθοῦν, φαίνεται, την παλιότερη και έκτενέστερη γαλλική διασκευή, την τυπωμένη, όπως είπα, γιὰ πρώτη φορά τὸ 1477-9. "Ας προσθέσω και τοῦτο : ότι με βάση τή γερμανική μετάφραση του Warbeck γίνεται δραματική του διασκευή που τυπώνεται στὰ 1539 και ακολουθοῦν άργότερα και άλλες δραματικές έπεξεργασίες του. 'Ακόμη και συνθέτες και ζωγράφοι έμπνέονται από την υπόθεση του μυθιστορήματος. Την έμπνευση όρισμένων από τούς ζωγράφους αὐτοῦς κινεί ὁ Ludwig Tieck με όρισμένα λυρικά του, έμπνευσμένα και αὐτὰ από την υπόθεση του γαλλικού μυθιστορήματος.

Χαρακτηριστικὸ τῆς δημοφιλίας του μυθιστορήματος μέσα στον τόπο τῆς δημιουργίας του, τή Γαλλία, είναι τὰ έπαινετικά λόγια που αφιερώνουν σ' αὐτὸ ὁ André Chénier⁽⁴⁾ και ὁ Faugiel⁽⁵⁾, γιὰ νὰ περιοριστῶ στους σημαντικότερους. Χαρακτηριστικὸ επίσης είναι ότι ὁ Bussy — Rabutin γράφοντας στην εξαδέλφη του τή Madame de Grignan, που τὸ μικρὸ της ὄνομα ήταν Madeleine, την προσφωνεί παίζοντας με τὸ ὄνομα τῆς ὡραίας Maguélonne⁽⁶⁾.

Και στο μυθιστόρημα τοῦτο ἔχομε ἓνα βασικὸ μοτίβο, που μᾶς παρουσιάζει δύο πρόσωπα άγαπημένα νὰ χωρίζονται μετὰ τὸν άρραβώνα ή τὸ γάμο τους χωρὶς δική τους υπαιτιότητα και ὕστερ' από κινδύνους και περιπέτειες νὰ συναντιοῦνται πάλι και νὰ ζοῦν του λοιποῦ εὐτυχισμένοι. Βέβαιον είναι ότι τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἔχει κάποια σχέση και με τὰ έλληνιστικά και βυζαντινά μυθιστορήματα και με άνατολικά παραμύθια, στενότερα όμως συνδέεται με άλλα παλιότερα γαλλικά λογοτεχνήματα· και αὐτὰ είναι λ. χ. «L' Esouffle» (13ος αἰ.) και τὸ περίφημο γαλλικὸ μυθιστόρημα του δεκάτου πέμπτου αἰώνα «Paris et Vienne», που όπως ξέρομε σήμερα, στάθηκε τὸ βασικὸ πρότυπο του δικού μας Κορνάρου γιὰ νὰ γράψη τὸν 'Ερωτόκριτο⁽⁷⁾. "Ας προσθέσω ότι, καθώς παρατηρεῖ ειδικός μελετητής, ὁ Gustave Cohen⁽⁸⁾, με τὰ μυθιστορήματα «Paris et Vienne» και «Pierre de Pro-

¹ Βλ. Gidel, ὁ. π. σελ. 278.

² Poemetti popolari italiani, Μολώνια 1889, σελ. 650.

³ Περιοδ. Romania 18 (1889), 511.

⁴ Βλ. Gust. Brunet: La France littéraire au XVe siècle, Παρίσι 1865, σελ. 163.

⁵ Histoire de la poésie provençale, τόμ. 3 σελ. 182.

⁶ Dictionnaire des lettres françaises (XVI αἰώνας), Παρίσι 1951.

⁷ N. Cartoian: Le modèle français de l' Erotokritos (Revue de littérature comparée, 'Απρ. — 'Ιούν. 1936)· E. Κριαρά: Μελετήματα περί τὰς πηγὰς του 'Ερωτοκρίτου, 'Αθήνα 1938 και N. Βέη: Der französisch—mittelgriechische Ritterroman Imberios und Margarona und die Gründungssage des Daphniklosters bei Athen, Βερολίνο 1924, σελ. 13.

⁸ H. Pirenne, G. Cohen και H. Focillon: La civilisation occidentale au moyen âge du XIe au milieu du XVe siècle, Παρίσι 1941, σελ. 408.

venice» ἔχομε μιὰ πρώτη προσπάθεια νὰ δημιουργηθῇ σιγά-σιγά τὸ ψυχολογικὸ μυθιστόρημα (1).

Εἰδικότερα τώρα γιὰ τὴ νεοελληνικὴ διασκευή ὁ M. Landau (2) ὑπεστήριξε ὅτι δὲν προέρχεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ γαλλικὸ πρωτότυπο, ἀλλ' ἀπὸ ἰσπανικὸ πρότυπο. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως αὐτή, ποὺ κατ' ἀρχὴν δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἀποκλεισθῇ, γιὰτὶ καὶ οἱ Ἴσπανοὶ καὶ ἰδιαίτερα οἱ Καταλανοὶ στὰ ὑστεροβυζαντινὰ χρόνια εἶχαν ἔρθει σὲ φιλικὲς ἢ ἐχθρικὲς σχέσεις μὲ τοὺς Βυζαντινοὺς, δὲν μπορεῖ νὰ θεμελιωθῇ γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο ὅτι, καθὼς παρατηρεῖ ὁ N. Βέης (3), ἡ ἰσπανικὴ μετάφρασις (ποὺ ἀργότερα μεταγλωττίστηκε στὰ καταλανικὰ καὶ τὰ πορτογαλικὰ) ἔγινε μόνο τὸ 1519, ἐνὼ τῆς νεοελληνικῆς διασκευῆς τοῦ μυθιστορήματος ἦδη στὰ 1515)16 ἔχομε χειρόγραφο. Ἀλλωστε καὶ ἡ στενότερη σχέση τῆς νεοελληνικῆς διασκευῆς μὲ τὸ γαλλικὸ πρωτότυπο εἶναι ἀναμφισβήτητη.

Ἀλλ' ἂς δοῦμε ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ σχέση τῆς νεοελληνικῆς αὐτῆς διασκευῆς μὲ τὸ γαλλικὸ κείμενο. Στὴν ἑλληνικὴ διασκευή ὁ Ἰμπέριος ξενιτεύεται, ἀφοῦ ὁ πατέρας του τοῦ ἀπαγόρευσε νὰ παίρνῃ μέρος σὲ ἀγῶνες χωρὶς τὴν ἄδειά του. Στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα ὁ Riepte ἀφήνει τὴν πατρίδα του, ἀφοῦ καὶ ἐκεῖ νικᾷ σ' ἓνα κονταροχτύπημα, παρακινημένος ἀπὸ τὴ συμβουλὴ ἑνὸς φίλου του, ποὺ τοῦ συνιστᾷ νὰ ταξιδέψῃ γιὰ νὰ κατακτήσῃ τὴ δόξα καὶ τὴν ἀγάπῃ καμιάς νέας. Στὴ Νεάπολιν φτάνει καὶ κατὰ τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα ὁ ἥρωας, ἐκτιμᾶται ἀπὸ τὸ ρῆγα καὶ στὸ δεῖπνο ποὺ τὸν καλεῖ συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς κόρης τοῦ βασιλιά, τῆς Maguélonne. Ἡ τροφὸς τῆς κόρης ἐκμυστηρεῖται στὸν ἥρωα ὅτι αἰσθάνεται γι' αὐτὸν ἐνδιαφέρον ἡ Maguélonne. Ἐκεῖνος τῆς δίνει ἓνα δαχτυλίδι γιὰ νὰ τὸ φέρῃ στὴ βασιλοπούλα. Σὲ μιὰ νυχτερινὴ συνέντευξη ποὺ ἀκολουθεῖ παίρνει ἡ Maguélonne ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀγαπημένου της καὶ δεύτερο δαχτυλίδι! Ἀργότερα τοῦ φανερώνει τὸν ἔρωτά της καὶ δέχεται ἀπ' αὐτὸν ἓνα τρίτο δαχτυλίδι! Ἔτσι στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα μὲ μεγαλύτερη, νομίζω, τέχνη προετοιμάζεται ἡ νίκη τοῦ ἥρωα στὸ κονταροχτύπημα ποὺ ὀργανώνεται γιὰ τὸ γάμο τῆς κόρης. Ἐδῶ δὲν ἔχει νὰ ἀγωνισθῇ ὁ ἥρωας μὲ τὸν Ἀλαμάνο, ὅπως στὴν ἑλληνικὴ διασκευή, ἀλλὰ ἰδίως μὲ τὸν Ferrier de la Couponne, πλούσιο seigneur de Romainie.

Στὴν ἑλληνικὴ διασκευή μετὰ τὴ νίκη τοῦ Ἰμπέριου στὸ κονταροχτύπημα ἐπακολουθεῖ ὁ γάμος του μὲ τὴ Μαργαρώνα καὶ λίγο ἀργότερα ἡ ἀπόφασί τους νὰ δραπετεύσουν γιὰ νὰ πᾶνε στὴν Προδηγκία, ὅπου βασιλεύει ὁ πατέρας τοῦ Ἰμπέριου. Στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα οἱ δύο ἀγαπημένοι, ἐπειδὴ ἀνησυχοῦν μήπως κάποιον ἐμπόδιο τοὺς ματαιώσῃ τὴν ἔκωσι, δραπετεύουν ἀπὸ τὴ Νεάπολιν χωρὶς φυσικὰ νὰ γίνῃ γάμος μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ βασιλιά. Ἴσως βέβαια ἡ παραλλαγὴ τοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τὰ ἑλληνικὰ ἦθη καὶ τὴν ἑλληνικὴ πατριαρχικότητα, πρέπει ὅμως νὰ δεχτοῦμε ὅτι κάπως ἀπρόοπτα ἔρχεται στὸ ἑλληνικὸ μυθιστόρημα ἡ δραπετεύσις, μιὰ καὶ ὁ βασιλιάς τῆς Νεάπολης δὲν πρόβαλε καμιὰν ἀντίρρηση στὴν ἔκωσή τους καὶ τὴν

¹ Νεώτερη κριτικὴ ἔκδοσις τοῦ μυθιστορήματος δημοσίευσε τὸ 1913 ὁ Adolphe Biedermann στὴ Χάλλη τῆς Γερμανίας. Βλ. γιὰ τὸ μυθιστόρημα γενικότερα W. Jöderhjelm: Pierre de Provence et la Belle Maguélonne στὰ Mémoires de la société néophilologique de Helsingfors 7 (1924), 1—50 καὶ A. Couille: La vie intellectuelle dans les domaines d' Anjou—Provence de 1380 à 1435, Παρίσι 1941, σελ. 462—81.

² Die Verlobten (Zeitschrift f. vergleich. Literaturgeschichte, N. F. 5 (1892), 422 σημ.

³ ὁ. π. σελ. 16—7.

περαιτέρω εύτυχία τους. Ἡ δικαιολογία τοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος ὅτι ἀναχωροῦν κρυφὰ ἀπὸ φόβο μήπως ἀντιδράσῃ στὴν ἀπόφαση ὁ ρήγας εἶναι μάλλον ἀφύσικη.

Μετὰ κοπιαστικὴ πορεία κάθονται κάπου νὰ ξεκουραστοῦν οἱ ἀγαπημένοι καὶ ἡ κόρη (καὶ κατὰ τὸ γαλλικὸ καὶ κατὰ τὸ ἑλληνικὸ μυθιστόρημα) ἀποκοιμιέται στὰ γόνατα τοῦ ἀγαπημένου της. Ἐδῶ τώρα ἔχομε μιὰν ἀπόκλιση τῆς νεοελληνικῆς διασκευῆς ἀπὸ τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα. Στὸ τελευταῖο αὐτό, ἐνῶ κοιμᾶται ἡ Maguélionne, βρίσκει ὁ Riege στὸ στήθος της τυλιγμένα σὲ ὕφασμα τὰ τρία δαχτυλίδια ποὺ τοῦ εἶχε δώσει ὅταν ἔφευγε ἀπὸ τὴν Προδηγκία ἢ μητέρα του (ἐδῶ δὲν ἔχομε τὸ ἐγκόλπιο, τὸ φυλαχτὸ τοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος) καὶ ποὺ αὐτὸς τὰ εἶχε χαρίσει στὴν ἀγαπημένη του. Βάζει τὸ ὕφασμα μὲ τὰ δαχτυλίδια σὲ μιὰ πέτρα καὶ ἓνα πουλὶ νομίζοντάς το γιὰ κρέας τὸ ἀρπάζει τὴ στιγμή ποὺ ὁ Riege θαυμάζει τὴν ὠραιότητα τῆς κόρης ποὺ κοιμᾶται. Στὸ ἑλληνικὸ μυθιστόρημα, ὅπως εἶδαμε, ὁ Ἰμπέριος βάζει προσκέφαλο στὴ Μαργαρώνα τὸ φυλαχτὸ του καὶ ἐνῶ αὐτὸς κυνηγᾷ, τὸ ἀρπάζει τὸ φυλαχτὸ ἓνας ἀετός.

Οἱ περιπέτειες τῆς ἡρώιδας κάπως παραλλάσσουν στὰ δύο μυθιστορήματα. Ἐνῶ στὸ ἑλληνικὸ ἡ Μαργαρώνα μὲ τὴ βοήθεια τῶν καλογραιῶν ἐνὸς μοναστηριοῦ ὅπου καταφεύγει ὁδηγεῖται στὴν Προδηγκία καὶ ἐκεῖ κατορθώνει νὰ ἰδρῦσῃ ἓνα μοναστήρι (ἐκεῖ μάλιστα φέρνει τὸ φυλαχτὸ ὁ ἀετὸς ποὺ τὸ εἶχε κλέψει καὶ ἡ Μαργαρώνα δὲν ἀμφιβάλλει πιά γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἰμπερίου), στὸ γαλλικὸ ἡ ἡρώίδα ξυπνώντας καὶ μὴ βρίσκοντας κοντά της τὸν ἀγαπημένο της κατευθύνεται πρὸς τὴ Ρώμη. Στὸ δρόμο βάζει φορέματα προσκυνητῇ γιὰ νὰ μὴν ἀναγνωριστῇ. Ἐκεῖ λίγες μέρες μένει κρυμμένη σ' ἓνα νοσοκομεῖο καὶ μόνο ἀργότερα φεύγει γιὰ τὴν Προδηγκία, ὅπου ἀφοσιώνεται σὲ ἔργα εὐποιίας. Στὴν κοιλιὰ ἐνὸς ψαριοῦ ποὺ πιάστηκε βρίσκεται τὸ ὕφασμα μὲ τὰ δαχτυλίδια, ποὺ ἡ μητέρα τοῦ Riege τοῦ εἶχε δώσει ὅταν ἔφευγε· κ' ἔτσι βεβαιώνεται γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ γιοῦ της.

Ἐνῶ ὁ Ἰμπέριος δραπετεύει ἀπὸ τὸ Κάιρο ὁ Riege φεύγει ἀπὸ τὴ Βαβυλώνα μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ σουλτάνου, ἀλλ' ἀφοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ ξαναγυρίσῃ στὴ Βαβυλωνία. Βαρέλια μὲ τὸ ἴδιο περιεχόμενο γεμίζουν καὶ στὰ δύο μυθιστορήματα — μόνο ποὺ στὸ γαλλικὸ εἶναι δεκατέσσερα, ἐνῶ στὸ ἑλληνικὸ τρία. Στὸ γαλλικὸ μάλιστα λέγεται ὅτι τὰ βαρέλια μὲ τὸ ὅλατι προορίζονται γιὰ ἓνα μοναστήρι. Ἔτσι δικαιολογεῖται καλύτερα στὸ γαλλικὸ παρὰ στὸ ἑλληνικὸ μυθιστόρημα γιατί τὰ βαρέλια μεταφέρονται κοντὰ στὸ μοναστήρι τῆς Μαργαρώνας.

Ὁ ἐγκαταλειμμένος Ἰμπέριος μένει μόνο τρία μερόνυχτα στὸ ἀνθισμένο νησί, ὅποτε τὸν παίρνει μιὰ θάρκα, ποὺ τὸν ὁδηγεῖ στὴν Προδηγκία. Ὁ ἐγκαταλειμμένος Riege βρίσκεται ἄρρωστος στὸ νησί ἐννέα τόσους μῆνες. Κατόπιν ὁδηγεῖται στὴν Προδηγκία καὶ μάλιστα στὸ νοσοκομεῖο ποὺ ἡ κόρη εἶχε ἰδρῦσει, γιατί ἐξακαλουθεῖ νὰ εἶναι ἄρρωστος. Σχετικὰ μὲ τὴν ἀναγνώριση περισσότερες πληροφορίες μᾶς δίνει τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα. Χαρακτηριστικὸ ἴσως εἶναι ὅτι ἡ Maguélionne, ποὺ δὲν εἶχε γίνῃ καλογριά, ἀλλ' ἀπλῶς εἶχε ἀφοσιωθῇ σὲ ἔργα εὐποιίας, μὲ τὴν ἀναγνώριση ντύνεται τὰ πριγκιπικά της φορέματα καὶ ἐμφανίζεται μὲ πολυτέλεια.

Ἦδη ὁ Gidel ⁽¹⁾ εἶχε παρατηρήσει ὅτι ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς δὲν αἰσθάνοταν τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὑποχρεωμένο νὰ προσδιορίσῃ μὲ μεγάλη ἀκρίβεια τοὺς τόπους ὅπου τοποθετοῦσε τὰ ἐπεισόδια τοῦ μυθιστορήματός του. Ἀναφέρει τὴ Νεάπολη (Ἀνάπολις) ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, καθὼς ὁ ἴδιος μελετητὴς παρατηρεῖ, τὸ Κάιρο λεγόταν Βαβυλώνα τῆς Αἰγύπτου· καὶ τὸ τελευταῖο αὐτὸ ὄνομα ἔχει τὸ Κάιρο στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα. Τὰ πολλὰ ὁμῶς τοπωνύμια καὶ ἀκόμη καὶ κύρια ὀνόματα μὲ

¹ Etudes sur la littérature grecque moderne, σελ. 286.

κάποια φαινομενική τουλάχιστο ιστορική ύπαρξη δὲν ἀπαντοῦν στὴν ἐλληνική διασκευή. Ὁ Ἑλληνας διασκευαστής, καθὼς ἔγραφε γιὰ κοινὸ λιγότερο καταποτισμένον τοὺς τόπους ποὺ ἀναφέρει τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα, μποροῦσε νὰ περιορίζη τὴ χρησιμοποίησιν τῶν ὀνομάτων ποὺ σχετίζονταν μὲ τοὺς τόπους αὐτοὺς.

Ὁ ἴδιος ὁ Gidel παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὶς διαφορὰς ἀνάμεσα στὰ δύο μυθιστορήματα τὶς σχετικὰς μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ὑπόθεσης διαπιστώνει μιὰν ἀνωτερότητα στὴν ἐλληνικὴ διασκευή. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰμπερίου, ποὺ γίνεται σὰν ἀπὸ θαῦμα, ἡ παλληκαριά του, ποὺ ἀποκαλύπτεται ἔξαφνα χωρὶς νὰ τὸ περιμένουν αὐτὸ οἱ γονεῖς του, τὰ αὐστηρά, ἀλλὰ καὶ τρυφερά λόγια τοῦ πατέρα στὸ παιδί του μετὰ τὸ ἐπεισόδιο τῆς νίκης τοῦ Ἰμπερίου, ὁ πόνος τοῦ παιδιοῦ καὶ ὁ ἀποχαιρετισμὸς πρὸς τοὺς γονεῖς του, τὸ ἐγκόλπιο ποὺ δίνει στὸν Ἰμπερίο ἡ μητέρα του ὅταν ἐτοιμάζεται νὰ ξενιτευτῇ, ὅλ' αὐτὰ ποὺ ἀπομακρύνουν τὴν ἐλληνικὴ διασκευή ἀπὸ τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα κατὰ τὸ Gidel δίνουν σ' αὐτὴν μιὰ λογοτεχνικότερη ὑπόστασις καὶ ἀκόμη δείχνουν ὅτι τὸ ἔργο γράφεται ἀπὸ συγγραφέα περισσότερο ἀσκημένο.

Καὶ πράγματι πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ Ἰμπερίου μᾶς ὁδηγοῦν, ὅπως ἐμεῖς διαπιστώνομε, σὲ ἄλλα ἐλληνικὰ μυθιστορήματα τῆς ἴδιας περιόδου ἐποχῆς, τὸ Βέλθανδρο καὶ τὴ Χρυσάντζα καὶ ἀκόμη περισσότερο τὸ Φλώριο καὶ τὴν Πλάτζια - Φλώρα⁽¹⁾. Εἰδικότερα μάλιστα ὡς πρὸς τὶς συμβουλὲς ποὺ οἱ γονεῖς τοῦ Ἰμπερίου ἀπευθύνουν στὸ γιό τους ὅταν ἐτοιμάζεται νὰ τοὺς ἀφήσῃ, εἶναι πιστὴ μίμηση τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φλωρίου μὲ τὶς παρόμοιες συμβουλὲς τῶν γονέων τοῦ Φλωρίου πρὸς τὸ γιό τους, ὅταν πρόκειται κι' αὐτὸς νὰ ξενιτευτῇ⁽²⁾.

Ἀρετὴ ἐπίσης τῆς ἐλληνικῆς διασκευῆς εἶναι ὅτι σ' αὐτὴν δὲν παρουσιάζεται μὲ μικρολεπτομέρειες ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐρωτικοῦ αἰσθήματος στὴν καρδιά τῶν δύο νέων· ἐδῶ δὲ χρειάζονται ἡ μεσολάβησις τῆς τροφῆς καὶ οἱ πολλὰς συνεντεύξεις. Ὁ Ἑλληνας διασκευαστής παρουσιάζει μὲ μεγαλύτερη ὀντότητα τὴν ἡρώίδα του καὶ πορεύεται εὐθύτερα πρὸς τὴ λύσιν.

Ὁ Gidel⁽³⁾ βρίσκει χαρακτηριστικὴ τὴ μνεία τῶν κλασσικῶν κυρίως συγγραφέων, ἐκείνων ποὺ συντελοῦν στὴ διαπαιδαγώγησιν τοῦ Ἰμπερίου. Καὶ ἡ μνεία αὕτη μᾶς προσεγγίζει κατὰ τὴ γνώμη του περισσότερο στὴν Ἀναγέννησις παρὰ στὸ μεσαίωνα. Ἴσως ἐδῶ δὲν ἔχει ἐντελῶς δίκιο ὁ Γάλλος μελετητής, γιὰτὶ στὸ Βυζάντιο ἡ μελέτη τῆς ἀρχαιότητος εἶναι ἓνα γεγονός ποὺ διαπιστώνεται σ' ὅλους σχεδὸν τοὺς αἰῶνες τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας⁽⁴⁾. Δὲν ἀποκλείει ὁμοῦς ὁ Γάλλος μελετητής καὶ τὸ ἐνδεχόμενο, καθὼς λέει (σελ. 287 - 8), τὸ μυθιστόρημα νὰ διαδόθηκε στὴν Ἑλλάδα ἀφοῦ πέρασε πρῶτα ἀπὸ τὴν Ἰταλία καὶ γνώρισε ἐκεῖ μιὰ πρώτη διασκευή. Τὴν τελευταία αὕτη ἀποψη τοῦ Gidel δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ἀποκρούσωμε κατ' ἀρχήν. Καὶ ἡ κατοπινὴ ἄλλωστε ἔρευνα, ὅπως θὰ δοῦμε, ἐπανέρχεται σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν καὶ στὴν Ἰταλία προσπαθεῖ νὰ βρῇ τὸ πρότυπον τῆς ἐλληνικῆς διασκευῆς. Ὅπωςδήποτε τὸ χωρίο αὐτὸ εἶναι ἐνδεικτικὸ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τοῦ Ἑλληνα διασκευαστῆ, ἔστω καὶ ἂν δεχτοῦμε ὅτι τὸ χωρίο αὐτὸ τὸ ἀντλεῖ ὁ ποιητὴς ἀπὸ τὴν Ἀχιλλίδα ἢ ἀπὸ ἄλλον Ἑλληνα ἢ ξένον συγγρα-

¹ Ἦδη ὁ W. Wagner, ὁ. π. σελ. 8, διαπιστώνει ἀναλογίαις χτυπητὰς τοῦ Ἰμπερίου μὲ τὸ Φλώριο καὶ τὴν παλιὰ διασκευή τοῦ Βελισσαρίου. Πβ. ἐπίσης Wagner, ὁ. π. σελ. 48.

² Βλ. καὶ H. Βουγιερίδης: Ἱστορία τῆς νεοελλ. λογοτεχνίας, τ. 1 σ. 161.

³ ὁ. π. σελ. 287.

⁴ Βλ. καὶ N. Βέη, περιοδ. «Νουμάς», 1905, ἀριθ. 148.

φέα⁽¹⁾. Τὸ ἴδιο αἶσθημα προβάλλει καὶ σὲ στίχους τῆς ὁμοιοκατάληκτης διασκευῆς (στ. 371 - 2, ἔκδ. Legrand).

Ὁ Ν. Βέης⁽²⁾ συγκρίνοντας τὰ δύο μυθιστορήματα, τὸ γαλλικὸ καὶ τὴ νεοελληνικὴ διασκευή του, βρίσκει ἀκατανόητο γιὰ τὸ Ρίεγε δὲ ζητᾶ σὲ γάμο τὴν ἀγαπημένη του Maguélionne ἀπὸ τὸν πατέρα της. "Αν γινόταν αὐτό, θὰ δικαιολογίονταν καλύτερα ἢ δραπέτευση ἀπὸ τὴ Ρώμη. Ἴσως αὐτὸ νὰ εἶναι ἀληθινόν. Ἀλλὰ μήπως καὶ στὸ ἐλληνικὸ μυθιστόρημα δικαιολογεῖται μὲ ἐπάρκεια ἡ δραπέτευση, ἀφοῦ ὁ ρήγας τῆς Νεάπολης ἔχει ἤδη συγκατανεύσει στὸ γάμο τῶν δύο νέων; Ἡ δικαιολογία ὅτι φεύγουν κρυφὰ γιὰ τὸ ἔχουν τὴν ὑπόνοια ὅτι ἂν ἀνακοίνωναν τὴν πρόθεσὶ τους νὰ ταξιδέψουν ὡς τὴν Προδηγκία, θὰ ἀντίκρυζαν τὴν ἀντίδραση τοῦ βασιλιά δὲν εἶναι καὶ ἐδῶ καλὰ θεμελιωμένη.

Ἡ ἐλληνικὴ διασκευή κερδίζει ἀπὸ τὴ συντομία της σχετικὰ μὲ τὸ γαλλικὸ πρότυπο. Ὑστερα τὸ ὅτι ὁ Ἕλληνας διασκευαστὴς τακτοποιεῖ ἔτσι τὰ πράγματα ὥστε πρὶν ἀπὸ τὴν δραπέτευση νὰ γίνῃ ὁ γάμος δείχνει ὅτι θέλησε νὰ προσαρμόσῃ ἢ καλύτερα αὐθόρμητα προσάρμοσε τὴν ὑπόθεσιν ποὺ ζήτησε νὰ πραγματευτῇ στὰ ἐλληνικὰ αἰσθήματα γιὰ τὴν οἰκογένεια καὶ τὴ σχέση τῶν γονέων πρὸς τὰ παιδιὰ τους. Χαρακτηριστικὸ ἐπίσης γιὰ τὴν ἐλληνικὴ διασκευή εἶναι ὅτι στὸ κονταροχτύπημα νικᾷ ὁ Ἰμπέριος ἕναν Ἀλαμάνο. Πράγματι ἕνα τέτοιο γεγονός δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἱκανοποιῇ κάθε Ἕλληνα ἀναγνώστη, γιὰ τὸ ὅτι οἱ Ἀλαμάνοι, ποὺ παλιότερα εἶχαν πολεμήσει κατὰ τοῦ Βυζαντίου, χρησιμοποιοῦνταν σὰν φύλακες στὸ βυζαντινὸ παλάτι καὶ ἀργότερα σὰ μισθοφόροι τῶν Φράγκων, γιὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς Ἕλληνες δὲν εἶναι συμπαθητικοί, ἐκτὸς στὴν Κύπρο.

Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀκόμη πρέπει νὰ τονιστῇ: Ὅπως ὁ Ν. Βέης παρατήρησε ἤδη (δ. π. σελ. 32), κοντὰ στὰ ποικίλα δυτικὰ στοιχεῖα ποὺ σώζουν οἱ ἐλληνικὲς παραλλαγὲς τοῦ Ἰμπερίου ἀφθονα θὰ βρῇ κανεὶς σ' αὐτὲς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ μᾶς ὁδηγοῦν στὸ δημοτικὸ βυζαντινὸ Ἑλληνισμό. Γιὰ τὸ, ἂν καὶ γενικὰ, καθὼς παρατηρεῖ ὁ ἴδιος ἐρευνητὴς (δ. π. σελ. 29 κ. ἐ.), διατηρεῖται στὸ ἐλληνικὸ κείμενο ὁ χαρακτήρας τοῦ γαλλικοῦ προτύπου, ὅμως ἡ κάποια ἀνεξαρτησία τῶν Ἑλλήνων διασκευαστῶν ἔδωσε τὴ σφραγίδα ἀπλοϊκῆς ἐλληνικῆς δημοτικῆς ποιήσεως. Κι' αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας ἀγαπήθηκε ὑπερβολικὰ ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ λαὸ καὶ γνώρισε διασκευές, ποὺ μᾶς σώζονται σὲ ἀρκετὰ χειρόγραφα καὶ ἐπανειλημμένες ἐκδόσεις τῶν ἐλληνικῶν τυπογραφείων τῆς Βενετίας.

Ἦδη ὁ G. Wartenberg⁽³⁾ διαπίστωσε τὴν ταυτότητα ὁρισμένων στίχων ποὺ ἀπαντοῦν καὶ στὸν Ἰμπέριο καὶ τὴ Μαργαρώνα καὶ στὴν Ἀχιλλίδα, καθὼς καὶ τὴ μεγάλη ὁμοιότητα ἄλλων στίχων τῶν δύο αὐτῶν ποιημάτων. Τὴν ἀντιστοιχία τῶν στίχων τῆς Ἀχιλλίδας N 1798 - 801 μὲ τοὺς στίχους τοῦ Ἰμπερίου 69 κ. ἐ. τὴ θεωρεῖ ὅτι ὀφείλεται σὲ παρουσία κοινῶν τόπων. Σὲ ἄλλα σημεία ὅμως, ὅπως ἐκεῖνα λ. χ. ποὺ σχετίζονται μὲ τὴ νεότητά τοῦ καθενὸς ἀπὸ τοὺς δύο ἥρωες, βρίσκει χτυπητὲς ὁμοιότητες καὶ γι' αὐτὸ συμπεραίνει ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου μιμεῖται τὴν Ἀχιλλίδα. Στὶς ἀπόψεις αὐτὲς τοῦ Wartenberg φέρνει βασικὴ ἀντίρρηση ὁ D. C. Hesseling⁽⁴⁾, πιστεύοντας ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ ὁμοιότητες

¹ Τὴ σχετικὴ μὲ τὸ χωρίο βιβλιογραφία βλ. στοῦ Ν. Βέη, *Der Roman Imberios* κλπ., σελ. 30 σημ. 2, 3, 4.

² δ. π. σελ. 29.

³ *Der byzantinische Achilleis* (Festschrift Vahlen, Berlin 1900, σελ. 173—201, ἰδίως σελ. 197).

⁴ *L' Achilléide byzantine*, σελ. 12.

οφείλονται σὲ κοινούς τόπους. Ἀλλὰ μπορούσε εὐθὺς ἀμέσως νὰ ρωτήση κανεὶς : ἡ συσσώρευση τόσων κοινῶν τόπων στὰ δύο τούτα μυθιστορήματα δὲν εἶναι χαρακτηριστική; Ὁ Hesseling συνεχίζοντας παρατηρεῖ (σελ. 13) ὅτι καὶ σὲ πολλά ἄλλα δημῶδη λογοτεχνήματα βρίσκει κανεὶς ἀρκετοὺς στίχους ποὺ δείχνουν ὁμοιότητα σὰν ἐκείνην ποὺ διαπίστωσε ὁ Wartenberg ἀνάμεσα στὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου καὶ τὴν Ἀχιλλίδα. Δίνει μάλιστα καὶ σχετικὰ παραδείγματα. Ὅμως μπορεῖ πάλι κανεὶς νὰ ρωτήση : Τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἀποκλείει ὁ ποιητὴς τῆς Ἀχιλλίδας ἢ τοῦ Ἰμπερίου νὰ εἶχε ὑπ' ὄψη του προγενέστερα λογοτεχνήματα, ὅπως τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου καὶ ἄλλα; Εἶναι χωρὶς ἄλλο ἀληθινὸ ἐκεῖνο ποὺ δέχεται (σελ. 14) ὁ Hesseling : ὅτι δηλ. οἱ ποιητὲς ποὺ καλλιεργοῦσαν τὸ δημοτικὸ ἰδίωμα χρησιμοποιοῦσαν ὕφος ἐλάχιστα προσωπικόν, ὅμως δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀποκλείσῃ ὅτι ὁρισμένες τούλάχιστον ὁμοιότητες, ἂν μελετηθοῦν μὲ προσοχή, μποροῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν ὥστε νὰ διαπιστώσωμε καὶ μιὰ σχέση ἐξάρτησης τοῦ ἐνὸς κειμένου ἀπὸ τὸ ἄλλο. Γιατὶ εἶναι δυνατὸ, ὅπως εἶπα, πολλὲς ὁμοιότητες στίχων νὰ χαρακτηριστοῦν κοινὸι τόποι, ὅμως ὁρισμένες λεπτομέρειες, ποὺ ὑπάρχουν τυχὸν στὸ ἓνα, ἀλλὰ ὄχι καὶ στὸ ἄλλο λογοτέχνημα, ἴσως εἶναι χαρακτηριστικὲς κάποιας ἐξάρτησης.

Γιὰ τὶς πηγὲς τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου κάνει λόγο καὶ ὁ Ἡλίας Βουτιερίδης⁽¹⁾. Καθὼς δὲν ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὴ λύση ποὺ δίδεται στὸ ζήτημα τῆς δυτικῆς πηγῆς τοῦ Ἰμπερίου, ὅτι δηλ. ὡς πρότυπο θὰ χρησιμοποιήθηκε ἡ παλιότερη παραλλαγή τοῦ ὁμώνυμου, ἃς πούμε, μυθιστορήματος, ποὺ δὲ σώζεται βέβαια, ἀναζητᾷ καὶ βρίσκει τὴν πηγὴ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἰμπερίου στὴ διήγησι «Ἱστορία τοῦ Κάμαρ - ἐξ - Ζαμάν», ποὺ περιλαμβάνεται στὶς «Χίλιες καὶ μιὰ Νύχτες». Ἐκεῖ διαπιστώνει ὅτι ἀπαντοῦν τὰ κυριότερα ἀπὸ τὰ ἐπεισόδια τοῦ μυθιστορήματος. Ὡς προστεθῇ ὅτι αἰσθητὲς λεπτομερειακὲς ἀναλογίαι βρίσκει ὁ Βουτιερίδης ἀνάμεσα στὸν Ἰμπέριο καὶ ἄλλα βυζαντινὰ ποιήματα (πράγμα ποὺ καὶ ἄλλοι πρὶν ἀπ' αὐτὸν παρατήρησαν), ὅπως τὴν Ἀχιλλίδα, τὸ Διγενὴ Ἀκρίτα κλπ. Καταλήγει λοιπὸν ὁ Βουτιερίδης (σελ. 161) στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Ἰμπερίου ἐκμεταλλεύτηκε γνῶριμες σ' αὐτὸν ὑποθέσεις, καθὼς καὶ παραδόσεις καὶ ἄλλα στοιχεῖα ποὺ ἀπὸ καιρὸ εἶχαν πολιτογραφηθῇ στὴν παραμυθολογία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκφράζει μάλιστα τὴν τολμηρή, καθὼς καὶ ὁ ἴδιος δέχεται, γνώμη ὅτι «πιθανόν» ὁ διασκευαστὴς νὰ ἦταν Ἕλληνας τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ πῆρε τὶς διηγήσεις τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος, τὶς διαμόρφωσε σύμφωνα μὲ τὶς γνῶριμες σ' αὐτὸν ἑλληνικὲς λεπτομέρειες, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ (αἰσθητὰ, βέβαια ἐννοεῖ) τὸ ὄνομα τῶν ἡρώων.

Ὁ Hugo Schreiner, ποὺ ἀπὸ παλιότερα εἶχε ἀσχοληθῇ μὲ συσχετισμοὺς τῶν κειμένων τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς δημοτικῆς γραμματείας, χωρὶς ὅμως νὰ δημοσιεύσῃ τὴ σχετικὴ του μελέτη⁽²⁾, σὲ βιβλιοκρισίᾳ τῆς σχετικῆς μὲ τὸν Ἰμπέριο μελέτης τοῦ Βέη ποὺ δημοσίευσε⁽³⁾ ἀποκρούει τὴν ἂποψη ὅτι τὸ γαλλικὸ κείμενο τοῦ Pierre de Provence χρησίμευσε ὡς βασικὸ πρότυπο τοῦ ἀντίστοιχου ἑλληνικοῦ μυθιστορήματος. Τὴ νεοελληνικὴ διασκευὴ τὴ θεωρεῖ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὴ γαλλικὴ, ἀφοῦ καὶ ἀπομακρύνεται σημαντικὰ σὲ ὁρισμένες λεπτομέρειες ἀπὸ τὴ δυτικὴ διαπραγμάτευση τῆς ὕλης τοῦ μυθιστορήματος. Κατὰ τὴ γνώμη μου ὅμως οἱ ἀποκλίσεις αὐτές, ποὺ σωστὰ ἴσως τὶς ἀποδίδει ὁ Schreiner σὲ ἐπίδραση ἄλλων δημοτικῶν μεσαιωνικῶν ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων, δὲν εἶναι λόγος νὰ μᾶς

¹ Ἱστορία τῆς νεοελλ. λογοτεχνίας, τ. 1 σελ. 145 κ. ἑ. καὶ 159—61.

² Βλ. Ν. Βέη, ὁ. π. καὶ H. Schreiner (Byz. Zeitschrift 30 (1929—30), 121—30, Πβ. • ἐπίσης Byz. Zeitschrift 44 (1951), 532 καὶ σημ. 9.

³ Deutsche Literaturzeitung, 1927, σπ. 1509 κ. ἑ.

πίση ότι ο συγγραφέας της ελληνικής διασκευής δεν μπορούσε να έχει ως πρότυπό του το κείμενο του γαλλικού μυθιστορήματος.

Αργότερα (1930) ο Schreiner⁽¹⁾ υποδεικνύει μια πρόσθετη πηγή του μυθιστορήματος του 'Ιμπερίου, το Χρονικό του Μορέως. Αναζητεί (σελ. 128-9) πώς το έπεισόδιο του γυρισμού του ήρωα στην Προδηγία (στίχ. Ο 615 - 33) πέρασε μέσα στη σύνθεση του μυθιστορήματος. Υποστήριξε λοιπόν ότι το έπεισόδιο αυτό στα βασικά του χαρακτηριστικά πρέπει να συνδεθεί με ένα γεγονός του 1210 που εκτίθεται στο Χρονικό του Μορέως (στ. 2193 - 2218, 2235 - 42): ο Robert de Champlitte, που πρόκειται από την Καμπανία να ταξιδέψει στο Μορέα, αποτρέπεται από το Γοδοφρείδο Βιλλεαρδουίνο να πραγματοποιήσει το ταξίδι· κι' αυτό για να μην μπορέσει εγκαίρως να αξιοποιήσει τις διεκδικήσεις στο θρόνο. Ο δόγης της Βενετίας, φίλος του Βιλλεαρδουίνου, δίνει σ' έναν από τους καπετάνιους του την εντολή να τον οδηγήσει ως την Κέρκυρα και εκεί να τον αποβιβάσει με το πρόσχημα ότι το πλοίο έχει ανάγκη να επισκευαστεί και κατόπιν μυστικά να αποπλεύσει. Ο Ροβέρτος βρίσκεται έξω στην Κέρκυρα με τις αποσκευές του και την άλλη μέρα πληροφορείται ότι το πλοίο είχε φύγει. Αυτό φτάνει στον τόπο του προορισμού του, την Γλαρέντζα και ο Ροβέρτος κατά σύμπτωση βρίσκει ένα άλλο πλοίο που τον φέρνει κι' αυτόν στο ίδιο μέρος. Όσο και αν ορισμένα χαρακτηριστικά είναι κοινά στα δύο γεγονότα, το ιστορικό (της διήγησης) και το φανταστικό (του μυθιστορήματος), όμως πρέπει να θεωρηθεί μάλλον τολμηρός ο συσχετισμός που επιχειρεί ο Schreiner.

Ο Γερμανός μελετητής προχωρεί στους συσχετισμούς του παραπέμποντας σε συγκεκριμένα ιστορικά γεγονότα (σελ. 124) : ο γάμος του Riepte de Provence με τη Maguelonne μπορεί βέβαια να σχετιστεί με την ένωση των δύο κρατών Νεάπολης και Προδηγίας στο πρόσωπο του Καρόλου του 'Ανδρηγαδικού (1266) ⁽²⁾. Μετά τη νίκη του 'Ιμπερίου στο κονταροχτύπημα που γίνεται στη Νεάπολη μεγάλες εορτές ακολουθούν τους γάμους του με τη Μαργαρώνα. Ο Schreiner διαπιστώνει ότι στην αλλη της Νεάπολης δεν υπήρξε κανένα ιστορικό γεγονός ανάλογου έορτασμού που να το είχε υπ' όψη του ο δημιουργός του μυθιστορήματος. Νομίζει λοιπόν ότι το ιστορικό γεγονός που πρέπει να αναζητηθεί και να συσχετιστεί με το έπεισόδιο του 'Ιμπερίου είναι τούτο: Ο Γουλιέλμος Β' του Μορέα (1245 - 1278) βρίσκεται χωρίς άρσενικούς απογόνους και επιθυμεί γι' αυτό να παντρεύει την κόρη του 'Ισαβέλλα μ' έναν γιό του Καρόλου Α' της Νεάπολης (1266 - 1285) για να επιτύχει ώστε ο θρόνος του να μην πέσει στα χέρια του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Μιχαήλ Η' Παλαιολόγου. Οι σχετικές διαπραγματεύσεις εϋδοώνονται και από τις δύο πλευρές και οι γάμοι εορτάζονται επί δεκατέσσερις ημέρες. Με τον γάμον αυτόν ο γιός του Καρόλου Φίλιππος (†1277) και όχι ο Λωΐς, όπως μάς λέει το Χρονικόν του Μορέως (στ. 6481), γίνεται διάδοχος του θρόνου στο Μορέα. Στο ιστορικό αυτό βάθρο θαυμαστά μένει προσκολλημένο το μυθιστόρημα του 'Ιμπερίου, κατά τη γνώμη πάντα του Γερμανού ερευνητή. Ότι οι εορτές για την υποδοχή των ξένων από το Μορέα κατά τις συνήθειες της εποχής συνοδεύονται και με ιπποτικούς αγώνες μάς αφήνουν να το καταλάβουμε, κατά τη γνώμη πάντα του ίδιου ερευνητή, οι στίχοι 6437 - 39. Ανάγκη επίσης είναι να γίνει και το κονταροχτύπημα μεταξύ ενός δυτικού και ενός Έλληνα και να νικηθεί ο ξένος ανάλογα με την εθνικότητά του στο γαλλικό και το

¹ Neue Quellen zur Komposition und Entstehungsgeschichte des mittelgriechischen Romans Imberios und Margarona (Byz. Zeitschrift 30 (1929-30), 121-80).

² Πβ. Ν. Βέη, δ. π. σελ. 29, 97, 12.

έλληνικό κείμενο του μυθιστορήματος. Ίσως ό συσχετισμός αυτός του Γερμανού έρευνητή νά είναι στην τελευταία αυτή περίπτωση περισσότερο πιθανός.

Ό Schreiner σέ μιá τελευταία μελέτη του ⁽¹⁾ συνεχίζοντας τις έρευνές του στην κατεύθυνση πού τις είχε ήδη αρχίσει, σημειώνοντας ότι ό Ν. Βέης ⁽²⁾ είχε πλησιάσει πρὸς τή λύση του ζητήματος καί έχοντας άφετηρία γιά τις νέες παρατηρήσεις του τις πρώτες γραμμές του κειμένου του γαλλικού μυθιστορήματος, δηλαδή τής παλιότερης δυτικής παραλλαγής, ύποστηρίζει (σελ. 530 - 1) ότι τις πάντα ζωντανές παραδόσεις καί τή φήμη του ιπποτικού βασιλιά τής Προθηγκίας Πέτρου Β', του Ίακώδου Α' καί του Πέτρου Γ' φέρνουν μαζί τους οι καλόγεροι τής χώρας αυτής πού έρχονται στο Δαφνί. Ή ύλη τών παραδόσεων αυτών καί τής φήμης αυτής συνδυάζεται με τά έλληνικά παραμύθια πού μιλούν γιά χωρισμό καί νέα συνάντηση δύο άγαπημένων. Τώρα άν οι ίδιοι οι μοναχοί έπεξεργάστηκαν τήν ύλη αυτή ή άν ή λαϊκή ποίηση τή δέχτηκε γιά νά δημιουργήση μιá ξεχωριστή ιπποτική καί έρωτική ιστορία δέν μπορεί νά βεβαιώση ό Schreiner. Άσφαλώς, προσθέτει, πολλά θά έλεγαν οι δυτικοί μοναχοί στους Έλληνες καί ξένους προσκυνητές πού έρχονταν στο Δαφνί γιά τή μακρινή τους πατρίδα καί τους βασιλιάδες τους. Οι Έλληνες μὴν καταλαβαίνοντας τά όνόματα τών ήρώων γιά τους όποιους γινόταν λόγος τά διέστρεψαν σέ «Έμπερίος» καί «Ίμπερίος». Έμεινε ή περιγραφή του έξαιρετικά δμορφου προσώπου του ήρωα. Στα παραμύθια οι ήρωες δέν έχουν όνόματα, ένώ αντίθετα τὸ μυθιστόρημα τους δίνει τά όνόματά τους. Τά σχετικά με τήν ίδρυση μοναστηρίου καί ιδίως ή ύποδοχή καί περιποίηση άρρώστων γίνεται δεκτή καί στην Ελλάδα καί στην Αραγωνία. Κάτι τέτοιο, φαίνεται, μαρτυρούν οίκοδομικές επεκτάσεις άπό τά μέσα του δωδεκάτου αιώνα στο μοναστήρι πού σχετίζεται με τή Maguélonne στη Δύση, καθώς φαίνεται πιθανό ότι καί στο Δαφνί ή διαρρύθμιση του μοναστηρίου ήταν τέτοια πού νά είναι δυνατό νά παρέχεται σ' αυτό καί φιλοξενία καί περίθαλψη σέ άρρώστους, ίσως ήδη πρὶν άπό τή φραγκική κατάκτηση. Τὸ τελευταίο αυτό γεγονός κατὰ τὸ Schreiner έδωσε τήν άφορμή, τήν παρακίνηση ώστε εκεί στο Δαφνί νά συγχωνευτῇ ή ύλη τής τοπικής παράδοσης με τήν ύλη τών πλατύτερων παραδόσεων. Τὸ άπλό λαϊκό παραμύθι δέχεται τά καινούργια στοιχεία (τά ξένα) σαν είσαγωγή καί διαμορφώνει τὸ σύνολο με τὸ μυθιστόρημα του Ίμπερίου. Γιατί ή λαϊκή παράδοση δέν πρέπει κατὰ τὸ Schreiner νά θεωρηθῇ σαν μιá άποκάθαρση του μύθου του Ίμπερίου, αλλά σα βασική ύλη πού όρισμένες αναγκαίες τροποποιήσεις ελάχιστα μόνο μπόρεσαν νά τήν αλλάξουν. Καί συμπεραίνει ό Γερμανός μελετητής (σελ. 533) ότι, μολονότι όρισμένα μέρη του έλληνικού μυθιστορήματος έχουν δυτική τήν προέλευση, τὸ μυθιστόρημα του Ίμπερίου δημιουργήθηκε άσχετα άπό τὸ παράλληλο γαλλικό έργο, γιατί δημιουργήθηκε καί προηγουμένως άπό τὸ γαλλικό⁽³⁾.

Θά χρειαζόταν άσφαλώς πολὺς χώρος γιά νά συζητηθοὺν οι άπόψεις του Γερμανού μελετητή· κι' αυτό θά γίνη ίσως σέ άλλη εύκαιρία. Έδῶ επιβάλλεται νά τονιστῇ ή τολμηρότητα τών άπόψεών του, πού μολονότι προωθοὺν βέβαια τά σχετικά με τὸ μυθιστόρημα ζητήματα, όμως, γιά τήν ὥρα τούλάχιστο, δέν μπο-

¹ Der geschichtliche Hintergrund zu Imberios/Pierre de Provence und Margaronna (La Belle Maguélonne) (Byz. Zeitschrift 44 (1951), 524—33).

² δ. π. σελ. 28 καί 61.

³ Θεωρῶ ύποχρέωσή μου νά εὐχαριστήσω τὸν Dr. Schreiner γιά τήν προθυμία με τήν ὁποία έθεσε στη διάθεσή μου πορίσματα ἀδημοσίευτων ἀκόμη έρευνῶν του πάνω σέ ζητήματα του μυθιστορήματος του Ίμπερίου.

ρουν να γίνουν αποδεκτές. "Ας προσθέσω πάντως ότι τις απόψεις του Schreiner τις συζήτησε έκτενέστατα προσκομίζοντας σοβαρά επιχειρήματα ο Marchel Richard σὲ τελευταία μελέτη του⁽¹⁾.

III

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τέσσερα χειρόγραφα μᾶς διασώθηκαν πού περιέχουν ολόκληρο τὸ κείμενο ἢ μέρη ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου :

1) Τὸ χειρόγραφο τῆς Βιέννης (Vindobanensis theologicus graecus 297 (=Nessel 244), φφ. 108_v—115 πού περιέχει παραλλαγή τοῦ Ἰμπερίου ἀπὸ ὀκτακόσιους δεκατέσσερεις ἀνομοιοκατάληκτους δεκαπεντασύλλαβους στίχους. Τὴν παραλλαγή αὐτὴ τὴν ἔχει δημοσιεύσει ὁ W. Wagner, *Histoire de Imbérius et Margaronna* (= E. Legrand, *Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellénique, nouvelle série, no 3*), Παρίσι 1874.

2) Τὸ χειρόγραφο τῆς Ὁξφόρδης (Bodleianus miscellaneus 287, φφ. 1^r—39^v) πού περιέχει τὴν ἴδια παραλλαγή μὲ ὀκτακόσιους ἑξὶ ἀνομοιοκατάληκτους κ' ἐδῶ δεκαπεντασύλλαβους στίχους. Μὲ βάση τὸ χειρόγραφο τοῦτο δημοσίευσε τὸ ποίημα ὁ Σπυρίδων Λάμπρος, *Collection de romans grecs en langue vulgaire et en vers*, Παρίσι 1880, σελ. 239—88.

3) Τὸ χειρόγραφο τῆς Νεάπολης (Neapolitanus 251, φφ. 76^r—101^r. Μόνο σὲ ἐλάχιστο μέρος χρησιμοποιήθηκε τὸ χειρόγραφο αὐτὸ ἀπὸ τὸ Σπυρίδωνα Λάμπρο στὴν παραπάνω ἔκδοσή του.

4) Τὸ χειρόγραφο τοῦ Βατικανοῦ (Palatinus graecus 426) σώζει στὰ φύλλα του 65^r—72^v καὶ σὲ ἀνομοιοκατάληκτους δεκαπεντασύλλαβους ἓνα μέρος ἀπὸ τὸ ποίημα, πού ἀντιστοιχεῖ στοὺς στίχους 415—824 τῆς προκείμενης ἔκδοσης. Στὰ φύλλα του πάλι 73^r—93^v τὸ ἴδιο χειρόγραφο μᾶς διασώζει ἓνα μεγαλύτερο κομμάτι ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα πού ἀντιστοιχεῖ αὐτὸ στοὺς στίχους 36—824. "Ας προστεθῇ ὅτι τὸ χειρόγραφο αὐτὸ τοῦ Βατικανοῦ χρησιμοποιεῖται τώρα γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἔκδοση τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου.

Καὶ τὰ τέσσερα παραπάνω χειρόγραφα προέρχονται ἀπὸ τὸ δέκατο ἕκτο αἰῶνα. Τὸ χειρόγραφο μάλιστα τῆς Ὁξφόρδης μπορούμε νὰ τὸ χρονολογήσωμε μὲ μεγαλύτερη ἀκρίβεια : 1515 - 6 ⁽²⁾.

"Εκτὸς ἀπὸ αὐτὰ τὰ χειρόγραφα ἔχομε μνεῖα καὶ γιὰ ἓνα ἄλλο χειρόγραφο πού ἀνήκε στὸν πρίγκιπα Ἰωάννη Σούτσο, πού ζῆ τὸ δέκατο ἕκτον αἰῶνα. Σύμφωνα μὲ σχετικὲς μαρτυρίες τὸ χειρόγραφο αὐτὸ ἦταν εἰκονογραφημένο ⁽³⁾ καὶ πρέπει, κατὰ τὴν παρατήρηση τοῦ Ν. Βέη (δ. π.), νὰ τὸ σχετίσωμε μὲ τὸ χειρόγραφο τοῦ Βατικανοῦ, πού στὰ μέρη πού περιέχουν τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας ἀφήνει κενὰ πού ἐπρόκειτο νὰ συμπληρωθοῦν μὲ τὴ

¹ Sur les fondements historiques des romans «d'Imbérius et de Margaronna» et «de Pierre de Provence et de la belle Maguélonne» (*Revue des études byzantines* 10 (1952), 84—92.

² Βλ. Σπ. Λάμπρου : *Collection de romans*, σελ. CXII.

³ Βλ. Ν. Βέη, δ. π. σελ. 84 - 5.

σχετική εικονογράφηση. Ὅπωςδήποτε φαίνεται ὅτι τὸ χειρόγραφο Σούτσου περιείχε τὴν ἀνομοιοκατάληκτη παραλλαγή τοῦ μυθιστορήματος⁽¹⁾.

Τοῦ κειμένου τοῦ μυθιστορήματος μᾶς σώζεται καὶ ὁμοιοκατάληκτη παραλλαγή σὲ δεκαπεντασύλλαβους στίχους, ποὺ γιὰ πρώτη φορά, φαίνεται, τυπώθηκε στὴ Βενετία τὸ 1553. Καὶ ὁμως δὲν ἀποκλείεται μιὰ προγενέστερη ἔκδοση νὰ ὑπαινίσσεται ὁ Παχώμιος Ρουσάνος (πέθ. 1553) σὲ γράμμα πρὸς τοὺς τυπογράφους τῆς Βενετίας⁽²⁾. Μετὰ τὴν ἔκδοση τοῦ 1553 ἀκολούθησαν καὶ ἄλλες στὰ χρόνια 1562, 1601, 1624, 1638, 1647, 1651, 1666, 1699, 1770, 1778, 1779, 1806, 1812⁽³⁾, ποὺ ὅλες μᾶς παρέχουν τὴν ἴδια παραλλαγή. Πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι μὲ βάση τὴν ἔκδοση τοῦ 1666 δημοσίευσε τὴν ὁμοιοκατάληκτη παραλλαγή ὁ Gustav Meyer στὴν Πράγα τὸ 1876⁽⁴⁾ καὶ μὲ βάση τὴν ἔκδοση τοῦ 1638 ὁ Emile Legrand στὸν πρῶτο τόμο (1880) τῆς *Bibliothèque grecque vulgaire* (σελ. 283—320).

Ὁ συγγραφέας τῆς ~~ὁμοιοκατάληκτης~~ παραλλαγῆς, ποὺ πιθανότατα εἶναι Κρητικός, χρησιμοποίησε, φαίνεται, γιὰ τὴ συγκρότηση τοῦ συνθέματός του χειρόγραφο ἄσχετο μὲ ἐκεῖνα ποὺ διασώθηκαν ὡς ἐμᾶς. Ἡ γνώμη τοῦ Wagner⁽⁵⁾ ὅτι ἀκολουθεῖ τὸ χειρόγραφο τῆς Βιέννης δὲν ἀνταποκρίνεται μὲ τὴν πραγματικότητα, ὅπως θὰ δείξω σὲ σχετικὴ μου μελέτη⁽⁶⁾.

IV

ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐξακριδωμένο ποῦ γράφηκε τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας. Ἦδη ὁ W. Wagner⁽⁷⁾ εἶχε παρατηρήσει ὅτι ὁ Ἰμπερίος, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα παρόμοια μυθιστορήματα, δὲ γράφηκαν στὴν Κωνσταντινούπολη, ἀλλὰ προέρχονται ἀπὸ χώρες ποὺ τὶς κατείχαν Γάλλοι ἢ Ἰταλοὶ πρίγκιπες, δηλ. ἀπὸ τὰ νησιὰ ἢ τὴν Πελοπόννησο.

Ὁ Ψυχάρης⁽⁸⁾ ἔχοντας ὑπ' ὄψη του τὴ γνώμη τοῦ Wagner διερωτᾶται μήπως ἡ Κρήτη εἶναι ὁ πιθανὸς τόπος συγγραφῆς τοῦ μυθιστορήματος. Ἐξετάζοντας

¹ Βλ. E. Legrand : *Bibliothèque grecque vulgaire*, 1 σελ. XXIX καὶ N. Βέη, ὁ.π. σελ. 39.

² Βλ. N. Βέη. ὁ.π. σελ. 36. Ἄν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ρουσάνου χρονολογηθῇ λίγο μετὰ τὸ 1536, ὅπως ὑποθέτει ὁ Α. Μουστοξύδης, τότε ἡ ἔκδοση τοῦ ἑλληνικοῦ Ἰμπερίου πρέπει νὰ ἔγινε γύρω στὰ 1536. (N. Βέη, ὁ.π. σελ. 38).

³ Γιὰ πιθανὰς ἄλλες ἐκδόσεις τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνα καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου βλ. N. Βέη, ὁ.π. σελ. 37.

⁴ Βλ. σχετικὴ βιβλιογραφία τοῦ E. Legrand, *Revue Critique, Nouv. Série*, 2 (1876), 362-5.

⁵ *Histoire de Imbérius et Margarona*, σελ. 8.

⁶ Ἡ ἀξιολόγηση τῶν χειρογράφων τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου θὰ ἀπαιτοῦσε ἐκτενέστερη ἀνάπτυξη ποὺ δὲν ἔχει τὴ θέση της στὸν τόμο τοῦτο, ποὺ ἀποσκοπεῖ κυρίως νὰ δώσῃ τὰ κείμενα τῶν βυζαντινῶν ἱποτικῶν μυθιστορημάτων. Οἱ σχετικὲς ἀπόψεις τοῦ ἐκδότη τῶν κειμένων αὐτῶν θὰ ἀναπτυχθοῦν σὲ μεταγενέστερη εἰδικὴ μελέτη. Ὅπωςδήποτε τὰ πορίσματα τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν του τὰ ἔλαβε ὑπ' ὄψη του στὴν ἔκδοση τούτη κατὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ κειμένου τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου.

⁷ *Histoire de Imbérius et Margarona*, Παρίσι 1874, σελ. 8.

⁸ *Essais de grammaire historique néo-grecque*, τόμ. 1, σελ. 12.

ὅμως τὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιήματος, καὶ μάλιστα τῆς ἀνομοιοκατάληκτῆς παραλλαγῆς του σχετικὰ μὲ τὸ κλιτικὸ σύστημα, μόνο τοὺς τύπους τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου (τῆς, τσ') βρίσκει νὰ σχετίζονται μὲ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Κρήτης. Δὲν πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ ξεχνοῦμε ὅτι ἡθελημένα ὁ Ψυχάρης περιορίσει τὴν ἐρευνά του στὸ τυπολογικὸ μονάχα πεδίο.

Ὁ Στέφ. Ξανθουδίδης ⁽¹⁾ κάνοντας λόγο γιὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἰμπερίου τὸ χαρακτηρίζει κρητικὸ ποίημα — χωρὶς καὶ νὰ συζητῇ πλατύτερα τὸ πρᾶγμα. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἡ ἀφοριστικὴ αὐτὴ γνώμη τοῦ Ξανθουδίδη ἰσχύει, κατὰ τὴ γνώμη μου, ἀναντίρρητα μόνο γιὰ τὴν ὁμοιοκατάληκτῆ παραλλαγή, ποὺ ἡ γλώσσα τῆς μαρτυρεῖ ἀλήθεια, τὴν κρητικὴ προέλευση τοῦ συντάκτη της.

Χρονολογικὰ τὸ ἔργο πρέπει νὰ τοποθετηθῇ στὸ δέκατο πέμπτο αἰῶνα καὶ μάλιστα πρὶν ἀπὸ τὴν Ἀλωση, μιὰ καὶ στὶς παλιότερες παραλλαγές τοῦ μυθιστορήματος δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ ὁμοιοκαταληξία. Ἡ ὁμοιοκατάληκτῆ παραλλαγή προέρχεται φυσικὰ ἀπὸ τὸ δέκατο ἕκτο αἰῶνα. Ὁ Ψυχάρης, ποὺ ἐπιχείρησε γλωσσικὴ μελέτη τῶν ἀνομοιοκατάληκτων παραλλαγῶν ⁽²⁾, δὲν ὀδηγήθηκε σὲ ξεκαθαρισμένα συμπεράσματα, γιὰτὶ πράγματι δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ξεχωρίσῃ κανεὶς τὰ γλωσσικὰ στοιχεῖα ποὺ ὀφείλονται στοὺς διαφόρους διασκευαστὲς καὶ ἀντιγραφεῖς ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ μποροῦν νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ μυθιστόρημα, ποὺ δὲ μᾶς διασώθηκε. Ἔτσι καταλήγει ὁ Ψυχάρης νὰ δεχτῇ ὅτι οἱ ἀνομοιοκατάληκτες παραλλαγές πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν στὴν ἀρχὴ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα ἢ, μὲ μικρότερη πιθανότητα, στὸ τέλος τοῦ δεκάτου τετάρτου ⁽³⁾.

Λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Ψυχάρη ὁ Wagner ⁽⁴⁾, πρὶν ἀκαθόριστα, τοποθετοῦσε τὶς ἀνομοιοκατάληκτες παραλλαγές ἀπλῶς στὰ τελευταῖα χρόνια τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ἐνῶ λίγα χρόνια μετὰ τὸν Ψυχάρη ὁ Kumbacher ⁽⁵⁾ τοποθετοῦσε τὶς ἀνομοιοκατάληκτες παραλλαγές στὴν πρώτη πεντηκονταετία τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα καὶ τὴν ἀνομοιοκατάληκτῆ στὴν ἀρχὴ τοῦ δεκάτου ἕκτου.

Ὁ Στέφανος Ξανθουδίδης πάλι ⁽⁶⁾ τοποθετοῦσε τὶς ἀνομοιοκατάληκτες παραλλαγές στὴν ἀρχὴ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα καὶ τὴν ὁμοιοκατάληκτῆ διασκευή πρὶν ἀπὸ τὸ 1550.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἐρευνητὲς ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔγραφε ὁ Ξανθουδίδης τοποθετοῦσαν τὶς ἀνομοιοκατάληκτες παραλλαγές τοῦ ποιήματος μεταξὺ τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου τετάρτου καὶ τοῦ τέλους τῆς πρώτης πεντηκονταετίας τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα — μὲ μόνη τὴν ἐξαίρεση τοῦ Emile Legrad, ποὺ τοποθετοῦσε τὴν ἀνομοιοκατάληκτῆ παραλλαγή τῆς Βιέννης, τὴ μόνη ποὺ μπορούσε νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὅταν ἔγραφε τὸ 1876 ⁽⁷⁾, στὸ δέκατο τρίτον αἰῶνα. Ὡς πρὸς τὴν ὁμοιοκατάληκτῆ διασκευή τὴν τοποθετοῦσε κ' ἐκεῖνος, ὅπως περίπου καὶ ἄλλοι ἀργότερα ἐρευνητές, μεταξὺ τοῦ 1500 καὶ τοῦ 1525.

Ὁ K. Praechter γράφοντας γιὰ τὴν Ἀχιλλίδα ⁽⁸⁾ θεωρεῖ τὸ ποίημα αὐτὸ μεταγενέστερο ἀπὸ τὸν Ἰμπερίο, ποὺ κατὰ τὴ γνώμη του τὸν μιμήθηκε ὁ ποιητὴς τῆς Ἀχιλλίδας. Ἀντίθετα ὁ H. Βουτιερίδης ⁽⁹⁾, ποὺ δὲν πίστευε σὲ μίμηση τοῦ

¹ Χριστιανικὴ Κρήτη 1 (1912), 538.

² ὁ. π. τόμ. 2, σελ. 281-2.

³ ὁ. π. τόμ. 1 σελ. 11, 12. Πβ. καὶ σελ. 282 καὶ τόμ. 2, σελ. 93.

⁴ ὁ. π. σελ. 7.

⁵ Ἱστορία βυζαντινῆς λογοτεχνίας (μεταφρ. Γ. Σωτηριάδη), τόμ. 3, σελ. 167.

⁶ Ἐκδ. Ἐρωτοκρίτου, σελ. LVII, CXVII.

⁷ Revue Critique, 1876, σελ. 3-3.

⁸ Byz. Zeitschrift τ. 10, σελ. 485-8.

⁹ Ἱστορία νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, τόμ. 1, σελ. 98, σημ. 1.

Ἰμπερίου ἀπὸ τὸν ποιητὴ τῆς Ἀχιλλίδας, ἀλλὰ στὸ ἀντίθετο, δέχεται ὅτι ὁ Ἰμπερίος εἶναι μεταγενέστερος ἀπ' αὐτήν.

Ὁ Ν. Βέης ⁽¹⁾ τοποθετεῖ τὴν ἀνομοιοκατάληκτη παραλλαγή στὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνα, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ ὅτι γράφηκε καὶ προηγουμένως καὶ θεωρεῖ ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ παραλλαγή τῆς Βιέννης εἶναι παλαιότερη ἀπὸ τὴν παραλλαγή τῆς Ὁξφόρδης, ποὺ καθὼς ἐξάγεται ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ χειρογράφου ποὺ τὴ διασώζει, πρέπει νὰ ἀντιγραφῆκε πρὶν ἀπὸ τὸ 1515—16. Τὸ ἔργο ἐπομένως στὴ μορφή ποὺ μᾶς σώζεται (στὴν ἀνομοιοκατάληκτη πάντα παράδοσή του) πρέπει κατὰ τὴ γνώμη τοῦ Βέη σύμφωνα μὲ τὶς γλωσσικὲς ἐνδείξεις τοῦ κειμένου νὰ γράφηκε γύρω στὰ 1450.

Ὁ Hugo Schreiner, ποὺ καθὼς εἶδαμε, ζήτησε νὰ συσχετίσῃ τὴν ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος (καὶ στὴν ἑλληνικὴ καὶ στὴ γαλλικὴ του μορφή) μὲ ὀρισμένα ἱστορικὰ πρόσωπα καὶ ἱστορικὰ γεγονότα τῶν ὑστέρων μεσαιωνικῶν χρόνων, σὰ φυσικὸ ἐπακόλουθο τῶν ἀπόψεων του αὐτῶν δέχεται ⁽²⁾ ὅτι τὸ μυθιστόρημα δὲν πρέπει νὰ τοποθετηθῇ πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου τρίτου ἢ τὶς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνα. Βρίσκει ὁ Γερμανὸς ἐρευνητὴς λόγους νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος καταγράφηκε πρωτύτερα στὰ καταλανικὰ καὶ στὰ ἑλληνικὰ. Τὸ ὅτι ὑπῆρξε ἡ καταλανικὴ διασκευή πρὶν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐνισχύεται κατὰ τὸ Schreiner ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ χειρόγραφο τῆς Νεάπολης δίνει πάντα τὸν τύπο «Ἐμπερίος» στὸ ὄνομα τοῦ ἥρωα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι κάπου (φ. 88 r) τὸ χειρόγραφο ἔχει στίχο ὅπου μεταφέρεται, καθὼς φαίνεται, αὐτοῦσιο ἡμιστίχιο ξενικοῦ ἰδιώματος. Ἐπειτα, διστάζει νὰ δεχτῇ ὁ Schreiner ὅτι οἱ λίγες γαλλικὲς οἰκογένειες ποὺ μετὰ τὴ μάχη τῆς Κωπαίδας (15 Μαρτίου 1311) εἶχαν μείνει καὶ ποὺ γύρισαν στὴν πατρίδα τους μὴ θέλοντας νὰ ὑποταχτοῦν στοὺς Καταλανούς, τοὺς νέους κυριάρχους εἶχαν τὴ δυνατότητα καὶ τὴ διάθεση νὰ διαδώσουν γυρίζοντας στὴν πατρίδα τους μιὰ λογοτεχνικὴ ὕλη καταλανικῆς προέλευσης. Τῆς ὕλης αὐτῆς ἡ ἐπαναφορὰ στὴν παλιά της πατρίδα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ στοὺς Καταλανούς καὶ ἀκόμη στοὺς Προβηγκιανούς. Καὶ πράγματι ἀκόμη καίτε οἱ τελευταῖοι Κιστερκιανοὶ εἶχαν φύγει ἀπὸ τὸ Δαφνὶ καὶ εἶχαν παραχωρήσει τὴ θέση τους στοὺς ὀρθοδόξους. Φυσικὰ ὁ Schreiner χρονολογώντας δὲν ἐννοεῖ τὶς σημερινὲς παραλλαγές τοῦ μυθιστορήματος, ἀλλὰ τὴν ἀρχικὴ μορφή του.

Σὲ προηγούμενο τμῆμα τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς δέχτηκα τὴν ἄποψη ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Ἰμπερίου στὸ ἐπεισόδιο τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ τῶν γονέων του πρὶν ἀπὸ τὸν ξενιτεμὸ του μιμεῖται τὸ ἀντίστοιχο ἐπεισόδιο τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φλωρίου ⁽³⁾. Εἶναι, νομίζω, βέβαιον ὅτι τὴ μίμηση τὴν ἐπιχειρεῖ ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς τοῦ Ἰμπερίου καὶ ὅχι ἀντιγραφέας τῶν χειρογράφων τοῦ ἔργου, ἀφοῦ σὲ ὅλα τὰ χειρόγραφα ἀπαντοῦν τὰ τεκμήρια τῆς μίμησης — ἐκτὸς ἂν ὑποθέσωμε (πράγμα ἐντελῶς ἀπίθανον) ὅτι μιμήθηκε τὸ Φλώριο ὅχι ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς, ἀλλὰ ὁ ἀντιγραφέας χειρογράφου ἀπὸ τὸ ὁποῖο προῆλθαν τὰ ἄλλα χειρόγραφα τοῦ Ἰμπερίου. Ἄν λοιπὸν δὲν μπορούμε νὰ προσγράψωμε στὸν ποιητὴ τοῦ Ἰμπερίου μιὰν ὀρισμένη χρονολογία, εἴμαστε, νομίζω, σὲ θέση νὰ τὸν τοποθετήσωμε χρονολογικὰ μετὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Φλωρίου.

¹ Der französisch-mittelgriechische Ritterroman Imberios und Margarona, σελ. 40.

² Byz. Zeitschrift 44 (1951), 532.

³ Τὴν ἀναμεταξύ τους σχέση τῶν σχετικῶν χωρίων μελετῶ σὲ ἰδιαίτερη σχετικὴ μελέτη μου. Τὴν ὁμοιότητα τῶν χωρίων τὴν εἶχε διαπιστώσει καὶ ὁ *H. Βουτιερίδης* (Ἱστορία τῆς νεοελλ. λογοτεχνίας, τ. 1, σελ. 159 - 60). Γενικότερες ὁμοιότητες καὶ ἀναλογίες τῶν ποιημάτων Ἰμπερίου, Φλωρίου καὶ Βελισσαρίου εἶχε διαπιστώσει παλιότερα καὶ ὁ *Wagner* (*Histoire de Imberios* κλπ., σελ. 8. Πβ. καὶ σελ. 48).

V

ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Χαρακτηριστικὸ τῆς ἀκτινοβολίας τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας εἶναι ὅχι μόνο οἱ συχνῆς σχετικὰ ἐκδόσεις μέσα στοὺς αἰῶνες τῆς τουρκοκρατίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι ὡς τελευταία, ἂν ὅχι καὶ σήμερα ἀκόμη, σῶζονταν παραμύθια ποὺ σχετίζονται ἄμεσα μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος. Ὅρισμένα βέβαια χαρακτηριστικὰ ἀπὸ τὴ διήγηση ξεχάστηκαν, τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων ἄλλαξαν, πολλὰς λεπτομέρειες δὲ διασώζονται, ὅμως εἶναι μᾶλλον βέβαιο, παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις τοῦ H. Schreiner ⁽¹⁾, ὅτι τὰ παραμύθια αὐτὰ ἀποτελοῦν σὲ πεζὸ φορεῖς τῆς διήγησης τοῦ Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας. Τέτοια παραμύθια ἔχει ἀκούσει ὁ καθηγητὴς Βέης ⁽²⁾ σὲ διάφορες ἐλληνικὲς περιοχές, ὅπως στὴν Ἀρκαδία, τὴ Μονεμβασία, τὸ Μυστρά.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτό, σῶζεται καὶ μιὰ ἀθηναϊκὴ παράδοση σχετικὴ μὲ τὴν ἱδρυση τῆς μονῆς τοῦ Δαφνίου ⁽³⁾, ποὺ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος, παρὰ τὶς ἀντιρρήσεις καὶ στὸ σημεῖο τοῦτο τοῦ H. Schreiner ⁽⁴⁾. Κοντὰ στὶς ἀρκετὲς διαφορὲς, πολλὰ εἶναι τὰ κοινὰ στοιχεῖα ἀνάμεσα στὴν παράδοση αὐτὴ καὶ τὴν ὑπόθεση τοῦ Ἰμπερίου : ἡ μνηστεία τῶν δύο ἡρώων, ὁ χαμὸς τοῦ δαχτυλιδιοῦ, ἡ αἰχμαλωσία τοῦ ἥρωα ἀπὸ Ἀφρικανοὺς πειρατὲς, ἡ ζωὴ του ὡς σκλάβου κοντὰ σὲ ἕναν ἀφέντη στὴν Ἀφρική, τὰ βαρέλια τὰ γεμάτα χρυσάφι, ἡ συγκάλυψη τοῦ θησαυροῦ μὲ ἀλάτι, ἡ εἴσοδος τῆς μνηστῆς σὲ μοναστήρι, ἡ ἀνεύρεση τοῦ δαχτυλιδιοῦ στὴν κοιλιὰ ἐνὸς ψαριοῦ ὁ θρύλος γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἀγαπημένου, ἡ ἐμφάνισή του στὸ μοναστήρι τῆς ἀγαπημένης, ἡ ἀναγνώριση ὕστερ' ἀπὸ τὴ διήγηση τῶν περιπετειῶν, ἡ οἰκοδόμησις ἢ ἡ ἐπέκτασις τοῦ μοναστηριοῦ (ἢ τοῦ νοσοκομείου) μὲ τὴ βοήθεια τοῦ θησαυροῦ ποὺ φτάνει σὲ τρία βαρέλια ⁽⁵⁾. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθῇ ὅτι οἱ γνωστοὶ περιηγητὲς Spron καὶ Wheeler, ποὺ ἔρχονται στὴ μονὴ τοῦ Δαφνίου τὸ 1676 ἀκούουν τὴν παράδοση γιὰ τὴν ὁποία πρόκειται καὶ τὴ συνδέουν μὲ τὴ διήγηση τοῦ Riegge καὶ τῆς ὠραίας Maguelonne, γιὰτὶ αὐτοὶ ξέρουν, ὅπως εἶναι φυσικόν, μόνο τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα καὶ ὅχι τὴν ἐλληνικὴ του διασκευή ⁽⁶⁾. Τὴν παράδοση τὴν ἀναφέρει στὸ Ὀδοιπορικόν του τοῦ 1584 καὶ ὁ Ἰάκωβος Παρκεθύμης ⁽⁷⁾, καθὼς καὶ ὁ γνωστὸς στιχουργὸς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνα Καισάριος Δαπόντες στὸ ἔργο του «Ἀνθη νοητὰ» (στ. 567—72 :

Λέγουσι πῶς εἰς τὸ Δαφνὶ αὐτὸ ἡ ἱστορία
τοῦ Ἰμπερίου ἔγινε (ριμάδα θαυμασία)
καὶ πῶς ἡ Μαργαρώνα του, γυναῖκα Ἰμπερίου,

¹ Deutsche Literaturzeitung, 1927, στ. 1512.

² Der französisch-mittelgriechische Ritterroman Imberios und Margarona, σελ. 51-2.

³ Τὴν παράδοση αὐτὴ, ποὺ δημοσιεύτηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ Δελτίο Χριστιανικῆς Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας 2 (1894), 93-5 (πβ. καὶ σελ. 151), τὴν ἀναδημοσιεύει ὁ Ν. Βέης, δ. π. σελ. 52-4.

⁴ δ. π. στ. 1512.

⁵ Βλ. Ν. Βέη, δ. π. σελ. 54-5. Ἡ παράδοση αὐτὴ γνώρισε καὶ μιὰ συντομώτερη παραλλαγή. Βλ. Ν. Βέη, δ. π. σελ. 99-100.

⁶ Βλ. Ν. Βέη, δ. π. σελ. 55.

⁷ Βλ. Σπ. Κ. Παλαεωργίου (Παρθενιστὸς 6 (1882) 632-42, ἰδίως 640). Πβ. καὶ Ν. Βέη, δ. π. σελ. 56.

ἐδῶ ἐκαλογέρεψεν ἀγάπη τοῦ Κυρίου
εἶτα καὶ ὁ Ἱμπερίος· καὶ παρ' αὐτοῦ καινίσθη
αὐτὸ τὸ μοναστήριον καὶ πλὴν ἐκαλλωπίσθη (1).

Ἐχει ἐνδιαφέρον νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ Δαπόντες σχεδίαζε ἔκδοση τοῦ ἴδιου τοῦ μυθιστορήματος, ποὺ ὁμως δὲν τὴν πραγματοποιίησε (2).

Ἀντίθετα πρὸς τὸν Καيسάριο Δαπόντε, ποὺ ὅπως εἶδαμε, ἐκτιμοῦσε τὸ ποίημα, ὁ Παχώμιος Ρουσάνος ἐκφράζεται μὲ αὐστηρότητα γιὰ ἔργα σὰν τὸν Ἱμπερίο καὶ τὴ Μαργαρώνα — καὶ μάλιστα τὸ ὑπαινίσσεται σὲ μιὰν ἐπιστολὴ του — ποὺ ὅσοι τὰ διαβάζουν «εἰς δόθυνον κατὰγονται σὺν τοῖς ἀναδείξασιν», πηγαίνουν δηλ. στὸν Ἄδη μαζὶ μ' ἐκείνους ποὺ τὰ ἔγραψαν ἢ τὰ δημοσίευσαν. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Ρουσάνου (3) ἀπευθύνεται «πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ χαλκογραφεῖς» καὶ τελειώνει μὲ τὰ ἐξῆς : «Μὴ οὖν οὕτως, ἀδελφοί, ποιῶμεν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δημιουργίαν ἐξυθρίζοντες, μηδὲ γραφάς τινας καὶ ζωγραφίας αἰσχράς εἰς καταστροφὴν τῶν νεωτέρων καὶ ἐτοιμῶς ἐχόντων ἀκολασταίνειν, ἀλλ' ὅσα σεμνὰ καὶ θεοφιλῆ».

Μὲ τὸ ζήτημα τῆς γενικότερης ἀκτινοβολίας τοῦ μυθιστορήματος σχετίζεται τὸ ζήτημα ἂν ὁ Βιτσέντζος Κορνάρος γράφοντας τὸν Ἑρωτόκριτο τὸ χρησιμοποίησε ἢ ἀντλήσε ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἱμπερίου. Προτοῦ γνωρίσωμε τὸ βασικὸ πρότυπο τοῦ Ἑρωτοκρίτου μπορούσαμε νὰ παραλληλίζωμε πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τῶν δύο ἔργων· αὐτὸ ἔκαμε ὁ καθηγητὴς Ν. Βέης ἐξετάζοντας τὸ ζήτημα τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἱμπερίου ὡς πηγῆς τοῦ Ἑρωτοκρίτου (4). Στίχους τοῦ Ἱμπερίου συγγενικοὺς πρὸς ἄλλους τοῦ Ἑρωτοκρίτου, ποὺ χρησίμευσαν τάχα ὡς πρότυπο τοῦ Κορνάρου, εἶχε ἀναζητήσει παλιότερα καὶ ὁ Στέφ. Ξανθουδίδης (5), χωρὶς νὰ μᾶς πείσῃ γιὰ μιὰ πραγματικὴν ἐξάρτηση τοῦ Κρητικοῦ ποιητῆ ἀπὸ τὸν ποιητὴ τοῦ Ἱμπερίου. Σήμερα ὁμως ποὺ ξέρομε τὸ βασικὸ πρότυπο τοῦ Ἑρωτοκρίτου, τὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα *Paris et Viennne*, ποὺ, ὅπως εἶδαμε σὲ προηγούμενο κεφάλαιο, συγγενεὺε μάλιστα καὶ χρονολογικὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ χαρακτήρα μὲ τὸ πρότυπο τοῦ Ἱμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας, καὶ ποὺ ἀπ' αὐτὸ πηγάζουν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς ὑπόθεσιν τοῦ Ἑρωτοκρίτου δὲ μένει παρὰ νὰ ἐρευνήσωμε μήπως λεπτομερειακότερα στοιχεῖα ἢ καὶ ὀρισμένοι τυχόν στίχοι τοῦ κρητικοῦ ἔπους προέρχονται ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἱμπερίου. Εἶναι μιὰ ἐργασία ποὺ πρέπει νὰ γίνῃ στὸ μέλλον καὶ ποὺ ἂν δείξῃ ἐξάρτηση τοῦ Κορνάρου ἀπὸ τὸ μυθιστόρημά μας, τὸ γεγονὸς αὐτὸ θὰ ἀποτελέσῃ μιὰν ἀκόμη ἀπόδειξη τῆς μεγάλης ἀκτινοβολίας τοῦ μυθιστορήματος.

1 Βλ. Ν. Βέη, ὁ. π. σελ. 55-6.

2 Βλ. Ν. Βέη, ὁ. π. σελ. 37.

3 Βλ. Νέον Ἑλληνομνήμονα 2 (1905), 345-9.

4 ὁ. π. σελ. 48-51. Πβ. καὶ Ε. Κριαρᾶ: Μελετήματα περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρωτοκρίτου, Ἀθήνα 1938, σελ. 20.

5 Κριτικὴ ἔκδοση τοῦ Ἑρωτοκρίτου, Ἡράκλειο 1915, σελ. CXVII - CXVIII.

**ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ
ΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΟΥ
ΘΑΥΜΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟΡΗΣ
ΜΑΡΓΑΡΩΝΗΣ**

V 108 v

- Καὶ πῶς νὰ γράψω τὴν ἀρχὴν, πῶς νὰ τὴν τελειώσω;
ἀφήγησιν πανέμορφη, ἐρωτικὴν, μεγάλην
5 πῶς ἔπαθεν ἐκ τὰς ἀρχὰς ἡ θαυμαστὴ ἐκείνη·
ἐκείνη ἡ πανεξαίρετος, ὡραία ἡ Μαργαρώνα·
καὶ πῶς τὸ κυκλοχρόνισμα ἐγύρισεν αὐτίκα.
Λοιπὸν νὰ γράψω τὴν ἀρχὴν, νὰ εἰπῶ, νὰ τὸ ἀφηγοῦμαι.
Ἐξενιτεύθην ὁ λαμπρὸς Ἰμπέριος, ἀνδρειωμένος
10 ἀπὸ τὰ κάστρη τὰ ὠρίζεν ἐκεῖνος ὁ πατὴρ του./
Καὶ πῶς τὸν ἐκατήφερεν τὸ θρά/σος τῆς νεότης·
τῆς ξενιτείας τὴν δούλευσιν πῶς ἐξεγύρισέν τὴν.
Ὑστερον ἐκατήντησεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν
καὶ τοῦ πατρὸς τὴν αὐθεντιὰν ἐκληρονόμησέν τὴν.
15 Καὶ τί καὶ πῶς πανθάνουσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου.
Ἀνθρώπος μέγας, θαυμαστός, αὐθέντης τῆς Πρεβέντζας
εἶχεν φουσσάτα ἀμέτρητα καὶ διαλεκτὰ κοντάρια·
φουσσάτον πανυπέρλαμπρον, πλήθος τὸ πεζικόν του.
Ἠγάπα δὲ περὶ πολλοῦ τοὺς νέους νὰ τοὺς ἔχη.
20 Πλούτη ὁμοῦ καὶ χρήματα καὶ πράγματα καὶ λίθους,
δλα ὡς ἀράχνην τὰ ἔβλεπεν· μόνο καβαλλαρίους.
Εὐεργεσίαι καὶ χάριτες/αὐθέντης οὐδὲν τὰ εἶχεν.
Μόνον αὐτὸς/ὁ θαυμαστὸς αὐθέντης τῆς Προβέντζας
—ἦτον πολλὰ εὐεργετικός, ἀκουσμαν μέγαν εἶχεν—
25 μόνον ὅς ἔβλεπεν τινὰν καλὸν εἰς τὴν καθάλλαν,
τὰ πράγματά του ἔδιδε νὰ ἐπότηαζεν τοιοῦτον.
Ἦτον καὶ αὐτὸς ὁ θαυμαστὸς ἀνδρειωμένος, μέγας·
μέγας, πολλὰ πανέμορφος ἦτον εἰς τὸ κοντάριν.
Κανεῖς ἐκ τὰς παραταγὰς, ἀπὸ ὅλον τὸ φουσσάτον
30 τοῦτον οὐκ ἐδυνήθηκεν διὰ νὰ τὸν ἀπαντήσουν.
Ἐβλεπαν τὰ φουσσάτα του καὶ τὰς παραταγὰς του,
τὴν παρρησίαν του τὴν πολλήν, τὸν πλούτον του τὸν μέγαν.
Εἶχεν γυνὴ πανέμορφη, ἐρωτικὴν/εἰς θεάν·
—καίει καὶ σῶμαν καὶ ψυχὴν, καίει καὶ τὰς αἰσθήσεις—
35 ἀσπροφειγγαροπρόσωπην καὶ ἀγγελουσουδάτην./
Καὶ τὴν λαμπράν, τὴν θαυμαστήν τὴν σύζυ/γον ἐκείνην
τὴν εἶχασιν ἀφήγησιν στὰ κάστρη καὶ εἰς τὰς χώρας.
Ἄλλη οὐκ ἦτο ὡσὰν αὐτὴν εἰς εὐγενεῖαν καὶ κάλλος.
Ἀνδρόγυνον ἐρωτικόν, τοῦ κόσμου ἠγαπημένον.
40 Τυραννικῶς αὐθέντευαν ὡς φυσικοὶ αὐθέντες.
Σαράντα χρόνους εἶχασιν τὸ ἀνδρόγυνον ἐκεῖνον·

O 1 r N 76 r

N 76 v O 1 v

**O 2 r
N 77 r**

O 2 v

H 73 r V 109 r

- ἄτεκνοι ἐδιάδθησαν τοὺς χρόνους τοὺς τοιούτους.
 Εἶχαν καρδιοσπαράγματα/καὶ σπλαχνικὰς ὁδύνας· N 77 v
 εἶχαν κρυφὰ πονέματα, εἶχαν κρυφὰ τὰς θλίψεις·
 45 εἶχαν κρυφὰ τοὺς στεναγμούς, εἶχαν κρυφὰ τὰ δάκρυα. O 3 r
 Καὶ πλήρωμαν/τῶν ἡμερῶν τῶν χρόνων τῶν σαράντα
 χάριν ἐλάβαν ἐκ Θεοῦ καὶ ἡ κόρη ἐγγαστρώθη·
 ἡ κόρη ἡ πανεξαίρετος ἔγκυσεν τὴν γαστέρα.
 Ἐχάρηκαν ἐνήδονα μετὰ μεγάλης τέρψης,
 50 τερπόμενοι, ἀγαλλόμενοι, χαρούμενοι, σκιρτῶντες.
 Ἄφου γοῦν ἐσυνέλαθεν ἡ κόρη τὴν γαστέρα,
 εἶχαν χαρὰς καὶ σκιρτισμοὺς μέχρι καὶ τοῦ γεννῆσαι.
 Καὶ γὰρ ἐγέννησεν υἱὸν τὸν θαυμαστὸν ἐκείνον,
 τὸν οὐκ ἐγέννησεν ποσῶς ἄλλη γυνὴ εἰς τὸν κόσμον.
 55 Τὸ τί νὰ λέγω οὐκ ἐμπορῶ, τὸ τί νὰ γράφω οὐκ ἔχω·
 ἔξαπορεῖ μου ὁ λογισμὸς, αἱ χεῖρες καὶ ἡ γλῶσσα
 τὸ πῶς νὰ ἀφηγήσωμαι χαρὲς τοῦ πα/λατίου./ O 3 v
 Χρόνον δὲ καὶ πλεώτερον ἐκράτιεν ἡ χαρὰ τους. H 73 v
 Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων
 60 ὀρίζει ὁ ρήγας ὁ φρικτός, παρακαλεῖ τὰς δούλας :
 «Παρακαλῶ σας σήμερον τὸ βρέφος νὰ θεωρῆτε,
 τὸ βρέφος νὰ προσέχετε τὰς νύκτας, τὰς ἡμέρας·
 καὶ μὰ τὰ ἐγκόλπια τὰ φορῶ, ἂν ἔν' τοῦ ριζικοῦ/σας
 εὐεργεσίᾳ τοῦ Θεοῦ νὰ ἔμπη εἰς ἡλικίαν,
 65 εἰς ἄρχοντας εὐγενικοὺς θέλω σὰς ἀκουμπήσει,
 νὰ σὰς ποιήσω ἀρχόντισσας εἰς τὸν παρόντα κόσμον.
 Οἱ βάγιες δὲ μετὰ σπουδῆς τὸ βρέφος ἀνατρέφουν
 εὐγενικά, πα/νέμορφα, λαμπρά, χαριτωμένα. O 4 r
 Μετὰ δὲ τὴν ἀνατροφὴν τεσσάρων ἤδη χρόνων
 70 ὀρίζει ὁ πατέρας του γράμματα νὰ μαθαίνῃ
 καὶ παιδεύσιν τὴν τῆς Γραφῆς νὰ ἴδῃ καὶ νὰ μάθῃ.
 Ἐμαθεν, ἐκατέμαθεν βιβλία φιλοσόφων,
 διδασκαλίες ποιητῶν, μεγάλων διδασκάλων :
 Ὀμήρου, πρώτου τῶν σοφῶν καὶ ποιητοῦ μεγάλου,
 75 Ἀριστοτέλους, Πλάτωνος, εἶτα καὶ Παλαμήδους.
 Ἐμαθε ἐκ στήθου διδαχὰς τούτων τῶν φιλοσόφων.
 Ὄνομαν τὸν ἐθέκασιν, Ἰμπέριος ὠ/νομάσθη/. H 4 v
 Ἐφθασεν δώδεκα χρόνων τῆς ἡλικίας τὸν χρόνον. H 74 r
 Μακρὺς ἦτον ὡς τὸ βεργίν, λιγνὸς ὡς τὸ καλάμιν·
 80 ἡ μέση του νὰ ἔλεγεσ ὠραῖον δακτυλιδίτισιν.
 Οἱ δισουμιές του ἀνοικτές, παράξενον τὸ στήθος·
 τὸ πρόσωπόν του ἐκλαμπρον χιόνιν προσομοιάζει·
 τὰ χεῖλη του ἦσαν κόκκινα, κιννάβαρι βαμμένα·
 τὰ/ὀμμάτια του ὀλόμαυρα χαμογελοῦν καὶ παίζουν· N 78 v
 85 τὰ φρύδια του κατὰμαυρα, καμαρωτά, μεγάλα·
 οὐδὲ γυνὴ παράξενος ἦτον ὥσαν ἐκείνον.
 Ἀφῆκεν γοῦν τὰ γράμματα καὶ ἤρξατο νὰ στρατεύῃ·
 τὲς πιδεξιὲς τοῦ κονταριοῦ ἤρξατο νὰ μαθαίνει.
 Περνᾷ καμπό/σον τὸν καιρὸν, ἄλλος ὀλίγος ἦλθεν
 90 καὶ τὸ παιδὶν ἐξέμαθεν τὴν τέχνην τοῦ πατρός του.
 Στρατεῖαν καβαλλαρικὴν εἰς ἄριστον ἐσέβην.
 Κανεῖς ἐκ τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἐκ τοὺς καβαλλαρίους

- ὅλοι δειλιάζουν, τρέμουν κοντάριν τοῦ παιδίου.
 Εἰς καθαλλάρης θαυμαστὸς ἦλθεν ἀπὸ ἄλλον τόπον.
- 95 Ἐζήτει τὸν πατέρα του κοντάριν νὰ ἀπαντήσῃ
 καὶ ὁ πατὴρ του παρευθὺς «μετὰ χαρᾶς» τὸν εἶπεν.
 Εὕρσκει ἐκ τὰ φουσσάτα του καὶ ἐκ τὰς παφαταγὰς του/
 πρῶτον κοντάριν θαυμαστόν, φρικτὸν καὶ ἀνδρεῖ/ωμένον. **H 74 v O 5 v**
- 100 Ὅριζι τον νὰ ἀρματωθῇ, νὰ ὑπάγῃ νὰ ἀπαντήσῃ
 τὸν ξένον ὅπου ἐζήτησεν κοντάριν τῆς Προβέντζας.
 Ἐστρώσασιν του τὸ φαρίν, πηδᾶ, καθαλλικεύει
 μὲ θαυμαστὴν εὐτρέπισιν, λαμπροαρματωμένος.
 Ἰμπέριος ἐτρώθηκεν, ἡλλοιωθὴν ἡ μορφή του,
 ἐσπάραξαν τὰ μέλη του, πηδᾶ, κα/βαλλικεύει. **N 79 r**
- 105 Βάνει λουρίκιν ἔγλαμπρον, κορώναν κασσιδίου
 κουδέρταν χρυσοτσάπωτη ἐσάγισεν τὸν μαῦρον
 καὶ ὡς ὁ ἥλιος ἄστραψεν ἀπάνου εἰς τὸ φαρίν του.
 Ὑπάγει νὰ ἀπαντηθῇ ἐκεῖνος/μὲ τὸν ξένον/
 δίχως βουλήν καὶ θέλημαν πατρός του καὶ μητρός του. **O 6 r V 109 v**
- 110 Ὅριζι ὁ Ἰμπέριος κρυφὰ πρὸς ἓνα δούλον
 † νὰ γυρίσῃ τὸ κοντάρι †
 ἐκεῖνο ποὺ ἀπέστειλεν πατέρας τοῦ Ἰμπέρη
 κρυφὰ, σιγὰ καὶ ἀνόητα κανεῖς νὰ μὴν τὸ μάθῃ,
 μὴν τὸ μάθ' ὁ πατέρας του καὶ ἐκεῖνον ἐμποδίσῃ./
- 115 Τότε σιγὰ καὶ ἀνόητα ὑπάγει ὁ Ἰμπέρης.
 Μὲ θράσος λέοντος, δύναμιν ἀσπίδας βρυχισμένης
 ἐπάνω του ἐκατέβηκεν μὲ φοβερὸν τὸ ἦθος.
 Ἐδώκασιν τὰ βούκινα καὶ ὅλα τὰ παιγνίδια
 τρουμπέττες καὶ ἄλλα/μουσικὰ ὄργανα τοῦ πολέμου. **O 6 v**
- 120 Τριγύρωθεν ἐστέκασιν λαὸς πολὺς νὰ βλέπῃ
 νὰ βλέπουσιν τὴν ταραχὴν τὸ τίς θέλει νικήσῃ.
 Οὐκ ἤξευρεν, οὐκ ἔγνωσεν πατέρας τοῦ Ἰμπερίου
 ὅτι ὁ υἱὸς του ὁ πολυπόθητος ὑπάγει εἰς τὴν ρένταν.
 Διότι κρυφὰ τὸ ἔκαμεν νὰ μὴν τὸν ἐμποδίσῃ./
- 125 Ἐθέκαν τὰ κοντάρια τοὺς καὶ οἱ δύο πρὸς τὴν μάχην
 καὶ πιλαλοῦν τὰ ἄλογα νὰ δώσουν κονταρέας.
 Ἀποπατεῖ ὁ Ἰμπέριος, κρούει τον εἰς τὸ στήθος
 σύσσελ/λον τὸν ἀπέταξεν ἀπάνω ἐκ τὸ φαρίν του./
 Εὐθὺς ἐξαρματώθηκεν, ὅλοι τὸν ἐγνωρίσαν. **O 7 r H 75 v**
- 130 Ἐθαύμασαν οἱ ἅπαντες, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι,
 τὴν τόλμην καὶ ἀνδραγαθίαν ἐκείνου τοῦ παιδίου.
 Ἐμαθὲν το ὁ πατέρας του, πολλὰ τὸ ἐλυπήθη.
 Μέσον χαρᾶς καὶ θλίψεως ἐκεῖτετον ὁ νοῦς του.
 Μηνᾶ πρὸς τὸν Ἰμπέριον καὶ φέρνουν τον ὀμπρός του.
- 135 Λέγει τον ὁ πατέρας του μετὰ πολλῆς ἀγάπης :
 «Ἰμπέριε, ὀμμάτια μου, ψυχὴ μου καὶ ζωὴ μου,
 ἐλπίδα μου εἰς τὸ γῆρας μου ἄλλον/ τινὰν οὐκ ἔχω
 εἰμὴ ἐσέν' ἀπαντοχὴ ὀπίσω μου ν' ἀφήσω.
 Εἶπέ με πῶς τὸ ἐτόλμησας δίχως τὸ θέλημά μου ;
- 140 Τώρα τῆς νίκης ἡ χαρὰ ἐπάνω μας ἐστάθην.
 Εἰ δὲ συνέβη τίποτες στὴν νίκην νὰ μὴ ἐμποῦμεν,
 τὴν σὴν πικρὰν ὑστέρησιν πῶς νὰ τὴν ὑπομένω ;/
 Ἀτός μου μὲ τὰ χέρια μου μαχαίριν εἶχα πάρει
 νὰ ἐμπήξω εἰς/τὴν καρδίαν μου, νὰ σέβω εἰς τὸν Ἄδην **H 76 r N 80 r**

- 145 παρὸν νὰ ζῶ δίχως ἐσέν' εἰς τὸν παρόντα κόσμον!
 Ἐπεὶ, υἱέ μου, τὸ ἔποικες δίχως τὸ θέλημά μου,/
 ἔτσι νὰ ἦτον τίποτες πράγματι πολλὰ μεγάλον,
 ἐμένα ἐπιβουλεύουσιν, μ' ἔχαντες ἐκ τὸν κόσμον. O 8 r
 Λοιπὸν ἀπὸ τὴν σήμερον θέλω νὰ μὴν τολμήσης
- 150 νὰ ποίσης πράγματι τίποτες μὴ ἔχων τὴν βουλήν μου.
 Οἱ ἄνθρωποι τῆς χώρας μου θέλω νὰ μὴ σὲ στέργουν
 μήτε καλὸν, μήτε κακὸν ἢ τίποτε ἄλλον πράγματι». O 8 r
 Καὶ τότε ὁ Ἰμπέριος μεγάλως ἐδαρέθη,
 μέγας τὸν ἐφάνηκεν ὁ λόγος τοῦ πατρός του.
- 155 Ἐσέδην στὸν κοιτῶνά του, κάθεται μοναχὸς του.
 Τότε χαρὰν τὸν πολεμοῦν τάχα νὰ δώσῃ ὁ νοῦς του.
 Σεβαίνουσιν οἱ ἄρχοντες, οἱ συνανάτροφοί του,
 νὰ τὸν παρηγορήσουσιν, νὰ τὸν καλοψυχίσουν
 νὰ μὴν λυπᾶται τίποτε τὰ εἶπεν ὁ πατήρ του
- 160 ἐκεῖνος δὲ παρηγορίαν ποσῶς οὐδὲν τὴν εἶχεν.
 Καὶ ὁ πατήρ του ὡς τό'κουσεν τὸ πῶς λυπᾶται τόσον,
 ἄρχοντας δὲ φιλόσοφους ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν
 μὴ νὰ τὸν δώσουν κουφισμὸν, μικρὴν παρηγορίαν./ N 80 v O 8 v
 Κ' οἱ ἄρχο/ντες τὸν Ἰμπέριον διδάσκουν καὶ ἡμερώνουν.
- 165 Καὶ ὡς θάλασσα ἀγριόφθαλμος καὶ ὡς δράκων φουσκωμένος
 καὶ ὡς λέφας ἀφαγόπιος, ἔτσ' ἦτον ὁ Ἰμπέρης.
 Ἀπὸ πολλὰς ἀνάγκασες ὅπου τὸν ἀναγκάζαν
 τοὺς φιλοσόφους ἄρχοντας τοιαῦτα ἀπιλογήθη
 μὲ παίδευσιν καὶ φρόνεσιν καὶ ταπεινὸν τὸ ἦθος :
- 170 «Ἄρχοντες, διδασκάλοι μου, μᾶλλον καὶ συγγενεῖς μου,/
 στὰ τῆς Γραφῆς φιλόσοφοι, ἄριστοι ἐν τοῖς βίβλοις,
 καὶ οὐκ ἔχετε τὸ μάθημα, ἀλλὰ ἔναι φυσικὸν σας,
 εὐχαριστῶ σας ἅπαντας ὡς γνήσιους συγγενεῖς μου.
 Ἐμένα ὁ/πατέρας μου μικρόθεν μὲ εἶχεν πόθο
- 175 τώρα μὲ κατεχόρτασεν, θωρῶ παραβαρῶ τον.
 Θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὴν χώραν,
 νὰ λείψω εἰς τὴν ξενιτειὰν μὴ νὰ ξερραθυμήσω
 ἀπὸ τὴν τόσῃν ραθυμίᾳ τὴν ἔ/χει ἡ ψυχὴ μου
 μὴ ν' ἀνασάνω τίποτε καὶ πάλιν νὰ γυρίσω. H 76 v
- 180 Καὶ ἐὰν ὁ πατέρας μου ἐμένα ἐμποδίσῃ,
 ἀτός μου νὰ φαρμακωθῶ καὶ ἀτός μου νὰ /ἀποθάνω
 καὶ τῆς καρδιάς μου τὴν βουλήν Θεὸς νὰ μὴ χαλάσῃ». O 9 r
 Ὡς εἶδαν ἀμετάθετον τὸν νοῦν καὶ τὴν βουλήν του,/
 ὅτι ποσῶς οὐ δύνονται τὸν νοῦν του νὰ γυρίσουν, V 110 r
- 185 κλαίει ὁ πατήρ του, δέρνεται, ἐξανασιπᾷ τὰς τρίχας.
 Ἡ μήτηρ του ἑμαδίζετον, λύπες μεγάλες κάμνει.
 Πλήθος τὸ μοιρολόγημα εἰς τὸ παλάτιν μέσα
 τὴν ξενιτειὰν βρυχίζονται πῶς νὰ τὴν ὑπομένουν./ O 9 v
 Μὲ λύπες καὶ μὲ κλάπηματα, μὲ βρυχισμοὺς μεγάλους
- 190 λόγια ὁ πατέρας του ἔλεγεν τὸν υἱόν του : H 77 r
 «Υἱέ μου, φῶς τῶν ὀμματιῶν, υἱέ μου, ἡ ψυχὴ μου
 καὶ τῆς ἀδυναμίας μου ἡ ἐλπίδα ὅπου εἶχα
 νὰ σ' ἔχω εἰς/τὸ γῆρας μου νὰ εἶσαι παρηγορίά μου
 καὶ ἐσέν' διώκει ἡ τύχη μου νὰ λείψῃς ἀπ' ἐμένα, O 10 r
- 195 νὰ σὲ στεροῦμαι ζωντανός, νὰ κλαίω, νὰ βρυχοῦμαι,

- καὶ ἔναι ἡ θλίψις μου πολλή καὶ θαυμαστὴ εἰς τὸν κόσμον·
 νὰ λάβω καὶ κατηγορίαν ἐκ τοῦς ἀφέντες ὅλους.
 Πῶς νὰ ᾿χω τὴν ὑστέρησιν, πῶς νὰ τὴν ὑπομένω;
 Πῶς/ν' ἀποθάνω ὀρφανὸς κ' ἐσύ νὰ μηδὲν εἶσαι;
 200 νὰ ἀναντρανίσω ἀπάνω μου καὶ ἐσὲ νὰ μηδὲν ἴδω;
 Τὸν χωρισμόν σου, φίλτατε, πῶς νὰ τὸν ὑπομείνω ;
 Λοιπόν, υἱέ μου, ἀπελθε, ποῖσον τὸ θέλημά σου
 καὶ ἡ εὐχή μου μετὰ σέν, νὰ σὲ διαφυλάττῃ·
 νὰ ἔναι ὀμπρὸς καὶ ὀπίσω σου νὰ σὲ καταβοδώνῃ./
 205 Ἄς εἶσαι εἰς τὴν ξενιτειὰν φίλος ἡγαπημένος.
 Ἐχε ταπεινώσιν πολλήν, υἱέ μου, εἰς τοὺς ξένους./
 Ἄλαζονεῖαν ἄπεχε, ποσῶς μηδὲν τὴν θέλῃς·
 πολλοὶ γὰρ ἀπωλέσθησαν ἐκ τὴν ἀλαζονείαν.
 Ἐπαρε ἐκ τὰ ἱππάρια μας καὶ ἀπὲ τοὺς παλαφράδες
 210 καὶ ἀπὸ τὰ φαρία μας νὰ ἔχῃς διὰ τιμὴν σου
 καὶ ἀπὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ἔχομεν διὰ νὰ φιλοξενίζῃς.
 Τοὺς πάντας τίμα, πρόσεχε ὅλοι νὰ σ' ἀγαποῦσιν.
 Τοὺς ἀγαθοὺς ἀγάπα τους, τοὺς δὲ κακοὺς μὴ θλίβῃς.
 Διὰ τῆς ταπεινώσεως δύνασαι τούτους φίλους
 215 ἐργάσαι καὶ εἰς ὑποταγὴν νὰ εἶναι τὴν ἐδικὴν σου·.
 Μὲ θλίψεις καὶ μὲ κλάσματα τὴν διδασχὴν πληρώνει.
 Καὶ ἄρχισε ἡ μήτηρ του, λέγει ἀπὸ καρδίας·
 λόγια καρδιοφλόγιστα λέγει πρὸς τὸν υἱόν της :
 «Φῶς μου, ψυχὴ μου, ὀμμάτια μου, καρδιά μου, ἀνασασμός μου,
 220 ἀπαντοχὴ καὶ ἐλπίδα μου, σύστασις ἐδι/κὴ μου,
 ἔδε μαχαίριν δίστομον τὸ βάνεις στὴν καρδιάν μου
 νὰ σφάζῃ, νὰ διχοτομῇ ὅλα τὰ σωθικά μου!
 Ἐπεὶ, υἱέ μου, ἀπέρχεσαι, βούλεσαι νὰ μισεύσης
 καὶ τὴν βουλήν τὴν ἔβαλες οὐ θέλεις νὰ χαλάσῃς,
 225 ἀπελθε τοίνυν, ἀπελθε, υἱέ μου, στὴν εὐχήν μου
 καὶ ὁ ἐπουράνιος βασιλεὺς νὰ ἔναι μετ' ἐσένα
 καὶ ἡ εὐχή τῆς ἀπορος, τῆς ταπεινῆς μητρός σου/
 νὰ σκέπῃ σε εἰς τὴν ξενιτειάν, συντόμως νὰ γυρίσῃς.
 Πλὴν ἀκριβὸν ἐγκόλπιον δίδω σε νὰ βαστάζῃς·
 230 καὶ ὥστε τὸ ἐγκόλπιον βαστάς το μετ' ἐσένα,
 ποτὲ θανάτου συμφοράν, ποτὲ μηδὲν φοδᾶσαι·/
 οὐδὲ κοντάριν δύναται ποσῶς νὰ σὲ φονεύσῃ,
 οὐδὲ ἰστία οὐδὲ νερόν, ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ ξίφους.
 Πλὴν ἀκριδῶς τὸ φύλαγε· ἀτίμητον ὑπάρχει·
 235 ἐνέργειαν ἔχει ἐκ Θεοῦ, τὸν θάνατον διώκει».
 Οὕτως εἰπὼν ἡ μά/να του δίδει τοὺς τὴν εὐχήν της.
 Κι' ὁ Ἰμπέριος μετὰ χαρᾶς τὸ ἐγκόλπιον ἐπῆρεν.
 Ἐπαίρνει καὶ κρεμάζει τὸ ὀμπρὸς εἰς τὸν λαϊμόν του.
 Δένει τὰ χέρια του σφικτά, ὡς ἔπρεπεν ἀξίως
 240 καὶ προσκυνεῖ τιμητικὰ πατέραν καὶ μητέραν.
 Καὶ ἀπὸ καρδίας τὸν εὐχονται καὶ ἀπὸ ψυχῆς θρηνοῦσιν.
 Κλαίουσιν ἅπαντες συχνῶς μικροὶ τε καὶ μεγάλοι.
 Παίρνει δουκάτα ἀμέτρητα, πράγματα τιμημένα.
 Πολλοὶ τὸν ἠναγκάζουσι νὰ πᾶσιν μετ' ἐκείνον//
 245 εἰς συνοδείαν τῆς στράτας τοῦ νὰ ξέβῃ ὡσάν αὐθέντης, H 78v O 12r
 ἀλλ' οὐ ποσῶς ἠθέλησεν τὴν συμβουλήν νὰ ποίσῃ,

N 81 v

O 10 v

H 77 v

O 11 r

N 82 r

H 78 r

O 11 v

V 110 v

H 78 v O 12 r

- ἀλλὰ μισσεύει μοναχὸς/κανεὶς νὰ μὴν τὸ μάθῃ,
 ὅτι ἔναι τοῦ ρηγὸς υἱὸς καὶ ἀπὸ μεγάλον γένος.
 'Εξέβην καὶ ἐμίσσευσεν τὸν κόσμον νὰ γυρίσῃ.
 250 "Εχει τοὺς ξένους ἀδελφούς, τοὺς ἀλλοτρίους φίλους.
 'Επτὰ χρόνους ἐποίησεν στὴν ξενιτεῖαν ἀπέσω.
 Χώρες καὶ κάστροι καὶ βουνά, λιβάδια, ποταμίνες,
 ὅλον τὸν κόσμον ἔδραμεν πεζὸς καὶ καθαλλάρης.
 Οὐκ ἤυρεν ἄνθρωπον ποσῶς, ἵνα τὸν ἀπαντήσῃ.
 255 'Εξέβην τὸν ἡ ἀκοὴ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμῳ :
 ἀνδρειωμένος, εὐγενής, πρῶτος εἰς τὸ κοντάριν.
 'Απὸ τὸν τόσον τὸν καιρὸν ὅπου εἶχεν εἰς τὰ ξένα
 ἐμετεστράφη ἡ θλίψις του, ἡ κάκη τῆς καρδίας.
 'Ηθέλησε εἰς τὰ ἴδια πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ.
 260 Κάστροι πολλὰ ἐπαρέδραμεν καὶ χώρας ἐκατῆλθεν/
 καὶ εἰς κάστρον τῆς 'Ανάπολης ἐσέβηκεν ἀπέσω.
 'Ο ρήγας τῆς 'Ανάπολης, ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος,
 εἶχεν θυγάτηρ εὐγενή· ἄλλη ποσῶς οὐκ ἦτον.
 'Ο λογισμός μου ἐξαπορεῖ τὸ πῶς νὰ ἐπαινέσω.
 265 Πέρδικα χρυσοπλούμιστος/ἦτον ἡ κόρη ἐκείνη·
 λιθαρω/τή, πανέμνοστη, ὥσπερ τὸ φέγγος ἄσπρη.
 Εἴ τιναν ἐνετράνιζεν, τὰ ὀμμάτια τῆς νὰ ἰδοῦσιν,
 ψυχὰς ἐνέσπτα παρευθὺς καὶ ἐμέν, ἐφλόγιζέ με.
 Πολλοὶ καλοὶ καὶ θαυμαστοὶ αὐθέντες καὶ μεγάλοι
 270 μνηοῦσιν τὸν πατέρα τῆς νὰ τὸν συμπεθεριάσουν.
 'Η κόρη οὐ παραδέχεται ἵνα τὸ συγκατέβῃ
 καὶ θλίψιν εἶχεν καὶ πικρίαν εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ της./
 'Εν μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν ὁ ρήγας ὁ πατήρ της
 εἰς τὸ κελλὶν ἐσέβηκεν τῆς κόρης Μαργαρώνας.
 275 Κατονειδίζων ἔλεγεν τὴν ἑαυτοῦ θυγάτηρ·
 τάχα λογοκολάκευμαν ἤρξατο νὰ τὴν λέγῃ :
 «Εἰπέ μοι, τὸ παιδάκι μου, καὶ φῶς μου καὶ ζωὴ μου,
 πῶς δὲν συμπέφτεῖς θέλημα ἄνδρα διὰ/νὰ πάρης,
 —τὸ ἔναι νόμος πανταχοῦ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον—
 280 νὰ τιμηθῇς, νὰ δοξασθῇς καὶ ρήγαινα νὰ γένῃς;
 ὅτι καὶ ἐμέν' ὁ χρόνος μου συνέχει τοῦ θανάτου,
 μὴ ἀποθάνω ἄπρακτος καὶ ὅλοι μὲ κατακρίνουν.
 Θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ποίσης θέλημά μου.
 Ρηγάδες μὲ ἐμηνύσασιν, θέλω νὰ σὲ πανδρεύσω
 285 καὶ νὰ χαρῶ καὶ νὰ εὐφρανθῶ καὶ ν' ἀπομεριμνήσω·
 νὰ μὴν μὲ πάσχῃ ὁ λογισμός, νὰ μεριμνᾷ ἡ ψυχὴ μου»./
 'Η κόρη δὲ ἡ θαυμαστή, ἡ ἔμορφος ἐκείνη,/
 ὥς εἶδεν τὸν 'Ιμπέριον εὐμορφοῖ καθαλλάρην,
 ἀφεντοπορευόμενον καὶ λαμπροφορεμένον,
 290 ἡγάπησέν τον ἐκ ψυχῆς ἡ κόρη μετὰ πόθου.
 'Εδγάνει λιθομάργαρον ὠραῖον παρανυχίδιν
 καὶ στέλνει τὸν 'Ιμπέριον νὰ βλέπῃ ἀντ' ἐκείνης.
 Τὸ νὰ τὸ ἰδῇ ὁ 'Ιμπέριος ἐτρώθη ἡ ψυχὴ του·
 λιγοθυμεῖ, λιγοψυχεῖ καὶ συχνοαναστενάζει.
 295 Καὶ πάλιν ὁ 'Ιμπέριος ἐβγάζει δακτυλίδιν
 εὐμορφον, πανεξαίρετον μὲ ἀτίμητον λιθάρην·
 σιγά, κρυφὰ καὶ ἀνόητα στέλλει το πρὸς τὴν κόρην.

N 82 v

O 12 v

H 79 r

O 13 r

N 83 r

H 79 v

O 13 v

N 83 v

O 14 r

- 'Οκάποτε ἐσυντύχασιν ἀντάμα καὶ οἱ δύο.
 "Ορκον ποιοῦσιν δυνατὸν νὰ μὴ ἀποχωρισθοῦσιν,
 300 νὰ μὴ ἀποχωρισθοῦν ποτὲ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς τους.
 Εἶχαν κρυφὰ πονέ/ματα, εἶχαν κρυ/φὰ τὰς λύπας,
 εἶχαν κρυφὰ τοὺς στεναγμούς, εἶχαν κρυφὰ τὰ δάκρυα.
 'Αλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον πάλιν ἐπανελθοῦμεν.
 'Η Μαργαρώνα ὡς ἤκουσεν τὰ λόγια τοῦ πατρός της,
 305 εὐγενικά, πανεύμορφα, φρόνιμα ἐπιλογήθη·
 «Αὐθέντη μου πανένδοξε καὶ ρήγα καὶ τοπάρχα,
 εἴτι ὀρίσης εἰς ἐμὲν ὅς γένῃ θέλημά σου.
 Πλὴν ἂν χρήζης νὰ συνδεθῶ, ἄνδρα διὰ νὰ πάρω,
 310 ὅρισε τὰ φουσσάπτα σου καὶ τὰς παραταγὰς σου
 μικροὶ μεγάλοι, ἅπαντες καὶ ἐδικοὶ καὶ ξένοι
 ἵνα καθαλλικεύσουσιν, νὰ δώσουν κονταρέας·
 καὶ εἴτις ἐξέβη/θαυμαστός, πιδέξιός νὰ μὲ ἀρέσῃ,
 ἐκεῖνον θέλω ἀπὸ τοῦ νῦν ἄνδρα νὰ τὸν ἐπάρω,/ O 14v V 111 r
 μὴ πάρω ξένον ποῦπετε καὶ οὐκ ἔναι τῆς καρδιᾶς μου·
 315 καὶ οἱ χαρὲς τὲς βούλεσαι γένουν μεγάλες λύπες.
 Τοῦτο ποθῶ, παρακαλῶ, βούλομαι, ἀγαπῶ το».
 'Ὡς εἶδεν ὁ πατέρας της μετὰ καὶ τῆς μητρός της,
 βάνουν ἀνθρώπους φρόνιμους νὰ τὴν καθοδηγήσουν,
 νὰ τὴν διδάξουν, νὰ τὴν ποῦν καὶ νὰ τὴν μεταφέρουν.
 320 'Εκείνη οὐ παρασάλευσεν ἐκ τὴν/βουλὴν τὴν εἶπεν·
 τὸν λόγον της τὸν πρωτινὸν ποσῶς νὰ μεταθέσῃ.
 'Ὡς εἶδαν ἀμετάθετον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδιάν της,
 τὸν λογισμὸν καὶ τὴν βουλὴν οὐδὲν παρασαλεύει,
 325 δίδουν βουλὴν νὰ ποίσουσιν τὸ θέλημα τῆς κόρης,
 μὴ σέβῃ εἰς ἀσθένειαν καὶ εἰς θάνατον ἐμπέσῃ
 καὶ στερηθοῦν τὸ κάλλος της, τὴν ὠραιότητάν της.
 'Ορίζει ὁ ρήγας ὁ φρικτὸς/νὰ διαλαλήσουν τώρα
 εἰς ὅλην τὴν 'Ανάπολιν μὲ τὰ περί/χωρά της
 330 μικροὶ μεγάλοι, ἅπαντες καὶ ἐδικοὶ καὶ ξένοι
 ἵνα καθαλλικεύσουσιν, νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ρένταν,/ O 16 r
 νὰ κονταροκτυπήσουσιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρήγα· N 84 v
 καὶ εἴτις ἐξέβη πρόθυμος ἀνδραγαθίας νὰ ποίσῃ
 καὶ εἰς ὅλους τοὺς καθαλλαριοὺς νὰ ξέβῃ καθαλλάρης
 καὶ νὰ νικήσῃ εἰς τὰ ἄρματα καὶ εἰς τὰς κονταρέας,
 335 νὰ τὸν ρεχθῇ ἢ ρήγαίνα καὶ ἄνδραν νὰ τῆς τὸν δώσῃ.
 'Ακούσασίν το οἱ ἅπαντες, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι.
 'Εκεῖ ἐπεριμαζώχθησαν/ τοῦ κόσμου οἱ ἀνδρειωμένοι. O 16 v
 Γίνεται ρέντα τῶν πεζῶν καὶ τῶν καθαλλαρίων./ H 81 r
 Νὰ εἶδες χαρὰν ἀνέκφραστον, μεγάλην εὐφημίαν.
 340 Νὰ εἶδες ἄρματα ἑκλαμπρα, καλοὺς καθαλλαρίους,
 αὐθέντας καὶ τοπάρχοντας, μᾶλλον καὶ κεφαλάδας.
 Στέκεται ὁ ρήγας ὁ φρικτὸς μετὰ τὴν ρήγαίναν του
 καὶ ἡ θαυμαστὴ ἡ θυγάτηρ του ἀπὲ τὰ παραθύρια
 νὰ βλέπουσιν τὴν ταραχὴν τὸ τίς θέλει νικήσῃ.
 345 Καὶ ἕναν κοντάρι θαυμαστόν, φρικτόν, ἀνδρειωμένον,
 τὸ οὐκ ἐφάνηκεν/ποτὲ ἄλλον/ὥσάν ἐκεῖνον, O 17 r N 85 r
 μέγας, θρασύς, πανέμορφος, πανώριος καθαλλάρης,
 ἀνδρειωμένος, εὐγενής, ἀπὸ τὴν 'Αλαμάνιαν,

- 350 φαριν ἐκαβαλλίκευεν—εἰς κόσμον οὐκ ἐφάνη—
 ἄστραπτεν εἰς τὸ ἄλογον ὥς ἥλιος εἰς τὰ νέφη.
 Κανεῖς ἐκ τὰς παραταγάς, ἀπ' ὅλον τὸ φουσσάτο
 τούτου οὐκ ἐδυνήθησαν διὰ νὰ τὸν ἀπαντήσουν.
 Ὡς εἶδασιν οἱ ἅπαντες τὴν τόσῃ τὴν ἀνδρείαν,
 τὴν τόλμην καὶ τὴν δύναμιν τούτου τοῦ Ἀλαμάνου,/
 355 δύο κοντάρια ἔσμιξαν, κρούσιν τὸν ἐξῆπ' ἰσω.
 Ἐκεῖνος τὸ ἐζήτησεν/τούτο ἀπὸ τὸν ρήγαν
 διὰ νὰ τὸν δώσουν ὀπισθεν νὰ ἰδοῦσιν ἂν τὸν ρίξουν.
 Ἀλλὰ ποσῶς οὐ σείστηκεν ἀπάνω ἀπὲ τὴν σέλλαν.
 Ὅλοι δειλιάζουν, τρέμουσιν κοντάριν τοῦ Ἀλαμάνου
 360 καὶ ὁ ρήγας τὸν ἠγάπησεν, ἀπὸ ψυχῆς τὸν θέλει.
 Καὶ ἡ ρήγαινα πλεώτερον εἰς τούτον εὐσπλαγχνίσθη.
 Καὶ ἠθέλασιν ἀπὸ καρδιάς γαμβρὸν νὰ τὸν ἐπάρουν.
 Καὶ ἡ πορφυρογέννητος ἡ ὠραία ἡ Μαργαρώνα/
 εἶχεν καρδίαν φλογεράν, εἶχεν μεγάλην λύπην
 365 τὸ πῶς οὐδὲν ἐφάνηκεν ὁ/Ἱμπέριος εἰς τὴν ρένταν·
 μὴ/νὰ ἔτυχεν τὸ ριζικὸν τούτου τὸν Ἀλαμάνον
 νὰ ἐνίκησεν ὁ Ἱμπέριος, μὴ πέσῃ εἰς ἄλλου χειράς.
 Διότι εἶχεν σπλαγχνικὴν ἀγάπην στὸν Ἱμπέρην
 καὶ τούτα ἐτεχνοποίησεν διὰ νὰ τὸν πάρῃ ἄνδρα.
 370 Ἐχάριζεν εὐεργεσιὰς κρυφὰ πρὸς τὸν Ἱμπέρην.
 Εἶχεν καὶ ἐκεῖνος ἐγκρυφα πόνους ἀπὸ καρδιάς.
 Τῆς φύσεως τὸ φρόνιμον οὐκ ἐφανέρωσέν τον.
 Ἐγνέφει τὸν ἡ θαυμαστὴ ὠραία ἡ Μαργαρώνα,
 ἐγνέφει τὸν Ἱμπέριον ἵνα καβαλλικεύσῃ,
 375 νὰ ἀπαντηθῇ ὁ Ἱμπέρι/ος μετὰ τὸν Ἀλαμάνον.
 Μανδίλιν χρυσιοτίμητον τὸν ἔρριπεν νὰ δέσῃ
 ἀπάνω εἰς τὸ κασσίδιν του, νὰ σέβῃ εἰς τὴν ρένταν.
 Ὡς εἶδεν ὁ Ἱμπέριος γνέμα τῆς Μαργαρώνας,
 ὀρίζει τὸν σκουδέρην του νὰ στρώσῃ τὸ φαριν του·
 380 ἐκεῖνο ὅπου ἤξευρεν τὰς τέχνας τοῦ πολέμου·
 φαριν πολλὰ παράξενον, μέγαν, ἀνδρειωμένον,
 φρικτὸν ἀπὸ τῆς δοκιμῆς, θρασὺν ἀπὸ τοῦ ἔργου.
 Ἄρματα ἐφόριεν τὸ φαριν ἀργυροπεταλάτα
 καὶ ἀπάνω εἰς τὰ λαμπρὰ ἄρματα, τὰ θαυμαστά ἐκεῖνα
 385 κουδέρτα χρυσοτσάπτωτη μὲ τὸ μαργαριτάριν/
 ἐθέκασιν εἰς τὸ φαριν ξένη, τετιμημένη.
 Ἐφόριεν καὶ ὁ Ἱμπέριος ἄρματα λαμπρυσμένα,/
 εὐγενικά, τιμητικά, τὰ πρέπουσιν σ' ἀνδρειωμένους·
 μὲ τοὺς κουδούνους τοὺς χρυσοὺς καὶ μὲ χρυσὲς βραχέλες.
 390 Ἐφόριεν στὸ κεφάλιν του κασσίδιν ὠραιωμένον·
 κόρακαν εἶχεν ἐγκοφτὸν στοῦ κασσι/δίου τὴν τρούλλαν
 καὶ εἰς τοῦ πουλίου τὴν κεφαλὴν, στήν κορυφὴν του ἀπάνω
 εἶχεν πτερόν τοῦ παγωνιοῦ βαμμένον κιτρινόχροιον.
 Τούτο ἦτον τὸ σημάδι του τὸ σύρνει εἰς τὰ ἄρματά του.
 395 Ἀπὸ μακρὰ ἐπήδησεν καὶ εὐρέθην καβαλλάρης.
 Βαστὰ κοντάριν ἔμορφον, χρυσόν, ζωγραφισμένον./
 Ἐκεῖ πῆγεν/κ' ἐσέδηκεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρήγα.
 Εἶχεν θεωρίαν ἀγγελικὴν, μεγάλη ἐμορφοσύνην.
 Ὅσοι τὸν εἶδαν εἶπασιν ἄγγελον ὁμοιάζει.

H 81v
O 17vH 82r
O 18r
N 85v

V 111v

O 18v

O 19r

H 82v

N 86r

H 83v O 19v

- 400 Καὶ ἡ πορφυρογέννητος ἡ ὠραία ἡ Μαργαρώνα
σὰν εἶδεν τὸν Ἰμπέριον, ἐχάρην ἡ ψυχὴ της,
ἐσπάραξαν τὰ μέλη της, δι' αὐτὸν ἐπαρακάλει :
«Θεὲ καὶ πάτερ βασιλεῦ, δέσποτα, παντοκράτορ,
βοήθα τὸν Ἰμπέριον νικήσῃ εἰς τὸ κοντάριν».
- 405 Καὶ ὁ Ἀλαμάνος τὸ νὰ ἰδῇ ἄνθρωπον καβαλλάρην,
ἀγγελουσουσουμιάστον, λαμπροαρματωμένον,
ἐγνώρισέν τον παρευθὺς ὅτι ἔναι ἀνδρειωμένος.
Ὅριζι ὁ ρήγας ὁ φρικτὸς/εἰς ὄλον τὸ φουσσάτον
ἵνα παραμερίσουν καὶ ἄδειαν νὰ ποιήσουν,
- 410 νὰ ποίσουν τὸν Ἰμπέριον ἄδειαν/νὰ πολεμήσῃ,
νὰ παίξουσιν τὲς κονταριὲς μετὰ τοῦ Ἀλαμάνου./
Ἐδώκασιν τὰ βούκινα καὶ τὰ παιγνίδια ὅλα,
τρουμπέττες καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα τοῦ πολέμου.
Ἐστάθην ὁ εἰς εἰς μίαν μεριὰν καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἄλλην./
- 415 Καὶ πιλαλοῦσιν τὰ φαριά νὰ δώσουν κονταρέας.
Καὶ ὁ Ἀλαμάνος ἔδωκεν τὸν Ἰμπέριον εἰς τὸ στῆθος.
Ποσῶς οὐδὲν τὸν ἔσεισεν ἀπάνω ἀπὸ τὴν σέλλαν./
Ἐδιάθην ὁ εἰς τὴν μίαν μεριὰν καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν ἄλλην.
Πάλιν ὁμπρὸς ἐστάθησαν καὶ πόλεμον ζητοῦσιν.
- 420 Ἐθεκαν τὰ κοντάρια τους καὶ οἱ δύο πρὸς τὴν μάχην,
ἀναγριώνουν τὰ φαριά, κρούσιν τὰ πτερινιστήρια
καὶ πιλαλοῦν τὰ ἄλογα μὲ θράσος ἀνδρειωμένον,
μὲ δύναμιν καὶ ἀλαζονειὰν καὶ ἐχθραν τοῦ πολέμου.
Ἀποπατεῖ εἰς τὰς σκάλας του, κρούει τον κονταρέαν
- 425 ἄστοχα τὸν ἐπέταξεν συσσελλοαρματωμένον.
Ὁ Ἰμπέριος τὸν ἔρριξεν τὸν μέγαν Ἀλαμάνον.
Τόπον πολὺν τὸν ἔρριξεν μαζίτσα μὲ τὴν σέλλαν.
Σύρνει σπαθὶν ὁ Ἰμπέριος, πεζεύει ἐκ τὸ φαρίν του
τὸν Ἀλαμάνον ἤθελεν νὰ ἀποκεφαλίσῃ.
- 430 Ἰτσι εἶχασιν το στοίχημαν ὕστερον νὰ τὸ ποίσουν :
Εἴτις κερδαίσῃ ἀπὸ τοὺς δύο, νὰ νικήθῃ εἰς τὴν ρένταν,
πάραυτα τὸ κεφάλιν/του νὰ κόψῃ ὅπου νικήσῃ.
Τρέχουσιν ἄρχοντες πολλοὶ καὶ πιάνουν τὸν Ἰμπέρην,/ N 87 r
παρακαλοῦν καὶ λέγουν τον τάχα ἀπὸ τὸν ρήγαν : O 21 r
- 435 «Ὁ ρήγας σὲ παρακαλεῖ, χάρισε τὴν ζωὴν του
τοῦ Ἀλαμάνου τὴν ζωὴν σήμερον χάρισέ την /
καὶ ὁ ρήγας νὰ σὲ εὐχαριστῇ, μᾶλλον καὶ ἡ Μαργαρώνα».
Καὶ ὁ Ἰμπέριος ὡς φρόνιμος φρόνιμα ἀπιλογήθην H 84 r
καὶ παιδευμένα, εὐγενικά, ὡς ἔπρεπεν ἀξίως :
- 440 «Ἄς ἔλθῃ εἰς τὸ ὀσπίτιν μου ἀντάμα μετ' ἐμένα
τὸ ὀρίζει ὁ ρήγας ὁ λαμπρὸς καὶ ἡμεῖς τὸν προσκυνοῦμεν».
Ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτιν του ὅπου εἶχεν τὴν κατοῦναν.
Καὶ τότε ὁ Ἰμπέριος δένει τὸν Ἀλαμάνον
ἄλυσον ἐκ τὸν σφόνδυλον, στέλνει τον εἰς τὸν ρήγαν.
- 445 Καὶ ὁ ρήγας νύχαρίστησε,/δῶρα τὸν ἀποστέλνει O 21 v
λιθαρομαργαρίταρο καὶ χρυσωμένον ρούχον.
Καὶ ἡ πορφυρογέννητος ἡ ὠραία ἡ Μαργαρώνα//
ὁμπρὸς εἰς τὸν πατέρα της στέκει καὶ συντυχαίνει H 84 v G 65 v
μὲ παιδευσιν καὶ φρόνεσιν καὶ ταπεινὸν τὸ ἦθος :
- 450 «Πατὴρ μου, αὐθέντη θαυμαστὲ καὶ ρήγα καὶ τοπάρχα,

- τὸν ὀρισμόν, τὸ θέλημαν τὸ ἔχρηζες/ἔποικά το·
 θέλω τὸν νέον τὸν εὐγενῆ, αὐτὸν τὸν καθαλλάρην,
 αὐτὸν ὅπου ἐνίκησεν τὴν ρένταν καὶ τὴν τζούστραν
 μετὰ τὴν εὐχὴν σου σήμερον ἄνδρα νὰ τὸν ἐπάρω.
 455 Καὶ τοῦτο ἂν οὐκ ἠθέλησες, αὐθέντη, νὰ ποιήσης./
 ἀτὴ μου, μετὰ τὰ χέρια μου, φαρμάκιν θέλω φάγει
 καὶ ἐσὺ τὴν παρρησίαν σου μόνος σου κέρδισέ την,
 μόνος σου ζῆσε, σκίρτιζε, μόνος ἀγαλλιᾶσου».
 460 Ὡς εἶδεν ὁ πατέρας τῆς μετὰ καὶ τῆς μητρός τῆς
 ὅτι οὐ δύνονται ποσῶς ν' ἀλλάξουν τὴν βουλήν τῆς,
 μηνούσιν τὸν Ἰμπέριον νὰ ἴθῃ εἰς τὸ παλάτιν./
 Φέρνουν ἀλλάγια θαυμαστά, χάσδια χρυσοβουλλάτα
 καὶ καμουχάδες χρυσωτοὺς μετὰ τὸ μαργαριτάριν.
 465 Ἀτὸς τοῦ ἐστάθη ὁ εὐγενὴς ρήγας, ὁ πεθερός του,
 ἐντυσεν τὸν Ἰμπέριον τὰ θαυμαστά τὰ ρούχα :
 λιθομαργαροζάφειρα, στολὲς ἡγλαῖσμένες.
 Καὶ ἀπὸ τὸ χέρι τὸν κρατεῖ ὁ ρήγας καὶ φιλεῖ τον.
 Ὅριζι νὰ ῥθουν οἱ ἄρχοντες ὅλοι εἰς τὸ παλάτιν/
 τιμητικά, μετὰ παρρησίαν, ἔμορφα, λαμπρυσμένα
 470 καὶ στέφουν τὸν Ἰμπέριον, παίρνει τὴν Μαργαρώνα.
 Νὰ εἶδες χαρὰν ἀνέκ/φραστον, μεγάλην εὐφημίαν
 καὶ μουσικὰ ἀπλήρωτα, μεγάλες ἡδονίτσες.
 Ἀρχόντισσες εὐγενικὲς ἦσαν εἰς τὸ παλάτιν./
 Πιστεύω φύσις ἄψυχος ἐμψυχωμένη ἦτον,
 475 νεκρὸς ἂν ἦτον πάραυτα ἤθελεν μεταπνεύσει./
 Ἐγίνην ὁ Ἰμπέριος ρήγας καὶ κληρονόμος
 τοπάρχης μέγας, θαυμαστός, Ἀνάπολης αὐθέντης.
 Χρόνον δὲ καὶ πλεώτερον ἐκράτιεν ἡ χαρὰ τους.
 Εἶχαν αὐθέντας θαυμαστοὺς στὸν γάμον καλεσμένους,
 480 ρηγάδες καὶ καθαλλαριοὺς μετὰ τὰς ἀρχόντισσάς των.
 Εἰς δ/λον τὸ περίγυρον καὶ εἰς τὰ κάστρον ὅλα
 ἄλλη χαρὰ εὐμορφότερη ποτὲ οὐδὲν ἐφάνη.
 Τὸν λόγον ὃς διαστρέψωμεν πάλιν στὴν Μαργαρώνα.
 Ὁ Ἰμπέριος ὡς φρόνιμος καὶ τὰς Γραφὰς νοοῦντα
 485 δίδει τὸν πάλιν ἡ βουλή νὰ ὑπᾶ πρὸς τοὺς γονεῖς του,
 νὰ πάρῃ καὶ συγχώρησιν πατρός του καὶ μητρός του./
 Λέγει πρὸς τὴν εὐγενικήν, ὠραίαν τὴν Μαργαρώνα :
 «Ἦξευρε, φανερώνω σε, λέγω σε τὴν βουλήν μου.
 Θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον στὲς χώρες μου νὰ ὑπᾶμεν·
 490 κ' ἂν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας σου οὐδὲν μᾶς θέλει ἀφήσει.
 Πλὴν ὃς ξηβοῦμεν ἄβουλα κανεῖς νὰ μὴν τὸ ξεύρη/
 δίχως βουλήν καὶ θέλημαν πατρός σου καὶ μητρός σου,
 ἂν θέλῃς νὰ ἔλθῃς μετ' ἐμέν, ὠραία, ν' ἀκολουθήσῃς
 νὰ ὑπᾶμε εἰς τὴν πατρίδαν μου καὶ εἰς τὰ γονικά μου.
 495 Τὰ γονικά μου ἤξευρε ἔναι εἰς τὴν Προβέντζαν.
 Ρήγας ἔναι ὁ πατέρας μου, αὐθέντης τῆς Προβέντζας
 καὶ εἰς ἐμέναν κρέμεται ἡ αὐθεντία τῆς χώρας.
 Πρόσεχε, κόρη εὐγενική, νὰ μὴν τὸ μολογήσῃς».
 Καὶ ἡ Μαργαρώνα εὐγενικὰ τοιαῦτα ἀπιλογήθη :
 500 «Αὐθέντη μου εὐγενικέ, τιμὴ τῶν ἀνδρειωμένων./
 ἐκλήθηκα εἰς τὰς χεῖράς σου δούλη τοῦ ὀρισμοῦ σου.

N 87 v

O 22 r

H 85 r

O 22 r

V 112 r

N 88 r

G 66 r

O 23 r

H 85 v

O 23 v

N 88 v

G 66 v

- Ἐσέναν ἔχω ἀπὸ τοῦ νῦν/πατέραν καὶ μητέραν
καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ φῶς μου καὶ ζωή μου.
Στὸν ὀρισμὸν σου/, αὐθέντη μου, νὰ ὑπᾶμεν ὅπου χρῆζεις.
505 Ἐκάτσαν κ' ἐδειπνήσασιν μετὰ τοῦ πενθεροῦ του.
Καὶ ἀφότου ἀποδειπνήσασιν, ὑπᾶν νὰ ἀναπαυθοῦσιν.
Ὅριζει τὸν σκουδέρην του νὰ στρώσῃ τὰ φαρία
σιγά, κρυφὰ καὶ ἀνόητα τινὰς μὴν τὸ νοήσῃ.
Ἐπαίρνει πράγμαν ἄπειρον, ἀρίθμητον λογάριν./
510 Καβαλλικεύουσιν καὶ οἱ δυὸ μὲ τὸν ὑποχερίον.
Ὅλην τὴν νύκταν περπατοῦν λιθάδια, ποταμίνες/
καὶ τὴν ἡμέραν ἄπασαν λαγκάδια καὶ βουνίτσια.
Τόπον πολὺν ἐπέρασαν/μετὰ μεγάλης βίας
καὶ τῇ ἐπαύριον τὸ πρωί, μᾶλλον τὸ μεσημέριν
515 ἔμαθén το ὁ πατέρας τῆς μετὰ καὶ τῆς μητρός τῆς.
Τρισχίλιους ἀπέστειλεν νὰ ὑπᾶσιν ὀπισθέν τους
καὶ δέκα ἡμέρας ἔλειπαν, ἀλλὰ οὐκ ἤῤῥασίν τους.
Ἐβγάδουν κλάσματα πολλὰ, βρυχοῦνται ἀπὸ καρδίας.
Ὁ ρήγας καὶ ἡ ρήγαινα ποσῶς οὐκ ὑπομένουν
520 καὶ λύπες καὶ ἀναστεναγμούς καὶ ὑπομονὴν οὐκ ἔχουν./
Λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰμπέριον ὡς φέρωμεν τὸν λόγον.
Τριάντα ἡμέρας περπατοῦν μετὰ σπουδῆς μεγάλης
κάμπους καὶ βράχη καὶ βουνά, λαγκάδια καὶ ποτάμια.
Ἀπέθανεν ὁ δοῦλός τους, θάπτουν τὸν εἰς τὴν στράταν,
525 πάλιν καβαλλικεύου/σιν καὶ ὑπᾶσιν τὴν ὁδὸν τους.
Βλέπουν λιθάδιν ἑμορφον καὶ βρύσῃν ὠραιωμένην.
Ἦτον καὶ θάλασσα κοντά, γύρισμαν κόρπον εἶχεν./
Καὶ ἀπέσω εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπέσω εἰς τὸν κόρπον/
ἦτον νησόπουλον μικρόν, γύρωθεν ἦτον πέτρες.
530 Ἐπέξευσαν εἰς τὸν γιालόν, ὅπου ἦτον ἡ βρυ/σίτσα.
Ἡ Μαργαρώνα ἀκούμπησεν στὰ γόνατα τοῦ Ἰμπέρη
μὴ ν' ἀνασάνῃ ὀλιγοστόν, νὰ κοιμηθῇ καμπόσον.
Ἐβγάνει τὸ πο/δάριν του, προσκεφαλάδιν βάνει/
ἐπαίρνει τὸ δοξάριν του καὶ ὑπᾶ νὰ κυνηγήσῃ,
535 μὴ νὰ ξοδεύσῃ/πέρδικαν τὴν κόρην νὰ τὴν φέρῃ.
Ἐβγάνει τὸ ἐγκόλπιον καὶ δίδει τὸ τὴν κόρην/
ἐκεῖνον τὸ παντίμητον τῆς μάνας τοῦ Ἰμπέρη.
Ἐπαίρνει τὸ ἡ θαυμαστή, ὠραία ἡ Μαργαρώνα/
ἐκεῖνο τὸ ἐγκόλπιον στὸ στήθος τῆς τὸ θέτει.
540 Ἦτον μὲ κόκκινον βλαντίν, ραμμένον μὲ γαῖτάνιν.
Ἀποκοιμήθῃν ἡ ὠρία ὕπνον γλυκὺν καὶ μέγαν.
Ἀλησμονεῖ τὸ ἐγκόλπιον στὸ στήθος τῆς ἐπάνω.
Ἐφάνῃ γοῦν τὸν σταυραετὸν ὅτι ἔναι ἀπὸ κρέας.
Χονμίζει γοῦν ὁ ἀετὸς καὶ παίρνει τὸ ἐγκόλπι/
545 ἐπῆρén το καὶ ἐπέταξεν καὶ εἰς τὸ νησὶν ἐπῆγεν/
εἰς τὸ νησὶν ἐκάθισεν μέσον τὸ τῆς θαλάσσης.
Ἐτσίμπαν, κατετσίμπαν τὸ ὁ ἀετὸς τὸ γαῖτανίτιν./
Ἔρχεται ὁ Ἰμπέριος, ἐξύπνησεν τὴν κόρην.
550 Γυρεύουν καὶ πικραίνονται νὰ εὗρουν τὸ γατανίτιν/
θεωροῦν, καταγυρεύουν το, οὐκ ἔμπορουν νὰ τό ἔδρουν.
Στρέφονται, βλέπουν τὸν ἀετὸν, τσιμπᾶ τὸ γαῖτανίτι/
ἐπάνω ἐκαθέζετον εἰς τοῦ νησιοῦ τὴν πέτραν.

O 24 r

H 86 r

N 89 r

O 24 v

H 86 v

O 25 r

G 67 r

H 87 r

N 89 v

V 112 v

O 25 v

H 87 v

O 26 r

- Λυπᾶται ὁ Ἰμπέριος μετὰ τῆς Μαργαρώνας.
 555 Πε/ριπατεῖ τὸν αἰγιαλὸν μὴ νὰ ὄρη νὰ περάσῃ· N 90 r
 μὴ νὰ ὄρη βάρκαν πούπετε εἰς τὸ νησὶν νὰ ὑπάγῃ.
 Ἡῦρεν μονόξυλον μικρόν, σεβαίνει νὰ περάσῃ,/
 νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν ἀετὸν νὰ ἐπάρῃ τὸ ἐγκάλπιν. G 67 v
 *Ἦλθεν ἀνέμου ταραχὴ καὶ κῦμα τῆς θαλάσσης.
 *Ἐπαίρνει καὶ ἐξορίζει τὸν/στὸ πέλαγος ἀπέσω./
 560 Πλήρωμαν πέντε ἡμερῶν κουρσάρικον τὸν ἡῦρεν, O 26 v
 κουρσάρικον σαρακηνὸν καὶ ἐπῆραν τὸν Ἰμπέρην. H 88 r
 Κλαίει, θρηνᾶται, σφάζεται, ὑπομονὴν οὐκ ἔχει.
 Οὐκ ἔκλειεν διὰ λόγου τοῦ τὸ πῶς αἰχμαλωτίσθην,
 ὡς ἔκλειεν τὴν εὐγενικὴν, ὠραίαν τὴν Μαργαρώνα,
 565 νὰ ἀπομείνῃ μοναχὴ εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ ὄρη.
 *Υπᾶσιν τὸν Ἰμπέριον στὸ Κάϊρος καὶ πουλοῦν τὸν.
 Σουλτάνος τὸν ἀγόρασεν, τοῦ Καΐριου αὐθέντης,/
 *Ἡ Μαργαρώνα ἡ πολύπονος μόνη τῆς ἀπομένει H 88 v
 καὶ μοναχὴ τῆς ἔμεινεν εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ ὄρη./
 570 Καὶ τὸ ταχὺ ἐστηκώθηκεν καὶ εὐρίσκει μονοπάτιν. O 27 r
 *Ὡραν πολλὴν περιπατεῖ τὴν στράταν μοναχὴ τῆς
 καὶ τέλος ἐκατήντησεν εἰς ἁγίον μοναστήριον.
 Θεωροῦσιν τὴν οἱ καλογριᾶς γυνὴν ὦ/ραιωμένην
 τὸ πῶς ὀδεύει μοναχὴ πολλὰ τὸ ἐξενισθῆκαν. N 90 v
 575 Τὴν πρώτην τοῦ μοναστηρίου λαλεῖ τὴν συμφορὰν τῆς,
 τὸ ξένον πράγμαν τὸ ἔπαθεν πολλὰ τὴν συμπονοῦσιν.
 Πάλιν ἡ κόρη ἐδόξασεν Θεὸν τὸν παντοκράτωρ
 τὸ πῶς εὐρέθην εὐκόλα στὸ ἁγίον μοναστήριον.
 Παρακαλοῦν τῇ οἱ καλογριᾶς/ἐκεῖ νὰ κατοικήσῃ. O 27 v
 580 *Ἡ κόρη οὐ θέλησεν ποσῶς τοῦτο νὰ τὸ ποιήσῃ,
 ἀλλὰ φοραίνει ὡς καλογριὰ ράσα τετιμημένα.
 Χαρίζει πράγμαν ἄπειρον τὲς καλογριᾶς ἐκεῖνες,/
 συνοδοιπόρους ἡῦρηκεν, μισσεύει καὶ ὑπαγαίνει./
 Οὐδὲν ἠθέλησεν ποσῶς ὀπίσω νὰ γυρίσῃ, H 89 r
 585 ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον ἔσυρε νὰ ὑπᾶ τοῦ πενθεροῦ τῆς. G 68 r
 *Ἐφθασεν ἐκεῖ ὅπου ἠθέλεν, μέσα εἰς τὴν Προβέντζαν.
 Ποσῶς οὐκ ἡμολόγησεν πράγμαν τὸ γενωμένον.
 *Ἐπῆγεν καὶ ἐπεζήτησεν/τὸν ρήγαν τὸν αὐθέντην
 διὰ νὰ τὴν δώσῃ πούπετε τόπον νὰ τὴν ἀρέσῃ O 28 r
 590 νὰ ἐβγάλῃ ἔξοδον πολλὴν νὰ κτίσῃ μοναστήριον
 καὶ εἰς τέλευσιν τῆς καλογριᾶς νὰ ἔν' τῆς αὐθεντίας.
 *Ὁ/ρίζει ὅπου ὀρεχθῇ ἅς ἔν' στὸν ὀρισμὸν τῆς. N 91 r
 Εὐρίσκει τόπον εὐμορφον, ἀρέσει τοὺς μαστόρους,
 κτίζει συντόμως, ἐνεργεῖ τὸ ἁγίον μοναστήριον./
 595 Ἐοδιάζει πράγμαν ἄπειρον, ἀμέτρητα δουκάτα/
 νὰ ποίσῃ τοῦ μοναστηρίου εὐτρέπισες μεγάλες. H 89 v
 *Ἐναι κοντὰ στὸν αἰγιαλὸν, κοντὰ εἰς τὸν λιμένα./ V 113 r
 Λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰμπέριον ἅς φέρωμεν τὸν λόγον.
 *Ὡσὰν ἐτσίμπαν ὁ ἀετὸς ἐκείνον τὸ ἐγκάλπιν, O 28 v
 600 γλυτώνει τοῦ ἐκ τὸ στόμαν τοῦ καὶ πέφτει τὸ γατάνι.
 *Ἐπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ψάριν τὸ ἐχασμίσθην
 καὶ συναγρίδα τὸ ἔφαγεν τὸ ἐγκάλπιν ἐκείνον.
 *Ἦλθαν καράβια τὸ λοιπὸν μέσα εἰς τὸν λιμένα,

- 605 ἐκεῖ ὅπου ἐκτίσθηκεν τὸ ἁγιον μοναστήριν
ἐκεῖνο ὅπου τὸ ἔκτισεν ὠραία ἡ Μαργαρώνα.
Καὶ τὰ καράβια ρίκτουσιν δίκτυα ἐν θαλάσῃ
νὰ πιάσουσιν ὀψάρια νὰ φάγουσιν οἱ ναῦτες.
Πλήθος ὀψάριν ἔπιασαν, μικρά τε καὶ μεγάλα.
Ἐβγάδουν καὶ ἓναν μερτικόν, στέλνουν στὸ μοναστήριν
610 ψάρια μεγάλα, εὐμορφα καὶ ὠραῖον συναγρίδιν.
Πλύνουν τα, ξεντερίζουν τα οἱ κα/λογριῆς τὰ ψάρια./
Εὐρίσκουν τὸ ἐγκόλπιον εἰς τοῦ ψαριοῦ τὸ ἔντος./
Στὸ συναγρίδιν τὸ ἡῦρασιν τὸ ἐγκόλπιον ἐκείνον.
Οἱ καλογριῆς μετὰ σπουδῆς δείχνουν το τὴν γουμένην,
615 τὴν πρώτην τοῦ μοναστηριοῦ δίδουν τὸ γατανίτσι.
Θεωρεῖ το καὶ ἐγνωρίζει το, κλαίει καὶ ἀνασπενάζει.
Θεωρεῖ, πληροφοροῦνται το, ἐπνίγην ὁ Ἰμπέρης.
Ποιεῖ παράστασιν τραπὴν ὠραία ἡ Μαργαρώνα/
εἰς ἐγκηδεῖαν, ἀνάμνησιν τοῦ ἀνδρός της τοῦ Ἰμπέρη.
620 Εἶδεν καὶ τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὸ γαῖτανίτσιν·
πλέον οὐκ ἀπαντέχει τον, πληροφορήθηκέν το.
Ἐκοψεν τὰ μαλλίτσια της, ἀμέτρητα ἐλυπάτον.
Λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰμπέριον ὡς φέρωμεν τὸν λόγον./
Σουλτάνος τὸν ἀγόρασεν, τοῦ Καῖριοῦ αὐθέντης.
625 Βάνει τον εἰς τὸν στάβλον του νὰ βλέπη τὰ ἄλογά του.
Καὶ ὡς τὸν εἶδεν ἔμορφον καὶ περιγυρισμένον,
ἐβγάξει τον ἐκ τὰ ἄλογα, ποιεῖ τον πιτραπέζην.
Ἠγάπησέν τον ἐκ ψυχῆς σουλτάνος τὸν Ἰμπέρη,
αὐθέντην τὸν ἐποίησεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν.
630 Δίδει τον ἄδειαν καὶ τιμὴν,/φουρκίζει καὶ ἀπολλαίνει.
Πλιὸ ἐτρέμαν τὸν Ἰμπέριον, πλιὸ τὸν ἐπροσκυνούσαν.
Σουλτάνον τὸν ἐλέγασιν εἰς τὴν Σαρακηνίαν.
Πλούτον πολὺν ἐπόταξεν, ἀμέτρητον καὶ μέγαν./
Οὐδὲ κανεῖς εἰς τὴν Συριὰν ἦτον ὥσπερ ἐκεῖνος
635 πλούσιος, πολὺς εἰς τὴν τιμὴν καὶ εἰς τὴν παρρησίαν,
δσον καλὸν καὶ παρρησιὰν εἶχεν καὶ αὐθεντίαν.
Ὁ νοῦς του πάντα ἐκείτετον σ' ὠραίαν τὴν Μαργαρώνα,
νὰ ἐξέβη εἰς ἀναγυρεμὸν νὰ μάθῃ διὰ τὴν κόρην,/ G 69 r
καὶ τρία βαρέλια ἐγέμισεν δουκάτα τραχωμένα/ H 90 v
640 καὶ ἀπάνω βάνει ὀλιγοστὸν ἄλας καὶ ἐγέμισέν τα
νὰ φαίνεται εἰς τοὺς ἄπαντας ὅτι ἄλας ἔν' γεμᾶτα.
Κάτω ἐκατέβην στὸν γιालόν, ὅπου ἦσαν τὰ καράβια,
καὶ συνηβάζεται κρυφὰ μὲ ἓναν карабоκύρην
νὰ τὸν ἐπάρῃ/μυστικῶς κανεῖς μὴν τὸ γροικῆση, O 30 v
645 διότι ἐπόθειεν πάντοτε τῶν χριστιανῶν τὴν πίστιν.
Ἐπτὰ χρόνους ἐποίησεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν,
ἔμαθεν σαρακήνικα, μᾶλλον καὶ γράμματά τους.
Βάνει σιγὰ τὰ ροῦχά του εἰς τὸ καράβιν/μέσα, N 92 v
κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἀμιράν μισσεύει καὶ ὑπαγαίνει.
650 Δώδεκα μερονύκτια ἀρμενίζει τὸ καράβιν
καὶ πλήρωμαν τῶν ἡμερῶν ἐστάθην εἰς νησάκιν.
Ἐξέβην ὁ Ἰμπέριος μέσα ἐκ τὸ καράβιν
νὰ ἀναπαιθῇ ὀλιγοστὸν, μικρὸν νὰ ἀνασάνῃ.//
Βλέπει, στοχάζει, θεωρεῖ ρόδα ὠραιωμένα, V 113 v H 91 r

- 655 λουλούδια πανεξαίρετα,/μυριοανθισμένα O 31 r
καὶ ἐνθυμείται πρόσωπον κόρης τῆς Μαργαρώνας.
Εὐθὺς ἀποκοιμήθηκεν ἀπάνω εἰς τὰ ρόδα,
ἀπάνω εἰς τὰ τριαντάφυλλα, στὰς μυρωδίας ἐκείνας·
ὑπνον γλυκύν, γλυκύτατον Ἰμπέριος ἐκοιμήθη.
- 660 Ἦλθεν καιρὸς πανέμορφος νὰ ἐξέβῃ τὸ καράβιν.
Ξεδαίνουν καὶ γυρεύουν τον, κανεὶς οὐδὲν τὸν ἤρεν./ G 69 v
Καὶ τὸ καράβιν πολεμεῖ ἄρμενα καὶ παγαίνει.
Ἀφήκαν τὸν Ἰμπέριον εἰς τὸ ἐρημονήσιν.
—Μακρύνω τὴν ἀφήγησιν, πολλὰ τὴν παρασύρω.
- 665 Ἄκουσον τί ἐγένετον καὶ θέλεις το θαυμάσει—/
Καὶ τὸ καράβιν ἔφθασεν μέσα εἰς τὴν Προβέντζαν./ O 13 v
Ἐβγαίνουν οἱ πραγματευταὶ ἔξω/τὰ πράγματά τους, H 91 N 93 r
τὰ ρούχα τοῦ Ἰμπέριου στέκουν εἰς τὸ καράβιν,
τὸ πρᾶγμα τὸ ἀμέτρητον καὶ ὁ πλοῦτος ὁ μέγας
670 νὰ μὴν ἡξεύρῃ τίποτε κανεὶς ἐκ τὸ καράβιν
τὸν πλοῦτον τὸν ἀμέτρητον, τὸν πλοῦτον τὸν μέγαν.
Δίδουν βουλὴν οἱ ἄρχοντες μὲ τὸν καρδοκύρη
τὰ ρούχα τοῦ Ἰμπέριου τὸν ρῆγαν νὰ τὰ δώσουν.
Καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας, ἐκ τοὺς πραγματευτάδες,
- 675 φρόνιμος καὶ εὐγενικὸς καὶ πλούσιος καὶ μέγας,/ O 32 r
λέγει τοὺς ἄρχοντας : «Ἐγὼ νὰ σὰς εἰπῶ τὸ γνῶθω.
Ἐκεῖνος ὅπου ἀπέμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσιν
ἄφατος, ἄπιος ἄνθρωπος, φαίνει με νὰ νεκρώθην.
Ἐβγάλετε τὰ ρούχά του, δότε εἰς τὸ μοναστήριον,
- 680 ἵνα τὸν μνημονεύουσιν ὡς ξένον καὶ ἀλλότριον»./ H 92 r
Ἦρσεν δὲ τοὺς ἄρχοντας ἡ συμβουλὴ ἐκείνη.
Ἐβγάνουσιν τὰ ρούχά του, πᾶν τα εἰς τὸ μοναστήριον
καὶ τὰ βαρέλια τὰ τριὰ ὅπου εἶχασιν τὸ πρᾶγμα.
Καὶ δίδουν, παραδίδουν τα ὠραία τὴν Μαργαρώνα
- 685 τάχατες ὡς κτητόρισσα καὶ πρώτη ἀπὸ τὰς ἄλλας./ G 70 r N 93 v
Λαλοῦσιν τὴν ὑπόθε/σιν, ὁμολογοῦν τὴν πράξιν. O 32 v
Κλαίουσιν,/πονοῦν καὶ θλίβονται οἱ καλογριεὶς τὸν ξένον.
Ὅριζι ἡ γουμένισσα, ὠραία ἡ Μαργαρώνα
νὰ ἔλθουσιν οἱ ἱερεῖς ὅλοι ἀπὸ τὴν χώραν
- 690 νὰ ψάλουσιν εἰς ἐγκηδεῖαν τὸν ταπεινὸν τὸν ξένον
ἐκεῖνον ὅπου ἀπέμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσιν.
Κλαίουσιν καὶ ψάλλουν ἔντιμα τὴν ἐγκηδεῖαν τοῦ ξένου.
Ἡ Μαργαρώνα ἤνοιξεν νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ ἄλας
ἐκ τὰ βαρέλια τὰ τριὰ ὅπου εἶχασιν τὸ πρᾶγμα.
- 695 Ἡ Μαργαρώνα τὰ ἔβαλεν ἀπέσω εἰς τὸ κελλὶν της,
ἀπλώνει τάχα σύντομα νὰ ἐπάρῃ νὰ ἀλατίσῃ·
ἐσέβησαν στὴν φούκταν της ἡ π' ἐκεῖνα τὰ δουκάτα.
Βλέπει, θεωρεῖ,/στοχάζεται, θαυμάζει, ἐξαπορεῖ το· O 33 r
ἐγέρνει τὰ βαρέλια νὰ ἰδῇ, νὰ ἐξεϊκάσῃ/
- 700 ἡ Μαργαρώνα μοναχὴ μέσα εἰς τὸ κελλὶν της. H 92 v
Βλέπει τὸν πλοῦτον τὸν πολύν, θαυμάζει, ἐξαπορεῖ το.
Πάλιν δοξάζει τὸν Θεόν, δημιουργὸν τῶν ὄλων.
Ὅριζι ἡ πανεξαίρετος ὠραία ἡ Μαργαρώνα
νὰ κτίσουσιν ἑκατὸν κελλιά με ἑκατὸν κρεβάτια,
- 705 ἀνάπουσιν τῶν ἀ/σθενῶν, πτωχῶν τε καὶ τῶν ξένων. N 94 r

- Ξενιώνα ἐκατέστησεν ώραία ἡ Μαργαρώνα.
 Ξένοι καὶ ἀρρώστοι καὶ πτωχοὶ εἰς τὸν ξενιώναν ὑπᾶσιν
 καὶ οἱ καλογριεὶς νὰ βλέπουσιν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ξένους,
 νὰ στέκουν εἰς παράστασιν, τὸ θέλουν οἱ ἀρρώστοι./
- 710 Λοιπὸν πρὸς τὸν Ἰμπέριον ἃς φέρωμεν τὸν λόγον. O 33 v
 Μέρη πολλὰς ἐποίησεν εἰς τὸ ἐρημονήσιν./
 ἄφατος δὲ καὶ ἄπιος σ' ἀσθένειαν ἐσέδην. G 70 v
 Ποτὲ δὲ οὐκ ἐβλασφήμησεν λόγον ἀπὸ καρδίας.
 Βλέπει δὲ καὶ στοχάζεται ἄρμενον ἐν θαλάσῃ.
- 715 Κοντεύει τὸ διάστημα μισοῦ μιλίου τόπον V 114 r
 καὶ ἐκ τὴν ἀδυναμίαν του/καὶ ἐκ τὴν ἀσθένειάν του
 οὐδὲν ἐδύνετον ποσῶς λαλήσειν τὸ καράβιν.
 Σηκώνεται καὶ γνέφει τοὺς καὶ πάλιν πίπτει κάτω./
 Εἶδασιν, ἐτηρήσασιν ναῦτες τοῦ καραβίου.
- 720 ρίπτουν τὴν βάρκαν σύντομα καὶ ὑπᾶσιν πρὸς ἐκεῖνον. H 93 r
 Ἐφάνην τοὺς μαντάτον ἐν' καὶ ὑπᾶσιν διὰ νὰ μάθουν.
 Σιμώνουν εἰς τὸν αἰγιαλόν, εἰς τὸ ἐρημονήσιν./
 θεωροῦν καὶ κεῖται εἰς τὴν γῆν ὡσάν ἀποθα/μένους O 34 r N 94 v
 λαλίαν οὐκ εἶχεν κἄν ποσῶς τοὺς ναύτας νὰ συντύχη.
- 725 Σιμώνει ἡ βάρκα εἰς τὸν γαιῶν καὶ βάνουν τὸν ἀπέσω.
 Ἐπήγαν καὶ ἐσεβάσαν τὸν μέσα εἰς τὸ καράβιν.
 Κεῖται πολλὰ ἀδύνατος, ὡσάν ἀποθαμένος.
 Καὶ τὸ καράβιν ἐφθασεν ἀπέσω εἰς τὴν Προβέντζαν.
 Ἀπέσωσεν ὁ Ἰμπέριος ἐκεῖ εἰς τὰ γονικά του.
- 730 Καὶ ὡς τὸν εἶδαν ἄρρωστον, ἀδύνατον τοσοῦτον, H 93 v
 σηκώνουν τὸν καὶ ὑπάγουν τὸν εἰς τὸν ξενιώναν μέσα./
 θεωροῦσιν τὸν οἱ καλογριεὶς, πονοῦν καὶ θλίβονται τὸν
 λυποῦνται τὴν νεότην του, τὴν ωραιότητάν του.
 Ἦρχετον καὶ ἡ ρήγαινα πάντα εἰς τὸ μοναστήριον/
- 735 νὰ προσκυνῇ καὶ νὰ θεωρῇ τῆς ἐκκλησίας τὴν τέχνην./ O 34 v
 ἀλλὰ ποσῶς οὐκ ἤξευρεν ὅτι ἔναι ὁ υἱὸς τῆς, G 71 r
 ὅτι ἔναι ὁ Ἰμπέριος μέσα εἰς τὸν ξενιώναν.
 Ὁ Ἰμπέριος ἐντρέπετον διὰ τὴν δυστυχίαν,
 τὸ πῶς νὰ ξεφανερῶθῃ ὅτι ἔναι ὁ υἱὸς τῆς.
- 740 Τὸν τόπον ἤξευρεν καλὰ, πατέραν καὶ μητέραν N 95 r
 τὴν Μαργαρώνα οὐκ ἤξευρεν ποσῶς ἀπὸ τὰ ράσα.
 οὐδὲ ἐκείνη πάλι αὐτὸν διὰ τὴν ἀσθένειάν του.
 Πο/λλὰ τὸν ἐκατήφερον ἡ ἀσθένεια καὶ ὁδύνη.
- 745 Ἐποῖκεν μέρες ἅπειρες μέσα εἰς τὸν ξενιώναν, O 35 r
 ἀπ' ὅλους δὲ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρρώστους/
 ἐτοῦτον ἐλατρεύασιν κάλλια παρὰ τοὺς ἄλλους,
 διατὶ τὸν ἐθεωροῦσασιν ὡσάν εὐγενισμένον,
 καλοπιτῆδειον ἄνθρωπον, ὅλες αὐτὸν λατρεύουν.
 Ἐχέρισεν νὰ ἐξασθενῇ ὀλίγον παρ' ὀλίγον.
- 750 Ἐν μιᾷ γοῦν τῶν ἡμερῶν ώραία ἡ Μαργαρώνα N 95 r
 βλέπει τὸ πρόσωπον λαμπρὸν ὡσάν καὶ ἀπὸ πρῶτα
 θαυμάζει μόνη, μοναχὴ καὶ πρόφασιν ἐπῆρεν.
 Ὑπάγει στὸ κρεβάτιν του, ὅπου ἦτον ὁ Ἰμπέρης
 καὶ συμπονεῖ καὶ θλίβεται ώραία ἡ Μαργαρώνα.
- 755 Λέγει καὶ συντυχαίνει τὸν ἵνα τὸν δράξῃ λόγια. O 35 r
 «Ἡμεῖς μὲ δύναμιν Θεοῦ θεωροῦμεν εἰς ἐσέναν/

- ὅτι πλέον ἀσθένειαν/οὐκ ἔχεις, οὐδὲ πάθος,
ἀλλὰ θαρροῦμεν σύντομα εἰς Θεὸν τὸν παντοκράτωρ
ἀσθένειαν ποῦ σ' ἔτυχεν νὰ λυτρωθῇς συντόμως.
- 760 Πλὴν λέγω καὶ παρακαλῶ, ἀλλότριάς καὶ ξένης,
νὰ πῆς καὶ νὰ ἀφηγηθῇς τὸ ἀπὸ πόθεν εἶσαι,/ G 71 v O 35 v
τὸ ἀπὸ ποῦ ἐγεννήθηκες καὶ ποῦ 'ν' τὰ γονικά σου N 95 v
καὶ χώρας ποίας, ποταπῆς καὶ γενεᾶς ὑπάρχεις
νὰ ξεύρωμεν νὰ γράφωμεν, ξένη, καὶ πρὸς ἐσέναν.
- 765 Τότ' ἀρχινᾷ ὁ ἱμπέριος νὰ λέγῃ νὰ ἀφηγᾶται
νὰ λέγῃ τὰς ὁδύναις του, τὰς παραπόνεσές του
νὰ λέγῃ τὰς ἀνάγκαις του, τὰς θλίψεις, τὰς πικρίας :
νὰ ἀφηγηθῇ τὰ 'παθεν ἐκ τῆς ἀρχῆς στὸν κόσμον./ O 36 r
Ἐγὼ ὡς μ' ἐκατήφερεν ἡ τύχη μου εἰς τὰ ξένα,
- 770 πλὴν ἐπαραπονέθηκα εἰς τὸν ἐμὸν πατέρα
καὶ εἰς ξενιτεῖαν ἐσέβηκα ἀλλότριάς, μεγάλην.
Ρέντες καὶ τζούστρες ἔπαιξα κανεῖς οὐ νίκησέ με.
Καὶ εἰς αὐθέντης θαυμαστός, Ἀνάπολης ὁ ρήγας,
εἶχεν θυγάτηρ θαυμαστήν, ὠραίαν τὴν Μαργαρώνα.
- 775 Εἶχα κρυφὰ πονέματα, εἶχα κρυφὰ τὰς λύπαις,
εἶχα κρυφὰ τοὺς στεναγμούς, εἶχα κρυφὰ τὰ δάκρυα,
ἀγάπην καρδιοφλόγιστην εἶχα κρυφὰ σ' ἐκείνην.
Εἶχεν καὶ ἐκεῖν' ἡ εὐγενικὴ ἀγάπην εἰς ἐμέναν,/ N 96 r
πλὴν μετὰ τὸν πατέρα της μηχανήμαν ἐποῖκεν O 36 v
- 780 νὰ στήσῃ ρένταν τῶν πεζῶν καὶ τῶν/καβαλλαριῶν,/ V 114 v
εἴ τις νικήσῃ εἰς τὰ ἄρματα καὶ εἰς τὰς κονταρέας,
νὰ ἀρέσῃ καὶ τὴν ρηγαινᾶν, ἄνδρα νὰ τῆς τὸν δῶσῃ./ G 72 r
Πλῆθος πολλῶν καβαλλαριῶν ἐπῆγαν εἰς τὴν ρένταν,
ἀλλὰ μὰ τὰ καρδούνια μου, τὰ ἔχω εἰς τὴν καρδιάν μου,
- 785 καὶ μὰ τὰς παραπόνεσες τὰς ἔχω εἰς τὴν ψυχὴν μου,
κανεῖς εἰς τοὺς καβαλλαριοὺς οὐκ ἐστάθην ὀμπρὸς μου.
Ὡς εἶδαν ὅτι ἐνίκησα τὴν ρένταν καὶ τὴν τζούστραν,
δίδουσίν με τὴν ρηγαινᾶν γυναῖκα νὰ τὴν ἔχω.
- 790 Ἐπαίρνω τὴν γυναῖκάν μου κρυφὰ ἐκ τὸν πενθερόν μου
νὰ ὑπάγω εἰς τὴν χώραν μου, πατρός μου καὶ μητρός μου,/ O 37 r
νὰ λάβω καὶ τὴν παρρησιάν ἐδῶ εἰς τὰ γονικά μου.
Καὶ μέσον τὸ διάστημα τοῦ δρόμου καὶ τῆς στρατᾶς
πεζεύω ἐγὼ καὶ ἡ θαυμαστὴ ἡ κόρη ἡ Μαργαρώνα
νὰ κοιμηθῇ ὀλιγοστόν ἐκ τὴν πολλὴν τὴν στρατᾶν.
- 795 Θέτω ἐγκόλπιον θαυμαστόν, τὸ εἶχα ἀπὸ μητρός μου
ἐπάνω εἰς τὸ στήθος της. Ὁ/λίγον ἐκοιμήθην. N 96 v
Βλέπει τὸ ἐγκόλπιν ὁ ἀετὸς, πιστεύει βρῶμα εἶναι,
χουμίζει δὲ καὶ παίρνει τὸ 'κ τὸ στήθος της τὸ ἐγκόλπιν.
Ἐκάθισε εἰς νησόπουλον μέσον τὸ τῆς θαλάσσης.
- 800 Παίρνω μονόξυλον μικρὸν νὰ πάγω νὰ τὸ πάρω./ G 72 v
Ἐσυρεν ἄνεμος πολὺς, στὸ πέλαος μὲ ἐξοριάζει.
Εὕρισκε με κουρσάρικον, στὸ Κάιρος μὲ πουλοῦσι./ O 37 v
Σουλτάνος μὲ ἀγόρασεν, τοῦ Κάιρος αὐθέντης.
Ἠγάπησέν με ἀπὸ ψυχῆς, αὐθέντην μὲ ἐποῖκεν.
- 805 Καιρὸν πολὺν ἀφέντευσά εἰς τὴν Σαρασηνίαν
καὶ κλαίω καὶ ὀδύρομαι διὰ τὴν Μαργαρώνα
τὸ πῶς μόνη ἀπέμεινε εἰς τὰ βουνά, εἰς τὰ ὄρη

- καὶ οὐ ξεύρω πρᾶγμαν τίποτε μαντάτον διὰ τὴν κόρην.
Καὶ τέλος ἐνθυμήθηκα στὰ ἴδια νὰ ἔλθω,
810 νὰ ἐξέδω εἰς ἀναγύρευσιν ὥραίας τῆς Μαργαρώνας,
νὰ μάθω ζῆ, ἀπέθανεν, νὰ τὸ πληροφορέσω.
Καράβιν ὅπου μ' ἔφερνεν ἐστάθην εἰς νησάκιν.
Ἐξέβηκα εἰς τὸ νησίν, λουλούδια, ρόδα βλέπω
καὶ ἐνθυμήθηκα μορφήν, τὸ πρόσωπον τῆς κόρης.
815 Γλυκὺς ὕπνος/ μ' ἐσέβηκεν ἐκ τὴν ἐνθύμησίν μου.
Ἐξέβην καὶ ἐμίσσευσεν, ἐδιέβην τὸ καράβιν/
καὶ ἐμέν' ἀφήκαν μοναχὸν εἰς τὸ ἐρημονήσιν.
Εἶχα καὶ πρᾶγμαν ἀπειρον μέσα εἰς τρία βαρέλια.
Ἐχασα καὶ τὸ πρᾶγμάν μου, ἔχασα καὶ τὴν κόρην,
820 ἔχασα τὴν παρρησιάν ὅπου εἶχα εἰς τὸ Κάϊρος,
βούλομαι δέ, κυρία μου, τὸν κόσμον νὰ γυρίσω
νὰ μάθω πῶς ἐγένετον ὁδία τὴν Μαργαρώνα.
Ἄκουσον, ὦ κυρία μου, κτητόρισσα μεγάλη,
ὁ ρήγας ὅπου εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὴν Προβέντζαν/
825 πατήρ μου ἔναι φυσικὸς ὁ ρήγας καὶ ὁ αὐθέντης·
μητέρα μου ἡ ρήγαίνα, τὸ φυσικὸν μετέχω.
Παρακαλῶ, κυρία μου, κτητόρισσα μεγάλη,
ἐμὴν ἐξομολόγησιν τινὰς μηδὲν τὴν ξεύρη,
διότι εἶμαι τοῦ ρηγὸς υἱὸς καὶ κληρονόμος/
830 νὰ λείπω τόσον τὸν καιρὸν καὶ τώρα νὰ γυρίσω,
πανδυστυχῆς, πανάτυχος, μᾶλλον ἀσθενισμένος.
Κι' ἂν τὸ μάθ' ὁ πατέρας μου, οὐδὲν μὲ θέλει ἀφήσει
νὰ ἐξέδω εἰς ἀναγύρευσιν ὥραίας τῆς Μαργαρώνας.
Οὐκ ἤμπορῶ ἀπὸ τοῦ νῦν ὁδύναις νὰ βαστάζω.
835 Ποία ψυχὴ, ποία καρδιὰ τοὺς πόνους νὰ βαστάζῃ,
ποία ψυχὴ, ποία καρδιὰ τὰς θλίψεις νὰ πομένη
† νὰ γνωρισθῶ †
δίχως τὴν πανεξαίρετον ὥραίαν τὴν Μαργαρώνα! »
840 Ἡ κόρη οὐκ ἠδυνήθηκεν τὰ λόγια νὰ ὑπομένῃ,
ἀλλὰ βρυχᾶται ἀπὸ ψυχῆς,/κλαίει ἀπὸ καρδίας·
ἀναστενάζει καὶ ἔπεσεν, λιγοθυμία τὴν ἤλθεν.
Βρέχουν καὶ συνηφέρνουν τὴν ν' ἀναψυχὴ καμπόσον.
Στὸν τράχη/λόν του ἔπεσεν ὥραία ἡ Μαργαρώνα.
Νὰ εἶδες κλάσματα πολλά, βρυχίσματα μεγάλα.
845 Ὅριζι καὶ σφαλίζουσιν μοναστηριοῦ τὴν πόρταν.
Μαζώνουνται οἱ καλογριές, μαθάνουσιν τὸ πρᾶγμαν.
Λέγει καὶ φανερώνει τῶν ὥραία ἡ Μαργαρώνα
πῶς ἔπαθεν ἐκ τὰς ἀρχὰς ἐκείνη καὶ ὁ Ἰμπέρης.
Καὶ κλαίουσιν οἱ καλογριές, μᾶλλον Θεὸν δοξάζουν.
850 Ἐδγαίνει ἡ πανεξαίρετος ὥραία ἡ Μαργαρώνα
τὸ ἐγκόλπιν ὅπου εὐρέθηκεν μέσα εἰς τὸ συναγρίδιν.
Θαυμάζουν τὴν ὑπόθεσιν,/ξενίζονται μεγάλως.
Ὅριζι καὶ σημαίνουσιν μοναστηρίου καμπάνες.
Ση/μαίνουν, ψάλλουν καὶ ὑμνοῦν Θεὸν τὸν παντοκράτωρ.
855 Δόξα, τιμὴ καὶ ἔπαινος Πατὴρ, Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα.
Πῶς γὰρ τοὺς ἐκατήφερεν τὸ τέλος καὶ τοὺς δύο
θαυμάζουν, φρίττουν, ἀποροῦν πλέον εἰς τὸ ἐγκόλπιν.
Ἐδγαίνει ἡ πανεξαίρετος ὥραία ἡ Μαργαρώνα

N 97 r

O 38 r

O 38 v

N 97 v

O 39 r

V 115 r

O 39 v

N 98 r

- 860 με εὐγενικὰς ἀρχόντισσας ὅπου ἦσαν μετ' ἐκείνην
 ὑπᾶν καὶ ἀποσώνουσιν μέσα εἰς τὸ παλάτιν./
 Εὐρίσκουσιν τὴν ρήγαιναν πολλὰ καταθλιμμένην,
 θλιμμένα καὶ πολύπωνα ἀπὸ καρδίας λυπᾶται
 τοῦ Ἰμπερίου τὴν ξενιτειὰν κλαίει καὶ οὐ πομένει
 καὶ ἀναστενάζει ἀπὸ ψυχῆς ἐκείνη καὶ ὁ ρήγας.
 865 Καὶ ἡ Μαργαρώνα ἐστάθηκεν, τὴν ρήγαιναν ἐλάλει
 καὶ παιδεμένα, εὐγενικὰ ἀρχὴ τοῦ λόγου λέγει :
 «Παρακαλῶ σε σήμερον, θέλω νὰ σὲ ἀναφέρω
 καὶ ὅς ἔχω τὴν εὐεργεσίαν ἀπὸ τὴν αὐθεντιά σου».
- 870 Καὶ ἡ ρήγαινα σηκώνεται ὀρθή, τετιμημένη,
 διότι μεγάλην, θαυμαστήν, εὐγενικὴν τὴν εἶχεν.
 Ἀρχίζει ἡ πανεξαίρετος ὠραία ἡ Μαργαρώνα/
 καὶ λέγει τὴν ἀφήγησιν τοῦ υἱοῦ τῆς τοῦ Ἰμπερῆ :
 «Παρακαλῶ σε, σήμερον, ρήγαινα τιμημένη,
 νὰ ὀρίσης νὰ εὐτρεπίσουσιν αὐλὰς καὶ τὸ παλάτιν
 875 καὶ νὰ χαρῆς, νὰ εὐφρανθῆς, μεγάλως νὰ εὐθυμήσης,
 ὥσταν ὅταν ἐγέννησες υἱόν σου τὸν Ἰμπερῆ».
- Ἀκούει δὲ ἡ ρήγαινα, σπαράσσεται ἡ ψυχὴ τῆς
 λιγοθυμᾷ, λιγοψυχᾷ νὰ μάθῃ δι' ἐκείνον.
 Τρέχουσιν μετὰ παρρησιᾶς καὶ φέρνουν τὸν Ἰμπερῆ
 880 φέρνουν καὶ ἀποσώνουν τὸν εἰς τὸ παλάτι μέσα.
 Βλέπει τὸν ὁ πατέρας τοῦ μετὰ καὶ τῆς μητρός τοῦ.
 Σφικτὰ περιλαμβάνουν τὸν, γλυκέα καταφιλοῦν τὸν.
 Χαίρουνται καὶ εὐφραίνονται μικροὶ τε καὶ μεγάλοι.
 Σημαίνουσιν οἱ ἐκκλησιᾶς, ὅλα τὰ μοναστήρια
 885 ὑμνοῦσιν καὶ δοξάζουσιν Θεὸν τὸν παντοκράτωρ.
 Θαυμάζουν τὴν ὑπόθεσιν, πολλὰ ἀποροῦν τὸ πρᾶγμα.
 Ἀκουσμα ἐξέβην πανταχοῦ εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον.
 Κάμνουν χαρὲς καὶ σκιρτισμοὺς καὶ παρρησίες μεγάλες.
 Ἐτέρους γάμους πολεμοῦν μετὰ τιμῆς καὶ δόξης.
 890 Τρεῖς/μήνας ἐχαιρόντησαν ἀμφοτέρω τὰ μέρη.
 Εἶχασιν γοῦν καὶ τὰς τρυφὰς καὶ καλεσμοὺς καὶ γάμους.
 Χαίρονται οἱ ἅπαντες πολλὰ καὶ ἐδικοὶ καὶ ξένοι.
 Χρόνους πολλοὺς ἀφέντεψαν μετὰ τιμῆς καὶ δόξης./ /

N 98 v

N 99 r

ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ

οἱ στίχοι :	στὰ χειρόγραφα :
1 — 35	NOV
36 — 414	NOVH
415 — 745	NOVHG
746 — 824	NOVG
825 — 860	NOV
861 — 893	NV

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

N = Neapolitanus gr. 251 (Cyrillus), 76^r — 99^r .

O = Oxoniensis miscell. gr. 287, 1^r — 39^v .

V = Vindobonensis theol. gr. 244, 108^v — 115^v .

H = Palatinus gr. 426, 73^r — 93^v .

G = Palatinus gr. 426, 65^r — 72^v .

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΟΥ «ΙΜΠΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΓΑΡΩΝΑΣ»

1-2. Ἀρχὴ γενομένη ἐν χώρᾳ Λατιναίων ὀνόματι Προβέντζας τοῦ μεγάλου ρηγὸς υἱὸν Ἐμπερίου καὶ Μαργαρώνας N παραλ. O || 3 τὴν ἀρχὴν O ἐκ τὰς ἀρχὰς καὶ N || τὴν φανερώσω V τὸ ἀφηγήσω N || 4 τὴν ἑμορφὴν V || μεγάλη O || 6 ἐκείνη παραλ. O || ἡ ὥραία N || κυκλογύρισμα V || αὐτίκαν O || 8 παραλ. V || τὴν ἀρχὴν παραλ. N || καὶ νὰ εἰπῶ N νὰ πῶ O || ἀφηγήσω O || 9 ἐξενιτεύτη O — τὴν N || λαπρὸς O || Πέρος N || ἐκεῖνος καὶ V || 12 τὴν δούλεψιν V ἡ δούλευσις O || ἐξεγύρισέ τὴν] τὴν ἐξεγύριστὴν O ἐξαναγύριστὴ V — στὴν N || 13 παραλ. N || ἐκάντηντησεν O || ἴδιαν O || 14 πατρός του NVO || αὐθεντία N — ἰαν V ἀφέντιαν O || ἐκκληρονόμησε V — ρορόμησεν O || 15 παραλ. O || μετὰ 15 ἀρχὴ τῆς διηγῆσεως τῆς χώρας τῆς Πρεβέντζας] καὶ μέγας καβαλλάρης O καὶ ρήγας καβαλλάρης N || 17 καὶ παραλ. V || κοντάρια] κόντρι V φουσσάτα O || 18 πανυπέρλαπρον O || τὸ πεζικόν του] τ. π. O ἀνδρειωμένον V || 19 δὲ] καὶ O || τοὺς] τος O || 20 παραλ. V || πλοῦτος N || ὄμου O || 21 παραλ. V || ὀράχνη O || 22 παραλ. V || χάριτας O || ἀφέντης O || τὰ εἶχεν] ἦτον N || 23 παραλ. VO || 24 εὐεργετικὸς O || ἄκουσμα NV || μέγα O || 25 παραλ. V || 26 τὰ πράγματά του ἔδιδεν] τ.π.τ. νὰ ὕδιδεν N πολλὰ γὰρ καὶ τὸν ἔδιδεν V || νὰ ποτάξῃ τοιοῦτους O σιμά του νὰ τὸν ἔχη V || 27 παραλ. V || ἀνδρειωμένον O || 28 κοντάρι O || 29 ἐκ] εἰς V || ἀπ' O εἰς V || φουσσάτο O || 30 οὐκ ἐδυνήθησεν O οὐ δύναται ποσῶς N || διὰ νὰ τὸν ἀπαντήσουν] κανεῖς νὰ τότε ρίξῃ N || 31 παραλ. V || Ἐβλεπεν N || του'] παραλ. O || 32 τὸ πλοῦτος του τὸ τόσον O καὶ τὸν πολύν του πλοῦτον V || 33 παραλ. V || γυναῖκαν ἑμορφὴν O || 34 παραλ. V || καίει καὶ '] καὶ εἶχεν O || σῶμα N || καίει '] εἶχεν O || αἰσθήσεις O || 35 παραλ. V || ἄσπερη φαγκρομίσουδη O || ἀγγελομουσουδάτη O — μισιδάτιν N || 36 παραλ. NO || τὴν '] καὶ V || ἐκείνην] τὴν εἶχεν H || 37 τὴν εἶχασιν ἀφήγησιν] εἶχαν τὴν καὶ ἀφήγισμαν N ε. τ. κ. ἀφήγησιν O || στὰ κάστρη καὶ εἰς τὰς χώρας] εἰς τὰ κ. κ. ε. τ. χ. NOH στὲς χώρες καὶ εἰς τὰ κάστρη V: διόρθωσα || 38 ἦτον NVOH || ὡς αὐτὴν O ὡς αὐτὴ V || εὐγένειαν N εὐγενεῖαν O || εἰς κάλλος] κάλλος NVO || 39 ἐρωτικὴν O ὠραιωτικὸν H || τοῦ κόσμου] πολλὰ V || ἡγαπημένο H || 40 τυραννικά N || ἀφέντευαν ὡς V ἐφέντιβαρὸς O || φυσικὰ O || ἀφέντες VO || 41 τεσσαράκοντα N || εἶχεν δὲ NO || 42 ἀτεκνοὶ ἐδιάβησαν] ἄ. διεβίβασαν N. ἄ. ἐδιαβάσασιν H καὶ ἀτεκνίαν διεβήκεν O || τοιοῦτους] σαράντα NO || 43 β' ἡμιστ. παραλ. O || καρδισπαράγματα] καρδίαν φλογερὴ (— ρὴν H) VOH || καὶ σπλαχνικὰς ὁδύνας] κ. σπλαχνικοὺς ὁ. N εἶχαν μεγάλους πόνους VH || 44 παραλ. O || θλίψεις] λύπας H || 45 α' ἡμιστ. παραλ. O || 46 Καὶ πλήρωμαν τῶν ἡμερῶν] κ. πλήρωμα τ. ἡ. VH πλερωμένων δὲ τῶν ἡμερῶν O || τῶν χρόνων τῶν σαράντα] τ. χ. τ. σαράντων O τοὺς χρόνους τοὺς σαράντα NH || 47 χάρισμα H || ἔλαβεν O παρῆλθεν N ἐποίησεν V ἐποίησεν H: διόρθωσα || ἐκ Θεοῦ] ὁ Θεὸς VH || ἐκαστρώθη O || 48 ἔγκυσεν τὴν γαστέραν] ἔ. τ. γαστέρα H ἐγέννησεν παιδίον O || 49 ἐχά-

ρησαν μὲ ἡδονὴν Ο εἶχαν χαρὰν ἐνόδηνον Η εἶχαν χαρὰν ἀνέκφραστον V || μετὰ μεγάλης τέρψεως] μετὰ μεγάλης τε ψυχῆς Ο ὅλην τοὺς τὴν ἡμέραν V || β' ἡμιστ. παραλ. Η || 50 παραλ. Ν α' ἡμιστ. παραλ. Η χαίροντες ἀγαλλιωμένοι σκιρτίζοντες Ο || μετὰ 50 εἶχαν χαρὰν οἱ ἀρχόντες τραγούδια ἀπὸ καρδίας πρόσθ. Η || 51 ἀφοῦ γοῦν ἐσυνέλαβεν] ἀφόντις ἐσυν — Η ἀφιμουμεν Ο || β' ἡμιστ. παραλ. Ο || γαστέρα Η || 52 χαρὰς] χοροὺς NOVH : διόρθωσα || μέχρι καὶ τῆς γεννήσεως Ν μ. γὰρ τοῦ γεννησθαι V ἕως τοῦ [ποῦ Η'] νὰ γεννήσῃ Η μ. καὶ τὰς γεννήσεις Ο : διόρθωσα || 53 καὶ γὰρ ἐγέννησεν υἱὸν] ἐγέννησεν γὰρ τὸν υἱὸν VH || 54 τὸν] ὃν VH || ποσῶς] γυνή Ο || γυνή] ποσῶς Ο || εἰς τὸν] εἰς Ν στὸν Ο || 55 Τὸ τί] καὶ τί NH τοκί Ο || ἡμπορῶ VH ἡπορῶ Ο || τὸ τί] καὶ τί Ν || ἔχω Ο || 56 μου] με Η || χεῖραι Η || 57 ἀφηγήσωμεν OH || 58 χρόνους ἐκράτιεν οἱ χαρὲς καὶ τὰ καλέσματα τοὺς Ν || χρόνον Ο || χαρὲς Ο || 59 παραλ. VOH || 60 ὁ ρήγας ὁ φρικτός] δὲ τὰς βαγίας VH || παρακαλεῖ τὰς δούλας] μᾶλλον παρακαλεῖ τὰς VH καὶ λέγουν τὰς βαγίας Ο || 61 τὸ βρέφος νὰ θωρῆτε Ν τ. β. ν. ἀγαπᾶτε Η προσέχετε τὸ βρέφος V τὸ βρέφος τὸ νηπίον Ο : διόρθωσα || 62 παραλ. V || τὸ βρέφος νὰ προσέχετε] νὰ θωρῆτε νὰ προσέχετε Ο προσέχετε το τῇ νυκτὶ Η || τὰς νύκτας, τὰς ἡμέρας] νύχας καὶ τὰς ἡμέρας Ο μᾶλλον καὶ τὴν ἡμέραν Η || 63 ἐκόπια Ο ἐγκόλπεα Η || φορῶ] βαστῶ V κρατῶ Ο || εἰάν ἐναι τοῦ ριζικοῦ σας Ο ἂν ἐν' τὸ ριζικό σας V τὸ στέμμαν τὸ βασταίνω Η || 64 εὐεργεσίαν τοῦ Θεοῦ VH τὴν τοῦ Θεοῦ εὐεργεσία Ν τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν : διόρθωσα || νὰ ἐμπῇ Η ἂν ἐνέπη Ο || ἡλικία Ν || 65 ἀρχόντες Η || ἀκουπῆσαι Ο ἀγκουμπῆσαι Ν || 66 παραλ. VH || ἐγὼ νὰ ΝΟ || ποίσω Ο || 67 οἱ βάνιες δὲ] καὶ οἱ β. NH οἱ βαγίτσες Ο || ἀναθρέφουν VH — θρέφαν Ο || 68 λαμπροχαριτωμένα V λαμπρά, ὠραιωμένα Ο || 69 καὶ ἀφόντις ἐνεθρέφην καὶ ἐγένετο τεισάρων χρόνων Ο || ἀναθροφῇ Η || 70 γράμματα] τὰ γράμματα NVH || μάθη NVH || 71 παραλ. V || καίδευσιν Ο || τὴν τῆς Γραφῆς] τῆς τῆς Γ. Ο τὰ τῆς Γ. Η ὁρθόδοξην Ν || νὰ ἴδῃ καὶ λεπτομερῶς Η || μάθη] ξεύρη Ν || 72 ἔμαθεν καὶ κατέμαθεν Ο || βιβλία τῶν φιλοσόφων Ν βιβλους πολλοὺς διηλθεν V || 73 διηλθε δὲ καὶ ἕτερα βιβλία φιλοσόφων V || 74 Ὀμηρον δὲ πρώτου τῶν σοφῶν Η Ὀμήρου πρώτου τοῦ σοφοῦ Ο || καὶ ποιητοῦ μεγάλου] καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους V καὶ τὸν Ἀριστεφάνην Η || 75 παραλ. V τὸν Εὐριπίδην ἔμαθεν καὶ τὸν Ἀριστοτέλην Η || Ἀριστοτέλους Πλάτωνα Ἀριστοτέλη, Πλάτωνος Ν : διόρθωσα || Παλαμήδην Ν || 76 παραλ. VH || ἔμαθεν ἐκ τήθου Ο ἔ. βιβλους Ν : διόρθωσα || τούτων τῶν φιλοσόφων] μεγάλων διδασκάλων Ο || 77 ὄνομα VOH || τοῦ ἐθέκασιν Η εἶχαν θαυμαστὸν Ν || Ἱμπερίος] ὁ Ἑμπέριον Ν || ὠνομάσθη] ὁ θαυμαστός Ο τὸν ἐθέκαν Ν || 78 ἔφτασε Ο || δωδεκάχρονον Ο || τοῦ χρόνου Ο χρόνον V τοῦ νόμου Η || 79 βεργί VH || καλάμι VH || 80 μέτη] ζώση Η || ἔλεγε] ἐβλεπε NOVH || δακτυλίδιν VO — δι Η || 81 διουμίες NOVH || στήθος] ἡθος ΝΟ εἶδος Η || 82 πρόσωπο Η || ἐγλαμπρον Ν ἐλαμπρον Η ἀνοικτὸν Ο || χιόνι OH ὁμοίως V || ὁμοιάζει NH τοῦ κρουστάλλου V || 83 κιννάβαρι βαμμένα] πολλὰ ὠραιωμένα Ο || 84 μάτια V || ὅλο γελοῦν V || καὶ παίζουν] νὰ παίζουν VH ἀπέσω Ν || 85 τὰ φρύδια τοῦ] τὰ φρύδια Ο παραλ. Η || κατὰμαυρα] δυσανάγνωστη λέξη Ν καμαρωτὰ V παραλ. Η || καμαρωτὰ, μεγάλα] καμαρογεγμένα Ν μαῦρα ὡς τὸ μελάνι VH || 86 α' ἡμιστ. παραλ. Ο || οὐδὲ] ἡ δὲ Η || παράξεν Η || 87 ἄφησε V — σεν Η || ἤρξατο] ἐκίασεν NH πιάσε V || 88 τίς] καὶ ΝΟ || πιδεξίας NOVH : διόρθωσα || μεθάνη Ν || 89 Περνᾷ] πρὸς δὲ Ο || καπόσον Ο || καὶ ἄλλος Ν — λου Ο — λους VH || ὀλίγον Ο — γους VH || ἦλθεν] χρόνους V || 90 καὶ τὸ παιδὶν] τὸ τέλος Η || ἐκατέμαθεν Η ἐξέβαλεν NV || 91 ἀριστὸν Ο — στείαν Η || ἐσέβη Η ἐσέμπην Ν || 92 τοὺς ἀνθρώπους τοῦ] τὰς παραταγὰς V || καὶ παραλ. V || καβαλλαρέους V || 93 ἰδεϊλιάζασιν Η || κοντάρι OVH || 94 πρὶν ἀπὸ εἰς πρόσθ. καὶ Η || θαυμαστός] ἔμορφος Ο || ἐπ' OVH || 95 ἐζήτα Η || κοντάρι OVH || ν' Η || 96 πατήρ του παρευθὺς] ρήγας τὸν ἐμήνυσεν Ν || τὸν] τοῦ Η || 97 εὗρισκε Ο || καὶ ἐκ τὰς παραταγὰς τοῦ] δ. τ. π. τ. V ἔσαν καλὸν κοντάρι ἐκ τ. π. τ. Ο || 98 κοντάρι OVH || φρικτὸν καὶ ἀνδρειωμένον] φ. δ. VH φρικτὸς καὶ ἀνδρειωμένος Ν || 99 ν' ἀρματωθῇ V α ἀρματωθῇ Ο ἀρματωθῇ Η || πάγη Ο πάη V || νὰ] ν' V || 100 κοντάρι OVH || Πρεβέντζας OV || 101 τον] του NVH || φαρὶ Ο || καβαλλικεύει Ν || με θαυμαστήν] μετὰ καλὴν VH || εὐτρέπισιν] ἐξόπλιζεν Ν ἐξέκλιψεν Ο || λαμπρὰ ἀρματωμένος OH || 103 ὁ Ἱμπερίος τὸ νὰ τὸν ἴδῃ ἐτρώθη ἡ μορφή τοῦ V καὶ ὡς τὸ ἤκουσεν ὁ Ἱμπερίος ἐτρώθη ἡ καρδιά τοῦ Η ὁ Ἱμπερίος ἐτρώθηκε λιγώθη ἡ ἔμορφιά τοῦ Ο || 104 ἐσπάραξεν τὰ μέλη τοῦ Ο συντόμως ἐρματώθηκε Ν || 105 ἐλαμπρον Η ἔμορπον VO || κορώνα Ο κουβέρτα Η κουρβέτα V || κασιδίου] χρυσιωμένην Η χρυσωμένη V || 106 κουβέρτα χρυσοπέταλλον ἐσάγισαν τὸν μαῦρον Ν σαγίζουσιν τὸν μαῦρον τοῦ ὡς ἥλιος ἀστράπτει Η σαγίζουσιν τὸν μαῦρον τοῦ πηδᾷ καβαλλικεύει

V || 107 παραλ. H || και ως ο ήλιος] ως ήλιος N ω. η. δὲ O || ἀστράφει] ἀστραπτεν αὐτὸς N
 ἔστραπτεν O || 108 Ὑπάγει] καὶ ὑπάγει V αὐτὸς ὁ. H || ἐκεῖνος] ὁ Ἰμπίριος H ὁμοῦ V || μετὰ τὸν
 ξένον V || 109 θέλημα H || 110 ὁ Ἰμπίριος παραλ. NO || ἕνα N τὸν O || δούλον] δούλον του
 O || 111 παραλ. NV || 112 παραλ. V || ἐκεῖνον N || ὅπου NH || ἔστειλεν H || πατέρας] ὁ πατέρας H
 πατρός N || τοῦ Ἰμπερίου H || 113 καὶ παραλ. VH || μὴ H || μάθῃ] γροικῆση V || 114 παραλ. V ||
 μὴν τὸ μαθ'] μὴ τὸ νοήση NOH : διόρθωσα || του] μου N || ἐκεῖνον] —νος O αὐτὸν H ἐμέναν N ||
 ἐμποδίσῃ] μὴ ἐμπ. H τὸν μποδίσῃ O || 116 δύνανμιν] δράκοντος OH || ἀσπίδας] ὡς ἀ— H ἀσπίδος
 O || βρουχισμένης V || 117 ἐπάνω του ἐκατέβηκεν] ἀλλὰ κατέβη ἀπάνω του NO || μὲ] ὡς NO ||
 φοβερός N || 118 ὅλα] πάντα NO || 119 παραλ. NVH || τρουπέττες O || 120 τριγύρουθεν O || ἐστέ-
 κοντο O —κουντα N || πολλὸς λαὸς NH || νὰ βλέπουν V καὶ πληθος O || 121 νὰ βλέπουν τὴν
 παραχῇ] καὶ βλέ— τ. τ. O τὴν παραχῇ τὸν θόρυβον V || τὸ τίς] ποῖος OH || 122 οὐκ] καὶ οὐκ H ||
 ἤξευρεν] ἔξευρεν το H || πατέρας] ὁ π. H || τοῦ Ἰμπερίου] τ. Ἰμπερὶ N τ. Ἰμπερὶ O Ἰμπερίου V || 123
 ὁ παραλ. O || ὁ πολυπόθητος] ὁ ποθητὸς V ἔναι ὁ πολύπονος O || ὑπάγει] ἔναι ὅπου ὑπὰ N ὅπου
 πάγει O ἔναι H || εἰς τὴν ρέντα NH στὴ ρ. O || 124 μάλλον καὶ οὐκ ἐγνώρισεν τὸν τότε κρυφὰ σιγὰ
 ἀνόητα κανεῖς νὰ μὴ τὸ ἐγροικῆση διὰ νὰ μὴδὲν τὸν ἐμποδίσῃ H || ἔκαμνε NO || μὴ O || ἐμποδίσουν
 N ἐπο— O || μετὰ 124 πολεμίζει ὁ Ἰμπίριος μαζίτσα (μαζὶ μιτὰ H) μὲ τὸν ξένον VH || 125 ἔθεκαν
 H ἔθηκαν V || τοὺς παραλ. O || καὶ παραλ. OH || ἀμάχη H || 126 ἀναγριώνουν τὰ φάρια κρούσιν τὰ
 στερνιστήρια H || τὰ ἄλογα] ἀπὸ κοντὰ V || κονταρίες O || 127 ἀποπατεῖ] ἀπάνω του ὑπάγει H ||
 Ἰπίριος] O Ἐμπέ— N || κρούει] κρούγει κονταρέαν ἀπάνου O || 128 τόπον πολὺν τὸν ἔρριψεν (ἔρρι-
 ξεν O) μαζίτσα (ἀντάμα O) μὲ τὴν σέλλαν NO || 129 ἀποαρματώνεται NO || ὅλοι] καὶ ὅλοι O ||
 ἐγνώρισαν O || 130 οἱ ἀπαντες] γὰρ ἀπαντες O οἱ ἀνθρωποι VH || μικροὶ τε καὶ μεγάλοι] ἀνδρεῖαν
 τοῦ παιδίου N τὴν τόσσην του ἀνδρεῖαν O || 131 τὴν τόλμην καὶ ἀνδραγαθίαν] τ. τ. κ. —θίαν H
 τ. τ. κ. ἀνδρεῖαν του V οἱ ἀπαντες ἐφρίξασιν N καὶ πάντες γὰρ ἐ. O : διόρθωσα || ἐκεῖνου τοῦ παιδίου]
 τὴν τόλμην τοῦ παιδίου O τ. τ. ἀνδραγαθία τοῦ παιδίου καὶ τόλμην τὸν οὐκ εἶδεν N || 132 ἔμαθέν το]
 βλέπει το N || ἔλυθη] ἐπονήθη O ἐνεπονήθη N ἐπικράνη H || 133 ἐκαίτανον N ὡς ἐκαίτετον
 O || 134 μηνάει H —νεῖ N —νεῖν O || Ἰπίριον O Ἐμπ— N || ὁπρὸς O || 135 παραλ. NOH || 136
 Ἰμπίριε] Γιε Ἐμπέριε N Ἰμπερὶ O ἐλπὶδα φῶς V Ἰμπίριε μου H : διόρθωσα || ὀμμάτια μου] τὰ δ. μ.
 N || ψυχὴ μου καὶ ζωὴ μου] φ. μ. παρηγοριά μου H παρηγορίαν καὶ ἐλπίς μου O τοῦ γήρους μου
 ἐλπὶδα V || 137 εἰς τὸ γῆρας μου ἄλλον τινὰ δὲν ἔχω O ἐλπὶδα καὶ εἰς τὸ γῆρας μου ἄλλον τινὰ
 οὐκ ἔχω H ἄλλον τινὰ οὐκ ἔχομεν εἰμὴ μόνον ἐσένα V || 138 ἀπαντοχὴν εἰς χώρας μας ν' ἀφήσω
 ὀπισθεν μου V || ἐσένα H —ναν O || παντοχὴ O || ὀπίσω μου] εἰς χώρας μου O ε. τὴν χώραν μ.
 H || νὰ H || 139 εἰπὲς H || με] μου VH || ἐτόλμησης OH || διχῶς NO || θέλημα] ἔλεος O || 140 ἀπάνω
 H ἦλθεν ἡς O || ἐστάθη VH παραλ. O || 141 εἰ δὲ ἐσυνέβαινε νὰ νὰ λάμβανες θανάτου N εἶθε
 θάνατον ἤθελες λάβει O || στήν] εἰς τὴν VH : διόρθωσα || νὰ μὴ ἐμποῦμεν] μὴ ἐμποῦμε H νὰ
 ἐμποῦμεν V || 142 τὴν σὴν] τόσσην H || πικρὴν N πικρίαν καὶ O || τὴν ὑπομένω] ἀναφέρω V παρη-
 γορούμην N παρηγορούμου O || 143 μαχαίριν] φαρμάκι V || εἶχα πάρει] ε. λάβει O νὰ ἐπῆρα V νὰ
 ἐπάρω H || 144 νὰ ἐμπήξω εἰς τὴν καρδίαν μου] ν. ἐ. ε. τ. καρδία μου O ν. ἐ. ε. τ. καρδίτσα μου
 N ἀτός μου νὰ τὸ ἔφαγα V || νὰ σέβω] καὶ νὰ σεβῶ VH || εἰς τὸν] στὸν V || 145 παρὰ H || νὰ ζῶ]
 νὰ ζιῶ H ἐγὼ νὰ ζῶ O || διχῶς NV χωρὶς O || 146 ἐπὶ V ἐπειδὴ H || οὐ μὲ] οὐ N ἐσὺ H ||
 ἐποίησες NV || διχῶς N || 147 τίποτε] καὶ τίποτε O || πρᾶγμα VH πρηνγ— O || πολλὸν NOV ||
 μεγάλο H καὶ μέγα O || 148 ἐμένα] καὶ ἐμέν NV κ. ἐμένα O || ἐπιβουλεύουσου] νὰ ἐπιβουλεύουσιν
 V νὰ ἐ—σαι N τὸ ἐβουλεύουσου H || μ' ἔχανες] νὰ μ' ἔ. VO νὰ μὲ ἔ. N νὰ μὴδὲν H || ἐκ τοῦ κόσμου
 N τὸν κόσμον O τὸ ἔχω H || 149 θέλω ἀπὸ τὴν σήμερον H παραλ. O || μὴ N || 150 παραλ. O ||
 νὰ ποιῆς πρᾶγμα τίποτε] νὰ ποιῆς π. τίποτε N τίποτε μὴ ποιῆς H || μὴ ἔχων] νὰ μὴν ἔχης
 N χωρὶς H || τὴν βουλὴν] τὸ θέλημα H || 151 παραλ. OH || 152 παραλ. OH || πρᾶγμα V || 153
 τότες NV || Ἰπίριος O Ἐμπ— N || μεγάλως] τὸν λόγον H || ἐβαρέθη] τὸν ἐφάνη NV ἀποδέχθη
 H || 154 μεγάλως τὸν ἰδέχθηκεν (ἰδέκτη— N) τὸν λόγον τοῦ πατρὸς του NV πολλὰ τὸ ἐπικρά-
 νθηκεν τὸν λόγον τοῦ πατρὸς του H || 155 παραλ. V || εἰς τὸν κοιτῶνα του N ε. τ. κοιτῶνα O ε.
 τὴν κάμαρην H : διόρθωσα || ἐκάθετον N καὶ ἔκατεν O || του παραλ. O || 156 παραλ. OH || πρὶν
 ἀπὸ χαρὰν δὲν παρέχει ἀναγνώσιμω N || χαρὰς N || του παραλ. N || 157 Σεβάνουσιν] ἐμπαίνουσιν V
 ἐσέβησαν H || οἱ] καὶ οἱ O || συνανέθροφί του H || 158 παρηγορήσου O || 159 νὰ μὴ NH ἀμὴ O ||

λυπῆται O || τίποτες H || τὰ ὡς σάν H || 160 παραλ. OH || παρηγορίαν NV : διόρθωσα || ποσῶς] καμιάν ποσῶς N || τὴν παραλ. N || ἔχει V || 161 Καὶ ὁ πατήρ του ὡς τὸ παραλ. OH || ἤκουσεν ὁ πατέρας του OH ἤκουσεν N || λυπεῖται τόνσον O || 162 ἄρχοντας δὲ φιλόσοφους] ἄ. δὲ φιλόσοφους N καὶ φιλοσόφους ἄρχοντες H καὶ ἄρχοντες ἀπέστειλεν O || ἀπέστειλεν εἰς αὐτόν] ἄ. ε. αὐτόν N σοφούς καὶ διδασκάλους O || 163 μὴ] διὰ V || δώση O || κοφισμὸν O || παρηγορία NH || 164 Καὶ οἱ ἄρχοντες NV οἱ ἄ. H καὶ ἄ. O : διόρθωσα || Ἐμπέριον N Ἰπέ — O παραμυθοῦν H || διδάσκουν καὶ ἡμερώνουν] διδάσκουν ἡμερώνουν V δ. καὶ μερώνουν N διδ(άσκ)ον ἡς μέρος O || 165 καὶ παραλ. O || καὶ παραλ. O || ὡς παραλ. H || δράκος NH λέων O || φουσικωμένος] βουλκωμένος O || 166 καὶ παραλ. O || ἔτσι NH παραλ. O || Ἰμπέριος H Ἰπέ — O Ἐμπέ — N || 167 πολλὰς N παραλ. O || ἀνάγκασας N || ἀναγκάσαν NV ἐνεκάζαν O || 168 ἄρχοντες H || ἀπυλογήθη NH || 169 παραλ. H || 170 διδάσκαλοι NV || 171 παραλ. V || στά] τὰ NH οἱ O : διόρθωσα || ἐν τοῖς βίβλοις] δὲ ἐν βίβλοις N ἐν βίβλοις O || 172 παραλ. V || ἔχετε τὸ NHO : διόρθωσα || ναι] καὶ NO || φυσικὸ O || 173 εὐκαριστῶ O || ἀπαντες VO || ὡς γνήσιους συγγενεῖς μου] ὡς γ. ἀδελφοῖς μου O μυριοευχαριστῶ σας V καὶ ὑπερευχαριστῶ σας N 174 ἐμένα OH || μικρόθεν μὲ εἶχεν πόθο] ἐκ μ. μὲ ἐπόθειεν NV ἐν σπαργάνοις μὲ εἶχεν πόθο O πολλὸν γὰρ μὲ ἡγάπα H : διόρθωσα || μετὰ 174 ἀπὸ σπαργάνων τῶν ἐμῶν πόθων πολλὰ μὲ εἶχεν H || 175 τώρα] καὶ τ. NO || κατεχόρτασε O ἐκα — σεν NH || θεωρῶ OH || παραβαρῶν O παραθεωρῶ H || 176 ἀπὲ N || ἐξελθῶ V || ἀπὲ τὴν χώραν N ἀπὸ τὸν τόπο O ἐκ τὸν τόπον H || 137 νὰ λείψω εἰς τὴν ξενιτιά] νὰ λ. ε. τ. ξενιτείαν NV νὰ ὑπάγω νὰ λείψω ὀλιγοστό H νὰ πάγω νὰ λ. δ. O : διόρθωσα || ἐξιρραθυμήσω N ξαρρα — V ἐξαρρα — H || 178 ἀπὸ τὴν τόσην ραθυμίαν] ἄ. τ. τ. πλησμονὴν H τὴν τόσην τὴν ἀρραθυμίαν N τὴν τόσην τε τὴν ραθυμίαν V || τὴν ἔχει ἡ ψυχὴ μου] τὴν ἔχω εἰς τὴν καρδίαν μου H μὴ νὰ βγῇ ἀπὲ τὸν νοῦν μου N μὴ νὰ βγῇ ἄ. τ. ν. μου V || 179 καὶ πάλιν σύντομα ἐγὼ θέλω γυρίσει ὀπίσω H || τίποτες NO || πάλιν] ἀπέτι O || 180 ἐάν] ἐάν τοῦτο N || ἐμένα ἐμποδίσῃ] ἐμποδίσῃ με τὴν στράταν N ἐποθήσῃ τὴν στράταν O || 181 νὰ φαρμακευθῶ V μὲ τὰ χέρια μου H || καὶ ἀτός μου ν' ἀποθάνω V κ. ἄ. μ. νὰ γυρίσω O φαρμάκι θέλω φάγει H || 182 καὶ ἐσὺ τὴν παρρησίαν σου μόνον σου κέρδαισέ την | μόνον σου ζῆσε σκίρτιζε μόνος σου ἀγαλλιάζου H || καρδίας NVO : διόρθωσα || βουλὴν] ψυχὴν O || θεός] ὁ θεός N || μὴν V || 183 βουλὴν] καρδίαν OH || 184 οὐκ ἐδύνουνταν N οὐ δύναται O οὐκ ἡμποροῦν H || τὸ νοῦ του O ὅτι νὰ τὸν N διὰ νὰ τὸν V || γυρίσουν] ἐπιστρέψουν V διετρίψῃ O νὰ ἐξυγράψουν H || 185 πατέρας O || ἐξανασπᾷ] καὶ ἐξαασπᾷ O || 186 ἐμαδίζετο N ἐμάδιζεν ἦτον O παραλ. H || κάμνουν NH || 187 μοιρογράφημα O — λόγισμα H || καλᾷτι OH || 188 βρουχίζονται V || ὑπομένω O || μετὰ 188 Ξενίζεται ὁ Ἰμπέριος ὁ θαυμαστός ἐκεῖνος | διὰ τὰ λόγια τὰ δπισθεν τὰ εἶπεν ὁ πατήρ του V || 189 δμῶς θρηνοῦν καὶ κλαίγουσιν εἰς τὸ παλάτιν μέσα V || λύπης O || κλέματα NO κλάματα H : διόρθωσα || με] καὶ O || 190 καὶ λόγια παρπονετικά λέγει γὰρ ὁ πατήρ του H || 191 τῶν ὁμματιῶν] τῶν ὁμ — τῶν μου NV ὁμμάτια μου OH : διόρθωσα || υἱέ μου ἡ ψυχὴ μου] ἡ ψ. μου O παραλ. H || 192 ἀθυναμίας O || ἡ ἑλπίδα] ἐλπίδα VH || ὅπου εἶχα] ὁ. σέ'χα V ἡλπίζα H ὅπου ἐθάρρουν O || 193 σὲ OVH || εἰς] καὶ εἰς H || παρηγορία NOV ἐσὺ κοντά μου H : διόρθωσα || 194 καὶ ἐσὲν] ἐσὲν O || διώχνει V || τύχης OH || ἀπὸ H || 195 στερεύομαι ζωντανὸν H || κλαίγω NO || 196 πολλὰ N || καὶ θαυμαστή] μεγάλη NH — λην O || 197 παραλ. H || κατηγορίαν NO : διόρθωσα || ἐκ τοὺς ἀφέντες δλους] εἰς δλους τοὺς αὐθέντας N ἀπ' ὅλα τὰ ρηγάτα O || 198 παραλ. O || πῶς νὰ] νὰ H || ἔχω NH || ὑπομένω N || 199 ν' ἀποθάνω] νὰ ἄ. O νὰ ἀποθανῶ H δὲν παρέχει ἀναγνώσιμο N || ὀρφνός] δὲν παρέχει ἀναγνώσιμο N παραλ. O || καὶ H || 200 νὰ ἀνατρανίσω] καὶ ἀναθρανίσω V νὰ ἀνατρανίσω O νὰ ἀνατρανίζω H δὲν παρέχει ἀναγνώσιμο N : διόρθωσα || νὰ πάνου O δὲν παρέχει ἀναγνώσιμο N || ἐσὲ νὰ μηδὲν ἴδω] ἐσένα νὰ μὴ βλέπω H ἐσὲν νὰ μὴν παρέχει ἀναγνώσιμο N || 201 φιλτατε πῶς νὰ παρέχει ἀναγνώσιμο N || χωρισμὸ O || ὑπομένω OH || 202 Λοιπὸν υἱέ μου ἀπελθε] ἀπελθε υἱέ μου H || ποῖσον τὸ θέλημά σου] ποῖσε τ. θ. μου O ποιῆσαι τ. θ. μ. H ποῖ παρέχει ἀναγνώσιμο N || 203 εὐκὴ O || μετὰ σέν, νὰ σὲ διαφυλάττῃ] μ. σ. νὰ σὲ καταφυλάττῃ V μ. σ. νὰ σὲ διαφυλάκῃ O με... φυλάξῃ παρέχει ἀναγνώσιμο N || 204 ἔναι] εἶναι H || ὁμπρὸς καὶ ὀπίσω σου νὰ σὲ καταβοδῶν] ὁμπρὸς κ. δ. σου νὰ σὲ κ. O ὁμπρὸς ὀπίσω σου νὰ σὲ κ. H καὶ δ... νὰ σὲ καταβοδῶν] παρέχει ἀναγνώσιμο N || 2 ὁ ξενιτεῖαν NOVH : διόρθωσι || φίλους H || 206 ἄς εἴσαι εἰς τὴν ξενιτείαν ταπεινός εἰς τοὺς πάντας νὰ ὑπομένης H || πολ. λην] καλὴν NV || ξένους] πάντας NVH || 207 ἄπεγε O || θέλῃς] ἔχῃς NO || 208 πολλοὶ γὰρ ἀπιο- λίσθησαν] πολλοὶ ἀπολεστήκασιν NV ὅτι πολλοὶ ἐπελίσθησαν O || 209 ἐκ] ἀπὸ VH || ἱπάρια

μας] [π. V φαρία μας OH || και απε τους παλαφράδες] και παρχει αναγνώσιμο N να έχης δια
τιμή σου O και από τα ιδικά μας. α έχης δια την τιμήν σου H || 210 και εκ τα φρία μας... δια
την τιμήν σου παρχει αναγνώσιμο N παραλ. OH || μας] σου V || έχης] είναι V : διόρθωσα || 211
το πράγμα O τα πράγματα V || το έχομεν] τα ε. V όδοχομεν O || φιλοξενησαι O || μετά 211 φίλος
ας εΐσαι των παντων πλουσιων και πενήτων V || 212-5 παρλ. NOH || 214 τούτου V : διόρθωσα
|| 216 Με θλίψεις και με κλάηματα] με θλίψεις και με κλέματα NO και με τες θλίψεις τες πολλες
H || 217 Και αρχισε] κ. αρχεται N ερχεται O αρχισε H || μητέρα NOH || λέγει] λόγι* V λόγους
NH τους λόγους O : διόρθωσα || 218 λόγια καρδιοφλόγιστα] και λόγους καρδιοφλόγιστους NV προς
τόν υϊόν της ελεγε H || λέγει προς τόν υϊόν του O αρχεται δε να λέγη NV θρηνεϊ από καρδίας
H || 219 Φως] υϊε O || ψυχή] υϊε O || μάτια V δμματία O || καρδιά] — ρδια V πνοή OH || μου παραλ.
VH || ανασασμός] και ζωή O || 220 απανδοχή N || και παραλ. VOH || 221 μαχαίρι OH || δίοτομο
H || το βάνεις στην καρδιάν μου V... βάνεις εις την κ. μου παρχει αναγνώσιμο N εις την καρδιά
μου μέσα O που βάνεις εις την καρδιάν μου H : διόρθωσα || 222 σφάζης NH || διχοτομής N — μᾶ
O — μᾶς H || όλα τα σιωθικά μου παραλ. O || 223 μου παραλ. V || απέρχεσαι] βούλεσαι H || βού-
λεσαι] θέλεις H || να μισσεύσης] να μισσέψης V δια να μισσέψης H || 224 την ε] σου V όπου O || εδα-
λες] ελαβες NO || 225 παραλ. NOH || 226 και παραλ. NOH || βασιλεύς] θεός NOH || είναι
H || μετ' εσέναν N μ. εσένα O || 227 ευχή O || άπορος O — ρης H || τής] ό O || 228 να σε φυλάττη
πάντοτε μᾶλλον και να σε σκέπη H || να σκέπη σε] να σε σκεπάζη NV ας σε σκεπάζη O || να σε
φυλάττη H : διόρθωσα || εις την ξενιτείαν VO : διόρθωσα || σύντομα O || μετά 228 εις την στραταν
όπου υπᾶς δια να περιπατήσης H || 229 εκόλπιον O εκκόλπιον H διδω σου H || σε δίδω N || βασταί-
νεις H 230 ωστε] ωσπερ N ως ποτε O και όπου H || εκκόλπιο O εκκόλπιον H || βαστας το μετα
σένα V να έχης μ. σ. H να ε. μετ' εσένα O || 231 συμφοράν] σύμβαμαν N σύβαμα O σέβασμα H ||
ποτέ μηδέν] ποτέ σου δεν N ποτέ ουδέν O ποσώς ουδέν H || 232 κοντάρι VOH || δύνεται H || ποσώς
να σε φονεύση] υϊε να σε φονεύση N υϊε μου να σε βλάβη O δια να σε σκοτώση H || 233 τοποθετεϊ
μετά 234 O παραλ. NH || άλλ' ουδε από ξίφους] ουδε και άλλα ξίφη O || 234 ακριβά H || φύλαξε
N || ατίμητον υπάρχει] πολύτιμο πράγμα είναι H || 235 παρλ. NVH || 236 παραλ. NOH || 237
παρλ. NOH || Και ό V : διόρθωσα || 238 παίρνει και] ε. το O επηρε το H || κρεμάζει] και δένει
OH || επρός O || εις παραλ. O || λαιμόν] τράχηλον OH || 240 προσκυνα O || πατέρα NVH || μητέρα
NVH || 241 θρηνοῦσι NOH || 242 παραλ. H || Κλαίγουσιν O || απαντες] οι ε. NV || 243 δουκᾶτα]
φλουρία O || αμέτρητα] πάμπολλα H || πράγματα O || 244 Πολλοί — λλά OH || ενεκάζασι O αναγ-
κάζουσιν H ενεγκάσασιν N πᾶσι O υπᾶσιν H || 245 παραλ. V || εξέβη H || 246 άλλ' ου ποσώς] αλλά
ποσώς ου H Τοῦτο ποσώς NO || ηθέλησε H ηθέλησεν N ηθελεν O || την συβουλήν O τοῦτο να το
V || να ποίση] ποιήση V κείνην O || 247 μισσεύγει NH || κανείς] τινάς O || να μὴν] μὴ HO || μάθη]
νοήση O || 248 είναι H || του ρηγός] αφέντη O αυθεντός H || γιός O || μεγάλο H || 249 εξέδην και]
εξέβηκεν O || έμισσευσε H || τόν κόσμον να γυρίζη N πατέρα και μητέρα O || 250 τους] και τ. N
και τίς O || αλλότριους NV || 251 επτά χρόνους έποίησεν] επτά χ. εγύρισε O χρόνον άκέραιον περι-
πατεϊ H || στην ξενιτειάν] εις τής ξενίας N τής ξενιτεας OH || απέσω] τ' αλλότρια N τα μέρη O
την στραταν H || 252 παραλ. H || λιθάδια, ποταμίνες] ποτάμια και λιθάδια V || 253 όλον μετά τόν
κόσμον μεταθ. H || πεζός και] στεμένος NO || καβελλάρης V || 254 ουκ ἔδρεν ανθρωπον ποσώς] τινάς
δε ουκ ἔδύνατο O κανείς ποσώς ουκ ἔμπορεϊ H || [να] δια να VH || 255 εξέδην τον VH εξέδην
O || απαντα] όλον πάντα H || 256 εις το κοντάρι VH ἦτον καντάρια O || 257 'χεν O || 258 έμεταξέ-
θην N έμετεθλίθη O έμεταθ — H || κακή H κάκητα N || τής καρδίας] τ. κ. του N καρδιά H || 259
'Ηθέλησε εις τα [idia] εις τα ι. ηθελε O και ηθελεν εις τα ιδικά H || πάλιν να υποστρέψη H να
μισσεύση πάλιν O || 260 επαρέδραμε H επαραδιέδην O || εκατηλθε H — ηρτεν N επαρῆλθεν O ||
261 κ' O παραλ. H || 'Αναπόλεως N — τολής O || εσέμπηκεν N || 262 'Αναπόλεως N — τολής O || 263
εΐχε H || ευγενή] έμορφον V — ην O || 264 άπορεϊ H άπόρει O || επαινέσω] την ε. O την συγ-
γράφω H || 265 παραλ. H || χρυσιοκλούμιστη NO || ἦτον η κόρη κείνη] λιθάριν λύχην O || 266
ερωτικὴν ευγενικὴν πανήδονη κουρτέσα O παραλ. H || πανέμνοστη] — έμορφος V || 267 στρογγυλο-
εμορφοπούγουνη άσπρη και μαυρομάτα O παραλ. H || ενεντράνισαν V || τα δμμάτια της να ιδούσιν]
τής κόρης τα δμμάτια V || 268 παραλ. OH || 269 παραλ. NOH || 270 έμνηοῦσαν H || πατέρα NV
|| να τόν συμπεθεριάσουν] δια να συπε — O συμπεθερείαν να ποιήση H || 271 η κόρη [κείνη H και

ἐκεῖνος Ο || οὐκ ἐπαρδέχεται V οὐκ ἐπαρδέχεται Ν οὐ κατεδέχετο Ο οὐ παραδέχονται Η : διόρθωσα || ἵνα τὸν συγκατέβη Ν διὰ τὸ σ. Ο ποσῶς νὰ τὸ ποιήσῃ Η || 272 καὶ θλίψιν εἶχεν καὶ πικρίαν (—ρία Ν) ΝVO θλίψιν πικρία περισσὴν Η || εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ της] εἶχεν αὐτὸς πρὸς αὐτὴν Η ἐκεῖνος ὁ πατέρας της Ο || μετὰ 272 τὸ πῶς οὐδὲν παραδέχεται ἄνδρα διὰ τὸ ἐπάρῃ Η || 273 ἐν μίαν οὖν τῶν ἡμερῶν Ν καὶ μίαν ο. τ. ἡ. Ο καὶ μίαν ἡμέραν λέγει της Η || 274 μετὰ καὶ τῆς μητέρας της εἰς τὴν κάμαραν ἀπέσω Η λαλεῖ τὴν κόρην καὶ ἔρχεται στέκει καὶ ἐρωτᾷ τὴν Ο παραλ. Ν || 275 παραλ. ΟΗ || αὐτοῦ θυγατέρα Ν || 276 παραλ. Η || τάχα λογοκολάκευμα V καὶ λόγους κολακίματος Ο || 277 Εἰπέ μου Η εἰπέ καὶ Ν υἱέ μου Ο || τὸ παιδάκι μου] κόρη εὐγενική V || καὶ φῶς μου καὶ ζωή μου] κ. φ. τῶν ὀφθαλμῶν μου Η ψυχῆς παρηγορία V || 278 πῶς δὲν συμπίπτεις θῆλημα] πῶς οὐδὲν σ. θ. Ν τὸ πῶς οὐ καταδέχεσαι Ο τ. π. οὐδὲν παραδέχεσαι Η || 279 νόμος] ὁ ν. VO || τοῦ κόσμου Η || 280 δοξαστῆς Ο || καὶ ρήγαινα] ρηγίνα διὰ Η || 281 καὶ παραλ. Η || οἱ χρόνοι Η || συνέχει διορθωμένο συνέχω V συνέχουν Η || 282 ἀπρακτος] ὁ δ. Ο ἀπρακτα Η || καὶ παραλ. Η || κατακρίνου Ο || 283 ἀπὲ Ο || τὴν] τὰ Ο || ποίσω V ποιήσῃς Ν || θῆλημα] τὸ θ. NOH || 284 μεῦ VH || ἐμήνυσαν ΟΗ || ὑπανδρεύσω Η παντρέψω Ν πατρέψω Ο || 285 α' ἤμισι. παραλ. Ο || καὶ νὰ φρανθῶ V νὰ εὐφρ— Ν || καὶ ν' ἀπομεριμνήσω] νὰ δ. Ο νὰ δ. Η καὶ νὰ τὸ μεριμνήσω V || 286 παραλ. Η || μὴ VO || μὲ πάσχη] μ' ἔχη Ο || μεριμνᾷ] εὐφρανθῇ Ο || 287 παραλ. Η || ἡ Ἰμορφος ἐκείνη] ἐκείνη ἡ ὥραία Ο || 288 παραλ. Η || ὥς] πῶς V || εἶδε V || Ἰπέριον Ο Ἐμπέ— Ν || Ἰμορφον NO || καβαλλάρην V καβαλάβη Ο || 289 παραλ. Η || αὐθεντικά ἐπορεύετον Ν || ἀφεντ— ἔ. Ο || καὶ λαμπροφορεμένος Ν ὡς φυσικὸς ἀφέντης Ο || 290 παραλ. Η || 291 παραλ. Η || ἐβγάζει NO || λιθομάργαρο Ο || ὥραϊον παρανοχηδιν] ἀτίμητον λιθάρι Ο || 292 παραλ. Η || Ἰπέριον Ο Ἐμπέ— Ν || ἀντὶ ἐκείνην Ν ἀντις ἔ. Ο || 293 παραλ. Η || δὴ NO || Ἐμπίριος Ν || ἐτρώθη Ο || 294 παραλ. Η || λυγροφυχά Ο || συχοσαναστενάζει Ν ἐτρώθη ἡ ψυχὴ του Ο || 295 ἐβγάνει καὶ βασιλικὸν πανέμορφον ὥραϊον παραλ. Η || Καὶ κάλιν] κάλιν δὲ Ν || Ἐμπίριος Ν || 296 παραλ. Η με λίθον πολυτίμητον ὥραϊον δακτυλίδιν Ο || Ἰμορφον Ν || 297 παραλ. Η καὶ στέλνει ὁ Ἰμπίριος εἰς τὴν ὥραϊαν Μαργαρώνα Ο || στέλνει το] στέλνει πρὸς Ν || κόρην] ὥραία Ν || 298 παραλ. NOH || 299 παραλ. ΟΗ || 300 παραλ. ΟΗ ὄρκον κηιοῦσιν ἀφωρὸν νὰ εἶναι ἐνωμένοι Ν || 301 παραλ. Η || 302 παραλ. NVH || κλυθᾷ Ο : διόρθωσα || 303 παραλ. VOH || 304 παραλ. ΟΗ || λόγια] τὰ λ. V || 305 καὶ ἡ Μαργαρώνα ὡς φρόνημη τοιαῦτα ἀπηλογήθη Ο καὶ τότε ἡ πανέμορστη ὥραία ἡ Μαργαρώνα | ἀπόκρισιν δίδει τοῦ πατρὸς ὡς ἔπρεπεν ἀξίως | ὡς φρόνημη καὶ εὐγενική τοιαῦτα ἀπηλογήθη Η || πανέμορφα Ν || ἀπηλογήθη] τοιαῦτα ἀπηλογήθη Ν || 306 αὐθέντη Ο || μου παραλ. ΟΗ || πανένδοξε μέγα ἐνδοξε ΟΗ || ρήγα] αὐθέντη Ο || τορκάχα Ο || 307 τὸν ὀρισμὸν σου σήμερον θέλω το καὶ νὰ γένῃ Ο τ. δ. σου τὸ θῆλημα θέλω το κ. ν. γ. Η || 308 ἐὰν NO || νὰ συνδεθῶ] καὶ νὰ συδεθῶ V νὰ σὲ δοθῇ Η παραλ. Ο || ἄνδρα] καὶ δ. NH || διὰ τὸ νὰ πάρω] δ. νὰ ἐπά— NH νὰ ἐπάρω Ο || 310 ἅπαν Ο γέροντες Η || 311 ἵνα] διὰ τὸ νὰ V γιὰ τὸ νὰ Η || καβαλλικεύσουσι Ο —ἐφουσιν V || δώσουν] παῖδουν Η || κονταρίας Ν —ρίες Ο κονδαρίες Η || 312 ἐξήβη Ο || ἐπιδέξις Ο π. ἀνδρειωμένος Ν || ἀρέση] δ. καὶ ἐμένα Ν || 313 ἐκεῖνος Ο || ἄντρα Ο || νὰ τὸν ἐπάρω] διὰ τὸ ἔ. NH || 314 πάρω ξένον] παραξένο Ο πρόξενών μου Η || πούποτε Ο || εἶναι Η || καρδίας ΝVOH : διόρθωσα || 315 τὰς βούλεισαι Ν πού β. Ο μου οἱ πολλὰς Η || γίνουν Ο || μεγάλης Ο || λύπης] θλίψεως Η || 316 πόθο Ο || βούλομαι] θέλω το ΟΗ θέλω καὶ V || ἀγαπῶ το] καὶ νὰ γένῃ Ο || 317 μητερός Ο || 318 φρόνιμους νὰ τὴν καθοδηγήσουν] ἐνδοξους γραμματικὸς μεγάλους ΟΗ || 319 νὰ τὴν διδάξουν νὰ τὴν εἰποῦν Ν νὰ τὴν καθοδηγήσουν ΟΗ || 320 παρασάλευσε ΟΗ ἐπαρασάλευσεν Ν || ἐκ] εἰς Ο || εἶπε Η || 321 λόλον Ο || πρωτινὸ Ο ἔμπροσθεν Η || ποσῶς νὰ μεταθέσῃ] νὰ τὸν παρασαλεύσῃ Ο οὐ παρασάλευσεν τὸν Η || 322 καρδιάς της] —δίαν Ν βουλὴν της V καρκαρδίαν Ο || 323 τὴν βουλὴν] ψυχὴν Ν τὴν ψ. Η ἐννοίαν Ο || παρασαλεύει] μετασά— Η || 324 νὰ ποίσοις τὸ θῆλημα τῆς κόρης] καὶ θῆλημα τῆς κόρης νὰ ποιήσῃς Ο || 325 μὴ] μήπως Η || σεβῇ Η || ἀσθένεια Η || εἰς θάνατον] θάνατον Η || ἐπέση Ο ἐκπέ— NV διαλάβῃ Η : διόρθωσα || 326 στερεθῶν] ὑστεροῦν Ο || τὰ κάλλη Η || ὡραιότητα Ο || 327 νὰ διαλαλήσουν τώρα] νὰ . . . τώρα παρέχει ἀναγνώσιμο Ν ὄργανα φρικτὰ καὶ διὰ τὸ νὰ σαλπίσουν Ο διὰ τὸ γιβεντίσουν Η || 328 Ἀνατολὴν Ο || 330 παραλ. V || ἵνα καβαλλικεύσουσι Ο γιὰ τὸ κα—σιν Η || νὰ ἔλθουν] καὶ νὰ ἔλθουν Ν νὰ δώσουν κονταρίες Ο || εἰς τὴν ρένταν] ἀπέσω εἰς τ. ρ. Ο || 331 κονταροκτυπήσουν Ο || 332 ἐξήβη Ο || πρόθυμος] δόκιμος Ο || ἄνδραγαθίας NH —ίαν Ο || νὰ ποιήσῃ V ποι— Ο || 333 παραλ. Η || καβαλλερῖους NO —βέλλα-

ρούς V: διόρθωσα || ξέβη καβελλάρης V ξέβη ανδρειωμένος O || 334 εις τ' αρματα V αρματα O ||
 κονταρίας OH || 335 να τον ρεχθῆ ἡ ρήγαινα] να τ. ορε— ἡ ρ. V να ορεχτῆ ἡ ρ. O και ἡ ρηγίνα
 τον ιδέχθηκεν H: διόρθωσα || και ανδρα N ανδρα O || να της τον δώσουν NH να τον επάρη O ||
 336 ακούσαν το H και ηκουσάν το H ἡ. τότε V || οι επαντες] δ. O || μετα 336 Έκατ' επεριμαζώ-
 θησαν του κόσμου τὰ φουσσατα N ἡ. επεριμαζώχτη—τ. κ. τὰ ρηγῆτα O παραλ. VH || 337 επερι-
 μαζώθησαν N επεριμαστόχτισαν O || αντριωμένοι O || 338 ιναται O || καβαρλαλίω O καβελλαρίων.
 V || 339 ανέφρακτον] ενόδηνον H || μεγάλην ευφημία N μ. ευθυμίαν H μεγάλες ευθυμίες H || 340
 εγλακρα N καλὰ O || καλούς] μεγάλους NVH || καβελλάρους V || 341 αφέντας O αυθέντες H ||
 και τοπαρχαρες O ἦσαν περισσοι H || μάλλον και κεφαλάδας] αρχοντες κεφαλάδες H || 342 σκίαι.
 O || μετα την ρήγαινα V μ. της ρήγαινας O μαζι μετα την ρηγίνα H || 343 ἡ³ παραλ. OH || τους
 H || τὸ παραθύρι H || 344 παραλ. H || τὸ τις] ποιος O || 345 εναν] εναιν H || θαυμαστό O —τὸ
 N || φοικτὸς N || ανθρειωμένον O και ανθρειωμένος N || 346 τον N εν H || ποτὲ] κ. πώποτε V
 ποσῶς NH || ἄλλος NH || 347 θαρσὺς VH || πανώραιος NH ώρατος V || καβελλάρης V || 348
 ανθρειωμένος ευγενῆς] δ. θαυμαστός O καλοπιτήδειος ανθρωπος H || ἀπὲ N || 'Αλαμανίαν OH || 349
 παραλ. V || εκαβαλλίκευσεν O || 350 παραλ. V || αστραπτεν O εστραπτεν N || ἥλιος] ὁ ἡ. H || εις]
 ἐκ H || γνέφη H || 351 παραλ. V || ἀπ' ὅλον τὸ φουσσατο] και ἀπὲ τους ανθρειωμένους N || 352
 οὐδὲν ἐμπόρεσεν κανεὶς [να τον απαντήση N παραλ. V || 353 παραλ. V || τὴν³] του O || 354 παραλ.
 V || τὴν τόλμην και τὴν δύναμιν] και τὴν ἐπιδειξιότητα H || 355 κρούσιτον ἐξοπίσω V και δπιστεν.
 τον κρούσιν O || 356 ἐξήτησεν O ἐπεζήτησεν N || τοῦτο] ἀτὸς του H || ἀπὲ τον ρήγαν N ἀπὸ τοῦ
 ρήγα H || 357 διὰ να τον δώσουν] να τ. δ. N || να τότε δ. V || δπιστε O αποπίσω H || ἰδοῦν NV ||
 ἐὰν τον O αν τότε NV || 358 ἐσείστηκεν OH || ἀπάνου NO || ἀπὸ O ἐκ H || 359 οι επαντες
 ἐφρίξαισιν διὰ τον 'Αλαμάνον H || ὅλοι] πλὴν O || κοντάρι VO || τοῦ 'Αλαμάνου] 'Α. O || 360 και ὁ
 ρήγας] ὁ ρ. H || 361 ρηγίνα H || εις τοῦτον] τ. O εις αὐτόν H || εὐσπλαχνίσθη N ἐσπλαγχνίσθη
 V διεσπλεγχνίσθη O ἐσπλαγχνίσθη H: διόρθωσα || 362 Καὶ ἡθέλασιν] ἡ. NOH || ἀπὸ καρδίας
 NVO φυχῆς H: διόρθωσα || γαβρόν N γαμπρόν H γαπρόν O || 363 ἡ ώραία] ὦ. VO θυγάτηρ.
 H || ἡ Μαργαρώνα] M. H || 364 καρδίαν φλογερὴν VO κρυφὰ πονέματα H || μεγάλην λύπην] κρυφὰ
 τὰς λύπας H || 365 ἡμφάνηκεν N || ὁ 'Εμπίριος N 'Ιμπεριος V ὦν ὁ 'Ιπίριος O || ρέντα NVO ||
 366 τὸ ριζικὸ O τοῦ ριζικοῦ N τοῦ 'Αλαμάνου H || τοῦτον τον 'Αλαμάνον] να ἐνίκα ὁ 'Ιμπίριος
 να ἐνίκα ὁ 'Ιμπίριος τοῦτον τον 'Α. O || ἡ τύχη να νικήση H || 367 πρὶ νικήση ὁ 'Αλαμάνος και
 πάρη με γυνή του O || να ἐνίκησεν παραλ. H || 'Εμπίριος N || μὴ πείση εις ἄλλου χεῖρας] να μὴ με
 πάρη ὁ 'Αλαμάνος N μὴ με π. ὁ 'Α. H || 368 διότι] δι. οι δύο O || εἶχαν σπλαγχνικήν O τὴν.
 ἀγάπην της H || ἀγάπην εις τον 'Ιπίριον O δ. ε. τ. 'Εμπε— N εἶχεν εις τον 'Ιμπίριον H || 369
 Καὶ τοῦτα ἐτεχνοποίησεν] και πάντα ἡ κόρη ἡλπιζεν H παραλ. O || διὰ να τον πάρη ανδρα] να τότε
 πάρη δ. NO ανδρα να τότε πάρη H || 370 παραλ. NV || ἐχάρισεν O || ευεργεσίας H και εὐ. O :
 διόρθωσα || πρὸς] πὸς O || 'Ιπέρη iO 'Ιμπίριον H: διόρθωσα || 371 καῖνος VO || ἐκρυφα O || 372
 της φύσεως] τὸ φυσικὸν OH || τὸ φρόνημαν N του φρόνημα H τὸ φρονικὸν O || τον] το NVH || 373
 παραλ. NVO || 374 εἶδεν και ἐστοχάσθηκεν ἡ κόρη τον 'Ιμπίρη V ε. κ. ἐστοχάσθηκεν τον ἡ κ. τ.
 'Εμπίρη N || 'Ιπίριον O || [να] μὴ να H || 375 παραλ. NV || ν' O || 'Ιπίριος O || τοῦ 'Αλαμάνου
 O || 376 παραλ. OH || μανδύλι N || ἔρριξεν V || να δέση] στὸ χέρι V || 377 παραλ. VOH || 378
 παραλ. NV || 'Ιπίριος O || τὴν Μαργαρώνα O || 379 παραλ. NV || σκουδέρον O || 380 παραλ. NV ||
 τὲς τέχνες H || 381 μαῦρον εκαβαλλίκευεν φαρὶν ὠραιωμένον N παραλ. V || φαρὶν] φαρὶ 'τον O ||
 382 παραλ. V || φριστόν O || δοκιμὲς O || θρασὺ OH || 383 'Αρματα] Καὶ δ. H || ἐφόρειν τὸ φαρὶν]
 τον ἐφόρεσεν O ἐφό— H || ἀργυροπεταλᾶτα] ἐξάκουστα μεγάλα H ἐξακουστά πατοῖα O || 384 παραλ.
 NV || ἀπάνου O || λαπρὰ O || 385 παραλ. V. χρυσοτζάπατη H χρυσοπέταλη O χρυσοκόκκινον N:
 διόρθωσα || 386 παραλ. VO || ἐθέκασιν] ἐσέκασαν N || ξένη, τετιμημένη] —να, —να H || μετα 386
 ἐσάγισεν τον μαῦρον του ὡς ἐκρεπεν ἀξίως O || 387 ἀρματώθη (—θην H) ὁ 'Ιπίριος ('Ιμπε— H).
 σὰν (ὡσὰν H) ἦτον μαθημένος OH παραλ. V || 388 ἡλιόλαμπρα καθρέπτου θεωρίαν H δ. ἡ.
 καθέπτω θίαν εἶχον O παραλ. V || σ'] εις N || 389 παραλ. OVH || 390 ἐφόρεσέν των κίφλην κασ-
 σιδίου O παραλ. V || εις] και εις H || κεφάλι H || κασιδι H || τὸ οὐκ ἐφάνην] ὠραιωμένον H || 391
 και βάνειν κόρακαν εἶχεν εις τὸ καρφάλιν τοῦ κασιδίου τὴν τούρλα O παραλ. V || ἐγκοφθὸν N
 σκωτὸν N: διόρθωσα || εις τοῦ NH: διόρθωσα || τούρλαν H || 392 παραλ. V || εις τὴν N || κορφή.

του Ν κόρην φήν Ο || ἀπάνου ΟΗ || 393 παραλ. V || φτερὸν ΟΗ || παγωνίου ΝΟ πάγου— Η : διόρθωσα || βαμμένο Η || κιτρινόχρεον Ν κιτρινόχρυσον Η || 394 παραλ. V || ἐτοῦτο Ο τοῦτον Ν || ἦτον] εἶχεν Η || σημάδι του Η σημάδι Ο || τὸ σύρουν Ο ὁ Ἱμπέριος ὁποῦ εἶχεν Η || εἰς τὰ] τ' Ο || 395 παραλ. V || μακρία Η || ἐξεπήδησεν Η || εὐρέθη] καὶ εὐ— Η || 396 παραλ. V || ζωγραφισμένο Η σουχραφί— Ο || 397 παραλ. V || πῆχεν καὶ ἐσέβηκεν Ο ὑπῆγεν κ. ἐ. Η ἐσέβην καὶ αὐτὸς Ν : διόρθωσα || 398 παραλ. V || θεωρία Ν || μεγάλην ΝΟΗ : διόρθωσα || μορφοσύνην Ο —νη Ν || 399 παραλ. V || εἶδασιν Ν || εἶπαι Ο εἶπαν Ν || ὁμοιάζει Ο || 400 παραλ. V || πορφυρογέννητη Η || ἡ ώρα] ὦ. ΟΗ || 401 παραλ. V || ὥσάν Ν || Ἑμπέριος Ν Ἱπέ— Ο || ἐχάρην ἡ ψυχὴν Ο ἐτρώθη ἡ ἡ καρδία Η || 402 παραλ. V || ἐπακαλία Η || 403 παραλ. V || καὶ πάτερ] πατέρων Ν || βασιλεὺς Ν || 404 παραλ. V || Ἱπέριο Ο Ἑμπέ— Ν || νὰ] ἵνα Ν || εἰς τὸ κοντάρι Η τὸν Ἀλαμάνον Ο || 405 καὶ ὁ Ἀλαμάνος παρευθὺς δταν εἶδεν τὸν νέον Ο κ. ὁ Ἀ. π. γνωρίζει τὸν Ἱμπέριον Η || 406 παραλ. Ο || ἀγγελουσουσσυμῳάτων Ν ἀγγελομήτην λαμπρόν Η || καλὰ ἀρματωμένον Η || 407 παρευθὴν Ο || 408 ὁ ρήγας ὁ φρικτὸς] δὲ ὁ εὐγενὴς V || φουσαῖτο Η || 409 ἵνα παραμερίσουσι Ο νὰ πα—σουν Η || ἄδεια V στράταν Η στράτα Ο || ποῖσουν ΝVO || ποιήσουν Ο ἔλθῃ Η || τὸν Ἑμπέριον Ν τ. Ἱπέ— Ο ὁ Ἱμπέριος Η || ἄδεια V διὰ ΟΗ || 411 παῖζουν ΝΟ —ξη Η || τὲς κονταριές] καὶ τ. κονταριές Η τὰς κονταρέας ΝV τὰ κοντάρια Ο : διόρθωσα || τὸν Ἀλαμάνον Η || 412 βούκινα] δργανα Ο || τὰ παιγνίδια δλα] δλα τ. π. Η πάντα τὰ παιγνίδια Ο || 413 τροπέντες Ο || 414 Ἑστάθην] ὑπῆγεν Η || ὁ εἶς] εἶς Ο || εἰς τὴν μίαν V ε. τ. μία Η στὴν μίαν Ο || μερίαν ΝVO —ρία Η : διόρθωσα || ἄλλος] ἕτερος ΟΗ || 415 πιλαλοῦσι V —λοῦν Ο || φαρία ΝVHG ἀλογα Ο : διόρθωσα || κονταριές ΟΗ —νδαριές G || 416 ἔδωκεν ΗG || Ἱπέριον Ο Ἑμπέ— Ν Ἱμπέρην G || 417 ποσῶς] ἀλλὰ π. Ο || οὐδὲν τὸν ἔσεισεν] οὐκ ἔ. Ο οὐκ ἀνεσειστήκεν Η οὐκ ἀνασῆκωσεν G || ἀπάνου Ν αὐτὸν Ο || ἀπὲ Ν ἐκ ΗG || σέλλα V || 418 παραλ. ΟΗG || ἐδιέβηκεν ΝV : διόρθωσα || στὴν μίαν μερίαν V ὁμπρὸς Ν || εἰς τὴν ἄλλην] ἐξοπίσω Ν || 419 Πάλι G καὶ πάλιν VO || ἔμπροσθεν Η ἐδιέβηκαν Ο || 420 ἐθέκαν Ν ἔθηκαν V || κοντάρια τως G κ. Ο || καὶ οἱ] οἱ ΟΗG || 421 παραλ. ΝVO || φαρία ΗG : διόρθωσα || 422 πιλαλοῦν VO || ἀλογα] φαρία ΟΗG φ. τους Ν || ἀνδρειωμένα Ο μὲ κακία V καὶ μὲ κάκην Ν || 423 μὲ ἰσχυρὴν τὴν δύναμιν καὶ μὲ ἀλαζονείαν V παραλ. ΗG || καὶ ἀλαζονείαν] καὶ μὲ ἀ—νείαν Ν καὶ κάκωσιν Ο : διόρθωσα || ἐχθραν] μάχην Ο || 424 εἰς τὸ στῆθος τὸν ἐπέτυχεν ὁ Ἱμπέριος τὸν Ἀλαμάνον ΗG παραλ. ΝΟ || 425 σύσσελλον τὸν ἐπέτασε (ἀπέταξεν) Η ἀπάνω ἐκ τὸ φαρίν του ΗG || ἀστόχα Ο || ἀπέταξεν V || συσσελλοαρματωμένον] σελλοχαλινωμένον Ο || 426 παραλ. VOHG || Ἑμπέριος Ν : διόρθωσα || 427 παραλ. ΝΟ || μαζί] ἀντάμα ΗG || 428 πεζεύει ὁ Ἱμπέριος νὰ κόψῃ τὸν Ἀλαμάνον Ο || σπαθί V || Ἑμπέριος Ν || 429 παραλ. Ο || 430 ἔτσι ΝΗ ἴτις V ὥσάν Ο || εἶχασιν τὸ GH εἶχαν καὶ τὸ ΝV τὸ ἔχουν Ο : διόρθωσα || στοίχημα VOH || ὕστερον νὰ τὸ ποῖσουν] ποιῆσαι εἰς τὸν ἄλλον Ο || 431 κερδίση ΝVO νικήσῃ G || δύο ΝVOHG : διόρθωσα || νὰ νικήθῃ εἰς τὴν ρέντα Η νὰ ν. ε. τ. μάχην Ν νὰ ν. στὴν μάχην V νὰ κερδεθῇ εἰς τὴν ρένταν G ποιῆσαι εἰς τὸν ἄλλον ὁποῦ νικήσῃ Ο || 432 παραλ. Ο || 433 τρέχουσιν Ο || καὶ πῖανουν G πιάνουν Η || Ἱμπέρη V Ἱπέ— Ο Ἱμπέριον Η Ἑμπέρην Ν || 434 λὲ Ν || ταχὰ Η || ἀπὲ ΝV || τὸν ρήγα Ν τοῦ ρ. ΗG || 435 χάρισεν Ο || 436 παραλ. Ο || Ἀλαμάνο G || 437 καὶ ὁ] ὁ ΗG || νὰ σὲ] σὲ ΗG || καὶ] δὲ καὶ Ν || 438 Ἑμπέριος Ν || φρονικός Ο τὸ φυσικὸν ΝVHG : διόρθωσα || φρόνιμ' Ο ἑμορφα ΝΗ ὁμορφ' G || ἀπηλογήθη ΟΗ ἀπε—θην Ν || 439 καὶ παιδευμένα] π. Ο εὐγενικά] ἀρχοντικά V σιγανὸ Ο || 440 ἄς πάμεν εἰς τὴν κατοῦνα νὰ ἐβγάλῃ τὰ ἄρματα μου Ο παραλ. ΗG || 441 παραλ. VHG || τὸ] καὶ εἶτε Ο λαμπρὸς Ν φρικτὸς Ο || καὶ ἡμεῖς] ἡμεῖς Ο || τὸν] τὸ Ν || 442 παραλ. ΝΟ || ὑπῆγεν ΗG || σπῖτι Η || κατοῦνα VH || 443 παραλ. VHG || Καὶ τότε] λέγει τ. Ο || Ἑμπέριος Ν || δένουν Ο || 444 τὸν Ἀλαμάνον προβοδᾷ τοῦ ρήγα τὸν χαρίζει V || τὸν Α. ἔστειλεν, τ. ρ. τ. χ. ΗG || σφόνδυλαν Ν || ρήγα Ο || 445 εὐχαρίστησεν Ο || δῶρα τὸν ἀποστέλλει] καὶ δ. τόνε στέλλει Ν || 446 παραλ. VHG || λιθαροχρυσομάργαρον Ν || χρυσιωμένον] λαμπροτάτον Ν || 447 πορφυρογέννητη ΗG || ἡ ώρα] ὦ. VOHG || 448 ὁπρὸς Ο || πατέρα V || 449 παιδευσιν] παίνεσιν G || καὶ 1] μὲ ΗG || καὶ 2] μὲ ΗG || ταπεινὸν τὸ ἦθος] ταπεινοφροσύνην G || 450 ἀφέντη Ο αὐθέντη μου ΗG || 451 ὀρισμὸν] δ. σου ΗG || θέλημα ΟΗG θέλει V || τὸ ἐχρηζες ἐποικέ το] τ. ἔ. ὑποκάτω Η τὸ χρῆζει ἡ βουλή σου G ἄς ἔν' μὲ τὴν εὐχὴν σου Ν θέλω το καὶ νὰ γένῃ Ο || 452 τὸν νέον] τοῦτον τὸν ν. ΗG || τὸν εὐγενῆ] καὶ εὐγενῆ G || αὐτον Η τὸν Ο || καβαλλάρην V || καβαλλάρη Η || 453 αὐτὸς Ν || ἐνίκησε Η || ρέντα ΟΗ τζούστραν V || τζόστραν G τζούστριαν Ν

ρέντα V || 454 εὐχὴν] βουλὴν NO || σήμερον] καὶ ὁρισμένον NO || 455 καὶ τοῦτο] καὶ NO καὶ αὐτὸν
 G || ἂν οὐκ ἠθέλησας] οὐκ ἦ. VH ἂν δὲν θέλῃς G || οὐ τὸ θέλεις νὰ γενῇ N ἂν θαλήσης O: διόρ-
 θωσα || ἀφέντη νὰ ποιήσης G αὐθέντη νὰ τὸν ποιήσης H καὶ νὰ τὸ σκόψῃς N διὰ νὰ τὸ σκέψῃς
 O || 456 β' ἡμιτ. διὰ νὰ φαρμακωθῶ διὰ νὰ φάγω O || φαρμάκι NVH || 457 σὺ O || παρουσίαν
 VHG || μόνον σου H μόνος V μοναχός σου O || κέρδαισε HG χάρισε N || 458 μόνον σου H μόνος
 V || σκίρτησε NVO || μόνος] μ. σου NV μόνον σου H μόνος του O || ἀγαλλιάσου NV ἀγαλλίου
 O || 459 μετὰ καὶ τῆς μητρός της] ὁμοῦ μὲ τὴν ρηγίνα H ὁ καὶ ἡ μητέρα G || 460 οὐ δύνονται
 ποσῶς G οὐ δύναται ποσῶς O ποσῶς οὐ δύνονται N || τὸν νοῦν της νὰ γυρίσουν] ν' ἀλλάξουν
 τὴν βουλὴν της NO || 461 μνηοῦσι O || Ἰπέριον O Ἐμπέ — N || νὰ ἐλθῇ H νὰ ῥθῇ G ἔρχεται
 NO || πλάτι OG || χρυσωμένα VOHG || 463 καμοχάδες χρυσωτοὺς G καμουχάδες ἑμορφους
 V ἄλλα χρυσοπράσινα N ἀλλάγια χρυσοπράσινα O || μὲ τὸ] καὶ μὲ G || μαργ-... ἔρι VOH ||
 464 παραλ. NO || αὐτὸς G || ἐστάθην VG || ρήγας] ὁ ρ. H || ὁ 3 παραλ. H || 465 παραλ. NO
 || ἐντυσε V ἐντύνει G || 466 παραλ. NO || λιθομαργαροζάφειρα G || ἀγλαϊσμένες HG || 467 παραλ.
 NVHG || τὸ] τὴν O: διόρθωσα || μετὰ 467 καὶ στέφουν τὸν Ἐμπέριον παίρνει τὴν Μαργα-
 ρώνα N || 468 παραλ. VHG || ὀρίζει] καὶ ὁ. O || ἐρθοῦν N ἔρτουν O: διόρθωσα || ὅλοι εἰς τὸ καλά-
 τιν] μικροὶ τε καὶ μεγάλοι O || 469 παραλ. VOHG || παρρησίαν N: διόρθωσα || 470 παραλ. V || G
 πρὶν ἀπὸ 468 στὸ N || στέφουν N: διόρθωσα || μετὰ 470 Ἐστεφανώθην ὁ Ἰμπέριος (Ἐμπ — N)
 μετὰ (μετὰ καὶ N) τῆς Μαργαρώνας VNH νὰ στεφανώσουν τὸν Ἰπέριον μετὰ τὴν Μαργαρώνα O
 εὐλογοῦσιν τὸν Ἰμπέριον μετὰ τῆς Μαργαρώνας G || 471 χαρὲς ἀνέκφραστες NO || μεγάλην εὐθυμίαν
 (εὐθυμία N) NHG μεγάλης ἐθυμίας O || 472 ἀπλήρωτα OH καὶ τύμπανα G || β' ἡμιστ. παραλ.
 O || μεγάλης ἡδονίτσας] ὀργαναῖδο νοῦσιν G || 473 ἦσαν] μέσα O || καλάτι OH || 474 παραλ. O ||
 ἔμφυχος HG || ἔμφυχωμένη ἦτον] ἦ. ἐ. πᾶσα N || 475 νεκρὸς ἂν ἦτον πάραυτα] πιστεύω νεκὸς ἂν
 ἦ. O νεκρὸς τε καὶ ἀναίσθητος V ἦ καὶ νεκρὸς ἀναισθητος πάραυθα H ἦ κ. ν. ἀ. G || ἦθελεν ἀνα-
 πνεύσει O ἦ. μεταπηδήσει H ἦθεν ἐξαναστήσει G || 476 ἐγίνῃ H ἐγίνετον NO γίνεται V || 477
 τοπάρχος N αὐθέντης VHG || μέγας] ρήγας NVHG || θαυμάστος O || Ἀναπόλειος N Ἀνατολῆς
 O || αὐθέντης] τῆς χώρας G || 478 ἐκράτιεν] εἶχασιν V || οἱ χάρες O οἱ χαρὲς V || τους παραλ.
 O || 479 αὐθέντας VHG || εἰς τὸν NH || 480 καβαλλαρίους NOH — ρέους V ἀφεντόπουλους G:
 διόρθωσα || τὰς ἀρχόντισσές των N τὲς ἀ. τους VH τὲς ἀ. της G || 481 περίγυον H || 482 ἑμορφό-
 τερη HG πανέμορφη N — φος O || οὐδὲν] της οὐκ N || 483 Τουρνέμου ἀπροπόζιτον πάλι στὴν
 Μαργαρώνα N παραλ. VHG || εἰς τὴν O || μετὰ 483 Καὶ πάλιν ὁ Ἰμπέριος μετὰ τῆς (τὴν G) Μαργα-
 ρώνας (Μαρ—να G) VG Καὶ π. ὁ Ἰ. καὶ ἡ Μαργαρώνα H || 484 Ὁ Ἐμπέριος ὡς φρόνιμος N
 ὁ Ἰμπ — εὐγενὴς O ὡς εὐγενὴς καὶ φρόνιμος V ὡς εὐγενεῖς καὶ φρ—μοι HG: διόρθωσα || τὲς Γρα-
 φὲς V τὴν Γραφὴν HG τῆς Γραφῆς N || νοοῦντα παραλ. O || 485 τὸν] του HG παραλ. O || πάλι
 VH ἡ γνώμη καὶ N || ἡ βουλῇ] βουλὴν O ὁ λογισμὸς G || ὑπάγῃ H πᾶ VG πᾶγῃ O || πρὸς τοὺς γονεῖς]
 π. τ. γονιοὺς O στὰ γονικά OG εἰς τὰ ἱγονικά H || 486 καὶ τοῦ πατρός του τὴν εὐχὴν νὰ ἐπάρῃ τῆς μητρός
 του N || ἐπάρῃ H || καὶ συχώρῃσιν O τὴν συγχώρη — G || του 1 παραλ. G || μητρός] τῆς μ. G || του 2
 παραλ. O || 487 πρὸς τὴν εὐγενικὴν] δὲ ὁ Ἰμπέριος V || ὥραία H || τὴν ὥραν N || τὴν 3 παραλ. H ||
 488 παραλ. VHG || ἤξερε O || λέγω] διδω N || 489 εἰς τὴν χώραν θέλω νὰ πάγω νὰ δῶ καὶ τοὺς γονιοὺς
 μου O || ἀπὲ N || εἰς τὴν χώραν N ὑπᾶμε H πᾶμεν G || 490 μὴ τὸ νοῆσῃ ὁ πατέρας σου καὶ ἐμᾶς οὐδὲν
 ἀφήσῃ H κρυφὰ ἀπὸ τὸν πατέρα σου μήπως καὶ δὲν μᾶς φήσῃ G || καὶ NVO: διόρθωσα || μάθη
 NVO: διόρθωσα || μᾶς] μὲ NO || 491 ἄς ξηβοῦμεν] νὰ ἐβγοῦμεν N νὰ ἐξελθοῦμεν VH νὰ ἐξέλθωμεν
 G || μετὰ ἄβουλα προσθ. πατρός σου καὶ μητρός σου O || κανεῖς] τινὰς G || νὰ μὴ H μὴ O || εὐξέρῃ O
 μάθη VHG || 492 παραλ. O (πβ. δμως κριτ. ὑπόμν.) 491 O || θέλημα VH || σου 1 παραλ. G ||
 καὶ 2] κ. τῆς G || 493 ἂν] καὶ ἂν NO || ῥθῆς G ῥτῆς O || μετ' ἐμοῦ G μ' ἐμοῦ V || ὥραία] ὦ.
 Μαργαρώνα HG π. ἡ M. V || νὰ μὲ ἀκολουθήσης NHG παραλ. V || 494 ὑπᾶμεν V πᾶ—G ὑπάγω
 NO || πατρὶδα NOH || μου 1] μας V || καὶ εἰς τὰ γονικά μας V νὰ εὐροῦμεν τοὺς γονεῖς μου καὶ
 τὰ συγγενικά μου G || 495 ἤξευρε νέα εὐγενικὴ ὅτι ἔναι ἐκ τὴν Πρεβέντζαν V πλὴν νὰ ἐξεύρης
 (ἤξ— G) εὐγενικὴ ὥραία Μαργαρώνα HG || εἶναι N || Πρεβέντζα O || 496 ρήγας] ὁ ρ. NO || Πρε-
 βέντζας O || 497 ἐμένα VOH || ἀφεντία OG || τῆς χώρας] ὅλη V || 498 Πρόσσεχε] πλὴν π. NOHG ||
 μὴ τὸ μολογήσης H μὴ με ὁμολο— (μολο— O) NO || 499 εὐγενικά] φρόνιμη G || ἀπηλογήθη
 NOH || ἀπηλογήθη V || 500 εὐγενικὰ] μέγα ἔνδοξε NO || ἀνθρεωμένων O || 501 εἰς τὰς χεῖρας σου]

ε. χ. V ε. τὰ χέρια HG || 502 ἰσάνα H || πατέρα NVH || μητέρα NVH || 504 εἰς τὸν NOH || ἀφέντη OG || ὑπᾶμεν] νὰ ὑπᾶμε H νὰ πᾶμε VG ἄμε με NO || 505 ἐκάθισαν G || ἐκάσαν] καὶ ἐ. HG || ἰδειπνήσασι O ἰδειπνήσαν G || τοῦ πεθεροῦ O τὸν πεθερὸν VHG || 506 Καὶ παραλ. G || ἀφόντου H — ντις O ἀπὴν G || ἰδειπνήσασιν VH || ἐπεφάγασιν N — σι O || πᾶσι O || ν' ἀναπαυθοῦσιν VG νὰ ἀ— υτοῦσιν N ν' ἀ— υτοῦσιν O || 507 σκουδέρων NO || τὰ φαρία] τὰ φαριά του G τὸ φαρίν του O || 508 κρυφὰ σιγὰ HG || καὶ παραλ. V || τινὰς] κανεῖς NVO || μὴ τὸ NOH νὰ μὴ G || νοήσῃ] μάθη V || 509 παίρνει πράγματα O ἡπῆρε πρᾶγμα H ἐπῆρεν πρᾶγμαν G || ἀπειρον] ἀπλήρωτον N ἀ— τα O τῆς προικὸς HG || ἀρίθμητο HG — τὰ O || λογάρι H καὶ μέγαν N μεγάλα O || 510 Καβαλλικεύουν HG || καὶ οἱ δύο] οἱ δύο NO καὶ οἱ τρεῖς HG ὁμοῦ V : διόρθωσα || μὲ τὸν ὑποχέρῳ] μὲ τὸν ὑποταγόν τους NO ὁμοῦ μετὰ (μιτὰ H) τοῦ δούλου GH || 511 ὄλιην O || νύκτα OVH || περιπατοῦν N πορπατοῦν O || λιβάδια ποταμίνες] λ. ποταμιῶνες N βουνά τε καὶ λαγκάδια V λαγκάδια καὶ δουνία HG || 512 παραλ. V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 511 V) HG || ἄπανσαν N || βουνά N || 513 πολὺν τόπον ἐπέρασεν τοῦ γεύματος ἡ ὥρα V || Τόπον πολὺν ἐπέρασαν] πολὺν ἐ. πολὺν HG τὸν τόπον τῆς Ἀνατολῆς ἐπέρασαν] O || 514 παραλ. V (πβ. κριτ. ὑπόμν. 513 V) || καὶ τῇ ἐπαίριον τὸ πρῶτῳ O καὶ τὸ πουρνὸν ἐπέρασεν HG || μᾶλλον τὸ μεσημέριν] τοῦ γεύματος (γίνομ— G) ἡμέρα HG || 515 ἔμαθεν τ' G ἔμαθαν τὸ V μανθάνει N || μετὰ] ἐτὰ G || 516 ἀπέστειλαν καβαλλάρους καὶ ὑπᾶσιν (πβ— G) ὀπισθεν (ὀπισθεν H) τους VHG || Τριοχιλοῦς NO : διόρθωσα || ἔστειλα O || πᾶσιν O || ὀπισθεν O || 517 καὶ δέκα] δ. OVHG || ἡμέρες VOG || ἔλειπαν] ἔποικαν O || ἀλλὰ οὐκ εὐρηκάν τους O ποσῶς οὐδὲν τοὺς ἡῶραν V ὅπου ἐπερπατοῦσαν, ἀλλὰ ποσῶς οὐκ ἡῶρηκάν τους H. ὁ. ἐ. ἀ. π. ο. εἶδαν τους μὴδὲ γι' αὐτοὺς ἀκούσαν G || 518 ἐβγάζουν NO || κλέματα NO κλάματα H κλάγμα— G || πολλὰ] πικρῶς O || βρυχοῦν O || ἀπὸ καρδίας] μοιρολογοῦσιν O μοιρολόγι N || 519 ὁ ρήγας καὶ ἡ ρήγαινα] ὁ πατέρας τῆς καὶ ἡ μάννα τῆς V ὁ π. τ. κ. ἡ μητέρα τ. H πατέρας καὶ ἡ μήτηρ τῆς G || 520 παραλ. OHG || καί] τὲς V || ἀναστεναγμοῦς] τὰ δάκρυα V || καί^α παραλ. V || 521 Ἰπέριον O Ἐμπέ— N || ἄς φέρωμεν] νὰ στρέφωμεν V || τὸν λόγον] λόγον N || 522 ἡμέρες VOG || περιπατοῦν N πορπατοῦν O ἔλειπαν VHG : διόρθωσα || μετὰ σπουδῆς μεγάλου O ὅπου ἐπερπατοῦσαν (περιπα— G) VHG || 523 παραλ. O || βράχια H καὶ ὄρη καὶ ὄρη V || λαγκάδια καὶ ποτάμια] λιβάδια κ. π. N καὶ ποτάμια καὶ λαγκάδια H καὶ ποταμολαγκάδια G || 524 ἀπόθανεν VHG || δούλος τῆς G σκουδέρης του ὁ δούλος H σκουδέρος N σκούδερος O || θάπτου OG θάπτουν H || στήν G || 525 παραλ. V || καὶ πᾶσιν OG πιάνουσιν H || στήν ὁδόν τους O τὴν ὁ. τῶς G τὴν στρατάν H || 526 καὶ παραλ. VO || ὠραιωμένην] χαριτωμένη O || 527 θάλασσαν O ἡ θάλασσα HG || γύρισμα VHG εἰς τὴν μέσην O || κόρπον εἶχεν] ἦτον κόρφος NO || 528 ἀπόσω G || ἀπέσω^α] καὶ ἀ. V καὶ μέσα HG || 529 ἦτο OG || τριγύρωθεν HG || ἦταν V ἦσαν H σαν G || πέτρα O || 530 ἐπέξευσεν O || τὸν αἰγιαλὸν NH ἄλλον τόπον O || ἔτον V ἐκεῖ ὅπου ἔτον G || βρύση G || 531 ἀκούμπησε H ἐκ—σεν N ἐκούπησεν O || εἰς τὰ γόνατα NO στὸ γόνα τοῦ H στὸ γόνατον G || Ἐμπέρη N Ἰμπερίου OH Ἰμπερού G || 532 ν'] νὰ H || νὰ κοιμηθῇ καμπόσο H ἐκ τὸν πολὺν τὸν κόπον NO || 533 Ἐβγάνει] σηκώνει NO || προσκεφαλὰδιν βάνει] θέτει προσκεφαλὰδιν N θ. προσ—δι O || 534 Ἐπαίρνει] καὶ παίρ— HG || καί] νὰ N παρολ. O || ὑπά] πάγει H πά G || 535 δοξέφη V || πέρδικα VOH || τὴν κόρη O τῆς κόρης VHG || 536 ἐβγάζει NO || ἐγκόλπιον HG — λπιν τοῦ N ἐκόλπιόν του O || τῆς κόρης VHG || 537 παραλ. HG || ἐκεῖνο N || τὸ παντίμητον] τὸ ἀτίμητον O ὅπου τους ἔδωκεν V || ἡ μάννα V || τοῦ Ἐμπέρη N του ὑπάρχει O || 538 ἡ θαυμαστὴ] τὸ ἐκόλπιον O (βλ. ὑπόμν. 539) || 539 <ἐκεῖνο τὸ ἐγκόλπιον> πρόσθεσα (πβ. κριτ. ὑπόμν. 538 O) || εἰς τὸ NO || θέτει] ἔθεκεν O || Ἀντί στίχ. 538 - 9 εἰς τὸ στίθος τῆς τὸ ἔθεκεν (ἔθεκεν) G ὠραία ἡ Μαργαρώνα HG || 540 βλατίν NG—τί H βλακί O || ραμμένο H με] εἰς NO || γαῖτάνι H γατάνιν N γατάνι O || 541 ἐπεκοιμήθην N — θη O ἀποκοιμήθην H || ὠραία NVO εὐγενικὴ H εὐγενὴς G : διόρθωσα || ὑπνον γλυκὺν καὶ μέγαν] ὁ. γ. κοιμάται V ὠραία ἡ Μαργαρώνα HG || 542 ἀλησμονᾶ H ἔλη — NG ἐλησμόνησε O || ἐγκόλπιον^α HG || εἰς τὸ NVOH ἀπάνω G — νου NO || 543 παραλ. O || ἐφάνη γοῦν] τὸν ἐφάνη γ N ἐφάνη γὰρ G || τοῦ σταυραστοῦ H τοῦ στρου αἰτοῦ G παραλ. N || εἶναι ἀπὸ] νὰ εἶναι G εἶναι H || 544 χουνίζει γοῦν O ἐφοῦμισεν VHG || σταυραστοῦς VH σταυραστός G || ἐπαίρνει HG || ἐγκόλπιον NO—λφι H—λφιν G || 545 παραλ. VHG || <ἐπῆρεν το καὶ ἐπέταξεν> πρόσθεσα || ἐπῆγεν] ὑπάγει O || 546 καὶ ἐκεῖ ὑπῆγεν καὶ ἔκαθεν εἰς τὸ νησὶν ἐπάνω H καὶ κεῖ ἐπῆγεν κ' ἔ. α. τ. ν. ἀπάνω G || ἐκάθεντον. N || τό^α] γοῦν V || 547 ἐτσίπαν O ἐτσίμπα VH || ἔκατετσίμπα V κατατσίμπαν O κατετσίμπα H || ἀετός

τὸ γαῖταν[τῖσιν] ὁ ἄ. τ. γαῖταν[τῖσιν] γατα — Ν) ΝV ὁ σταυραετὸς τὸ ἐγκόλφι H ὁ σταυραετὸς τὸ γκόλφιν G τὸ θαρρεῖ ὅτι κρέας ἔναι O || 518 Ἐμπέριος N || ἐξύπνησεν τὴν κόρην] νὰ εὔρη τὸ ἐγκόλφιν (— λφι H — λφιν G) VHG || 549 παραλ. VHG || γυρεύει O || πικραίνεται O || νὰ εὔρουν] διὰ νὰ ἔβρουν O || γατάνιν O || 550 παραλ. NO || θωροῦν VG || καταγυρεύουν G κατεγυρεύουν V || οὐκ] δὲν VH || εὔρουν H || 551 στρέφονται] στρέφουν (— φου O) καὶ VO || τσιμπάει H τσιμπώντας G || γατανίτσιν N — τσι O γαῖτάνι HG || 552 ἀπάνω OG — νου N || ἐκαθέζοντο O ὁποῦ ἐκαθέτον V ἐκαθέτονε G || τοῦ νησιού VO τὸ νησί H τὸ νησὶν G || τὴν] στὴν G εἰς τὴν H || 553 Ἐμπέριος N || 554 περιπατῶ τὸν γιάλὸν V ὑπάγει πρὸς τὸν αἰγιαλὸν O τριγύρου πάγει τὸν γιάλὸν G || μὴ νὰ εὔρη νὰ περάσῃ N μὴ νὰ ε. ξύλον νὰ περάσῃ H βάρκαν διὰ νὰ εὔρη G || 555 γιὰ νὰ περάσῃ στὸ νησὶν τὸ γκόλφι νὰ γυρεύῃ G || μὴ νὰ εὔρη N νὰ ε. H || βάρκα NOH || πούτετες V || εἰς τὸ νησὶν νὰ ὑπάγῃ] καὶ ε. τ. ν. νὰ ὑ. N ε. τ. ν. νὰ πάγῃ O νὰ ὑπάγῃ νὰ περάσῃ H || 556 ἡῦρε G εὔρε H || μικρὸν μονόφυλον NO || ἐσέβη νὰ περάσῃ HG καὶ ἐσέβηκεν ἀπέσω V || 557 παραλ. V || ἐπάγῃ O πά— G || πρὸς] εἰς HG || ἀετὸ O || πάρῃ O εὔρη G || ἐγκόλφι O γαῖτάνιν (— νι H) HG || 558 ταραχὴν VH || κῦμα VOH || θαλάσσου V || 559 Ἐπαίρνει] ὑπάγει NO || ἐξουρίζει V ξορ— OG ἐξοριάζει N || εἰς τὸ NVH || μετὰ 559 πέντε ἡμέρες ἐπλεγεν στὸ (ἐποικεν εἰς τὸ H) πέλαγος ἀπέσω VH παραλ. NOG || 560 πλήρωμα O καὶ π. VH κ. πλ—αν G || πέντε ἡμέρες O τῶν ἡμερῶν VHG || κουρσαρικὸ H κρουσάρικον OG || ἡῦρε H || 561 κουρσαρικὸ H κρουσάρικον OG || σαρεκηνὸν V σαρακήνικον G || ἡπῆραν H πῆραν G || Ἰμπέρη V Ἰμπέριον H Ἰπέ— O || 562 θρηναῖται, σφάζεται] θρηναῖ καὶ O — νεῖ ἀπὸ καρδίας HG || ὑπομονὴν] καὶ ὑ. NO || οὐκ] δὲν HG || 563 Oὐκ] δὲν VHG || ἐκλαιγε O — αιε H — αιγεν G || αἰχμαλωτίσθη NH — στη O || 564 ἐκλαιγεν HG ἔλυπατο N ἔλυπαν O || βγενικὴν G εὐγενῆν V ὥραϊαν N κόρην O || ὥραϊα OH κόρην N || τὴν Μαργαρώνα] M. OH || 565 νὰ ἀπομείνῃ] τὸ πῶς ἔμεινεν VG τὸ πῶς ἔμεινε H || βουνία G || εἰς τὰ*] καὶ εἰς τὰ N στὰ OG || 566 Ἰπέριον O Ἐμπ— N || εἰς τὸ NVH || Κάερος VHG Κάρος N || καὶ παραλ. VHG || 567 σολτάνος G ὁ σουлт— N || ἀγόρασε H ἐγόρασεν N ἐχό— O || Κάριου N Κάερος VHG || αὐθέντης] ὁ α. N ἀφέντης OG αὐθέντη V || 568 πολῦπαθος HG || μόνη της ἀπομένει] ἔμεινεν μοναχὴ της HG || 569 παραλ. HG || της ἔμεινεν] ἀπόμεινεν V || εἰς τὰ*] καὶ ε. τ. N καὶ V || 570 τὸ ταχὺ] μοναχὴ HG || σηκώνεται O || βρῖσκει V εὐρίσκει O || μονοπάτι VOH || 571 ὥρα πολλὴ O || τὴν στρατὰ μοναχὴ της N ὥραϊον τὸ μονοπάτι V ὄλον τὸ μονοπάτιν G δ. τὸ μο—τι H || 572 τέλος] τὸ τ. NO || ἄγιον] ἄλλον H γυναῖκειο N — κειον O || μοναστήρι OV || 573 παραλ. V || καλογρὲς N || γυνὴν] γυμνοῖην O νέαν HG || 574 πολλὰ τὸ ἐξενίζονταν (ἐξενίζοντα G) πῶς ἦλθεν μοναχὴ της HG παραλ. V || πολὺ O || ἐξενίστηκαν O || 575 πώτην O || μοναστηρίου NVOG μανα— H : διόρθωσα || συμφορὰ VH συμφορὰν O || 576 πρᾶγμα VH — ἄμα O || τὸ* παραλ. O || ἀπαθε V || πολλὰ] ὅλες V || συκονοῦσιν O συκονοῦσι G || 577 πάλι G || ἐδόξασε O — ζε N || Θεὸν] τὸν Θεὸν V || 578 εὐκολον VO || εἰς τὸ H τὸ NVO || μοναστήρι VOH || 579 παρακαλοῦν VG || τὴν NV OHG : διόρθωσα || οἱ καλογρῖες OH οἱ καλογρῖες NV καλογρῖες G : διόρθωσα || κατοικησὶς O κανταντήση H καταντήση G || 580 Ἡ κόρη] Ἐκείνη HG || οὐ θέλησεν ποσῶς] ποσῶς οὐ θέλησεν V π. οὐκ ἠθέλησεν NO οὐδὲν ἠθέλησεν HG : μετὰθεσα || νὰ τὸ ποιήσῃ] διὰ νὰ ποίση HG || 581 φορεῖ HG || καλογρία OG — γραῖα NV || 582 χαρίζειν O || πραγμα O πράγματα HG || ἄπειρα HG || τὲς] εἰς τὲς H στὲς G || καλογρῖες OHG — γρῖες NV : διόρθωσα || 583 παραλ. O || συνοδοιπόρους ἡῦρηκεν] καὶ εὐρίσκει συνοδοιπόρους N || μισσεύγει N || καὶ παγαίνει G ὑπαγαίνει H || 584 οὐδὲν ἠθέλησεν ποσῶς] ποσῶς οὐδὲν ἠθέλησεν HG ἡ κόρη δὲν ἠθέλησεν τοῦτος ποσῶς O || ὀπίσω νὰ γυρίσῃ] νὰ γυρίσῃ ἐξοπίσω NV || 585 ἔσυρνε VH — νεν G || νὰ ὑπάγῃ O τάχα HG || τοῦ πεθεροῦ VHG εἰς τὸν πενθερὸν O || μετὰ 585 ἔσωσεν ἡ πανθαύμαστος ἡ κόρη ἡ Μαργαρώνα | εἰς τὰ γονικὰ τοῦ εὐγενῆ, φρονίμου Ἰμπερίου. Ἐσέβηκεν ἀπέσωσεν εἰς χώραν τῆς Πρεβέντζας. Ἡ κόρη ἔφθασεν εἰς Πρεβέντζαν || 586 ἔφθασεν NO || ἐκεῖ παραλ. HG || ἦθελε O || Προβέντζα VG Πρεβέντζα O Πορβέντζα H || 587 παραλ. V || ἐμολόγησεν N || πρᾶγμα OH || τὸ γενωμένον] τὸν γεννι— N τὸ γενωμένο O τὸ γινωμένο H || 588 καὶ παραλ. HG || ἐπεζήτησεν] ἐπροσχύνησεν V || τὸν* παραλ. HG || αὐθέντη O πεθερὸν HG || 589 μὲ παιδευσιν εὐγενικὴν λέγει καὶ ἀναφέρει V || διὰ νὰ τῆς δώσῃ HG || νὰ τὴν δῶ N νὰ τῆς δώσῃ O : διόρθωσα || πούποτες τόπον HG τόπον πούπε ἐκεῖ O || νὰ τὴν ἀρέσῃ] ὠραιωμένον HG || 590 νὰ ἐβγάλῃ ἐξοδὸν πολλὴ O νὰ κάμῃ ἔ. ἄπειρον G νὰ ἐξοδιάσῃ πρᾶγμα ἀπείρον H ζητᾷ καὶ κάμνει ἐξοδὸν V || χτίσῃ O || μοναστήρι NVO μανα— HG ||

591 εις τέλεισιν] ἐσταλασιν Ο εἰς τὸ τέλος V εἰς τὴν τελευταίην HG || τῆς καλογραίας N τὴν καλογρίαν Ο τῆς ἐμῆς ζωῆς V αὐτῆς HG · διόρθωσα || 'ναι V μείνη HG παραλ. Ο || τῆς αὐθεντίας] ἰδικό του Η ἰδικόν του G || 592 'Ορρίζει δπου δρεκτῆ N δπου δρεκτῆ Ο ἐκεῖνος γὰρ τῆς ὥρισεν HG || ἄς ἐν' (ἐναι N) εἰς τὸν ὁρισμόν της ON νὰ κτίση (—ίζη G) δπου θέλει HG : διόρθωσα || 593 ἔμορφον ΝΟ θαυμαστόν HG || ἀρέσει τῶν μαστόρων Ο κτίζει τὸ μοναστήρι (—ριν G) HG || 594 συντόμως γὰρ τὸ ἔκτισεν εὐτρέπεις μεγάλα HG || μοναστήρι VO || 595 ξοδιάζει G ἔξο — ΝVO : διόρθωσα || πρᾶγμα Η πᾶγ — Ο || ἀμέτρητα δουκάτα] οὐ δύναμαι τοῦ γράφειν HG || 596 παραλ. HG 'πβ. κριτ. ὑπόμν. 594 HG) || ποιήση N || μοναστηρίου ΝVO : διόρθωσα || εὐτρέπεις N εὐτρέπειας Ο || 597 εἰς τὸν ΝΟΗG εἰ τὸν V : διόρθωσα || γιὰλόν G || κοντά] σιμὰ ΝΟG || λιμεῶνα N —μνιῶνα Η λιμίωναν G || 598 παραλ. ΝVO || "Ἀλλαξή λόγου πρόσθ. V || 599 ἐτίσαν Ο — (ἴμπα Η || σταυραετός Η σταυροα — G || ἐγκόλπι Ο γαίτανι Η — νιν G || 600 παραλ. HG || του' παραλ. Ο || στόμα VO || καὶ πέφτει τὸ γατάνι] τὸ ὠραῖον γαίτανίσι V || 601 καὶ ψάριν τὸ ἔχαμιστην Ο ἐπῆρεν το τὸ ψάρι (ψάριν G) HG || 602 συναγρίδι Η || διν G ἀγρία Ο || 'φαγεν G || τὸ ἐγκόλπιον ἐκεῖνον Ο τὸ ἐγκόλφιον ἐκεῖνο (—νον G) HG ἐκεῖνο τὸ ἐγκόλπιν V || 603 ἤλθασιν Η || τὸ λοιπὸν] πού 'λειπαν Ο καὶ ἄραξαν Η κ. ἔρα — G || λιμεῶνα N λιμιῶνα Η λιμίωναν G || 604 παραλ. HG || ἐκεῖ παραλ. NV || ἐκτίσθηκεν Ο || τὸ] θαυμαστόν τὸ ΝΟ || μοναστήρι VO || 605 ἐκεῖνο ὁποῦ τὸ ἔκτισεν] ἐκεῖνη ἡ πανεξάρητος ΝΟ ὁποῦ τὸ ἔκτισεν V εἰς τὸ (στο G) μοναστήριν (μονα — G) τὸ ἔκτισεν ('κτισεν G) HG : διόρθωσα || ὠραία] ἡ ὦ. N || 606 παραλ. HG (πβ. κριτ. ὑπόμν. 607 HG) || ρίκτουςι N || δικτύα Ο || θαλάσσης VO || 607 καὶ ρίχνουσι (ρίκτουςι G) τὰ δίκτυα ὁψάρια νὰ πιάσουν (πιάσουν G) HG || πιάσουν Ο || ψάρια Ο || πρὶν ἀπὸ νὰ³ πρόσθ. τίποτε ΝΟ || νὰ φάγουσιν] διὰ νὰ φᾶν N || νάπτες V || —πται N || 608 ὁψαρίων N ψάρια Ο πολὺ Η — λὺν G || ἐπίασαν NVHG ἐπιάσασουν Ο : διόρθωσα || 609 ἐβγάζουν ΝΟ || —άνουσιν HG || καὶ παραλ. VHG || ἔνα V τὸ HG || μερτικό Η || στέλλουν G || εἰς τὸ ΝΟΗ || μοναστήρι VOH || 610 ὁψάρι HG || μεγάλο Η — λον G ὠραῖα V || ἔμορφα Ο — φο Η — φον G καὶ ἔμορφα N || καὶ ὠραιον N καὶ ὠραία VO ὠραῖον HG || συναγρίδι Η — δα — δια Ο || 611 ἐπαίρνουντα οἱ καλογρίες, κάμνουνται (κάμνουσιν Η) νὰ τὰ φᾶσιν | ἐβγάνουν ξεντερρίζουν (καὶ ἐξεντερρίζουν Η) το ἐκεῖνον (ἐκεῖνο Η) τὸ ὁψάριν (ὁψάρι Η) HG || πλένουν V || τα παραλ. Ο || μετὰ τὰ¹ πρόσθ. καὶ ΝΟ || ἐξετερρίζουν Ο || καλογρίες Ο — γρές NV : διόρθωσα || 612 παραλ. HG || ἐκόλπιον Ο || ψαρίου VO ὁψα — N : διόρθωσα || τὰ ἐντος Ο || 613 κ' ἐκ (εἰς Η) τὴν κοιλίαν συναγριδίου (τοῦ σ. Η) ἐβγάνουν τὸ ἐγκόλπιν (ἐγκόλφι Η) HG || εἰς τὸ ΝVO : διόρθωσα || συναγρίδι Ο || τὸ¹ παραλ. V || 614 δείχνουν το τῆς γουμένισσας (ἡγου — Η) ἐκεῖνον (ἐκεῖνο Η) τὸ ἐγκόλπιν (ἐγκόλφι Η) HG || οἱ καλογρές μετὰ σπουδῆς V μέσα εἰς τὸ στομάχιν τοῦ Ν παραλ. Ο : διόρθωσα || 615 παραλ. VHG || τὴν παραλ. Ο || μοναστηρίου ΝΟ : διόρθωσα || δίδουν] δείχνουν N || 616 τὸ¹ παραλ. VH || ἀναγνωρίζει N γνωρίζει Ο || κλαίγει VO || 617 θεωρεῖ πληροφορεῖται το] θ. π. Ο τότε ἐπληροφορήθηκεν (πλη — G) HG || ἐπνίγην] τὸ ἐ. Ν δτι ἐπνίγη Η κ' ἐπνίγη G || 'Εμπέρης Ν 'Ιμπερίος Ο || 618 ποιεῖ Η κάμνει G || τρανὴ ΝΟ καλὴν HG || ὠραία] ἡ π. Ν || 619 εἰς ἐγκήδειαν NV ἐκεῖ δι' ἀναμνήσιν Ο εἰς δι' ἀνάμνησιν Η ἡγουν ἀνάμνησιν πολλὴν G : διόρθωσα || του¹ παραλ. VHG || τῆς παραλ. G || τοῦ 'Εμπέρη Ν 'Ιπέρ Ο τοῦ 'Ιμπερίου HG || 620 εἶδε Η εἶχεν Ο || ἀπὸ τὸ γατανίσι Ν ἀ. τ. γατανίσι Ο ἀ. τ. ἐγκόλφι Η ἀλγίθεια ἐκ τὸ ἐγκόλπιν G || 621 πλέον οὐκ ἐθυμύθην τον ἡ ζωντανόν εἰς τὸν κόσμον Η π. ο. ἐ. τοῦ μὴ νὰ ζῇ ἐ. τ. κ. G || πλέον] πι Ο || οὐ Ο || τον παραλ. Ο || πληροφορήθηκε Ο || το παραλ. Ο || 622 ἔκοψε Η παραλ. Ο τὰ μαλλία της HG παραλ. Ο || λυπᾶται HG || μετὰ 622 καὶ καλογραία (—γρία Η) ἐγινεν (ἐγίνη Η) ὠραία ἡ Μαργαρώνα HG || 623 πρὶν ἀπὸ τοῦ σίχου τοῦτο ἀλλαξίς λόγου V || πρὸς] τὰ πρὸς Ν || 'Εμπέριον Ν 'Ιπέριον Ο || 624 ἐγόρασεν ΝΟ || Καϊρίου Ο Κάρου Ν Κάερος VHG : διόρθωσα || αὐθέντης] ὁ α. Ν ἀφέντης G || 625 βάνει τον εἰς τὸν σταῦλον του] εἰς τὸν (στον G) σ.τ. τὸν ἔβαλεν HG || τὰ] τ' VG || 626 εἶδαν Ο || ἔμορφον] φρόνιμον Ο || περιγυρισμένον] ξαναγυ — Ο || 627 ἐβγάνει Η βγά — G || ἐκ] ἐχ Ο ἀπὸ HG || τὰ] τ' NV G || ποιεῖ] κάμνει HG || τον] του G || πιτραπέζη Ν — ζης Ο || 628 ἡγάπησε V ἀγάπαν G || ἐκ] ἀπὸ HG περ Ο || σουλτάνος τὸν 'Ιμπέρη ἔγραφα : ὁ σ. τ. 'Ιμπέρη ('Εμπέρην Ν 'Ιπέριον Ο) VNO αὐθέντην τὸν ἐποίκεν HG (πβ. κριτ. ὑπόμν. 629 ΝVO) || 629 παραλ. HG (πρ. κριτ. ὑπόμν. 628 HG) || αὐθέντη VO || μετὰ 629 ἀπέσω εἰς τὸ Κάερος ἐκεῖνος νὰ ὀρῖζη HG || 630 παραλ. HG || ἄδεια VO || τιμὴ Ο || φουρκίζει καὶ ἀπολλαίνει] σκοτώνει καὶ φ. Ο || 631 πλέον ΝVOHG : διόρθωσα || ἱτρέμασιν HG ἔβλεπαν Ο || 'Εμπέριον Ν αὐτὸν HG || πλέον ΝΟΗ

καὶ πλέον G πλῆα V : διόρθωσα || προσκυνούσιν O ἐτιμούσαν (τιμ — G) HG || 632 σολτάνον G || τὴν Σαρακηνίαν] εἰς τ. Σαρεκη — V εἰς τὸ Κάερος καὶ εἰς τὴν Σαρακη — H ὅλοι μικροὶ μεγάλοι G || μετὰ 632 Κάερος καὶ Σαρακηνία τὸν εἶχασιν κεφάλι G || 633 ἐπόταξεν] ἐπόκτησεν V ὑπόταξεν HG ἐμάζωξεν O || ἀμέτρητον καὶ μέγαν] ἀμέτρητα δουκάτα HG || 634 κανεῖς] τινὰς G || Συρίαν NVOHG : διόρθωσα || ὥσπερ] ὥσάν OHG || ἐκεῖνον NOG || 635 πολλὺς εἰς τὴν] π. ε. N δὲ εἰς τὴν HG || καὶ εἰς τὴν παρρησίαν] κ. ε. π. N λέγω καὶ π. HG || 636 παραλ. HG || παρρησίαν NVO : διόρθωσα || εἶχεν παραλ. O || αὐθεντία NO || 637 παραλ. HG || ἐκοίτεντο NO || σ'] εἰς V εἰς τὴν NO : διόρθωσα || ὥραϊαν τὴν] π. O ὦ. τὴν N || 638 ἔμαθεν δὲ τὴν ἀκοὴν τοῦ μαναστηρίου (μονα — G) HG || νὰ ἐξέση] ἐξήση O || εἰς ἀναγυρεμὸν] εἰς ἀναγύρεμαν N ὡς ἀναγύρεμαν O || νὰ μάθῃ διὰ τὴν κόρη N κόρης τῆς Μαργαρώνας O || 639 γέμισεν G ἐγέμωσεν O ἐγόμισεν V || τροχωμένα HG || 640 ἀπάνου NOH || ἔβαλεν ὀλιγοστόν O ἔ. ἄλλας ὀλίγο H ἐκ τῶν δουκατῶν G || ἄλλας κ' ἐγέμισέν τα O καὶ ἀπογέμισε τὰ τρία βαρέλια H ἄλλας ἀναγεμίζει G || μετὰ 640 φουντώνει καὶ πληρώνει τα τινὰς δὲν τὸ γροικίζει G || 641 νὰ] μὰ G || τοὺς πάντας O ἀπαντας V || εἶναι O εἶν' V εἶναι H εἶ G || γεμάτα παραλ. V || 642 Κάτω ἐκατέβην] ἐκατεκατέβην V ἐκατέβην NO ἐκατέβηκεν H καὶ κατεβαίνει G : διόρθωσα || εἰς τὸν αἰγιαλὸν NVOH || ὅπου ἦσαν τὰ καράβια] νὰ στέλλῃ τὰ δουκάτα G || μετὰ 642 Λόγια Ἱμπερίου πρὸς τὸν карабоκύρη | καὶ ἐνὸς караβίου карабоκύρη ἐλάλησεν λέγει καὶ συντυχαίνει V || 643 κ' ἦδρεν καράβια ἀπὸ 'σανε νὰ πᾶ στὰ γονικά του G || καὶ συνηβάζεται κρυφά] κ. ἐκατέβασέν τα κρυφῶς O στέκει καὶ συνηβάζεται V || μὲ ἕναν карабоκύρη O τινὰς (κανεῖς H) νὰ μὴν (μὴ H) τὸ μάθῃ VH || 644 ὅτι κρυφίως ἤθελεν νὰ φύγῃ τοῦ ἀμιρᾶ του (οἱ δύο τελευταῖες λέξεις διορθωμέναι ἀπὸ φουσσάτου) παραλ. H || μυστικά N || κανεῖς] τινὰς V || μὴ NO || 645 διότις G || ἐπόθει H —θῆν G ἔπαθεν O || πάντοτε G || τῶν] στῶν G εἰς τὴν H παραλ. NO || τὴν παραλ. H || μετὰ 645 καὶ εἰς τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον ἤθελεν νὰ γυρίσῃ H καὶ ἀγάπαν τὴν ὀρθοδόξαν πίστιν ὅπου βαπτίστων G || 646 ἑπτὰ χρόνους O χ. ἑπτὰ V τρεῖς χρόνους HG || ἐποίησεν] ὁ Ἱμπερίος HG || εἰς τὴν Σαρακηνίαν V ἔκαμεν στήν (εἰς τὴν H) σκλαβίαν HG || 647 μᾶλλον] μ. δὲ N || 648 σιγὰ] κρυφά HG || μέσα εἰς τὸ καράβι H νὰ φύγῃ ἀπὸ σιμά τους G || 649 ἀπὲ NH || ἀμιρᾶ O || μισσεύγει N νὰ σέβῃ O παγαίνει G || καὶ ὑπαγαίνει] ὦ. H νὰ ὑπάγῃ O στὰ καράβια G || μετὰ 649 ἐμίσεψεν κ' ἐπῆγαιεν στὰ γονικά ἀκολουθεῖ λέξη δυσανάγνωστη || 650 δώδεκα] δεκατέσσερα HG || ἡμερονύκτια VH μερόνυχτα G || ἀρμένιζεν VHG || καράβι OH πλοῖον G || 651 καὶ ἀπέκει ἐστάθηκεν εἰς ἀπορον νησάκι H κ. ἀ. ἐστάθη κ' ἔραξεν νησὶν τῶν ἀκολουθεῖ λέξη δυσανάγνωστη / G || πλήρωμα VO || 652 ἐξήσων O ἐξῆλθεν HG || Ἱμπερίος N || μέσα] ἔξω HG || ἐκ] εἰς N ἀπὸ H || καράβι O || 653 ἀναπαυτῇ O || ὀλιγοστό VOH παραμικρὸν G || μικρὸν] μὴ νὰ OHG || νὰ ἀνασάνῃ] ξερραθυμήσῃ O || ξαρ — G ξεραθυμάνῃ H || μετὰ 653 καὶ μὲ ἀνθρώπους δὲ πολλοὺς τοῦ караβίου ἐκεῖνου V || 655 μυριοαθισμένα O καὶ μυριοανθι — H κ. μυριανθι — G || 656 ἐθυμήθην O ἐνθυμήθηκεν HG || κόρκο] ὥραϊας HG || 657 πέφτει δὲ ἀποκάτου νὰ κοιμηθῇ νὰ πάρῃ ὀλίγον ὕπνον | καὶ ἀποκοιμήθῃ ὁ Ἱμπερίος εἰς τὰ ρόδα ἐκεῖνα V || ἐπεκοιμήθηκεν N || ἀπάνου OH ἀποκάτου N || 658 παραλ. VHG || ἀπάνω] ἀποκάτω O ἀ — του N : διόρθωσα || εἰς τὰς N εἰς τὰς O : διόρθωσα || μυρωδίς O || ἐκεῖνης O || 659 γλυκότετον O || Ἱμπερίος ἐκοιμήθη O ὁ Ἐμπ — ἐκοιμήθην N κοιμάται ὁ Ἱμπερίος V Ἱμπερίος (ὁ Ἱμπ — H) κοιμάται HG : διόρθωσα || 660 νὰ ξέσῃ G νὰ μισσεύσῃ O || καράβι VOHG || 661 ἐβγαίνουν V βοτίζουν HG || τινὰς οὐδὲν τὸν ἦδρεν O δὲν ἠμποροῦν τὸν (νὰ τὸν H) εὔρουν HG || 662 καράβι VO || πολεμεῖ] ἔκαμεν HG || παγαίνει] ὑπάγει O ὑπαγεῖ H || 663 Ἀφῆκαν τὸν Ἱμπερίον N ἐφῆ — τὸν Ἱμπέ — O καὶ τὸν Ἱμπερίον (Ἱπέ — G) ἀφῆκαν (—κεν G) HG || ἐρημονήσι OH || 664 ἀφήγησιν] ἀφιλογῇ O || πολὺ O || παρασύρνω] παρρησίαν O || 665 Ἀκουσον] καὶ ἀκουσε O || τί ἐγένετον] τί ἐγένετον V τί ἐγένεν O τὴν ἀφήγησιν HG || καὶ θέλεις τὸ θαυμάσει] τοῦ караβίου τὸ θαῦμα HG || μετὰ 665 καὶ τὸ καράβιν πολεμεῖ ἄρμενα καὶ μισσεύει V || 666 καὶ τὸ καράβι ἔφτασεν O ἔφθασεν ἦλθεν ἄραξεν (ἔρα — G) HG καὶ ἐκεῖ τὸ ἐκατέραξεν V || Προβέντζα HG Πρεβ — O Πρεβέντζαν V || 667 ἐβγάνουν] καὶ ἔ. G ἐβγάζουν NO || πραγματευτάδες OH || ὅξω O ὅλα H ὅλες G || 668 Ἱμπερή N || στέκονται HG || στὸ G || καράβι OH || 669 πᾶγμα VOH || τὸ ἀμέτρητον] τὸ (τ' G) ἀμετάθετον HG || καὶ ὦ] τὸ OHG || τὸ μέγαλον OG τὸ μεγάλο H || 670 οὐδὲν γὰρ ἤξευρε (—ρεν G) κανεῖς (τινὰς G) ἀπὸ (ἀπ' G) ὅλο (ὅλον G) τὸ καράβιν HG || μὴ O || τίποτες NV || ἐκ] εἰς N || καράβι O || 671 ὅτι δουκάτα φλωρία εἶναι γεμάτα | ἐπίστευαν οἱ ἀπαντες ἄλλας εἶναι εἰς τὰ βαρέλια H ὅτι δουκάτα ἀμέτρητα γέμουν τὰ βαρέλια | καὶ ἐπιστεύασιν

ἄπαντες ἄλλας εἶναι γεμῆτα G || τὸν ἀμέτρητον] ναμέτρητον O || τὸν πλοῦτον τὸν μέγαν] κανεῖς
 οὐκ ἐγινώσκει N κ. νὰ μὴ τὸ ξεύρη O || 672 δούδουν G || ἄρχοντως O || μὲ τὸν παραδοκῶρη VO
 μετὰ τοῦ κα—ρη H || 673 νὰ ἐβγάλουσιν (βγά— G) τὰ πράγματα τοῦ ρίγα νὰ τὰ δώσουν HG ||
 Ἐμπέρη N || ρίγα VO || 674 ἀπὲ NO || ἄρχοντες HG || ἐχ τοὺς παγματευτάδες O τοιοῦτον λόγον
 λέγει HG || 675 παραλ. HG || εὐγενής O || καὶ παραλ. O || μέγας O || 676 ἐμένα (—ναν G) ὡς
 μὲ φαίνεται λέγει μὴ (μὴν G) ἔχω βάρος HG || 677 ἀπόμεινεν V ἐμεινεν G || ἐρημονήσι NOH ||
 678 ἄπιος ἀνθρώπος] δὲ καὶ ἄπιος H δὲ καὶ ἄποτος G καὶ ἀπότιστος O || φαίνει (—νε O) μὲ νὰ
 νεκρώθη VO εἶναι ἀποθαμμένος HG || 679 καὶ δότε τὰ ρουχάκια του εἰς ἐτοῦτο τὸ μοναστήρι H
 καὶ δώσετε τὰ ρούχα του σ' αὐτὸν τὸ μοναστήριον G || δότε τα 'διορθωμένο ἀπὸ δώδεκα V δώδε τα
 O : διορθωσα || μοναστήρι VO || 680 [να] διὰ νὰ HG || μνημονεύουν V —σουσι G ἐμνημονεύου-
 σιν N || ὡς ξένον καὶ ἄλλοτριον] ὡς ξ. ἀλ— O ὡς ξ. κ. ὡς ἄλλο— N νὰ βρῇ συμπαθητήριον
 G || 681 ἤρεσε θε τοὺς ἄρχοντες (—ντας O) VO τοὺς ἄπαντας ἐγύρισεν HG || συμβουλὴν O ||
 ἐκείνην O || 682 ἐβγάζουσιν NVO || ὑπᾶν τα H || στὸ OG || μοναστήρι VOHG || 683 καὶ τὰ
 βαρέλια τὰ τρία NO τὰ τρία βαρελάκια (βαρέλια H) HG || πρᾶγμα V τὸ ἄλλας O τὴν τέχνην
 HG || 684 τῆς ἡγουμένης (—νισσας H) τὰ ἔδωκαν ὥραις τῆς Μαργαρώνας HG || καὶ παραλ. O ||
 τα παραλ. O || ὥραιαν] τὴν ὡ— NO || τὴν παραλ. O || 685 τάχατε NO λέγω καὶ ὡς HG || ἐκτη-
 τορῖσα H || καὶ παραλ. O || ἀπὲ τὰς ἄλλας N ἀπὸ τῆς ἄλλης VH ἐκ τῆς ἄλλης G τοῦ μοναστηρίου
 O : διορθωσα || 686 ἐξομολογοῦν N καὶ λέγουσιν OHG || 687 κλαίγουν (κλαίου N) πονοῦν καὶ
 θλίβονται ON πονοῦσιν συλλυποῦσιν τον H πονοῦν λυποῦνται οἱ καλογριές G || οἱ καλογριές OH
 οἱ καλογρές NV τὸν ἐλεεινόν G : διορθωσα || τὸν ξένον] καὶ ξ. G || 688 παραλ. V || ἡγουμένησα
 H || ὥραια] ἡ ὡ. N λέγω HG || ἡ παραλ. O || 689 παραλ. V || ἔλθουσιν] φέρουσιν HG γένη O ||
 τοὺς ἱερεῖς HG σύναξις O || δλους HG || ἀπὲ τὴν χώραν N νὰ τὸν σφάλουν HG || 690 τὸν τα-
 πεινὸν τὸν ξινούτσικον ὅπου ἐμεινεν εἰς τὸ ἐρημονήσι H (πρ. κριτ. ὑπόμν. 691 H) τὸν ταπεινὸν ξ.
 καθεῖς νὰ μακαρίση G παραλ. V || φάλλουν O || ἐγκηδεῖα N ἐκεῖνον δὲ O : διορθωσα || 691 παραλ.
 H (πρ. κριτ. ὑπόμν. 690 H) ὅπου τὸ πλοῖον ἄφηκεν εἰς τὸ ἐρημονήσι G || ἐκεῖνος N || ἐνέμεινεν
 V ἐπέθανεν O || ἐρημονήσι O || 692 παραλ. HG || κλαίγουν O || ἐντιμα] κένημα O || ἐγκηδεῖαν] ἐκ
 κηδεῖας O || μετὰ 692 Ἀλλάξις λόγου V || 693 ἀνοῖξαν (ἀνοῖξαν G) τὰ βαρέλια (—ιαν G) νὰ ἐβγά-
 λουσιν τὸ ἄλλας HG || ἦνεξε O || ἀπὲ N ἐκ O || 694 παραλ. HG || τρία NVO || πρᾶγμα V ἄλλας τὸ
 πρᾶγμα O || 695 βαλεν G || ἀπέσω] μέσα NOHG || κελλί H || 696 τάχα σύντομα] τάχατε σιμὰ N
 τάχα εἰς τόπον O || ν' VG || 697 ἐσέβησαν εἰς τὴν φούκταν τῆς V ἐσέβην ε. τ. φ. τ. NO στὸ χέριν
 (εἰς τὸ χέρι) H) τῆς ἐσέβησαν HG || π' ἀπ' NY δουκάτα ἀπ' O παραλ. HG : διορθωσα || 698
 ἔξαπορεῖ το] ἀπορεῖται HG παραλ. O || 699 παραλ. HG || νὰ ἰδῇ νὰ τὰ ἐξεκάζη N διὰ νὰ τὰ ἐξη-
 γείρη O || μετὰ 699 θαυμάζει καὶ ἔξαπορεῖ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά τῆς H θ. κ. ἀπορεῖ ὁ νοῦς μέσα καὶ ἡ
 καρδιά G || 700 κελλί H || 701 πολὺ VO || ἀπορεῖται HG καὶ ἀπορεῖ το NO || 702 πάλι G || δοξί-
 ζει] θαυμάζει O || 703 πανεξάρτος] πανέμορφος O || 704 μὲ] καὶ O || 705 ἀνάπαυσις V νὰ ἀνα-
 παύση O || τῶν ἀσθενῶν] ἀσθενεῖς O || πτωχῶν τε καὶ τῶν] π. τ. δὲ καὶ N π. τῶνδε καὶ ξένων
 O || 706 ξενιῶν] N ξενοδοχεῖον HG ξενονορᾶν O || ὥραια] ἡ ὡ. NO || ἡ παραλ. O || 707 ξένοι καὶ]
 ξένους G || ἄρρωστοι NVH ἄρρώστους G ἄρρωστοι O : διορθωσα || καὶ πτωχοὺς G πτωχοὶ NO
 πολλοὶ V || εἰς τὸν ξενιῶναν NV εἰς τὸ ξενοδοχεῖον H ὅς ξενοδοχεῖον G εἰς τὴν ξενίαν O : διορ-
 θωσα || ὑπᾶσι V αἱ φέρουν G || 708 καὶ οἱ καλογριές ἄπαντα τοὺς ξένους νὰ δουλεύουν (δουλεύουν
 G) HG || καλογριές O — γρές NV : διορθωσα || ἀσθενεῖς O || καὶ] τοὺς N τὸν O || 709 εἰς] εἰ O ||
 παράταξιν V παράσταξιν HG || ἄρρωστοι O || μετὰ 709 Ἀλλάξις λόγον V || 710 Ἱπέριον O || Ἐμπέ-
 N || φέρωμεν] στρέφωμεν V || 711 ἡμέρες πολλὰς VH ἡμέρας πολλὰς N ἡμέρες πλῆσις G || ἐποικεν
 G || ἐρημονήσι NH || 712 δὲ καὶ ἄπιος] δὲ καὶ ἄπιωτος G ἄπιος ἀνθρώπος V || εἰς NVOHG ||
 ἐσέβη H || 713 ποτὲ τοῦ ὁ Ἱμπέριος οὐκ (οὐδὲν H) εἶπεν βλασφημίαν HG || ἐβλαστήμησεν O || ἀπὸ
 O || 714 δὲ καὶ] θεωρεῖ HG || θαλάσσης VO || 715 διάστημα VO || ἡμισοῦ H μισὸν O || τόκου G ||
 716 καὶ ἐκ τὴν ἀσθένειάν του] καὶ ἐκ (ἀπὸ H) τὴν πολλὴν ἀσθένειαν HG παραλ. O || 717 ἐδύ-
 νεντο O || λαλήσει εἰς τὸ καράβιν O λαλήσαι τὸ καράβιν λαλῶν (λαλία G) νὰ τοὺς δώσῃ HG || 718
 ἐσηκώνετον HG || ἐγνέφει HG ἐγνεύει N || κάτω πίπτει H πέφτει κάτω N πέφτει κάπου O κατου-
 μίζει G || 719 Εἶδασιν, ἐτηρήσασιν] ὡς εἶδασιν οἱ ἄπαντες HG || ναῦτας] οἱ ν. VH οἱ νάπτες NO ||
 720 ρίχνουν H —κτουν G || βάρκα NVH || σύντομαν N || καὶ ὑπασιν O καὶ πᾶσιν V νὰ ὑπάγῃ

(πάγη G) πρὸς ἐκεῖνον HG || 721 ἐφάνη τους διτι ἔναι μαντῆτον τίποτες ὡς διὰ νὰ μάθουν N ἔ. τ. δ. ἔ. τίποτες μαντῆτο διὰ νὰ μ. V ἔ. τ. δ. ἐφατάχτησαν O || ἐφάνη H || μαντῆτο H || ἔναι H || ὑπᾶσιν] πᾶν G || 722 σίνμῶνουν O σιμώνουσιν H || στὸν G || ἐρημονήσι NH || 723 θεωροῦν καί] θ. διτι O θεωροῦσιν τον καί HG || κείτεται VOHG || εἰς τὴν γῆν παραλ. OHG || ἀπεθαμένος G || 724 ἔχει HG || κᾶν] γὰρ O || νάπτες V ναῦτες HG ναύτους O συντύχη] λαλήση V || 725 σιμών' G ζυγώνει NOH || εἰς τὸν αἰγιαλὸν NVOH πρὸς τὴν γῆν διόρθωσα || 726 Ἐπῆγαν] ὑπᾶσιν HG || ἐσέβασαν O σεβάζουν HG || μέσα εἰς τὸ καράβι H εἰς τὸ καράβιν μέσα O || 727 παραλ. O || κείται πολλὰ] καί κείτεται ὡς HG || ἀδύνατα N —ναμα V || ὡσάν] καί ὡσά G || ἀπεθαμένος H πε— G || 728 Καί τὸ καράβιν ἔρτασεν O ὑπῆγαν (ἐπῆγαν G) ἀπεσώσασιν HG || ἀπέσω] μέσα OHG || Προβέντζα HG Πρέβεντζα O || 729 ἐπέσωσεν N || Ἐμπέριος N || ἐκεῖ] μέσα OHG || στά VOG || ἰγο— νικά H || 730 παραλ. V || καί ὡς τὸν εἶδαν ἄρρωστον] ὡς εἶδαν τὸν Ἰμπέριον HG || ἀδύνατον το— σοῦτον] κοντεύει τοῦ θανάτου N κ. τ. βανάτου O || 731 σηκώνουν τον καί ὑπᾶσιν τον N σ. κ. ὑπά— γουν O ὑπᾶσιν καί σεβάζουν τον HG || εἰς τὸν ξενιῶνα μέσα V εἰς τὸν (στὸν G) ξενιῶνα HG στὸ ξένιον ἀπέσω O || 732 καλογρίες OHG —γρές NV : διόρθωσα || κονοῦν καί θλίβονται (—νταιν O) τον NO νέον ὠραιωμένον HG || 733 τὴ νεότητάν (νίστην G) του τὴν ἔμορφην δλες τὸν (τὴ G) συλ— λυποῦνται HG || 734 Ἦρχετον καί ἡ ρήγαινα] ἤρχετον (—ντο O) καί ἡ μάννα του NO καί ἡ ρηγίνα ἔρχεται H καί ἡ ρήγισσα ἤρχετον G || στὸ YHG || μοναστήρι VO μανα—H || 735 προσκυνᾷ G —νήσης H || καί παραλ. H || θωρῇ VOC || τέχνην O || 739 ἤξευρε O || διτι ἔναι ὁ υἱὸς της] πῶς ἔ. ὁ υἱὸς της O διτι ὁ υἱὸς της ἔναι H ὁδία τὸν υἱόν της G παραλ. V || 737 μέσα εἰς τὸν ξενιῶνα πολλὰ ἀστενημένος H πῶς κείται στὸν ξενιῶνα πού ἔχεν πολλὰ ἔκριβόν της G || διτι] πῶς O || Ἐμ— πέρριος N || μέσα στὸν ξενιῶναν V στὸ ξένιον ἀπέσω O || 738 πολλὰ ἄρρωστος ἐκαίτετον ἀπὸ τὴν δυστυχίαν του G || Ὁ Ἐμπέριος N] Ἰμπέριος O ἐκεῖνος δὲ H || ἐντρέπεντον N —πεται O || διὰ τὴν δυστυχίαν] τὸ νὰ πῇ τὴν δυ— O διὰ νὰ τὸ φανερώσῃ H || 739 ἀπὸ τὴν δυστυχίαν του μᾶλλον καί ἐκ τῆς ἀσθενείας του H καί τράπη νὰ φανερωθῇ ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν του G || τὸ πῶς νὰ ἐξεφα— νερωθῇ N τοῦτο πῶς νὰ φανερωθῇ O || της] του O || 740 πατέρα καί μητέρα VH παραλ. O || 741 Μαργαρώναν NG || ἤξευρεν] ἐγνώριζεν NO ἐγνώριζε H || ποσῶς] καλὰ O ρηγὸς G ἀπὲ τὰ ράσα N τὴν θυγατέραν G || 742 πάλι αὐτὸν] πάλιν εἰς αὐτὸν N εἰς αὐτὸν O ἐγνώριζεν αὐτὸν V πού— ποτε αὐτὸν HG : διόρθωσα || διὰ] ἐκ H ἡ G || ἀσθενείαν G || μετὰ 742 δὲν τότε βάνει κατὰ νοῦν νὰ δῇ τὴν γνωριμίαν του G || 743 ἐκατέφερεν G ἡ ἀσθενεία] ἀσθενείαν O || καί ὁδύνῃ] καί ἡ δ. N ὁδύνῃ O ἐκείνη HG || 744 ἐποίκεν ἡμέρες V ἐποίησεν ἡ. N ἡμέρες ἐποίκεν HG || ἀπειρες] πολλές HG || μέσα εἰς τὸν ξενιῶνα (ξενίωνα G) HG στὸ ξένιον ἀπέσω O || 745 ἀπὸ δλους δὲ NH ἀλλ' ἀπ' δλους O || καί ἀπὸ N ἀπὸ H || 746 ἐτοῦτον] ἐκεῖνον O || ἐγιατρεύασιν HG || παρὴ H περὶ G || 747 διατί] διότι V || ἐθωρούσασιν NV || 748 καλοπιτήδειον] καί κ. O || δλοι G || αὐτὸν λατρεύουν] τὸν ἐγιατρεύαν G || 749 ἐχέρ— νισε O ἄρχισε G || ἐξασθενῇ] παίρνη προτίμησιν O || 750 ἐν μία οὔν N ἐν μιᾷ οὔν V ἐν μίαν οὔν O καί μία οὔν G : διόρθωσα || ὥρα] ἡ ὦ. N ὦρα G || ἡ Μαργαρώνα] τῆς μεσημβρίας G (πβ. κριτ. ὑπόμν. 751 G) || 751 ἐβλέπει O || λαπρόν O || ὡσάν καί ἀπὸ πρῶτα] πβ. κριτ. ὑπόμν. μετὰ 751 G) ὦ. κ. ἀπὲ τὸ πρῶτον NO ὥρα] ἡ Μαργαρώνα G || μετὰ 751 εἶδεν τὸ ἔμορφον λαμπρῶς σάν ἦτον ἀπὸ πρῶτας G || 752 μόνον V || ἐπῆρεν] εὐρίσκει V || 753 πάγει G || πρὸς τὸ NOG || κρεβ— βάτιν του] —τιον G || ὁπὸν ἔον V ὁπὸν ἐκαίτετον N πὺ κείτεται G || Ἰμπέριος VO Ἐμπέρης N || 754 καί θλίβεται O τον θλίβεται N συμπάσχει τον G || ὥρα] ἡ Μαργαρώνα] ἡ ὦ. M. N παραλ. V || 755 λέγει τον μόνῃ μοναχῇ τοιαῦτα τὸν ἐλάλει G || λέγει καί συντυχαίνει τον παραλ. V || ἵνα τὸν δράξῃ] μὴ νὰ τὸν θράσῃ O || λόγον NO || 756 ἐμεῖς δὲ μόναι μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτωρ G (πβ. κριτ. ὑπόμν. 757) || ἐμεῖς O || εἰς ἐσένα V νεσέναν O || 757 θεωροῦμεν εἰς ἐσέν (πβ. κριτ. ὑπόμν. 756) ἀσθενείαν οὐκ ἔχεις πλέον G || ἀσθένημα N || οὐκ] δὲν O || πβ. κριτ. ὑπόμν. μετὰ 757 || μετὰ 757 ἀλλ' οὐδὲ πάθος τίποτες ὁπὸν νὰ σ' ἐμποδίζῃ G || 758 σύντομαν εἰς Θεὸν] εἰς θ. αὐτὸν O || 759 ἡ ἀσθενεία πὺ σοῦ συνέβηκεν γλήγορα νὰ σ' ἀφήσῃ G || πὺ σ' ἔτυχεν] σὲ συνέβηκεν V τὴν σ' ἐσέβηκεν N || νὰ] λα O || 760 ἀλλόφει] ἄ. μου O || 761 πῆς] μοῦ εἰπῆς G || καί νὰ] ν' G || 762 τὸ ἀπὸ ποῦ] καί πόθεν G || ποῦ ν'] πῶν O || 763 καί χώρας ποίας] καί χω καί χώρας O || 764 νὰ] ἵνα O || ξένη καί πρὸς ἐσένα N ἐμεῖς ξένη μου πὸς ἐσένα O καί πρὸς ἐσένα ξένη V || 765 τότε χερνᾷ N τ. χερνᾷ O τ. ἀρχίζει V τ. γὰρ ἀρχισεν G : διόρθωσα || ὁ Ἐμπέριος N ὃν Ἰμπέ— O αὐτὸς G || νὰ] νὰ VOG || ἀφηγᾶται VG || 766 τὰς παραπόνους N καί τὰς παρα—

πονέσεις O || 767 παραλ. G || τὰς ἀνάγκας O τὰς ἀγανάκτησεις V || τὰς πικρίας] τῆς καργίας O || 768 νὰ λέγη νὰ ἀφηγηται τὰ ἔπαθεν εἰς τὸν κόσμον NO τὰ ἔπαθεν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ξενιτείας τὰ μέρη G || ἐκ τῆς ἀρχῆς στὸν (πβ. κριτ. ὑπόμν. 768 G) || προσερινὸν τὸν V : διόρθωσα || 769 μὲ G || τὰ ταίχη μου O ἡ τύχη μου καὶ τὸ ριζικόν μου N ἡ τ. κ. τ. ρ. μ. V || στὰ ξένα O παραλ. V || 770 πλὴν ἐκαπακονέθηκα] ἐπαρὰ— N || παρὰ— O παρὲς— V || ἐκ] εἰς O || πατέρα VG || 771 καὶ εἰς] εἰς G || ἐσέβηκαν O || ἀλλότρια μεγάλη N καὶ ἀλλοτρίαν μεγάλην G || 772 τζούστες O τζόστρες G || κανεῖς] τινὰς G || οὐκ ἐνίκησε O || 773 αὐθέντην O ἀφέντης G || θαυμαστὸν O || Ἀνάπολης] τῆς Ἀνατολῆς NO || ὁ ρήγας] ἀφέντης G || 774 θαυμαστὴν ὥραιαν τὴν] εὐγενῆν ὄνομα G || 775 εἶχα¹] —χεν G || εἶχα²] —χεν G || 776 παραλ. G || εἶχα²] εἶμαι O || 777 παραλ. G || καρδιοφλόγισθην N || 778 εἶχεν καὶ ἐκείνη πρὸς ἐμὲν ἀγάπην πολλὴν κρυφίαν G || ἐκαίνη N —νην O κείνη V || εὐγενῆ O || εἰς] πρὸς O || ἐμένα NV || 779 πατέρα V || ἐποῖκα V || νεποῖκε O || 780 στήσ.] σύρη G || ρέντα NVO || καβαλλαρέων OG καβελ— V || 781 εἰς τ' ἄρματα N εἰς ἄ. V ἄ. O || καὶ εἰς τὰς κονταριάς (κονταρίας G) VG τὰς κονταριάς τῆς μάχης N || 782 ν' ἀρέση γὰρ καὶ τοῦ ρηγὸς λέγω καὶ τῆς ρηγίνας | ἄνδραν νὰ τὸνα δώσουσιν ὥραιας τῆς Μαργαρώνας G || νὰ¹] ν' V || τὴν ρήγαινα V τῆς ρήγαινας O || δώσουν NO || μετὰ 782 Γίνεται ρέντα τῶν πεζῶν καὶ τῶν καβαλλαρέων O || 783 Πληθος πολλὸν ἐσυνήχθηκεν πεζῶν καὶ καβαλλιέρων | ἐκαβαλλίκευσα καὶ ἐγὼ νὰ πάγω εἰς τὴν ρένταν G || πολλὸν O || καβαλλαρίων N καβελ— V καβαλλαρέων O || ἐπῆγεν O || ρέντα VO || 784 τὰ ἔχω εἰς τὴν καρδίαν (— ἰα O) μου GO τ. ἔ. ἀπὸ καρδίας N τὰς ἀγανάκτησές μου V : διόρθωσα || 785 παραλ. V || τὰς παραπόνους N τὰς παραπόνσεις O || τὰς O || 786 κανεῖς] τινὰς G || ἐκ] ἀπὸ O || καβαλλαρίους NOG καβαλλάρους V || οὐκ ἐστάθην ὁμπρὸς μου] ο. ἔ. ἐμπροσθέν μου N ο. ἔ. ὁμπρὸς μου O ο. ἐστάθην ὁμπρὸς μου V κανεῖς οὐ νίκησέ με G || 787 ρέντα OV || τζόστραν G στρούστ— O || 788 δίδουσι NV δίδου G || με] μου G || ρήγαινα VO θυγάτηρ των G || β' ἡμιστ. ὥραιαν τὴν Μαργαρώνα G || μετὰ 788 καὶ ἀφέντην στὴν Ἀνάπολην δίδει καὶ τὴν κορώνα G || 789 ἐπῆρα G || γυναῖκα NG || τὸν πενθερόν] πεθ— VO πεθεροῦ G || 790 πάγω V ἔλθω G || μου¹] μας G παραλ. O || μου²] παραλ. OG || καὶ μητρός μου καὶ τῆς μ. μ. G παραλ. O || 791 νὰ πάρω καὶ συχώρεσιν πατρός μου καὶ μητρός μου O νὲ πάρω καὶ συχώρεσιν ἐκ τούς ἐμοὺς γνησίους G || παρρησίαν NV : διόρθωσα || γονικά] γεννητὰ N || 792 καὶ μέσα V ἐν μέο O || τὸ] εἰς τὸ V τὸν O || τοῦ δρόμου] ἐκείνης δὲ G || καὶ τῆς] τῆς G καὶ τὸν εἰς O || 793 πεζεύομεν καὶ οἱ δύο ὁμοῦ ἀνάμεσα τοῦ δρόμου G || ἡ κόρη] ὥραία O παραλ. N || 794 νὰ κοιμηθῇ λιγοστὰ VO ν' ἀναπαυθούμεν λιγοστὸν G || β' ἡμιστ. ἐκ τὸν πολλὸν τὸν κόπον V || 795 καὶ εἶχα τὸ ἐγκόλφι μου τὸ πῆρα 'x τῆς μητρός μου G || θέτω] καὶ θ. O || ἐγκόλπιον] τὸ ἐγκόλπι τὸ O || θαυμαστὸ O || μετὰ 795 χαριτωμένον θαυμαστὸν καὶ τὴν εὐχὴν πατρός μου G || 796 στὸ στήθος τὸ ἀπόδεκα ὥραιας τῆς Μαργαρώνας | λίγον ἀποκοιμήθηκεν ἐκ τὸν πολλὸν τὸν κόπον G || ἀπάνου NO || ἐκοιμήθη O || 797 ἐγκόλπιον NVO γκόλφι G : διόρθωσα || ἀετὸς] σταυροαετὸς G || πιστεύει] φάνην του G || βρώμα] ὅτι κρέας O κρέας G || ἔναι] νὰ 'ναι N || 798 ἐφούμνησεν ὁ σταυροαετὸς x' ἐπῆρεν τὸ ἐγκόλφι G || χουνίζει NO χύνει δὲ V : διόρθωσα || ἐκαίρνει V || ἐκ VNO : διόρθωσα || τῆς παραλ. N || ἐγκόλπι V || 799 καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐσέβηκεν εἰς τὸ νησὶν ἀπέσω G || α' ἡμιστ. εἰς νησόπουλον ἐκάθισεν V ε. ν. ἐστάθην NO || μετὰ 799 ἐτσιμῆκαν κατετσιμῆκαν το ἐκεῖνον τὸ ἐγκόλφι | περιπατῶ τὸν γιालὸν μὴ νὰ 'βρω νὰ περάσω G || 800 ἡῶρα μονόξυλον μικρὸν καὶ μπαίνω νὰ περάσω G || μονόξυλον] καὶ μ. O || 801 στὸ πέλαγος μὲ ἐξοριάζει V εἰς τὸ πέλαγος ἐξοριάζω N στὸ πέλαγος μὲ ἐπῆρεν G καὶ ἐξορίζει με στὸ πέλαγος ἀπέσω O || 802 εὐρίσκει με κρουσάριον O κουρσά— μὲ ἡῶρηκεν G || εἰς τὸ Κάερος μ' ἐπουλῆσε N καὶ πάει με στὸ Κάερος καὶ πουλεῖ με O στὸ Κάερος μὲ ἐπῆρεν G εἰς τὸ Κάερος μὲ πᾶσιν V : διόρθωσα || 803 παραλ. NO || Σολτάνος G (πβ. κριτ. ὑπόμν. 804 N καὶ O) || μὲ] μὲ διόρθ. ἀπὸ τὸν V || ἀγόρασα V || ἀφέντης G || 804 ἀγάπησε G ἐγάπησεν O || ἀπὸ ψυχῆς] ἐκ ψ. V ὁ αὐθέντης μου NO || β' ἡμιστ. πιτραπέζη μὲ ἐποίησεν V σουλτάνος ὁποῦ μὲ εἶχεν NO || μετὰ 804 αὐθέντη μὲ ἐποίησεν εἰς τὴν Σαρακηνίαν V || 805 καιρὸν πολλὸν ἐφέντεψα N κ. π. ἐφέντευσα O πολλὸν καιρὸν ἀφέντευσα G ἀφέντεψα πολλὸν καιρὸν V : διόρθωσα || β' ἡμιστ. στὸ Κάερος ἀπέσω G || Σαρακηνία N Σαρεχ— V || 806 α' ἡμιστ. κλαίω πολλὰ καὶ δέρνομαι G || διὰ] ὡς δ. N || 807 μόνη ἀπόμεινεν V μ. ἐπέμ— O ἔμεινεν μοναχὴ G || βουνία G || εἰς τὰ] καὶ ε. τ. N στὰ G καὶ V || 808 ποσῶς μαντζῆτον οὐκ ἔμαθα ν' ἀκούσω διὰ τὰ κείνην G || οὐκ ἤξεύρω O || πᾶγμα V πᾶγμα O || τίποτες μαντζῆτον V παραλ. O || 809 καὶ] στὰ G || ἔθυμήθηκα VOG || στὰ] εἰς τὰ NVO || ἔλθω] πιστρέψω G || 810 ξέβω G || εἰς] καὶ ε. NO ||

ἀναγυρεμὸν V ἀναζήτησιν G || ώραίας] της ὦ. G || 811 ἀπέθανεν] γῆ δ. G ἐπέ— N ἐπέθανε O ἀπόθανεν V || 812 μὲ ἤφηνεν N μὲ ἤφενεν O μὲ ἤφενεν G || ἐστάθη] ἐξέβην G || 813 εἰς] ἔξω εἰς G || μετὰ 813 λουλούδια πανεξαίρετα μυριοανθισμένα G || 814 ἐνεθυμήθηκα V ἐθυμήθηκα O ἐνθυμήθη G || μορφήν τὸ πρόσωπον] πρόσωπον ώραίας G || τῆς κόρης] τῆς Μαργαρώνας G || 815 γλυκὸς ὕπνος G γλυκὺν ὕπνον O || μ' ἐσέβηκεν] ἐσέβηκεν O || ἐκ] εἰς N || ἐθύμην O || 816 καὶ τὸ καράβιν ἐμίσησεν κ' ἐμὲν ἀφῆκε μ' ἔξω G || ἐδιέβην V || 817 παραλ. G || ἐφήκαν VO || ἐρημονήσιν] ἀπορονήσιν N || 818 πᾶγμαν O πράγματα G || ἀπειρα G || β' ἡμιοι. εἰς τὸ καράβιν μέσα O || σὲ V || 819 ἔχασα¹] ἐχά— N εἶχα— O || πρᾶγμα VG πᾶγα O || ἔχασα²] ἐχά— N εἶχα— O ἤχα— G || κόρη V || 820 καὶ τὴν τιμὴν ὅπου 'χα ἐγὼ ἐκεῖ εἰς τὸν σολτάνον G || ἐχάσα NO || παρρησίαν NVO : διόρθωσα || ὅπου] τὴν O || Κάριος VO Κάριος N || 821 συρίσω O γυρεύσω N || 822 πῶς ἐγένετον OG ζῇ ἀπόθανεν V || διὰ τὴν O ἡ κόρη V ώραία ἡ G || 824 ποὺ O || ἠύρισκεται V ὁρί— G || Πρεβέντζαν V —τζα O || 825 ὁ ρήγας καὶ ὁ αὐθέντης] ὁ ρ. κ. αὐ. V αὐ. κ. ὁ ρ. O || 828 ἐμὴν] τὴν ἐ. NVO || τινὰς] κανεῖς N || μηδὲν τὸ ξεύρει O μὴ τὴν ἡξεύρει V || 829 ρήγα O || κληρονόμος] ἐδῶ ἐν' τὰ γονικά μου N ἐ. 'ν' τ. γ. μου O || 831 πανδυστυγχὴν O || ἀσθενισμένος] καὶ ἀστε— O || 832 καὶ ἂν τὸ μάθη NVO || πατερίας O || θέλει με V || 833 ξέβω O || ἀναγυρεμὸν V || ώραίας τῆς] ώραίας O τῆς ώραίας τῆς N || 834 νῦν] ψυχῆς NO || δδύνας] τὰς δ. NVO || 835 παραλ. N || ποία³] καὶ π. V || καρδία V || τοὺς πόρους] τὰς δδύνας V || 836 παραλ. V || καρδία NO : διόρθωσα || 838 διχῶς NV || ώραίαν] τὴν ὦ. N || 839 ἐδυνηθήκεν O || νὰ ὑπομείνη N νὰ πομείνη V διὰ νὰ ὑπομείνη O || 840 βρυγᾶται O || κλαίει] δάκρυα NV || 841 τὴν] τὸν O || μετὰ 841 τρέχουν οἱ καλογρεῖς ἠύρισκουν τὴν λιγοθυμισμένη V || 842 βρέχουν] τρέχουν V || καὶ συνηφέρουν τὴν] κρασὶν ἐφέρουν τὸν O || ν' ἀναψυχῇ] ἀνα— N ἀναψυχῆς O ἀπὸ ψυχῆς V || καπόσον O καμπόσο N || 843 εἰς τὸν NVO || ώραία] ἡ ώραία NV || 844 κλάσματα] κλέματα NO || βρυσχίσματα O || 845 μοναστηρίου] τοῦ μοναστηρίου N : διόρθωσα || 846 μαζώνονται N || καλογρεῖς O —γρεῖς NV || μαθαίνουσιν O θαυμάζουσιν V || πρᾶγμα V πᾶγμα O || 847 τὴν] το NV || ώραία] ἡ ώραία NV || 848 παραλ. O || 'Εμπέρης N || 849 κλαίγουν V λένουν O || καλογρεῖς O καλογρεῖς NV || θεὸν δοξάζουν] καὶ ἐνδοξάζουν V || 850 ώραία] ἡ ὦ. N || 851 ἐγκόλπιον VO || ἠρέθηκεν V ἤρεν O || σὲ V || συναγρίδι V || 852 ξενίζονται N || 853 μοναστηρίου] τοῦ μ. O || 855 Γίῳ καὶ] τε καὶ υἱοῦ οὖν τὸ N καὶ τὸ O || πνεύματι O || 857 φρίττουν] πλέον O || ἀποροῦν] καὶ ἰ. V || ἐγκόλπι O || 858 ώραία] ἡ ὦ. N || 859 α' ἡμιοι. ἐβγαίνουν καὶ οἱ ἀρχόντισσες O || ὅπου 'σαν V ἀντάμα O || 860 ἀπεσώνουν τὸν V ἀποσώνουν τοὺς O || 861 παραλ. V || 862 λυποῦνται V || 863 'Εμπερίου N || ξενιτεῖαν NV : διόρθωσα || 866 καὶ παιδεύμένα] πεπαιδεύ— V || 868 εὐεργεσίαν N εὐερεῖαν V : διόρθωσα || ἀπὲ N || αὐθεντία N ἀφεντία V : διόρθωσα || ὁρθὰ τιμημένα V || 870 θαυμαστή N || εἶχαν N || 871 'Αρχίζει] χερνᾶ N || ώραία] ἡ ὦ. NV || μετὰ 871 καὶ λέγει καὶ ἀφηγεῖται ἐκ τὰς ἀρχὰς τὰ πάθαν N || 872 καὶ λέγει] νὰ λέγη V || τοῦ 'Ιμπέρη] 'Εμπέρη N || 873 σήμερον] αὐθέντρια μου N || 874 αὐλὲς V || τὰ παλάτια V || 875 νά³] καὶ νὰ N || 876 ὄνταν V || ἐγεννήθηκεν N || υἱὸν] ὁ υἱὸς N || τὸν 'Ιμπέρη] ὁ 'Εμπέρης N || 877 β' ἡμιοι. μετὰ ρηγὸς τοῦ ἀνδρός της V || μετὰ 877 σπαράσσεται ἡ καρδία τοὺς σπαράσσεται ἡ ψυχὴ τοὺς V || 878 λιγοθυμοῦν V || λιγοψυχεῖ N —χοῦν V : διόρθωσα || μάθουν V || 879 παρρησίας NV : διόρθωσα || 'Εμπέρην N || 880 ἀπεσώνουν N 882 παραλ. N || 883 χαίρονται V || 884 ἐκκλησίαις NV : διόρθωσα || εἰς] ψάλλουν V || 885 παντοκράτορα N || 886 πρᾶγμα V || 887 α' ἡμιοι. ἄκουσμα μέγα ἐξέβηκεν V || ἄκουσμαν N || β' ἡμιοι. παντοῦ εἰς πᾶσαν κόσμον V || 889 παραλ. N || 890 τρεῖς μῆνας ἐχαίρουντα (θυσανάγνωσις ἢ συνέχαιρα) N || μῆνες V || 891 Εἶχας γοῦν] εἶχαν ἤγουν V καὶ εἶχαν N : διόρθωσα || καλίσματα N || 892 χαίρονται] χ. γοῦν V χαίρουνται N || πολλὰ παραλ. V || 893 ἐφέντεψαν N || μετὰ 893 τέλος τοῦ 'Ιμπερίου V ||

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Α

Α'.—ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΛΕΞΕΩΝ '

ἀβάστατος K 27: ἀνυπόφορος.
 ἀβάστακτος K 1874: ἀνυπόφορος.
 ἄβλαβος B 777: πὺ δὲν ἔπαθε βλάβη.
 ἄβουλα I 491: χωρὶς ἄδεια, ἔγκριση.
 ἀγαλλιᾶσθαι Φ 1096, I 458: χαίρομαι.
 ἀγανάκτησις (ή) K 444, Φ 884: στενοχωρία.
 ἀγανακτῶ K 1120, 1547, 1709, 1867: στενο-
 χωροῦμαι, ὑποφέρω.
 ἀγαπῶ (μετ.) I 316: ἐπιθυμῶ.
 ἀγγελουσουδάτος I 35: ἀγγελόμορφος.
 ἀγγελουσουμίαιος I 406: πὺ ἔχει χαρα-
 κτηριστικὰ ἀγγέλου.
 ἄγγουρος (δ) K 1563: νέος.
 ἀγγρίζω βλ. ἡγγρισμένος.
 ἀγκάλῃ (ή) B 842: στήθος (ἐσωτερικὰ) B 1126,
 1145: καμπὴ ποταμοῦ.
 ἀγγαίττω Φ 117: φωτίζω.
 ἀγλαόμορφος Φ 189: πὺ ἔχει ἀγλαή μορφή.
 ἀγνώριστος Φ 1524: ἀγνώστος· Φ 494: πὺ
 δὲν ἀναγνωρίζεται.

ἀγνώστως Φ 915: κρυφά.
 ἀγουρίτης (δ) Φ 819: νέος.
 ἄγουρος (δ) Φ 488, 607, 1434: νέος.
 ἀγριοτοπία (ή) K 1268: ἀγριος τόπος.
 ἀγριόφθαλμος Φ 647, I 165: πὺ ἔχει ἀγριο
 βλέμμα.
 ἀγριώδης B 251: ἀγριος.
 ἀγριωμένος B 936: ἐξαγριωμένος.
 ἀγύριστος B 205: ἀμετάτρεπτος.
 ἄγωμε (ν) K 982, 1626: ἐμπρός, ἄς πηγαί-
 νωμε.
 ἀγωνοῦμαι (μετ.) K 2066: φροντίζω πολὺ.
 ἄωρος (δ) Φ 136, 1608: νέος.
 ἀδαμάντιος (ψυχὴ) K. 746: σκληρή.
 ἄδεια (ή) I 409: ἀνεση χώρου· I 630: δικαί-
 ωμα.
 ἀδειαίω (ἀμετ.) B 1000: φεύγω.
 ἀδελφί (τὸ) K 1343, 1361.
 ἀδημονία (ή) Φ 1456: στενοχώρια.
 ἀδιάκριτος Φ 1545: ἀδιάφορος.

1.—Τὰ γλωσσάρια πὺ ἀκολουθοῦν ἔχουν σκοπὸ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος νὰ δώσουν εἰκόνα τοῦ λεξιλογικοῦ πλούτου τῶν κειμένων πὺ ἐκδίδονται καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ καταγρά-
 ψουν κάθε λέξη πὺ ἐνδιαφέρει ἀπὸ ἀποψη σημασίας ἢ τύπου.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειωθοῦν οἱ γενικὲς ἀρχὲς πὺ ἔγινε προσπάθεια νὰ τηρηθοῦν στὸν
 καθαρισμὸ τῶν γλωσσариῶν. Εἶναι οἱ ἀκόλουθες: α) λέξεις τοῦ κλασσικοῦ ἑλληνισμοῦ πὺ
 ἀπαντοῦν στὴ σημερινὴ κοινὴ γλῶσσα μὲ τὴν ἴδια ἀκριβῶς σημασία καὶ χρῆση δὲν ἀναγρά-
 φονται. Ὅπωςδὴποτε δὲν παραλείπονται οἱ πολυσήμαντες ἀρχαῖες ἑλληνικὲς λέξεις, καθὼς καὶ
 ἐκεῖνες πὺ μαρτυροῦνται ἐλάχιστα λεξικογραφικῶς· β) λέξεις τοῦ μεταγενεστέρου, τοῦ μεσαιω-
 νικοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ καταγράφονται καὶ γιὰ νὰ ἐρμηνευτοῦν βέβαια, ἀλλὰ καὶ
 γιὰ νὰ πιστοποιηθεῖ ἡ ἔκτασις πὺ ἔχει ἡ χρησιμοποίησίς τους στὰ κείμενα πὺ ἐκδίδονται·
 καὶ γ) Τὸ λῆμμα ἔχει πάντα ἀφετηρίαν τὸν τύπο τοῦ κειμένου. Παραπομπὴ στὶς συνώνυμες
 λέξεις ἢ τοὺς συγγενικοὺς τύπους τοῦ γλωσσариου δὲ γίνεται.

Χρησιμοποιήθηκαν οἱ παρακάτω βραχυγραφίαι:

αἰτ.	= αἰτιατική.
ἀμετ.	= ἀμετάβατο.
ἀντικ.	= ἀντικείμενο.
ἀπρόσ.	= ἀπρόσωπο.
ἀρσ.	= ἀρσενικό.
γεν.	= γενική.
δοτ.	= δοτική.
ἐπίθ.	= ἐπίθετο.
ἐπιρρ.	= ἐπιρρηματικῶς.
θηλ.	= θηλυκό.
κατηγορ.	= κατηγορούμενο.
κλητ.	= κλητική.

κυριολ.	= κυριολεκτικῶς.
λ.	= λέξη.
μετ.	= μεταβατικό.
μεταφ.	= μεταφορικά.
ὄνομ.	= ὀνομαστική.
οὐδέτ.	= οὐδέτερο.
οὐσιαστ.	= οὐσιαστικό.
πράγμ.	= πράγμα.
πρόσ.	= πρόσωπο.
προσφ.	= προσφώνηση.
συνεκδ.	= συνεκδοχικῶς.
ὑποκ.	= ὑποκείμενο.

K = Καλλιμάχος καὶ Χρυσορρόη.
 B = Βέλθανδρος καὶ Χρυσάντζα.

Φ = Φλώριος καὶ Πλάτεια - Φλώρα.
 I = Ἰμπέριος καὶ Μαργαρώνα.

ἀδικοδολοπλόκος Φ 733: πού δημιουργεῖ δολοπλοκίες.
 ἄδολος Φ 1504: γνήσιος.
 ἀδολοφυλαγμένος Φ 1749: διατηρημένος γνήσιος.
 ἀδούλωτος Β 180: ἐλεύθερος (ὄχι δοῦλος). Κ 213, 957: ἀκατανίκητος.
 ἀδύνατος Φ 1688: ἀδιάθετος, ἄρρωστος.
 ἀεροπτεροδρόμος Β 486: πού τρέχει στὸν ἀέρα.
 ἄθεος Φ 51: ἀνόσιος.
 αἷμα (ξενικόν) Β 176: ἀλλόφυλος ἄνθρωπος.
 αἷμαν (τό) Κ 1629.
 αἵματα (τά) Κ 115: γένος.
 αἰσθανόμενος Κ 912: ζωντανός· Κ 930, 1828: εὐαίσθητος.
 αἰσθησις (ἡ) Κ 932 αἰσθημα· Φ 930: εὐαίσθη-
 οῖα. **Β 362**
 αἰσθητικός Κ 336, 1959: εὐαίσθητος.
 αἰτία (ἡ) Β 1289: λόγος, αἰτία.
 ἀκαρτερῶ (μετ.) Β 276: περιμένω.
 ἀκαταδούλωτος Β 150: ἀνυπότακτος.
 ἀκέρια Φ 536: πλήρως.
 ἀκμή (ἡ) (τῆς μάχης) Κ 2296: ἀποκορύφωση.
 ἀκμήν Β 1238: ἀκόμη.
 ἀκοή (ἡ) Ι 255: φήμη.
 ἀκόμη Κ 2000.
 ἀκομήν Φ 1664: ἀκόμη.
 ἀκουμπῶ Ι 531: ἀκουμπῶ· Ι 531: τοποθετῶ.
 ἀκουσμαν (τό) Ι 24, 887: φήμη.
 ἀκουτίζομαι (+ γεν.) Β 1196: ἀκούω.
 ἀκρα (τά) Β 161: κορυφές.
 ἀκριβὰ Β 606: λεπτολογημένα.
 ἀκρίβεια (ἡ) Β 611: λεπτολογία.
 ἀκρίβειαν (εἰς) Β 440: ἐπακριβῶς.
 ἀκριβέστερον Β 367: μὲ μεγαλύτερη ἐπιμέλεια.
 ἀκριβολογημένα Β 407: λεπτομερειακά.
 ἀκριβολογῶ Β 368, 618: ἐξετάζω μὲ φροντίδα.
 ἀκριβὸς Β 643: λεπτολόγος.
 ἀκριβῶς Β 618: λεπτολογημένα.
 ἀκροκαρτερῶ Β 1249: περιμένω λίγο.
 ἀκροπύργωμα (τό) Κ 181: ἐπαλεξή.
 ἀλαζονεῖα (ἡ) Ι 423.
 ἀλαζονικόν (τό) Φ 1138: ἀλαζονεῖα.
 ἀληθὸς Φ 54: γνήσιος.
 ἀλησιμονῶ Ι 542: λησιμονῶ.
 ἀλλὰ Κ 2002: ὅμως· ἀλλὰ καὶ Κ 6: ἐπιπρο-
 σθέτως καί.
 ἀλλάγιν (τό) Ι 462: τμήμα στρατεύματος.
 ἀλλήλως Φ 269, 778, 779: καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος· Β 868: ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλο.
 ἄλλος Κ 150, 784: ἐξαιρετικός.
 ἀμαυρώνομαι Κ 953: γίνομαι μαῦρος, ἀλλά-
 ζω χρῶμα (ἀπὸ ἐκπληξῆς)
 ἀμαυρώνω Φ 1110: μεταβάλλω στὸ χειρότερο.
 ἀμάχη (ἡ) Φ 909: θλίψη.
 ἄμαχος Κ 52: εἰρηνικός· Κ 213 ἀκαταμά-
 χητος.
 ἄμε Β 1193: πηγαινε.
 ἄμε Φ 1370: ὅμως.
 ἀμεριμνῶ Κ 1991: γίνομαι ἀμέριμνος.
 ἀμετάθετον (τό) 1060: τὸ ἀμετάβλητο.
 ἀμετάθετος Κ 1044, Ι 322: ἀμετάβλητος.
 ἀμέτρητα Ι 622: ὑπερβολικά.

ἀμέτρητος Ι 669: ἄπειρος.
 ἄμετρος Κ 1054: ὑπερβολικός.
 ἀμή Β 211, Φ 1335: ὅμως· Φ 1421: ἀλλὰ.
 ἀμῖρᾶς (ὁ) Φ 1088, 1311, Ι 649: διοικητής.
 ἀμφιβάλλομαι Κ 2280: ἀμφιβάλλω.
 ἀναβίωσις (ἡ) Κ 1328: ἐπάνοδος στὴ ζωή.
 ἀναγκάζω Ι 244: πιέζω· Ι 167: στενοχωρῶ·
 (κάτι) Κ 671: ἐπιβάλλω.
 ἀνάγκαση (ἡ) Ι 167: στενοχώρια.
 ἀνάγκη (ἡ) Κ 1131, 1340, 1346, 1350, 1351,
 1361, 1362, Ι 767: θλίψη, στενοχώρια· Κ
 263: δύσκολη περίσταση· Φ 1689: ἀρ-
 ρώστια· Β 777: βλάβη (σωματική).
 ἀναγνώθω Β 394: διαβάζω.
 ἀναγνώρισμα (τό) Κ 1510: πληροφορία γιὰ
 τὴν ἀνακάλυψη χαμένου προσώπου.
 ἀναγριώνω (ἀμετ.) Ι 421: ὀργιεύω.
 ἀναγυρεμὸς (ὁ) Ι 638: ἀναζήτηση.
 ἀναγυρευμὸς (ὁ) Φ 1027, 1125: ἀναζήτηση.
 ἀναγύρευσις (ἡ) Φ 1229, Ι 810, 833: ἀναζή-
 τησι.
 ἀναγυρεύω Φ 1257, 1403, 1523, 1540: ἀνα-
 ζητῶ.
 ἀναγωγή (ἡ) Κ 598: καταγωγή.
 ἀναδέχομαι Φ 1449: ἀποδέχομαι.
 ἀναζῶ Κ 1413: ξανάρχομαι στὴ ζωή.
 ἀνάθεμα Κ 1642: ἀνάθεμα!
 ἀνατροφῆ (ἡ) Φ 155: ἀνατροφή.
 ἀναίματος Κ 1391: χωρὶς αἱμάτων.
 ἀναισθησία (ἡ) Β 849: λιποθυμία.
 ἀναισθητός Β 865: ὀρεγδὸν λιπόθυμος· Κ
 1745: ἀνόητος.
 ἀναισθητῶ κακῶς Κ 939: εἶμαι σὲ ἄσχημη
 ψυχικὴ κατάσταση.
 ἀναισχυντιά (ἡ) Φ 1398: ἀδιαντροπία.
 ἀναίτιον (τό) Φ 431, 439: ἀθωότητα.
 ἀναίτιος Φ 1354: ἀθῶος.
 ἀνακαθίζω Κ 539: ἐνῶ εἶμαι ξαπλωμένος
 σηκώνω τὸν κορμὸ τοῦ σώματός μου.
 ἀναμάσσομαι Κ 1662: θεραπεύω.
 ἀνανδρομῆ (ἡ) Κ 32: ἀνανδρομῆ, κορμοστα-
 σιά.
 ἀναντρανίζω Ι 200, 267: ρίχνω τὸ βλέμμα,
 κοιτάζω.
 ἀνάπαυσις (ἡ) Κ 2416: ἀναψυχή· Κ 2331:
 τόπος πού ἀναπαύεται κανεὶς.
 ἀναπίπτω Κ 544: ξαπλώνω.
 ἀνάπλαισις (ἡ) Β 627: διάπλαιση.
 ἀναπλοκή (ἡ) Κ 2098, Φ 835, 876: ἀγκάλια-
 σμα.
 ἀναπόταμον (τό) Β 240, 293, 317, 518: ποτάμι
 πού ἔρχεται ἀπὸ πάνω.
 ἀναρμάτωτος Φ 1389: ἀοπλος.
 ἀνάρμοστος Κ 2519: ἰδιότροπος.
 ἀνάρχως Β 1235: αὐθαίρετα.
 ἀναρωτῶ Κ 592, 943, 1420, Φ 1407: ρωτῶ μὲ
 ἐνδιαφέρον.
 ἀνασαινώ Κ 343, 1890, 2028: ἀναπνέω· Κ 154,
 409, 733, Β 1099, Ι 179, 532: ἀνακουφίζο-
 μαι, ξεκουράζομαι.
 ἀνασασμός (ὁ) Κ 1603, 1948: ἀναπνοή· Κ 261,
 840, 1497, 1940, Φ 299, 323, 876, 1583: ἀ-
 νακούφισις, ἀναψυχή.

ἀνασηκώνομαι K 1883.
 ἀνασμίγω K 1784: ἀνακινῶ.
 ἀνασπῶ (καρδίαν, ψυχὴν) B 696, 815, 1155, I 268: τραβῶ ἔξω.
 ἀνασπῶμαι καρδίαν ἢ καρδίας (γεν.) K 466, 1447: λιποθυμῶ, ξεκολλᾶ ἢ καρδιά μου.
 ἀναστέκομαι K 349: στέκομαι κοντά.
 ἀναταγμός (δ) K 484, 516: βασανιστήριο.
 ἀναταμένος K 582: βασανισμένος.
 ἀναταμός (δ) K 2025: βάσανο.
 ἀνατασμός (δ) K 1093, 1427, 2376: βασανιστήριο.
 ἀνατάσσω K 508: βασανίζω.
 ἀνατείνω (μετ.) K 1759: ὑψώνω (ἀμετ.) K 1752: κοιτάζω ψηλά.
 ἀνατρέχω K 131, 137, 145, 201: ἀνεβαίνω K 1951: διατρέχω.
 ἀναφαίνομαι B 105: ἀνακηρύσσομαι.
 ἀναφαίνω (λόγους) B 135: λέγω.
 ἀναφέρω (ἀμετ.) K 1595: ἔρχομαι στις αἰσθήσεις μου—(τὴν ὄψιν) K 1403: συνέρχεται ἡ μορφή μου.
 ἀναφωνῶ (+ αἰτ. προσ.) K 1856: καλῶ.
 ἀναψηλαφῶ B 1127, 1133, 1138: ψάχνω.
 ἀναψυχή (ἡ) K 272: εὐκολία (:).
 ἀναψύχομαι I 841: παίρνω ἀναψυχή.
 ἀναψυχοῦμαι K 1768: παίρνω θάρρος.
 ἀναψυχώνω (+ αἰτ. ἀντικ.) K 1737: δίνω ζωὴ.
 ἀνδραγαθία (ἡ) Φ 721: σωματική ἀρετὴ, ἀνδρεία I 131: κατόρθωμα.
 ἀνδραγαθισμός (δ) K 1374: κατόρθωμα.
 ἀνδρωδής K 116: ἀνδρεῖος.
 ἀνεγείρομαι Φ 513: παρακινούμαι.
 ἀνεγείρω Φ 356: παρακινῶ.
 ἀνεγνώριστος Φ 1179: ἀγνωστος.
 ἀνεκφράζω K 448: περιγράφω.
 ἀνέκφραστος I 339, 471: ἄρρητος.
 ἀνέλπιστος K 960, 978: ποὺ δὲ δίνει ἐλπίδες.
 ἀνεμοζάλη (ἡ) B 1091: κακοκαιρία.
 ἀνενδρανίζω K 817: κοιτάζω.
 ἀνεντρανίζω K 493: κοιτάζω.
 ἀνεπίβατος K 79: ἄβατος.
 ἀνεπιβούλευτος K 960: ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἐπιβουλευτὴ κανεῖς.
 ἀνεπίγνωτα K 1480: χωρὶς ἐπίγνωση.
 ἀνεπυχώρητος K 92: ἄβατος.
 ἀνερωτῶ K 883, 1536: ρωτῶ με ἐνδιαφέρον.
 ἀνηβάζω B 634: ἀνεβάζω.
 ἀνθημα (τὸ) Φ 1586: ἄνθος.
 ἀνθόμοτος B 470 Φ 149: παρόμοιος.
 ἀνθόφυλλον (τὸ) B 291: ἄνθη καὶ φύλλα.
 ἀνθῶ (χάριν) K 1593, 1979: ἀναδίνω χ.
 ἀνίδεος Φ 498: ποὺ δὲν ξέρει.
 ἀνιστορῶ B 95: βάζω με τὸ μυαλό μου.
 ἀνόητα B 1075, Φ 354, I 113, 297, 508: κρυφά.
 ἀνοικτός I 81: πλατὺς.
 ἀνόμιος Φ 61: ἄνομος.
 ἀντάμα I 298, 440: μαζί.
 ἀνταποκρίνομαι K 1134: δίνω ἀπάντησι.
 ἀνταυγάζω Φ 973: λάμπω.
 ἀνταυγῶ (μετ.) Φ 8: ἀντανακλῶ.
 ἀντιδονῶ B 864: ἀντηχῶ.
 ἀντικαθίσταμαι Φ 132: ἐγκαθίσταμαι.

ἀντικακῶν B 55: κάνω κακὸ γιὰ ἀνταπόδοση.
 ἀντικοντῶ Φ 829: ἀντιχτυπῶ, συναγωνίζομαι.
 ἀντίκρυς Φ 815: ἀπέναντι.
 ἀντιλέγω K 742: ἀπαντῶ.
 ἀντιμεταστρέφομαι K 246: μεταβάλλομαι.
 ἀντιπαράταξις (ἡ) K 1009, 1020: παράταξη.
 ἐναντίον κάποιου.
 ἀντίς Φ 741: ἀντί.
 ἀντιφέγγω Φ 974: ἀντανακλῶ.
 ἀντίφημι B 677, 856: ἀπαντῶ.
 ἀντρανίζω Φ 844, 1330: ἀντικρύζω, κοιτάζω.
 ἀνυπόγνωστος K 2201: ἀνυπόπτευτος.
 ἀνυπόκριτος K 2169: ἀγνός, γνήσιος.
 ἀνυπόστατος K 213: ἀκαταγώνιστος.
 ἀνυποστόλως K 2399: χωρὶς συστολή, με παρησία.
 ἀνύστακτος K 905: ἄγρυπνος.
 ἄνωθεν B 286: πρὸς τὰ πάνω.
 ἀξία (ἡ) Φ 611 ἐπιδαψίλευση τιμῆς B 17: ἔλωμα Φ 1835: τελετή.
 ἀξιά (ἡ) Φ 1214: ἀξίωμα.
 ἀξίως Φ 1483, I 239, 439: με ἀξιοπρέπεια.
 ἀπαγορεύω K 1055: ἀπογοητεύομαι.
 ἀπαιδεύτα K 1098: με ἀγροῖκο τρόπο.
 ἀπαίρω K 111, 1517, 1644, 1774, B 586, 681, 772, 1045: παίρνω.
 ἀπάνθρωπος K 736: σκληρός.
 ἀπανθρώπως K 517: με σκληρότητα.
 ἀπάνου I 107: ἀπάνω.
 ἀπαντέχω I 621: περιμένω.
 ἀπαντοχή (ἡ) Φ 1168, I 138, 220: ἐλπίδα.
 ἀπαντῶ I 95, 99, 254, 352: ἀντικρύζω (στὴ μάχη, στὸν ἀγώνα).
 ἀπαντῶμαι I 108, 375: συναντῶμαι σὲ ἀγώνα.
 ἀπαράδοτος K 959: ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ παραδοθῇ (κάστρο λ. χ.).
 ἀπαράλλακτον (τὸ) Φ 508: τὸ ἀμετάβλητον.
 ἀπαράλυτος Φ 456: ποὺ δὲ λύνει.
 ἀπάρτι K 902, 1192, 1194, 1485, 1673, 1681, B 969, Φ 20: τώρα πιά.
 ἀπαρχή (ἡ) K 897: ἀρχή.
 ἀπατά Φ 588, 1250: ἀληθινά, ἀκριβῶς.
 ἀπατός Φ 724: ὁ ἴδιος.
 ἀπὲ B 574, 978, Φ 108, 306, 681, 730, 896, 916, 1020, 1064, 1082, 1549, 1617, 1797, I 209, 343, 358: ἀπό.
 ἀπεικάζω B 107, 323, 390, 453: σκέπτομαι, φαντάζομαι.
 ἀπελάτης (δ) B 104: φύλακας τῶν συνόρων τοῦ κράτους.
 ἀπελατίκι(ν) (τὸ) B 207, 231: σιδερένιο ρόπαλο.
 ἀπεμένω K 688: ὑπομένω.
 ἀπερικάλυπτος K 629: ἀκάλυπτος, γυμνός.
 ἀπέσω K 298, 783, 895, 913, B 226, 323, 492, 500, 593, 1013, I 261, 528, 559, 725, 728: μέσα, ἀπὸ μέσα.
 ἀπετῶ I 128: πετῶ.
 ἀπηγαίνω K 893, B 315, 565, 641, 660, 930, 1013, 1041, 1102: πηγαίνω.
 ἀπὴν B 85, Φ 629, 678: ἀφοῦ.

- ἀπυλογοῦμαι K 1107, Φ 569, 597, 617, 651, 745, I 168, 305, 438, 499: ἀπαντῶ.
 ἀκτιος I 678, 712: ποῦ δὲν ἔχει πιεῖ.
 ἀπιστῶ (+ αἰτ. πραγμ.) K 2435, Φ 1647: δὲν πιστεύω.
 ἀπλήρωτος B 508, I 472: ἀτέλειωτος, ἀπειρος.
 ἀπλικόνω Φ 923: ἐγκαθίσταμαι.
 ἀπλότης (ἐξ) K 974: ἀ.ιλῶς.
 ἀπλῶν B 658, 659: ἀπλῶν τὸ χέρι.
 ἀπλῶς K 1022, 1046, 1307, 2107, 2189, 2205, 2424: ἀπλῶς, γενικά· K 188, 381: ἀπλῶς χωρὶς νόημα· — (μὲ ἀρνητ. λ.) K 2330, 2550: καθόλου· K 682: ἐντελῶς, τελείως· K 342, 421, 819, 862, 1119, 1277, 1598, 1889: μόνο.
 ἀπὸ (+ γεν.) K 830, 1240, 1621, 1701, 1741, 1977, 2108: ἀπὸ· K 630, 1070, 2271: ἀπὸ (διαρ.)· K 802, 1130, 1327, 1351, 1373, 1390, 1402, 1445, 1503, 1526, 1600, 1943, 1960, 1973, 1991: ἔνεκα, ἐξ αἰτίας· K 1449, 1451, 1864, 1975: μέ.
 ἀποβλέπω Φ 188: ἐνδιαφέρομαι.
 ἀποδειπνῶ I 506: τελειῶν τὸ δεῖπνο.
 ἀποδέχομαι (μετ. καὶ ἀμετ.) K 2420, Φ 475: περιμένω· Φ 305, 475: ὑποδέχομαι.
 ἀποδίδω K 2147: ἀποκάνω, ἐξαντλοῦμαι.
 ἀποδοχή (ἡ) Φ 1144, 1148: ὑποδοχή· K 1250: ἐκεῖνο ποῦ περιμένει κανεῖς.
 ἀποδυσπειῶ K 68: δυσφορῶ, ἀποθαρρύνομαι, ἐγκαταλείπω ἓνα σχέδιο.
 ἀποκαίω B 640: καίω ἐντελῶς.
 ἀπόκαρσις (ἡ) K 2284: κουρά.
 ἀποκαταντῶ Φ 1762: καταντῶ.
 ἀποκάτω K 1994.
 ἀποκεῖθεν K 323: ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος.
 ἀποκενοῦμαι K 329: ἀδειάζω.
 ἀποκοιτάζω K 1741: παρατηρῶ.
 ἀπόκοτα B 716: θαρραλέα.
 ἀποκρατῶ Φ 142, 591, 1294: φροντίζω.
 ἀποκρισιάρης (ὁ) Φ 862, 880: ἀπεσταλμένος.
 ἀποκρύβομαι K 1260: κρύβομαι.
 ἀπολαμβάνω (+ γεν.) K 1849: τέρπομαι.
 ἀπολανθάνομαι K 109: λησμονῶ.
 ἀπολεσμένος Φ 1475: χαμένος.
 ἀπολλαίνω I 630: θανατώνω.
 ἀπόλογος (ὁ) B 595: ἀπάντηση.
 ἀπολυμένος B 1340: ἀφημένος.
 ἀπομειδιῶ B 1004, 1237: μειδιῶ.
 ἀπομελανώνομαι K 2035: βγάζω τὰ μαῦρα ρούχα.
 ἀπομένει (ἀπρόσ.) (σὲ κάτι) B 955: ἐξαρτᾶται ἀπὸ.
 ἀπομένω (I) (πρός...) K 2572: ἐξαρτῶμαι ἀπὸ.
 ἀπομένω (II) K 1611: ὑπομένω.
 ἀπομεριμνῶ I 285: ἀπαλλάσσομαι ἀπὸ τὶς φροντίδες· (μετ.) B 1036: ἀπαλλάσσω ἀπὸ φροντίδες.
 ἀποξενώνομαι B τίτλος, 499: ξενιτεύομαι.
 ἀποπατῶ Φ 670, I 127: πατῶ δυνατά.
 ἀποπληρῶ K 2311, 2317: ἐκτελῶ.
 ἀπορος I 227: ταλαίπωρος· K 915: ἄδειος, ἀπόρητος K 776: δυσπερίγραπτος.
 ἀπορῶ (+ αἰτ. ἀντικ.) I 886: θαυμάζω γιὰ.
 ἀποσκίασμα (τὸ) B 1230: σκιά.
 ἀποστρώων K 155: τοποθετῶ, ταχτοποιῶ.
 ἀποσυνάγω K 1227: συγκεντρώνω.
 ἀποσύννομι B 1290, Φ 87: φτάνω.
 ἀποσώνω K 2109, 2597, B 164, 176, Φ 304, 1391, I 729, 860: φτάνω· (μετ.) I 880: ὁδηγῶ.
 ἀποτολμῶ (ἡ) B 928: τόλμη.
 ἀποτρώγω Φ 1488: τρώγω ἐντελῶς.
 ἀποτύπωμα (τὸ) B 694: ὁμῖωμα.
 ἀποφεύγω K 251, 2590 (+ γεν.), B 211: διαφεύγω· (+ γεν.) B 14: ἀναχωρῶ.
 ἀποχαιρέτημα (τὸ) I 269: ἀποχαιρετισμός.
 ἀποχαιρετίζω Φ 1203.
 ἀποχαιρετῶ Φ 1299.
 ἀποχαρίζομαι K 259: χαρίζω.
 ἀποχωρισιά (ἡ) B 74: ἀποχωρισμός.
 ἀποχώρις (ἡ) Φ 268: ἀποχωρισμός.
 ἀπόψα B 939: ἀπόψε., **β 898**
 ἀργυρομούστακος Φ 529: μὲ ἀσημένια φούντα.
 ἀργυροστόλιστος Φ 1269.
 ἀργυροχρυσῶτος Φ 1321: στολισμένος μὲ ἀσημί καὶ χρυσάφι.
 ἀρίθμητος I 509: ἀπειρος.
 ἀριστερᾶς (ἐξ) B 1114: ἀπὸ τὰ ἀριστερά.
 ἀριστοτεχνία (ἡ) K 442.
 ἄρμα (τὸ) B 928: ὄπλο· ἄρματα (τὰ) I 394 ὄπλα.
 ἄρματῶνομαι I 99: ὀπλιζομαι.
 ἄρμάτωσις (ἡ) Φ 536: ἐξοπλισμός.
 ἄρμελοτόπλασις (ἡ) B 36: διάπλαση τῶν μελῶν (ς).
 ἄρμενα (ποιῶ) B 1304: κάνω πανιά.
 ἄρμενίζω I 650: ταξιδεύω.
 ἄρμενον (τὸ) I 714: πλοῖο.
 ἄρμοσις (ἡ) K 305: συναρμολόγησις.
 ἄρπαγος (ὁ) K 2471.
 ἄρπάζω (ψυχὴν) K 153: αἰχμαλωτίζω.
 ἄρρωστία (ἡ) Φ 1687: ἀρρώστια.
 ἄρχη (ἡ) K 597: καταγωγή· K 657, 969, 1125: κράτος.
 ἀρχήθε B 1017: ἀπὸ τὴν ἀρχή.
 ἀρχὴν B 1044: στὴν ἀρχή.
 ἀρχικὸς K 625: βασιλικός.
 ἀρχικῶς K 1924: μὲ κύρος.
 ἀρχινῶ I 765: ἀρχίζω.
 ἀσβολωμένος K 1504: δυστυχισμένος· K 2363: κακός.
 ἀσημομάργα (τὰ) Φ 1824: ἀντικείμενα ἀσημένια καὶ μαργαριταρένια.
 ἀσθενισμένος I 831: ἐξασθενημένος.
 ἀσκόλησις (ἡ) Φ 506, 825, 1510, 1541: φροντίδα ἐρωτική.
 ἀσπίδα (ἡ) I 116: φίδι.
 ἀσπλαχνώδης K 753: σκληρός.
 ἀσπροφειγγοπρόσωπος I 35: ποῦ ἔχει πρόσωπο ἄσπρο, σὰν τὸ φεγγάρι.
 ἀστοχημένος Φ 1097: ἀποτυχημένος.
 ἀστοχῶ K 536, Φ 1215: ἀποτυχαίνω.
 ἀστράτευτος K 2519: ἀδιάβατος.
 ἀστρολογοσκοπῶ K 1067: μελετῶ τὰ ἀστρα γιὰ μαντεία.
 ἀστροφύτευτος Φ 469: φυτεμένος μὲ ἀστρα, γεμάτος ἀστρα.

άσυμπάθητος K 2441: άποκρουστικός.
 άσύντακτα B 567: χωρίς τάξη, εύπρέπεια.
 άσύντακτος B 589: που δέν τόν διακρίνει ή τάξη, ή εύπρέπεια.
 άσύστατος (χρόνος) B 726: άστατος.
 άστραπόβροντο (τό) B 1091: άστραπές και βροντές.
 άσχημόκοπος B 563: που έχει άσχημο κόψιμο.
 άσχόλησις (ή) Φ 523, 1022, 1036, 1521, 1640, 1673: φροντίδα έρωτική.
 άσχολουμαι Φ 1679: έρωτεύομαι (σαρκικά).
 άσωτια (ή) Φ 1673: άμαρτία.
 άτενές K 460: μέ τά μάτια προσηλωμένα.
 άτιμάζω B 1008: κατηγορώ.
 άτίμητος Φ 1753, I 234, 296: άνεκτίμητος, πολύτιμος.
 άτίμως B 1080: προσβλητικά.
 άτός B 771: άετός.
 άτός (μου) Φ 647, 1093, 1694, I 143, 181, 456, 464: (έγώ) ό ίδιος, μόνος (μου).
 άτυχιά (ή) Φ 1109: δυστυχία.
 άτυχος Φ 1107.
 αύγερινός (ό) Φ. 1355: τό άστρο της αύγης, ή Άφροδίτη.
 αύθεντεύω: I 40 κυβερνώ.
 αύθεντία και αύθεντιά (ή) K 1018, A 58, I 14, 591, 636: κράτος, έξουσία.
 αύθεντιά (ή) (σου) I 868: σύ.
 αύθεντικός B 860: που άνήκει στον αύθέντη.
 αύθώρει K 1624: άμέσως.
 αύθωρόν K 674: άμέσως.
 αύτάνακτας (ό) K 2126: βασιλιάς.
 αύτόβαπτος B 703: που έχει τό φυσικό του χρώμα.
 αύτοκράτορας (ό) K 942: άρχηγός—ισσα (ή) K 2076, 2258: δέσποινα.
 αύτοπρωαίρετος B 118: που έχει δική του θέληση.
 αύτος K 1804, Φ 24, 76, 91, 303, 307, 337, 711, 803, 893, 1056, 1095, 1223, 1247, 1724, I 162, 272: αύτός.
 άφ' B 442, 1154, 1279, 1312: άπό.
 αύτοῦνος Φ 1419: αύτός.
 άφαγόπιος I 166: που δέν έφαγε και δέν ήπιε.
 άφαγος I 678, 712: νηστικός.
 άφεντεύω I 805, 893: είμαι άφέντης, κυβερνήτης.
 άφέντης (ό) I 197.
 άφεντοπορευόμενος I 289: που έχει φέρσιμο άφέντη.
 άφιλάνθρωπος K 502, 504: άπάνθρωπος.
 άφκράζομαι B 913, Φ 346, 558: άκούω.
 άφνίδια Φ 1632: έξαφνα.
 άφόν B 852, 1013: άφοῦ.
 άφόρετος Φ 1270.
 άφορίζω B 425.
 άφότης Φ 1485: άφοῦ.
 άφότης B 1011, 1209: όταν.
 άφροδίτος K 1993: τερπνός.
 άφυρωμένος Φ 872: στερεός Φ 1503: πιστός.

άφυρώνω Φ 856, 1504, 1554: βεβαιώνω.
 άφύρωσις (ή) Φ 1761: βεβαιότητα.
 άψεγος Φ 940: άψογος.

B

βάγια (ή) B 1055, Φ 136, 1315, I 67: ύπνέ-
 τρια.
 βάγιλος (ό) Φ 1593: ύπνέτης.
 βαγίτσα (ή) B 876, 882, 1000, 1068, Φ 960:
 ύπνέτρια.
 βαδισμός (ό) K 226: βάδισμα.
 βάνω K 2329, I 105, 221: βάνω—(βουλήν).
 I 224: άποφασίζω—(φωνήν) K 1898: φω-
 νάζω.
 βαρέλιν (τό) I 639, 694.
 βάρεμα (τό) K 973, 2517: φορτίο.
 βαρ(ι)σῦμαι K 2283, I 153: στενοχωριόμαι:
 βάρκα (ή) I 555, 720, 725.
 βάρος (τό) K 1005: στενοχώρια K 2431: εὔ-
 θύνη.
 βασιλεία (ή) B 802, 937, 989: βασιλική με-
 γαλειότητα B 1256: βασιλικό άξίωμα.
 βασίλισσα (ή) Φ 83: βασίλισσα.
 βαστάζω (μετ. και άμετ.) K 1541, 1602, 1612,
 1638, 1846: κρατῶ, άντέχω, ύπομένω.
 βαστῶ (άπό την γήν) Φ 726: κρατῶ, σηκώ-
 νομαι.
 βγενικός B 526: εύγενικός.
 βέλος (τό) Φ 394: σάλπιγγα.
 βεργί (ν) (τό) B 539: 542, 569, 652, 656, I 79
 μικρή βέργα.
 βηλόθυρον (τό) K 338, 339: παραπέτασμα.
 βίβλος (ό) Φ 182: βιβλίο.
 βίγλα (ή) K 901, 1147, B 872, 901, 1020, Φ 35:
 φρουρός.
 βισκίνα (ή) K 1626, 1626, 1688: δεξαμενή.
 βλαντίν (τό) I 540: πολύτιμο ύφασμα.
 βλαστολογῶ K 2459: μαζεύω βλαστούς.
 βλέπησις (ή) B 64: θέα.
 βοθῶ K 1346: βοηθῶ.
 βούκινον (τό) I 118, 412: κέρας που χρησιμο-
 ποιείται ὡς σάλπιγγα.
 βούλευμα (ν) Φ 174: σκέψη—(κινῶ) K 2529
 σκέπτομαι, άποφασίζω K 1182: συμβουλή.
 βουλευόμεναι K 964: σκέπτομαι—(βουλήν) Φ
 901: σκέπτομαι.
 βουλή (ή) K 965, B. 1085, Φ 1573, I 323: σκέ-
 ψη I 182, 320: επιθυμία I 109, 183, 224,
 324, 485, 488 672: άπόφαση Φ 1329, 1335:
 συμβουλή I 150: συγκατάθεση.
 βουλήτῶν (τό) K 990: τό επιθυμημένο, επιθυ-
 μία.
 βουνίν (τό) K 2514: βουνό.
 βουνίτσι (τό) I 512: μικρό βουνό.
 βουνόν (τό) K 1477.
 βουνός (ό) K 79, 80, 83, 100, 104, 856, 1267:
 βουνό.
 βουνοτόπιν (τό) 769, 790: μικρή έκταση πά-
 νω σέ βουνό.
 βοῦρκος (τό) Φ 1361: βοῦρκος.
 βραδῦ K 1683, βραδῦ (τό) K 2225: τό βράδυ.
 βραδύνει K 937: βραδιάζει.
 βρακίν (τό) B 1110, 1229.

βραχέλα I 389: βραχιόλι.
 βράχη (τά) K 1477, I 523: βράχοι.
 βραχιόνι (τό) Φ 531: μέρος της πανοπλίας
 που σκεπάζει το βραχίονα.
 βρυσίτσα (ή) I 530.
 βρυχίζομαι I 188: βρυχώμαι, θρηνώ.
 βρύχισμα (τό) I 844: θρήνος.
 βρυχισμένος I 116: που μουγκρίζει.
 βρυχισμός (ό) I 189: θρήνος.
 βρυχοῦμαι I 195, 518, 840: θρηνώ.

Γ

γαϊτάνιν (τό) I 540: κορδόνι μεταξωτό.
 γαϊτανίτσι(ν) (τό) I 547 551, 620, γαϊτάνι
 (θωπευτικά).
 γαληνίζω (ἀμετ.) K 1577: ησυχάζω
 γαστέρα (ή) I 48, 51: κοιλιά.
 γατάνι (τό) I 600: κορδόνι μεταξωτό.
 γατανίτσι (τό) 549, 615: γαϊτάνι (θωπευτικά).
 γειτονοῦντες K 984: γειτόνοι.
 γέμα (τό) Φ 1468: γεῦμα.
 γέμω (+ αἰτ. ἀντικ.) K 325, 354, 833, 1244,
 1691: εἶμαι γεμάτος ἀπό.
 γενέθλια (τά) Φ 133: γέννηση.
 γέννα (ή) (της σελήνης) K 897: ἀνατολή
 (της σ.).
 γενωμένος I 587: που ἔγινε.
 γεῦμαν (τό) Φ 1287: γεῦμα.
 γῆς (ή) Φ 1119: γῆ.
 γιαλίν (τό) Φ 1295.
 φιαλός (ό) I 530: παραλία
 γιόμα (τό) B 1053, Φ 1460: γεῦμα.
 γιοφύρι (τό) B 700: γέφυρα.
 γλαῖζω Φ 1583: λάμπω.
 γλυκάζω K 2196: δίνω γλυκύτητα.
 γλυκαίνω K 22: εὐχαριστῶ.
 γλυκασμός (ό) K 777: εὐχαρίστηση.
 γλυκέα B 47, 1015, I 882: γλυκά.
 γλυκοαπαντοχή (ή) Φ 1672: εὐχάριστη ἀνα-
 μονή.
 γλυκοπεποθημένος Φ 1661: που τὸν περιμένει
 κανείς με εὐχαρίστηση.
 γλυκοπεριλαμβάνομαι Φ 835: ἀγκαλιάζω
 γλυκά.
 γλυκοπερίπλοκος Φ 467: που ἀγκαλιάζει
 γλυκά.
 γλυκόπικρος K 21: εὐχάριστος καὶ δυσάρεστος
 συνάμα.
 γλυκολόθητος Φ 1517: που τὸν ποθεῖ κανείς
 ἐρωτικά.
 γλυκοποθῶ Φ 1674: ποθῶ ἐρωτικά.
 γλυκύν (τό) K 843: εὐχαρίστηση.
 γλυκύτης (ή) K 2600: εὐφροσύνη.
 γλυτώνω Φ 56: ἀπαλλάσσομαι (ἀπὸ κακῶ).
 Φ 1294, I 600: ξεφεύγω, γλιστρῶ.
 γνέμα (τό) I 378: νεῦμα.
 γνέφω I 718: κάνω νεῦμα.
 γνώθω Φ 1570, I 122, 676: καταλαβαίνω.
 γνώμη (ή) K 502, 951: διάθεση, πρόθεση.
 γνωρίζω Φ 1680: ἔρχομαι σὲ σαρκική ἐπαφή.
 γνώρισμαν (τό) K 1724: σημάδι γιὰ ἀναγνώ-
 ριση· K 1527, 1718: ἀναγνώριση.
 γνώσις (ή) K 10, 1178: σοφία.

γογγυσμός (ό) K 988: λόγος.
 γονάτω (τό) Φ 531: μέρος της πανοπλίας
 που σκεπάζει τὸ γόνατο.
 γονικά (τά) B 13, 510, 1312, I 791: γονεῖς.
 γονυκλητῶ B 750: γονατίζω.
 γοράζω Φ 1052: ἀγοράζω.
 γοργογυρίζω (μετ.) B 119, 198: γυρίζω γρή-
 γορα.
 γοργόν K 1008, B 200, 749, 847, 1269, Φ 705,
 1391: γρήγορα.
 γουμένη (ή) I 614: ἡγουμένη.
 γουμένησσα (ή) I 688: ἡγουμένη.
 γραμματικὸς (ό) K 2298· B 1022, 1024: συμ-
 βολαιογράφος.
 γραφή (ή) K 2277: ἐπιστολή· K 20, 757, 1324,
 2392: συγγραφή, σύγγραμμα.
 γράφομαι B 97: κατατάσσομαι.
 γρηγορῶ K 2186, 2436: μένω ἀγρυπνος· K
 1342: ξυπνῶ.
 γροικῶ B 635, I 644: ἀκούω, καταλαβαίνω.
 γρύφος (ό) B 299, 304, 308, 309, 314: γρύψ
 (=μυθικὸ ζῶο με σῶμα λιονταριοῦ καὶ
 κεφάλι ἀετοῦ).
 γύμνωσις (ή) B 1293: ἀπογύμνωσις.
 γύναιον (τό) B 418: γυναίκα.
 γυρεύω (μετ.) B 1123· Φ 1087: γυρίζω.
 γυρίζομαι K 1847: ἀλλάζω γνώμη· K 981,
 1186: ἐπιστρέφω.
 γυρίζω (μετ.) I 184: μεταστρέφω.
 γύρισμαν (ἐπίρρ.) I 527: στή στροφή.
 γύρον (τόν) K 2462: γύρω.
 γύρος (ό) K 271, 900.
 γύρου B 462: γύρω.
 γύρου (τοῦ) B 550: γύρω.
 γύρου-γύρου B 475: γύρω.
 γύρωθε(ν) K 1871, B 28, 448, Φ 986, I 529:
 γύρω.

▲

δάγκαμαν K 1926: λίγο.
 δαιμονώδης K 1066, 1301, 1431: δαιμονικός.
 δακρυβρυσσοπόταμον (τό) 398.
 δακτυλίδιν (τό) I 295.
 δακτυλιδίτσιν (τό) I 80: μικρὸ δακτυλίδι.
 δακτυλιδόπουλον (τό) K 1722, 1746, 1769,
 1822: μικρὸ δακτυλίδι.
 δαρμός (ό) K 2129, Φ 806: ταλαιπωρία.
 δάσωμα(ν) (τό) K 877, 895: δάσος· B 690 δά-
 σος (μεταφ.).
 δειλαίνομαι (+αἰτ.) K 412: ἀνησυχῶ διὰ κάτι.
 δειλανδρῶ K 103, 1150, B 535: δειλιῶ.
 δειλιάζω I 93, 359, Φ 1570: δειλιῶ.
 δειλιῶ (+ αἰτ. ἀντικ.) Φ 1566: φοβοῦμαι.
 δειλός K 233: που φέρνει ντροπή.
 δεινός B 337: ἐκπληκτικός, παράξενος· K
 2069: σοβαρός.
 δεινῶς K 2575 ὑπερβολικά.
 δειπνός (ό) B 783, 1053: δεῖπνο.
 δεκανίκιν (τό) K 1069.
 δενδροηλιόμορφος Φ 191: ἔχει μορφή δένδρου
 καὶ ἡλίου.
 δενδρὸν (τό) K 86, 876, 893, 1744, 1760, 1824,
 1822, 1986, 2350: δέντρο.

δενδρούτσικον (τὸ) K 1751: μικρὸ δέντρο.
 δεξιότης (ὁ) B 32, 100: τοξότης.
 δέρονται K 1337, 1345, I 2187, I 185, ὅπο-
 φέρω, θρηνῶ.
 δέρονω, (τὸ κάστρο) K 987: ἐπιτίθεμαι ἐναν-
 τίων.
 δεσμίως B 874: με δεσμά.
 δεσμός (ὁ) Φ 42: δέσιμο (μαγικὸς κατάδε-
 σμος).
 δεσμωμένος Φ 398, 428, 601: δέσιμος.
 δεσπότης B 574, 585: γίνομαι κύριος, ἀπο-
 κτῶ.
 δέσποινα (ἡ) K 1723, B 987, 990, 1055: κυρία.
 δεσποίνη (ἡ) K 2077: κυρία.
 δεσποινικῶς K 2078: με τὸν τρόπο μιᾶς κυ-
 ρίας.
 δεσποινικοῦλα (ἡ) B 915: δεσποινίδα.
 δευτεροτόκος B 9: δευτερότοκος.
 δευτερώω Φ 676: χτυπῶ δεύτερη φορά.
 δέχομαι B 484: ὑποδέχομαι, διαδέχομαι.
 δήμιος (ὁ), δήμια (ἡ) B 343, 349, Φ 1047: βα-
 σανιστής, κακοῦργος.
 δήνω K 779: δένω.
 διαβάζω (μετ.) B 514: διαβαίνω.
 διάβαν (τὸ) B 220: πέρασμα.
 διαγέρνω (ἀμετ.) Φ 1092: ἐπιστρέφω.
 διακοσμῶ K 437: στολίζω.
 διακρίνω Φ 1724: κρίνω.
 διάστημαν (τὸ) Φ 1278: διάστημα.
 διαστρέφω (τὸν λόγον) I 483: μεταφέρω (τ.λ.).
 διαστρωμένος B 285: στρωμένος.
 διὰ συντόμου Φ 1612: σύντομα.
 διασυντόμως Φ 362, 514, 541, 1650: σύντομα.
 διατὶ B 591: ἐπειδὴ.
 διατρέχομαι B 839: βασανίζομαι.
 διανθεντεύω B 121: ὑπερασπίζω.
 διάφορον (τὸ) Φ 943: κέρδος.
 δίδω K 562, 567, 576, I 118, 412, 416: χτυ-
 πῶ (βουλήν) I 324, 672: ἀποφασίζω· Φ
 1329, 1335: συμβουλευῶ—(λόγον) B 961:
 μιῶ—(χαρὰν) I 156: χαίρομαι—δει ἡ
 βουλή κάποιον: ἀποφασίζει κάποιος.
 διειδέστατος B 465: διαυγής, λαγαρός.
 διόλου B 88, 640: καθόλου, ἐντελῶς.
 διπλότερος Φ 1186: διπλός.
 διπλοῦς K 2581: ποὺ ἔχει διπλὴ ἐπίδραση:
 K 2287: διπλοπρόσωπος.
 διπλώνω Φ 1214: διπλασιάζω.
 δισσυσμὰ (ἡ) I 78, 81: τὸ μέρος τοῦ σώματος
 τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὁμοπλατῶν.
 διχάζομαι K 1542, Φ 1119: σκίζομαι, χωρί-
 ζομαι.
 διχάζω K 576, 580: κόβω στὰ δύο.
 δίχως I 145: χωρὶς.
 διχῶς Φ 1120: χωρὶς.
 διώκω I 194: διώχνω—(τόπον) B 219: περιη-
 γούμαι.
 δοκεῖ K 1249, 1729: φαίνεται καλὸ· K 911,
 1167, 2594, 1846, B 937: φαίνεται.
 δοκιμή (ἡ) I 382.
 δοκῶ K 1585, 1767, 2240: νομίζω.
 δομενή (ἡ) Φ 69: ἐνδομενία (:), οἰκοσκευή (:).
 δομέστικος (ὁ) K 1889: ὑπηρέτης.
 δονοῦμαι K 1716: κλονίζομαι.

δοξάριν (τὸ) I 534: τόξο.
 δοξεύω B 698, I 535: τοξεύω.
 δορυφορία (ἡ) Φ 416, 1812: τιμή.
 δόσμαν (τὸ) K 568: χτύπημα.
 δοκάτο(ν) (τὸ) Φ 1322, I 595, 639, 697: εἴ-
 dos νομίσματος.
 δουλεία (ἡ) K 2135: δουλειά, στρατιωτικὴ
 ἐπιχείρηση.
 δούλευσις (ἡ) K 1887, I 12: ὑπηρεσία, ἐξυ-
 πηρέτηση.
 δουλευτής (ὁ) K 1871, 1872, Φ 1512: ὑπηρέτης.
 δουλεύω K 787, 1641, B 363, 848, 1049: ὑπη-
 ρετῶ· K 1840: ἐργάζομαι.
 δουλικῶς K 2009, 2141: εὐλαβῶς.
 δουλὶς (ἡ) 2190, 2200, 2446, B 1165: ὑπηρε-
 τρία.
 δουλολογοῦμαι K 2168: γίνομαι δοῦλος.
 δουλολογῶ B 360: βάζω ὡς ὑπηρέτης· K
 511, 931: ὑποτάσσω.
 δουλολογῶς K 1920, 2010: με εὐπειθεία.
 δουλολογία (ἡ) 741, 2334: ὑποδούλωση, ὑπο-
 ταγή.
 δουλώνομαι B 888, Φ 1333: ὑποδουλώνομαι·
 B 760: ὑπηρετῶ.
 δούλωσις (ἡ) B 179: ὑποδούλωση.
 δραγατεύω K 2459: ὑπηρετῶ ὡς δραγάτης.
 δραγάτης (ὁ) K 926, 2087, 2430, 2465, 2467
 φύλακας.
 δράκαινα (ἡ) K 1539, 1540, 1587: γυναίκα
 τοῦ δράκου.
 δράκοντας (ὁ) K 1380.
 δρακοντίζω (καρδίαν) K 711: κάνω τὴν καρ-
 διὰ νὰ εἶναι σὰν τοῦ δράκοντα.
 δρακοντοκάκωσις (ἡ) K 767: κακοποίηση ἀπὸ
 τὸ δράκοντα.
 δρακοντόκαστρον (τὸ) K 176, 1423: κάστρο
 τοῦ δράκοντα.
 δρακοντιώδης K 670, 1225: ποὺ ἀνήκει στὸ
 δράκοντα.
 δράκος (ὁ) K 1276.
 δράκτης (ὁ) 878: ἀρπαγας.
 δράσσομαι (+αἰτ. ἀντικ.) K 2185: ἀρπάζω.
 παίρνω κάτι.
 δράσσω K 1113, Φ 1670: πᾶνω· Φ 1734:
 κάνω· Φ 1810: πηγαίνω—(λόγια) I 755:
 παίρνω (λ.).
 δράττω K 1298: παίρνω.
 δριμέα Φ 428: ὑπερβολικά.
 δρόμος (ὁ) K 1531: τρέξιμο.
 δροσιζῶ K 1855: ἀνακουφίζω.
 δροσισμός (ὁ) K 776, 777, 1128, 1677, 1834,
 1890: εὐχαρίστησις.
 δροσομυρισμένος Φ 1675: ποὺ εἶναι δροσερὸς
 καὶ μυρίζει.
 δροσωδὲς (οὐδέτ.) Φ 1809: δροσῶδες, δρο-
 σερό.
 δυναστεία (ἡ) Φ 1730: μεγαλειότητα.
 δυναστεύω (μετ.) K 2464: κυριεύω.
 δυνάστης (ὁ) K 25, 430, 780, 2471, 2505: βα-
 σιλιάς, κυρίαρχος.
 δυνατός (δρκος) I 299.
 δύνομαι K 772, I 460: μπορῶ.
 δυσατότοπος (ἐπίθ.) B 1096: ποὺ ἔχει δύο-
 βατα μέρη.

δυσβατώδης K 76: δύσβατος.
 δυσκακότυχος K 1083: κακομοιριασμένος.
 δύσκολα (τά) Φ 1662: δυσκολίες.
 δυσκολοπάτης K 2518: δυσκυρλεύτος.
 δυσκολοτοπία (ή) K 131: τόπος δύσβατος.
 δυσκολότοπον (τό) K 2523: δυσκολοτοπία.
 δυσκολώδης K 2515: δύσκολος.
 δύσπιστον (τό) B 155: δυσπιστία.
 δυστηρῶ K 1287: κοιτάζω με ἄσχημο βλέμμα.
 δυστυχῆς (τό) K 744: δυστυχία.
 δυστύχημα (ν) (τό) K 862, 1159: δυστυχία.
 δυστυχογράφημα (τό) K 719: καθορισμένη, μοιραία δυστυχία.
 δυστυχογράφω K 718: κάνω δυστυχισμένο.
 δυστυχόκλωσμα (τό) K 705: εκείνο που ἔκλωσε ἡ μοίρα.
 δυστυχῶς K 707: με τὴ δυστυχία

E

ἐαυτοῦ (καθ) (μου) K 1164: ἀπὸ μέσα (μου).
 ἐβγάζω I 295, 627, 850: βγάζω.
 ἐβγάνω I 291, 518, 536, 667, 679, 682, 858: βγάζω ἔξω.
 ἐβγάτης (ὁ) B. 923 ἀθῶος (:).
 ἐβλέπω K 921: βλέπω.
 ἐγγαστρώνομαι I 47: μένω ἔγκυος.
 ἐγγιστα: B 1226, Φ 1393: κοντά.
 ἐγγύσε K 96: κοντά.
 ἐγέρνομαι B 974, Φ 499: σηκώνομαι.
 ἐγέρνω I 699: γέρνω.
 ἐγκηδεῖα καὶ ἐγκηδεῖα (ή) I 619, 690, 692: τιμὴ γιὰ τὸ θάνατο.
 ἐγκόλπιν (τό) I 544, 557, 797, 798, 851, 857: φυλαχτό.
 ἐγκοφτὸς I 391: χαραγμένος.
 ἐγκρατὴς K 1033: κυρίαρχος.
 ἐγκρυφα Φ 1336, I 371: κρυφά.
 ἐγλαμπρος I 105: ἔκλαμπρος.
 ἐγλύω K 496: γλυτώνω.
 ἐγνέφω I 373, 374: γνέφω.
 ἐγνώρα (ή) Φ 1817: γνωριμία, ἀναγνώριση.
 ἐγνωρίζω K 99, 350, 2240, B 1232, Φ 598, 697, 1123, 1144, 1415: γνωρίζω, ἀναγνωρίζω.
 ἐγνωρίσις (ή) B 824: ἀναγνώριση.
 ἐδὰ K 2293, B 801, Φ 108, 1546: τώρα.
 ἐδάργε Φ 1171: ἰδοῦ.
 ἐδάργει K 1191: ἰδοῦ.
 ἔδε B 1173, Φ 248, 866, I 221: ἰδοῦ.
 ἐδικὸς K 887, 969, 1012, 1184, 2543, 215, 220, 310, 329, 892: δικός.
 ἐδικοῦ (κατ') (μου) Φ 1001: ἐναντίον (μου).
 ἐθνικός (ἐπιθ.) B 62: μὴ χριστιανικός.
 εἶδος (τό) B 528: μορφή.
 εἰσοδεῖ K 1658: φαίνεται.
 εἰσέλευσις (ή) K 198, 241, 2134, 2162, 2166: ἐρχομός, εἰσοδος.
 εἰς μίαν B 1003, 1006: ἑξαφνα.
 εἰστρέχω B 271: τρέχω μέσα.
 εἴτι K 672, B 890, Φ 50, 837, 1332, 1500, 1505, 1507: δι.τι.
 εἴτις Φ 1189, 1206, 1207. I 332: ὅποιος.
 ἐκ (+ γεν. καὶ αἰτ.) πολλαχού: ἀπό.—(τότε) B 1043: ἀπὸ (τ.).

ἐκβαίνω K 937, 1112: βγαίνω.
 ἐκδίδω K 2376: παραδίδω.
 ἐκδίκημαν (τό) Φ 338: ἐκδίκηση.
 ἐκείθε(ν) B 564, 908, 1108: πρὸς τὰ ἐκεῖ· B 1194: ἐκεῖ.
 ἐκεῖσαι B 730: πρὸς τὰ ἐκεῖ· K 499, 1384, 2410, B 404: ἐκεῖ.
 ἐκθαμβοῦμαι K 209, 789: ἀπορῶ, παραξε-νεύομαι.
 ἔκλαμπρον (τό) Φ 1238: λαμπρότητα.
 ἔπλαμπρος B 1309, 1316, Φ 827, I 82, 340: ἐξαίρετος.
 ἐκλαξεύομαι K 397: λαξεύομαι.
 ἐκλέγω K 2429: περιγράφω λεπτομερειακά.
 ἐκμισῶ K 2148: μισῶ πολύ.
 ἐκμοιρογραφοῦμαι (δυστυχῶς) K 707: καταδικάζομαι ἀπὸ τῆ μοίρας μου.
 ἐκνεκρώνω K 463: ἀπονεκρώνω.
 ἐκπλήττομαι (+ αἰκ. ἀντικ.) K 468: θαυμάζω κάτι.
 ἔκπωμα (τό) K 398: ποτήρι.
 ἔκροφῶ K 667, 676: καταβροχθίζω.
 ἐκστάζω B 311: στάζω.
 ἐκτομή (ή) K 1491: κόψιμο.
 ἐκφαιλίζω K 1713: ὀδηγῶ πρὸς τὸ χειρότερο.
 ἐκφεύγω K 2243: ἀποφεύγω.
 ἐκφορῶ K 683: βγάζω ἔξω.
 ἐκφρασις (ή) K 177: περιγραφή.
 ἐκφυλλισμένος Φ 1783: πού ἔχει χάσει τὰ φύλλα του.
 ἐκψύχω Φ 386: ξεψυχῶ.
 ἐλεεινὸς B 1170, Φ. 399: ταλαίπωρος.
 ἐλησμονῶ K 1908: λησμονῶ.
 ἐλπίζω K 1417, 1421: νομίζω.
 ἐμαυτός (μου) B 437: ἐαυτός (μου).
 ἐμίξις (ή) B 573: σμίξιμο.
 ἐμνοστολίβαδον (τό) Φ 768: τερπνὸ λιβάδι.
 ἐμνοστος Φ 200, 767, 934, 1676: τερπνός.
 ἐμνοστοσύνη (ή) Φ 930: νοστιμάδα (γιὰ κόρη).
 ἐμνοστούτσικος Φ 642, 771, 975: τερπνός (θω-πευτικά).
 ἔμορφος I 287, 396, 626.
 ἔμορφοσύνη (ή) I 398: ὁμορφιά.
 ἔμορφοχρυσόκοσμητο Φ 809: ὁμορφοστολισμένος με χρυσάς.
 ἐμπαίνω K 1939.
 ἐμπήχνω I 144: μπήχνω.
 ἐμπιστος B 882.
 ἐμπλέκω (ἀμετ.) B 969, 1238: μπλέκω.
 ἐμποδίζομαι Φ 919: ματαιώνομαι.
 ἐμπόδισμαν (τό) K 1090: ἐμπόδιο.
 ἐμπορῶ I 55 μπορῶ —(κάτι) K 1638: ἀντέχω σὲ κάτι.
 ἐμπροπηδῶ B 162: πηδῶ μπροστά.
 ἐμπροσθε B 325, 348, 931: μπροστά.
 ἐμπροστε Φ 1439: μπροστά.
 ἐμπυρίζομαι B 840: καίγομαι.
 ἐμπυρίζω B 623: καίω.
 ἐμφοβος Φ 486: φοβισμένος.
 ἐμφυσῶ B 654: δίνω ζωή.
 ἐμψυχοῦμαι Φ 583, K 1701: παίρνω θάρρος.
 ἐμψυχωμένος I 474: πού ἔχει ψυχή.
 ἐμψύχωσις (ή) Φ 468: ψυχή, ζωή (προσφώνηση)

- ἐναλλαγή (ή) K 2179, 2182 : μεταβολή· K 1837 : ποικιλία.
 ἐναλλάσσομαι (+αἰτ. ἀντικ.) ἀλλάζω.
 ἐνάντιος Φ 26, 447 : ἀντίθετος, δυσμενής, ἐπιζήμιος.
 ἐναποφαίνω (λόγον) B 1192 : λέγω (λ.).
 ἐνατενίζω K 107 : κοιτάζω.
 ἐνδείκνυμαι K 62 : ἐπιδεικνύω.
 ἐνδετος B 349 : δεμένος.
 ἐνεδρυ (ή) Φ 1598 : πλεκτόνη.
 ἐνέργεια (ή) Φ 275, 492, 1197, 1358, 1768 : ἐπίδραση, δραστηριότητα· I 235 : δύναμη, χάρισμα.
 ἐνεργῶ I 594 : πραγματοποιῶ.
 ἐνήδονα B 1321, Φ 1679, I 49 : με εὐχαρίστηση.
 ἐνήδονον (τὸ) Φ 822 : εὐχαρίστηση.
 ἐνήδονος Φ 484, 793, 1048 : εὐχάριστος· K 584, 1977 : ἐπαφρόδιτος.
 ἐνθέτω K 318 : παρεμβάλλω.
 ἐνθύμησις (ή) Φ 1016 : θύμηση.
 ἐνθυμοῦμαι I 809 : ἀποφασίζω.
 ἐνι K 220, 913 : εἶναι.
 ἐννοια (ή) K 378, 1766, Φ 313 : φροντίδα.
 ἐννοιασμένος Φ 316 : γνοιασμένος.
 ἐνσωματῶ K 1935 : δίδω σῶμα.
 ἐντάμα K 726, B 768, 786 : μαζί.
 ἐντεῦθεν B 752 : ἐδῶ.
 ἐντέχνως K 441, B 376, 382, 447 : με τέχνη· K 2358 : τεχνηέντως.
 ἐντιμα I 692 : με τιμῇ.
 ἐντος (τὸ) I 612 : ἐντόστιον, ἐσωτερικό.
 ἐν τούτοις K 2114 : στὸ ἀναμεταξύ.
 ἐντρανίζω Φ 1048 : βλέπω.
 ἐντρέχω K 1323 : τρέχω.
 ἐνυλος B 1198 : δασώδης.
 ἐξάγκωνα B 878, 909 : με τὰ χέρια δεμένα πίσω.
 ἐξαγκωνίζω B 901 : δένω τὰ χέρια ἐνὸς πίσω.
 ἐξαιρημένος Φ 127 : ἐξαίρετος.
 ἐξακριβῶς Φ 69, 70, 140, 735, 1192 : προσεχτικά.
 ἐξαναζῶ K 1408, 2556 : ξαναζῶ.
 ἐξανλλάσσομαι K 2107, 2540 : μεταβάλλομαι.
 ἐξανυπλάττω K 700 : ξαναπλάττω.
 ἐξανασπῶ K 462 : ἀνασπῶ· K 1704, I 185 : τραβῶ.
 ἐξανασπῶμαι K 1625 : ἐξανασπῶ.
 ἐξανασταίνω K 1809 : ἀνασταίνω.
 ἐξαπορῶ (μετ. καὶ ἀμετ.) K 383, 1412, 1836, 1844, I 56, 264, 701 : ἀπορῶ, θαυμάζω.
 ἐξασθενῶ I 749 : εἶμαι καλύτερα στὴν ὕγεια μου.
 ἐξαφήνω (μετ.) K 117 : ἀποκηρύσσω, ἐγκαταλείπω.
 ἐξεικάζω I 699 : ἐξετάζω.
 ἐξεπανοίγομαι K 302 : ἀνοίγομαι.
 ἐξεπαταγμένος K 1319 : τρομοκρατημένος.
 ἐξεπτέρι (τὸ) Φ 984 : εἶδος γερακιοῦ.
 ἐξέρχομαι (+αἰτ. ἀντικ.) K 359 : διεξέρχομαι, περιγράφω.
 ἐξέτασις (ή) K 2355 : ἐρώτηση.
 ἐξεύρω K 991, 1686 : ξέρω.
 ἐξηγοῦμαι (μετ.) K 804 : περιγράφω.
 ἐξημέρωμα B 929 : ξημέρωμα.
 ἐξιλεοῦμαι (Θεόν) Φ 11 : παρακαλῶ.
 ἐξοδος (ή) K 2468, I 590 : ἐξοδο.
 ἐξόμπλιν (τὸ) K 187 : σχεδίασμα.
 ἐξόμπλιση καὶ -σις (ή) Φ 525, 624, 986 : στολίδια.
 ἐξομπλισμένος Φ 536 : στολισμένος.
 ἐξοπίσω B 274, 348, 664, 1087, 1103, I 355 : ἀπὸ τὸ πίσω μέρος.
 ἐξοπληρώνω K 1064, 1303 : ἐκτελῶ.
 ἐξορία (ή) K 2133 : ἀπομάκρυνση.
 ἐξοριάζω I 801 : ξορίζω.
 ἐξυπνίζω (μετ.) K 1342 : ξυπνῶ.
 ἐξω (+αἰτ.) K 1184 : ἐκτὸς ἀπὸ.
 ἐξωθε (+γεν. B 550 : ἐκτὸς ἀπὸ.
 ἐπάγω K 748 : ὀδηγῶ.
 ἐπαινος (τὸ) B 795, Φ 1422 : ἔπαινος.
 ἐπαίρων K 899, 1123, 1219, 1235, 1761, B 198, I 238, 362, 454, 534, 559, 644, 696, 789 : παίρνω.
 ἐπαίρω K 643, 1279, 1310, 1763, 1938, 2263 : σηκώνω, παίρνω.
 ἐπακουμβίζω B 374 : ἀκουμπῶ.
 ἐπανάκαμψις (ή) K 2528 : ἐπιστροφή.
 ἐπανάκλησις (ή) K 1863 : ἐπάνοδος.
 ἐπαναστρέφω Φ 330 : ἐπιστρέφω.
 ἐπαναφέρω K 2557, 2558 : συνέρχομαι.
 ἐπαναφέρω (ἀμετ.) K 936 : συνέρχομαι, ξαναγυρίζω στὶς αἰσθήσεις μου.
 ἐπαναψύχω B 1186 : δροσίζομαι καὶ συνέρχομαι.
 ἐπάντημαν (τὸ) Φ 26 : συνάντηση.
 ἐπάνωθεν (+γεν.) K 1016 : πάνω στό.
 ἐπαπειλοῦμαι (+δοτ.) K 671 : ἀπειλῶ.
 ἐπαπομένω K 700 : μένω.
 ἐπαρμόζω K 187 : ἀποτελῶ.
 ἐπαρση καὶ -σις (ή) K 27, Φ 1142 : μεγαλοπρέπεια, πολυτέλεια.
 ἐπαρχία (ή) B 1260 : περιοχή.
 ἐπαστωμένος B 444 : καταστολισμένος.
 ἐπαφήνω K 1178 : ἐγκαταλείπω.
 ἐπεθυμιά (ή) Φ 1010 : ἐπιθυμία.
 ἐπεθυμῶ B 677, Φ 1090 : ἐπιθυμῶ.
 ἐπὴν Φ 1125 : ἀφοῦ.
 ἐπιβημα (τὸ) K 247 : συμβάν.
 ἐπιβούλευμα(ν) (τὸ) Φ 565, 1079 : ἐπιβουλή.
 ἐπιβουλεύομαι (+αἰτ.) I 148 : σκέπτομαι καὶ ἐναντίον.
 ἐπιβουλία καὶ -λιά (ή) Φ 426, 1024, 1733 : ἐπιβουλή.
 ἐπιδείκνυμαι K 64 : ἐπιδεικνύω.
 ἐπιδημῶ Φ 1301 : φτάνω.
 ἐπιζητῶ I 588 : ἀναζητῶ.
 ἐπικρατεία (ή) K 2564 : ἐπικράτεια·
 ἐπικράτησις (ή) 1018 : ἐπικράτεια.
 ἐπινοία (ή) B 183 : σκέψη.
 ἐπιπνέω K 555 : ἀναπνέω.
 ἐπισεβαίνω Φ 53 : ὀρμῶ.
 ἐπισκεπάζω K 308 : σκεπάζω.
 ἐπιστρέφομαι K 207 : γυρίζω.
 ἐπιτήδευμα (τὸ) B 645 : συμπεριφορά.
 ἐπιτραπέζης (ὁ) K 1888, Φ 357, 689 : τραπέζο-κόμος.
 ἐπιφέρω K 478 : κομίζω.
 ἐπιφώνημα (τὸ) B 265 : ἐπιγραφή.

ἐπιφωνοῦμαι B 281: ἀνακοινώνω.
 ἐπτάσοφος Φ 1801: πολὺ σοφός.
 ἐπώδυνα B 1179: μὲ θλίψεις.
 ἐργάζομαι Φ 106: φροντίζω.
 ἐρημανθρωπία (ἡ) K 345, 412, ὁλοκληρωτική ἀπουσία ἀνθρώπων.
 ἐρημάνθρωπον (τὸ) K 1268: ὁλοκληρωτική ἀπουσία ἀνθρώπων.
 ἐρημονήσιν (τὸ) I 663, 677, 691, 711, 722, 817.
 ἐρημοτοπία (ἡ) K 78: ἀκατοίκητος τόπος.
 ἐρημότοπος (ὁ) K 864: ἀκατοίκητος τόπος.
 ἐρμηνεία (ἡ) K 1480: ὁδηγία.
 ἔρων (ὄνομ. καὶ κλητ.) B 532, 552, 677: ἔρωτας.
 ἐρωταγάπη (ἡ) B 624: πόθος ἐρωτικός.
 ἐρωτικός I 33: ἐπαφρόδιτος.
 ἐρωτοαγαλλιῶμαι Φ 826: χαίρομαι ἀπὸ ἔρωτα.
 ἐρωτοαγάπη (ἡ) B 638: πόθος ἐρωτικός.
 ἐρωτογαπημένος Φ 154: ἀγαπημένος ἀπὸ τὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοαναθρεμμένος Φ 153: ἀναθρεμμένος ἀπὸ τὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοενηδόνως Φ 779: μὲ ἐρωτική εὐχαρίστηση.
 ἐρωτοεπαινεμένος Φ 194: παινεμένος ἀπὸ τὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοκάμινος (ἡ) K 1129, 1690: ἐρωτική φλόγα.
 ἐρωτόκαστρον (τὸ) B 322, 432, 441, 547, 812, 823, 1117.
 ἐρωτοκρισία (ἡ) Φ 607: κρίση γιὰ ἐρωτικὸ ζήτημα.
 ἐρωτόληπτος K 1203: ἐπιρρεπὴς στὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοληψία (ἡ) K 726: τὸ νὰ ἐρωτευθῇ κανεὶς K 1057, B 828: ἐρωτικὸ πάθος.
 ἐρωτόλογος (ὁ) K 2908: λόγος ἐρωτικός.
 ἐρωτομέτωπος (οἱ) B 1239: ἐρωτικές παραστάσεις(ς).
 ἐρωτόπλασις (ἡ) B 359: διάθεση ἐρωτική.
 ἐρωτοπλουμισμένος B 816: ἐρωτευμένος.
 ἐρωτοποθοῦντες (οἱ) Φ 275: ἐρωτευμένοι.
 ἐρωτόπουλον (τὸ) B 698: μικρὸς ἔρωτας.
 ἐρωτοσύνθετον (τὸ) Φ 886: ἡ ἐρωτική ὑπόσταση.
 ἐρωτοσύρτης (ὁ) B 341: ὁδηγὸς τῶν ἐρώτων.
 ἐρωτοτιτρώσκομαι Φ 202: πληγώνομαι ἀπὸ τὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοτριβὴ (ἡ) K 827: ἐρωτική ἀπασχόληση.
 ἐρωτοφορούμενος K 29, 808: κυριευμένος ἀπὸ τὸν ἔρωτα.
 ἐρωτοχάριτες (οἱ) K 698, 768, 789: ἐρωτικές χάριτες.
 ἐσβένω Φ 1809: σβήνω.
 ἔσωθε B 278: μέσα.
 ἐτωγμός (ὁ) K 691: βασιανιστήριο.
 ἐτάζομαι K 607: βασιανίζομαι.
 ἐτασμός (ὁ) K 482, 527, 556, 599, 609, 1426: βασιανιστήριο.
 ἐτοίμως Φ 174, 1500: εὐθύς, πρόθυμα.
 ἐτότες B 1318: τότε.
 ἐτούτος K 348, 916, 1406, 2477, 2479, 2481: αὐτός.
 εὐαγγελία (ἡ) K 2251: εἰδση.
 εὐαρμοστία (ἡ) K 31: οἱ καλοὶ τρόποι.

εὐγενός B 952, Φ 1675: εὐγενικός.
 εὐεργεσία (ἡ) I 22, 370: εὐνοία I 868: εὐνοια, ἄδεια.
 εὐεργέτημαν K 2030: εὐεργεσία.
 εὐθειάνομαι Φ 807: φτιάνομαι.
 εὐκολοστάλακτος B 414: εὐκολοσυκίνητος.
 εὐκτήριον (τὸ) Φ 23: ναός.
 εὐλόγησις (ἡ) B 1036: τέλεση γάμου.
 εὐλογῶ B 970, 983: στεφανώνω, παντρεύω.
 εὐμορφοερωτοπαίδευτος Φ 131: ὁμορφα φτιαγμένος.
 εὐμορφοσύνη (ἡ) B 649: ὁμορφιά.
 εὐνοστος K 149, 2070: εὐχάριστος.
 εὐόφθαλμος B 33: ὁμορφομάτης.
 εὐσεβός Φ 37: εὐσεβής.
 εὐσκιόφυλλος B 834: ποὺ ἔχει ὠραία σκιά.
 εὐστατος K 503: σταθερός.
 εὐτολμία (ἡ) Φ 1727: τόλμη.
 εὐτρεπίζομαι Φ 350: ἐτοιμάζομαι.
 εὐτρεπίζω K 1904, Φ 308, 632, 963, I 874: ταχτοποιῶ, διορθώνω ἐτοιμάζω.
 εὐτρέπισις καὶ —ση (ἡ) I 102, 596: ἐξωραϊσμός.
 εὐφημία (ἡ) I 339, 471: ἐπιδοκιμασία.
 εὐφημίζω K 2475: ἐπιδοκιμάζω, χειροκροτῶ.
 εὐφημῶ B 972: ἐπευφημῶ.
 εὐφορος (ἄνεμος) B 1395: εὐνοϊκός.
 ἐφεξῆς (οἱ) K 1996: ἀκόλουθοι.
 εὐευρετής (ὁ) Φ 733: ποὺ ἐπινοεῖ.
 ἐφιμον (τὸ) Φ 1370: ἔθιμο, συνήθεια.
 ἐφτάνω B 745, Φ 552, 845, 1002, 1021, 1055, 1961, 1148: φτάνω.
 ἐφτειάνω Φ 1388: φτιάνω.
 ἐφωνή (ἡ) K 1905: φωνή.
 ἔχει K 170: ὑπάρχει.
 ἔχω (ἡμέρας..., χρόνια) B 269, 894, Φ 765: πρὶν ἀπὸ —(ταί. προσ. καὶ κατηγορ.) I 870: θεωρῶ.

Σ

ζαγάρι (τὸ) Φ 292: σκύλος κυνηγετικός.
 ζάλη (ἡ) K 1032, 1351, 2128, 2255: στενοχώρια, σκοτούρα K 369, 1017: φασσρία ἀταξία.
 ζαλίζομαι K 1770: στενοχωροῦμαι.
 ζαφείρι (τὸ) Φ 493: σάπφειρος.
 ζαφείρινος B 370: καμωμένος ἀπὸ σάπφειρο.
 ζάφειρον (τὸ) Φ 501: σάπφειρος.
 ζάφειρος (ὁ) B 328, Φ 278, 493, 501: σάπφειρος.
 ζαφειροτρίκλινον (τὸ) B 665: τρίκλινο στολισμένο μὲ σάπφειρο.
 ζευγάριν (τὸ) K 1486: ζευγὸς ἀπὸ βόδια γιὰ καλλιέργεια τῆς γῆς.
 ζευγηλάτης (ὁ) K 1501, 1511, 1530: ζευγᾶς.
 ζευγος (τὸ) K 133: βλ. ζευγάριν.
 ζῆλος (ὁ) Φ 1143: ζήλεια.
 ζήτημαν (τὸ) Φ 178, 1552: παράκληση—(κάνω) K 1182: κάνω ἐρώτηση.
 ζήτησις (ἡ) K 2562: ἀναζήτηση K 600: ἐρώτηση.
 ζητητής (ὁ) K 878: ἀνιχνευτής.
 ζητῶ (ζήτημα) K 1182: κάνω ἐρώτηση.
 ζῶ (μετ.) K 2581: δίνω ζωή.

ζωγράφημα (τό) K 461, 2071: ζωγραφιά.
 ζωγραφῶ K 1828: ζωγραφίζω.
 ζῳδιον (τό) B 325, 339, 341, 370, 378, 395,
 462 κλπ.: ζωγραφημένη ή ανάγλυφη
 παράσταση.
 ζῳον (τό) B 404: ζῳδιον, βλ. λ.
 ζωοτροφία (ή) B 1207: τὰ τρόφιμα τὰ χρή-
 σιμα γιά τή συντήρηση.
 ζῶσαν (τό) Φ 533: ζώνη.

H

ήγγρισμένος B 1254: θυμωμένος, στενοχωρη-
 μένος.
 ήγλαισμένος Φ 808, I 466: άγλαδόμορφος.
 ήδονή (ή) K 806, 2063, 2171: εύχαρίστηση.
 K 287: τὸ νά εἶναι κάτω εύχάριστο· K 156,
 279, 324, 771, 793, 796, 803, 1721: όμορφιά.
 ήδονικά K 2599: με εύχαρίστηση.
 ήδονικός K 433: εύχάριστος.
 ήδονίτσα (ή) I 472: διασκέδαση.
 ήθος (τό) Φ 551, I 117, 169, 449: στάση, έμ-
 φάνιση, συμπεριφορά.
 ήλιακόν (τό) B 474, 491, 550: έξώστης, δῶμα
 ή στοά έκτεθειμένη στον ήλιο.
 ήλικία και —ιά (ή) K 849, B 688, Φ 6, 1665:
 παράστημα, κορμοστασιά.
 ήλιογεννημένος Φ 796, 1548: που έχει έξαι-
 ρετική όμορφιά.
 ήλιοκυκλοθεώρημαν (τό) Φ 78: βλέμμα.
 ήμερινός K 1934: που άνήκει στην ήμέρα.
 ήμερινός K 1989: μέσα στην ήμέρα.
 ήμερώνω I 164: καταπροϋνω.
 ήξεύρω K 1196, 1698, 2130, I 670: ξέρω· I
 740, 741: άναγνωρίζω.
 ήσβολωμένος K 2579: κακός.
 ήσυχάζω (άμετ.) K 2131: γαληνεύω.
 ήχάδιν (τό) B 364: βαυκάλημα.

Θ

θανатоσφαμένος K 1441: θανατωμένος.
 θανατώδης K 1405: θανατερός.
 θαρρῶ Φ 104, 521, 1337, 1505: έμπιστεύομαι
 θαυμάζομαι B 450: άπορώ.
 θαῦμαν (τό) K 2218.
 θέλημα(ν) (τό) K 760, 1540, I 202, 283, 307,
 324· έπιθυμία· B 805, Φ 51, I 109, 146,
 278, 492: έγκριση, συγκατάθεση· K 71.
 128: διάθεση· I 451: όπηρεσία.
 θελητόν (τό) K 1032, 1529: έπιθυμία.
 θέλω (+γεν.) 224: έπιθυμῶ.
 θεμελιωτός Φ 1423: καλῶ θεμελιωμένος.
 θέρμη (ή) Φ 1383: ζεστασιά.
 θερμον (τό) K 307, 1775: ζεστό νερό.
 θερμός K 1545· δραστήριος γρήγορος.
 θέτω K. 1149, 2282, I 125, 386, 420: τοποθε-
 τῶ, ταχτοποιῶ Φ 589: άναθέτω· —(δνο-
 μαν) I 77: όνομάζω· —(τόν νοῦν) Φ 1472:
 άφοσιώνομαι (άμετ.) B 834, Φ 252: πλα-
 γιάζω.
 θεωρία (ή) B 714: θέα· Φ 65, Φ 1306, I 898:
 εμφάνιση· Φ 129: ωραία εμφάνιση· Φ 77,
 282: όμορφιά.

θεωρῶ B 1159, I 175, 616, 617, 723, 732, 756:
 βλέπω· I 61, 550: προσέχω, κοιτάζω.
 θήλη (ή) B 1143: θηλυκιά.
 θηριόπρακτος Φ 1364: θηριώδης.
 θλιβεροκάρδιος K 248: που θλίβει τήν καρ-
 διά.
 θλιμμένα I 862: με θλίψη.
 θολερός Φ 106: θολός.
 θορυβισμένος K 390, Φ 815: ταραγμένος.
 θράσος (τό) I 11, 116, 422: τόλμη.
 θραιύς I 382: τολμηρός.
 θρήνημα (τό) K 1600: θρήνος.
 θρηνισμός (ό) B 400: θρήνος.
 θρηνοῦμαι B 1278, Φ 1040, 1066, I 562: θρη-
 νῶ.
 θρονιν (τό) Φ 1698: θρόνος.
 θρύβομαι Φ 1182: θρυματίζομαι.
 θυμώνομαι K 2438: όργίζομαι.
 θωρῶ K 313, 1845: βλέπω.

I

ιατρεία (ή) K 1088: θεραπεία.
 ιδέα (ή) B 1148: μορφή.
 ίδια (τά) B 1306, Φ 1161: ή πατρίδα.
 ίδιος Φ 1064: δικός.
 ιμάτιν (τό) K 1490, 1505: φόρεμα.
 ιπάριν (τό) Φ 534, 667, I 209: άλογο.
 ιππηλασία (ή) B 88: τρέξιμο με άλογα.
 ιππόσελλον (τό) Φ 527: σέλλα του άλόγου.
 ισάζω Φ 665: ταχτοποιῶ.
 ισόκορμος B 579: που έχει ίσιο κορμί.
 ίσος (+γεν.) B 688: ταιριαστός με.
 ισότητα (ή) B 287, 300.
 ιστέκομαι B 391, 561, 576, 580, 595, 946:
 στέκω.
 ιστέω B 395: στέκω.
 ιστήκω B 786, 845: στέκω.
 ιστήνω (τόν νοῦν) B 23: προσηλώνω.
 ιστία και -τιά (ή) Φ 1008, 1121, 1177, I 233:
 φωτιά.
 ιχνάριν (τό) K 99: ίχνος.
 ιχνεύω K 346: άνιχνεύω· K 1214: περπατῶ.

K

καβάλλα (ή) I ιππασία.
 καβαλλάρης (ό) Φ 599, 620, 707.
 καβαλλατικός I 91: ιππικός.
 καβαλλάριος (ό) K 881, Φ 46, 289, 373, 536,
 1350, 1409, 1410, 1413, I 21, 92, 333, 338,
 340, 480, 780, 783, 786: καβαλλάρης.
 καβαλλικεύω B 743: καβαλλικεύω.
 καβαλλίκευμαν (τό) Φ 600.
 καβελλάρης (ό) Φ 1: καβαλλάρης.
 καθάριος Φ 1761: γνήσιος.
 καθαρός Φ 941, 1327: άγνός.
 καθεδρία (ή) B 684: έδρα.
 καθίρπτης (ό) K 305, 308, 310: καθρέπτης.
 καθιστής (ό) Φ 1347: καβαλλάρης.
 καθιστώ (πόλεμον) K 214: άρχίζω (π.)
 καθολικός Φ 1841: καθολικός (έκκλησις).
 καθόλου K 213, 552, 852, B 234, 567, 1074,

1265, Φ 1067, 1078, 1492: έντελῶς K 901, B 1282: καθόλου.
 καὶ B 1100, 1211, 1225, I 723: ὅτι K 758: ἄς K 855, 994, 1806, 1813, 2428, Φ 1070, 1699 (ιδιότυπη χρῆσις).
 κακεύνουχος (ὁ) K 2294: κακὸς εὐνοῦχος.
 κάκη (καρδίας) I 258: κακοκάρδισμα.
 κακίζω (μετ.) K 2288: κάνω (κάποιον) νὰ εἶ-
 ναι κακός K 2279: ἐλέγχω (ἀμετ.) K 2283:
 δυσανασχετῶ.
 κακόγνωμον (τὸ) K 1617, 1675, 2540: κακή
 διάθεσις.
 κακοδικῶ Φ 1338: βγάζω ἀδικη ἀπόφασις.
 κακοδυστύχημαν (τὸ) K 2366: δυστυχία με-
 γάλη.
 κακοδυστυχισμένος K 1199: πολὺ δυστυχι-
 σμένος.
 κακομαγικός K 1207: πού σχετίζεται με κα-
 κές μαγείες.
 κακόμαγος K 1065: πού κάνει ἄσχημα μάγια.
 κακομηχάνημα(ν) (τὸ) K 2200, Φ 585: πλε-
 κτάνη.
 κακομήχανον (τὸ) K 1251: πλεκτάνη.
 κακομήχανος K 2362, 2586: πού ἔχει πονηροὺς
 τρόπους.
 κακομηχάνωτος K 1300: πού μεταχειρίζεται
 πονηρὰ τεχνάσματα.
 κακομοίρασμα (τὸ) K 704, 2365: ἄσχημο πε-
 πρωμένο.
 κακομοιρασμένος B 130, 1170: πού ἔχει ἄσχη-
 μη μοῖρα.
 κακόν (τὸ) K 1385: κακία.
 κακοπάθεια (ἡ) K 1674, B 1266: δυστυχία.
 κακοπαθῶ K 2033, 2330, 2463, B 15: ὑποφέ-
 ρω, περνῶ περιπέτειες.
 κακόπραγος Φ 1085: κακότητος.
 κακός K 1942: ἄσχημος.
 κακότηρον (τὸ) K 2389: κακή διάθεσις.
 κακότηρος K 1562: πού ἔχει κακή διάθεσις.
 κακοτυχημένος K 940, 1529: πού φέρνει κακή
 τύχη.
 κακουχῶ (μετ.) K 1679: ταλαιπωρῶ.
 κακῶνομαι K 2324: στενοχωροῦμαι.
 κακῶνω (αἰτ. προσ.) K 1801: κάνω κακὸ
 (σὲ κ.) (+κάτι) Φ 751: κάνω (κάτι) κακό.
 κάκωσις (ἡ) K 477, 478, 1093, 1801, 2256, B
 53: στενοχώρια.
 κακωτικός K 1307: βλαπτικός.
 καλά B 1041: πολὺ.
 καλὲ B 1175 (προσφώνηση).
 κάλεσμαν (τὸ) Φ 1463: πρόσκλησις.
 καλεσιμὸς (ὁ) I 891: πρόσκλησις.
 κάλλια I 746: καλύτερα.
 κάλλιον Φ 902, 913, 1533, 1807: καλύτερα.
 κάλλιος B 540: καλύτερος.
 καλλιώτερος B 529, 675: ὠραιότερος.
 καλλονή (ἡ) K 2132: εὐχαρίστησις.
 καλλωπισμός (ὁ) K 822: περιγραφή τοῦ κάλ-
 λους.
 καλλωπιστής (ὁ) K 1990: κοκέτης.
 καλοδωρίζω B 683: δωρίζω πλουσιοπάροχα.
 καλοξενοχάραγος K 1254: ὁμορφος, με ὠραίες
 γραμμές.
 καλοπιτῆδειος I 748: πολὺ ἐπιτήδειος.

καλοπροαίρετος Φ 2: πού ἔχει ἀγαθὴ προαί-
 ρεσις.
 καλός K 1993, 2015, 2507: ὠραίος.
 καλοσύνθετος Φ 812: καλοφτιαγμένος.
 καλούτσικος K 1367: καλός (με συμπάθεια).
 καλόφωτος K 1682: πού ἔχει ὠραῖο φῶς.
 καλοφυγίζω (μετ.) I 158: καλοκαρδίζω.
 καλοφυγῶ Φ 797: ἀποχτῶ εὐχάριστη διάθεσις.
 καλῶς (ὑπάγετε) K 242: —(αἰτ. προσ.) Φ 1280.
 καμάρα (ἡ) B 447: ἀψίδα, στοά.
 καμαρωτός I 85: ἀψιδωτός.
 καμινάρης (ὁ) K 350: θερμαστής.
 καμίνιν (τὸ) K 349: φοῦρνος K 1622: φλόγα
 (ἐρωτική).
 καμνῶ (ἀντὶ τοῦ δημοτ. καμινῶ) K 2189:
 παραβλέπω.
 κάμνω (λύπες) I 186: θρηνῶ —(τὴν γῆν) K
 1486: καλλιερῶ.
 καμουχᾶς (ὁ) I 463: χοντρὸ μεταξωτὸ ὕφασμα.
 καμπόσον I 532: ἀρκετὸ καιρὸ.
 καμπόσος I 89: ἀρκετός.
 κάμωμα (τὸ) B 1071: γεγονός, πράξις (ὑποπτη)
 κᾶν K 102, 125, 234, 235, 240, 251, 410, 672,
 888, 1086, 1593, 1729, 1756, 1757, 1958,
 2033, B 278, 279: καὶ ἄν K 714, 1589,
 2070, 2251, 2252, 2562, 2589: μολοντί K
 99, 417, 743, 1889, 2368, 2370, B 1081, Φ
 55, 315: τουλάχιστο K 520, 1758: οὔτε
 κᾶν —(ποσῶς) K 1081, B 459, Φ 900, 1554:
 καθόλου —(ὅλως) K 2189, 2273, B 158,
 266, 297, 633: καθόλου, έντελῶς.
 καράβιν (τὸ) B 1249, 1296, 1301.
 καρaboκύρης (ὁ) I 643, 672.
 καρβούνια (τὰ) I 784: πόνος, θλίψη.
 καρδιακά B 580: ἀπὸ τὴν καρδιά.
 καρδιακός K 3, B 411: τῆς καρδιάς, αἰσθημα-
 τικός.
 καρδίας (ἀπὸ) I 713, 840, 862.
 καρδιοδιχοτομοῦμαι Φ 214, 993: στενοχωροῦ-
 μαί πολὺ.
 καρδιοκοπετός (ὁ) B 418: θρῆνος.
 καρδιοσπάραγμα (τὸ) I 43: μεγάλη στενο-
 χῶρια.
 καρδιοφλόγισις (ἡ) B 75: μεγάλη θλίψη.
 καρδιοφλόγιστος I 218, 717: φλογερός, συγκι-
 νητικός.
 καρδιοψύχωσις (ἡ) Φ 876: ἐμψύχωσις.
 καρδίτσα (ἡ) B 624, 1177, Φ 1041: καρδούλα.
 καρκάλλιν (τὸ) K 1430, 1556: εἶδος φορέματος.
 κάρσις (ἡ) K 1502: κούρεμα.
 καρτερῶ K 242, 2003: περιμένω.
 κασιίδι(ν) (τὸ) Φ 571, I 105, 377, 390, 391.
 περικεφαλαία.
 καστελλάνος (ὁ) Φ 1363, 1370, 1390, 1397,
 1424, 1430: πυργοφύλακας.
 καστελλοκυκλωμένος Φ 1748: πού βρίσκεται
 μέσα σὲ πύργο.
 καστροφύλακας (ὁ) Φ 1314: φύλακας τοῦ κά-
 στρου.
 καταβάζω K 253, 655: κατεβάζω.
 καταβάλλω (αἰτ. προσ.) Φ 631: νικῶ, ὑπερ-
 νικῶ B 1069: διαβάλλω.
 καταβοδώνω I 204: ὁδηγῶ σὲ καλὸ.
 κατάβροχος B 587: βρεγμένος πολὺ.

καταγνωρίζω K 2566, B 735, 913: γνωρίζω καλά K 1698: άναγνωρίζω.
καταγυρεύω I 550: άναζητώ επίμονα Φ 1580: τριγυρίζω, περιοδεύω.
καταδουλογραφώ K 728: ύποδουλώνω.
καταδυναστεύω K 2582: ύποτάσσω.
καταθλιμμένος I 861: πολύ θλιμμένος.
κατακλίνω Φ 539: παίρνω την κάτω βόλτα.
κατακόπτομαι K 1716, 2188: βασανίζομαι.
κατακορέστας B 1015: κατά κόρον.
κατακρατώ B 872: συλλαμβάνω.
κατακρίνομαι K 2020: καταδικάζομαι.
κατάκριτος Φ 681: άξιόμιμπος Φ 651: κα-
τάδικος.
καταλαλώ B 754: μιλώ
καταλαμβάνω B 581, 665, Φ 1658: φτάνω—
(την πατρίδα) K 999: γυρίζω στην π.
καταλέγω K 1087, 1135, 1422, 1574, 2378, B
368: διηγούμαι, περιγράφω.
καταλεπτώς Φ 1578: έντελώς Φ 1589: με
προσοχή.
καταλόγιν (τό) K 2042, 2043: έρωτικό τρα-
γούδι.
καταλυμένος K 934: θανατωμένος K 1082:
ταλαιπωρημένος.
κατάλυσις (ή) K 98: διαμονή, σπίτι.
καταλώ K 2461: καταστρέφω
καταμαλάσσομαι K 2493: καταπραΰνομαι.
καταμανθάνω K 636, Φ 1611, 1644, I 72: μα-
θαίνω καλά, έντελώς.
καταμαραίνω Φ 890: θλίβω ύπερβολικά.
κατάμαυρος I 85.
καταμπιστεύομαι Φ 521: έκμυστηρεύομαι.
καταναμένω K 1631: περιμένω.
καταντώ K 78, 174, 175, B 1287, I 13, 572:
φτάνω, καταλήγω (+κατηγ.) B 17: γίνο-
μαι στο τέλος.
καταπατώ B 314: κατεβαίνω και πατώ στο
έδαφος.
καταπαύω (άμετ.) K. 2131: παύω, σταματώ.
καταπηδών B 847: πηδών κάτω.
καταπίπτω (άμετ.) B 1054: πλαγιάζω (+άιτ.
προσωπ.) B 229: έπιτίθεμαι.
καταπλάθω B 571: φτιάχνω.
κατάπλασμα (τό) K 1221: θεραπευτικό κατα-
σκεύασμα.
καταπλήσσομαι (μετ.) K 364: θαυμάζω.
καταπλουτίζω B 650: πλουτίζω πολύ.
καταρδεύω B 125: άρδεύω.
κατασκευάζω Φ 1080: μηχανεύομαι.
κατασκευή (ή) K 73: έξοπλισμός K 1748:
άπάτη.
κατάσκοπος (ό) B 338: έπιθεωρητής.
κτασχοπών B 222, 318, 391, 407, 547, 617, 809
818, 1152, 1218, 1291: βλέπω, έξετάζω.
κατασταίνω (χαράν) Φ 137: όργανώνω δια-
σκέδαση.
καταστολίν (τό) K 2295: τέλος K 134: τέλος
πορείας.
κατασφαλίζομαι B 980: κλειδώνομαι K 2307:
φυλακίζομαι.
κατασφαλίζω Φ 455, 603: κλειδώνω, φυλακίζω.
κατατροπή (ή) B 311: διαφορετική κατεύθυ-
ση, άλλαγή.

κατατρυνών K 2692: εύφραίνομαι.
κατατσιμπώ I 547: τσιμπώ πολύ.
καταφέρω I 769: οδηγώ I 11, 743: οδηγώ
στο χειρότερο I 856: καταντώ.
καταφιλώ B 867, 981: φιλώ με πάθος.
καταχορταίνω (+άιτ. προσ.) I 175: βαριέμαι.
καταχραμένος B 1043: λερωμένος.
καταψηλαφώ Φ 1399: άναζητώ.
καταψυγμένος K 1962: μωραμένος.
κατάψυχον (τό) K 920: βραδυνή δροσιά.
κατεβάζω K 1433.
κατεβαίνω Φ 1481: φτάνω —(έπάνω σε...) I
117: όρμω.
κατεγχαλώ (σε κάποιον) Φ 589: έπικαλού-
μαι κ.
κατεγνωρίζω Φ 346, 1667: γνωρίζω καλά.
κατελυμένος K 1086: τελειωμένος, άφανι-
μένος.
κατέμπροσθεν B 1003: μπροστά.
κατέναντι Φ 1391: άπέναντι.
κατενώπιον B 597, 604: μπροστά.
κατευόδιον (τό) Φ 1160.
κατευοδώνω Φ 1159, 1470: οδηγώ σε αίσιο
δρόμο.
κατέχω Φ 1682: έέρω.
κατηγορία (ή) I 197: ψόγος.
κατοκνών (άμετ.) K 2393: ραθυμώ.
κατονειδίζω I 275: έλέγχω.
κατόπισθεν B 224, 343, 768, Φ 1290: πίσω.
κατούνα (ή) I 442: τόπος όπου έδρεύει κα-
νείς K 875: στρατόπεδο K 2511, 2517, B
126: σκεύη για στρατοπέδευση B 1012:
δωμάτιο —(θέτω) B 692: στρατοπεδεύω.
κατουνεμένος K 1228: στρατοπεδευμένος.
κατουνοτόπιν (τό) K 1227: τόπος για στρατο-
πέδευση.
καῦμα (τό) K 406: ζέστη.
καυματώνομαι K 404: ύποφέρω από τη ζέ-
στη.
καύχημαν (τό) Φ 111: λόγος για να καυχά-
ται κανείς.
καυχί(τσα) (ή) K 1872, 1881, 1886, 1897, 1918,
1938, 1997, 2138, 2183, 2414, 2446, B 1007:
θεραπαινίδα.
κείτομαι B 482, I 133, 637: βρίσκομαι.
κεκομμένος B 456: κοφτός B 382, B 257
κελλίν (τό) K 1015, 1097, 1113, 1279, I 695:
κελλί, δωμάτιο.
κενοδοξία (ή) Φ 1137: ματαιοδοξία.
κενοδόξημα (τό) B 685: δοξολόγημα.
κενόδοξον (τό) B 358: δοξολόγημα, δόξα.
κέντρον (τό) B 53: πέπραγμα.
κερδαίνω K 987, Φ 1090, I 431: κερδίζω.
κερδίζω K 1183.
κεφαλας (ό) I 341: τιμαριούχος.
κεφαλή (ή) B 369, 481, 668: κορυφή (ποτα-
μού) B 241, 270, 519: πηγή.
κεφάλιν (τό) I 390.
κηπέω K 1687, 1986, 2040: περιποιούμαι τον
κήπο.
κηποπότισμαν (τό) K 1695: πότισμα του κή-
που.
κηποφύλαξ (ό) K 1655.
κινδυνεμένος B 152: γεμάτος κινδύνους.

- κίνημα(ν) (τὸ) B 614: κίνηση· K 1191, 1357: ξεκίνημα.
 κιννάβαρι (τὸ) I 83: κόκκινος θειοῦχος ὕδραρυρος.
 κινῶ Φ 1228: ξεκινῶ—(μάχην) K 1189: ἀρχίζω μάχην.
 κίτρινόχροιος I 393: ποῦ ἔχει κίτρινο χρῶμα.
 κιττόφυλλον (τὸ) B 477: φύλλο κισσοῦ.
 κλάημα (τὸ) I 189, 216, 518, 844: κλάμα.
 κλα(ν)θμός K 1397, 1432, 1468, 1475, 1578, 1582, 1598, 2029, 20104, 2184, B 1163: θρήνος.
 κλεισοῦρα (ἡ) K 1477, B 225, 226, 1286, Φ 35: στενὴ διάβαση ἀνάμεσα σὲ βουνά.
 κλεισουρότοπος (ὁ) B 220: τόπος μὲ κλεισοῦρες.
 κληρικός (ὁ) B 1330: ποῦ ἀνήκει στὸν κλῆρο.
 κλίμα (τὸ) B 709: κλίση.
 κλινάριν (τὸ) B 1039: μικρὴ κλίνη.
 κλιτὸς Φ 1237: ταπεινός.
 κλονίζομαι Φ 992: τρέμω.
 κλονισμός (ὁ) Φ 1211.
 κλόνος (ὁ) K 1017: κλονισμός, ταραχή.
 κλονοῦμαι K 1161, 1770, B 1060: ταραζομαι.
 κλώσμαν (τὸ) K 1635: κλώσιμο (τῆς τύχης).
 κόβω B 66: ματαιώνω.
 κοιμοῦμαι (ὑπνόν) I 659: κοιμοῦμαι—(+αἰτ. προσ.) ἔρχομαι σὲ σαρκικὴ ἐπαφή.
 κοινόν (τὸ) K 55: κοινοκτημοσύνη.
 κοινῶς K 1521: σὲ ὅλους· K 74: μαζί.
 κοιτάζω K 1967: πλαгиάζω (ἐρωτικά).
 κοκκινόβαφος Φ 813: κόκκινος.
 κόλυσις (ἡ) K 2441, 2447: τιμωρία· K 2128: στενοχώρια.
 κολλῶ B 1120: πλησιάζω.
 κόλπον (τὸ) Φ 674: χτύπημα.
 κολυμβολοιμῶ B 631: προσπαθῶ νὰ κολυμπήσω.
 κόμης (ὁ) B 1228, 1229, 1231, 1232, 1246.
 κομμάτιν (τὸ) K 1926.
 κονδαρέα (ἡ) Φ 667, 669: χτύπημα μὲ κοντάρι.
 κονομῶ Φ 273: φιλοτεχνῶ· K 1543: προκαλῶ.
 κονταρέα I 126, 311, 334, 415, 424: χτύπημα τοῦ κονταριοῦ.
 κονταριά (ἡ) I 411: χτύπημα κονταριοῦ.
 κοντάριν (τὸ) I 28, 88, 93, 232: ἀκόντιο· I 95, 100, 345: ἀκοντιστής.
 κονταροκτυπῶ I 331: ἀγωνίζομαι μὲ κοντάρι.
 κοντεύγω (μετ.) B 911: πλησιάζω.
 κοντεύει I 715: προσεγγίζει.
 κοντὸν K 2394: πρὶν ἀπὸ λίγο.
 κόντος (ὁ) Φ 1223: κόμης.
 κοπή (ἡ) Φ 143: κόψιμο· B 655, 687: σχῆμα, κατατομή.
 κοπιαστής (ὁ) K 2466: ποῦ κοπιάζει.
 κοπίτιν (τὸ) K 2468, 2478: κόπος.
 κόπτομαι (+ δοτ.) K 1766: ὑποφέρω· Φ 634: θρηνῶ.
 κόπτω (μετ.) Φ 1243: στενοχωρῶ.
 κορυσία (ἡ) Φ 791: κορίτσι.
 κορυϊοανβάσεις (ἡ) B 288: ἀνάστημα τοῦ δέντρου.
 κόρον (λαμβάνω) K 788: χορταίνω.
 κορτίνα (ἡ) K 1988: κουρτίνα· K 1952, 2094, 2206, 2269, 2409: σκηνή, περίπτερο.
 κορτινίτσα (ἡ) K 1871: μικρὴ κουρτίνα.
 κόρφος (ὁ) I 527: κόλπος· K 1311, 2553: στήθος.
 κορώνα (ἡ) I 105: θυρεός.
 κοσμίτης (ὁ) K 319: πολύτιμος λίθος.
 κοτυλαῖος K 667: ποῦ χωρεῖ σὲ μιὰ κοτύλη.
 κουβάλισμα (τὸ) K 2343.
 κουβαλῶ K 1885.
 κουβέρτα (ἡ) I 385: σκέπασμα.
 κουβούκλιν (τὸ) B 446, 452: θάλαμος.
 κούδουνος (ὁ) I 389: μεγάλο κουδούνι.
 κούπα (ἡ) Φ 985, 1295, 1321, 1489: ποτήρι.
 κουρσάρικον (τὸ) I 560, 561, 802: πλοῖο κουρσάικο.
 κουρσεύω Φ 413: συλλαμβάνω.
 κουρτέσα (ἡ) K 1155: ἐράσμια γυναίκα.
 κουρτεσιά (ἡ) 612: εὐγένεια· διὰ κουρτεσιάν Φ 100: παρακαλῶ.
 κουρτίνα (ἡ) K 1878.
 κουφισμός (ὁ) K 1109, 2264· Φ 257, 310, 1170· I 163: ἀνακούφιση.
 κοφίνιν (τὸ) Φ 1621.
 κογλίς (ὁ) B 448: ἀναβάθρα ἐλικοειδής.
 κράζω K 1850: καλῶ, προσκαλῶ.
 κράξιμον (τὸ) K 1625: πρόσκληση.
 κρατάρης (ὁ) B 385: ἐξουσιαστής.
 κρατήμα(ν) (τὸ) K 574: λαβή· K 1769: πιάσιμο.
 κράτος (τὸ) K 2127, 2253, 2275, 2454: ἐξουσία.
 κρατοῦμαι B 1080: συλλαμβάνομαι· K 884: παραμένω.
 κρατῶ K 1565: συγκρατῶ· K 2322: συλλαμβάνω· Φ 1379: κυριεύω· K 2402: ἐπιβλέπω· B 902: θεωρῶ—(στράταν ἢ ὁδόν) K 892, 2598: ἀκολουθῶ δρόμο.
 κρειττόνως K 2544: καλύτερα.
 κρειττότερος B 533: ὠραιότερος.
 κρεμάζω I 238: κρεμῶ.
 κρέμομαι (σὲ κάποιον) I 417: προορίζομαι.
 κρῖμα (τὸ) K 680: ἁμαρτία.
 κρινोटριανταφυλλόμνοστος Φ 792: ὠραῖος σὰν τὸ κρίνο καὶ τὸ τριαντάφυλλο.
 κρινोटριανταφυλλόροδο (τὸ) Φ 153: κρίνα καὶ ρόδα.
 κρίνω πρῶτον K 49: προτιμῶ.
 κρίσις (ἡ) K 2317, B 903: δίκη.
 κροτῶ (μετ. καὶ ἀμετ.) K 2474, 2475, Φ 707: χειροκροτῶ.
 κρουσάρος (ὁ) K 878: κουρσάρος.
 κρουσταλλίδα (ἡ) (τοῦ νεροῦ) Φ 190: δροσιά.
 κρύβημαν (τὸ) K 1261: κρύμμο.
 κρύσταλλον (τὸ) Φ 1359.
 κρυσταλλόχροια (ἐπίθ.) Φ 5: ποῦ ἔχει τὴ χροιά τοῦ κρυστάλλου.
 κρυσταλλώδης K 151, 795: διαυγής, λαμπρός.
 κρυφοκαμώματα (τὰ) B 825: κρυφὰ καμώματα.
 κρυφῶς Φ 915: κρυφά.
 κτητόρισσα (ἡ) I 685, 823, 827.
 κτίσμα (τὸ) K 857: οἰκοδόμημα.
 κυκλοδρόμιμα (τὸ) B 16: κυκλικὸ πέρασμα τοῦ χρόνου.

κυκλοχρόνισμα (τὸ) I 7: κυκλικὸ πέρασμα τοῦ χρόνου.
 κύκλωθε B 482: γύρω.
 κυκλώνω B 1105: περικυκλώνω.
 κύλισμα (τὸ) (χρόνου) K 861 πέρασμα τοῦ χρόνου.
 κύναν (τὴν) Φ 383, 384: σκύλα.
 κυπαρισσοβεργόλυκος Φ 940 καὶ —λύγος B 653: στητὸς σὰν κυπαρίσσι.
 κυράτσια (ἡ) Φ 211: κυρά.
 κύρης (ὁ) K 1637, B 1250, 1261: ἀφέντης (σὲ προσφώνηση) Φ 1203: πατέρας.
 κυρία (ἡ) Φ 860, 997: δέσποινα Φ 1063, 1073: δέσποινα (ἀγαπημένη).

Λ

λαμβαίνω K 1390: πληγώνομαι.
 λάβωμαν (τὸ) K 1390, 2550: πληγή.
 λαγαριστὸς Φ 1490: καθαρὸς, καθαρισμένος.
 λαγκάδι (τὸ) I 512.
 λαμβάνω (κόρον) K 778: χορταίνω—(κατὰ νοῦν) B 95, 107, 175 194: λαμβανῶ ὑπ' ὄψιν.
 λαμπρά (τὰ) B 358: λαμπρότητες.
 λαμπροαφρωμένους I 102, 406: ἀφρωμένους λαμπρά.
 λαμπροκαλυμμόστυλον (τὸ) B 476: λαμπρὸ καλαμόστυλο.
 λαμπροκάρκαλλον (τὸ) K 1561: λαμπρὸ φέρεμα.
 λαμπρόμορφος B 335: ποὺ ἔχει λαμπρὴ μορφή.
 λαμπρόν (τὸ) K 945: λαμπρότητα.
 λαμπροφορεμένος B 223, I 289: ποὺ ἔχει λαμπρά φορέματα.
 λαμπροχάριτες (οἱ) B 1175: λαμπρὲς χάρες.
 λαμπρυσμένα I 469: με λαμπρότητα.
 λαμπρυσμένος I 387: ποὺ λαμποκοπᾷ.
 λαμπρῶς K 2119: με μεγαλοπρέπεια.
 λαξευτομημένος B 258: λαξευτὸς.
 λανθάνω (ἀμετ.) K 2426: διαφεύγω τὴν προσοχή.
 λατρεύω (+αἰτ. προσ.) I 746: περιποιούμαι.
 λαφρώνει Φ 1457: ἐλαφρώνω.
 λαχαίνω Φ 883, 1375, 1477.
 λείπει ὅτι Φ. 1394: συμβαίνει νὰ μὴ.
 λεκανοπέτρινον (τὸ) B 305: πέτρινη λεκάνη.
 λέος (ὁ) B 248: λεοντάρι.
 λεπτοκάλαμον (τὸ) B 708: λεπτὸ καλάμι.
 λεπτολογῶ B 674: λέω λεπτομέρειες.
 λεπτομερῶς K 2504: καταλεπτῶς.
 λεπτόν (κατὰ) K 290, 756, 2172, 2242, B 648: λεπτομερειακά.
 λεπτῶς K 1062: λεπτομερειακά.
 λευκοβραχίων B 706: ποὺ ἔχει ἄσπρους βραχίονες.
 λέφας (ὁ) I 166: ἐλέφας.
 λιβάδιν (τὸ) K 162, 1995, I 252
 λιβαδοτόπι (τὸ) B 125: τόπος με λιβάδια.
 λιβαδοτόπον (τὸ) B 159: τόπος με λιβάδια.
 λιγνὸς I 79: λεπτὸς.
 λιγοθυμία (ἡ) K 1863: λιποθυμία.

λιγοθυμῶ I 294: λιποθυμῶ Φ 1231: ἐπιθυμῶ πολὺ.
 λιποθυμῶ K 1770, I 294: λιποθυμῶ Φ 1252: I 878: ἐπιθυμῶ πολὺ.
 λίζιος (ὁ) B 789: ὑποτελής.
 λιθάριν (τὸ) I 296: λίθος.
 λιθαρομαργαρίταρον (τὸ) Φ 808, 926, I 446: πολύτιμοι λίθοι καὶ μαργαρίταρια.
 λιθαρωμένος B 461: ποὺ ἔχει πολύτιμους λίθους· λιθαρωτὸς B 462: ποὺ ἔχει πολύτιμους λίθους· I 266: ὠραῖος (σὰν πολύτιμος λίθος).
 λιθολάξευτος B 475: λαξευμένος σὲ λίθο.
 λιθομάργαφα (τὰ) K 225, Φ 962, 1321, 1489: πολύτιμοι λίθοι καὶ μαργαρίταρια.
 λιθομαργαροζάφειρα (τὰ) I 466: πολύτιμοι λίθοι, μαργαρίταρια καὶ σάπφειροι.
 λιθομάργαρος (ὁ) K 185 καὶ λιθομάργαρον (τὸ) K 946, 992, I 291: πολύτιμος λίθος καὶ μαργαρίταρι.
 λιθομαργαρωμένος K 1459: φτιαγμένος με πολύτιμους λίθους καὶ μαργαρίταρια.
 λιθοξόος (ἐπιθ.) B 731: ξυσμένος πάνω σὲ πέτρα.
 λίθος (ὁ) I 20: πολύτιμος λίθος.
 λιθώδης K 81: γεμάτος πέτρες.
 λιμένας (ὁ) Φ 982: λιμάνι.
 λιποθύμῃα (τὸ) K 343, 1812, 1969, 2024: λιποθύμισμα.
 λιποθυμῶ K 1705, 1853, 1897.
 λογάριν (τὸ) Φ 1310, I 509: χρηματικὸ ποσόν.
 λόγιμος K 1013: ἀξιόλογος, ἐκλεκτός.
 λογοκολάκευμαν (τὸ) I 276: χαϊδευτικὸς λόγος.
 λογολεσχῶ B 1129: λογοκοπῶ, φλυαρῶ.
 λόγου (διὰ) (μου) Φ 708, I 563: γιὰ μένα κλπ.
 λόγον (ὑπὲρ) K 284, 809: ἀνυπολόγιστος, ὑπερβολικός.
 λόγος (ὁ) K 546, B 2: διήγηση.
 λοιπὸν K 2448: λοιπὸν· I 256: τότε.
 λοιπὸν (τὸ) K 1026, 1092, 1205, 1252, 1334, 1991, 2202, 2427, B 553: λοιπὸν· B 215: τοῦ λοιποῦ.
 λούλουδο (τὸ) Φ 1578.
 λουρίκιν (τὸ) I 105: θώρακας.
 λυγερὴ (ἡ) B 1076, Φ 1574, 1666: εὐλόγιστη, κομψὴ νέα.
 λύγισμα (τὸ) B 645.
 λυγώδης K 507: ποὺ εἶναι ἀπὸ λυγαριά.
 λυπημένος K 1703, B 1192: λυπηρὸς.
 λυπηρά K 2360: με τρόπο λυπηρό.
 λυπηρόν (τὸ) K 8: λύπη.
 λύσις (ἡ) K 1109: λύτρωση.
 λυτρώνομαι K 2290, I 759: ἀπαλλάσσομαι (μετ.) K 1365: λυτρώνω.
 λυτρώνω (μετ.) K 2587, 2592 (+δύο αἰτ.): γλυτώνω.
 λυχνιταριν (τὸ) B 669: λυχνίτης λίθος.
 λυχνίτις (ὁ) K 237, 311, 373, 395, 574: παριανὸ μάρμαρο ποὺ τὸ λατομοῦσαν με τὸ φῶς λύχνου.

Μ

μαγαρισμένος Φ 29: μολυσμένος.
 μαγνάδιν (τὸ) K 1878: πέπλος.
 μάγουλο (τὸ) K 1338.
 μαδίζομαι I 186: τροβῶ τὰ μαλλιά μου.
 μαδίζω K 1337: μαδῶ—(κάστρον) K 1183:
 ἐκπολιορκῶ, κατανικῶ.
 μαζίτσα I 427: μαζί.
 μαζώνομαι I 846: συγκεντρώνομαι.
 μαζώνω B 648: συναθροίζω.
 μαθάνω I 846: μαθαίνω.
 μαθὼν K 1805: μαθές.
 μακρά B 40, 751: μακριά.
 μακραίνω B 841: παρατείνομαι.
 μακρέα I 395: μακριά.
 μακρόθεν Φ 924: ἀπὸ μακρινῆ ἀπόστασι.
 μακρόθεν (τὰ) K 864: τὰ μακρινά.
 μακρὸς Φ 1084: μακρινός, ἀπομακρυσμένος.
 μακρότητα (ἡ) K 2337: μάκρος.
 μακρύνω I 664: ἐπιμηκύνω.
 μάλαμα (τὸ) B 478.
 μαλάσσομαι K 2131: ἡρεμῶ (ἀμετ.).
 μαλθακός K 755: ἀπαλός.
 μαλλίταιν (τὸ) I 622: μαλλάκι.
 μάλλον I 170, 341, 437, 514, 831, 849: καλύ-
 τερα νὰ πῶ.
 μάλλον καὶ ἂν Φ 162: ἰδίως ἂν.
 μανδάτον (τὸ) K 2252, 2270 B 1380: ἀγγελία.
 μανδίλιν (τὸ) I 376.
 μανικὸν (τὸ) K 1675, B 37, 48: μανία.
 μάννα (προσφ.) K 1082: μάννα (συνεκδ.).
 μαννίτσα (προσφ.) K 1091: μαννούλα (συνεκδ.).
 μανιάντον (τὸ) K 870, I 722, 808: εἶδηση.
 μαραμὸς (ὁ) Φ 1515: μαρσμός.
 μαργαριτάριν (τὸ) I 385, 463.
 μαργαρίτης (ὁ) B 444: μαργαριτάρι.
 μάργαρος (ὁ) K 182, 1142, 1462: μαργαριτάρι.
 μαργαρόστρωτος B 1161: γεμάτος μαργαρι-
 τάρια.
 μαργαρώνομαι K 421, 1556: εἶμαι γεμάτος
 μὲ μαργαριτάρια.
 μαρσίπιον (τὸ) Φ 21: σάκκος τοῦ καβαλλάρη.
 μάστορας (ὁ) I 593: οἰκοδόμος.
 μαυροπλουμιστόματα Φ 191: ποὺ ἔχει μαῦρα
 πλουμιστὰ μ'τια.
 μαῦρος (ὁ) Φ 1286, 1320, I 106: ἄλογο, κυ-
 ρίως μαύρου χρώματος.
 μαυροφοροῦσα K 1334: μαυροφόρα (γυναίκα).
 μαχαίριν (τὸ) I 143, 221.
 μαχαιρόπουλον (τὸ) Φ 1293: μικρὸ μαχαίρι.
 μάχομαι K 963, 980, 2388, Φ 402: πολεμῶ,
 ἀγωνίζομαι Φ 400: ἔχω λόγους νὰ κα-
 τηγορῶ.
 μέ (+γεν.) K 2603: μέ.
 μεγάλη B 563: πολύ.
 μέγας I 154: σοβαρός.
 μεγάλως B 732, 744, 835, 880, 973, 1319, I 153,
 875: πολύ, ὑπερβολικά, σοβαρά K 1314,
 1360, B 566: δυνατά B 1324: μεγαλοπρε-
 πῶς.
 μεγαλότερος K 1080, B 365: μεγαλύτερος.
 μέγεθος (τὸ) K 2565: μέγεθος.

μεγιστᾶνος (ὁ) B 943, 948, 1339, ● 134, 318,
 1205.
 μελαινενδυσία (ἡ) K 2284, 2290: ντύσιμο μὲ
 μαῦρα.
 μελανηφόρος K 1487, 1535, 1572: μαυροφόρος..
 μελανὸς K 1646: μαῦρος.
 μελανωμένος K 2578: μαῦρος.
 μελενδυτῶ K 1509, 1540: φορῶ μαῦρα.
 μελέτη (ἡ) K 1316, 1738, 1814: σκοτούρα, λο-
 γισμός.
 μελέτημα (τὸ) K 1936: σκέψη.
 μελετῶ K 970, 2175, Φ 1470: σχεδιάζω.
 μέλλον (τὸ) K 1273: πεπρωμένο.
 μεμονωμένος K 450, 1071, 1581, B 546: ὁλο-
 μόναχος.
 μεριάν Φ 806: κατὰ μέρος.
 μερικὸν K 1804, 2028, 2053: λίγο.
 μερικὸς K 1803, 1940, 2012, 2061: λίγος.
 μερικῶς K 1497, 2145, 2493: ἐν μέρει λίγο..
 μεριμνῶ I 286: σκοτίζομαι.
 μερονύκτιον (τὸ) I 650.
 μέρος (κατὰ) K 281, 359, 645, 1135, 2378, 2434,
 2533: λεπτομερειακά—(κατὰ) (τὰ) K 596,
 λεπτομέρειες.
 μερικὸν (τὸ) B 681, I 609: μερίδιο.
 μέσα K 155, 275, 277.
 μεσάνυχτον (τὸ) Φ 972.
 μέσημέριν (τὸ) K 2003.
 μέσον K 588, 1370, B 242, 520: μέσσα I 133,
 546, 792, 799: στὴ μέση.
 μεσονήσι (τὸ) K 1794: νησί ποὺ βρίσκεται
 στὸ μέσο.
 μετὰ (+ αἰτ. καὶ γεν.) K 1231, 1317, 1233,
 1496, 1625, B 786, 1059, Φ 21, 136, 608,
 1685, I 203, 230, 440, 859 κ.άλλ.: μέ.
 μεταβηματίζω K 413: μετακινούμαι.
 μεταβουλεύομαι K 1152: ἀλλάζω γνώμη.
 μεταγυρίζομαι K 246: μεταβάλλομαι.
 μεταθέτω I 321: ἀλλάζω.
 μετακαθίζω K 1613: ἀλλάζω τόπο.
 μετακινῶ (ἀμετ.) K 75: μετακινούμαι.
 μετακομίζομαι B 1026: μεταδίδομαι, ἀνακοι-
 νώνομαι.
 μεταλαξεύω K 394: λαβεύοντας μεταβάλλω..
 μεταπνέω I 475: ξαναζῶ.
 μεταστέκομαι K 2091: ἀλλάζω θέση.
 μεταστήνω K 332: μεταβάλλω.
 μεταστρέφομαι I 258: ἀλλάζω.
 μεταστρέφω (μετ.) K 47: μεταβάλλω.
 μετατεχνώνω K 396: μεταβάλλω μὲ τὴν τέ-
 χνη μου.
 μεταφέρνω Φ 1679: συνέρχομαι.
 μεταφέρω (+ αἰτ. προσ.) I 319: μεταπείθω.
 μεταχειρήσις (ἡ) K 1936: συμπεριφορά.
 μετέχω B 857: ἀνακατώνομαι—(τὸ φυσι-
 κόν) I 826: ἔχω τὶς ἰδιότητες ποὺ μοῦ
 ἔδωσε ἡ φύση.
 μετεωρισμός (ὁ) Φ 1429: πέρασμα καιροῦ.
 μετοίκησις (ἡ) K 1035: ἐγκατάσταση.
 μὴ K 1482, 1946: μήπως K 2371: εἴθε ὅχι.
 μηδὲν K 1278, 1684, Φ 1516, I 200, 207: μὴ(ν).
 μηδὼς K 2287, 2319: καθόλου.
 μῆλα (τὰ) B 714: τὰ μέρη τῶν παρειῶν ποὺ
 προεξέχουν.

μηνύματα (τά) Φ 757: χαιρετίσματα.
 μηνῶ I 134, 270, 284, 461: είδοποιῶ.
 μηχανεμένος Φ 733: πονηρός.
 μηχανή (ή) K 306, 425, 1233, 1255, 1516, 1692, 1718, 1728, 1739, 1870, 2239, B 463, Φ 435, 562, 1728: τρόπος, τέχνασμα.
 μηχανήμα(ν) τὸ K 1748, 2190, 2269, 2421, Φ 435, 448, 1599: τέχνασμα I 779: σχέδιο.
 μηχανῆς (ἐκ) K 1246: ἀπὸ σκοποῦ, ἀπὸ ὕστεροβουλία.
 μηχανία (ή) K 2265: τέχνασμα.
 μηχανικός K 2286: δόλιος.
 μηχανομάντευμαν (τὸ) K 1209: ἐξήγηση, λύση τεχνάσματος.
 μηχανῶμαι K 1710: ἐφευρίσκω.
 μήποτε K 2184: μήπως.
 μιγνύομαι (+ αἰτ. προσ.) B 1121: πλησιάζω.
 μιγνύω B 398: συναντῶ.
 μικρόθεν I 174: ἀπὸ τότε πού ἤμουν (ἤσουνα κλπ.) μικρός.
 μικρολέκανον (τὸ) B 310: μικρὴ λεκάνη.
 μικρὸν K 1098, 1325, 1544, 1849, 1865, 2065, B1262, 1267: λίγο.
 μικροπόταμον (τὸ) B 237, 516: μικρὸ ποτάμι.
 μικροψυχία (ή) 1533: ἔλλειψη θάρρους.
 μίλιον (τὸ) I 715: μίλι.
 μιμῶ (ή) K 826: πίθηκος.
 μισθαργός (δ) K 1672, 1687, 1840, 1842, 1851, 1852, 1910, 2063, 2569: ὑπηρέτης.
 μισθαργούτσικος (δ) K 2352: ὑπηρέτης (συμπαθητικά).
 μισσάλιν (τὸ) B 999: πιάτο.
 μίσσευμα(ν) (τὸ) B 76, Φ 1173: ἀναχωρῶ.
 μισσεύω K 2006, 2036, Φ 331, 1055, 1452, I 223, 247, 249, 583, 649, 816: φεύγω.
 μίσσος (δ) B 398, Φ 774: πιάτο K 360: φαγητό.
 μισταργός (δ) K 1651, 1657: ὑπηρέτης.
 μιστάργωμα (τὸ) K 1680: ὑπηρεσίες τοῦ ὑπηρέτη.
 μισταρεύομαι (+ αἰτ. προσ.) K 1650: παίρνω ὑπηρέτη.
 μισῶ K 2412: δὲν ἐπιθυμῶ.
 μνημοτεύω I 680: δέομαι γιὰ τὴν ψυχὴ πεθαμένου.
 μοιρολόγιον (τὸ) B 128: μοιρολόγι.
 μοιρογράφημα (τὸ) K 250, 735, 736, 737, 841, 861, 879, 950, 1198, B 734, 1116: πεπρωμένο.
 μοιρογράφομαι K 1668, B 732: εἶναι καθορισμένη ἢ μοῖρα μου.
 μοιρογράψισμα (τὸ) B 438: πεπρωμένο.
 μοιρογράφος B 422: πού γράφει τὴ μοῖρα.
 μοιρολόγημαν (τὸ) K 1671, I 187: θρήνος.
 μοιρολογοῦμαι (μετ. καὶ ἀμετ.) K 1443, 2360: θρηνῶ.
 μοιρολογῶ (τρυχώδημαν) K 1670: λέω μαρολδί.
 μοιχεύομαι K 2308: γίνομαι μοιχός.
 μόλις K 1717: μόνο.
 μολογῶ I 498, 587: ὁμολογῶ.
 μοναξιάν B 957: μοναχικά.
 μόναντα B 810: ἀμέσως.
 μοναχός K 2419: μόνος.

μονή (ή) K 2331, B 870: διαμονή.
 μονομαχῶ (+ αἰτ. προσ.) Φ 662: μονομαχῶ μέ.
 μονόξυλον (τὸ) I 556, 800: πρωτόγονο πλοῖο ἀπὸ ἑνα μόνο κορμὸ δέντρου.
 μονοπάτιν (τὸ) I 570.
 μόνωμαν (τὸ) K 2007: ἀπομόνωση.
 μορφῶνω (ἀμετ.) Φ 34: παίρνω μορφή.
 μοισική (ή) B 127: μουσικὸ ὄργανο.
 μουσιωμένος Φ 1602: φτιαγμένος με μωσαϊκά.
 μόσκος (δ) K 335: ἀρωματικὴ οὐσία.
 μπορεῖ K 1003: εἶναι δυνατὸ.
 μπροσχύβω B 593: προβάλλω μπροστά.
 μυριοακριβολογῶ (μετ.) B 626: ἐξετάζω με ἀκριβεία.
 μυριοανθισμένη I 655.
 μυριοδενδρογεμάτος Φ 767: γεμάτος με πάμπολλα δέντρα.
 μυριοευλογημένος B 1347.
 μυριοευχαριστῶ Φ 1449.
 μυριοκαταφιλῶ B 78.
 μυριοκαταφρονοῦμαι B 12, 38: περιφρονοῦμαι πολὺ.
 μυριομεριμνημένος Φ 489: πού ἔχει μύριες μέριμνες.
 μυριοχιλιοκατάδαρτος B 260: πού δέρεται, ταιπωρεῖται πάρα πολὺ.
 μυροδοτῶ Φ 1356: εὐωδιάζω.
 μυστήριον (τὸ) B 892: μυστικὸ B 133, 1173: φοβερὸ πράγμα.
 μύτη (ή) K 1409.

N

νά K 1309: ἰδοῦ. **B 539**
 νεκρωμός (δ) K 2543: θάνατος.
 νεκρώνομαι K 1787: πεθαίνω.
 νεκρῶνω K 1789: πεθαίνω.
 νέκρωσις (ή) K 1157, 1860: θάνατος (μεταφ. καὶ κυριολ.).
 νεότη (ή) I 11, 733: νιάτα.
 νεραντζέα (ή) K 1744, 1752.
 νεράντζι (τὸ) K 1746.
 νεραντζοερωτοάκουστος Φ 192: φημισμένος γιὰ τὴν ἐρωτικὴ ὁμορφιά του.
 νεροκουβάλημαν (τὸ) K 1680: κουβάλημα νεροῦ.
 νεροκουβαλήτης (δ) K 1672: νεροκουβαλητής.
 νεροκουβάλισμαν (τὸ) K 2351: κουβάλημα νεροῦ.
 νεροφόρημαν (τὸ) K 1641, 2060: κουβάλημα νεροῦ.
 νεροφόρος (δ) K 1697: νεροκουβαλητής.
 νεροφορῶ K 1664: κουβαλῶ νερό.
 νεφώδης K 307: πού μοιάζει με σύννεφο.
 νεώτερος Φ 1787: νέος.
 νησάκιν (τὸ) I 651, 812.
 νησιν (τὸ) I 545.
 νησίτιν (τὸ) K 831, 1241, 1254, 1383: νησάκι.
 νησόπουλον (τὸ) I 529, 799: νησάκι.
 νικῶ (ἐρωταν κάποιου) K 2156: ἱκανοποιῶ τὴν ἐρωτικὴ ἐπιθυμία κάποιου.
 νοτάρης (δ) B 1022: συμβολαιογράφος.
 νυχτοπερπατῶ Φ 32: περπατῶ τὴ νύχτα.
 νυχτώνει K 937.

Σ

ξαίνομαι (τὰς παρείας, τὰ μάγουλα) K 267, 1338: τραβῶ τὰ μάγουλά μου.
 ξαρματώνομαι I 129: βγάζω τ' ἄρματα μου.
 ξεβγαίνω K 1222, 1466, 1579, 2061, 2226, 2546, B 46, 120, 513, 924, 929, 1250, 1263, I 245, 249, 255, 312, 638, 652 καὶ ἄλλ.: βγαίνω, φεύγω K 1228: ἀποβιβάζομαι.
 ξεγυρίζω (+ αἰτ. ἀντικ.) I 12: μεταβάλλω.
 ξεμαραίνω K 1599: μαραίνω ἐντελῶς.
 ξενί (ἡ) B 151: ξενιτεία.
 ξενίζομαι (ἀμετ.) Φ 111, I 851: ἀπορῶ (μετ.) I 574: θαυμάζω.
 ξενικός Φ 914: ἄλλοδαπός.
 ξενισμός (ὁ) Φ 1122, 1151, 1384: ξενιτεμός.
 ξενιτεία (ἡ) B 56: ξενιτεμός.
 ξενιτεύομαι Φ 1416.
 ξενιώνας (ὁ) I 706, 707, 731, 737, 744: ξενώνας.
 ξενοδοχεῖον (τὸ) Φ 1154, 1230, 1231: ξενοδοχεῖο, κατάλυμα.
 ξενοδοχεῖον (τὸ) Φ 1303, 1469: ξενοδοχεῖο, κατάλυμα.
 ξενοδόχισσα (ἡ) Φ 1239.
 ξενοδόχος (ὁ) Φ 1152.
 ξενοδοχοῦμαι Φ 1303: καταλύω ὡς ξένος.
 ξενοδοχῶ Φ 1233, 1246, 1285, 1308: δέχομαι ξένους ὡς ξενοδόχος.
 ξένον (τὸ) K 297, B 308: τὸ παρόξενο (οὐσιαστ.), τὸ ἰδιότροπο.
 ξένος I 206: ξένος K 174, 319, 643, 793, 1570, 1970, 2303, 2525, Φ 494, 1551 I 576: παράξενος, περίεργος I 1: περίεργος, ὠραίος. K 1671, 1825, 2146, B 1171, Φ 568, 698: ταλαίπωρος.
 ξενούτσικο: Φ 699: ταλαίπωρος.
 ξενοχαραγόπληγος K 1342: ποὺ ἔχει πλαγιές ἰδιότροπες ὠραίες.
 ξενοχάραγος Φ 1492: ἰδιότροπος.
 ξενόχρσος K 859: ποὺ ἔχει ἰδιότροπο χρῶμα.
 ξεντερίζω I 611: βγάζω τὰ ἔντερα.
 ξενωμένος Φ 1545: ξενιτεμένος.
 ξενώνομαι K 2263, 2391, B 13, 61, Φ 240, 242, 907, 988, 1036: ἀποξενώνομαι, ἀπομακρύνομαι.
 ξενώνω Φ 1021, 1025, 1036, 1084, 1522: ἀπομακρύνω.
 ξένωσις (ἡ) B 82, 169, 214: ξενιτεία.
 ξέομαι K 1345: δέρομαι, θρηνῶ.
 ξεπυρρνεύω B 1046.
 ξεπληρώνω B 1017: ἐκτελῶ, ἱκανοποιῶ.
 ξεπτερά (τὸ) Φ 292: εἶδος γερακιοῦ.
 ξερραθυμῶ I 177: διώχνω τὴν ραθυμία μου.
 ξετοιγαρίζω K 1645: βασιανίζω.
 ξεύρω I 764, 828.
 ξεφανερόνομαι I 739.
 ξεφαντώνω B 1804: διασκεδάζω.
 ξεφάντωση (ἡ) B 1035: διασκεδασή.
 ξεφονῶ B 1263: φωνάζω δυνατά.
 ξηγῶ Φ 164: ἐξηγῶ.
 ξημέρωμα(ν) (τὸ) B 1101, 1467.
 ξοδιάζω I 595: ξοδεύω.

ξυλαλόη (ἡ) K 354: εἶδος ἰνδικοῦ ξύλου.
 ξυλοσπάθην (τὸ) K 570: ξύλινο σπαθί.
 ξυστίν (τὸ) K 1298, 1312: ξέστης, ὁδρία.

Θ

ὀδεύω I 574: πορεύομαι.
 ὀδιὰ I 822: γιὰ.
 ὀθεν K 1816, B 1258: ὀπου.
 οἰκειός B 733, 801, 868: ἰδικός.
 οἰκονομῶ Φ 352: ταχτοποιῶ.
 ὀκάποθεν B 1235: ἀπὸ κάπου.
 ὀκάποτε K 936, 1699, 2408, Φ 304: κάποτε.
 ὀκάτι K 150, 326, 523, 846 (μὲ ὄρσεν.), 1083, 1164, 1795, 1874, B 595 (μὲ θηλ.): κάτι.
 ὀκάτις B 6, 25: κάποιος.
 ὀκνῶ (+ αἰτ. ἀντικ.) K 1055: βαριέμαι.
 ὀλιγεύω (ἀμετ.) K 2417: λιγοστεύω.
 ὀλιγόν (πρὸς) K 1270, 1325, 1499, 2418, 2494: γιὰ λίγο.
 ὀλιγός Φ 645: λίγος.
 ὀλιγοστὸν I 532, 653, 794: λίγο.
 ὀλιγοστός I 640: λίγος.
 ὀλιγούτσικος B 1226: λίγος.
 ὀλιγοψήχως ἔχω K 1532: ἀνυπομονῶ.
 ὀλιγορῶ K 1583, Φ 429, 1317, 1519, 1741, 1741: λιποθυμῶ Φ 1371: ἐπιθυμῶ.
 ὀλοαντίσθητος K 1319: ἐντελῶς ἀναίσθητος.
 ὀλοεγκάρδιον (τὸ) Φ 1031: ἀπόλυτη ἐγκαρδιότητα.
 ὀλοέκλαμπρος Φ 77: πολὺ λαμπρός.
 ὀλοξάλιστος Φ 489: ποὺ ἔχει πολλὰς φροντίδες.
 ὀλόκμιλος B 480: ὠραιότατος.
 ὀλόλιγνος B 707: πολὺ λιγνός.
 ὀλόξανθος Φ 1625.
 ὀλοσωματωμένος B 684: ὀλικός.
 ὀλοτελῶς Φ 1514: ἐντελῶς.
 ὀλόφωγος B 124: πολὺ φωτεινός.
 ὀλόφωτος K 297: πολὺ φωτεινός.
 ὀλόχερος K 2045: πολὺ χαρούμενος.
 ὀλοχρυσομαργάρετος K 420: ποὺ ἔχει χρυσὰ καὶ μαργαριτάρια.
 ὀλόχρυσος K 178, Φ 1489.
 ὀλως K 529, 935: ἐντελῶς.
 ὀμάδι Φ 1307, 1791: μαζί.
 ὀμαλλία (τὸ) B 690: μαλλία.
 ὀμμάτι(ν) (τὸ) K 1694, I 84, 136, 191, 219, 267: μάτι.
 ὀμνέω Φ 1507: ὀρκίζομαι.
 ὀμόζυγος (ὁ, ἡ) Φ 43, 59, 83, 250: οὐζυγος.
 ὀμόψυχος K 1441: ποὺ ἔχει τὴν ἴδια ψυχὴν.
 ὀμψύχως K 2439, I 204, 238, 419, 448, 786: μπροστά.
 ὀνειδιστικός B 1233: προσβλητικός.
 ὀνομαν (τὸ) I 77: εἰς ὄνομα (+ γεν. πράγμ.) B 995: ἐν εἰδῇ (+ γεν. πράγμ.).
 ὀπίσω B 1346: σὲ μέλλον.
 ὀπισωπατῶ B 197: ἀντιστέκομαι.
 ὀποῖον B 1251: τὸ ὁποῖον.
 ὀπου K 2048: ἐκεῖνος ποῦ.
 ὀργισθικά K 1166: θυμωμένα.
 ὀργυία (ἡ) Φ 1342, 1343, 1344: ὀργυιά.

ὀρέγομαι Φ 1334, 1419, I 592: ἐπιθυμῶ, ἀνοίγει ἢ ὀρεξή μου.
 ὀρεινοπετροβούνιν (τὸ) K 137: βραχῶδες βουνό.
 ὀρεχθικός Φ 1418: πού ἀνοίγει τὴν ὄρεξη.
 ὀρθοδρόμησης (ἡ) K 2051: σωστή κατεύθυνση.
 ὀρθομαρμάρωμα (τὸ) K 304: ὀρθομαρμάρωσις.
 ὀρθομαρμάρωσις (ἡ) B 476: ἐπένδυση τῶν τοίχων με μάρμαρα.
 ὀρθωμαν (τὸ) Φ 251: σχέδιο.
 ὀρθώνομαι Φ 560: σχεδιάζω.
 ὀρθώνω Φ 1465: ταχτοποιῶ Φ 1563: ὀργάνων Φ 251: καταστρώνω (σχέδιο).
 ὀρίζω K 1918: διατάσσω 1243: συνιστῶ B 1243: ἐπιθυμῶ.
 ὀρισμός (ὁ) K 1919: διαταγή.
 ὀρμημα (τὸ) K 231: παρότρυνση.
 ὀρνιθα (ἡ) Φ 375.
 ὀσπίτιν (τὸ) I 440: σπίτι.
 ὄσι K 1546, B 70, 578: ἐπειδή Φ 1120: πού B 289: ὥστε.
 οὐδέν K 344, 1229, 1321, 1542, I 417, 482, 490, 661, 717, 832: δέν I 22: γιὰ τίποτα, ὡς τίποτα.
 οὐρανόδρομος B 238: πού τρέχει στὸν οὐρανό.
 οὐρανοδρόμος K 429, 441, B 771: πού τρέχει στὸν οὐρανό.
 ὀφθαλμός (ὁ) B 406: ὀμφαλός.
 ὀφρύδι (τὸ) B 699: φρύδι.
 ὄχλησις (ἡ) B 875: φασαρία K 901: ἐκδήλωση.
 ὄψε K 2019:
 ὄψις (ἡ) K 2063: θέα.

Π

παγαίνω B 82, 359, I 662: πηγαίνω.
 παγκάχιος Φ 732: πολὺ κακός.
 πάγω K 1008, I 682: πηγαίνω.
 παθάνω Φ 502, 512, 1643: παθαίνω.
 πάθος (τὸ) K 601, 1025, 1076, 1262, 1826, 2354, 2370: πάθημα K 270: στενοχώρια.
 παιγνίδι(ν) (τὸ) B 1329, 1336: παιγνίδι (μουσ.).
 παιδεμένα I 866: με ἀγωγή, εὐγένεια.
 παιδευμα (τὸ) K 1306, 2071: ἀναθρεφτάρι.
 παιδειμένα I 439: με ἀγωγή, εὐγένεια.
 παιδευσίς (ἡ) I 449: εὐγένεια, λεπτότητα.
 παιδίν (τὸ) K 2273: ὑπέρτης.
 παιδίταιν (τὸ) K 1089, 1522: παιδάκι.
 παιδόπουλον (τὸ) K 1007, 1070, 1091, 1095, 1112, B 81, 123, 224, 236, 743, 767, Φ 1410, 1413: ἀκόλουθος.
 παίζω (+ αἰτ. προσ.) K 949: παίζω μέ—(ρέντες, τζουστρες) I 772: παίρνω μέρος σέ.
 παίρνω I 243, 800: παίρνω—(ἀνδρα) I 278, 308: παντρεύομαι (+ αἰτ. θηλ. προσ.) I 470: παίρνω σύζυγο—(ἐντροπήν) B 923: ντροπιάζομαι.
 παλάτιν (τὸ) I 187.
 πολυφρᾶς (ὁ) I 209: εἶδος ἀλόγου προορισμένου γιὰ τοὺς εὐγενεῖς.
 πάλτε Φ 1370: πάλι.
 παλιπετής B 726: πού πετᾷ ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ.
 παμπλούμιστος K 1879: πολὺ πλουμισμένος.
 πανάριστος B 100: ἐξαιρετικός.
 πανάτυχος I 831: πολὺ ἀτυχός.
 πανδρεία (ἡ) Φ 794: παντρεία.
 πανδυστυχής I 831: πολὺ δυστυχισμένος.
 πανέμνοςτος I 266: πολὺ ὠραίος.
 πανέμορφα I 68: πολὺ ὠραῖα.
 πανέμορφος I 4, 28, 33, 347, 650: πολὺ ὁμορφος.
 πανεξαίρετος B 461, I 6, 148, 296, 655, 703, 838, 850, 858, 871: ἐξαιρετικός.
 πανεπιτήδειον (τὸ) B 779: μεγάλη ἐπιτηδεότητα.
 πανεπιτήδειος B 99: πολὺ ἐπιτήδειος B 319: κατάλληλος.
 πανεύγενος K 622, 734, 795, Φ 251, 327, 446: πολὺ εὐγενικός.
 πανεύμορφα I 305: πολὺ ὁμορφος.
 πανεύμορφος B 388, 457: πολὺ ὁμορφος.
 πανευτυχής B 32, 100: πολὺ τυχερός.
 πανθάνω K 1604, 1825, 1827, 1859, I 15: παθαίνω.
 πανθαύμαστος K 294: πολὺ θαυμαστός.
 πανούργημα (τὸ) K 2257: ἀποτέλεσμα πανουργίας.
 πανόχυρος K 959: πολὺ ὀχυρός.
 πάντερπνος K 586, 808, Φ 956: πολὺ εὐχάριστος Φ 933: πολὺ ὠραίος (γιὰ πτηνά).
 πάντες (οἱ) K 1026, 1042, B 545, 961, 972, 1319: ὅλοι.
 παντίμητος Φ 1824, I 537: πολύτιμος.
 παντόθεν Φ 1480: ἀπὸ παντοῦ.
 παντὴς (ἐκ) K 180, 212, 315, 330, 364, 1439, 1610, 1754, 1800, 1824, 1928, B 239, 693, Φ 289, 693, 723, 1473: γενικῶς.
 παντὸς (πρὸς) K 1039: ὅπωςδήποτε.
 πανουργέτης (ὁ) Φ 1808: πανουργός.
 παντοφάγος K 687: παμφάγος.
 πάντως K 912, 1450, 1725, 1772, 1798, 2387, B 154: ὅπωςδήποτε.
 πανυπέρολαμπρος I 18: ἐξαιρετικός.
 πανώριος I 347: πολὺ ὠραίος.
 παρὰ (+ αἰτ.) K 1076, B 540, 679, 766, I 746: παραπῆν ἀπὸ (+ γεν.) K 1328: ἐξ αἰτίας (τῆς ὥρας) K 2554: παρὰ, πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα.
 παραβαρῶ I 175: ἐνοχλῶ πολὺ.
 παραβιάζω K 1819, 2038: περπατῶ.
 παραβίβασμα (τὸ) K 2039: περίπατος.
 παραβίβασμός (ὁ) K 975: περπάτημα.
 παραβραδον (τὸ) B 829: βραδάκι.
 παράγγελμα (τὸ) K 161: παραγγελία.
 παραγιάλι (τὸ) Φ 934: παραλία.
 παραδαρμός (ὁ) K 1674: βάσανα.
 παράδειγμα (τὸ) K 1757: χαρακτηρίζω περίπτωσι.
 παραδέρνω K 2563: βροσανίζομαι.
 παραδιαβάζω Φ 1677: περνῶ τὴν ὥρα μου.
 παραδιάβασις (ἡ) B 1083: διασκέδαση.
 παραδιαβασμός (ὁ) Φ 137, 301, 802, 1437, 1583: διασκέδαση.
 παραδικῶ B 555: ἀδικῶ πολὺ.

παραδρομή (ή) K 147, 173, B 1081: πέρασμα (χρόνου ή τόπου).
 παραδρομος (ό) Φ 297: πορεία.
 παραθύριν (ιό) Φ 709.
 παρακάθημαι: K 1395 κάθονται κοντά K 2231: παραφυλάσσω.
 παρακαθίζω K 2205, 2220, 2295, 2425, 2427, 2436: παραφυλάγω (+ αϊτ. προσ.) K 1442: θρηνῶ.

παρακάθισια (τό) K 2233: ἐνέδρα.
 παρακρίνω B 582: ἀδικῶ.
 παραικροῶμαι B 845: παραιμονεύω, παραφυλάω.

παρακύπτω K 298, 303, 312, 833, 921, 1922, 2145: σκύβω.

παραλλαγή (ή) Φ 497: μεταλλαγή, μεταβολή.
 παραμερίζω I 409: πᾶν στο πλάι.

παράνομος (ή) K 2086: φρουρά B 871, 877, 908: φρουρά.

παράνομος K 617: ἄδικος.
 παραπῶν B 473: προχωρῶ λίγο.

παράξενον (τό) K 340: ἐξαιρετικότητα.
 παράξενος K 150, 336, 425, 832, 1426, 1660, 1720, 1906, B 3, 32, 295, 1176, Φ 298, 770, 959, 1717, 1804: ἐξαιρετικός, πολὺ ὠραῖος.
 παραξενώνομαι (+ αϊτ. ἀντικ.) B 292, 316: θαυμάζω.

παραπεφρονημένος K 1745: ποὺ ἔχει χάσει τὰ λογικά του.

παραπηδῶ K 2532: πηδῶ.

παραπίπτω Φ 987: στρατοπεδεύω, πολιορκῶ.

παράπλαγα (τά) Φ 769: πλαγιές βουνού.

παράπνευση (ή) I 766, 785: παράπνοο.

παραποταμιά (ή) K 831: περιοχή κοντά στον ποταμό.

παρασαλεύω (ἐκ + αϊτ. πράγμ.) I 320: μετακινούμαι ἀπὸ, ἀλλάζω κάτι.

παραστειση (ή) B 785: πολυτέλεια.

παραστάσις (ή) I 709: βοήθεια I 618: τελετή.

παρασύρνω I 654: παρατείνω.

παρασύρω K 1324: πορτρεύω.

παραταγή (ή) K 72, 129, I 29, 31, 97, 309, 351: στράτευμα.

παράταξη (ή) K 94: στράτευμα.

παράταξις (ή) B 946: ιεραρχική θέση.

παρatreπομαι K 1610, 1857, 1858: χάνω τὸ νοῦ μου.

παρatreχω (μετ.) K 1454, 1817, 2181: περνῶ (ἀντικ.: χρονικὸ διάστημα) I 260: διατρέχω (τόπο) K 361: διηγούμαι (ἀμετ.) K 199, 201, 356, 1639, 1951: τρέχω, βρίσκομαι κοντά K 977, 2193, 2563: περνῶ (ὑποκ.: χρονικὸ διάστημα).

παρatre B 770, 947: ἀμέσως.

παρatre K 906, 1280: ἀμέσως.

παρatre (ή) K 2264: ἀναψυχή.

παρatreβαίνω (ἀπὸ + αϊτ. πράγμ.) K 836: παρatreβαίνω.

παρatre K 53: μεθέπειτα.

παρatre K 1232: ἀνοβάλλω.

παρatre K 2210: ἔξω.

παρatre K 1273: διαφεύγω.

παρatre Φ 793: πολὺ ὠραῖος.

παρatre προσθεν K 2428: παρatreτέρω.

παρatre K 1098, 2206, B 60, 460: πὶδ ἔξω, πὶδ πέρα.

παρatre K 1240, 2219: πὶδ ἔξω.

παρatre (γὰρ τόπο καὶ χρόνο) K 76, 1473, 1932: περνῶ.

παρatre K 2448: ἐντελῶς ἐτοιμάζομαι.

παρatre K 2445, Φ 780: ἐντελῶς ἐτοιμος.

παρatre K 1780: ἀμέσως.

παρatre (ν) (τό) K 261, 483, 487, 1122, 1841, 1906, 2013, 2016, B 1168, Φ 322, 1695: παρatre.

παρatre (οἱ) K 1596, 1855, 2188: σύντροφοι τῆς δυστυχίας.

παρatre (ἐπιθ.) K 1996, 2139: ποὺ παρatreγορεῖ.

παρatre B 3: πρωτότυπος.

παρatre (+ αϊτ. ἀντικ.) K 2167: παρatreστέκω (+ αϊτ. προσ. καὶ κατηγορ.) Φ 12: βάζω κάποιον (+ κατηγορ.).

παρatre K 1002: παρatre.

παρatre (δλίγον) I 749: σιγά-σιγά.

παρatre K 1236: πὶδ πέρα.

παρatre Φ 1170: περαιτέρω.

παρatre B 274: παρatre.

παρatre K 2375, B 1179, I 145: παρatre.

παρatre (ή) Φ 1142, I 32, 605: μεγαλοπρέπεια.

παρatre (ή) I 469, 636: λαμπρότητα. μεγαλοπρέπεια I 791, 820, 879: τιμή, ἀξιώματα I 888: μεγάλος ἑορτασμός Φ 14: ἐλευθερία, δυνατότητα νὰ κάμη κανεὶς κάτι.

παρatre K 2075: ὕβριζω.

παρatre Φ 1208: προσπαθῶ, ἀγωνίζομαι.

παρatre I 286: ὑποφέρω (+ αϊτ. προσ. (Φ 524): φροντίζω γὰρ κάποιον.

πάτος (ό) K 800, B 336: πάτωμα.

παχύς (ό) K 307: πυκνός.

πεδεύω K 1208: δεσμεύω.

πεζάντι (τό) Φ 1442: εἶδος νομίσματος.

πεζεύγω Φ 705, 1286, I 793: ἀφιππεύω.

πεζεύω K 154, 895, 1010, B 123, 134, 276, 749, I 428: ἀφιππεύω I 530: σταματῶ.

πειράζομαι K 2, Φ 512: ὑποφέρω.

πειρασμός (ό) K 1349, 1354, 1362, 1807, 2105, 2290, 2349, Φ 885: βάσανο K 2116: στενοχώρια K 1084: πείραγμα, κακό.

πελάξιν (τό) K 395 εἶδος πολυτίμου λίθου (:).

πελεγεῖνος (ό) Φ 36: προσκυνητής.

πελέκυσ (ό) B 303: εἶδος πολιτίμου λίθου (:).

πεπληρωμένος Φ 1777: ὁλοκληρωμένος.

πέρα (τό) B 1205, (τό) B 609, 1203: ἡ ἀπέναντι ὁχθη.

περιανatre B 1223: γυρίζω γύρω.

περιβάλιν (τό) K 314.

περιγυρισμένος I 626: ταξιδεμένος, ἔμπειρος.

περίγυρον (τό) I 481: περιοχή.

περίγυρος (ό) K 659: περιοχή.

περιδιαβάω K 1156, Φ 319, 1468: περνῶ τὴν ὥρα μου, διασκεδάζω.

περιδιάβασμαν (τό) Φ 612: διασκέδαση.

περιδιαβασμός (ό) Φ 293: διασκέδαση.

περιθραγκωμένος B 448: περιφραγκμένος με
 θρίγκο.
 περικεφαλιά (ή) Φ 528: περικεφαλαία.
 περίκομμαν (τό) K 1265: κομμάτι.
 περίκοπι K 2523: με κόπο.
 περικοπή (ή) K 2498:
 περιλαμπάνω K 1443, 1731, 1811, B 47, 73,
 862, 1311, Φ 269, 1380, 1766, 1811, I 862:
 άγκαλιάζω.
 περιλαμβάνω B 1014, Φ 1670: άγκαλιάζω.
 περίλυπος K 1205: θλιβερός.
 περιμαζώνομαι I 337: συγκεντρώνομαι.
 περιπατώ (+ αйт. άντικ.) K 1156: κάνω πε-
 ρίπατο.
 περιπλέκομαι K 730, 1401: άγκαλιάζω Φ
 307, 1700: άγκαλιάζομαι.
 περιπλοκή (ή) B 863: άγκάλιασμα.
 περισπασμός (δ) K 1316: φροντίδα, σκτούρα.
 περίστασις (ή) K 244: δυσκολία.
 περιστατούμαι K 1348: βρίσκομαι σε δυσκο-
 λία.
 περιτρέχω (μετ.) K 1214: γυρίζω K 2038:
 περιεργάζομαι.
 περιφέρω K 252, 1730: τριγυρίζω.
 περιχαρεία (ή) B 933, Φ 754, 952: χαρά.
 περπατώ K 2462, Φ 1139.
 πεταστός B 119, 198, 793: πεταχτός.
 πέτρα (ή) B 1230: βράχος B 1279: πέτρα.
 πέτρινος K 746: από πέτρα.
 πετρολιθώδης K 91: βραχώδης.
 πετώ (άόρ.—ασα) K 1555.
 πέφτω B 862: ξαπλώνω B 1085: κλίνω, έχω
 τάση.
 πιάνω (+ αйт. τόπου) B 518: έρχομαι — (τά
 στεφάνια) B 1033, 1034: παντρεύω ως
 κουμπάρος.
 πιδεξιά (ή) I 88: έπιδεξιότητα.
 πικραίνομαι I 549: βασανίζομαι.
 πικραμός (δ) B 400: πίκρα.
 πικρασμός (δ) K 2391, 2594: πίκρα.
 πικριά (ή) B 641, 1221, I 272: πίκρα.
 πικρογλυκοχάριτες (οι) B 441: όμορφιές που
 δίνουν χαρά και λύπη.
 πικρογλυκύτης (δ) K 1779: εύχαρίστηση με
 λύπη.
 πικρολόγιν (τό) K 1446: πικρός λόγος.
 πικρόν (τό) K 940, 1796, 2106, 2117, 2489:
 πίκρα.
 πιλαλώ Φ 667, I 126, 415, 422: τρέχω.
 πιλατήριον (τό) K 535: βασανιστήριο.
 πίσκοπος (δ) B 1330: επίσκοπος.
 πιστεύομαι B 892: έμπιστεύομαι B 1153: πι-
 στεύω, νομίζω.
 πιστώνομαι (+ αйт. άντικ.) B 820: βεβαιώνομαι.
 πιτραπέζης (δ) Φ 559, I 627: τραπεζοκόμος.
 πιτυχαίνω K 1482.
 πλαγιάζω K 2204: ξεπλώνω.
 πλανώ K 1433: άπατώ.
 πλάσις (ή) B 627: διάπλαση.
 πλάσμαν (τό) K 589, 1292, 2257: κατασκευά-
 σμα.
 πλασμός (δ) B 291: διάπλαση.
 πλαστουργώ B 655: δημιουργώ.
 πλαταίνω Φ 635, 1576: άπλώνομαι, πληθαίνω.

πλατώνομαι B 1303: άπλώνομαι.
 πλατώνω K 1324 έπεκτείνω.
 πλάτωμα (τό) K 2193: έκταση (χρονική).
 πλέγω Φ 17: πλέω.
 πλέκομαι K 319: συμπλέκομαι.
 πλέον Φ 1415: περισσότερο.
 πλέον (τό) K 1966: τό περισσότερο, ή επί-
 ταση.
 πλέον (εις) B 1030: με τό παραπάνω.
 πλευντική (ή) Φ 1273: πλεύσιμο.
 πλειότερον B 896, I 58, 361, 478: περισσότερο.
 πλὴν K 994, Φ 1308: εκτός K 1886, Φ 324, 377
 I 234, 308, 491, 760, 770, 779: όμως.
 πληροῦμαι K 2442: συμπληρώνομαι.
 πληροφόρημαν (τό) K 1151: είδηση, πληρο-
 φορία.
 πληροφοροῦμαι I 617: μαθαίνω.
 πληροφορώ (άμετ.) I 811: μαθαίνω.
 πληρώμα(ν) (τό) B 178: πληρωμή K 1124:
 έκπλήρωση K 896, 1114: τέλος — (έπιρρ.)
 I 46, 560, 651: με τη συμπλήρωση.
 πληρώνω K 888, 951, 1015, 1042, 1217, 1436,
 1479, B 278, I 216: συμπληρώνω, τελειώ-
 νω K 1876, 1920, B 536, Φ, 1440, 1462,
 1508, 1535: εκτελώ K 842, 1159, 1199:
 ίκανοποιώ.
 πλιό... πλιό I 631: όσο περισσότερο... τόσο...
 πλοκαμός (δ) Φ. 1039: πλεξούδα.
 πλοκή (ή) K 319: πλέξιμο σε κόσμημα.
 πλουτίσματα (τά) K 1460: πλούτη.
 πλουτολουδίζω Φ 1579: άνθω πλουσιοπάρο-
 χα.
 πνιγμένος K 1973 (μεταφορ.).
 πνιγμονή (ή) K 410, 733, 734, 1709, 1860, 1930,
 1941, 2128, 2256, 2349: πνίξιμο, στενοχώ-
 ρια.
 πνιγμός (δ) K 1882, 2023: στενοχώρια.
 πνίγομαι K 1651, 1709, 2426: υποφέρω.
 ποδαρικόν (τό) K 2059: γούρι.
 ποδάριν (τό) I 533: πόδι.
 πόδας (δ) K 1166: πόδι.
 ποδηήνομαι B 165: βάζω τὰ παπούτσια μου.
 ποδοσιδερωμένος K 2444: δεμένος με σίδερα
 στα πόδια.
 ποδοσιδηρωμένος B 342. 909: δεμένος με σί-
 δερα στα πόδια.
 ποδοχωροβατώ B 62, 264: έρχομαι.
 πόθε B 145: ποῦ.
 πόθεν K 1361: από ποῖο γεγονός Φ 764:
 ποῦ.
 ποθοερωτοπλεγμένος Φ 1585: πλεγμένος με
 πόθο και έρωτα.
 ποθοκέρασμα (τό) Φ 336: έρωτικό πιότο (με-
 ταφορ.).
 ποθοκρατούμενος K 1203: έρωτευμένος.
 πόθος (δ) K 16, 37, Φ 1016, I 290: έρωτας
 B 800, Φ 622, 1327, I 174: άγάπη.
 ποθῶ Φ 1135, I 645: άγαπῶ.
 ποικιλολαξευμένος B 339: που έχει ποικίλα
 λαξεύματα.
 ποίκιλος B 284: ποικίλος.
 ποιῶ K 1224, 1321, B 1206: κάνω (με χρο-
 νικό προσδιορισμό).

- πολεμῶ K 2187, Φ 1133: κάνω I 156: προσ-
παθῶ I 662, 889: ἐτοιμάζω, προετοιμάζω.
πολιτεύομαι K 4: γίνομαι.
πολλά K 801, 821, B 474, I 28, 576, 727, 861,
886, 892: πολύ.
πολλάκις K 103, 323, 884, 1092, 1132: ^{B 70}καμιά
φορά, τυχόν, ἐνίοτε.
πολύ (τό) K 2415: ὑπερβολικότητα.
πολυαγαπημένος K 3, B 992.
πολυεῖγενος Φ 625: πολύ εὐγενικός.
πολύθλιβος Φ 1519: θλιμμένος πολύ.
πολυλογῶ K 289, 341, 405, 821, 2228, 2336,
Φ 1235.
πολυπλατύνω K 2335: ἐκτείνω πολύ.
πολυποθητή (ή) B 833: πολυχαπημένη.
πολυπόητος I 123: πολυαγαπημένος.
πολύποινα I 862: μεθλίψη.
πολύς I 635: σπουδαῖος.
πολυωνιδισμένος B 151: κακολογημένος πολύ.
πομένω (I) K 459: ἀπομένω K 1110: περι-
μένω.
πομένω (II) I 836: ὑπομένω.
πόνεμα (τό) B 828, I 44, 301, 775: καημός,
θλίψη.
πονέμενος K 620, 149: θλιμμένος.
πονῶ I 687: συμπονῶ.
πορνικόν (τό) K 2243, 2246: ἀσελγῆς βίος.
πορκατηξιά (ή) B 614, 715: περπάτημα.
πορκατῶ Φ 785: περπατῶ.
πορτάρης (ό) K 1149: θυρωρός.
πορφυρόβλαστος B 147, 1299, 1310: πορφυ-
ρογέννητος.
ποσῶς K 1147, 1478, 2075, B 350: καθόλου
K 1363, 2582 (σέ θετικές προτάσεις).
ποτάζω I 26, 633: ἀποκτῶ.
ποταμίνα (ή) Φ 1525, I 252, 511: ποταμιά.
ποτάπος Φ 526, 897: ποῖος Φ 619, 1340:
πόσος.
ποταπός K 790, 1957, B 390, Φ 1408, 1786:
ποῖος K 1014: πόσος.
ποτέ (μου) K 171.
πουλησία καί -σιά (ή) Φ 915, 918, 989, 1023,
1041: πούληση.
πουλίταιν (τό) B 463, 471: πουλάει.
πούπετε K 1482, I 314, 555: κάπου, τυχόν.
πούπετις B 279, 719: τυχόν B 523: που-
θενός.
πούπολον (τό) B 1327: λαός.
πούποτε K 2550: πουθενά.
πουρνόν (τό) Φ 256, 606, 628, 1232: πρῶι.
πράγμα(ν) τό I 150, 808: κάτι K 1173, I 211,
509, 669, 683, 818, 819: πλούτος, περιουσία,
πολύτιμα πράγματα I 846: γεγονός.
πραγματεύομαι Φ 957: διαπραγματεύομαι (σέ
ἀγορά).
πραγματευτής (ό) Φ 1307, I 667, 674: ἔμπο-
ρος.
πραιτώριον (τό) B 324: αἵθουσα
πρακτικός K 3: ἔμπειρος.
πράξεις (ή) K 210, 1692: ἐνέργεια, δράση I
686: γεγονός Φ 1176: διαγωγή K 64:
πείρα.
πρίν (τό) K 2251: προηγουμένως.
προδίδω Φ 1542: παραδίδω.
προικιά (τά) B 997, 1025.
προικισύμφωνον (τό) B 1023.
προκαθίζω B 903, 916: προεδρεύω.
πρόκειται (μοι) K 240, —(με) B 57: μοῦ εἶ-
ναι πεπρωμένο.
προκρίνομαι B 179: προτιμῶ.
πρόκριτος (ό) K 966: προύχοντας.
προκύπτω K 1247: προβάλλω.
πρόκυψις (ή) K 829: σκύψιμο, πρόβαλμα.
πρόλογος (ό) K 1115: προσφώνηση.
πρόμυχοι (οἱ) K 867: ἐμπροσθοφυλακή.
πρόοδοι (οἱ) K 867: πρόμαχοι.
προοίμιον (τό) K 844.
πρόρρησις (ή) K 1: πρόλογος.
πρός ή K 10, 11, 161, 162, 877, 943, 1019,
1090, 1202, 1253, 1325, 1499, 1519, 1555,
1620, 1632, 1656, 1678, 1687, 1783, 1794,
1896, 1904, 2039, 2061, 2232, 2376.
προσαναφωνῶ B 797: προσφωνῶ.
προσεγγίζω K 2321: πλησιάζω K 2302:
φτάνω.
προσίχω K 2215: καιροφυλακτῶ.
προσθυροῦμαι (+ αἰτ. ἀντικ.) B 1062: ἐμ-
πιστεύομαι.
προσκαρτερία (ή) K 1220: ἀναμονή.
προσκαρτεροῦ K 1144, B 1, 280, 1225: περι-
μένω B 217: σταματῶ.
προσκεφαλᾶδιν (τό) I 533: προσκέφαλο.
προσκέφαλον (τό) K 571.
προσκύνειν (τό) K 2010.
προσκύνεισις (ή) K 2005: προσκύνηση B 802:
ἐξυπηρέτηση, ὑποταγή.
προσκυνῶ K 1115, 2223: χαιρετῶ.
προσομιλῶ (λόγον) K 2454: ἀπευθύνω.
προσυμοιάζω (ἑμετ.) I 82: ὁμοιάζω.
πρόσταγμα(ν) (τό) K 2058: διαταγή.
προχαιρετίζω Φ 1183: χαιρετῶ εὐγενικά.
προσχωροῦμαι B 228: προχωρῶ B 939:
φτάνω.
προσωπολήψια (ή) Φ 411: προκατάληψη.
προσώπου (κατό) K 1016: μπρούμυτα.
προτιέρημαν (τό) K 2382 προτίμηση.
προτεροῦμαι K. 49: προτιμῶ.
προτεροῦντες K 133: πού ὑπερτεροῦν, πλεό-
νεκτοῦν.
προτίθεμαι (εἰς βάρος (+ γεν. προσ.) K 1005:
φέρω ἀνίκα.
προτιμῶμαι B 179: προτιμῶ.
προτοῦ (ιὰ + ὑποτακτ.) K 1308.
προχθές K 2044.
πρόην K 2252: προηγουμένως.
πρώτη (ή) (μονοσημεῖο) I 575, 615: ἡγουμένη.
πρωτίνος K 159, I 351 προηγούμενος.
πρώτιστος K 2122, 2453: πρόκριτος.
πρώτον (τό) K 2309: προηγούμενος.
πρώτος I 685: ἀνώτερος.
πτερνιστήριον (τό) I 421: πτερνιστήρας.
πτερούγα (ή) B 775.
πτερομένος B 662: φτερωμένος.
πτωχός K 2192: ταλαίπωρος.
πυκνοδερεῖα (ή) K 2515: τόπος γεμάτος δέν-
τρα.
πῦρ K 2244: φωτιά (προσφώνηση).
πυργοβόλημα (τό) B 247: ἐπαλξη.

πυργόδωμα (τό) B 194: δῶμα τοῦ πύργου.
 πυργοφύλακτος Φ 1748: φυλαγμένος σὲ πύργο.
 πύργωμαν (τό) K 276, 958, 2532: πύργος
 ψηλός.
 πυροφλογολόταμον (τό) B 268: ποτάμι μὲ τὴ
 φλόγα.
 πυρπολῶ K 512, Φ 444: καίω.

P

ραθυμιά (ή) I 178: τεμπελιά.
 ρίσσω B 1226, 1306: ἀράζω.
 ρέγομαι I 335: ἐπιθυμῶ. K 2533: εὐφραίνομαι
 ρέντα (ή) Φ 662, I 123, 330, 377, 783: ἰσπύ-
 δρομος, στίβος. I 338, 431, 453, 752, 780,
 787: ἀγώνισμα (γενικά).
 ρήγαινα (ή) B 807, 1038, 1083, 1166, I 263,
 319, 323, 748, 837: βασίλισσα. I 788:
 βαιολοπούλα.
 ρήγας (δ) B 748, 759, 773, 781, 807, I 60,
 262: βασιλιάς.
 ρηγίνα (ή) B 796: βασίλισσα.
 ρήξ (δ) B 1035, 1166, I 248: βασιλιάς.
 ρητῶς K 2166: ἀπροφάσιστα.
 ρίγμα (τό) K 492: ρίξιμο (γέννημα).
 ριζικόν (τό) I 63, 366: τύχη, πεπρωμένο. I
 668: καλὴ τύχη.
 ρῖνα (ή) K 2555: μύτη.
 ρίπτω Φ 1476: ἀπομρίπτω.
 ρόγα (ή) K 1187: μισθός.
 ροδοκαλλιωτάτη Φ 792: πολὺ ὥραία σὰν
 ρόδο.
 ροδοκοκκινόχειλα Φ 193: ποὺ ἔχει κόκκινα
 χεῖλη σὰν τὸ ρόδο.
 ροδόσταγμα (τό) B 84.
 ροδόσταγμα(ν) (τό) K 325, 329.
 ρουκανυπέκτων (δ) B 289: αὐτὸς ποὺ ροκανίζει.
 ρουκανοκουρνέω B 290: ροκανίζω,
 ρούφημαν (τό) K 524: ρόφημα.
 ρύστης (δ) K 1294, 2372, 2481: σωτήρας.
 ρωμαϊκός B 26, 498, 752: μεσαιωνικός ἑλλη-
 νικός.
 ροιμογενής B 357, 1242, 1248: ποὺ εἶναι με-
 σαιωνικῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Σ

σαγίζω I 106: σαμαρώνω.
 σαίττα (ή) B 417, 494: βέλος.
 σαῖττοερωτόξευτος B 410: ποὺ ἐτοξεύθηκε μὲ
 τὴ βοήθεια τοῦ ἔρωτα.
 σαλεμός (δ) Φ 197: μετακίνηση.
 σαλεύω K 451: μεταβάλλω.
 σαλός K 1504: ἀνισόρροπος.
 σανιδοκράββατον (τό) K 1099: σανίδι τοῦ
 κρεββατιοῦ.
 σαρκήνικα (τά) I 647: ἡ γλῶσσα τῶν Σαρ-
 κηνῶν.
 σαρκηνός I 561: σαρκηνικός.
 σαυδόνυξ (δ) B 245, 323: εἶδος πολυτίμου
 λίθου.
 σάρκα (ή) K 1306.
 Σατανᾶς (δ) K 795.
 σατανημένος K 2584: διαβολεμένος.

σαγνοπερισσόσαρχον (τό) B 584: τὸ νὰ ἔχη
 κανεὶς πλαδῶρες περισσότερες σάρκες.
 σγουροκέφαλος B 34: σγουρομάλλης.
 σεβάζω B 172, 890, Φ 434, 1513, 1521, 1532,
 1594, 1619: μπάζω. I 726: ἐπὶ βιάζω.
 σεβαίνω K 770, 928, 1096, 1115, 1423, 2095,
 2408, B 228, 500, 747, 804, Φ 1058, I 91, 144,
 155, 157, 261, 377, 697, 712, 771, 815:
 μπαίνω.
 σεβαστοκρατορία (ή) Φ 1813: ἀξίωμα αὐλικό.
 σεῖσμα(ν) (τό) B 645: κίνηση (ἀνθρωπίνου
 σώματος) K 1106: κίνηση (πράγματος).
 σεληνοβεβαμμένος B 336.
 σέλλα (ή) I 358, 427.
 σεμβάζω B 1190: βάζω μέσα.
 σεμβαίνω B 806, 1051: μπαίνω.
 σημάδιν (τό) B 877: σύνθημα I 394: ἔμβλημα.
 σήμερον (ή) K 2016, 2017, Φ 256: ἡ σημερι-
 νὴ ἡμέρα.
 σιγῶμαι K 2492: σιγῶ.
 σιδερός Φ 531: σιδερένιος.
 σιδερωμένος K 2332: βαλμένος στὰ σίδερα.
 σίδηρα (τά) K 2592: δεσμά.
 σιδηρός Φ 533: σιδερένιος.
 σιδηρωμένος K 2307: δεμένος στὰ σίδερα.
 σιμά K 1278: κοντά.
 σιμώνω K 882, 1146, 1163, 1911, B 1228, Φ
 145?, I 715: πλησιάζω.
 σινεσκάλκος (δ) Φ 459: ὁ ἐπικεφαλῆς τῶν
 ὑπηρετῶν.
 σινισκάλκος (δ) Φ 582, 593, 605, 615, 670, 710:
 ὁ ἐπικεφαλῆς τῶν ὑπηρετῶν.
 σκαμνὶν (τό) K 517, 519.
 σκαπδαλίζομαι K 2181.
 σκαρλᾶτα (τά) Φ 1270: φορέματα κόκκινα.
 σκεπάζομαι K 877.
 σκευάζω K 1795, 2269, 2288, B 657, Φ 584:
 φτιάχνω.
 σκῆμα (τό) Φ 854: μορφή.
 σκῆψις (ή) K 1936: σκέψη.
 σκιάζω (+ αἰτ. προσ.) B 719: καταλαβαίνω(ς).
 σκιρτίζω I 458: χαίρομαι, διασκεδάζω.
 σκιρτισμός (δ) I 52, 888: διασκεδάση.
 σκιρτῶ Φ 1096, I 50: διασκεδάζω.
 σκιρτῶμαι B 1302: χαίρομαι.
 σκλάβα (ή) B 888.
 σκοπῶ K 1251, B 435, 728: βλέπω.
 σκοτισμός K 564: στενοχώρια.
 σκοτώδης B 1090: σκοτεινός.
 σκουδέρης (δ) I 379, 507: ἱπποκόμος.
 σκουτάρι (τό): ἀσπίδα.
 σκουτελᾶς (δ) K 1888: τραπεζοκόμος.
 σμαράγδινος K 523: καμωμένος ἀπὸ σμά-
 ραγδια.
 σμίγομαι B 1044: ἐνώνομαι (ἐρωτικά) B
 413, 1120: ἀνακατώνομαι.
 σμίζω (ἀμετ.) I 355: ἐνώομαι.
 σμίλα (ή) K 321: γλύφανο.
 σουληνάριν (τό) K 1627: σωλήνας.
 σουλτάνος (δ) I 624.
 σουπέδιν (τό) B 669: σκαμνί.
 σουσουμιάζω (+ αἰτ. προσ.) Φ 1431: παρο-
 μοιάζω κάποιον (+ αἰτ. ἀντικ.) Φ 1241:
 φαντάζομαι.

σοφία (ή) Φ 1802: σοφία.
 σόφισμα (τό) B 571: έξυπνάδα.
 σλαθίν (τό) I 428.
 σλαράζω I 104, 402: τρέμω K 885, 1256: μετακινεῖμαι.
 σπαράσσομαι I 877: ξεσκίζομαι, ὑποφέρω.
 σπίντιν (τό) I 442.
 σπλαγχνίζομαι (+ αἰτ. προσ.) K 543: λυπούμαι.
 σπλαγχνικός I 43, 363: βαθύς.
 σπλάγχνο: (τό) B 49, 52, 136: συμπόνια.
 σπλαγχνικός K 619: συμπονετικός.
 σπλάγχνος (τό) K 44, 48: συμπόνια.
 σπουδάζω K 1331, 1348, 2311: σπεύδω.
 σπουδαίως B 89, Φ 175: βιαστικά.
 στάβλος (δ) I 625.
 σταθιρός K 231, 2449: σταθερός.
 σταθμίζω B 290: ὑπολογίζω.
 σταίνω K 65: ὑψώνω B 1307, I 780: ὀργανώνω.
 στάσις (ή) K 210: σταμάτημα.
 σταυραετός (δ) I 543.
 στέγασμι (τό) K 426: στέγη.
 στέγος (τό) B 330: στέγη.
 στέκομαι K 1278, 548.
 στέκω K 1110, I 120.
 στέλλομαι (πίσω) K 207: γυρίζω πίσω.
 στέναγμα (τό) K 1402, 2046, Φ 270: στεναγμός.
 στεναγμογεμισμένος B 128: γεμάτος στεναγμούς.
 στεναρός K 458: σθεναρός.
 στενοχώρημαν (τό) K 1983: στενοχώρια.
 στενοχωροληθῶ B 351.
 στενοχωροῦμαι (+ αἰτ. ἀντικ.) K 1547: στενοχωροῦμαι γιὰ κάτι.
 στερέως Φ 856, 1318: στερεά.
 στερεῶς Φ 142: στερεά.
 στέφος (τό) K 34, 52, B 1331: στέμμα.
 στήθο· (ἐκ) I 76: ἀπὸ στήθους.
 στήχομαι K 1107, 2460, Φ 407, 428, 763, 945, 989: στέκομαι.
 στήχω K 476, 1071, 1098, Φ 815: στέκω.
 στήλη (ή) K 1172: (ἀναμνηστική) στήλη, ἀγαλμα.
 στήνω K 1172: στήνω K 1712: σταματῶ B 783: ταχτοποιῶ.
 στιγμὴν (παρά) K 1546: παρά λίγο.
 στιλβότητα (ή) K 1141: λάμψη.
 στιγμή (ή) K 1321: στιγμή.
 στιχογραφῶ K 1062: μεταφέρω σὲ στίχους.
 στίχος (δ) K 20: ποίημα K 77: ποιητικὴ διαπραγμάτευση.
 στοιχειοκρατῶ K 1067: εἶμαι κυρίαρχος πάντων σὰ φυσικὰ στοιχεῖα.
 στοίχημαν (τό) I 430.
 στοιχίζω K 2432, Φ 1109: βάζω στὴν ὕπηρεσία.
 στόλος (δ) B 723: δμάδα.
 στόμα (τό) B 467: στόμιο.
 στοχάζομαι I 714: βλέπω.
 στοχάζω I 654: βλέπω.
 στρατά (ή) K 170, 892, 1359, 2051, Φ 25, I 254, 524, 571, 792, 794: δρόμος, πορεία.

στρατεύματα (τά) B 363: δρόμος (μεταφορ.).
 στρατεύω I 87: διατελῶ στρατιώτης.
 στρέφομαι K 144, 1919, 2520, 2531, B 155, 184, 196, Φ 1212, 1297, I 55': γυρίζω, ἐπιστρέφω.—(δυσσθεν) Φ 576: ἀνατρέπομαι.
 στρέφω (κατὰ νοῦν) K 222: γυρίζω στὸ μυαλό μου.
 στρέφω (μετ) B 996: γυρίζω.
 στριγγίζω K 1360, 1389, 1419, 1585, 1753, Φ 441, 995, 1265, 1626: φωνάζω K 621: διακηρύσσω.
 στρογγυλολαξευτόμορφος B 303: μὲ μορφὴ στρογγυλὴ καὶ λαξευμένη.
 στρογγυλομορφοπίγονος B 705: ποὺ ἔχει πηγούνη ὁμορφὴ καὶ στρογγυλὴ.
 συγγενοὶ (οἱ) B 141, 1169: συγγενεῖς.
 συγκάθεδρον (τό) B 944: συμβούλιο.
 σύγκαπνος (δ) B 412: πολὺς καπνός.
 συγκαρδιώνομαι K 761, 1971: ἀποχτῶ ἀμοιβαῖα αἰσθήματα ἀγάπης.
 σαγκατεβαίνω B 1178: κατεβαίνω μαζί I 271: συναινῶ.
 συγκέραςτος Φ 363: συγκερασμένος.
 συγκιρνώ (+ γεν. ἀντικ.) B 397: μετέχω.
 συγκλαίω (+ αἰτ. προσ.) K 1938: θρηνῶ.
 συγκοιμοῦμαι K 2233: κοιμοῦμαι μαζί (ἐρωτικά).
 συγκοινωνός K 1050: μέτοχος.
 συγκοπή (ή) B 682: κόψιμο (μορφή).
 σύγκραμα (τό) K 333: ἀνακατεμένο πράγμα.
 σύγκρισις (ή) B 822: κρίση ὕστερ' ἀπὸ σύγκριση.
 συγκρούω B 103, Φ 665: μετέχω σὲ μάχη, σὲ ἀγώνα.
 συγκύπτω B 578: σκύβω.
 συγχαρίκια (τά) B 1309: συγχαρητήρια.
 συγχαρίζω (τό) K 2124, 2260: εὐχάριστη εἰδηση.
 συλλαλῶ K 1715, 1230: συνομιλῶ.
 συλλοῦμαι K 1719: λούζομαι μαζί.
 σύμβιος (ή) 1245: σύζυγος.
 συμβουλευομαι Φ 1705 συμβουλεύω K 1216, Φ 250: συζητῶ.
 συμβουλή (ή) K 2100: συνάντηση.
 σύμμεικτα (ἐπίρρ.) K 22, 335, 1763: ἀνακατεμένα.
 σύμμεικτος K 152, 182: ἀνακατεμένος.
 συμμεικτοδενδρία (ή) K 132: πυκνὴ ὕπαρξη δέντρων.
 συμμοιρογραφοῦμαι (μετὰ + γεν. προσ.) K 708: ἀκολουθῶ τὴ μοῖρα κάποιου.
 συμπτρακύντω K 924: σκίβω μαζί.
 συμπαραμένω K 2220: παραμονεύω μαζί.
 συμπαρηγοροῦμαι K 1544: παρηγοροῦμαι.
 συμπασχίζω (+ αἰτ. προσ.) Φ 517: συμπονῶ.
 συμπεθεριάζω I 270.
 συμπεριράζομαι (—αἰτ. ἀντικ.) K 1454: ὑποφέρω κάτι μὲ ἄλλον.
 συμπεριλαμβάνω K 2157: ἀγκαλιάζω.
 συμπεριπατῶ Φ 1523: πορεύομαι μαζί.
 συμπέφτω K 2096: ἐπιπλύνω στὸ κρεβάτι μαζί Φ 899: τάσσομαι μὲ —(θέλημα) I 278: δέχομαι τὴν ἐπιθυμία ἄλλου.

συμπλέκομαι K 1453, 2733, 1736, 2113, 2214 :
 ἀγκαλιάζω K 321, 720 : συνδυάζομαι, συν-
 δυάζομαι, συνδέομαι.
 συμπλέκω K 718 : πλέκω μαζί· —κει (ὁ νοῦς)
 K 820 : φαντάζεται.
 συμπλήρωμαν (τὸ) K 902, 1190 : ὀλοκλήρωση.
 συμπλοκή (ἡ) K 438 : συσχετισμός, συνδυα-
 σμός K 1020 : σύγκρουση.
 συμπνίγομαι K 1892 : στενοχωροῦμαι K 2027 :
 συμπάσχω.
 συμπονῶ (ἀμετ.) K 1398, 2027, B 396, I 754·
 —(τὸν πόνον) K 468, 617, 2049 : συμπά-
 σχω.
 σύμπτερος B 719 : πρὸ χρησιμοποιοῦ δλα τὰ
 φτερά του.
 συμφέρνω καὶ -ρω Φ 677, 1068, 1318, 1742·
 —(τὸν λογισμόν, τὸν νοῦν) B 85, 401,
 851, 852, 1156, 1209, Φ 678, 796 : συνέρ-
 χομαι —(τὴν γνώμην) B 110 : σκέπτομαι·
 φέρει (ὁ νοῦς μου) B 84 : συνέρχομαι.
 σὺν (—γεν.) B 415 : μέ.
 σύναγμα (τὸ) K 993 : συνάθροιση K 1036 :
 συντροφιά.
 συναγρίδα (ἡ) I 602.
 συναγρίδιν (τὸ) I 610, 613 : μικρὴ συναγρίδα.
 συναλλαγμα (τὸ) K 652 : συναλλαγή, συμφω-
 νία.
 συναναγνώρισις (ἡ) K 1707 : κοινὸς ἀναγνω-
 ρισμός.
 συνανάθροφος (ὁ) Φ 196, 1205 : ποὺ ἀνατρέ-
 φηκε μαζί.
 συνανακοινώνομαι (+ αἰτ. πράγμ. καὶ «μετά»
 + αἰτ. προσ.) K 1496 : ἀνακοινώνω κάτι σὲ
 κάποιον.
 συναναπλέκομαι K 1811, 1956, 2096, 2208 :
 ἐναγκαλιζομαι.
 συνανάτροφος (ὁ) K 2237, I 157 : ποὺ ἀνα-
 τράφηκε μαζί.
 συναπαντῶ Φ 27 : συναντῶ.
 συναποθαίνω (+ αἰτ. προστ.) Φ 517 : πεθαίνω
 ὑποφέρω μαζί.
 συνδουλογραφῶ K 740 : ὑποδουλώνω μαζί.
 συνεικάζω K 220 : συμπεραίνω, ὑποθέτω K
 1103 : ἀντισυμβάνομαι.
 συνείκασις (ἡ) K 1061 : ἀντίληψη, κατανόηση.
 συνεργῶ (μετ.) 1341 : φτιάχνω.
 συνέρχομαι B 233 : ἔρχομαι, φτάνω.
 συνέχω (+ γεν.) I 281 : πλησιάζω· —χει(με)
 Φ 1546 : μέ κυριεύει.
 συνζῶ Φ 483, 1161 : ζῶ μαζί.
 συνηβάξομαι I 643 : συμφωνῶ.
 συνήθως K 2223, 2223 : κατὰ τὴ συνήθειαν.
 συνηφέρνω (μετ.) I 842 : φέρνω στὰ σύγκαλα.
 σύνθεσις (ἡ) K 29, B 33, 479, 682, 710, Φ 979,
 1248 : κατασκευή.
 συνθέτω B 247 : φτιάχνω.
 συνθλίβομαι B 396, 1136 : θλίβομαι καὶ ἐγώ·
 (+ αἰτ. προσ.) Φ 1477 : συμπονῶ·
 συνθρηνῶ B 1167 : θρηνῶ καὶ ἐγώ.
 συνεκρώνομαι K 1734 : νεκρώνομαι μαζί μὲ
 ἄλλον.
 συνοδίτης (ὁ) K 1307 : σύντροφος.
 συνοικάτορες (οἱ) Φ 917, 1205, 1537 : συγκα-
 ταικοί.

σύνολος B 691 : ὅλος.
 συνομοψυχία (ἡ) K 760 : τὸ νὰ ἔχη κανεὶς
 τὴν ἴδια μὲ ἄλλον ψυχικὴ διάθεση.
 συνταγή (ἡ) Φ 789, Φ 1554 : συμφωνία.
 συντράσσω K 1100 : κινῶ.
 συντεχνικῶς Φ 1428 : ἔντεχνα, μὲ ὑστεροβου-
 λία.
 συντήχομαι (καρδίαν) K 447·—(ἀναταμούς) K
 2026 : λιώνω ἀπὸ τὴ λύπη.
 συντηρῶ (μετ.) B 393 : βλέπω K 696 : προσ-
 τατεύω.
 σύντομα B 207, 501, 740, Φ 154, 1069, I 720 :
 ἀμέσως I 758 : προσεχῶς.
 σύντομον K 1847, B 774 : ἀμέσως.
 σύντομος K 1282, 1303, B 771, Φ 526, 1320 :
 γρήγορος.
 συντόμως K 1096, 2058, 2590, B 1020 : ἀμέ-
 σως.
 συντρέχω B 746 : τρέχω B 520 : πηγαίνω
 μαζί K 2049 : βοηθῶ K 90 : ἀκολουθῶ,
 δέχομαι.
 συντριβή (ἡ) K 1017, 1024 : φασαρία.
 συντυχαίνω I 298 : συναντῶ K 1073, 1081,
 1231, 1740, B 115, 170, 497, 912, 965 : κου-
 βεντιάζω.
 συντυχία καὶ -ιά (ἡ) K 1330 : μιλιὰ B 821,
 Φ 206, 236 : κουβέντα.
 συντυχογλυκόλαλος Φ 194 : ποὺ μιλεῖ γλυκά.
 συρισμός (ὁ) K 1283, 1315 : σφύριγμα.
 σύρνω K 971, 973, 2516, B 1236, Φ 649 : σύ-
 ρω I 394 : φέρω· —ρνει (ἀνεμος) I 801 :
 φυσᾷ.
 σύρριξος K 1704, B 696, 815, 1115.
 συρτόν (τὸ) K 136 : ἄλογο ποὺ τὸ σύρουν
 ἀπὸ τὸ χαλινάρι.
 συσκευάσιμα (τὸ) 2199 : σκευωρία.
 συσκευή (ἡ) K 1217, 1292 : τέχνασμα.
 συσσελλοαρωματωμένος I 425 : ἀρωματωμένος καὶ
 μὲ τὴ σέλλα του.
 σύσσελος I 128 : μαζί μὲ τὴ σέλλα.
 συσσωματώνομαι K 1967 : ἐνώνομαι (ἐρωτικά).
 σύσταση (ἡ) Φ 65 : φτιάξιμο.
 σύστασις (ἡ) Φ 66, I 220 : ὑπόσταση.
 συστενάζω B 397 : στενάζω μαζί.
 σύστημα (τὸ) K. 912 : συντροφιά.
 συστήνω (ταραχήν) K 215 : ὀργανώνω συμ-
 πλοκή.
 συστρέφω (κατὰ νοῦν) K 1738, B 263 : στρυ-
 φογυρίζω στὸ μυαλό του (τὸν νοῦν) B-
 725 : στριφογυρίζω.
 συφτιάνω Φ 123 : φτάνω.
 συχαρίκι (τὸ) K 1685 : εὐχάριστη εἰδηση.
 συγνάζω (μὲ δῶρα) Φ 1473 : φορτώνω μὲ δῶρα.
 συχναίζω B 1053 : συχναίζω.
 συχνοαναστενάζω I 294.
 συχνοβλέπω Φ 297.
 συχνοδαμάζω Φ 1382 : νικῶ συχνά.
 συχνοθρηνῶ Φ 1041.
 συχνοκαταφυλῶ K 2157.
 συχνοκεντοπτερνίζω Φ 540 : κεντῶ τὸ ἄλογο
 συχνά γιὰ νὰ προχωρήσει.
 συχνόν (τὸ) Φ 218 : συχνά.
 συχνοπυκνογελῶ B 353 : γελῶ συχνό.
 συχνοφιλήματα (τὰ) B 863 : συχνὰ φιλήματα.

συχνῶς Φ 307, I 242: συχνά.
 σφάζομαι I 562: θρηνῶ.
 σφακέλωμαν (τὸ) K 1165: σχῆμα τοῦ σφακέ-
 λου.
 σφάκτις (ὁ) K 2304: δυνατὸς πόνος στὰ
 πλευρά, μεγάλη στενοχώρια.
 σφαλίζω I 845: κλείνω.
 σφάλισμα (τὸ) K 301: κλειδαριά πόρτας.
 σφάλλω Φ 859: κάνω σφάλμα.
 σφικτοσφαινωμένος Φ 46.
 σφικτοπεριλαμβάνω Φ 1677: ἀγκαλιάζω
 σφιχτά.
 σφικτοπολεμῶ Φ 684: πολεμῶ με πάθος.
 σφόνδυλος (ὁ) I 444: λαιμός (ι).
 σφυρηλάτημα (τὸ) K 181: σφυρηλασία.
 σφύρισμα (τὸ) K 1257: σφύριγμα.
 σχετλιῶ B 1094: παραπονοῦμαι, μεμψιμοιρῶ.
 σχῆμα(ν) (τὸ) K 2889: σχῆμα K 27, 480, 266,
 620, 922, 1568, 2245, B 405, 931, 936, 1234,
 1247: ἐμφάνιση.
 σχολάζω Φ 159: καταγίνομαι με κάτι.
 σχολή (ἡ) Φ 1576: ἀργία, ἑορτή.
 σχολοῦμαι (+ αἰτ. προσ. καὶ ἀντικ.) B 798:
 ἐνδιαφέρομαι γιὰ κάτι ὡς πρὸς κάποιον,
 παρακαλῶ κάποιον γιὰ κάτι.
 σῶζω K 2416: εἶμαι ἱκανός.
 σωθικά (τὰ) I 222.
 σωματουργῶ (+ αἰτ. προσ. B 686: δίνω ὕλική
 ὑπόσταση σὲ κάποιον.
 σωματωμένος K 2585: πού ἔχει ἀποκτήσει
 σῶμα.
 σωπῶ K 1194: σιωπῶ.
 σώσις (ὁ) K 1294: σωτήρας.

†

τάβλα (ἡ) B 783, 998, 1002, 1295, Φ 1291,
 1294: τραπέζι.
 ταβλίν (τὸ) Φ 1439: εἶδος παιγνιδιοῦ τῶν
 Βυζαντινῶν.
 ταίριν (τὸ) B 1093.
 ταμεῖον (τὸ) B 806: γραφεῖο.
 τανῦν K 2254: τώρα.
 τάξις (ἡ) K 187: τάξη K 2227, B 948: ἀξίωμα.
 B 1032, 1036: ἐθιμοτυπία.
 ταπεινώσις (ἡ) I 206: ταπεινότητα.
 τάρραγμα (τὸ) K 1103: κούνημα.
 ταράζω (+ αἰτ. προσ.) Φ 53: κάνω κακὸ σὲ
 κάποιον.
 ταραχή (ἡ) K 54, 2417, I 558: φασαρία K
 215, I 121, 344: ἀγώνας, συμπλοκή.
 ταῦτη (θηλ.) K 2006: αὐτή.
 ταῦτός B 10: ὁ ἴδ.ος.
 τάχα K 208, 822, 1286, 1295, 1819, 2007, 2107,
 B 286, 988, I 276, 695.
 τάχατες I 685: τάχα.
 τάχατι B 1040: τάχα.
 ταχιά καὶ — (τὸ) B 1041: τὴν ἐπομένη τὸ
 πρωί.
 ταχὺ B 869, Φ 613, 633 — (τὸ) I 570: τὴν
 ἐπομένη τὸ πρωί.
 ταχύδρομος Φ 1057: πού ταξιδεύει γρήγορα.
 ταῶνι (τὸ) B 373: παγώνι.
 τείντα Φ 1570: τί.

τείχημαν (τὸ) Φ 1368: τεῖχος.
 τειχομαχία (ἡ) K 1188: πολιορκία.
 τέλευσις (ἡ) I 591: θάνατος.
 τέλος (τὸ) B 840: θάνατος.
 τέρμενον (τὸ) B 841: ὄριο (χρονικό).
 τέσσαρες B 452: τέσσερεις.
 τέταρτος (θηλ.) K 885, 1485.
 τεχνεμένος Φ 1423: καλλιτεχνημένος.
 τεχνικῶς K 302, 306, 318, 331, 399, 439: με
 τέχνη.
 τεχνολογημένος B 329: πελεκημένος με
 τέχνη.
 τεχνοποιῶ I 369: τεχνάζομαι.
 τέχνομα (τὸ) K 353: καλλιτέχνημα.
 τζούστρα (ἡ) I 453, 772, 787: κονταροχτύπημα.
 τηρῶ K 934, B 257, 369, 403, 548, 630, 636,
 1018, I 719: κοιτάζω, βλέπω.
 τιμητικά I 240: με σεβασμό.
 τιμητικὸς I 388: πού φέρνει τιμή.
 τινὰς B 1070, I 25: κάποιος K 1783, Φ 476,
 644, 723, 1076, 1135, I 137, 508: κανένας.
 τίποτε K 1154, Φ 1375: κάτι I 179: κάπως.
 Φ 859, I 159: καθόλου.
 τίποτες Φ 661, 1328, I 141, 147, 150: κάτι,
 κάποιος Φ 1296: κάπως Φ 1199: καθόλου.
 τίποτι B 53: κάτι B 1133, 1199: τίποτα.
 τίτοιος B 326, 523, 837, 985: τέτοιος.
 τὸ (+ ἀπαρέμφ.) B 485, 1264.
 τοῖχαριάριν (τὸ) K 572, 573, 578: ντουλάπι
 τοῦ τοίχου.
 τοπαρχεύων (ὁ) Φ 1224: τοπάρχης.
 τοπάρχης (ὁ) B 28, I 306, 450, 477.
 τοπαρχία (ἡ) B 216.
 τοπάρχων (ὁ) I 341: τοπάρχης.
 τοπίτιν (τὸ) K 1993, 2015, 2143: τόπος.
 τόπον (εἰς τὸν) K 459: ἐπὶ τόπου.
 τόπος (ὁ) B 803: ἀξίωμα.
 τοσοῦτω (ὡς ἐν) K 2526: ἐν τῷ μεταξύ.
 τουρνεμένος B 706: τουρνευτός.
 τραγουδητής (ὁ) K 2061: τραγουδιστής.
 τραγῳδιῆμαν (τὸ) K 1670: τραγούδι.
 τρανόπουλον (τὸ) B 1145: παλληκαρόπουλο.
 τρανὸς K 1271, B 403, 1227, I 1227: με-
 γάλος.
 τρανῶς K 1294: δυνατά.
 τραχήλιν (τὸ) Φ 828, 974: λαιμός.
 τραχηλοδεσμωμένος B 340: δεμένος ἀπὸ τὸ
 λαιμό.
 τραχωμένα (δουκάτα) I 639.
 τρεμμένος K 123: ἡττημένος.
 τρέπομαι K 113, 209, 257: φεύγω.
 τρέπω K 104: νικῶ.
 τρεχάτα B 1197: τρέχοντας.
 τριά I 683, 694: τρία.
 τριγύρου K 1870, B 160, 472: τριγύρω.
 τριγύρουθεν B 670, Φ 1581, I 120: γύρω
 γύρω.
 τρικλινόκτισμα (τὸ) B 328: κτίσιμο τοῦ τρι-
 κλίνου.
 τρίκλινος (ὁ) B 325, 331, 367, 728: οἶκημα.
 τριχυρίζομαι K 147: ἐξαγριώνομαι.
 τρίμηνον (τὸ) K 1224.
 τριπλάζω Φ 1310: τριπλασιάζω.
 τρίτος (θηλ.) K 885, 918, 1104, 1153.

τριχάρι (τὸ) Φ 1040: τρίχα.
 τριχακρεμασία (ἡ) K 527: κρέμασμα ἀπὸ τὰ μαλλιά.
 τριχοστρωγγύλιον (τὸ) K 1569: κούρεμα.
 τρόπος (ὁ) Φ 1375: τρόπος· K 1747: τέχνη· K 2510: παλληκαριά.
 τρούζα (ἡ) I 391: κορυφή.
 τρουμπέτια (ἡ) I 119, 413: σάλπιγγα.
 τροχάλευω B 712: τροχίζω.
 τροχῶμα (τὸ) K 252: τροχός.
 τρυγυτής (ὁ) K 927, 2087.
 τρύγος (τὸ) K 2 463: τρύγος.
 τρυφή (ἡ) K 2134, I 891: διασκέδαση.
 τρυφηλὸν (τὸ) K 376: τὸ νὰ εἶναι κάτι ἀπολαυστικό.
 τρώσις (ἡ) Φ 1642, 1673: πλήγωμα.
 τσακίζω Φ 1295.
 τσιμπῶ I 547, 551.
 τσιούκνι (τὸ) B 1238: τσουκνίδα (·)
 τυγχάνει Φ 168: συμβαίνει.
 τυραννίζω K 1679: τυραννῶ.
 τυραννικῶς B 27, I 40: σὰν δεσπότης.
 τυχαίνει K 1552: συμβαίνει.
 τυχαῖνοι K 1609.
 τυχερῶς K 188: κατὰ τύχη.
 τύχη (ὁν) K 910, 1043, 1586, 1787, 1802, 1810: μήπως· K 453, 496: ἴσως.
 τύχην (κατὰ) K I 830, 2424.—(κατὰ) (τὸ) B 748: τυχαίως.
 τυχικός K 1849: πρὸς προέρχεται ἀπὸ τὴν τὴν τύχη.

Υ

υάκινθος (λίθος) H 397: εἶδος πολυτίμου λίθου.
 ὑγρὸν (ξόλον) K 334.
 ὑδατοφόρος K 396: ποὺ χρησιμοποιεῖται γιὰ νερό.
 ὑπαγαίνω K 169, 1465. B 80, 169, 214, 1236, I 583, 649: πηγαίνω, φεύγω.
 ὑπάγω K 1010, 1095, 1255, I 99, 108, 731, 753, Φ 1833: πηγαίνω.
 ὑπᾶω K 88, 907, 1072, 1298, I 525, 707, 860: πηγαίνω.
 ὑπακοή (ἡ) K 531: συνομιλία.
 ὑπέρ Φ 90: παρὰ (συγκριτ.): K 3580: ἔνεκα.
 ὑπερνασταλμένος B 705: ποὺ ἔχει ὑψηλὸ ἀνάστημα.
 ὑπεράπειρος B 26, 298 ἀπέραντος, μεγάλος· K 847: πολὺ πλούσιος.
 ὑπερενδέχομαι B 813: περιμένω.
 ὑπέρκαλος K 1658: πολὺ ὡραίος.
 ὑπερνεφέλος K 310: αἰθέριος, καθαρός.
 ὑπερνεφής K 80: ποὺ βρίσκεται πάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα.
 ὑπερνεφός K 91: ποὺ βρίσκεται πάνω ἀπὸ τὰ σύννεφα.
 ὑπὸ K 1102: ἔνεκα.
 ὑποβρύχιον (γίνομαι εἰς τὸ—) B 232: ἐξαφανίζομαι.
 ὑπογελῶ K 1909: μειδιῶ.
 ὑπογράφω B 422: καθορίζω.
 ὑποδέχομαι Φ 1760: δέχομαι.

ὑπόδουλος B 97: ὑποτελής.
 ὑπόθεσις (ἡ) 1436: διήγηση· I 886: γεγονός· K 1527, 1574, Φ 1685: ἱστορία, ζήτημα.
 ὑποζωγραφίζω K 2084: ζωγραφίζω.
 ὑποκάτου B 834: ἀποκάτω.
 ὑποκλέπτω (+αἰτ. ἀντικ.) K 815: τραβῶ, προκαλῶ τὸ ἐνδιαφέρον.
 ὑπολαμβάνω K 2420: καταλαβαίνω.
 ὑπολύγισμα (τὸ) B 709: λύγισμα.
 ὑποπνέω K 1928: ἀποπνέω.
 ὑπόπτερος K 1549, 1955: πτερωτός.
 ὑποσεβαίνω K 1150: ὑπείσέρχομαι.
 ὑποσκεπάζομαι (+αἰτ. ἀντικ.) K 495: μπαίνω ἀποκάτω ἀπὸ κάτι.
 ὑποταγή (ἡ) Φ 639: ὑπηρετής.
 ὑποταγός (ὁ) Φ 760, 1224, 1433: ὑπηρετής.
 ὑποτεχνώνω K 301: φιλοτεχνῶ.
 ὑπαστίζομαι (+αἰτ. προσ.) K 697: ἐμπιστεύομαι.
 ὑποφαίνω K 171, 729: παρουσιάζομαι.
 ὑποχαράττει (ἡ αὐγή) K 2114: χαράζει.
 ὑποχερῖος (ὁ) I 510: ὑπηρετής.
 ὑποχωρῶ K 2031: ἀποχωρῶ.
 ὑστέρησις (ἡ) B 101, I 142, 198: ἀποχωρισμός.
 ὕστερος (θηλ.) B 642: τελευταία.
 ὕστεροῦμαι (+αἰτ. ἀντικ.) K 1046, 1470: στεροῦμαι.
 ὕψις (ἡ) (λόγου) K 1174: ὑπόσταση.

φαῖνη I 678: φαίνεται.
 φαινόμενον (τὸ) B 887: φαινομενικά.
 φαλκῶνιν (τὸ) B 770, 772, 776, 792, Φ 292: γεράκι.
 φανίζω K 681: ἀφανίζω.
 φασί (ν) (τὸ) K 1021, B 113, Φ 624, 1273, 1377, I 107, 128, 210, 379: ἄλσος.
 φαρμακεμένος K 2363: πολὺ κακός.
 φαρμάκιν (τὸ) K 2491, I 456: δηλητήριο.
 φάρμακον (τὸ) Φ 353: δηλητήριο.
 φαρμακοποιία (ἡ) Φ 660: δηλητηρίαση.
 φαρμακώομαι I 181: δηλητηριάζομαι.
 φέγγος (τὸ) K 869, 1469, 2048, 2197, I 266: φεγγάρι.
 φέρνω K 1522: φορῶ—(τὸν νοῦν μου) B 1186: συνέρχομαι.
 φέρομαι (πρὸς κάτι) K 58, 142: σχετίζομαι· K 247: γίνομαι.
 φεύγω K 265, 514, 998: διαφεύγω· B 506: ἐγκαταλείπω· K 1056: ἀποκρούω.
 φθάνω K 1791, B 70: προφτάνω.
 φιλάνθρωπον (τὸ) K 2576: φιλανθρωπία.
 φίλια (ἡ) Φ 835: ἔρωτας.
 φιλοξενίζω I 211: χαρίζω.
 φιλότιμος K 358: σπάταλος, πλούσιος.
 φιλοτιμοῦμαι K 1925: παίρνω τιμητικὰ δῶρα.
 φιλοτιμῶ K 2057, Φ 1436: τιμῶ μὲ δῶρα.
 φιλοφρονοῦμαι (+αἰτ. προσ.) K 2595: προσφέρω δῶρα, φιλεῶ.
 φισκίνα (ἡ) K 1298, Φ 1352, 1357: δεξαμενή.
 φλόμουρο (τὸ) B 1307: σημαία.
 φλισκίνα (ἡ) B 460, 464, 467: δεξαμενή.
 φλόγα (ἡ) B 842: ἔρωτας.

φλογόποταμον (τό) B 254, 371. 666: ποτάμι με τη φλόγα.
 φλογῶδες B 381, φλογερός.
 φοβερίζω K 2461: τρομάζω.
 φοβερός K 780: φοβερός, B 320: θαυμαστός.
 φοβισμένα K 907: με φόβο.
 φονευτής (δ) K 2482: φονιάς.
 φονεύω K 1867: εξουθενώνω.
 φονικόν B 210: οί φόνοι.
 φονογνώμη (ή) B 1240: έχθρική διάθεση.
 φονοποτάμιν (τό) B 1293: φονικό ποτάμι.
 φοραίω K 1761, φ 1191, I 581: φορῶ.
 φόρος (δ) φ 1737: αγορά.
 φορῶ (+αίτ. προσ. και αίτ. άντικ.) βάζω σε κάποιον ως ένδυμα κάτι· K 2329: βάζω (περνῶ) σε κάποιον κάτι· (μετ.) K 1555, 1560: φορῶ.
 φουδοῦλα (ή) φ 204, 215, 243, 770, 784, 790, 893, 902, 969, 1588, 1600: κόρη.
 φούκτα I 697: φούχτα.
 φουμισμένος φ 646: θυμωμένος.
 φουρχίζω I 630: καταδικάζω στην άγχόνη.
 φουσκαμένος I 165: θυμωμένος.
 φουσαῖτον (τό) K 93, 133, 1038, 2511, B 230, I 17, 18, 31, 97, 309, 351, 408: στράτευμα.
 φρεντζᾶτον (τό) K 1952: 1988, 2092, 2409, περίπτερο.
 φρικτός K 649, 1735, 2538, I 60, 98, 342, 345, 382, 408.
 φρικτώδης B 251: φρικτός.
 φρικτῶς K 329: με τρόπο μυστηριώδη.
 φρόνα (ή) B 717: φρόνηση.
 φρόνεσις (ή) I 169, 449: φρόνηση.
 φρόνημα (τό) K 452: σκέψη, έφεύρημα.
 φροντίζω K 411, 1716. —(κατά νοῦν) K 1714. σκέπτομαι.
 φρουντζᾶτον (τό) K 1869, 1870, 1877, 1884, 1886, 1797, 1844: περίπτερο.
 φυλακώνω φ 602. φυλακίζω.
 φύλαξις (ή) K 367, 2086: φρούρηση.
 φυλάσσω K 2231: παραμονεύω.
 φυλλοκάρδια (τά) φ 1172.
 φυσικόν (τό) I 826: τά φυσικά χαρακτηριστικά.
 φυσικός B 27, I 825: γνήσιος.
 φύσιν (παρά την) K 2262: κατά τρόπο άφύσικο· —(παρά την) (δ) K 278. άφύσικος.
 φύσιν (παρά) K 299, 958, 1553, 1559. κατά τρόπο άφύσικο.
 φύσιν (ὑπέρ) K 1808: κατά τρόπο άφύσικο.
 φύσις (ή) K 1563: φυσικό χαρακτηριστικό. K 486: ὑπόσταση, νόημα.
 φωλεύω K 1277: κρύβομαι.
 φωνολογῶ B 253: φωνάζω.

X

χαιρούμενος I 50: χαρούμενος.
 χαλκεύω B 701: τεχνουργῶ.
 χαλῶ (μετ.) I 182, 224: μεταβάλλω.
 χαμογελῶ K 1115. β 759
 χαμόθεν φ 673: χάμω.
 χάνω (+αίτ. άντικ.) K 1470: χάνω. —(αίτ. προσ.) K 1119: κόνω κάποιον να καταστραφῇ.

χάραγμαν (άνατολής) B 900: στά χαράματα.
 χαράζει (ή άνατολή) φ 33: (τά βλέφαρα της αύγης) B 867: ξημερώνει.
 χαράσσει (ή αύγη) φ 1355· —(ή χάρις της αύγης) K 1981: ξημερώνει.
 χαρίζω K 1138: λέγω.
 χάρισμα (τό) B 655: φυσικό χάρισμα.
 χάρις (ή) φ 1188: ιδιότητα, δύναμη· —ριτες (οί K 18, 166, 168, 279, 832, 1428, 1880: δ. μορφές.
 χαριτόβρυτος K 1979: γεμάτος θέλητρα.
 χαριτωερωτόμορφος φ 78: πολύ όμορφος.
 χαριτωμένα I 68: με μεγάλη χάρη.
 χαριτώνομαι K 802: άποχτῶ χάρες.
 χαροποιούμαι B 1021: χαίρομαι.
 χαροποιῶ φ 483: δίδω χαρά.
 χαρτί (τό) φ 881, 882: γράμμα.
 χάσδιν (τό) I 462: ὕψισμα.
 χασμῶμαι (μετ.) I 601: καταβροχθίζω.
 χανώνω (μετ.) B 170: κάνω κάποιον χαῦνο, παραπείθω.
 χαχατουρίζω B 353: χαχανίζω.
 χειλοπόταμον (τό) B 1223: δχθη.
 χείλος (τό) K 797: άκρη.
 χειραπιστός B 227.
 χειροσκούταρον (τό) φ 683: άσπίδα.
 χειρίζω I 749: αρχίζω.
 χερόπτιον (τό) φ 532: χειρόκτιο.
 χερόρτιον (τό) φ 627: χειρόκτιο.
 χιονάτος φ 828: άσπρος σά χιόνι.
 χιόνιν (ν) (τό) φ 1383, I 82.
 χιονοκρύσταλλος B 296: κρύος σάν τό χιόνι.
 χολομανῶ K 2278: θυμώνω.
 χορός (δ) B 212, 549, 560: ομάδα.
 χουμίζω I 544: χυμῶ.
 χρειά (ή) B 914: άνάγκη.
 χρήζω I 308, 451, 504: θέλω, επιθυμῶ.
 χριστιάνικος φ 49: χριστιανικός.
 χρόνος (δ) I 300: διάρκεια· K 966: ηλικία.
 χρυσαυγές (τό) K 2196: χρυσή λάμψη.
 χρυσαφωτός B 688: χρυσαφένιος.
 χρυσιοστόλιος φ 1702: στολισμένος με χρυσά.
 χρυσιοτίμητος I 376: πολύτιμος.
 χρυσοβουλᾶτος I 462: πού έχει χρυσές βούλτος.
 χρυσογνάμητος K 1879: πού έχει χρυσό νήμα.
 χρυσοδέσποινα (ή) B 886 χρυσή δέσποινα.
 χρυσοδρακοντόκαστρον (τό) K 1380.
 χρυσοζωγραφισμένος φ 982: ζωγραφισμένος με χρυσά.
 χρυσόκαστρον (τό) K 805, 894, 1720: χρυσόκαστρο.
 χρυσοκεκοσμημένος φ 1706: στολισμένος με χρυσά.
 χρυσοποικίλος B 694 στολισμένος με χρυσά.
 χρυσοπλούμιος I 265: πλουμισμένος με χρυσά.
 χρυσός K 1275, 1511, 2109, 2379 καλός άγαπητός.
 χρυσοτάπητον (ὕψισμα) I 106, 383: πού έχει χρυσές παρυφές.
 χρυσόφυλλον (τό) B 477: χρυσό φύλλο.
 χρυσοχός (δ) K 331, 364.

χρυσωμένος I 446: χρυσός.
 χρυσωτός I 465: χρυσαφένιος.
 χρῶτα (τά) B 926: πρόσωπο.
 χύνομαι B 793: ὀρμῶ.
 χύνω (πτερὸν) B 772: ἐφορμῶ (γιά πουλί).
 χώρα (ἡ) I 37, 260, 689: πολιτεία—ραν (ἔχω)
 K 55: ἔχω ἐφαρμογή.
 χώρια B 559: ξεχωριστά.
 χωρίζομαι K 2561: ἀποχωρίζομαι.
 χωρίζω (μετά+γεν. προσ.) K 1145: χωρίζω
 ἀπὸ κάποιον.
 χώρις K 1480: χωρίς.
 χωροῦμαι K 2292, B 226, 310, 535: προχωρῶ.

ψεύτης (ὁ) Φ 582.
 ψηλαφῶ B 1143, 1261, Φ 1028, 1232: ψάχνω,
 γυρεύω.
 ψήλωμαν (τὸ) Φ 1340: ὕψος.
 ψήφα (ἡ) Φ 1346: ψηφίδα.
 ψήφος (ἡ) Φ 621: ὑπόληψη.
 ψικεύω B 1323, 1324: συνοδεύω τιμητικά.
 ψίχι (τὸ) B 1318: πομπή.
 ψιλὰ B 606: με λεπτότητα.
 ψύγομαι K 1592, 1593: ψύχομαι.
 ψυχή (ἀνθρώπου) K 915: κανείς—(μου) I
 219 (προσφώνηση).
 ψυχῆς (ἀπὸ) Φ 799, I 460, 804: με τὴν καρ-
 διὰ (του) I 840, 864: ἔντονα.
 ψυχῆς (ἐκ) I 628: ὁλόψυχα.
 ψύχομαι Φ 386: παγώνω, πεθαίνω.
 ψυχοπαρηγόρημα (τὸ) K 404: παρηγοριὰ τῆς
 ψυχῆς.
 ψυχούλα (μου) B 1193: ἀγάπη (μου) (προσφ.)
 ψυχρὸν (τὸ) K 409: κρύο νερό.

ψυχόλεθρος K 2586: καταστρεπτικός.
 ψυχώνω B 654: δίνω ψυχή.
 ψύχωσις (ἡ) Φ 1017: ἐμψύχωση.

Ω

ὦδε B 280, Φ 131: ἐδῶ.
 ὠραιωμένος K 293, B 98, 291, I 390, 526, 573
 654, Φ 927, 976, 1073, 1082, 1284, 1295.
 ὠραῖος.
 ὠραιωτικὸν (τὸ) Φ 886: ὠραιότητα.
 ὠραν (εἰς) K 667. σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα.
 ὠραν (παρ') K 1045: πρόωρα.
 ὠραν (πρός) K 2418: γιά λίγη ὥρα, προσω-
 ρινά.
 ὠραν (τὴν) B 1272: ἀμέσως.
 ὠρας (κατὰ τῆς) B 1072: τὴν ἴδια ὥρα' ἀ-
 μέσως.
 ὠρας (παρὰ τῆς) K 2545: πρόωρα.
 ὠρας (τῆς) B 907, Φ 1369: ἀμέσως.
 ὠριος Φ 768: ὠραῖος.
 ὠριός, ὠριά B 983, 1322, Φ 203, 577, 784,
 1330, I 541: ὠραῖος.
 ὥς (I) K 509: ἕως.
 ὥς (II) K 2316: μόλις.
 ὥσάν K 245, 406, 1087, 2080: ὅπως.
 ὥς ἀπὸ Φ 854: σὺν ἀπὸ.
 ὥς διὰ B 657, 1086, Φ 315, 710, 1517, 1749:
 γιά—(νά) Φ 1555: γιά νά.
 ὥς ἐπὶ K 1894: ἐπάνω.
 ὥς ἵνα K 2332, B 65: γιά νά.
 ὥς πρὸς K 870, 1140, 1185, 1188, 1289, 1293,
 2124, 2276, 2291, 2451, B 286, 301, 1197,
 Φ 436, 585: πρὸς: K 826: ὅσον ἀφορᾷ.
 ὥστε Φ 40: λοιπόν.
 ὥστε νά Φ 1006, 1090: ἕως ὅτου.

Β'.—ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ, ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ

- Αἴγυπτος (ή) Φ 1266, 1275.
 Ἀλαμάνια (ή) I 348: Ἀλαμανία.
 Ἀλαμάνος (δ) I 354, 359, 366, 375, 405, 411, 416, 426, 429, 436, 443: Ἀλαμανός.
 Ἀνάπολη (ή) I 261, 262, 328, 477, 773: Νεάπολη.
 Ἀνατολή (ή) B 218, 1255, 1285.
 Ἀντιόχεια (ή) B 736, 745, 1315.
 Ἀριστοτέλης (δ) I 75.
 Ἀρμενία (ή) B 234.
 Ἀσία (ή) B 1257.
 Βαβυλῶν (ή) Φ 1301, 1780: Κάϊρο.
 Βέλθανδρος (δ) B 7, 3', 756, 895.
 Γαλίτσαι (αἰ) Φ 17, 43: Γαλικία τῆς Ἰσπανίας.
 Δαλμάτια (ή) Φ 115: Δαλματία.
 Ἕλληνες (οἱ) K 857: ἀρχαῖοι Ἕλληνες.
 Ἐρωτοκαλλίμαχος (δ) 586.
 Ἰμπέρης (δ) I 112, 115, 166, 370, 433, 531, 537, 561, 619, 628, 753, 872, 876, 879.
 Ἰμπέριος (δ) I 2, 77, 103, 110, 1/2, 134, 136, 153, 164, 288, 365, 387, 401, 443.
 Κάερος (τοῦ) I 803: τοῦ Καΐρου.
 Καΐριοῦ (τοῦ) I 557, 624: τοῦ Καΐρου.
 Κάιρος (τὸ) I 566, 802, 820: Κάϊρο.
 Καλλιωτέρα (ή) Φ 113.
 Κορίτσια (ή) Φ 1618, 1686, 1692.
 Λέανδρος (δ) B 456.
 Μαργαρώνα (ή) I 2, 363, 378, 400, 437, 499.
 Μαχουμέτης (δ) Φ 254, 746, 1158: Μωάμεθ.
 Μουτόρι(ν) (τὸ) Φ 286, 304, 742, 753, 880, 964: Μοντόρο, πόλη τῆς Ἰσπανίας.
 Μοντόριον (τὸ) Φ 225, 334, 760, 1063: Μοντόρο, πόλη τῆς Ἰσπανίας.
 Μπελισάντας (δ) Φ 1279, 1326.
 Νικοκλῆς (δ) K 1388.
 Ξανθίππος (δ) K 1393.
 Ὅμηρος (δ) I 74.
 Παλαμήδης (δ) I 75.
 Πλάτζια—Φλώρα (ή) Φ 109: 1431, 1435, 1541, 1563.
 Πλάτζια—Φλώρε (ή) 149, 238, 368, 412, 1510.
 Πλάτζια—Φλώρη (ή) Φ 349, 335, 784, 1075.
 Πλάτζια—Φλώρια (ή) Φ 180.
 Πλάτων (δ) I 75.
 Πρεβέντζα (ή) I 16, 23: Προβηγκία.
 Προβέντζα (ή) I 100, 495, 496, 586, 666, 728, 824: Προβηγκία.
 Ροδόφιλος (δ) B 6, 508, 1251, 1268, 1298, 1328, 1338.
 Ρωμαῖος (δ) B τίτλος, 31, 385, 756, 1234: Βυζαντινός Ἕλληνας 36, 1841, 1842 Ρωμαῖος.
 Σαρακηνία (ή) Φ 1088, I 629, 632, 646, 805.
 Σαρακηνίσσα (ή) Φ 127.
 Σαρακηνός (δ) Φ 29, 64.
 Σπανία (ή) Φ 28, 1798: Ἰσπανία.
 Συρία (ή) I 634: Συρία.
 Ταρσός (ή) B 235, 515, 1287.
 Τοπατσία (ή) Φ 112.
 Τουρκία (ή) B 218, 233, 1285.
 Τουρκόβουνον (τὸ) B 220.
 Φαιδρονάτζα (ή) B 881, 885, 894, 904, 907, 956, 975, 978, 985, 992, 996, 1001, 1012, 1023, 1034, 1045, 1050, 1077, 1088.
 Φίλαρμος (δ) B 7, 30, 46, 75, 80, 83, 1270, 1275, 1276.
 Φίλιππος (δ) Φ 320, 1816.
 Φλώριος (δ) Φ 147, 166, 181, 188, 235, 311, 486, 634, 649, 668, 701, 740, 780, 1236, 1251, 1445, 1509, 1747, 1831.
 Χρυσάντζα (ή) B τίτλος, 15, 387, 422, 737, 796, 808, 871, 893, 915, 927, 934, 973, 978, 1000, 1029, 1034, 1058, 1050, 1062, 1077, 1084, 1087, 1114, 1120, 1133, 1137, 1156, 1195, 1196, 1202, 1230, 1278, 1314, 1322, 1332, 1335.
 Χρυσοκαλλίμαχος (δ) K 1786.
 Χρυσορρόη (ή) K 2011, 2166, 2192.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελίδα:	στίχος:	ἀντί:	διάβαζε:
23	11	μικροτέρων	μερικοτέρων
29	μετὰ τὸ στίχο 22 νὰ προστεθῇ ὁ ἀκόλουθος :		
	Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ὁ λόγος ἀνακτέον.		
33	214	νικήσει	κινήσει
35	272	ὕψηλότεραν	ὕψηλότεραν
38	475	μικρὸς	μωρὸς
40	564	σκοτωμόν	σκοτισμόν
>	587	λέγε	λέγει
42	659	τόν	τὸ
>	682	μόνη	μόνην
43	μετὰ τὸ στίχο 738 νὰ προστεθῇ ὁ ἀκόλουθος :		
	καὶ δέσποιναν κατέστησεν τῶν δράκοντος χρημάτων.		
46	μετὰ τὸ στίχο 871 νὰ προστεθῇ ὁ ἀκόλουθος :		
	Ἔδραμεν, ἦλθεν, ἔφθασεν, ὁ βασιλεὺς ἐστάθην,		
>	ὁ φερόμενος 873 στίχος νὰ διαγραφῇ.		
49	1043	λέγοντας	λέγοντες
50	1080	μεγαλυτέρων	μεγαλωτέρων
54	1257	σφύριγμαν	σφύρισμαν
55	1307	κακοτικῆς	κακωτικῆς
60	1567	πρὸς	εἰς
>	>	ἐκάθισεν ὡς ξένος	καὶ τὸ παλάτιν εἶδεν
>	1604	Ἀνέστησέ	Ἀνέστησέν
64	1764	κλαυμοῦ	κλαυθοῦ
65	1812	γλυκὺν	γλυκὺ
>	1818	κλαυθὸς	κλαυθμόν
66	1863	λιποθυμίας	λιγοθυμίας
67	1930	κλαυθμῶν	κλαυθμῶν
68	νὰ διαγραφοῦν οἱ τρεῖς πρῶτοι στίχοι τῆς σελίδας.		
69	2058	πρόσταγμα	πρόσταγμαν
70	2072	ὀρκιζομένης	ὀργιζομένης
>	2074	Τύχη	Τύχης
>	ἀντὶ τοῦ στίχου 2101 νὰ διαβασθῇ :		
	Καὶ μέχρι πότε κλέπτομεν τὴν χάριν τῶν ἐρώτων		
71	2125	πέμπουσιν	πέμπουσι
72	2183	Προσέμενε	Προσέμεινε
73	2249	Γράφουσι	Γράφουσιν
>	2252	ἀναφέραμεν	ἀνεφέρομεν
>	2261	τῶν στεναγμῶν	τὸν στεναγμόν
75	2349	πειρασμῶν	πειρασμῶν,
>	2358	κλαυθμὸς	κλαυθμός
78	2481	Τὸ β' ἡμιστίχιο νὰ γραφῇ : ὁ ρύστης τῶν	κακῶν μου,
79	2523	δυσκολάτοπον	δυσκολότοπον
>	2550	πάντοτε	πούποτε
81	2	caligeranus	Scaligeranus
82	(κριτ. ὑπόμν.) νὰ προστεθῇ :	245 ὡσάν] δσα L : διόρθωσα	
>	> > > >	400 τοὺς λίθους πρόσθεσα	
>	> > > >	503 ἐνστάτω L : διόρθωσα	
83	(κριτ. ὑπόμν. 2304)	εἰπὼν	εἰπὼν
85	5	ὕπεραντισταλμένη	ὕπερανασταλμένη
91	13	περιγράφει	περιγράφεται
97	σημ. 7	79	97
101	25	ἦταν	ἦτον
>	μετὰ τὸ στίχο 35 νὰ προστεθῇ ὁ ἀκόλουθος :		
	Καὶ εἰς ἀρμελοτόπλαισιν ἐν ἦσαν καὶ οἱ δύο.		

Σελίδα	στιχος:	ἀντί:	διάβαζε:
102	49	σπλάγχνους	σπλάγχνους
»	63	εἰς	εἰς /
104	143	καὶ	νὰ
»	201	πιστεύσαμέ	πιστεύσατέ
107	344	ἄνωθεν	ἄνωθε
109	398	καὶ	τὸ
110	477	χρυσόφυλλα	χρυσόφυλλα
121	1053	ἐσύχναζεν	ἐσύχνιαζεν
124	1192	ἐπανεφηνεν	ἐναπέφηνεν
»	1207	ἀχίτωσί	ἄσιτοί 'σαν
129	(κριτ. ὑπόμν. 268)	πυροφλογοπόταμον	πυροφλοπόταμον
152	580	λέγουσιν	λέγουν
154	655	πίβουλε	ἐπίβουλε
»	677	συμφέρη	συφέρη
»	699	τὸ	τὸν
167	1347	καθιστοὺς	καθιστάς
175	1748	Ὡς	Ὡ
178	(κριτ. ὑπόμν. 24)	αὐτῶν V	αὐτῶν LV
182	(» » 474)	πάσχω	πάσχω]
183	(» » 641)	641 εὐμνοστούτσικον	642 εὐμνοστούτσικον
184	(» » 703)	κρούει] V	κρούει] δίδει V
»	(» » 749)	κόρη V	κόρη V Πλάτζια-Φλώρε L
»	(» » 755)	φανερῶσης V	φανερῶσης L
185	(» » 809)	χρυσιοκόσμητα	ἔμορφα χρυσιοκόσμητα
»	(» » 875)	τελεία	τελεία]
186	(» » 916)	ἀπὲ L	ἀπὸ V
187	(» » 1046)	ἐμὲ μὲ	ἐ. με
188	(» » 1101)	καὶ παραλ. L	καὶ παραλ. V
»	(» » 1118)	κόρην]	κόρην τὴν]
189	(» » 1240)	β' ἡμιστ.	1241 β' ἡμιστ
190	(» » 1305)	κοράσιον V	κοράσιον L
191	(» » 1376)	1338	1388
»	(» » 1442)	β'	α'
»	(» » 1447)	διαγέρνει V	διαγέρνει L
199	στὸν τίτλο	Ἀνάλυση	Ὑπόθεση
208	31	μὲ τὸ	σὲ
211	35	ἀνομοιοκατάληκτη	ὁμοιοκατάληκτη
219	196	καὶ ἔναι	νὰ ἔναι
221	344	νὰ	καὶ
225	535	ξοδεύση	δοξεύση
230	765	ἀφηγᾶται	ἀφηγῆται
231	820	τὴν	καὶ τὴν
238	(κριτ. ὑπόμν. 306)	πανένδοξε	πανένδοξε]
239	(» » 388)	ἡλιόλαμπρα	ἄρματα ἡλιόλαμπρα
240	(» » 425)	(ἀπέταξεν) H	(ἀπέταξεν H)
241	(» » 493)	π. ἢ	ὦ. ἢ
242	(» » 506)	παραλ. G	παραλ. V
»	(» » 514)	ἐπαύριον	ἐπαύριον
»	(» » 516)	ὀπισθεν	ὀπιστεν
»	(» » 524)	της	τως
»	(» » 537)	ἀτίμητον	ἀκίμητον
243	(» » 579)	—ζε N	—ζε H
244	(» » 618)	ἢ π.	ἢ ὦ.
245	(» » 637)	π.	ὦ.
»	(» » 652)	ἐξήσων	ἐξήβην
»	(» » 660)	ξέση	ξέβη
247	(» » 692)	κένημα	κέκιμα
»	(» » 731)	V εἰς	V μέσα εἰς
248	(» » 768)	G)	G)]
»	(» » 891)	νὰ προστεθῇ: τροφάς	LV: διόρθωσα

ΣΤΑ ΓΛΩΣΣΑΡΙΑ

σ τ ᾱ λ ή μ μ α τ α

ἄδαμάντιος
 ἀγγλαίζω
 ἀκουμπῶ
 ἀμετάθετον
 ἀνεντρανίζω
 ἀνθόμοτος
 ἀπεμένω
 ἀσωτιά
 αὐθεντία
 αὐτός
 ἄφον
 ἀφότης
 δασκρυβρυσόποταμον
 δεινός
 δῆμιος
 διαυθεντεύω
 δουλεύω
 δουλοσύνη
 δράκτης
 ὄροσισμός
 >
 ἐδικός
 ἐκφορῶ
 ἐναλλάσσομαι
 ἐντέχνως
 ἐξαναπλάττω
 ἐξέτασις
 ἐπαίρω
 ἐπαπομένω
 ἐρωτοκρισία
 ἐρωτόλογος
 εὐμορφοερωτοπαίδευτος
 εὐφορος
 ἐφτάνω
 ζάλη
 θέλω
 θεωρία
 θήλη
 θορυβισμένος
 καβάλλα
 καθάριος
 καθόλου
 καλοπροαίρετος
 >
 κατατρυφῶ
 κενοδόξημα
 κορτίνα
 κουρτεσιά
 κρέμομαι
 λιποψυχῶ
 λόγιμος
 μίσσος
 >
 ξεβγαίνω
 >
 ξεφαντώνω
 πανουργέτης
 >
 παράδειγμα
 παρακάθισμα
 περιθραγκωμένος

ἀ ν τ ί :

ἄδαμάντιος
 ἀγγλαίζω
 531
 1060
 K
 ἀνθόμοτος
 688
 1673
 A
 πρίν ἀπό : 711, 1056, 1095
 1013
 1485
 398
 337
 στὸν ἀρ. Φ 1047
 121
 848
 741
 878
 1677
 1890
 215
 683
 νὰ προστεθῇ
 2358
 700
 2355
 2263
 700
 Φ
 2908
 131
 1395
 (τὸ 1961 νὰ διαγραφῇ)
 1032
 224
 898
 1143
 815
 I
 1761
 1282
 καλοπροαίρετος
 2692
 κενοδόξημα
 1988
 612
 417
 λιποψυχῶ
 1013
 398
 774
 ξεβγαίνω
 K 1228
 Φ 1804
 πανουργέτης
 πανουργός
 χαρακτηρίζω
 2233
 περιθραγκωμένος

δ ι ᾱ β α ζ ε :

ἄδαμάντινος
 ἀγγλαίζω
 65
 Φ 1060
 Φ
 ἀνθόμοιος
 680
 1763
 B
 B
 1015
 1488
 B 398
 377
 ἐρμήνευμα : πόρνη
 221
 843
 K 741
 K 878
 1667
 1898
 I 215
 633
 K 1520
 2328
 710
 2345
 2163
 1700
 B
 2098
 120
 1305
 1022
 K 224
 398
 1142
 816
 I 25
 1762
 1232
 καλοπρόσωπος
 2602
 κενοδόξισμα
 1938
 Φ 612
 497
 λιγοψυχῶ
 1023
 798
 374
 ξεβγαίνω
 B 1228
 1084
 παντουργέτης
 παντουργός
 χαρακτηριστική
 2235
 περιθραγκωμένος

. σ τ ἄ λ ῆ μ μ α τ α :

περιθραγκωμένος
 πυκνοδερμία
 σάρκα
 Σατανᾶς
 σατανημένος
 σμίζω
 συγκλαίω
 συνοικάτορες
 συγνάζω
 ὑάκινθος
 φαίνη
 χαυνώνω
 χειραπιαστός
 χρυσοβουλλάτος
 χρυσογνάμητος
 ψυχόλεθρος

ἀ ν τ ι :

θρίγκο
 πυκνοδερμία
 1306
 795
 σατανημένος
 σμίζω
 1938
 συνοικάτορες
 συγνάζω
 Η
 φαίνη
 170
 χειραπιαστός
 βούλτος
 χρυσογνάμητος
 ψυχόλεθρος

δ ι ἄ β α ζ ε :

θρίγκο
 πυκνοδενδρία
 795
 1306
 σατανωμένος
 σμίγω
 1398
 συνοικήτορες
 συχνάζω
 Κ
 φαίνει
 1070
 χειροπιαστός
 βούλλες
 χρυσογνημάτος
 ψυχώλεθρος

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΤΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Τὸ μυθιστόρημα στὰ μεταγενέστερα ἑλληνικά καὶ τὰ βυζαντινὰ χρόνια	σελ. 7
---	--------

Α'. ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥ- ΣΟΡΡΟΗΣ

1.— <i>Εἰσαγωγή στοῦ μυθιστορήματος</i>	» 19
I. Ἡ ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος	» 19
II. Μυθιστόρημα καὶ παραμῦθι	» 22
III. Χρονολόγησις—Ὁ ποιητὴς	» 27
2.— <i>Τὸ κατὰ Καλλίμαχον καὶ Χρυσορρόην ἐρωτικὸν διήγημα</i>	» 29
3.—Κριτικὰ σημεῖα.—Κριτικὸν ὑπόμνημα τοῦ «Καλλιμάχου καὶ τῆς Χρυσορρόης»	» 81

Β'. ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥ- ΣΑΝΤΖΑΣ

1.— <i>Εἰσαγωγή στοῦ μυθιστορήματος</i>	» 87
I. Ἡ ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος	» 87
II. Οἱ πηγὲς τοῦ μυθιστορήματος	» 89
III. Χρονολόγησις—Τόπος συγγραφῆς	» 95
IV. Τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων τοῦ μυθιστορήματος	» 97
V. Κρίσεις γιὰ τὸ μυθιστόρημα	» 98
2.— <i>Διήγησις ἐξαιρετος Βελθάνδρου τοῦ Ρωμαίου</i>	» 101
3.—Κριτικὰ σημεῖα.—Κριτικὸν ὑπόμνημα τοῦ «Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας»	» 128

Γ'. ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΦΛΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΛΑΤΖΙΑ - ΦΛΩΡΑΣ

1.— <i>Εἰσαγωγή στοῦ μυθιστορήματος</i>	» 133
I. Ἡ ὑπόθεση τοῦ μυθιστορήματος	» 133
II. Ἡ προέλευσις τῆς ὑπόθεσης καὶ οἱ πηγὲς τοῦ μυθιστορή- ματος	» 135
III. Χρονολόγησις—Ὁ ποιητὴς	» 137
IV. Τὰ χειρόγραφα, οἱ ἐκδόσεις τοῦ ποιήματος καὶ οἱ σχετικὲς ἐρευνες	» 139

2.— <i>Διήγησις ἐξαίρετος ἐρωτική καὶ ξένη Φλωρίου τοῦ πανευτυχοῦς καὶ κόρης Πλάτζια - Φλώρης</i>	> 141
3.—Κριτικά σημεία.—Κριτικὸν ὑπόμνημα τοῦ «Φλωρίου καὶ τῆς Πλάτζια Φλώρας»	> 178
Δ'. ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΙΜΠΕΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΑΣ	
1.— <i>Εἰσαγωγή εἰς τὸ μυθιστόρημα.</i>	> 199
I. Ὑπόθεσις τοῦ μυθιστορήματος	> 199
II. Οἱ πηγὲς τοῦ μυθιστορήματος	> 200
III. Χειρόγραφα καὶ ἐκδόσεις	> 209
IV. Τόπος καὶ χρόνος τῆς συγγραφῆς	> 210
V. Ἀκτινοβολία τοῦ μυθιστορήματος	> 213
2.— <i>Διήγησις ἐξαίρετος ἐρωτική καὶ ξένη τοῦ Ἰμπερίου θαν- μαστοῦ καὶ κόρης Μαργαρώνης</i>	> 215
3.—Κριτικά σημεία.—Κριτικὸν ὑπόμνημα τοῦ «Ἰμπερίου καὶ τῆς Μαργαρώνας»	> 233
ΓΛΩΣΣΑΡΙΑ	
A'.—Γλῶσσάριο λέξεων.	> 253
B'.—Γλῶσσάριο κυρίων ὀνομάτων, τοπωνυμίων καὶ ἐθνικῶν	> 282
Παραρτάματα	> 283